Digitized by Google

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

12-18

[Partian Zhivot]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

LIBRARY
NOV 23 1983
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

12 СОФИЯ, АВГУСТ 1983 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 12 АВГУСТ 1983 година XXX

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ И КОНФЕРЕНЦИИ В ПАРТИЯТА

Уводна — Качествена равносметка за изпълнение на конгресните решения 3
* — Партийното бюро 13
* — Отговори на въпроси 21
Й. Хаджиев — Основа за самоанализ и самоконтрол 31
Н. Иванов — Вътрешнопартийният живот — образец на социалистически обществени отношения 42

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Данев — Нравствените отношения в първичната организация . 49

Партийният комитет

Б. Алексиев — Пленумът на общинския комитет 57
И. Мичев — Общоселските партийни комитети 65
А. Назифов — Неотменна задача 71

Отзиви за творчеството и формализма

Д. Петровски — Формализмът — да го определим по-точно . . 74

Страница на редактора

Г. Съйков — Комунистът — представител на трудещите се в партията 77

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

***** — От методическата помощ — трайни следи 78

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Нетов — По пътя на интензивното развитие 81
И. Куков — Самодисциплината 86

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Пашов, И. Пукнева — Пред нови високи изисквания . . . 91
М. Гидионов — Индивидуалната политическа работа 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов. К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2723. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 22. VIII. 1983 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ И КОНФЕРЕНЦИИ В ПАРТИЯТА

В ТАЗИ КНИЖКА НА СПИСАНИЕТО ПУБЛИКАЦИИТЕ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИ СЪБРАНИЯ И КОНФЕРЕНЦИИ, ПОДЧИНЯВАМЕ НА ПОДХОДА ЗА ПОДГОТОВКАТА НА НАЦИОНАЛНАТА ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИЯ, КОЯТО ЩЕ СЕ СЪСТОИ ПРЕЗ МАРТ 1984 ГОДИНА. СТРЕМЕЖЪТ НИ Е ЧРЕЗ ТЯХ ДА СЪСРЕДОТОЧИМ ВНИМАНИЕТО НА ПАРТИЙНИТЕ КОМИТЕТИ И БЮРА, НА РЕДОВИТЕ КОМУНИСТИ ВЪРХУ КАЧЕСТВЕНИТЕ СТРАНИ НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ, ВЪРХУ РАБОТАТА ЗА ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ПРОДУКЦИЯТА, ЗА ВИСОКА ДИСЦИПЛИНА, ЗА ВИСОКА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА.

КАЧЕСТВЕНА РАВНОСМЕТКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНГРЕСНИТЕ РЕШЕНИЯ

Предстоящите отчетно-изборни събрания и конференции на първичните, градските, районните, общинските и окръжните партийни организации ще направят равносметка как се изпълняват решенията на Дванадесетия конгрес, за да се даде нов силен тласък за по-нататъшното им цялостно претворяване в живота. Заедно с това те ще поставят в центъра на вниманието на комунистите проблемите, които ще обсъди Националната партийна конференция — възлови проблеми, които ще се решават на сегашния етап на нашето обществено развитие и ще намерят основно място, ще бъдат сърцевина на съдържанието на подготовката и провеждането на цялата кампания. Това са проблемите на качествените страни на развитието: качеството на изпълнителската работа, качеството на технологиите, качеството на организацията, качеството на механизмите на управление, качеството на продукцията. С голяма острота на съвременния етап стоят въпросите: не само да се постигат високи темпове, но на каква цена се постигат; не само

Digitized by Google

да се произвежда, но и каква е потребителната стойност на това, което се произвежда; не само да се внедряват нови технологии, но и да се внедряват авангардни технологически, технически и организационни решения; не само да се работи с високи критерии, но да се създава обстановка да не може да се работи с ниски критерии. Всичко това предопределя нови отношения между собственика и стопанина на социалистическата собственост, внася ново съдържание на труда и трудовите отношения, изисква нова атмосфера в колективите по въпросите на трудовата дисциплина и отговорността; предявява нови претенции към идеологическата и организаторската работа на партията, към развитието и възпитанието на кадрите, към по-нататъшното издигане на авангардната роля на комунистите; налага по-високи критерии към качествените страни на партийната дейност, към проблемите на качеството на продукцията.

СРЕДСТВО ЗА РЕШАВАНЕ НА АКТУАЛНИТЕ ЗАДАЧИ

Настоящата отчетно-изборна кампания в партията е **важен етап и ефективно средство за решаване на актуалните задачи на нашето обществено развитие в процеса на самата подготовка на Националната партийна конференция.** Тя е органическа част от нея. В духа на възприетата организационна стратегия след конгреса за дела, дела и само дела, както посочи другарят Тодор Живков в речта си на Варненското съвещание, „Новото е, че ние няма да чакаме какво ще реши конференцията и едва тогава да запретнем ръкави за изпълнението на нейните решения. Обратното, на конференцията трябва да отидем с изяснени теоретически позиции, с практически програми и с реални изменения в производствената дейност. Разбира се, само за няколко месеца прелом в качеството ние няма да направим. Но няма място и за никакво изчакване, за никакво бавене.

Какво е нужно?

Нужно е веднага да започнем работа. Отраслите, окръзите, министерствата следва да докладват на конференцията за първите практически резултати. **Ето това трябва да бъде главното в подготовката и в самото провеждане на конференцията!**“

Ето защо партийните групи, организации и комитети преди събранията и конференциите е правилно да разгърнат широка политическа, разяснителна и организаторска дейност за усвояване на новия подход, очертан от другаря Тодор Живков в подготовката на Националната партийна конференция. Така събранията на партийните групи и първичните организации, конференциите на заводските, вузовските, учрежденските, общоселските, общостроителните, градските, районните, общинските и окръжните организации ще покажат първите резултати от усвояването на този подход, ще отчетат практическите дела от изпълнението на изискванията на Централния комитет: „Производителност на труда, дисциплина и качество на продукцията — качество на продукцията, дисциплина и производителност на труда!“

Усвояването и решаването на новите задачи, поставени от съвременния етап на изграждането на развитото социалистическо общество, изпълнението на основните проблеми в общественото развитие, както и борбата за преодоляване на последствията от неблагоприятните климатични условия, стават в **изключително сложна международна обстановка.** Тя внася още по-голяма политическа острота в провеждането на

Digitized by Google

отчетно-изборната кампания, което задължава партийните органи и организации да проявят по-висока политическа зрелост и отговорност.

Особеностите на обстановката определят задачите и значението на предстоящата отчетно-изборна кампания в партията. **Тя е равносметка на един много динамичен, резултатен и ползотворен етаг в развитието на страната, равносметка на новото, с което се обогати животът на партията — ново като позиция, като стил, като атмосфера.**

Партията сега разполага не само с яснота по главните въпроси, но тя има яснота и за пътищата и средствата, с които да решава новите задачи във всички области. Особено е значението в това отношение на Октомврийското (1981 г.) и Варненското (1983 г.) национално съвещание, на партийната концепция за новия Кодекс на труда, на речите на др. Т. Живков пред конгресите на обществените организации, пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1982 г. Те внесоха по-голяма задълбоченост, конкретност и действеност в работата на партийните организации, чиято дейност е тясно свързана със социалноикономическото развитие на страната, в дневния ред на събранията все по-трайно навлизат проблемите на трудовите колективи. На тази основа се постигат реални резултати в изпълнението на насрещните планове, неотклонно се повишава жизненото равнище в съответствие с изискването получаваното да се заработва, а социалната ефективност от тези мероприятия да нараства. В резултат на тази политика на партията расте общественото самосъзнание на комунистите и безпартийните, издига се ролята на партията като ръководна и авангардна сила в нашето общество. Отчетно-изборните събрания и конференции ще оценят промените, които настъпиха в обстановката за работа на партийните органи и организации, доколко се е извисила тяхната роля като политически ръководства, като политически стопани и политически гаранти в решаването на новите задачи; ще съпоставят реалностите в живота на партийните организации с конгресните постановки. На тази основа ще очертаят процесите, свързани с новите ценности във вътрешнопартийния живот: издигане преобразуващата сила на партийно-организационната и идеологическата дейност, подобряване на тяхното качество, засилване организаторската функция на партийния контрол, нарастване на умението да се мобилизират всички фактори, от които зависи изпълнението на конгресните решения.

Всичко това характеризира отчетно-изборната кампания не само като тясна вътрешнопартийна проява, а като национална изява. Досегашният опит показва, че подобни партийни форуми имат реално значение за решаването на задачите на деня и определянето на главните насоки на бъдещата дейност.

Какви са изискванията към съдържателните страни на отчетно-изборните събрания и конференции?

— По същество събранията на партийните групи ще направят отчет как всеки партиен член изпълнява конгресните решения.

— Събранията на първичните партийни организации ще дадат отговор как те се изявяват като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, като представители на партията в колектива и на колектива в партията; доколко се утвърждават като опора на комунистите в стремежа им с чест да носят званието „български комунист".

— Общинските, районните и градските конференции ще оценят в каква степен техните комитети са овладели ролята си на политически щабове и оперативни органи в селищните системи, районите и кметствата, утвърждават ли се като непосредствени ръководители на пър-

Digitized by Google

вичните организации, какво е качеството на масово-политическата им дейност сред населението.

— Окръжните партийни конференции ще анализират изпълнението на качествените показатели в социалноикономическото и културното развитие на окръга и степента на преустройството в духа на новите изисквания, с какви конкретни дела се посреща Националната партийна конференция, какви нови задачи се решават за цялостното изпълнение на конгресните предначертания.

КРИТЕРИИТЕ

Оценките и анализите за равнището на работа на партийните групи, на първичните, заводските, градските, районните, общинските и окръжните организации и на техните комитети и бюра, на кадрите, открояването на новите задачи ще се правят с критериите на Дванадесетия партиен конгрес, с критериите, поставени в речите и докладите на другаря Тодор Живков след конгреса. Постигнатите резултати от всестранната дейност на партийните органи и организации ще се сравняват не само и не толкова с равнището през миналите етапи или с онова, което постигат съседите, със „средното" за региона или за страната, а с възможностите на създадената материалнотехническа база и потребностите за реализиране програмните цели и задачи на партията и преди всичко на главната социалноикономическа задача на петилетката, определена от Дванадесетия конгрес: **„...да продължи линията за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения".**

Анализът на дейността на партийните органи и организации ще обхване не само фактите, но и процесите в партията след конгреса. Това е важно, за да могат да се открият тенденциите, да се обобщи положителният опит, по-ясно да се видят непълнотите, слабостите и недостатъците и задълбочено да се анализират причините, които ги пораждат, как могат те да се отстранят.

В докладите и обсъжданията комплексно ще се оценяват както резултатите от социалноикономическото и духовното развитие на трудовите колективи на територията, на която работят партийните организации, така и доколко тези резултати са плод на новия път, който следват трудовите колективи под тяхното ръководство.

В материалите и разисканията на събранията и конференциите ще се покаже по-релефно неповторимият, специфичният облик на всяка партийна организация, на всеки комитет. Това налага да се индивидуализират оценките и отговорността особено на първичните организации. Големи възможности в това направление ни дава обстоятелството, че след прегледа всяка организация има приета на събрание характеристика за равнището на своята дейност и оценка за състоянието на боеготовността си в борбата за изпълнение на конгресните решения. Конкретно ще се адресират оценките, бележките и изводите към отделните партийни органи и органите на социалното управление, към всички равнища, от които зависи успешното претворяване на партийните предначертания в дела, към всички сфери и дейци. Тук е важно не само да се назовават имена, но и да се посочва отговорността на отделните органи и организации.

Digitized by Google

Събранията биха успешно изиграли своята роля, ако подготовката им стане дело на всички комунисти. Следконгресната работа обогати партийната практика с нови форми, с нов ценен опит в разгръщане на общественото начало в дейността на основните клетки на партията. Неговото по-пълно използване сега ще бъде много полезно. Не бива да се допуска заседанията на комитетите, които ще приемат документите за отчетно-изборните конференции, да се провеждат ден-два преди самите конференции и да протичат формално, без разисквания. Членовете на съответния комитет могат да вземат делово и конструктивно участие при тяхното обсъждане, когато им се осигури възможност и време да се запознаят внимателно с проектодокументите, да помислят върху тях.

Създаването на правилна организация за усвояване на подхода за посрещането на Националната партийна конференция ще позволи да се изяснят проблемите и конкретните задачи, за да се преодолее съществуващата практика на събранията да се отива със списъци от нерешени проблеми и задачи. Осигуряването на всички условия — и нормативни, и материално-веществени, и организационни, и кадрови, е гаранция те да се решават целенасочено и в съответствие с изискването на събранията и конференциите да се докладва за това, как се претворяват в дела.

Висшият форум на съответната партийна организация така ще стане достоен финал на една активна и резултатна работа.

Характерът на задачите, които решават трудовите колективи от отделните отрасли, сфери и дейности, е различен. Това определя спецификата на въздействието върху тях от страна на партийните органи и организации и предявява конкретни изисквания към анализа, оценките и решенията на събранията и конференциите в отделните отрасли и дейности.

ПРОБЛЕМИТЕ

В центъра на дискусиите на събранията и конференциите в сферата на материалното производство е естествено да се поставят проблемите за издигане ролята на политическото ръководство в борбата на трудещите се за социалноикономическо развитие на страната, за реални дела и високи резултати, за утвърждаване на интензивните фактори в производството, за повишаване качеството на труда и продукцията, равнището на дисциплината и отговорността. Това означава да се направи задълбочен анализ на въздействието и приноса на партийните организации за изпълнение на държавните задачи и насрещните планове във всеки трудов колектив, на всяко работно място. До събранията и конференциите ще измине повече от половината от времето на осмата петилетка и може да се даде ясен отговор в каква степен са изпълнени контролните цифри на петилетката и на Тезисите, приети от Дванадесетия конгрес, и какви допълнителни мерки са необходими, за да се обезпечи тяхното достигане и надминаване през оставащите две години.

С по-голямо внимание, дълбочина и самокритичност ще се обсъдят възловите проблеми, от чието решаване зависи успешното провеждане курса на партията за всестранна и повсеместна интензификация. **Подготовката за Националната партийна конференция в това отношение изисква събранията и конференциите в духа на речта на др. Тодор Живков на Варненското съвещание да оценят основно и критично досегашната работа на комунистите и на партийните орга-**

Digitized by Google

низации за повишаване качеството на продукцията и на услугите, за издигане равнището на дисциплината и отговорността; да се открои състоянието на този проблем във всяко предприятие и населено място, отговорността на всеки комунист и особено на стопанските и административните ръководители, критично да се оценят техният стил и методи на ръководство, умението им да разкриват резервите в тази област, да сплотяват и мобилизират трудещите се за тяхното най-пълно използване. Това означава да се оцени приносът на партийната дейност за промяна на отношението към качеството, към дисциплината — трудова, технологическа, финансова, държавна, за превръщане потребността от високо качество на труда и висока дисциплина в основен нравствен императив, в основен елемент от ценностната система на всеки труженик. Събранията и конференциите ще покажат извършва ли се такова преустройство в мисленето и действията на трудещите се, каква е неговата степен, какво още е нужно да се направи, за да се засили отговорността на комунистите в това направление.

Обновяването на производството с нови технологии, основани на върховите научно-технически постижения, внедряването на челния наш и световен опит в практиката — ето следващия кръг от проблеми, предмет на самокритична оценка за приноса на комунистите и партийните колективи, приноса им за комплексната механизация на производствените процеси, за намаляването на дела на ръчния, тежкия и непривлекателния труд, за изпълнението на приетите планове и програми. Това означава да се анализират условията, създадени за осъществяване на поврат от модернизация и реконструкция към обновление на производството с авангардни технологии, за комплексна автоматизация, роботизация и биологизация на производствените процеси. Особено внимателно, задълбочено и критично ще обсъдят тези проблеми партийните организации в сферата на управлението на народното стопанство (министерства, централни ведомства, стопански обединения и комбинати, народни съвети), общинските, районните, градските и окръжните конференции.

Цялостното приложение на икономическия подход и неговия механизъм във всички отрасли и дейности на всички равнища на производството и управлението е другият основен проблем, предмет на анализ и оценка. Ще се покаже как се овладяват и прилагат икономическите лостове за управление, утвърждават ли се бригадите, обособени на стопанска сметка, като стопани на средствата за производство, а първичните организации като политически стопани в колектива. Обстоятелството, че предстоят отчетно-изборни събрания и конференции на всички равнища в партията, дава възможност за анализ на приложението на икономическия подход в различните звена на производството и управлението. Какви пречки и трудности предизвиква неговото непълно приложение в управленческата сфера за низовите звена и как следва те да се отстраняват? Как се преустройват ръководните кадри в духа на изискванията на икономическия подход, създават ли условия за творчество и инициатива, води ли се борба срещу отклоненията в приложението на новия икономически механизъм от някои дейци? Ще се оцени приносът на комунистите и партийните колективи за преодоляване на потребителския подход.

Каква е ефективността от въздействието на партийните органи и организации върху работата на трудовите колективи за икономии на жив труд, суровини и енергийни ресурси — въпрос, на който се очаква отговорът, и преди всичко да се определи в каква степен се изменя подходът към работата за решаването на този проблем, който е в основата на намаляване издръжката на общественото производство;

Digitized by Google

какъв е приносът на науката и техническия прогрес, на новите технологии и конструкции, на кадрите от проектно-конструкторските звена в неговото решаване? Разговорът на събранията и конференциите ще открои причините, поради които на места продължава да се работи с повече хора от необходимото и не се разкриват в достатъчна степен резерви за снижение на материалните разходи, за по-пълно използване на вторичните суровини, за внедряване на безотпадъчни технологии и т. н.

Тези проблеми ще бъдат поставени и обсъдени по такъв начин, че самите събрания и конференции да се превърнат във фактор за по-нататъшното им успешно решаване. Това изисква да се наблегне върху действения характер на политическата, идейновъзпитателната и организаторската работа и да се приложи диференциран политически подход при подготовката и провеждането на събранията и конференциите в отделните отрасли на материалната сфера — промишлеността, строителството, селското стопанство, транспорта, съобщенията, търговията и услугите; **да се разкрият преди всичко партийните форми и средства, с които са постигнати производствените резултати.** Тук имат важна задача контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП.

Специфични са и проблемите, стоящи пред първичните организации от извънматериалната сфера — учебните заведения, научните, научноизследователските и другите институти и звена, здравните заведения, сферата на културата, средствата за масова информация, а така също и партийните организации по местоживеене. На основата на общите изисквания съобразно своята специфика те ще анализират и открият ефекта от използваните партийни методи на работа, формите и средствата за въздействие както върху комунистите, така и върху безпартийните; ще оценят състоянието на своята боеспособност, обхвата и дълбочината на партийното влияние сред трудовите колективи, възможностите да го разширяват и задълбочават; непрестанно да укрепват връзките си с трудещите се.

ПРИНОСЪТ В ДЕЛАТА НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ

На отчетно-изборните събрания и конференции ще се обсъдят **състоянието и задачите на партийното ръководство на обществените организации, народните съвети, кметствата и другите държавни органи.** Разбира се, няма да се разглежда тяхната работа, а ще се направи всестранен критичен анализ и оценка на ефективността на прилаганите форми и средства за партийно въздействие върху дейността им, за усъвършенствуване на техния стил, повишаване на ролята им и по-пълното овладяване на новите им функции. **Ще се анализира и извършеното от партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации за изпълнение на изискванията, произтичащи от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС,** което означава да се направи конкретна реална оценка на работата с младежта и Комсомола, всеки комунист и особено младите, работещи в комсомолските ръководства, да отчетат своя принос.

В материалите на събранията и конференциите **ще се оцени и партийното ръководство на контролните органи,** достигнатата степен на преустройство в духа на изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП, за утвърждаване на трудовия колектив като носител на непрекъснатия всенароден характер на социалистическия контрол.

Digitized by Google

КАЧЕСТВАТА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Отчетно-изборните събрания и конференции ще направят оценки и изводи за състоянието и за задачите на идеологическата работа на партийните организации. Това ще рече да се види в каква степен тя е допринесла за превръщане съдържанието на Дванадесетия конгрес в разбиране, убеждение и мотив за действие на трудещите се; доколко е издигната ролята на идеологическата дейност като възпитателна сила, стига ли тя до всеки комунист и всеки труженик, дава ли отговор на неговите вълнения, трудности и радости, формира ли нови ценности и обществена непримиримост в борбата с отрицателните явления, въоръжава ли трудещите се и младежта с реалните завоевания на социализма, разкрива ли трудностите и противоречията, които трябва да се преодоляват в нашия път, внася ли увереност в правотата на комунистическото дело.

Ще се даде отговор и на въпросите: как се усъвършенстват качествата на идеологическата работа, засилва ли се нейната настъпателност и борбеност, утвърждава ли се тя като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и трудещите се, извисява ли се нейният творчески характер, проникната ли е идейновъзпитателната работа от непримиримост към застоя и инерцията, как воюва срещу бюрократизма, разхищенията, нарушенията на дисциплината и социалистическата законност и морала. Доколко съдействува за утвърждаване на инициативата и деловитостта в работата, за срочно изпълнение на стопанските задачи, за формиране на идейно зряла и активна личност, устойчива на чуждото влияние, подготвена да води борба с идеологическия враг, за усъвършенстване на социалистическия начин на живот. Ще се оцени какво е новото в процеса на марксистко-ленинското образование на комунистите, как то се свързва със съвременните задачи.

ГЛАВНОТО ВЪВ ВЪТРЕШНИЯ ЖИВОТ

Отчетно-изборните събрания и конференции **ще анализират и оценят измененията във вътрешния живот на партийните организации, развитието на вътрешнопартийните отношения и утвърждаването им като образец на социалистическите обществени отношения.**

Върху кои проблеми от вътрешнопартийния живот ще се съсредоточи вниманието?

Преди всичко върху това **как се изпълнява задачата за подобряване на качествения състав на партията,** за попълване на партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората. Разширяват ли се формите, чрез които се зачита общественото мнение при приемането на нови членове? Осигурява ли се стабилно и дейно партийно ядро по всички територии и ешелони на материалното производство, в духовната сфера, в управлението?

Ще се потърси отговор и на въпросите: **какво е направено за засилване самодейния характер на партийните органи и организации;** каква е атмосферата в тях, стимулира ли тя творчеството, инициативата и отговорността на комунистите, как се разгръща вътрешнопартийната демокрация не само при обсъждането и решаването, но и при осъществяването на задачите; какво е състоянието на критиката и самокритиката, повишава ли се тяхната възпитателна и конструктивна

Digitized by Google

роля. Във връзка с това е важно да се оцени умението на партийните организации да прилагат предоставеното им от Устава на БКП право на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства и да работят за укрепване на единоначалието.

На събранията и конференциите **ще се оценят и онези страни от стила и методите на работа,** които са решаващи за изпълнение на новите задачи, а именно: какво е направено за подобряване **информационното обслужване** на партийната дейност и повишаване информационната култура на ръководните кадри; какво е качеството на работата на партийните органи и организации за **подбора, разпределението, обучението и възпитанието на кадрите.** Как се работи с номенклатурните и резервните кадри, какви условия се създават за разширяване на конкурсното и изборното начало при издигането им, за растежа им на място, каква е ефективността на прилаганите стимули и санкции в работата с тях.

РЕЗОЛЮЦИЯТА

Важен елемент от подготовката на кампанията е изготвянето на проекторезолюциите на събранията и конференциите. Тяхната роля не бива да се подценява. Освен лаконичната оценка за състоянието на работата, за успехите и слабостите в нея, в проекторезолюциите се очертават направленията на бъдещата дейност на партийните органи и организации, новото в съдържанието на техните политически, идеологически и организационни функции. Те насочват усилията на комунистите и партийните колективи към привеждане на работата им в по-пълно съответствие с изискванията на Дванадесетия конгрес, към своевременно решаване на проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат непосредствените им интереси. Това налага партийните бюра и комитети да отделят за подготовката на проекторезолюциите такова внимание, каквото се отделя за подготовката на отчетните доклади. Нещо повече, те се подготвят на основата на изводите, оценките и препоръките, направени в отчетните доклади. Разбира се, тези изводи, оценки и препоръки събранията или конференциите могат да утвърдят или отхвърлят, да допълнят, да обогатят, защото резолюциите са документи, плод на колективния ум. Това обаче не отменя грижите на партийните бюра и комитети за предварителната им подготовка. Ето защо колкото по-широк кръг комунисти участвуват в нея, колкото по-добре изучат и мнението на безпартийните за направленията на бъдещата дейност, толкова по-голяма е възможността да се състави оптимален вариант на проект и събранието или конференцията без излишни лутания да утвърди една висококачествена резолюция.

РЪКОВОДСТВО НА ПОДГОТОВКАТА

Сложните и отговорни задачи, които ще се решават на предстоящите отчетно-изборни събрания и конференции, изискват **да се осигури ефективно ръководство на тяхната подготовка и провеждане.** Ето защо усъвършенстването на подхода на партийните органи и организации към тях е първостепенна задача. Това усъвършенстване изисква самата подготовка да се свърже още по-тясно с проблемите, които се решават в трудовите колективи; да се извърши сериозно обучение на партийните кадри — не само на тези, които ще подготвят непосредствено събранията и конференциите, но и на онези, които

Digitized by Google

КАЧЕСТВАТА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Отчетно-изборните събрания и конференции ще направят оценки и изводи за състоянието и за задачите на идеологическата работа на партийните организации. Това ще рече да се види в каква степен тя е допринесла за превръщане съдържанието на Дванадесетия конгрес в разбиране, убеждение и мотив за действие на трудещите се; доколко е издигната ролята на идеологическата дейност като възпитателна сила, стига ли тя до всеки комунист и всеки труженик, дава ли отговор на неговите вълнения, трудности и радости, формира ли нови ценности и обществена непримиримост в борбата с отрицателните явления, въоръжава ли трудещите се и младежта с реалните завоевания на социализма, разкрива ли трудностите и противоречията, които трябва да се преодоляват в нашия път, внася ли увереност в правотата на комунистическото дело.

Ще се даде отговор и на въпросите: как се усъвършенстват качествата на идеологическата работа, засилва ли се нейната настъпателност и борбеност, утвърждава ли се тя като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и трудещите се, извисява ли се нейният творчески характер, проникната ли е идейновъзпитателната работа от непримиримост към застоя и инерцията, как воюва срещу бюрократизма, разхищенията, нарушенията на дисциплината и социалистическата законност и морала. Доколко съдействува за утвърждаване на инициативата и деловитостта в работата, за срочно изпълнение на стопанските задачи, за формиране на идейно зряла и активна личност, устойчива на чуждото влияние, подготвена да води борба с идеологическия враг, за усъвършенстване на социалистическия начин на живот. Ще се оцени какво е новото в процеса на марксистко-ленинското образование на комунистите, как то се свързва със съвременните задачи.

ГЛАВНОТО ВЪВ ВЪТРЕШНИЯ ЖИВОТ

Отчетно-изборните събрания и конференции **ще анализират и оценят измененията във вътрешния живот на партийните организации, развитието на вътрешнопартийните отношения и утвърждаването им като образец на социалистическите обществени отношения.**

Върху кои проблеми от вътрешнопартийния живот ще се съсредоточи вниманието?

Преди всичко върху това **как се изпълнява задачата за подобряване на качествения състав на партията,** за попълване на партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората. Разширяват ли се формите, чрез които се зачита общественото мнение при приемането на нови членове? Осигурява ли се стабилно и дейно партийно ядро по всички територии и ешелони на материалното производство, в духовната сфера, в управлението?

Ще се потърси отговор и на въпросите: **какво е направено за засилване самодейния характер на партийните органи и организации;** каква е атмосферата в тях, стимулира ли тя творчеството, инициативата и отговорността на комунистите, как се разгръща вътрешнопартийната демокрация не само при обсъждането и решаването, но и при осъществяването на задачите; какво е състоянието на критиката и самокритиката, повишава ли се тяхната възпитателна и конструктивна

Digitized by Google

роля. Във връзка с това е важно да се оцени умението на партийните организации да прилагат предоставеното им от Устава на БКП право на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства и да работят за укрепване на единоначалието.

На събранията и конференциите **ще се оценят и онези страни от стила и методите на работа,** които са решаващи за изпълнение на новите задачи, а именно: какво е направено за подобряване **информационното обслужване** на партийната дейност и повишаване информационната култура на ръководните кадри; какво е качеството на работата на партийните органи и организации за **подбора, разпределението, обучението и възпитанието на кадрите.** Как се работи с номенклатурните и резервните кадри, какви условия се създават за разширяване на конкурсното и изборното начало при издигането им, за растежа им на място, каква е ефективността на прилаганите стимули и санкции в работата с тях.

РЕЗОЛЮЦИЯТА

Важен елемент от подготовката на кампанията е изготвянето на проекторезолюциите на събранията и конференциите. Тяхната роля не бива да се подценява. Освен лаконичната оценка за състоянието на работата, за успехите и слабостите в нея, в проекторезолюциите се очертават направленията на бъдещата дейност на партийните органи и организации, новото в съдържанието на техните политически, идеологически и организационни функции. Те насочват усилията на комунистите и партийните колективи към привеждане на работата им в по-пълно съответствие с изискванията на Дванадесетия конгрес, към своевременно решаване на проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат непосредствените им интереси. Това налага партийните бюра и комитети да отделят за подготовката на проекторезолюциите такова внимание, каквото се отделя за подготовката на отчетните доклади. Нещо повече, те се подготвят на основата на изводите, оценките и препоръките, направени в отчетните доклади. Разбира се, тези изводи, оценки и препоръки събранията или конференциите могат да утвърдят или отхвърлят, да допълнят, да обогатят, защото резолюциите са документи, плод на колективния ум. Това обаче не отменя грижите на партийните бюра и комитети за предварителната им подготовка. Ето защо колкото по-широк кръг комунисти участвуват в нея, колкото по-добре изучат и мнението на безпартийните за направленията на бъдещата дейност, толкова по-голяма е възможността да се състави оптимален вариант на проект и събранието или конференцията без излишни лутания да утвърди една висококачествена резолюция.

РЪКОВОДСТВО НА ПОДГОТОВКАТА

Сложните и отговорни задачи, които ще се решават на предстоящите отчетно-изборни събрания и конференции, изискват **да се осигури ефективно ръководство на тяхната подготовка и провеждане.** Ето защо усъвършенстването на подхода на партийните органи и организации към тях е първостепенна задача. Това усъвършенстване изисква самата подготовка да се свърже още по-тясно с проблемите, които се решават в трудовите колективи; да се извърши сериозно обучение на партийните кадри — не само на тези, които ще подготвят непосредствено събранията и конференциите, но и на онези, които

Digitized by Google

ще ръководят и контролират процеса. В хода на кампанията да се организира делова и оперативна обмяна на опит, за да може челните постижения да станат достояние на всички и да се утвърждават като масова практика.

Сърцевина на подготовката ще бъде работата за засилване въздействието на партийните организации върху дейността на колективите за изпълнение на насрещните планове за социалноикономическото развитие, за решително подобряване качеството на продукцията и услугите, за създаване обстановка на организираност, отговорност и дисциплина. Слабостите и противоречията, които се проявяват, ще се решават делово и оперативно още в хода на подготовката на отчетно-изборните събрания, на общинските, районните и градските конференции, а проблемите, които се откроят при тях — в процеса на подготовката на окръжните конференции. За тази цел ще се използват по-пълно комплексните проверки съвместно с контролно-ревизионните и ревизионните комисии.

По-голямо внимание и грижи ще се отделят за подбора на кадри за ръководните органи — партийните комитети, контролно-ревизионните и ревизионните комисии. Сега е време за всички ръководни кадри в партията да се направи персонална оценка, като се подчертае личният им принос в работата на партийните органи и организации, в сплотяването и мобилизирането на трудещите се около партийната политика. В хода на кампанията постоянно ще се анализират проектосъставите и съставите на ръководните партийни органи и ще се предприемат действени мерки за тяхното подобряване съобразно изискванията на настоящия етап. Ще се засилят и грижите за увеличаване относителния дял на партийните секретари-работници особено в отраслите на материалното производство, за по-нататъшно подобряване на тяхната възрастова и образователна характеристика. При подбора на секретарите и членовете на партийните бюра ще се използват по-добре кадрите, които са подготвяни в системата на АОНСУ и междуокръжните партийни школи.

●

Предстоящата отчетно-изборна кампания е крупно политическо събитие в живота на партията и страната. Главното е партийните комитети да осигурят тя да протече на високо политическо и организационно равнище, което съответствува на съвременния етап от развитието на партията.

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО БЮРО

Консултация

В ОРГАНИЗАЦИОННАТА СТРУКТУРА на БКП партийното бюро заема особено място и изпълнява специфични функции. Това се обуславя от същността, мястото и ролята на първичната организация и от характера на нейната дейност.

Зад лаконичната формулировка на член 50 от Устава на партията „За водене на текущата работа първичната партийна организация, както и организацията в състава на първичната партийна организация, избират за една година бюро в състав, определен от партийното събрание", се крие дълбок смисъл. Всички задачи, които решава първичната организация, са задачи и на партийното бюро. То съдействува да се реализират пълноценно всички нейни функции.

Закономерното нарастване на ролята на първичната организация като политически ръководител на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние предявява високи изисквания към партийното бюро. На него събранието възлага подготовката на всички идеологически и организационни форми на партийно въздействие. То се явява и главният организатор на дейността на комунистите между събранията. От партийното бюро зависят в голяма степен актуалността на предлаганите за обсъждане проблеми, задълбоченото компетентно разработване на анализите, изводите и проекторешенията; конкретността и съобразеността на ангажирането на комунистите и ръководните кадри в съответствие с възможностите им; оперативността и деловитостта на провежданите мероприятия; високата взискателност към всички комунисти за по-пълната изява на авангардната им роля; обективната аналитична от класово-партийни позиции оценка на положените усилия и получените резултати.

Партийното бюро е **гъвкавият оперативен орган** на първичната организация, който може бързо и по всяко време да установява връзка между своите членове и чрез тях с останалите комунисти и колектива. Тази възможност му придава ярко изразена въздействуваща и преобразуваща сила, издига неговата роля на реализатор на волята на мнозинството между партийните събрания.

Партийното бюро е **колективен орган.** Колективността е висш принцип на партийното ръководство. Тя се съчетава с личната отговорност на всеки негов член за изпълнение на възложените му функции, но и с отговорността му за цялостната дейност на бюрото. С целокупните си обществени и служебни дейности членовете на партийното бюро са образец на компетентност и деловитост, на политическа зрелост. Те дават личен пример за единство на думи и дела.

Партийното бюро е **работен орган** на първичната организация. В голяма степен от неговото умение да приведе в изпълнение решенията на събранието, да организира и да мобилизира комунистите зависи успехът на партийното влияние. Неговата активност и инициативност, оперативност и деловитост влияят силно за повишаване боеспособността на първичната организация, за издигане ролята ѝ на политически щаб на трудовия колектив.

Партийното бюро е **активно, инициативно ядро,** на което са необ-

Digitized by Google

ходими редица качества, за да отговори на непрекъснато нарастващата потребност от бързо преустройство в мислите и делата на комунистите. Характерът, мястото и ролята му определят насоките на организаторската и възпитателната работа на вишестоящите партийни органи за неговото формиране. При подготовката на резерви за бюрото, в предварителния подбор на неговите членове изходно начало са потребностите и интересите на първичната организация, обусловени от обективните закономерности на нейното развитие. На тази основа могат да се предявят някои **основни изисквания за личните им качества:**

— преди всичко да се отличават с добра политическа подготовка, за да могат бързо да се ориентират в партийната политика, да прилагат класово-партийния подход при оценката на събитията, да имат политическо виждане и да могат да разработват политически решения, да откриват във всеки проблем единството на колективните и личните интереси с обществените и да осигуряват пълното му постигане;

— да познават механизма на партийната работа, да владеят партийните методи, да умеят да използват партийните форми и средства, да притежават организационна култура, за да участвуват пълноценно в работата на бюрото;

— да умеят да вникват в сложните взаимовръзки на процесите и взаимоотношенията в колектива, да откриват своевременно местните проблеми и да помагат на зараждащия се опит да се прояви и да се утвърди, ако е положителен;

— важно изискване е членовете на бюрото да имат изработени навици за изучаване на партийните документи и задълбочено усвояване на новите теоретически постановки и подходи, разработени от др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес на партията. Сега на първо място е подходът, възприет от ЦК на БКП за подготовката на Националната партийна конференция по качеството на продукцията;

— да са показали способност за колективна работа, за взаимодействие при изпълнение на общи задачи, да притежават чувство за взаимопомощ, другарска етика, готовност да възприемат чуждия и да предават собствения си опит, самостоятелно да поемат своя дял от обща задача, да носят отговорност за участието си в работата на партийното бюро и организацията;

— да са носители на високи нравствени добродетели, да са показали умение за работа с хората, да ги убеждават, да им влияят с личното си обаяние и пример, да умеят да забелязват успехите им и да бъдат опора на творческите им търсения.

ПРИ ИЗБОРА НА ПАРТИЙНОТО БЮРО е важно да се знае, че то е носител на политически функции, предоставени му от първичната организация по решение на партийното събрание. Същевременно то може и трябва да проявява инициатива при организацията на изпълнение на решенията и при възпитанието на комунистите. Затова от него се иска **да притежава като колективен орган необходимата компетентност, организаторски умения и чувство за отговорност за своите дела.** Партийното бюро следва да бъде способно да се справи с големите права, задължения и отговорности, предоставени му от висшия орган на първичната организация, и непрекъснато да дава доказателства за това с практическите действия и с постигнатите резултати. Без да подменя партийното събрание, бюрото се явява творчески орган с относителна самостоятелност и самодейност в подходите при организацията на партийната дейност. А това е възможно при висока компетентност на членовете, за да могат не само да участвуват в приемането на един доклад, информация или решение, но и активно

Digitized by Google

да обсъждат ефективността на предложения подход и да разкриват връзката на разглеждания проблем с другите задачи на партийната организация и с останалите си задължения в бюрото.

Често срещана практика е проблемите на идеологическата работа да се смятат завоювана територия само на заместник-секретаря по идеологическите въпроси; проблемите на социалистическото съревнование и челния опит — на председателя на профкомитета; реализацията на младежта — на комсомолския секретар. Останалите не се ангажират активно в подготовката на материалите и решенията, а само участвуват в обсъждането или присъствуват на заседание, съгласявайки се с предложенията на докладващия. В такива случаи партийното бюро не изпълнява организаторската си роля. То само изслушва материалите, разработени в много случаи индивидуално, и приема проекта за решения. Недостатъчното познаване на проблемите лишава бюрото от възможността да въздействува, да променя.

Компетентността стои и в основата на деловитостта. Колкото по-добре се познават проблемите, толкова по-организирани, делови и резултатни ще бъдат провежданите от организацията мероприятия. Тя помага без излишно суетене, без загуба на време и без досадно дублиране с други органи да се реши бързо и ефективно задачата.

Компетентността на членовете на партийното бюро по главните въпроси на вътрешнопартийния живот и дейността на трудовия колектив позволява да се открива и навреме оценява положителният опит. А когато не достига съществуващият опит, да се търси от други партийни организации или да се създават и експериментират нови форми на партийна дейност.

Основното в подбора на членовете на партийното бюро следва да бъде способността за осъществяване на конкретна дейност, за която да се търси с подходящи качества комунист. Нерядко се получава обратното — избира се партийният член, а после при разпределение на задълженията в бюрото се оказва несъответствие между възложените функции и теоретичната подготовка, опита, усета към новото и творческия интерес за изпълнение на задачите. В такива случаи се ограничава самоинициативата, задълженията тежат.

Дълбоко трябва да се осмисли фактът, че партийното бюро не е представителен орган, в който се включват пълномощници на различните органи и организации в трудовия колектив. Партийното бюро не е и координационен съвет за съгласуваност между тях. **То е политически орган,** упълномощен от партийното събрание да изпълнява неговата воля. Партийното бюро е орган, който обсъжда състоянието на проблемите и подготвя документите за събранието. След това то организира комунистите за постигане на висок ефект при изпълнението на поставените задачи.

Следователно в състава на бюрото е необходимо да влязат преди всичко комунисти, които са запознати с новия икономически механизъм, познават тенденциите на интензивното развитие на колектива и конкретните направления за постигане на висока рентабилност, овладели са новия подход за повишаване качеството на труда и резултатите от него. Полезно би било избирането на специалисти — ръководни кадри, за да може партийното бюро да обсъжда задълбочено и приема компетентни становища по главните проблеми от развитието на колектива. И да не допуска дублиране, изместване или изземване на административно-стопански функции. При това да се подбира такъв ръководител, който ще участвува ангажирано, активно и инициативно в работата на бюрото. Конкретно да се преценява. Не е задължително да бъде включен първият стопански ръководител. Неговата заетост може да се окаже задържаща за оперативната, редов-

Digitized by Google

ната и резултатната дейност на бюрото. Честите отсъствия, спецификата на задълженията му могат да лишат бюрото от равностоен член за колективно и качествено решаване на проблемите. Ръководителите, специалистите и работниците, включени в бюрото, следва да изпълняват възложените им партийни задължения безпрепятствено, за да не се получи несъответствие между количествения състав и възможностите за активна организаторска работа. А когато се наложи да се решават сложни, перспективни задачи от развитието на колектива, то партийното бюро винаги може да възложи конкретно поръчение, да покани на заседание и да получи помощ от всеки ръководител, специалист или работник.

Не е изживяна още и една друга практика — включването на „работник" в състава на бюрото без определени функционални задължения, само като качествен показател. Едва ли заетостта му в производството е аргумент за освобождаването му от пряка организаторска работа. Комунистът може да е най-добрият производственик, челник, наставник или с други достойнства, но това не е достатъчно основание да бъде избиран в състава на бюрото, **защото то е работен орган и всеки в него трябва да има конкретно задължение** в съответствие с подготовката, възможностите да организира дейността, с наличието на необходимата организационна култура. Потребността от ръководенето и организацията на определена дейност, проблем, годишна задача се явява водеща при определяне на критериите за качествата на комуниста, който ще бъде включен в партийното бюро. Да се търси най-подходящият, с усет към проблема, с опит и творческо отношение при решаването на отделни страни на този проблем. И заедно с това, разбира се, и такава личност, която е политически зряла, има организаторски способности, обаяние да влияе върху останалите.

При сегашните условия на подготовката на Националната партийна конференция по качеството, на решаващ период — втората половина на петилетката, на сериозни проблеми, свързани с изменения в организацията на производството и на труда, партийното бюро се нуждае от състав, който да дава личен пример в осъществяване на тези жизнено важни въпроси. За да може да поведе и комунисти, и безпартийни, да проявява настойчивост за изпълнението на задачите, за да намира отговор на проблемите, то се нуждае от икономисти, технолози, рационализатори, качественици, от истински творци и стопани.

ОРГАНИЗАТОРСКАТА И ВЪЗПИТАТЕЛНА РОЛЯ на партийното бюро предявява високи изисквания към членовете на първичната организация за прецизна оценка и реализъм при формирането **както на количествения, така и на качествения му състав.** Годишното отчетно-изборно събрание с открито гласуване определя броя на членовете му. Тук няма никакъв регламент. На практика обаче в бюрото обикновено се избират от 5 до 9, понякога даже и по 3 човека, съобразно количествения състав на организацията, нейните и на колектива задачи през годината, производствената или административно-управленческата структура.

Някои партийни кадри считат, че не бива да се допуска четен брой членове, опасявайки се при решаването на отделни въпроси да не се зародят конфликти в бюрото, което може да се отрази неблагоприятно върху работата му. Подобни аргументи не са издържани, тъй като висш орган на първичната организация е събранието. Партийното бюро е подвластно на неговите решения. При липса на единомислие, при спор винаги може проблемът да се постави на обсъждане в събранието и да се реши компетентно. Освен това решаващо е каче-

Digitized by Google

ството на състава. Ако членовете на бюрото познават партийната политика и конкретните решения на ръководните органи, ако умеят да анализират и оценяват обективно фактите и явленията, не биха се получили неразрешими противоречия. За това допринася и последователното, пълно прилагане на демократизма, осъзнатото право на всеки член на бюрото на критика и самокритика.

В подхода за формиране на бюрото е важно да се постигне съответствие между предложения количествен състав и обективната потребност да се реализират основните функции на първичната организация и да се решават актуалните проблеми. Не рядко при конституирането на избраното бюро се оказва, че трудно може да се постигне добро разпределение на функционалните задължения поради недостатъчния брой на членовете. Това води до пренатоварване на някои от тях, а оттук и до формализъм в работата. При богата и разностранна дейност на трудовия колектив, при възникнали нови проблеми за разрешаване се изискват постоянни грижи от партийното бюро не само като колективен орган, но и конкретна оперативна организаторска работа от всеки отделен негов член.

Някъде партийната организация е малочислена, а определен проблем се нуждае от по-целенасочено внимание, но тъй като не е възможно бюрото да има неограничен състав, годишното събрание може да избере проблемна комисия например по качеството, по научно-техническия прогрес, по въвеждането на бригадната организация на труда, по използването на чуждестранния и нашия челен опит. Това ще разшири участието на комунистите в ръководството и в разрешаването на проблема. Съставена от специалисти, майстори, квалифицирани работници, тя ще повиши компетентността на партийното бюро, като му предоставя задълбочени анализи, научнообосновани предложения за решения, конкретни поръчения. Такъв специализиран състав ще има по-голяма възможност за творчески подход към отделна важна и неотложна социална задача.

Добре обмисленото, сполучливото съотношение между количествения и качествения състав на партийното бюро би осигурило една от предпоставките за повишаване ролята и боеспособността на първичната партийна организация.

ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ, особено след Дванадесетия конгрес на партията, в редица свои доклади, речи и изказвания др. Тодор Живков постави въпроса и теоретически обоснова необходимостта да се разширява демократизмът в управлението на обществото. С най-голяма сила това се отнася за вътрешнопартийния живот като образец на социалистически обществени отношения. А то е свързано с още по-организираното и по-активното участие на всеки комунист в живота на първичната организация. Като проява, свързана с годишните отчетни събрания, започна да се формира опит в някои първични организации предварително, задълбочено да се подготвя предложението за състава на партийното бюро.

Използваният в много случаи подход — на председателя на комисията по предложенията за нов състав на бюрото да се дава в почивката след доклада и обсъжданията уточнената от действуващото партийно бюро листа, не винаги дава възможност комунистите широко да участвуват в разискванията по кандидатурите на тези, които ще организират тяхната активност през годината. Времето на комисията е ограничено всестранно да прецени предложения проектосъстав и по същество тя бива само формално проявление на демократизма и колективността. В крайна сметка при ограниченото време на събрание-

Digitized by Google

ната и резултатната дейност на бюрото. Честите отсъствия, спецификата на задълженията му могат да лишат бюрото от равностоен член за колективно и качествено решаване на проблемите. Ръководителите, специалистите и работниците, включени в бюрото, следва да изпълняват възложените им партийни задължения безпрепятствено, за да не се получи несъответствие между количествения състав и възможностите за активна организаторска работа. А когато се наложи да се решават сложни, перспективни задачи от развитието на колектива, то партийното бюро винаги може да възложи конкретно поръчение, да покани на заседание и да получи помощ от всеки ръководител, специалист или работник.

Не е изживяна още и една друга практика — включването на „работник" в състава на бюрото без определени функционални задължения, само като качествен показател. Едва ли заетостта му в производството е аргумент за освобождаването му от пряка организаторска работа. Комунистът може да е най-добрият производственик, челник, наставник или с други достойнства, но това не е достатъчно основание да бъде избиран в състава на бюрото, **защото то е работен орган и всеки в него трябва да има конкретно задължение** в съответствие с подготовката, възможностите да организира дейността, с наличието на необходимата организационна култура. Потребността от ръководенето и организацията на определена дейност, проблем, годишна задача се явява водеща при определяне на критериите за качествата на комуниста, който ще бъде включен в партийното бюро. Да се търси най-подходящият, с усет към проблема, с опит и творческо отношение при решаването на отделни страни на този проблем. И заедно с това, разбира се, и такава личност, която е политически зряла, има организаторски способности, обаяние да влияе върху останалите.

При сегашните условия на подготовката на Националната партийна конференция по качеството, на решаващ период — втората половина на петилетката, на сериозни проблеми, свързани с изменения в организацията на производството и на труда, партийното бюро се нуждае от състав, който да дава личен пример в осъществяване на тези жизнено важни въпроси. За да може да поведе и комунисти, и безпартийни, да проявява настойчивост за изпълнението на задачите, за да намира отговор на проблемите, то се нуждае от икономисти, технолози, рационализатори, качественици, от истински творци и стопани.

ОРГАНИЗАТОРСКАТА И ВЪЗПИТАТЕЛНА РОЛЯ на партийното бюро предявява високи изисквания към членовете на първичната организация за прецизна оценка и реализъм при формирането както на **количествения, така и на качествения му състав.** Годишното отчетно-изборно събрание с открито гласуване определя броя на членовете му. Тук няма никакъв регламент. На практика обаче в бюрото обикновено се избират от 5 до 9, понякога даже и по 3 човека, съобразно количествения състав на организацията, нейните и на колектива задачи през годината, производствената или административно-управленческата структура.

Някои партийни кадри считат, че не бива да се допуска четен брой членове, опасявайки се при решаването на отделни въпроси да не се зародят конфликти в бюрото, което може да се отрази неблагоприятно върху работата му. Подобни аргументи не са издържани, тъй като висш орган на първичната организация е събранието. Партийното бюро е подвластно на неговите решения. При липса на единомислие, при спор винаги може проблемът да се постави на обсъждане в събранието и да се реши компетентно. Освен това решаващо е каче-

Digitized by Google

ството на състава. Ако членовете на бюрото познават партийната политика и конкретните решения на ръководните органи, ако умеят да анализират и оценяват обективно фактите и явленията, не биха се получили неразрешими противоречия. За това допринася и последователното, пълно прилагане на демократизма, осъзнатото право на всеки член на бюрото на критика и самокритика.

В подхода за формиране на бюрото е важно да се постигне съответствие между предложения количествен състав и обективната потребност да се реализират основните функции на първичната организация и да се решават актуалните проблеми. Не рядко при конституирането на избраното бюро се оказва, че трудно може да се постигне добро разпределение на функционалните задължения поради недостатъчния брой на членовете. Това води до пренатоварване на някои от тях, а оттук и до формализъм в работата. При богата и разностранна дейност на трудовия колектив, при възникнали нови проблеми за разрешаване се изискват постоянни грижи от партийното бюро не само като колективен орган, но и конкретна оперативна организаторска работа от всеки отделен негов член.

Някъде партийната организация е малочислена, а определен проблем се нуждае от по-целенасочено внимание, но тъй като не е възможно бюрото да има неограничен състав, годишното събрание може да избере проблемна комисия например по качеството, по научно-техническия прогрес, по въвеждането на бригадната организация на труда, по използването на чуждестранния и нашия челен опит. Това ще разшири участието на комунистите в ръководството и в разрешаването на проблема. Съставена от специалисти, майстори, квалифицирани работници, тя ще повиши компетентността на партийното бюро, като му предоставя задълбочени анализи, научнообосновани предложения за решения, конкретни поръчения. Такъв специализиран състав ще има по-голяма възможност за творчески подход към отделна важна и неотложна социална задача.

Добре обмисленото, сполучливото съотношение между количествения и качествения състав на партийното бюро би осигурило една от предпоставките за повишаване ролята и боеспособността на първичната партийна организация.

ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ, особено след Дванадесетия конгрес на партията, в редица свои доклади, речи и изказвания др. Тодор Живков постави въпроса и теоретически обоснова необходимостта да се разширява демократизмът в управлението на обществото. С най-голяма сила това се отнася за вътрешнопартийния живот като образец на социалистически обществени отношения. А то е свързано с още по-организираното и по-активното участие на всеки комунист в живота на първичната организация. Като проява, свързана с годишните отчетни събрания, започна да се формира опит в някои първични организации предварително, задълбочено да се подготвя предложението за състава на партийното бюро.

Използваният в много случаи подход — на председателя на комисията по предложенията за нов състав на бюрото да се дава в почивката след доклада и обсъжданията уточнената от действуващото партийно бюро листа, не винаги дава възможност комунистите широко да участвуват в разискванията по кандидатурите на тези, които ще организират тяхната активност през годината. Времето на комисията е ограничено всестранно да прецени предложения проектосъстав и по същество тя бива само формално проявление на демократизма и колективността. В крайна сметка при ограниченото време на събрание-

Digitized by Google

то понякога се допускат компромиси за увеличаване броя на членовете в партийното бюро поради допълнително предложение и създадена ситуация в разисканията. Понякога пък се проявяват стихийност, безпринципни спорове, които довеждат до нецелесъобразна смяна на предложените кандидати.

Конгресното изискване за **разширяване на формите за изучаване и зачитане на общественото мнение** намери израз в някои организации в предварителния избор на комисията за предложение на новия състав на бюрото при приемане плана за подготовката на годишното събрание. Тя има на разположение един по-продължителен период, за да проучи мнението на партийните членове, на ръководните кадри, на безпартийния актив. Нейно задължение е да сподели оформилото се мнение с представителя на партийния комитет, да разбере какви изисквания се предявяват за състава на бюрото и да се потърси най-добро, обективно потребно съчетание на качества на неговите членове.

Положителното на този подход е, че се включва активно и предварително целият актив на колектива в оценка на качествата на евентуалните кандидати за партийно бюро. Оказва се доверие на безпартийните при избора на оперативния работен орган на политическия ръководител на колектива. А това реализира една от страните на проявление на партийната организация като представител на колектива в партията и формира отговорност на колектива за избора на своите политически ръководители. Разбира се, трябва да се има предвид зрелостта на комунистите, на първичната организация и на останалите членове на колектива. В последна сметка решава въпроса висшият орган на първичната организация — партийното събрание. Но пред него е полезно да се излезе с убедителни основания за този толкова отговорен момент.

Съставът на партийното бюро се формира не само на основата на миналия опит и съществуващата практика. Не е достатъчно и мнението на действуващото бюро. Не винаги представителят на вишестоящия орган познава добре всички кандидати. Ето защо една обстойна, реална оценка при непрестанно изменящите се потребности на вътрешнопартийния живот и на партийното ръководство на социалния живот е необходима. Разбира се, ако се подходи зряло, партийно, от класови позиции, с перспектива. Следователно има логика в предварителния избор на комисията за проектосъстава на партийното бюро. Но това се нуждае от проверка в практиката на повече организации, за да се потвърди неговата жизненост.

ИЗБИРАНЕТО НА ЧЛЕНОВЕ на партийното бюро е важен момент от работата на отчетното събрание, но не по-маловажно е и **разпределението на задълженията помежду им.** Ако първото е определящо, то второто се явява решаващо за нормалното функциониране на бюрото като относително самостоятелен, колективен орган.

Най-добро разпределение на работата в партийното бюро се постига, когато съвпадат интересите, възможностите, знанията, способностите и опитът на неговите членове с обективната потребност на развитието на първичната организация. То се обуславя от необходимостта да се осъществи умела и компетентна организаторска работа с комунистите. Бюрото е призвано да организира изпълнението на решенията на партийното събрание. Това е възможно само при целенасочено внимание, системна и последователна помощ на комунистите, осигуряващи авангардната им роля. От него се иска да бъде в състояние да разкрива различните страни на една задача — идеологически, икономически, социални, и да постига пълна съгласуваност на идеологи-

Digitized by Google

ческите и организационните методи, форми и средства на партийно въздействие. По такъв начин едновременно със задълбоченото вникване в конкретната, относително самостоятелна функция на всеки член на бюрото (организационна, ръководство на икономика, на масовите организации и пр.) ще се осъществява и по-пълно единство между самите тях при решаването на всяка задача. Това е възможно само ако има потребност, интерес и нагласа всеки да познава всички проблеми и да намира своето място в разрешаването на който и да е от тях.

Да вземем една от най-важните задачи, които стоят сега пред първичната организация — подготовката за Националната партийна конференция. Кой от членовете на партийното бюро ще се заеме пряко с проблемите и задачите, които тя поставя? На пръв поглед това е задача на ръководството и на отговорника в партийното бюро по стопанските въпроси. В същото време в решаването на тези ключови проблеми се разкрива органическото единство на много страни от партийната работа: идеологически, организационни, социални, нравствени и др. Следователно те могат да се решат само с колективните усилия на цялото бюро и на всички комунисти и безпартийни.

Заместник-секретарят по идеологическите въпроси например е призван да организира с богатото разнообразие на пропагандата и политическата агитация създаването на идеологическа обстановка, на нагласа всеки да почувствува отговорността си за решаването на тази задача — от първия ръководител на трудовия колектив до всеки специалист, ръководен кадър и изпълнител. В помощ са групата докладчици, агитаторският апарат, местният вестник, радиоуредбата, нагледната агитация. Ако се окаже, че този помощен апарат е недостатъчен, партийното бюро може да предложи да се изгради към заместник-секретаря група за индивидуална работа по проблемите на качеството на труда.

За члена на партийното бюро, свързващ партийната организация с профсъюзната, на преден план излиза грижата за усъвършенствуване системата на социалистическото съревнование, помощта на профгрупите да разнообразят работата си по разкриване нравствените аспекти на качеството на труда, борбата с недисциплинираността, нехайството, безотговорността и други отрицателни явления. Не е малка отговорността за повишаване активността на комсомолците, младите работници и специалистите, насочване на младежкото и научното творчество към проблема за качеството.

Конкретното задължение, което получава отделният член на партийното бюро при първоначалното разпределение, не означава и не бива да го откъсва от колективното решаване на всеки въпрос. Всеки член на бюрото носи отговорност за успеха на поставените задачи на всички останали. Когато например се решават задачи за реализацията на младежите, не бива да се забравя, че е нужно идеологическо обезпечаване на административно-стопанските ръководни кадри, без които не може да се осъществяват необходимите материални предпоставки за трудова реализация; на профкомитета, който следва да разрешава въпроси, свързани с охраната на труда и редица социални придобивки, които ще задържат младите хора в колектива или населеното място. Всеки въпрос на партийната дейност засяга всички и всеки поотделно по силата на комплексния и многообхватен характер на партийната дейност.

Когато комунистът е включен в бюрото въз основа на неговия опит, интереси, потребности от конкретна политическа изява, когато по възникнал проблем за даден период поема съзнателно, убедено, отговорно определено конкретно задължение в решаването му, тогава и колективността ще се реализира най-пълно. Така и натоварването

Digitized by Google

то понякога се допускат компромиси за увеличаване броя на членовете в партийното бюро поради допълнително предложение и създадена ситуация в разисканията. Понякога пък се проявяват стихийност, безпринципни спорове, които довеждат до нецелесъобразна смяна на предложените кандидати.

Конгресното изискване за **разширяване на формите за изучаване и зачитане на общественото мнение** намери израз в някои организации в предварителния избор на комисията за предложение на новия състав на бюрото при приемане плана за подготовката на годишното събрание. Тя има на разположение един по-продължителен период, за да проучи мнението на партийните членове, на ръководните кадри, на безпартийния актив. Нейно задължение е да сподели оформилото се мнение с представителя на партийния комитет, да разбере какви изисквания се предявяват за състава на бюрото и да се потърси най-добро, обективно потребно съчетание на качества на неговите членове.

Положителното на този подход е, че се включва активно и предварително целият актив на колектива в оценка на качествата на евентуалните кандидати за партийно бюро. Оказва се доверие на безпартийните при избора на оперативния работен орган на политическия ръководител на колектива. А това реализира една от страните на проявление на партийната организация като представител на колектива в партията и формира отговорност на колектива за избора на своите политически ръководители. Разбира се, трябва да се има предвид зрелостта на комунистите, на първичната организация и на останалите членове на колектива. В последна сметка решава въпроса висшият орган на първичната организация — партийното събрание. Но пред него е полезно да се излезе с убедителни основания за този толкова отговорен момент.

Съставът на партийното бюро се формира не само на основата на миналия опит и съществуващата практика. Не е достатъчно и мнението на действуващото бюро. Не винаги представителят на вишестоящия орган познава добре всички кандидати. Ето защо една обстойна, реална оценка при непрестанно изменящите се потребности на вътрешнопартийния живот и на партийното ръководство на социалния живот е необходима. Разбира се, ако се подходи зряло, партийно, от класови позиции, с перспектива. Следователно има логика в предварителния избор на комисията за проектосъстава на партийното бюро. Но това се нуждае от проверка в практиката на повече организации, за да се потвърди неговата жизненост.

ИЗБИРАНЕТО НА ЧЛЕНОВЕ на партийното бюро е важен момент от работата на отчетното събрание, но не по-маловажно е и **разпределението на задълженията помежду им.** Ако първото е определящо, то второто се явява решаващо за нормалното функциониране на бюрото като относително самостоятелен, колективен орган.

Най-добро разпределение на работата в партийното бюро се постига, когато съвпадат интересите, възможностите, знанията, способностите и опитът на неговите членове с обективната потребност на развитието на първичната организация. То се обуславя от необходимостта да се осъществи умела и компетентна организаторска работа с комунистите. Бюрото е призвано да организира изпълнението на решенията на партийното събрание. Това е възможно само при целенасочено внимание, системна и последователна помощ на комунистите, осигуряващи авангардната им роля. От него се иска да бъде в състояние да разкрива различните страни на една задача — идеологически, икономически, социални, и да постига пълна съгласуваност на идеологи-

Digitized by Google

ческите и организационните методи, форми и средства на партийно въздействие. По такъв начин едновременно със задълбоченото вникване в конкретната, относително самостоятелна функция на всеки член на бюрото (организационна, ръководство на икономика, на масовите организации и пр.) ще се осъществява и по-пълно единство между самите тях при решаването на всяка задача. Това е възможно само ако има потребност, интерес и нагласа всеки да познава всички проблеми и да намира своето място в разрешаването на който и да е от тях.

Да вземем една от най-важните задачи, които стоят сега пред първичната организация — подготовката за Националната партийна конференция. Кой от членовете на партийното бюро ще се заеме пряко с проблемите и задачите, които тя поставя? На пръв поглед това е задача на ръководството и на отговорника в партийното бюро по стопанските въпроси. В същото време в решаването на тези ключови проблеми се разкрива органическото единство на много страни от партийната работа: идеологически, организационни, социални, нравствени и др. Следователно те могат да се решат само с колективните усилия на цялото бюро и на всички комунисти и безпартийни.

Заместник-секретарят по идеологическите въпроси например е призван да организира с богатото разнообразие на пропагандата и политическата агитация създаването на идеологическа обстановка, на нагласа всеки да почувствува отговорността си за решаването на тази задача — от първия ръководител на трудовия колектив до всеки специалист, ръководен кадър и изпълнител. В помощ са групата докладчици, агитаторският апарат, местният вестник, радиоуредбата, нагледната агитация. Ако се окаже, че този помощен апарат е недостатъчен, партийното бюро може да предложи да се изгради към заместник-секретаря група за индивидуална работа по проблемите на качеството на труда.

За члена на партийното бюро, свързващ партийната организация с профсъюзната, на преден план излиза грижата за усъвършенствуване системата на социалистическото съревнование, помощта на профгрупите да разнообразят работата си по разкриване нравствените аспекти на качеството на труда, борбата с недисциплинираността, нехайството, безотговорността и други отрицателни явления. Не е малка отговорността за повишаване активността на комсомолците, младите работници и специалистите, насочване на младежкото и научното творчество към проблема за качеството.

Конкретното задължение, което получава отделният член на партийното бюро при първоначалното разпределение, не означава и не бива да го откъсва от колективното решаване на всеки въпрос. Всеки член на бюрото носи отговорност за успеха на поставените задачи на всички останали. Когато например се решават задачи за реализацията на младежите, не бива да се забравя, че е нужно идеологическо обезпечаване на административно-стопанските ръководни кадри, без които не може да се осъществяват необходимите материални предпоставки за трудова реализация; на профкомитета, който следва да разрешава въпроси, свързани с охраната на труда и редица социални придобивки, които ще задържат младите хора в колектива или населеното място. Всеки въпрос на партийната дейност засяга всички и всеки поотделно по силата на комплексния и многообхватен характер на партийната дейност.

Когато комунистът е включен в бюрото въз основа на неговия опит, интереси, потребности от конкретна политическа изява, когато по възникнал проблем за даден период поема съзнателно, убедено, отговорно определено конкретно задължение в решаването му, тогава и колективността ще се реализира най-пълно. Така и натоварването

Digitized by Google

ще бъде равномерно, и взаимната отговорност на бюрото като колективен орган ще се гарантира от личната отговорност на всеки.

Не бива да се забравя, че какъвто и да е съставът на партийното бюро, каквото и разпределение да се направи между неговите членове, **то е колективен орган, който решава задачи с комплексен характер. Разпределението не трябва да създава обособеност на дейностите и да разкъсва органическата връзка между въпроси на пръв поглед от различен и самостоятелен характер.** Не е правилно например заместник-секретарят по идеологическите въпроси да разглежда проблемите на идеологическата работа, без да търси връзка с изпълнението на стопанските задачи в колектива, които стоят на вниманието на стопанския ръководител, а от гледна точка на използването на челния опит — на председателя на профкомитета или на отговорника за масовите организации. Единството в целите изисква задълбочена и всестранна подготовка и непрекъсната координация и взаимодействие между всички членове на партийното бюро при разглеждането на всеки въпрос от вътрешнопартийния живот, от ръководството на трудовия колектив.

Заслужава внимание и подходът при определянето, при избора на партийния секретар. „От неговата култура, от неговия опит, от неговото умение да работи с хората много зависи как ще се организира дейността на партийното бюро, как ще се насочва партийната организация към най-важните назрели проблеми, как ще се укрепват и разширяват връзките на партията с масите.“ Главно в негово лице трудещите се виждат партията в действие, чрез него опознават нейните революционни традиции и добродетели. „Но не е ли вярно, че едва в навечерието на годишните събрания започваме да се питаме и да се лутаме кого да изберем за партиен секретар.“ Тези мисли на др. Тодор Живков, които обобщават практиката, дават основание да се провери, да се опита, не да остава в тайна, а да става достояние на всички комунисти към кого се насочват за партиен секретар. Това е проблем и за работата с резервите за секретари в първичните организации, за да не се получават изненади както за събранието, така и за този, когото на първото си заседание партийното бюро ще определи.

За конституиране на новоизбраното партийно бюро се използват различни подходи — веднага след събранието по предложение на новоизбрания партиен секретар или след няколко дни, ако е напреднало времето за първото заседание. При положение, че комисията по предложенията за ново партийно бюро е проучвала състава на партийната организация и предлага за членове на бюрото не само компетентни, зрели, с чувство за отговорност, култура на поведението и високи нравствени добродетели, но и такива с усет към партийната работа, с определени способности за активно и самоинициативно организиране на определен кръг от дейността на първичната организация, конституирането би могло да стане непосредствено след събранието. Ако обаче не е предвидена оперативната страна на проблема — възможностите всеки член на партийното бюро да бъде ангажиран в конкретна област на партийната дейност, необходимо е секретарят след събранието да проведе разговори с всички, за да се постигне най-оптимално разпределение и преразпределение на задачите в съответствие с опита, интересите и желанието им да се развиват в определена област.

Digitized by Google

НЕОБХОДИМО Е ЕДИННО СТАНОВИЩЕ

Преди отчетно-изборните събрания първичните партийни организации избират комисии, които извършват проверки на финансовото и деловодното състояние, но в практиката няма единно становище как да се наричат те и какво следва да проверяват. Указанията, които се дават от партийните работници, понякога си противоречат. Едни казват: „Комисията проверява само касата на първичната партийна организация!" Други твърдят: „Това са комисии за проверка на финансовото и деловодното състояние на първичните организации!" Има и други тълкования. Това обстоятелство създава колебания и неувереност в правилната организация на отчетно-изборните събрания.

Моля, да се изяснят следните въпроси:

Как се нарича комисията, която се избира преди отчетно-изборното събрание?

Какви са нейните функции?

Приема ли се от събранието изнесеният от нея протокол?

Считам, че осветляването на тези въпроси ще допринесе събранията да протичат на по-високо качествено равнище и ще се обогати организационната култура на партийните кадри.

Иван ИВАНОВ
Пазарджик

— Набирането и изразходването на средствата на първичните партийни организации, закупуването, съхраняването на тяхното имущество и контролът върху тази дейност се извършват съобразно Инструкцията за определянето и отчитането на членския внос в Българската комунистическа партия, утвърдена от Секретариата на Централния комитет на 20 октомври 1982 година. В член 12 от нея е записано, че „Преди отчетно-изборното събрание първичната партийна организация избира комисия, която извършва проверка на касата. Протоколът от тази проверка се прочита на отчетно-изборното събрание". Следователно тя се нарича **комисия за проверка на касата на първичната партийна организация.**

Оттук произтичат и нейните функции: да провери спазват ли се изискванията на Инструкцията за определянето и отчитането на членския внос на комунистите, внася ли се събраната сума от членски внос по дадената сметка, правилно ли е определена отстъпката от членския внос в полза на първичната партийна организация, правилно ли са отразени в касовата книга паричните постъпления; да свери събраните суми от членския внос по ведомостта и вносната бележка от ДСК, наличието на оправдателни документи за направените разходи

Digitized by Google

ще бъде равномерно, и взаимната отговорност на бюрото като колективен орган ще се гарантира от личната отговорност на всеки.

Не бива да се забравя, че какъвто и да е съставът на партийното бюро, каквото и разпределение да се направи между неговите членове, то е колективен орган, който решава задачи с комплексен характер. Разпределението не трябва да създава обособеност на дейностите и да разкъсва органическата връзка между въпроси на пръв поглед от различен и самостоятелен характер. Не е правилно например заместник-секретарят по идеологическите въпроси да разглежда проблемите на идеологическата работа, без да търси връзка с изпълнението на стопанските задачи в колектива, които стоят на вниманието на стопанския ръководител, а от гледна точка на използването на челния опит — на председателя на профкомитета или на отговорника за масовите организации. Единството в целите изисква задълбочена и всестранна подготовка и непрекъсната координация и взаимодействие между всички членове на партийното бюро при разглеждането на всеки въпрос от вътрешнопартийния живот, от ръководството на трудовия колектив.

Заслужава внимание и подходът при определянето, при избора на партийния секретар. „От неговата култура, от неговия опит, от неговото умение да работи с хората много зависи как ще се организира дейността на партийното бюро, как ще се насочва партийната организация към най-важните назрели проблеми, как ще се укрепват и разширяват връзките на партията с масите.“ Главно в негово лице трудещите се виждат партията в действие, чрез него опознават нейните революционни традиции и добродетели. „Но не е ли вярно, че едва в навечерието на годишните събрания започваме да се питаме и да се лутаме кого да изберем за партиен секретар.“ Тези мисли на др. Тодор Живков, които обобщават практиката, дават основание да се провери, да се опита, не да остава в тайна, а да става достояние на всички комунисти към кого се насочват за партиен секретар. Това е проблем и за работата с резервите за секретари в първичните организации, за да не се получават изненади както за събранието, така и за този, когото на първото си заседание партийното бюро ще определи.

За конституиране на новоизбраното партийно бюро се използват различни подходи — веднага след събранието по предложение на новоизбрания партиен секретар или след няколко дни, ако е напреднало времето за първото заседание. При положение, че комисията по предложенията за ново партийно бюро е проучвала състава на партийната организация и предлага за членове на бюрото не само компетентни, зрели, с чувство за отговорност, култура на поведението и високи нравствени добродетели, но и такива с усет към партийната работа, с определени способности за активно и самоинициативно организиране на определен кръг от дейността на първичната организация, конституирането би могло да стане непосредствено след събранието. Ако обаче не е предвидена оперативната страна на проблема — възможностите всеки член на партийното бюро да бъде ангажиран в конкретна област на партийната дейност, необходимо е секретарят след събранието да проведе разговори с всички, за да се постигне най-оптимално разпределение и преразпределение на задачите в съответствие с опита, интересите и желанието им да се развиват в определена област.

Digitized by Google

НЕОБХОДИМО Е ЕДИННО СТАНОВИЩЕ

Преди отчетно-изборните събрания първичните партийни организации избират комисии, които извършват проверки на финансовото и деловодното състояние, но в практиката няма единно становище как да се наричат те и какво следва да проверяват. Указанията, които се дават от партийните работници, понякога си противоречат. Едни казват: „Комисията проверява само касата на първичната партийна организация!" Други твърдят: „Това са комисии за проверка на финансовото и деловодното състояние на първичните организации!" Има и други тълкования. Това обстоятелство създава колебания и неувереност в правилната организация на отчетно-изборните събрания.

Моля, да се изяснят следните въпроси:

Как се нарича комисията, която се избира преди отчетно-изборното събрание?

Какви са нейните функции?

Приема ли се от събранието изнесеният от нея протокол?

Считам, че осветляването на тези въпроси ще допринесе събранията да протичат на по-високо качествено равнище и ще се обогати организационната култура на партийните кадри.

Иван ИВАНОВ
Пазарджик

— Набирането и изразходването на средствата на първичните партийни организации, закупуването, съхраняването на тяхното имущество и контролът върху тази дейност се извършват съобразно Инструкцията за определянето и отчитането на членския внос в Българската комунистическа партия, утвърдена от Секретариата на Централния комитет на 20 октомври 1982 година. В член 12 от нея е записано, че „Преди отчетно-изборното събрание първичната партийна организация избира комисия, която извършва проверка на касата. Протоколът от тази проверка се прочита на отчетно-изборното събрание". Следователно тя се нарича **комисия за проверка на касата на първичната партийна организация.**

Оттук произтичат и нейните функции: да провери спазват ли се изискванията на Инструкцията за определянето и отчитането на членския внос на комунистите, внася ли се събраната сума от членски внос по дадената сметка, правилно ли е определена отстъпката от членския внос в полза на първичната партийна организация, правилно ли са отразени в касовата книга паричните постъпления; да свери събраните суми от членския внос по ведомостта и вносната бележка от ДСК, наличието на оправдателни документи за направените разходи

Digitized by Google

и тяхната целесъобразност, допускани ли са разходи на средства в нарушение на инструкцията; как се съхранява имуществото на първичната партийна организация.

Проверката на деловодната работа на първичната партийна организация не е предмет на дейността на комисията за проверката на касата. Тя се проверява от по-вишестоящите контролно-ревизионни и ревизионни органи на партията.

Протоколът, който комисията подготвя и изнася пред събранието, се обсъжда на годишното събрание и по него първичната партийна организация приема решение. Този момент точно е отразен в точка 7 от Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи, където е записано: „Издигането и обсъждането на кандидатурите за ръководни партийни органи започва, след като събранието или конференцията са изслушали и обсъдили отчетния доклад на съответния партиен орган и доклада на контролно-ревизионната или на ревизионната комисия, протокола на комисията за проверка на касата на първичната партийна организация и след като се приемат решения по тях".

КОЙ ПРЕДЛАГА НОВИЯ СЪСТАВ?

На миналогодишното отчетно събрание избрахме комисия по проектосъстава на новото партийно бюро. След разисканията по доклада и проекта за резолюция председателят на комисията предложи новото партийно бюро да се състои от пет члена. Това предложение се прие единодушно. После съобщи поименно и комунистите, които да бъдат включени в него. Единият от тях беше студент-задочник пред завършване, предстоеше му държавен изпит и помоли да го освободим за една година от допълнителни ангажименти, тъй като и семейството му се бе увеличило с още един член — родило му се бе второ дете. Другият работеше отдалечено от завода, което му пречеше да поддържа постоянни контакти с партийното бюро и трудовия колектив, и също пожела да не го включваме в новото партийно бюро, тъй като ще бъде много затруднен да изпълнява служебните и партийните си задължения. Една от жените, предложена в проекта, каза, че след два месеца ще излезе в отпуск по майчинство и ще се върне на работа не по-рано от една година. Партийното събрание прие самоотводите и на тримата като основателни.

Директорът на предприятието взе думата и каза: „Аз имам друг вариант за ново партийно бюро!", и предложи състав, който без разисквания беше включен в листата.

Правилно ли се постъпи? Колко кандидатури може да издига един комунист?

Христо ИОРДАНОВ
София

— В член 10 на Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи се казва: „Кандидатурите

Digitized by Google

за новия състав на партийния орган се предлагат от участниците в партийните събрания или конференции.

На събранията на по-големите първични партийни организации и на събранията или конференциите на общинските, заводските, учрежденските и други подобни организации за улеснение на работата могат да се избират комисии, които да подготвят и предлагат проект за бъдещия състав на партийните органи." Така са постъпили и в организацията, за която ни пише нашият читател. В някои организации комисии се избират на събранието, което предшествува годишното. Преобладаващата практика е такива комисии да се определят от партийните бюра преди събранието и след това те да се утвърждават от него. Това е допустимо, защото им се предоставя по-голяма възможност да изучават мнението на комунистите, на партийното бюро и пр., да обмислят спокойно и да предложат най-подходящите и авторитетните за състава на новия партиен орган. Някои окръжни и други комитети изготвят длъжностни характеристики на партийните бюра, които улесняват комисиите не само да изберат най-добрите, но и най-подходящите за съответната област на партийната дейност с оглед бюрото да бъде и добре комплектувано с компетентни членове във всички области на партийното ръководство. Но при комплектуването на бюрото следва да се спазва уставното изискване за обновяване и приемственост в състава му, за съчетаване на различните поколения и пр.

Комисията не е ограничена в предложението си. Тя е избрана и отговорна пред събранието и само неговото решение е задължително за нея. Правилно е тя добре да обоснове своето предложение и да мотивира препоръката си за всеки кандидат.

Съгласно Устава и Инструкцията на Централния комитет за избора на ръководни органи на партията всеки комунист може без всякакви ограничения да прави предложения на събранието (или конференцията) по състава на бюрото — да издига нови кандидатури и да прави отвод на вече предложените. Такова право има и комунистът-директор, ръководител на учреждението. В случая няма никакво нарушение на Устава и партийната практика. Целесъобразно е обаче ръководителите да избягват да предлагат цялостни листи за ново бюро, за да не създават впечатление, че подбират удобни за себе си кандидати за неговия състав и влияят на останалите комунисти при избора.

В листата се вписват всички предложени кандидати, чиито отвод или самоотвод не е приет с болшинство от присъствуващите на събранието.

ПРАВАТА НА КОМИТЕТА И НА ДИРЕКТОРА

Общинският комитет на БКП препоръча и първичната партийна организация избра за секретар комунист, който членува в друга организация и работи в друг трудов колектив. Всички партийни членове го познаваха отпреди и му гласуваха доверие, разчитат на него да сплоти комунистите, да укрепи първичната организация.

Когато дойде време да се премести, за да заеме длъжността си, директорът на предприятието, в което работи, не се съгласи да го освободи, дори го заплаши, че дисциплинарно ще го уволни.

Digitized by Google

Директорът се води на партиен отчет в съседния окръг, там е и седалището на дирекцията. При това положение той има ли право да го спира, след като общинският комитет на БКП, на чиято територия живее и работи комунистът, е решил да го издига на партийна работа? Как следва най-правилно да се уреди въпросът?

Димитър СТОЯНОВ
Видин

— Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избор за ръководни партийни органи допуска в състава им да се предлагат и комунисти, които не членуват в съответната партийна организация. Но е необходимо те да се зачислят след това в първичната организация.

Когато се наложи в дадена партийна организация да се привлече комунист, който членува другаде, за да се избере в партийното бюро, нужно е предварително да се говори лично с него. Особено важно е да се вземе мнението на партийната организация и на партийния комитет, където той се води на отчет, за да се уточни съгласието за неговото освобождаване.

Ако комунист е избран за секретар в друга организация, както се изнася в писмото до редакцията, и се срещне спънка при неговото освобождаване от трудовия колектив, където работи, въпросът трябва да се постави пред съответния партиен комитет, където ръководителят, създаващ спънки, е номенклатурен кадър. В случая следва да се потърси съдействието на съответния окръжен или общински комитет в съседния окръг. Неправилно е обаче, когато даден комунист е предвиден да бъде избран за секретар или вече е избран за такъв в друга организация и той е дал своето съгласие, ръководителят да откаже неговото освобождаване. Очевидно на новото място той би бил обществено по-полезен и не трябва да се проявява тесногръдие и местничество, още повече да се заплашва с дисциплинарно уволнение. Такава мярка се предприема към хора, които грубо нарушават трудовото законодателство.

●

Отчетно-изборното събрание на партийната група чия работа оценява?

— Отчетно-изборното събрание на партийната група оценява своята дейност и работата на партийния групов отговорник.

В структурата на партията и на първичната организация партийната група винаги е имала важно значение като низово звено, което обединява комунистите, работещи най-близко и непосредствено един с друг в низовия колектив или в неговата съставна част. След въвеждане на икономическия подход и неговия механизъм, усъвършенстване на бригадната организация на труда и издигане ролята на низовия колектив в управлението естествено се увеличи и ролята на партийната група. Без да придобива права, с каквито разполага първичната и партийната организация в нейния състав, партийната група може и е задължена да оказва сериозно партийно влияние и въздействие върху колектива, в който работи, да го насочва да овладее по-добре новите функции, които му предоставя икономическият под-

Digitized by Google

ход в насрещното планиране, стопанисването на социалистическата собственост, изпълнението на държавните задачи и възложените задължения от съответните стопанско-административни ръководства, в борбата за повишаване на качеството и икономията на материали и енергия, в уточняването на коефициента на трудовото участие на всеки негов член и в разпределението на фонд „Работна заплата". Партийната група носи политическа отговорност за състоянието на низовия колектив. По въпросите, по които колективът приема самостоятелни решения, тя следва да взема предварително становище, да предлага идеи и решения, инициативи. Да сплотява и възпитава колектива, да върши организаторска работа, да обсъжда дейността на ръководните органи на низовия колектив — бригадир, бригаден съвет, общо събрание и пр.

Същевременно партийната група има големи възможности за непосредствена работа с отделния комунист за осигуряване на практическото изявяване на авангардната му роля в труда, в изпълнение на важни задачи от вътрешнопартийния живот, на партийни поръчения.

Очевидно годишното събрание на групата е мястото, където трябва да се отчете, анализира и оцени нейната дейност през годината за изпълнението на тези задачи.

Ефективността от работата ѝ, системността на нейните сбирки, поставянето на обсъждане най-важните въпроси на колектива от всички комунисти, изработването на становище по тях зависят твърде много от партийния групов отговорник. Тъй като оценката на годишното събрание има за задача да направи изводи от досегашната работа за издигане ролята на групата в бъдеще, **затова е необходимо тя да оцени както личния принос на груповия отговорник, който има задачата да организира тази дейност, така и дейността на цялата група и на всеки комунист поотделно.**

Особено важно е да се разбере, че именно в партийната група има възможност да се прецени конкретно дейността на всеки партиен член, да се потърси начин той да бъде активизиран, защото хората в групата са малко, дейността на всеки е пред погледа на всички през цялата година. При това отношенията на другарство и на взискателност изискват и позволяват разговорът в групата да се освободи от всякаква абстрактност и деликатност, да се води прямо, откровено и открито, без да нарушава другарския характер. Особеност на тазгодишните събрания е тази, че всеки комунист трябва да отчете пред групата личния си принос за повишаване качеството и производителността на труда и да получи колективна оценка.

●

На отчетно-изборното събрание на първичната организация чия работа се оценява — на партийното бюро или на цялата организация?

— Отчетно-изборното събрание е предназначено да оцени работата на първичната партийна организация, да направи съответни изводи от нея и да начертае как да се продължи положителното в придобития през годината опит и как да се отстранят и преодолеят слабостите и недостатъците. Затова на него преди всичко се отчита бюрото, като включва как организацията като цяло е изпълнила своята роля на политическо ядро и първообраз на трудовия колектив, как е осъществявала своите ръководни политически, идейновъзпитателни и

Digitized by Google

организаторски функции сред колектива и какъв е нейният принос за изпълнението на конгресните решения и партийната политика. Оценява се състоянието на вътрешнопартийния живот, усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения, равнището на събранията, разгръщането на демократизма и пр.

Важно място в работата на партийната организация и в подготовката и изпълнението на нейните решения има партийното бюро. Затова годишното отчетно-изборно събрание следва специално да оцени неговата дейност.

Някои партийни бюра преди всичко правят основна оценка на работата на организацията, а често за своята дейност отделят само няколко общи думи. Оценката за бюрото трябва да заеме достойно място, да бъде цялостна — на него като колективен орган, на стила му, на приноса му за подобряване или за влошаване на партийната дейност и персонално за всеки член на бюрото и за секретаря. Тази важна страна от дейността на организацията не може да се оставя на заден план или да се споменава мимоходом, повърхностно.

Събранието е мястото и за персонален разговор по ролята на комунистите. Как те изпълняват своите програмни и уставни задължения, как участвуват във вътрешнопартийния живот, активността и авангардната им роля в колектива, в труда, в обществения живот и пр. Колкото по-конкретен и по-пълен, по-точен е този отчет и този разговор, толкова по-силно ще бъде въздействието на събранието върху всеки партиен член, за да направи той самооценка и да потърси начин как най-добре да изпълни своите задължения като член на политическия авангард на колектива.

Годишното събрание дава оценка също на съответните административно-стопански ръководства и звена, които ръководят трудовия колектив, работата на комунистите в ДКМС, профорганизацията, Отечествения фронт, другите обществени организации.

●

Може ли комунистът да се запознае със записа на своето изказване, преди да е оформен протоколът?

— Да, комунистът има пълно право да се запознае със записа на своето изказване, преди да бъде оформен протоколът, и да изисква вярно да се отрази неговата позиция. Нещо повече, той може да се запознае и с готовия протокол и ако намери, че там позицията му е изопачена, да поиска от ръководството на събранието или от партийното бюро да бъдат нанесени нужните поправки, които точно да изразяват неговата позиция и предложенията му, но комунистът не може да изисква да се правят промени в записа и в протокола, които да прикрият или видоизменят казаното от него. Ролята на протокола е вярно и точно да отрази онова, което е казано на събранието, а не допълнително да внася нови уточнения и мнения, които комунистите не са чули и не са могли да вземат отношение по тях. Ако комунистът има ново мнение по въпроса, който е обсъждан и решаван, той може устно или писмено да уведоми секретаря или бюрото или да се изкаже на следващото събрание, като поиска мнението му да се протоколира, но не може с минала давност да го протоколира във вече приключено събрание.

Digitized by Google

●

Как трябва да се подходи при избиране на ръководство на отчетно-изборното събрание?

— В практиката на годишните отчетно-изборни събрания обикновено се избира бюро, състоящо се в малките организации от председател и секретар.

На тези строго делови форуми не е необходимо да се внася елемент на представителност. Разширено ръководство (бюро) на събранието се избира в по-големите организации. Тогава по преценка на партийното бюро се прави предложение и събранието с гласуване избира поименно кого да включи в него. Такова предложение може да направи и всеки комунист. Обикновено в него се включват секретарят на организацията, добри производственици, орденоносци, революционни кадри, представители на вишестоящи партийни органи и др.

Никой не може да заема място в ръководството на събранието, ако не е избран. Неправилно на някои събрания, когато пристигне допълнително представител на вишестояща организация, председателят направо го поканва да заеме място в ръководството. Правилно е да съобщи за неговото пристигане на събранието, да предложи той да бъде включен в бюрото и да го покани, след като е получил одобрението на комунистите, да заеме мястото си.

Неправилно е също, когато събранието избира само председател и секретар-протоколчик, а на масата на ръководството заема място и секретарят на организацията. Фактът, че е предвидено да изнесе отчетния доклад, не му дава никакво допълнително право, включително да заема място в ръководството на събранието, без да е избран.

Избирането на бюро позволява на председателя да се съветва, да използва колективния метод за по-правилно насочване и провеждане на дискусията на събранието и за спазване на уставните изисквания.

●

Може ли комунист, който има партийно наказание, да бъде избран в партиен орган?

— За разлика от съдебните наказания, които за определени закононарушения могат да предвидят и лишаване от граждански права, партийните наказания имат изключително възпитателно значение. Те не лишават комуниста от правото да избира и да бъде избиран. Следователно комунист, който има партийно наказание, може наравно с всички други да бъде избиран в партийното бюро или във всеки друг партиен орган без ограничения. Същевременно комунист, който е избран в някакъв ръководен орган, може да продължи да бъде негов член и след като бъде наказан, ако изрично при наказанието не се включва и решение за изваждането му от неговия състав.

Когато комунистите избират някой наказан партиен член в ръководен орган, те следва да се съобразяват с авторитета, който има в колектива, с това, как е приел наказанието и дали си е взел необходимата поука от него. Особено е важно те да отчетат какво отражение ще даде неговото избиране в колектива, как ще се посрещне то. Ако той е извършил сериозна простъпка, която се е отразила на авторитета му, по целесъобразност не бива да бъде избиран. Правилно е, ко-

Digitized by Google

гато постъпи предложение за избиране на наказан комунист, партийните членове специално да направят преценка на тази целесъобразност. Ако го изберат обаче, няма нарушение на Устава.

●

Как се конституира съставът на новото партийно бюро?

— Събранието избира бюрото, а то от своя страна на първото си заседание се конституира, т. е. избира секретар и уточнява кой за кое направление от дейността на първичната партийна организация ще отговаря. Обикновено при конституирането на бюрото присъствува представител на вишестоящия партиен орган (комитет), който предлага кандидатурата за секретар. Това не ограничава членовете на бюрото да предлагат и други за избирането им за секретари на организацията. След избора на секретар по негово предложение и по обща преценка се уточняват задълженията на другите членове. Разпределението на задълженията става съобразно задачите на организацията и колектива и броя на членовете на бюрото. Конституирането може да стане и без участие на други представители.

●

Каква е ролята на представителя на вишестоящия партиен орган на отчетно-изборното събрание?

— Обикновено представител на вишестоящия партиен орган, отговарящ за дадената организация, още преди събранието помага на бюрото да разработи добре своя отчетен доклад, проекта за резолюция, да се извърши правилна ориентация за подбор на бъдещия секретар и партийно бюро.

На събранието може да присъствува или същият другар, или друг представител на вишестоящия партиен орган. Това може да бъде представител на заводски, учрежденски, общоселски, комбинатски, градски, районен, общински и т. н. комитет. Ролята му е, от една страна, да се запознае с живота и дейността на комунистите, а, от друга, да ги подпомага правилно да проведат своя разговор и отчет и да изберат ново партийно бюро съобразно изискванията на Устава и инструкцията на Централния комитет на партията. Той не може да се намесва, да ограничава разисканията и вътрешнопартийната демокрация, да налага едно или друго становище. Правилно е да изкаже оценката на комитета, който представлява или който ръководи организацията, за дейността ѝ и да изрази своето лично мнение за разисканията на събранието.

По време на избора той не може и не бива да ограничава с нищо правото на комунистите свободно да обсъдят предложенията за бъдещия състав на бюрото и да изберат в него онези комунисти, които считат най-достойни. Той може обаче да обоснове предложенията на вишестоящия партиен орган, който има пряко наблюдение над кадрите и становище за онези, които според него са най-подходящите за избора в бюрото, като предоставя правото на комунистите сами да преценят и решат кого ще изберат. Той обикновено присъствува и при конституирането на бюрото и предлага кандидатурата за партиен се-

Digitized by Google

кретар, като същевременно оставя бюрото само да реши кой ще бъде секретарят. Неговата намеса е нужна само ако се нарушава процедурата за избора и се предлага за секретар неподходяща кандидатура, която няма да получи утвърждението на вишестоящия орган (например извършил груби грешки и не се ползва с необходимия авторитет сред колектива, проявил се досега като безпринципен и пр.).

След завръщането си той информира партийния орган, чийто представител е, за своите впечатления от събранието.

●

Бюлетината, в която е зачертано името на кандидата, без да е вписана друга кандидатура, следва ли да се счита за редовна? Ако се окажат повече бюлетини със зачертани имена, в резултат на което някой от кандидатите не бъде избран в състава на бъдещото партийно бюро, какво следва да се предприеме?

— Бюлетината, в която е зачертано името на кандидата и не е вписано друго име, е редовна. В Инструкцията за произвеждане на избори за ръководни партийни органи е указано, че независимо от предварителното обсъждане и уточняване състава на бъдещия партиен орган всеки комунист от партийната организация има право при гласуването да зачертава в листата имената на кандидати и да вписва нови.

След приключването на избора се установява поотделно за всеки кандидат колко гласа са подадени и в резултат на това дали той е избран. Получилите по-малко от половината от гласовете на присъствуващите на събранието комунисти отпадат. Ако събранието например е решило партийното бюро да се състои от 7 члена, а са избрани 3 или 5, поставя се въпросът: държи ли събранието бъдещото партийно бюро да се състои от 7 члена или е съгласно то да бъде от 3 или 5 члена. В случаите, когато остава в сила първото решение, т. е. новото партийно бюро да се състои от 7 члена, следва да се издигнат допълнителни кандидатури и да се предложат за гласуване по общия ред.

●

Голяма партийна организация на своето годишно отчетно-изборно събрание може да избере комисия, която да предложи състава на бъдещото партийно бюро. Правилно ли е от състава на тази комисия да бъде избран кандидат за член на бюрото?

— Комисията по предложението на състава на бъдещото партийно бюро се избира в началото на партийното събрание, когато се избират и останалите негови помощни органи (с изключение на комисията за произвеждане на избора). Този избор, естествено, предхожда предлагането и обсъждането на кандидатурите за бъдещото партийно бюро. Ако в резултат на постъпващите предложения за нови членове на партийния орган бъде предложен комунист, избран в състава на тази комисия, на общо основание той се включва в списъка на кандидатите. Разбира се, ако на кандидатурата му не бъде направен и приет отвод.

Digitized by Google

●

Може ли събранието да снеме доверието си от избраното за случая ръководство и да избере ново?

— Събранието е висш орган на първичната партийна организация. На неговите решения са подчинени всички членове, всички избрани от него органи. Ако в хода на събранието стане очевидно, че избраното от всички бюро за ръководство не може да се справи с възложените му от комунистите задачи, нарушава вътрешнопартийната демокрация или води работата в явно неправилна насока, комунистите са в правото си и са властни да го сменят. Ако предложението за смяна бъде подкрепено чрез явно гласуване от болшинството комунисти, то се приема и се избира ново бюро, което продължава ръководството на събранието.

●

Длъжна ли е първичната партийна организация да приема план за подготовката на отчетно-изборното събрание и колко време преди свикването му трябва да стане това?

— Няма партиен документ, в който да е посочено подобно задължение на първичните организации. Практиката обаче е доказала потребността от такъв подход и неговата полезност.

В плановете, които партийните организации приемат, се залагат основните задачи, които следва да се изпълняват в подготовката на годишното отчетно-изборно събрание. Това са организацията за изготвянето на отчетния доклад, проектът за решения, избирането на комисия за проверка на касата, техническа подготовка на събранието, мероприятия, свързани с мобилизацията на комунистите и трудовия колектив за решаване на някои задачи и др. На тези събрания се изграждат работните групи от комунисти — стопански и административни ръководители, специалисти и общественици; те ще участват в подготовката и компетентното разработване на важни проблеми, които ще залегнат в доклада.

Задачите, които решава такова събрание, налагат то да се свика двадесетина дни преди отчетно-изборното събрание.

Digitized by Google

ОСНОВА ЗА САМОАНАЛИЗ И САМОКОНТРОЛ

„Най-важното е да се постигне задълбочаване на самодейния характер на първичната партийна организация, да се развива способността ѝ сама да си поставя и изпълнява обществено значими цели и задачи. А това изисква партийните комитети (заводски, учрежденски, общоселски, градски, районни, общински) да премахнат прекомерното регламентиране на нейния живот и дейност, да не ѝ изземват функциите и задачите, да засилят грижите си за подготовката и преподготовката на актива."

Из решението на Секретариата на ЦК на БКП от 18. XI. 1981 г.

КОМПЕТЕНТНО НЕПОСРЕДСТВЕНО РЪКОВОДСТВО

Положителните резултати от прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните организации са много — за самите тях, за трудовите колективи, за партийните комитети и за партията като цяло. **Големи са и възможностите, които той разкри пред общинските комитети на БКП като основа за самоанализ и самоконтрол на стила и методите им на работа и ръководство.** Тук ще разкажем за опита на комитети от Видинската окръжна партийна организация, за това как оценяват ръководната си роля, в какви направления виждат работата си за по-нататъшно повишаване боеспособността на първичните организации.

●

ТОДОР ИЛИЕВ, първи секретар на общинския комитет на БКП в гр. Димово: — За комунистите от нашата община прегледът беше конкретна мярка за по-нататъшно развитие и усъвършенствуване дейността на първичните организации за изпълнение на качествено новите задачи, поставени от Дванадесетия конгрес. В подготвителния период и по време на прегледа общинският комитет на БКП се стремеше, от една страна, да повиши умението и способността на основната клетка на партията като политически щаб в борбата за интензификация на народното стопанство, да възпитава трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, да мобилизира комунистите и безпартийните за претворяване в дела икономическата, социалната и културната политика на партията. От друга страна, най-точно да се отчитат някои типични черти, определящи сегашното и бъдещото състояние на общината, каквито са демографската характеристика на населението, степента на социалистичекото

Digitized by Google

развитие, структурата на икономиката и пътищата за нейното усъвършенствуване, връзките и взаимоотношенията между селищата и формите за тяхното укрепване. С други думи, положихме усилия и грижи **да се отчете делът на всички фактори, които биха оказали малко или голямо влияние върху подготовката и протичането на прегледа и биха довели до значително по-добри резултати от дейността на първичните организации.** Ето това главно имаше предвид бюрото на комитета, когато разработваше и приемаше мероприятията, когато утвърждаваше комисиите, когато оценяваше дейността им след всеки етап на прегледа.

По-нататък как практически подходихме?

В деня на партийния секретар запознахме секретарите и членовете на комисиите с решението на Секретариата на ЦК на БКП, с мероприятията на комитета. Разгледахме работата на някои първични организации от различни отрасли и дейности, споделихме нашите виждания за тяхното бъдещо състояние. Членове на комисии, партийни секретари изказаха мнения главно по това как те виждат своята дейност, към какво ще насочат усилията си и какво в крайна сметка целят да постигнат. В някои от тези разговори едностранчиво се разглеждаха въпросите, получаваше се стопански уклон, не се отчиташе необходимостта от подобряване на организаторската и идеологическата работа. Това наложи някои от членовете на комисиите да бъдат подменени с комунисти от състава на бюрото и комитета.

При изготвянето на характеристиките някои от тях обсъдихме с партийните секретари и председателите на комисиите. С това целяхме да видим доколко обективно е преценено състоянието на всяка първична организация, умението ѝ да поставя актуални задачи и практически да ги решава. Направените бележки и изводи, видените пропуски станаха нагледен урок за всички останали организации.

В прегледа конкретна беше **помощта на кабинета по партийно-организационните въпроси.** Всичко, което се отнасяше до изпълнението на поставената задача, беше систематизирано в отделни папки по проблеми и дейности и беше предоставено на партийните работници. Особено полезна беше теоретическата разработка, в която бяха изяснени моментите, които считахме, че следва да съдържа оценката.

Тематиката, която се изучаваше в школата по партийно строителство, изградена към общинския комитет на БКП, компетентността на лекторите от междуокръжната партийна школа във Враца, взели участие в занятията, също помогнаха да се вникне в дълбочината на обсъжданите въпроси. Умението на лекторите да свързват теорията с практическата дейност, да споделят положителния опит, да посочват пропуските в работата на някои първични организации помогна по-правилно да се оценява както реалното състояние, така и равнището на настъпилите изменения.

По указание на отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП бе проведена анкета. Данните от нея ни помогнаха да оценим доколко обсъжданият въпрос е ангажирал вниманието на всички комунисти, къде и какви са нашите и на организациите пропуски, към какво да насочим усилията си. Нещо повече, анализирайки резултатите от анкетата, добихме пълна представа за качеството на мероприятията и за възможностите на партийното бюро да организира работата на първичната. А това е особено необходимо сега, когато сме пред прага на отчетно-изборната кампания.

Изградените комисии не само активно участвуваха в прегледа, но всяка от тях в детайли опозна цялостната дейност на първичната организация. Точно поради това сме им възложили да помагат при подготовката на материалите за отчетно-изборните събрания, на мероприятията за изпълнение указанията на другаря Тодор Живков, на-

Digitized by Google

правени на Варненското национално съвещание, за достойно посрещане на Националната партийна конференция.

Като анализираме извършеното по време на прегледа, виждаме, че недостатъчно сме ангажирали всички членове на комисиите. Някъде на практика се получи така, че или само председателят, или един от членовете е бил значително повече натоварен от останалите. Това е една от причините, която не позволи да се вникне във всички страни на дейността на някои организации и да се получи максимален резултат.

За да определим степента на настъпилите изменения в дейността на организациите, **към всяка една подхождаме индивидуално.** Критерият за оценка е качествената характеристика на нейния състав. Защото, ако не преценим напълно възможностите на комунистите и поставим задачи, далеч по-големи, в желанието си да постигнем максималното ще загубим възможното. Да се намери мярата между възможностите и необходимостта е трудно, но не може да се пренебрегне.

Прегледът приключи с пленум на общинския комитет на БКП. Откроихме положителните страни в дейността на общинската партийна организация през трите етапа. Съществено място отделихме на пропуските и слабостите. Оценихме и работата на комисиите, на партийните бюра, на първичните организации. Сега вниманието и усилията са насочени към главните задачи, произтичащи от решенията на Дванадесетия конгрес, от следконгресните речи и доклади на другаря Тодор Живков. Прегледът приключи, но оценките, препоръките, решенията, които взехме, ще осигурят по-нататъшно повишаване ролята и боеспособността на първичните организации.

●

БЛАГОЙ БОНДОВ, първи секретар на общинския комитет на БКП в Ново село: — Комитетът ни е от малките. В него работят двама щатни секретари и един технически секретар. Членове на комисиите бяха наши нещатни сътрудници и активисти, които **на обществени начала се включиха в прегледа и вложиха свой принос за укрепване на партийните редици. Привличането на целия партиен актив в живота и работата на първичните организации по същество беше ново отношение на комитета към тях.**

Помощта на комисиите окачествяваме като компетентна, задълбочена и близка до партийните бюра и комунистите. Повечето от тях вложиха своите умения и виждания на общинския комитет в работата на отделните организации и по обратния път разкриха пред бюрата и комитета редица нерешени въпроси, които съпътствуват нашето развитие. С тяхно участие основно се изучи дейността на организациите за по-дълъг период от време, изготвиха се цялостни характеристики. Откроиха се и се конкретизираха задачите. Например пред първичните организации от селското стопанство се поставиха като основни задачи усъвършенстването на бригадната организация на труда и внедряването на вътрешностопанската сметка във всички производствени единици.

Какви конкретни стъпки последваха?

Съсредоточихме вниманието на кадрите върху проблема за културата на земеделието. На теоретични конференции с участието на сътрудници от институтите в Плевен, Кнежа и Долни чифлик обсъдихме програми за развитието на лозарството и за получаване на повече зърно от единица площ. На специалистите възложихме конкретни поръчения, които залегнаха в личните им творчески планове. На общинския съвет на БПС и на Комсомола поръчахме да се захванат с квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри, да организират курсове, да обменят положителния опит, да набират ин-

Digitized by Google

формация за най-новите постижения и т. н. Една от главните задачи бе: новият икономически подход и неговият механизъм да станат дело и на общинския комитет на БКП, и на стопанските съвети на предприятията, и на първичните организации, и на всички комунисти и безпартийни. Тази дейност съвпадна с втория етап от прегледа, с подготовката на миналогодишните отчетно-изборни събрания. Конкретна помощ оказаха комисиите. Бяха анализирани и оценени постиженията и недостатъците в работата. На дванадесетте отчетно-изборни събрания се изказаха 123 комунисти, които направиха 78 предложения.

При изготвянето на оценките по приключването на прегледа комисиите също активно се включиха. Този период се предшествуваше от обмяна на положителния опит между бюрата и секретарите в деня на партийния секретар, от социологически проучвания посредством анонимна анкета по примерни тематични въпроси, отнасящи се до проблема за самодейния характер и боеспособността на първичните организации.

Предварително в отделни организации заложихме да извеждат опит по работата на партийните групи, по възлагането и отчитането на поръченията, по подготовката и провеждането на събранията и пр. Общинският комитет на БКП в стремежа си да помогне на отговорниците на партийните групи например покани всички да присъствуват на сбирката на групата в лозарската бригада в Ново село. Стана задълбочен, откровен, полезен разговор за изпълнението на задачите, произтичащи от плана за социалноикономическото развитие на бригадата и за личния пример на комунистите. Направиха се предложения за подобряване на работата в трудовия колектив. Накрая се сподели опит между останалите групови отговорници. Така успяхме да активизираме дейността на тези вътрешни звена на първичните организации, на тези, при които се решават въпросите на икономиката и социалните проблеми.

Кое е най-същественото в оценките на първичните организации? Централно място в тях заема работата им **за осъществяване курса за интензификация на производството,** за по-голям принос на комунистите (работници и специалисти, ръководители на стопански и административни организации) **в прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм, за утвърждаване атмосфера на творческо разгръщане движението за научно-технически прогрес.** Оцениха и равнището, на което се изучават и решават социалните проблеми в трудовия колектив.

За общинския комитет на БКП са важни **повишената активност и критичността, които проявиха, и особено предложенията** за модернизиране на винопроизводството и подобряване качеството на продукцията, за по-пълното използване на поливните площи и на земята като основно средство за производство, за по-внимателно отношение на стопанските ръководители към предложенията на работниците, към критичните им бележки относно подценяването на редица въпроси от социално-битов характер и др. Те показват към какво да съсредоточим вниманието и грижите на комитета и на първичните организации.

Трезва и реална оценка се направи на дейността на специалистите-комунисти, на ръководителите на стопанските организации и държавните учреждения. Конкретно, персонално се посочиха успехите и недостатъците, редица трудоемки процеси, които изискват подобрение на технологията на производството.

За добрите стопански резултати на най-голямото наше предприятие — лозаро-винарския комплекс — 1200 кг грозде среден добив от декар, на животновъдството, което предаде на държавата над 400 тона мляко и 67 тона месо, свой принос имат и първичните организации с партийно-политическата и ор-

Digitized by Google

ганизаторската си дейност сред хората и преди всичко с индивидуалната работа сред комунистите за формиране на висока социалистическа съзнателност и комунистически нравствени добродетели. Много са положителните прояви на партийните членове в борбата за икономии, за прибиране на продукцията от полето и т. н. Разбира се, не са малко и недостатъците. Все още някои от тях не посещават редовно събранията, дори понякога не си плащат навреме членския внос, не се включват в обществено-политически мероприятия.

Заключителният етап от прегледа ни показа, че все още в някои партийни организации не е създадена творческа обстановка, критериите за оценка на работата са занижени в трудовите колективи, където са изградени, добивите от хлебно и фуражно зърно са ниски, а те надценяват обективните трудности, търсят оправдания, вместо причините и пътищата за преодоляване на слабостите. Не се конкретизират плановите показатели пред отделни трудови колективи. Не се работи достатъчно за разширяване на социалистическата демокрация, за развитие на критиката и самокритиката. Отделя се внимание на борбата за високо качество, но постигнатите резултати все още не задоволяват.

Както положителните резултати, така и нерешените проблеми, анализирани, оценени, ни помагат да подобрим съдържанието на нашата партийно-организационна и идейно-възпитателна дейност, да откроим ефективните форми и средства на работа и трайно да ги внедрим в нашия стил.

●

ДИМИТЪР СТОЯНОВ, секретар на общинския комитет на БКП — Видин: — **Как оценяваме цялостната работа по прегледа в общинската партийна организация?**

На първо място, първичните организации като цяло и всеки отделен комунист по-осезателно почувствуваха своята роля и отговорност, видяха по-ясно своите конкретни задачи, разкриха критично и самокритично своите недостатъци, които пречат за изпълнение на конгресните решения.

На второ място, значително се подобриха стилът и методите на работа на преобладаващата част от бюрата и организациите. Дейността им стана по-целенасочена, по-конкретна, по-съдържателна, по-ефективна. Поставят си по-значителни цели, с по-високи критерии и с по-голяма неудовлетвореност оценяват постигнатото. Проявяват по-голяма деловитост, оперативност, инициативност, критичност и самокритичност. Засилиха контрола и взискателността към комунистите.

На трето място, на по-високо равнище издигнаха организаторската, организационната и идеологическата си дейност. Усъвършенствуваха планирането, подготовката на партийните събрания и заседанията, използват разнообразни форми за въздействие. Подобриха индивидуалната работа с хората и ръководството на масовите организации.

Всичко това се отрази върху изпълнението на насрещния план на селищната система по всички основни качествени и натурални показатели за 1982 година и за първите месеци на 1983 година.

Прегледът стана ефикасна школа за подобряване дейността на ръководните партийни органи, на кадрите, за обмяна на положителния опит, за усъвършенствуване на стила и методите на работа и ръководство. Той се превърна в средство за възпитание на комунистите, за привеждане на техните мисли и действия в съответствие с нормите и изискванията на комунистическия морал.

По време на прегледа възникнаха и се разгърнаха почини и инициативи, разкриха се и се утвърждават нови ефективни форми и пътища за изучаване живота и усъвършенствуване дейността на първичните организации, за подобряване на ръководството им от общинския комитет. Приета беше програма за превръщането на Ви-

Digitized by Google

дин в образцов социалистически град, разгръща се политическа и организаторска работа от всички първични организации за преобразяването на предприятията, учрежденията и кварталите в образцови социалистически обекти. Възникна, придоби широк размах и обхвана почти всички трудови колективи инициативата на Стопанския химически комбинат „Колективът — стопанин на социалистическата собственост". На нейна основа в общината се разгръща движение за стопанисване на социалистическата собственост.

Усъвършенствува се денят на партийния секретар, провежда се всеки месец по предварително планирана тема, обменя се и опит по различни проблеми, например по внедряването на научно-техническите постижения, по усъвършенстуването на бригадната организация на труда, по подобряването на индивидуалната работа и пр. По-добре се използват анализите на вътрешнопартийния живот, на социалния и качествения състав, на кадровия потенциал, на финансово-деловодното стопанство и други като средство за разкриване на слабостите и набелязване на мерки за подобряване дейността на първичните организации. Подходящи форми за конкретно ръководство са разработените и утвърдени от общинския комитет системи, статути, указания, програми, мерки и мероприятия.

В общинската партийна организация по време на прегледа се обогатиха използваните системи за работата с членовете на комитета, с жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се; възлагането и отчитането на партийните поръчения и др.; изучаването на общественото мнение и политическото настроение на трудещите се.

Общинският комитет свика пленум по проблемите на интензификацията на селското стопанство, изгради съвет със секции, които имат за задача да разработват и предлагат проекти за решения за по-нататъшното интензифициране на селското стопанство. Прегледът разкри необходимостта от изграждането и на съвет по партийноорганизационните и комисия по идеологическите въпроси — също като помощни органи на бюрото. Успешно функционират съвет на директорите, оперативни щабове по превръщането на Видин в образцов социалистически град и по развитието на Девети квартал. От тази година е изградена и асоциация по решаването на социалните проблеми в селищната система.

Членовете на общинския комитет са разпределени и отговарят за отделни партийни комитети и първични организации. Те бяха председатели на комисии и като такива системно поддържат връзки, посещават организациите и колективите, участвуват в събранията им, оказват им помощ на място.

Като ефективни форми за ръководство използваме семинарите, срещите, конференциите, обсъжданията на книги и други. Например на такива срещи обменихме опита по проблемите на социалистическото стопанисване, по бригадната организация, по решаването на социалните въпроси на работниците, по превръщането на предприятията в образцови и др. С новоизбраните 65 партийни секретари организирахме специален курс за запознаването им с основните проблеми на партийноорганизационната и идеологическата работа.

По време на прегледа възникна и се утвърди като ефективна форма за ръководство на първичните организации **оценката-атестация на партийните секретари.** След проверка на анализ и оценка се подлагат всички основни показатели на партийноорганизационната и идеологическата дейност и партийното ръководство на икономиката. На тази основа се дават препоръки и се оказва помощ от общинския комитет за подобряване на цялостната дейност на партийния секретар.

Какво не успяхме да постигнем, какви слабости и недостатъци в стила и методите на работа на комитета съществуват?

Не винаги са достатъчни напри-

Digitized by Google

мер оперативността и деловитостта, конкретността и взискателността към кадрите при решаването на задачите. Недостатъчно някои партийни работници посещават първичните организации, за да им оказват конкретна помощ. Контролът и взискателността към партийните секретари не са постоянни. Понякога общинският комитет излишно регламентира дейността на организациите, често извиква партийните секретари, поставя им много, а понякога и несвойствени задачи. Качеството и ефективността на мероприятията не ни задоволяват. Обемът на изискваната от секретарите информация е голям. Има случаи, когато по вина на общинския и на другите партийни комитети, на общинския народен съвет и кметствата, на стопанските и административните ръководства не се решават повдигнати от първичните организации въпроси.

След анализа и оценката на състоянието, направени на пленарно заседание, общинският комитет реши да продължи работата си в следните направления: да издига на по-високо равнище партийното ръководство на икономиката; да съдействува за ефективно осъществяване функциите на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост; да развива и усъвършенствува обществените отношения и социалистическата демокрация; да обогатява вътрешнопартийния живот на организациите и идеологическата им дейност, като я свързва с решаването на конгресните задачи; да подобрява социалния и качествения състав и ръководството на първичните организации.

Изпълнението на тези решения ще повиши още повече ролята и боеспособността на Видинската общинска партийна организация в борбата ѝ за претворяване в дела задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП.

КВАЛИФИЦИРАНА КОНКРЕТНА ПОМОЩ

Така синтезирано я оценяват партийните секретари. И съвсем основателно, защото общинските комитети чрез личното участие на членовете им, чрез обучението на партийния актив и включването му в комисиите действително оказаха конкретна помощ на първичните организации да вникнат в същността на замисъла на прегледа, да видят силните и слабите си страни, да набележат ефективни мерки за повишаване на своята роля и боеспособност.

АНКА КОЛЕВА, секретарка на първичната партийна организация при комбинат „Млечна промишленост“ — Видин: — По време на прегледа настъпиха положителни изменения в стила и методите на работа и ръководство на общинския комитет на БКП. Той отдели голямо внимание за подбора на комисиите, включи в тях кадри с богат организационен опит. Председател на комисията при нас беше член на комисията и първи секретар на общинския комитет на ДКМС.

За качествената подготовка и провеждането на прегледа положително въздействува своевременният инструктаж на партийните секретари и на членовете на комисиите, запознаването им с целта на прегледа и с основни проблеми на партийното строителство. Общинската комисия ни даде конкретни препоръки за по-

Digitized by Google

добряване на структурата, обхвата и съдържанието на характеристиката, помогна ни да набележим мерки за издигане ролята и боеспособността на първичната организация, за задълбочаване на нейния самодеен характер.

Общинският комитет на БКП ни помогна да анализираме и реално да оценим състоянието на организацията, да видим положителните и негативните страни в нейния живот, да разкрием причините, които не позволяват в достатъчна степен да се изявява като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, да набележим пътищата и средствата, чрез които успешно ще укрепваме нейните редове. Така успяхме да вникнем и дадем отговор на следните въпроси: в каква степен първичната организация осъществява политическо ръководство за решаване на задачите за комплексно задоволяване на материалните и духовните потребности, за интензификация на производството, за внедряване постиженията на техническия прогрес и челния опит, за повишаване качеството на продукцията, за усъвършенствуване на бригадната организация на труда, за разумно използване на производствените фондове, за подобряване на социалнобитовите условия и други.

С помощта на общинския комитет на БКП политическата и организаторската ни работа станаха по-целенасочени, по-конкретни и по-ефективни особено в движението за образцов социалистически град, в борбата за изпълнение на насрещния план, за внедряване на техническите новости, за решаване на социалните проблеми на колектива. Подобрената политическа и организаторска работа на партийното бюро и първичната организация имат свой принос в изпълнението на насрещния план на комбината за 1982 година.

Комитетът засили постоянните си връзки с първичната организация. Негови членове по-често посещават комбината, участвуват в заседания на бюрото и в събрания на организацията, извършват редовен и целенасочен инструктаж, оказват помощ в политическата и организаторската ни работа. Наред с възлагането на задачите членовете на общинския комитет участвуват в разработването на мероприятия. Със своя опит те ни помагат да повишаваме организационната си култура, да осмисляме положителното в дейността си и да го затвърдяваме. Напоследък комитетът по-малко регламентира дейността ни, което доведе до задълбочаване и засилване на самодейния характер на първичната организация.

●

НЕДЯЛКА АПОСТОЛОВА, секретарка на първична организация в тютюневия комбинат „Дунав" — Видин: — При нас в повечето случаи задачите се възлагат чрез заводския партиен комитет. Преди прегледа част от събранията и по тематика, и по време ни се регламентираха. Сега нещата се изменихa. По-самостоятелно подбираме и използваме формите и методите на работа. В зависимост от въпросите, които ще обсъждаме, сами решаваме как да постъпим — дали да организираме открито или закрито партийно събрание, дали да създадем работни групи за подготовка на материалите. Партийната организация си открива проблемите, анализира ги, взема решения, мобилизира комунистите и безпартийните за тяхното изпълнение. С други думи, **прегледът помогна на комитета да се освободи от несвойствени задачи, а първичната организация да засили своята самодейност.**

Общинският комитет на БКП започна по-непосредствено да работи с първичните организации, поддържа връзки с нас чрез своите сътрудници. Те ни оказват методическа помощ в подготовката на събрания, в организацията на партийната просвета и нагледната агитация. Комитетът обучава партийния актив, организира семинари,

Digitized by Google

курсове по актуални партийни и други проблеми.

Право на ръководните партийни органи е да поставят задачи и да контролират как се изпълняват. В това отношение нашият общински комитет постъпва методично и конкретно, съобразява се с възможностите на организациите, с тяхната боеспособност. Характеристиките му дават богата информация в това отношение.

Комунистите от партийната организация преценяват, че на сегашния етап самодейността не е на необходимото равнище, не отговаря на високите изисквания, които поставя нашето динамично време. Причините са различни и ги намираме главно у самите нас. За да разширяваме самодейния характер на първичната организация, преди всичко се налага да повишаваме социалната активност на комунистите. Само партийни членове с богата професионална и организационна култура, с висока социалистическа съзнателност и чувство за отговорност търсят и откриват проблемите, поставят ги на вниманието на организацията и сами се захващат с тяхното изпълнение. Ето защо мерките, които сме набелязали за по-нататъшно повишаване ролята и боеспособността на първичната, са главно **за подобряване на нейния състав в качествено отношение, за укрепване на дисциплината, за усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот, за разширяване на вътрешнопартийната демокрация.**

НАШИЯТ КОМЕНТАР

Подготовката на прегледа, неговото протичане и заключителният му етап станаха своеобразна школа за общинските комитети на БКП. Те разшириха познанията си за същността на първичната като политическо ядро на трудовия колектив, за нейните функции; опознаха нейното състояние, силните и слабите й страни; изучиха опита й и неизползваните й възможности. По-организирано, по-целенасочено, отколкото преди се захванаха с обучението на активите: в полудни и семинари, в курсове и школи, в научно-практически конференции и съвещания изясняваха проблемите на партийните организации, анализираха, обобщаваха и разпространяваха положителния опит.

Партийните кадри, въоръжени с теоретически знания и практически умения, с обогатена организационна култура, засилиха своето въздействие върху живота и дейността на първичната организация. Разностранната информация, която събраха по време на прегледа, непосредствените наблюдения и контакти им позволиха да изучат техния вътрешен живот, техните връзки с трудовите колективи и административно-управленческите звена, тяхната способност реално да влияят върху социалноикономическото развитие, върху социалната активност на трудещите се.

Прегледът по същество послужи на комитетите като солидна основа за усъвършенствуване на работата им с първичните организации, на всички равнища в окръга тя стана комплексно обмислена и планирана. Засили се участието на всички членове на комитетите и техните отдели в живота и дейността на първичните организации, т. е. изпълнява се препоръката на Дванадесетия конгрес: главната насока на дейността на общинските комитети на партията да бъде непосредствената организаторска и политико-възпитателна работа с комунистите и сред цялото население. И ето виждаме: на онези от организациите, на които вътрешноорганизационният им живот не е на добро

Digitized by Google

равнище, помагат да обогатят тематиката на събранията, да подобрят тяхната подготовка и организацията за изпълнението на решенията; към онези, на които дисциплината е занижена, засилват взискателността и критиката; на онези, на които съзнателността и чувството за отговорност не съответствуват на ролята им като авангард, съдействуват да подобряват политико-възпитателната работа и т. н.

С други думи, на преден план поставят грижите за преодоляване на причините, които пораждат едно или друго явление, създават условия, които стимулират развитието на едно или друго качество. Показателни в това отношение са научно-практическите конференции за задълбочаване и засилване самодейния характер на първичната организация, организирани на три етапа — в първичните и общинските организации и на окръжно равнище.

Общинските комитети на БКП по-широко, отколкото досега използваха общественото начало в ръководството на първичните организации. Прегледът показа как може и следва да се ангажира широк кръг партиен актив, когато се поставя задача да се внесат комплексни качествени подобрения в партийната работа. В окръжната организация са били изградени 538 комисии, в които са участвували 1600 комунисти — най-подготвените, с богат организационен и политически опит. Разбира се, използването на комисии и работни групи не е откритие, направено по време на прегледа. Но в тяхното изграждане, в подготовката им, във функционирането им беше внесено нещо ново, което заслужава по-голямо внимание, извоюва си правото трайно да съществува в стила и методите на работа и ръководство на комитетите с първичните организации.

Какво е това ново?

Преди всичко по-организирано се използваше нещатният партиен актив. Беше извършена по-задълбочена предварителна специализирана подготовка на кадрите за изпълнение на специфични задачи. Тази специализирана подготовка създаде предпоставки за компетентна, качествена изява на субективния фактор. Осигурена беше постоянна връзка между комитетите и комисиите, добре се сработиха комисиите с партийните бюра и първичните организации, което позволи на ръководния орган постоянно да чувствува пулса на организациите, а оттук и да определя необходимото въздействие за нормалното им функциониране като политически ядра на трудовите колективи. Ето тези нови моменти обогатиха опита на общинските комитети, стила и методите им на работа, засилиха умението им да се изявяват като качествено нови органи на политическо ръководство.

Поуки се извлякоха и от пропуските, от слабостите, допуснати в това направление. Неподходящо подбраните членове на някои комисии, бездействието на други, некомпетентността на трети, както споделя първият секретар на общинския комитет в гр. Димово Тодор Илиев, са били подменени. И правилно са постъпили. Но още по-ценно е това, че те дават материал за точна характеристика на кадровия резерв и на работата с него. Защото съставите на комитетите и на комисиите в количествено отношение са достатъчни общинските комитети да осигурят своето присъствие във всяка първична организация, но качествата не на всички членове позволиха те да бъдат в достатъчна степен полезни.

Това показва, че или в подбора им има доза формализъм и излишно представителство, или в качествено отношение в състава на общинската партийна организация има членове, които не отговарят на повишените критерии на Дванадесетия конгрес! Тези явления, задълбочено анализирани, показват какво следва да се направи. От една страна, в центъра на вниманието на комитета да се постави грижата за подобряване на кадровия резерв в качествено отношение, за обогатяване на организационната му култура. От друга страна, да се разшири вътрешнопартийната демокрация, която е необходимо условие и важна, неотменна предпоставка за правилния подбор на кадрите, за издигане на най-компетентните, най-авторитетните, най-опитните партийни членове

Digitized by Google

в изборните ръководни органи — в комитетите, в бюрата, в контролно-ревизионните и ревизионните комисии.

Колективният метод на работа и ръководство в прегледа отново показа своите предимства, своите богати възможности. Комитетите, комисиите, бюрата обогатиха съдържанието на своята дейност, опирайки се на колективния ум, на опита, знанията и уменията на своите членове, на сдружените им сили. И действително там, където колективно се работеше, резултатите са по-добри, по-задълбочено се вникна в същността на задачите, по-цялостни, комплексни мерки се набелязаха, по-разнообразни и ефективни форми и средства на работа се използваха, по-богат опит се създаде.

Разбира се, не са изключения и случаите, в които председателите на комисиите малко или почти не търсеха съдействието на останалите членове. Да не говорим за това, че в част от първичните организации цялата дейност на колективния, работния, оперативния орган — бюрото, се стовари върху плещите на партийния секретар.

При подобно положение какво се получава?

Секретарят от централна политическа фигура някъде се превърна едва ли не в административно-отчетническа. Всеки за всичко го търси, дори и за това, което е от компетенциите на други органи и длъжностни лица. Бедата, разбира се, не е в това, че го търсят, а най-вече в това, че самият той се захваща да решава неща, които нито са по силите му, нито са в правата и задълженията му. Получава се така, че вместо да се подобрява работата на партийното бюро, вместо да се използват колективният ум, опитът и знанията на повече хора, понякога се фетишизират възможностите на партийния секретар.

Прегледът разкри и обратната страна на тази аномалия. Някои секретари на общински комитети на БКП и работници от отрасловите отдели почесто, с по-голяма готовност и желание контактуват със стопанските ръководители, отколкото с партийните секретари и членовете на бюрата дори и тогава, когато характерът на въпросите налага да се тръгне към тяхното решаване от първичната организация.

Всички общински комитети на БКП във Видински окръг обобщиха опита и набелязаха мерки за по-нататъшното повишаване ролята и боеспособността на първичните организации. Положителният опит, видян, осмислен, оценен и разпространен от партийните активисти, участвували в неговото създаване, също е завоевание на комитетите, постигнато по време на прегледа. За неговите достойнства и предимства обаче тук няма да говорим, а за онова, което понякога подценяваме, следователно и не използваме разумно.

При обобщаване на опита от прегледа, при анализа на извършената работа и получените резултати общинските комитети предимно се спират на стореното от първичните организации, определят им задачите. Някои от тях по-малко или почти не вникват в стила и методите на работа на самите комитети, не открояват онова, което на тях самите не им достига. Оттук понякога и решенията им са много общи, излишно директивни или пък дребнаво предметни, насочени към други органи и организации, а не към самите себе си. Вярно, право на ръководния партиен орган е да поставя задачи и да контролира тяхното изпълнение, но само с това не може да се задоволи. Необходимо е и още нещо и преди всичко повече грижи за самоусъвършенстване, за обогатяване на собствения стил и методи на работа и ръководство — в случая на членовете на комитета, на неговия апарат, на неговия актив. В това отношение прегледът е богат арсенал на форми и средства, на практически подходи, които заслужават по-аналитично, по-критично, по-задълбочено да се изучат и трайно да залегнат в стила и методите на работа на общинските комитети на БКП особено сега, при подготовката на отчетно-изборните конференции.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯТ ЖИВОТ—ОБРАЗЕЦ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ОБЩЕСТВЕНИ ОТНОШЕНИЯ

I. ИЗХОДНА ПОЗИЦИЯ НА ОБОБЩЕНИЯТА

Вътрешнопартийните отношения разглеждаме като комплекс от обективни и субективни, идеологически, организационни, нравствени и пр. връзки и форми на взаимодействие между партийните членове, групи, организации и комитети, които се пораждат, възпроизвеждат и реализират в процеса на ръководната дейност на партията за осъществяване на коренните цели и интереси на работническата класа.

Това определение, доминиращо в литературата, възприемаме за изходна позиция на обобщенията и оценките на положителния опит по време на прегледа.

Връзките, отношенията и взаимодействията са обективни форми на социално-политическа дейност или обмяна на дейност, чрез които партийната организация функционира и се развива като жив политически организъм. Партийната дейност е съдържание, а вътрешнопартийните отношения са форми на това съдържание, намиращи се в диалектическо единство и зависимост.

Вътрешнопартийните отношения са **принципни и нормативно** определени връзки и взаимодействия. Те са форми за проява и за реализация на изискванията на нормите и принципите, върху които се изгражда и развива партията от ленински тип. Всяко отклонение от тези изисквания деформира връзките и взаимодействията и неминуемо води до ревизионизъм и опортюнизъм.

Многообразието от вътрешнопартийни отношения се разгръща главно **в две основни, обективно необходими, диалектически взаимозависими форми:** отношения на координация, на съгласуваност между равноправни субекти и отношения на субординация, на зависимост между подчинени страни. Първата форма на отношения изразява и осъществява **демократизма**, а втората — **централизма** в партията.

Към тематичното обобщение на опита пристъпваме от гледна точка на борбата за привеждане в диалектическо единство на обективно необходимите страни в органическия комплекс от отношения, която е източник на движението и саморазвитието на живия партиен организъм, ускорител на неговата революционно-преобразуваща сила.

Отделяме повече внимание на реалните изменения като факти и като тенденции по време на прегледа, обогатили формите на вътрешнопартийния живот, приближили го към конгресните повели да служи за образец на социалистически обществени отношения. Търсим конкретните реализации на ленинското предвиждане: „...всички работи на партията се водят пряко или чрез представители от **всички** членове на партията, на равни права и без никакво изключение, при което всички длъжностни лица, всички ръководни кадри, всички учреждения на партията са избрани, подотчетни, сменяеми“ (В. И. Ленин, Съч., т. 11, с. 438).

Digitized by Google

Усъвършенстването и обогатяването на демократичната форма на вътрешнопартийни отношения означава и изисква да задълбочаваме и разширяваме връзките и взаимодействията между комунистите, решително да обновяваме формите и методите на дейност, чрез които се осъществяват по най-демократичен начин „властта" и самоуправлението в първичната организация.

Кои са новите моменти във вътрешнопартийния живот, какви са положителните резултати от тях, доближи ли се той до изискванията на социален образец?

Под какви форми се разширява пълноправното участие на всички членове в колективното решаване на назрелите въпроси. Кои са качествено новите елементи, обновили технологията за подготовка и провеждане на партийните събрания, технологията за проучване и решаване на проблемите?

Какво ново и значимо настъпи в действията и взаимодействията на комунистите в етапа на изпълнение на взетите решения?

Създават ли се условия на партийните членове да упражняват контрол (пряко или чрез своите представители) върху изборните партийни органи? Отчитат ли се те пред тях или не?

Осигуряват ли се условия на всички да упражняват предоставените им от Устава права и отговорности при **подбора и избора** на „длъжностните лица" в партийната организация, или тези права отчасти са иззети от други?

Да се усъвършенстват и обогатяват вътрешнопартийните отношения означава да се развиват **критиката и самокритиката.** Те са показател за политическа зрелост и способност на партийната организация да се развива, като се самокритикува. Какви са конкретните изменения в тези процеси, ако такива има?

Какъв прелом прегледът внесе в използването на **общественото мнение** като основа на партийното ръководство?

Важна качествена особеност на вътрешнопартийните отношения е **единството** в многообразието: между техните страни, субекти и прояви, в **единомислието и единодействието** на организациите и комитетите. Тази форма на отношения осигурява цялостност на политическия организъм, висока организираност, дисциплина и отговорност, които удесеторяват силите. Тези връзки и отношения изразяват и осъществяват централизма в партията. Те са форми на зависимости: на частта от цялото, на частите от центъра, на малцинството от волята на мнозинството. Зависимости, чрез които се осъществява единна власт и единодействие на всички структурни елементи и звена от партийната система.

Цел на търсенията е да обобщим реалните измерения на настъпилите промени по време на прегледа. Да разкрием с какво се обогатява тази съществена особеност на вътрешнопартийните отношения, придаваща монолитност и сплотеност около априлската генерална линия на партията.

Комунистите са **носители и изразители** на партийната политика в колектива и обратно — те изразяват в своята организация общественото мнение и социалния опит на хората, с които съвместно работят. Нараства интересът към средствата, с които първичните организации овладяват и регулират новите моменти в развитието на връзките и взаимодействието между комунисти и безпартийни и с това усилват партийното влияние по цялата верига на възпроизводствения процес?

В характеристиките за първичните организации беше подчертано съществуващото преклонение пред количествените критерии, с които анализираме и оценяваме силата на партийните ядра и реалното им влияние. Диагнозата на слабостта е точна. Какво предприехме след

Digitized by Google

това и променихме ли подхода и неговите критерии. Какви са опорните точки на убеждението, че **разкритото противоречие** между темповете, с които част от първичните организации подобряват своя качествен състав и заедно с него разширяват своето влияние, от една страна, и динамиката на общественото развитие, поставящо пред тях нови социалноикономически задачи, от друга, вече успешно и трайно се преодолява?

Самопознанието на първичните организации по време на прегледа разкри потребността от **обновяване на наличните средства и на механизма за тяхното комплексно използване** при активизиране на част от бюрата, от комунистите и на трудещите се. Не залитнахме ли в друга крайност — борейки се против прекомерното регламентиране на вътрешнопартийния живот, без да осъзнаваме това, започнахме да регламентираме поведението на комунистите, като им възлагаме на отделни места два до три пъти повече поръчения, с което не активизираме тяхната творческа самоинициатива?

Какво правим и какво постигаме в това отношение?

Първичните организации имат **политическо право на контрол.** Неговото осъществяване поражда сложни взаимоотношения с административните и стопанските ръководители. В първия етап на прегледа отчетохме като слабост подчертания приоритет на стопанското гледище, което доминира особено в оценките, давани при отчетите и самоотчетите на ръководните кадри.

Постигнали ли сме определени изменения във взаимоотношенията между партийните бюра и организации и стопанско-административните ръководства. Ако да — в какво се изразяват те?

Важна особеност на вътрешнопартийните отношения е **нравственото им съдържание**. Взаимоотношенията между комунистите се изграждат и регулират от единни, най-съвършени нравствени принципи и норми, отличаващи се с принципност, хуманизъм, другарско сътрудничество, взаимопомощ, доверие, взаимна взискателност. По тези свои белези те привличат към себе си, служат на колектива като първообраз на бъдещото му нравствено състояние.

Нравственото обогатяване на отношенията е възходящо движение, твърде зависимо от нравствената зрелост на обществената среда, част от която са първичната организация и комунистите. Ето защо изменения в това направление разглеждаме като процес, тенденция в развитието, които всяка организация може в определена степен да ускорява и обратно — при бездействие или лош пример временно да забавя. Какви конкретни начинания се предприемат и какви резултати са постигнати?

Това са част от изходните теоретични позиции, от които обобщаваме и оценяваме онези реални изменения, скромни, но съществени, предизвикани от прегледа на първичната организация. Те ще помогнат на читателите да сравнят и преценят как другите организации претворяват своето историческо призвание да превръщат ден след ден своя живот в образец на социалистически обществени отношения. И ако трябва, на предстоящите отчетно-изборни събрания да набележат съответни мерки.

Избираме няколко произволни маршрута, водещи към поставената цел.

II. ПЪРВИ МАРШРУТ КЪМ ЦЕЛТА — ВАРНЕНСКИ ОКРЪГ

Среща в партийния комитет при научно-производствен комбинат „Черно море".

— С какво усъвършенствувахме своя вътрешнопартиен живот, доближихме ли го до конгресното изискване да служи за образец на социалистически обществени отношения, в каква последователност работим. Ще споделя какво ние считаме при нас за ново и съществено с риск то да се окаже за другите познато...

Digitized by Google

С това боязливо встъпление Маргарита АТАНАСОВА, секретарка на първична организация, започна своя кратък разказ.

— Тази година годишния план на организацията съставихме след допитване до комунистите и обществения актив. Получихме множество оригинални идеи, свързани с необходими промени в партийната работа. Стремим се да формулираме в плана конкретни цели — обективно необходими и възможни изменения в процесите и явленията. По-рано планирахме форми на работа, едни или други мероприятия на бюрото или организацията, предвиждахме средствата, а не реалните промени, за които те са насочени.

Питате не мога ли да посоча конкретен пример за такъв подход? Ето нашия план. Тук е записана една цел: да се осигури силно партийно влияние по целия път на движението — от научната идея до крайния резултат. Целта е да осигурим посилно партийно въздействие. Такова иска от нас и Дванадесетият конгрес. А реално изменение на влиянието може да се постигне по няколко начина, известни на всички: чрез целесъобразно преразпределение на комунистите, чрез прием на нови сили и дори чрез освобождаване от хора, изгубили качествата на партийни членове. Ние сме ги планирали. Посочени са конкретни форми на дейност. По-рано решавахме тази задача по друг начин. Правехме социална снимка на колектива, сравнявахме го със средните показатели в другите институти и тогава преценявахме: къде, колко и кои трябва да приемаме. Такъв подход е количествен. Качествената характеристика на членския състав не се разкрива. Не се вижда активността и инициативността на комунистите. Ние предприехме друг подход: ще засилваме партийното влияние, като повишаваме подготовката, специализацията и деловата квалификация на приетите партийни членове.

По какъв начин бюрото осигурява активното участие на всички комунисти в решаването на въпросите? — продължава другарката Атанасова. — Другарят Тодор Живков ни подсказа този начин — като прилагаме технологията за изследване и решаване на комплексни задачи, каквито сега са борбата за високо качество, за висока дисциплина, за висока производителност, за внедряване на авангардни технологии социалистическа организация на труда и други. При съставянето на точна снимка за всеки проблем привличаме широк кръг от комунисти и безпартийни специалисти. Те участвуват при експертната оценка на предложените проекти. Крайните изводи и формулировката на решенията е дело на партийното бюро. То може да покани на заседанието неангажирани „мозъци", да се вслуша в техните съображения, да ги отчете в своя доклад.

Приетият от бюрото анализ и проект за решение се внася за широко обсъждане в партийните групи, без да им се предписва формата за разглеждане. Именно в групите се разгръща масова дискусия. В тях се очертават нови виждания, различни, дори и противоположни становища. В групите всеки комунист има условия и възможности пряко да участвува в решаването на партийните дела. На партийното събрание всеки може да защити своето становище...

— Това са така наречените събрания без докладчици — допълва Керка ЯНЕВА, секретарка на първична организация в същия комбинат. — Те са ново явление при нас. Проблемът е обстойно разискван в партийните групи. Там всеки е изразил мнение по него. Бюрото на събрание докладва обобщено отношение към проектите за решения и обосновка на позициите. Така например постъпихме, когато обсъждахме качеството на продукцията.

Нашата организация е голяма, поради което връзките и взаимодействията с членовете осъществяваме чрез партийните групи. Това ни поставя обаче пред нова ситуация. С какви форми да осигурим двустранна информационна връзка между бюрото и комунистите, от която да узнаваме новите въпроси, поставени от членовете на групите и на първичните колективи, какви нови идеи и предложения изискват подкрепа и бърза реакция.

Решихме коренно да изменим формата на връзка, повишавайки качеството на седмичните срещи и инструктажи с отговорниците. Да превърнем тази форма на взаимоотношения в източник на двустранна информация. От страна на бюрото — какво трябва да се постигне и как да се извърши, какво е предприето за решаване на повдигнатите досега въпроси; от страна на партийните отговорници — политическата обстановка: настроения и мнения в колектива, новоизникнали потребности и т. н. Тази форма на взаимодействие изисква сериозна подготовка. Нарастват ролята и авторитетът на партийната група в живота на малкия колектив. Процесът поставя още един въпрос — способни ли са партийните отговорници да изпълняват тази нова своя роля. Голяма част от тях не са в състояние. Това е едно противоречие, което трябва да разрешим. Прегледът на първичната го разкри в широчина и дълбочина. Групите отдавна съществуват, но грижите ни към тях бяха доскоро на нулево равнище. А обстановката се измени. Силно порастнаха изискванията към подбора и квалификацията на отговорниците. В това отношение е нужен коренен поврат, защото върху социалната територия на групата се решават практически големите задачи. При отчетно-изборната кампания ще вземем необходимите мерки и за подбора на отговорниците, а след това и за тяхната цялостна подготовка.

— Без експертни групи от специалисти ние вече не можем да решаваме на научно равнище сложните проблеми — влиза в разговора Васил ПОПОВ,

Digitized by Google

секретар на партийния комитет при комбината. — А голяма част от тях са качествено нови потребности, за които изпитани средства и методи нямаме. Сега партийното ръководство без компетентно мислене, оригинални идеи и решения е просто немислимо. Неотдавна комитетът обсъди проблема за трайно осигуряване на хората и производството с вода от собствени източници, а така също и работата за внедряване на бригадната организация. С поръчение сформирахме работни групи от партийни и безпартийни специалисти, осигурихме време за изследвания, за проучвания и консултации. И хората ни подсказаха множество идеи, неочаквани и оригинални решения, някои от които надхвърлиха по комплексност поставената цел.

На нашите заседания привличаме изтъкнати ресорни ръководители, запознати с идейните проекти за решения, по които те се произнасят, потвърждават или опровергават. Без компетентен качествен анализ не могат да се приемат ефективни решения. А решенията са качествени, ако с тях се утвърждава най-късият път за решаване на определена социална потребност...

Разделихме се с търсещи, мислещи хора, способни на още по-големи и важни дела, за да стигнем, следвайки нашия маршрут, до известния завод „Дружба".

Вдъхновена и аргументирана, секретарката на партийния комитет Гинка СТАНЧЕВА разказа за трайните следи, които прегледът е оставил в живота на първичните партийни организации. Урок за обективност, за критичен анализ на всяка организация, повишена аналитична способност на бюрата и на комунистите, възможност да се видят отвън и отвътре, пораснало умение да разгръщат колективността, когато обсъждат проблемите и съставят проектите за решения, активно участие на комисиите за народен контрол и на другите контролни звена — ето част от факторите, активно влезли в действие през това време.

— Подобрихме качеството на отчетността пред бюрото и организацията. Предмет на отчет и оценка са два основни въпроса: съответствува ли извършената дейност на предвидената в решението, съответствува ли резултатът от тази дейност на поставената цел. Предмет е стилът.

Партийната група се отчита чрез своя отговорник за дейността на комунистите. И на безпартийните ръководители възлагаме поръчения, за изпълнението на които се отчитат на партийни събрания. От най-високия форум на организацията те получават обществена оценка за своя пример и принос.

Стопанските ръководители започнаха да се отчитат и на открити партийни събрания, пред всички. От тях получават всестранна политическа и обществена оценка. Разширяваме публичността.

Прегледът като форма усили единомислието и единодействието на комунистите в завода, тяхното самочувствие на отговорни политически стопани в колектива. Това бе подчертано от всички при оценката на резултатите от него...

Паша ИВАНОВА, секретарка на партийната организация в районна потребителна кооперация — Провадия трезво, аналитично и критично преценява измененията в живота на тяхната организация, ускорени от прегледа на първичната.

— През това време коренно се измениха връзките и взаимоотношенията между партийната организация и стопанските ръководители. В какво се изразяват те? В новото отношение на ръководителите към партийните организации и групи. Оценките на тези кадри се изготвят в партийните групи. Те се обсъждат и приемат на низово равнище. След това се допълват от бюрото на първичната. Тя приема окончателните преценки за тези кадри независимо от чия номенклатура са те — на общинския или на окръжния комитет. Тази промяна настъпи след решението на окръжния комитет на партията. Сега всички знаят, че са подотчетни на първичната организация, че комунистите съставят оценките и заключенията за тяхната работа.

По-нататък Паша Иванова разказа за резултатите от въведения при тях екран за активността на комунистите. От него се вижда кой какво участие е взел в подготовката на доклада, на решенията, в разисканията и при изпълнение на взетото решение. Има възможност да сравняват себе си с активността на останалите. В действие са вкарани нови импулси на социално-политическа енергия. Показател за въздействието по тяхна преценка е удвоената активност на партийните членове. Въздействието на екрана се усилва от личните страници на комунистите с конкретния им принос за повишаване качеството на вътрешнопартийния живот, за усъвършенстване ръководната роля на първичната организация, за изпълнение на задачите.

— През това време ние постигаме една голяма победа — споделя Паша Иванова. — В нашата организация нямаме партийни членове на възраст до 40 години без средно образование и законно смятаме това за наш принос.

С какво обогатихме своя вътрешен живот?

— Ние търсим и разширяваме външнопартийните връзки, участието на комунистите и специалистите от различни институти и учреждения. Това е своеобразна интеграция на партийните усилия между първичните организации — споделя Николай ЧЕРНЕВ, секретар на партийна организация — Провадия.

Интересна стимулираща организационна форма в тази организация е прегледът — отчет на комунистите пред партийните групи за личната им самоинициатива в борбата за икономия на жив и овеществен

Digitized by Google

труд. Как я разгръщат, управляват и превръщат в осъзнат дълг?

— С метода на самоотчетите, но изчистени от формализъм и примитивизъм. Бюрото предварително ги планира по проблеми и лица. Създали сме комплексна комбинация от форми: отчет на комуниста, оценка за него от група комунисти и допитване до хората, с които той непосредствено работи и дружи. Този метод е много ефективен — в това е убеден Николай Чернев.

Тук, както и на други места по нашите маршрути, бе изразено съжаление, че положителният опит от началния етап на прегледа при фотографиране състоянието на първичната е изоставен в заключителния. При съставянето на оценките за резултатите общественото мнение е игнорирано като спомагателен критерий на реалните изменения. Започнал под контрола на колектива, прегледът е излязъл в своя край от този контрол.

Срещите ни продължават...

Следващата бе с Драготин ВЕЛКОВ, секретар на заводски партиен комитет в Девня, секретар на боеви политически щаб, водещ след себе си сплотен колектив, споен от взаимоотношения на принципност и колективизъм, които непрекъснато се възпроизвеждат на качествено нова социална основа. Секретарят на комитета и директорът на завода са преминали през хиляди критични проверки, посребрили техните коси. Отношения на хуманизъм, на висока взискателност и взаимопомощ, на партийно другарство обединяват и разграничават мисли и дела, начин на труд и борба. Атмосферата, създадена от тях, споява приижждащите трудови поколения в единен боеви колектив. След прегледа на първичната организация връзките и взаимоотношенията тук са станали още по-чисти, още по-здрави и силни.

— Нашата сила — споделя секретарят — е в здравите връзки с хората. Общественото мнение е опора на всички начинания. Затова хората ни вярват и поддържат. Как го изучаваме? С лични срещи и беседи. Те ни откриват всичко. Мисли, вълнения ,тревоги. Общественото мнение активно присъствува във всички наши решения. Персоналните оценки на кадрите се обсъждат на открити партийни събрания под контрола на целия колектив. Всеки от нас е подотчетен на този колектив, а неговите решения са окончателни за него. Сменихме двама началници на цехове по искане на колектива. Общественият демократизъм се развива. Понякога той коригира и обогатява партийния демократизъм. В този процес авторитетът на партийния комитет расте, а икономическият подход и неговият механизъм изискват от нас преустройство и в това решаващо направление.

Нещо повече. Аз искам твърдо да защитя една мисъл, едно предположение, в което съм убеден. Според мен е назряла потребността да намерим форма и да предоставим на колектива правонасъвещателенгласприпредварителния подбор и на централната политическа фигура, на партийния секретар.

Заместник-директорът на завода за азотни торове в Девня Георги ЖЕКОВ е член на партийния комитет. Ето какво сподели той:

— Създадохме своя система, която успешно ще стимулира борбата за високо качество, производителност и дисциплина на труда. Тя е ефикасен механизъм за управление на процесите, които партийната организация политически ръководи. Действува като самонастройваща се система, изградена върху принципа на обективност, конкретност и публичност. Пред екрана на съревнованието всеки член на колектива вижда своя дял и принос за предния ден. Системата пряко свързва ръководителите с трудовите хора и ги принуждава да изграждат своите оценки върху лични впечатления за всеки. Тя поражда сблъсъци между членовете на колектива с нехайните, недисциплинираните и изоставащите.

Комитетът е въвел периодичен преглед с отчет за личния принос и пример на ръководителите и специалистите. Какви показатели за оценка отчетът съдържа?

— Личен принос, нови идеи и предложения по определени технически проблеми.

— Осъществени организационни инициативи с доказан ефект.

— Личен принос за творческо приложение на икономическия механизъм и бригадната организация на труда.

— Критична самооценка.

— Перспективи за саморазвитие и конкретни задачи, които отчитащият се поставя пред себе си.

Системата за високо качество и механизмът за личен отчет и обществен преглед са намерените тук методи за оценяване и стимулиране на социалната активност на комунистите, на челния атакуващ ешелон на работническия колектив.

III. ВТОРИ МАРШРУТ — БЛАГОЕВГРАДСКИ ОКРЪГ

Другарят Христо ПЛАЧКОВ, секретар на партийния комитет при Завода за слаботокови релета — Разлог, е безрезервно убеден в едно — ролята на партийните групи в условията на бригадната организация на труда и икономическият механизъм закономерно нарастват. Аргументи: партийните групи предоставят възможност на всички комунисти да се ориентират в конкретната обстановка, предварително да вникват в докладите на работните групи и в проектите за решения; самостоятелно да обмислят всички изводи; именно тук те могат да вземат становище, открито да го защитят и по такъв начин да втъкат в модела на бъдещото действие свои мисли и свой опит; партийната група е естествената среда на всеки лично

Digitized by Google

да се отчете какво е предприел по свой почин за изпълнение на взетите решения; в партийната група се ражда новото, практически полезната инициатива.

— На общинската партийна организация бе възложено да създаде нов организационен опит и да усъвършенствува формите и методите на вътрешнопартийните връзки и отношения, на вътрешнопартийната демокрация — ни въвежда в обстановката секретарят на общинския комитет Никола ЖЕГОВ. — Да създадем условия, необходими за развитието на социалистическия демократизъм на качествено нова основа, да подобрим социалната атмосфера на творческото начало, за разгръщане на активността на комунистите и на трудещите се.

Това изискваше положителни изменения по цялата верига от зависимости: партийна демокрация — социалистическа демокрация — социална активност, високи крайни резултати. Тези звена от веригата са органически свързани и никое от тях не съществува само за себе си и независимо от другите.

В практическата дейност за обогатяване на съдържанието и формите на тези зависимости ангажирахме всички членове на бюрото, на комитета, на нещатните отдели, съветите на директорите, на партийните секретари, на обществените организации. След теоретичния етап на конференцията навлязохме в следващия — първичните организации съставиха самоанализи за състоянието с конкретни мерки за развитието на демократизма в тях. Породи се широк откровен разговор — отчет на комунистите за своя личен дял за обогатяване на вътрешнопартийния живот. Ние ръководехме и изучавахме този аналитичен процес. Откроявахме общото от специфичното в дейността на всяка организация, помагахме им да определят необходимите реални изменения, конкретни задължения и отговорности на бюрата и комунистите. Обобщихме своя опит. Видяхме явленията и процесите, получаващи ново съдържание и темпове на развитие. Прозряхме назрялата потребност от много промени във вътрешнопартийните връзки и взаимоотношения, изпълващи демократическия централизъм. Нов подход и нови критерии са нужни към оценката и формирането на предприемчивост, на самостоятелно творческо мислене и действие...

IV. ТРЕТИ МАРШРУТ — СОФИЙСКИ ОКРЪГ

Ще проследим само една отсечка от маршрута, която води до общинския комитет на БКП — Костинброд. Неотдавна на пленарно заседание комитетът обсъди своята работа за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения като образец на социалистически обществени отношения. Той отчете, че изискванията към вътрешния живот закономерно нарастват и придобиват значението на решаващ фактор. С реализъм анализира специфичните обективни процеси в селищната система; динамиката на отрасловата специализация, високата подвижност на трудовите ресурси, формирането на нови колективи, пространствената отдалеченост на хората и други, които силно влияят върху динамиката на връзките и взаимоотношенията в колективите. Ако овладеят механизма за действие на тези връзки и взаимодействия, ако използват тези нови възможности за партийно влияние, първичните организации ще могат да решат качествено новите задачи. Проблемът бе разгледан и като съвкупност от конкретни факти, и като перспективи в развитието на вътрешнопартийните и на социалистическите отношения. Пленумът въоръжи кадрите с цялостна представа за реалното им състояние в момента и убеденост в необходимостта от активни начинания. Очертани бяха новите моменти, получили ускорение от прегледа на първичната: разгръща се демократизмът като обединяваща характеристика, утвърждава се равенството на комунистите при решаването на партийните дела, при формирането на ръководните органи, растат активността, взискателността, критичността навсякъде и във всичко. Доказана борбеност с реални дела!

Ако всички производни на разгледаната тема бяха в нормално състояние, пленумът не беше нужен. Затова комитетът основателно постави акцентите върху нерешените страни. А такива има: в част от бюрата единствено секретарят или докладчикът разработват проектите за решения; очертава се противоречие между колективността при анализите и едноличността при съставяне на проектите за решения, повече обясняваме света, а по-малко мислим как да го изменяме и др.

Пленум с подчертани достойнства: добре разработена сложна тема. Аргументирано доказани решения за действия.

Пленум на високо теоретико-приложно равнище!

Очевидно е едно — прегледът е придал вярно направление на необходимите изменения; ускорил е развитието на вътрешнопартийните процеси и е доближил първичната организация до конгресните повели: да разгръща вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическа демокрация, да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения. Това е главното, същественото, непреходното. В борбата за високо качество на продукцията и на всяка социална дейност тези завоевания ще се утвърждават, разширяват и задълбочават.

Николай ИВАНОВ

Digitized by Google

НРАВСТВЕНИТЕ ОТНОШЕНИЯ В ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

ст. н. с. ПАНЬО ДАНЕВ
кандидат на философските науки

В общотеоретичен план категорията нравствени отношения е значително изследвана в научната литература. Съществуват и многообразни мнения по въпроса за нейния характер, за връзката ѝ с общественото битие и съзнание. Що се отнася обаче до спецификата на проявление и функциониране на нравствените отношения в сферата на вътрешния живот на партията, този проблем не е достатъчно разработен в литературата по етика и партийно строителство. Нещо повече. Все още рядко се употребява в практиката категорията вътрешнопартийни нравствени отношения.

Вътрешнопартийните нравствени отношения са специфичен вид социални отношения. Те заемат важно място в системата от многообразни връзки, отношения и дейности между партийните членове — политически, идеологически, организационни, естетически, управленчески, трудови и др. Вътрешнопартийните нравствени отношения са **постоянен и същностен атрибут** на всекидневните общувания и на връзките между комунистите. Те се отразяват върху дейността на трудовите колективи, върху живота на цялото социалистическо общество.

Спецификата на вътрешнопартийните нравствени отношения се определя от особеностите на проявлението и функционирането на комунистическия морал в живота на партията, от повишените нравствени критерии към поведението на комунистите и партийните кадри, от техния висок „политически статус", който изисква нравствена чистота в личния и обществения живот.

Вътрешнопартийните нравствени отношения интегрират в неразкъсваема сила всеобщите за всички членове на социалистическото общество изисквания на комунистическия морал и специфичните нормативни изисквания на партийния морал. **Качествената им определеност** се състои именно в това, че те, първо, съдържайки в себе си общите моменти на действуващата социалистическа нравствена система, поставят пред комунистите по-високи морални образци за поведение и, второ, включват и такива нормативни изисквания, отразени в Програмата и Устава на партията, които имат по-висока нравствена зна-

Digitized by Google

формация за най-новите постижения и т. н. Една от главните задачи бе: новият икономически подход и неговият механизъм да станат дело и на общинския комитет на БКП, и на стопанските съвети на предприятията, и на първичните организации, и на всички комунисти и безпартийни. Тази дейност съвпадна с втория етап от прегледа, с подготовката на миналогодишните отчетно-изборни събрания. Конкретна помощ оказаха комисиите. Бяха анализирани и оценени постиженията и недостатъците в работата. На дванадесетте отчетно-изборни събрания се изказаха 123 комунисти, които направиха 78 предложения.

При изготвянето на оценките по приключването на прегледа комисиите също активно се включиха. Този период се предшествуваше от обмяна на положителния опит между бюрата и секретарите в деня на партийния секретар, от социологически проучвания посредством анонимна анкета по примерни тематични въпроси, отнасящи се до проблема за самодейния характер и боеспособността на първичните организации.

Предварително в отделни организации заложихме да извеждат опит по работата на партийните групи, по възлагането и отчитането на поръченията, по подготовката и провеждането на събранията и пр. Общинският комитет на БКП в стремежа си да помогне на отговорниците на партийните групи например покани всички да присъствуват на сбирката на групата в лозарската бригада в Ново село. Стана задълбочен, откровен, полезен разговор за изпълнението на задачите, произтичащи от плана за социалноикономическото развитие на бригадата и за личния пример на комунистите. Направиха се предложения за подобряване на работата в трудовия колектив. Накрая се сподели опит между останалите групови отговорници. Така успяхме да активизираме дейността на тези вътрешни звена на първичните организации, на тези, при които се решават въпросите на икономиката и социалните проблеми.

Кое е най-същественото в оценките на първичните организации? Централно място в тях заема работата им **за осъществяване курса за интензификация на производството,** за по-голям принос на комунистите (работници и специалисти, ръководители на стопански и административни организации) **в прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм, за утвърждаване атмосфера на творческо разгръщане движението за научно-технически прогрес.** Оцениха и равнището, на което се изучават и решават социалните проблеми в трудовия колектив.

За общинския комитет на БКП са важни **повишената активност и критичността, които проявиха, и особено предложенията** за модернизиране на винопроизводството и подобряване качеството на продукцията, за по-пълното използване на поливните площи и на земята като основно средство за производство, за по-внимателно отношение на стопанските ръководители към предложенията на работниците, към критичните им бележки относно подценяването на редица въпроси от социално-битов характер и др. Те показват към какво да съсредоточим вниманието и грижите на комитета и на първичните организации.

Трезва и реална оценка се направи на дейността на специалистите-комунисти, на ръководителите на стопанските организации и държавните учреждения. Конкретно, персонално се посочиха успехите и недостатъците, редица трудоемки процеси, които изискват подобрение на технологията на производството.

За добрите стопански резултати на най-голямото наше предприятие — лозаро-винарския комплекс — 1200 кг грозде среден добив от декар, на животновъдството, което предаде на държавата над 400 тона мляко и 67 тона месо, свой принос имат и първичните организации с партийно-политическата и ор-

Digitized by Google

ганизаторската си дейност сред хората и преди всичко с индивидуалната работа сред комунистите за формиране на висока социалистическа съзнателност и комунистически нравствени добродетели. Много са положителните прояви на партийните членове в борбата за икономии, за прибиране на продукцията от полето и т. н. Разбира се, не са малко и недостатъците. Все още някои от тях не посещават редовно събранията, дори понякога не си плащат навреме членския внос, не се включват в обществено-политически мероприятия.

Заключителният етап от прегледа ни показа, че все още в някои партийни организации не е създадена творческа обстановка, критериите за оценка на работата са занижени в трудовите колективи, където са изградени, добивите от хлебно и фуражно зърно са ниски, а те надценяват обективните трудности, търсят оправдания, вместо причините и пътищата за преодоляване на слабостите. Не се конкретизират плановите показатели пред отделни трудови колективи. Не се работи достатъчно за разширяване на социалистическата демокрация, за развитие на критиката и самокритиката. Отделя се внимание на борбата за високо качество, но постигнатите резултати все още не задоволяват.

Както положителните резултати, така и нерешените проблеми, анализирани, оценени, ни помагат да подобрим съдържанието на нашата партийно-организационна и идейно-възпитателна дейност, да откроим ефективните форми и средства на работа и трайно да ги внедрим в нашия стил.

●

ДИМИТЪР СТОЯНОВ, секретар на общинския комитет на БКП — Видин: — **Как оценяваме цялостната работа по прегледа в общинската партийна организация?**

На първо място, първичните организации като цяло и всеки отделен комунист по-осезателно почувствуваха своята роля и отговорност, видяха по-ясно своите конкретни задачи, разкриха критично и самокритично своите недостатъци, които пречат за изпълнение на конгресните решения.

На второ място, значително се подобриха стилът и методите на работа на преобладаващата част от бюрата и организациите. Дейността им стана по-целенасочена, по-конкретна, по-съдържателна, по-ефективна. Поставят си по-значителни цели, с по-високи критерии и с по-голяма неудовлетвореност оценяват постигнатото. Проявяват по-голяма деловитост, оперативност, инициативност, критичност и самокритичност. Засилиха контрола и взискателността към комунистите.

На трето място, на по-високо равнище издигнаха организаторската, организационната и идеологическата си дейност. Усъвършенствуваха планирането, подготовката на партийните събрания и заседанията, използват разнообразни форми за въздействие. Подобриха индивидуалната работа с хората и ръководството на масовите организации.

Всичко това се отрази върху изпълнението на насрещния план на селищната система по всички основни качествени и натурални показатели за 1982 година и за първите месеци на 1983 година.

Прегледът стана ефикасна школа за подобряване дейността на ръководните партийни органи, на кадрите, за обмяна на положителния опит, за усъвършенствуване на стила и методите на работа и ръководство. Той се превърна в средство за възпитание на комунистите, за привеждане на техните мисли и действия в съответствие с нормите и изискванията на комунистическия морал.

По време на прегледа възникнаха и се разгърнаха почини и инициативи, разкриха се и се утвърждават нови ефективни форми и пътища за изучаване живота и усъвършенствуване дейността на първичните организации, за подобряване на ръководството им от общинския комитет. Приета беше програма за превръщането на Ви-

Digitized by Google

дин в образцов социалистически град, разгръща се политическа и организаторска работа от всички първични организации за преобразяването на предприятията, учрежденията и кварталите в образцови социалистически обекти. Възникна, придоби широк размах и обхвана почти всички трудови колективи инициативата на Стопанския химически комбинат „Колективът — стопанин на социалистическата собственост". На нейна основа в общината се разгръща движение за стопанисване на социалистическата собственост.

Усъвършенствува се денят на партийния секретар, провежда се всеки месец по предварително планирана тема, обменя се и опит по различни проблеми, например по внедряването на научно-техническите постижения, по усъвършенствуването на бригадната организация на труда, по подобряването на индивидуалната работа и пр. По-добре се използват анализите на вътрешнопартийния живот, на социалния и качествения състав, на кадровия потенциал, на финансово-деловодното стопанство и други като средство за разкриване на слабостите и набелязване на мерки за подобряване дейността на първичните организации. Подходящи форми за конкретно ръководство са разработените и утвърдени от общинския комитет системи, статути, указания, програми, мерки и мероприятия.

В общинската партийна организация по време на прегледа се обогатиха използваните системи за работата с членовете на комитета, с жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се; възлагането и отчитането на партийните поръчения и др.; изучаването на общественото мнение и политическото настроение на трудещите се.

Общинският комитет свика пленум по проблемите на интензификацията на селското стопанство, изгради съвет със секции, които имат за задача да разработват и предлагат проекти за решения за по-нататъшното интензифициране на селското стопанство. Прегледът разкри необходимостта от изграждането и на съвет по партийноорганизационните и комисия по идеологическите въпроси — също като помощни органи на бюрото. Успешно функционират съвет на директорите, оперативни щабове по превръщането на Видин в образцов социалистически град и по развитието на Девети квартал. От тази година е изградена и асоциация по решаването на социалните проблеми в селищната система.

Членовете на общинския комитет са разпределени и отговарят за отделни партийни комитети и първични организации. Те бяха председатели на комисии и като такива системно поддържат връзки, посещават организациите и колективите, участвуват в събранията им, оказват им помощ на място.

Като ефективни форми за ръководство използваме семинарите, срещите, конференциите, обсъжданията на книги и други. Например на такива срещи обменихме опита по проблемите на социалистическото стопанисване, по бригадната организация, по решаването на социалните въпроси на работниците, по превръщането на предприятията в образцови и др. С новоизбраните 65 партийни секретари организирахме специален курс за запознаването им с основните проблеми на партийноорганизационната и идеологическата работа.

По време на прегледа възникна и се утвърди като ефективна форма за ръководство на първичните организации **оценката-атестация на партийните секретари.** След проверка на анализ и оценка се подлагат всички основни показатели на партийноорганизационната и идеологическата дейност и партийното ръководство на икономиката. На тази основа се дават препоръки и се оказва помощ от общинския комитет за подобряване на цялостната дейност на партийния секретар.

Какво не успяхме да постигнем, какви слабости и недостатъци в стила и методите на работа на комитета съществуват?

Не винаги са достатъчни напри-

Digitized by Google

мер оперативността и деловитостта, конкретността и взискателността към кадрите при решаването на задачите. Недостатъчно някои партийни работници посещават първичните организации, за да им оказват конкретна помощ. Контролът и взискателността към партийните секретари не са постоянни. Понякога общинският комитет излишно регламентира дейността на организациите, често извиква партийните секретари, поставя им много, а понякога и несвойствени задачи. Качеството и ефективността на мероприятията не ни задоволяват. Обемът на изискваната от секретарите информация е голям. Има случаи, когато по вина на общинския и на другите партийни комитети, на общинския народен съвет и кметствата, на стопанските и административните ръководства не се решават повдигнати от първичните организации въпроси.

След анализа и оценката на състоянието, направени на пленарно заседание, общинският комитет реши да продължи работата си в следните направления: да издига на по-високо равнище партийното ръководство на икономиката; да съдействува за ефективно осъществяване функциите на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост; да развива и усъвършенствува обществените отношения и социалистическата демокрация; да обогатява вътрешнопартийния живот на организациите и идеологическата им дейност, като я свързва с решаването на конгресните задачи; да подобрява социалния и качествения състав и ръководството на първичните организации.

Изпълнението на тези решения ще повиши още повече ролята и боеспособността на Видинската общинска партийна организация в борбата ѝ за претворяване в дела задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП.

КВАЛИФИЦИРАНА КОНКРЕТНА ПОМОЩ

Така синтезирано я оценяват партийните секретари. И съвсем основателно, защото общинските комитети чрез личното участие на членовете им, чрез обучението на партийния актив и включването му в комисиите действително оказаха конкретна помощ на първичните организации да вникнат в същността на замисъла на прегледа, да видят силните и слабите си страни, да набележат ефективни мерки за повишаване на своята роля и боеспособност.

АНКА КОЛЕВА, секретарка на първичната партийна организация при комбинат „Млечна промишленост“ — Видин: — По време на прегледа настъпиха положителни изменения в стила и методите на работа и ръководство на общинския комитет на БКП. Той отдели голямо внимание за подбора на комисиите, включи в тях кадри с богат организационен опит. Председател на комисията при нас беше член на комисията и първи секретар на общинския комитет на ДКМС.

За качествената подготовка и провеждането на прегледа положително въздействува своевременният инструктаж на партийните секретари и на членовете на комисиите, запознаването им с целта на прегледа и с основни проблеми на партийното строителство. Общинската комисия ни даде конкретни препоръки за по-

Digitized by Google

добряване на структурата, обхвата и съдържанието на характеристиката, помогна ни да набележим мерки за издигане ролята и боеспособността на първичната организация, за задълбочаване на нейния самодеен характер.

Общинският комитет на БКП ни помогна да анализираме и реално да оценим състоянието на организацията, да видим положителните и негативните страни в нейния живот, да разкрием причините, които не позволяват в достатъчна степен да се изявява като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, да набележим пътищата и средствата, чрез които успешно ще укрепваме нейните редове. Така успяхме да вникнем и дадем отговор на следните въпроси: в каква степен първичната организация осъществява политическо ръководство за решаване на задачите за комплексно задоволяване на материалните и духовните потребности, за интензификация на производството, за внедряване постиженията на техническия прогрес и челния опит, за повишаване качеството на продукцията, за усъвършенстване на бригадната организация на труда, за разумно използване на производствените фондове, за подобряване на социалнобитовите условия и други.

С помощта на общинския комитет на БКП политическата и организаторската ни работа станаха по-целенасочени, по-конкретни и по-ефективни особено в движението за образцов социалистически град, в борбата за изпълнение на насрещния план, за внедряване на техническите новости, за решаване на социалните проблеми на колектива. Подобрената политическа и организаторска работа на партийното бюро и първичната организация имат свой принос в изпълнението на насрещния план на комбината за 1982 година.

Комитетът засили постоянните си връзки с първичната организация. Негови членове по-често посещават комбината, участвуват в заседания на бюрото и в събрания на организацията, извършват редовен и целенасочен инструктаж, оказват помощ в политическата и организаторската ни работа. Наред с възлагането на задачите членовете на общинския комитет участвуват в разработването на мероприятия. Със своя опит те ни помагат да повишаваме организационната си култура, да осмисляме положителното в дейността си и да го затвърдяваме. Напоследък комитетът по-малко регламентира дейността ни, което доведе до задълбочаване и засилване на самодейния характер на първичната организация.

●

НЕДЯЛКА АПОСТОЛОВА, секретарка на първична организация в тютюневия комбинат „Дунав" — Видин: — При нас в повечето случаи задачите се възлагат чрез заводския партиен комитет. Преди прегледа част от събранията и по тематика, и по време ни се регламентираха. Сега нещата се измениха. По-самостоятелно подбираме и използваме формите и методите на работа. В зависимост от въпросите, които ще обсъждаме, сами решаваме как да постъпим — дали да организираме открито или закрито партийно събрание, дали да създадем работни групи за подготовка на материалите. Партийната организация си открива проблемите, анализира ги, взема решения, мобилизира комунистите и безпартийните за тяхното изпълнение. С други думи, **прегледът помогна на комитета да се освободи от несвойствени задачи, а първичната организация да засили своята самодейност.**

Общинският комитет на БКП започна по-непосредствено да работи с първичните организации, поддържа връзки с нас чрез своите сътрудници. Те ни оказват методическа помощ в подготовката на събрания, в организацията на партийната просвета и нагледната агитация. Комитетът обучава партийния актив, организира семинари,

Digitized by Google

курсове по актуални партийни и други проблеми.

Право на ръководните партийни органи е да поставят задачи и да контролират как се изпълняват. В това отношение нашият общински комитет постъпва методично и конкретно, съобразява се с възможностите на организациите, с тяхната боеспособност. Характеристиките му дават богата информация в това отношение.

Комунистите от партийната организация преценяват, че на сегашния етап самодейността не е на необходимото равнище, не отговаря на високите изисквания, които поставя нашето динамично време. Причините са различни и ги намираме главно у самите нас. За да разширяваме самодейния характер на първичната организация, преди всичко се налага да повишаваме социалната активност на комунистите. Само партийни членове с богата професионална и организационна култура, с висока социалистическа съзнателност и чувство за отговорност търсят и откриват проблемите, поставят ги на вниманието на организацията и сами се захващат с тяхното изпълнение. Ето защо мерките, които сме набелязали за по-нататъшно повишаване ролята и боеспособността на първичната, са главно **за подобряване на нейния състав в качествено отношение, за укрепване на дисциплината, за усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот, за разширяване на вътрешнопартийната демокрация.**

НАШИЯТ КОМЕНТАР

Подготовката на прегледа, неговото протичане и заключителният му етап станаха своеобразна школа за общинските комитети на БКП. Те разшириха познанията си за същността на първичната като политическо ядро на трудовия колектив, за нейните функции; опознаха нейното състояние, силните и слабите ѝ страни; изучиха опита ѝ и неизползваните ѝ възможности. По-организирано, по-целенасочено, отколкото преди се захванаха с обучението на активите: в полудни и семинари, в курсове и школи, в научно-практически конференции и съвещания изясняваха проблемите на партийните организации, анализираха, обобщаваха и разпространяваха положителния опит.

Партийните кадри, въоръжени с теоретически знания и практически умения, с обогатена организационна култура, засилиха своето въздействие върху живота и дейността на първичната организация. Разностранната информация, която събраха по време на прегледа, непосредствените наблюдения и контакти им позволиха да изучат техния вътрешен живот, техните връзки с трудовите колективи и административно-управленческите звена, тяхната способност реално да влияят върху социалноикономическото развитие, върху социалната активност на трудещите се.

Прегледът по същество послужи на комитетите като солидна основа за усъвършенствуване на работата им с първичните организации, на всички равнища в окръга, тя стана комплексно обмислена и планирана. Засили се участието на всички членове на комитетите и техните отдели в живота и дейността на първичните организации, т. е. изпълнява се препоръката на Дванадесетия конгрес: главната насока на дейността на общинските комитети на партията да бъде непосредствената организаторска и политико-възпитателна работа с комунистите и сред цялото население. И ето виждаме: на онези от организациите, на които вътрешноорганизационният им живот не е на добро

Digitized by Google

равнище, помагат да обогатят тематиката на събранията, да подобрят тяхната подготовка и организацията за изпълнението на решенията; към онези, на които дисциплината е занижена, засилват взискателността и критиката; на онези, на които съзнателността и чувството за отговорност не съответствуват на ролята им като авангард, съдействуват да подобряват политико-възпитателната работа и т. н.

С други думи, на преден план поставят грижите за преодоляване на причините, които пораждат едно или друго явление, създават условия, които стимулират развитието на едно или друго качество. Показателни в това отношение са научно-практическите конференции за задълбочаване и засилване самодейния характер на първичната организация, организирани на три етапа — в първичните и общинските организации и на окръжно равнище.

Общинските комитети на БКП по-широко, отколкото досега използваха общественото начало в ръководството на първичните организации. Прегледът показа как може и следва да се ангажира широк кръг партиен актив, когато се поставя задача да се внесат комплексни качествени подобрения в партийната работа. В окръжната организация са били изградени 538 комисии, в които са участвували 1600 комунисти — най-подготвените, с богат организационен и политически опит. Разбира се, използването на комисии и работни групи не е откритие, направено по време на прегледа. Но в тяхното изграждане, в подготовката им, във функционирането им беше внесено нещо ново, което заслужава по-голямо внимание, извоюва си правото трайно да съществува в стила и методите на работа и ръководство на комитетите с първичните организации.

Какво е това ново?

Преди всичко по-организирано се използваше нещатният партиен актив. Беше извършена по-задълбочена предварителна специализирана подготовка на кадрите за изпълнение на специфични задачи. Тази специализирана подготовка създаде предпоставки за компетентна, качествена изява на субективния фактор. Осигурена беше постоянна връзка между комитетите и комисиите, добре се сработиха комисиите с партийните бюра и първичните организации, което позволи на ръководния орган постоянно да чувствува пулса на организациите, а оттук и да определя необходимото въздействие за нормалното им функциониране като политически ядра на трудовите колективи. Ето тези нови моменти обогатиха опита на общинските комитети, стила и методите им на работа, засилиха умението им да се изявяват като качествено нови органи на политическо ръководство.

Поуки се извлякоха и от пропуските, от слабостите, допуснати в това направление. Неподходящо подбраните членове на някои комисии, бездействието на други, некомпетентността на трети, както споделя първият секретар на общинския комитет в гр. Димово Тодор Илиев, са били подменени. И правилно са постъпили. Но още по-ценно е това, че те дават материал за точна характеристика на кадровия резерв и на работата с него. Защото съставите на комитетите и на комисиите в количествено отношение са достатъчни общинските комитети да осигурят своето присъствие във всяка първична организация, но качествата не на всички членове позволиха те да бъдат в достатъчна степен полезни.

Това показва, че или в подбора им има доза формализъм и излишно представителство, или в качествено отношение в състава на общинската партийна организация има членове, които не отговарят на повишените критерии на Дванадесетия конгрес! Тези явления, задълбочено анализирани, показват какво следва да се направи. От една страна, в центъра на вниманието на комитета да се постави грижата за подобряване на кадровия резерв в качествено отношение, за обогатяване на организационната му култура. От друга страна, да се разшири вътрешнопартийната демокрация, която е необходимо условие и важна, неотменна предпоставка за правилния подбор на кадрите, за издигане на най-компетентните, най-авторитетните, най-опитните партийни членове

Digitized by Google

в изборните ръководни органи — в комитетите, в бюрата, в контролно-ревизионните и ревизионните комисии.

Колективният метод на работа и ръководство в прегледа отново показа своите предимства, своите богати възможности. Комитетите, комисиите, бюрата обогатиха съдържанието на своята дейност, опирайки се на колективния ум, на опита, знанията и уменията на своите членове, на сдружените им сили. И действително там, където колективно се работеше, резултатите са по-добри, по-задълбочено се вникна в същността на задачите, по-цялостни, комплексни мерки се набелязаха, по-разнообразни и ефективни форми и средства на работа се използваха, по-богат опит се създаде.

Разбира се, не са изключения и случаите, в които председателите на комисиите малко или почти не търсеха съдействието на останалите членове. Да не говорим за това, че в част от първичните организации цялата дейност на колективния, работния, оперативния орган — бюрото, се стовари върху плещите на партийния секретар.

При подобно положение какво се получава?

Секретарят от централна политическа фигура някъде се превърна едва ли не в административно-отчетническа. Всеки за всичко го търси, дори и за това, което е от компетенциите на други органи и длъжностни лица. Бедата, разбира се, не е в това, че го търсят, а най-вече в това, че самият той се захваща да решава неща, които нито са по силите му, нито са в правата и задълженията му. Получава се така, че вместо да се подобрява работата на партийното бюро, вместо да се използват колективният ум, опитът и знанията на повече хора, понякога се фетишизират възможностите на партийния секретар.

Прегледът разкри и обратната страна на тази аномалия. Някои секретари на общински комитети на БКП и работници от отрасловите отдели почесто, с по-голяма готовност и желание контактуват със стопанските ръководители, отколкото с партийните секретари и членовете на бюрата дори и тогава, когато характерът на въпросите налага да се тръгне към тяхното решаване от първичната организация.

Всички общински комитети на БКП във Видински окръг обобщиха опита и набелязаха мерки за по-нататъшното повишаване ролята и боеспособността на първичните организации. Положителният опит, видян, осмислен, оценен и разпространен от партийните активисти, участвували в неговото създаване, също е завоевание на комитетите, постигнато по време на прегледа. За неговите достойнства и предимства обаче тук няма да говорим, а за онова, което понякога подценяваме, следователно и не използваме разумно.

При обобщаване на опита от прегледа, при анализа на извършената работа и получените резултати общинските комитети предимно се спират на стореното от първичните организации, определят им задачите. Някои от тях по-малко или почти не вникват в стила и методите на работа на самите комитети, не открояват онова, което на тях самите не им достига. Оттук понякога и решенията им са много общи, излишно директивни или пък дребнаво предметни, насочени към други органи и организации, а не към самите себе си. Вярно, право на ръководния партиен орган е да поставя задачи и да контролира тяхното изпълнение, но само с това не може да се задоволи. Необходимо е и още нещо и преди всичко повече грижи за самоусъвършенстване, за обогатяване на собствения стил и методи на работа и ръководство — в случая на членовете на комитета, на неговия апарат, на неговия актив. В това отношение прегледът е богат арсенал на форми и средства, на практически подходи, които заслужават по-аналитично, по-критично, по-задълбочено да се изучат и трайно да залегнат в стила и методите на работа на общинските комитети на БКП особено сега, при подготовката на отчетно-изборните конференции.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯТ ЖИВОТ—ОБРАЗЕЦ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ОБЩЕСТВЕНИ ОТНОШЕНИЯ

I. ИЗХОДНА ПОЗИЦИЯ НА ОБОБЩЕНИЯТА

Вътрешнопартийните отношения разглеждаме като комплекс от обективни и субективни, идеологически, организационни, нравствени и пр. връзки и форми на взаимодействие между партийните членове, групи, организации и комитети, които се пораждат, възпроизвеждат и реализират в процеса на ръководната дейност на партията за осъществяване на коренните цели и интереси на работническата класа.

Това определение, доминиращо в литературата, възприемаме за изходна позиция на обобщенията и оценките на положителния опит по време на прегледа.

Връзките, отношенията и взаимодействията са обективни форми на социално-политическа дейност или обмяна на дейност, чрез които партийната организация функционира и се развива като жив политически организъм. Партийната дейност е съдържание, а вътрешнопартийните отношения са форми на това съдържание, намиращи се в диалектическо единство и зависимост.

Вътрешнопартийните отношения са **принципни и нормативно** определени връзки и взаимодействия. Те са форми за проява и за реализация на изискванията на нормите и принципите, върху които се изгражда и развива партията от ленински тип. Всяко отклонение от тези изисквания деформира връзките и взаимодействията и неминуемо води до ревизионизъм и опортюнизъм.

Многообразието от вътрешнопартийни отношения се разгръща главно **в две основни, обективно необходими, диалектически взаимозависими форми:** отношения на координация, на съгласуваност между равноправни субекти и отношения на субординация, на зависимост между подчинени страни. Първата форма на отношения изразява и осъществява **демократизма**, а втората — **централизма** в партията.

Към тематичното обобщение на опита пристъпваме от гледна точка на борбата за привеждане в диалектическо единство на обективно необходимите страни в органическия комплекс от отношения, която е източник на движението и саморазвитието на живия партиен организъм, ускорител на неговата революционно-преобразуваща сила.

Отделяме повече внимание на реалните изменения като факти и като тенденции по време на прегледа, обогатили формите на вътрешнопартийния живот, приближили го към конгресните повели да служи за образец на социалистически обществени отношения. Търсим конкретните реализации на ленинското предвиждане: „...всички работи на партията се водят пряко или чрез представители от **всички** членове на партията, на равни права и без никакво изключение, при което всички длъжностни лица, всички ръководни кадри, всички учреждения на партията са избрани, подотчетни, сменяеми“ (В. И. Ленин, Съч., т. 11, с. 438).

Digitized by Google

Усъвършенстването и обогатяването на демократичната форма на вътрешнопартийни отношения означава и изисква да задълбочаваме и разширяваме връзките и взаимодействията между комунистите, решително да обновяваме формите и методите на дейност, чрез които се осъществяват по най-демократичен начин „властта" и самоуправлението в първичната организация.

Кои са новите моменти във вътрешнопартийния живот, какви са положителните резултати от тях, доближи ли се той до изискванията на социален образец?

Под какви форми се разширява пълноправното участие на всички членове в колективното решаване на назрелите въпроси. Кои са качествено новите елементи, обновили технологията за подготовка и провеждане на партийните събрания, технологията за проучване и решаване на проблемите?

Какво ново и значимо настъпи в действията и взаимодействията на комунистите в етапа на изпълнение на взетите решения?

Създават ли се условия на партийните членове да упражняват контрол (пряко или чрез своите представители) върху изборните партийни органи? Отчитат ли се те пред тях или не?

Осигуряват ли се условия на всички да упражняват предоставените им от Устава права и отговорности при **подбора и избора** на „длъжностните лица" в партийната организация, или тези права отчасти са иззети от други?

Да се усъвършенстват и обогатяват вътрешнопартийните отношения означава да се развиват **критиката и самокритиката.** Те са показател за политическа зрелост и способност на партийната организация да се развива, като се самокритикува. Какви са конкретните изменения в тези процеси, ако такива има?

Какъв прелом прегледът внесе в използването на **общественото мнение** като основа на партийното ръководство?

Важна качествена особеност на вътрешнопартийните отношения е **единството** в многообразието: между техните страни, субекти и прояви, в **единомислието и единодействието** на организациите и комитетите. Тази форма на отношения осигурява цялостност на политическия организъм, висока организираност, дисциплина и отговорност, които удесеторяват силите. Тези връзки и отношения изразяват и осъществяват централизма в партията. Те са форми на зависимости: на частта от цялото, на частите от центъра, на малцинството от волята на мнозинството. Зависимости, чрез които се осъществява единна власт и единодействие на всички структурни елементи и звена от партийната система.

Цел на търсенията е да обобщим реалните измерения на настъпилите промени по време на прегледа. Да разкрием с какво се обогатява тази съществена особеност на вътрешнопартийните отношения, придаваща монолитност и сплотеност около априлската генерална линия на партията.

Комунистите са **носители и изразители** на партийната политика в колектива и обратно — те изразяват в своята организация общественото мнение и социалния опит на хората, с които съвместно работят. Нараства интересът към средствата, с които първичните организации овладяват и регулират новите моменти в развитието на връзките и взаимодействието между комунисти и безпартийни и с това усилват партийното влияние по цялата верига на възпроизводствения процес?

В характеристиките за първичните организации беше подчертано съществуващото преклонение пред количествените критерии, с които анализираме и оценяваме силата на партийните ядра и реалното им влияние. Диагнозата на слабостта е точна. Какво предприехме след

Digitized by Google

това и променихме ли подхода и неговите критерии. Какви са опорните точки на убеждението, че **разкритото противоречие** между темповете, с които част от първичните организации подобряват своя качествен състав и заедно с него разширяват своето влияние, от една страна, и динамиката на общественото развитие, поставящо пред тях нови социалноикономически задачи, от друга, вече успешно и трайно се преодолява?

Самопознанието на първичните организации по време на прегледа разкри потребността от **обновяване на наличните средства и на механизма за тяхното комплексно използване** при активизиране на част от бюрата, от комунистите и на трудещите се. Не залитнахме ли в друга крайност — борейки се против прекомерното регламентиране на вътрешнопартийния живот, без да осъзнаваме това, започнахме да регламентираме поведението на комунистите, като им възлагаме на отделни места два до три пъти повече поръчения, с което не активизираме тяхната творческа самоинициатива?

Какво правим и какво постигаме в това отношение?

Първичните организации имат **политическо право на контрол.** Неговото осъществяване поражда сложни взаимоотношения с административните и стопанските ръководители. В първия етап на прегледа отчетохме като слабост подчертания приоритет на стопанското гледище, което доминира особено в оценките, давани при отчетите и самоотчетите на ръководните кадри.

Постигнали ли сме определени изменения във взаимоотношенията между партийните бюра и организации и стопанско-административните ръководства. Ако да — в какво се изразяват те?

Важна особеност на вътрешнопартийните отношения е **нравственото им съдържание**. Взаимоотношенията между комунистите се изграждат и регулират от единни, най-съвършени нравствени принципи и норми, отличаващи се с принципност, хуманизъм, другарско сътрудничество, взаимопомощ, доверие, взаимна взискателност. По тези свои белези те привличат към себе си, служат на колектива като **първообраз** на бъдещото му нравствено състояние.

Нравственото обогатяване на отношенията е възходящо движение, твърде зависимо от нравствената зрелост на обществената среда, част от която са първичната организация и комунистите. Ето защо изменения в това направление разглеждаме като процес, тенденция в развитието, които всяка организация може в определена степен да ускорява и обратно — при бездействие или лош пример временно да забавя. Какви конкретни начинания се предприемат и какви резултати са постигнати?

Това са част от изходните теоретични позиции, от които обобщаваме и оценяваме онези реални изменения, скромни, но съществени, предизвикани от прегледа на първичната организация. Те ще помогнат на читателите да сравнят и преценят как другите организации претворяват своето историческо призвание да превръщат ден след ден своя живот в образец на социалистически обществени отношения. И ако трябва, на предстоящите отчетно-изборни събрания да набележат съответни мерки.

Избираме няколко произволни маршрута, водещи към поставената цел.

II. ПЪРВИ МАРШРУТ КЪМ ЦЕЛТА — ВАРНЕНСКИ ОКРЪГ

Среща в партийния комитет при научно-производствен комбинат „Черно море".

— С какво усъвършенствувахме своя вътрешнопартиен живот, доближихме ли го до конгресното изискване да служи за образец на социалистически обществени отношения, в каква последователност работим. Ще споделя какво ние считаме при нас за ново и съществено с риск то да се окаже за другите познато...

Digitized by Google

С това боязливо встъпление Маргарита АТАНАСОВА, секретарка на първична организация, започна своя кратък разказ.

— Тази година годишния план на организацията съставихме след допитване до комунистите и обществения актив. Получихме множество оригинални идеи, свързани с необходими промени в партийната работа. Стремим се да формулираме в плана конкретни цели — обективно необходими и възможни изменения в процесите и явленията. По-рано планирахме форми на работа, едни или други мероприятия на бюрото или организацията, предвиждахме средствата, а не реалните промени, за които те са насочени.

Питате не мога ли да посоча конкретен пример за такъв подход? Ето нашия план. Тук е записана една цел: да се осигури силно партийно влияние по целия път на движението — от научната идея до крайния резултат. Целта е да осигурим по-силно партийно въздействие. Такова иска от нас и Дванадесетият конгрес. А реално изменение на влиянието може да се постигне по няколко начина, известни на всички: чрез целесъобразно преразпределение на комунистите, чрез прием на нови сили и дори чрез освобождаване от хора, изгубили качествата на партийни членове. Ние сме ги планирали. Посочени са конкретни форми на дейност. По-рано решавахме тази задача по друг начин. Правехме социална снимка на колектива, сравнявахме го със средните показатели в другите институти и тогава преценявахме: къде, колко и кои трябва да приемаме. Такъв подход е количествен. Качествената характеристика на членския състав не се разкрива. Не се вижда активността и инициативността на комунистите. Ние предприехме друг подход: ще засилваме партийното влияние, като повишаваме подготовката, специализацията и деловата квалификация на приетите партийни членове.

По какъв начин бюрото осигурява активното участие на всички комунисти в решаването на въпросите? — продължава другарката Атанасова. — Другарят Тодор Живков ни подсказа този начин — като прилагаме технологията за изследване и решаване на комплексни задачи, каквито сега са борбата за високо качество, за висока дисциплина, за висока производителност, за внедряване на авангардни технологии социалистическа организация на труда и други. При съставянето на точна снимка за всеки проблем привличаме широк кръг от комунисти и безпартийни специалисти. Те участват при експертната оценка на предложените проекти. Крайните изводи и формулировката на решенията е дело на партийното бюро. То може да покани на заседанието неангажирани „мозъци", да се вслуша в техните съображения, да ги отчете в своя доклад.

Приетият от бюрото анализ и проект за решение се внася за широко обсъждане в партийните групи, без да им се предписва формата за разглеждане. Именно в групите се разгръща масова дискусия. В тях се очертават нови виждания, различни, дори и противоположни становища. В групите всеки комунист има условия и възможности пряко да участвува в решаването на партийните дела. На партийното събрание всеки може да защити своето становище...

— Това са така наречените събрания без докладчици — допълва Керка ЯНЕВА, секретарка на първична организация в същия комбинат. — Те са ново явление при нас. Проблемът е обстойно разискван в партийните групи. Там всеки е изразил мнение по него. Бюрото на събрание докладва обобщено отношение към проектите за решения и обосновка на позициите. Така например постъпихме, когато обсъждахме качеството на продукцията.

Нашата организация е голяма, поради което връзките и взаимодействията с членовете осъществяваме чрез партийните групи. Това ни поставя обаче пред нова ситуация. С какви форми да осигурим двустранна информационна връзка между бюрото и комунистите, от която да узнаваме новите въпроси, поставени от членовете на групите и на първичните колективи, какви нови идеи и предложения изискват подкрепа и бърза реакция.

Решихме коренно да изменим формата на връзка, повишавайки качеството на седмичните срещи и инструктажи с отговорниците. Да превърнем тази форма на взаимоотношения в източник на двустранна информация. От страна на бюрото — какво трябва да се постигне и как да се извърши, какво е предприето за решаване на повдигнатите досега въпроси; от страна на партийните отговорници — политическата обстановка: настроения и мнения в колектива, новоизникнали потребности и т. н. Тази форма на взаимодействие изисква сериозна подготовка. Нарастват ролята и авторитетът на партийната група в живота на малкия колектив. Процесът поставя още един въпрос — способни ли са партийните отговорници да изпълняват тази нова своя роля. Голяма част от тях не са в състояние. Това е едно противоречие, което трябва да разрешим. Прегледът на първичната го разкри в широчина и дълбочина. Групите отдавна съществуват, но грижите ни към тях бяха доскоро на нулево равнище. А обстановката се измени. Силно порастнаха изискванията към подбора и квалификацията на отговорниците. В това отношение е нужен коренен поврат, защото върху социалната територия на групата се решават практически големите задачи. При отчетно-изборната кампания ще вземем необходимите мерки и за подбора на отговорниците, а след това и за тяхната цялостна подготовка.

— Без експертни групи от специалисти ние вече не можем да решаваме на научно равнище сложните проблеми — влиза в разговора Васил ПОПОВ,

Digitized by Google

това и променихме ли подхода и неговите критерии. Какви са опорните точки на убеждението, че **разкритото противоречие** между темповете, с които част от първичните организации подобряват своя качествен състав и заедно с него разширяват своето влияние, от една страна, и динамиката на общественото развитие, поставящо пред тях нови социалноикономически задачи, от друга, вече успешно и трайно се преодолява?

Самопознанието на първичните организации по време на прегледа разкри потребността от **обновяване на наличните средства и на механизма за тяхното комплексно използване** при активизиране на част от бюрата, от комунистите и на трудещите се. Не залитнахме ли в друга крайност — борейки се против прекомерното регламентиране на вътрешнопартийния живот, без да осъзнаваме това, започнахме да регламентираме поведението на комунистите, като им възлагаме на отделни места два до три пъти повече поръчения, с което не активизираме тяхната творческа самоинициатива?

Какво правим и какво постигаме в това отношение?

Първичните организации имат **политическо право на контрол.** Неговото осъществяване поражда сложни взаимоотношения с административните и стопанските ръководители. В първия етап на прегледа отчетохме като слабост подчертания приоритет на стопанското гледище, което доминира особено в оценките, давани при отчетите и самоотчетите на ръководните кадри.

Постигнали ли сме определени изменения във взаимоотношенията между партийните бюра и организации и стопанско-административните ръководства. Ако да — в какво се изразяват те?

Важна особеност на вътрешнопартийните отношения е **нравственото им съдържание**. Взаимоотношенията между комунистите се изграждат и регулират от единни, най-съвършени нравствени принципи и норми, отличаващи се с принципност, хуманизъм, другарско сътрудничество, взаимопомощ, доверие, взаимна взискателност. По тези свои белези те привличат към себе си, служат на колектива като **първообраз** на бъдещото му нравствено състояние.

Нравственото обогатяване на отношенията е възходящо движение, твърде зависимо от нравствената зрелост на обществената среда, част от която са първичната организация и комунистите. Ето защо измененията в това направление разглеждаме като процес, тенденция в развитието, които всяка организация може в определена степен да ускорява и обратно — при бездействие или лош пример временно да забавя. Какви конкретни начинания се предприемат и какви резултати са постигнати?

Това са част от изходните теоретични позиции, от които обобщаваме и оценяваме онези реални изменения, скромни, но съществени, предизвикани от прегледа на първичната организация. Те ще помогнат на читателите да сравнят и преценят как другите организации претворяват своето историческо призвание да превръщат ден след ден своя живот в образец на социалистически обществени отношения. И ако трябва, на предстоящите отчетно-изборни събрания да набележат съответни мерки.

Избираме няколко произволни маршрута, водещи към поставената цел.

II. ПЪРВИ МАРШРУТ КЪМ ЦЕЛТА — ВАРНЕНСКИ ОКРЪГ

Среща в партийния комитет при научно-производствен комбинат „Черно море".

— С какво усъвършенствувахме своя вътрешнопартиен живот, доближихме ли го до конгресното изискване да служи за образец на социалистически обществени отношения, в каква последователност работим. Ще споделя какво ние считаме при нас за ново и съществено с риск то да се окаже за другите познато...

Digitized by Google

С това боязливо встъпление Маргарита АТАНАСОВА, секретарка на първична организация, започна своя кратък разказ.

— Тази година годишния план на организацията съставихме след допитване до комунистите и обществения актив. Получихме множество оригинални идеи, свързани с необходими промени в партийната работа. Стремим се да формулираме в плана конкретни цели — обективно необходими и възможни изменения в процесите и явленията. По-рано планирахме форми на работа, едни или други мероприятия на бюрото или организацията, предвиждахме средствата, а не реалните промени, за които те са насочени.

Питате не мога ли да посоча конкретен пример за такъв подход? Ето нашия план. Тук е записана една цел: да се осигури силно партийно влияние по целия път на движението — от научната идея до крайния резултат. Целта е да осигурим посилно партийно въздействие. Такова иска от нас и Дванадесетият конгрес. А реално изменение на влиянието може да се постигне по няколко начина, известни на всички: чрез целесъобразно преразпределение на комунистите, чрез прием на нови сили и дори чрез освобождаване от хора, изгубили качествата на партийни членове. Ние сме ги планирали. Посочени са конкретни форми на дейност. По-рано решавахме тази задача по друг начин. Правехме социална снимка на колектива, сравнявахме го със средните показатели в другите институти и тогава преценявахме: къде, колко и кои трябва да приемаме. Такъв подход е количествен. Качествената характеристика на членския състав не се разкрива. Не се вижда активността и инициативността на комунистите. Ние предприехме друг подход: ще засилваме партийното влияние, като повишаваме подготовката, специализацията и деловата квалификация на приетите партийни членове.

По какъв начин бюрото осигурява активното участие на всички комунисти в решаването на въпросите? — продължава другарката Атанасова. — Другарят Тодор Живков ни подсказа този начин — като прилагаме технологията за изследване и решаване на комплексни задачи, каквито сега са борбата за високо качество, за висока дисциплина, за висока производителност, за внедряване на авангардни технологии социалистическа организация на труда и други. При съставянето на точна снимка за всеки проблем привличаме широк кръг от комунисти и безпартийни специалисти. Те участвуват при експертната оценка на предложените проекти. Крайните изводи и формулировката на решенията е дело на партийното бюро. То може да покани на заседанието неангажирани „мозъци", да се вслуша в техните съображения, да ги отчете в своя доклад.

Приетият от бюрото анализ и проект за решение се внася за широко обсъждане в партийните групи, без да им се предписва формата за разглеждане. Именно в групите се разгръща масова дискусия. В тях се очертават нови виждания, различни, дори и противоположни становища. В групите всеки комунист има условия и възможности пряко да участвува в решаването на партийните дела. На партийното събрание всеки може да защити своето становище...

— Това са така наречените събрания без докладчици — допълва Керка ЯНЕВА, секретарка на първична организация в същия комбинат. — Те са ново явление при нас. Проблемът е обстойно разискван в партийните групи. Там всеки е изразил мнение по него. Бюрото на събрание докладва обобщено отношение към проектите за решения и обосновка на позициите. Така например постъпихме, когато обсъждахме качеството на продукцията.

Нашата организация е голяма, поради което връзките и взаимодействията с членовете осъществяваме чрез партийните групи. Това ни поставя обаче пред нова ситуация. С какви форми да осигурим двустранна информационна връзка между бюрото и комунистите, от която да узнаваме новите въпроси, поставени от членовете на групите и на първичните колективи, какви нови идеи и предложения изискват подкрепа и бърза реакция.

Решихме коренно да изменим формата на връзка, повишавайки качеството на седмичните срещи и инструктажи с отговорниците. Да превърнем тази форма на взаимоотношения в източник на двустранна информация. От страна на бюрото — какво трябва да се постигне и как да се извърши, какво е предприето за решаване на повдигнатите досега въпроси; от страна на партийните отговорници — политическата обстановка: настроения и мнения в колектива, новоизникнали потребности и т. н. Тази форма на взаимодействие изисква сериозна подготовка. Нарастват ролята и авторитетът на партийната група в живота на малкия колектив. Процесът поставя още един въпрос — способни ли са партийните отговорници да изпълняват тази нова своя роля. Голяма част от тях не са в състояние. Това е едно противоречие, което трябва да разрешим. Прегледът на първичната го разкри в широчина и дълбочина. Групите отдавна съществуват, но грижите ни към тях бяха доскоро на нулево равнище. А обстановката се измени. Силно нараснаха изискванията към подбора и квалификацията на отговорниците. В това отношение е нужен коренен поврат, защото върху социалната територия на групата се решават практически големите задачи. При отчетно-изборната кампания ще вземем необходимите мерки и за подбора на отговорниците, а след това и за тяхната цялостна подготовка.

— Без експертни групи от специалисти ние вече не можем да решаваме на научно равнище сложните проблеми — влиза в разговора Васил ПОПОВ,

Digitized by Google

секретар на партийния комитет при комбината. — А голяма част от тях са качествено нови потребности, за които изпитани средства и методи нямаме. Сега партийното ръководство без компетентно мислене, оригинални идеи и решения е просто немислимо. Неотдавна комитетът обсъди проблема за трайно осигуряване на хората и производството с вода от собствени източници, а така също и работата за внедряване на бригадната организация. С поръчение сформирахме работни групи от партийни и безпартийни специалисти, осигурихме време за изследвания, за проучвания и консултации. И хората ни подсказаха множество идеи, неочаквани и оригинални решения, някои от които надхвърлиха по комплексност поставената цел.

На нашите заседания привличаме изтъкнати ресорни ръководители. запознати с идейните проекти за решения, по които те се произнасят, потвърждават или опровергават. Без компетентен качествен анализ не могат да се приемат ефективни решения. А решенията са качествени, ако с тях се утвърждава най-късият път за решаване на определена социална потребност...

Разделихме се с търсещи, мислещи хора, способни на още по-големи и важни дела, за да стигнем, следвайки нашия маршрут, до известния завод „Дружба".

Вдъхновена и аргументирана, секретарката на партийния комитет Гинка СТАНЧЕВА разказа за трайните следи, които прегледът е оставил в живота на първичните партийни организации. Урок за обективност, за критичен анализ на всяка организация, повишена аналитична способност на бюрата и на комунистите, възможност да се видят отвън и отвътре, порасналo умение да разгръщат колективността, когато обсъждат проблемите и съставят проектите за решения, активно участие на комисиите за народен контрол и на другите контролни звена — ето част от факторите, активно влезли в действие през това време.

— Подобрихме качеството на отчетността пред бюрото и организацията. Предмет на отчет и оценка са два основни въпроса: съответствува ли извършената дейност на предвидената в решението, съответствува ли резултатът от тази дейност на поставената цел. Предмет е стилът.

Партийната група се отчита чрез своя отговорник за дейността на комунистите. И на безпартийните ръководители възлагаме поръчения, за изпълнението на които се отчитат на партийни събрания. От най-висшия форум на организацията те получават обществена оценка за своя пример и принос.

Стопанските ръководители започнаха да се отчитат и на открити партийни събрания, пред всички. От тях получават всестранна политическа и обществена оценка. Разширяваме публичността.

Прегледът като форма усили единомислието и единодействието на комунистите в завода, тяхното самочувствие на отговорни политически стопани в колектива. Това бе подчертано от всички при оценката на резултатите от него...

Паша ИВАНОВА, секретарка на партийната организация в районна потребителна кооперация — Провадия трезво, аналитично и критично преценява измененията в живота, на тяхната организация, ускорени от прегледа на първичната.

— През това време коренно се измениха връзките и взаимоотношенията между партийната организация и стопанските ръководители. В какво се изразяват те? В новото отношение на ръководителите към партийните организации и групи. Оценките на тези кадри се изготвят в партийните групи. Те се обсъждат и приемат на низово равнище. След това се допълват от бюрото на първичната. Тя приема окончателните преценки за тези кадри независимо от чия номенклатура са те — на общинския или на окръжния комитет. Тази промяна настъпи след решението на окръжния комитет на партията. Сега всички знаят, че са подотчетни на първичната организация, че комунистите съставят оценките и заключенията за тяхната работа.

По-нататък Паша Иванова разказа за резултатите от въведения при тях екран за активността на комунистите. От него се вижда кой какво участие е взел в подготовката на доклада, на решенията, в разисканията и при изпълнение на взетото решение. Има възможност да сравняват себе си с активността на останалите. В действие са вкарани нови импулси на социално-политическа енергия. Показател за въздействието по тяхна преценка е удвоената активност на партийните членове. Въздействието на екрана се усилва от личните страници на комунистите с конкретния им принос за повишаване качеството на вътрешнопартийния живот, за усъвършенствуване ръководната роля на първичната организация, за изпълнение на задачите.

— През това време ние постигаме една голяма победа — споделя Паша Иванова. — В нашата организация нямаме партийни членове на възраст до 40 години без средно образование и законно смятаме това за наш принос.

С какво обогатихме своя вътрешен живот?

— Ние търсим и разширяваме външнопартийните връзки, участието на комунистите и специалистите от различни институти и учреждения. Това е своеобразна интеграция на партийните усилия между първичните организации — сподели Николай ЧЕРНЕВ, секретар на партийна организация — Провадия.

Интересна стимулираща организационна форма в тази организация е прегледът — отчет на комунистите пред партийните групи за личната им самоинициатива в борбата за икономия на жив и овеществен

Digitized by Google

труд. Как я разгръщат, управляват и превръщат в осъзнат дълг?

— С метода на самоотчетите, но изчистени от формализъм и примитивизъм. Бюрото предварително ги планира по проблеми и лица. Създали сме комплексна комбинация от форми: отчет на комуниста, оценка за него от група комунисти и допитване до хората, с които той непосредствено работи и дружи. Този метод е много ефективен — в това е убеден Николай Чернев.

Тук, както и на други места по нашите маршрути, бе изразено съжаление, че положителният опит от началния етап на прегледа при фотографиране състоянието на първичната е изоставен в заключителния. При съставянето на оценките за резултатите общественото мнение е игнорирано като спомагателен критерий на реалните изменения. Започнал под контрола на колектива, прегледът е излязъл в своя край от този контрол.

Срещите ни продължават...

Следващата бе с Драготин ВЕЛКОВ, секретар на заводски партиен комитет в Девня, секретар на боеви политически щаб, водещ след себе си сплотен колектив, споен от взаимоотношения на принципност и колективизъм, които непрекъснато се възпроизвеждат на качествено нова социална основа. Секретарят на комитета и директорът на завода са преминали през хиляди критични проверки, посребрили техните коси. Отношения на хуманизъм, на висока взискателност и взаимопомощ, на партийно другарство обединяват и разграничават мисли и дела, начин на труд и борба. Атмосферата, създадена от тях, споява прииждащите трудови поколения в единен боеви колектив. След прегледа на първичната организация връзките и взаимоотношенията тук са станали още по-чисти, още по-здрави и силни.

— Нашата сила — споделя секретарят — е в здравите връзки с хората. Общественото мнение е опора на всички начинания. Затова хората ни вярват и поддържат. Как го изучаваме? С лични срещи и беседи. Те ни откриват всичко. Мисли, вълнения ,тревоги. Общественото мнение активно присъствува във всички наши решения. Персоналните оценки на кадрите се обсъждат на открити партийни събрания под контрола на целия колектив. Всеки от нас е подотчетен на този колектив, а неговите решения са окончателни за него. Сменихме двама началници на цехове по искане на колектива. Общественият демократизъм се развива. Понякога той коригира и обогатява партийния демократизъм. В този процес авторитетът на партийния комитет расте, а икономическият подход и неговият механизъм изискват от нас преустройство и в това решаващо направление.

Нещо повече. Аз искам твърдо да защитя една мисъл, едно предположение, в което съм убеден. Според мен е назряла потребността да намерим форма и да предоставим на колектива правонасъвещателенгласприпредварителния подбор и на централната политическа фигура, на партийния секретар.

Заместник-директорът на завода за азотни торове в Девня Георги ЖЕКОВ е член на партийния комитет. Ето какво сподели той:

— Създадохме своя система, която успешно ще стимулира борбата за високо качество, производителност и дисциплина на труда. Тя е ефикасен механизъм за управление на процесите, които партийната организация политически ръководи. Действува като самонастройваща се система, изградена върху принципа на обективност, конкретност и публичност. Пред екрана на съревнованието всеки член на колектива вижда своя дял и принос за предния ден. Системата пряко свързва ръководителите с трудовите хора и ги принуждава да изграждат своите оценки върху лични впечатления за всеки. Тя поражда сблъсъци между членовете на колектива с нехайните, недисциплинираните и изоставащите.

Комитетът е въвел периодичен преглед с отчет за личния принос и пример на ръководителите и специалистите. Какви показатели за оценка отчетът съдържа?

— Личен принос, нови идеи и предложения по определени технически проблеми.

— Осъществени организационни инициативи с доказан ефект.

— Личен принос за творческо приложение на икономическия механизъм и бригадната организация на труда.

— Критична самооценка.

— Перспективи за саморазвитие и конкретни задачи, които отчитащият се поставя пред себе си.

Системата за високо качество и механизмът за личен отчет и обществен преглед са намерените тук методи за оценяване и стимулиране на социалната активност на комунистите, на челния атакуващ ешелон на работническия колектив.

III. ВТОРИ МАРШРУТ — БЛАГОЕВГРАДСКИ ОКРЪГ

Другарят Христо ПЛАЧКОВ, секретар на партийния комитет при Завода за слаботокови релета — Разлог, е безрезервно убеден в едно — ролята на партийните групи в условията на бригадната организация на труда и икономическият механизъм закономерно нарастват. Аргументи: партийните групи предоставят възможност на всички комунисти да се ориентират в конкретната обстановка, предварително да вникват в докладите на работните групи и в проектите за решения; самостоятелно да обмислят всички изводи; именно тук те могат да вземат становище, открито да го защитят и по такъв начин да втъкат в модела на бъдещото действие свои мисли и свой опит; партийната група е естествената среда на всеки лично

Digitized by Google

да се отчете какво е предприел по свой почин за изпълнение на взетите решения; в партийната група се ражда новото, практически полезната инициатива.

— На общинската партийна организация бе възложено да създаде нов организационен опит и да усъвършенствува формите и методите на вътрешнопартийните връзки и отношения, на вътрешнопартийната демокрация — ни въвежда в обстановката секретарят на общинския комитет Никола ЖЕГОВ. — Да създадем условия, необходими за развитието на социалистическия демократизъм на качествено нова основа, да подобрим социалната атмосфера на творческото начало, за разгръщане на активността на комунистите и на трудещите се.

Това изискваше положителни изменения по цялата верига от зависимости: партийна демокрация — социалистическа демокрация — социална активност, високи крайни резултати. Тези звена от веригата са органически свързани и никое от тях не съществува само за себе си и независимо от другите.

В практическата дейност за обогатяване на съдържанието и формите на тези зависимости ангажирахме всички членове на бюрото, на комитета, на нещатните отдели, съветите на директорите, на партийните секретари, на обществените организации. След теоретичния етап на конференцията навлязохме в следващия — първичните организации съставиха самоанализи за състоянието с конкретни мерки за развитието на демократизма в тях. Породи се широк откровен разговор — отчет на комунистите за своя личен дял за обогатяване на вътрешнопартийния живот. Ние ръководехме и изучавахме този аналитичен процес. Откроявахме общото от специфичното в дейността на всяка организация, помагахме им да определят необходимите реални изменения, конкретни задължения и отговорности на бюрата и комунистите. Обобщихме своя опит. Видяхме явленията и процесите, получаващи ново съдържание и темпове на развитие. Прозряхме назрялата потребност от много промени във вътрешнопартийните връзки и взаимоотношения, изпълващи демократическия централизъм. Нов подход и нови критерии са нужни към оценката и формирането на предприемчивост, на самостоятелно творческо мислене и действие...

IV. ТРЕТИ МАРШРУТ — СОФИЙСКИ ОКРЪГ

Ще проследим само една отсечка от маршрута, която води до общинския комитет на БКП — Костинброд. Неотдавна на пленарно заседание комитетът обсъди своята работа за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения като образец на социалистически обществени отношения. Той отчете, че изискванията към вътрешния живот закономерно нарастват и придобиват значението на решаващ фактор. С реализъм анализира специфичните обективни процеси в селищната система; динамиката на отрасловата специализация, високата подвижност на трудовите ресурси, формирането на нови колективи, пространствената отдалеченост на хората и други, които силно влияят върху динамиката на връзките и взаимоотношенията в колективите. Ако овладеят механизма за действие на тези връзки и взаимодействия, ако използват тези нови възможности за партийно влияние, първичните организации ще могат да решат качествено новите задачи. Проблемът бе разгледан и като съвкупност от конкретни факти, и като перспективи в развитието на вътрешнопартийните и на социалистическите отношения. Пленумът въоръжи кадрите с цялостна представа за реалното им състояние в момента и убеденост в необходимостта от активни начинания. Очертани бяха новите моменти, получили ускорение от прегледа на първичната: разгръща се демократизмът като обединяваща характеристика, утвърждава се равенството на комунистите при решаването на партийните дела, при формирането на ръководните органи, растат активността, взискателността, критичността навсякъде и във всичко. Доказана борбеност с реални дела!

Ако всички производни на разгледаната тема бяха в нормално състояние, пленумът не беше нужен. Затова комитетът основателно постави акцентите върху нерешените страни. А такива има: в част от бюрата единствено секретарят или докладчикът разработват проектите за решения; очертава се противоречие между колективността при анализите и едноличността при съставяне на проектите за решения, повече обясняваме света, а по-малко мислим как да го изменяме и др.

Пленум с подчертани достойнства: добре разработена сложна тема. Аргументирано доказани решения за действия.

Пленум на високо теоретико-приложно равнище!

Очевидно е едно — прегледът е придал вярно направление на необходимите изменения; ускорил е развитието на вътрешнопартийните процеси и е доближил първичната организация до конгресните повели: да разгръща вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическа демокрация, да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения. Това е главното, същественото, непреходното. В борбата за високо качество на продукцията и на всяка социална дейност тези завоевания ще се утвърждават, разширяват и задълбочават.

Николай ИВАНОВ

Digitized by Google

НРАВСТВЕНИТЕ ОТНОШЕНИЯ В ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

ст. н. с. ПАНЬО ДАНЕВ
кандидат на философските науки

В общотеоретичен план категорията нравствени отношения е значително изследвана в научната литература. Съществуват и многообразни мнения по въпроса за нейния характер, за връзката ѝ с общественото битие и съзнание. Що се отнася обаче до спецификата на проявление и функциониране на нравствените отношения в сферата на вътрешния живот на партията, този проблем не е достатъчно разработен в литературата по етика и партийно строителство. Нещо повече. Все още рядко се употребява в практиката категорията вътрешнопартийни нравствени отношения.

Вътрешнопартийните нравствени отношения са специфичен вид социални отношения. Те заемат важно място в системата от многообразни връзки, отношения и дейности между партийните членове — политически, идеологически, организационни, естетически, управленчески, трудови и др. Вътрешнопартийните нравствени отношения са **постоянен и същностен атрибут** на всекидневните общувания и на връзките между комунистите. Те се отразяват върху дейността на трудовите колективи, върху живота на цялото социалистическо общество.

Спецификата на вътрешнопартийните нравствени отношения се определя от особеностите на проявлението и функционирането на комунистическия морал в живота на партията, от повишените нравствени критерии към поведението на комунистите и партийните кадри, от техния висок „политически статус", който изисква нравствена чистота в личния и обществения живот.

Вътрешнопартийните нравствени отношения интегрират в неразкъсваема сила всеобщите за всички членове на социалистическото общество изисквания на комунистическия морал и специфичните нормативни изисквания на партийния морал. **Качествената им определеност** се състои именно в това, че те, първо, съдържайки в себе си общите моменти на действуващата социалистическа нравствена система, поставят пред комунистите по-високи морални образци за поведение и, второ, включват и такива нормативни изисквания, отразени в Програмата и Устава на партията, които имат по-висока нравствена зна-

Digitized by Google

чимост и се отнасят само до партийните членове, които трябва редовно да участвуват в живота и дейността на партията, да пазят и укрепват нейното идейно-политическо и организационно единство; да спазват най-строго партийната дисциплина и проявяват непримиримост срещу нейните нарушители независимо от заемания пост; да бъдат правдиви и честни пред партията; да пазят партийната тайна; да проявяват политическа бдителност, високо чувство за партийна доблест и морална отговорност; да съдействуват за развитието на критиката и самокритиката в партията, да критикуват на партийни събрания, конференции, конгреси и заседания на партийните комитети слабостите и грешките на всеки комунист независимо от това дали е редовен член или ръководител и др.[1]

Посочената качествена определеност на вътрешнопартийните нравствени отношения им придава свойството на **относително самостоятелен тип нравствени отношения** и ги поставя на **най-високото място в „скалата на моралните ценности при социализма“**. Това означава, че вътрешнопартийните нравствени отношения са **най-висша и зряла форма на развитието на практическия морал в социалистическото общество.** Те акумулират в себе си и бъдещите изменения в нравствения прогрес на човечеството.

Вътрешнопартийните нравствени отношения са практическа реализация на идеите, възгледите, принципите, нормите и оценките, съдържащи се в комунистическия морал като форма на общественото съзнание и на нормативните програмни, уставни и други изисквания на партията.

Характерна особеност на нравствените отношения в партията е, че те са **свързани с нормите на вътрешнопартийния живот, с изискванията на принципа на демократическия централизъм.** Демократическият централизъм осигурява, от една страна, изборност на всички партийни органи и техните ръководители от долу до горе, отчетността им пред своите организации, а, от друга, строга, единна за всички комунисти партийна дисциплина и съзнателно подчиняване на волята и решенията на мнозинството, задължителност на решенията на по-вишестоящите органи за по-низшите. Това от своя страна осигурява централизация на партийната ръководна работа, единство и сплотеност, висока организираност във функционирането на единния партиен организъм като сложна динамична система. Висш израз на волята на цялата партия, на всички нейни органи, организации и членове са конгресът и Централният комитет на БКП. Техните решения са задължителни за цялата партия, за всички партийни организации.

Трайното спазване на нормите на вътрешнопартиен живот, отразени в Устава на БКП, предполага съзнателно, доброволно изпълнение на политическите, организационните, идеологическите и др. изисквания на партията като цяло и на първичните партийни организации конкретно. На практика това означава тези изисквания да се пречупят през съзнанието на всеки комунист и от външнодействуващ фактор да прераснат във вътрешна морална убеденост, да се осъзнаят от личността и да станат мотив, стимул за поведение в партийния и трудовия колектив.

Следователно вътрешнопартийните нравствени отношения се проявяват и под формата на отношения на централизъм, подчинение, дисциплина, отговорност и пр., при които обаче определящо значение има самодейният и доброволен характер на изпълнение на нормативните изисквания на партията.

---

[1] Устав на БКП, С., 1981, с. 12—18.

Digitized by Google

Обект на вътрешнопартийните нравствени отношения са моралните ценности на социалистическото общество и високите изисквания на партийния морал, а **субект** — съответните партийни органи и организации, отделните партийни членове и кадри като носители на тези ценности и изисквания. На съвременния етап партията поставя високи критерии към техния субект за превръщането му в еталон за нравственост в трудовия колектив.

●

Дванадесетият конгрес на БКП определи като най-важна партийнополитическата задача повишаването ролята и отговорността на първичната организация; превръщането ѝ в действително ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние.

В системата от многообразни фактори, под въздействието на които първичната партийна организация израства като авторитетен и боеспособен авангард на трудовия колектив, на преден план сега излиза **моралният фактор. Характерът на нравствените отношения между комунистите оказва незаменимо и трайно възпитателно въздействие върху колектива.** Затова изискванията към партийните членове сега са по-високи от вчера. „Комунистът воюва за доверието на масите с разностранната си подготовка, с примера си на труженик и гражданин, с обаянието си на човек. Днешният комунист е законен приемник на революционните традиции на нашата партия."[1]

И действително към членовете на Българската комунистическа партия сега се поставят повишени критерии за поведение в обществения и личния живот, за участие в решаването на многообразни и сложни задачи на социалистическото строителство. Това се обуславя от нарастващата ръководна роля на партията в политическата система на социализма, от мястото на първичната партийна организация в трудовия колектив. **„Тя е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е представител на трудовия колектив в партията."**[2]

Чрез характера на нравствените отношения в своите редици първичната партийна организация представя партията в колектива и в **морално отношение. Тя е не само политически, но и морален представител на Българската комунистическа партия в трудовия колектив.**

Какво означава това?

Първо. Първичната партийна организация дава най-непосредствена и реална представа на членовете на трудовия колектив за това **какъв е и какъв трябва да бъде моралният облик на комуниста,** така както той е изграден в съзнанието на народа от десетилетната борба на партията срещу класовия враг и в строителството на социализма. От поведението на комунистите, от тяхната нравствена чистота в обществения и в личния живот безпартийните съдят за моралните качества и добродетели на Българската комунистическа партия, за най-силните черти на комунистическия морал. Именно поради това „една от основните и главните грижи на първичната партийна организация е да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието „български комунист"[3].

---

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 119.

[2] Пак там, с. 117—118.

[3] Пак там, с. 119.

Digitized by Google

Званието комунист синтезира и **големи морални отговорности и задължения.** Но ако партийният член има някаква морална привилегия сред членовете на трудовия колектив, това е привилегията да върви в авангарда, да бъде действена личност, с ярко очертана комунистическа нравственост, политически боец, воюващ срещу безстопанствеността, посегателството върху обществената собственост, недисциплинираността и времеядството. Едни от най-съществените черти на моралния облик на българския комунист са предаността към делото на социализма и комунизма, на партията, работническата класа и Съветския съюз; неспокойствието, неудовлетвореността от постигнатото; социалноикономическата, трудовата, обществено-политическата и организационната активност, критичността и самокритичността; честността и правдивостта, простотата и скромността; високото чувство за дълг и отговорност за изпълнение на поставените задачи, дисциплината и самодисциплината.

Наличието на тези качества като присъща черта на моралния облик на комуниста се подчертават и от някои данни от социологически изследвания у нас.[1] По този въпрос в Софийската градска партийна организация бе проучено мнението на 1423 комунисти и на 224 партийни секретари. В своите отговори те поставиха на преден план следните три основни качества:

	Партийни членове	Партийни секретари
Съзнателно изпълнение на партийния дълг	65,4%	64,9%
Принципност, уважение и другарско отношение към членовете на колектива	52,6%	63,0%
Висока идейност и преданост към делото на комунизма	47,3%	54,9%

Преобладаващото мнозинство от партийните членове и партийните секретари акцентират на социално-значими нравствени качества, които характеризират живота и дейността на българския комунист.

Второ. Първичната партийна организация дава най-точна представа на членовете на трудовия колектив **какви трябва да бъдат нравствените отношения** между тях.

По своя социален статус и авангардна роля комунистите са носители на най-доброто в нравствената област: към тях се предявяват по-големи изисквания за спазване както на принципите на партийния морал, така и на всички норми на социалистическата морална система. Това обективно обуславя и челното място на нравствените отношения в първичната партийна организация като образец на нравственост в междуличностните отношения на членовете на трудовия колектив. **„Навсякъде взаимоотношенията между комунистите трябва да бъдат образец на принципност, на другарство и взаимопомощ, на взаимно уважение, критичност и самокритичност** — подчертава другарят Тодор Живков. — Състоянието на тези взаимоотношения има огромно значение не само за живота на партийната организация. Правилното им изграждане и регулиране е едно от най-важните условия, за да бъдат правилно регулирани и взаимоотношенията в трудовия колектив.“[2]

В първичните организации, където взаимоотношенията между комунистите не отговарят на изискванията на нравствените принципи, ня-

[1] Емпиричните данни, използвани оттук нататък, са от социологически изследвания, извършени през периода 1978—1983 година.

[2] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., 1978, т. 3, с. 447.

Digitized by Google

ма благоприятна морално-психологическа атмосфера за правилното формиране и развитие на нравствените взаимоотношения в съответния трудов колектив.

Необходимо е в практическата дейност на комунистите да се създава хармонично съотношение между принципите на обществения морал и изискванията на партийния морал. Пред комунистите се поставят по-високи морални критерии в сравнение с ежедневните постъпки на членовете на трудовия колектив. Ролята на авангард, която Българската комунистическа партия изпълнява в социалистическото общество, се отнася и до нравствената област. Сегашните изисквания за нравствените качества и добродетели, които трябва да притежават комунистите, не фиксират просто достигнатото вече фактическо състояние на нравствените отношения в трудовия колектив. Те са насочени към бъдещето, към комунистическото общество. В този смисъл може определено да се говори за нравствените измерения на категорията „първообраз", т. е. **първичната партийна организация и нейните членове са носители на бъдещото състояние на моралния живот в трудовия колектив.** Следователно на съвременния етап нравствените отношения в партийната организация не са свързани само със средното равнище на развитието на морала в колектива, а главно с нравствения прогрес, с движението на нашето общество към комунизма. Те представляват модел за нравствените отношения в трудовия колектив, за тяхното обогатяване и усъвършенствуване. С други думи, **нравствените отношения в първичната партийна организация са прототип на морално състояние, към което обективно се развива бъдещият трудов колектив.**

Трето. Като колективен пълномощник на партията в трудовия колектив първичната партийна организация **внася, отстоява и утвърждава** сред неговите членове **принципите на комунистическа нравственост, издига тяхното морално съзнание до равнището на моралната съзнателност на комунистите.**

Задачата е под въздействието на цялата морална атмосфера в първичната партийна организация членовете на трудовия колектив със своето поведение и начин на живот все повече да се приближават до характерните нравствени черти на комуниста, до неговия морален облик. Това повишава отговорността на партийните организации, които трябва постоянно да въздействуват върху всеки комунист за израстването му като организатор и възпитател на масите, като личност, която с цялата си дейност и поведение внася комунистическа нравственост в колектива, където работи. Вярно е, че партийният член трябва да бъде пример за принципност, честност, взискателност и скромност в личния и обществения си живот. Но на съвременния етап това не е достатъчно. Партията поставя по-висок критерий към поведението на своите членове. **Комунистът трябва да бъде не само носител на най-високи нравствени качества и добродетели, но и активно да ги формира в съзнанието и поведението на трудещите се.** По това преди всичко се отличават комунистите от безпартийните членове на колектива. На съвременния етап първичната партийна организация трябва да бъде носител на такава комунистическа нравственост, каквато утре ще има целият трудов колектив.

От друга страна, **първичната партийна организация представя в партията нравствените отношения в трудовия колектив.**

Какви са конкретните измерения на това морално представителство?

На първо място, първичната партийна организация **най-пълно и**

Digitized by Google

най-вярно представя пред партията равнището на моралната зрелост на трудовия колектив, характера на съществуващите взаимоотношения между неговите членове.

На второ място, първичната партийна организация **отговаря пред партията за моралната обстановка в трудовия колектив.**

Работата на всяка партийна организация се оценява и във връзка с реалното състояние на нравствения живот в трудовия колектив. Разглеждането и оценяването на нравствените отношения в колектива вън от дейността и отговорността на първичната партийна организация е неправилно и вредно.

Ролята на първичната партийна организация като политически ръководител и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив неотменно съдържа и задължения за моралната обстановка в трудовия колектив. Нещо повече. За зрелостта на нравствените отношения в първичната партийна организация можем да съдим от характера на моралната обстановка в трудовия колектив, който тя ръководи.

Практиката показва, че „заболяването" на някои трудови колективи най-често е по вина на техния политически авангард — първичните партийни организации. Няма по-точен ориентир за слаба идейно-възпитателна работа на партийната организация, дори за моралното загниване на комуниста, от съществуващите нездрави отношения в ръководения от нея трудов колектив.

Като неразделна част от Българската комунистическа партия, първичните партийни организации се ползват с висок авторитет сред трудещите се, който ежедневно защищават и утвърждават. На въпроса, каква е вашата оценка за авторитета на партийната организация в трудовия колектив, се получиха следните отговори от анкетираните в Силистренски окръг 713 комунисти и 712 безпартийни.

	Комунисти	Безпартийни
Много добър	37,59%	34,97%
Сравнително добър	50,07%	44,38%
Недостатъчен	9,96%	11,24%
Не мога да отговоря	1,40%	8,43%
Не показал	0,98%	0,98%

Резултатите от социологическото изследване потвърждават големия авторитет на първичните партийни организации сред трудовите колективи в окръга. Решаващото множество от анкетираните комунисти (87,66%) и безпартийни членове на колективите (79,35%) отговарят, че този авторитет е много добър или сравнително добър.

Отговорността на първичната партийна организация за моралната обстановка в трудовия колектив е преди всичко отговорност на неговия политически авангард и ръководител. „Опитът безусловно показва, че колкото по-авторитетна е дадената партийна организация, колкото по-голямо е уважението, с което тя се ползва сред хората, толкова по-добре тя съумява да мобилизира силите на комунистите и на другите трудещи се за изпълнение на задачите — подчертава др. Т. Живков. — И обратно, партийна организация без необходимия авторитет, която със своята дейност и живот не служи за пример, трудно може да разчита на успех."[1]

[1] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., 1978, т. 3, с. 438.

Digitized by Google

В крайна сметка, отговаряйки пред партията за моралната обстановка в колектива, който ръководи, първичната партийна организация е задължена да се бори за оптимизиране на нравствените отношения в трудовия колектив, т. е. да ги издига до равнището на вътрешнопартийните нравствени отношения.

На трето място, първичната партийна организация е **политически гарант пред партията за съществуването и реализацията на моралното добро в трудовия колектив.**

Като най-общо понятие на моралното съзнание и основна категория на етиката доброто (заедно със своята противоположност — злото) е най-обобщената форма за оценяване и разграничаване на нравственото и безнравственото в обществените явления, в отношенията между хората.

Характерно за категорията добро е, че изразява приоритета на обществените и колективните пред личните интереси; моралната необходимост да се постави съобразно потребностите на социалния и нравствения прогрес; стремежа на човека да допринася полза на обществото, в което живее, на колектива, където работи, на другите хора, с които влиза в непосредствени и всекидневни взаимоотношения.

Като основа на Българската комунистическа партия и авангард на трудовия колектив първичната партийна организация е призвана **да утвърждава чрез своята цялостна дейност единни комунистически критерии за оценка на нравствените отношения на всяко работно място. Тя е политически гарант пред партията за това, че, първо,** в колектива, който ръководи, създава политическа обстановка за пълната реализация на принципите на реалния хуманизъм, на доброто и справедливостта;

второ, че представя и отстоява пред партията справедливите социални потребности и интереси на колектива, способствуващи за по-нататъшната хуманизация на отношенията между неговите членове;

трето, че самата тя е най-висше въплъщение на справедливостта, на нравствената чистота и спазване на социалистическата законност, и

четвърто, че се бори безкомпромисно срещу моралното зло; мобилизира и направлява дейността на трудещите се за преодоляване на различните отклонения от нормите на комунистическия морал. В лицето на партийната организация членовете на трудовия колектив трябва да виждат онази реална политическа сила, която е способна да въвежда ред и справедливост, да осигурява необходимите политически, организационни и други гаранции за борба срещу отрицателните явления.

Задача на първичните партийни организации е да утвърждават в политическите отношения между членовете на трудовия колектив такива конкретни изяви на моралното добро като колективизъм, сътрудничество и другарска взаимопомощ, честност и искреност, простота и скромност, трудолюбие и хуманизъм, доброжелателност, справедливост и др. Моралното добро е свързано с близките и крайните политически цели на Комунистическата партия, с борбата за социализъм и комунизъм. „Нравственост е това, което служи на разрушението на старото експлоататорско общество и на обединението на всички трудещи се около пролетариата, който създава новото, комунистическо общество.“[1] В тези думи на В. И. Ленин намира израз висшият критерий за моралното добро, който е най-точен ориентир и оценка на нравствените отношения.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 290.

Digitized by Google

Развитието и утвърждаването на моралното добро в трудовия колектив се извършва чрез непрестанна борба срещу злото, което се въплъщава предимно в проявлението на така наречената „малка правда“ в нашия живот. Макар и да не определя облика на обществото като цяло, тя е реален факт, който има място в обществената среда и нанася големи морални вреди. Това са случаите на заобикаляне и нарушаване на законите, на кражби и злоупотреби, на егоизъм и бездушие, на бюрократизъм, възгордяване и ходатайство, на алчност и стремеж за лично облагодетелствуване за сметка на обществото и колектива, оеснафяване и много други.

Човешката личност е продукт на конкретно-историческите условия, с измененията на които се променя и самата тя — нейният характер и нравственост.

Тази постановка има практико-приложно значение за работата на първичната партийна организация в утвърждаване на моралното добро и в борбата срещу злото в ръководения от нея трудов колектив, а именно да се бори за позитивни изменения на „обстоятелствата“. Или, казано с думите на Маркс: „Ако характерът на човека се създава от обстоятелствата, то трябва следователно обстоятелствата да бъдат направени човечни“[1]. Това поставя конкретни изисквания пред дейността на първичната партийна организация: да прави „обстоятелствата“ в трудовия колектив „човечни“, т. е. чрез грижите за неговото комплексно социално развитие да внедрява всекидневно комунистическа нравственост и съзнателност сред трудещите се; действително да превръща вътрешнопартийните нравствени отношения в образец за нравственост в колектива.

●

На Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна (30 май 1983 г.) другарят Тодор Живков определи проблемите за повишаване качеството на продукцията като ключов проблем на политиката на Българската комунистическа партия за динамично и ефективно развитие на народното стопанство, за изграждане на зрялото социалистическо общество в нашата страна. „Високото качество на нашата продукция трябва да бъде издигнато в култ — и в буквалния, и в най-възвишения смисъл на тази дума.“[2]

Защото въпросът за качеството има не само голямо икономическо и социално-политическо, но и нравствено значение. В крайна сметка това е въпрос и за моралната зрелост на първичната партийна организация, за равнището на нравствените отношения в нея и превръщането им в образец на нравственост в трудовия колектив.

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 2, с. 142.

[2] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество, Партиздат, С., 1983, с. 30.

Digitized by Google

ПЛЕНУМЪТ НА ОБЩИНСКИЯ КОМИТЕТ

БОГДАН АЛЕКСИЕВ
секретар на общинския комитет на БКП — Перник

Дванадесетият конгрес на БКП, като утвърди главната социалноикономическа задача за осмата петилетка, формулира и основните пътища за закономерно повишаване на ръководната роля на партията във всички области на живота.

Изпълнението на сложните и мащабни задачи изисква да се повишават умението, компетентността и творчеството на всички партийни органи и организации. Конгресът обърна особено внимание на понататъшното развитие и утвърждаване на общинските комитети като сравнително нови ръководни оперативни органи за политическо ръководство на селищните системи, определи и главните им задачи: да насочват усилията си върху всекидневната организаторска, политическа и идейновъзпитателна работа с комунистите и цялото население; непосредствено да ръководят първичните партийни организации и да им оказват близка и квалифицирана помощ за повишаване на тяхната роля и боеспособност.

Пернишката селищна система е една от основните в страната. Разположена е на 492 квадратни километра площ и има население близо 120 хил. души. По своя характер тя е крупен промишлен район на Пернишки окръг и страната и има разнообразна социалноикономическа структура. В нея се развива стопански комплекс, съставен от важни за националната ни икономика предприятия на въгледобива и енергетиката, металургията и тежкото машиностроене. Произведената обща промишлена продукция през 1982 г. е над 614 млн. лв., а на селскостопанската 12 млн. лева. Обновяват се почти всички основни производствени фондове. Значителни положителни изменения настъпват в социалната сфера, в образованието и културата, в по-нататъшното повишаване жизненото равнище на населението от общината.

Многохилядна е общинската партийна организация. Комунистите членуват в 380 първични партийни организации. Изградени са над 800 партийни групи. Функционират 44 партийни комитета, от които 17 са с права да утвърждават решения за новоприети и изключени комунисти. От тях два са районни и 4 комбинатски комитета. Партийните организации при стопанския минно-енергиен комплекс „Г. Димитров“ и стопанския металургичен комбинат „Ленин“ избират пленарни състави и бюра.

Общинският партиен комитет се състои от 89 членове и 25 кандидат-членове. Избрани са политически зрели и висококвалифицирани кадри, 36 на сто от тях са представители на работническата класа, при-

Digitized by Google

тежаващи „работнически заряд“, преминали през голямата школа на трудовите колективи. Общинският комитет е рационално съчетание на опита и политическата закалка на старите революционни кадри с ентусиазма и дръзновението на младите и зрелостта и всеотдайността на кадрите от средното поколение.

●

Пленумът на общинския комитет на партията е висш колективен ръководен орган на общинската партийна организация между отчетно-изборните конференции. Пленарните заседания се провеждат редовно, съгласно изискванията на партийния Устав, което дава възможност активно да участвуват всички членове на комитета в подготовката и провеждането им, което е гаранция за спазването на висшия принцип на партийното ръководство — колективността в работата.

Важно условие за осигуряване на целеустременост, последователност и резултатност в дейността на общинския партиен комитет е плановостта и перспективността в работата. Новото през последните години е, че перспективните програми и планове имат по-голяма взаимна връзка и обусловеност с плана за социалноикономическото развитие на селищната система, което създава условия да се вземат комплексни мерки за организационното и идеологическото осигуряване на изпълнението на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП. Това се вижда от комплексната програма за изпълнение на конгресните решения.

Всички основни въпроси, включени в дневния ред на пленарните заседания, са планирани в перспективните планове на общинския партиен комитет. Нашият стремеж е да изучаваме и планираме за обсъждане и решаване най-актуалните проблеми и задачи, които стоят пред общинската партийна организация. С това осигуряваме възможността по-продължително и качествено да се подготвят материалите за пленумите.

Обикновено на пленарните заседания докладват най-отговорните кадри, като от общо обсъдени 16 основни проблема по 14 са докладвали секретарите на общинския комитет. Това безспорно води до повишаване равнището на пленумите, качеството на докладите, изказванията и приеманите решения. Полезно ще бъде обаче по-често на заседанията да докладват секретари на районните и комбинатските партийни комитети и ръководителите на общинските държавни и обществени органи.

Ако групираме въпросите, обсъдени на пленарните заседания, в три основни направления на партийната работа и ръководство, те ще имат следната структура:

Направления	Процент на обсъдените към общия брой въпроси
Реализиране на икономическата и социалната политика на партията	50
Идеологическа работа	25
Партийно-организационна дейност и ръководство на държавните и обществените органи и организации	25

Digitized by Google

Общинският комитет на партията се е стремял да осъществява партийно ръководство над всички главни направления и сфери на обществения живот и на партийната работа в селищната система, като е насочвал вниманието си към основните задачи, поставени от партията. Този извод става още по-обоснован, ако анализираме вътрешната тематика на всяка една от посочените групи въпроси на партийната работа и ръководство.

Анализът показва, че общинският комитет най-често е поставял на обсъждане и решаване най-актуалните и жизнено важни въпроси, свързани с развитието на икономиката на селищната система. Приети са комплексни програми за изпълнение решенията на XII конгрес на партията, за социалноикономическото развитие на общината през осмата петилетка и за повишаване ефективността на селскостопанското производство. Правена е оценка и са взети мерки за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, за усъвършенствуване бригадната организация на труда в условията на новия икономически механизъм, за усвояването и натоварването на новите производствени мощности, за ефективното използване на материалните, суровинните и енергийните ресурси и издигане ролята на социалистическото съревнование за интензификация на икономиката и др.

По партийно-организационната работа е направен анализ на дейността и са приети решения за подобряване качествения състав на общинската партийна организация и за осигуряване на партийно ядро и влияние във всички сфери на обществения живот, за усъвършенствуване на партийното планиране и издигане работата с ръководните кадри на височината на задачите, поставени от XII партиен конгрес.

Приети са мероприятия за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта, за формирането на активна жизнена позиция и повишаването ефективността на политическата агитация, за още по-тясното ѝ свързване с реализацията на политиката на партията.

Изключително важно значение за издигане равнището на пленарните заседания на общинския комитет отдаваме не само на определяне на проблемите, но и на точната им и ясна формулировка в дневния ред. Това позволява да се утвърждава политическият подход в дейността на комитета, да се вземат правилни решения и да се избягва дублирането и изместването на другите органи за социално управление, предопределя деловитостта на пленума. Многогодишната практика показва, че животът може да постави и поставя животрептящи, неотложни въпроси, по които не може да не се реагира. Те обикновено се решават на заседанията на бюрото или в оперативен порядък от секретарите и сътрудниците на комитета.

●

През последните години се полагат значителни усилия за качествена подготовка и провеждане на пленарните заседания като важно условие за повишаване ефективността на партийната работа. Приемат се програми за подготовката на пленумите, за мероприятията, които трябва да се проведат, уточняват се и структурата, и основните проблеми, които ще се оценяват в материалите. Изграждат се работни групи и комисии, в които се включват една значителна част от членовете и кандидат-членовете на общинския партиен комитет, секретари на партийните комитети и първичните организации и други отговорни държавни, стопански и обществени кадри.

Те правят проверки на състоянието на работата в партийните организации и оказват конкретна и квалифицирана помощ за изменение

Digitized by Google

на положението още в периода на подготовката на пленарното заседание.

Близо две години продължи подготовката на пленума за усъвършенстване планирането на партийната дейност. При определянето на целта се ръководехме от изискванията партийното планиране най-пълно да се подчини на замисъла, в центъра на вниманието да се поставят най-важните проблеми за даден период, да не се допуска дублиране с държавните, стопанските и обществените органи, да се избегне претрупаността в работата, излишната книжнина и заседателщина, да се осигурява повече време за контрол и проверка на място, за реализиране решенията в живота. Поставихме си за задача да постигнем еднопосочност и координация в работата, по-пълно единство на стопанската, идеологическата и организационната дейност.

Подготовката на пленума протече в три основни етапа. През първия етап бе организирано обучение на кадрите по проблемите на планирането. Предоставена им бе библиографска справка за публикациите по този проблем. На семинар с партийния актив бяха разисквани новите изисквания към партийното планиране, разработени през последните години от др. Тодор Живков. На полуден със секретарите на партийните комитети и организации, на събрания и конференции бяха изнесени лекции и беседи, посветени на планирането.

Вторият етап започна с подготовката и провеждането на общинска научно-практическа конференция по въпросите на партийното планиране. Основен доклад на тема „Политическият характер и съдържание на партийното планиране" на конференцията изнесе к. и. н. Атанас Аладжов от Центъра по партийно строителство на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Изнесени бяха три съдоклада от секретарите на общинския комитет и 12 изложения от отговорни партийни кадри. На конференцията бяха ясно изразени мнения, конкретни предложения и становища за подобряване на планирането в съответствие със задачите, които партията решава на настоящия етап от нашето развитие. Споделен бе положителен опит. Особено ценен се оказа изнесеният опит на Ворошиловградския комитет на Комунистическата партия на Украйна по усъвършенстване на партийното планиране.

През последния етап от подготовката на пленума изградените работни групи извършиха проверки на състоянието на планирането в партийните комитети и организации, оказаха практическа помощ на място. Резултатите от проверките и направените предложения бяха обобщени и използвани от комисията, натоварена да разработи материалите за пленума.

Този подход ни даде възможност да подготвим сравнително добър политически доклад. В него преобладаваха оценките, изводите и задачите на общинския комитет на партията, на партийните органи и организации на всички равнища, на кадрите за подобряване на планирането. Бе използван критичният подход, задълбочено бяха анализирани допуснатите слабости и все още съществуващият на отделни места формализъм при подготовката на плановете. В същото време подобаващо място намериха задачите за утвърждаването и разпространяването на челния опит в партийното планиране.

Анализирайки равнището на планирането на партийната дейност и съобразявайки се с изразеното настойчиво искане за възприемане единна методика при разработването на плановете, без това да довежда до шаблонизиране на тази творческа работа, специална работна група с участието на научни работници разработи примерни насоки за по-нататъшното усъвършенстване на планирането в общин-

Digitized by Google

ската партийна организация. В подготовката на пленума бе организирано широко предварително обсъждане на примерните насоки, направиха се редица ценни предложения и допълнения. Разработен бе и проект за решение.

След приемането на материалите от бюрото на общинския комитет и окончателната им разработка се проведе и самото пленарно заседание, което премина делово, при висока активност. Неговите решения изиграха положителна роля за усъвършенствуване на планирането в общинската партийна организация.

По подобен начин се подготвят и другите пленуми на общинския партиен комитет. Така докладът и проекторешенията стават колективно дело на отделите, секретарите и бюрото на комитета, дело на най-отговорните партийни кадри, секретари на партийни комитети и организации, стопански и обществени ръководители, изтъкнати работници и първенци в труда.

Има случаи, когато материалите се раздават предварително и на пленума се произнася само встъпително слово. Този подход също не е погрешен. Позволява по-оперативно и делово да протече самото заседание. Правилно ще бъде обаче в такива случаи материалите да се обсъдят предварително от партийния актив, а уводното изложение да не представлява резюме на доклада, а да отразява колективното мнение на комунистите, мненията, препоръките и предложенията, които са направени. Това ще предизвика по-сериозен размисъл у членовете на комитета, по-активното им, задълбочено и конкретно участие в обсъждания проблем.

●

Важно място в пленумите заемат изказванията. Те допълват доклада и проекта за решения, правят оценка на бюрото на общинския комитет, предлагат мерки за усъвършенствуване неговия стил и методи на работа, поставят проблеми, които следва да се решават от по-вишестоящите партийни органи.

При подготовката на пленумите ние полагаме немалко усилия за организиране на изказванията. Няма нищо страшно, че на някои комунисти, които най-добре познават проблемите, се възлага да вземат отношение, да се изкажат, да споделят положителен опит, да отправят критични бележки и предложения за комплексното и най-целесъобразно решаване на поставените въпроси. В същото време се създава обстановка всеки участник свободно да изрази своето мнение и становище, да прояви самодейност и творческо отношение към проблемите, които се обсъждат.

Обикновено на полуден със. секретарите на партийните комитети и организации, повече от месец преди провеждането на пленума, се оповестява неговият дневен ред. Това дава възможност кадрите да помислят предварително, да се посъветват с хората и да вземат участие в изказванията, да поставят въпроси и да направят предложения. Тази организация осигурява пленумите да преминават при висока активност — средно на едно заседание се изказват от 10 до 13 комунисти. Най-често се изказват секретарите на районните и комбинатските партийни комитети, ръководителите на общинските държавни и обществени органи и организации, директори на предприятия, работници, първенци в труда и орденоносци.

Практиката показва обаче, че за пленумите се готвят по-старателно тези, на които е поръчано да се изкажат. Повечето от изказванията

Digitized by Google

се правят в писмен вид. С по-голямо внимание и интерес обаче се приемат устните изложения, те са по-непринудени, по-делнични. Приятно е да се слушат изказванията на работниците, те говорят неподправено и делнично, критично изказват своите мисли, правят препоръки и предложения.

Има членове на общинския комитет, които се изказват на пленумите по два и даже повече пъти всяка година, а някои не са взели въобще отношение през четиригодишния период след създаването на общинския партиен комитет. Спомням си разговора с един другар, който около 25 години работи като секретар на партиен комитет. Поръчах му да се подготви и изкаже на предстоящия пленум, но той ми отказа категорично, беше съгласен да получи наказание, но в никакъв случай не желаеше да изпълни това поръчение. В миналото проявяваше голяма активност, а сега от няколко години не беше вземал отношение и отказът му ме озадачи. От разговора разбрах, че на един пленум, по време на изнасянето на доклада, няколко другари тихо споделяли, че могат безпогрешно да посочат няколко от постоянните оратори, които ще се изкажат, само не могат точно да ги подредят — кой след кого ще се качи на трибуната. Споменали и неговото име. Действително посочените комунисти взели отношение. Изказал се и той, но по време на изложението все мислел за този разговор. Случаят е показателен. Не бива да се изказват често едни и същи хора, а други да засвидетелствуват своето присъствие на заседанието само с гласуването.

●

Изключително важен момент в работата на пленума на общинския комитет е приемането на решението и създаването на необходимата организация за претворяването му в живота.

Анализът на приетите решения показва, че общинският партиен комитет проявява стремеж да реализира в единство разработващите, организационно-изпълнителските, контролно-оценъчните и оперативно-разпоредителните си функции. Интерес представляват данните, които разкриват комплексния характер на взетите решения. Така например в решенията на пленума по усъвършенствуване на бригадната организация на труда и усвояването и използването на производствените мощности около 70 на сто от пунктовете непосредствено са насочени към решаване на задачи с икономически характер, 15 на сто — към решаване на проблеми в организационно-партийната работа, 9 на сто — в идеологическата и около 6 на сто по усъвършенствуване организаторската работа на масовите организации. От друга страна, около 16 на сто от точките и алинеите на решенията, приети по въпроси на партийно-организационната и идеологическата работа, са насочени към решаването на задачи в областта на социалноикономическата политика на партията. По такъв начин чрез решенията се определят изискванията за създаване на необходимата организация за изпълнение задачите в областта на икономиката с политически и идеологически средства, осигуряват координиране дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации за тяхното изпълнение. Тези данни свидетелствуват, че общинският комитет е полагал усилия за приемане на цялостни решения с комплексен характер (програми, мероприятия), в които са застъпени и организационно-политическата, и идеологическата, и социалната, и други съществени страни и аспекти на партийното ръководство.

Digitized by Google

Има още какво обаче да се желае и по подобряване структурата на решението. В никакъв случай не бива да се подценява констативната му част, да не се записват общи положения, а в концентриран вид да намират място основните оценки и изводи, да се оценяват органите и кадрите, които имат отношение към обсъждания въпрос. Има какво да се прави и за намаляване на пунктовете, регламентиращи дейността на партийните комитети и първичните организации, и за по-голяма конкретност на решенията.

Един от големите проблеми, на които общинският комитет отделя внимание, е организацията на работата за изпълнение на решенията. Практика стана след всеки пленум на полудни с партийните секретари и чрез други форми да се разяснява решението и да се организира неговото изпълнение. През последните години се подобри работата по планирането на контрола и проверката за реализиране на решенията. Сега стремежът е още при разработката и приемането им да се предвиждат и мерки за контрол по тяхното изпълнение.

В общинския партиен комитет е създадена определена система за контрол и проверка на изпълнението, която се опира на широката и своевременна информираност за състоянието на работата в различните участъци на практическата дейност, за хода на изпълнението на решенията. Контролът и проверката по-тясно се свързват с организаторската работа. Стремежът е членовете на комитета и неговият апарат активно да участвуват в организацията на изпълнението на решенията по места, в работата по контрола за тяхната реализация. Включват се в работни групи и комисии, участвуват на заседания и партийни събрания, отговарят за отделни организации по изпълнение на някои от поставените задачи. Като организираме работата по места, ние се стремим да окажем практическа помощ на всяка първична партийна организация.

●

Иска ми се накрая да взема отношение по някои други проблеми. Ритмичното провеждане на пленарните заседания е важно изискване на партийния Устав. В чл. 46 е записано, че пленумът на общинския, районния и градския комитет се свиква не по-рядко от един път на три месеца. Срещат се обаче случаи на нарушение на тази норма на партиен живот. Шири се разбирането у някои кадри, че е важно за годината да са проведени четири пленума и комитетът „ще е в изправност“ независимо от тяхното разположение в отделните тримесечия. По такъв начин се обезличава пленумът като колективен ръководен орган.

Утвърдена е практиката пленумите на партийните комитети да се ръководят от бюрата. В това няма нищо погрешно. Бюрото е изпълнителен орган на комитета, води цялата текуща работа, в това число и подготовката на въпросите, които ще се разглеждат на пленарните заседания. Затова най-целесъобразно е то да ги ръководи. Правилно е обаче комитетът да решава кой да ръководи пленума, това е негово право. От това, че на пленарно заседание е избрано бюрото, не означава, че му е гласувано и правото да ръководи пленумите.

Полезно е на всеки пленум да се избира президиум за неговото ръководство, като в него се включват освен членовете на бюрото и част от членовете на комитета — първенци в труда и орденоносци, партийни, стопански и обществени ръководители и други.

Разширените пленуми все повече навлизат в партийната практика. В това няма нищо лошо. Създават се условия по-пълно да се из-

Digitized by Google

ползват колективният ум и опит на кадрите при решаване на проблемите.

Провеждането обаче изключително на разширени пленуми считам, че е неправилно. Пленумът се превръща в съвещание, разводнява се неговата работа и в някои случаи се загубва като изборен орган. Изказват се и голяма част от активистите за сметка на членовете на комитета, на които остава възможността само да гласуват. Следва сериозно да се преценява кога и по кои въпроси трябва да се организира разширен пленум и кои точно кадри трябва да се канят да участвуват в неговата работа. По-правилно е комитетите да привличат широк актив в предварителното проучване и подготовката на въпросите.

Срещат се и такива случаи. За да се осигури по-голяма активност на пленумите, поръчва се на повече хора да се готвят за изказване. Но поради недостатъчна разчетеност на времето обикновено по няколко човека не могат да вземат отношение. И тогава се съобщава, че има още записани, но поради ограниченото време се прави предложение да се прекратят разисканията. Предлага се изложенията да се предоставят в писмен вид, за да се ползват при решаване на проблемите. И като че ли всичко свършва дотук. Никой не си дава ясна сметка колко труд, колко време се изисква, за да се подготви едно конкретно и аргументирано изказване.

Провеждат се и съвместни пленуми и пленуми-сесии с народните съвети, с ръководствата на обществените организации. Но, мисля, и те не трябва да бъдат повече от един в продължение на 1—2 години. Трябва също така и много добре да се подбере проблемът, който ще се обсъжда на съвместно заседание. В противен случай ще се обезличава партийният комитет като ръководен политически орган.

Някои от решенията на пленумите не отразяват напълно направените предложения в изказванията. Членовете на комисията често пъти докладват измененията и допълненията в проекта за решение, направени директно, а не следят внимателно изказванията и не долавят рационалните предложения във всяко от тях. При приемането на решенията често пъти избраната комисия предлага и пленумът решава бюрото да ги дообработи окончателно, при което се записват и нови точки. Това е неправилно, така бюрото изземва функции на пленума. Ръководството на пленума и комисията са длъжни внимателно да следят предложенията и да подложат на гласуване проекторешенията заедно с допълненията, а на бюрото да се възложи само внимателно да редактира решенията, а не да ги изменя, което има право само пленумът.

И още нещо. За да имат пленарните заседания на общинските комитети по-делови и оперативен характер, да не копират стила на работа на окръжните комитети, следва по-широко на пленумите да се докладва устно. С нищо няма да „пострада" един пленум на общински комитет, ако се направи устно изложение по обсъждания проблем и при всички случаи се предложи конкретно писмено проекторешение. В него задължително да има задълбочена и обоснована оценъчна част и да е прието предварително от бюрото на комитета. В такива случаи и изказванията ще се насочат главно към подобряване на самото решение.

Digitized by Google

ОБЩОСЕЛСКИТЕ ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ

Пристъпваме към една тема, която рядко се появява по страниците на партийния печат. Основната причина е, че общоселските партийни комитети бяха поставени при нови условия в рамките на селищните системи. Може би е време да се обобщи техният опит, да се утвърди положителното в стила и методите им на работа.

Следващите редове нямат претенции за глобални обобщения. Целта е да се посочат само някои страни от дейността им. Повод за написаното са срещите за обмяна на опит със секретарите на общоселските партийни комитети в Търновски и Ловешки окръг, както и изучаването на практиката в Пазарджишки. Сондажите в някои други комитети не показаха съществено различие в методите и формите на работа.

Имат ли поле за дейност общоселските партийни комитети? Спомагат ли те за по-близкото ръководство на първичните партийни организации? Кои са основните насоки в тяхната работа? Какви са връзките им с общинските партийни комитети?

Още от началото трябва да отбележим, че в разговорите с партийните работници се застъпват понякога противоположни мнения за общоселските партийни комитети. Някои ги определят като звена, които обременяват партийната структура, и не намират мястото им между партийните организации и общинските партийни комитети. Близко до това е становището, че те трябва да съществуват само като координиращи звена на територията на селището, без да ръководят дейността на първичните партийни организации. И третото становище, което все повече набира сили, е, че те трябва да се разглеждат като пълноценни партийни органи, създадени и функционират според Устава на партията. Той дава право на окръжните комитети да преценяват и решават в съответното селище с повече от една първична партийна организация какъв орган да се изгради, който да ръководи и направлява дейността им. И така — в практиката се срещат три форми — общоселски партийни комитети, съвети на секретарите и общи обединени първични партийни организации със съставни организации.

Ще подходим към отговора на поставените въпроси с разсъждения и описание на практиката и опита на някои общоселски партийни комитети от Пазарджишки окръг.

Да направим един разрез на дейността на общоселския партиен комитет на село Калугерово.

Комунистите са 220 човека. Шест партийни организации. На територията на комитета се произвежда обща годишна продукция за 8 млн. лв., а търговията и услугите — 2 200 000 лв. В селото има промишленост, селско стопанство, строителство, здравеопазване, учебни заведения, поща, съвет, селкооп, комсомолска, профсъюзна, спортна и туристическа организация, културни звена...

Могат ли всички тези предприятия, организации, учреждения и служби сами да координират дейността си? Кой ще се грижи за общоселските интереси, за крайния ефект от тяхната работа? Действително във всяка от тях е обезпечено партийно ръководство чрез партийните организации и партийните групи. Но никое от партийните звена няма общ поглед над развитието на селото като цяло. А селището не е една механична общност от изброените дейности и съответните учреждения.

Digitized by Google

Всяка от тях съществува и се развива в името на общоселските интереси.

Принципен въпрос в такива по-крупни селища с разнообразни материални и културни учреждения и институти е — в състояние ли е общинското ръководство на селищната система да осигури конкретно и резултатно ръководство? В състояние ли е общинският партиен комитет чрез партийните организации да ръководи непосредствено целокупния живот в селището?

На този въпрос практиката е дала отговор. За да може да се осигури по-близко и конкретно ръководство на общите процеси и явления в тези селища, на базата на Устава на БКП са създадени в много от тях общоселски партийни комитети. Вече редица години те доказват успешно своето място и подобряват партийното ръководство на всички сектори и дейности.

Да разгледаме какви са основните въпроси, които решава общоселският партиен комитет в Калугерово.

Първата голяма задача, с която се заема комитетът, е да състави **програма за социалноикономическото развитие на селото.** Изясняват се насоките за развитие на всички сфери, съгласува се тяхното развитие и общоселският партиен комитет става център за политическо и оперативно ръководство. Всяко предприятие, всяко учреждение съобразява своята дейност и своите интереси с общоселските. В тази насока по инициатива на партийните организации комитетът подпомага кметството да си изработи статут за образцово селище.

Тези дейности на общоселския партиен комитет очертават неговите най-общи ръководни и координиращи функции, които осигуряват стратегическите насоки за развитието на селището. Или това е политическо ръководство на тези материални и духовни процеси, които дават общата физиономия на селището и на всеки колектив.

Но партийното ръководство на комитета обхваща и конкретни неща от живота на селото. Той осигурява партийния контрол на всички предприятия и учреждения съобразно програмата за социалноикономическото развитие, годишните планове и оперативните им задачи. Това се налага, понеже те не могат да изпълняват задълженията си откъснати едни от други. Затова всички ръководители веднъж в месеца се събират в общоселския партиен комитет и правят преглед на извършеното. А въпросите не са малко — чествувания, празници, общоселски строежи, културни мероприятия, образование, здравно обслужване, спорт... Например сега е напрегната работата в селското стопанство. Нима другите ще стоят настрана и ще оставят селскостопанското ръководство да изнемогва при прибирането на реколтата. Общоселският партиен комитет мобилизира всички партийни организации, комунистите, другите учреждения в помощ за предотвратяване последиците от неблагоприятните природни условия. Без неговата ръководна и контролна дейност резултатите биха били далеч по-незначителни и неминуемо ще се отразят на жизненото равнище на местното население.

Непосредствената помощ и контролът върху дейността на партийните организации са важна насока от дейността на общинския партиен комитет в Калугерово.

Опитът показва, че след избирането на комитета партийните организации укрепват. Този извод не е своеволен. Ако прегледаме протоколите на събранията, провеждани, когато те са били ръководени пряко от общинския партиен комитет, прави впечатление, че има предимно регламентирани събрания — по бюлетините на ЦК, по решения на други по-горни партийни органи. А сега при общоселския партиен комитет се засилва тяхната самодейност. Те по-сполучливо ръководят процесите и явленията в трудовите колективи. Проблемите на хората, на колекти-

Digitized by Google

ва, на предприятието преобладават в дневния ред на партийните събрания.

Логично е да възникне следният въпрос. **Общоселският партиен комитет не измества и не дублира ли първичните партийни организации?** Ето отговора на секретаря на общоселския партиен комитет в Калугерово Димитър Диков: „Възможно е теоретически да съществува такъв проблем, но в нашата практика той няма място. Фактически дублирането на функциите може да се получи с всеки партиен комитет, стига да съществува порочен стил и методи на работа. Ние го избягваме с подбора на проблемите, с които се занимава комитетът. Това са преди всичко въпроси, които имат общоселско звучене. Те могат да касаят една партийна организация, но щом засягат цялото село, се решават в комитета с участието на съответната партийна организация. Например на територията на партийната организация в лозарството изникна въпросът, че в този отрасъл трябва бързо да се внедри комплексна система за организация на труда и производството. Явно този въпрос не беше по нейните сили. Затова той се реши в комитета. Но изпълнението на решението също не беше във възможностите на колектива на лозарската бригада. Комитетът взе ръководството и на изпълнението, като бяха включени и другите партийни организации, цялото население. Смятам, че не можем да бъдем обвинени, че сме подменили други органи и организации. Не само това. Много от проблемите за цялото население поставяме на обсъждане пред общо събрание на всичките комунисти. Такива събрания провеждаме на всеки три месеца. На тях обсъдихме програмата за социалноикономическото развитие на село, търговското обслужване, битовите услуги и редица други въпроси. По такъв начин общоселският партиен комитет се утвърди като център за политическо, икономическо и социално ръководство по въпросите, които засягат цялото население."

Разсъждавайки за дейността и мястото на общоселския партиен комитет, не можем да отминем и въпроса, който често задават тези, които все още не са убедени в неговата целесъобразност. **Дали това звено не отдалечава, не затруднява по-близкото ръководство на партийните организации.** Не може ли те пряко да се наблюдават и по-резултатно да се контролират и направляват от общинските партийни комитети? И накрая **общоселският партиен комитет не дублира ли общинския?**

Истината е, че решението на този въпрос няма да дойде чрез теоретически спорове, откъснати от партийната практика. Партийната практика ще даде най-точното мнение. Поне засега тя не е подробно изучена и анализирана. И това не е недостатък в този период, когато тя укрепва, утвърждава или отхвърля едни или други насоки в дейността на общоселските партийни комитети.

Тези въпроси са принципни за общоселските партийни комитети. В окръзите, където не им е гласувано такова доверие, въпреки уставните им права непосредствено да направляват и контролират дейността на първичните партийни организации те се превръщат в органи, които с големи трудности ръководят процесите и явленията в селищата. Техните решения стават пожелания, призиви към съответните ръководства, към партийните организации. Те са лишени от възможността да извършват действена организаторска и политическа работа в трудовите колективи. Бавно и трудно се утвърждават като пълноценни политически органи. Обратният процес се наблюдава в общоселските партийни комитети, които пряко отговарят за дейността на партийните организации.

А ето и мнението на другарката Магда Бързакова, дългогодишна секретарка на общоселския партиен комитет в село Мало Конаре, Пазарджишки окръг: „Според мен е неуместно да се създава общоселски пар-

Digitized by Google

тиен комитет, който не наблюдава и отговаря пряко за дейността на партийните организации в селото. Нашият комитет ръководи работата на седем партийни организации с общо 213 комунисти. Това е един голям отряд от комунисти и е трудно да се направлява неговата дейност, особено по общоселските задачи направо от общинския партиен комитет в Пазарджик. Селото ни е голямо, с традиции, с установен обществен ритъм на живот. Без координиращата функция на комитета този ритъм би се нарушил и ще изостанат редица въпроси от материалния и духовния живот на населението. Ще се отрази и на вътрешнопартийната дейност на първичните организации. Ще се намали тяхната перспектива в работата, тя ще се ограничи тясно в рамките на своето ведомство. Те не биха водили редовен организационен живот. Така беше преди образуването на комитета. Имаше партийни организации, които се посещават само на отчетното събрание. Сега като секретар на комитета присъствувам почти на всяко заседание на бюрата, на всяко партийно събрание. Общинският партиен комитет поддържа редовни връзки с нашия комитет и всички задачи стават достояние на партийните секретари. Наистина той може да ги извика в общината и директно да постави задачите. Но практиката показва, че при такива сбирки поне една трета от тях не могат да присъствуват. А най-важното е, че след инструктажа силите на общинския комитет не стигат да помагат при организацията на изпълнението. А партийният секретар има нужда от такава помощ. Постоянно изникват нови проблеми и той не може да поддържа близка връзка с общината, тъй като повече от партийните секретари работят в материалното производство.

Голямо значение за работата на партийните организации — продължи да разказва Магда Бързакова — имат проверката и контролът от страна на общоселския партиен комитет. За своята дейност те имат възможност по-често да се отчитат пред комитета и да получават съответната оценка. Такъв непосредствен контрол не би могъл да се осъществи от общината. Помощта по вътрешнопартийните въпроси е най-ценна, когато се извършва в самата партийна организация.

Не бива да се изпуска и ръководството на обществените организации. В селото има 180 членове на Комсомола, организации на Отечествения фронт и на профсъюзите. Те имат също много проблеми, които се нуждаят от непосредствено партийно ръководство. Например с тяхна помощ в комитета се прие програма за комунистическото възпитание на младежта и населението. Оказа се, че поради недостатъчната възпитателна работа много младежи не познават историята на селото, борците за народни правдини.

Да вземем за пример и обучението на младите комунисти. Това не е по силите на отделните партийни организации. Заедно с подготовката им за встъпване в партията това е една от важните насоки в дейността на комитета, която се извършва с помощта на общинския партиен комитет. Въобще осигуряването на партийното влияние във всички сектори на обществения живот в по-големите селища и особено неговото непрекъснато регулиране е основна грижа на общоселските партийни комитети.

Много често ме е занимавал въпросът, **по какво дейността на общоселския партиен комитет трябва да се различава от дейността на общинския.** По съдържание на работата не е трудно да се направи разграничението, но какво е различието в стила? Опитът ми като секретарка на общоселски партиен комитет ме доведе до извода, че различието е в подхода към решаваните въпроси. Те определят и стила. За нас и най-общите от тях за селото въпроси имат конкретен характер. За да се решат, не винаги е нужно съвещание, заседание и други масови форми. Не са нужни обширни информации, доклади, отчети. В моята рабо-

Digitized by Google

та и в дейността на членовете на общоселския партиен комитет преобладават престоите сред хората, в партийните организации. Там се оформят нашите решения, а не в заседания след прочитане на някоя обемиста информация. Когато решението се взима в комитета, то е претърпяло изменения, наложени му от самия живот, и то възможно по-пълно го отразява. Всяко по-дълго застояване на секретаря на общоселския партиен комитет в канцеларията обезсилва неговите възможности да влияе върху живота на селото, увеличава бюрократичния стил в неговото ръководство, откъсва го от живота на партийните организации."

В Пазарджишки окръг има пет общоселски партийни комитета. Но анализът на организаторската и политическата им работа показва, че те са целесъобразно изградени и допринасят реална полза за социалноикономическото развитие на съответните селища. Докосването до тяхната дейност, до техния положителен опит обогатява и засилва увереността в добрата им перспектива.

●

Общоселските партийни комитети се утвърждават като политически стопани на целокупния живот на село.

Това е насоката, основният лозунг на окръжните съвещания във Велико Търново и Ловеч със секретарите на общоселските партийни комитети. На тях се гледа като на важни и необходими звена в партийната структура в селата, в които има повече от една партийна организация. Общо в двата окръга действуват 37 общоселски партийни комитета. Във Великотърновски окръг те осъществяват непосредственото ръководство на 74 първични партийни организации с 2520 комунисти.

Някои мисли за съдържанието на тяхната работа.

Главното в дейността им са **проблемите на селското стопанство.** Партийното ръководство в тази област е насочено предимно към осигуряване на необходимите организационно-политически предпоставки за увеличаване продукцията от растениевъдството и животновъдството, за подобряване на сортовата структура и селекция, за привличане и задържане на необходимия брой механизатори и животновъди, за мобилизиране на всички местни трудови ресурси във върховите моменти. Обсъждат се и се вземат мерки за по-нататъшното развитие на личното стопанство на кооператорите.

В повечето от тези села съществува и **промишлено производство,** което също е обект на партийно ръководство. Но трябва да се отбележи, че общоселските партийни комитети срещат в тази насока редица трудности. Все още техническото равнище на производството е неоправдано ниско, голям е делът на ръчния и непривлекателен труд. Много мудно се решават проблемите от **социален характер.** Въпреки усилията на местните ръководства някои комбинати и заводи не поддържат близки контакти с тях. Затова и колективите на редица цехове и предприятия не се включват в реализирането на тези местни проблеми. Има и ръководства, които не съгласуват кадровите въпроси и другите проблеми с общоселските партийни комитети, което затруднява регулирането на трудовите ресурси в селата.

Партийното ръководство и контрол на общоселските комитети се разпростират и върху **дейността на кметствата, търговските организации, учебните заведения и културните институти в селата, обществените организации.**

Идеологическата и организаторската работа на комитетите съответствуват на новите задачи в условията на новия икономически подход и неговия механизъм. Всекидневни са грижите за идейното, трудово-

Digitized by Google

то, нравственото възпитание на комунистите и трудещите се. В дневния ред на заседанията се обсъждат въпроси по ефективното използване на земята, организацията на труда и внедряването на вътрешностопанската сметка, научно-техническия прогрес и челния опит, преустройството на идеологическата работа, работата на партийните организации, партийното ръководство на обществените организации...

Подобрява се и ръководството им от страна на общинските партийни комитети. За секретари на общоселските партийни комитети са издигнати селскостопански специалисти, икономисти, учители, административни ръководители. Почти всички са местни кадри с дългогодишен партиен стаж, които добре познават състоянието на трудовите колективи и партийните организации. Да посочим няколко реда от доклада на окръжния комитет на съвещанието във Велико Търново: „Периодично секретарите на общоселските партийни комитети докладват за своята работа в общинските партийни комитети. Общинският партиен комитет в Горна Оряховица организира комплексна проверка и изводите се внасят в общоселския комитет в присъствието на членове на бюрото на общинския партиен комитет и общинската ревизионна комисия."

Практиката на общоселските партийни комитети в Ловешки и Великотърновски окръг ни убеждава, че те заемат своето място в партийната йерархия и се утвърждават като необходими звена в партийната структура. В тази насока е и изказването на Иван Великов, секретар на общинския партиен комитет в Свищов: „В Свищовската община са изградени и работят 5 общоселски партийни комитета. Тяхното създаване беше продиктувано от специфичните условия, които съществуват в по-големите села — компактност на населението, интензивно селско стопанство, промишленост, голям брой партийни организации. Комунистите от различните сфери на материалното производство имат да решават специфични задачи, но в същото време обстоятелството, че живеят и работят в едно населено място, им налага да участвуват в решаването на проблемите на благоустрояването, просветата и културата, битовото и здравното обслужване..., които се отнасят до развитието на селищата, до жизнената среда на хората. Тази разностранна дейност на територията на отделните селища изисква по-конкретно ръководство на първичните партийни организации, като се имат предвид специфичните задачи, които те изпълняват. Постоянно трябва да се координират усилията на комунистите за участието им в решаването на редица общоселски проблеми, за ефективна идеологическа и организаторска работа сред населението. Освен това необходимо е близко партийно ръководство и контрол върху дейността на стопанските, държавните и административните ръководства."

Споделените мисли и обобщения, анализите и изводите на окръжните съвещания в двата окръга подтикват към по-ясни позиции за работата на тези комитети, към по-задълбочен анализ на положителния опит, към по-смелото им утвърждаване като истински политически стопани на съответната територия. По ранг те съответствуват на заводските партийни комитети. Но въпреки това някои партийни кадри незаслужено подценяват тяхната целесъобразност и големите им възможности за ръководство на целокупния живот в селото. А има села със сложна икономическа и социална структура. Например село Поликраище, Великотърновски окръг, има обща продукция 26 млн. лева, 7 партийни организации с 230 комунисти. Село Ресен от същия окръг има обща продукция 22 млн. лв., 12 партийни организации с 320 комунисти, 310 комсомолци. Не само това. В селото има 6 средни по размер промишлени предприятия, има база на Лозаро-винарския комбинат, на „Зърнени храни", на „Водно стопанство", 15 отдела и ателиета от сферата на битовите услуги, 19 търговски обекта, клон на ДСК, пощенска станция с 1000 поста,

Digitized by Google

поликлиника с 8 специализирани кабинета, училище... Общоселският партиен комитет трябва да ръководи дейността на всички тези учреждения. Освен това, въпреки че има 320 комунисти, на този комитет не е дадено право да утвърждава и изключва партийни членове. Същият въпрос бе повдигнат от редица секретари и може би е време да се обсъди в окръжните партийни комитети.

За някои слаби страни в тяхната дейност.

Повечето от тях произлизат от неефективното ръководство в редица случаи от общинските партийни комитети. Когато всичко се предоставя в ръцете на общоселския комитет или когато се проявява дребно опекунство. И в двата случая изостават творчеството и деловитостта в тяхната работа. Те или не са ориентирани в общите въпроси на селищната система, или тяхната дейност е ненужно регламентирана.

В изказванията си някои от секретарите споделиха, че има случаи, когато общинските комитети решават различни въпроси от селищата, без да ги съгласуват с местните органи. Този погрешен стил се възприема и от другите общински органи и ръководства и внася сериозни смущения в ръководната дейност на общоселските партийни комитети.

Неумение да се обхване целокупният живот на селото, неговото перспективно развитие. Някои комитети обръщат внимание предимно на страничните процеси и явления в селището, с което изместват или дублират първичните партийни организации.

Редица общоселски партийни комитети насаждат бюрократичен подход в дейността си. Изразява се в много и ненужни заседания и информации. Всичко това става за сметка на деловитостта, на близката и конкретна работа с хората.

●

Съвещанията в Ловеч и Търново дадоха положителен пример за анализ, размисли и практически действия за утвърждаване положителното в работата на общоселските партийни комитети, за навременното коригиране на погрешното в техния стил и методи на работа.

Иван МИЧЕВ

НЕОТМЕННА ЗАДАЧА

Преди пет години в своето писмо до Централния комитет на ДКМС другарят Тодор Живков издигна като първостепенна политическа задача осигуряването на условия за многостранна и ефективна реализация на младежта.

В годините след това в селищна система Сливо поле, Русенски окръг, се полагат усилия за осъществяването на нов подход при решаването на задачата — създаване на оптимални условия за подготовка и реализация на младежта. Под ръководството на общинския комитет на БКП е внедрен цялостен механизъм за координация усилията на всички обществени фактори. От една година функционира координационен съвет за работа с младежта. В него влизат 15 партийни, държавни, стопански и обществени дейци. Той свързва в едно цяло отговорностите и усилията на всички органи и организации към поставената цел. Активно участвува при разработването на план-програмите на стопанските организации за подготовката и реализацията на младежта.

Плановете за социалноикономическото развитие на аграрно-промишления комплекс, на районната потребителна кооперация и предприятието за услуги материално и финансово обезпечават младежките дейности.

По много въпроси за реализацията на младежта съветът разработва препоръки към държавните и стопанските органи. Работата му спомогна за ликвидирането на

Digitized by Google

съществуващата разпокъсаност при решаването на младежките въпроси и дава възможност за комплексното и перспективното им осъществяване. Това е творчески подход, който при нашите условия има добри резултати. Сред многото мероприятия в плановете на стопанските организации за реализацията на младежта централно място заемат проблемите, които са свързани с усъвършенстуването на материално-техническите условия на трудовия процес като важен елемент на комунистическото възпитание.

В условията на повсеместната интензификация трудовото възпитание, активното участие на младите хора в трудовия процес придобиват актуално значение. Но същевременно, както подчертава др. Тодор Живков в Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, „Изключително е значението на материално-техническите условия, при които се развива трудовият процес... Решаващия принос за развитието на нашата икономика сега дава механизираният, машинният труд".

Под ръководството на общинския комитет на БКП в Сливополската селищна система в това отношение са постигнати значителни успехи. Създаването на благоприятни условия за подготовката и включването на младите хора в трудовия процес е първостепенна наша грижа. При нас броят на младежите от 16 до 30-годишна възраст възлиза на 1400 души. Цели трудови колективи като говедовъдния комплекс в с. Сливо поле, бригадата от нов тип в с. Голямо Враново, цеха на машиностроителния завод „Червен" в с. Ряхово, шивашкия цех в Сливо поле и др. са с подчертан младежки състав. По същество това са производствени единици, в които преобладават механизираният труд, новата техника и технологии. В тях са променени както условията, така и съдържанието и качеството на труда. Всичко това формира у работещите в тези колективи не само способността за активно участие в трудовия процес, но и ново социалистическо отношение към труда, изграждла качества като дисциплина, организираност, отговорност и др., които съответствуват на новата техника и технология. Благодарение на това младежта дава съществен принос в решаването на зърнения проблем, в ускореното и ефективно развитие на животновъдството. Младежката бригада от нов тип в с. Голямо Враново, която е член на Националния клуб на високодобивниците, през 1982 година получи по 562 кг пшеница, 304 кг соя и 907 кг царевица от дка.

Решаваща и мобилизираща сила в този млад колектив е първичната партийна организация. Комунистите от бригадата с благородна амбиция са застанали начело в борбата за интензификация. Съвместното събрание на комунистите и комсомолското дружество с дневен ред „Насрещният план на бригадата и задачите на комунистите и комсомолците", прегледът на културата на земеделието, разговорът в партийните групи „За думите и делата на комунистите", традиционният ден за икономически анализ, който се организира всеки месец, „Екранът на съревнованието" и др. се оказаха ефективни форми за възпитанието на партийните членове и тези на ДКМС в дух на висока отговорност.

Младежкият трудов колектив на говедовъдния комплекс в с. Сливо поле под ръководството на партийната организация укрепна за кратко време. В това най-крупно животновъдно предприятие на окръга работят 53 млади хора. Там са създадени такива условия за труд, които по нищо не се различават от промишления: пълна механизация, сменна работа, база за отдих и културно-масова работа и др. Този комплекс е същинска територия на младежкото дръзновение. В него израсна доячът Евелин Чиликов, участник в национални и международни състезания. През 1982 година при план 2000 тона мляко комплексът произведе 2768 тона. Първичната партийна организация отделя голямо внимание за повишаване престижа на професията на животновъда. На свои събрания тя компетентно решава редица организационни, социални и идеологически въпроси, които са свързани с реализацията на младите животновъди. В началото на тази година тя организира курс, на който под ръководството на д-р Богданов от окръжния ветеринарно-медицински център младежите се запознаха с новостите в племенно-селекционната работа. За израстването на младежта от селищната система особено важна роля играят наставниците. Наставничеството стана действен метод за обучение и възпитание на младите хора. Сега 158 опитни работници всекидневно предават своя опит и знания на 215 младежи. Това са само част от всестранните грижи на партийните, държавните и стопанските органи към подготовката и реализацията на младежта от селищната система. Всяка година ние осигуряваме 50 места за настаняване на работа на завършилите млади специалисти и квалифицирани работници.

В изпълнение решенията на XIV конгрес на ДКМС „Научно-техническият прогрес да бъде територия на младежкото дръзновение" младежките бригади от нов тип станаха общински младежки обекти. Основите за пълноценната реализация на младежта в труда се залагат още от най-ранна възраст. С партийна помощ са създадени здрави и трайни интеграционни връзки между пионерските отряди и дружини и трудовите колективи на аграрно-промишления комплекс, поделение „Устрем", базите за хибридно свиневъдство и др. Пионерското горско стопанство в с. Кошарна е активен помощник на окръжното горско стопанство при почистването на местната гора, озеленяването на околността, изработването и поставянето на къщички и хранилки. Негово дело е създадената пионерска гора в чест на 1300-годишния юбилей на България. През лятото на 1982 година над 1500 пионери и комсомолци участвуваха в организираните бригади за от-

Digitized by Google

глеждане и прибиране на селскостопанската продукция, като заработиха 22 000 трудови дни.

За правилната трудова реализация особено внимание се отделя на образованието и професионалната подготовка. Важна задача на общинския партиен комитет е създаването на „квалификационен" и „интелектуален" резерв на селищната система. Първичните партийни организации са активни проводници на решенията на общинския партиен комитет при образуването на този резерв. Характерни черти в стила на партийните организации в бригадите от нов тип в Сливо поле, Борисово, Ряхово и Голямо Враново, на общоселските първични организации в Юделник, Стамболово, Малко Враново и др. са подборът, обучението и възпитанието на механизаторските кадри. В техните планове са залегнали мероприятия, които са свързани с професионалното ориентиране и трудовото възпитание на учащите се, подготовката на достойно попълнение на механизираните отряди, повишаване престижа на професията, подобряване на комунистическото възпитание на младите механизатори и др. Важно звено в системата за трудово възпитание е професионално-учебният център на аграрно-промишления комплекс. В него през 1982/1983 учебна година 310 младежи повишават своята квалификация. От началото на 1981 година досега 517 млади хора от селищната система достигнаха производствено-икономическите резултати на челниците, 48 работят със собствен качествен щемпъл, 142 са носители на званието „Млад качественик". Комсомолците са поели шефство над 42 производства, технологични линии и агрегати. Двеста четиридесет и трима млади работници, техници и специалисти са организирани в 4 клуба за ТНТМ. За 1983 година те поеха 12 теми с очакван икономически ефект за 50 хил. лв. Всяка година стопанските ръководства в своите планове отделят необходимите средства за развитие на движението за ТНТМ. Назрелите му проблеми се обсъждат в заседание на бюрото на общинския партиен комитет и на партийните събрания.

Усилената работа по професионалната ориентация и подготовка, трудовото възпитание и реализацията в труда не означават подценяване на естетическото и нравственото възпитание, духовната и художествено-творческата реализация на младежта. Затова голяма роля играе работата на партийните организации за активно включване на младите хора в създаването, съхраняването и разпространяването на духовните ценности. Те координират усилията на всички учреждения, ведомства и организации, които участвуват във възпитанието на младежта, задълбочено разглеждат основните идеологически проблеми, които те решават. В резултат на това повишиха ефективността на своята работа с младежта читалищата, кината, клубовете за естетическо възпитание, профсъюзният дом на културата, дискотеката и др.

В териториалния комплекс „Култура" са изградени 103 художествени колектива с 1920 участници, като 85 на сто от тях са млади хора. На IV национален събор на народното творчество в Копривщица художествените колективи на селищната система завоюваха 1 бронзов, 11 сребърни и 7 златни медала. Направеното проучване във връзка със състоялия се пленум на общинския партиен комитет на тема „За издигане равнището на работата с Комсомола и младежта до висотата на задачите, произтичащи от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС и решенията на XII конгрес на БКП" показа, че броят на младежите от 14 до 30 години, които редовно четат научна и художествена литература, е достигнал 1426. Все повече млади хора посвещават свободното си време за приобщаване към духовните ценности, които се създават на територията на Русенски окръг.

Партийното, държавното и стопанското ръководство на селищната система обръща голямо внимание и на физическото възпитание на младежта като елемент на всестранната реализация. При това на него гледаме не самоцелно, а като на важно средство за запазване здравето и повишаване трудоспособността на младото поколение. Тясната връзка на физическата култура и спорта с производството е една от постоянните грижи на общинския партиен комитет и първичните партийни организации. Системни физкултурни занимания на повече от 3580 души в 57 отбора и секции по футбол, баскетбол, волейбол, хандбал, лека атлетика, борба, тенис на маса, вдигане на тежести, плуване, шахмат и др. имат решаващ дял в стопанските резултати на трудовите колективи. Това се потвърждава от данните на извършеното проучване от районната поликлиника за динамиката на простудните и други заболявания. В сравнение с 1980 година през 1982 година те са намалени с 16,6 на сто, което се равнява на 6523 работни дни.

При решаването на всички въпроси, свързани с подготовката и реализацията на младежта, активно участвува със средства и методическа помощ окръжният комитет на Комсомола — Русе. От решаващо значение е и организаторската и политическата работа на общинския комитет на ДКМС и комсомолските дружества. Тя е подчинена на изискването всеки млад човек да осъзнае, че средствата за финансиране на младежките дейности ще бъдат толкова повече, колкото по-голям е неговият личен принос в изпълнението на производствените задачи на трудовия колектив.

Поставената задача от др. Т. Живков за преустройство на подхода в работата с младото поколение изисква от нас непрекъснато да обогатяваме и усъвършенстваме системата за трудовата, интелектуалната, духовната, обществено-политическата, художествено-творческата и физическата реализация на младежта.

Ахмед НАЗИФОВ

секретар на общинския комитет на БКП — с. Сливо поле, Русенски окръг

Digitized by Google

ФОРМАЛИЗМЪТ— ДА ГО ОПРЕДЕЛИМ ПО-ТОЧНО

Чета мислите на участниците в разговора за творчеството и формализма в партийната работа и си давам сметка, че над 20 години по един или друг начин съм свързан с обществената работа. В комсомолското дружество, в партийната група и първичната партийна организация, в партийния комитет на завода често разговаряхме за формализма. Приемам това и сега за естествено, защото става дума за нашите дела, за ръководната роля на партията.

Невъзможно е да говорим за творчество в партийната дейност, ако не сме наясно какво е формализъм. Един от участниците в разговора го определя като недостатъчно изменение на стила, като дива проява на субективизма при осъществяване на партийната политика. Дива проява на субективизма... Не са ли силни тези думи. Задавам си този въпрос и се връщам към минали дни. Присъствувал съм на не едно партийно събрание, където се говори, че слабостите все отвън идват. Слушал съм оценки на кадри от партийни комитети и първични партийни организации, в които критиката срамежливо наднича. Скоро бях на събрание във връзка с приключването на прегледа — в оценката нямаше почти нищо за приложението на бригадната стопанска сметка. А председателят на комисията се оказа икономическият директор на предприятието. Спомням си и едно отговорно съвещание преди години в Министерството на машиностроенето. Ръководител на стопанска организация беше здраво критикуван за незадоволителни икономически резултати. После той взе думата и започна да обяснява целите на партийната политика, да цитира... И нищо не каза за критиката, която получи.

Ето и друго партийно събрание. След посочването на сериозни слабости в стопанската дейност присъствуващият административен ръководител заяви, че няма нужда от тревога, нали заводът изпълнява плана. А се говореше и в доклада, и от комунистите за лоша трудова дисциплина, за неритмична организация на производството.

Хубаво е, че „Партиен живот" отваря дума за това уродливо явление в партийната работа, както е определен формализмът в разговора. Питам се, формализъм ли са незнанието, прибързаността, липсата на опит, на умението да се организира изпълнението на партийното решение, прекалената книжнина? Регламентирането на дейността не води ли също до него?

Няма спор, всичко това намалява, ограничава резултатите на партийната дейност. Незнанието се преодолява с подготовка и обучение. Вярно е, много е излишната книжнина в общинските, районните и другите партийни комитети. Но в края на краищата книжнината присъствува там където я търпят. Прекаленото регламентиране на партийната работа е вредно, то трупа излишни мероприятия и програми в папките на партийните организации. Но трябва ли да приемем за регламентирано и онова събрание, на което разглеждаме важен, необходим за обсъждане проблем, за който са ни подсетили отвън? И

Digitized by Google

то не от кой да е, а от ръководен политически орган. Мисля, че не. Основателно в разговора се поставят въпросите за съдържанието на плановете, които са в основата на всяка дейност, за разпределението на работата между членовете на партийното бюро, на партийния комитет.

Можем ли да наречем формализъм всичко, което намалява ефективността на партийната работа и е свързано с липсата на опит, на подготовка, на правилен стил? Помня сбирките на партийната група от цеха за железобетонно корабостроене с отговорник Христо Вълчев. Той нямаше специална подготовка, но умееше да говори за главното пред комунистите и бригадата — за дисциплината, за графиците, за икономиите. Успяваше неговата бригада с намален състав и в студ, при работа на открито, при закъснение на материалите да изпълнява предсрочно своите графици. Партийни поръчения тук се връчваха само в такива случаи, когато трябва да работиш, както се казва, за двама, да се напрегнеш пред очите на другите като комунист. А как често свикваме да предлагаме партийни поръчения за най-обикновените ни служебни и партийни задължения. Те са отговорни, разбира се, но да ги свършиш както трябва може и без поръчение, ако си действително активен, инициативен, творчески мислещ комунист и ръководител.

Познавам работата на партийни работници от различен ранг. Повечето от тях умеят да говорят за главното в партийната дейност, но не всички от тях имат обществения авторитет на партийния отговорник Христо Вълчев. Защо е така? Защото едно е да говориш, а друго е да действуваш, да променяш, както партията повелява. Христо Вълчев се стремеше да работи най-добре, личният пример за него не беше празна приказка. Искам да кажа, че и според мен са повече партийните работници, които предано си гледат работата.

Присъствувах на събрание на комунистите от цех „Боракс" на содовия завод „К. Маркс" в Девня. Партийната организация, създадена преди 2 години, отчиташе работата си. Явно тук липсваха опитът, подготовката, но и в доклада, и в изказванията думите тежаха. Те покриваха направеното от партийната организация за укрепването на колектива, за по-пълното приложение на бригадната стопанска сметка. На такова събрание не можеш да мислиш за формализъм.

Често слушаме, че бригадната стопанска сметка е трудна работа. Да отидем в колектива на торовото производство на Завода за азотни торове — Девня. И тук е било трудно. Стотици са били месечните самоотлъчки. Но създадените технологически предпоставки са накарали партийната организация да се хване за работа. И сега приложението на икономическия подход в цялостната дейност на колектива е факт. Партийният секретар Нанко Нанков и ръководителят на производството Георги Жеков са пределно ясни, когато говорят за бригадната стопанска сметка. Личният принос в получените резултати и за качеството на продукцията се отчита всеки ден. И най-главното: това не го прави началникът, а самият колектив. Не е ли налице тук творчество при разгръщане на пряката демокрация в управлението в името на приложението на икономическия подход? Така е, но и Нанков, и Жеков навярно трудно ще определят какво е формализъм. Защото те просто не го познават в своята работа. И не го допускат.

Изграждането на правилен стил на партийните кадри е продължителен и труден процес. Срещал съм припрени партийни работници, които все пак бяха уважавани, авторитетни в колектива и в първичната организация личности. Не беше и възможно друго, защото работата минаваше през сърцето им, делото на партията им беше станало кръвно дело. Хората разбираха това, прощаваха им грешките.

От собствен опит знам, че трябва много да се мисли за времето на партийния работник. И сега, ако се питам как да не кажа меро-

Digitized by Google

приятие, а друга дума, то е заради загубеното време от дублираните указания, от излишното викане тук и там. Няма по-хубаво за партийния секретар от това да дойдат при него, да го разберат, да му помогнат. Хиляди са начините за тази помощ, но това е тема за друг разговор. Сега твърдя, че липсата на време не може да води до формализъм в партийната работа. Нали са единици партийните организации, които не провеждат редовно заседанията на партийното бюро, събранията. Едва ли е възможно да се каже колко време е необходимо за партийна работа. Но мъглявата позиция, безкритичната оценка, неизпълнените задължения не бива да се оправдават с липсата на време. В продължение на една година работих със секретар на първична партийна организация. Той и време имаше, и опит, но нямаше желание да застане срещу слабостите в колектива. Само ги констатираше и искаше помощ. Когато стана дума за неговата работа, не пропусна да каже, че винаги е изпълнявал добре партийните си задължения.

Тези и още други примери от моята практика ме карат да смятам, че формализмът в партийната работа е това, което е записано и в речника за чужди думи: робуване на външната форма във вреда на същността. Тогава не е ли той по-скоро израз на идейна позиция, отколкото проблем на усъвършенстването на стила на работа на кадрите и тяхното умение?

Мисля, че оттук започват всички въпроси. Аз съм убеден, че поголямата част от кадрите, които го допускат в работата си, са предани на партийното дело. Но това дело иска работа. И когато само на думи го признаваш, щеш не щеш, минаваш на другата позиция. Затова в разговора проф. Асен Кътов подчертава, че той изключва политическия подход в партийната работа. Не бива да забравяме, че преди всичко политическият подход е класов подход. Затова формализмът е неприсъщо явление за комунистическата идеология и революционната практика. Той е тяхна противоположност, пречи на строителството на социализма.

Изразеното становище на основание социологическото изследване, че формализмът прониква и се разпространява по всички направления на партийната дейност, показва, че под знаменателя му се поставят и други слабости на партийната работа, което е неправилно.

Имах възможност да се запозная с работата на много партийни комитети и организации през различните етапи на прегледа за издигане боеспособността на първичната партийна организация. Прегледът стана мощно средство за мобилизиране на комунистите и усъвършенстване на дейността им за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП. Неговата сила е в обективния анализ за състоянието на всяка партийна организация, в нарасналото умение за политическо ръководство на процесите в трудовите колективи. Същевременно имаше и немалко партийни организации, които отчетоха много дейност, а им беше трудно да посочат качествени промени.

С речта си пред Националното партийно съвещание, проведено във Варна, другарят Тодор Живков ни приземи още веднъж, посочи ни, че предстоят за решаване изключително важни проблеми. Да се изкоренява формализмът не е проста работа. Корените му, ако и да не са дълбоки, са добре прикрити. Единственият път за реализирането на партийната политика са делата. Затова е необходимо точно да назовем формализма и да водим непримирима борба с него.

Димитър ПЕТРОВСКИ
инструктор в ОК на БКП — Варна

Digitized by Google

КОМУНИСТЪТ—ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ В ПАРТИЯТА

Срещнахме се с него в шумния коридор. Бързаме за партийното събрание и пътьом разговаряме:

— Какво е мнението на другарите ти в бригадата по въпроса за качеството на продукцията, който сега ще обсъждате!

— Ами... те не знаят какъв е дневният ред! То и аз го научих преди два часа! А иначе ние често си говорим за качеството на детайлите, които правим. А също и за брака, защото много ни „тежи" на стопанската сметка.

— А ти ще се изкажеш ли!

— Не, не съм се подготвял! Пък и за това си има хора, дето „гладко" говорят. Хубави изказвания правят!

Мисля си: „Нима авангардната роля свършва до вратата на залата, където се провеждат партийните събрания!" Та нали Дванадесетият конгрес посочи, че на този етап първичната партийна организация се утвърждава все по-активно и като представител на трудовия колектив в партията. Това изисква авангардната роля да се обогатява с нови елементи. Комунистите са сега главните проводници и носители на обратната информация, чрез тях творчеството, опитът, мненията и настроенията на трудещите се достигат до форумите на партийната организация.

Свързвам го с друг въпрос — колко често ни се случва на събранията да слушаме: „По обсъждания проблем аз мисля..." или „По разглеждания въпрос аз предлагам..." Правилно е всеки член на партията да има свое мнение и да го споделя в изказването си. Но за да се изявява по-ярко партийната организация и като представител на трудовия колектив в партията, и за да укрепват връзките й с трудещите се, още по-правилно би било наред със собствените мисли той да отбележи и съображенията на своите безпартийни колеги. Както на времето В. И. Ленин съветваше и изискваше делегатите на конгресите на партията да носят колективния опит и творчество на своите организации, така и комунистът следва да разкаже за опита, мненията и настроенията на тези, сред които работи и живее.

И двата въпроса ни насочват към една отколешна, но все още неизживяна слабост — недостатъчната гласност на предстоящото събрание. Предварителното публично оповестяване на дневния ред — на специални табла, по радиоуредбата и пр. — би дало възможност комунистите по-задълбочено да се подготвят, да споделят с безпартийните, да разберат техните мнения и предложения, да поспорят дори, ако се налага. Запознаването по партийни групи или по друг подходящ начин с предлагания проект за решение ще разгърне тяхната инициатива и новаторство.

По този начин ще расте доверието в първичната организация, ще крепне морално-политическото единство на трудовия колектив, ще се обогатява духовният диалог между партия и народ.

Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

ОТ МЕТОДИЧЕСКАТА ПОМОЩ — ТРАЙНИ СЛЕДИ

Ръководството на Централната контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия в своя стил на работа утвърди като традиция да се среща с окръжните контролно-ревизионни комисии на партията и с председателите на ревизионните комисии. С това оказва ефективна методическа помощ за усъвършенстуване стила и методите на работа на последните при изпълнението на задълженията им, които произтичат от Устава на БКП.

Как се подхожда?

Няколко месеца преди срещата работна група от Централната контролно-ревизионна комисия заедно с инспектора на Централния комитет на партията за окръга, с представители на окръжния комитет и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП изучават дейността на контролно-ревизионните и ревизионните органи, на партийните комитети и организации. Стремежът е да се оказва действена помощ на място за отстраняването на слабостите, да остават трайни следи.

Наскоро подобна среща се състоя в Бургас. Тя бе ръководена от Николай Жишев — първи секретар на окръжния комитет на БКП. Гости бяха председателите на окръжните контролно-ревизионни комисии на партията във Варна, Кърджали, Сливен, Шумен, Ямбол, Хасково и Стара Загора.

ОТЧЕТЪТ

Той беше кратък, характерен със своята самокритичност. Изнесе го Йордан Христов — председател на окръжната контролно-ревизионна комисия. Обхващаше периода 1981—1982 и първото тримесечие на настоящата година. В него бе изтъкнато, че вниманието на контролно-ревизионните и ревизионните органи на партията е било насочено за по-успешно решаване на задачите, които стоят пред първичните партийни организации.

Каква е дейността с делата на санкционираните комунисти? Стремежът е бил да се вниква в причините, които са довели до извършените нарушения от страна на наказаните партийни членове. Практика е проверките да се правят колективно от 2—3 души, като се събира всестранна информация, която да дава светлина по делото. На 87,8 на сто от разгледаните дела бюрото е взело правилни решения, което говори за проявена принципност и политическа зрелост. Съдействувано е положението на провинилите се комунисти да се разглежда преди всичко в първичните партийни организации, но за 14,97 на сто от случаите това се е вършило от партийните комитети. Работата с наказаните комунисти е несистемна. В комисията има богата информация по Система—5, но същата не се използва добре, защото в сведенията, които се изпращат от партийните организации, има неточности. Подобрен е превантивният контрол за спазването на Устава на БКП и дисциплината, като от нарушителите е търсена отговорност. С това е спомагано да се издига ролята на първичните партийни организации.

Окръжната контролно-ревизионна комисия е засилила сътрудничеството си с отделите на окръжния комитет на партията. Заедно са извършвани проверки, а след това въпросите са обсъждани на нейни пленуми. Тя е предлагала и бюрото на окръжния комитет на БКП е приемало решения за подобряване на работата в една или друга насока. Напредък има във взаимодействието с окръжната контролна система и контролните органи от обществените организации, с прокуратурата, съда и МВР.

В своята дейност комисията е отделяла много време и за повишаване равнището на методическата си помощ към ревизионните комисии. Правени са системни проверки в партийните организации, състояли са се пленуми, на които е обсъждано как се спазват съответните инструкции на Централния комитет на БКП. В резултат на предприеманите мерки са настъпили положителни изменения в деловодната и финансовата дейност. На отделни места обаче се допускат и някои слабости — неправилно оформяне на протоколите и пр. Причините се крият както в самите първични организации, така и на незадълбочените проверки от някои ревизионни комисии, на недостатъчната взи-

Digitized by Google

скателност и търсене на отговорност.

Успехи има и по работата с жалбите на трудещите се. Тук основен недостатък е, че не винаги се правят изводи и вземат мерки за подобряване работата на съответните органи.

Полагани са грижи за усъвършенстване стила на работа на бюрото на комисията. Неговият председател и заместник-председателите отговарят за по четири общински ревизионни комисии, а останалите членове за по една. Това позволява те по-отблизо да имат впечатление от тяхната дейност. Но помощта към последните е незадоволителна, защото те рядко присъствуват на техни заседания.

ОЦЕНКАТА

В изказването на Ст. Караджов — председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, бе подчертано, че окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП се утвърждава като партийно-политически орган. С практическата си дейност тя е съдействувала на окръжната партийна организация за укрепване на единството, повишаване боеспособността, сплотеността и чистотата на партията, за решаване актуалните задачи на окръга. Значително са подобрени планирането и организацията на работа, които придават по-голяма целенасоченост и системност на контрола. Утвърдените пет комисии като помощни органи на бюрото допринасят по-задълбочено и компетентно да се изучават и решават проблемите. Крачката е направена. Нужно е да се подобряват стилът и методите им на работа. Утвърдена е колективността в дейността на комисията. Редовно са свиквани пленуми и заседания на бюрото. Провеждането на пленумите е предшествувано от задълбочени проверки. В тях са заангажирани почти всички членове на комисията, хора от отделите на окръжния комитет на БКП и специалисти от контролните органи. Положителна е тенденцията да се усъвършенствува контролът съвместно с другите органи, той да придобива всенароден характер. С цялостната си дейност комисията решително навлиза в контрола и по проблемите на социалноикономическото и културното развитие на окръга.

Налага се при взаимодействието на окръжната контролно-ревизионна комисия с отделите на окръжния комитет на БКП и останалите контролни органи да се преодолеят някои основни слабости. Нужно е да се разграничават функциите между звената, включени в съвместната дейност, като проблемите се разработват съобразно тяхната компетентност. По-пълно да се обхващат всички партийни, държавни и обществено-политически органи, които имат отношение по проверяваните въпроси. Активно да се привличат комсомолските, профсъюзните звена и вътрешноведомственият контрол. Винаги при съвместни проверки да се открояват приетите партийно-политически и партийно-организационни мерки. Резултатите да се обсъждат в съответните партийни организации и трудови колективи. Мерките, които се вземат от всяка участвуваща страна в проверката, да съответствуват на специфичните им форми на въздействие за преодоляване на негативните явления.

Истина е, че са проведени немалко мероприятия за намаляването на отрицателните прояви, нарушенията на законността, но не винаги са настъпвали съществени промени. Има комунисти, които са допускали закононарушения, но към немалко от тях не се взема партийно отношение. Дял за това неблагополучие има и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. Тя не е използвала добре информацията от Система—5, не е анализирала причините за нарушенията. Фактите сочат, че не се ползва достатъчно и информацията, която идва от съда и Прокуратурата.

Окръжната контролно-ревизионна комисия добросъвестно е изпълнявала задълженията си за привличане към отговорност на комунисти, които нарушават Устава на БКП. Тя се е опирала на богат доказателствен материал при работата с делата на наказаните партийни членове. Полагала е усилия за запазване чистотата на партийните редове, безкомпромисно се е отнасяла към хора, които нямат качества за комунисти. Има някои партийни организации, които прибързано са налагали наказания и впоследствие комисията ги видоизменяла. Това задължава да се заостри вниманието по този въпрос, с по-голяма принципност да се решават проблемите, които се отнасят до човека.

Какви претенции се отправят към работата на комисията с наказаните комунисти?

Разгледани са 41 дела, като само при две са направени предложения на първични партийни организации. Това показва, че вниманието е насочено главно към определяне размера на наказанието. На по-заден план е оставен проблемът за укрепване на съответната партийна организация, за създаване на здрава атмосфера в колектива. А окръжната контролно-ревизионна комисия би трябвало да предлага и оздравителни мерки!

Неин дълг е да оказва методическа помощ на партийните комитети и организации за използването на партийното наказание като средство за възпитание. Има слабости при довеждане до знанието на партийните организации решенията на комисията. Само при няколко случая това е станало от неин представител. Буди недоумение, че решения на комисията чрез писма отиват в партийните организации. И то при факта, че тя работи с тях. Колко действена методическа помощ би се оказала, ако нейни членове присъствуват на партийни събрания, за да разяснят даденото решение! А когато се видоизменя решението? На събранието се задават въпроси. И няма кой да даде най-точен отговор, който да убеди хората.

Digitized by Google

Голяма част от разглежданите дела са просрочени. Вярно е, че някои се нуждаят от продължително проучване. Причините за удължаването са различни. Но винаги би трябвало да се има предвид, че комисията трябва да дава пример на оперативност и отзивчивост към хората, на висока отговорност.

Ревизионната дейност в окръжната партийна организация е значително подобрена. Напредък има в качеството на ревизиите и даваните правилни и целенасочени препоръки. Повечето партийни организации водят редовен организационен живот и разглеждат основни въпроси от дейността на колективите. Работата на ревизионните комисии е била насочена за слагане по-добър ред в документацията на първичните организации, като вниманието е било съсредоточено към протоколите от заседанията на партийните бюра и партийните събрания. В повече от 90 на сто от проверените организации те са в добро състояние. На отделни места в това отношение обаче има съществени слабости, като не се отразяват важни елементи, които са необходими за този документ.

На по-добро равнище е и финансовата дейност. В по-голямата част от проверяваните организации правилно се събира и отчита партийният членски внос. И в тази област обаче се допускат съществени пропуски. Някои нередовни комунисти биват отчитани с партийни средства, а проверяващите комисии са премълчавали тези факти.

Окръжният комитет и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП са обърнали сериозно внимание за работата с жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се, като са взели необходимите политически и организационни мерки. Прави обаче впечатление, че към окръга се отправят голям брой писма, които могат да се решават от общинските ръководства. Това подтиква към размисли, налага да се направи необходимото и укрепи още повече вярата в местните ръководства, по-решително да се пресичат бюрократичните прояви.

Слабо се работи по посочения проблем в първичните партийни организации. Те имат дневници или тетрадки за завеждане на жалбите, но в тях не е регистрирано нищо. Оправдания — няма жалби. Проверката доказа обратното. Изводът — въпросът се подценява. Тук би следвало да насочат вниманието си партийните комитети, контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП.

Сега във връзка с предстоящата Национална партийна конференция пред окръжната партийна организация и нейните контролно-ревизионни органи се поставят с още по-голяма сила въпросите на качеството, ефективността и дисциплината във всички сфери на обществено-политическия живот на окръга. Необходимо е окръжната контролно-ревизионна и ревизионните комисии на БКП непрестанно да усъвършенстват качеството на проверките, по-активно да съдействуват на първичните партийни организации за повишаване качеството на продукцията и дисциплината.

КОНКРЕТНИТЕ НАСОКИ

Те бяха ясно очертани в словото на Н. Жишев — първи секретар на окръжния комитет на партията. В него той каза: „Напълно подкрепям изводите и оценките на др. С. Караджов. Постановките, съдържащи се в изказването му, имат принципиално значение не само за окръжната контролно-ревизионна комисия, но и за окръжния комитет на партията, за окръжната партийна организация. Проверката ни помогна да видим редица недостатъци и слабости в нашата партийно-организационна дейност, да набележим практически мерки за нейното по-нататъшно усъвършенствуване." Той се спря към какво трябва да се насочи вниманието на окръжния, общинските и районните комитети на БКП, на окръжната контролно-ревизионна и ревизионни комисии на партията с първичните партийни организации. Насоките са:

Първо, да се предприемат решителни мерки и да се поведе настъпателна борба за укрепване на дисциплината, за високо качество на продукцията и се търси отговорност от нарушителите.

Второ, още по-задълбочено и компетентно, с по-голямо внимание и грижи да се отнасяме при проучване делата на наказаните комунисти.

Трето, Система—5 да се използва правилно и задълбочено, като се създаде навик в партийните кадри за анализ на нейните данни. Големи грижи да се полагат за работата с наказаните комунисти.

Четвърто, още повече да се разшири обхватът на съвместната работа на окръжната контролно-ревизионна комисия с отделите на окръжния комитет на БКП. Задълбочено да се използват сигналите от окръжната контролна система за оценка и мерки срещу комунисти, които са нарушили законите.

Пето, на по-високо равнище да се издигне методическата помощ от окръжната контролно-ревизионна комисия на общинските, районните и другите ревизионни комисии на партията за подобряване на работата в изпълнение на съответните инструкции на Централния комитет на БКП.

Шесто, от по-нататъшно усъвършенствуване се нуждае дейността на окръжната контролно-ревизионна комисия, на партийните комитети и първичните партийни организации по работата с молбите, сигналите, критичните бележки и предложенията на трудещите се, като се воюва за отстраняване на причините, които пораждат негодуване у комунистите и трудещите се.

Собствена информация

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ПО ПЪТЯ НА ИНТЕНЗИВНОТО РАЗВИТИЕ

Курсът за повсеместна интензификация постави пред партийната организация на завод „Елпром" — Ловеч широк кръг от въпроси. Всички те бяха синтезирани от девиза на окръжната партийна организация — „Всички резерви в действие — максимални резултати навсякъде". Потвърждение за правилността на този курс са първите резултати от двете години на осмата петилетка — ръст на печалбата с 80 на сто, снижение на материалните разходи с 5 пункта средногодишно, ръст на работната заплата — с 8,8 на сто, а на обществената производителност на труда — 3,2 пъти. Успехите създават увереност и стимулират комунистите за усъвършенствуване и прилагане на нови форми при ръководството на процесите на социалноикономическото развитие на колектива. Те са плод на дългогодишна всестранна политическа и организаторска работа за овладяване на елементите на всестранната интензификация, от които с особена тежест се открояват приложението на научно-техническия прогрес и изграждането на бригадите от нов тип.

Потвърди се, че интензивното развитие е бърз и високоефективен начин за усвояване на новата продукция, с принципно нови технологии, с всички произтичащи от това благоприятни технически, икономически и социални последици. Такова комплексно решение е и най-прекият път за своевременно излизане и настаняване на международните пазари, за възстановяване на отпуснатата валута от държавата.

Много технологични процеси, а и цели цехове измениха коренно своя облик. Подобриха се условията на труда. Сега с ръчен и непривлекателен труд са заети 23 на сто от работниците с тенденция към 1985 г. делът им да спадне на 12 на сто. С изменението на технологията и приложението на автоматични линии, нови процеси и високопроизводителна инструментална екипировка се постигна ръст на производителността на труда над 2 пъти, а в отделни процеси многократно повече: инструментално производство — 3 пъти, обработка на стругови автомати — 4 пъти, бобинаж — 5 пъти, закалочни процеси — 6 пъти.

В процес на внедряване е система за управление на производството с приложение на електронноизчислителна машина и комплексен механизиран склад, с информация за оперативно управление на производството до бригада и работно място, с интервал на планирането от седмица до петилетка. Заводският партиен комитет е утвърдил петилетна програма за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Голяма част от разглежданите дела са просрочени. Вярно е, че някои се нуждаят от продължително проучване. Причините за удължаването са различни. Но винаги би трябвало да се има предвид, че комисията трябва да дава пример на оперативност и отзивчивост към хората, на висока отговорност.

Ревизионната дейност в окръжната партийна организация е значително подобрена. Напредък има в качеството на ревизиите и даваните правилни и целенасочени препоръки. Повечето партийни организации водят редовен организационен живот и разглеждат основни въпроси от дейността на колективите. Работата на ревизионните комисии е била насочена за слагане по-добър ред в документацията на първичните организации, като вниманието е било съсредоточено към протоколите от заседанията на партийните бюра и партийните събрания. В повече от 90 на сто от проверените организации те са в добро състояние. На отделни места в това отношение обаче има съществени слабости, като не се отразяват важни елементи, които са необходими за този документ.

На по-добро равнище е и финансовата дейност. В по-голямата част от проверяваните организации правилно се събира и отчита партийният членски внос. И в тази област обаче се допускат съществени пропуски. Някои нередовни комунисти биват отчитани с партийни средства, а проверяващите комисии са премълчавали тези факти.

Окръжният комитет и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП са обърнали сериозно внимание за работата с жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се, като са взели необходимите политически и организационни мерки. Прави обаче впечатление, че към окръга се отправят голям брой писма, които могат да се решават от общинските ръководства. Това подтиква към размисли, налага да се направи необходимото и укрепи още повече вярата в местните ръководства, по-решително да се пресичат бюрократичните прояви.

Слабо се работи по посочения проблем в първичните партийни организации. Те имат дневници или тетрадки за завеждане на жалбите, но в тях не е регистрирано нищо. Оправдания — няма жалби. Проверката доказа обратното. Изводът — въпросът се подценява. Тук би следвало да насочат вниманието си партийните комитети, контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП.

Сега във връзка с предстоящата Национална партийна конференция пред окръжната партийна организация и нейните контролно-ревизионни органи се поставят с още по-голяма сила въпросите на качеството, ефективността и дисциплината във всички сфери на обществено-политическия живот на окръга. Необходимо е окръжната контролно-ревизионна и ревизионните комисии на БКП непрестанно да усъвършенстват качеството на проверките, по-активно да съдействуват на първичните партийни организации за повишаване качеството на продукцията и дисциплината.

КОНКРЕТНИТЕ НАСОКИ

Те бяха ясно очертани в словото на Н. Жишев — първи секретар на окръжния комитет на партията. В него той каза: „Напълно подкрепям изводите и оценките на др. С. Караджов. Постановките, съдържащи се в изказването му, имат принципиално значение не само за окръжната контролно-ревизионна комисия, но и за окръжния комитет на партията, за окръжната партийна организация. Проверката ни помогна да видим редица недостатъци и слабости в нашата партийно-организационна дейност, да набележим практически мерки за нейното по-нататъшно усъвършенствуване." Той се спря към какво трябва да се насочи вниманието на окръжния, общинските и районните комитети на БКП, на окръжната контролно-ревизионна и ревизионни комисии на партията с първичните партийни организации. Насоките са:

Първо, да се предприемат решителни мерки и да се поведе настъпателна борба за укрепване на дисциплината, за високо качество на продукцията и се търси отговорност от нарушителите.

Второ, още по-задълбочено и компетентно, с по-голямо внимание и грижи да се отнасяме при проучване делата на наказаните комунисти.

Трето, Система—5 да се използва правилно и задълбочено, като се създаде навик в партийните кадри за анализ на нейните данни. Големи грижи да се полагат за работата с наказаните комунисти.

Четвърто, още повече да се разшири обхватът на съвместната работа на окръжната контролно-ревизионна комисия с отделите на окръжния комитет на БКП. Задълбочено да се използват сигналите от окръжната контролна система за оценка и мерки срещу комунисти, които са нарушили законите.

Пето, на по-високо равнище да се издигне методическата помощ от окръжната контролно-ревизионна комисия на общинските, районните и другите ревизионни комисии на партията за подобряване на работата в изпълнение на съответните инструкции на Централния комитет на БКП.

Шесто, от по-нататъшно усъвършенствуване се нуждае дейността на окръжната контролно-ревизионна комисия, на партийните комитети и първичните партийни организации по работата с молбите, сигналите, критичните бележки и предложенията на трудещите се, като се воюва за отстраняване на причините, които пораждат негодуване у комунистите и трудещите се.

Собствена информация

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ПО ПЪТЯ НА ИНТЕНЗИВНОТО РАЗВИТИЕ

Курсът за повсеместна интензификация постави пред партийната организация на завод „Елпром" — Ловеч широк кръг от въпроси. Всички те бяха синтезирани от девиза на окръжната партийна организация — „Всички резерви в действие — максимални резултати навсякъде". Потвърждение за правилността на този курс са първите резултати от двете години на осмата петилетка — ръст на печалбата с 80 на сто, снижение на материалните разходи с 5 пункта средногодишно, ръст на работната заплата — с 8,8 на сто, а на обществената производителност на труда — 3,2 пъти. Успехите създават увереност и стимулират комунистите за усъвършенствуване и прилагане на нови форми при ръководството на процесите на социалноикономическото развитие на колектива. Те са плод на дългогодишна всестранна политическа и организаторска работа за овладяване на елементите на всестранната интензификация, от които с особена тежест се открояват приложението на научно-техническия прогрес и изграждането на бригадите от нов тип.

Потвърди се, че интензивното развитие е бърз и високоефективен начин за усвояване на новата продукция, с принципно нови технологии, с всички произтичащи от това благоприятни технически, икономически и социални последици. Такова комплексно решение е и най-прекият път за своевременно излизане и настаняване на международните пазари, за възстановяване на отпуснатата валута от държавата.

Много технологични процеси, а и цели цехове измениха коренно своя облик. Подобриха се условията на труда. Сега с ръчен и непривлекателен труд са заети 23 на сто от работниците с тенденция към 1985 г. делът им да спадне на 12 на сто. С изменението на технологията и приложението на автоматични линии, нови процеси и високопроизводителна инструментална екипировка се постигна ръст на производителността на труда над 2 пъти, а в отделни процеси многократно повече: инструментално производство — 3 пъти, обработка на стругови автомати — 4 пъти, бобинаж — 5 пъти, закалочни процеси — 6 пъти.

В процес на внедряване е система за управление на производството с приложение на електронноизчислителна машина и комплексен механизиран склад, с информация за оперативно управление на производството до бригада и работно място, с интервал на планирането от седмица до петилетка. Заводският партиен комитет е утвърдил петилетна програма за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Многократно постиженията и проблемите са обсъждани в заводската партийна организация, търсен е правилният път за реализиране главните стратегически направления на интензификацията, отчитано е, че резултатите са могли да бъдат значително по-добри.

Къде са резервите и към какво насочваме партийната работа в интензификацията на производството?

Значително по-големи, но непълно използвани са резервите на политическия подход. Все още не сме оползотворили напълно богатството от идеи в речите и докладите на др. Тодор Живков по въпросите на икономиката. Завладяващ пример за нас са тяхната образност, откритото споделяне на недостатъците, определяне пътя за преодоляване на слабостите и най-важното — създаване на вътрешна убеденост в правотата и реалността на курса за интензификация. Те ни помагат да намираме най-прекия път между вътрешна убеденост в хората и реализация на главните стратегически задачи, крият неизчерпаемо поле за работа на нашите комунисти за утвърждаване на политическия подход.

Нашият опит при въвеждането на интензивните фактори потвърждава тези изводи. Модернизацията на завода в този вид не дойде даром. Преди всичко с политически средства последователно, неотклонно на всички нива беше необходимо да се възпитава онази вътрешна убеденост за неразривна връзка между ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и повишаване благосъстоянието на нашия народ, която им помага да мислят и работят мащабно, да утвърждават новото, прогресивното в производството, да воюват за високи икономически и социални резултати.

Нашата практика показва много добри резултати, когато в звената на политическата учебна година въпросите на социалноикономическо развитие се пречупват през призмата на задачите и целите на колектива. Така при разглеждане решенията на XII конгрес във всички колективи основно внимание отделихме на интензификацията на производството. В базата за техническо развитие учебното звено обучава своите членове по проблемите на научно-техническата революция и организацията на инженерния труд. Заводското ръководство в семинарна форма обсъжда въпросите на интензификацията. Периодично обучаваме бригадните съвети и агитаторския колектив. През две до три години всеки член на колектива преминава през системата на икономическото обучение.

Ускореното внедряване на техническия прогрес, на науката в нашите производствени колективи е неразривно свързано с използването на програмно-целевия подход. Прилагането на някои елементи от този подход ни улесни твърде много за определяне на главната цел и формулиране на подцелите и задачите за модернизацията и реконструкцията на завода. С този метод нашето ръководство създаде своя концепция за развитие на завода до 1990 г. на базата на предварителна информация за световните постижения при производството на електроинструменти, по отношение на конструкции, материали, технологии. Като взехме предвид, че между 80 и 90 на сто от продукцията на завода сега и за в бъдеще ще се реализира на международния пазар, формулирахме следната главна цел за развитието му за периода 1984—1990 година — трайно настаняване на международния пазар и осигуряване висока ефективност на износа. Уточнихме и 5 основни подцели, чиято реализация ще осигури главната цел.

Кое е ценното в този подход?

● Така формулираната главна цел ни задължава в къси срокове да постигнем световните постижения и себестойността на продукцията да бъде чувствително по-ниска от международната пазарна цена.

Digitized by Google

● Ориентацията към международния пазар и особено към Съветския съюз и социалистическите страни на базата на трайна специализация ни осигурява едносерийно и масово производство с всички произтичащи от това благоприятни последствия. Това ни дава възможност да стесним фронта на разработките и усвояването за сметка на качеството и да концентрираме усилията в изделия, в които се нареждаме сред водещите фирми в света.

● Концепцията за развитието на завода през следващата петилетка съставяме 3 години по-рано, което ни дава възможност за значително по-добра подготовка на техническите и други решения.

● На база натрупания производствен опит и квалификацията на кадрите поставяме нови високи цели в областта на конструкциите и технологиите като: внедряване на изделия на пневматичен принцип с ударно действие (при запазено тегло се постига 2 пъти по-висока производителност в експлоатацията); усъвършенствуване и разширяване приложението на микроелектрониката в нашите изделия (разширяват се функционалните им възможности и се постига удвояване на мощността при запазено тегло); подобряване дизайна и външния вид на изделията.

Реализацията на нашата концепция ще позволи на колектива ни и през следващите 7 години да запази високите темпове в интензивното си развитие с ръстове: печалба — 3 пъти, обществена производителност на труда — 2,4 пъти, рентабилност на 100 лв. основни производствени фондове — 2,8 пъти.

За изпълнение на нашите планове е необходимо да се осъществи координацията в решаването на редица проблеми от научно-технически, социалноикономически и идеологически характер. Тук е мястото, където нашите комунисти и партийни органи ще проявяват творчество, принципност, непримиримост, професионализъм при постигане на целите. Борбата с шаблона, рутината и традиционното мислене са били и ще бъдат често срещано явление в работата на нашите партийни организации при утвърждаване на новите прогресивни тенденции в производството, при равняването на световните постижения. Програми, мероприятия, оценки по отделни проблеми, персонален отчет и помощ при решаване на конкретни задачи, това са само част от широко използваните форми за превръщане на целите в дела.

И тук ние оценяваме, че като заводски партиен комитет недостатъчно контактуваме с комитетите от научни институти и сродни заводи по въпросите на ускореното внедряване на техническия прогрес. Засега е твърде дълъг и сложен пътят за възлагане на задачи от един на друг завод или институт за усвояване на нови материали или комплектоващи изделия въпреки наличието на значителен народностопански ефект. Особено продължителен е този период в подготвителната част, когато трябва да се преодоляват тясноведомствени интереси и по-точно — включването на задачата в плана за усвояване на другия колектив. Например сега изпитваме особено безпокойство по предстоящата ни съвместна работа с други колективи за прилагането на микроелектрониката в нашите изделия. Техните темпове за усвояване 4—5 години означават изоставане на продукцията ни от световните постижения. Въобще осъществяването на преки делови контакти по хоризонтална линия между заводските и другите партийни комитети по въпросите на ускореното внедряване на научно-техническите постижения в производството е една недостатъчно използвана в момента форма с умножаващ ефект, на която смятаме да отделим повече внимание за в бъдеще.

Създаването на бригадите от нов тип в условията на икономическия механизъм обхваща значителен кръг от проблеми на нашата партийно-политическа работа за осъществяване интензивния път на развитие.

Digitized by Google

Усъвършенствуване на стопанската сметка и създаване единство в интересите между личност, колектив и общество за постигане на най-висок стопански, социален и идеологически ефект от работата на най-малкия трудов колектив е основната цел, по която работим при формиране на бригадите.

Началото бе поставено в първите месеци на 1980 г. Периодът е сравнително къс, но в него се открояват 4 основни етапа: идеологическа работа с хората за запознаване и създаване на вътрешна убеденост в предимствата на новата организация; изграждане на собствена концепция и съставяне на вътрешнозаводски нормативи и документи, отразяващи специфични условия; формиране на бригадите; усъвършенствуване на взаимоотношенията и трите основни елемента на звената от нов тип — стопанската сметка, насрещния план и договорите за уреждане производствено-икономическите взаимоотношения с ръководството на завода.

Всички бригади са изградени на производствено-технологичен принцип, работят по годишни и месечни планови задачи. Отчитат готова продукция, предадена в склад под формата на изделия, завършени детайли и възли или полуфабрикати. За всеки продукт е съставена нормативна себестойност. Фонд „Работна заплата" е резултативно-остатъчна величина от труда на звеното, а разпределението между членовете става по коефициент за трудово участие.

Ръководни органи са общото събрание и бригадният съвет. След избиране бригадирът се назначава със заповед на директора. До трето число на всеки месец в завода заседава комисията за решаване производствено-икономически спорове между звената. В 14 от бригадите са изградени партийни групи, в 3 — партийно-комсомолски групи, а в 2 — партийни организации.

Внедряването и усъвършенствуването на новата организация на труда е обект на постоянни грижи и контрол от страна на заводската партийна организация, стопанското ръководство и масовите организации. Партийният комитет работи по своя дългосрочна програма. На неговите заседания периодично се отчитат стопански ръководители, а в решенията преобладават оценките за изпълнението на задачите и поставянето на целите за следващите периоди.

Първичните организации чрез партийните бюра, групите, агитколективите и активистите на масовите организации ежедневно провеждат идейновъзпитателна и организаторска работа с хората в един много широк спектър от дейности: производство, дисциплина, качество, взаимоотношения, етика, морал, политическо възпитание. Партийните групи оглавяват разкриването на резервите в производството, водят борба за укрепване на дисциплината и организираността, грижат се за развитие на наставничеството, периодично изслушват отчети на бригадири, работят за укрепване на техния авторитет и за утвърждаване на високопринципни взаимоотношения в бригадите.

На базата на тригодишния опит направихме следните изводи за някои необходими и много важни предпоставки за изграждането на бригадите от нов тип.

Необходимо е ясно да се поставят и разясняват на всички нива конкретно и диференцирано целите, с което най-бързо се спечелват хората. Да се създава вътрешно убеждение в предимствата на бригадната организация, да се популяризира положителният опит. Първите бригади изградихме там, където имаше най-добри условия по отношение на технология и организация на производството — в бобинажа и монтажа, на участниците с поточни и автоматични линии. Много остра бе реакцията в механичния цех за това, че там е невъзможно да се създадат условия за звена на стопанска сметка. Ние изчакахме 2 години и без да настояваме пред цеховото ръководство, то само пред-

Digitized by Google

ложи програма за преминаване към новата организация. Всичко започна от технологията и технологичната разстановка. В цеха обособихме три комплексни бригади на стопанска сметка, като без прекъсване на работата с участието на работниците разместихме повече от 250 машини, въпреки че бяха монтирани преди три години.

Други съществени предпоставки са: създаване на първични нормативни и вътрешни правила, подходяща форма на контрол, съобразяване с конкретните условия, състав и място на изграждане на звеното.

Нашите постижения в съвременната организация не са малки, но все още сме далеч от изискванията. В този смисъл водим борба с кампанийността, самодоволството и ленивостта. Системно и делово да насочват усилията на кадрите към усъвършенстване на постигнатото. Да поставят нови цели и със своя актив умело да ги претворяват в дела. Разбираме, че колкото по-дълбоко навлизаме в тези проблеми, задачите и работата се усложняват.

В повечето случаи проблемите зависят от нас. Например в практиката твърде негативно се отразяват пропуските на ръководителите в дисциплината и управлението на производството: несвоевременни доставки на материали, нереално планиране със заготовки и инструментална екипировка... Често в тези случаи се получава една дълга верига при търсене на виновника — един малък омагьосан кръг. А това подкопава доверието в истини и постановки, които имат решаващо значение за икономическия механизъм.

При изграждане на бригадите имахме моменти и случаи на шаблонен подход без отчитане на индивидуалния принос. Тогава квалифицирани и сръчни работници се ориентираха към средното ниво — изпълняваха трудовата си норма 1—2 часа предсрочно и в останалото време се размотаваха. Сега с вътрешните правила, а и с нашата идейновъзпитателна работа сме насочили усилията си към качество, дисциплина, другарска взаимопомощ, новаторство... които влияят пряко на работната заплата на всеки член от бригадата, определят мястото му в трудовия колектив.

Има затруднения и с някои нормативни документи. През всички години на тази петилетка и особено през изминалата 1982 г. колективът на завода постигна много добри резултати особено в изпълнението на качествените икономически показатели. Но по действуващата схема тези резултати почти не дадоха отражение в годишния резултативен фонд „Работна заплата", тъй като със скалата на облагане на дохода бяха изъети. Това ограничава нашите възможности за влияние в колективите, които са работили добре при разкриване на резервите и чрез прилагане на стопанската сметка да се различава тяхната заплата от средните постижения и да се утвърждават техните резултати.

Възпитаването и изграждането на активна жизнена позиция, верен стил на работа, благоприятен, стимулиращ творчеството политически и социален климат в трудовите колективи, това е сложната и отговорна задача, по която работят нашите комунисти за претворяване в дела високите цели на нашата партия по пътя на интензивното развитие.

инж. Иво НЕТОВ
секретар на заводския партиен комитет

Digitized by Google

САМОДИСЦИПЛИНАТА

Наскоро председателят на комисията за народен контрол в село Соколово, Толбухински окръг, бе споделил с възмущение: „Извършихме проверка във фермата за подрастващи агнета. В склада на фермата бяха намерени над 200 агнешки кожи, 30 процента от които вече не са годни за използване. Попитахме гледачите защо стоят тук тези кожи, а те ни отговориха, че никой не ги е потърсил. Бригадирът на овцефермата в Дебрене каза, че и при тях има около 800 кожи в същото състояние. Говорим за икономически механизъм, говорим, че кожите са ценна суровина за нашата кожухарска промишленост, а те гният в складовете на фермите. И това ако е дисциплина!"

Дисциплина. Уж обикновена дума, с която сме свикнали — свикнали сме да ни я повтарят, свикнали сме да я повтаряме, ала все пак тя ни се изплъзва особено когато я забъркаме с обективни и субективни условия, когато я откъснем от сродното понятие — отговорност. В много случаи нещата са съвсем ясни, както се казва, прозрачни. Например, ако не се спази технологията за приготвяне на силажа (т. е. ако се прояви недисциплинираност в това отношение) — да не се прибави достатъчно вода, масата не ще се уплътни и силажът ще се похаби. И трудът на толкова хора ще отиде на вятъра, и добитъкът ще гладува. Или не съхраняваш според изискванията (пак явна проява на недисциплинираност) пшеничните отсевки. В тях ще започне масов растеж на токсични плесени. И ако в стремежа си да скриеш немарливостта си храниш овцете с тези отсевки, все едно със собствените си ръце да има даваш отрова.

Да, в много случаи „граничната линия" като че ли е съвсем отчетлива — дотук е дисциплинираността, оттук нататък започва недисциплинираността ... Но дали винаги е така?

●

Соколово е дълго село — има три автоспирки. За животновъдно-фуражния комплекс трябва да се слезе на втората спирка.

Предварително съм се информирал, че този комплекс е сред най-добрите в окръга и, кой знае защо, идвам тук с очакването да видя само нови сгради — просторни, уютни, светнали от чистота, в които животновъди в бели престилки свещенодействуват над белия поток на млякото. А между сградите, разбира се, асфалтирани алеи, лехи с рози ... Затова малко недоверчиво се оглеждам, когато обувките ми се поопръскват в рядка калчица, а пред мен се изпречва стар обор, от който бяха останали само стените — събаряха го. Някак си не можех изведнъж да свържа тая картина с твърде смелото предизвикателство, което бе подхвърлил ръководителят на комплекса д-р Детелин Каменов в изказването си на годишната отчетно-изборна конференция на ОАПС: „Сили и възможности имаме дори да се преборим с някои от елитните комплекси на окръга!"

Нека уточня, това не бе самохвалство от негова страна. Участниците в конференцията с интерес и дори със завист слушаха цифрите: за миналата година планът за кравето мляко е изпълнен 134 процента,

Digitized by Google

за прираста — 177 процента; от 100 крави са добити 93 телета (тая цифра е сериозен успех за един кравекомплекс); средната млечност от крава е 4084 л; при планувана печалба 332 100 лева кравекомплексът в Соколово получава 597 700 лева!

— Доктор Каменов излезе, отиде в новите халета — обяснява жената, която случайно срещам в двора. — Там трябва да го търсите.

След около час вече съм отворил бележника, а д-р Каменов замислено гледа през прозореца на канцеларията — оттук се виждат и калта в двора, и стените на стария обор.

— Още сме строителна площадка — казва той. — От старите обори прехвърляме кравите в новите халета — едновременно и събаряме, и градим. През 1982 г. средногодишният брой крави бе 930. През януари т. г. населихме още четири халета, през февруари влезе в действие и новото родилно отделение — така че в момента вече имаме 1500 крави, като задачата ни е до края на годината да станат 2000.

Между другото подхвърлям:

— Нужно ли е ръководителят на животновъдно-фуражния комплекс рано-рано сутринта първо в халетата да отиде?

— А как иначе? — учудено вдига рамене д-р Каменов. — Нали нещо може да се е случило, някой да не е дошъл на работа или пък някаква авария да е станала — например забравили да включат лентата, торът се натрупал и лентата се скъсала. Снощи пък бе спряла водата — сума ти главоболия ни отвори.

— Но нали там си има бригадири, низови ръководители.

— Така е — съгласява се с готовност д-р Каменов. — И подчинените ми са добри, разбират си от работата, и повечето от животновъдите са много съвестни, много старателни. И все пак не съм спокоен, когато лично не съм проверил — усмихва се малко стеснително той.

Преди 3 години соколовската кравеферма била на последно място в балчишкия АПК. Не се спазвало работното време — хората се измъквали един по един колкото се може по-рано, нали в къщи ги чакали я прасе, я крава, я пиленца... Бригадирите също не обръщали внимание на това. Сега нещата са съвсем други. Работното време е регламентирано, следи се за неговото стриктно спазване. И никога не се говори въобще за трудовата дисциплина, въобще за нарушенията; срещу конкретните нарушители се вземат конкретни мерки.

Всеки петък има производствени събрания и дежурната точка от дневния ред е трудовата дисциплина. Не е приятно да се червиш пред другарите си, пред колегите си, пред съселяните си заради един или друг пропуск в работата. Но хубавото е, че все повече намаляват подобни случаи.

Д-р Каменов е ръководител тук от три години: преди това на кравекомплекса, а от началото на тая година — на животновъдно-фуражния комплекс. И той споделя една своя мисъл, до която е стигнал в практиката си: „Трудовата дисциплина не само изпълнява ролята на фактор, който влияе на организацията на работата, на производствените резултати, но и самата тя се превръща в обект на влияние.“ От двегодишното съществуване на кравекомплекса проблеми с кадрите няма. А по-рано... Ако някой се разболее или внезапно напусне, във фермата настъпва едва ли не хаос. Няма кой да го замести, да издои кравите. В такива случаи за трудова дисциплина може само да се мечтае. Някои животновъди с години не ползвали годишните си отпуски. Сега вече има възможност да проучват и да подбират кандидатите, да подменят неподходящите оператори по машинно доене. Механизирани са редица ръчни операции — и при зареждането на фу-

Digitized by Google

ражите, и при почистването на оборите, и при изхвърлянето на тора. Тясната специализация на труда, петдневната работна седмица, осемчасовият работен ден и доброто заплащане привличат хората. Всичко това пряко влияе и на трудовата дисциплина — ръководството с открито лице може да изисква от хората, след като им е създало съответните условия за труд. В противен случай настояванията за трудова дисциплина може да си останат само призиви, като пожелания или поне само като формално изпълнение, плод на позицията на силата, на административните мерки.

Като говори за факторите, влияещи върху трудовата дисциплина, д-р Каменов непременно изтъква квалификацията на кадрите. Всеки новопостъпил задължително преминава курса на обучение в школата за оператори по машинно доене в с. Паскалево. Досега през школата са преминали 32-ма души, като задачата е да преминат и всички останали, дори и хигиенистите.

Социалистическото съревнование също определено влияе на трудовата дисциплина. При неговото водене и отчитане се имат предвид и показателите на трудовата дисциплина.

— Ежемесечно отчитаме съревнованието както между отделните оператори, така и между халетата. Никога не съм допускал, че ще възникнат такива вълнения и спорове за няколко литра мляко, за една крава, изпи-ча с един ден по-рано или по-късно от родилното... — усмихва се д-р Каменов.

Той с гордост изброява имената на 8-те четирихилядници: Петър Георгиев — надоил м. г. 4283 л мляко, Васил Дженков — 4278 л... — А имената на най-съвестните, най-дисциплинираните в комплекса?

— Те са същите — кимва с глава д-р Каменов. — Пък и... би ли могло да бъде другояче?

Тия дни Петър Георгиев и Васил Дженков отишли при ръководителя на комплекса: трябва да се прави ремонт на тяхното хале — добре, но ако кравите се преместят другаде, няма да бъдат спокойни, ще се намали млеконадоят!... Заедно с д-р Каменов избрали най-подходящото решение.

— Какво означава според мен да си дисциплиниран? — замисля се д-р Каменов. — Това означава не само ти самият да изпълняваш най-добре задълженията си, но и да се оглеждаш и край себе си — дали всичко е както трябва? И да се намесиш, когато се налага. Ето пак за Петър и Васил ще кажа. Те всекидневно контролират и разхода, и качеството на фуража — макар че, формално погледнато, това не влиза в преките им задължения като оператори по машинно доене. Но само формално погледнато! Защото от това пряко зависи пък млеконадоят. Ако спре водата, остават и след работно време, за да напоят животните. Та нали иначе ще спадне млякото, може и да абортира животното! Освен това при нас телетата трябва да стоят до десетия ден — после ги вземат в другите ферми. Но това не винаги става навреме, халетата се пренаселват и работата на хората се утежнява. Но телетата не могат да се оставят да умрат, нали? И всеки поема съвестно, дисциплинирано допълнителните си задължения.

Скоро ще бъде построена административно-битовата сграда на животновъдно-фуражния комплекс — триетажна, с всичките му удобства. Ще има къде хората да се преоблекат, да си починат. Но ето че д-р Каменов не е доволен от проекта. Как да е доволен — животновъдът ще дойде на работа, ще се съблече тук, ще облече бялата престилка и след това ще тръгне към халето на километър — километър и половина... През зимата, при тоя добруджански вятър, при тия преспи сняг или в студения дъжд! И той, ръководителят на комплекса, проявява един вид недисциплинираност: на своя глава разпо-

Digitized by Google

режда да се направят, доколкото е възможно, някои корекции на първоначалния проект. Сега във всяко от халетата вече има малка стая на животновъда — вярно, не стая, а станчка, но все пак помещенийце, където човек да може поне да се съблече, да остави дрехите си.

●

На път към новите халета двама строителни работници спират д-р Каменов. Започнало е да вали и те питат не може ли вместо днес утре да започнат варосването на халето? Ръководителят на комплекса размисля за миг: вярно, варницата е на открито, ще се измокрят хората, но пък и халето не може да чака...

— Ами ако и утре вали?

Двамата мъже попристъпват на място, почесват се по вратовете.

— Сигурно няма да вали...

Д-р Каменов ги изглежда изпитателно и отсича:

— Утре, ако ще и червен сняг да вали, започвате. Разбрахме се, нали?

Работниците се споглеждат, извръщат очи към небето и единият отстъпчиво промърморва:

— Абе, то и днес може да не вали цял ден...

Но другарят му едва ли не със задоволство подхвърля:

— Май и твоите хора не са готови...

— Моите хора ще бъдат готови! — уверено казва д-р Каменов.

Отиваме при неговите хора — Петър Георгиев и колегите му. Четиримата оператори по машинно доене разтребват халето, подготвят го за варосване. А очите им все навън — към стадото крави, които са се скупчили под един навес и трябва да бъдат преместени временно в друго хале. Нямало работници и те, четиримата, предложили сами да подготвят халето си за ремонта.

Д-р Каменов тръгва по своите си работи. Можем да разговаряме с животновъдите по-откровено. Например пак за спазването на работното време. Началството по един начин гледа на нещата, а работниците навярно имат малко по-особено мнение по въпроса? Оказва се, че гледната точка е една.

Петър Георгиев: — Много правилно постъпва ръководството, че иска точно да се спазва работното време. Че то какво е другото? Не дойдеш ли навреме, на часа, толкова и работата ти ще спори.

Васил Дженков: — Закъснееш ли, пречиш не само на себе си, но и на другите! Например аз съм дошъл навреме, зареждам отсевки на моите крави, а колегата закъснял, няма го, неговите крави реват гладни. Просто да се чувствуваш гузен пред добитъка...

Всяка работа си има своите тънкости, пък и не всичко бригадирът може да забележи. Така че навярно и при тях има някои „невинни", дребни грешки, които могат да се допуснат, без да бъдат видени от ръководството...

Марин Андонов: — Искам да изхитрувам нещо — вярно, началството може да не забележи, но пак всичко си остава за моя сметка. Днес една грешка, утре друга —то се трупа и накрая, като взема по-малко пари, ще ми излезе през носа дяволът. Караш ли през куп за грош, не се надявай на похвала, и на себе си няма да бъдеш драг...

Димитър Маринов: — Не ръководството, ние самите трябва да си настояваме в работата. Всеки си знае кравите — коя е за заплождане, коя — за лечение, коя — за пресушаване. И ако остане да чакаш бригадирът да ти стои над главата...

Digitized by Google

Става дума за това, кой ръководител е за предпочитане — сериозният, структурният или „мекият", който си затваря очите пред нередностите, за да бъде добър с подчинените си.

Васил Дженков: — За работните хора няма лоши началници! Направил си беля и бригадирът си затворил очите? Утре пак друг ще направи. Я ще закъснее, я нещо друго. И накрая — пак си е за наша сметка. От такава доброта работниците само ще страдат!

●

— Хайде, момчета! — махва с ръка Петър Георгиев.

Но и „момчетата" все мъже над 50-те, нямат нужда от подкана. Един чевръсто оправя топа с найлон, с който ще покрият разните тръби, за да не се опръскат при варосването на халето, друг се е заел с плъзгачите — дъските, сложени под лентите за тора.

Гледаш ги: възрастни, отрудени хора, със загрубели лица, със загрубели ръце — такива лица и ръце няма да видиш по кориците на модните списания... И все пак, и все пак има нещо особено симпатично в израженията, в жестовете, в действията на тези четирима мъже, които се разбират и без думи, когато трябва да се свърши нещо. Алчност за работа? И това може би. Но не само това, дори не главно това... Отначало е била дисциплината. Постепенно тя е преминала през ума в сърцето, от сърцето се е просмукала в кръвта, преродила се е в самодисциплина. Точно тая обаятелна — макар и незрима — черта на характера притежаваха четиримата мъже и тя ги правеше особено симпатични — въпреки понабръчканите лица, въпреки загрубелите ръце, които с еднаква лекота и теслата въртят, и тънките листи на найлона раздиплят.

Те, четиримата мъже от халето, четиримата приятели, може и да не забележат някой окачен лозунг за качеството. Но можем да бъдем сигурни в едно: те никога не биха допуснали да изгният кожите в склада на овцефермата, нито пък да се развалят отсевките или силажът. Защото да допуснат това, значи да изневерят на себе си.

Иван КУКОВ

Digitized by Google

ПРЕД НОВИ ВИСОКИ ИЗИСКВАНИЯ

Проблемите на художествената култура и културната дейност получиха всестранна и задълбочена разработка в документите на XII конгрес на БКП. Оценките, постановките и насоките на конгреса за развитието на българската култура са проява и по-нататъшно творческо развитие на ленинската априлска културна политика на партията за етапа на изграждането на зряло социалистическо общество с присъщата му висока развита система на духовен живот.

Следвайки теоретическите постановки на Програмата на партията, IV конгрес на българската култура определи разширяването и издигането на социалната функция на културата като една от основните закономерности на изграждането на зрелия социализъм, още веднъж се потвърди жизнеността на обществено-държавния принцип като основен в ръководството на културния живот.

Виждайки така добре очертаните партийни насоки в работата на културния фронт, общинският партиен комитет на Велинградска селищна система изгражда и своята стратегия и политика в областта на духовния живот. На първо място, отчита сложността и спецификата на творческия процес, като отхвърля всякакво администриране. На второ, насочва решаването на творческите проблеми да става от позициите на марксистко-ленинската естетика, на комунистическата партийност.

При новото селищно устройство цялостната културна дейност се ръководи от териториалния комплекс „Култура". Тази организационна форма — резултат от обективни, реални процеси, протичащи на територията на общината — обединява цялата дейност в областта на изкуството и културата в единна обществено-държавна система за все по-пълното задоволяване и формиране на естетическите потребности на трудещите се в общината. Общинският съвет за култура ръководи териториалния комплекс „Култура" и всички дейности в сферата на художествената култура и творчество, средствата за масова информация на територията на общината.

Спецификата на селищната система като предпочитан национален и международен балнеолечебен и курортен център предявява повишени изисквания към по-пълно и качествено задоволяване културните потребности на хората, на техните бързо растящи естетически изисквания. Успоредно с това необходимостта от разгръщане на творческите им заложби, от приобщаване на всички трудещи се към най-висшите постижения на изкуството наложи осъществяването на голяма крачка напред в естетизацията на бита, на услугите, насищането на увеличаващото се свободно време в условията на петдневна работна седмица с богато съдържание.

Ярък пример за решително пристъпване от думи към дела в тази насока бе състоялата се към края на 1980 година среща във Велинград на Людмила Живкова с партийното и държавното ръководство на окръга и общината. След подробната информация, задълбочените разговори по проблемите на културното развитие в града и селищната система бе взето решение да се сформира комисия, която да разработи комплексна дългосрочна програма за развитието на културата във Велинградската селищна система до 2000-та година. Програмата бе обсъдена и приета на пленум на общинския комитет на партията и на сесия на общинския народен съвет. Този факт е поемане на една голяма отговорност в по-нататъшното издигане равнището на културния живот в селищната ни система. Две години вече програмата е факт и реалност и резулта-

Digitized by Google

тите от нейното благотворно влияние се чувствуват в промените, настъпили във формата и съдържанието на много от звената на културния фронт.

Дългосрочната програма включва главните цели, подцели и задачи, а така също и основните насоки в развитието на отделните културни дейности. За някои от тях под формата на целеви нормативи са поставени жалоните, които по определени параметри трябва да се достигнат през отделните етапи до 2000-та година. За периода, обхващащ годините на осмата петилетка, освен очертаните насоки са разработени и програмни мероприятия, осигуряващи реализацията на поставените цели и задачи. Прави се една подробна характеристика на художествената самодейност, на народните читалища, библиотечното дело, кинообслужването, музейното дело и др.

Главната цел, определена в програмата, е: „Издигане и разширяване на социалната роля на културата с оглед стимулирането на ускореното обществено-икономическо и духовно развитие на Велинградската селищна система в процеса на изграждане на развитото социалистическо общество". Пречупена през мащабите и спецификата на района, тази главна цел изисква разгръщането на система от конкретни действия за активно стимулиране на процесите по развитие на културата и тяхното непосредствено обвързване с процесите по ускоряване на социалноикономическото и духовното развитие на този край.

Искаме да разкажем за постигнатото в практиката като резултат от приложението на комплексната програма.

След приемане на програмата особено внимание бе обърнато на укрепване организационното състояние на всички звена в областта на културата. Внесена бе по-голяма научност, осъществени бяха по-високи изисквания в планирането на цялостната културна дейност. На по-високо равнище се издигна авторитетът на общинския съвет за култура. Той се превърна в истински управленчески орган, способен да поставя, координира и решава съответните задачи, залегнали в дългосрочната комплексна програма. По-високите цели доведоха до съществено разширяване интеграционните връзки на културата с другите социални сфери — образованието, производствения процес, бита на хората.

В развитието на културните дейности на територията на селищната система настъпиха дълбоки положителни изменения. Главната роля в задоволяване културните потребности на населението в селищната система играят народните читалища. Техният брой по време на разработването на програмата беше 9, а сега читалищата са 11. Особено място в дейността им заема художествената самодейност, която има трайни традиции в някои видове и жанрове. Сега в селищната система към читалищата има 30 самодейни състава с общо около 1000 участници. Ежегодно те изнасят около 100 концерта и спектакли. С участието си в Националния събор в Копривщица читалищните колективи са спечелили 12 златни, 3 сребърни и 3 бронзови медала. Само в централното читалище „Отец Паисий" работят близо 300 самодейци в изградените градски състави — смесен хор, ансамбъл за народни песни и танци, театрален състав, градски и комсомолско-пионерски духови оркестри, балетен състав и др. Към читалище „Васил Левски" в квартал „Каменица" също развиват активна дейност самобитна фолклорна група за стари обичаи, куклен театър, вокално-инструментален състав; към читалище „Кирил и Методий" в квартал „Чепино" — мъжка фолклорна група с тамбурашки оркестър, естрадно-сатиричен и танцов женски състав.

В кметствата са изградени състави за автентичен фолклор.

Детските музикални школи към градските читалища по пиано, цигулка, акордеон, духови и ударни инструменти се разраснаха.

Много добра дейност развива клубът за естетическо възпитание със своите секции „Приятели на музиката", „Приятели на словото", фотолюбители. Тук гостуват изпълнители от културни институти от Пловдив и от местни художествени състави.

С различните си изяви — концерти, спектакли — читалищата постигат двоен ефект: едновременно със задоволяването на духовните потребности се утвърждава и общественият престиж на самодейното художествено творчество, приобщава се отделният човек към различните форми на самодейност. С успех се развиват почти всички жанрове с изключение на опера, оперета, симфонична дейност, които са свързани с по-сериозни творчески и изпълнителски възможности и финансово-техническа осигуреност.

Краткият преглед в дейността на читалищата говори, че се реализират изискванията на програмата за разнообразие в жанрово отношение на самодейното творчество. Налице е по-високото идейно и художествено-творческо равнище на колективите. Засилен е интересът на различни слоеве от населението към това изкуство. Повишено е качеството, задълбочени са връзките с творческите съюзи за оказване на компетентна методическа помощ. И това се постига при една сравнително ограничена материална база — читалищните сгради са стари, неудобни за съвременни изяви на самодейците и още по-малко за професионални състави. Поради остарелия статут на читалищата, създаден при друго време и в други условия, няма практическа възможност комплексно да бъде подпомагана дейността на самодейните колективи, да бъдат стимулирани. В някои села (в кметствата Рохлево, Бирково) няма щатен работник, който да се занимава с читалищна дейност.

Изискването за творческото саморазви-

Digitized by Google

тие и самоусъвършенствуване на личността наложи разработката на специален раздел в програмата, свързан с развитие на движението „Знаме на мира". Във Велинград бе изграден един от първите центрове на равнище селищна система за разгръщане на движението „Знаме на мира". Създаден е статут на центъра, набелязани са неговите функции, задачи и по-крупни изяви. Центърът „Знаме на мира" във взаимодействие с читалищата и с другите културни институти създават големи възможности за разгръщане на много по-широка културно-масова дейност сред подрастващите, за повишаване на тяхното естетическо възпитание.

В комплексната програма се прави характеристика на провежданите ежегодно велинградски културни тържества. На тях се гледа като на едно комплексно мероприятие, което с разнообразното си съдържание и с използването на различни форми на изкуството най-осезателно въздействува върху съзнанието на хората. Те допринасят за обогатяване на културния живот в града. За тях е създаден организационен комитет начело с председателя на общинския народен съвет и с участието на представители на всички обществени организации, ведомства и предприятия. Тържествата са най-наситеният с културни изяви период. Всяка година в тях се внася нещо ново както във формата, така и в съдържанието на изявите. Особено полезно в този период е общуването с различни духовни ценности. Такива бяха изложбите на група художници от студиото на военните художници в София, изложбите на з. х. Златка Дъбова, н. х. Христо Нейков, з. х. Румен Скорчев и др.

Състоянието на културния живот във Велинград показва, че задоволяването и особено развитието на нови високи културно-естетически потребности може да става по два успоредно развиващи се и допълващи се пътя — чрез активизиране дейността на местните културни институти и чрез разгърнато по обем и съдържание „внасяне" на куятурни дейности — гостуване на професионални състави и творци.

Изпълнението на програмата даде един импулс за отделяне на все повече внимание за естетизацията на града и околностите. Предприемат се конкретни мерки, разработват се планове и проекти за трайна монументална украса. Провеждат се важни инициативи за повишаване битовата култура на населението.

Етнографският преглед в населените места и десетдневката на битовата култура, уредбата на дома са масови прояви с трайно въздействие.

Не може да отминем и успешното решаване на въпроса с изграждане на работническа самодейност. Отрасловият дом на културата при завод „Георги Димитров" напълно задоволява нуждите и културните потребности на работниците от горската промишленост. Тук ансамбълът за народни песни и танци, вокално-инструменталният състав и др. разнообразяват трудовите ритуали, отчитането на социалистическото съревнование, съборите на предприятията и др.

На традиционния събор в местността „Юндола" ежегодно се провежда преглед на фолклорните състави. Там на фона на прекрасната природа българската песен се извисява по-звучна и волна. А на събора в местността „Старият чарк", в околностите на града, в много интересна форма се разкриват основни моменти от бита на българина — неговото облекло, неговите игрови, начин на общуване. Пресъздават се стари обичаи и ритуали.

Има с какво да се гордеем в областта на изкуството. Тук живеят и работят всеотдайни ветерани като учителя на нашия именит певец Николай Гяуров — Ангел Герин (който е на 75 години и все още е ръководител на градската духова музика). Особено известен сред нашите състави е пионерско-комсомолският духов оркестър, който получи званието „Представителен". С неговите тържествени звуци започват всички празници и чествувания в града. Оркестърът е канен на много прегледи в този жанр не само в България, но и в чужбина. Той е и ковачница за кадри за Българската консерватория.

Като оценяваме изпълнението на досегашните срокове и задачи от програмата, не може да не отделим наличието на известна инертност и мудност в работата. Главна причина за това са подготовката и стилът на кадрите, работещи в тази сфера.

Кадрите, заети с културна дейност във Велинградската селищна система, се характеризират с голямо разнообразие в образователното си равнище. Близо половината от тях са със средно образование. На 10 000 жители се падат 26 заети с културни дейности, което е недостатъчно за развитието на пълноценен културен живот в такава специфична селищна система. Остра нужда се чувствува от допълнителни щатни бройки за библиотечни работници в централната библиотека с оглед централизирано библиотечно обслужване и откриване на отделите „Изкуство" и „Детски".

Съществуват редица нерешени въпроси и по отношение на базата за развитие на културата в общината. От единадесетте народни читалища четири имат самостоятелни, специално строени сгради, три от тях са в града и една в с. Драгиново. Останалите читалища разполагат с бедна непригодна база без сценични условия, без подходящи съвременни помещения за библиотечна и културно-масова дейност. Нито едно от селските читалища няма осигурено отопление. Сценичните условия в съществуващите читалищни сгради във Велинград и в с. Драгиново също не позволяват пълноценното им използване за концерти и спектакли.

Във Велинград няма изложбена зала и не е създадена художествена галерия, макар че съществува фонд от над 400 творби на изобразителното изкуство. Важен

Digitized by Google

тите от нейното благотворно влияние се чувствуват в промените, настъпили във формата и съдържанието на много от звената на културния фронт.

Дългосрочната програма включва главните цели, подцели и задачи, а така също и основните насоки в развитието на отделните културни дейности. За някои от тях под формата на целеви нормативи са поставени жалоните, които по определени параметри трябва да се достигнат през отделните етапи до 2000-та година. За периода, обхващащ годините на осмата петилетка, освен очертаните насоки са разработени и програмни мероприятия, осигуряващи реализацията на поставените цели и задачи. Прави се една подробна характеристика на художествената самодейност, на народните читалища, библиотечното дело, кинообслужването, музейното дело и др.

Главната цел, определена в програмата, е: „Издигане и разширяване на социалната роля на културата с оглед стимулирането на ускореното обществено-икономическо и духовно развитие на Велинградската селищна система в процеса на изграждане на развитото социалистическо общество". Пречупена през мащабите и спецификата на района, тази главна цел изисква разгръщането на система от конкретни действия за активно стимулиране на процесите по развитие на културата и тяхното непосредствено обвързване с процесите по ускоряване на социалноикономическото и духовното развитие на този край.

Искаме да разкажем за постигнатото в практиката като резултат от приложението на комплексната програма.

След приемане на програмата особено внимание бе обърнато на укрепване организационното състояние на всички звена в областта на културата. Внесена бе по-голяма научност, осъществени бяха по-високи изисквания в планирането на цялостната културна дейност. На по-високо равнище се издигна авторитетът на общинския съвет за култура. Той се превърна в истински управленчески орган, способен да поставя, координира и решава съответните задачи, залегнали в дългосрочната комплексна програма. По-високите цели доведоха до съществено разширяване интеграционните връзки на културата с другите социални сфери — образованието, производствения процес, бита на хората.

В развитието на културните дейности на територията на селищната система настъпиха дълбоки положителни изменения. Главната роля в задоволяване културните потребности на населението в селищната система играят народните читалища. Техният брой по време на разработването на програмата беше 9, а сега читалищата са 11. Особено място в дейността им заема художествената самодейност, която има трайни традиции в някои видове и жанрове. Сега в селищната система към читалищата има 30 самодейни състава с общо около 1000 участници. Ежегодно те изнасят около 100 концерта и спектакли. С участието си в Националния събор в Копривщица читалищните колективи са спечелили 12 златни, 8 сребърни и 3 бронзови медала. Само в централното читалище „Отец Паисий" работят близо 300 самодейци в изградените градски състави — смесен хор, ансамбъл за народни песни и танци, театрален състав, градски и комсомолско-пионерски духови оркестри, балетен състав и др. Към читалище „Васил Левски" в квартал „Каменица" също развиват активна дейност самобитна фолклорна група за стари обичаи, куклен театър, вокално-инструментален състав; към читалище „Кирил и Методий" в квартал „Чепино" — мъжка фолклорна група с тамбурашки оркестър, естрадно-сатиричен и танцов женски състав.

В кметствата са изградени състави за автентичен фолклор.

Детските музикални школи към градските читалища по пиано, цигулка, акордеон, духови и ударни инструменти се разраснаха.

Много добра дейност развива клубът за естетическо възпитание със своите секции „Приятели на музиката", „Приятели на словото", фотолюбители. Тук гостуват изпълнители от културни институти от Пловдив и от местни художествени състави.

С различните си изяви — концерти, спектакли — читалищата постигат двоен ефект: едновременно със задоволяването на духовните потребности се утвърждава и общественият престиж на самодейното художествено творчество, приобщава се отделният човек към различните форми на самодейност. С успех се развиват почти всички жанрове с изключение на опера, оперета, симфонична дейност, които са свързани с по-сериозни творчески и изпълнителски възможности и финансово-техническа осигуреност.

Краткият преглед в дейността на читалищата говори, че се реализират изискванията на програмата за разнообразие в жанрово отношение на самодейното творчество. Налице е по-високото идейно и художествено-творческо равнище на колективите. Засилен е интересът на различни слоеве от населението към това изкуство. Повишено е качеството, задълбочени са връзките с творческите съюзи за оказване на компетентна методическа помощ. И това се постига при една сравнително ограничена материална база — читалищните сгради са стари, неудобни за съвременни изяви на самодейците и още по-малко за професионални състави. Поради остарелия статут на читалищата, създаден при друго време и в други условия, няма практическа възможност комплексно да бъде подпомагана дейността на самодейните колективи, да бъдат стимулирани. В някои села (в кметствата Рохлево, Бирково) няма щатен работник, който да се занимава с читалищна дейност.

Изискването за творческото саморазви-

Digitized by Google

тие и самоусъвършенстване на личността наложи разработката на специален раздел в програмата, свързан с развитие на движението „Знаме на мира". Във Велинград бе изграден един от първите центрове на равнище селищна система за разгръщане на движението „Знаме на мира". Създаден е статут на центъра, набелязани са неговите функции, задачи и по-крупни изяви. Центърът „Знаме на мира" във взаимодействие с читалищата и с другите културни институти създават големи възможности за разгръщане на много по-широка културно-масова дейност сред подрастващите, за повишаване на тяхното естетическо възпитание.

В комплексната програма се прави характеристика на провежданите ежегодно велинградски културни тържества. На тях се гледа като на едно комплексно мероприятие, което с разнообразното си съдържание и с използването на различни форми на изкуството най-осезателно въздействува върху съзнанието на хората. Те допринасят за обогатяване на културния живот в града. За тях е създаден организационен комитет начело с председателя на общинския народен съвет и с участието на представители на всички обществени организации, ведомства и предприятия. Тържествата са най-наситеният с културни изяви период. Всяка година в тях се внася нещо ново както във формата, така и в съдържанието на изявите. Особено полезно в този период е общуването с различни духовни ценности. Такива бяха изложбите на група художници от студиото на военните художници в София, изложбите на з. х. Златка Дъбова, н. х. Христо Нейков, з. х. Румен Скорчев и др.

Състоянието на културния живот във Велинград показва, че задоволяването и особено развитието на нови високи културно-естетически потребности може да става по два успоредно развиващи се и допълващи се пътя — чрез активизиране дейността на местните културни институти и чрез разгърнато по обем и съдържание „внасяне" на куятурни дейности — гостуване на професионални състави и творци.

Изпълнението на програмата даде един импулс за отделяне на все повече внимание за естетизацията на града и околностите. Предприемат се конкретни мерки, разработват се планове и проекти за трайна монументална украса. Провеждат се важни инициативи за повишаване битовата култура на населението.

Етнографският преглед в населените места и десетдневката на битовата култура, уредбата на дома са масови прояви с трайно въздействие.

Не може да отминем и успешното решаване на въпроса с изграждане на работническа самодейност. Отрасловият дом на културата при завод „Георги Димитров" напълно задоволява нуждите и културните потребности на работниците от горската промишленост. Тук ансамбълът за народни песни и танци, вокално-инструменталният състав и др. разнообразяват трудовите ритуали, отчитането на социалистическото съревнование, съборите на предприятията и др.

На традиционния събор в местността „Юндола" ежегодно се провежда преглед на фолклорните състави. Там на фона на прекрасната природа българската песен се извисява по-звучна и волна. А на събора в местността „Старият чарк", в околностите на града, в много интересна форма се разкриват основни моменти от бита на българина — неговото облекло, неговите игрови, начин на общуване. Пресъздават се стари обичаи и ритуали.

Има с какво да се гордеем в областта на изкуството. Тук живеят и работят всеотдайни ветерани като учителя на нашия именит певец Николай Гяуров — Ангел Герин (който е на 75 години и все още е ръководител на градската духова музика). Особено известен сред нашите състави е пионерско-комсомолският духов оркестър, който получи званието „Представителен". С неговите тържествени звуци започват всички празници и чествувания в града. Оркестърът е канен на много прегледи в този жанр не само в България, но и в чужбина. Той е и ковачница за кадри за Българската консерватория.

Като оценяваме изпълнението на досегашните срокове и задачи от програмата, не може да не отделим наличието на известна инертност и мудност в работата. Главна причина за това са подготовката и стилът на кадрите, работещи в тази сфера.

Кадрите, заети с културна дейност във Велинградската селищна система, се характеризират с голямо разнообразие в образователното си равнище. Близо половината от тях са със средно образование. На 10 000 жители се падат 26 заети с културни дейности, което е недостатъчно за развитието на пълноценен културен живот в такава специфична селищна система. Остра нужда се чувствува от допълнителни щатни бройки за библиотечни работници в централната библиотека с оглед централизирано библиотечно обслужване и откриване на отделите „Изкуство" и „Детски".

Съществуват редица нерешени въпроси и по отношение на базата за развитие на културата в общината. От единадесетте народни читалища четири имат самостоятелни, специално строени сгради, три от тях са в града и една в с. Драгиново. Останалите читалища разполагат с бедна непригодна база без сценични условия, без подходящи съвременни помещения за библиотечна и културно-масова дейност. Нито едно от селските читалища няма осигурено отопление. Сценичните условия в съществуващите читалищни сгради във Велинград и в с. Драгиново също не позволяват пълноценното им използване за концерти и спектакли.

Във Велинград няма изложбена зала и не е създадена художествена галерия, макар че съществува фонд от над 400 творби на изобразителното изкуство. Важен

Digitized by Google

проблем, който почти ежегодно стои пред читалищата, е тяхното финансиране и издържане.

За по-нататъшното подобряване на културния живот в селищната система е необходимо периодически да се анализира извършената работа по дългосрочната комплексна програма за развитието на културата в селищната система, като се набелязват допълнително организационни мерки за изпълнение. Би следвало да се разширят интеграционните връзки на културата с другите социални сфери. Преценяваме, че за подобряване на читалищната дейност трябва да се сключат договори между читалищата, АПК и предприятията за финансовото подпомагане и подобряване на читалищната база.

Приетата и изпълнявана вече дългосрочна комплексна програма за развитието на културата в селищната система не е един поредеи документ. Тя е действена основа в работата по издигане идейно-естетическото, художественото равнище на културните изяви в селищната система. Началото на реализацията ѝ предизвиква истински прелом във вижданията на много ръководства и инстанции по отношение на културния живот. Промениха се в положителна посока разбиранията по въпросите на общуването с художествените ценности, на тяхното разпространение и популяризиране.

Георги ПАШОВ
секретар на общинския комитет на БКП

Илиана ПУКНЕВА
председателка на общинския съвет за култура

ИНДИВИДУАЛНАТА ПОЛИТИЧЕСКА РАБОТА

В нашето предприятие преобладаващата част от работниците — шофьори, диспечери, организатори, първи започват работа в столицата и последни се прибират в къщи. Техният труд е отговорен. Всеки ден шофьорите превозват с автобуси над 400 000 пътници при различни атмосферни условия. Това налага и повече внимание и грижи към тях от партийния комитет.

В автомобилното предприятие „Земляне" в столицата отдавна се прилага бригадната организация. Тя ни дава редица предимства за ефективна идейновъзпитателна работа. Бригадните събрания, които правим всеки месец, позволяват да се влияе върху отделния член на колектива. Тук е особено голяма ролята на партийната група, която носи отговорност за индивидуалната работа с хората. Тя има свой план. За пример са партийните групи на 77-ма и 260-а линия, чиито колективи са на първо място в социалистическото съревнование за 1982 година. От 9 образцови бригади на СД „Градски транспорт" за 1982 г. 6 са на нашето предприятие. С помощта на първичните партийни организации в заводската комсомолска организация са изградени 4 младежки трудови колектива със 108 участници. Комсомолската сервизна бригада беше класирана на трето място в социалистическото съревнование за първото полугодие на 1982 година между младежките колективи в Кирковски район на столицата.

Заводският партиен комитет периодически извършва преглед и подбор на агитаторските и пропагандистките кадри. Групата докладчици се състои от 22 души. Във всички първични партийни организации има агитколективи, които включват наставници, първенци и челници в труда, рационализатори, стопански ръководители. Това са най-подготвените и съзнателни работници и служители, които с личния си пример, професионален опит и педагогическо умение насочват вниманието си към онези членове на колектива, които нарушават трудовата, финансовата и технологичната дисциплина, имат слаба квалификация, склонни са към индивидуализъм и странят от обществения живот.

За обучение и повишаване на информираността на агитаторите и пропагандистите заводският партиен комитет всеки месец организира с тях курс с лекции, доклади по актуални въпроси, с които предстои да запознаят трудовите колективи. Така техните знания се обогатяват,

Digitized by Google

нараства педагогическото им умение и опит. За това помагат и срещите, на които се споделя опит, дават се предложения за подобряване методиката на работа. От началото на 1983 година предмет на такива срещи бяха: разясняване партийната концепция за новия Кодекс на труда, 49-о постановление на Министерския съвет, насрещния план за 1983 година. За всеки трудов колектив има определен агитатор, който познава добре хората в него, тяхната работа, проблеми. Той посещава този колектив най-малко два-три пъти месечно, разяснява, убеждава, мобилизира хората за изпълнение на задачите. Непосредствените контакти с първенци, орденоносци, рационализатори се отразяват благоприятно върху климата в колектива, където работят. Със своя пример те влияят стимулиращо на останалите. Голяма роля играят редовните срещи на партийни, комсомолски, профсъюзни и стопански ръководства с актива; поздравителните концерти, снимките в алеята на първенците, похвалите и други форми на публична оценка и изтъкване на проявили се работници и служители; периодическите срещи на челниците и първенците по различни въпроси. На срещите на първенци и челници в труда с младите водачи, обучаващи се в професионално-учебния център, младежите се запознават с тънкостите на своята професия, с челния опит на първенците, възпитават се да обичат професията си и предприятието.

Голяма е ролята на наставниците. Имаме съвет на наставниците. В колективите са картотекирани 132-ма най-авторитетни и уважавани работници. На тях са връчени поръчения за работа с млади и новопостъпващи работници. Наставникът има възможност правилно да насочва и обучава младия и неопитен работник по-бързо да се адаптира в трудовата среда, по-бързо да формира у себе си чувство на любов към предприятието и професията. Комунистите Стоев, Исидоров, Л. Кирилов със своя личен пример помогнаха на Ив. Викентиев, Б. Иванов, Сп. Димитров не само да овладеят бързо професията и да се почувствуват свои в трудовия колектив, но и да се наредят сред челниците. В 303-та първична партийна организация със секретар В. Денков партийните поръчения се вписват в специална тетрадка и се отчитат на три месеца на заседания на партийното бюро и на събрание на организацията се прави оценка. Вземат се мерки за преодоляване на допуснати слабости. Вярваме, че и тази дейност е допринесла колективът на трета автоколона да се класира на първо място в социалистическото съревнование.

На заседания на заводския партиен комитет периодично се отчитат първични организации, комунисти и стопански ръководители за резултатите от политическата и възпитателната работа с работниците и служителите. През 1982 година по този въпрос се отчетоха 68 членове на заводската партийна организация на партийни събрания.

Стремим се да изучаваме мнението на колективите, да се съобразяваме с предложенията им. Това най-често постигаме в процеса на подготовката и провеждането на единните политически дни. Обикновено изграждаме осем работни групи. Във всяка от тях участвуват членове на заводския партиен комитет и на партийните бюра, на заводския профкомитет и на ДКМС, директорите и началниците на отдели. Започваме с разговори по работни места в часовете, когато са смените сутрин. А от 13.00 до 15.00 ч. е времето на комисиите за индивидуални разговори. От 15 ч. всяка група споделя своето мнение и съображения за протичането на срещите, дава отговор на въпросите и предложенията, които са направени. На повечето въпроси се отговаря веднага, а някои се отправят по съответните инстанции и направления. Така се получава ярко изразен многостранен ефект. В разговорите се научава мнението на хората по интересуващите ги въпроси; работниците и служителите се запознават с политиката на партията и правителството; ангажират се ръководните кадри да разясняват партийната политика и така израстват като политически дейци; дава се възможност на всеки член от колектива да участвува пряко в обсъждането и решаването на проблемите, в управлението на предприятието.

Същите групи работят и по трудовата дисциплина. Всяка седмица те се събират и разговарят с нарушителите, като предварително посещават по домовете неявилите се на работа, в семейството узнават причините, разговарят с близките за въздействие върху тях. Така се постига значителен възпитателен ефект — на място се изясняват причините и се влияе директно върху нарушителя. Другарската критика и забележката, загрижеността на колектива се оказаха резултатни методи за обществено въздействие. Много работници, на които се обсъжда слабата трудова дисциплина и поведение, си правят изводи, не допускат подобни нарушения. Разбира се, това не се постига с всички, не е лесно и просто.

При нас най-трудният въпрос е непрекъснатата борба за повишаване културата на транспортното обслужване. Макар и незначителна, част от нашите водачи на автобуси допускат нарушения при изпълнение на служебните си задължения — не носят униформа, не продават билети, не подават информация по радиоуредбите на автобусите, влизат в ненужни пререкания с пътниците, закъсняват на спирки. Не е на нужната висота и контролът от контролните органи — механици, диспечери, организатори, което става причина за извършване на горепосочените нарушения. Налага се все по-широко общуване и изучаване на индивидуалните особености на отделния човек, при което по-добре да се отчитат личните интереси при решаване на непосредствените и обществените задачи. И тук много голяма е ролята на индивидуалната работа с всеки човек. Кому-

Digitized by Google

нистите и служителите от администрацията извършват проверки по всички автобусни линии за равнището на културата на транспортното обслужване. Срещат се с всеки водач най-малко три-четири пъти месечно, разговарят непринудено за успехите и слабостите в работата им, помагат на място да се решават много от възникналите проблеми. В приемния ден на директора на предприятието и председателя на заводския профкомитет — всеки петък, те са задължително на мястото си. Разговарят с работници и служители по най-различни въпроси, изслушват мненията им, вземат предвид предложенията им.

Под ръководството на заводския партиен комитет направихме обществен преглед по качеството на транспортното обслужване, разговаряхме с водачите и другия експлоатационен персонал относно повишаване културата на транспортното обслужване, чухме критични бележки и предложения. На място се отстраняваха субективните причини, даваха се препоръки. Прегледът завърши с научно-практическа конференция, която предложи и комитетът утвърди целева програма за подобряване културата на транспортното обслужване.

При нас има голямо текучество. В тази връзка интересна е дейността на „Обществения личен състав" с работниците и служителите, подали молби за напускане. Той се състои от представител на заводския профкомитет, на служба „Личен състав", първенец в труда и социолога на предприятието. Комисията заседава три-четири пъти месечно, води разговори, установява причините за напускане, вземат се мерки да се отстраняват допуснатите слабости, с което се подпомага една част от подалите молби да продължат работа в предприятието.

Ние се убеждаваме, че действеността на индивидуалната работа с хората е в пряка зависимост от това, доколко дадено партийно поръчение е свързано с решаването на главните задачи на предприятието, с ръста на активността и авторитета на комунистите, със задълбочаването на партийното влияние върху колективите.

Марин ГИДИОНОВ

секретар на заводския партиен комитет — АП „Земляне"

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

С НОВ ПОДХОД

Сборник

Авторите, журналисти от списание „Партиен живот", разглеждат някои основни проблеми от ръководната роля на първичната партийна организация като: нейната функция като представител на партията и колектива, качество и ефективност от идеологическата дейност, новото в контрола, пътищата за усъвършенстване на вътрешнопартийния живот и др. Те изясняват някои въпроси на партийната работа, произтичащи от решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, като се спират върху конкретния опит от живота и дейността на партийните организации и комунистите в „Производство горещо валцуване на ламарина" — „Стан—1700" на Кремиковския металургичен комбинат „Л. И. Брежнев" и в Нефтохимическия комбинат в Бургас. Разработените тук петгодишни програми за партийна дейност целят да се издига боеспособността на първичните партийни организации, да се развиват те като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Авторите Петко Русев, Димитър Петков и Коста Димов непосредствено са участвували в разработването на програмите и във формирането на положителния опит в посочените партийни организации.

КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА В ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Георги Гърков

В брошурата от библиотечката на партийния секретар на Партиздат се разглеждат обективната необходимост, същността и значението на критиката и самокритиката в партията. Състоянието на това постоянно действуващо и изпитано средство на Комунистическата партия е важен критерий за оценка на стила и методите на партийния секретар и на партийного бюро, на политическата им зрелост, на качеството и ефективността на тяхната работа. В своето изложение Г. Гърков доказва, че критиката и самокритиката са гаранция за пълнокръвния живот на първичната партийна организация, за издигане на нейната отговорност. В светлината на изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП и най-новите партийни документи авторът очертава основните задачи на партийния секретар и на партийното бюро за развитието на критиката и самокритиката на първичната партийна организация.

НАСТАВНИЧЕСТВОТО НА ТРУДОВАТА МЛАДЕЖ

Иван Захариев

Авторът проследява социално-историческите предпоставки на наставничеството, разкрива неговата специфика в условията на социализма, ролята на социалистическия трудов колектив като социална среда и фактор за развитието му. Специално място в книгата се отделя на взаимоотношенията наставник — възпитаник, както и на основните форми на наставничеството и ръководството на наставническото движение. Книгата е предназначена за партийни и други обществени дейци, занимаващи се с възпитанието и обучението на трудовата младеж, за стопански и административни ръководители.

СЪВЕТЪТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКА ВЗАИМОПОМОЩ — ЦИФРИ, ФАКТИ, АРГУМЕНТИ

Настоящата брошура, в превод от руски език, разкрива постиженията в сътрудничеството между страните — членки на СИВ, и перспективите за по-нататъшното му развитие. Дейността на Съвета за икономическа взаимопомощ, продължаваща повече от три десетилетия, доказа на практика, че всестранното взаимно сътрудничество между страните — членки на СИВ, е важно условие за реализиране предимствата на социалистическия строй, за бързия и стабилен икономически растеж в тези страни и за издигане благосъстоянието на техните народи. С много данни и факти в брошурата се показва как тези страни значително увеличиха своя икономически и научно-технически потенциал, осигуриха важни структурни изменения в народното стопанство и направиха голяма крачка в постепенното сближаване и изравняване нивото на икономическото си развитие.

●

Партиздат пусна от печат и следните книги: **„Ученето на Карл Маркс и някои въпроси на социалистическото строителство в СССР"** — статия от **Юрий Андропов**, публикувана в списание „Комунист" № 3, февруари 1983 г., издадена в отделна брошура; **„Старият и новият фашизъм"** от **А. С. Бланк** (в превод от руски език); **„Полша — внос на контрареволюция"** от **Едвард Модзелевски** (в превод от полски език); **„Тайните пружини на международния тероризъм"** от **Лелий Замойски** (в превод от руски език) и **„Етиопия — победният ход на революцията"** от **Любомир Божилов.**

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

В. И. ЛЕНИН

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 46

Четиридесет и шестият том съдържа писма на В. И. Ленин от 1893—1904 година. Това е период на назряването на революционната криза в Русия и на борбата на революционните марксисти под ръководството на Ленин за създаване на пролетарска партия от нов тип. С този том на Събрани съчинения на В. И. Ленин започва серия от томове, в които са включени писма, телеграми и записки от 1893 до 1923 година. Писмата на учителя и вожда на руския и международния пролетариат, включени в настоящия том, хронологически съответстват на първите осем и частично на деветия том от Събрани съчинения. Те допълват Лениновите произведения, съдържат идейни постановки, които са развити в трудовете на Ленин, дават ярка представа за неговата революционна дейност през петербургския период, а по-късно в условията на заточението и по време на първата емиграция. Основно съдържание на 46 том представляват писмата на В. И. Ленин от 1900—1904 година. Те разкриват всестранната дейност на вожда за създаване на действително марксистка революционна партия в Русия, за разработването на нейната програма, на политическите, организационните и тактическите ѝ принципи. В тези писма е отразена неговата борба с опортюнизма в работническото движение, в редиците на руските и задграничните социалдемократически организации, показва се връзката на центъра, какъвто е била редакцията на в. „Искра“, с организациите и отделните социалдемократи, разкрива се борбата на В. И. Ленин против опортюнистичните люшкания в самата редакция на „Искра“. Писмата характеризират литературната работа на В. И. Ленин.

В тома са публикувани 128 писма, които по-рано не са включвани в Съчиненията. От тях 21 писма се печатат за пръв път. Те се отнасят главно до периода от 1900 до 1904 година. Значителна част от тях е адресирана до Г. В. Плеханов, П. Б. Акселрод, Л. И. Акселрод, В. Д. Бонч-Бруевич и до други лица, както и до отделни социалдемократически организации. Голям интерес представляват публикуваните за пръв път писма, които са адресирани до Тверския и Кавказкия комитет на РСДРП, до редакцията на в. „Искра“ и до отделни социалдемократи в Русия и зад граница.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

Partien Zhivot

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-D

LIBRARY
DEC 7 1983
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

13 СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1983 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 13 СЕПТЕМВРИ 1983 година XXX

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕЛОМ В БОЛШЕВИЗАЦИЯТА НА ПАРТИЯТА

Уводна — Септември 1923 3
В. Иванов — Единодействие на комунисти и земеделци 8
С. Николова — Заседанието на ЦК на БКП (т. с.) на 5—7 август 1923 г. 13
Л. Петров — Подвигът на септемврийци 17
А. Първанов — Героично събитие 24
В. Недев — Народна епопея 28

Уроци по партийно строителство

И. Домусчиев — Единството на партията и борбата с опортюнизма 31
М. Трифонова — Демократическият централизъм 37
М. Величкова — Териториално-производственият принцип . . . 43
П. Ласкова — Връзките с масите 49
Н. Кърлева — Работата с кадрите 55

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

Ф. Генов — Психическите бариери 61

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

В. Сотирова — Съветите на партийните секретари 68

Digitized by Google

Преписка с читателите

Р. Денева — Партийните групи в квартала 74

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Ш. Алиев — Общественото мнение е наш съветник 78

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Г. Матеев — Творческа активност — висококачествена продукция . 83
И. Игнатов — Действена роля и отговорност 89

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Стамов — По програма максимум 91

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Х. Манджуков — Първичната партийна организация и в. „Силистренска трибуна“ 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2759. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 14. IX. 1983 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПРЕЛОМ В БОЛШЕВИЗАЦИЯТА НА ПАРТИЯТА

СЕПТЕМВРИ 1923

Навършват се шестдесет години от едно от най-забележителните събития в революционния летопис на българския народ — Септемврийското въстание от 1923 година, когато народът

„...въстана
из мрака тревожен
на своя живот
— и писа със своите кърви:
„Свободен!“

Организирано и ръководено от Българската комунистическа партия, то е първото в света масово въстание на работниците и селяните срещу настъпващия фашизъм. Велико национално дело на нашия народ, то е и забележително звено в революционната борба на народите против експлоатацията и потисничеството, за демокрация и социализъм. То е величава епопея на патриотизма и пролетарския интернационализъм на Българската комунистическа партия и трудовия български народ. Негов пример, стимул и вдъхновение беше победата на Великата октомврийска социалистическа революция, открила ерата на прехода на човечеството от капитализма към социализма.

Героична прелюдия на Септемврийската епопея са кървавите юнски събития — спонтанната въоръжена съпротива на хиляди трудови хора, вдигнали се на борба за защита на демократичните завоевания на народа, против военно-фашисткия преврат, свалил насилствено законното правителство на Българския земеделски народен съюз. Юнското въстание не успя, но то остави много примери на героизъм и саможертва, изрази необходимостта от съюз на работниците и селяните, от единодействие между комунисти и земеделци срещу общия враг.

Военно-фашисткият преврат разсея илюзиите на Българския земеделски народен съюз за самостоятелна селска власт. Наскоро след него бе преодоляна погрешната позиция на Българската комунистическа партия на неутралитет в борбата „между двете буржоазни — градската и селската“. Партията подложи на преоценка своята стратегия и тактика, своето отношение към събитията, към широките селски маси,

Digitized by Google

подкрепящи Българския земеделски народен съюз, към БЗНС като тяхна организация.

Гордост за българските комунисти е, че нашата партия, създадена и възпитана от такива титани на революционната борба като Димитър Благоев и Георги Димитров, през онази героична 1923 година успя да намери верния път, да прояви мъжество и политическа зрелост и само три месеца след деветоюнския преврат да подготви въоръжено въстание, с чиято победа трябваше да се създаде работническо-селско правителство. Като ярки неугасващи звезди ще светят на небосклона на България имената на десетки села и градове, над които се развя и заплющя червеното знаме на революционната народна власт. Свещени ще останат във вековете местата на сраженията, братските могили, гробовете на загиналите. Вечно живи в благодарната памет на поколенията ще бъдат имената на всички ония народни синове — паднали в битките и оцелели в кървавата разправа, които народът назова с общото гордо име **септемврийци**.

Разгромът беше жесток и отчаяно свиреп — но само месец след въстанието над страната се понесоха призивните слова на Васил Коларов и Георги Димитров в тяхното историческо „Отворено писмо до работниците и селяните в България": „Никакво униние, никакво отчаяние, никакво малодушие! Горе главите, славни борци!"

И борбата продължи — изключително трудна и кървава, с много жертви и страдания, с поглед, неизменно отправен към опората на всички наши народни надежди — Съветския съюз. Продължи и достигна своя апогей, своето единствено възможно разрешение: победата на Девети септември 1944 г. Тази победа, която и днес шествува в лъчезарния блясък по нашите гори и полета, градове и села, в сиянието на нашите нови заводи, в прекрасното видение на пеещите по нашите ниви трактори и комбайни.

●

Масово народно въстание по своите движещи сили, антифашистко и демократично по целите и характера си, Септемврийското въстание от 1923 година стана преломен момент в болшевизацията на партията, в умението ѝ творчески да прилага ленинската теория и практика при конкретната обстановка в нашата страна. В огъня на въстанието Българската комунистическа партия израсна като политическа сила, готова да води широките народни маси, да защити техните интереси, да привлича съюзници, да изгражда единен фронт на демократичните сили против фашизма, натрупа значителен опит в подготовката и воденето на въоръжената борба, придоби умение на практика да съединява борбата за демокрация с борбата за социализъм. Формираните въстанически отряди и дружини получиха в огъня на въстанието своето бойно кръщение, станаха първообраз на нашата народна армия. В подготовката и провеждането на въстанието израснаха значителен брой ръководни дейци от нов, ленински тип.

Първото антифашистко въстание оказа огромно въздействие върху развитието и на Българския земеделски народен съюз. Борческите сили на БЗНС се убедиха окончателно и невъзвратно, че успешната борба против потисничеството и реакцията може да се води само в съюз с работническата класа и нейния комунистически авангард, че само работническо-селски съюз и комунистическо-земеделско единство, гръбнакът на единния фронт на всички антифашистки, демократични и прогресивни сили в страната, може да доведат до разгрома на мо-

Digitized by Google

нархо-фашизма. С тези сили комунистите продължиха въоръжената борба през 1941—1944 г., заедно бяха в победоносния щурм против монархо-фашистката власт... В пламъците на тази борба се изкова онова единство на работници и трудови селяни, което и днес е основа на нашата партийна политика.

Това единство беше в основата за историческата реализация на голямата идея на Георги Димитров за единен антифашистки фронт на всички демократични и прогресивни сили като единствено верен път за успех в борбата против фашизма и капитализма. Той прерасна в изградения през 1942 година по инициатива на Георги Димитров Отечествен фронт, под знамето на който победи и социалистическата революция на 9 септември 1944 година. След победата Отечественият фронт изигра историческа роля при разрешаването на задачите, които възникнаха във вътрешната и външната политика на нова България. С мащабната си дейност той и днес е активен помощник на партията в изграждането на развитото социалистическо общество.

Въстанието на работниците и селяните в България през 1923 година бе неизчерпаем източник на опит и поука не само за Българската комунистическа партия, за революционните и демократични сили в страната, но имаше силен отклик и в международното комунистическо и работническо движение. То показа нагледно как може и трябва да се води борбата срещу фашисткото настъпление и фашистката диктатура във всяка страна.

Необходимостта от обща борба на прогресивните и миролюбиви сили стои с особена острота в съвременните условия, когато човечеството е изправено пред изключителни по своето значение и сложност проблеми и преди всичко пред повелята да бъде превъзмогната надвисналата над света опасност от термоядрен конфликт. Затова в каквито и условия да работят, каквито и задачи да решават, комунистите издигат борбата за сплотяване на силите на мира и прогреса като своя първостепенна задача, за чието решаване продължава успешно да служи и богатото наше димитровско септемврийско наследство.

Със своя исторически пример, с ленинското израстване на Българската комунистическа партия като революционен авангард на трудещите се, с тласъка, който даде за сплотяване на всички демократични и прогресивни сили в борбата против монархо-фашизма, с ролята си за издигане революционната съзнателност и готовност на широките народни маси Септемврийското въстание проправи пътя към победния Девети септември 1944 година, открил епохата на социализма в България. Сбъдна се мечтата на септемврийци — народът стана господар на своята държава.

Опитът на Септемврийското въстание, обогатен и усъвършенстван в процеса на болшевизацията на партията, беше един от важните фактори, които издигнаха ръководната ѝ роля и в строителството на социализма. Традициите от миналото бяха обогатени с творческото решаване на задачите на социалистическото строителство, с последователното спазване, развитие и усъвършенстване на ленинските норми и принципи на партиен живот. Особено скъпи са ни уроците от едно събитие в нашата най-нова история, което с голяма сила разкри непреходната вярност на нашата партия към светлите идеали, озарили величествения в историята на българския народ героичен подвиг на септемврийци. Това събитие е Априлският пленум на ЦК на БКП от 1956 година. Една от най-големите негови заслуги е, че той защити и разви най-драгоценните традиции и добродетели на благоевския и димитровския период от развитието на партията. Очисти стила и методите на работа в партията, нейните оръжия от ръждата на култа към личността, възстановявайки напълно ленинските норми на партиен жи-

Digitized by Google

вот. С решенията си той постави ръководната, организираща и вдъхновяваща дейност на партията в съответствие с обективните закони на общественото развитие; създаде най-благоприятен климат за всестранно разгръщане на творческата съзидателна инициатива и работа на партията и народа. На Априлския пленум — изтъква другарят Тодор Живков — партията „разработи икономическата и социално-политическата стратегия за завършването на преходния период, за разгърнато строителство на социализма и за изграждане на зрелия социализъм в България". Именно след Априлския пленум бяха трасирани конкретните пътища за индустриализация на страната, завърши кооперирането на селското стопанство и се осъществи неговото по-нататъшно уедряване, усъвършенствуваха се обществените отношения, широко се разгърна културната революция. Върху основата на тази линия България се изграждаше като съвременна индустриално-аграрна страна, която се развива с високи устойчиви темпове, при постоянно повишаващо се жизнено равнище на народа, в условията на богат културен и духовен живот, на крепко социално-политическо и идейно единство, в братска дружба и сътрудничество със страните от социалистическата общност и преди всичко с великия Съветски съюз.

Утвърждавайки традицията на предишните поколения, най-характерна черта в ръководната дейност на партията особено през 70-те и началото на 80-те години стана творческият, новаторският подход, своевременното виждане и решаване на назряващите проблеми на страната на основата на научен марксистко-ленински анализ. Именно този подход разгръща активността на комунистите, на работническата класа и всички трудещи се.

Своевременното разработване и решаване на назрелите проблеми на нашето развитие, задълбоченият новаторски подход, смелата постановка на задачите и мобилизирането на всички партийни и народни сили за тяхното изпълнение — такива са някои от най-характерните черти на ръководството на партията начело с другаря Тодор Живков, които обезпечават стабилното и възходящо развитие на Народна република България по пътя на изграждане на зрелия социализъм. За възхода на родината ни, за правилността на ленинската априлска линия ярко доказателство е фактът, че само за последното десетилетие е изградена още една нова, втора България.

Днес, 60 години от паметните дни на 1923 година, които оставиха незаличима диря в живота на нашия народ, делото и мечтите, за които съвместно се бориха нашите славни предшественици — комунисти и земеделци, и за които мнозина проляха кръвта си, тържествуват в историческите победи на българския народ по пътя на социалистическото преустройство на родината. Сега нашият народ осъществява сложни и големи задачи, поставени в решенията на Дванадесетия партиен конгрес, в теоретическите разработки и практическите подходи, формулирани в докладите, речите и изказванията на другаря Тодор Живков след конгреса. Тези задачи са свързани с по-нататъшната борба за повсеместна интензификация на производството и на всички сфери на обществения живот, за по-ефективно приложение на икономическия подход и неговия механизъм, за непрестанно повишаване на материалното и духовното благосъстояние на народа. Възлово звено на цялостната ни работа е борбата за високо качество навсякъде и във всичко. На този проблем ще бъде посветена и предстоящата Национална партийна конференция.

Днес Българската комунистическа партия е по-силна от всякога. Тя е силна със своята генерална ленинска априлска линия, със своята Програма и с конкретните си предначертания за построяване на зрелия социализъм. Тя е силна с доверието на народа в нейните идеи,

Digitized by Google

цели и политика, с политическата и трудовата активност на работническата класа, селскостопанските труженици, научната и художествената интелигенция, младежта. Тя е силна със своя изпитан съюзник — Българския земеделски народен съюз, с всестранната подкрепа и съдействие на Отечествения фронт, Българските професионални съюзи, Димитровския комунистически младежки съюз.

Днешна социалистическа България е най-вдъхновеният паметник на хилядите свидни чеда на народа ни, отдали живота си за великите идеали на социализма. В изграждането на утрешна България на зрелия социализъм народът ни върви под ръководството на партията единен и неделим и в трудностите, и в успехите, и в делниците, и в празниците. Всичко, постигнато с върховни усилия, всички блага, които днес са всеобщо достояние, всичко е плод на непоколебимата му вяра в идеите и делото на социализма и комунизма, на неговия самоотвержен труд. Всичко, което постигна нашият народ, постигна го под ръководството на Българската комунистическа партия, развила и утвърдила у себе си най-ярките качества на септемврийци: неизменна преданост към интересите на работническата класа, на трудещите се, на народа; кристална чистота, вярност и творческо отношение към идеите и принципите на революционния марксизъм, на ленинизма; нетърпимост към опортюнизма и ревизионизма, към буржоазния национализъм и шовинизъм, неугасим патриотизъм и интернационализъм.

Примерът, героизмът и себеотрицанието на **септемврийци** са мощен стимул на съвременните продължители на тяхното свято дело.

Digitized by Google

ЕДИНОДЕЙСТВИЕ НА КОМУНИСТИ И ЗЕМЕДЕЛЦИ

проф. ВЪЛО ИВАНОВ

На 9 юни най-реакционните сили в страната, обединени в „Народен сговор" и при най-активното участие на коварния и лукав цар Борис, като използваха армията и преди всичко офицерството, извършиха военно-фашистки преврат. Свалиха законното правителство на Александър Стамболийски и установиха монархо-фашистка диктатура.

Военно-фашисткият преврат стана възможен, защото правителството на БЗНС, в плен на идеята за самостоятелна селска власт, подцени опасността от подготовката за преврата, а Централният комитет на партията, който през 1922 г. призоваваше за бдителност спрямо плановете и действията на превратаджиите, за готовност да се действува с оръжие против тях, зае погрешна позиция на „неутралитет" в борбата между „градската и селската буржоазия", което спъваше инициативата на комунистите по места и обективно облекчи преврата.

Почувствували опасността, селяните и работниците под ръководството на местни дейци на Комунистическата партия и Земеделския съюз се вдигнаха на въоръжена борба против фашистките превратаджии. Въстанаха трудещите се в две пети от околиите на страната, а общият брой на въстаниците достигна 100 000 души — работници и селяни, организирани и ръководени от местни ръководители и административни длъжностни лица, общински съветници, кметове.

Дълбокият смисъл и съдържание на Юнското въстание е в това, да не допусне завземането на властта от превратаджиите, а където са я завзели, да бъдат свалени, да бъде възстановена властта на БЗНС, но не самостоятелна селска власт, а власт на здрав работническо-селски съюз, чисто главно съдържание е комунистическо-земеделското единство, осъзнато в неравностойния двубой от самия Александър Стамболийски, от много дейци, подсказан от народните маси. Потвърди се изводът на В. И. Ленин, че има моменти, когато народните маси в своята революционна изява, инициатива и творчество изпреварват своите ръководства и правят нещо несравнимо по-богато, учат своите ръководители, че дни и седмици на революционни борби възпитават масите повече, отколкото десетилетия мирен политически застой.

●

Най-масов и организиран характер, с осъзната идея за комунистическо-земеделско единство има въстанието в Плевен и Плевенския край. Първо въстава село Петърница — Плевенска околия. Оттам се отправят към Плевен заедно въстаниците земеделци и комунисти. По призива на телеграма, подадена от Петърница от ученика земеделски агитатор Петър Симеонов, който се обявява и за командуващ оранжевата гвардия, до дружбите в селата Долни Дъбник и Крушовица, препредадена и по другите села, въстанието обхваща цялата западна част на Плевенска околия. В източната част, с център Гривица, начело на въстанието застава запасният майор земеделец Георги Кочев, който ръководи действията на гривишкия фронт, където при много добра организация са съсредоточени над 6000 въстаници (а според някои

Digitized by Google

сведения около 7000) — в непосредствена близост с град Плевен, готови за действие.

На 10 юни в чифлика „Клементина“ е създаден главен щаб на въстанието с главнокомандуващ Цоно Матов. Той издава манифест, подписан от него и министъра от правителството на Стамболийски Александър Обов. Издадени са общо 24 документа по ръководство на въстанието. На 10 юни въстанието обхваща и другите околии — в Никопол комунисти и земеделци възстановяват законната власт. В Луковит и околията, в Ябланица в тези дни властта се държи от въстаналия народ. Въстаниците се стремят да не допуснат сили на превратаджиите да се прехвърлят по линията София — Мездра — Плевен. В селата на Ловешка околия властта също е в ръцете на въстаниците. По тогавашни сведения в една трета от селата на Плевенски окръг комунистите подкрепят действията на земеделците против военно-фашисткия преврат. Не въстават единствено в Троянска околия с град Троян, и те били готови, но получили от Централния комитет на партията указание със становище да не участвуват в борбата против превратаджиите.

Най-добре е осъзната идеята за въстание с цел събаряне на военно-фашисткия режим по места и в страната сред комунистите в Плевенската партийна организация. Това не е случайно. Деветоюнският преврат завари Плевенската партийна организация до голяма степен подготвена да вдигне трудещите се на въоръжена борба. Подготвени партийни кадри се изпращат на работа в работническите, комсомолските, женските и други масови организации. В много от селата партийните организации се ползват с любовта на селяните. Ето защо вестта за преврата се посреща от трудещите се в града и селата с голямо възмущение и готовност за революционни действия. По това време Плевен за втори път е комуна.

По време на преврата Плевенската окръжна партийна организация наброява над 3500 партийни членове — на трето място след Пловдивската и Врачанската партийна организация. Изградена е и силна военна партийна организация със значително въоръжение. Партийната организация ръководи и профсъюзната организация с около 1200 членове, и комсомолската организация, в която членуват 350 младежи и девойки. „Плевенската партийна организация — пише в своите спомени един от нейните ръководни дейци Иван Зонков — имаше широко влияние не само между работническите среди, но и върху дребните слоеве, а така също и върху голяма част от интелигенцията в града“, което, както отбелязва той, не бе някакво временно увлечение, а резултат на дълга и системна работа „сред масите за тяхната просвета и тяхната организация и особено на дейността на общинския съвет“.

В Плевенската партийна организация се откроява такива нейни дейци и членове като Асен Халачев — високо образован марксист, завършил право в Швейцария, където в средата на болшевики се запознава с идеите на болшевизма, участник в Първата световна война като запасен офицер, адвокат, посветил се на делото на партията и работническата класа, изградил си трайни връзки с масите и верен поглед върху извършващите се процеси; Иван Зонков — адвокат, принципен комунист, кмет на втората Плевенска комуна, обичан и уважаван от всички трудещи се в Плевен, Христо Градинаров — помощник-кмет. Тримата запасни офицери, тримата активни и убедени противници на преврата, привърженици на идеята за единодействие на комунисти и земеделци. Асен Халачев в своята дейност по селата, на съвместни събрания между комунисти и земеделци аргументирано подчертава общността на интересите на работниците и селяните, призовава земеделците да искат от своите ръководители да бъдат по-смели в реформите против едрите собственици и за общ език с комунистите,

Digitized by Google

Обикновено, когато се анализира деветоюнският военно-фашистки преврат, се говори за причини и условия, които го направиха възможен, а се изпускат факторите, които определиха възможността за въстание, за съвместни действия между комунисти и земеделци против общата опасност.

В Плевен и другите градове на окръга превратът бе извършен на девети юни сутринта. Ударът първоначално бе насочен главно срещу органите на властта и организациите на БЗНС. Заети са държавните учреждения, арестувани са земеделски дейци и общински съветници. Очаквайки противодействие от комунистите, затварят клуба на БКП и поставят пред него пост, но след протест на партийното ръководство постът е вдигнат и клубът отворен. Остава незаето общинското управление, където продължава да действува общинският комунистически съвет като орган на властта.

На девети юни сутринта, когато военни команди започват да завземат окръжното управление и пощата, местният партиен комитет начело с Асен Халачев се свиква незабавно да обсъди положението и взема решение да се влезе във връзка със земеделците в града за обща акция, за изпращане на свръзки до партийните организации по селата с указание да се подготвят заедно със земеделските дружби за борба за работническо-селска власт. Определя и член от комитета, който да се свърже с ЦК на партията за указания. Създава акционен комитет с членове Асен Халачев, Иван Зонков, Христо Градинаров, който да ръководи действията против превратаджиите. Но през целия ден на девети юни местният партиен комитет и акционният комитет не могат да установят връзка с Централния комитет. Това ги обрича на бездействие. Тяхната дейност до известна степен възпира и секретаря на окръжния комитет Васил Табачкин и отделни негови поддръжници, които бяха против въстанието, против въоръжената борба, за неутралитет. Те именно призовават да се изчака директива от Централния комитет на партията. Но активността и инициативността, готовността за борба на комунистите и съмишлениците на партията бе голяма и неудържима. „Характерно е да се отбележи — пише Иван Зонков, — че през време, докато акционният комитет и местният такъв спираха акцията, не смеейки да поемат отговорността за едно решение, което се налагаше в случая, отделните работнически квартали започнаха да се организират сами и заявяваха както на местния комитет, така също и на членовете на акционния комитет, че ако не решат да влезе партията в акция, те мимо решенията на местния комитет ще се намесят и ще влязат във връзка със земеделските отряди в отделните пунктове, както бе случаят с девети и част от четвърти и пети квартал на града."

На 10 юни вечерта местният комитет се събира на съвещание в дома на Илия Костов и приема решение за обявяване на въстанието в града. След това за кратко време Асен Халачев и Иван Зонков водят преговори с началника на гарнизона подполковник Стайчев и други ръководители на преврата, които признавали, че „положението на охраната на града е неудържимо" и поискали да се мобилизират комунистите, та заедно с превратаджиите „да засилят някои пунктове от охраната на града". Халачев и Зонков поставили условие комунистите да получат оръжие и да бъдат освободени арестуваните земеделци — общински съветници. Превратаджиите отклонили и едното, и другото искане.

Нощта на 10 срещу 11 юни била нощ на голямо напрежение за всички комунисти в града и в отделните квартали, които били готови да действуват, и особено за ръководството на акционния комитет. След прекъсването на преговорите с превратаджиите Асен Халачев и Христо Градинаров обикалят кварталите и осведомяват комунистите за

Digitized by Google

положението. Партийните членове проявили готовност за незабавно действие. Иван Зонков отива в общината, която формално и фактически продължава да бъде орган на законната власт, а общинският съвет в мнозинството си от комунисти, става център за ръководство на въстанието. Сутринта на 11 юни в общината идва и Асен Халачев. Там били събрани почти всички съветници-комунисти. След като се убедил, че не може да се установи връзка с Централния комитет на партията и съгласно приетото решение от местния партиен акционен комитет Асен Халачев заявява: „... отсега нататък вземам властта" и разпоредил на старши агент Павел Иванов с биене на камбаната, както било уговорено, да оповести въстанието. Това станало на 11 юни в 10 часа. Камбанният звън, така очакван и желан, бил зов за борба на готовите за въстание комунисти и комсомолци. Сред тях и всички трудещи се той внесъл устрем и ентусиазъм, а сред превратаджиите — смут, страх и паника. Ръководителят на въстанието в четвърти квартал Атанас Гърков разказва: „Едва бях облякъл офицерската си форма и камбаната на църквата заби силно. Ужасен звън, косите настръхват. Тичайки из улицата, запасвам пистолета и отивам в квартирата на кварталния десятник — Димитър Аврамов... И така трудната задача как да действуваме се реши в един момент, и то чисто революционно."

За кратко време броят на въстаниците в Плевен — комунисти и земеделци, достига 1200 души. Най-масово и най-добре се развива въстанието в девети квартал, където имало готовност за действие още на 10 юни и броят на въстаниците надминава 500 души. Ръководители на въстанието тук са капитанът от запаса Кольо Венков и Христо Василев — член на партийния комитет и общински съветник. Масово и организирано участие вземат и младежите начело със своя комсомолски ръководител Павел Ламбов. Участвуват и жени. Лукан Казанджиев, въстаник от девети квартал, забива червено знаме на командния пункт „Табията", ушито от Радка Качармазова.

●

Общият брой на въстаниците в града и в селата на окръга достига 30 000 души. Не въстава осми квартал, където Васил Табачкин и Христо Гълъбов са имали лично влияние и са били против въстанието.

В разгара на въстанието превратаджиите чрез измама арестуват неговите ръководители — Асен Халачев, Иван Зонков и Христо Градинаров. А на обяд на 11 юни идва и телеграмата на Централния комитет за прекратяване на въстанието. Плевенските въстаници, които фактически бяха овладели града, по силата на партийната дисциплина преустановяват борбата, макар че изразяват явно недоволство и несъгласие. Когато Васил Табачкин занесъл телеграмата от Тодор Луканов в девети квартал и разпоредил да се прекратят бойните действия и въстаниците да се приберат по домовете си, както свидетелствува участничката във въстанието комунистката Пенка Цветанова, всички въстаници се възмутили, а Кольо Венков заявил, че са излезли да се бият срещу превратаджиите и ще умрат, но няма да се предадат; Борис Райков получил от съобщението нервно разстройство и гневно казал, че ще се самоубие, но няма да си отиде. Изявите от подобен характер били повсеместни.

Същия ден — на 11 юни, продължили действията на превратаджиите за потушаване на въстанието в Плевенски окръг. От София и Враца по нареждане на правителството на Цанков и по искане на местните превратаджии били изпратени допълнително военни сили.

Въстанието в Плевен и Плевенския край претърпя поражение, макар че имаше реално изгледи то да победи и Плевенският край да се превърне в опора за успешна съпротива против военно-фашисткия

Digitized by Google

Обикновено, когато се анализира деветоюнският военно-фашистки преврат, се говори за причини и условия, които го направиха възможен, а се изпускат факторите, които определиха възможността за въстание, за съвместни действия между комунисти и земеделци против общата опасност.

В Плевен и другите градове на окръга преврат бе извършен на девети юни сутринта. Ударът първоначално бе насочен главно срещу органите на властта и организациите на БЗНС. Заети са държавните учреждения, арестувани са земеделски дейци и общински съветници. Очаквайки противодействие от комунистите, затварят клуба на БКП и поставят пред него пост, но след протест на партийното ръководство постът е вдигнат и клубът отворен. Остава незасто общинското управление, където продължава да действува общинският комунистически съвет като орган на властта.

На девети юни сутринта, когато военни команди започват да завземат окръжното управление и пощата, местният партиен комитет начело с Асен Халачев се свиква незабавно да обсъди положението и взема решение да се влезе във връзка със земеделците в града за обща акция, за изпращане на свръзки до партийните организации по селата с указание да се подготвят заедно със земеделските дружби за борба за работническо-селска власт. Определя и член от комитета, който да се свърже с ЦК на партията за указания. Създава акционен комитет с членове Асен Халачев, Иван Зонков, Христо Градинаров, който да ръководи действията против превратаджиите. Но през целия ден на девети юни местният партиен комитет и акционният комитет не могат да установят връзка с Централния комитет. Това ги обрича на бездействие. Тяхната дейност до известна степен възпира и секретаря на окръжния комитет Васил Табачкин и отделни негови поддръжници, които бяха против въстанието, против въоръжената борба, за неутралитет. Те именно призовават да се изчака директива от Централния комитет на партията. Но активността и инициативността, готовността за борба на комунистите и съмишлениците на партията бе голяма и неудържима. „Характерно е да се отбележи — пише Иван Зонков, — че през време, докато акционният комитет и местният такъв спираха акцията, не смеейки да поемат отговорността за едно решение, което се налагаше в случая, отделните работнически квартали започнаха да се организират сами и заявяваха както на местния комитет, така също и на членовете на акционния комитет, че ако не решат да влезе партията в акция, те мимо решенията на местния комитет ще се намесят и ще влязат във връзка със земеделските отряди в отделните пунктове, както бе случаят с девети и част от четвърти и пети квартал на града."

На 10 юни вечерта местният комитет се събира на съвещание в дома на Илия Костов и приема решение за обявяване на въстанието в града. След това за кратко време Асен Халачев и Иван Зонков водят преговори с началника на гарнизона подполковник Стайчев и други ръководители на преврата, които признавали, че „положението на охраната на града е неудържимо" и поискали да се мобилизират комунистите, та заедно с превратаджиите „да засилят някои пунктове от охраната на града". Халачев и Зонков поставили условие комунистите да получат оръжие и да бъдат освободени арестуваните земеделци — общински съветници. Превратаджиите отклонили и едното, и другото искане.

Нощта на 10 срещу 11 юни била нощ на голямо напрежение за всички комунисти в града и в отделните квартали, които били готови да действуват, и особено за ръководството на акционния комитет. След прекъсването на преговорите с превратаджиите Асен Халачев и Христо Градинаров обикалят кварталите и осведомяват комунистите за

Digitized by Google

положението. Партийните членове проявили готовност за незабавно действие. Иван Зонков отива в общината, която формално и фактически продължава да бъде орган на законната власт, а общинският съвет в мнозинството си от комунисти, става център за ръководство на въстанието. Сутринта на 11 юни в общината идва и Асен Халачев. Там били събрани почти всички съветници-комунисти. След като се убедил, че не може да се установи връзка с Централния комитет на партията и съгласно приетото решение от местния партиен акционен комитет Асен Халачев заявява: „... отсега нататък вземам властта“ и разпоредил на старши агент Павел Иванов с биене на камбаната, както било уговорено, да оповести въстанието. Това станало на 11 юни в 10 часа. Камбанният звън, така очакван и желан, бил зов за борба на готовите за въстание комунисти и комсомолци. Сред тях и всички трудещи се той внесъл устрем и ентусиазъм, а сред превратаджиите — смут, страх и паника. Ръководителят на въстанието в четвърти квартал Атанас Гърков разказва: „Едва бях облякъл офицерската си форма и камбаната на църквата заби силно. Ужасен звън, косите настръхват. Тичайки из улицата, запасвам пистолета и отивам в квартирата на кварталния десятник — Димитър Аврамов... И така трудната задача как да действуваме се реши в един момент, и то чисто революционно.“

За кратко време броят на въстаниците в Плевен — комунисти и земеделци, достига 1200 души. Най-масово и най-добре се развива въстанието в девети квартал, където имало готовност за действие още на 10 юни и броят на въстаниците надминава 500 души. Ръководители на въстанието тук са капитанът от запаса Кольо Венков и Христо Василев — член на партийния комитет и общински съветник. Масово и организирано участие вземат и младежите начело със своя комсомолски ръководител Павел Ламбов. Участвуват и жени. Лукан Казанджиев, въстаник от девети квартал, забива червено знаме на командния пункт „Табията“, ушито от Радка Качармазова.

●

Общият брой на въстаниците в града и в селата на окръга достига 30 000 души. Не въстава осми квартал, където Васил Табачкин и Христо Гълъбов са имали лично влияние и са били против въстанието.

В разгара на въстанието превратаджиите чрез измама арестуват неговите ръководители — Асен Халачев, Иван Зонков и Христо Градинаров. А на обяд на 11 юни идва и телеграмата на Централния комитет за прекратяване на въстанието. Плевенските въстаници, които фактически бяха овладели града, по силата на партийната дисциплина преустановяват борбата, макар че изразяват явно недоволство и несъгласие. Когато Васил Табачкин занесъл телеграмата от Тодор Луканов в девети квартал и разпоредил да се прекратят бойните действия и въстаниците да се приберат по домовете си, както свидетелствува участничката във въстанието комунистката Пенка Цветанова, всички въстаници се възмутили, а Кольо Венков заявил, че са излезли да се бият срещу превратаджиите и ще умрат, но няма да се предадат; Борис Райков получил от съобщението нервно разстройство и гневно казал, че ще се самоубие, но няма да си отиде. Изявите от подобен характер били повсеместни.

Същия ден — на 11 юни, продължили действията на превратаджиите за потушаване на въстанието в Плевенски окръг. От София и Враца по нареждане на правителството на Цанков и по искане на местните превратаджии били изпратени допълнително военни сили.

Въстанието в Плевен и Плевенския край претърпя поражение, макар че имаше реално изгледи то да победи и Плевенският край да се превърне в опора за успешна съпротива против военно-фашисткия

Digitized by Google

преврат в национален мащаб. Решаваща роля за неговото поражение или по-скоро за неговото спиране изиграха телеграмата и воденият разговор с Тодор Луканов, в който той изрази пагубното становище за позиция на „неутралитет", и подчинението на местния партиен и акционен комитет. Още вечерта на 11 юни превратаджиите предприемат масови арести на комунисти и земеделци в града и окръга, чийто брой надминава 3000 души. Броят на подсъдимите достигна 1700 души. Арестуван на 11 юни, Асен Халачев, жестоко инквизиран, е убит на 22 юни 1923 г. и трупът му изхвърлен в река Вит край с. Рибен. Убийците инсценират „бягство" и „нападение", на които дават гласност в печата, за да заблудят плевенската общественост.

Заедно с плевенските работници участвуват във въстанието срещу фашистките превратаджии и съветските граждани Митрофан В. Шелепугин, Константин С. Балашов, Михаил В. Ивочкин, бивши бежанци, които работят активно сред белоемигрантските бежанци в полза на основания в България „Союз возвращения на Родину". В своето антикомунистическо и антисъветско озлобление фашистките изверги ги арестуват на 12 юни и ги подлагат на жестоки инквизиции. Убиват Митрофан В. Шелепугин и изхвърлят трупа му край града в лозята. Така в борбата на работниците и селяните срещу настъпващия фашизъм кръвта на убитите въстаници от града-герой на руската бойна слава се смеси с кръвта на съветския човек.

Една от най-съществените и дълбоко поучителни характеристики на юнското въстание в Плевен и Плевенския край е единодействието между комунисти и земеделци. Още в първия ден на преврата Асен Халачев изпраща куриери по селата да установят взаимодействие със земеделците. Според думите на Атанас Кацамунски той му поръчал да посети селата Долни Дъбник и Махалата (сега гр. Пелово) — най-големи в околията, със силни организации и естествени районни центрове „да видиш с какви сили разполагат земеделците и имат ли оръжие достатъчно в излишък, за да дадат и на нас, иначе безсмислено е да носим името революционна партия". Той посетил Махалата и на общо събрание на комунисти и земеделци говорил за съвместната борба против превратаджиите за настъпление срещу Плевен в името на работническо-селското правителство. Бил образуван работническо-селски акционен комитет, в който влезли двама комунисти и двама земеделци. Той изпълнявал функциите на орган на въстанието и орган на властта. В с. Дисеница авторитетният учител-комунист Трайко Сотиров, председател на кооперация „Напред", още в деня на преврата произнесъл реч в училищния двор и заявил, че „трябва всички да отидат да помогнат на своите братя на позицията. Няма да позволим на някакви блокари да управляват България, а ние, народът, ще я управляваме... Дръжте се, те са малко хора, лесно ще ги победим." А Ради Найденов, адвокат-комсомолец, като свидетел пред съда по-късно заявява: „Аз знаех, че ние в града действуваме заедно със земеделците".

Втората конференция на БКП записа в приетата резолюция: „Плевенското въстание най-ясно и нагледно показа пътя, по който на 9 юни трябваше да тръгне партията начело на пролетарските и селските маси в страната. Плевенското въстание опроверга теорията за „неутралитета" и даде първия жив образец на действителните методи на революционно действие при обстановката, която се създаде с контрареволюционния буржоазен преврат."[1] То начерта подстъпите за възприемане на курс към подготовка и организиране на Септемврийското въстание у нас — първото в света антифашистко въстание в името на работническо-селско правителство под ръководството на БКП, чиято сърцевина бе комунистическо-земеделското единство.

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, С., 1954, с. 160.

Digitized by Google

ЗАСЕДАНИЕТО НА ЦК НА БКП (Т.С.) НА 5—7 АВГУСТ 1923 Г.

СНЕЖИНА НИКОЛОВА
кандидат на историческите науки

На 19 юли 1923 г. Централният комитет получава трето обръщение от Коминтерна, в което е обоснована необходимостта от изграждане на единен фронт между двете големи партии на трудещите се — БКП и БЗНС.

От този момент се забелязва едно мъчително бавно, непоследователно, но ясно изразено преориентиране по оценката на деветоюнската позиция. Явно, намесата на Коминтерна се е отразила благоприятно. Повечето от изследванията на българските историци сочат месец юли като период на продължаваща пасивност на ЦК на БКП. Някои най-нови изследвания обаче доказват, че през юли се осъществяват количествени натрупвания, които в последните дни на месеца и в началото на август 1923 г. прерастват в ново качество — решителен поврат в тактиката на партията, която в крайна сметка взема курс към въоръжено въстание.

Какви са фактите на тези бавни количествени натрупвания?

В края на юни 1923 г. в София се провежда синдикална конференция. В доклада на Георги Димитров, извлечения от който са публикувани тогава в „Работнически вестник", правят впечатление някои постановки. Така например Г. Димитров изтъква, че след преврата настъплението на капитала и реакцията се засилва и „положението на трудещите се маси ще се влошава, а срещу работническото движение ще се подготвят удари". И Г. Димитров поставя въпроса за сплотяване на масите — „Идеята за единния фронт да стане плът от плътта на масите"[1].

На 15 юли в Софийската организация започват остри дебати по партийната тактика в поредица заседания, последното от които е на 29 юли. Оформя се опозиция от 86 члена и се гласува специална резолюция по тактиката на партията. Комунистите от с. Дълбоки, Старозагорско, гласуват резолюция, осъждаща поведението на ЦК на 9 юни. В някои партийни организации комунистите не одобряват позицията на ЦК по време на преврата и след това, но високата им съзнателна дисциплина дълго не им позволява открито да се противопоставят на партийната линия. Тези и други примери от втората половина на юли свидетелстват за решаващото влияние на Коминтерна за формиране на отрицателно отношение в партията към деветоюнските грешки.

В уводната статия на „Работнически вестник" от 19 юли се декларира, че при новите условия (новите условия, на които се говори в партийния орган, това е засилващото се настъпление на реакцията срещу революционните и демократичните сили) друго трябва да бъде отношението на Комунистическата партия към земеделския съюз, че сега „се създава възможност за единен фронт на Комунистическата партия и Земеделския съюз в името на издигнатите вече лозунги за работническо-селско правителство".

В края на юли 1923 г. ЦК публикува Позив на Висшия партиен съвет. Изработен в първите дни на месеца, до момента на публикуването му (31 юли 1923 г.), Позивът явно претърпява някои корекции в положителен смисъл. Така в него четем: „Работници и работнички! Борете се против буржоазната диктатура за по-добър живот и повече свобода. За постигане на тая цел подайте ръка на безимотните и малоимотните селяни от селските дружби и Земеделския съюз, създайте единния фронт на трудещия се народ от градове и села и поведете обща борба за осъществяване на издигнатите лозунги и за създаване на работническо-селско правителство!" Интересното е, че тези призиви са поставени наред с продължаващата защита на деветоюнската позиция. Така постепенно си пробиват път нови схващания, натрупват се елементи на новия политически курс.

В. Коларов веднага след освобождаването му от ареста във Варна в последните дни на юли тръгва за София. Той заварва членовете на Централния комитет на партията разтревожени за бъдещето и не толкова единни в защитата на деветоюнската тактика от критиката на Коминтерна.

---

[1] Г. Димитров. Съч., т. 7, с. 169—172.

Digitized by Google

преврат в национален мащаб. Решаваща роля за неговото поражение или по-скоро за неговото спиране изиграха телеграмата и воденият разговор с Тодор Луканов, в който той изрази пагубното становище за позиция на „неутралитет", и подчинението на местния партиен и акционен комитет. Още вечерта на 11 юни превратаджиите предприемат масови арести на комунисти и земеделци в града и окръга, чийто брой надминава 3000 души. Броят на подсъдимите достигна 1700 души. Арестуван на 11 юни, Асен Халачев, жестоко инквизиран, е убит на 22 юни 1923 г. и трупът му изхвърлен в река Вит край с. Рибен. Убийците инсценират „бягство" и „нападение", на които дават гласност в печата, за да заблудят плевенската общественост.

Заедно с плевенските работници участвуват във въстанието срещу фашистките превратаджии и съветските граждани Митрофан В. Шелепугин, Константин С. Балашов, Михаил В. Ивочкин, бивши бежанци, които работят активно сред белоемигрантските бежанци в полза на основания в България „Союз возвращения на Родину". В своето антикомунистическо и антисъветско озлобление фашистките изверги ги арестуват на 12 юни и ги подлагат на жестоки инквизиции. Убиват Митрофан В. Шелепугин и изхвърлят трупа му край града в лозята. Така в борбата на работниците и селяните срещу настъпващия фашизъм кръвта на убитите въстаници от града-герой на руската бойна слава се смеси с кръвта на съветския човек.

Една от най-съществените и дълбоко поучителни характеристики на юнското въстание в Плевен и Плевенския край е единодействието между комунисти и земеделци. Още в първия ден на преврата Асен Халачев изпраща куриери по селата да установят взаимодействие със земеделците. Според думите на Атанас Кацамунски той му поръчал да посети селата Долни Дъбник и Махалата (сега гр. Пелово) — най-големи в околията, със силни организации и естествени районни центрове „да видиш с какви сили разполагат земеделците и имат ли оръжие достатъчно в излишък, за да дадат и на нас, иначе безсмислено е да носим името революционна партия". Той посетил Махалата и на общо събрание на комунисти и земеделци говорил за съвместната борба против превратаджиите за настъпление срещу Плевен в името на работническо-селското правителство. Бил образуван работническо-селски акционен комитет, в който влезли двама комунисти и двама земеделци. Той изпълнявал функциите на орган на въстанието и орган на властта. В с. Дисеница авторитетният учител-комунист Трайко Сотиров, председател на кооперация „Напред", още в деня на преврата произнесъл реч в училищния двор и заявил, че „трябва всички да отидат да помогнат на своите братя на позицията. Няма да позволим на някакви блокари да управляват България, а ние, народът, ще я управляваме... Дръжте се, те са малко хора, лесно ще ги победим." А Ради Найденов, адвокат-комсомолец, като свидетел пред съда по-късно заявява: „Аз знаех, че ние в града действуваме заедно със земеделците".

Втората конференция на БКП записа в приетата резолюция: „Плевенското въстание най-ясно и нагледно показа пътя, по който на 9 юни трябваше да тръгне партията начело на пролетарските и селските маси в страната. Плевенското въстание опроверга теорията за „неутралитета" и даде първия жив образец на действителните методи на революционно действие при обстановката, която се създаде с контрареволюционния буржоазен преврат."[1] То начерта подстъпите за възприемане на курс към подготовка и организиране на Септемврийското въстание у нас — първото в света антифашистко въстание в името на работническо-селско правителство под ръководството на БКП, чиято сърцевина бе комунистическо-земеделското единство.

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, С., 1954, с. 160.

Digitized by Google

ЗАСЕДАНИЕТО НА ЦК НА БКП (Т.С.) НА 5—7 АВГУСТ 1923 Г.

СНЕЖИНА НИКОЛОВА
кандидат на историческите науки

На 19 юли 1923 г. Централният комитет получава трето обръщение от Коминтерна, в което е обоснована необходимостта от изграждане на единен фронт между двете големи партии на трудещите се — БКП и БЗНС.

От този момент се забелязва едно мъчително бавно, непоследователно, но ясно изразено преориентиране по оценката на деветоюнската позиция. Явно, намесата на Коминтерна се е отразила благоприятно. Повечето от изследванията на българските историци сочат месец юли като период на продължаваща пасивност на ЦК на БКП. Някои най-нови изследвания обаче доказват, че през юли се осъществяват количествени натрупвания, които в последните дни на месеца и в началото на август 1923 г. прерастват в ново качество — решителен поврат в тактиката на партията, която в крайна сметка взема курс към въоръжено въстание.

Какви са фактите на тези бавни количествени натрупвания?

В края на юни 1923 г. в София се провежда синдикална конференция. В доклада на Георги Димитров, извлечения от който са публикувани тогава в „Работнически вестник", правят впечатление някои постановки. Така например Г. Димитров изтъква, че след преврата настъплението на капитала и реакцията се засилва и „положението на трудещите се маси ще се влошава, а срещу работническото движение ще се подготвят удари". И Г. Димитров поставя въпроса за сплотяване на масите — „Идеята за единния фронт да стане плът от плътта на масите"[1].

На 15 юли в Софийската организация започват остри дебати по партийната тактика в поредица заседания, последното от които е на 29 юли. Оформя се опозиция от 86 члена и се гласува специална резолюция по тактиката на партията. Комунистите от с. Дълбоки, Старозагорско, гласуват резолюция, осъждаща поведението на ЦК на 9 юни. В някои партийни организации комунистите не одобряват позицията на ЦК по време на преврата и след това, но високата им съзнателна дисциплина дълго не им позволява открито да се противопоставят на партийната линия. Тези и други примери от втората половина на юли свидетелстват за решаващото влияние на Коминтерна за формиране на отрицателно отношение в партията към деветоюнските грешки.

В уводната статия на „Работнически вестник" от 19 юли се декларира, че при новите условия (новите условия, на които се говори в партийния орган, това е засилващото се настъпление на реакцията срещу революционните и демократичните сили) друго трябва да бъде отношението на Комунистическата партия към земеделския съюз, че сега „се създава възможност за единен фронт на Комунистическата партия и Земеделския съюз в името на издигнатите вече лозунги за работническо-селско правителство".

В края на юли 1923 г. ЦК публикува Позив на Висшия партиен съвет. Изработен в първите дни на месеца, до момента на публикуването му (31 юли 1923 г.), Позивът явно претърпява някои корекции в положителен смисъл. Така в него четем: „Работници и работнички! Борете се против буржоазната диктатура за по-добър живот и повече свобода. За постигане на тая цел подайте ръка на безимотните и малоимотните селяни от селските дружби и Земеделския съюз, създайте единния фронт на трудещия се народ от градове и села и поведете обща борба за осъществяване на издигнатите лозунги и за създаване на работническо-селско правителство!" Интересното е, че тези призиви са поставени наред с продължаващата защита на деветоюнската позиция. Така постепенно си пробиват път нови схващания, натрупват се елементи на новия политически курс.

В. Коларов веднага след освобождаването му от ареста във Варна в последните дни на юли тръгва за София. Той заварва членовете на Централния комитет на партията разтревожени за бъдещето и не толкова единни в защитата на деветоюнската тактика от критиката на Коминтерна.

---

[1] Г. Димитров. Съч., т. 7, с. 169—172.

Digitized by Google

Подготвяйки се за участие в заседанията на Централния комитет, В. Коларов се запознава с много материали и особено с доклада, който Централният комитет изпраща на Изпълнителния комитет през юли 1923 г. В този доклад прави впечатление изопачаването на някои факти или в най-добрия случай премълчаването им, за да се докаже, че народните маси са посрещнали фашисткия преврат равнодушно; опит да се омаловажи възмущението им и да се отрече юнското народно въстание. Видял политическата обстановка в България и лично сблъскал се с полицейските репресии, запознал се с този и други партийни документи и материали, у В. Коларов се засилва убеждението, че готовност у масите да се бият и шансове за народна победа през юни са били налице. За него става ясно, че на 9 юни нашата партия е извършила груба политическа грешка и че в работата на Централния комитет задачата му ще бъде тежка — да накара членовете му непосредствено след събитията, когато повечето от тях все още усърдно отстояват партийната позиция на 9 юни, да признаят своята грешка и да я разкритикуват открито пред партията. В. Коларов разбира, че „първата стъпка към самокритиката, това, което повелително налагаше моментът, беше да се скъса веднага и решително с деветоюнския курс, който продължаваше още да се провежда, и да се насочи партията по пътя на една всестранна подготовка, за да може да посрещне във всеоръжие прекия удар, който тъкмеше да ѝ нанесе тържествуващата реакция"[1].

Заседанието на ЦК на партията е насрочено на 5 август 1923 г. В спомените си В. Коларов пише, че се е подготвял и отивал на това заседание с високо чувство за отговорност и ясна цел — да окаже на място помощ на ЦК да изправи погрешната линия. На първо време той се е надявал да разколебае убеждението, че деветоюнската позиция е правилна, но пълно и откровено признаване на грешката е очаквал по-късно. Убеден, че прелом в политическата линия на ЦК може да бъде осъществен незабавно, той си поставя за главна задача преди всичко тази цел съобразно бързото развитие на събитията и бързо изменящата се атмосфера около партията. „Трябваше да бъдат проведени редица бързи и сериозни мероприятия. Трябваше партийното членство да почувствува прехода към една тактика на смела и решителна съпротива и борба, каквато се препоръчваше в обръщението на Коминтерна... Трябваше да се тури край на отстъплението и да се мине към сериозна подготовка за едно решително настъпление" — пише В. Коларов.[2]

Заседанието на ЦК се провежда в квартирата на Стефан Македонски — ул. „Аксаков", София. То започва своята работа на 5 август и я завършва на 7 август 1923 г. в обстановка на откровена дискусия на всички наболели въпроси и анализ на създаденото положение в партията и страната. Всъщност ръководителите на нашата партия трябвало да дадат отговор на един въпрос: как стана така, че БКП(т. с.), която през януари 1923 г. ясно вижда опасността за революционното движение от настъплението на реакционната буржоазия и е готова в случай на опасност да се намеси самостоятелно в борбата в името на работническо-селското правителство; партията, която не се поколебава през тревожната 1922 г. да подаде ръка на земеделското правителство и допуща възможността и признава необходимостта от съвместно действие със земеделското правителство в случай на опит за преврат; какво се е изменило на 9 юни, та ЦК да скъса със своята изпитана и проверена в практиката тактика и да възприеме чуждия за нея „курс на неутралитет?"

На заседанието Васил Коларов подлага на критика деветоюнската политическа линия на партията и излага своята позиция. Той изтъква, че фашистката власт носи със себе си не само насилие, терор, необуздана експлоатация и грабеж на народните маси, но и опасност от физическо изтребление на всичко съзнателно и революционно сред работническата класа и селячеството; а бездействието пред лицето на един такъв преврат е равносилно на самоубийство за Комунистическата партия. Като посочва опасността от разгром на революционното движение, той обосновава необходимостта от подготовка на масите за въоръжено въстание в името на работническо-селско правителство.[3]

Изказванията на членовете на ЦК и КК, макар и косвено, вече разкриват липсата на пълно единомислие при оценката на деветоюнската тактика. Преживяното през последните два месеца, жестоките факти, разкриващи недвусмислено настъплението на фашистката реакция, честното и безкомпромисно отношение към партията и желанието да ѝ се помогне да излезе от неблагоприятното положение, в което сама се е поставила, помага на част от членовете на ЦК да осъзнаят необходимостта от конкретни мерки за активизиране на партията; да стигнат до извода, че въоръженото въстание е неизбежно. Истина е, че членовете на ЦК не успяват да осъзнаят докрай допуснатата на 9 юни грешка и както казва по-късно Г. Димитров, „те преодоляваха деветоюнската грешка, без да я осъдят категорично". Но фактът, че изводите на В. Коларов, че партията не трябва да се оправдава пред развилнялата се реакция, нито да се отрича от своите славни борби в миналото, а да внушава

[1] ЦПА, ф. 147, оп. 2, а. е. 26, л. 147.
[2] Пак там, л. 158.
[3] Пак там, л. 162.

Digitized by Google

на масите неизбежността от решителното стълкновение с фашисткта власт и като се готви сериозно за този сблъсък, бяха подкрепени от мнозинството на ЦК, бе голяма крачка напред. Основните изводи, до които достига в своите разисквания ЦК на БКП, взети въз основа на трезва преценка на обективната обстановка в страната, на съотношението на класовите и политическите сили, на готовността на масите за отпор на фашисткото настъпление, се оформят в решения.

Резолюцията за положението и за непосредствените задачи на партията, предложена от Васил Коларов, е приета на 5 август 1923 г.[1] В нея ЦК правилно преценява обстановката, създадена от деветоюнския преврат като обстановка на дълбока революционна криза, като „криза за властта", „изходът от която не можеше да бъде друг освен въоръженото въстание на масите в името на работническо-селско правителство". Веднъж достигнал до убеждението за необходимостта от въстание, Централният комитет вижда вече своята главна задача във „всестранната подготовка на масовото въоръжено въстание"[2].

Това решение поставя партията на ясна и стабилна основа, основа на пълен синхрон между конкретна историческа обстановка, готовност на масите за смели революционни действия и готовност на комунистическия авангард да поеме ръководството на прогресивните сили за сваляне на реакционната фашистка буржоазия от власт. За да може наистина въстанието да се опира на революционния подем на народа, резолюцията задължава в политическо отношение партията да образува единен фронт на трудещите се маси от града и селото против бруталното настъпление на капитала. Партията трябваше да се обърне с предложение за единодействие до всички масови политически и икономически организации — БЗНС, партията на широките социалисти, Съюза на занаятчиите, организациите на анархокомунистите и др. С това решение БКП(т. с.) преодолява дотогавашното си ограничено разбиране на единния фронт, когато не разбира революционно-демократичните тенденции в БЗНС и революционните възможности на трудещите се български селяни и тяхното място в единния фронт на трудещите се маси под ръководството на работническата класа за събаряне на буржоазното господство.

Резолюцията, като насочва партията да не допусне буржоазията да се обедини в единен блок, обръща особено внимание на военната подготовка на въстанието, на работата сред войската и въоръжаването на масите; тя насърчава борбата на масите против терора и настъплението на капиталистите, свързвайки я с лозунга за работническо-селско правителство.

При подготовката и приемането на резолюцията надделява мнението, че при растящата жестока реакция и готовността на масите да й се противопоставят, партията не бива да повтори своята грешка от 9 юни, тя трябва „съзнателно да възприеме курса на въоръжена борба срещу реакцията и да се готви трескаво за въоръжено въстание" в името на работническо-селско правителство[3].

И така след военно-фашисткия преврат политическата обстановка в страната рязко се променя и на преден план изпъква противоречието между фашизма и всички демократични сили. Променя ли това пролетарския характер на предстоящата революция, така както го определя Първият конгрес на БКП(т. с.)? Повратът на едрата буржоазия към фашизма налага въоръжените форми на борба, определя нарастващата роля на демократическите движения, разкрива по-ясно необходимостта да се разработи демократическа платформа на борбата, засилва възможността от преходни форми и стъпала към пролетарската диктатура, тъй като на преден план излиза задачата да се събори фашизмът, а не пряко да се води борба за събаряне въобще на капитализма.

Но от възприемането до дълбокото оазнаване и практическото приложение на тези нови разработки на стратегията и тактиката на социалистическата революция БКП(т. с.) изминава тежък път на идейно и революционно превъоръжаване. В този път тя допуска и сериозни грешки, но първа от всички комунистически партии в света с помощта на Коминтерна тя се ориентира към активни действия против фашисткта диктатура и подготвя и провежда Септемврийското антифашистко въстание, приближавайки се до правилното прилагане на новата тактика, тактика на единния фронт в трудните условия на революционна обстановка.

Решението от 7 август 1923 г. разкрива схващането на БКП за значението на генералната протестна стачка като прелюдия към въоръжено въстание[4]. То предвижда в случай на масови арести на ръководни партийни дейци да се обяви „24-часова генерална протестна стачка с изключение на железниците и телеграфа", а също да се проведат масови събрания и демонстрации, като „по-нататъшният ход на борбата ще зависи от обстоятелствата"[5]. В състава на изградения Военно-технически комитет, който трябва да ръководи огромната работа по организацията и подготовката на въоръженото въстание в цялата страна, създавайки съответната стройна военно-техническа организация по окръзи,

[1] ЦПА, ф. 1, оп. 2, а. е. 416.
[2] Пак там.
[3] ЦПА, ф. 147, оп. 2, а. е. 26, л. 168.
[4] ЦПА, ф. 1, оп. 2, а. е. 416.
[5] Пак там.

Digitized by Google

са назначени следните другари: Коста Янков, Петко Напетов, Антон Недялков, Тодор Атанасов, Станке Димитров (Марек) и Антон Иванов. Малко по-късно към комитета бяха привлечени и Димитър Гичев и Иван Генчев.

По този начин в решенията от август Централният комитет набелязва редица конкретни мероприятия по политическата и военно-техническата подготовка на въстанието.

Оценките, залегнали в резолюцията и решенията от 5—7 август, са нова позиция, стратегия и тактика, противоположна на деветоюнската позиция на неутралитет. Те са голяма крачка напред, ново, вече по-осъзнато отношение към Лениновите и на Комунистическия интернационал постановки по въпросите за властта, за съюзниците, за тактиката на единния фронт. Тези нови постановки не са приети с абсолютно болшинство. Има членове на ЦК, които въобще отричат въоръженото въстание. Положителният, макар и труден процес на идейно-теоретическо превъоръжаване на нашата партия се разкрива в позицията на мнозинството в ЦК. След оживени спорове и разисквания мнозинството членове на ЦК гласуват резолюцията, предложена от Васил Коларов, и приключват заседанията с твърдата решимост да пристъпят към незабавно изпълнение на взетите решения. В това историческо заседание на ЦК, внесло коренен прелом в стратегията и тактиката на БКП(т. с.) обаче, все пак е допусната сериозна грешка. Погрешната деветоюнска тактика е преодоляна, без да бъде категорично осъдена. Тази грешка е явен компромис пред малцинството в ЦК, в името на единството в онзи решителен момент. Този компромис довежда след себе си други грешки, които се отразяват пагубно върху подготовката и провеждането на въоръженото въстание. Защото с мълчаливото примирение със съществуващото в ЦК опозиционно малцинство се стига до формирането на една опозиция или в най-добрия случай пасивна сила във всички партийни поделения — окръзи, околии, местни партийни организации. По този начин в редовете на партията остават колебливи, нерешителни, опортюнистически елементи, които в хода на въстанието попречват на партията успешно да изпълни ролята си на авангард, на ръководен щаб на въоръжената борба. Много по-късно пред V конгрес на нашата партия Георги Димитров казва: „Опитът на Септемврийското въстание показва, че в една немалка част от ръководителите на партията в центъра и по места курсът на решителна и непримирима борба срещу фашизма или съвсем не беше възприет, или беше възприет само на думи, без убеждение и воля за борба. На това именно се дължеше обстоятелството, че тези събития (септемврийските, б. м.) свариха редица партийни организации неподготвени за въстание"[1]. Тази трезва оценка правим днес, а тогава заедно с грешките и въпреки тях в дните след заседанието през август 1923 г., здравото революционно ядро в ЦК, комунистите и комсомолците по места трескаво заработват за сплотяването на всички трудещи се за единна борба против фашизма на основата на демократичната платформа на техните политически и икономически организации. Пристъпва се към политическата и военно-техническата подготовка на въстанието.

По поръчение на ЦК на партията през август—септември 1923 г. са написани и публикувани в партийния орган „Работнически вестник" поредица блестящи статии на Георги Димитров за същността, задачите и необходимостта от единен фронт на всички демократични сили на трудещите се. Тези статии внасят така необходимата за момента яснота по редица актуални политически въпроси. „Големият въпрос, който тая все по-изострящо се политическа криза поставя днес на дневен ред за непосредствено разрешение — пише тогава Г. Димитров, — е въпросът за властта. Кому трябва да принадлежи властта в тая страна? На капиталистическото малцинство или на огромното трудещо се народно мнозинство?... Две решения са възможни за съществуващата политическа криза. Едното е — капиталистическото решение на кризата, другото е — народното, т. е. решението, което посочват трудещите се маси. Средно решение няма и не може да има."

Днес можем да се гордеем с тези статии, които са образец на правилно схващане на тактиката на единния фронт при създадената революционна криза в България. Написани с яркия, жив и точен пролетарски език на Г. Димитров, те разработват най-актуалните проблеми, по които народните маси трябва да са наясно, като: единния фронт, посоката на главния удар, сътрудничеството с БЗНС, програмата на борбата. Издигнатият с приемането на курса към въоръжено въстание от ЦК на БКП лозунг за демократично работническо-селско правителство се явява важна крачка напред в усвояването на ленинската стратегия и тактика. За първи път партията поставя практически въпроса за правилното съчетаване на демократическите и социалистическите задачи в революционното движение. Това говори, че партията смело се отърсва от своето тесняшко разбиране за „самостоятелна" класова борба, което на практика е било пречка в борбата за осъществяването на работническо-селското правителство.

Теоретическото изясняване на основните въпроси на революцията от партията има голямо значение за самата нея, когато изработва своята стратегия и тактика в конкретната историческа обстановка, но то има също такова значение и за широките народни маси. Ясната програма, ясното

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 241.

Digitized by Google

съзнание на трудещите се против кого и в името на какво се бият стократно увеличава тяхната политическа активност.

Малко по-късно, вече в хода на въстанието, благодарение на общо взето правилно приложената тактика на единен фронт в бойна обстановка, при трудни условия, се получи онази сплав на партия и народ, на теория и практика, която разкри голямата крачка напред, направена от БКП(т. с.) по пътя на нейната болшевизация. Като се пребори със собствените си грешки, партията организира и оглави съпротивата на българския пролетариат, трудовото селячество и останалите трудови маси срещу фашизма. Така БКП(т. с.) доказа, че е партия революционна — партия комунистическа.

ПОДВИГЪТ НА СЕПТЕМВРИЙЦИ

ЛАЗАР ПЕТРОВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Враца

Знае се, че Врачански окръг стоеше в първите редици на Септемврийското въстание , че населението от нашия край масово взе участие в първото антифашистко въстание. Много са причините, които поставиха партийните организации от Врачански окръг в авангарда на партията, но главната между тях е неуморната дейност на великия син на нашата работническа класа, партията и народа Георги Димитров. Работническото и комунистическо движение в окръга от възмъжаването му през 1906 г. до апогея на развитието му — Септемврийското въстание 1923 г., бе непосредствено свързано с Димитров. Цели 17 години той работи с ентусиазъм и дръзновение за свързването на революционния марксизъм с работническото движение в регионален мащаб, за създаване на здрави партийни организации и групи и тяхното утвърждаване в политическия живот на окръга. С негова помощ комунистите от Врачанския край водиха непримирима класова борба, придобиха опит в ръководене на работнически колективи и стачки.

Трудещите се от нашия окръг се отнасяха с голямо уважение към видния работнически организатор и трибун. Пет пъти (през 1913, 1914, 1919, 1920 и 1923 година) те го избираха за депутат в Народното събрание. В историята на българския парламентаризъм Георги Димитров за дълги години остана с определението „врачански народен представител".

Великият вожд и учител на нашия народ имаше голям принос за създаването и укрепването на Врачанската окръжна партийна организация, която стоеше в центъра на политическия живот в Северозападна България. В навечерието на въстанието тя имаше 162 организации и групи с около 4000 членове.[1] Под нейно ръководство бяха 79 комсо-

[1] Врачански окръг тогава включваше Врачанска, Белослатинска, Оряховска, Берковска и Фердинандска околия.

Digitized by Google

молски дружества с близо 2100 комсомолци, десетки синдикати и няколко учителски комунистически групи с над 800 членове. В ръководения от партията Съюз на бившите пленници и заложници имаше 120 групи с 4730 членове, предимно бивши фронтоваци. Но не броят на групите и членовете на партията и масовите организации даваха тежест на комунистическото движение в окръга. То беше си завоювало авторитет дори в ония селища, в които господствуваха други политически партии. Комунистите от окръга бяха талантливи масовици и организатори. Тях ги следваше не само огромна част от работническата класа и трудовото селячество, но и елитът на народната интелигенция.

Рамо до рамо с комунистите във въстанието участвуваха и хиляди сдружени земеделци. След БКП (т. с.) и БЗНС вървяха около четири пети от избирателите, огромната част от безпартийните. В изборите за окръжни съветници, проведени през януари 1920 г., земеделците спечелиха 30 000 гласа, комунистите — 22 000, а блокът — около 16 000. Още по-показателни бяха резултатите от Референдума за съдене на виновниците за националната катастрофа през 1922 г. С бялата бюлетина гласуваха около 55 000 избиратели, а с черната — 15 000.

Комунистите и земеделците държаха в ръцете си общините в почти всички селища на окръга. В годините на следвоенния революционен подем (1919—1923 г.) партията спечели 34 комуни, в които влизаха 58 селища. Това бе крупно завоевание на окръжната партийна организация, показател за нейното влияние сред безпартийните, а също за политическото и административното майсторство на нейните кадри.

Трудещите се от Врачански окръг следваха Комунистическата партия, защото виждаха в нейно лице ръководната сила за осъществяване на социалните си въжделения, защото с основание вярваха, че тя ще бъде организаторът на българския Октомври. Те подкрепяха Българския земеделски народен съюз заради неговата реформаторска дейност. Само по Закона за трудово-поземлената собственост (ТПС) в окръга бяха отчуждени и раздадени на безимотни и малоимотни 72 692 декара обработваема земя.

Подготовката на въстанието започна непосредствено след историческото заседание на ЦК на БКП от 5—7 август 1923 г. Тя се изразяваше преди всичко в укрепване на партийните организации и групи, масово-политическата дейност за привличане на членовете на БЗНС и безпартийните в подготовката и военно-техническата дейност: въоръжаване, формиране на бойни поделения и определяне на командири, а също изготвяне на оперативни планове за превземане на централни селища и обекти.

Независимо че част от ръководните кадри на партията и БЗНС бяха в затвора като участници в юнското въстание и че на 12 септември бяха арестувани над 100 известни партийни дейци, подготовката на въстанието се разгръщаше на широк фронт.

Още през месец август военно-техническата комисия на ЦК на партията прие план за въстанието, който беше утвърден от Централния комитет. На Врачански окръг се поставяха най-отговорни задачи и затова той бе включен в Софийска оперативна област. Имаха се предвид силата на окръжната комунистическа организация, която бе първа по брой на организации и групи и втора по числен състав в страната, и важното стратегическо положение на окръга спрямо София.

В ранната утрин на 23 септември 1923 г. започна въстанието в Северозападна България. За два дни в окръга бе установена работническо-селска власт с изключение на Враца и няколко села. Свикани бяха митинги и събрания, избрани бяха революционни комитети, формирани бяха въстанически групи и отряди, назначени бяха коменданти и командири, обявена беше мобилизация на мъжкото население от

Digitized by Google

призивна възраст. Във Фердинанд бе сформиран окръжен революционен комитет и от негово име беше издаден позив към трудещите се, в който се казваше:

„Народе от всички полета на труда, притечи се многобройно от села и градове под разветите знамена, хвърли се смело и мъжки в славната борба. Блясъкът на показалата се победа ще озари твоето изпито лице, ще смекчи болките на разкъсаното ти сърце и ще хвърли в дива злоба от безсилие твоите врагове. От свещената кръв на борбата ще огрее зората на свободата, благоденствието и мира. Напред на смела и славна борба, напред към победа! Да живее републиката на работниците и селяните! Да живее работническо-селското правителство, правителство на труда!"

Във Врачански окръг имаше 240 селища, от тях въстанаха 206, а революционни комитети, т. е. работническо-селска власт бе установена в 166 селища.

Както според плана на Главния военно-революционен комитет, който се установи във Фердинанд (сега Михайловград), така и според окръжния план главна задача на въстанието във Врачански окръг беше превземането на Враца. По пътя за осъществяването на тази цел въстаническата армия от западната страна на окръга прояви чудеса от героизъм. Водиха се победоносните боеве при Фердинанд и Бойчиновци. Пленени бяха 250 войници и офицери, 3 оръдия, 8 картечници, много пушки, хиляди патрони.

В Оряховска и Белослатинска околия бяха формирани въстанически отряди: отрядът на Манчо Тормаков, който превзе граничната застава в Байкал и плени много оръжие, но бе разбит в боя край Бреница; отрядът на Фердинанд Козовски, който води бой в района на Баница с войскова част; отрядът на Тодор Костов, който превзе граничния пост при Лесковец; отрядът на Павел Пурчев и отрядът на Георги Михайлов и други.

Град Враца не бе превзет, защото правителството успя да съсредоточи в негова защита най-големия гарнизон в страната — Софийския. В района на Криводол се разигра последното голямо сражение и то завърши с разгром на въстаническите сили. Въстаниците от селата на Искърския край не превзеха Мездра и правителството можа свободно да праща войски и оръжие от София срещу Врачански окръг. Опитът на Осиковския отряд, състоящ се от 50 души, да овладее гара Лакатник и прекъсне вражеския транпорт завърши без успех. Отрядът бе принуден да отстъпи...

След поражението на въстанието войскови поделения и шпицкоманди започнаха кървав терор. Без съд и присъда бяха избити стотици въстаници. От бившия Врачански окръг загинаха около 470 души. За да избягнат смъртта, бяха принудени да преминат в Югославия и Румъния около хиляда въстаници. Стотици бяха затворени в полицейски участъци и училища и очакваха тежки присъди.

Септемврийското въстание завърши с поражение, но то записа една от най-светлите страници в нашата партийна и гражданска история. Заслуга за това имаха такива видни дейци на партията като Георги Дамянов и Замфир Попов, Георги Михайлов и Фердинанд Козовски, Мончо Тормаков и Тодор Костов, Михаил Кънчев и Коста Петров, Йордан Куртев и Стефан Трифонов, Вела Пискова и Цола Драгойчева, Павел Пурчев и Иван Кинов, Петър Панчевски и Благой Иванов и много други.

Изключителна роля за успехите на окръжната партийна организация и Септемврийското въстание имаше Гаврил Генов. Възпитаник на Врачанската мъжка гимназия, офицер през Балканската и Първата

Digitized by Google

световна война, юрист по образование, той прояви забележителни организаторски способности и умение при укрепването и масовизирането на окръжната партийна организация в нейния първи период. Той бе последователно окръжен партиен организатор, редактор на вестник „Комуна“ — орган на окръжния комитет на БКП, и секретар на същия комитет. Като организатор и оратор беше посетил всички партийни групи и организации в окръга, познаваше всички партийни ръководители и мнозинството от партийните членове, а и те го познаваха и обичаха. Като член на Централния военно-революционен комитет лично ръководи най-големите сражения при Фердинанд и Бойчиновци. Съумя да организира отстъплението на въстаническата армия и спасяването от гибел на мнозинството от въстаническите командири и най-изтъкнати партийни функционери. По-късно застана начело на политическата емиграция в Югославия и оглави партийното ръководство при подготовката на ново въстание през 1924—1925 година.

В Септемврийското въстание още повече укрепна бойното единобратство между най-големите политически организации във Врачански окръг — окръжните организации на БКП и БЗНС. Това братство имаше записани вече светли бойни страници от Юнското въстание в Оряховска и Белослатинска околия. (В Оряховска околия в Юнското въоръжено въстание участвуват около 8000 бойци със значителен, макар и краткотраен успех.) В септемврийската епопея то доби ново съдържание, разшири мащабите си, зациментира се в съвместно пролятата кръв на полесраженията и по селските мегдани, където фашистите избиваха бащите пред техните деца.

Във въстанието взеха участие хиляди сдружени земеделци. Между тях бяха най-изтъкнатите дейци на съюза — народни представители, председатели на дружби, кметове и народни учители като: Горан Петков и Иван Кожухаров, Христо Петрински и Митре Попесков, Иван Чолаков и Стефан Цанов, Ботю Влахов и Трифон Бачийски, Марин Доневски и Върбан Тричков и много други предани антифашисти и демократи, верни на републиканските завети на Александър Стамболийски.

След въстанието партията не беше свалила основния лозунг за събаряне на монархо-фашистката власт. Продължаваше курсът на въоръжено въстание. Изградена бе окръжна военна организация, възстановени бяха партийните организации на нелегални основи, учреден бе окръжен комитет на партията начело с Ангел Грамчев — верен на септемврийската линия на партията. През 1924 г. бе отчетено, че Врачански окръг е най-добре подготвен от всички други окръзи за ново въстание. Това беше още едно доказателство за силата и жилавостта на окръжната партийна организация. Ярък пример в това отношение беше партийната организация в Кнежа. През 1923 г. тя се вдигна за защита на земеделската власт в Юнското въстание. Без да чака нареждане от ЦК, партийната организация в Кнежа със 130 членове обсъжда решение заедно с дружбата да вдигнат въстание, да организират околийски и местни военно-революционни работническо-селски комитети с по равен брой представители на БКП и БЗНС. Въстаниците в този край действуват съгласувано с надигналите се против преврата работници и селяни от Плевенски окръг. След три месеца партийната организация в Кнежа отново развя знамето на революцията в Септемврийското въстание. Въпреки нечувания терор отново бе готова за въстание през есента на 1924 г. и не е чудно, че тази организация даде шестима интербригадисти в Испанската гражданска война.

Фашистката власт разгроми с военна сила Юнското и Септемврийското въстание през 1923 г. и потопи в кръв партийните редици след

Digitized by Google

атентата в София през 1925 година. Тя обаче не можа да унищожи комунистическото движение в нашия край, защото то бе свързано кръвно с народните маси. Фашистите хвърлиха всички сили да привлекат младежта на своя страна. Създавани бяха масово фашистки организации от рода на „Кубрат" и „Родна защита", засилена беше неимоверно религиозната пропаганда в училищата и извън тях, широко се разпространяваше шовинистична художествена литература. Идейната пропаганда на фашизма и мракобесието не пусна корени. Партията и ръководените от нея масови организации дадоха решителен отпор на идейното настъпление на буржоазията. Използвани бяха въздържателните дружества, народните читалища, кооперациите, спортните организации.

Както в цялата страна, така и във Врачански окръг революционните сили навлязоха в 30-те години с подем. Масово бяха създавани организации на работническата партия и дружества на работническия младежки съюз. Монархо-фашисткият режим отговаряше на този могъщ прелом на политическите сили в полза на комунистическото движение с масов терор. Арестите, побоищата, съдебните процеси, убийствата продължаваха да дават ежедневния облик на политическия живот във Врачанско. От ръката на палачите паднаха известните партийни и комсомолски дейци: Борис Пирдопски — секретар на окръжния комитет на БКМС, Константин Самарджийски — секретар на окръжния комитет на РМС, Димитър Баковски, Стефан Кратунски, Стоян Йончев, Цветко Сълковски. През 1935 г. бе обесен във варненския затвор секретарят на окръжния комитет на БКП във Враца Йордан Тодоров Лютибродски. Той беше само на 24 години, но посрещна смъртта със самообладание, което дълги години след гибелта му вдъхновяваше бойците на партията и Комсомола. Неговата мисъл „По-добре мъртъв, но жив за своята класа и народ, отколкото жив, но вонящ политически труп" стана революционен завет на поколенията, които вървяха под знамето на партията.

Оцелелите септемврийски герои и по-младата партийна генерация превърнаха в живо дело идеята за единен антифашистки фронт, изразена в доклада на Георги Димитров на VII конгрес на Коминтерна. Въвеждането на ленинския, на димитровския курс обогати партията с нови идейни оръжия, свърза я още по-здраво с народните маси и я подготви за въоръжената борба против фашизма през 1941—1944 година.

Линията, която ЦК на партията възприе за вдигане на българския народ на въоръжена борба против хитлеристките окупатори и техните български агенти, се посрещна с всеобщо одобрение от врачанските комунисти. Изпратените от ЦК на БРП партийни и младежки дейци Димо Дичев, Дико Диков, Йордан Катранджиев, Данчо Димитров и Надя Василева помогнаха на партийните и ремсовите организации да вдигнат населението от окръга на борба с фашисткия режим.

Не случайно първият партизански отряд, който се създаде на територията на бившия Врачански партиен окръг с решение на окръжната партийна конференция, състояла се на Борованската могила през септември 1943 г., бе наречен на името на Гаврил Генов — легендарния въстанически командир. Във Врачански окръг действуваха още два партизански отряда — „Георги Бенковски" и „Дядо Вълко". В техните редици и в други партизански отряди в страната се сражаваха 270 партизани и партизанки, родени във Врачански окръг.

Нашият окръг даде на антифашистката борба над 15 хиляди активни участници: общински съветници-комунисти, партизани, ятаци, помагачи, арестувани и изтезавани в полицейските участъци. Между тях бяха 220 концлагеристи, повече от 500 интернирани, 830 политзатвор-

Digitized by Google

световна война, юрист по образование, той прояви забележителни организаторски способности и умение при укрепването и масовизирането на окръжната партийна организация в нейния първи период. Той бе последователно окръжен партиен организатор, редактор на вестник „Комуна“ — орган на окръжния комитет на БКП, и секретар на същия комитет. Като организатор и оратор беше посетил всички партийни групи и организации в окръга, познаваше всички партийни ръководители и мнозинството от партийните членове, а и те го познаваха и обичаха. Като член на Централния военно-революционен комитет лично ръководи най-големите сражения при Фердинанд и Бойчиновци. Съумя да организира отстъплението на въстаническата армия и спасяването от гибел на мнозинството от въстаническите командири и най-изтъкнати партийни функционери. По-късно застана начело на политическата емиграция в Югославия и оглави партийното ръководство при подготовката на ново въстание през 1924—1925 година.

В Септемврийското въстание още повече укрепна бойното единобратство между най-големите политически организации във Врачански окръг — окръжните организации на БКП и БЗНС. Това братство имаше записани вече светли бойни страници от Юнското въстание в Оряховска и Белослатинска околия. (В Оряховска околия в Юнското въоръжено въстание участвуват около 8000 бойци със значителен, макар и краткотраен успех.) В септемврийската епопея то доби ново съдържание, разшири мащабите си, зациментира се в съвместно пролятата кръв на полесраженията и по селските мегдани, където фашистите избиваха бащите пред техните деца.

Във въстанието взеха участие хиляди сдружени земеделци. Между тях бяха най-изтъкнатите дейци на съюза — народни представители, председатели на дружби, кметове и народни учители като: Горан Петков и Иван Кожухаров, Христо Петрински и Митре Попесков, Иван Чолаков и Стефан Цанов, Ботю Влахов и Трифон Бачийски, Марин Доневски и Върбан Тричков и много други предани антифашисти и демократи, верни на републиканските завети на Александър Стамболийски.

След въстанието партията не беше свалила основния лозунг за събаряне на монархо-фашистката власт. Продължаваше курсът на въоръжено въстание. Изградена бе окръжна военна организация, възстановени бяха партийните организации на нелегални основи, учреден бе окръжен комитет на партията начело с Ангел Грамчев — верен на септемврийската линия на партията. През 1924 г. бе отчетено, че Врачански окръг е най-добре подготвен от всички други окръзи за ново въстание. Това беше още едно доказателство за силата и жилавостта на окръжната партийна организация. Ярък пример в това отношение беше партийната организация в Кнежа. През 1923 г. тя се вдигна за защита на земеделската власт в Юнското въстание. Без да чака нареждане от ЦК, партийната организация в Кнежа със 130 членове обсъжда решение заедно с дружбата да вдигнат въстание, да организират околийски и местни военно-революционни работническо-селски комитети с по равен брой представители на БКП и БЗНС. Въстаниците в този край действуват съгласувано с надигналите се против преврата работници и селяни от Плевенски окръг. След три месеца партийната организация в Кнежа отново развя знамето на революцията в Септемврийското въстание. Въпреки нечувания терор отново бе готова за въстание през есента на 1924 г. и не е чудно, че тази организация даде шестима интербригадисти в Испанската гражданска война.

Фашистката власт разгроми с военна сила Юнското и Септемврийското въстание през 1923 г. и потопи в кръв партийните редици след

Digitized by Google

атентата в София през 1925 година. Тя обаче не можа да унищожи комунистическото движение в нашия край, защото то бе свързано кръвно с народните маси. Фашистите хвърлиха всички сили да привлекат младежта на своя страна. Създавани бяха масово фашистки организации от рода на „Кубрат" и „Родна защита", засилена беше неимоверно религиозната пропаганда в училищата и извън тях, широко се разпространяваше шовинистична художествена литература. Идейната пропаганда на фашизма и мракобесието не пусна корени. Партията и ръководените от нея масови организации дадоха решителен отпор на идейното настъпление на буржоазията. Използвани бяха въздържателните дружества, народните читалища, кооперациите, спортните организации.

Както в цялата страна, така и във Врачански окръг революционните сили навлязоха в 30-те години с подем. Масово бяха създавани организации на работническата партия и дружества на работническия младежки съюз. Монархо-фашисткият режим отговаряше на този могъщ прелом на политическите сили в полза на комунистическото движение с масов терор. Арестите, побоищата, съдебните процеси, убийствата продължаваха да дават ежедневния облик на политическия живот във Врачанско. От ръката на палачите паднаха известните партийни и комсомолски дейци: Борис Пирдопски — секретар на окръжния комитет на БКМС, Константин Самарджийски — секретар на окръжния комитет на РМС, Димитър Баковски, Стефан Кратунски, Стоян Йончев, Цветко Сълковски. През 1935 г. бе обесен във варненския затвор секретарят на окръжния комитет на БКП във Враца Йордан Тодоров Лютибродски. Той беше само на 24 години, но посрещна смъртта със самообладание, което дълги години след гибелта му вдъхновяваше бойците на партията и Комсомола. Неговата мисъл „По-добре мъртъв, но жив за своята класа и народ, отколкото жив, но вонящ политически труп" стана революционен завет на поколенията, които вървяха под знамето на партията.

Оцелелите септемврийски герои и по-младата партийна генерация превърнаха в живо дело идеята за единен антифашистки фронт, изразена в доклада на Георги Димитров на VII конгрес на Коминтерна. Въвеждането на ленинския, на димитровския курс обогати партията с нови идейни оръжия, свърза я още по-здраво с народните маси и я подготви за въоръжената борба против фашизма през 1941—1944 година.

Линията, която ЦК на партията възприе за вдигане на българския народ на въоръжена борба против хитлеристките окупатори и техните български агенти, се посрещна с всеобщо одобрение от врачанските комунисти. Изпратените от ЦК на БРП партийни и младежки дейци Димо Дичев, Дико Диков, Йордан Катранджиев, Данчо Димитров и Надя Василева помогнаха на партийните и ремсовите организации да вдигнат населението от окръга на борба с фашисткия режим.

Не случайно първият партизански отряд, който се създаде на територията на бившия Врачански партиен окръг с решение на окръжната партийна конференция, състояла се на Борованската могила през септември 1943 г., бе наречен на името на Гаврил Генов — легендарния въстанически командир. Във Врачански окръг действуваха още два партизански отряда — „Георги Бенковски" и „Дядо Вълко". В техните редици и в други партизански отряди в страната се сражаваха 270 партизани и партизанки, родени във Врачански окръг.

Нашият окръг даде на антифашистката борба над 15 хиляди активни участници: общински съветници-комунисти, партизани, ятаци, помагачи, арестувани и изтезавани в полицейските участъци. Между тях бяха 220 концлагеристи, повече от 500 интернирани, 830 политзатвор-

Digitized by Google

ници. В последната фаза на антифашистката борба партията и РМС отново дадоха скъпи жертви: парашутистите проф. Иван Йорданов и Мико Иванов, партизанските командири д-р Стоян Стоянов и Велислав Драмов, поетите-партизани Иван Нивянин и Васил Воденичарски, забележителните партийни и младежки дейци Крум Беличовски, д-р Ангел Георгиев, Марин Боев, Динко Петров, Семко Крачунов, Никола Марков, Лазар Драйчев и Благой Монов, девойките партизанки Тотка Илиева — Роза, Вунка Йотова — Снежанка, Дафинка Чергарска, Радка Василева — Ема, Цанка Стефанова — Стоянка...

Мечтата на септемврийците, които паднаха в долината на Огоста, Цибрица и Скът, които бяха удавени в река Дунав или избити на Лакатнишките скали, бе осъществена с историческата победа на социалистическата революция. Изграждането на социалистическия строй, за който те дадоха живота си, е най-величественият паметник, който признателните поколения издигнаха в тяхна чест.

Социалистическата революция разкрепости умовете и сърцата на народните маси, отвори вратите за свободна политическа изява, разгърна творческия и трудов ентусиазъм на народа, създаде условия за всестранен икономически и културен разцвет на нацията.

Изключителна роля за индустриалното развитие на Врачански окръг имаше и има историческият Априлски пленум на ЦК на БКП от 1956 г. Създадена бе богата материално-техническа база, с основни производствени мощности 1 милиард и 800 милиона лева. Най-ценният капитал от следаприлския период в социалистическото изграждане на окръга е възмъжаването и закаляването на предани партийни и комсомолски кадри, които разгръщат сили и дарования в борбата за изграждане на развито социалистическо общество, вдъхновявани от епохалните успехи и завоевания на Съветския съюз.

Априлският пленум издигна на нов етап окръжната партийна организация, повиши нейната боеспособност и сплотеност, нейното майсторство в работата с трудещите се. Тя се превърна в един от най-силните отряди на БКП и непоколебима опора на нейната априлска линия.

Априлската линия на партията бе творчески реализирана в окръга с непосредствената подкрепа на др. Тодор Живков. Той продължава в наши дни с ленинска мъдрост революционните традиции на своя велик предшественик Георги Димитров за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта в нашия край. С негово пряко участие бяха създадени гигантите на врачанската промишленост: Атомният енергиен комплекс — Козлодуй, Стопанският химически комбинат, циментовият комбинат „В. Пик", текстилният комбинат „Вратица", чугунолеярният комбинат „Веслец", Целулозно-хартиеният комбинат и машиностроителният комбинат „Изгрев".

Под ръководството на партията врачани едни от първите у нас тръгнаха към масовото изграждане на ТКЗС и приемането в тях на основната маса селско население. Те бяха и между пионерите на аграрно-промишлените комплекси. Редица кооперативни и държавни земеделски стопанства приеха за свои патрони загинали септемврийци.

За увековечаване паметта на участниците в Септемврийското въстание бяха издигнати паметници в Оряхово, Бутан, Салановци, Галатин, Гложене, Борован и на Лакатнишките скали. По случай шестдесетата годишнина бе изграден голям паметник край Криводол в местността „Томин мост", където е станало последното крупно сражение на въстаническата армия.

Цялата трудова и обществено-политическа дейност на колективите от окръга се свързва с изпълнение решенията на Дванадесетия партиен

Digitized by Google

конгрес и чествуването 60-годишнината на Септемврийското въстание. Окръжният съвет на Българските професионални съюзи разгръща социалистическо съревнование под девиза „На всенародно съревнование: ритмично, икономично, качествено“ през третата, решаваща година на осмата петилетка. Ще се състои септемврийски рапорт пред бюрото на ОК на БКП на колективите, изпълнили насрещните си планове за деветмесечието на годината в чест на юбилея.

Дейността на средствата за масова информация е подчинена на забележителната годишнина. Окръжният вестник „Отечествен зов“, многотиражките и местните радиовъзли откриха специални рубрики. Предвидени са много концерти и рецитали, фотоизложби, тематични вечери, екскурзии, походи, срещи с активни борци, широка лекционна пропаганда на дружество „Георги Кирков“ и окръжна научно-теоретична конференция за историческата роля и значение на Септемврийското въстание.

През юбилейната година ще бъдат открити 60 строителни обекта, ще се състои окръжна художествена изложба „Септемврийска земя“; литературен конкурс на писатели, родени и живели във Врачански окръг, на септемврийска тематика; окръжен фолклорен събор в местността „Томин мост“. В системата на партийната учебна година е предвидено занятие на тема „Септемврийското въстание във Врачански окръг“.

Подвигът на врачанските септемврийци и днес живее в сърцата и душите на трудещите се. И те се стремят да бъдат достойни за тяхната памет с ежедневните си трудови дела. През 1976 г. в Мездра по опита на Сумска област — Украинска ССР се зароди движение за даване имена на герои на отличили се производствени бригади под наименованието „Героят е винаги в строя“. Характерни белези на движението са: революционна приемственост и идейно покритие с патрона на бригадата — изучаване на неговия живот; повишена самостоятелна общественo-политическа изява — приятел на бригадата е активен борец против фашизма и капитализма, герой на социалистическия труд или общественик; вътрешна организираност на труда. Преди да добие правото си да иска патрон герой, бригадата трябва да изпълнява плана си, да работи висококачествено и да има съзнателна дисциплина. С всяка измината година броят на бригадите от движението расте, за да стигне 1983 г. — 620 бригади с 23 000 участници.

Възходящото развитие на движението се дължи на подкрепата, която то получи от партийните органи и организации, от окръжния комитет на борците против фашизма и капитализма и окръжната организация на Димитровския комунистически младежки съюз. В годината на септемрийския юбилей то придобива още по-голяма актуалност, набира сили за по-висок етап на развитие. С него се осъществява приемственост на традициите.

В дните, когато нашият народ отдава заслужена почит към великата септемврийска епопея и нейните безсмъртни герои, комунистите и всички трудещи се от Врачански окръг се готвят да посрещнат с достойнство Националната партийна конференция.

Така легендарното Септемврийско въстание озарява нашите дни, а примерът на героите от септември 1923 г. както днес окриля нас, така и в бъдеще ще вдига на крак поколенията за изпълнение на задачите, които партията поставя.

Digitized by Google

ГЕРОИЧНО СЪБИТИЕ

АНАСТАС ПЪРВАНОВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Михайловград

Будното население от поречията на Огоста, Лом, Цибрица и Ботуня твърде рано прегръща идеите на социализма и превърна този красив край на родината в яка крепост на Българската комунистическа партия. Борбата за социализъм стана негова съдба. Началото на социалистическото движение в нашия край слага Димитър Благоев (1887—1890 г.). Той посещава Лом и спечелва за делото на социализма първите свои последователи — учители и ученици в Ломското педагогическо училище. Основана през 1895 г., Чипровската партийна организация под ръководството на талантливия ученик на Димитър Благоев Димитър Филипов изиграва много важна роля за организиране силите на първите пионери на социалистическите идеи в този край. Силен тласък за развитието на социалистическото движение дава изграждането на партийните организации в Берковица, Лом и Фердинанд (Михайловград).

Влиянието на БРСДП расте и бързо обхваща не само градовете, но и редица села. Освен голямата преданост към социалистическите идеи огромен фактор е и личният пример и изключителното обаяние на първите строители на партията Димитър Филипов, Марко Марков, Цеко Тодоров, Ангел Стоянов, Алекси Беремлиев, Крум Пастърмаджиев, Алекси Антонов и други.

Особено се засилва влиянието на партията и бързо нарастват нейните редици в годините след Първата световна война и Великата октомврийска социалистическа революция — 1918—1920 година. Партийните групи и организации се изграждат в почти всички населени места. По време на изборите в 50 селища повечето от гласовете са подадени за кандидатите на партията. Една шеста от комунистическите общини в страната са на територията на сегашния Михайловградски окръг, в това число Лом и Берковица.

Революционният подем засяга широките народни маси и превръща партията в първостепенна политическа сила. В изборите, проведени през пролетта на 1923 г., БКП (т. с.) излезе на първо място и спечели (на територията на сегашните три окръга — Врачански, Видински и Михайловградски) 35 318 гласа, а управляващата партия — БЗНС — 34 404 гласа.

През тези години на революционен кипеж израстват и се оформят плеяда прекрасни дейци на партията, които по време на Септемврийското въстание се проявяват като зрели политически дейци и опитни командири на въстаналия народ.

След деветоюнския военно-фашистки преврат в страната се създава нова обстановка. Комунистите от окръга чувствуват наближаващата буря. Само голямата дисциплина ги възпира от по-активни действия.

С радост се посрещат решенията на Централния комитет на партията от 5 — 7 август 1923 година. Връщайки се от заседанието на Централния комитет, Гаврил Генов заявява на Христо Михайлов: „Сега всичко е ясно. Няма само да говорим за революция, но и ще правим революция."

Digitized by Google

Започва трескава работа за мобилизиране на масите. Установява се взаимодействие със здравите сили на БЗНС и се полагат основите на бойния съюз между комунисти и сдружени земеделци.

Подготовката на въстанието се извършва организирано и при голям подем. На 22 срещу 23 септември партийните организации в братски съюз с БЗНС вдигнаха народа на борба, пометоха узурпаторската власт на фашисткото правителство и установиха своя работническо-селска власт.

Непосредствени ръководители на въстанието са членовете на Централния комитет на партията Васил Коларов и Георги Димитров, които на 24 септември пристигат във Фердинанд и заедно с Гаврил Генов организират и ръководят дейността на Главния военно-революционен комитет.

Въстаналият народ написа с кръвта си едни от най-светлите страници в героичната история на партията и народа. През тези незабравими дни се изявиха организаторските способности на плеяда забележителни дейци на партията от този край — Гаврил Генов, Христо Михайлов, Замфир Попов, Георги Дамянов, Алекси Беремлиев, Асен Греков, Иван Михайлов, Александър Карастоянов, Георги Москов, Никола Аврамов, Камен Тошев, Манол Златков, Александър Костов, Коста Иванов, Иван Бобанов, Владимир Минчев, Миладин Кунчев, поп Андрей Игнатов и много други предани на делото на партията и народа ръководители. Изявиха се и редица ръководни дейци на БЗНС като Йордан Иванов, Алекси Петров, Сеферин Митков, Рангел Братоев, Горан Петков и други.

Наред с мъжете дейно участие в подготовката и по време на въстанието вземат и жените-комунистки и комсомолки като Георгица Карастоянова, Дара Михайлова, Станка Цекова, Люба Тенева, Стоянка Петрова (акушерката), Вера Трендафилова, Катя Спасова, Мица Тинчева, Елена Димова и други.

Септемврийското въстание беше народно въстание и то е историческата заслуга на Българската комунистическа партия. В този край то се разгърна изцяло и даде много ценен опит за обогатяване стратегията и тактиката на партията в борбата с фашизма.

И сега, когато човек се запознава с живота и дейността на партийните организации от онова бурно и тревожно време, остава поразен от голямата организираност, дисциплина и висока нравствена чистота на партийните членове. В едно писмо до Георги Димитров, който е в затвора, Люба Ивошевич пише:

„... Аврам Стоянов е излязъл от болницата. Той спа у нас, в твоята стая. Чудна чистота блика от тези твои соточинци!...“

Голямата грижа за подбора и възпитанието на комунистите и комсомолците е първостепенна задача на партийните ръководства и организации. В партията членуват предимно работници, занаятчии, бедни селяни и народни интелигенти, главно учители. Привлекателната сила на социалистическите идеи и голямата активност на партийните организации в защита на интересите на широките народни маси привличат в нейните редове най-прогресивните представители и от други класови прослойки. Високата идейна убеденост и голямата преданост към делото на комунизма и Съветския съюз са характерни черти за комунистите от онези години. Тесняшките традиции и добродетели, както и обаянието на болшевиките са втъкани в съзнанието и сърцата на комунистите и комсомолците от този героичен край. Само с това могат да се обяснят огромните народополезни дела, извършени от партията и нейните ръководни кадри в името на трудовия народ. И сега будят възхищение делата на комунистите кметове Крум Пастърмаджиев, Манол Златанов, Иван Бобанов.

Digitized by Google

Най-големият капитал на партията от онези тревожни, но славни години са кадрите, които тя изгради и възпита. Това са хора с висока култура, с богата душевност, безпределно верни на партийното дело и на трудовия народ, хора, чиито дела напълно се покриваха с думите и поради това трудовите маси им вярваха и горещо ги обичаха. За какво говори такъв един факт? Кметът на превалската комуна Иван Бобанов е арестуван и докаран във Фердинанд. Повече от двеста комунисти и честни безпартийни негови съселяни изминават пеша 35 км и идват в града, за да го освободят. Блокират околийското управление и не си отиват без своя уважаван и обичан кмет. И успяват. Иван Бобанов е освободен и продължава да изпълнява своите задължения на народен избраник.

Първите пионери на социалистическите идеи, главните организатори на партийните и комсомолските организации, основните кадри на партията в Септемврийското въстание бяха учителите. В Септемврийското въстание от нашия окръг вземат участие 328 учители (близо половината от всички учители), в това число 51 жени. Седем учители са членове и ръководни сътрудници на окръжния революционен комитет; 19 са командири и заместник-командири на дружини; 48 са командири на отряди и роти. В тази остра класова схватка с настъпващия фашизъм загинаха 51 учители, в емиграция заминаха 42 и бяха уволнени от работа над 120 души.

Независимо от факта, че учителите бяха сред основните кадри на партията, те не изграждаха партия на образованите, на интелигенцията. Те изграждаха партия на работническата класа, на бедните и експлоатирани маси и полагаха изключителни грижи за повишаване на образоваността, марксистко-ленинската съзнателност и общата култура на членовете на партията и особено на онези, които не са имали възможност да учат.

При тази изключително благоприятна обстановка от редовете на самите работници израснаха такива прекрасни партийни дейци като Камен Тошев, Никола Аврамов, Манол Златков, Никола Иванов, Коста Бакърджиев, Иван Живков и много други, които се ползваха с любовта и уважението на цялата партия.

При оценка на военните аспекти на въстанието трябва да се изтъкне и фактът, че ръководните кадри бяха военно подготвени. Почти всички командири и заместник-командири на дружините и отрядите бяха запасни офицери, минали през изпитанията на Първата световна война.

Явявайки се истинска революционна школа, Септемврийското въстание показа силата на народа, организиран и ръководен от Комунистическата партия, показа какво решаващо значение за изхода на борбата имат здравата революционна дисциплина и непоколебимата вяра на кадрите в правилността на партийната политика. Партийните кадри от този край със съвсем малки изключения бяха дълбоко убедени в курса на въоръженото въстание и това увеличи неколкократно силите на партията за извършването на този подвиг.

Краят на въстанието е добре известен. Изяснени са и причините за неговия неуспех. То обаче остави дълбока и светла диря в историята на България и в съдбата на българския народ. То донесе и непомръкваща слава на нашия революционен край.

На 15 октомври, когато част от войските, участвували в потушаването на въстанието, се завръщат в своите гарнизони, на гара Враца кървавият капитан Харлаков докладва на министър-председателя Александър Цанков и на генерал Вълков: „Ние потушихме метежа така, че в този край и след сто години няма да стане въстание...“

Колко жестоко и късогледо!

Digitized by Google

Бунтовната кръв вода не става! Минали през огъня на Септемврийското въстание, оцелелите другари и близките на загиналите под ръководството на партията продължиха борбата.

Славни страници записаха комунистите от нашия край и през годините на въоръжената съпротива 1941—1944 година. Със смъртта на храбрите загинаха Христо Михайлов, Емил Марков, Аврам Стоянов, Георгица Карастоянова, д-р Йосиф Иванов, Замфир Ходжийски, Яким Атанасов, Младен Йорданов, Ненка Илиева, Лика Рачин и други.

Въпреки жертвите борбата продължи и беше доведена до победния Девети септември 1944 година. С решаващата помощ на славната Червена армия — освободителка на човечеството от хитлеро-фашизма, победи народът, който под ръководството на БКП и под знамето на Отечествения фронт установи своя народнодемократична власт.

Новият победен Септември откри пътя за изграждането на социализма в България.

През годините на народната власт и особено след Априлския пленум на ЦК на БКП в живота на населението от нашия край настъпиха коренни изменения.

Днешният Михайловградски окръг е рожба на априлския курс на партията. Създаден в началото на 1959 година, той извървя един забележителен път — път на бурно развитие и големи успехи.

За развитието на окръга са инвестирани повече от 1,5 милиарда лева. Изградена е солидна материално-техническа база. Коренно се преобрази животът на хората. На досегашните успехи ние гледаме само като на първи подстъп към големия разцвет на свещената земя на славните септемврийски герои, на тази яка твърдина на Българската комунистическа партия.

Към чествуването на шестдесетгодишнината на Септемврийското въстание подхождаме делово и се стараем да превърнем юбилейната година в година на най-високи постижения и най-големи успехи.

Движението за достойно посрещане на славния юбилей получи голяма популярност и размах. Много са инициативите на трудовите колективи за високоефективен труд и качествена продукция. Планът за първото полугодие е изпълнен от всички отрасли и по всички показатели.

Тази година имаме доста трудности. Но времето си е време, а борбата за изпълнение и преизпълнение на плановете е наша първостепенна и неотменима задача. Повишената трудова активност в чест на шестдесетгодишнината на Септемврийското въстание се превърна в основен фактор за мобилизация на всички сили и осигуряване пълна компенсация на нанесените от природните бедствия загуби, за изпълнение на указанията, дадени от другаря Тодор Живков на Варненското съвещание за рязко повишаване качеството на продукцията и подготовката на Националната партийна конференция.

Подвигът на героите от Септември 1923 година е източник за вдъхновение и творчество в работата ни за претворяване в дела решенията на Дванадесетия партиен конгрес и борбата за по-нататъшното успешно развитие и процъфтяване на Михайловградски окръг.

Digitized by Google

НАРОДНА ЕПОПЕЯ

ВАСИЛ НЕДЕВ
първи секретар на окръжния комитет
на БКП — Стара Загора

Революционната буря в Старозагорски окръг през Септември 1923 г. зря дълго и възходящо. Тя бе вдъхновена от сиянието на Великата октомврийска социалистическа революция, от подвига на руските работници и селяни, от примера на Болшевишката партия и нейния вожд Владимир Илич Ленин. Създадената от Димитър Благоев марксическа партия на българските комунисти на връх Бузлуджа намери в окръга верни и непоколебими последователи още в самото начало, които неотстъпно вървяха към избраната цел. Окръжната организация имаше щастието да работи в близост с колоси на партийното и работническото движение като Георги Димитров и Георги Кирков, с вдъхновени партийни дейци като Тина Киркова и Вела Благоева. В нейните редици израснаха предани ръководители като Петко Енев, Митьо Станев, Теньо Стоилов. Под влиянието на Октомврийската революция израснаха многобройни и дееспособни партийни организации в Стара Загора, Чирпан, Казанлък, Дълбоки, Енина, Мъглиж... Комсомолските организации, детските спортни групи, женските дружества крепнаха и се масовизираха, а дълго преди деветоюнския преврат беше сложено началото на сътрудничеството между комунисти и земеделци, което, надживяло превратностите на историята, намери своето пълно проявление през годините на социалистическото строителство.

Всичко това разпалва революционния устрем на комунистите, повишава бойната им готовност и съвсем не е случаен фактът, че по време на деветоюнския преврат окръжният комитет на партията бе готов да възглави борбата на въстаналите селяни от южния край на Старозагорско, че сред тях се оказва отговарящият за военната подготовка Тачо Даскалов, че начело на въстаналите в Казанлъшко застава изпитаният партиен ръководител Димо Йонков. Исторически пример за вярно реагиране към събитията дава резолюцията на Дълбошката партийна организация от 29 юни 1923 година, осъждаща тактиката на неутралитет. Старозагорските партийни дейци са непримирими сторонници за промяна на погрешната деветоюнска тактика, за борба в името на работническо-селската власт. Ето защо те посрещат историческите решения за курс към въоръжено въстание като свое дълбоко убеждение. С ускорени темпове продължава започналата отрано военно-техническа и политическа подготовка на кадрите. Част от оръжието във военновременните складове е в ръцете на комунистите и комсомолците, на оцелелите земеделци-единофронтовци.

Арестите на видни партийни дейци на 12 септември ускоряват началото на въстанието и на 13 септември 1923 година то пламва в Мъглиж и Голямо Дряново. Местностите „Равня“ и „Дядо Минчовия орех“ край Мъглиж стават новото Оборище на България, там кълни семето на бъдното. На 20 септември по призива на акционния комитет, оглавен от Доньо Пехливанов, трудещите се от окръга се вдигат на смела и решителна борба. Гара Стара Загора е в ръцете на въстаниците. Оттам тръгва първият в нашата страна червен локомотив на революцията. Въстаниците от Дълбошкия отряд превземат първия етаж на жандармерийските казарми — най-солидната крепост на вра-

Digitized by Google

га в града, след което правят своя исторически поход в Средногорието и Розовата долина, обявяват комуни в редица села. Ръководеният от Георги Петров отряд вее знамето на свободата в района на село Казанка. Епично е сражението на въстаниците от Казанлъшкия край в Крънската кория, а воденият от Янко Иванов отряд на чирпанските въстаници всява страх сред врага. В паметта на поколенията завинаги остава подвигът на тримата братя Даскалови.

Във въстанието Старозагорската партийна организация даде много и свидни жертви. В партийния клуб в града падна прострелян окръжният партиен секретар Неделчо Николов. Палачите отнеха живота на видния партиен деец Теньо Стоилов. Загинаха борци — ум и съвест на нацията, като Асен Велчев, Доньо Пехливанов, Стоян Златев, Слави Колев, Марко Хаджиев, Бончо Шанов, Тодор Юлиев... Но остана жива народната епопея, вечният дух на Септември.

В борбата за втория Септември — 1944 година, трудещите се от Старозагорски окръг бяха също в челните позиции. След трагичната и величава смърт на Петко Енев, Иван Алексиев, Иван Радев, Атанас Генчев, Герасим Папазчев, Жельо Диманов, Петко Маналов, Атанас Дамянов, Георги Гърбачев, Нако Колев—Шоколада, Марко Иванов и още много и много синове и дъщери народни фронтът на борбата ставаше все по-могъщ. До края на живота си Митьо Станев сплотяваше народните сили в борбата срещу фашизма; Георги Бакалов неуморно се грижеше словото на партията да стигне до всеки честен човек; водачът на левицата на Народното събрание Иван Георгиев държеше знаменателни речи в парламента; септемврийският герой Богдан Баров остави на поколенията онова, което бе преживял в турските и фашистките затвори. Подвигът на партизаните от бригада „Георги Димитров", трудните дни на плененото ято на партията — политическите затворници и концлагеристите, бяха окриляни от примера на септемврийците.

Шестдесет години изминаха от Септември — 1923 година. Белокаменни и гранитни паметници, възвеличили делото на героите, държат винаги будна нашата съвест. Големият смисъл на подвига е в онова, което партията, наследила най-прекрасните Благоево-Димитровски традиции, под ръководството на Централния комитет и неговия генерален секретар Тодор Живков, направи в годините на свободата и особено след историческия Априлски пленум през 1956 година. Само няколко примера от социалноикономическото развитие на окръга са чудесно доказателство за това. Преди четвърт век бяха положени основите на Източномаришкия каменовъглен басейн, който годините превърнаха в енергийно сърце на родината. Прогнозата за неговото развитие се оказа не само исторически вярна, но и единствено възможна. Ако в условията на непознатата досега световна енергийна криза ние се развивахме хармонично, то заслуга има и подземното богатство на Тракия. В него е разковничето на почти една четвърт от нашата енергетика, тук са изворите на половината от каменовъгления ни добив, на всичките ни брикети. Тук е и маята на едно ново социално развитие, успешно продължено с изграждането на Химическия комбинат, на машиностроенето, на хранително-вкусовата промишленост, на хидравликата, електрониката, роботостроенето.

Старозагорският край винаги е бил производител на много разнообразни блага. Ускорената му индустриализация е съпроводена и с интензивно развитие на селското стопанство, с амбицията да бъде запазена и умножена славата на Тракия и Розовата долина, на Средна гора и гордия Балкан. Усилията ни да се поддържат трайни добиви от всички селскостопански култури са подпомагани от представителите на нашата агротехническа наука, която има челни институти на територията на окръга, между които са Висшият институт по зоотехника и

Digitized by Google

НАРОДНА ЕПОПЕЯ

ВАСИЛ НЕДЕВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Стара Загора

Революционната буря в Старозагорски окръг през Септември 1923 г. зря дълго и възходящо. Тя бе вдъхновена от сиянието на Великата октомврийска социалистическа революция, от подвига на руските работници и селяни, от примера на Болшевишката партия и нейния вожд Владимир Илич Ленин. Създадената от Димитър Благоев марксическа партия на българските комунисти на връх Бузлуджа намери в окръга верни и непоколебими последователи още в самото начало, които неотстъпно вървяха към избраната цел. Окръжната организация имаше щастието да работи в близост с колоси на партийното и работническото движение като Георги Димитров и Георги Кирков, с вдъхновени партийни дейци като Тина Киркова и Вела Благоева. В нейните редици израснаха предани ръководители като Петко Енев, Митьо Станев, Теньо Стоилов. Под влиянието на Октомврийската революция израснаха многобройни и дееспособни партийни организации в Стара Загора, Чирпан, Казанлък, Дълбоки, Енина, Мъглиж... Комсомолските организации, детските спортни групи, женските дружества крепнаха и се масовизираха, а дълго преди деветоюнския преврат беше сложено началото на сътрудничеството между комунисти и земеделци, което, надживяло превратностите на историята, намери своето пълно проявление през годините на социалистическото строителство.

Всичко това разпалва революционния устрем на комунистите, повишава бойната им готовност и съвсем не е случаен фактът, че по време на деветоюнския преврат окръжният комитет на партията бе готов да възглави борбата на въстаналите селяни от южния край на Старозагорско, че сред тях се оказва отговарящият за военната подготовка Тачо Даскалов, че начело на въстаналите в Казанлъшко застава изпитаният партиен ръководител Димо Йонков. Исторически пример за вярно реагиране към събитията дава резолюцията на Дълбошката партийна организация от 29 юни 1923 година, осъждаща тактиката на неутралитет. Старозагорските партийни дейци са непримирими сторонници за промяна на погрешната деветоюнска тактика, за борба в името на работническо-селската власт. Ето защо те посрещат историческите решения за курс към въоръжено въстание като свое дълбоко убеждение. С ускорени темпове продължава започналата отрано военно-техническа и политическа подготовка на кадрите. Част от оръжието във военновременните складове е в ръцете на комунистите и комсомолците, на оцелелите земеделци-единофронтовци.

Арестите на видни партийни дейци на 12 септември ускоряват началото на въстанието и на 13 септември 1923 година то пламва в Мъглиж и Голямо Дряново. Местностите „Равня“ и „Дядо Минчовия орех“ край Мъглиж стават новото Оборище на България, там кълни семето на бъдното. На 20 септември по призива на акционния комитет, оглавен от Доньо Пехливанов, трудещите се от окръга се вдигат на смела и решителна борба. Гара Стара Загора е в ръцете на въстаниците. Оттам тръгва първият в нашата страна червен локомотив на революцията. Въстаниците от Дълбошкия отряд превземат първия етаж на жандармерийските казарми — най-солидната крепост на вра-

Digitized by Google

га в града, след което правят своя исторически поход в Средногорието и Розовата долина, обявяват комуни в редица села. Ръководеният от Георги Петров отряд вее знамето на свободата в района на село Казанка. Епично е сражението на въстаниците от Казанлъшкия край в Крънската кория, а воденият от Янко Иванов отряд на чирпанските въстаници всява страх сред врага. В паметта на поколенията завинаги остава подвигът на тримата братя Даскалови.

Във въстанието Старозагорската партийна организация даде много и свидни жертви. В партийния клуб в града падна прострелян окръжният партиен секретар Неделчо Николов. Палачите отнеха живота на видния партиен деец Теньо Стоилов. Загинаха борци — ум и съвест на нацията, като Асен Велчев, Доньо Пехливанов, Стоян Златев, Слави Колев, Марко Хаджиев, Бончо Шанов, Тодор Юлиев... Но остана жива народната епопея, вечният дух на Септември.

В борбата за втория Септември — 1944 година, трудещите се от Старозагорски окръг бяха също в челните позиции. След трагичната и величава смърт на Петко Енев, Иван Алексиев, Иван Радев, Атанас Генчев, Герасим Папазчев, Жельо Диманов, Петко Маналов, Атанас Дамянов, Георги Гърбачев, Нако Колев—Шоколада, Марко Иванов и още много и много синове и дъщери народни фронтът на борбата ставаше все по-могъщ. До края на живота си Митьо Станев сплотяваше народните сили в борбата срещу фашизма; Георги Бакалов неуморно се грижеше словото на партията да стигне до всеки честен човек; водачът на левицата на Народното събрание Иван Георгиев държеше знаменателни речи в парламента; септемврийският герой Богдан Баров остави на поколенията онова, което бе преживял в турските и фашистките затвори. Подвигът на партизаните от бригада „Георги Димитров", трудните дни на плененото ято на партията — политическите затворници и концлагеристите, бяха окриляни от примера на септемврийците.

Шестдесет години изминаха от Септември — 1923 година. Белокаменни и гранитни паметници, възвеличили делото на героите, държат винаги будна нашата съвест. Големият смисъл на подвига е в онова, което партията, наследила най-прекрасните Благоево-Димитровски традиции, под ръководството на Централния комитет и неговия генерален секретар Тодор Живков, направи в годините на свободата и особено след историческия Априлски пленум през 1956 година. Само няколко примера от социалноикономическото развитие на окръга са чудесно доказателство за това. Преди четвърт век бяха положени основите на Източномаришкия каменовъглен басейн, който годините превърнаха в енергийно сърце на родината. Прогнозата за неговото развитие се оказа не само исторически вярна, но и единствено възможна. Ако в условията на непознатата досега световна енергийна криза ние се развивахме хармонично, то заслуга има и подземното богатство на Тракия. В него е разковничето на почти една четвърт от нашата енергетика, тук са изворите на половината от каменовъгления ни добив, на всичките ни брикети. Тук е и маята на едно ново социално развитие, успешно продължено с изграждането на Химическия комбинат, на машиностроенето, на хранително-вкусовата промишленост, на хидравликата, електрониката, роботостроенето.

Старозагорският край винаги е бил производител на много разнообразни блага. Ускорената му индустриализация е съпроводена и с интензивно развитие на селското стопанство, с амбицията да бъде запазена и умножена славата на Тракия и Розовата долина, на Средна гора и гордия Балкан. Усилията ни да се поддържат трайни добиви от всички селскостопански култури са подпомагани от представителите на нашата агротехническа наука, която има челни институти на територията на окръга, между които са Висшият институт по зоотехника и

Digitized by Google

ветеринарна медицина, Институтът по твърдата пшеница и памука в Чирпан, Институтът по говедовъдство и овцевъдство в Стара Загора, Институтът за маслено-етерични и лекарствени култури в Казанлък.

В дванадесетте селищни системи на окръга днес живее над четиристотинхилядно население. Новият облик на селищата е в съвременната архитектура, в прекрасните условия на живот, които предлага битовата среда, в широката сфера на комплексното обслужване. Окръгът е между пионерите в преустройството на образованието, в естетическото възпитание на трудещите се. Днес окръжният център е университетски град с две висши учебни заведения, подготвящи висококвалифицирани кадри в областта на хуманната и ветеринарната медицина, на зоотехниката.

Геомилевият септемврийски пламък, георгибакаловската партийна пристрастност към делото на комунизма са в основата на изграждането с много любов и грижи социалистическа култура. Голямото наследство в областта на литературата, изобразителното изкуство, музиката, театъра днес се обогатява от представителите на нашата художествено-творческа интелигенция.

Издигнатата на високо равнище художествена самодейност позволи окръгът да стане първенец в Петия републикански фестивал.

Потребността от култура даде ново съдържание на работата на народните читалища, извика на живот културни домове на професионалните съюзи в предприятията и градовете.

На заветния връх Бузлуджа се издигна Дом-паметник на партията-ръководителка. Съседният връх Шипка, град Шипка, мемориалните комплекси в Стара Загора и Шейново са символи на братската руско-българска дружба, по тях тече живителната сила на тази дружба, на здравото ни сътрудничество с Куйбишевска област. Те са началото на пътя, по който стигнахме до сложната икономическа интеграция в областта на съвременните промишлени производства, до изграждането на обекти като комплекса „Марица-изток", които нямат прототипи в световната практика, до близост на сърцата и духа, до взаимно протегнатите десници, до опората в името на настоящето и бъдещето.

Комунистите и всички трудещи се от окръга посрещнаха с повишена отговорност решението за свикване на Национална партийна конференция по качеството през 1984 година. В този форум те виждат овладяването на нови подстъпи на поставената от Дванадесетия конгрес на партията задача за повсеместна интензификация на целия наш живот, за издигане на по-високо равнище политическата и идеологическата работа в окръга.

Шестдесетгодишнината на Септемврийското въстание днес събира за трудов подвиг представителите на всички поколения, единни и сплотени под партийното знаме. Загиналите в огъня на борбата са отново в строя — техните имена носят промишлени предприятия и агрокомплекси, училища и културни институти. Духът на борбата и творчеството, завещан от тях, е наш съюзник и помощник.

Изграденото в годините на съвместната борба единство на здравите народни сили има днес своя триумф. Морално-политическата сплотеност на трудещите се, вярата им в партийното дело, е големият ни капитал в изграждането на зрялото социалистическо общество.

Но за да се сбъдне всичко, писано от философи и поети, предстоят още много труд, много усилия, велико творчество.

Digitized by Google

Септемврийското антифашистко въстание през 1923 година бе историческа проверка на теоретическата и практическата зрелост на Българската комунистическа партия. От него тя извлече много уроци и поуки, които обогатиха партийното строителство, предизвикаха дълбоки промени в развитието ѝ като боеви авангард на класата и българския народ. Завоюва огромен авторитет на политическа сила, способна да ръководи борбата срещу монархо-фашистката власт, да извърши победоносна Деветосептемврийска революция и да пристъпи към изграждането на новото социалистическо общество.

ЕДИНСТВОТО НА ПАРТИЯТА И БОРБАТА С ОПОРТЮНИЗМА

доц. ИВАН ДОМУСЧИЕВ

Септемврийското въстание през 1923 година с нова острота и по нов начин постави пред Българската комунистическа партия проблемите на борбата с опортюнизма, за отстояване единството и единодействието на партийните органи и организации, кадри и членове. В тази насока Комунистическата партия имаше богати традиции от тесносоциалистическия период.

Непосредствено след създаването на партията, още в най-ранните ѝ години, българските марксисти водеха непримирима борба в защита на чистотата на пролетарската идеология. През 1903 година БРСДП решително и докрай очисти своите редове от носителите на опортюнизма и ревизионизма. Дълбоко в нейния опит се утвърди и борбата ѝ през следващите години срещу опитите на „анархолибералите“ и „прогресистите“ да рушат партийното единство.

Военно-фашисткият преврат на 9 юни 1923 г. постави началото на цяла верига от сложни, динамични, разтърсващи из основи обществения живот събития. Новите моменти в класовата борба обективно предизвикаха и формираха и исторически нова гледна точка към проблемите на единството на партията и борбата с опортюнизма. Най-краткото обяснение на това явление е, че на политическата сцена в България бе поставен въпросът за властта и към него непосредствено, неотложно отношение вече имаше и авангардът на работническата класа.

На 9 юни 1923 г. обаче Централният комитет на Българската комунистическа партия зае опортюнистическа позиция на неутралитет, когато огромни селски и работнически маси се вдигнаха на спонтанно въстание срещу още нестабилното правителство на проф. Ал. Цанков. Това решение влизаше в противоречие с дотогавашия процес на овладяване идеите на ленинизма по възходяща линия, започнал след Великата октомврийска социалистическа революция. Но факт бе, че

Digitized by Google

ЦК на БКП призова комунистите да останат с „оръжие при нозе", да изчакат „втория сигнал".[1] Известно е също така, че с помощта на Комунистическия интернационал БКП намери сили да преодолее деветоюнската грешка, да подготви и да оглави Септемврийското въстание. Но тогава ленинските сили в партията, възприемайки качествено нов политически курс, не отстраниха от Централния комитет и другите ръководни органи на партията неговите противници, заели трайна опортюнистическа позиция и грубо нарушаващи единството при осъществяването на партийното решение за въоръжено въстание срещу фашизма.

Непосредствено след поражението на въстанието в Комунистическата партия, понесла тежък удар, се формира ликвидаторско, опортюнистическо течение. Ликвидаторите отричаха Септемврийското въстание и революционната септемврийска линия, тласкаха работническата класа към примирение с фашизма. Те си поставяха за цел да ликвидират нелегалната партия, нейната програма, връзките ѝ с Комунистическия интернационал, да създадат легална, опортюнистическа партия. Тяхното деление на „леви" (неодобряващи деветоюнската тактика) и на десни не изменяше еднаквата им опортюнистическа същност.[2] След въстанието срещу партията се обявиха **открити ренегати,** които побягнаха от нейните редове и преминаха на служба на буржоазията и фашизма.

Някои стари партийни членове считаха, че в условията на фашисткия терор е още рано да се възстановяват партийните организации. Други членове и дейци отказваха да се свързват организационно с партията. Проявяваше се тенденция на ограничаване на дейността и „свиване" на някои партийни организации в крайно ограничен кръг от хора. След въстанието в края на 1924 и началото на 1925 г. се прояви **ултралевият уклон.** През следващите години в острата борба срещу дясната опасност и при специфичните условия в страната кълняха левичарски тенденции, които доведоха до левосектантското отклонение през периода 1929—1935 година.[3]

Но същественото в живота на партията след Септемврийското въстание не бяха десните и „леви" отклонения и случаите на нарушаване на нейното единство. Основното, което я движеше напред в извисяването ѝ като авангард на работническата класа и революционното движение, което тя организираше и ръководеше, бе борбата за утвърждаване на ленинизма като нейна единствена идейна, политическа и организационна основа, най-сигурна гаранция за своевременното преустановяване на опасността от прояви на десен и „ляв" опортюнизъм, за тяхното преодоляване, за осигуряването на пълно и непоклатимо идейно-политическо единство на партията.

Разбира се, и е известно, че процесът на усвояване на ленинизма бе сложен, труден, понякога противоречив и неравномерен. Той се сблъскваше с остатъци от догматизъм, със социалдемократически предразсъдъци, десни деформации, с левичарски схематизъм, шаблон и доктринерство. Но той бе процес в крайна сметка възходящ, неотклонен. За неговото осъществяване историческо значение имаше Септемврийското въстание, което стана преломен момент в болшевизацията на БКП, в израстването ѝ като партия от ленински тип, която умее докрай да се очисти от опортюнизма и да гради своето единомислие и единодействие във всички перипетии на борбата.

---

[1] БКП в резолюции и решения на конгресите, конференциите и пленумите на ЦК, т. II, Изд. на БКП, С., 1951, с. 348.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 243.
[3] Пак там, с. 246, 251—257.

Digitized by Google

Още през май 1924 г. **Витошката нелегална конференция** на партията сурово осъди ликвидаторите и деветоюнския опортюнизъм, подчерта необходимостта от желязна дисциплина, задължи Централния комитет строго да следи за твърдото отстояване на септемврийския курс и решенията на Комунистическия интернационал. През 1925 г. **Московското разширено заседание на ЦК на БКП направи първия цялостен опит да оцени близкото минало на партията и да извлече верни поуки от него.** Тук деветоюнската опортюнистическа тактика бе анализирана по-многостранно и оценена като грешка на Централния комитет, на ръководния субективен фактор, без да се приписва на партийните маси и трудещите се или да се обяснява като последствие от миналото на БКП.

Подчертано бе значението на септемврийската линия за предпазване на партията от разцепление поради започващата дискусия за „неутралитета". Септемврийската линия гарантира единството на партията върху основата на осъществяването на историческата ѝ мисия и ръководната ѝ роля в класовата борба.[1] Още тук Централният комитет констатира някои черти на настъпващия прелом, които биха могли да доведат до нарушение на единството като неправилната теза за „старите" и „младите" кадри в БКП и призова към единство на партийните поколения. „Много пакостно ще бъде за бъдещето на партията и на революционното движение в страната — подчерта съвещанието — да се противопоставя сегашното на миналото и младите на старите и по такъв начин да се отричат и рушат здравите основи на БКП, градени в течение на две десетилетия и повече."[2] Отново критично бе осъдено ликвидаторството и бе защитена идеята да се създаде легална партия под ръководството на БКП, като по този начин се изолират опортюнистите от работниците и трудещите се. За първи път в историята си БКП формира в своята политическа линия положение да се отстъпва организирано в името на идните победи. „Главната задача на БКП — авангарда на работническото движение, е да отстъпи към главните сили, т. е към трудещите се маси от градовете и селата"[3] — се казваше в резолюцията. Като най-верен път за осигуряване на партийното единство и за преодоляването на каквито и да е отклонения съвещанието в Москва подчерта необходимостта да се усвояват ленинизмът и руският опит, БКП да се учи да ръководи правилно борбата при всяка конкретна обстановка.

Виенският пленум на ЦК на БКП през 1926 г. и Втората нелегална конференция в Берлин през 1927 г. отново и още по-всестранно съсредоточиха вниманието си върху поуките от Септемврийското въстание и специално на проблемите на борбата с опортюнизма, за укрепване на единството. Виенският пленум предупреждаваше, че все още идейното сплотяване на различните поколения и слоеве на БКП не е постигнато и има редица нови прояви на десен опортюнизъм. Той правилно подчертаваше, че сплотяването на всички партийни слоеве може да стане само върху единна идеологическа основа, а тая основа е ленинизмът, въплътен в теорията и практиката на Комунистическия интернационал. Но едно от най-могъщите средства за сплотяване на партията е ленинското изясняване на историята на БКП и на Септемврийското въстание и здравото усвояване на техния опит. От тази гледна точка пленумът постави задачата да се преодолеят десните и левите отклонения, да се укрепват организационното състояние и дисциплината.

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 45.
[2] Пак там, с. 47.
[3] Пак там, с. 67.

Digitized by Google

Втората нелегална конференция нанесе съкрушителен удар на деветоюнството и дясното ликвидаторство. В доклада на Георги Димитров бе направен опит да се даде цялостна и задълбочена оценка на миналото на БКП. Но и тук, както през 1925 и 1926 година, не се стигна до ясното разбиране на коренните различия между тесняческото и ленинизма, за процеса на ленинизация като решителна борба за преодоляване на социалдемократическите отживелици на партията, за нейното всестранно превъоръжаване с идеите на ленинизма. Все още партията следваше възгледа, че този процес е приспособяване на революционното тесняческо към новите условия, което сериозно затрудняваше и оценките ѝ за Септемврийското въстание.[1]

Като осъди най-сурово всички опортюнистически отклонения и техните носители, **Втората нелегална конференция направи първи опит за цялостно и систематизирано оценяване и излагане на поуките от Септември 1923 г. и за тяхното утвърждаване като принципи и традиции в партийния живот.** Конференцията подчерта неотменимата наложителност в революционната борба и особено в нейните решителни моменти безпощадно да се смазва всяко отстъпление и измяна, всяко нарушение на революционната дисциплина. „Болшевизацията, сплотеността и желязната революционна дисциплина на Комунистическата партия, както и нейната организация върху производствения принцип, са абсолютно необходими условия за обезпечаването и провеждането на нейната ръководна роля", изтъкна конференцията.[2] Тук бе разработен и цялостен възглед за организационното изграждане на БКП, който имаше за задача да гарантира нейното единство и боеспособност, развитието на критиката и самокритиката в партийните редове, дисциплината и т. н.

Историческият процес на осмисляне на поуките от Септемврийското въстание като позиция за успешна борба против опортюнизма и за укрепване единството на партията достигна своята най-висока точка в забележителното дело на Георги Димитров. В невероятно трудните условия на борбата срещу грешките и слабостите на лявото сектантство, в плен на нацизма, изправен пред хитлеристкия съд в Лайпциг, на 23 септември 1933 г., в своята първа реч пред съда той заяви: „Аз се гордея с това героично въстание. Съжалявам само, че аз и моята партия не бяхме тогава още истински болшевики. Поради това ние не можахме успешно да организираме и проведем това историческо народно въстание начело с пролетариата."[3] В деня на десетгодишнината от въстанието Георги Димитров, мислейки за бъдещето, и пред лицето на врага подчерта недостатъчната болшевишка организация, политика и тактика, липсата на революционен опит и особено допуснатите опортюнистически грешки като съществени причини, които доведоха до поражението през 1923 г. „Но партията извлече от това кървав урок и го използва — продължи той. — И освободителната борба на българските работници и селяни под ръководството на Комунистическата партия, осветлявана от великия опит на Септемврийското въстание, неотклонно върви напред, към окончателната победа."[4] През май 1934 г. Георги Димитров стигна до цялостен научен отговор на онези нерешени проблеми, които създаваха условия за рушене на партийното единство, за прояви на десни и леви отклонения, за забавяне процеса на ленинизацията на БКП. „Аз считам, че тесняшкото минало, тесняшкият стаж в българското революционно движение не

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 249—250; БКП в резолюции и решения, т. III, с. 149—154; т. II, с. 342—362.
[2] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 173.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 9, с. 112—113.
[4] Пак там, с. 113.

Digitized by Google

е минус, а тъкмо наопаки — плюс. Обаче при условие, ако тесняшките революционни традиции и добродетелите на стария тесняшки марксически опит се претопят в болшевишкия котел. И в това отношение нашата партия вече е направила основните крачки. Пред нея стои още голяма работа по тоя път. Но именно само по тоя път партията успя да извлече всички уроци от Септемврийското въстание за своята болшевизация. По такъв начин тя превърна поражението на това въстание в условие за победата на бъдещата пролетарска революция."[1] По този начин **Георги Димитров постави непоклатима, методологическа основа на оценките, изводите и поуките от Септемврийското въстание.** Те се отнасяха преди всичко до ясното, историческо разбиране за степента на усвояване и практическо прилагане на ленинизма, до утвърждаването на идеите на Ленин и опита на Великата октомврийска социалистическа революция като единствена идейна, политическа и организационна основа на партията.

По-нататъшното усвояване и утвърждаване на уроците от Септември 1923 година в борбата с опортюнизма, както и укрепването на единството на партийните редици се основаваше на пълното и всестранно ленинизиране на Комунистическата партия. Формирането на нейния нов, ленински стратегически и тактически курс от VI пленум на ЦК на БКП въз основа на решенията на VII конгрес на Комунистическия интернационал през 1936 г. доведе до **пълното преодоляване на условията и предпоставките във вътрешнопартийния живот, които биха могли да доведат до нарушаване на единството или до прояви на опортюнизъм.** Учейки се от септемврийския опит, през 1936 г. Задграничното бюро и Централният комитет гарантираха утвърждаването на новия курс в революционната практика с укрепването на всички ръководни органи на партията с негови дълбоко убедени, последователни привърженици и борци. Същевременно в партията се разгърна широка, високо организирана акция за критично осмисляне на допуснатите десни и „леви" отклонения, на проявите на фракционност. Онези малцина, които не намериха сили да признаят грешките си, да тръгнат в борбата като убедени последователи на новия партиен курс, бяха отстранени от партийните редове.

По време на въоръжената борба на българския народ против фашизма и нацистките нашественици **опитът на Септемврийското въстание през 1923 г. бе ценен източник на поуки и изводи,** на ръководни решения. Още при самото вземане на решението за въоръжена борба на 24 юни 1941 г. бе постигнато пълно единомислие на членовете на Политбюро, Задграничното бюро и Централния комитет на партията. Веднага след това всички ръководни органи бяха укрепени с последователни борци на новата политическа линия на партията. Една от първите грижи на Централния комитет бе да се преодолеят всички случаи на смут сред кадрите и членовете на БКП, легалистичните прояви, настроенията за изчакване на събитията и т. н.

Във връзка с годишнината на Септемврийското въстание Централният комитет организира изучаването на неговия опит от партийните членове и от участниците в съпротивата. Тази акция доведе до голям политически ефект. За това говори докладът до ЦК на секретаря на окръжния комитет на партията в Червен бряг от края на 1943 г. „Окръжният комитет единодушно установи, че въпросите за Септемврийското въстание се поставят за пръв път с такава яснота и убедителност — пише той. — Наистина Централният комитет по димитровски ни запознава със Септември и с това ни помага извънредно много. Особено важен е за нас този момент, в който се говори,

[1] Г. Димитров, Съч., т. 9, с. 467.

Digitized by Google

че както Септември, така и предстоящият септември ще лежи преди всичко в ръцете на ръководителите и дейците в центъра и по места."[1]

Примерът и героизмът на участниците в Септемврийското въстание бяха един непресъхващ извор за възпитателната работа на БКП сред непосредствените участници в съпротивата и народните маси в необходимостта да се следва твърдо възприетият курс, да се води борба срещу всяко малодушие, да се клейми всеки опит за примирение и сговор с враговете на народа. Цялата легендарна история на Септември 1923 г. оживяваше като образец, като традиция. Съзнанието за осъществено, непоклатимо единство, за пълно очистване от всеки опортюнизъм, от всяко отклонение от партийната линия и дисциплина бе мощен фактор за разгръщането и активизирането на въоръжената борба.

Поуките на Септемврийското въстание за необходимостта от непоклатимо партийно единство върху основата на марксизма-ленинизма и партийната линия, за решително отхвърляне и пълно преодоляване на всеки опортюнизъм е свещен закон в живота на БКП и в условията на социалистическото строителство. Петият партиен конгрес през 1948 г. подчерта, че в партията няма десни и „леви" отклонения, че тя не търпи и никога няма да търпи никакви прояви на фракционност. „Правилността на генералната линия... не се оспорва в средата на нашата партия от никого. Тя е общопризната и твърдо се провежда на практика"[2] — подчерта Георги Димитров. Същевременно вождът на нашия народ призова към пълно единство и единодействие, отчитайки случаите на формално осъществяване на партийните решения. „Ние ще работим с всички сили за създаването на онова болшевишко единодействие от горе до долу — заяви той, — което е основният залог за успеха на нашето велико дело."[3]

Априлският пленум на ЦК на БКП — 1956 г. и априлската генерална линия на партията за изграждане на зрелия социализъм **издигнаха на ново историческо равнище единството на БКП,** нейната вярност към марксистко-ленинската теория и уменето ѝ творчески да я прилага в нашите конкретни условия. „Българската комунистическа партия днес — това е здрава и силна марксистко-ленинска партия, кръвно свързана с народа, дълбоко патриотична и дълбоко интернационалистична, единна и сплотена около своята ленинска априлска линия и своя Централен комитет начело с другаря Тодор Живков"[4] — се казва в резолюцията на Дванадесетия партиен конгрес по случай 25-годишнината на Априлския пленум. Нашата партия неотклонно бди за чистотата на революционната си идеология. Тя води непримирима борба срещу десния и „левия" ревизионизъм, срещу догматизма и доктринерството, срещу субективизма и волунтаризма.

Априлската линия е плодоносно развитие на традициите от Благоевския и Димитровския период на нашата партия да се води безкомпромисна и последователна борба против отклоненията от марксизма-ленинизма и партийната линия. Дълбоко в основите на великите завоевания на Комунистическата партия, на нейната сила, на нейното единство, на последователната ѝ вярност към марксизма-ленинизма лежат опитът и поуките от Септемврийското въстание през 1923 г., изстрадани и изпитани в борбите по пътя към победата ѝ в социалистическото строителство.

---

[1] Въоръжената борба на българския народ против фашизма, 1941—1944. Документи. Изд. на БКП, С., 1962, с. 367.

[2] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 334.

[3] Пак там, с. 335.

[4] Дванадесети конгрес на БКП. Доклади и решения. Партиздат, С., 1981, с. 138.

Digitized by Google

ДЕМОКРАТИЧЕСКИЯТ ЦЕНТРАЛИЗЪМ

ст. н. с. МИНКА ТРИФОНОВА

Строго да се спазва, прилага и развива демократическият централизъм съобразно конкретните условия и задачи е основна поука, извлечена от БКП след поражението на Септемврийското въстание.

Принципът на демократическия централизъм беше защитен от Димитър Благоев като „основен принцип"[1] в изграждането на марксистката партия в България още в борбата с общоделството. Основните норми на неговото проявление бяха отразени в Устава на БРСДП (т. с.), приет след изгонването на общоделците от редовете на партията. „...Партийните организации се самоцентрализират в едно цяло в името на класовата борба. Това е социалдемократическият централизъм, който произтича от природата и задачите на социалдемократическата партия. Този именно централизъм е легнал в основата на новия организационен устав"[2] — писа Димитър Благоев. Ръководена от този принцип, тесносоциалистическата партия израсна в легални условия като организация с богати демократически традиции и със „съзнателна желязна дисциплина".[3]

В започналия под влиянието на Великата октомврийска революция процес на болшевизацията на БКП демократическият централизъм получи по-широко, по-конкретно проявление в нейния живот и дейност.

Приетият от Първия конгрес на БКП (т. с.) през 1919 г. партиен Устав и разработеният правилник за неговото приложение разшириха формите на проявление и степента на използването на централизма и демокрацията в организационната структура, във функционирането и ръководната дейност на Българската комунистическа партия. Създадено бе ново партийно звено — окръжния комитет, който включва партийния комитет в окръжния град и по един представител от всеки местен партиен комитет в окръга. Учреден бе нов партиен институт — Партийният съвет. В неговия състав влизаха членовете на Централния комитет, на Централната контролна комисия и по един избран от конгреса представител на всеки окръжен комитет. Уставно бе отново утвърдено и практически осъществявано ежегодното свикване на партийните конгреси. Спазваше се уставното изискване редовно да се свикват всяко тримесечие от Централния комитет заседания на Партийния съвет, които обсъждаха и решаваха важните политически въпроси, отнасящи се до цялата партия. При строго спазване на партийната дисциплина се осъществяваше уставното положение за изборност на всички партийни органи, за задължителното им отчитане пред партийните членове и пред вишестоящите органи; свободно участие на членовете в обсъждането и решаването на партийните проблеми от принципиални партийни позиции. Развиваше се

---

[1] Д. Благоев, сп. „Ново време", кн. 8/1907 г.

[2] Д. Благоев, Принос към историята на социализма в България, Съч., т. 11, с. 567.

[3] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 226.

Digitized by Google

творческата критика и самокритика. Малцинството като правило се подчиняваше на болшинството. След Първия конгрес БКП успешно се развиваше като широко демократична и централистична организация с желязна дисциплина. Решението за Септемврийското въстание бе историческо по своето значение колективно дело на Централния комитет на БКП, взето при широко разгърнала се дискусия и при помощта на Комунистическия интернационал. Колективността и строгата партийна дисциплина намериха своята широка изява и в хода на подготовката и провеждането на самото въстание както в дейността на централното негово ръководство, така и в ръководството му по места, с участието на дейци на БЗНС в революционните работническо-селски комитети.

Поражението на Септемврийското въстание създаде коренно нова обстановка за живот и дейност на партията. След 32-годишно легално съществуване, с незначителен нелегален опит, лишена от най-опитните си кадри, заставени да напуснат или избити при нечовешкия фашистки терор, БКП бе принудена да живее в дълбока нелегалност и жестоко преследване на комунистите. В тези условия тя съхрани вътрешнопартийната демокрация, централизма, дисциплината и колективността в живота и ръководната си дейност, **свърза ги най-тясно с методите на конспирацията, теоретически обоснова и практически осъществи конкретното им проявление съобразно с новата обстановка.**

В условията на нелегалност БКП не можа да използва всички демократични начала в своя вътрешнопартиен живот и в дейността си сред масите. Тя не можа да проведе подготвения преди въстанието свой Пети конгрес като най-висш демократичен партиен форум. Партиен конгрес не бе проведен през целия 21-годишен нелегален живот на партията. Престана да съществува и да работи и широкодемократичният институт — Партийният съвет.

Още през месец октомври 1923 г. във Виена бе формиран Задграничен комитет на БКП, а вътре в страната — Централен комитет. Това не стана по традиционния за нея път на широко проявление на представителната демокрация, а чрез кооптиране. Чрез кооптиране стана формирането и на окръжните комитети на партията. Своеобразия имаше в демокрацията при издигане ръководителите на нелегалните партийни ядки. Българската комунистическа партия бе изградена като централизирана организация.

Макар и видоизменена и в известна степен ограничена, вътрешнопартийната демокрация продължаваше да бъде основен принцип в живота на БКП. Една от ярките ѝ прояви бяха партийните конференции, някои от които изиграха ролята на конгреси.

Първата нелегална партийна конференция на БКП бе **Витошката конференция,** свикана през май 1924 г. Подготовката и провеждането ѝ стана на основата на септемврийската линия на партията при помощта на решението на Изпълнителния комитет на Комунистическия интернационал по „българския въпрос", което осъди деветоюнската тактика на ЦК на БКП, утвърди нейната септемврийска линия и даде ценни указания за бъдещата ѝ дейност.

Съобразно с нелегалните условия конференцията бе подготвена по демократичен път. Тя бе предшествувана от окръжни или околийски конференции, на които партийният актив бе запознат с решенията на ИККИ и по пътя на представителната демокрация бяха избрани делегатите. Само в 4 града те не бяха избрани, а бяха определени от окръжните комитети. По демократичен път протече и самата конференция. Свободно участие в проведената на нея широка дискусия взеха всички делегати. Септемврийската линия бе защитена, продължен бе курсът на партията на въоръжена борба, поставена бе задачата за подготовка на ново въстание.

Digitized by Google

Борбата против десните и левите ликвидатори бе борба за защита на септемврийската линия на партията, а по организационните проблеми — за нейното възстановяване и развитие съобразно съществуващата в страната фашистка диктатура, за нейното дълбоко законспириране при спазване принципа на демократическия централизъм. Макар че подцени лявата опасност, важно място в тази борба зае проблемът за утвърждаване на партийната дисциплина като неотменимо условие за съществуването на партията. „Задължава се всеки член на БКП — се казва в приетата от конференцията резолюция — да поддържа до педантизъм партийната дисциплина, да бъде готов да понесе за партията всяка жертва, която му се поиска или наложи, и да бъде изпълнителен по войнишки на всички нареждания на съответното ръководство. Само тъй ще има партия и чрез нея победа."[1]

Проявление на демократическия централизъм и по-специално на демокрацията бе избирането на Централен комитет и на Задгранично представителство на партията, както и провеждането на окръжни и районни конференции за разясняване и провеждане решенията на конференцията.

Усилията за прилагането на демократическия централизъм като основен принцип в живота и дейността на БКП в условията на нелегалност бяха непрестанни. Партията натрупваше свой опит. Тя широко използва и опита на ВКП (б), международния опит на комунистическите партии, обединени в Комунистическия интернационал. Това й даде възможност още на **Втората нелегална партийна конференция, състояла се в Берлин,** да направи важни теоретически и практически изводи, да разкрие мястото на демократическия централизъм в условията на нелегалност, специфичното проявление на диалектическото единство между демокрацията и дисциплината в тези условия.

В приетата от конференцията резолюция бе вписан съществуващият исторически факт, че „БКП се строи на принципите на демократическия централизъм"[2]. Разкрита бе и същността и проявлението му в условията на нелегалност. Конференцията изясни, че в условията на нелегалност и на свирепа фашистка диктатура БКП може и трябва да провежда демократическото начало ограничено, „само дотолкова, доколкото това е съвместимо с изискванията на нелегалното й съществуване"[3]. Същевременно тя разкри, че в условията на нелегалност най-пълно се проявява пряката демокрация, демокрацията в рамките на партийните ядки. „Ядките поставят на активен крак всеки свой член, обсъждат и решават всички партийни въпроси — така щото на дело се осигурява участието на партийната маса в партийния живот"[4]. За целта трябва „...партийните ядки и местните ръководства да проявяват в най-голяма степен самоинициатива и самоконтрол"[5].

Съответно място Втората нелегална партийна конференция отдели на представителната демокрация, на подготовката и провеждането на общопартийните форуми, на окръжните и районните партийни конференции, на делегатските събрания на ядките, на критиката и самокритиката.

Като изключи пълното спазване на вътрешнопартийната демокрация в живота на БКП в условията на нелегалност, конференцията подчерта, че предимството в тези условия е на страната на централизма, на дисциплината и задължи партийните членове „най-решително да реагират срещу всички прояви на недисциплинираност и всячески да

---

[1] ЦПА, ф. 3, оп. 4, а. е. 48, л. 3.
[2] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 282.
[3] Пак там.
[4] Пак там, с. 292.
[5] Пак там, с. 282.

Digitized by Google

съдействуват за установяването на една действително болшевишка дисциплина"[1], защото, изясни тя, „дисциплината е циментът на партията. Истинската желязна партийна дисциплина съдействува за активизиране на партията, за изграждане на ядките и разширяване на комунистическата мрежа, за запазване на партията от удари и погроми, за осигуряване на ръководството на легалната от нелегалната дейност, за издигане авторитета на партията и Коминтерна, за съхраняване на единството на партията и за съблюдаване на конспирацията"[2].

Конференцията защити марксистко-ленинската теза, че дисциплината в партията е несъвместима с наличието на фракционни групировки в нея. Затова именно „партията реагира на всяка фракционна опасност, като сгъстява огъня против ония отклоняващи тенденции, които в даденото време най-много я застрашават"[3]. Ръководена от този принцип, конференцията изключи от редовете на партията ръководителите на защитниците на девстоюнската опортюнистическа тактика и осъди възгледите на левите сектанти, но не направи задълбочени изводи за тяхната отрицателна същност.

При прилагането на правилните постановки за мястото и същността на демократическия централизъм в **условията на нелегалност се допускаха и нарушения.** Особено ярко това се прояви в периода на лявото сектантство. През този период между ЗБ и Централния комитет вътре в страната нямаше идейно единство по основните партийни проблеми по оценката на миналото на БКП, по текущото положение в страната и задачите на партията. Централният комитет не се съобразяваше с препоръките на Задграничното бюро, игнорираше и мнението на низовите партийни органи и организации. По своему тълкуваха и възприемаха левите сектанти и решенията на Коминтерна, издигаха нереални лозунги, които спъваха разгръщането на класовата борба в страната. Липсата на идейно единство доведе до нарушаване на действената колективност. Между Задграничното бюро и Централния комитет нямаше редовни връзки не само поради тежките нелегални условия. Дисциплината в централните партийни органи по такъв начин бе силно нарушена.

Своята най-широка изява демократическият централизъм получи при новия партиен курс (1936—1939 г.). В партийната теория демократическият централизъм бе характеризиран като **неотменим принцип на БКП.**

През периода на новия партиен курс вътрешнопартийната демокрация и дисциплината се развиха и утвърдиха чрез марксистко-ленинската оценка на миналото на партията, на международното и вътрешното положение на страната и задачите на партията. Тази оценка бе направена под ръководството на Георги Димитров на основата на решенията на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал, приложени от Шестия пленум на ЦК на БКП съобразно условията у нас.

Подготовката, работата и решенията на Шестия пленум на ЦК на БКП бяха широка изява на идейната и на действената колективност на ЦК и ЗБ на БКП. Ленинският курс на партията бе начертан при пълно спазване на демократическия принцип. Широко се разгърна обсъждането на политическото положение в страната, на политическото и организационното състояние на БКП и нейните задачи в светлината на решенията на Седмия конгрес на КИ. Налице бе пълно единомислие на ЦК със ЗБ и с Коминтерна. В тези условия пленумът

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 195.
[2] Пак там, с. 292—293.
[3] Пак там, с. 293.

Digitized by Google

избра Централен комитет, дълбоко убеден в ленинския курс на партията и способен да го проведе с помощта на ЗБ и КИ в живота, при спазване конспирацията и дисциплината и широко разгръщане на вътрешнопартийната демокрация в цялата партия. Възтържествува идейното и организационното единство между ЦК и ЗБ на ЦК, между тях и цялата партия.

Последвалата след Шестия пленум партийна дейност бе нова широка изява на вътрешнопартийната демокрация, на дисциплината и колективността в партийната работа. Решенията на пленума бяха обсъдени, усвоени, конкретизирани и приети от всички партийни органи и звена.

Най-широка изява на вътрешнопартийната демокрация след Шестия пленум бе проведената вътрешнопартийна акция за проверка и оценка на партийната работа през двете години след пленума. За нейната подготовка Централният комитет изпрати до всички партийни органи и организации специално окръжно. „Изминаха се две години — четем в него, — откакто нашата партия се възглавява от ново ръководство начело с Г. Димитров, откакто не на думи, а на дело се провежда новият партиен курс и се работи по прилагане решенията на Седмия конгрес на Коминтерна. Партията е длъжна да прегледа изминатия път, да даде оценка на успехите и слабостите си през този двегодишен период за провеждане на новия курс . . .“[1]

В партийните организации се разгърна широка дискусия за постиженията и слабостите при провеждането на новия курс. Тя обхвана почти всички партийни членове, а в София — и съмишлениците на партията. Без да отричат положителните страни от миналото, партийните членове разгледаха всестранно динамичната работа за провеждане на новия курс, постиженията във вътрешнопартийния живот и в изграждането на народния фронт, с пределна яснота посочиха слабостите преди и след Шестия пленум.

Всички резолюции на партийните организации при вътрешнопартийната акция изразиха задоволството на партийните членове от нейното провеждане. „За първи път се дава възможност и на нас долу да се изкажем по цялата работа и по курса на партията. Такова допитване до партийните маси в миналото не е имало“[2] — писаха до ЦК комунистите от партийната организация на шивачите в София.

Важна проява на вътрешнопартийната демокрация през новия курс на партията бе **самоинициативата.** Теоретически бе обосновано и значението ѝ в условията на нелегалност, когато връзките между членовете на партийните органи, между тях и партийните организации често се прекъсват.[3]

По време на вътрешнопартийната акция с необходима сила бе поставен и проблемът за дисциплината в партията. При това партийните организации върху основата на свой собствен емпиричен опит дойдоха до извода, че разрастването на задачите, на борбите изисква да се затяга партийната дисциплина. В една от многото резолюции от онзи период четем: „Дисциплината в партията не отговаря на онази висота, на която се развиват борбите, която вземат те сега. Налага се по-голяма контрола на отделните партийци и култивиране чувството на отговорност пред партията. Но това не значи, че ние се намираме на по-ниско стъпало от миналото, но значи, че така както придвижихме борбите на по-висока степен, така ще трябва да придвижим и дисциплината напред.“[4]

---

[1] Какво показа вътрешнопартийната акция, Работнически вестник, 15 октомври 1937 г., бр. 10.
[2] ЦПА, ф. 1, оп. 3, а. е. 657.
[3] Работнически вестник, 1 октомври 1937 г.
[4] ЦПА, ф. 3, оп. 1, а. е. 557, л. 5.

Digitized by Google

В условията на въоръжената борба по време на Втората световна война **демократическият централизъм се проявяваше в партията с редица нови своеобразия.** В тежките условия на жестоко преследване на въоръжената борба, когато нейни ръководители и значителна част от бойците бяха нелегални, изискванията за дисциплината нараствaха с нова сила. Жестоко преследвано, партизанското движение можеше да съществува и побеждава, а партията да ръководи само при най-висока желязна партийна, революционна дисциплина — такава, при каквато е възможно партията да изнесе на гърба си гигантското дело на пролетарското освобождение. Такава именно дисциплина бе осъществена не само в партията, но и в партизанското движение.

Желязната революционна дисциплина не изключваше проявлението на вътрешнопартийната демокрация. Съобразно условията тя се проявяваше главно в колективността в работата на партийните ръководства и особено много и ярко в самоинициативата на партийните кадри. Налице бе и представителната демокрация. Съставите на ЦК, на ПБ, на окръжните, околийските и районните комитети се попълваха чрез кооптиране, но не еднолично, а от съответния партиен орган и се утвърждаваха от по-вишестоящия орган. Провеждаха се и партийни конференции на различни нива. На тях, по конспиративни съображения, като правило не присъствуваше целият състав на партийния орган, свикал конференцията, а отделни негови членове или негови представители. Особено характерно е това за конференциите, провеждани от Централния комитет. Като правило членовете на ПБ и на ЦК не се събираха всички заедно. Секретарят на ЦК на партията поддържаше връзки само с членовете на Политбюро. Връзките с окръжните комитети ЦК осъществяваше чрез свои пълномощници, инструктори, куриери. Организирани бяха връзките на ЦК с Георги Димитров.

През целия 21-годишен нелегален период демократическият централизъм показа своята неотменна жизнена сила в организационното изграждане, във вътрешнопартийния живот и в ръководната дейност на Българската комунистическа партия. Той потвърди марксистко-ленинската теза, че демократическият централизъм е основен принцип на Комунистическата партия независимо от условията, при които тя живее и се бори; че в зависимост от условията той се проявява във всички партийни звена, в различна степен и с приоритет на една или друга негова форма; че най-важното условие за проявление на вътрешнопартийната демокрация е състоянието на Комунистическата партия, правилно очертаната нейна стратегия, тактика, политика и организационно състояние; че колкото по-трудни са условията, колкото по-големи и сложни са задачите, колкото по-широко се изявява вътрешнопартийната демокрация, толкова повече растат изискванията за строга, желязна дисциплина; че не може да има вътрешнопартийна демокрация и дисциплина без идейно и организационно единство в партията. Такива са по-главните поуки от развитието на демократическия централизъм след Септемврийското въстание през 1923 г.

Digitized by Google

ТЕРИТОРИАЛНО-ПРОИЗВОДСТВЕНИЯТ ПРИНЦИП

проф. МИЛКА ВЕЛИЧКОВА

Териториално-производственият принцип е изпитан ленински принцип в организационното изграждане на партията. За първи път е приложен от Ленин в строежа на Болшевишката партия. Той е единство на две начала (принципа, страни) — териториален и производствен.

Териториално-производственият принцип разкрива къде, т. е. по какъв **признак** (белег) се изграждат първичните партийни организации, а именно по местоживеене и по месторабота на комунистите и обединяването на първичните партийни организации в местните партийни организации — районни, градски, общински, окръжни.

В настоящата статия често се употребява понятието териториално-производствен принцип вместо признак. С това се цели да се покаже **ръководното, принципното положение, което има този признак** в изграждането на партията. От гледна точка на отрасъла, в който се изграждат първичните партийни организации, може да се говори и за **отраслов принцип.** Обикновено той се причислява към производствения.

●

Един от важните изводи, които направи БКП в областта на своето организационно изграждане след поражението на Септемврийското въстание, е належащата необходимост **да се преустрои на производствен принцип, да се съчетае териториалното с производственото начало.** Защото, както бе отчетено, една от причините за поражението бе липсата на партийни ядки в големите индустриални фабрики и заводи, което отрицателно се отрази върху връзките на партията с работническите маси и тяхното активно участие във въстанието. „Прахосвайки силите си за чести избори и бидейки построена по териториалния принцип, партията нямаше достатъчно здрави и непосредствени организационни опори в предприятията. Това спъваше развитието на самоинициативата на масите, засилваше ролята на ръководството, на дребнобуржоазния, интелигентския елемент и създаваше почва за бюрократически тенденции в нейните ръководни органи"[1] — подчерта Г. Димитров в Политическия отчет на ЦК пред Втората партийна конференция (1927 г.).

Като изхождаше от исторически обусловеното мяст и роля на работническата класа в социалистическата революция и в обществения преврат като най-прогресивна и докрай последователна революционна сила, **БКП (т. с.) започна още преди Септемврийското въстание, още в началото на своята болшевизация, да изгражда партийни организации в производството,** за да се свързва с работническите маси. Особени практически резултати обаче не бяха постигнати. Партийните организации бяха малобройни и малочислени. Такива не бяха изградени във всички индустриални предприятия.

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 8, с. 310.

Digitized by Google

След поражението на въстанието необходимостта от създаване на крепки връзки с работническата класа и преди всичко с работниците от големите предприятия, мините, транспорта и др. придоби особено голяма острота. На практика това означаваше да се извърши преустройство на партийните ядки на производствена основа, да се приложи болшевишкият опит в изграждането на партията. С този въпрос се занима **Витошката нелегална партийна конференция.** Тя възприе курс за продължаване на въстанието. Оттук и задачата да се създаде такава организационна структура, която в максимална степен да съдействува за осъществяване на поставената цел. „Организацията, тактиката и целокупната дейност на БКП — се казваше в резолюцията — занапред трябва да бъдат пригодени и насочени към главната цел: БКП да подготви трудещите се маси и сама да бъде готова при всеки близък благоприятен момент да поведе масите към насилственото събаряне на буржоазната власт и установяване на работническо-селска власт."[1]

За изпълнението на тази главна задача конференцията набеляза редица практически мерки: увеличаване числения състав на партията, засилване на работническия елемент в нея, укрепване на партийната дисциплина и др. Утвърдено бе започналото още след въстанието преустройство на партията на производствена основа и съчетаването на териториалния с производствения принцип.

В изпълнение решенията на конференцията започна постепенен процес на организационно укрепване и разрастване на партията, на преустройството ѝ на производствен принцип. Към есента на 1924 г. бяха създадени вече около 50 градски партийни организации със 160 ядки в предприятията, приблизително още толкова в кварталите и 641 в селата, а общият брой на партийните членове надминаваше 6000 души.[2]

Преустройството на партийните ядки на производствен принцип съвсем не протичаше гладко. Пречеха социалдемократическите навици и традиции, имаше неразбиране по отношение състава и ролята на производствените ядки и др., срещу които партията водеше последователна борба.

Като поставяше правилно акцента върху производствения принцип, партията съвсем не омаловажаваше и не отричаше и другата страна на този единен принцип — териториалния. Като марксистко-ленинска партия тя разглеждаше териториално-производствения принцип в диалектическо единство, съотношението между териториалното и производственото начало, в който в зависимост от конкретноисторическите условия и задачи се изменя в полза на едното или другото. За България, която по онова време беше страна с извънредно слаба индустрия и преобладаващо селско и занаятчийско население, обективно се налагаше успоредно с производствения принцип да се утвърждава и развива и териториалният. „Една болшевишка партия се изгражда върху основата на производствените ядки — пише В. Коларов. — Това обаче не означава, че в страните със слаба индустрия, гдето занаятчийските работници и дребнобуржоазните елементи играят значителна роля, не бива да се допуска основаването на ядки и по друг принцип. Организацията трябва да приближи партията до масите, гдето те се намират и групират, следователно тя трябва да държи сметка за стопанската структура на страната."[3]

След Московското съвещание от 1925 г. се извършваше **реорганизация на партията на производствена основа.** Работниците, които по-

---

[1] Известия на Института по история на БКП, С., 1957, т. 1—2, с. 469.
[2] История на БКП, Изд. на БКП, С.. 1969, с. 319.
[3] В. Коларов, Избр. произведения, т. II, С., 1955, с. 55.

Digitized by Google

рано членуваха в териториалните партийни организации, сега бяха обхванати от ядките, които се изграждаха в предприятията от пет и шест души — петорки и шесторки. В същото време, като изхождаше от конкретните условия в страната — недостатъчно развитите икономически условия, партията наред с производствените партийни ядки изграждаше такива и на териториална основа — в селата, кварталите и на други места. По такъв начин наред с пролетарските елементи в нея членуваха и други класово осъзнати трудещи се — занаятчии, прогресивна интелигенция, трудещи се селяни и др.

Решителна крачка напред в по-нататъшната ленинизация на партията, в преустройството ѝ на производствена основа бележат решенията на Втората нелегална партийна конференция — 1927 г. Тя направи задълбочен анализ на настъпилите изменения в страната, отчете наличието на започващия революционен подем и посочи необходимостта от засилване ръководната роля на партията. С оглед на това и за да се преодолее тежкото ѝ организационно състояние след провалите от 1926 и 1927 г., конференцията постави редица задачи в тази насока: подобряване на партийния състав; укрепване на партийните ядки в индустриалните предприятия, в рудниците, транспорта, изграждане на ядки в селата; разгръщане на марксистко-ленинска просвета на партийните членове и др. И посочи, че преустройството на партийните ядки на производствена основа е едно от много важните направления в цялостното организационно заздравяване на партията след въстанието, че то се явява логическа последица от развитието ѝ по пътя на нейната ленинизация. „Основната поука в организационната област, която партията извлече от поражението на Септемврийското въстание — се казва в решенията на конференцията, — е необходимостта от създаването на действителна организационна база в предприятията, т. е. в самата маса на работническата класа. По тоя начин преминаването от териториалната към производствената организация се явява едно от най-главните септемврийски завоевания на БКП(т. с.)."[1]

С цел да се отговори на потребността от създаване на здрава опора на партията сред трудещите се маси и на първо място сред индустриалния и селския пролетариат, **Втората партийна конференция конкретизира решенията на Витошката конференция в областта на организационното преустройство** и реши да се изградят няколко вида ядки: производствени — улични, чаршийски, чифлишки и др. **Производствените партийни ядки** обхващаха партийните членове в едрите и средните предприятия и в транспорта. Те имаха особено голямо значение за партията, защото ѝ осигуряваха крепки връзки с най-напредничавата и най-революционната част на пролетариата и бяха нейна социална база. Чрез тях партията най-тясно се свързваше с работническата класа, възпитаваше я в класово-революционен дух и я въвличаше в борбата за защита на икономическите и класовите ѝ интереси, за освобождаване от игото на капитала. Партийните ядки в предприятията способствуваха и за извършване на по-добра конспиративна работа, за предпазване от ударите на врага, за засилване на работническото ядро в партията, за утвърждаване на нейния класов характер. „Производствените ядки — се изтъква в резолюцията на конференцията — са истинските основни организационни единици на партията, защото те осигуряват пролетарската база на партията и превръщат всяка фабрика, железопътен възел, рудница и т. н. в крепост на комунистическата работа."[2]

Чаршийските ядки съдържат елементи и на **производствения, и на**

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 285.
[2] БКП в резолюции и решения, т. II, с. 295, 296.

Digitized by Google

териториалния принцип. Те се изграждат около чаршиите, пазарите и др. места, там, където са събрани занаятчийските работилници и заведения, и обединяват в себе си занаятчийските работници по месторабота. Но в тях можеха да влизат и не работници, които живеят в дадената чаршия или пазар. На тях партията придаваше също голямо значение.

Посредством **уличните ядки** партията обхващаше оная част от партийните членове, която не беше заета в едрото и средното производство. Те ѝ осигуряваха възможност да работи сред „низините" на трудещото се население в кварталите, а така също и сред работниците в дребното производство.

В селата се създават **селски ядки,** като в по-големите села можеше да се изграждат и улични (например в отделни махали).

С цел да се води антимилитаристична пропаганда във фашистката армия и да се засилва партийното влияние сред войнишката маса, в казармите се формират **войнишки ядки,** съставени от комсомолци. В тях влизаха и партийни членове, които поради малкия брой не могат да се обособят в партийна ядка. Когато комунистите станат трима и повече, те се отделят в **партийна ядка** и влизат в състава на партията като нейна организационна единица.

В земеделските чифлици и едрите стопанства се формират **чифлишки ядки,** които обединяват селскостопанския пролетариат. Те са тип производствени ядки, свързващи партията с трудещите се селяни.[1] По такъв начин **„партията е организирана, централизирана и боева организация от ядки — производствени, транспортни, в държавния апарат, улични, чаршийски, чифлишки, селски, войнишки"[2].**

Чрез мрежата от партийни ядки, изграждани на териториална и производствена основа, партията можеше да установява тесни и непосредствени връзки с отделните социални слоеве трудещи се и да ги въвлича в класово-революционната борба. **Главната задача, която Берлинската партийна конференция постави пред ядките, бе въпросът за тяхното издигане „до действителни основни единици на партията"[3],** до активизирането им, като се преодолеят навиците и традициите, свързани с териториалната организация, и усвояват методите и навиците, произтичащи от новата организация на партията.

Процесът на масовизирането на партията, на нейното преустройство на производствена основа бе до голяма степен спънат от лявосектантския курс. Сектантско-догматичните методи на работа и ръководство откъсваха партията от широките трудещи се маси, превръщаха нейните ядки в затворени, вътрешнообособени партийни единици, занимаващи се с абстрактно-просветителска дейност, несвързана с животрептящите всекидневни въпроси, които вълнуваха хората. Но и през този тежък период, макар и доста бавно, в тях се приемаха нови членове и се изграждаха нови ядки в производствените предприятия, както и по квартали, села, махали и други места. **Партията не изоставаше от борбите на трудещите се и ги ръководеше.**

Преодоляването на лявото сектантство и утвърждаването на новия ленински курс се отрази благотворно върху цялостното развитие на партията, включително и **върху развитието на териториално-производствения принцип.** Засили се работата по привличането на нови членове в партийните организации, възникнаха и нови ядки — там, където нямаше дотогава. Такива се формираха в редица крупни предприятия като фабрика „България", „Книжната фабрика", „Декало", фабрика

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 295, 296.
[2] Пак там, с. 297.
[3] Пак там.

Digitized by Google

„Люлин“[1] и др. — всички от София. Възстановени бяха и се изградиха нови ядки в Пловдивската, Шуменската, Старозагорската и др. окръжни партийни организации. Към средата на 1936 г. бяха възстановени по-голяма част от разгромените след военно-фашисткия преврат на 19 май 1934 г. градски и селски партийни организации и броят им достигна до 450 с около 4000 души. Към Първи май 1937 г. членовете на партията бяха вече 8000. Някои партийни организации като Софийската, Пловдивската, Старозагорската станаха отново многочислени.[2] Партията се превръщаше в масова партия на българския пролетариат и останалите трудещи се, разширяваше се нейната основа — първичните партийни организации, изградени на териториален и производствен принцип. Осъществяваше се ленинското изискване — да се работи там, където има маси.

Курсът на партията за въоръжена борба — 1941—1944 г., налагаше още повече да се укрепи партията и да се повиши нейната ръководна роля, да се увеличи броят на партийните групи и ядки по предприятия, квартали, села и др., т. е. **да се засили териториално-производственото начало в нейното изграждане** с оглед още по-широко да се въвличат масите в борбата против фашизма и капитализма. С тази цел бяха внесени и някои структурни промени, разширяващи производственото начало в изграждането на партията.

За по-пълното обхващане на работниците и служителите от различните професии и трудещите се от кварталите и за осигуряването на конкретно, диференцирано ръководство **бяха създадени сектори** като нови структурни звена в системата на партията. Такива бяха изградени в София: на металоработниците, печатарите, търговските служители, на продоволствените работници, на строителите; в центъра, Княжево, кв. „Иван Вазов“, „Лозенец“, „Хаджи Димитър“, „Ючбунар“, „Коньовица“, „Опълченски квартал“, кв. „Надежда“, сектор на „свободните професии, на занаятчиите, на държавните служители, на транспортните работници, на военните; национален сектор, „студентски сектор“, сектор „разни“.[3] Отделни по-големи предприятия (като например Държавната печатница — сега „Г. Димитров“) поради своята важност бяха обособени като подсектори. Целесъобразността на тези звена се потвърди от самата практика. Тази система продължи за известно време и след Девети септември, след което бе ликвидирана.

●

След победата на Девети септември 1944 г. територално-производственият признак в изграждането на партията продължи да се развива. БКП стана не само управляваща, но и ръководна сила в страната. Това изискваше тя да има здрави партийни организации във всяко предприятие, учреждение, във всяко село и квартал, за да може успешно да осъществява своята ръководна роля във всички области на обществения живот. Следователно масовизирането на партията, увеличаването на нейния числен състав и разширяването на мрежата от партийни организации беше една обективна потребност. Неколкократното увеличаване на партийния състав, както и развитието на производителните сили в страната създадоха обективни възможности за разширяване на териториално-производствения признак. Непосредствено след победата обаче превес в изграждането на партията имаше територи-

[1] Несломим отряд. История на Кирковската районна организация на БКП, Партиздат, С., 1980, с. 99.
[2] История на БКП, С. 1980, с. 260.
[3] История на Софийската градска организация на БКП, С., 1982, с. 368.

Digitized by Google

алното начало като съставна част на единния териториално-производствен принцип. Така от общия брой на първичните партийни организации — 8053, 4900 бяха селски, 878 градски териториални, 854 по предприятия, 811 учрежденски, 209 в ТКЗС, 16 в МТС, 13 в ДЗС, 89 в трудово-производителните кооперации и 91 в учебните заведения.[1] Или 5778 бяха изградени на териториална основа, а останалите — на производствена. Това се обяснява с обстоятелството, че социалистическото преустройство на обществото беше бавен и сложен процес, производителните сили бяха слабо развити. Но с образуването на ТКЗС и ДЗС в селата възможностите за увеличаване на партийните организации на производствен принцип нарастваха. Докато през 1948 г. партията имаше 2615 производствени и 5642 териториални първични партийни организации, то през 1958 г. техният брой се измени съответно на 13 866 производствени и само 1569 териториални.

Национализацията на индустрията ускори процеса на разширяване на производствения принцип. Бързо растеше броят на първичните партийни организации в национализираните предприятия. В това отношение особено голяма роля и значение имаха решенията на историческия **Пети конгрес.** Изпълнението на първата петилетка налагаше изцяло да се насочи вниманието върху производството, което имаше решаващо значение за победата на социализма, да се разшири партийното влияние и осигури партийно ръководство във всички производствени участъци, да разрасне мрежата от партийни групи и организации, чрез които да се обединят енергията и усилията на трудовите колективи, на младежките и профсъюзните организации за осъществяване на производствените задачи.

С победата на социалистическите производствени отношения нараства значението на икономиката, на производството. Това изисква да се повишава ръководната роля на партията, да се засилва ръководството на икономиката. На тази обективна потребност отговори извършената през 1959 г. реорганизация на административното и стопанското ръководство, създаването на нови звена в структурата на партията — **общинските и окръжните** партийни комитети, пряко свързани с производството, с живота.

Динамичното интензивно развитие на нашето общество, постоянното увеличаване обема на задачите и тяхната сложност — особено в стопанската област, налага да се търсят и прилагат все по-ефективни и гъвкави форми в ръководството на икономиката, да се утвърждава и разширява производственият, отрасловият принцип в организационния строеж на партията.

Изграждането на АПК по решение на Априлския пленум на ЦК през 1970 г. предизвика изменения и в организационната структура на партията, засили териториално-производствения принцип в нейния строеж. Във връзка с изграждането на селищните системи през 1979 г. възникна необходимостта и местните партийни органи да се приведат в съответствие с тях. На мястото на старите общински комитети, които изиграха своята роля и бяха полезни за времето си, се изградиха **новите общински комитети** като качествено нови органи за непосредствена политическа и организаторска работа в селищните системи.

Концентрацията и специализацията на прозводството, създаването на новите селищни системи и формирането на новите общински партийни комитети доведе до **промени и в структурата на първичните партийни организации,** до тяхното окрупняване, което създава възможност за по-мащабна и перспективна работа, за по-успешно реша-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 326, с. 332—333.

Digitized by Google

ване на сложните, комплексни и високоотговорни задачи в етапа на изграждане на развито социалистическо общество.

Бурното развитие на нашата икономика **все повече ще разширява приложението на производствения принцип в строежа на партията. Но това не означава отричане на териториалния.** Нашата партия полага всестранни грижи за издигане ролята и боеспособността на териториалните първични партийни организации. Те са звената, които свързват партията с трудещите се по местоживеене, където се решават важни въпроси от социално-битов, идейновъзпитателен и друг характер. За това тяхната роля и значение в структурата и дейността на партията не само няма да намалява, а непрекъснато ще се повишава в съответствие със социалноикономическите и културните задачи, които партията решава в етапа на изграждане на развито социалистическо общество.

ВРЪЗКИТЕ С МАСИТЕ

доц. ПАВЛИНА ЛАСКОВА

Идеята за връзките на марксистко-ленинската партия с работническата класа и останалите трудещи се е дълбоко заложена в нейните организационни основи и в историческото ѝ призвание като авангард в борбата против капитализма и за социализъм. Практическите резултати в тази насока са винаги в зависимост от обективните условия и степента на марксистко-ленинската зрелост на партията. Ето защо темата трябва да се разгледа съобразно основните етапи в развитието на партията, като се разкрият резултатите от нейната борба при конкретните исторически условия.

Върху решаването на проблема за връзките на партията с масите до 1917 г. слагат отпечатък характерните черти и особености на тесния социализъм като своеобразно революционно течение на Втория интернационал. За формирането на последователно марксистко-ленинско гледище по този въпрос решаваща роля изиграха Великата октомврийска социалистическа революция и започналият под нейното влияние процес на ленинско преустройство. Жалони за това развитие са редица важни решения на партията и Коминтерна, както и забележителни класови битки в защита на интересите на трудещите се.

●

Връзките на БКП с работническата класа и останалите трудещи се в условията на капитализма и фашизма се осъществяват при редица трудности от обективен и субективен характер: непрекъснати преследвания на революционните организации, принудителна нелегалност на партията, неустойчивост на някои дребнобуржоазни и интелигентски елементи в нея, започналия след Октомврийската револю-

Digitized by Google

ция сложен и противоречив процес на ленинско преустройство на партията и др.

Независимо от трудностите редица обстоятелства благоприятствуваха изграждането на връзките на партията с масите: революционното наследство от тесносоциалистическия период, рано започналата, успешно и настъпателно осъществявана ленинизация на БКП и др. Между благоприятните фактори особено място заемат историческият опит на партията от Септемврийското въстание през 1923 г. и преломът в нейната ленинизация, извършен по това време.

БКП тръгна към въстанието, когато беше вече започнала да възприема теоретически ленинското учение за революцията, за работническо-селския съюз, за единния фронт и за работническо-селското правителство.[1] Обаче тя не беше успяла да свърже изцяло теорията с практиката, когато историята побърза да я постави на изпитание. Войнишкото въстание беше първото. Не закъсня и второто изпитание — кървавият деветоюнски фашистки преврат през 1923 г., когато българските работници и селяни отново се вдигнаха на въстание и отново бяха разгромени.

Необходими бяха време и сили, за да се даде вярна оценка на събитията и да се преодолеят пропуските и грешките, защото нито Коминтернът, нито БКП имаха точна представа за същността на фашизма, когато историята открито постави въпроса за властта. Алтернативата беше категорична: без да се губи време, да се намери народен изход от кризата за властта.[2] С историческото решение на ЦК на БКП от 5—7 август 1923 г. се даде правилен отговор. Партията за първи път в своята история се насочи към непосредствена подготовка на въоръжено въстание за събаряне на фашизма и установяване на работническо-селска власт. Решението хвърли светлина върху начина, по който трябва да се спечелят трудещите се за борбата. Това бе единният фронт, но вече изграден с всички масови, икономически и политически организации на пролетариата, с малоимотните граждани и селяни, с войнишките маси. Отредено беше място на въпроса за привличането в единния фронт на Българския земеделски народен съюз, Социалдемократическата партия, Съюза на занаятчиите, Общия синдикален съюз, кооперациите, организациите на анархокомунистите, Македонската организация и други обществени сили. Дори работата за привличането на поддръжници на революцията из средите на войската като важен момент от подготовката на въстанието придоби значение за разширяване на единния фронт. В историческото решение от 5—7 август 1923 г. личи ленинското отношение към двете решаващи условия за победата на революцията: организаторската роля на партията и подкрепата на масите.[3]

Така с решението на ЦК на БКП за въоръжено въстание се сложи началото на прелома в отношението на партията към масите и техните организации, към единния фронт.

Преломът в ленинизацията на БКП като извънредно сложен по своята комплексност процес се задълбочи с теоретическата разработка на проблемите на единния фронт и практическото му изграждане при широко приложение на революционните компромиси в преговорите и контактите с левите земеделци, левите социалдемократи, революционната Македонска организация и др. По време на въоръжената борба през септември 1923 г. той обхвана всички аспекти на партийната стратегия и тактика: въпроса за властта, за ръководната роля на партията, за работническо-селския съюз и единния фронт, за революционните

[1] БКП в резолюции и решения..., т. II, с. 2—12, 110—117, 194—200, 249—252.
[2] Г. Димитров, Единният фронт и политическата криза, Съч., т. 7, с. 213—216.
[3] БКП в резолюции и решения..., т. II, с. 276—277.

Digitized by Google

компромиси, съчетаване на нелегалната и легалната работа, на борбата за демокрация с борбата за социализъм.[1]

●

Въпреки неуспеха на въстанието поуките, достигнати с цената на стотици жертви и редица грешки, тласнаха ленинизацията на партията към по-нататъшно развитие и издигнаха проблема за връзките на партията с масите до задача номер едно за БКП, която все по-точно чертаеше крайната цел на борбата, пътя и средствата за нейното осъществяване.

Опитът от Септемврийското въстание помогна на БКП да потърси легални средства за изява и борба при тежките условия, настъпили след въвеждането на Закона за защита на държавата (началото на 1924 г.). Поредица партийни форуми насочиха партията към окопаване сред масите.[2] На Московското съвещание бе подчертано: „Правилното отношение към масовите организации на работниците и малоимотните слоеве от населението — ето ключа, който ще открие достъпа на Комунистическата партия към масите и ще я свърже неразривно с тях"[3].

За кратко време БКП създаде цяла поредица легални революционни организации: Партията на труда (1924 г.), Независимите работнически професионални съюзи (1925 г.), Работническата партия (1927 г.), Работническия младежки съюз (1928 г.), Българския общ народен студентски съюз (1930 г.) и др., както и издаването на техни легални вестници („Знаме на труда", „Работническо дело", „Единство", „Младежка искра", „Студентско знаме" и др.). Като съчетаваше нелегалната с легалната работа, партията проникваше все по-дълбоко сред работническата класа и останалите трудещи се, привличаше ги в борбата против фашизма и капитализма.

Ленинизацията на БКП продължи през следващите години в условията на световна икономическа криза и революционен подем под въздействието на Лайпцигския процес, в борба против лявото сектантство, с помощта на Коминтерна и Задграничното бюро. Връзките с масите въпреки трудностите се осъществяваха чрез стачните борби, борбите на безработните, чрез участие в политическите борби, в изборите — парламентарни (1931 г.) и общински (1932 г.). През тридесетте години БКП спечели значително влияние сред художествено-творческата интелигенция и подпомогна създаването на нейни съюзи и легални антифашистки издания. Партията привлече работническата класа, трудовата младеж, трудовите жени, засили работата сред войниците и занаятчиите, продължи работата сред трудовите селяни и различните слоеве на интелигенцията. Под ръководството на БКП традиционната любов към Русия прерасна в беззаветна вярност към СССР, от която се зароди народното движение за българо-съветска дружба, превърнало се през Втората световна война в масова опора на партията, във верен барометър на народните въжделения за мир и дружба със СССР.

Концентриран израз на неотменните грижи на БКП за привличане на трудещите се и демократичните маси в борбата е нейната продължителна дейност за изграждане на единен пролетарски фронт, Блок на труда, Народен антифашистки фронт и Отечествен фронт. Партията възпринe ленинското учение за единния пролетарски фронт, превърна го в ядро на идеята за единен фронт на демократичните сили и творчески осъществи марксистко-ленинския принцип за авангардната роля на работническата класа. Още през 1922—1923 г. партията подходи творчески към тази идея, като разшири единния пролетарски

[1] Г. Димитров, Съч., т. 7, с. 200—232; т. 14, с. 240—243.
[2] БКП в резолюции и решения..., т. III, с. 66—73, 112—124, 219—251.
[3] Пак там, с. 69.

Digitized by Google

ция сложен и противоречив процес на ленинско преустройство на партията и др.

Независимо от трудностите редица обстоятелства благоприятствуваха изграждането на връзките на партията с масите: революционното наследство от тесносоциалистическия период, рано започналата, успешно и настъпателно осъществявана ленинизация на БКП и др. Между благоприятните фактори особено място заемат историческият опит на партията от Септемврийското въстание през 1923 г. и преломът в нейната ленинизация, извършен по това време.

БКП тръгна към въстанието, когато беше вече започнала да възприема теоретически ленинското учение за революцията, за работническо-селския съюз, за единния фронт и за работническо-селското правителство.[1] Обаче тя не беше успяла да свърже изцяло теорията с практиката, когато историята побърза да я постави на изпитание. Войнишкото въстание беше първото. Не закъсня и второто изпитание — кървавият деветоюнски фашистки преврат през 1923 г., когато българските работници и селяни отново се вдигнаха на въстание и отново бяха разгромени.

Необходими бяха време и сили, за да се даде вярна оценка на събитията и да се преодолеят пропуските и грешките, защото нито Коминтернът, нито БКП имаха точна представа за същността на фашизма, когато историята открито постави въпроса за властта. Алтернативата беше категорична: без да се губи време, да се намери народен изход от кризата за властта.[2] С историческото решение на ЦК на БКП от 5—7 август 1923 г. се даде правилен отговор. Партията за първи път в своята история се насочи към непосредствена подготовка на въоръжено въстание за събаряне на фашизма и установяване на работническо-селска власт. Решението хвърли светлина върху начина, по който трябва да се спечелят трудещите се за борбата. Това бе единният фронт, но вече изграден с всички масови, икономически и политически организации на пролетариата, с малоимотните граждани и селяни, с войнишките маси. Отредено беше място на въпроса за привличането в единния фронт на Българския земеделски народен съюз, Социалдемократическата партия, Съюза на занаятчиите, Общия синдикален съюз, кооперациите, организациите на анархокомунистите, Македонската организация и други обществени сили. Дори работата за привличането на поддръжници на революцията из средите на войската като важен момент от подготовката на въстанието придоби значение за разширяване на единния фронт. В историческото решение от 5—7 август 1923 г. личи ленинското отношение към двете решаващи условия за победата на революцията: организаторската роля на партията и подкрепата на масите.[3]

Така с решението на ЦК на БКП за въоръжено въстание се сложи началото на прелома в отношението на партията към масите и техните организации, към единния фронт.

Преломът в ленинизацията на БКП като извънредно сложен по своята комплексност процес се задълбочи с теоретическата разработка на проблемите на единния фронт и практическото му изграждане при широко приложение на революционните компромиси в преговорите и контактите с левите земеделци, левите социалдемократи, революционната Македонска организация и др. По време на въоръжената борба през септември 1923 г. той обхвана всички аспекти на партийната стратегия и тактика: въпроса за властта, за ръководната роля на партията, за работническо-селския съюз и единния фронт, за революционните

[1] БКП в резолюции и решения..., т. II, с. 2—12, 110—117, 194—200, 249—252.
[2] Г. Димитров, Единният фронт и политическата криза, Съч., т. 7, с. 213—216.
[3] БКП в резолюции и решения..., т. II, с. 276—277.

Digitized by Google

компромиси, съчетаване на нелегалната и легалната работа, на борбата за демокрация с борбата за социализъм.[1]

●

Въпреки неуспеха на въстанието поуките, достигнати с цената на стотици жертви и редица грешки, тласнаха ленинизацията на партията към по-нататъшно развитие и издигнаха проблема за връзките на партията с масите до задача номер едно за БКП, която все по-точно чертаеше крайната цел на борбата, пътя и средствата за нейното осъществяване.

Опитът от Септемврийското въстание помогна на БКП да потърси легални средства за изява и борба при тежките условия, настъпили след въвеждането на Закона за защита на държавата (началото на 1924 г.). Поредица партийни форуми насочиха партията към окопаване сред масите.[2] На Московското съвещание бе подчертано: „Правилното отношение към масовите организации на работниците и малоимотните слоеве от населението — ето ключа, който ще открие достъпа на Комунистическата партия към масите и ще я свърже неразривно с тях"[3].

За кратко време БКП създаде цяла поредица легални революционни организации: Партията на труда (1924 г.), Независимите работнически професионални съюзи (1925 г.), Работническата партия (1927 г.), Работническия младежки съюз (1928 г.), Българския общ народен студентски съюз (1930 г.) и др., както и издаването на техни легални вестници („Знаме на труда", „Работническо дело", „Единство", „Младежка искра", „Студентско знаме" и др.). Като съчетаваше нелегалната с легалната работа, партията проникваше все по-дълбоко сред работническата класа и останалите трудещи се, привличаше ги в борбата против фашизма и капитализма.

Ленинизацията на БКП продължи през следващите години в условията на световна икономическа криза и революционен подем под въздействието на Лайпцигския процес, в борба против лявото сектантство, с помощта на Коминтерна и Задграничното бюро. Връзките с масите въпреки трудностите се осъществяваха чрез стачните борби, борбите на безработните, чрез участие в политическите борби, в изборите — парламентарни (1931 г.) и общински (1932 г.). През тридесетте години БКП спечели значително влияние сред художествено-творческата интелигенция и подпомогна създаването на нейни съюзи и легални антифашистки издания. Партията привлече работническата класа, трудовата младеж, трудовите жени, засили работата сред войниците и занаятчиите, продължи работата сред трудовите селяни и различните слоеве на интелигенцията. Под ръководството на БКП традиционната любов към Русия прерасна в беззаветна вярност към СССР, от която се зароди народното движение за българо-съветска дружба, превърнало се през Втората световна война в масова опора на партията, във верен барометър на народните въжделения за мир и дружба със СССР.

Концентриран израз на неотменните грижи на БКП за привличане на трудещите се и демократичните маси в борбата е нейната продължителна дейност за изграждане на единен пролетарски фронт, Блок на труда, Народен антифашистки фронт и Отечествен фронт. Партията възприе ленинското учение за единния пролетарски фронт, превърна го в ядро на идеята за единен фронт на демократичните сили и творчески осъществи марксистко-ленинския принцип за авангардната роля на работническата класа. Още през 1922—1923 г. партията подходи творчески към тази идея, като разшири единния пролетарски

[1] Г. Димитров, Съч., т. 7, с. 200—232; т. 14, с. 240—243.
[2] БКП в резолюции и решения..., т. III, с. 66—73, 112—124, 219—251.
[3] Пак там, с. 69.

Digitized by Google

фронт в единен фронт на труда, който обхващаше работници, селяни и други трудещи се, техните политически и икономически организации. Партията подготвяше условията за изграждане през следващите години на широко единство на демократичните сили под знамето на Народния и Отечествения фронт. Единството на демократичните сили беше немислимо, без да се привлекат в борбата левите сили на БЗНС, оформил се като масова селска демократична организация, набрала богат и горчив опит и достигнала до ценни поуки от кървавия разгром на 9 юни и 23 септември 1923 година.

БКП активно и резултатно използва всички масови организации за изграждане на връзките с масите (профсъюзи, кооперации, занаятчийски сдружения, читалища, спортни дружества и др.). Чрез тях и вътре в тях тя водеше борба за защита непосредствените интереси на трудещите се, възпитаваше ги и ги подготвяше като борци за социализъм. Ленинският подход на БКП към широките народни маси намираше израз в нейното нарастващо умение да открива и издига на преден план в борбата техните жизнени искания, залегнали в демократически лозунги, платформи и програми като: платформата за единен фронт, решението за работническо-селско правителство и работническо-селска власт през 1923 г., платформата на Шестия пленум за изграждане на Народен фронт, първата програма на ОФ (1942 г.) и др. Съчетаването на борбата за демокрация с борбата за социализъм, така характерни за Септемврийското въстание, определя още по-категорично растящото ѝ умение по ленински да привлича и активизира трудовите маси за борба и да претворява живите уроци на историята.

Богат и полезен е натрупаният от нея исторически опит за работа сред трудещите се след Септемврийското въстание. За период от 2 години партията обогати и доразви опита от въстанието, издигна връзките с работническата класа и останалите трудещи се до равнището на ленинските изисквания за работа с масите. Тя създаде мрежа от революционни масови организации, а едновременно с това използваше различни оригинални форми на работа в казионните, реформистките и др. масови организации. Така в периода 1925—1934 г. под влияние на Коминтерна тя създаде т. нар. „левица“, която се трансформира в профопозиция, за работа в различните масови организации, а заедно с това изгради комфракции като органи за партийно ръководство на масовите организации. Създаването на левица и профопозиция, а също и на комфракции е свързано със съответния етап на ленинско преустройство и търсене на организационни форми на работа и методи на партийно ръководство на масовите организации.

След Седмия конгрес на Коминтерна организационните форми и връзките с масовите организации, методите на ръководство станаха по-гъвкави, по-действени, съобразени с конкретните условия, по-резултатни. През 1935—1936 г. комунистите и ремсистите проникнаха във всички масови организации и резултатно ги използваха за борба, като се ръководеха от партийните решения и указания. Забележително е овладяването на държавните синдикати след 1936 г., когато „независимите“ работнически професионални съюзи се саморазпуснаха и синдикалната работа на партията се съсредоточи там.

Завършила своето ленинско преустройство, овладяла ленинските принципи на ръководство на масите, БКП и в периода на въоръжената борба използва масовите форми на класова борба — стачки, демонстрации, манифестации, делегации и др. Така стана възможна победата на Деветосептемврийското въстание през 1944 г. с участието на работническата класа като авангард, в съюз с бедните, дребните и малоимотните селяни, с дребната буржоазия от селото и града, при подкрепата и на средните селяни.

Digitized by Google

Благодарение на своята широка дейност сред народа партията осигури както съюзници, така и значителни резерви на социалистическата революция в града и селото.

●

Опитът и поуките от Септемврийското въстание, в това число и по отношение на работата за привличане на масите се превърнаха в решаващо условие не само за победата на Деветосептемврийското въстание, но и за изграждането на социализма.

В условията на народнодемократичната власт връзките на партията с народа играят решаваща роля както за утвърждаването ѝ като форма на диктатурата на пролетариата, така и за победата на социализма. От друга страна, народнодемократичната власт, която успешно изпълнява функциите и задачите на държава на диктатура на пролетариата, а също така и строителството на социализма допринасят за разширяване и обогатяване на връзките на партията с народните маси. В основата на всичко стои обективната историческа необходимост от непрекъснато издигане ръководната роля на БКП и на народните маси като творци на историята.

Връзките с масите в условията на социализма придобиват нови организационни форми, изпълват се с ново съдържание и значение. Социалистическата революция и демокрацията засилиха творческата енергия и инициатива на народните маси. Проявиха се много нови масови организации, създадени, за да удовлетворят определени потребности на една или друга социална група. Още в началото на социалистическата революция под ръководството на БКП започнаха да играят важна роля ОФ, професионалните съюзи и младежките организации. Наред с тях заеха своето място и други масови организации: СБПФ, Читалищен съюз, БЗНС, ОРПС, Съюз на българо-съветските дружества и много други. Връзките на партията с масите се обогатиха с ново съдържание. То се определя от новите задачи, свързани с прехода от капитализма към социализма, изграждане на народнодемократичната държава, възстановяване на народното стопанство, осъществяване на работнически контрол в производството, национализация на частната капиталистическа собственост, начало на социалистическата културна революция, провеждане на избори, приемане на републиканска конституция и др.

Още в началото на социалистическата революция започнаха да се утвърждават нови организационни връзки на партията с обществените организации, нови принципи и методи на партийно ръководство. Те бяха отразени в Устава, приет на Осмия пленум на ЦК на БКП, първият легален форум на БКП, проведен през февруари—март 1945 г. Уставът определи първичните партийни организации като звена, които свързват трудещите се с ръководните органи на партията, и ги задължи да водят агитационна и организационна работа сред масите, да ги мобилизират за изпълнение на задачите, да се грижат за организирането и възпитанието на младежта.[1]

След историческия Пети конгрес на БКП (1948 г.), който начерта генералната линия за изграждане на социализма чрез социалистическа индустриализация, социалистическо преустройство на селското стопанство и социалистическа културна революция, се поставиха нови, по-високи изисквания към партийното ръководство на обществените организации. Конгресът възложи на партийните организации ръководството и контрола върху дейността на комунистите в обществените организации.[2]

Успешното провеждане на генералната линия на партията даде нови импулси в осъществяване връзките на БКП с работническата

[1] БКП в резолюции и решения..., т. IV, с. 25.
[2] Пак там, с. 169.

Digitized by Google

класа, с трудовото селячество, социалистическата интелигенция и останалите трудещи се. Необходимо бе да се установи единство в работата на комунистите в масовите организации. За тази цел ЦК на БКП прие Инструкция за работа на комунистите в обществените организации от 11 февруари 1949 г. Беше установено, че комунистите от масовите организации ще получават ръководство и директиви от ЦК на БКП, от околийските, градските, районните комитети и първичните организации. Наред с това беше уточнено кой отдел на ЦК на БКП за кои масови организации ще отговаря.[1] Друг вид организационни връзки между партията и масовите организации се установиха по линия на пропагандистката и агитационната работа чрез привличане на съответните техни отговорници в партийните отдели и сектори.[2]

Провеждането на генералната линия на Петия конгрес изискваше по-активно участие на обществените организации, при което БКП предприе мерки за тяхното укрепване. След обединението на петте младежки организации в Съюз на демократичната младеж на 3 ноември 1947 г. ЦК на БКП взе мерки за засилване на комунистическото ядро, за подобряване на партийното ръководство, за подбора, обучението и разпределението на младежки кадри.[3] ЦК на БКП прие важни решения за подобряване работата на ОРПС и за тяхното организационно укрепване.[4]

Важна роля за отстраняване на допуснатите слабости и за по-нататъшното изграждане на връзките на партията с работническата класа и останалите трудещи се изиграе историческият Априлски пленум на ЦК на БКП. Той взе действени мерки за непрекъснато развитие и усъвършенстване партийното ръководство на обществените организации съобразно изискванията на ленинските принципи и норми. Това беше важно условие, което заедно с други предпоставки осигури победата на социализма в България, успешното завършване на прехода от капитализма към социализма.

●

С навлизането на страната в етапа на изграждане на развито социалистическо общество пред партията и народа се поставиха нови мащабни задачи. Връзките на БКП с масите се обогатяват с ново съдържание. Възможностите за разширяване на тези връзки и чрез стопанските и държавните организации се реализират все по-пълно. Партийното ръководство се осъществява като политическо ръководство, като се използват разнообразни форми, методи и средства, различни от тези, които прилагат обществените, държавните и стопанските организации. Партията като политически ръководител на цялата система от обществени организации и движения определя социалната насоченост на тяхната дейност, тяхната роля и място в изграждането на социализма. Разбирането на тази същност на партийното ръководство дава възможност да се разграничат неговите функции от специфичните функции на другите организации. Това неотменно изисква е към партийното ръководство, което определя неговата същност като политическо ръководство, придобива особено значение при изграждане на развито социалистическо общество и усъвършенстване на социалното управление. В това отношение важно значение имат редица партийни решения.[5]

За партийното ръководство е характерен методът на убеждение и възпитание.[6] Партийните решения

1 БКП в резолюции и решения..., т. IV, с. 176—179.
2 Пак там, с. 190—194.
3 Пак там, с. 184, 342—343, 378—384.
4 Пак там, с. 255—269, 344—359.
5 Т. Живков, Основни насоки за по-нататъшното развитие на системата на управление на нашето общество, С., 1968; Тезиси за подготовка на Единадесети конгрес на БКП, С., 1976.
6 Десети конгрес на БКП, доклади и решения, С., 1971, с. 239.

Digitized by Google

имат препоръчителен характер за обществените организации. Те стават за тях задължителни, след като техните ръководни органи ги превърнат в свои решения. Партийните решения са задължителни за комунистите в обществените организации, важни лостове, чрез които се осъществява партийното ръководство.

Въоръжена с богат исторически опит, БКП определя задачите на обществените организации в етапа на изграждане на развито социалистическо общество. Тези задачи се изпълняват под ръководството на партията в условията на засилващо се единство на обществото. Интересите на обществените класи и групи все повече се доближават до тези на работническата класа. Едновременно с това се пораждат обективни предпоставки за постепенно прерастване на БКП от партия на работническата класа в марксистко-ленински авангард на народа, в партия на целия народ. В тази тенденция дълбоко е залегнал марксистко-ленинският принцип за връзката на КП с работническата класа и с останалите трудещи се. Тя убедително мотивира историческата необходимост от непрекъснато издигане ръководната роля на БКП и разширяване на нейните връзки с масите — две важни условия за осъществяване крайната цел на партията — изграждане на комунистическото общество.

Историческо развитие на връзките на партията с работническата класа и с останалите трудещи се в борбата против капитализма и фашизма за социализъм потвърждават творческото претворяване на неизчерпаемия опит от антифашисткото народно въстание през 1923 година.

РАБОТАТА С КАДРИТЕ

НАДЕЖДА КЪРЛЕВА

По време на септемврийските събития Българската комунистическа партия разбираше, че ролята на субективния фактор става решаваща при съзрелите обективни условия. От партията, от нейното ръководство, от нейната политика, тактика, организация и кадри зависеше осъществяването на историческите възможности, заложени в основата на създалата се обстановка. Голяма роля в реализирането на партийната политика принадлежи на ръководните кадри. От тяхната теоретическа и политическа зрелост, идеологическа издръжливост и революционна готовност, от умението им да ръководят масите зависи изхода на класовата борба. „Идеята за историческата необходимост ни най-малко не подкопава ролята на личността в историята: цялата история се състои именно от действията на личностите, които несъмнено са дейци“[1] — пише В. И. Ленин.

Процесът на болшевизацията бе сложен и труден и в областта на кадровата работа на партията. Вре-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 1, с. 156—157.

Digitized by Google

класа, с трудовото селячество, социалистическата интелигенция и останалите трудещи се. Необходимо бе да се установи единство в работата на комунистите в масовите организации. За тази цел ЦК на БКП прие Инструкция за работа на комунистите в обществените организации от 11 февруари 1949 г. Беше установено, че комунистите от масовите организации ще получават ръководство и директиви от ЦК на БКП, от околийските, градските, районните комитети и първичните организации. Наред с това беше уточнено кой отдел на ЦК на БКП за кои масови организации ще отговаря.[1] Друг вид организационни връзки между партията и масовите организации се установиха по линия на пропагандистката и агитационната работа чрез привличане на съответните техни отговорници в партийните отдели и сектори.[2]

Провеждането на генералната линия на Петия конгрес изискваше по-активно участие на обществените организации, при което БКП предприе мерки за тяхното укрепване. След обединението на петте младежки организации в Съюз на демократичната младеж на 3 ноември 1947 г. ЦК на БКП взе мерки за засилване на комунистическото ядро, за подобряване на партийното ръководство, за подбора, обучението и разпределението на младежки кадри.[3] ЦК на БКП прие важни решения за подобряване работата на ОРПС и за тяхното организационно укрепване.[4]

Важна роля за отстраняване на допуснатите слабости и за по-нататъшното изграждане на връзките на партията с работническата класа и останалите трудещи се изигра историческият Априлски пленум на ЦК на БКП. Той взе действени мерки за непрекъснато развитие и усъвършенствуване партийното ръководство на обществените организации съобразно изискванията на ленинските принципи и норми. Това беше важно условие, което заедно с други предпоставки осигури победата на социализма в България, успешното завършване на прехода от капитализма към социализма.

●

С навлизането на страната в етапа на изграждане на развито социалистическо общество пред партията и народа се поставиха нови мащабни задачи. Връзките на БКП с масите се обогатяват с ново съдържание. Възможностите за разширяване на тези връзки и чрез стопанските и държавните организации се реализират все по-пълно. Партийното ръководство се осъществява като политическо ръководство, като се използват разнообразни форми, методи и средства, различни от тези, които прилагат обществените, държавните и стопанските организации. Партията като политически ръководител на цялата система от обществени организации и движения определя социалната насоченост на тяхната дейност, тяхната роля и място в изграждането на социализма. Разбирането на тази същност на партийното ръководство дава възможност да се разграничат неговите функции от специфичните функции на другите организации. Това неотменно изисква не към партийното ръководство, което определя неговата същност като политическо ръководство, придобива особено значение при изграждане на развито социалистическо общество и усъвършенствуване на социалното управление. В това отношение важно значение имат редица партийни решения.[5]

За партийното ръководство е характерен методът на убеждение и възпитание.[6] Партийните решения

[1] БКП в резолюции и решения..., т. IV, с. 176—179.
[2] Пак там, с. 190—194.
[3] Пак там, с. 184, 342—343, 378—384.
[4] Пак там, с. 255—269, 344—359.
[5] Т. Живков, Основни насоки за по-нататъшното развитие на системата на управление на нашето общество, С., 1968; Тезиси за подготовка на Единадесети конгрес на БКП, С., 1976.
[6] Десети конгрес на БКП, доклади и решения, С., 1971, с. 239.

Digitized by Google

имат препоръчителен характер за обществените организации. Те стават за тях задължителни, след като техните ръководни органи ги превърнат в свои решения. Партийните решения са задължителни за комунистите в обществените организации, важни лостове, чрез които се осъществява партийното ръководство.

Въоръжена с богат исторически опит, БКП определя задачите на обществените организации в етапа на изграждане на развито социалистическо общество. Тези задачи се изпълняват под ръководството на партията в условията на засилващо се единство на обществото. Интересите на обществените класи и групи все повече се доближават до тези на работническата класа. Едновременно с това се пораждат обективни предпоставки за постепенно прерастване на БКП от партия на работническата класа в марксистко-ленински авангард на народа, в партия на целия народ. В тази тенденция дълбоко е залегнал марксистко-ленинският принцип за връзката на КП с работническата класа и с останалите трудещи се. Тя убедително мотивира историческата необходимост от непрекъснато издигане ръководната роля на БКП и разширяване на нейните връзки с масите — две важни условия за осъществяване крайната цел на партията — изграждане на комунистическото общество.

Историческо развитие на връзките на партията с работническата класа и с останалите трудещи се в борбата против капитализма и фашизма за социализъм потвърждават творческото претворяване на неизчерпаемия опит от антифашисткото народно въстание през 1923 година.

РАБОТАТА С КАДРИТЕ

НАДЕЖДА КЪРЛЕВА

По време на септемврийските събития Българската комунистическа партия разбираше, че ролята на субективния фактор става решаваща при съзрелите обективни условия. От партията, от нейното ръководство, от нейната политика, тактика, организация и кадри зависеше осъществяването на историческите възможности, заложени в основата на създалата се обстановка. Голяма роля в реализирането на партийната политика принадлежи на ръководните кадри. От тяхната теоретическа и политическа зрелост, идеологическа издръжливост и революционна готовност, от умението им да ръководят масите зависи изхода на класовата борба. „Идеята за историческата необходимост ни най-малко не подкопава ролята на личността в историята: цялата история се състои именно от действията на личностите, които несъмнено са дейци“[1] — пише В. И. Ленин.

Процесът на болшевизацията бе сложен и труден и в областта на кадровата работа на партията. Вре-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 1, с. 156—157.

Digitized by Google

мето и условията на класовата борба изискваха тази отговорна дейност да се изпълни с качествено ново съдържание. **В основата на планомерната, системна и последователна кадрова политика на партията бе усвояването и прилагането на ленинските принципи за работа с кадрите съобразно специфичните условия в България.** Кадровата политика бе насочена към разширяване и обогатяване на положителните и преодоляване на отрицателните уроци от Септември 1923 година, към създаването на единна крепка организация и сплотено, единно неподкупно партийно ръководство на народните движения и борби.

Организацията на работата с кадрите трябваше да съдействува, що то всяко звено на партията да може да работи при всякакви обстоятелства, да способствува за разгръщане на революционната активност на българския пролетариат.

Въпросите за работата с кадрите, каквито са: техният правилен подбор според политическите и деловите им качества и особено моралният им облик; тяхната подготовка и обучение; помощ и контрол; целесъобразно разпределение на партийните сили; насочване на енергията и способностите им за реализиране на целите и задачите на партията; грижи за тяхното постепенно израстване и т. н., **са обект на внимание на редица заседания на Централния комитет на партията, на разширени пленуми и нелегални конференции.**

След Септемврийското въстание в резултат на настъпилите изменения в условията и в съотношението на класовите сили в страната усилията на партийните органи и организации бяха насочени към организирано отстъпление, към съхраняване на кадрите. Особеност на този период бе, че партията трябваше да се строи като нелегална организация, лишена от собствен опит в това отношение. **Целите и задачите в тези сурови и тежки условия на нелегална борба определяха и изискванията към качествата на кадрите,** изисквания за нови методи, форми и средства на работа с тях. От всеки пролетарски революционер се изискваше да бъде беззаветно предан на комунистическия идеал, на революционното дело: верен на партията, класата и народа; да бъде скромен и непрекъснато да се учи; да не се задоволява с постигнатите успехи; при неспълуки и тежки поражения да не изпада в паника и отчаяние; да не се страхува от трудностите; да води конкретна борба за интересите на работническата класа; интересите на партията да поставя над всичко; бдителност, политическа гъвкавост, трезв и реалистичен подход, високо съзнание и отговорност за партийния дълг. Критерий в дейността на всеки революционер бе марксистко-ленинската му подготовка и закалката в непосредствените класови битки. Кадрите бяха живият пример, който следваха масите. Те привличаха хората с безграничната си вяра в бъдещето, с богатата си политическа и нравствена култура, апостолска всеотдайност, честност, решителност, жертвоготовност.

Създаването на едно действително болшевишко ръководство на всички равнища в партията бе от жизнено значение за нея. Верният път за решаването на тази задача бе **правилният подбор на кадрите,** който дава възможност ръководните постове да се поверяват на най-опитните, най-закалените, най-активните нейни членове. Грижливия и качествен подбор на кадрите партийните органи и организации свързваха с успешното изпълнение на целите и задачите през този период. Правилният подбор, съпроводен със засилване на работническото ядро, обезпечаваше в най-голяма степен болшевизацията на партийното ръководство. Изискваше се пълно проучване на кадрите — на семейното им положение, бита, навиците. То се извършваше и по отношение на тяхната преданост, партиен и масов опит, възгледи, връзки с масите, организаторски способности, бдителност срещу промъкване на аген-

Digitized by Google

ти на класовия враг и карнеристи в партията.

Особеностите на нелегалния период, свирепият фашистки терор, ликвидирането на най-верните и предани синове на партията налагаха необходимостта да се създава и обучава здрав, надежден **кадрови резерв,** заместници на партийните ръководства. Такъв резерв се създаваше не само в страната, но и в емиграция.

Обучението на кадрите в курсове, школи, по пътя на самостоятелната подготовка, превръщането на затворите в политически комунистически университети и т. н. беше важен момент в превъоръжаването на кадрите с идейните, политическите и организационните основи на ленинизма, в овладяване изкуството на работа с масите, за съчетаване на нелегалните с легалните форми на борба и др. Самообразованието се подпомагаше чрез консултации и методическа помощ, от една страна, а от друга, чрез системната и организирана от местните партийни организации политическа просвета.

Ценна помощ в тази насока оказваха **партийните издания.** Организира се изучаването на отделни произведения на В. И. Ленин и др. Голяма е и грижата за подготовка и обучение на кадри на Задграничното бюро.

Характерна черта на просветната и възпитателната работа с кадрите е пряката им връзка с практическата дейност на партията. **Обучението и възпитанието им** е непрекъснат процес, свързан с постоянното въздействие на партийните органи и организации върху тях. Специални мерки се вземаха за възпитаване на кадрите в твърдост и революционна издръжливост, да не се поддават на малодушие, дезертьорство и предателство пред класовия враг[1]. Твърде грижлива, търпелива и последователна е работата за подготовката, израстването и възпитанието на младите кадри, особено за задълбоченото овладяване на марксистко-ленинската теория и прилагането ѝ в практиката на класовата борба.

При **разпределение на партийните сили** стремежът бе да се подхожда **диференцирано** към тях. Партийните органи и организации правеха всичко възможно за най-целесъобразно използване на всички сили. За успешното решаване на задачите по организацията и ръководството на масовото революционно движение в страната кадрите, въоръжени с решенията на първия разширен пленум на партията през 1926 г., на втората нелегална редовна (Берлинска) конференция **насочиха своите усилия към вътрешното заздравяване на партията.** В политическата област от тях се изискваше на основата на конкретния анализ на обстановката в страната и съотношението на класовите сили в дадения момент правилно да строят своята политика, тактика и действие.

Дейността на кадрите в организационната област бе подчинена на задачата за по-нататъшното провеждане на болшевизацията. За да се предотвратят нови тежки поражения, от тях и партийните членове се изискваше да поддържат в редовете си желязна дисциплина и да съхранят революционните добродетели, които винаги са съставлявали едни от най-големите източници на нейната сила и влияние.[2] На дневен ред пред кадрите и цялата партия стоеше задачата да се разшири и укрепи нейната социална база. В една дребнобуржоазна страна като България, където преобладаваща маса са селяните, успешна социална революция не би могла да бъде извършена без активното участие в нея на широката селска маса и прогресивната част на българската интелигенция. Дейността на кадрите бе насочена към максималното използване на всички легални възможности за широка масова работа сред всички слоеве на населението.

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 350.
[2] Пак там, с. 282.

Digitized by Google

Въпреки тежките условия на нелегалност Централният комитет и партийните ръководства по места трябваше да действуват като колективни, деловити и енергични политически ръководства, чиято главна задача е да заздравят във всяко отношение партията, да обединят и сплотят напълно нейните редове и да я активизират като ръководител на борбата срещу капитала и фашистката диктатура.[1]

Бдителният контрол на партийната маса над ръководните кадри спомагаше за тяхното правилно развитие и израстване. Практиката на партията да издига на ръководни постове тези, които са се борили и се борят на дело, които имат крепки връзки с масите и масовите движения и масите ги признават като свои ръководители, пресичаше достъпът на дребнобуржоазни елементи до ръководните постове в партията.

Наред с контрола по изпълнение на взетите решения и дейността на кадрите като цяло **партията полагаше непрестанни грижи** за тези, които са в затворите и концлагерите, които са в емиграция или ги заплашват арести. Чрез писма, нареждания, инструкции и т. н. се даваха конкретни указания за опазването на кадрите. На арестуваните се даваха указания как да се организира защитата на подведените под съдебна отговорност революционни дейци. Полагаха се грижи за превръщането на съдебните процеси в арена на класов двубой, грижи за поведението пред врага, за това, че личните съображения трябва да отстъпят пред интересите и единството на партията.[2] Определен дял в грижите за кадрите имаше и Международната организация за подпомагане на революционерите. Голяма роля в това отношение изигра и личният пример на Георги Димитров, който по ленински бе грижовен към съдбата на революционните дейци, интересуваше се от това, какъв е техният революционен дух, условията им на работа, как се учат, как се проявяват, какви грешки допускат и как трябва да се преодолеят, умеят ли с изключителна бързина да правят всестранен и пълен анализ на ситуацията в момента, да предвиждат хода на събитията, да бъдат оперативни, да умеят да вникват в намеренията и замислите на врага, творчески да прилагат опита на болшевиките.

Характерно за грижите по израстването и развитието на кадрите бе това, че те се създаваха, развиваха, растяха и се утвърждаваха в процеса на практическата работа, в огъня на революционната борба. Жаждата за разширяване и задълбочаване на знанията във всички области; високата политическа съзнателност и революционна готовност; атмосферата на грижовно отношение към кадрите, съпроводена с бдителност, взискателност, принципност, отговорност, бяха и условия за тяхното правилно развитие в бързо изменящите се условия.

Непрестанни са грижите на партията за единството на кадрите. В годините след поражението на въстанието партията разполагаше с кадри с различен опит: участвували най-активно във въстанието, на които трябваше да се помогне да усвоят уроците от него в новите условия — нелегалния период; кадри с опит както в легалната, така и в нелегалната работа на партията, които са живите носители на болшевизацията, гръбначният стълб, костната система на партията; и най-младото поколение, което бе лишено от опита на големите масови движения и борби, на което трябваше да се помогне да усвои колосалния, неизчерпаем опит на тесняшката партия и да разбере органическата еволюция на партията от революционния социализъм към болшевизма.[3]

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 284
[2] История на БКП, С., Партиздат, 1981, с. 247—248.
[3] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 126—127.

Digitized by Google

Единството на кадрите бе обект на внимание на всички пленуми на Централния комитет, на нелегалните конференции, на партийните ръководства по места. Голяма роля в тази насока имат решенията на V пленум на ЦК през 1935 година. Прелом в работата с кадрите бележат решенията на VII конгрес на Коминтерна и VI разширен пленум на ЦК на БКП (т. с.), който набеляза мерки за практическото приложение решенията на Коминтерна съобразно специфичните условия в страната. Като основна задача в областта на кадровата политика беше определена пълното сплотяване на всички стари и нови кадри върху основата на резолюцията на VII конгрес на Коминтерна, на решенията на ИККИ по българския въпрос, на указанията на Георги Димитров по новия курс на партията. Вниманието бе насочено към масовата работа като решаващ участък от цялата дейност на партията. Считаше се, че дружната работа на всички кадри и съчетаването опита на старите и енергията на младите ще помогне да се изживеят различията и ще се създадат условия за тяхното правилно болшевишко възпитание. За изпълнението на тези задачи ценна помощ на местните ръководства оказаха пълномощниците на Централния комитет по окръзи.

От единството и сплотеността на партийните кадри зависеше сплотеността и боеспособността на партията като цяло. Ето защо, имайки горчивите уроци от Септември, партията поведе широка, открита и принципна борба срещу оформянето на десен и ляв опортюнизъм в своите редове.

Изпълнението на директивите на VII пленум на ЦК (1941 г.), на решението на Политбюро от 24 юни 1941 г. и взетият курс на подготовка за въоръжена борба спомогнаха за съзнателното обединяване на всички кадри на марксистко-ленински основи.

Практиката на БКП в овладяването и в творческото приложение и развитие на ленинските принципи за работа с кадрите и създаването на партийни кадри от нов, ленински тип показа, че те са верният път за решаване на задачите във всички области на нейното и общественото развитие. Формите на тяхното проявление изискват те да съответствуват на конкретните условия, в които действува всяко звено на партията. Ленинските принципи на работа с кадрите насочват как да се води решителна борба със схематизма, шаблона, догматизма, формализма, бюрократизма. Бързо изменящите се условия през 21-годишния нелегален живот на партията, сложните проблеми във връзка с победата на социалистическата революция и новите по мащаб и трудности задачи, свързани с изграждане основите на социализма, налагаха необходимостта от правилна организация на работата с тях. Това означаваше да се вземат бързи, решителни, енергични и ефикасни мерки срещу най-малките отклонения от ленинските принципи за работа с кадрите. Ръководни начала в тази насока бяха решенията на VIII разширен пленум на ЦК (1945), речта на Г. Димитров пред Софийската областна отчетно-изборна конференция на БРП (к), IX и X пленум на ЦК, решенията на V конгрес на партията.

●

С нарастване ръководната сила на партията в социалистическото преустройство на обществото нарастваха и изискванията към партийните кадри като необходимо звено, което осигурява връзките на партийните органи с комунистите и трудещите се, като важен инструмент за правилно политическо ръководство. Сложният и многостранен процес на работа с тях беше обвързан най-тясно с характера, целите и задачите, които партията трябваше да решава. Този процес не винаги протичаше гладко, допускаха се нарушения и отклонения от принципите. Априлският пленум на ЦК на БКП, като възстанови

Digitized by Google

напълно ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот, постави цялата дейност на партията в съответствие с изискванията на обективните закони на общественото развитие и осигури условия за широко разгръщане на творческата енергия на всички комунисти и народа за по-нататъшното изграждане на социалистическия строй.

С приемането на **Програма за изграждане на развито социалистическо общество** у нас се повишиха изискванията към научното равнище на партийната работа и ръководство. Усилията са насочени към преодоляване на трудностите и противоречията, съпътстващи развитието на обществото. Интензивният и ускорен път на социалноикономическото ни развитие е свързано с решителна борба със слабостите в работата на кадрите, с непрекъснато усъвършенстване стила на тяхната дейност — мерило за политическата им зрелост, морална устойчивост, отговорност пред партията и народа.

Кадрите са решаващата сила на партийното ръководство. Техният подбор, разпределение и възпитание съставлява една от най-важните страни на партийно-организационната дейност. Затова партията отделя толкова голямо внимание и грижи за тях и в светлината на поуките от Септември 1923 година привежда организацията на кадровата работа в съответствие на политическите задачи, които решава.

Digitized by Google

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

ПСИХИЧЕСКИТЕ БАРИЕРИ

проф. д-р ФИЛИП ГЕНОВ

На Националното съвещание във Варна др. Тодор Живков предупреди: „В битката за повишаване качеството на продукцията ще се натъкнем на много подводни камъни. В тази битка трябва да се преборим с формализма, с бюрократизма, нехайството, недисциплинираността, безотговорността, безстопанствеността, с рутината и застоя, а на места — и със съзнателна съпротива на онези, на които това е изгодно. Но нашата партия е силна партия, тя ще се справи с всички тези препятствия и недостатъци."

Наред с препятствията и недостатъците от обективно естество съществуват и трябва да се преодолеят препятствия, които имат субективен характер. Главната битка, която следва да се спечели, е битката на всеки със себе си. Без да се преодолее досегашното отношение към проблемите на качеството у ръководители, специалисти, служители и работници, без да се формира у тях по-висока ценностна ориентация като критерий за оценка на труда на всеки труженик по отношение на качеството, без да се изменят начинът им на мислене, начинът на поведение и действие, не е възможно да се извърши поврат, не е възможно по-бързо и по-ефективно да се спечели тази битка. За да се реши проблемът за качеството, следва всеки да насочи преобразуващите усилия най-напред към себе си, към своята дейност. Необходимо е в тази битка да се въвлекат всички. Това се отнася не само до ръководителите, които трябва да дават тон, не само до останалите трудещи се, но и до подрастващите. Битката за високо качество засяга не отделни производители, а всички труженици, които обслужват производствения процес. Тя изисква да се включват в нея всички трудещи се, цялото население.

Мащабността на задачите изисква не отделни, а всенародни усилия; усилия не за ден, не за отделна кампания, а да усъвършенстваме качеството на резултатите от нашия труд в полза на обществото, да усъвършенстваме качеството на всички видове социални дейности. За тази цел е необходимо и да се създаде съответна обстановка.

„Да създадем такъв социален климат — посочва др. Тодор Живков, — че всеки да заживее с проблема за високо качество. Високото качество на нашата продукция трябва да бъде издигнато в култ — и в буквалния, и в най-възвишения смисъл на тези думи."

Digitized by Google

Многостранната работа на партийните, държавните, стопанските и другите обществени органи и организации по психологическото преустройство на ръководители и ръководени ще се наложи да преодолява многообразни по вид и степен на сила вътрешни препятствия, известни като психически бариери. Те са своеобразна психическа нагласа, формирана вследствие на нееднаква оценка на своите сили и възможности за достигане на дадена цел. При подобна нагласа личността не е убедена в необходимостта, не е уверена в успешността при изпълнението на поставената цел. Създава се определено психическо състояние, което изпълнява ролята на вътрешна преграда. Обикновено тя е предназначена за предпазване на личността или дадена социална група от евентуалните негативни последствия при извършване на необходимата дейност за достигане на съответната цел. Тези психически бариери не винаги изпъкват на повърхността. Най-често личността декларира съгласие и готовност за достигане на поставената цел, но при по-внимателно вглеждане в дейността на тези хора веднага се установява наличието на определена социална пасивност. Твърде често те намират израз или в несъответствуваща на целта социална активност, или в мнима активност.

Битката за високо качество е задача, която изисква изменения във всички етапи на производствения и разпределителния процес. Тя ще предизвика промени и върху разнообразните структури на трудовите колективи; ще настъпят изменения и в социалния статус на ръководители и ръководени. В тази битка, която изисква големи усилия от всички и на всички равнища, неминуемо някои ръководители или изпълнители ще изпреварят, а други ще изостанат. Ще настъпят изменения и във величината на индивидуалните и колективните възнаграждения.

Ето защо познаването на различните видове психически бариери, които могат да се проявят в битката за високо качество, дава възможност както на ръководителите, така и на ръководните органи и организации да предприемат необходимите практически мерки. На основата на направени проучвания ще се опитаме да характеризираме някои от най-важните.

На първо място може да се поставят бариерите на **интереса**, който се проявява в случая като психическа бариера на **самонаказанието.** На съвещанието във Варна др. Тодор Живков посочи, че въпросът за качеството все още не засяга основните интереси на производителите и затова не е станал главна грижа на предприятията, на научните и инженерно-внедрителските организации, на министерствата, на самите трудови колективи. Освен това той обръща внимание „. . . че и стимулите сега са насочени към обемните показатели. При това тези стимули са толкова силни, че дори и санкциите, които се налагат за неизпълнение на качествените показатели, не оказват съществено влияние нито върху фондовете на предприятията и на стопанските организации, нито върху работната заплата на трудовите колективи."

Да се работи качествено означава да се вложат много повече знания, творчески ум и психически и физически усилия, отколкото при некачествената работа. Да се работи некачествено значи да се нарушават технологиите за сметка на по-голям обем работа, макар и с понекачествени показатели. Възнаграждението, което се дава на базата на количеството, се явява вътрешна преграда за активността на труженика. Често пъти на практика излиза така: работиш ли висококачествено, ще намалиш материалното си възнаграждение. Нещо повече, и в съревнованието отличаването на първенците в преобладаващите случаи става на базата на количествените показатели. Това обективно води до намаляване на социалния статус. Да се работи висококачествено означава да се намали темпото или да се спазва технологията,

Digitized by Google

с която други не се съобразяват. Това означава да влезеш в конфликт с колектива и да си в негова тежест.

В какво се състои бариерата? Тя се състои в самооценката на личността, че ако работи по-малко прецизно, т. е. ако работи по-нискокачествено, ще произведе повече и ще получи повече. Ето тук е бариерата — личността не желае да се лиши от нещо, което може да вземе за сметка на обществото, и обратното — тя не желае да се самонакаже в полза на обществото, затова предпочита количеството пред качеството. В националното освобождение, антифашистката борба борците показаха образци на преодоляване на бариерата на „личното самосъхраняване" в полза на обществените интереси. Сега при по-други социални условия се усилва действието на тази бариера. Това е създадената в някои трудови колективи социална атмосфера и социален натиск на болшинството да се гонят количествените показатели, а по-малко внимание да се отделя на качествените. По силата на законите на конформизма личността започва да се адаптирва и подчинява на изискванията на съответния трудов колектив. За да бъде решен този конфликт и преодоляна бариерата, следва още повече да се активизира дейността на социалистическата личност като субект на социалното управление; колективът, в който работи тя, да активизира своя социален натиск върху ръководителите, за да приложат такива икономически, административни, правни и нравствени механизми, които да стимулират нейната активност в подобряване на качеството.

Безспорно е, че съзнанието на хората отразява техните интереси. От тях икономическите интереси в най-значителна степен определят поведението на хората. Това означава, че висококачественият труд трябва да се заплаща повече. В това отношение се натъкваме на друга бариера, която да наречем бариера на **компенсацията.**

Добрият майстор, умеещият да работи висококачествено труженик влага творчески труд, непрекъснато се усъвършенствува, умее да се концентрира и да уплътнява своето работно време. Не е без значение за него да знае как ще се оценят допълнителните усилия, които ще вложи. С други думи, на по-големите усилия ще са осигурили съответна компенсация. Ако неговото възнаграждение, материалните и моралните стимули не съответствуват на тези усилия, тогава той ще намали творческата си активност. Създава се обстановка, която не подхранва стремежа за по-високи качествени показатели на продукцията или на услугата, а се усилва тенденцията към средното равнище на колектива. В този случай действува психическият механизъм на **конформизма.** Той заставя труженика да работи така, че да не се отличава рязко от другите, а да се придържа към равнището на средата, за да не изпадне в конфликт с болшинството.

Все в този аспект е и бариерата на **уравниловката.** Високото качество на извършената работа на редица места не се оценява по достойнство. Много ръководители с цел да има „мир" или да не се „разединява" колективът определят еднакво възнаграждение на специалисти, работници или ръководители, извършващи еднаква по вид дейност. В клаузите на новия икономически механизъм са предвидени мерки за отчитане на индивидуалния принос, но в редица случаи се дава приоритет на принципа на „уравниловката". При еднакво количество по вид и обем работа, но при различно равнище на качеството тя не допринася за стимулиране на работещите по-качествено. Необходимо е да се въведат допълнителни не само материални, но и морални стимули. Срещат се специалисти, които в своята професия се изявяват като големи майстори. Някои от тях не могат да произведат бързо големи количества. Но те със своя майсторлък правят стоката не само по-висококачествена, но и по-ефективна. При оценка и въз-

Digitized by Google

награждаване на техния труд трябва да се даде полагащото им се за майсторлъка.

На второ място могат да се отнесат бариерите, свързани с **монопола** на производството и услугите. Става дума за определени колективи, вид дейности, професии, сдобили се според организацията на производството при социализма да произвеждат определени стоки или да извършват определени услуги. Отнася се до погрешно формираното съзнание у някои колективи и отделни труженици за социалното разпределение на трудовите задължения; собственото производство и услугите, които вършат те, разглеждат не като задължение към другите, а предимно като собствена привилегия. В тях се появява бариерата на „монопола". Тази бариера намира израз в самочувствието на някои труженици от производството и сферата на услугите, че не те са длъжни на потребителя, че не те съществуват, защото има потребител, а че потребителят съществува, защото те произвеждат или му вършат услуга. И затова потребителят трябва да търпи, да понася и да се съобразява с такива отношения, каквито му налага производителят монополист.

Тази бариера е плод на погрешната оценка на тези труженици, особено на ръководителите за социалната им роля в обществото. Тя ги демобилизирва. Прави ги всевластни. Те разговарят и се отнасят към другите от позицията на механизма на „принудата". Затова са и невнимателни към потребителя. Не се съобразяват с неговите интереси и потребности.

Необходимо е да се създаде обстановка, в която никой да не се чувствува на своето работно място като монополист, а труженик, който е задължен да произвежда и да извършва услуги на другите в съответствие с претенциите на най-изискваните потребители. За да бъде преодоляна тази бариера, са необходими не само разяснителна и възпитателна работа, но и други социални механизми. Това са механизмите на контрол, на отговорност, на критиката, наказанието и др. Особено голяма е ролята на икономическите механизми.

На трето място може да се посочат психическите бариери на **риска, на изчакването.** На Националното съвещание във Варна др. Тодор Живков призова да се започне веднага работа и че „не е необходимо да се чакат решенията на Националната партийна конференция, а до конференцията да се извърши значителна работа". Той навярно има предвид, че редица дейци и колективи бавно се задвижват, твърде много изчакват. Обикновено в подобни случаи се разсъждава така: нека конференцията да реши, нека да се изяснят всички въпроси, че тогава да се започне. Налице е страх да не се сгреши. Затова се изчаква други да опитат, да се видят резултатите и едва тогава и самите те да започнат. Страхът от риска, психическата нагласа да се изчаква, за да се види какво ще направят другите, на практика води до социална пасивност.

Партийните организации и техните членове трябва да застанат начело на движението за високо качество. Със своя пример те следва да увлекат и останалите. Там където не помогне партийното убеждаване, е в състояние да помогне партийната взискателност, партийният и всенароден социален натиск върху ръководители и техните колективи, за да започне повсеместно и всенародно настъпление за високо качество както на продукцията, така и на услугите.

На четвърто място могат да се посочат психическите бариери на **собствената камбанария.** Тя е свързана с критериите, които имат и по които производителят или извършителят на услуги оценява своята продукция или услуга. Отнася се за случаите, когато потребителят претендира да се подобри качеството на дадена стока или услуга, а про-

Digitized by Google

изводителят, вместо да се вслуша и предприеме мерки за подобряване на качеството, насочва усилията си да доказва достойнствата на своите стоки и услуги. Огромната част от производителите подхождат със занижени критерии при оценка на равнището на потребителските стойности на своята продукция. Ако дадена услуга или вид стока задоволява техния вкус, те считат, че едва ли не предпочитанието им става и предпочитание на потребителя. Подобни ръководители се стремят да убедят другите, че предлаганите от тях стоки със съответното качество следва да се възприемат от всички като възможно най-доброто. Тези дейци гледат света не през очите на своите потребители, а искат потребителите да гледат произведените от тях стоки чрез техните очи. Образно казано — тези производители и извършващите услуги от позициите на своята камбанария не могат да видят по-далеко. Съществува и едно друго обстоятелство — естетическата и техническата култура, както и общата и специфична образованост на много производители или извършващи услуги е малка или бедна. Ниска е тяхната камбанария, от която гледат потребителите. Нужно е да им се помогне да се качат на камбанарията на своите потребители, и то на най-претенциозните, и тогава творческата им активност ще намери реален израз в производството на стоки или извършване на услуги с по-високо качество.

На пето място може да се отнесе бариерата на **инерцията, на привичките.** Срещат се в много сфери на социалната дейност, място имат и сега в борбата за по-високо качество. Другарят Тодор Живков посочи на съвещанието, че дълго време нашите усилия по необходимост бяха насочени към количествените показатели. Сега се изисква, без да се понижат обемните, количествените показатели, да се поставят в центъра на вниманието на всички качествени показатели. Независимо от това, че непрекъснато се говори за качеството, то много ръководители, даже контролни органи, продължават да се кланят на обемните показатели.

Тази инерция продължава да се проявява все още и в много социалистически организации след съвещанието. Мнозина чакат някой друг да измени хода на събитията в борбата за по-високо качество. Обикновено очите се обръщат нагоре. Чака се тон от министерства, генерални директори и други. Ръководени и ръководители в трудовите колективи се движат по утъпканите пътища и по установените преди механизми. Те се боят да излязат от установените коловози, за да не сбъркат. В процеса на изчакване нещата ще вървят още дълго време така, както са вървели и досега. За да се измени инерцията, следва да се изменят механизмите, които регулират поведението на изпълнители и ръководители. Нужни са бързи изменения на нормативни документи, свързани с начина на планиране, отчитане, а така също и с начините на оценяване, стимулиране, заплащане, квалификация, контрол и търсене на отговорност. Следва да се подобри още повече работата на звената за проектиране, за снабдяване, за експортиране и т. н. Потребни са нови импулси, за да се измени насоката на поведение на трудещите се и техните ръководители в направлението за по-високо качество. С оглед на тази потребност е необходимо да се разгърне повсеместна разяснително-възпитателна работа, за да се измени отношението на трудовите колективи към високото качество, да се издигне тяхната роля в борбата за неговото подобряване. Борбата за високо качество е свързана с квалификацията, с подобряване на майсторлъка на работници и специалисти. И по-нататък това може да се постигне, като се изменят критериите за оценка на качеството на продукцията и услугите. Старите навици, старите привички на стил на работа и отношение към качеството, както и старите представи и до-

Digitized by Google

награждаване на техния труд трябва да се даде полагащото им се за майсторлъка.

На второ място могат да се отнесат бариерите, свързани с **монопола** на производството и услугите. Става дума за определени колективи, вид дейности, професии, сдобили се според организацията на производството при социализма да произвеждат определени стоки или да извършват определени услуги. Отнася се до погрешно формираното съзнание у някои колективи и отделни труженици за социалното разпределение на трудовите задължения; собственото производство и услугите, които вършат те, разглеждат не като задължение към другите, а предимно като собствена привилегия. В тях се появява бариерата на „монопола". Тази бариера намира израз в самочувствието на някои труженици от производството и сферата на услугите, че не те са длъжни на потребителя, че не те съществуват, защото има потребител, а че потребителят съществува, защото те произвеждат или му вършат услуга. И затова потребителят трябва да търпи, да понася и да се съобразява с такива отношения, каквито му налага производителят монополист.

Тази бариера е плод на погрешната оценка на тези труженици, особено на ръководителите за социалната им роля в обществото. Тя ги демобилизирва. Прави ги всевластни. Те разговарят и се отнасят към другите от позицията на механизма на „принудата". Затова са и невнимателни към потребителя. Не се съобразяват с неговите интереси и потребности.

Необходимо е да се създаде обстановка, в която никой да не се чувствува на своето работно място като монополист, а труженик, който е задължен да произвежда и да извършва услуги на другите в съответствие с претенциите на най-изискваните потребители. За да бъде преодоляна тази бариера, са необходими не само разяснителна и възпитателна работа, но и други социални механизми. Това са механизмите на контрол, на отговорност, на критиката, наказанието и др. Особено голяма е ролята на икономическите механизми.

На трето място може да се посочат психическите бариери на **риска, на изчакването.** На Националното съвещание във Варна др. Тодор Живков призова да се започне веднага работа и че „не е необходимо да се чакат решенията на Националната партийна конференция, а до конференцията да се извърши значителна работа". Той навярно има предвид, че редица дейци и колективи бавно се задвижват, твърде много изчакват. Обикновено в подобни случаи се разсъждава така: нека конференцията да реши, нека да се изяснят всички въпроси, че тогава да се започне. Налице е страх да не се сгреши. Затова се изчаква други да опитат, да се видят резултатите и едва тогава и самите те да започнат. Страхът от риска, психическата нагласа да се изчаква, за да се види какво ще направят другите, на практика води до социална пасивност.

Партийните организации и техните членове трябва да застанат начело на движението за високо качество. Със своя пример те следва да увлекат и останалите. Там където не помогне партийното убеждаване, е в състояние да помогне партийната взискателност, партийният и всенароден социален натиск върху ръководители и техните колективи, за да започне повсеместно и всенародно настъпление за високо качество както на продукцията, така и на услугите.

На четвърто място могат да се посочат психическите бариери на **собствената камбанария.** Тя е свързана с критериите, които имат и по които производителят или извършителят на услуги оценява своята продукция или услуга. Отнася се за случаите, когато потребителят претендира да се подобри качеството на дадена стока или услуга, а про-

Digitized by Google

изводителят, вместо да се вслуша и предприеме мерки за подобряване на качеството, насочва усилията си да доказва достойнствата на своите стоки и услуги. Огромната част от производителите подхождат със занижени критерии при оценка на равнището на потребителските стойности на своята продукция. Ако дадена услуга или вид стока задоволява техния вкус, те считат, че едва ли не предпочитанието им става и предпочитание на потребителя. Подобни ръководители се стремят да убедят другите, че предлаганите от тях стоки със съответното качество следва да се възприемат от всички като възможно най-доброто. Тези дейци гледат света не през очите на своите потребители, а искат потребителите да гледат произведените от тях стоки чрез техните очи. Образно казано — тези производители и извършващите услуги от позициите на своята камбанария не могат да видят по-далеко. Съществува и едно друго обстоятелство — естетическата и техническата култура, както и общата и специфична образованост на много производители или извършващи услуги е малка или бедна. Ниска е тяхната камбанария, от която гледат потребителите. Нужно е да им се помогне да се качат на камбанарията на своите потребители, и то на най-претенциозните, и тогава творческата им активност ще намери реален израз в производството на стоки или извършване на услуги с по-високо качество.

На пето място може да се отнесе бариерата на **инерцията, на привичките.** Срещат се в много сфери на социалната дейност, място имат и сега в борбата за по-високо качество. Другарят Тодор Живков посочи на съвещанието, че дълго време нашите усилия по необходимост бяха насочени към количествените показатели. Сега се изисква, без да се понижат обемните, количествените показатели, да се поставят в центъра на вниманието на всички качествени показатели. Независимо от това, че непрекъснато се говори за качеството, то много ръководители, даже контролни органи, продължават да се кланят на обемните показатели.

Тази инерция продължава да се проявява все още и в много социалистически организации след съвещанието. Мнозина чакат някой друг да измени хода на събитията в борбата за по-високо качество. Обикновено очите се обръщат нагоре. Чака се тон от министерства, генерални директори и други. Ръководени и ръководители в трудовите колективи се движат по утъпканите пътища и по установените преди механизми. Те се боят да излязат от установените коловози, за да не сбъркат. В процеса на изчакване нещата ще вървят още дълго време така, както са вървели и досега. За да се измени инерцията, следва да се изменят механизмите, които регулират поведението на изпълнители и ръководители. Нужни са бързи изменения на нормативни документи, свързани с начина на планиране, отчитане, а така също и с начините на оценяване, стимулиране, заплащане, квалификация, контрол и търсене на отговорност. Следва да се подобри още повече работата на звената за проектиране, за снабдяване, за експортиране и т. н. Потребни са нови импулси, за да се измени насоката на поведение на трудещите се и техните ръководители в направлението за по-високо качество. С оглед на тази потребност е необходимо да се разгърне повсеместна разяснително-възпитателна работа, за да се измени отношението на трудовите колективи към високото качество, да се издигне тяхната роля в борбата за неговото подобряване. Борбата за високо качество е свързана с квалификацията, с подобряване на майсторлъка на работници и специалисти. И по-нататък това може да се постигне, като се изменят критериите за оценка на качеството на продукцията и услугите. Старите навици, старите привички на стил на работа и отношение към качеството, както и старите представи и до-

Digitized by Google

сегашният начин на мислене трябва да се преустроят в съответствие с новите партийни изисквания.

На шесто място у някои трудещи се и особено у някои ръководители се появяват психическите бариери на **формализма.** Тя преграждa пътя на борбеността, настъпателността, на действителните мерки, за да бъдат нещата променени. Липсата на готовност за конкретна дейност у подобни ръководители се подменя с една лъжлива активност. Приемат се обширни програми, отправят се апели и закани, дават се обещания, вдига се голям шум, но на практика всичко си върви по старому. Всички мероприятия, които се провеждат, не влияят на производствения или на обслужващия процес. Качеството си остава същото. Разбира се, тук-таме под натиска било на ръководители или на тружениците настъпва повишаване на качеството, но то е най-често формално, за сметка на снижаване на критериите.

Подетата по инициатива и под ръководството на Централния комитет на партията всенародна битка за високо качество трябва да се разбере от всички, че това не е пропагандна кампания.

Някои умеят да вдигат шум при поставянето и решаването на мащабни задачи, каквато за всички нас безспорно е повишаване качеството на продукцията. Някои си мислят така: ще поговорим, ще се покритикуваме и обвиняваме безадресно или, ако е с адрес, отговорност няма да се търси, тъй като вината не е само наша. После нещата ще си вървят, както са си били.

У някои има неверие, че и сега едва ли нещо съществено ще се постигне и особено по подобряване качеството на услугите. Трябва да се обясни и разбере от всички, че се касае за една целенасочена, настъпателна, добре организирана, компетентно ръководена практическа дейност на трудещите се за производство на висококачествена продукция. Това е задача, чийто резултат ще получи истинска и реална оценка не главно от местните контролни служби за качеството, а от претенциозния български и световен потребител. Той е по същество качествен контрольор на всички системи, служби и контрольори по качеството.

На седмо място може да се отнесат психическите бариери на **недоверието.** У някои трудещи се съществува недоверие и съмнение, че ръководителите и специалистите в техния колектив са в състояние да организират и ръководят работата по подобряване на качеството на продукцията и услугите. Неубедеността и неверието в тях водят до ограничаване на инициативата, творчеството и точното изпълнение на технологическите изисквания. Субективизмът при оценката, уравниловката, както и невзискателността на ръководителите задържа социалната активност на работниците и служителите. Неверието в компетентността на специалистите, а така също и към нашите научни работници сковава активността им в борбата за високо качество. Това налага ръководствата на предприятията да осигурят на работниците и специалистите възможните най-съвършени технологии и техника, непрекъснато да повишават тяхната квалификация, които ще гарантират и решителното подобряване на качеството.

На осмо място могат да се поставят бариерите на **световното** и **надсветовно** постижение, бариерата на **рекорда.**

Все още у някои работници, специалисти и ръководители има примирение по равнището на българската марка. Формирало се е мнението, че високото качество в промишленото производство едва ли не е патент единствено на силно развитите социалистически и капиталистически страни. Ако следва само да се учиш или да им подражаваш, никога няма да ги достигнеш. У болшинството от специалистите все още липсва настървението за производство на стоки с качества на световното равнище. Необходимо е във всеки трудов колектив да се създаде съревнователна обстановка по качеството на произвежданата

Digitized by Google

продукция. Всеки колектив, всеки работник да е устремен към световните и националните постижения. В този смисъл задачата е да се създаде твърдо убеждение у всеки, че е възможно при сегашното развитие на научно-техническата революция у нас да се произвеждат стоки на височината на световните стандарти, че тази цел е освен благородна, тя е и постижима.

На девето място са психическите бариери на **партньора.** Това е неверие в партньора по работа — бил той работник или специалист, с който се работи заедно, с когото сме кооперирани. Неверието, че те ще свършат качествено своята работа, което ще се отрази на качеството на колективния труд, намалява самовзискателността у труженика. Въвеждането на качествени нормативи за всяка операция, засилването на взаимния контрол по качеството при приемането на детайли, извършени от други, ще помогнат за общото повишаване на качеството и на колективния продукт.

Наред с посочените бариери бих посочил **още некомпетентността.** Отнася се за онези ръководители и специалисти, които в своите професионални задължения подхождат от позициите на аматьорството, на любителството. Те се боят от новата мащабна задача и със своето поведение забавят практическата дейност по подобряване на качеството. Налице е страх да не се разбере, че не са в състояние да отговорят на новите изисквания. На Националното съвещание във Варна др. Тодор Живков посочи, че в битката за повишаване на качеството „С малокултурни, с нискоквалифицирани, с незнаещи и нямащи опит кадри не може да се произвежда висококачествена продукция". Пътят за повишаване на квалификацията и за преодоляване на бариерата на некомпетентността и за издигане равнището на професионализма в работата е посочен в указанията на първия ръководител на партията и държавата. Нужно е да се създаде обстановка за повишаване на професионалната квалификация. Всеки работник, специалист, служител или ръководител трябва да осъзнае отговорността за своето професионално изоставане и на тая основа да осъзнае своя дълг към борбата за подобряване на качеството. Необходимо е всеки да се заеме самостоятелно или в рамките на различните форми за квалификация да усвоява тънкостите на своята професия, за да се превърне от работник в специалист, от специалист в майстор, от майстор в експерт. Не става дума за промени в длъжността, а за висока професионализация в труда.

Несъмнено се срещат и ще се срещат и други психически бариери в битката за по-високо качество. Необходимо е своевременно да се откриват и още по-важно е чрез системна организаторска и идеологическа работа да се създават условия за преодоляване на подобни бариери.

Digitized by Google

СЪВЕТИТЕ НА ПАРТИЙНИТЕ СЕКРЕТАРИ

Практика, проблеми, размисли

ВЕСКА СОТИРОВА

При съвременната организация на стопанската дейност усложнените взаимовръзки между отделните производствени звена изискват всяко предприятие да работи така, че да създава условия за висока производителност и качество на труда и в другите предприятия. Крайните стопански резултати зависят от дейността на различни трудови колективи, в някои случаи разпръснати на територията на различни окръзи. В тези условия социалната практика извика на живот една нова организационна форма — съвета на партийните секретари.

●

През последните години съветите на партийните секретари натрупаха известен опит в съгласуването и координацията на дейността на партийните и обществените органи и организации и стопанските ръководства в напрегнатата работа за реализиране решенията на Дванадесетия конгрес на БКП. В столицата те са повече от петнадесет. Само в съвета на партийните секретари към домостроителния комбинат „София“ са включени 9 секретари на заводски партийни комитети, трима секретари на първични партийни организации. Общо в обсега на съвета са 61 първични партийни организации. Чрез съветите на партийните секретари се внесе по-голяма плановост и целенасоченост в работата, едногодишните планове, по които те работят, включват актуални въпроси на партийната дейност за организационно-политическото осигуряване на стопанските задачи — интензификацията, внедряването на техническия прогрес, нашия и чуждестранен опит, прилагането на икономическия подход и неговия механизъм, бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Все повече внимание се отделя за подготовката и преподготовката на кадрите, за издигане боеспособността на първичните партийни организации, за пови-

Digitized by Google

шаване равнището на дисциплината във всички нейни аспекти. В сферата на търговията, услугите и транспорта значително място се отделя на културата и новите форми на услуги.

Заседанията на съветите на секретарите се провеждат по принцип един път на тримесечие. По необходимост на редица места се свикват и извънредни заседания.

Полезна е практиката, когато се обсъжда дейността на поделенията на комбинатите в провинцията, заседанията да се организират на място. Така например съветът на секретарите при комбинат „Елпроменерго" разгледа приноса на комунистите за изпълнение на плана за износа в завода за трансформатори „К. Григоров" в Кюстендил. Това даде възможност на място задълбочено и всестранно да се проучат и анализират проблемите.

Положителна е тенденцията съветите на партийните секретари по-успешно да откриват и обсъждат основните, главните проблеми на дейността на комбинатите, като се стремят да не допускат дребнаво опекунство над стопанските ръководства. Съветът на секретарите при стопанска дирекция „Градски транспорт" през 1982 г. и началото на тази година е обсъдил такива съществени проблеми като „Работата на партийното и стопанското ръководство на завода за трамваи „София" за интензификацията на производството" с докладчици инж. Кирил Кръстев — зам.-директор, и секретаря на заводския партиен комитет Кирил Узунов; „Работата на стопанска дирекция „Градски транспорт" и поделенията по внедряване на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка" с докладчици зам.-генералния директор Никола Топалов и председателя на профкомитета Георги Колев; „Работата на партийното и стопанското ръководство при автомобилното предприятие „Малашевци" по икономия на гориво, суровини и материали" — докладвали са директорът Димитър Чолаков и секретарят на заводския партиен комитет Кой Драгостинов. Този правилен подход — пред съвета на секретарите да докладват отговорни ръководни кадри, е помогнал проблемите да се разгледат компетентно и да се вземат ефикасни мерки за отстраняване на допусканите слабости. В плана на съвета на секретарите е фиксирано за всяко заседание кои стопански ръководители ще докладват, кои секретари на партийни комитети и първични партийни организации ще правят съдоклади, кои въпроси ще се обсъждат съвместно с профсъюзните ръководства, стопанския съвет и съвета на секретарите на Комсомола. Предстои в най-скоро време да обсъдят въпроса за работата на съвета на комсомолските секретари и комсомолските ръководства по предприятията за премахване на текучеството сред младите работници и задържането им в системата на предприятието.

Много ценно в работата на съвета е това, че още при планирането се определят работни групи за проучване на отделни проблеми на място в самите предприятия. На основата на резултатите от проучванията се разработват съдокладите. Така например в процеса на подготовката за обсъждане въпроса за бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка работни групи направиха проучване в „Електротранспорт", автомобилните предприятия — „Малашевци", „Земляне", „Дружба", „Таксиметрови превози", завода за трамваи „София" и Автотранспорта. Това допринесе много за конкретността в оценките и насоките.

Така работят и съветите на секретарите към стопанска дирекция „Обществено хранене" и главна дирекция „Местна промишленост и битови услуги" и др. В центъра на тяхното внимание стоят проблемите на икономическия механизъм, техническата база, културата на обслужването, борбата с негативните явления. Във връзка с прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна органи-

Digitized by Google

зация в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес на партията всички съвети на секретарите обсъждаха различни проблеми от дейността на първичните партийни организации и партийните групи.

Широко се утвърждава в практиката съветите на секретарите да обсъждат и редица въпроси съвместно със стопанските съвети. Така например в стопанския комбинат „Булгарплод" на съвместни заседания са обсъдени мероприятия по изпълнение решенията на бюрото на градския комитет на партията за подобряване снабдяването на столичното население с хранителни стоки, плодове и зеленчуци. Направен бе анализ на резултатите и критичните бележки, поставени на единния политически ден в колективите на комбината, приета бе информация за резултатите от извършения обществен преглед за дейността на комисиите за народен контрол, утвърден бе правилникът за вътрешния ред на колективите от комбината. Част от тези въпроси се обсъдиха и на общо събрание на комунистите, и на открити партийни събрания. Като правило такъв е подходът за обсъждане и приемане насрещния план на комбината.

Постоянна практика в работата на съветите на секретарите са срещите и съвещанията за обмяна на опит. Много широко място тя намира в главна дирекция „Местна промишленост и битови услуги". Ето някои от темите, които са стояли пред партийния и стопанския актив: „Работата с новопостъпващите млади кадри", „Идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации за подобряване културата на обслужването в ателиетата за битови услуги", „Работата на партийните и комсомолските групи за подобряване културата на обслужването" и пр. С голям интерес се възприе и срещата за обмяна на опит „За организаторската и политическата работа на първичните партийни организации за разнообразяване на производството на стоки и услуги за гражданите".

Друга форма, която се посреща с интерес и е съпроводена с комплекс от организационни и идеологически мероприятия, това са научно-практическите конференции, организирани и провеждани по инициатива на съветите на секретарите, със съвместните усилия на партийните комитети и бюра по места. Те са средище за теоретическо изясняване на редица въпроси и резултатна форма за обучението на актива и обмяна на положителен опит. С активното участие на съветите на партийните секретари към главна дирекция „Местна промишленост и битови услуги" се проведе научно-практическа конференция на тема „Мястото и ролята на идеологическите фактори за възпитанието на трудовия колектив". В процеса на подготовката на конференцията се проведоха такива и в 8 групи сродни по дейност предприятия и трудово-производителни кооперации.

Провежданите общи идеологически мероприятия играят много положителна роля за създаване единни дееспособни колективи.

●

Наблюденията и проучванията, които направи Центърът по партийно-организационната работа при Софийския градски комитет на БКП, и проведената среща с председателите на съветите на секретарите разкриха редица резерви и неизползвани възможности в дейността на съветите.

В хода на дискусията дългогодишните председатели изразиха различни мнения, направиха конструктивни предложения. Единодушно е мнението, че е необходимо Централният комитет на партията да утвърди статут или инструкция за функциите и задачите на съветите на партийните секретари. Определено бе заявено, че по-добри инициативи имат и по-системна работа вършат онези съвети на секретарите, кои-

Digitized by Google

то обединяват само секретари на заводски комитети и първични партийни организации от системата на столичната партийна организация. С какво се обяснява това?

Първо, на територията на столицата съветите и техните председатели се утвърждават от бюрото на ГК на БКП. Калин Биков — председател на съвета на секретарите към домостроителния комбинат „София" изтъкна, че по такъв начин и генералният директор, и останалите стопански дейци се съобразяват с това положение и зачитат в по-голяма степен направените препоръки и насоки.

Второ, отделите на ГК на БКП по-конкретно и отблизо работят със съветите на секретарите, помагат им да координират различни въпроси с районните комитети извън района, където е основното предприятие.

Трето, по-бързо и оперативно се решават по настояване на съвета на секретарите много въпроси от самите районни комитети, за което съдействуват близките им връзки, обусловени от обстоятелството, че всички са в системата на градската организация.

Четвърто, кадрите се познават по-добре поради продължителна съвместна работа, а и в много случаи са израснали в различните поделения на комбинатите и познават обстановката.

С това може да се обясни и по-голямата активност и резултатност в работата на съвета на секретарите от стопанска дирекция „Градски транспорт", с които много конкретно работи отдел „Транспорт и съобщения" на ГК на БКП, на съветите на секретарите при „Местна промишленост и битови услуги", „Обществено хранене" и „Булгарплод", които получават близка помощ от отдел „Търговия и услуги". Съветът на секретарите при Домостроителния комбинат е непрестанно в полезрението на отдел „Строителство и архитектура" и на секретарите на ГК на БКП.

По-различно е положението с онези председатели и съвети на секретарите, които включват в своя състав и секретари от други окръзи и общини, където се намират предприятия на комбинатите. В повечето случаи съответните окръжни, общински или градски комитети, на чието подчинение са тези организации, нямат пълна информация и впечатления за работата на комбинатите, техните колективи и функциониращите в тях първични партийни организации, поради което не могат да правят конкретен анализ и сравнение за силните и слабите страни в дейността на своите предприятия и партийни организации в системата на комбинатите. В тази връзка съвсем основателно др. Стоян Трайков — председател на съвета на секретарите към комбинат „Елпроменерго", предложи да се дадат по-големи права на председателите да съгласуват някои въпроси с окръжните и общинските комитети, на територията на които се намират поделения на комбината. Освен това в бъдещия статут или инструкция за съвета на секретарите да се препоръча, когато се обсъжда дейността на дадена стопанска единица или първична партийна организация, да участвуват и представители на партийния орган, към който се води на отчет съответната партийна организация. По този начин партийният комитет получава по-цялостна представа и информация за мястото и положението, което заемат ръководеното от него предприятие и първичната партийна организация.

В процеса на дискусията възникна и въпросът за взаимоотношенията на съветите на секретарите с партийните комитети на министерствата. Практиката показва, че председателят на съвета на секретарите може да координира редица конкретни въпроси с партийните комитети към министерствата, които чрез комунистите-специалисти могат да намерят добро решение в системата на съответното министерство.

Digitized by Google

Неизяснен е все още и въпросът при кого следва да се отчита председателят на съвета на партийните секретари като председател — пред градския (съответно окръжния) комитет или пред районния (общинския) комитет, който ръководи пряко партийната организация на основното предприятие на комбината. Засега това става много често и на двете равнища.

Най-много предложения бяха направени по отношение на препоръките, които правят съветите на партийните секретари пред стопанските ръководства и стопанските съвети. Както е известно, те нямат задължителен характер. Вярно е, че в решението на Секретариата на ЦК на БКП се подчертава, че стопанските дейци следва да се съобразяват, че това са препоръки на институция, утвърдена от по-висш партиен орган. Практиката обаче показва, че значителна част от стопанските ръководители формално приемат тези препоръки, особено от заседанията на съвета на секретарите, в които не участвуват те самите. Или както образно се изразяват другарите: „Съветът на секретарите е като „заврян зет". Има право да прави предложения, но малко се съобразяват с неговото мнение." Следователно този основен момент от дейността на секретарите се нуждае от известно регламентиране.

Целесъобразно е също така при системно незачитане мненията и предложенията на съвета на партийните секретари председателят на съвета да информира партийния орган, в чиято номенклатура е стопанският ръководител.

Единодушно бе възприето схващането, че при приемане периодичните оценки на партийните секретари и стопанските дейци партийните органи, в чиято номенклатура са те, да съгласуват оценките и с председателя на съвета на секретарите. По този начин по-пълно ще се изявява правото на контрол на първичните партийни организации над дейността на административно-стопанските ръководства. Придаването, макар и в известна степен на задължителен характер, на препоръките на съветите на секретарите и съгласуването на оценките ще спомогне те да съдействуват, да насочват и координират работата на партийните организации, да се повишава ефективността на контрола за изпълнение на партийните решения, да се подобрява дисциплината и да расте чувството за отговорност за работата на стопанските организации като единни системи.

С цел да се издига отговорността и авторитетът на председателя на съвета на секретарите целесъобразно ще бъде той да бъде избиран в стопанския съвет, в неговото бюро. Целесъобразността и правилността на това предложение се потвърждават от практиката. Председателите на съветите на секретарите при стопанска дирекция „Градски транспорт", стопанския комбинат „Булгарплод", домостроителния комбинат „София" и др. редовно участвуват в заседанията на стопанските съвети. Това им позволява да получават своевременна и пълна информация за състоянието на стопанската дейност, за нерешените проблеми и тесни места, за зародилия се положителен опит, за изоставащите звена. А това ускорява отзвука и реактивната способност на съветите на партийните секретари.

Наложително е в един бъдещ документ също така да се регламентира изграждането на съвети на секретарите на комсомолските комитети и дружества, на профпредседателите, на председателите на комисиите за народен контрол. Такава е практиката в КПСС и резултатите сочат, че тя е много ефективна.

Полезно ще бъде също така да се посочат основните проблеми, по които ще се провеждат съвместни заседания на съветите на партийните секретари, съветите на обществените организации и стопанските съвети. Един от въпросите би следвало да бъде обсъждането на насрещния план на комбинатите, също така такива проблеми, които

Digitized by Google

имат стратегическо значение като интензификацията, техническия прогрес, качеството, социалното развитие на колективите и подготовката на кадрите.

Опитът показва също така, че е потребно след всяка отчетно-изборна кампания в партията съветите на секретарите да правят оценка за своята едногодишна дейност и да набелязват мерки за бъдещата си работа, които могат да се формират и като годишен план.

Другарите Владислав Младенов — председател на съвета на секретарите при стопанска дирекция „Градски транспорт", и Стоянка Димитрова — председателка на съвета на секретарите при стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги", по време на отчетно-изборните кампании в партията правят специален график за събранията и присъствуват на голяма част от тях. Организират взаимни посещения и на другите членове на съвета. Това дава възможност за по-конкретното опознаване живота на първичните партийни организации като политически ръководители на колективите от системата на дирекциите.

Интересен е опитът на съвета на секретарите при „Елпроменергo", където към съвета се изграждат проблемни комисии от специалисти и партийни активисти по различни направления на партийната дейност. Те се оглавяват от членове на съвета и съдействуват за проучването и компетентното разработване на материалите за заседанията на съвета. Това положение също може да намери място в един бъдещ документ за съвета на партийните секретари.

Изникват също така някои въпроси, на пръв поглед чисто технически, като например — къде да се предава и как да се води документацията на съвета на секретарите. Според нас най-правилно е тя да се предава в партийните комитети, където се води на отчет основното звено на стопанската организация. Дейността на съветите е свързана с известни финансови средства. Този въпрос също се нуждае от изясняване.

Проведената среща в центъра по партийно-организационната работа към Софийския градски комитет на БКП беше един подтик за размисли, за обмен на мнения, но тя, паралелно с това, изигра ролята на генератор на положителния опит, стимул за по-активна дейност.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ В КВАРТАЛА

Секретар съм на териториална партийна организация. Следя публикациите в сп. „Партиен живот" за работата на партийните групи. Във всеки брой се поместват интересни материали, но повечето са за работата на групите в предприятията и учрежденията. Малко се пише за дейността на партийните групи в кварталите.

Смятам, че ще е полезно да се напише такъв материал — с това ще се обмени положителен опит между групите, ще се помогне на партийните секретари и на бюрата по-добре да ръководят тяхната дейност.

Трайко БОЖИЛОВ
секретар на първична партийна организация
в кв. „Орландовци" — София

Боеспособността на първичните партийни организации в голяма степен се определя от състоянието и дейността на партийните групи. Затова както районният комитет, така и партийните организации в един от най-новите райони на столицата — район „Христо Ботев", полагат системни усилия за правилното изграждане и непосредственото ръководство на тези наймалки звена в структурата на партията.

В 179-а първична организация в 9-а секция на ж. к. „Младост" по блокове са формирани 10 партийни групи. Освен тях на територията на секцията действуват и 42 групи на работещите комунисти — на тези групи се разчита главно при масови и акционни задачи и за осигуряване на партийно ядро в ръководствата на обществените организации.

Трудно е — смятат секретарката на организацията Тотка Колева и нейната заместничка Гена Петрова — да се каже коя от групите работи най-добре. Всяка си има нещо специфично, всяка по своему проявява инициатива и творчество. С тези особености се съобразява бюрото, когато поставя задачите и помага на групите да мобилизират хората.

Основно съдържание на дейността на партийните групи са проблемите, свързани с дееспособността на низовите отечественофронтовски организации, на комисиите за народен контрол, на домсъветите. Те се занимават с въпроси на благоустрояването и хигиенизирането. Създаването на добросъседски отношения, работата с младежта, юношите и децата са и тяхна грижа. Партийните групи имат възможност съвсем непосредствено и конкретно да влияят за повишаване на социалната активност на комунисти и безпартийни, за засилване на авангардната роля на всеки партиен член, независимо дали членува или не членува в същата партийна организация.

Комунистите, с изключение на тежко болните, имат конкретни поръчения, за чието изпълнение се отчитат пред групата, пред бюрото или пред първичната организация. На едни е възложено да участвуват активно в дейността на отечественофронтовските организации, като е изяснено точно какви изисквания има към тях групата и бюрото. Други работят в доброволния отряд, имат задача да набират нови отрядници или участници в Уляновския почин. Трети са в комисиите за народен контрол, в ръководството на „Червен кръст", туристическата секция и т. н. На бивши учители е поръчано да работят с децата и юношите. Временните поръчения са свързани с организиране на масови мероприятия, чествуване на бележити дати, бригади, с участие в комисии по подготовка на партийни събрания, в наглядната агитация и индивидуалната политическа работа.

Поръчения се възлагат и на работещите комунисти. Някои са в щаба на доброволния отряд, в домсъветите, оглавяват отечественофронтовски организации, работят като районни съветници.

На последните отчетно-изборни събрания на партийните групи отново бе обсъдена работата с поръченията. Преценява се, че редица комунисти от 179-а първична пар-

Digitized by Google

тийна организация, като Г. Даковски, Г. Рангелов, Б. Карамфилов, Р. Младенова и др. с чувство на отговорност изпълняват своите партийни задачи. Тази оценка не се раздава с лека ръка — тя трябва да се заслужи. Онези, които не са изпълнили добросъвестно възложените им от организацията задачи, са обект на справедлива критика. Не са „пощадени" от търсене на отговорност и членовете на партийното бюро: за неизграден навреме агитпункт, за неосигурени дежурства по Уляновския почин. Никога бюрото не обсъжда поведението на комунист, без предварително да е разговаряно в партийната група — и това е съвсем правилно: кой, ако не другарите му от групата най-правилно, най-конкретно ще се ориентира в постъпките на комуниста, в причините, в мотивите за тези постъпки?

Много добра оценка дава партийната организация на дейността на партийната група в блок 37 с отговорничка Райна Младенова. Тя е инициатор да се организират седенки, екскурзии, поздравления към абитуриентите и младите семейства, срещи с първокласниците. Умението на Р. Младенова да работи с хората, всеотдайността и честността ѝ я утвърждават като истински политически деец; нейният опит помага на отговорниците с по-малък стаж да усвоят по-добре трудната работа по местоживеене.

В девета секция под ръководството на първичната партийна организация и с активното участие на партийните групи се организират чествувания на бележити дати и събития, деня на медицинския работник и на родилната помощ, които населението приема с интерес. За първи път в района тук бе поставено табло на носителите на златен орден на труда от секцията — една хубава възможност тяхната трудова доблест да получи широко обществено признание не само в колектива, където те работят. Утвърждават се нови социалистически ритуали — и тук инициатори са пак партийните групи. Само през миналата година 72 деца тържествено получиха имената си, това бе празник не само за родителите, но и за съседите им, за хората от блока. Поднасят се цветя, на новите граждани на републиката се връчват малки подаръчета от отечественофронтовската организация, паметни медальончета.

Идейно-политическото възпитание на децата, многостранното хармонично развитие на младата личност са една от главните грижи и задължения на партийното бюро и на групите. На Радка Маринова, член на бюрото и на комисията по идейно-политическата и възпитателната дейност, и на Вера Матеева — учителка в 125-о училище, е възложено и поръчението да отговарят за работата с децата и младежта в секционния комитет на Отечественият фронт. Ценна помощ оказват 18 бивши и настоящи учители, които живеят в района на секцията. Почти във всички блокове са изградени под прякото ръководство на партийните групи и със съдействието на низовите отечественофронтовски организации детско-юношески отряди. Те участвуват в трудови бригади, помагат за опазване на реда и чистотата в общите помещения, засаждат дървета и декоративни храсти и се грижат за тях. Можем да посочим не един активен отряд, но най-добра, най-организирана и целенасочена е дейността на чавдарчетата и пионерите от блок 42, където отговоричка на партийната група е Благовеста Гълъбова. За бележитите дати те организират утра, беседи, срещи с борци против фашизма и капитализма. Разказват им впечатленията хора, посетили Съветския съюз, прожектират им се филми за Москва, за герои от Великата отечествена война. Отрядът съзнателно участвува в бригадите за хигиенизиране и благоустрояване на района около блока, а в Ленинския съботник излязоха самостоятелно на трудов ден, предшествуван от беседа и прожекция на диафилм за вожда на пролетарската революция. За своето „клубче" — приспособена за целта малка портална стаичка в блока, децата се грижат с голяма обич. Сами си го поддържат, боядисват, украсяват.

Стремежът на партийната група и на отечественофронтовската организация е да помогнат на децата да правят интересни, запомнящи се разговори по такива необходими теми като кой е добър другар, за честността, за поведението на улицата и в превозните средства, за здравето и т. н. Когато се налага, малките обитатели на блока обсъждат добри или лоши прояви на другарчетата си. Не е чудно, че децата живеят задружно: играят заедно, заедно ходят на кино, уважават възрастните.

Отрядът способствува у пионерите и чавдарчетата да се развива усет към красивото. Те рисуват, учат стихове, песни. Посрещнаха Баба Марта с изложба на мартеницата. Миналата година направиха изложба „Дядо Мраз сред нас", „Първи юни — Ден на детето", „1300 години България" и т. н. Самите деца оценяват рисунките — така се приучават на самокритичност, обективност, честност.

Отначало партийната група и ръководството на низовата отечественофронтовска организация се ориентираха към определен кръг деца и юноши и посредством тях организираха отделните прояви. Сега отрядът се стабилизира, сформирани са три групи с отговорници по етажи, самите деца търсят подкрепата, поддържат контакт с партийната група, отечественофронтовската организация, домсъвета. А конкретно за работата с тях отговарят комсомолката Красимира Чалева и учителката-пенсионерка Яна Пиронкова.

„Малко се забавихме — казва секретарката на партийната организация Тотка Колева — с изграждането на комсомолска група с работещите комсомолци от блока, но вече се създават условия и в най-скоро време и младежите ще заживеят по-организирано."

Digitized by Google

Работата с децата и младежите е само една страна от дейността на партийните групи. А тази дейност е наистина многопосочна. Да вземем например групата в блок 32 с отговорник Марин Трифонов, борец против фашизма и капитализма, дългогодишен педагог и историк, човек с богат партиен и житейски опит, деен общественик. Групата наброява 21 комунисти, 7 от тях активно са участвували в борбата срещу фашизма и капитализма.

С какво се занимава тази партийна група? Ето по-характерните въпроси, обсъждани през последните 5—6 месеца: укрепването и активизирането на низовата отечественофронтовска организация и домсъветите; работата на комунистите в звената от обществената система; организацията и резултатите от трудовите инициативи; работата с младежите и децата от блока; съдействието в изграждане на групите на работещите комунисти; възлагането и отчитането на партийни поръчения. Събранията протичат активно, поемат се лични ангажименти, дават се предложения към партийното бюро. Решено бе например да се създадат детско-юношески отряд и група на работещите комсомолци, да се приспособи едно помещение във вход 7 за клуб на обществеността. Всичко това е вече изпълнено.

Едно от най-главните качества, което помага на комунистите от групата да работят успешно сред съседите си, е умението и опитът им да общуват, търпеливо и аргументирано да разясняват и убеждават, да преживяват като свои вълненията и нуждите на хората, да формират общественото мнение. С какви ли не въпроси може да се обърне човек към отговорника на групата, към другите комунисти! Едни пита откъде да си набави материали за ремонт, друг — как да регистрира наемателите си, трети си има проблеми с детето. И това, че хората се обръщат с подобни въпроси към партийната група, е също израз на доверие.

Доверие комунистите печелят преди всичко с личния си пример. Те обикновено първи излизат, когато има бригада по хуманизирането и благоустройването или и помощ на селското стопанство. Затова съвсем логично е, че само в седми вход тази 17 души са обещали да участват в селскостопанските бригади, а миналата година от цял блок работиха 32 ма.

С особено внимание партийната група се отнася към младите хора, избрани за членове или в ръководството на обществените организации. С всеки от тях се [illegible] говори поотделно, изяснават му [illegible] целите, критериите, възлага му се [illegible] поверява се нещо. Отговорникът на групата или друг комунист получава поръчение [illegible] помощник и организатор на [illegible] мероприятие. [illegible] [illegible] [illegible]

Богатата и разностранна дейност на групите е и добра основа за обмяна на положителен опит. На едно събрание например Вера Билярова сподели опита на групата по ръководството на доброволния отряд и в работата по Уляновския почин. Партийно събрание през миналата година специално обсъди състоянието на партийните групи — то, както и периодично организираният преглед на дейността на групите също помогнаха да се обменя опит, да се изясняват и решават проблемите.

С голямо внимание бюрото и секретарят на организацията се отнасят към подбора на отговорниците на групите, към тяхната подготовка и информираност, както и към въпросите, които групите поставят. Подготвена бе съвместна среща на отговорниците със секционния отечественофронтовски комитет, председателите на низовите организации на Отечествения фронт и на домсъветите. Там отново бяха откроени задачите на партийните групи за осигуряване на политическо ръководство при изпълнението на конгресните решения.

Секретарят и членовете на бюрото редовно участвуват в събранията и в другите мероприятия на групите, информират ги с взетите на заседанията решения, подсказват инициативи и помагат те да се реализират, а заедно с това непосредствено опознават дейността и проблемите на групите. В същото време груповите отговорници участвуват в заседанията на бюрата, когато се разглеждат основни проблеми или когато се правят самоотчети.

Присъствувах на едно такова заседание на бюрото, в което участвуваха и отговорниците на групите. Обсъждаха се въпроси от прегледа на низовите отечественофронтовски организации и задачите на партийните групи за масовизирането на доброволния отряд, за осигуряването на редовни дежурства по Уляновския почин. Точно и категорично беше изяснено коя група какво следва да направи. Нямаше колебания, възражения, нямаше налагане на мнение. Хората добре разбираха важността на задачите и търсеха начини да ги решат възможно най-добре.

Опитът на 179-а първична партийна организация в работата с партийните групи залегна в основата на проведената по решение на районния комитет на БКП научно-практическа конференция за ролята и мястото на групите в изпълнение решенията на XII конгрес, на подвижния семинар по проблемите на работата по местоживеене, на единния политически ден на тема „Моята отговорност пред моя град", както и на периодично провеждания семинар-практикум за партийните групи. Бюрото на районния комитет обсъди работата на организацията за повишаване ролята на домсъветите и прие решение.

Всичко това не означава, че няма проблеми. Недостатъчна е базата за масови мероприятия и социални контакти. Единственият и твърде малък по размери клуб не позволява да се съберат в него повече от 50—100 човека. Липсва лека спортна база. Друг кръг от проблеми е свързан със затрудненията на районния народен съвет да реши по-добре административното и комунално-битовото обслужване на населението, а това се отразява и на ефективността на обществено-политическата работа. Съществуват и проблеми от вътрешен характер — и сега въпреки натрупания опит има хора с много партийни поръчения, а други са с по едно-две и тях не изпълняват добре и в срок. Все още част от населението стои настрана при решаването на проблемите в комплекса. Има известни увлечения и в регламентирането на дейността на партийните групи — и от партийното бюро, и от районния и градския комитет на партията. Това ангажира много време и сили на хората без винаги да води до високо качество и ефективност в работата.

Независимо от трудностите обаче първичната партийна организация в девета секция на ж. к. „Младост" е една от водещите в района и това в значителна степен се дължи на правилното ръководство и активната дейност на партийните групи.

Радка ДЕНЕВА

кореспондентка на „Партиен живот"

Digitized by Google

Работата с децата и младежите е само една страна от дейността на партийните групи. А тази дейност е наистина многопосочна. Да вземем например групата в блок 32 с отговорник Марин Трифонов, борец против фашизма и капитализма, дългогодишен педагог и историк, човек с богат партиен и житейски опит, деен общественик. Групата наброява 21 комунисти, 7 от тях активно са участвували в борбата срещу фашизма и капитализма.

С какво се занимава тази партийна група? Ето по-характерните въпроси, обсъждани през последните 5—6 месеца: укрепването и активизирането на низовата отечественофронтовска организация и домсъветите; работата на комунистите в звената от обществената система; организацията и резултатите от трудовите инициативи; работата с младежите и децата от блока; съдействието в изграждане на групите на работещите комунисти; възлагането и отчитането на партийни поръчения. Събранията протичат активно, поемат се лични ангажименти, дават се предложения към партийното бюро. Решено бе например да се създадат детско-юношески отряд и група на работещите комсомолци, да се приспособи едно помещение във вход 7 за клуб на обществеността. Всичко това е вече изпълнено.

Едно от най-главните качества, което помага на комунистите от групата да работят успешно сред съседите си, е умението и опитът им да общуват, търпеливо и аргументирано да разясняват и убеждават, да преживяват като свои вълненията и нуждите на хората, да формират общественото мнение. С какви ли не въпроси може да се обърне човек към отговорника на групата, към другите комунисти! Един пита откъде да си набави материали за ремонт, друг — как да регистрира наемателите си, трети си има проблеми с детето. И това, че хората се обръщат с подобни въпроси към партийната група, е също израз на доверие.

Доверие комунистите печелят преди всичко с личния си пример. Те обикновено първи излизат, когато има бригада по хигиенизирането и благоустрояването или в помощ на селското стопанство. Затова съвсем логично е, че само в седми вход сега 37 души са обещали да участвуват в селскостопанските бригади, а миналата година от целия блок работиха 32-ма.

С особено внимание партийната група се отнася към младите хора, избрани за първи път в ръководството на обществените организации. С всеки от тях се разговаря поотделно, изясняват му се задачите, критериите, вдъхва му се увереност, подсказват се идеи. Отговорникът на групата или друг комунист получава поръчения да му помогне в организирането на първото мероприятие. По този начин се създават организационен опит, организаторски качества. След време в партийната група или в съответното ръководство се преценяват настъпващите промени, дава се политическа оценка. Такъв подход е характерен и за другите партийни групи и това е една от най-положителните страни в работата им за създаване на по-широк обществен актив.

Всяко начинание на партийната група се обмисля добре. Ето например Ленинския съботник. Месец преди това се подготвят агитационни материали, покани, табла. На видно място във входовете се поставят списъци и срещу всяко име се отбелязва какво се възлага и как е изпълнено. Терените около блока са разпределени. Всеки притежател на лека кола се задължава системно да почиства и поддържа мястото около нея. Всяко дръвче си има свой стопанин. А грижите за дръвчето на починалата комунистка Станка Дяковска, борец против фашизма и капитализма, пое като щафета един пионер. Не е случайно, че тази част на секцията е най-добре озеленена, с най-много цветя, че блок 32 е водещ в социалистическото съревнование.

Пак тук успешно се осъществява инициативата на обществени начала да се извършва преглед, ремонт и боядисване на входовете, мазетата и пощенските кутии, да се привеждат в изправност инсталациите. Районните съветници също много помагат. Отговорникът на партийната група Марин Трифонов и Генади Рангелов, който отговаря за работата на домсъветите в блока, смятат, че Тенчо Тенев и Филип Филипов, съветниците от блока, са комунисти на отговорна стопанска работа, но винаги намират време за проблемите на съкварталците. Всички поръчения на избирателите към тях са изпълнени. На срещите с населението съветниците идват добре подготвени, внимателно изслушват хората, дават консултации, отчитат се и поемат нови поръчения.

Значителна е дейността на партийната група в блок 32 за осъществяване на програмата за социалноикономическото развитие на секцията, приета на съвместно заседание на партийното бюро, секционния комитет на Отечествения фронт и изпълкома на районния народен съвет. Свой принос има групата и в осъществяването на интеграционния комплекс: 125-о училище — 17 и 26 обединени детски заведения — факултет по органична химия на ВХТИ — държавна печатница „Георги Димитров" — 9 и 10 секция. В протоколите за съвместна работа точно са формулирани взаимните задължения. Първите резултати насърчават.

Укрепвайки връзките с населението, допринасяйки за активната изява на отделните комунисти, партийните групи съдействуват да се обогатява и вътрешнопартийният живот на първичната организация. Съществена помощ оказват те при подготовката и провеждането на партийните събрания — не само за да стигне до всеки член на организацията съобщението за датата и дневния ред, но и предварително да се изяснят някои въпроси, да се очертаят становища и предложения, да се гарантира висока и резултатна активност.

Digitized by Google

Богатата и разностранна дейност на групите е и добра основа за обмяна на положителен опит. На едно събрание например Вера Билярова сподели опита на групата по ръководството на доброволния отряд и в работата по Уляновския почин. Партийно събрание през миналата година специално обсъди състоянието на партийните групи — то, както и периодично организираният преглед на дейността на групите също помогнаха да се обменя опит, да се изясняват и решават проблемите.

С голямо внимание бюрото и секретарят на организацията се отнасят към подбора на отговорниците на групите, към тяхната подготовка и информираност, както и към въпросите, които групите поставят. Подготвена бе съвместна среща на отговорниците със секционния отечественофронтовски комитет, председателите на низовите организации на Отечествения фронт и на домсъветите. Там отново бяха откроени задачите на партийните групи за осигуряване на политическо ръководство при изпълнението на конгресните решения.

Секретарят и членовете на бюрото редовно участвуват в събранията и в другите мероприятия на групите, информират ги с взетите на заседанията решения, подсказват инициативи и помагат те да се реализират, а заедно с това непосредствено опознават дейността и проблемите на групите. В същото време груповите отговорници участвуват в заседанията на бюрата, когато се разглеждат основни проблеми или когато се правят самоотчети.

Присъствувах на едно такова заседание на бюрото, в което участвуваха и отговорниците на групите. Обсъждаха се въпроси от прегледа на низовите отечественофронтовски организации и задачите на партийните групи за масовизирането на доброволния отряд, за осигуряването на редовни дежурства по Уляновския почин. Точно и категорично беше изяснено коя група какво следва да направи. Нямаше колебания, възражения, нямаше налагане на мнение. Хората добре разбираха важността на задачите и търсеха начини да ги решат възможно най-добре.

Опитът на 179-а първична партийна организация в работата с партийните групи залегна в основата на проведената по решение на районния комитет на БКП научно-практическа конференция за ролята и мястото на групите в изпълнение решенията на XII конгрес, на подвижния семинар по проблемите на работата по местоживеене, на единния политически ден на тема „Моята отговорност пред моя град“, както и на периодично провеждания семинар-практикум за партийните групи. Бюрото на районния комитет обсъди работата на организацията за повишаване ролята на домсъветите и прие решение.

Всичко това не означава, че няма проблеми. Недостатъчна е базата за масови мероприятия и социални контакти. Единственият и твърде малък по размери клуб не позволява да се събират в него повече от 50—100 човека. Липсва лека спортна база. Друг кръг от проблеми е свързан със затрудненията на районния народен съвет да реши по-добре административното и комунално-битовото обслужване на населението, а това се отразява и на ефективността на обществено-политическата работа. Съществуват и проблеми от вътрешен характер — и сега въпреки натрупания опит има хора с много партийни поръчения, а други са с по едно-две и тях не изпълняват добре и в срок. Все още част от населението стои настрана при решаването на проблемите в комплекса. Има известни узлечения и в регламентирането на дейността на партийните групи — и от партийното бюро, и от районния и градския комитет на партията. Това ангажира много време и сили на хората без винаги да води до високо качество и ефективност в работата.

Независимо от трудностите обаче първичната партийна организация в девета секция на ж. к. „Младост“ е една от водещите в района и това в значителна степен се дължи на правилното ръководство и активната дейност на партийните групи.

Радка ДЕНЕВА

кореспондентка на „Партиен живот“

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ Е НАШ СЪВЕТНИК

ШАНЛИК АЛИЕВ
първи секретар на Сумгаитския градски комитет на Комунистическата партия на Азърбайджан, депутат на Върховния съвет на СССР

КАКВО ПОКАЗА ЕКСПЕРИМЕНТЪТ

И сега, когато от този случай ни отделят месеци, не мога да кажа, че до идеята за експеримента стигнахме единодушно и изведнъж. Предложени бяха различни варианти, тъй като проблемът, пред който неочаквано се изправихме, засягаше над 40 общообразователни училища с повече от 35 000 ученици. В градския комитет на партията започнахме да получаваме тревожни сигнали, че в градския отдел на народното образование е създаден нездрав морално-психически климат. Това не само пречеше на плодотворната работа на колектива, но се отразяваше отрицателно и върху ръководството на целия учебно-възпитателен процес в училищата.

Обстойният анализ на фактите, които съобщаваха учителите, ни показа, че е необходимо да се укрепи ръководството на отдела. Но веднага възникна въпросът — как да се намери най-подходящата кандидатура, която има авторитет сред учителството в града. Разбира се, както подобава на партиен орган, градският комитет разполагаше с резервни кадри и можеше по своя преценка да предложи човек за длъжността завеждащ градския отдел. Но този вариант — най-лесният — не ни задоволяваше. Още в първите години на съветската власт В. И. Ленин неведнъж подчертавал, че Комунистическата партия провежда своята политика сред масите чрез щателен подбор и разпределение на кадрите, като изучава техните политически, морални и делови качества. Собственият опит на нашата градска партийна организация, събрала в своите редове около 11 000 комунисти, също потвърждаваше: недостатъчното изучаване на кандидатурите и прибързаността при новите назначения понякога води до грешки и пропуски, нанася вреда. А тук на карта бе поставено особено важно нещо.

Тогава решихме да се обърнем към общественото мнение. Поканихме в градския комитет директорите на училищата, най-заслужилите и уважавани педагози, с чието мнение се съобразяваше учителството в града. Попитахме кого те биха избрали за свой ръководител. В хода на интересния разговор се оформиха четири кандидатури. Техните силни и слаби страни бяха обсъдени след това колективно. Тъй като длъжността завеждащ отдел е една, помолихме педагозите да се посъветват и със своите колеги и да посочат на следващата среща в градския комитет най-достойната кандидатура. Така в резултат на широко допитване до общественото мнение и детайлен анализ на деловите качества на всички кандидати за завеждащ градския отдел на народното образование бе назначена директорката на средно училище № 23 М. Таирова.

Оправда ли се експериментът? Безусловно. Той се оказа сполучлив по редица причини. Първо, М. Таирова разбра, че е издигната на тази длъжност по искането на своите колеги, че е длъжна с добра работа да оправдае доверието им и че винаги

Материалът е написан специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

може да разчита на тяхната помощ и подкрепа. Второ, педагозите почувствуваха още по-голяма отговорност както за издигнатия от тях ръководител и за дейността на отдела на народното образование, така и за учебната и възпитателната работа в своите училища. Това много скоро даде плодове. Новата ръководителка съумя да повиши ролята на отдела в дейността на училищата; активизираха се училищните колективи. Ние от своя страна създадохме към градския комитет на партията съвет на директорите, който помага да се обобщава и разпространява челният опит, подготвя методически разработки, оказва съдействие при решаването на кадровите въпроси. В резултат на съвместните усилия за пръв път от много години насам учителите от Сумгаит завоюваха републиканското червено знаме за най-добра подготовка на училищата и другите учреждения на народното образование за новата учебна година. Тази победа е скъпа, разбира се, и на градския комитет на партията.

Успехът на експеримента ни показа верния път за решаването на много кадрови въпроси. При назначаването на нови хора градският комитет започна все по-често да се допитва до общественото мнение, зачита предложенията на трудещите се и на отделните трудови колективи.

Немалко упреци имаше заради незадоволителната работа на колхозния пазар. След като изучи жалбите на хората, градският комитет реши да укрепи неговото ръководство, да подбере за длъжността завеждащ пазара човек от работническата среда, израснал в челен колектив. Възложихме на партийните организации от редица предприятия да потърсят хора, които биха могли да оглавят това търговско ведомство. Бяха ни представени 15 кандидатури. Градският комитет спря избора си на старши апаратчика в производственото обединение „органически синтез" М. Тагиев, който бе препоръчан от събранието на колектива. Другарите по работа характеризираха своя кандидат като добър производственик, взискателен и честен човек, принципен комунист.

По препоръка на трудовите колективи бяха избрани и назначени завеждащият отдел „Търговия" на градския съвет на народните депутати, директорите на Комбината за битови услуги, на управлението на кооперативната търговия и др. Всички те се ползваха с пълната подкрепа на работническите колективи, които ги издигнаха, и се проявиха на новите места откъм най-добрата си страна. Обръщането към трудовите колективи за съвет е една от формите за обобщаване на общественото мнение при вземането на едно или друго решение.

Дейността на нашия градски комитет по изучаването, обобщаването и формирането на общественото мнение, съобразяването с неговите резултати получи одобрение в книгата на члена на Политбюро и секретар на ЦК на КПСС К. У. Черненко „Въпроси на работата на партийния и държавния апарат", издадена през 1982 г.

КОМПЛЕКСЕН ПОДХОД

Разбира се, в своята идеологическа и организаторска работа градският комитет на партията и първичните организации (в Сумгаит те са 157) и по-рано се съобразяваха с общественото мнение. Но в неговото изучаване нямаше система и размах. Качествена промяна се забеляза след XXVI конгрес на КПСС, когато Централният комитет на Комунистическата партия на Азърбайджан прие специално постановление за подобряване на работата по изучаване на общественото мнение и организация на социологическите изследвания в републиката. Препоръките, съдържащи се в него, позволиха тази дейност да придобие целенасочен и комплексен характер.

При градския комитет създадохме център за изучаване на общественото мнение и социологически изследвания. Неговият съвет включва 27 човека и се оглавява от втория секретар на градския комитет на партията А. Хасанов. Освен партийни работници в него влизат представители на научни организации, на социологическите служби към промишлените предприятия, на профсъюзните и комсомолските организации, на органите на народното образование, челници от заводите и фабриките. Съветът координира и насочва дейността на центровете за изучаване на общественото мнение и социологически изследвания, които са създадени към партийните комитети във всички големи промишлени предприятия. Той ръководи изследванията от градски мащаб, обобщава резултатите от идеологическите мероприятия, свързани с изучаването и формирането на общественото мнение, подготвя помощни материали за партийните организации по тези въпроси.

Днес всеки работник на градския комитет чувствува как расте потребността от постоянно общуване с хората, колко помагат техните съвети, пожелания, предложения и препоръки при решаването на производствените и социалните задачи. А проблемите не са малко. Сумгаит е млад град, често го наричат „Комсомолск на Каспий". Построиха го на пустинния бряг на Каспийско море пратениците на съветския Комсомол, за което градската комсомолска организация е наградена с ордена „Трудово червено знаме".

И макар че градът с население 208 000 души (в него живеят представители на повече от 80 нации и народности на СССР) съвсем неотдавна отбеляза своята тридесетгодишнина, той си заслужи славата на един от най-големите промишлени центрове на Закавказието. Тридесет и четири предприятия, между които има гиганти на индустрията, произвеждат стомана и тръби, алуминий и компресори за хладилници, стъкло и синтетичен каучук — общо над 60 вида изделия. Само с тръбите, произведени в азърбайджанския тръбопрокатен завод „В. И. Ленин", може 6 пъти да се препаше по екватора земното кълбо. Продукцията на Сумгаит отива в десетки стра-

Digitized by Google

ни на света. В България се изпращат тръби, пропиленгликол, каучук, компресори, алуминий.

А градът продължава да строи и да модернизира цехове и заводи. Израстват и нови жилищни квартали, обекти със социално-културно предназначение. През XI петилетка (1981—1985 г.) промишленото производство трябва да нарасне с над 30 на сто. А като се има предвид, че Сумгаит заема едно от първите места в СССР по раждаемост, че за 30 години неговото население се е увеличило 8 пъти, а средната възраст на жителите му е 24,5 години, може да се разбере какво количество проблеми поставя пред нас животът. Системното изучаване и формиране на общественото мнение, пълното и всестранно съобразяване с него станаха важна част от дейността на цялата градска партийна организация. В тази дейност ние използваме най-различни средства и методи.

СОЦИАЛЕН БАРОМЕТЪР

Канал за жива връзка на партийната организация с масите, своеобразен барометър за общественото мнение са писмата, заявленията, устните и писмените искания на трудещите се. Те ни помагат много, когато анализираме дейността на предприятия и организации, на партийни органи, в борбата със злоупотребите, с други негативни явления. Много предложения и препоръки използваме след внимателна проверка при разглеждането на различни въпроси на социалноикономическото развитие. В някои случаи писмата, заявленията, молбите дават сериозно основание да се поставят и решават проблеми, даже да се приемат решения от републикански мащаб.

Именно така стана с въпроса за увеличаване обема на жилищното и културно-битовото строителство. При обсъждане материалите на XXIV конгрес на КПСС, който потвърди курса на партията към по-нататъшно повишаване жизненото равнище на съветските хора, в градския комитет започнахме да получаваме писма, в които трудещите се предлагаха да се увеличи обемът на жилищното строителство в Сумгаит, да се изградят нови клубове, киносалони и други обекти. Разбира се, можехме да отговорим, че за единадесетата петилетка са предвидени 420 000 кв. м жилищна площ, мощността на строителните организации и капиталните вложения са разчетени за тях. И без това тази цифра с повече от 10 на сто превишава обемите на изминалата петилетка. Но по препоръка и по поръчение на Централния комитет на Комунистическата партия на Азърбайджан градският комитет реши да вникне по-дълбоко в проблема. Обобщихме всички писма и предложения на трудещите се и ги подкрепихме с обосновани данни. Заедно с изпълкома на градския съвет подготвихме материали за Централния комитет на партията и за правителството на републиката с молба да решат въпроса за увеличаване на строителната програма в нашия град. Така през лятото на 1981 г. беше прието постановление за допълнително строителство на жилища, социално-битови и културни обекти в Сумгаит: бе увеличена с 10 000 кв. метра жилищната площ за петилетката.

Сумгаитци горещо одобриха това постановление. Но градският комитет на партията разбираше, че допълнителните домове няма да се появят с вълшебна пръчка. Като обсъдихме на пленум този документ и задачите на комунистите, стигнахме до извода, че е необходимо отново да се допитаме до общественото мнение. Информирайки трудовите колективи за съдържанието на постановлението, откровено казахме, че разчитаме на инициативата на трудещите се, на тяхното участие в строителството.

И хората с желание се отзоваха на нашия призив. Сега много жители на града помагат на строителите. Градският комитет от своя страна разработи подробни мероприятия, които предвиждат засилване на жилищното строителство по стопански начин (със силите на самите предприятия) и политическо обезпечаване на нарасналата строителна програма.

Действено средство за изучаване на общественото мнение станаха и единните политически дни, които у нас се наричат ленински петъци. В такива дни в предприятията, учрежденията и организациите на града пред една аудитория от над 30 000 души излизат повече от 360 докладчици, в това число и ръководни работници от градския комитет на партията, от градския съвет, от комсомолски, профсъюзни и други органи. Преди да застанат на трибуната, те приемат гражданите по лични въпроси. И понеже фамилиите и длъжностите на докладчиците се съобщават предварително, много са желаещите да се срещнат с тях, да споделят вълнуващи ги мисли.

Като готвим единен политически ден по някакъв важен проблем, ние си поставяме за цел не само да информираме хората за събитията в страната и в света, но и да узнаем, да разберем отношението на тружениците към тези и други явления на обществения живот в града, към работата в тяхното предприятие, към недостатъците, които пречат на труда и живота на гражданите.

Стана вече традиция по време на единния политически ден градският комитет да отделя особено внимание за изучаване състоянието на трудовия колектив, от който постъпват жалби, или на сферата на битовото обслужване. И ако обстоятелствата налагат, въпросът се разглежда на заседание на бюрото. Така постъпихме например, когато получихме сигнали от работниците в редица цехове на химическото производствено обединение „М. Азизбеков", че общественото хранене в предприятието е организирано лошо, администрацията и обществените организации не се отнасят с необходимото внимание към нуждите на трудещите се. По време на разговора в градския комитет на партията ръководителите на обединението убеждава-

Digitized by Google

ха, че нещата не стоят толкова зле и че се оплакват само някои недоволни работници.

За да узнаем общественото мнение, в единния политически ден в 12 основни цеха на обединението изпратихме докладчици от градския комитет. Те се запознаха с производството, разговаряха с десетки труженици. Поставените от работниците въпроси, техните критични бележки дадоха доста пълна представа за морално-психическия климат в цеховите колективи и за негативните факти, които пречеха на нормалната работа. След това въпросът за недостатъците в дейността на партийната организация в обединението бе обсъден в бюрото на градския комитет. В резултат на взетите мерки бяха освободени от заеманите длъжности редица дейци от общественото хранене, виновни за лошото обслужване на трудещите се. Създадоха се условия за повишаване на трудовата и обществената активност на химиците, подобрена бе икономическата дейност на обединението.

В други случаи обект на вниманието на докладчиците от градския комитет на партията станаха общежитията, където живеят около 19 000 млади работници, учащи се от 4 техникума и 8 професионално-технически училища. Срещите и разговорите с тях позволиха да се събере обширен материал, който бе обсъден в бюрото на градския комитет. Приехме решение, което определяше пътищата за отстраняване на разкритите недостатъци.

За един политически ден в градския комитет на партията постъпват над 1000 въпроса, предложения и бележки на трудещите се. Създаденият при комитета център за изучаване на общественото мнение обобщава информацията, с която ни снабдяват първичните партийни организации. Взема се предвид всяка критична бележка, всяко предложение. Ние се грижим органите, от които зависи решаването на поставените от трудещите се въпроси, да реагират оперативно на сигналите и навреме да информират за взетите по тях мерки.

Анкетите, въпросите и другите форми за изследване се използват постоянно. В комплексните планове за икономическо и социално развитие на трудовите колективи, които се разработват под ръководството на партийните органи, има специални раздели за изучаване на общественото мнение. Например планът на азърбайджанския трьбопрокатен завод „В. И. Ленин" предвижда за единадесетата петилетка чрез социологически изследвания да се види ефективността на провежданите производствени съвещания в редица водещи цехове. Социологически проучвания ще се правят и с цел да се усъвършенствува ръководството на трудовия колектив, да се намали текучеството, да се подобри възпитателната работа. Бе решено да се изучи влиянието на икономическите и социалнопсихическите фактори за стимулиране на труда върху производствените показатели, върху адаптацията на младежта в работническия колектив; влиянието на професионалния подбор на работниците върху производителността на труда, върху спазването на социалните норми и на нравствените принципи в колектива.

Работещите в изследователската лаборатория за социално развитие, оглавявана от инж. Н. Хасимов, изучиха и много страни от живота на над петхилядния колектив на производственото обединение „Органически синтез". През есента на 1982 г. лабораторията направи обширно изследване на противопожарното състояние на цеховете и производствата и за спазване на техниката по безопасност. В обединението стана практика всеки работник, пожелал да се уволни или да премине в друг цех, да попълва специална анкета. В нея освен уточняване на квалификацията и причините за уволнението или преместването има и такъв въпрос: „При какви условия бихте се съгласили да останете на работа в обединението (цеха)?" Условията на работника внимателно се преценяват и ако са приемливи, се удовлетворяват. Така обединението успя да запази много от необходимите му кадри. А самите анкети се предават в лабораторията за социално изследване, където се изучават и обобщават.

Значителна част от социологическите изследвания в предприятията се извършват под ръководството на партийните комитети и бюра, често и по тяхна молба. Резултатите и обобщенията се използват след това от комунистите за усъвършенствуване на идеологическата и възпитателната работа. Нерядко към анкети прибягват и самите партийни комитети. Интересна бе например анкетата в Завода за синтетичен каучук, с която се изясняваше влиянието на партийната организация върху общественото мнение. Тя отбеляза немалко положителни моменти, но разкри и сериозни пропуски особено по информирането на комунистите. Много важни факти от живота на града, на предприятието и на заводската партийна организация не винаги стигаха до редовите членове на партията. А нали именно от това до голяма степен зависи ролята на комунистите във формирането на общественото мнение. Партийната организация подробно изучи данните от анкетата, обсъди въпроса във всички свои звена и измени положението.

Когато пък възникне проблем от общоградско значение, към социологическите изследвания се обръща градският комитет на партията. Именно така постъпихме през 1981 г. Задачите за развитието на производството през XI петилетка при нас никак не са малки, а тяхното решаване до голяма степен зависи от подготовката на млади работнически кадри. На какво можем да разчитаме? Каква част от завършващите нашите училища иска да получи работнически професии? Тези и много други въпроси станаха предмет на изследването „Професионалната ориентация и изборът на професия". Направихме това изследване в 30 училища съвместно със

Digitized by Google

сътрудниците на един научноизследователски институт. Бяха обхванати 2052 човека. Материалите, заемащи над 50 страници, позволиха на градския комитет по-добре да анализира работата на педагогическите колективи по професионалната ориентация на учащите се. Беше намерена нова форма на взаимодействие между производствените бригади и учебните класове. Все повече челни работници, новатори в производството, наставници работят за професионалната ориентация на учениците. Засилва се вниманието към материално-техническата база на професионално-техническите училища, към техните връзки с другите училища и с предприятията.

Сега градският комитет на партията провежда социологически изследвания по такива проблеми като участието на ръководителите и инженерно-техническите работници в комунистическото възпитание на трудещите се, внедряването на нови социалистически традиции, обреди и обичаи в живота, повишаването на ефективността на производството, организирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа в трудовите колективи и други.

„НЕ БИВА ДА СТОИМ НАСТРАНА"

В потока от колективни и лични писма, които през октомври и ноември 1982 г. се получиха в центъра по изучаване на общественото мнение към градския комитет, искам да отделя едно — на шлосера В. Анчутин. „Много ме радват — пише шлосерът — засиленият интерес към мнението на трудещите се по жизнено важни въпроси, създаването на центрове за изучаване и разпространяване на ценната инициатива, предложена от жителите на града. Смятам, че не бива да стоим настрана, да не се отзовем на призива на центъра за изучаване на общественото мнение." Следват редица предложения, които В. Анчутин препоръчва да се обсъдят на предстоящото събрание на градския партиен актив.

За какъв призив става дума? Всъщност за новата форма за изучаване на общественото мнение, на която възлагаме големи надежди. По инициатива на редица трудови колективи у нас набира сили движението на трудещите се за превръщане на Сумгаит в град с висока култура, с образцов обществен ред, град на комунистическия труд и бит. В тази насока вече има съществени постижения, отбелязани от бюрото на Централния комитет на Комунистическата партия на Азърбайджан, когато се обсъждаше дейността на Сумгаитския градски комитет на партията по повишаване ролята на трудовите колективи в нравственото възпитание на трудещите се.

Градският комитет пристъпи към разработването на комплексни мероприятия с цел да се укрепи и умножи постигнатото, да се отстранят недостатъци. Решихме да поставим този въпрос пред градския партиен актив, препоръчахме във всички трудови колективи, във всяка партийна организация да се разгледа постановлението на Централния комитет на Комунистическата партия на Азърбайджан. След това подготвихме обръщение към гражданите на Сумгаит най-активно да участвуват в обсъждането на проблемите.

Обръщението беше публикувано в двата градски вестника, излизащи на азърбайджански и на руски език — „Сосиалист Сумгайъти" и „Коммунист Сумгаита", и бе поставено на най-оживените места. С него искахме съвет от гражданите по следните въпроси: Какво е необходимо да се направи, за да може животът на всеки трудов колектив най-пълно да отговаря на изискванията на моралния кодекс на комунизма? Какви са проблемите при формирането на активна жизнена позиция у младежта? Какви са пътищата за тяхното решаване? Какво пречи на трудовите колективи да подобряват условията на труда, на бита и на почивката на работниците? Как биха искали сумгаитци да се пропагандират и внедряват новите социалистически традиции и обреди? Какво трябва да се предприеме срещу отделните безнравствени постъпки? Какви форми за изучаване и формиране на общественото мнение могат да предложат гражданите? Какво е необходимо да се направи за осигуряване на връзката между възпитателната работа в производството и по местоживеене?

На обръщението се отзоваха много хора. Съветите и предложенията на трудовите колективи и на гражданите още се обобщават, но и сега е ясно: те ще помогнат много на градския комитет на партията в по-нататъшната ни дейност по усъвършенстуването на нравственото възпитание.

За изучаване и формиране на общественото мнение използваме и други средства и методи. На провежданите всеки месец дни на секретарите на първичните партийни организации може да се постави всякакъв въпрос, интересуващ трудещите се от едно или друго предприятие, и да се получи компетентен отговор. Вестниците и радното се използват за разясняване на различни актуални въпроси. Съществен фактор за формиране на активната жизнена позиция на сумгаитци са традиционното отчитане на резултатите от общоградското социалистическо съревнование, честуването на челниците в труда на празнично украсения Площад на трудовата слава, вечерите, посветени на работнически династии, празниците на песните и на труда.

Сумгаитци успешно изпълняват обществените поръчения, по резултатите за 1981 г. градът бе награден с републиканското червено знаме — и във всичко това ние виждаме важната роля на умението да се опираме на общественото мнение — нашият надежден и добър съюзник.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ТВОРЧЕСКА АКТИВНОСТ — ВИСОКОКАЧЕСТВЕНА ПРОДУКЦИЯ

Постоянна грижа на първичната партийна организация в бригада „Юрий Гагарин" при електротелферния завод „Подем" в Габрово е да повишава творческата активност на трудовия колектив. Дейността ѝ е пряко свързана с качеството на продукцията, което е най-точният измерител, най-верният показател за личната дисциплина, чувството за отговорност, професионалната подготовка.

Какви са някои от условията и насоките за творческата активност?

Най-напред да се запознаем с бригадата. Тя има комплексен характер. Обхваща завършен технологически процес при леярен цех в заготвителния завод на комбината. От 163-ма човека 18 са членове на партията, равномерно разпределени във всички структурни звена. Съставът ѝ е от основни работници, инженерно-технически кадри, работници от спомагателните и други обслужващи дейности. Постигнато е според квалификацията им правилно разпределение на задачите и пълноценно използване на творческите възможности. Хората са като думите, ако не ги поставиш на мястото им, губят си смисъла. При тези условия се повишават активността и възможностите на бригадния колектив да се справя срочно с поставените задачи. Да бъде решаващ фактор в борбата за висока ефективност и високо качество.

Сега усилията на гагаринци са насочени към създаване на условия за **повишаване на качеството още с проектирането и конструирането на изделията.** В тази връзка предстои да се извърши цялостна реконструкция на леярната, с което технологическият цикъл ще бъде на съвременно равнище и с по-високи количествени параметри. Отговорността в осъществяването на този процес е голяма, тъй като това производствено звено е фундаментално за целия комбинат. Връзката е такава, че ако се допусне некачествена отливка, тя дава отражение във всички следващи подразделения до получаването на крайния продукт — телферите.

Развитието на творческата активност е необходимо да се разглежда не само при създаване на нови изделия, но и в откриване и използване на по-ефективни пътища за получаване на качествена и по-евтина продукция. Тук важно място заема усъвършенстването на социалноикономическата организация на бригадата като низов трудов колектив. В резултат на правилното политическо ръководство са получени добри резултати. Коефициентът на използване на техниката и оборудването е повишен, води се успешна борба за икономия на су-

Digitized by Google

ровини, материали и енергия. Потвърждение за това е, че бракът е намален от 11 на 7,3 на сто под нормативния, отбелязано е и снижение на материалните разходи. От 1 април 1983 г. бригадата е на вътрешностопанска сметка. Отбелязани са значителни резултати по изучаване, творческо приложение и разпространение на челния опит, което дава отражение върху ефективността и качеството на производството. Бригадата е наградена с вимпел „За висок принос във внедряването на челния опит" на Министерския съвет, Централния съвет на БПС, Националния съвет на Отечествения фронт и Централния комитет на ДКМС за 1982 година.

Грижата на партийната организация и стопанското ръководство за повишаване творческата активност на бригадния колектив е насочена към подобряване на качествените и количествените резултати на труда. Това е сложен и противоречив процес, свързан с преодоляването на много трудности, произтичащи от борбата за утвърждаване на нови, по-високи критерии в работата и оценка на комунистите.

За постигнатите успехи в творческата активност на бригадата от голямо значение са

ВИСОКОТО РАВНИЩЕ НА ПОЛИТИЧЕСКОТО РЪКОВОДСТВО И КОНТРОЛЪТ

Първичната партийна организация се утвърждава като сплотен и боеспособен колектив. Партийният секретар Васил Йорданов е бил секретар на Комсомола и работи в завода от 16 години. Познава добре работата.

Бюрото и първичната организация осъществяват правилно съчетаване на политическия и икономическия подход. Добре се виждат и отчитат обективните условия и възможностите на субективния фактор за разгръщане творческата активност на бригадата. Приети са мерки за подобряване на качеството на продукцията. В тях главна задача е да се овладее създадената добра материално-техническа база. В същото време съобразно нарастващите изисквания да се полагат усилия за нейното постоянно усъвършенствуване. В тази насока се предвижда своевременно да се внедряват постиженията на научно-техническия прогрес, да се обновява производството с нова техника и нови технологии. Постигнати са и значителни резултати. Разработен е и приведен в експлоатация конвейер за почистване на детайлите. Сега проблем пред бригадата е пускането в действие на нови машини за специални отливки. За тяхното разработване и внедряване в производството голям принос има комунистът Серафим Киров. Тези постижения дават отражение за подобряване качеството на продукцията. Затова във възпитателната дейност се обръща по-голямо внимание на факта, че техниката и технологиите, както и организацията на труда трябва да бъдат на равнището на върховите постижения у нас и в световната практика. И в това направление от изключително голямо значение са партийното ръководство и контрол за спазването на принципа: нормативите за разход на суровини и материали, горива и енергия, за използването на машините, съоръженията и на работната сила да съответствуват на челните постижения в отрасъла, в даденото производство или предприятие. На базата на политическия подход непрестанно да се усъвършенствува бригадната организация, в чието съдържание диалектически се обединяват постиженията на научно-техническата революция и социалистическата организация на труда.

Партийната организация работи целенасочено за разпространение на челния опит и превръщането му в масова практика. Сега в бригадата работят 7 школи за челен опит, в които участвуват 35 човека. Голямо внимание се обръща на разясняването и дълбокото осъзнава-

Digitized by Google

не от работника на нарастващата отговорност към нея. Това в най-голяма степен се определя от мястото ѝ в целия колектив и производствената система, където неизпълнението на количествените и качествените показатели може да причини смущение в останалите звена. В тази връзка от голямо значение е умението на първичната партийна организация да работи с бригадния съвет. На неговите заседания се прави анализ на производствените резултати, отчитат се постиженията, пропуските на отделни работници, набелязват се мерки за подобряване на работата. Обръща се по-голямо внимание на индивидуалните оценки, за правилното заплащане и стимулиране на труда. Това са фактори, от които до голяма степен зависи творческата активност на хората. В системата за трудовата надпревара са заложени комплекс от показатели, спазват се ленинските принципи за гласност, сравнимост на резултатите, набелязани са конкретни срокове за отчитане. При определяне на първенците се вземат под внимание не само икономическите показатели, но и участието в обществено-политическия живот. Наред с това е необходимо при съревнованието да се подкласждат увереност в работниците, че имат възможност за постигане на планираните показатели. Да се убеждават в перспективата за собственото си развитие и на целия колектив.

На сегашния етап целта е да се организира съревнованието на основата на бригадния комплексен план за повишаване на ефективностите и качеството на резултатите от труда. Това ще обезпечи равнището на продукцията по целия технологичен път при едно задължително условие — отговорно отношение към работата от всеки работник.

В партийното ръководство на бригадата голямо внимание се обръща на управлението ѝ. Полагат се грижи за разгръщане на демократичното начало при разработване на насрещните планове. Бригадният съвет следи за правилното разпределение на силите и средствата, за поддържане на добър ред и организираност, за висока инициативност и творческа активност. Бригадирът Николай Пачков работи вече 12 години като началник на цех и бригадир. Той познава добре както техническите, технологическите, икономическите процеси, така и механизмите на идейновъзпитателната работа. Под умелото му ръководство се утвърждават черти на социалистическо отношение към труда, организираност, висока трудова и технологична дисциплина.

Партийната организация и бригадният съвет полагат непрекъснати грижи за подобряване на възпитателната работа сред колектива. Наред с икономическите фактори за повишаване на творческата активност се използва и многообразие от масови и индивидуални форми на идеологическо въздействие. Съдържанието им е свързано с конкретните задачи на колектива във връзка с интензификацията на труда и повишаване качеството на продукцията. Така по-дълбоко се осъзнават интересите на членовете на бригадата, което допринася осезаемо да се засилва и обогатява чувството на стопани на социалистическото предприятие. Основа за формиране на тези чувства е еднопосочността на интересите: личност — колектив — общество при определящата роля на обществените интереси. Бригадният колектив в този случай е своеобразно поле, в което се отразяват всички интереси.

Влияние върху творческата активност оказва и **навременният, системен, всеобхватен и принципен контрол,** съчетан с превантивност, доверие и уважение към ръководните и изпълнителските кадри. Той способствува за изграждане на здрава среда, поддържа необходимото напрежение и активност в работата и е барнера против дезорганизираността и безстопанствеността. Справедливият и принципен контрол, изграден на основата на равноправието, чужд на либерализма и снизхождението, съчетан със строга материална и морална отговорност, е

Digitized by Google

мощен стимулатор на трудовата и творческата активност на бригадата. Всеки работник чувствува контрола като нравствено действие, насочено към неговото и на колектива добруване, към отстраняване на недостатъците, за поддържане на висока дисциплина.

Сега партийното ръководство и контролът се насочват към развитие на творческата активност в бригадата за осигуряване на висококачествена продукция. Това, както подчерта др. Т. Живков на Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна, е ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество. Този подход дава възможност при наличните трудови ресурси и производствени мощности да се произвеждат по-високи потребителни стойности от суровините и материалите, с които се разполага. Това предполага и творческо дирене и използване на високоефективни технологии, и пътища за икономисване на жив и овеществен труд за производството на единица потребителна стойност.

По-голямо внимание сега се отделя на трудовата дисциплина. Стремежът към ефективно използване на времето се утвърди като нравствена норма във всеки производствен колектив. Осъзнаването от всеки, че то е фактор в производството и че всяка икономия в края на краищата се свежда до икономия на време, ще повиши чувството му за отговорност пред бригадата и обществото. Насочването на идейно-възпитателната работа към формиране на нравствени добродетели за активно отношение към производителния труд, за организираност и дисциплинираност създава възможност за формиране на такива важни качества като точност, оперативност, прецизност и творческа фантазия, без които не може да се произвежда висококачествена продукция.

Творческата активност на бригадата за участие в реализацията на икономическата политика трябва да се разглежда в по-широк план. Това са, от една страна, въпроси, свързани с практическото претворяване на теоретическите разработки в производството, а, от друга страна, това са и процеси на интензификация на производството, които повишават производителността на труда, ефективността и качеството на неговите резултати.

НРАВСТВЕНИ АСПЕКТИ НА АКТИВНОСТТА

Те носят специфичните черти на трудовия колектив и се проявяват чрез индивидуалните и колективните отношения като интереси, нравствени чувства, морален избор на действие, позиция на отделния работник и на бригадата като цяло при решаването на едни или други проблеми. Така например комбинатът е един от колективите, инициатори на габровския почин — зародил се през 1972 г. В неговото съдържание са залегнали нравствената отговорност и дълг пред обществото и колективите, с които е в кооперирани връзки, т. е. да се работи така, че да се създават условия за висока обществена производителност на труда в предприятията, които ползват продукцията на техния колектив. В съдържанието на този почин е включена моралната целеустременост да се работи за доброто на хората. Стремежът за реализиране на висококачествена продукция е съчетан с чувството на другарско отношение и сътрудничество към другите подразделения в производствената система, които използват отливките, изработени от бригадата. Същевременно това е израз и на добросъвестност към резултата от труда в целия комбинат. В крайна сметка се повиши качеството на телферите, подобри се технологичната и трудова дисциплина, няма закъснения и самоотлъчки. Добрите постижения доставят морална удовлетвореност от работата и разгръщат творческата активност и чув-

Digitized by Google

ството на стопани на социалистическата собственост. По-голямата относителна самостоятелност в стопанско-оперативната дейност създава по-големи възможности за творчество, избор на начин на действие за постигане на набелязаните цели. Доверието и взискателността към бригадния колектив формират чувство за по-голяма материална и морална отговорност при изпълнение на плановите задачи. Това заставя партийната организация постоянно да обогатява съдържанието на своята идейновъзпитателна работа с нови форми, методи и средства за изграждане на новите нравствени добродетели. Такива цели са поставени и в мероприятията на партийната организация за развитие на вътрешнопартийната демокрация и издигане на партийната дисциплина. Масовите и индивидуалните форми на работа се свързват с конкретните производствени и социални задачи, които изпълнява бригадата. Като сполучлива форма за възпитание на младото попълнение се използва наставничеството. То обединява в органическо единство трудовото, идейно-политическото и нравственото възпитание. В работата на наставниците се включва формиране не само на професионални качества, но и основните характеристики на социалистическия начин на живот. Добри постижения в тази насока като наставници имат комунистът Ради Маринов — формовчик, безпартийният Асен Вилхемов — разливач на течен метал, и Петър Велев — формовчик. Главна черта в тяхната работа е ефикасното въздействие върху подготовката и възпитанието на младата смяна, умението да се използва индивидуалният подход, който е в основата на наставничеството. За разлика от шефството наставничеството разрешава не само проблемите на производителността на труда, но и нравственото извисяване на личността на работника със социалистически стил на мислене и действие. По такъв начин то не е просто приспособяване към производствената среда на бригадата като еднократен акт или мероприятие, а дълъг възпитателен процес.

Под ръководството на партийната организация в колектива се развиват нравствени механизми за стимулиране на творческата активност като — гласност на високохуманни и самоотвержени прояви, утвърждаване на традиции, използване на колективното мнение и оценки за поведението на работниците... Всичко това дава отражение върху качеството на продукцията и всички социални дейности на бригадата.

Нравствените отношения в бригадата са неотделими от ежедневните въпроси на политиката, икономиката и социалните преобразования. **Образец на отношенията между членовете на бригадния колектив са вътрешнопартийните отношения.** Този подход на разглеждане има актуално значение, защото в основата на идейновъзпитателната работа на партийната организация стоят въпросите за връзките на икономиката и морала, морала и политиката, културата и нравствеността. Моралът зависи от социално-политическите и икономическите фактори, но същевременно и той изпълнява активна роля за решаване на проблемите, поставени от практиката. От равнището на съзнателност, отговорност, инициативност и непримиримост към недостатъците зависят качеството и ефективността на изпълнение на поставените планови задачи. Значението на нравствените взаимоотношения нараства на сегашния етап на развитие и във връзка с измененията в характера и условията на труда, които са отражение на въздействието на научно-техническата революция.

Важен принцип, който характеризира вътрешнобригадните отношения, е **колективизмът.** Той характеризира отношението на всеки член на колектива към общите цели и задачи, придава на взаимоотношенията между членовете на бригадата единен нравствен смисъл и ут-

Digitized by Google

върждава другарството. На тази основа се развиват сплотеността и единната морално-ценностна ориентация. Тя от своя страна е фактор за мотивиране активността към произвеждане на висококачествена продукция. Осъществяването на тези процеси обуславя формирането на здрава атмосфера на сътрудничество и взаимопомощ. Този колективизъм се характеризира с високи нравствени чувства на хуманизъм, взаимно уважение и борба срещу отчуждението. На тази основа най-добре могат да се организират трудовите взаимоотношения на взаимозаменяемост, професионална етика и т. н.

Да се осигурява **органическо единство между дълбокото осъзнаване на нравствените норми и нравствените чувства**. Този процес е сложен и противоречив, тъй като нравствените чувства играят съществена роля за избягване на студенината в отношенията, проявите на равнодушие и отчужденост, схематизма и недостатъчно ангажиране на духовните възможности в реализацията на поставените задачи. Това изискване особено се откроява в условията на повсеместната интензификация и творческо приложение постиженията на научно-техническия прогрес. Развитието на науката и техниката обуславят бързи изменения не само в техническата въоръженост на труда, в структурата на професионалната дейност, но и предявяват изисквания към морално-волевите качества на личността. При съвременната научно-техническа революция протичат интензивни изменения в нравствената характеристика на труда, задълбочава се необходимостта от хармонично съответствие между професионалните, интелектуалните и нравствените качества. Осъществяването на диалектическо единство между тези качества е основа за развитие чувството на удовлетвореност на членовете на бригадата от своите социални функции, увереност в собствените сили, засилване чувството за дълг и отговорност пред колектива и обществото.

Изводът е, че бригадната форма на организация на труда създава условия за по-пълно използване на материалната база, личните качества на трудещите се, за усъвършенствуване на колективизма, на морално-психологическата обстановка, заплащането, стимулирането и за повишаване на възпитателната функция на колектива. Това в крайна сметка води до повишаване творческата активност на бригадния колектив в борбата му за висока ефективност на труда и качеството на продукцията.

Гено МАТЕЕВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕНА РОЛЯ И ОТГОВОРНОСТ

В разговор с председателя на АПК—юг в Пазарджик научих следното:

— Трябваше ни време — каза той, — за да убедим работниците от производствения участък в с. Главиница, че и те имат условия и могат да получават над хиляда килограма царевица зърно от декар, за да стигнат м. г. 1107 кг. От крава доят средно 4015 л мляко. Резултатът е висок, но все още недостатъчен за възможностите на стадото... Колективът е сплотен. Кадрите са опитни. Партийната организация е инициативна. Авторитетна!

Пожелах да разбера на място в какво се състои силата на политическата работа, с която партийната организация е преодоляла психологическата бариера на неверието. Каква заслуга имат партийното бюро, групите, комунистите?

Посрещна ме партийният секретар Никола Кочев — човек, надхвърлил петдесет и пет години, едър, усмихнат, приветлив. Вдъхваше увереност, която неусетно прераства в чувство за уважение. Може би, защото трудовият път, който е изминал, носи в себе си опита, натрупван през годините.

— Секретар съм на партийната организация от тридесет и три години — сподели той. — Сега организацията наброява 47 комунисти. Изградили сме две партийни групи — в животновъдството и във фуражното звено... Какво отличава нашата политическа работа ли?... Активното участие на комунистите в нея. Чувството за отговорност при изпълнение на поръченията и партийните решения. Критичното отношение към извършеното. Неспокойствието, неудовлетвореността.

Присъствувах на събрание на партийната организация. Грижливо подготвено. Активността висока. Комунистите критикуваха недостатъците. Самокритично оценяваха своя принос и поведение. Личеше дисциплинираност.

— Сеното не достига. Давахме само на бременните крави и телетата от него — изказва се Евдокия Спасова, фуражир. — Концентрираният фураж, който получаваме след изсушаване в сушилните на с. Паталеница, идва влажен. Бързо се спарва. Не става дори за зоб на овцете...

След нея става механизаторът в животновъдството Кирил Кирилов, партиен групов отговорник:

— Торището е много лошо. Истинска мъка е за механизаторите. Работилницата не е ремонтирана. Таванът може да се срути върху работниците.

— Труден момент в нашата работа са разходките на кравите — започна своето изказване животновъдът Йордан Панчев. — Ботушите трудно ни предпазват от торището. Поддържането на сградите в стопанския двор е недостатъчно. Необходимо е да се завишат средствата, които отпуска АПК.

Откровеният характер на разговора, критичните бележки, отправени към стопанското ръководство, разкриването на нерешените въпроси превърнаха събранието в отговорен фактор за премахване на нередностите. Допринасяха реално да се видят пречките и се вземат съответните мерки за тяхното отстраняване. С политическа зрелост комунистите настойчиво, принципно защищаваха интересите на колектива. Но тук при размяната на мнения те осъзнаваха, виждаха още по-ясно собствените грешки и ролята си за подобряване на работата.

Основна задача през годината е изпълнението на плана за социалноикономическото развитие на колектива. Определени са пътищата, механизмите за въздействие, задачите на комунистите. Внедрени са нови по-продуктивни сортове, вдъхвана е вяра у работниците, че планът е труден, но реално изпълним...

На открито партийно събрание е поето обещание от бригадите за получаване на допълнителна продукция... Специалистите са изработили лични творчески планове, обсъдени в партийните групи. Поставени са поръчения, грижливо отразени по срокове. Механизаторите се борят за икономии на горивни и смазочни материали на стойност 1800 лв., а доячките от кравефермата — да преизпълнят плана за кравето мляко с 30 тона. Сключени са договори за съревнование между групите и бригадите. Всичко това е подсигурено с активното политическо присъствие на партийните групи, на комунистите. А то е значително, например в колектива от 60 животновъди се трудят 14 комунисти — една стабилна и по брой, и по работа партийна група.

Чрез партийните групи се разясняват решенията на партийната организация и стопанското ръководство като: анализ за тримесечното изпълнение на плана, подобряване на хигиената, спазване на вътрешния ред и дисциплината. Основната задача е укрепване на дисциплината, запознаване на комунистите със стопанската сметка, подобряване организацията на труда, издигане съзнателността и създаване на добър психологически климат в колектива, а оттам и мобилизиране за изпълнение на задачите.

В търсене на новото колективът се ориентира към царевичния сорт „Н—708". На 100 процента сеитбата е с хидрофобизирани семена на хербициден екран, извършва се 20 дни по-рано. Това позволява с 10 дни да се ускори освобождаването на площите от тази култура.

Внедрена е в животновъдството бригадната, поточно-цехова организация на ра-

Digitized by Google

бота, която дава възможност за диференцирано хранене и отглеждане на кравите, гарантиращо по-високи резултати. Поети са обещания да увеличат обема на продукцията с 5 процента и да намалят себестойността ѝ с 3 процента. Изпълняват ежедневно половин трудова норма за своя патрон Стоянка Карабойчева.

В кравефермата всичките 21 доячки са преминали курсовете за квалификация. Механизаторите всяка година в семинари опресняват своите знания. Много от работниците имат ордени и медали, значки на професионалните съюзи за високи успехи. Девет доячки, получили над 4000 литра мляко, са наградени с екскурзия.

Важен се оказа политическият подход на партийното бюро при решаване на отговорните задачи. Правилното използване на партийното поръчение като действено политическо средство за активизиране дейността на комунистите и пренасяне на ентусиазма и чувството за отговорност в колектива даде добри резултати. Така се задълбочиха и заздравиха връзките на партийното бюро и партийните групи с колектива при решаването на неотложни задачи. Всичко това, подкрепено с взискателност и партиен контрол върху дейността на комунистите и трудовия колектив, укрепваше дисциплината, създаваше условия за качествено изпълнение на задачите.

Положителна е ролята и на комисията за народен контрол. Под ръководството на партийната организация тя значително укрепна. Повиши се възможността ѝ да изпреварва нарушенията, навреме да предупреждава за вземане на мерки. Йордан Михайлов — председател на комисията, по предварителен план е направил проверки по подготовката на площите и провеждането на сеитбата. Констатирано е, че площите са добре подготвени, а сеитбата — качествена.

Друга проверка по съхранението на фуражите допринася за правилното им опазване от атмосферните влияния. Една част от сеното и сламата са наредени под навеси. А изразходването им се следи постоянно.

Разбира се, в работата възникват и конфликтни ситуации. Но бързата намеса на партийното бюро създава условия навреме и справедливо да се порицаят виновните и изпълнението на задачите продължава ритмично. Така например налага се провеждането на открито партийно събрание на партийната група с фуражното звено в присъствието на партийния секретар. Причината: взаимоотношенията на бригадира с поливачите. Бригадирът обвинява поливачите, че искат повече пари, отколкото е извършеното, а те него, че не ги насочва къде да работят, с което се губи много време, трудно се изпълняват графиците, създават се предпоставки за некачествени операции... И в резултат на партийната намеса обстановката е нормализирана. Извършено е кадрово разместване. На комунистите от звеното е дадено поръчение да съдействуват за сплотяване на колектива.

През пролетта има недостиг на концентриран фураж. Получават се затруднения. Затормозява се работата на доячките. Техниката, която почиства тора, не достига и той замърсява двора. Случва се и поддръжката и от техниците да не е добра. И отново партийното бюро и организацията се намесват. Провежда се събрание. Поставя се поръчение на бригадира да окаже помощ на изоставащите. Подготвено е искане към ръководството на АПК за доставяне на допълнителни ремаркета. Изисква се от колектива люцерните да се косят навреме и по-ниско, защото добивът може да бъде още по-висок. Машините, които пръскат с хербициди, да подобрят работата и да се засили контролът, защото тревата в царевицата е голяма, което налага да се окопава на ръка. А това оскъпява продукцията. Правят се непланувани, излишни разходи.

За високите успехи на колектива немалък дял имат механизаторите-комунисти Илия Миндачкин, направил икономия на гориво 1700 л, Стефан Ганчев — 1216 л, Васил Трифонов — 1460 л., поливачите Атанас Кузев, Иван Ташев, Васил Христов, Камен Тилев и Здравко Тончев, които денонощно поливаха.

Разгръща се наставническото движение. Добри наставници са доячките Георгена Учикова, Атанаска Костова, механизаторите Илия Миндачкин и Васил Трифонов.

Провежда се системно разяснителна работа, в която активно и компетентно участвуват: Ангел Юруков, Никола Павлов, Росица Учикова. Особено активна разяснителна работа се извършва по време на кампаниите, когато бяха осигурени над 100 квартири за студенти-бригадири. И пенсионерите се включват в работата, когато има трудово напрежение.

Откритите партийни събрания се утвърдиха като полезна форма за общуване с колектива и населението, съдействуват за изучаване и формиране на правилно обществено настроение. Създава се стремеж у работниците за по-висока трудова и технологична дисциплина, към усвояване на новостите в професията, към непримирима борба с нередностите. Нараснаха личният пример и авторитетът на комунистите. Засилиха се ролята и боеспособността на първичната партийна организация. Порасна отговорността ѝ за решаване на важни проблеми от живота на колектива. И тя действително е признато ръководно политическо ядро. Извършената от нея политическа работа е постоянен изпит за комунистите.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ПО ПРОГРАМА МАКСИМУМ

Колкото влакът отива на север, толкова денят отстъпва и слънцето дълго виси над хоризонта, преди да залезе. Редят се чудните руски брези, размесени с тъмните петна на иглолистните видове; някъде гората се отдръпва да даде малко място на езеро или ливада, на картофена нива или класила ръж и отново се завъртат от двете страни зелените рудници на Севера. Отдавна смрачаването се е преляло в разсъмване, когато на железопътните станции се появяват вече трудноизговоримите за нас имена, написани на кирилица и латиница. Естония, земята на старите ести, достолепна със спокойствието на северната природа и увереността на хората си.

Там където човекът е отвоювал от горите или езерата обработваема площ, където се синеят житните култури или са опънали прави редове насажденията с картофи, навсякъде на края на блока има купища от камъни. Спомням си за някои подобни грамади в Северозападна България и въображението ми започва да съчинява легенди за насилия и народни прокоби. По-късно в кабинета на първия заместник-председател на Съвета на министрите на Естонската ССР Х. Велъди разговорът започва от тях и внася ясната за напрегнатото прозаично ежедневие на естонския селянин.

Тук природата не само че не е разглезила хората, но и не им дава нито ден отдих. При стобалната система за оценка на земята почвите в Естония достигат около 43 бала. Зад тази оценка се крият и заблатяването, и недостигащият хумус, и най-вече камъните, които като че ли извират от недрата на земята. Близката подпочвена скала замръзва всяка година и през пролетта, когато започне обработката, полето се покрива с тях. Ето защо задължително мероприятие в предпосевната подготовка става почистването, от което растат ежегодно грамадите в края на всеки блок. За да си представим какво означава за четиридесет и пет хиляди квадратни километра (толкова е площта на Естония) мелиоративната работа, домакинът ни сочи, че в републиката има 1500 езера, че не е рядко явление за един сезон да паднат три пъти повече от нормалните валежи. Затова отводняването е мероприятие, с което се занимава не само отделният колхоз, а цялата република. Целта сега е вече не само да се отвоюва работна земя, но да се създадат парцели, в които ще разгърне възможностите си високопроизводителната техника. Като прибавим, че добри резултати могат да се получат само там, където се тори периодично с оборски тор (макар и един-два тона на декар), става ясно защо често пъти слушахме да казват: „За земята трябва да се воюва".

Суровата природа е създавала с векове в естонеца чувството за пестеливост, за отговорност. Днес това чувство е надхвърлило тесните граници на хутора и е станало една реализирана колективна черта на поведение. Лесно обяснимо е защо и от икономическа, и от организационна гледна точка вниманието е насочено към използването на всичко, което е предоставила природата, което социалистическото общество дава за развитието на селското стопанство. Вече споменахме за икономическата оценка на земята, която е не само една информация, а основа за планиране, за отговорност на производителя. Например преди години колхозите са внасяли отчисления в републиканския бюджет на база печалбата от производството. И на практика се е получавало така, че който води по-рентабилно земеделие, бива, така да се каже, наказван. След създаване на РАПО отчисленията се извършват на база коефициента за стопанисване. В основата му стои на първо място икономическата оценка на земята, следват основните фондове, трудовите ресурси, рентабилността на реализираната продукция. Всеки от тия показатели има своя значимост, кара селскостопанските ръководители да се борят не за занижен план, а за план и оттам — производство, отговарящо на научноопределените параметри.

Споменахме за **РАПО — районното аграрно-промишлено обединение**, първото от

Digitized by Google

които се ражда тук, във Вилянди. Още с първите му стъпки през 1975 г. целите са точно определени: да се създаде нова прогресивна форма на управление на база междустопанската кооперация и аграрно-индустриалната интеграция. А както се казва, точното определяне на целта е наполовина решена задача. Разбира се, за осем години редица неща са усъвършенствувани, но главното в организацията е запазено — нейната обединяваща роля на трите сфери: обезпечаване на селскостопанското производство, производство на земеделски продукти, преработка и реализация.

Няколко думи за структурата. Виляндинското обединение обхваща 15 колхоза, 11 совхоза, междуколхозната строителна организация, две районни отделения за селскостопанска техника, млекокомбинат и месокомбинат, комбинат за хлебни изделия и районно отделение по химизация. С други думи, тук влизат различни по същност и по подчиненост районни звена, имащи отношение към крайния продукт, съставляващи отделни звена, както казват тук, „на конвейера от полето до трапезата". От петнадесетте района Виляндинският дава десет процента от селскостопанската продукция. Независимо че почвеният тип не е по-добър от средния за републиката, добивите са малко по-високи от средните: над 1800 кг картофи от декар, над 500 кг ливадно сено и т. н.

И в разговори, и в публикации — навсякъде районното обединение още от неговото създаване се нарича икономическо обединение. Това означава, че тук на власт са не административните методи на управление, а икономическите. Да започнем от това, че щатният персонал на управлението не надхвърля заедно с председателя и двамата му заместници 60 човека. Тази цифра не е заплашена от ежегодно набъбване по простата причина, че управлението е излязло от републиканския бюджет и е минало на самоиздръжка. От всеки хилядa рубли валова продукция се заделят по 2,18 рубли за издръжка на управленческия персонал, следователно числеността я обвързват пряко с производството. На второ място, стопанският характер на организацията се подчертава от натрупването и изразходването на централизираните фондове, за които всички предприятия заделят вноски по споменатия вече коефициент за стопанисване. Чрез фондовете обединението се стреми да изравни в района условията за стопанска дейност. Работата е оглавена от районния комитет на партията, който е разработил перспективна комплексна програма за оздравяване икономиката на изоставащите стопанства. По тази програма РАПО насочва средствата за капиталното строителство към снабдяването с подходяща техника, към строителството на жилища, за да бъдат привлечени квалифицирани работници. По отношение на работната заплата не се изчаква краят на годината, за да се попълни недостигът на фонд „Работна заплата", а се дават средства под форма на премиране за отделни кампании, за да се произведе и да се предаде навреме продукцията, с други думи, да се осигури производство, за да не се изпада в бедствено положение, от което РАПО трябва да спасява колхоза.

Грижата за продукцията, управляването на технологичния процес с икономически методи дават сега най-големи резултати, стават гаранция за високите количествени и качествени резултати в края на годината. Например редица години в колхоза Куусалу не е достигал фураж за животните, въпреки че ливадите са били окосявани навреме. От няколко години въвеждат нова организация, при която заплащането става върху крайния продукт — сенното брашно. На тази цел са подчинени всички междинни операции, качеството на добиваната суровина и в крайна сметка от него изкристализира заплащането на механизаторите на базата на коефициента за трудово участие.

РАПО, това означава рационализиране управлението на всички сфери, които имат отношение към селскостопанския продукт. Първият факт е отпадането на редица служби, които в миналото са оправдавали съществуването си главно по ведомствена принадлежност. На второ място е насочването на интереса чрез икономически методи към производството на повече селскостопанска продукция, от която ще дойде и издръжката на обединението, както вече беше споменато. Дори и съревнованието изменя характера си: в миналото, водено помежду звената от едно ведомство, сега вече между различни ведомства по показател „принос за получаване на повече продукция". Или както в районния партиен комитет казват, обединението спомага да се ограничи и ликвидира ведомственият егоизъм. На трето място, специализация и концентрация на производството на базата на междуколхозната кооперация. И тук нещата се вършат със строга пресметливост за пълно използване на възможностите. Например не е задължително да се изгражда нова стопанска организация (за комбинирани фуражи, угояване на животни и т. н.), а се използват максимално създадените мощности в отделния колхоз или совхоз след съответно модернизиране и разширяване. Тук има и още един аргумент — създаде ли се ново междуколхозно предприятие, то изисква да се създава и цял щаб от служители и специалисти. А откъде ще се вземат — нали пак от същите колхози? Ето така са се появили на базата на съществуващите в отделното стопанство предприятията за угояване на телета, на птици, шестетажният свинекомплекс на совхоза-техникум „Ю. Гагарин" и т. н.

Разбира се, опитът на Вилянди не е нещо, което се пренася като щампа в останалите райони. Тук главното е местните особености и пътищата, които най-бързо водят до набелязаните цели. Ето защо в район Пярну РАПО обединява още горските стопанства, рибовъдния колхоз,

Digitized by Google

двете потребителни кооперации, работещи на територията на района. С това се свързват организационно и икономически горското стопанство и земеделието, а районната потребителна кооперация се заема с развитието на личното стопанство и задоволяването на населението с хранителни продукти. А на личното стопанство в цяла Естония се гледа със стопанска грижовност и държавна отговорност. Без да се впускаме в подробности, ще споменем само, че за изкупуване на млякото (рядко селско семейство остава без крава) са създадени 520 маршрута, по които ежедневно специализираният транспорт го събира.

Голямата задача, която партията поставя чрез продоволствената програма, е изпълнима, като се активизират първичните партийни организации чрез довеждане до всеки труженик изискванията, които стоят пред отделния колхоз. В това направление е насочена цялата организаторска и идеологическа работа, пренесена и конкретизирана във всяка бригада, на всяко работно място. Голям дял от работата се пада на съветите по координация на стопанската и възпитателната дейност по производствени зони. Зоната обхваща няколко колхоза от обособен исторически и икономически район. Това са опорните бази на районните комитети на партията и РАПО, чрез които се върши разностранна масово-политическа и партийна работа за издигане трудовата активност и политическото съзнание на хората. Една от осемте зони на Виляндински район е с център колхоза Кааркси. Нещатен съвет от 16 човека (предимно секретари на партийни организации от останалите стопанства и стопански ръководители) ръководи четирите секции: секция по партийноорганизационната, по културно-масовата, по комсомолско-младежката работа, по политическото и икономическото образование. По такъв начин секциите са обхванали и ангажирали всички комунисти — например всеки четвърти комунист е пропагандист.

Има ли хора — ще има и резултати. С това разбиране работят съветите на производствените зони. Но тук не става дума само за бройката хора, но и за качествения състав, за тяхното равнище на съзнателност, на възможности. Това се постига, като се работи по редица направления Да вземем първия проблем — наличието на кадри. Сега се забелязва все повече тенденция да идват на работа в селското стопанство хора, които никога не са се занимавали с този труд. Идват и в колхоза Кааркси от Вилянди, та дори и от Талин, заселват се тук, поемат пътя на новите професии. Това са предимно хора с техническо образование, а това предполага работа във високомеханизираните подотрасли. Освен това хората идват с намерение да останат завинаги на село, а това означава и собствен дом. Отново колхозът поема задължението, като предоставя съвременно жилище. В колхоза Куусалу ни казаха, че подхождат конкретно: дойде нов работник — предоставят му по-малко жилище. Ще мине известно време, човекът, както се казва, ще се покаже чрез труда, тогава може да кандидатствува и за по-голямо жилище. Реши ли да остане завинаги, тогава може да закупи дома, в който живее, на половин цена със срок за изплащане двадесет години (останалата половина е за сметка на колхоза). Изобщо, когато селскостопанското предприятие натрупва собствени средства, по-резултатно може да решава социалните проблеми на трудовия колектив, а оттам да издига неговата активност, да го утвърждава като социалистически стопанин.

Преди години (1975 г.) първият секретар на Виляндинския райком на партията Валтер Удам стига до идеята, че трябва да се създаде кооперация и интеграция в териториален мащаб, за да се решават по-успешно задачите на продоволството с хранителни стоки. След задълбочено проучване опита на редица райони на братските републики предлага формата на районното обединение. Четири години по-късно В. Удам е избран за първи секретар на райкома на партията в Пярну — район с трудни почвено-климатични условия и изостанало в сравнение с останалите райони земеделие. За няколко години Пярну се нарежда по добита продукция между добрите в републиката, един нагледен пример за природните дадености и възможностите на субективния фактор. Сега в печата, когато се популяризира РАПО, наред с опита на Вилянди се сочат и успехите на Пярну. Това е дало основание Централният комитет на Естонската комунистическа партия да постави задача пред партийните и стопанските ръководства в републиката: „Да се работи независимо от природните условия по програма максимум". За това съществува партиен и стопански опит, увереност в кадрите и във всеки труженик.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ И В. «СИЛИСТРЕНСКА ТРИБУНА»

Вестник „Силистренска трибуна“, като печатен орган на окръжния комитет на партията в Силистра, проявява постоянен стремеж да отразява дейността на първичните партийни организации в окръга, техния опит, проблемите, с които се занимават и решават, и с това да съдействува за обогатяване на тяхната ръководна дейност. За един период от тринадесет месеца — от 1 март 1982 година до 31 март 1983 година — в излезлите 168 броя на вестника са поместени над четиридесет публикации, в които се разказва за работата, която вършат партийните организации в трудовите колективи и кварталите на градовете и селата на окръга за мобилизиране силите на трудещите се за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Посоченият период е изключително важен и отговорен в живота на партията и нашето общество. През това време другарят Тодор Живков разработи теоретическите проблеми, които постави Дванадесетият партиен конгрес, и посочи подходите за тяхното практическо реализиране. Тези разработки се поставиха в основата на икономическата, социалната, пропагандистката, идеологическата, политическата, възпитателната и организационната дейност на партията: извърши се преглед на боеспособността на първичните партийни организации в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията; проведоха се отчетно-изборните събрания; продължи работата по внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм, на изграждането и утвърждаването на бригадите от нов тип в отраслите на материалното производство, въвеждането на новата система за образование; работи се последователно за изпълнение на насрещните планове и за преодоляване на посочените в ред партийни документи слабости и недостатъци в административното, търговското, транспортното, битовото и здравното обслужване на населението; разгръща се демократизмът в управлението на всички сфери от обществения живот и др. А тези проблеми и задачи се реализират в крайна сметка в трудовите колективи под политическото ръководство на партийните организации. Отразяването на средствата, формите и методите на партийните организации в окръга, натрупаният от тях опит и постигнатите икономически, социални, политически и възпитателни резултати от тяхната политическа работа, нерешените задачи и срещнатите трудности са една от първостепенните задачи на окръжния печатен орган.

Вестник „Силистренска трибуна“ помества тези материали под рубриките: **„Преглед на боеспособността на първичните партийни организации“, „Отчети и избори в партията“, „Партиен живот“, „Нравственото възпитание — активна жизнена позиция“, „Комунистите и новият икономически механизъм“. „Комунистите и научно-техническият прогрес“, „Комунистите през лятната кампания“, „Комунистите през есенната кампания“** и др. Под част от посочените рубрики са публикувани и материали за дейността на профсъюзни и комсомолски организации, на трудови колективи и др.

С по-голяма задълбоченост и аналитичност, с по-определено авторово отношение към проблемите и работата се открояват няколко материала. Един от тях е кореспонденцията **„Най-верният отговор“** на журналистката от вестника **Фани Кръстева (в бр. 6 от 9 януари 1983 г.)** за отчетно-изборното събрание на първичната организация при **Автосервиза в Силистра.** Авторката точно и пестеливо търси причините за отчетените слабости. През 1982 г. в това предприятие се допускат нарушения на трудовата и технологичната дисциплина, увеличава се текучеството сред работниците, напускат специалисти, затруднява се изпълнението на производствения план. А комунистите дори и на отчетно-изборното събрание търсят причините в

Digitized by Google

напрегнатостта на плана, в недостига на резервни части, т. е. вън от себе си, вън от дейността на първичната организация и трудовия колектив, изобщо вън от субективния фактор. Успех за авторката е, че се е постарала да открие едни от основните причини за неуспехите: в неорганизирания и непосочен дори на партийното отчетно събрание личен пример на комунистите, в тяхната слаба загриженост и чувство за отговорност за съдбата на плана и състоянието на трудовия колектив; в недостатъчната и нерезултатна индивидуална работа с хората; в липсата на партиен контрол и отчетност за изпълнение на собствените си решения и решенията на по-висшите партийни органи.

Секретарят на първичната партийна организация при основното училище в село Сокол Нинко Конярски в кореспонденцията си **„Промяната — основен критерий за оценка" (бр. 34 от 22 март 1983 г.)** анализира промените, настъпили в първичната организация по време на прегледа. И този анализ задълбочено и живо сочи средствата и методите й на работа, резултатите от целенасочената й дейност — утвърждава се колективният метод на ръководство, в управлението на училището се включват почти всички учители, проблемите му стават достояние на обществеността. Тук при изготвянето на перспективния план на партийната организация много сериозно са взети предвид предложенията на партийните членове, на безпартийни учители. А това повишило активността на комунистите — те с интерес обсъждат актуални, значими въпроси от партийната и служебната дейност в училището, с по-голямо старание изпълняват партийните си поръчения и други обществени задължения. Предишната неувереност у членовете на организацията отстъпва място на целенасочеността и последователността в техните действия, на увереността им в добрия резултат от работата и в справедливата оценка на първичната организация за приноса на всеки учител — комунист и безпартиен, в постигнатите успехи. Расте и чувството за отговорност у всеки член на колектива. С разбиране Конярски сочи и проблемите, които новата система за образование поставя пред първичната партийна организация за решаване отклоненията от принципите на комунистическата нравственост и социалистическото общежитие.

В материала **„Трудовите бригади в кварталите"** на **Тодор Кондов, секретар на кварталната организация в Силистра (бр. 103 от 31 август 1982 г.)**, се разказва за формите и средствата, които тази организация е използвала, за да се включват можещите да работят пенсионери в преработката на плодове и зеленчуци в консервния комбинат. Изводът от материала е твърде поучителен: „Хората от квартала не могат да се изкарват на бригада, а се повеждат", т. е. убеждаването като проблем и задължение, като метод на работа е валиден за всяка първична партийна организация...

Има обаче публикации, в които задачите, поставени пред първичните партийни организации и решавани от тях през 1982 г. и началото на 1983 г., се разглеждат твърде повърхностно, информативно. Наистина в някои от тях се отбелязват конкретните икономически и социални и по изключение възпитателни резултати от партийната работа в съответния трудов колектив, изброяват се и голяма част от използваните политически форми и средства на работа, но без да се анализират специфичните условия, които са ги наложили, начинът на тяхното приложение. Слабости от този характер се забелязват къде повече, къде по-малко в материалите на К. Михайлова „Авангард на трудовия колектив" (бр. 96 от 14 август 1982 г.), на М. Томов „Задача над задачите" (бр. 55 от 11 май 1982 г.), на Ж. Лазаров „Смисъл за утрешния ден" (бр. 10 от 25 януари 1983 г.), на Д. Иванов „Към интензификация на производството" (бр. 143 от 4 декември 1982 г.) и др.

През разглеждания период редакцията е останала длъжница в отразяването работата на първичните партийни организации за решаване на основни задачи, които са поставени пред тях от Дванадесетия конгрес и Централния комитет на партията. Много рядко са например материалите, в които се анализира конкретната им политическа работа за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм. Малко са публикациите за утвърждаване на бригадите от нов тип, за разгръщане на демократизма в управлението на производствените звена, предприятията и стопанствата, за увеличаване производството на зърно и стоки за народно потребление, за интензификация на производството и повишаване производителността на труда, за намаляване на ръчния, физически тежкия и непривлекателен труд. Почти няма кореспонденции за укрепване на комсомолските дружества и разгръщане на тяхната самодейност като тил на партията, за грижата на партийните организации за политическото обучение на комунистите, младежите и членовете на съответния трудов колектив и т. н.

Голяма част от тези задачи наистина намират място в други материали на вестника, в които тези проблеми се разглеждат от чисто технологически, икономически, педагогически, естетически, правни и други аспекти. Този факт обаче не освобождава редакцията от задължението да открои работата на първичните организации за тяхното решаване като политически ръководители на трудовите колективи. На такава основа не се създават и предпоставки да се посочи и анализира как те реализират възможностите, които предоставят посочените конкретни задачи за повишаване на критичността и самокритичността, на трудовата и политическата активност, чувството на стопанин, на дълг и отговорност, за повишаване на качеството и укрепването на партийната, трудовата и технологичната дисциплина и т. н. у

Digitized by Google

партийните членове и останалите работници в трудовите колективи.

От всички публикации на вестника през разглеждания период, посветени на първичните партийни организации, предимството е дадено на тези от промишлеността. Това е оправдано — там е базата на окръжната икономика. Там главно е съсредоточена работническата класа, която създава половината от националния доход на окръга, която е ярък носител на политическа зрелост, социалистическа нравственост и технически прогрес. Но недостатъчното внимание на вестника към партийната работа в някои сектори на обществения живот на окръга не може да се обясни с по-малката значимост на дейността на съответните трудови колективи и на техните партийни организации. Трите материала за училищата, от които два от отчетно-изборните събрания в детските градини и при СПТУ по индустриално строителство в Силистра и третият за хода на прегледа на боеспособността на ППО при основното училище в с. Сокол, не са достатъчни, за да се анализират постиженията, трудностите и проблемите, които поставя пред партийните организации в окръга внедряването на новата система на образование. Такъв извод се налага още повече от факта, че от тази система изискват задачи не само пред органите на народна просвета и партийните организации в училищата, но и пред първичните организации и трудовите колективи на предприятията и стопанствата, участвуващи във формирането на учебно-професионалните комплекси, пред всяко българско семейство, пред цялата общественост.

Редките публикации за партийните организации в търговските организации и административните учреждения и липсата на такива за партийната работа в здравните заведения и културните институти не може да се оправдае с малкия им брой, като се имат предвид обществената значимост на тяхната дейност и още повече сериозните бележки, които направиха Централният комитет на партията и лично др. Тодор Живков по ред недостатъци в тяхната работа.

Броят на авторите, които ползва редакцията на вестника за отразяване на партийния живот, е значителен. Материалите през този период са написани от около тридесет души, от които осем са редакционни работници. За тринадесет месеца във вестника са поместени десет материала от секретари на първични партийни организации, три от които са разговори с тях. Хубаво ще е, ако редакцията още по-често привлича за автори секретари, които има какво да разкажат от своя опит. За всестранното отразяване на живота в първичните партийни организации особено полезно ще бъде още по-близкото сътрудничество на работниците от окръжния и общинските партийни комитети. През 1982 г. по решение на първичната организация при окръжния комитет на партията почти всеки сътрудник на комитета работи с една или две организации по определен проблем, като редовно описва извършената в тях работа и постигнатите резултати. Редакцията на вестника би могла да ползва някои от тези материали като богати източници на положителен опит, на правилен стил и методи в преодоляването на някои недостатъци в работата на първичните партийни организации. Това ще допринесе още повече да се обогати партийната проблематика във вестника, да се задълбочи аналитичността и подобри актуалността на публикуваните материали по проблемите на партийното строителство.

В живота на окръжната и на първичните партийни организации има много постижения и немалко слабости. За тях е ставало дума неведнъж на заседания, събрания и съвещания. На проведената на 26 март т. г. традиционна среща на бюрото на окръжния комитет на партията със секретарите на първичните организации също се отчетоха положителните страни и резултати от едногодишната дейност, посочиха се допусканите слабости и недостатъци, широкият кръг от проблеми и задачи, стоящи пред тях за решаване. Сега към всички тези проблеми се подхожда в светлината на едно изключително важно решение на ЦК на БКП — за свикването през март 1984 г. на Национална партийна конференция за качеството на продукцията. Отношението към проблема за качеството е белег за партийност, мерило, подход и критерий за работата във всички сфери на обществения живот, особено за дейността на първичните партийни организации. Отразявайки всестранно техния опит, сега повече от всеки друг път окръжният вестник е призван с всички сили и възможности на печатното слово да съдействува в борбата за висока производителност на труда, за високо качество и здрава дисциплина. Стремежът за високо качество да стане дълбоко същностна черта и на самото журналистическо творчество, на редакционния труд, критерий за работата на журналиста.

Христо МАНДЖУКОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СЕПТЕМВРИЙСКОТО АНТИФАШИСТКО ВЪСТАНИЕ 1923

Документи и материали

Том втори

Настоящият труд е продължение на том първи на публикувания през 1973 г. от Института по история на Българската комунистическа партия при ЦК на БКП документален сборник „Септемврийското антифашистко въстание 1923 г.". Документите и материалите в том втори са обособени тематично в четири части: I. Въстанието в Софийски, Пловдивски, Петрички и други окръзи; II. Развоят на въстанието и кървавото му потушаване; III. Борбата в защита жертвите на фашисткия терор; IV. Причини за неуспеха на въстанието, неговият характер и историческото му значение.

В част I от сборника са отразени важни моменти от подготовката, хода и потушаването на Септемврийското въстание в отделните райони на страната, без Северозападна България и Старозагорски окръг. Редица документи в тази част ни запознават с разностранната дейност на военнореволюционния комитет в София, с причините, поради които най-големият град в страната не въстава. Други документи разкриват вината на окръжния комитет на партията в Пловдив, поради която градът не въстава, но на бой против фашизма се вдигат трудещите се в Панагюрска, Пещерска, Пазарджишка и Пловдивска околия и гара Саранбей (Септември). За работническо-селска власт се сражават и масите от някои райони на Петрички (Благоевградски) окръг. Група документи, включени в тази част на сборника, отразяват въстанието в отделни райони и на Търновски и Хасковски окръг. Подробно са отразени подготовката и развоят на въстанието в Бургаски окръг, където Бургас не въстава поради колебанието на окръжния комитет на партията. Последната група материали на тази част разкрива въоръжената борба на народа против фашистката диктатура в Шуменски окръг.

Документите на част II разкриват обобщено, за цялата страна картината на извършената подготовка на въстанието, съдържат нови данни за хода на въоръжената борба във всички въстанали райони. Важни са сведенията за първите акции на антифашистите в Мъглиж, Енина, Шипка, Шейново, Крън и други села; за развилите се кървави стълкновения и извоюваната победа от работниците и селяните в Нова Загора и околията, в Старозагорска, Чирпанска, Пловдивска и Софийска околия; за историческото пътуване на В. Коларов и Г. Димитров от София за Вършец; за подготовката на решителната борба във Врачанско и Видинско; за ръководството на въстанието от Главния военно-революционен комитет в гр. Фердинанд (Михайловград); за действията на работническо-селската власт в Берковско, Ломско, и гр. Фердинанд и за тежките сражения при гара Бойчиновци и Криводол; за постепенно заглъхващите епични боеве в страната.

Част III на настоящия сборник отразява акциите на партията, на трудещите се, на широката българска общественост за подпомагане жертвите на фашисткия терор и за амнистия на въстаниците. В последната, IV част са включени документи и материали, в които се изясняват характерът на въстанието, причините за неговото поражение и историческото му значение.

ДЪЛГ И ПРИЗВАНИЕ

Какво значи комунистът да бъде начело

Виктор Кожемяко

В тази книга (в превод от руски език) от поредицата „Опитът на КПСС" на Партиздат се разказва за дълга и призванието на комуниста, за високата и отговорна роля на членовете на ленинската партия — авангарда на съветския народ, който успешно осъществява историческите решения на XXVI конгрес на КПСС. Авторът, известен съветски журналист, член на редколегията и редактор в отдел „Партиен живот" на вестник „Правда", интересно и убедително показва колко е важно за всеки член и кандидат-член на КПСС да служи за пример на комунистическо отношение към труда, да бъде образец в спазването на нравствените принципи, да участвува активно в политическия живот на страната, да разяснява ясно и откровено партийната политика. Някои от материалите, включени в книгата, бяха на времето публикувани на страниците на в. „Правда". На тях откликнаха не само читатели от всички краища на Съветския съюз, но и от други страни, включително и от България.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СЪЧИНЕНИЯ

Том 4

В този том от съчиненията на Георги Димитров са включени 112 произведения и документи на вожда и учителя на българския народ, написани от него в периода от септември 1912 до 27 юни 1914 година. Петдесет и три от тях се публикуват за първи път. Материалите през този период представят още по-пълно дейността на талантливия пролетарски революционер като ръководен партиен и профсъюзен деец. Това са преди всичко речи и изказвания на работнически събрания, конгреси, конференции, в Народното събрание, окръжни, писма и др. В тях се разкрива становището на партията по проблемите на вътрешната политика, на войната и мира, борбите на българската работническа класа против капиталистическата експлоатация, усилията на Синдикалния комитет за организационно укрепване на ОРСС, връзките с международното работническо движение. Централно място в тези трудове заемат въпросите, свързани с избухналата през есента на 1912 г. Балканска война, а по-късно с Междусъюзническата война. Антивоенната борба, защитата на интересите на трудещите се, усилията за запазване на синдикалните организации в трудните военни условия, а след демобилизацията — за възстановяване и разгръщане на тяхната дейност поглъщат вниманието, силите и времето на Георги Димитров.

Във включените в том четвърти произведения важно място заемат проблемите за отношението на БРСДП (т. с.) към националния въпрос на Балканите, причините и последиците от войната, виновниците за националната катастрофа. След свършване на войната Георги Димитров призовава да се използват благоприятните обективни условия за укрепване на професионалните организации. Значително място в тома заема проблемът за обединението на работническото движение в България. На него са посветени брошурата „Единството на синдикалното движение и Интернационалът", серията от статии за мисията на представителя на Международния синдикален секретариат К. Легин в България, специалният доклад пред Десетия конгрес на ОРСС, редица окръжни, речи и други материали. След Балканските войни в изборите за XVI и XVII обикновено народно събрание Георги Димитров е избран за народен представител от Врачански избирателен окръг. Включените в тома многобройни негови речи, питания, протести красноречиво говорят за голямата му дейност като депутат и секретар на парламентарната група на тесносоциалистическата партия в защита интересите и правата на работническите маси, за запазване националната независимост и свобода на страната, против авантюристическата, предателска и грабителска политика на българската буржоазия и монархизма. Като приложение към том IV са включени 12 документа — манифести, питания в Народното събрание, протести, писма и други, подписани от ЦК на БРСДП (т. с.), Синдикалния комитет на ОРСС, група народни представители или без подпис, в изработването на които Георги Димитров взема участие.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zhivot

LIBRARY
JAN 1984
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

14 СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1983 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 14 *СЕПТЕМВРИ* *1983 година* *XXX*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Пред партийната учебна година 3

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

П. Стойчев, Д. Кралев — Бързина и ефективност на идеологическия отзвук 9

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Х. Христов — Сътрудничеството между БКП и БЗНС 15

Партията, Комсомолът, младежта

Партийното ръководство на Комсомола

М. Тодоров — Близко и действено ръководство 26
С. Търновски — Постоянна партийна грижа 30
Д. Михайлова — Крепки комсомолски дружества 33
Т. Шишков — Интелектуализацията — широк простор за творчество 37
Д. Младенов — Младежко дръзновение 42

Ръководно политическо ядро и първообраз

Г. Гицов — Контролът в училището 46
М. Мицов — Два подхода 54
Й. Йорданов — Расте отговорността на комунистите в съвета . 56

Digitized by Google

60 ГОДИНИ СЕПТЕМВРИ 1923

Й. Цонев — Безсмъртие на подвига 60
А. Стамболиев — През ония дни и нощи 65

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Богданов — Челният опит 68
Г. Недева, П. Панчев — Творчество и новаторство 73
Б. Георгиев — Бойци от предната линия 76
Б. Христов — Производствените сдружения 77
Ю. Гафилов — Интензификацията — в центъра на партийната дейност 82

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

В. Стратиев — Размисли за стопанина 84
Л. Атов — Практическо занятие 88
Е. Николов — Колективът — стопанин 90
Г. Мишев — Моята бригада 92

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Д. Кръстев — Съревнованието и общинският вестник 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2806. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 4. X. 1983 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПРЕД ПАРТИЙНАТА УЧЕБНА ГОДИНА

През учебната година в системата на партийната просвета ще продължат да се изучават и усвояват решенията на Дванадесетия конгрес на партията, теоретическите разработки и практическите подходи, развити от другаря Тодор Живков след конгреса, и особено неговата реч пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна.

Важна особеност на предстоящата партийна учебна година е, че тя ще протича по времето на подготовката и провеждането на Националната партийна конференция. Следователно и за системата на партийната просвета се отнася изискването на конференцията да отидем с изяснени теоретически позиции, с практически програми и с реални изменения в производствената дейност. На нея ще бъде посветено първото занятие във всички учебни звена, след което в шест последователни занятия ще се изучават лекциите на другаря Тодор Живков, изнесени пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на Българската комунистическа партия. Те са нов принос в развитието на марксистко-ленинската теория за изграждането на зрелия социализъм.

Теоретическото изясняване и усвояването на партийния подход, на партийните изисквания към проблемите на качеството е едната, изключително отговорна задача на системата на политическата просвета. Тя ще се осъществява както чрез изучаването речта на другаря Тодор Живков и неговите лекции, така и чрез актуализиране с тази проблематика на съответните учебни дисциплини по четирите направления — философско, икономическо, социологическо и историческо.

Другата нейна задача е със своите форми, методи и средства да съдействува за коренно подобряване на производствената дейност, за широко внедряване на авангардните постижения на съвременния научно-технически прогрес, за обновяване на продукцията, за повишаване на общообразователната и професионалната подготовка на кадрите, за издигане отговорността и задълженията на трудовия колектив и на отделния производител в управлението и в контрола на качеството, за укрепване на социалистическата дисциплина.

Digitized by Google

Може ли системата на партийната просвета да съдействува за решаването на тези задачи? Може! Това зависи от подготовката и умението на пропагандистите да поставят в центъра на своята дейност изискването за тясно обвързване на теорията и политиката на партията с конкретните задачи на трудовия колектив, за активизиране на творческите търсения на участниците в звената при анализа и практическото решаване проблемите на качеството на продукцията. Затова не са нужни нови форми и методи. Има вече утвърдени — възлагане на практически задачи, организиране на практически занятия, разработка на реферати, използване на активизиращи форми на обучение, чрез които партийната просвета да се свързва най-пряко с дейността в сферата на икономиката, политиката, културата. Задължение на партийните комитети и организации, на домовете и кабинетите за политическа просвета е да проявяват инициатива и да помагат тези форми и методи да се използват правилно, да станат неизменно средство в работата на всеки пропагандист и на всяко учебно звено, на всеки участник. Така ще се осъществят указанията на другаря Тодор Живков на Четиринадесетия конгрес на Комсомола — марксистко-ленинската идеология, включително и партийната просвета, да не бъде само средство за обяснение на обществените процеси, а да съдействува активно за изменение на обществената действителност, за мобилизиране на знанията и енергията на трудещите се. Това означава да се преодолее абстрактното просветителство, да се свърже органически партийната просвета със задачите на трудовите колективи.

Важни задачи предстои да се решат за повишаване качеството на самата учебно-възпитателна работа в системата на партийната просвета. Партийните комитети и организации да осигурят стройна организация и подготовка на учебната година; да въведат комплексния, диференцирания и индивидуалния подход в работата на отделните звена; да осъществят мероприятия, с които да изпълнят изискванията на Дванадесетия конгрес за настъпателност и борбеност, за утвърждаване на партийната просвета като форма за постоянна духовна връзка между партията и трудещите се, за засилване на нейния творчески характер. Да създават условия да се реализират функциите на партийната просвета по обществения контрол и социалното санкциониране на реалното поведение на колективите и личността. В резултат да се постигне висока политическа съзнателност, идейна убеденост, обществено-политическа и трудова активност у участниците.

Партийните комитети и организации да вникват по-дълбоко във факторите, от които зависи високото качество на партийната просвета, на нейната ефективност. Внимателно да анализират съдържанието на занятията, тяхното идейно-теоретическо равнище, практическата им насоченост. Да поведат решителна борба с всякакви прояви на формализма, абстрактното просветителство, шаблона. Опитът показва, че високи резултати се постигат, когато комунистите живо и непосредствено участвуват в обсъждането на актуалните теоретически и политически въпроси, влизат в спор, изказват свои становища. Това в значителна степен зависи от пропагандистките кадри — умеят ли да предадат дълбокия смисъл на изучавания материал, да го свържат с вълнуващите хората проблеми на днешния ден, с производствените грижи на колектива, с перспективата на неговото социално развитие, да увлекат аудиторията с ярко слово и мисъл. Пропагандистът трябва да има знания на преподавател, способности на възпитател, умения на организатор, страст и убеденост на агитатор.

Едно от условията за повишаване качеството и ефективността на партийното образование е умението да се актуализира марксистко-ленинското обучение. В това отношение постижения има. Огромен инте-

Digitized by Google

рес у комунистите предизвика изучаването на материалите на XII конгрес на партията и докладите, речите и изказванията на другаря Тодор Живков. Те горещо и заинтересовано се обсъждаха на политическите занятия и помогнаха на идеологическите кадри, на комунистите попълно да си представят живата връзка на революционната теория с практиката на изграждането на развития социализъм, показаха как високото научно равнище на изложение на сложни теоретични проблеми може да се съчетава с изумителна популярност и простота.

Но не винаги се разбира правилно този въпрос. Подчертавайки важността на изучаването на най-новите постижения на революционната наука — творчески принос в теорията, който се съдържа в документите на нашата партия, в трудовете на другаря Тодор Живков, партийните комитети следва да съсредоточат вниманието на комунистите върху необходимостта да овладяват едновременно и основите на марксизма-ленинизма, да усвоят принципните изводи и положения на ученето на Маркс, Енгелс, Ленин, че най-новите изводи и постижения на революционната мисъл са творческо развитие и на теорията, на възгледите на основоположниците на научния комунизъм. И за да се разбере правилно смисълът и значението на новото, трябва добре да се изучат основите на теорията. Както е известно, критерий за верността на всяка теория е практиката. Революционната борба на работническата класа и на всички трудещи се, практическата дейност на комунистите убедително показаха верността на теоретическите положения и принципи, изразяващи същността на марксизма-ленинизма. Задачата на пропагандистите е ярко и убедително да показват верността на принципните положения на революционната теория, нейното творческо развитие, обогатяване в съвременните условия. Такова обучение предизвиква у хората интерес, става актуално.

Друга страна на актуализацията на съдържанието на учебния процес е отчитането интересите на участниците в системата на партийната просвета, равнището на тяхната подготовка, особеностите на всяка категория комунисти. Избирането на такава проблематика на занятията, която да отчита професионалните интереси на хората, тяхната общообразователна и политическа подготовка допринася да се придаде на занятията голяма практическа насоченост. Получените знания ще позволят на много от участниците квалифицирано да оценят своите производствени възможности, да анализират стопанско-икономическата дейност на колектива, да разкрият неизползваните резерви, да получат по-добър резултат от труда си.

Твърде широко е разпространено мнението, че връзката на политическото и икономическото обучение с практиката за голяма част от пропагандистите, особено производственици, не представлява никаква трудност. Такова мнение е неправилно. От ръководителя на занятието се изисква и теоретическа подготовка, правилно разбиране характера на връзките в природата и обществото, и знания за общите задачи и конкретните въпроси на социалистическото строителство, и методическо майсторство. Връзката с практиката не е само в това на всяко занятие да се преведе разговорът върху производствените задължения на участниците. Безспорно всичко, което се отнася до работата на производството, вълнува хората. Но занятието в школата, в семинара не е производствено съвещание, не е работническо събрание. И пропагандистът привежда факти от живота и дейността на колектива не за да сведе само до тях обсъждането на цялото занятие.

Практическа насоченост партийната просвета може да има, когато е свързана не само с професионалната, но и с обществено-политическата дейност на комунистите. Знанията, получени на занятията, трябва да възпитават качества на политически боец на партията, да

Digitized by Google

развиват у участниците способност критически да оценяват своята работа, състоянието на своята партийна организация, стремеж във всеки конкретен случай да намират начин лично да участвуват в решаването на задачите, които стоят пред колектива. Чувството за стопанин в своята страна се изявява с цялата си творческа сила именно тогава, когато овладелият теорията човек сам става организатор, пропагандист, проводник на политиката на партията, борец за нейното претворяване в живота.

Повишаването на качеството и резултатността на обучението, изкореняването формализма и шаблона зависят и от един друг фактор — от участниците в учебното звено. Често занятията преминават скучно и неинтересно, защото отсъствува сериозна самостоятелна работа у участниците, нежелание или неумение в значителна част от тях по същество да се занимават с политическо самообразование. А може ли да се организира на занятието обмен на мнения, да се предизвикат хората на творческа дискусия по актуалните проблеми на теорията и политиката на партията, без да са чели препоръчаната литература, без да са осмислили самостоятелно въпросите, които поставя пред тях пропагандистът.

Да научи хората самостоятелно да мислят, по убеждение да действуват — в това се и състои най-важната функция на метода на политическото самообразование. Ето защо партийните комитети и организации следва да обърнат специално внимание на методиката при изучаване речта и лекциите на другаря Тодор Живков. В началните школи да се използва беседата. В школите по основи на марксизма-ленинизма и особено в семинарите да се възложи на участниците предварително да се запознаят с лекциите и с речта. В семинарите, в партийните университети да се обсъждат въпросите по доклади и съдоклади от самите участници, като теорията се свързва с проблемите на трудовите колективи.

Въвеждането в учебния процес на такива активни форми на занятия като теоретически конференции, подготовка и защита на реферати, изпълнение на практически задачи, разбор на конкретни ситуации, анализ на социалната и икономическата дейност на трудовите колективи, разкриване резерви за интензификация на производството и режима на икономии превръщат школите и семинарите в място на жива партийна мисъл и слово. Все по-често партийните организации и комитети се спират на тях. Но и тук не сме застраховани от елементи на формализъм. Да вземем теоретическите конференции и подготовката на реферати. Тяхното все по-широко използване отговаря на нарасналата общообразователна и политическа подготовка на комунистите, на тяхната растяща информираност. Но не рядко докладите на конференциите, рефератите на семинарите носят компилативен характер, в тях не се чувствува самостоятелна мисловна дейност, не се повдигат въпроси, не се решават проблеми, които се отнасят до живота на колектива. При това доклади и реферати готвят незначителна част от участниците. Очевидно от такова обучение ползата е малка и партийните комитети трябва да вземат принципна позиция — организирането на теоретични конференции, на други активни форми на занятия не могат да дадат желания резултат, ако се подхожда към тях формално. Има случаи на семинари, в школи да цари скука, участниците идват по силата на дисциплината, а към онези, които по едни или други причини се отклоняват от сериозно обучение, партийните организации проявяват недопустима снизходителност. Анализът на практиката от миналата учебна година показа, че има партийни комитети, които съсредоточават усилията си само върху организационната страна, а слабо контролират качеството на занятията. С подобни недостатъци не бива да се поми-

Digitized by Google

ряваме. Само като ги преодолеем, можем да издигнем качеството и действеността на политическото обучение на комунистите до изискванията на времето. Партийните комитети, първичните партийни организации са призвани постоянно да анализират съдържанието и резултатите от политическото обучение, оперативно да разкриват и отстраняват възникващите недостатъци, да подкрепят всичко ново, да обобщават и внедряват положителния опит в пропагандистката работа.

Високо качество на партийната просвета през предстоящата учебна година може да се осигури, когато с нейните проблеми се занимават целите комитети, всички отдели, първите секретари. Да се продължи хубавата традиция за срещи на бюрата на окръжните и общинските партийни комитети с пропагандистите, за награждаване на най-изявените пропагандисти, за тържествено откриване на партийната учебна година в първичните партийни организации. Да се създаде организация за редовно участие на всички — секретарите на окръжните и общинските комитети, членовете на бюрата и на комитетите, секретарите на първичните партийни организации да се срещат с пропагандистите, с участниците, да се интересуват от въпросите, които ги вълнуват. Техните констатации и предложения да се използват за разпространение на положителния опит и отстраняване на допуснатите слабости, за усъвършенствуване на работата. Важно е комунистите-ръководители да вземат непосредствено участие в идеологическата работа като пропагандисти. Практиката показва, че там, където първите секретари на партийните комитети се отнасят с разбиране към идеологическата работа и сами непосредствено участвуват в нея, се повишава идеологическата активност на целия партиен апарат, на стопанския актив, на всички комунисти. Възглавявайки например школата на стопанския актив, първият секретар се изявява и като пропагандист, и като възпитател, и като политически ръководител.

Първостепенна е тук ролята на отделите „Пропаганда и агитация" на окръжните комитети на партията. От тях много зависи как и по какъв начин ще се разработят конкретните мероприятия за изпълнение на тези задачи, как ще се ангажират другите отдели на окръжните и общинските комитети в процеса на подготовката и провеждането на партийната учебна година, за оказване на конкретна и непосредствена помощ на първичните партийни организации.

Важна е и ролята на домовете и кабинетите за политическа просвета, които имат задължението да повишават квалификацията на пропагандистите, да обогатяват техния опит и умения, да ги информират за актуалните събития и задачите на окръга, общината, трудовия колектив, за политическата и идеологическата обстановка в света. Те следва да се погрижат за подготовката и на пропагандистите за комсомолската политическа просвета, където също ще се изучават речта и лекциите на другаря Тодор Живков. Да осигурят такова качество на занятията, с което да формират у комсомолците и младежта високи политически, граждански и нравствени качества, задълбочени мирогледни знания, да допринасят за възпитанието на патриоти-интернационалисти, грижливи стопани на своята родина.

Задачата сега е да се отиде до отделното звено, да се види състоянието му, да се огледа съставът му, да се определят точно програмата, графикът и мястото на занятията, материално-техническата осигуреност. Това не е по силите нито на отделите „Пропаганда и агитация" на окръжните и общинските комитети на партията, нито на домовете и кабинетите за политическа просвета. Не е по силите само и на секретаря и заместник-секретаря по идеологическите въпроси на първичната партийна организация. Нужни са обединените усилия на всички членове на партийното бюро, на първичната организация. Именно

Digitized by Google

партийното бюро, партийната организация е в състояние да направи вярна оценка на равнището на марксистко-ленинското обучение на комунистите досега и в съответствие с новите изисквания да създаде необходимите условия за подготовката и провеждането на партийната учебна година на високо идейно-теоретическо равнище. Партийното бюро и партийната организация могат да създадат обстановка на критичност, взискателност и неудовлетвореност от постигнатото, която да гарантира висока съзнателност, активност и чувство за отговорност в процеса на обучението и у пропагандистите, и у участниците.

Да мобилизира духовната енергия на хората, да я насочва за решаване на ключовите народностопански и социалноикономически задачи, пред които се изправят партията и народът, всекидневно да развива съзнателната активност и политическата култура на трудещите се — това сега е първостепенен дълг на партийната пропаганда.

Digitized by Google

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

БЪРЗИНА И ЕФЕКТИВНОСТ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ОТЗВУК

Разговарят Пенчо СТОЙЧЕВ, първи секретар на районния комитет на партията в Банкя, и Димитър КРАЛЕВ от списание „Партиен живот".

Д. Кралев: — На свой пленум, състоял се през май, районният комитет на партията се занима с един интересен проблем — идеологическия отзвук и ускоряване на неговата бързина в работата на районната партийна организация. С какво Ви привлече този проблем, какви бяха мотивите да се заемете с него?

П. Стойчев: — Дванадесетият партиен конгрес постави пред всички нас нови задачи и нови отговорности. Помним, не забравяме думите на другаря Тодор Живков, казани в конгресната зала: „Необходимо е да се ускори бързината на идеологическия отзвук. Във всяка партийна организация, във всеки колектив възникват въпроси от местен, национален и международен мащаб, които изискват идейно осветление и отговор. В такива случаи не бива да се чакат указания „отгоре", а да се започне разговор с хората. Само така могат да се предотвратят чужди и неверни тълкувания на фактите и събитията, активно да се формира правилен идейно-класов отклик."

В тази постановка на нашия пръв партиен и държавен ръководител ние почувствувахме с каква голяма сила се поставя изискването за още по-тясна връзка на идейно-политическата работа с практиката, за активен и творчески подход на партийните органи и организации за изпълнение на задачите. В това ни убеждава животът всеки ден. Подобни са духът, изискванията и критериите на Националното съвещание във Варна; подобни са подходите при подготовката на предстоящата Национална партийна конференция за повишаване качеството на продукцията.

Д. Кралев: — Идеологическият отзвук и ускоряването на неговата бързина е важен практически подход в идеологическата работа след Дванадесетия конгрес. Следователно колкото по-скоро се заемем с теоретичното разработване на този проблем и с практическото му приложение, толкова по-добре за идеологическата работа на всички равнища.

П. Стойчев: — Въпроса за ускоряване бързината и повишаване ефективността на идеологическия отзвук ние разглеждаме и от позицията за издигане боеспособността, авторитета и ръководната роля на районната партийна организация и на първичните партийни организации като политически щабове на трудовите колективи. Оттук произтича и следващото изискване за бърза, своевременна и висококомпетентна идеологическа реактивност на партийните органи и организации в района, за издигане на социалната активност на трудещите се.

Digitized by Google

Д. Кралев: — По своята същност проблемът за идеологическия отзвук се отнася до информираността на трудещите се по повод на факти и събития от местно, национално или международно значение. Партийните органи и организации имат натрупан опит в информираността на трудещите се. Все пак какви идеи и нови практически мерки ви подсказаха подготовката на пленума, проучванията, които направихте, изказванията и препоръките на пленарното заседание?

П. Стойчев: — Въпросът за информираността на трудещите се е твърде сложен и разностранен. Практиката ни е убедила, че въпросът за информираността на комунистите и трудещите се е в пряка връзка с изучаване на общественото мнение. Става дума за информационен поток в права и обратна посока — от районен комитет на БКП към партийните организации и трудещите се и обратно.

Тук се очертават няколко важни момента, които характеризират нашата работа:

— Стремим се да обезпечим навреме първична или основна информация за партийни организации. Това става чрез своевременно даване на указания, запознаване с решенията на Централния комитет и Софийския градски комитет на партията, с инструкции и други партийни и правителствени документи. Понякога се получава и така: нашата информация закъснява, ненужно изчаква и по този начин се лишава от необходимата бързина и наситеност. Недостатъчната или ненавременната информираност често води до формиране на неправилно обществено мнение, а в определени случаи и спрямо определени прояви — и до недоволство. Подобни случаи има при решаване на градоустройствени проблеми, търговско обслужване, за по-рационалното използване на наличния жилищен фонд за курортни нужди.

Д. Кралев: — Интензивната работа на партийните органи и организации, на средствата за масова информация обикновено започва след настъпването на факти и събития. Наличието на редица обективни и субективни предпоставки като правилната социална политика на партията и държавата, по-високата степен на колективното и индивидуалното съзнание, по-високата професионална подготовка на идеологическия актив дават възможност информационните мероприятия да изпреварват фактите и събитията.

П. Стойчев: — Както разбирам, отнася се за изпреварващата информация?

Д. Кралев: — Именно. Не Ви ли се струва, че по-ограничено използваме този вид информация, като че ли се боим да заговорим за очакваното събитие, преди то да настъпи.

П. Стойчев: — В нашата работа използваме често изпреварващата информация. Чрез нея се стремим да информираме правилно комунистите и безпартийните за предстоящи важни събития в страната или от международен характер, за събития в общината. Всъщност ние и можем, и трябва да предприемем по своя инициатива изпреварващи разяснителни мероприятия главно за предстоящи събития в района.

Д. Кралев: — Дванадесетият конгрес поощри общинските комитети на партията към по-голяма самостоятелност и инициатива в организиране на масово-политическата работа с населението...

П. Стойчев: — В смисъл да не чакаме указания „от горе", а да пристъпяме веднага към запълване на информационния вакуум.

Д. Кралев: — Надявам се, че използвате тези права не само едностранно и еднопосочно — от партийните органи и организации към трудещите се, а се интересувате и от отгласа на излъчената информация.

П. Стойчев: — Районият комитет се старае да разговаря с хората, но и да слуша техните оценки, бележки, мнения. На пленума Димитър Георгиев, секретар на шеста квартална партийна организация,

Digitized by Google

ни критикува за бавния отзвук от наша страна на някои критични бележки на гражданите.

Д. Кралев: — Вие ме подсещате за нещо изключително интересно — че мненията, предложенията, критичните бележки са социалното ехо от нашите решения и действия. Оттук — обратната информация, която постъпва в районния партиен комитет и в другите органи на социално управление, има важно значение за съдържанието на последващата информираност на трудещите се, а оттам — за формиране на правилно обществено мнение и настроение.

П. Стойчев: — Това е така и аз ще започна с един пример. Неотдавна получихме сигнал, че в един от санаториумите са се влошили взаимоотношенията в колектива. Възложихме на ръководствата на двата курортни комплекса, съответно на Министерството на народното здраве и социалните грижи и на Централния съвет на профсъюзите, да вземат бързи мерки. Тяхната реакция обаче се оказа твърде бавна. Това наложи ние отново да се намесим, за да бъде възстановена другарската атмосфера в колектива.

Ние оказваме помощ на партийните организации за изучаване на общественото мнение и настроение, за да бъде то правилно формирано. В това отношение подобряваме работата си с критичните бележки и предложения на комунистите, на всички трудещи се. Тези бележки са източник на богата информация за всички сфери на обществения живот в района, в тях се посочват грешки и нарушения с конкретен адрес. Районният комитет на партията се стреми бързо да реагира, това, първо, и, второ, създава обстановка и за държавните, административните и стопанските ръководства да предприемат съответните мерки. Независимо от това някои ръководства бавно се нагаждат към по-бърз отзвук и практически мерки за изправяне на нарушенията.

Д. Кралев: — Изключителното значение на идеологическия отзвук можем да обясним с порасналата социална роля на трудовия колектив и на личностния фактор. Безспорно — отнася се и за Банкя. И все пак Банкя е национален лечебен дом и дом за отдих; това особено положение на района улеснява или затруднява организацията и на идеологическия отзвук?

П. Стойчев: — И да, и не; в смисъл — колкото ни улеснява (тук живеят учени, писатели, други обществени деятели, които включваме в нашия идеологически актив), толкова и ни затруднява и за тези затруднения ще разкажа. Банкя е район на София, в който живеят постоянно и са негови жители над 12 000 души, тук живеят постоянно, но са жители на София над 9500 души, освен тях в Банкя по организиран път на смяна се лекуват и почиват над 12 000 души от страната и чужбина. Всяка година в курорта минават на лечение и почивка организирано над 150—200 хиляди души и на краткотраен отдих още около 1200 хиляди души. Тези хора се обслужват от 55 санаториума и почивни домове с около 5000 легла и близо 6000 легла в частния леглови фонд. Като се съобразява с тези специфични особености, районният комитет на партията отделя внимание, сили и средства за идейновъзпитателната работа с гостите на курорта.

Д. Кралев: — Интересно как успявате? По същество идейновъзпитателната работа, организирана с едни и същи идеологически звена, трябва да въздействува на едно население, което многократно превишава по численост коренното население на Банкя.

П. Стойчев: — В тази насока трябва да кажа, че през последните години все по-сполучливо се намират по-подходящи форми и се обогатява съдържанието на идеологическото въздействие върху хората, които идват на лечение и почивка в Банкя. Политическата и културно-масовата работа е организирана така, че те да не се чувствуват

Digitized by Google

откъснати от важни вътрешни и международни събития. За тази цел използваме лектори и от дружество „Г. Кирков“, от радиото, телевизията и други институти. Организираме чествуване на забележителни дати, срещи с изтъкнати дейци на културата и изкуството. Провеждат се концерти, изложби, екскурзии и т. н.

Все още търсим по-ефективни средства и методи за идеологическо въздействие върху онези наши и чужди граждани, които използват частния жилищен фонд. Въпросите на идеологическия отзвук по местоживеене се нуждаят от още по-голяма яснота, конкретност и съдържателност.

Д. Кралев: — За всички нас трудовият колектив е естествена среда за възпитание на днешния труженик, често пъти обаче пренебрегваме възпитателната работа по местоживеене. Струва ми се, работата по местоживеене придобива все по-голямо значение и се нуждае и ще се нуждае от по-голямо внимание от страна на партийните органи и организации; ще настъпва по-тясна обвързаност на идейновъзпитателната работа в работното и в свободното време. Знаем, Банкя има значителен опит в това отношение.

П. Стойчев: — Всички сфери на нашия живот са пронизани от идеологизация. Аз вече посочих някои от нашите усилия за изучаване на общественото мнение и настроение в различните сфери на дейности. Спрях се на работата по местоживеене и за използването на свободното време. Тук бих искал да посоча само един пример — работата на VI квартална партийна организация. Тя не само изучава и се съобразява с общественото мнение, но се стреми активно да му въздействува, да му влияе, да го формира в посока на подкрепа на партийната линия и политика. В ежедневната си политическа работа те стигат до отделното семейство и отделния гражданин. Поддържат тясна връзка с партийните и стопанските ръководства на ведомствата, които са на тяхна територия. Много неща решават заедно. Партийната организация засили индивидуалната си работа с хората, и то преди всичко в семейството. Провежда мероприятия в квартала, които сближават хората и създават обстановка на другарство и взаимопомощ.

Д. Кралев: — В това отношение не Ви ли е изкушавала мисълта да създадете някаква система за информиране на трудещите се по местоживеене или система за изучаване на общественото мнение. Думата ми е за онези случаи, когато партийният орган приема множество от системи за работа в тази и онази област, а на практика не използва нито една.

П. Стойчев: — За нас е особено важно да знаем как живеят хората, какво мислят за живота, за своя труд, за своя бит; какво ги вълнува, какви са техните предложения и т. н., а не да търсим и измисляме кой знае какви системи. На тази набедена научност не платихме данък, опазихме се.

Стараем се да създадем такъв стил на работа в районния комитет на партията и партийните организации все повече да се оглеждаме около себе си и да виждаме, че хората се интересуват от важни обществени въпроси и имат определено мнение по тях. В това ни убеждава още един път проведеното неотдавна обсъждане на Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда. То се потвърди при провеждането на прегледа за издигане боеспособността и авангардната роля на първичната партийна организация. С още по-голяма сила тези въпроси почувствувахме при разглеждане речта на др. Тодор Живков на Националното съвещание във Варна.

Д. Кралев: — Когато говорим за ефективността на идеологическия отзвук, ние го свързваме с две главни предпоставки: първата — бързината, навременността, и втората — истинността, достоверността на

Digitized by Google

нашата информация. Как се отразяват всички тези случаи: когато сме прибързали, закъсняли, когато сме неточни, недостоверни. Може ли да се определи коя от тези предпоставки нанася по-голям ущърб, отразява се с по-голяма негативност на ефективността на идеологическия отзвук?

П. Стойчев: — В центъра на разяснителната работа в район Банкя са били партийните решения и постановки, които отразяват същността на живота, на нашето развитие, затова в тях се съдържа и максимална достоверност. Опитът ни е научил — за да е по-ефективен идеологическият отзвук, не бива нито да се избързва, нито да се закъснява. Районният комитет използва еднакво и масовите форми — събрания, беседи, празници, единния политически ден, а така също и индивидуални форми като лични беседи, наставничество, поръчения, поздравителни адреси и др. Пораства умението на партийните бюра да се ориентират правилно в политическата обстановка и да предприемат бързи и ефективни мерки, за да бъде обяснено едно политическо събитие, както и да му се даде вярна класово-партийна оценка. Ние си даваме сметка за вредата, ако нашата информация закъснее, а още по-неприятното и нежелателното — тя да бъде неточна и недостоверна. Във всички тези случаи настъпва разминаване между думи и дела; ефективността и бързината на идеологическия отзвук се понижават, уронват се авторитетът и влиянието на партийния орган.

Д. Кралев: — Идеологическият отзвук се отнася до въздействието върху много хора, понякога върху населението от целия район. Естествено, изпълнението на тази задача изисква организираните усилия не само на партийните органи и организации, но и на цялата политическа структура на района. На кого разчитаме най-много?

П. Стойчев: — Във важни отговорни партийни и държавни задачи се ангажира целият партиен и стопански актив. Основната тежест изнасят агитколективите. В района са създадени и работят 60 агитколектива. В тях са включени над 400 агитатори. Засилва се настъпателността и борбеността на агитаторската дейност. Животът ни убеждава всеки ден, че творчество в агитаторската работа е възможно само ако то се извършва от способни, знаещи и можещи, предани на делото на партията кадри. И закономерно тук стигаме до качествата на агитаторите. Ето защо в състава на агитколективите ние препоръчваме да се включват изявени специалисти, лекари, работници, учители и др., които с делата си, с нравствените си качества са пример сред трудещите се. В това отношение се отличава работата на първичните партийни организации в предприятие „Люлин", в санитарно-курортния комплекс на МНЗ, в 78-о ЕСПУ, санаториума на МНЗ — база—3, VI квартална партийна организация. В същото време не искам да омаловажа негативното значение на отделни факти и примери, където в някои партийни организации недостатъчно се отделя внимание на агитколективите. За тази цел пленумът реши да се проведе преглед за дееспособността на агитколективите.

Д. Кралев: — Агитаторите са бойци от първата линия на идеологическия фронт на партията; тяхното главно, основно и, бих казал, единствено средство за въздействие е устното слово. Умеят ли агитаторите да беседват с хората, да ги приобщават към идеите и темите, към целите на едно партийно и правителствено решение, да ги убедят, тоест, да променят индивидуалното мнение и настроение?

П. Стойчев: — Партийните организации прилагат разнообразни средства и форми на масова и индивидуална работа. Сред тях особено място заема устната политическа агитация. Това се дължи на отличителната ѝ черта за непосредствено въздействие. Агитаторът, докладчикът, събеседникът се съобразяват с конкретните условия на бита и индивидуалните особености на слушателя.

Digitized by Google

откъснати от важни вътрешни и международни събития. За тази цел използваме лектори и от дружество „Г. Кирков“, от радиото, телевизията и други институти. Организираме чествуване на забележителни дати, срещи с изтъкнати дейци на културата и изкуството. Провеждат се концерти, изложби, екскурзии и т. н.

Все още търсим по-ефективни средства и методи за идеологическо въздействие върху онези наши и чужди граждани, които използват частния жилищен фонд. Въпросите на идеологическия отзвук по местоживеене се нуждаят от още по-голяма яснота, конкретност и съдържателност.

Д. Кралев: — За всички нас трудовият колектив е естествена среда за възпитание на днешния труженик, често пъти обаче пренебрегваме възпитателната работа по местоживеене. Струва ми се, работата по местоживеене придобива все по-голямо значение и се нуждае и ще се нуждае от по-голямо внимание от страна на партийните органи и организации; ще настъпва по-тясна обвързаност на идейновъзпитателната работа в работното и в свободното време. Знаем, Банкя има значителен опит в това отношение.

П. Стойчев: — Всички сфери на нашия живот са пронизани от идеологизация. Аз вече посочих някои от нашите усилия за изучаване на общественото мнение и настроение в различните сфери на дейности. Спрях се на работата по местоживеене и за използването на свободното време. Тук бих искал да посоча само един пример — работата на VI квартална партийна организация. Тя не само изучава и се съобразява с общественото мнение, но се стреми активно да му въздействува, да му влияе, да го формира в посока на подкрепа на партийната линия и политика. В ежедневната си политическа работа те стигат до отделното семейство и отделния гражданин. Поддържат тясна връзка с партийните и стопанските ръководства на ведомствата, които са на тяхна територия. Много неща решават заедно. Партийната организация засили индивидуалната си работа с хората, и то преди всичко в семейството. Провежда мероприятия в квартала, които сближават хората и създават обстановка на другарство и взаимопомощ.

Д. Кралев: — В това отношение не Ви ли е изкушавала мисълта да създадете някаква система за информиране на трудещите се по местоживеене или система за изучаване на общественото мнение. Думата ми е за онези случаи, когато партийният орган приема множество от системи за работа в тази и онази област, а на практика не използва нито една.

П. Стойчев: — За нас е особено важно да знаем как живеят хората, какво мислят за живота, за своя труд, за своя бит; какво ги вълнува, какви са техните предложения и т. н., а не да търсим и измисляме кой знае какви системи. На тази набедена научност не платихме данък, опазихме се.

Стараем се да създадем такъв стил на работа в районния комитет на партията и партийните организации все повече да се оглеждаме около себе си и да виждаме, че хората се интересуват от важни обществени въпроси и имат определено мнение по тях. В това ни убеждава още един път проведеното неотдавна обсъждане на Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда. То се потвърди при провеждането на прегледа за издигане боеспособността и авангардната роля на първичната партийна организация. С още по-голяма сила тези въпроси почувствувахме при разглеждане речта на др. Тодор Живков на Националното съвещание във Варна.

Д. Кралев: — Когато говорим за ефективността на идеологическия отзвук, ние го свързваме с две главни предпоставки: първата — бързината, навременността, и втората — истинността, достоверността на

Digitized by Google

нашата информация. Как се отразяват всички тези случаи: когато сме прибързали, закъсняли, когато сме неточни, недостоверни. Може ли да се определи коя от тези предпоставки нанася по-голям ущърб, отразява се с по-голяма негативност на ефективността на идеологическия отзвук?

П. Стойчев: — В центъра на разяснителната работа в район Банкя са били партийните решения и постановки, които отразяват същността на живота, на нашето развитие, затова в тях се съдържа и максимална достоверност. Опитът ни е научил — за да е по-ефективен идеологическият отзвук, не бива нито да се избързва, нито да се закъснява. Районният комитет използва еднакво и масовите форми — събрания, беседи, празници, единния политически ден, а така също и индивидуални форми като лични беседи, наставничество, поръчения, поздравителни адреси и др. Пораства умението на партийните бюра да се ориентират правилно в политическата обстановка и да предприемат бързи и ефективни мерки, за да бъде обяснено едно политическо събитие, както и да му се даде вярна класово-партийна оценка. Ние си даваме сметка за вредата, ако нашата информация закъснее, а още по-неприятното и нежелателното — тя да бъде неточна и недостоверна. Във всички тези случаи настъпва разминаване между думи и дела; ефективността и бързината на идеологическия отзвук се понижават, уронват се авторитетът и влиянието на партийния орган.

Д. Кралев: — Идеологическият отзвук се отнася до въздействието върху много хора, понякога върху населението от целия район. Естествено, изпълнението на тази задача изисква организираните усилия не само на партийните органи и организации, но и на цялата политическа структура на района. На кого разчитаме най-много?

П. Стойчев: — Във важни отговорни партийни и държавни задачи се ангажира целият партиен и стопански актив. Основната тежест изнасят агитколективите. В района са създадени и работят 60 агитколектива. В тях са включени над 400 агитатори. Засилва се настъпателността и борбеността на агитаторската дейност. Животът ни убеждава всеки ден, че творчество в агитаторската работа е възможно само ако то се извършва от способни, знаещи и можещи, предани на делото на партията кадри. И закономерно тук стигаме до качествата на агитаторите. Ето защо в състава на агитколективите ние препоръчваме да се включват изявени специалисти, лекари, работници, учители и др., които с делата си, с нравствените си качества са пример сред трудещите се. В това отношение се отличава работата на първичните партийни организации в предприятие „Люлин", в санитарно-курортния комплекс на МНЗ, в 78-о ЕСПУ, санаториума на МНЗ — база—3, VI квартална партийна организация. В същото време не искам да омаловажа негативното значение на отделни факти и примери, където в някои партийни организации недостатъчно се отделя внимание на агитколективите. За тази цел пленумът реши да се проведе преглед за дееспособността на агитколективите.

Д. Кралев: — Агитаторите са бойци от първата линия на идеологическия фронт на партията; тяхното главно, основно и, бих казал, единствено средство за въздействие е устното слово. Умеят ли агитаторите да беседват с хората, да ги приобщават към идеите и темите, към целите на едно партийно и правителствено решение, да ги убедят, тоест, да променят индивидуалното мнение и настроение?

П. Стойчев: — Партийните организации прилагат разнообразни средства и форми на масова и индивидуална работа. Сред тях особено място заема устната политическа агитация. Това се дължи на отличителната ѝ черта за непосредствено въздействие. Агитаторът, докладчикът, събеседникът се съобразяват с конкретните условия на бита и индивидуалните особености на слушателя.

Digitized by Google

— Много по-ефективна е и обратната връзка. Устната политическа агитация ни носи богата обратна информация и това позволява на партийните организации и районния комитет на партията да отчитат бързо мнението и настроението, предложенията и критичните бележки и своевременно да вземат мерки и ги решават.

В разяснителната устна политическа агитация при нас са привлечени членовете на бюрото на районния комитет, на изпълнителния комитет на районния народен съвет, ръководствата на обществените организации, стопански дейци, учители, лекари и др. В тази дейност много ни помагат изтъкнати държавни, политически, културни и други дейци, които живеят в Банкя. Искам да подчертая, че сме много признателни и задължени за контактите и връзките, които поддържа др. Тодор Живков с партийния актив в района, за неговото внимание към основните проблеми на развитието на града и района.

Масовите културни прояви, които се провеждат в Банкя, са една от прекрасните форми за сплотяване на населението и неговото мобилизиране за творческа работа. Тук ми се иска да посоча силното въздействие, което оказаха изложбите на з. х. Дора Бонева, з. х. Борис Димовски, творческите вечери на акад. Венко Марковски, на Любомир Левчев, н. а. Георги Калоянчев, н. а. Димитър Петков, традиционният празник на града, рециталът, посветен на Димитър Благоев, изложбите на цветя, кулинарната изложба, конкурсите за най-добър готвач и сервитьор, изложбите на предприятие „Люлин", „Фармахим" и др.

Д. Кралев: — Основната трудова ангажираност на повечето от жителите на Банкя е в услугите: медицински, санитарно-хигиенни, обществено хранене, транспорт, туризъм и пр. В тази сфера са по-устойчиви и някои негативни явления, възможно ли е тези негативни явления да бъдат преодолени единствено с устната политическата агитация или тя се съчетава с други мерки?

П. Стойчев: — Проблемът за идеологическия отзвук е комплексен. В борбата за преодоляване на някои негативни явления не можем да се ограничим само с отделни страни на идеологическия отзвук. Тук е необходимо да се подобрява преди всичко връзката между съдържание и метод, между събитийния факт и средствата за неговото решаване. На второ място стоят въпросите на единството на политическия и икономическия подход. Неправилно ще бъде, ако не отчитаме връзката между политическата и стопанската дейност. На трето място, в никакъв случай не бива да забравяме единството между идеологическите, организационните и стопанските мерки за ускоряване бързината на отзвука. Тъй че, за да се преодолеят някои негативни явления в нашия живот, ние се стремим да предприемаме и провеждаме комплексни мерки. Така например преди няколко години две основни стопански звена като „Люлин" и „Наркооп" бяха в тежко финансово състояние. Комплексните мерки, които предприе районният комитет съвместно с партийните организации и стопанските ръководства, ги изведоха в по-добро състояние.

На края на нашия диалог ми се иска да подчертая, че пленумът, който проведе районният комитет на партията за ефективността и бързината на идеологическия отзвук в районната партийна организация, се спря преди всичко на слабостите и нерешените въпроси, помалко се говори за нашите успехи. Това наистина бе така, защото ние смятаме, че недостатъците, колкото и дребни да са те, намаляват ефективността от идейно-политическата ни работа, снижават качеството на цялостната ни идеологическа практика и следва бързо да бъдат преодолявани.

Digitized by Google

СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ БКП И БЗНС

ХРИСТО ХРИСТОВ

Четири дни след публикуването на проекта за Програма на Българската комунистическа партия, в който бяха обосновани ролята и мястото на БЗНС в условията на развитото социалистическо общество и очертани насоките на все по-засилващото се сътрудничество на двете политически партии в страната, бе приет съвместен протокол на Политбюро на ЦК на БКП и Постоянното присъствие на Земеделския съюз за по-нататъшно подобряване на съвместната работа в условията на изграждането на развито социалистическо общество у нас.[1] Този факт съвсем не е случаен. Той разкрива значението, което партията на българските комунисти отдава на политическото сътрудничество със своя съюзник в новия етап от социалноикономическото развитие на нашата страна, показва, че комунистическо-земеделското единодействие няма конюнктурен характер, а е константна величина в политическия ни живот. Той свидетелствува и за това, че в творческата атмосфера на комунистическо-земеделското единодействие и единомислие са се създали и утвърдили качествено нови, социалистически по характер взаимоотношения между двете партии, които се основават на пълно и взаимно политическо доверие.

Съвместният протокол на ЦК на БКП и ПП на БЗНС от 18 март 1971 г. по същество представлява конкретна платформа за принципите, главните насоки, характера и съдържанието на политическото сътрудничество и общата практическа работа на двете партии и за издигане ролята на Земеделския съюз в етапа на строителството на зрелия социализъм. Утвърдените принципи са:

— БЗНС възприема историческата задача на нацията за изграждане на развито социалистическо общество и активно участвува в нейното реализиране;

— БЗНС признава ръководната роля на работническата класа и нейната марксистко-ленинска партия в процеса на социалистическото строителство;

— БКП признава самостоятелния характер на БЗНС като политическа партия;

[1] В. „Работническо дело", бр. 73, 14. III. 1971 г.

Digitized by Google

— БКП и БЗНС имат обща цел — изграждане на развито социалистическо общество, и техните взаимоотношения се изграждат на принципите за тясно сътрудничество и обща дейност в името на коренните интереси на работниците и селяните, на целия български народ;

— двете партии гледат на своята съвместна дейност като на постояннодействуващ фактор във формирането и главно в практическото осъществяване на партийната и правителствената политика.[1]

От духа и смисъла на тези принципи произтича, че взаимоотношенията си със Земеделския съюз партията изгражда върху началата на лоялното и честно сътрудничество и консултации при решаването на всички основни въпроси, свързани със социалноикономическото и културното развитие на страната.

Формулирането на тези принципи бе естествено продължение и развитие на априлската политика на Българската комунистическа партия към Българския земеделски народен съюз. Тази политика се определя от много фактори — исторически, политически, идеологически. Но при нейното разработване и осъществяване бяха взети предвид преди всичко социално-класовите изменения в българското село, тяхното отражение върху работническо-селския съюз и върху характера на политическата дейност и идейното развитие на БЗНС. Това съвсем не е случайно, тъй като въпросът за социалните и политическите фактори, които обясняват съществуването на Земеделския съюз в условията на зрелия социализъм като компонент на политическата система на обществото, е свързан с неговата дееспособност като политическа партия и поражда особен теоретически и практически интерес.

Динамичността и многостранността на социалните процеси в българското село след пълната победа в него на социалистическите производствени отношения повлия дълбоко върху социалната характеристика на Земеделския съюз, придаде качествено нов заряд на цялостния организационно-политически живот на дружбите и естествено водеше до още по-голямото му идейно-политическо сближаване с Българската комунистическа партия. Въпреки абсолютното и относително намаляване на броя на тружениците, ангажирани в селското стопанство, броят на сдружените земеделци в отрасъла е подчертано устойчив. Ако през 1971 г. те са 81 536 души, през 1980 г. са 83 115 т. е. около 70 на сто от членовете на организацията.[2] Тези факти вярно разкриват нейните дълбоки връзки с българското село и трайния ѝ влог в развитието на селското стопанство, в решаването на социално-битовите и културните проблеми на българското село. През този период нарасна много броят на съюзните членове, които по професия са механизатори и селскостопански специалисти. Като обобщи тези процеси, Тридесет и третият конгрес на БЗНС направи извода, че: „Армията на сдружените земеделци — механизатори и носители на нови технологии в селското стопанство, дава съвременния облик на Българския земеделски народен съюз[3]. Характерно е да се отбележи, че през седемдесетте години участието на сдружените земеделци в ръководството на аграрно-промишлените и промишлено-аграрните комплекси е също така една устойчива величина. Положителни промени се извършиха и в целокупното образователно равнище на членския състав на организацията. В Земеделския съюз израснаха добре подготвени политически и стопански дейци, които оказват благотворно влияние не са-

---

[1] Протокол за по-нататъшното подобряване на съвместната работа на БКП и БЗНС, С., 1971, с. 3.

[2] Текущ архив на ПП на БЗНС. Извлечения от сведенията на отдел „Организационен" за числения и социалния състав на БЗНС.

[3] Отчетен доклад на УС на БЗНС пред XXXIII конгрес, С., Изд. на БЗНС, 1977 г., с. 78.

Digitized by Google

мо върху вътрешноорганизационния живот, но и върху непосредственото участие и приноса на съюза в изграждането на зрелия социализъм, в управлението на държавата и обществото. Тези и други дълбоки качествени изменения в БЗНС дават основание да твърдим, че той, без да се откъсва от своите традиционни среди, се е трансформирал в демократическа селска партия от социалистически тип, която изразява интересите на широк кръг трудещи се на село.

Идеите, обосновани в Програмата на БКП, в решенията на нейния Десети конгрес и на Тридесет и втория съюзен конгрес за разширяване и задълбочаване на политическото сътрудничество на двете партии в процеса на изграждането на зрялото социалистическо общество в страната, намериха своето органическо развитие и задълбочаване в документите на следващите партийни и съюзни форуми. Силен тласък за по-нататъшно извисяване на единната работа на БКП и БЗНС даде срещата на другаря Тодор Живков с членовете на Постоянното присъствие на Земеделския съюз, състояла се на 17 ноември 1977 г. в Правец. Протекла в атмосфера на пълно политическо доверие, на нея не само бе направен анализ на постигнатите успехи в съвместната работа на комунистите и сдружените земеделци, но бяха очертани и новите пътища за по-нататъшното ѝ развитие и усъвършенствуване. Обръщайки се към членовете на Постоянното присъствие на съюза, другарят Тодор Живков подчерта: „...щом сме единни в нашите цели и задачи, да бъдем единни и в отговорността“[1]. На срещата секретарят на БЗНС Петър Танчев изрази увереността на всички поколения сдружени земеделци, че братската работа на комунистите и сдружените земеделци ще продължи да се развива и обогатява, все повече ще нараства нейното значение в решаването на новите крупни проблеми.[2]

Реален израз на пълното взаимно доверие и желанието на Българската комунистическа партия да разширява обсега и задълбочава характера на бъдещото си политическо сътрудничество с Българския земеделски народен съюз след срещата в Правец бе писмото, което Секретариатът на ЦК на БКП изпрати до окръжните комитети на партията. В него се препоръчва:

— при разглеждането на важни социалноикономически въпроси на заседания на бюрата на окръжните, общинските и градските партийни комитети и бюрата на първичните партийни организации да се канят да участвуват председателите на съответните дружбени ръководства, а на пленумите на партийните комитети — бюрата на ръководствата на земеделските дружби;

— да се разшири провеждането на съвместните заседания, събрания, съвещания и други подобни мероприятия, на които да се преценява задружната работа и да се координират по-добре усилията за изпълнение на плановете.

На този широк фон комунистическо-земеделското единодействие във времето след приемането на Програмата на партията разшири своя обхват, обогати съдържанието си и се превърна в действен политически и социален фактор за успешното изграждане на развитото социалистическо общество. Политическото сътрудничество на двете партии се проявява в три главни направления:

Първото главно направление е изграждането на материално-техническата база на развитото социалистическо общество в българското село, ускоряване процеса на интензификация на селскостопанското производство, на усъвършенствуване на неговата организация и управле-

[1] Т. Живков, Единни в борбата и труда за възхода на социалистическа България, Изд. на БЗНС и БКП, 1977 г., с. 36.
[2] П. Танчев, пак там, с. 17.

Digitized by Google

ние, на широко внедряване на научно-техническия прогрес и повишаване на обществената производителност на труда. Голямата част от проведените съвместни пленуми, съвещания, заседания и други разнообразни инициативи на окръжно и общинско равнище са посветени на основните социалноикономически проблеми на българското село и на издигането на материалното и културното благосъстояние на българския селянин.

През 1982 г. окръжният комитет на БКП и окръжното ръководство на БЗНС в Бургас излязоха с три съвместни обръщения към трудещите се в окръга за успешно решаване на различни актуални социалноикономически задачи. Съвместната работа на двете ръководства се изгражда на трайна планова основа — приета е програма за общи инициативи през цялата осма петилетка.

Въпросите за работата и задачите на окръжната партийна организация и окръжната земеделска дружба във Враца за ускоряване интензификацията на селскостопанското производство и на хранителната промишленост през осмата петилетка и до 1990 г. бяха обсъдени на съвместен пленум през юли миналата година. При разработването на тези проблеми бяха привлечени сътрудниците от 12 научноизследователски института и специалистите от 19 стопански обединения. Пленумът утвърди основни насоки и целеви програми за развитието на селското стопанство и хранителната промишленост, които са подчинени на решаването преди всичко на две основни задачи:

Първо — внедряване на икономическия подход и използване на неговия механизъм за ускорена интензификация на производството на основата на бригадната организация на труда;

Второ — ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит, високоефективно използване на производствения потенциал и укрепване на материално-техническата база.

Реализирането на тези и други задачи още през осмата петилетка е широкото поле за творческа изява на партийните организации и земеделските дружби, на комунистите и сдружените земеделци в съвместната им работа.

В приетите решения на съвместния пленум на окръжния комитет на БКП и окръжното ръководство на БЗНС — Софийски окръг, проведен през декември 1982 г., е записано: „Главната задача на съвместната работа на окръжните организации на БКП и БЗНС и занапред ще бъде социалноикономическото развитие на окръга и главно на селското стопанство, като най-пълно се използват интензивните фактори, на по-широк фронт да се внедряват научно-техническите постижения, челният наш и световен опит, последователно да се прилагат новият икономически подход и неговият механизъм". За тази цел пленумът предвижда преустройството на селскостопанското производство по интензивен път да стане основно съдържание на работата на партийните организации и земеделските дружби, на всички техни съвместни организационно-политически инициативи, като усилията на комунистите и сдружените земеделци се насочат за превръщането на животновъдството в ударен участък на задружната дейност с оглед Софийски окръг да стане еталон на съвременното животновъдство.

Такива пленуми бяха проведени в Плевен, Шумен, Пловдив, Стара Загора, Хасково и редица други места. Създаването и организационното укрепване на бригадите от нов тип, успешното решаване на проблемите на самозадоволяването на населението от селищните системи, развитието на общественото и личното животновъдство сега стоят в центъра на съвместната работа както на окръжните партийни и дружбени ръководства, така и на общинските комитети на БКП и общинските ръководства на БЗНС, на първичните партийни организации и местните земеделски дружби.

Digitized by Google

Второто главно направление, по което се осъществява политическото сътрудничество между БКП и БЗНС, е в идеологическата област. Превръщането на марксистко-ленинската идеология в идеология на целия народ, изграждането на идейното единство на БЗНС, новите задачи, които постави пред идеологическия фронт строителството на развитото социалистическо общество в нашата страна, осъзнатата необходимост от възпитанието на новата социалистическа личност доведоха до още по-тясно единодействие на партийните комитети и дружбените ръководства, до разширяване обхвата на общите инициативи, до търсене и намиране на нови средства за въздействие и култивиране добродетелите на социалистическата нравственост у тружениците от града и селото. Тридесет и четвъртият конгрес на БЗНС отчете, че през седмата петилетка над 30 000 сдружени земеделци са били включени в различни курсове и школи за повишаване на тяхната идеологическа и професионална подготовка. Този успех бе завоюван благодарение на тясното взаимодействие и на конкретната помощ на партийните комитети по места, оказана на окръжните и общинските дружбени ръководства.

Приетата нова програма в тази насока от ПП на БЗНС предвижда през осмата петилетка да се обучат в школи и курсове над 36 хиляди съюзни членове. Нейното реализиране отново ще се извърши върху основата на съвместната работа на дружбените ръководства и партийните комитети и партийните организации по места.

През 1982 г. в много общини и почти всички окръзи на страната се проведоха съвместни научно-практически конференции, посветени на двутомника на другаря Тодор Живков „Партията е вярна на своите верни съюзници". Естествен завършек на тази мащабна идеологическа инициатива на партийните и дружбените ръководства бе заключителната национална научно-теоретическа конференция, основен доклад на която изнесе членът на Политбюро на ЦК на БКП другарят Милко Балев.

В центъра на съвместната идейновъзпитателна работа сега стои изучаването на новите теоретични разработки и практически подходи, развити от другаря Тодор Живков след Дванадесетия партиен конгрес. На общи просветни събрания, на семинари и школи комунистите и сдружените земеделци заедно усвояват и обсъждат практическото приложение на идеите на другаря Тодор Живков при изпълнението на непосредствените социалноикономически задачи. Трайна тема на всички задружни инициативи са и въпросите, свързани с развитието на българо-съветската дружба, на патриотичното и интернационалното възпитание на членовете на двете партии.

Третото главно направление е най-активното участие на комунистите и сдружените земеделци в усъвършенстването на социалното управление и преди всичко в издигане ролята на народните съвети и Отечествения фронт, в развитието на обществено-държавното и държавно-общественото начало в дейността на органите на социалното управление, в цялостното усъвършенстване на политическата организация на обществото. Партийните организации и земеделските дружби осъществяват разнообразни инициативи в градовете и селата за решаването на благоустройствени и комунално-битови въпроси.

Сега предмет на особено внимание на съвместната дейност на партийните организации и земеделските дружби в тази област е борбата за пълното осъществяване на икономическите, социалните и културните функции на селищните системи, за по-нататъшното утвърждаване и развитие на социалистическия начин на живот. Тя намира особено силен израз в дейността на комитетите на Отечествения фронт, при осъществяването на мероприятия, свързани с решаване проблемите на самозадоволяването на населението с хранителни продукти, внедрява-

Digitized by Google

нето в живота на новите граждански и празнични ритуали, в борбата с отрицателните обществени явления и прояви.

Убедително потвърждение на тази практика бе участието на другаря Тодор Живков и други членове на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП в работата на Върховния съюзен съвет от 17 март т. г., на който бяха обсъдени основните организационни, политически и идеологически задачи на земеделските дружби и сдружените земеделци за нарастването на техния принос в социалноикономическото развитие на страната на съвременния етап. В голямата си реч пред националния съюзен актив другарят Тодор Живков разгледа актуалните проблеми на развитието на страната, свързани с изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията, за интензивното развитие на народното стопанство, за приноса на политическите и обществените организации в строителството на развито социалистическо общество.[1]

Върховният съюзен съвет единодушно подкрепи анализите, оценките и изводите, които другарят Тодор Живков направи в своята реч за назряващите проблеми за по-нататъшното движение на България по пътя на развития социализъм, и подчерта, че те са още едно ярко доказателство за умението му да дава ясен и верен отговор на глобалните въпроси от вътрешния и международния живот, да ги разработва творчески и да чертае пътищата за тяхното успешно решаване. Същевременно Върховният съюзен съвет оцени като крупен принос в теорията и практиката на социалистическото строителство формулираните от първия ръководител на партията и държавата нови идеи, постановки и практически подходи в речите, докладите и изказванията му след Дванадесетия партиен конгрес.[2]

Стана система при най-важни политически, икономически и социални събития първите секретари на окръжните партийни комитети и другите отговорни партийни ръководители от окръзите да разясняват пред окръжните и общинските активи на БЗНС и на общи събрания на комунисти и сдружени земеделци актуалните вътрешни и международни проблеми. От друга страна, в стила на работата на окръжните дружбени ръководства трайно влезе изискването председателите им редовно да информират първите секретари на окръжните комитети на БКП и другите отговорни партийни ръководители за мероприятия, които окръжните земеделски дружби провеждат, за нерешените проблеми по места, за различни въпроси, свързани с оформянето на общественото мнение. Този стил е неотделим и от усъвършенстването на плановия характер на съвместната работа, което е свързано с програмирането както на общата дейност на окръжните комитети на партията и окръжните ръководства на Земеделския съюз, така и на мероприятията на низовите партийни организации и на дружбите.

Освен във вътрешнополитическата област съвместната работа на БКП и БЗНС е важен фактор за осъществяването на миролюбивата и конструктивна външна политика на НР България. Земеделският съюз участвува активно във формирането и осъществяването на тази политика на нашата страна, неотклонно следва външнополитическия курс, чийто крайъгълен камък са святата дружба и сближаването със Съветския съюз, братското сътрудничество с другите страни от социалистическата общност, сплотеността с борците за национална независимост и социален прогрес. Той поддържа трайни връзки с над 120 аграрни партии, организации и движения, партии на Центъра, леви радикали, либерали и други демократични партии и организации от всички континенти и с последователната си политика съдействува за сплo-

[1] В. „Земеделско знаме", бр. 67, 19. III. 1983 г.

[2] Пак там, Резолюция на Върховния съвет на Българския земеделски народен съюз, приета на 17 март 1983 г.

Digitized by Google

тяването им в общата борба на народите за мир, демокрация и социален прогрес.

Политическото единодействие между БКП и БЗНС има и огромно международно значение. То убедително доказва, че в условията на реалния социализъм това не са взаимоотношения между „управляваща“ и „опозиционна“ партия. Двупартийната политическа система в България, както и многопартийната в другите социалистически страни коренно се отличава от капиталистическата многопартийна система, понеже е израз не на тесния класов интерес, а на тесния съюз на работническата класа, селските труженици и народната интелигенция. В този смисъл натрупаният у нас опит е убедително опровержение на ревностно пропагандирания от буржоазните идеолози и ревизионисти политически и идеологически „плурализъм“.

Обобщеният анализ на процесите на политическото сътрудничество на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз в периода след приемането на Програмата за изграждането на развито социалистическо общество ярко откроява няколко характерни момента.

Първо. В процеса на възходящото развитие на съвместната работа на двете братски партии, свързано с неотклонното обогатяване на нейното съдържание и разнообразяването на формите ѝ в етапа на изграждането на зрялото социалистическо общество, взаимоотношенията между БКП и БЗНС се изграждат върху основата на пълното политическо доверие и взаимно разбирателство и естествено водят до още по-пълното им сближаване.

Второ. Нарасна ролята на единната дейност на партийните организации и земеделските дружби за организационно-политическото и идейното израстване на Земеделския съюз, за увеличаване на приноса му във формирането и главно в реализирането на политиката на страната, за неговото утвърждаване като демократическа селска партия от социалистически тип, способна да поема и достойно да отстоява по-висока отговорност в политическия и социалноикономическия живот на родината, да увеличава своя реален влог в изграждането на развито социалистическо общество.

Трето. През този период съвместната работа на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз завоюва нови висоти, прояви се като един от главните съзидателни фактори в укрепването на работническо-селския съюз и изграждането на зрелия социализъм. С особен размах политическото сътрудничество на двете партии се разгърна в низовите им звена — първичните партийни организации и местните земеделски дружби. На тази основа то съдействува за повишаване на ролята на комунистите и сдружените земеделци в живота на трудовите колективи в селското стопанство, за нейното превръщане в траен стил на партийните комитети и дружбените ръководства, за повишаването на целокупния ѝ социално-политически ефект.

Като обобщи този многостранен опит, секретарят на БЗНС Петър Танчев на Тридесет и четвъртия съюзен конгрес изтъкна: „Едно от най-големите политически завоевания в борбата за изграждането на развито социалистическо общество е по-нататъшното задълбочаване и развитие на комунистическо-земеделското единство, издигането на качествено ново равнище на съвместната работа на комунистите и сдружените земеделци“[1].

На заседанието си от 17 март т. г. Върховният съюзен съвет издигна като първостепенен дълг на дружбите и сдружените земеделци да разгърнат на още по-широка основа съвместните си инициативи с

[1] П. Танчев, Отчет на УС на БЗНС пред Тридесет и четвъртия конгрес и предстоящите задачи на Съюза, Изд. на БЗНС, 1981 г., с. 48.

Digitized by Google

комунистите и партийните организации за успешното решаване на актуалните задачи в селското стопанство, за провеждането на високоефективна идейновъзпитателна работа, за резултатна борба с отрицателните обществени явления и прояви в духа на високите изисквания, въплътени в постановките и практическите подходи, разработени от другаря Тодор Живков след Дванадесетия партиен конгрес. В центъра на вниманието на съвместната дейност на партийните организации и земеделските дружби да бъде борбата за пълна реализация на икономическите, социалните и културните функции на селищните системи, за по-нататъшното обогатяване на социалистическия начин на живот.

●

През изминалите години от приемането на Програмата на БКП животът напълно потвърди нейната принципна постановка, че в условията на изграждането на развития социализъм паралелно с издигането на ръководната и направляваща роля на партията се издигат ролята и политическата отговорност на БЗНС, на дейците и кадрите му в управлението на обществото. Това е оригинална теоретическа постановка, която разкрива основна закономерност в развитието и практическото проявление на многопартийността в условията на социализма. Реалните резултати от проявлението на тази закономерност бяха анализирани в доклада на Дванадесетия конгрес на БКП, изнесен от другаря Тодор Живков: „Българската комунистическа партия оценява отношенията на сплотеност и единодействие с братския БЗНС като изключително важни за развитието и функционирането на политическата система. Тези отношения са изградени на здрава основа и се развиват непрестанно, те са отлични. Ние имаме всички основания да предвиждаме още по-активна роля на БЗНС в нашия икономически и политически живот, в отстраняването на слабостите и недостатъците, за по-ефективно решаване въпросите на самозадоволяването на селищните системи, за развитието на личното стопанство“[1].

Богатият и многостранен опит, натрупан у нас след приемането на Програмата, убедително свидетелствува, че една непролетарска, демократическа селска партия, каквато е Българският земеделски народен съюз, може успешно да се включи в политическата система, активно да участвува в икономическото развитие и управлението на страната не само в преходния период от капитализма към социализма, но и след пълната победа на социалистическите производствени отношения, ако е верен и последователен съюзник на Комунистическата партия в този възходящ процес. През този период Земеделският съюз достойно и на дело издържа проверката на времето и показа, че е здраво звено в политическата структура на НР България, че не само не е изгубил своята организационна и идейно-политическа самобитност, но реално е повишил ролята и отговорността си в целокупния живот на обществото.

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, 1981 г., с. 102.

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА КОМСОМОЛА

Партийното ръководство на Комсомола винаги е носило и носи творчески, конкретен характер. За това свидетелстват и редица партийни документи на конгреси на партията и пленуми на ЦК, на партийните комитети и организации, докладите, речите и указанията на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков. „Централният комитет на партията — отбеляза XII конгрес на БКП — на свои пленуми и в Писмото до ЦК на ДКМС разработи цялостна програма за работата на партията сред младежта в етапа на изграждането на развития социализъм, за издигането на равнището на дейността на Димитровския комсомол в съответствие с новите условия и задачи.

В своята реч пред XIV конгрес на ДКМС др. Тодор Живков изтъкна: „Въпросите и проблемите, свързани с живота, с възпитанието и ученето, с труда и творчеството, с отдиха и развлеченията на младото поколение, винаги са присъствували в нашите мисли и разговори, в решенията на конгресите на партията и пленумите на Централния комитет".

Партията е боеви авангард на работническата класа, нейн политически ръководител, висша форма на класова, обществено-политическа организация. Именно чрез партията работническата класа ръководи всички държавни и обществени организации на трудещите се. Историческото призвание на партията, по думите на Ленин, се състои в това „да води целия народ към социализъм, да насочва и организира новия строй, да бъде учител, ръководител, вожд на всички трудещи се".

Младежкото движение е най-тясно свързано и кръвно заинтересовано да бъде ръководено от марксистко-ленинската партия. Това ръководство е източник на сила, на боевитост на младежкия съюз, необходимо условие за неговата успешна дейност.

Да върви след Комунистическата партия като след свой учител и вожд, да се бори за осъществяването на нейната програма, да бъде активен иейн помощник и надежден резерв — всичко това стана главно, определящо в дейността на Комсомола още от момента на неговото раждане.

В самото название Димитровски комунистически младежки съюз ясно и точно е подчертано неговото идейно родство с партията, с Г. Димитров. Възпитанието на младежта за комунистите е първостепенна задача. Не случайно Комсомолът е единствената

Digitized by Google

комунистите и партийните организации за успешното решаване на актуалните задачи в селското стопанство, за провеждането на високоефективна идейновъзпитателна работа, за резултатна борба с отрицателните обществени явления и прояви в духа на високите изисквания, въплътени в постановките и практическите подходи, разработени от другаря Тодор Живков след Дванадесетия партиен конгрес. В центъра на вниманието на съвместната дейност на партийните организации и земеделските дружби да бъде борбата за пълна реализация на икономическите, социалните и културните функции на селищните системи, за по-нататъшното обогатяване на социалистическия начин на живот.

●

През изминалите години от приемането на Програмата на БКП животът напълно потвърди нейната принципна постановка, че в условията на изграждането на развития социализъм паралелно с издигането на ръководната и направляваща роля на партията се издигат ролята и политическата отговорност на БЗНС, на дейците и кадрите му в управлението на обществото. Това е оригинална теоретическа постановка, която разкрива основна закономерност в развитието и практическото проявление на многопартийността в условията на социализма. Реалните резултати от проявлението на тази закономерност бяха анализирани в доклада на Дванадесетия конгрес на БКП, изнесен от другаря Тодор Живков: „Българската комунистическа партия оценява отношенията на сплотеност и единодействие с братския БЗНС като изключително важни за развитието и функционирането на политическата система. Тези отношения са изградени на здрава основа и се развиват непрестанно, те са отлични. Ние имаме всички основания да предвиждаме още по-активна роля на БЗНС в нашия икономически и политически живот, в отстраняването на слабостите и недостатъците, за по-ефективно решаване въпросите на самозадоволяването на селищните системи, за развитието на личното стопанство“[1].

Богатият и многостранен опит, натрупан у нас след приемането на Програмата, убедително свидетелствува, че една непролетарска, демократическа селска партия, каквато е Българският земеделски народен съюз, може успешно да се включи в политическата система, активно да участвува в икономическото развитие и управлението на страната не само в преходния период от капитализма към социализма, но и след пълната победа на социалистическите производствени отношения, ако е верен и последователен съюзник на Комунистическата партия в този възходящ процес. През този период Земеделският съюз достойно и на дело издържа проверката на времето и показа, че е здраво звено в политическата структура на НР България, че не само не е изгубил своята организационна и идейно-политическа самобитност, но реално е повишил ролята и отговорността си в целокупния живот на обществото.

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, 1981 г., с. 102.

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА КОМСОМОЛА

Партийното ръководство на Комсомола винаги е носило и носи творчески, конкретен характер. За това свидетелстват и редица партийни документи на конгреси на партията и пленуми на ЦК, на партийните комитети и организации, докладите, речите и указанията на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков. „Централният комитет на партията — отбеляза XII конгрес на БКП — на свои пленуми и в Писмото до ЦК на ДКМС разработи цялостна програма за работата на партията сред младежта в етапа на изграждането на развития социализъм, за издигането на равнището на дейността на Димитровския комсомол в съответствие с новите условия и задачи.

В своята реч пред XIV конгрес на ДКМС др. Тодор Живков изтъкна: „Въпросите и проблемите, свързани с живота, с възпитанието и ученето, с труда и творчеството, с отдиха и развлеченията на младото поколение, винаги са присъствували в нашите мисли и разговори, в решенията на конгресите на партията и пленумите на Централния комитет“.

Партията е боеви авангард на работническата класа, нейн политически ръководител, висша форма на класова, обществено-политическа организация. Именно чрез партията работническата класа ръководи всички държавни и обществени организации на трудещите се. Историческото призвание на партията, по думите на Ленин, се състои в това „да води целия народ към социализъм, да насочва и организира новия строй, да бъде учител, ръководител, вожд на всички трудещи се“.

Младежкото движение е най-тясно свързано и кръвно заинтересовано да бъде ръководено от марксистко-ленинската партия. Това ръководство е източник на сила, на боевитост на младежкия съюз, необходимо условие за неговата успешна дейност.

Да върви след Комунистическата партия като след свой учител и вожд, да се бори за осъществяването на нейната програма, да бъде активен нейн помощник и надежден резерв — всичко това стана главно, определящо в дейността на Комсомола още от момента на неговото раждане.

В самото название Димитровски комунистически младежки съюз ясно и точно е подчертано неговото идейно родство с партията, с Г. Димитров. Възпитанието на младежта за комунистите е първостепенна задача. Не случайно Комсомолът е единствената

Digitized by Google

обществена организация сред многото други, които образуват политическата система на социалистическото общество, на която е предоставено правото да дава препоръки за встъпване в редовете на партията. Самият този факт показва, че партията разглежда Комсомола като организация, чиято дейност в най-голяма степен способствува да се формират у нейните членове ония висши идейно-политически и морално-нравствени качества, които са присъщи на комунистите. Това означава, че Комсомолът стои най-близо до партията, той е неин помощник и работи под нейното непосредствено ръководство. Това, както е записано в Устава на партията, определя ролята на Комсомола като резерв на партията, източник за попълване на нейните редове с подготвени кадри, преминали през школата на Комсомола.

Положението, че препоръката на комсомолската организация се равнява на препоръката на един партиен член, има важно политическо и практическо значение. То повишава ролята на Комсомола като резерв на партията, която, предоставяйки му такова право, същевременно задължава комсомолските органи с голяма отговорност да се отнасят към подготовката на новото партийно попълнение.

През последните години партийните органи все повече се занимават с проблемите на подбора, възпитанието и разпределението на комсомолския актив, на ръководните комсомолски кадри. Много млади комунисти с богат организационен опит и политическа подготовка са на работа в ДКМС, в същото време хиляди комсомолски активисти са издигнати на партийна, държавна и стопанска работа. Големи грижи полагат партийните комитети и организации за обучението на комсомолците. Мнозина от тях се учат в междуокръжните партийни школи, във формите на партийната просвета, участвуват в организираните от партийните комитети семинари, теоретико-практически конференции и пр.

Привличането на млади, свежи сили за ръководна дейност е закономерен, обективен процес, съставна част от постоянното и естествено обновяване на кадрите. То е необходимо условие за функционирането на цялата политическа система на нашето социалистическо общество, за осигуряване на приемствеността на политическия курс на партията, на формите и методите на партийно ръководство.

Големите мащаби на съзидателната дейност, която се извършва в нашата страна, сложният и качествено нов характер на проблемите, които решава партията в условията на изграждането на развития социализъм, не само увеличават потребността от кадри, но и постоянно повишават взискателността към тях.

Възпитанието на ръководни кадри не е прост процес. Умели командири на производството, прекрасни организатори сами по себе си не се раждат. Затова е необходима постоянна партийна грижа за тяхната подготовка, за тяхното израстване.

За формирането на високи идейно-политически качества и професионална подготовка голяма е ролята на Димитровския комсомол като самодейна, обществено-политическа комунистическа организация. Той се превърна в ковачница на кадри за партията, за всички държавни, стопански и обществени организации.

В своята реч, произнесена във Варна на 30 май 1983 г., др. Тодор Живков, поставяйки проблема за качеството като ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество, подчерта: „Тук еднакво важни са и общообразователната, и професионалната подготовка. С малокултурни, с нискоквалифицира-

Digitized by Google

ни, незнаещи и нямащи опит кадри не може да се произвежда висококачествена продукция. Какво ще рече това? Това ще рече, от една страна, всяко предприятие, всяка стопанска организация да създава условия за непрекъснато издигане на равнището на общообразователната подготовка и професионалната квалификация; от друга страна — при всяка смяна на продукцията с нова да се извършва съответна преподготовка и повишаване на квалификацията на изпълнителските и на другите кадри в съответствие с изискванията и на качеството на продукцията."

В същата своя реч първият партиен и държавен ръководител отправи специален призив към Комсомола: „Обществените организации — отбеляза той — и най-вече — профсъюзите и Комсомолът, също следва да насочат усилията си към решаване на проблема за прелом в качеството".

Партията сега вярва, че в челните редици на борбата за високо качество сега заедно със своите по-стари братя, комунистите, ще крачат и комсомолците.

На тема „Партийното ръководство на Комсомола" по инициатива на редакцията на сп. „Партиен живот" се състоя среща в общинския комитет на партията в Троян, в която взеха участие: Димитър Станоев и Деля Колева от сп. „Партиен живот", Милчо Тодоров, завеждащ отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП — Ловеч, Събчо Търновски, първи секретар на общинския комитет на партията — Троян, Донка Михайлова, първа секретарка на общинския комитет на ДКМС, инж. Тодор Шишков, секретар на партийния комитет в комбината за металорежещи машини „Машстрой", и Драгомир Младенов, секретар на комсомолското дружество в завод „Елпром". Тук поместваме техните изказвания.

Digitized by Google

БЛИЗКО И ДЕЙСТВЕНО РЪКОВОДСТВО

МИЛЧО ТОДОРОВ

Работата с младежта и Комсомола е органическа част от цялостната ръководна дейност на партията. Др. Тодор Живков отбелязва: „Всичко, което засяга нашето развитие, пряко или косвено засяга младежта". Ето защо партийното ръководство на Комсомола е един от основните проблеми, който постоянно стои на вниманието на партийните организации и заема важно място в работата на окръжния комитет на партията — Ловеч. В последно време и особено след Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации положиха много усилия за изпълнение на задачите, произтичащи от него. Може да се каже, че отправните постановки и новите критерии за работа с младежта и Комсомола внесоха съществени изменения в характера и насоките на дейността на партийните органи и организации, на държавните и стопанските ръководства.

В какво се изразяват позитивните моменти на извършеното за постигане на сериозно разбиране и правилно решаване на задачите и проблемите на младежта?

Утвърдените програми от окръжния и общинските партийни комитети, от стопанските и държавните органи помогнаха да се видят в дълбочина и перспектива младежките проблеми, да се предприемат конкретни практически действия съобразно специфичните условия на селищата и трудовите колективи. Характерно е, че почти всички тези програми и мероприятия се разглеждат като отворени системи и периодически се допълват и осъвременяват. При обсъждането на различни въпроси от бюрата на окръжния и общинските партийни комитети, от държавните и стопанските органи се вземат решения, които засягат партийното ръководство и конкретното въздействие върху работата с младежта и Комсомола. Все повече се осъществява изискването действията да се насочват към постигане на определени цели и качествени резултати. А това осигурява своевременно и по-действено решаване на проблемите, дава възможност да се разгръщат инициативата и творчеството на младите хора.

Сериозно постижение е създаването на по-добри условия и възможности за цялостна и пълноценна реализация на младото поколение. Бюрото на ОК на БКП утвърди като категорично изискване при разработването и приемането на насрещните планове на трудовите колективи да се открояват младежкото участие и аспектите за подобряване бита и отдиха на младежите и девойките. По такъв начин за развитие на младежките дейности и повишаване образованието и квалификацията на младите работници, за разширяване на спортната и туристическата база през двете години на тази петилетка окръжният народен съвет и стопанските организации отделиха 1 084 000 лева, а за 1983 година са предвидени 947 000 лева. Под ръководството на окръжния комитет на БКП се извърши цялостен преглед на наличната материална база и нейното ефективно използване. Всяка година окръжният народен съвет утвърждава програма за строителство, модернизация и реконструкция на базата на младежки дейности. Сега в ок-

Digitized by Google

ръга има изградени един младежки дом, 54 младежки клуба, 17 туристически хижи и домове, 58 футболни игрища и площадки, 10 леко-атлетически писти. Изгражда се младежки дом в с. Александрово, предстои строителството на младежки домове в Троян и Тетевен. Трябва да подчертая, че в изграждането и реконструкцията на младежката база активно участвуват и комсомолците, които през 1982 година отработиха над 3000 трудодни.

Предприеха се и конкретни мерки за решаване на жилищните проблеми на младите семейства от окръга. По силата на 70-о постановление на Министерския съвет 108 младежи работят в строителството, а 54 отработиха и получиха жилище. За последните две години по фонд „Млади новобрачни семейства" са раздадени 130 жилища.

В отговор на партийните изисквания за интензификация на производството се разгърна на широка основа движение за постигане на адекватно професионално и квалификационно равнище на кадрите. В завод „Елпром" — Ловеч се прие дългосрочна програма за повишаване образованието и квалификацията на работниците, осигурява се предимствено включване на младите хора в курсовете за квалификация. Има изграден съвет на младия специалист и школа за челен опит. Всяка година около 110 младежи повишават квалификацията си. Заводът има 33-ма стипендианти във висшите учебни заведения и техникумите. В плана за социалноикономическото развитие на завода за повишаване на образованието и квалификацията за 1983 година са предвидени 39 618 лева срещу 19 760 за 1982 година. Такъв подход се прилага в почти всички основни предприятия на окръга.

Под ръководството на партийните комитети в окръга започна откровен разговор с младите хора. Показателен пример в тази насока са преминалите отчети и избори в Комсомола. В окръжната комсомолска организация бяха проведени над 500 открити комсомолски събрания. Административно-стопанските ръководители направиха самооценка на извършеното за възпитанието на младежта и за подобряване условията за нейната подготовка и пълноценна изява. Събранията преминаха при голям интерес и висока активност — участвуваха близо 180 хиляди младежи и девойки и се направиха повече от 3000 предложения, критични бележки и пр. към ръководствата на колективите. Всичко това помогна да узнаем повече за младежките интереси и желания, да определим по-вярно ориентирите за конкретна работа с младежта. Нещо повече — сега се залага и извежда опит в комсомолските организации за провеждане на единни политически дни по проблемите на младежта. Разработи се и се внедри система за получаване на информация и изучаване потребностите и интересите на младежта в окръга.

Всичко това позволи да настъпят положителни промени и във възпитателната работа на партийните и комсомолските органи с младежта. Идеологическата работа все по-пълно и умело се свързва със социалноикономическите задачи на трудовите колективи. Отделя се поцеленасочено внимание на работата за формиране на активна жизнена позиция у младия човек. Партийните ръководства изпращат най-подготвените пропагандисти и лектори за политическа работа сред младежта. В системата на политическата просвета в Комсомола все по-трайно се внедряват проблемно-тематичните цикли. Разширява се участието на активните борци против фашизма и капитализма, на орденоносците и първенците в работата по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на младежта. Развитие получи инициативата „Героят е винаги в строя". Засилват се връзките с подшефните училища, внасят се нови моменти в ритуалите при приемането на младите работници, разширява се наставническото движение.

Digitized by Google

Подобрение настъпва и в работата с комсомолските кадри и активисти. В окръжната партийна организация е установена традиция за техния правилен подбор, обучение, възпитание и израстване. Специално внимание се отделя на младите работници от материалното производство.

Засилва се деловата и непосредствена помощ на партийните организации и кадри за подобряване организационното състояние на комсомолските дружества. Първичната партийна организация при цех „22" на МК „Балкан" — Ловеч полага постоянни грижи за комсомолското дружество, в което членуват 45 младежи и девойки. В дружественото бюро са избрани трима комунисти, а на други 12 са дадени конкретни поръчения за участие в работата на дружеството. Отблизо се следи за израстването на комсомолските активисти. Периодично на заседания на партийното бюро и на събрания на организацията се обсъждат конкретни проблеми, свързани с живота на комсомолското дружество. Стопанското ръководство също проявява разбиране, подкрепя техните инициативи и предложения. При това положение авторитетът на комсомолското дружество постоянно расте. От всичко 7 майстори по производството 4-ма са комсомолци, двама се учат задочно във висшите учебни заведения, 5-ма в техникумите по механо- и електротехника. Трудовите норми се изпълняват средно 130—140 на сто, няма нарушение на трудовата дисциплина.

На такава основа е построена и работата на комсомолските дружества при цех „100" и цех „40" на „Елпром" — Ловеч. С помощта на партийните ръководства в голяма част от комсомолските дружества е подобрена тяхната работа и организационен живот. Обсъжданите въпроси все по-успешно се свързват със задачите, които изпълняват трудовите колективи. Помощта и контролът са по-действени, повишена е взискателността към отделния комсомолец.

Можем определено да кажем, че чувствително се подобри партийното ядро в Комсомола. Сега 76 на сто от секретарите на дружествата, 63 на сто от секретарите на заводските и 90 на сто от секретарите на общинските комитети на Комсомола са млади комунисти и почти всички са избрани в партийните бюра и комитети. Значителна част от основните комсомолски кадри се обучава в партийни школи и курсове.

Повишава се участието на младите хора и в управлението на социалноикономическия живот в окръга. По-осезаемо е тяхното присъствие в ръководствата на държавните, стопанските, профсъюзните и отечественофронтовските органи. Младежта от Ловешки окръг има 35 окръжни, 138 общински и 66 кметски съветници, 8, 10 на сто от кметовете са младежи до 30-годишна възраст. Над 1500 млади хора са включени в стопанските съвети на предприятията на различни равнища. По-активна и настойчива става позицията на общинските, заводските и общоселските комитети на партията пред държавните и стопанските органи за решаването на редица проблеми на младежта. Разширява се ученическото самоуправление. Секретарите на учрежденските комитети на ДКМС по-редовно и реално участвуват в работата на учителските съвети.

Положените усилия от партийните комитети, от държавните и обществените органи и организации за изпълнение на набелязаните в програмите мероприятия доведоха до създаване на благоприятна обстановка за издигане авторитета на окръжната комсомолска организация. Сериозни изменения настъпват в разбиранията, в отношението, в подхода към проблемите на Комсомола и младежта. Проявява се стремеж да се влияе постоянно в нужното направление, лично да се участвува в живота на комсомолските дружества. А младите хора отговарят

Digitized by Google

с чувство на благодарност към тези ръководители, които проявяват интерес и разбиране, които ценят тяхното мнение.

Всичко това доведе до съществени изменения в обхвата и съдържанието на комсомолската дейност. Под ръководството на окръжния комитет на партията комсомолските дружества и организации по-точно намират своето място в изпълнение на главната задача, поставена в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС — многостранна и ефективна реализация на младото поколение. Търсейки своето място във всенародното социалистическо съревнование, младежта от окръга активно участвува в борбата за по-пълно разкриване на резервите, за по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическата организация на труда на всяко работно място, във всеки трудов колектив. Сега в окръга са изградени 124 младежки трудови колектива, като в 80 от тях се прилага бригадната организация на труда. През 1982 година 1516 младежи достигнаха производствено-икономическите резултати на челника, 1965 овладяха втора професия, 183-ма млади хора постъпиха в редиците на селскостопанските труженици, а 68-ма от тях в животновъдството. В рамките на Дванадесетия преглед на движението за ТНТМ бяха обхванати над 26 хиляди младежи и девойки в постоянните форми, голяма част от които участвуват в практическото решаване проблемите на техническия прогрес. Решени са 107 теми от важно значение за народното стопанство.

Под непосредственото ръководство на окръжния и другите партийни комитети в окръга се създадоха добри условия за повишаване ефективността на труда в средношколските бригади и провеждането на разнообразна идейновъзпитателна дейност. През 1982 година в бригадирското движение участвуваха 6430 средношколци и над 15 хиляди пионери, които дадоха съществен принос в прибирането на селскостопанската продукция, в производството на промишлена продукция и в строителството. 86,4 на сто от малините, 87,2 на сто от ягодите и 77 на сто от сливите бяха прибрани от бригадирите. Средношколците, включени в специализираните бригади, произведоха промишлена продукция за 187 000 лева.

Такива са в най-обобщен вид положителните резултати и промените, настъпили през последните няколко години в работата с младежта и Комсомола. Всички те влияят благоприятно и на промените в самата младеж на окръга. Затова не без основание можем да кажем, че младото поколение на Ловешки окръг е единно и сплотено около априлската линия на ЦК на БКП, че с делата си окръжната комсомолска организация по-пълно и резултатно се утвърждава като пръв помощник и боеви резерв на окръжната партийна организация.

По-нататъшното издигане равнището на работата с младежта и Комсомола ние виждаме преди всичко в засилване на политическия подход в дейността на партийните органи и организации, за да се постигне по-пълна яснота на конкретните цели и задачи. А това означава да се повишават отговорностите и задълженията, да се разширява и обогатява политико-разяснителната и непосредствената организаторска работа на комунистите сред младежта във всеки колектив, на всяко работно място. Нашият стремеж е да се намира точният баланс между партийното ръководство и творчеството на комсомолските дружества. И то не само за постигане на отделни високи резултати, а за решаване на проблемите на всички равнища и във всяко звено поотделно.

Digitized by Google

ПОСТОЯННА ПАРТИЙНА ГРИЖА

СЪБЧО ТЪРНОВСКИ

През 1980 г. на пленум разгледахме въпроса за подобряване на партийното ръководство на ДКМС в светлината на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Приехме програма, в която детайлно и конкретно очертахме средствата и формите за усъвършенстване на партийното ръководство на Комсомола. Изискваме от стопанските, административните и държавните органи да изпълняват мероприятията, които са приели в тази насока.

Бюрото на общинския партиен комитет периодически на свои заседания разглежда отделни проблеми, свързани с партийното ръководство на Комсомола. През последните две години на партиен отчет поставихме редица проблеми като: патриотичното и интернационалното възпитание на младежта; подготовката и реализацията на младите хора; организирането на бригадирско лято'82; разширяване на младежката художествена самодейност; активизиране участието на младежите при изготвяне на плановете за социалноикономическото развитие на трудовите колективи за 1983 г.; работата на общинската комсомолска организация за изпълнение на решенията на XIV конгрес на ДКМС и др.

Особено внимание и грижи отделяме за участието на младите хора в обществено-икономическото развитие на общината, за тяхната високоефективна и пълноценна реализация в труда.

Нашата практика нагледно ни показва, че най-сполучлива форма за организация на младежкия труд са младежките бригади. В тях се създават оптимални условия за реализация на младите хора в трудовия процес и за провеждане на съдържателна и действена идейновъзпитателна работа.

Под ръководството на партийните комитети и организации комсомолските дружества в трудовите колективи мобилизират творческите възможности на младите хора за разкриване на всички резерви, за преизпълнение на държавните задачи и формиране на активна позиция у всеки работник и специалист към трудовия процес. През миналата година младежките бригади успешно изпълниха производствените си програми. Принос за това изпълнение имат и редица подети инициативи. Така например в комсомолската организация на комбината за металорежещи машини „Машстрой" бе подета инициативата „Всеки младеж — организатор и рационализатор на работното си място". Младежите от цех „Декстран" на Химико-фармацевтичния завод работят по почина „За водене на технологичния режим в оптимални условия", дружеството на ДКМС при цех „10" на електромоторния завод „Елпром" поеха шефство над високопроизводителната автоматична линия „вал-ротор". Отделни младежки бригади като „Георги Димитров" в завод „Хр. Смирненски", „Тончо Стаевски" в електрозавода „Елпром", в Химико-фармацевтичния завод работят по почина „Героят е винаги в строя", някои производства и дейности се превръщат в младежки.

Участието на младите хора в изработването на насрещните планове помага за решаване на редица наболели младежки проблеми, като

Digitized by Google

битовото устройство на новопостъпили млади работници-специалисти, повишаването на образованието и квалификацията, строежа и поддържането на базата за младежки дейности, създаването на младежки бригади, развитието и финансовото обезпечаване на движението за техническо и научно творчество на младежта.

Под ръководството на партийните комитети комсомолските комитети изучават потребностите на младите хора и търсят начини и средства за удовлетворяването им. Голяма част от предложенията, направени при изготвянето на насрещните планове, са дадени от младежи. Радващо е това, че тук се отнасят не само въпроси от социално-битов характер, а и въпроси за повишаване на техническото равнище, подобряване на технологията, организация на работното време и премахване на тежкия и непривлекателен труд.

Отговорни задачи решават и младежите в селското стопанство. Те постигат все по-добри производствени резултати. Водеща в това отношение е сформираната младежка бригада „XIV конгрес на ДКМС" към телеуготителното стопанство в с. Дълбок дол.

Продължава работата на общинския партиен комитет и общинския комитет на ДКМС по изпращането на повече висококвалифицирани млади хора в селското стопанство.

Ръководейки се от изискванията на Дванадесетия партиен конгрес, насочваме своето внимание към повсеместната интензификация на производството и ускореното внедряване на научно-техническите постижения и челния опит. В това отношение отделяме голямо внимание на клубовете за техническо и научно творчество на младежта. На територията на общината ни има 11 клуба, в които участвува трудовата и учрежденската младеж, един общоселски и 21 ученически. Изградени са 31 младежки конструктивно-технологични бригади с 251 участници, които през миналата година решиха 31 теми с общ икономически ефект 312 хил. лв. Дейността на клубовете за ТНТМ периодически се разглежда от партийните комитети. В резултат на партийната помощ подобриха своята дейност клубовете за ТНТМ при комбината „Машстрой", електрозавода „Елпром", дървообработващия комбинат „Г. Димитров" и др.

В комбината за металорежещи машини „Машстрой" и електромоторния завод „Елпром" партийните и комсомолските комитети проведоха съвместни заседания, на които бяха обсъдени и утвърдени програми за разгръщане инициативата на XIV конгрес „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение".

Ние гледаме на въпроса за повишаване на образованието и квалификацията като на един съществен момент от пълноценната реализация на младежта. Със съдействието на партийните организации и комитети през миналата година 897 младежи повишиха своята квалификация, 284 преминаха през школите за челен опит, 420 овладяха по две и повече професии. Редица партийни комитети отделят специално внимание на квалификацията на младите хора и изискват професионално-учебните центрове да организират курсове за повишаване разрядите на младежите.

Като оценяваме многобройните задачи за работа с младежта, които произтичат от решенията на XII партиен конгрес и XIV конгрес на ДКМС, ние се стремим да ги свързваме най-непосредствено с изпълнението на основните социалноикономически и политически задачи в общината. Нашите грижи и внимание, вниманието на държавните, стопанските и обществените органи и организации е съсредоточено към повишаване образованието, квалификацията и преквалификацията на младите хора. Създаваме за тях по-добри условия за труд и отдих, за укрепване на младежките трудови колективи и конкретно въвличане на младите хора в решаване проблемите на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Изискваме от партийните органи и организации в селата, заводите и предприятията да осъществяват комплексен подход при формирането на марксистко-ленинския светоглед и висока социалистическа съзнателност и отговорност на младежта в живота и труда. Сега идейновъзпитателната работа сред младото поколение в общината все по-тясно свързваме със задачите на социалноикономическото развитие. Настъпиха положителни изменения в работата на първичните партийни организации за диференцирано отчитане на особеностите и потребностите на различните групи от младежта. Внесоха се подобрения в структурата на политическата учебна година, нараснаха активните форми на обучение.

Утвърждаването на социалистическия начин на живот, борбата с отживелиците от миналото, с така наречената „малка правда" са важен момент в идейновъзпитателната работа на комсомолските дружества и организации и на тях ние отделяме голямо внимание.

След излизане на постановлението на Министерския съвет за подобряване на условията за подготовка и реализация на младежта и благодарение на атмосферата, създадена от общинския партиен комитет, в заводите и селата има условия за подобряване организацията на свободното време на младежите. В редица заводи се построиха нови клубове, където по-целенасочено и смислено младежите прекарват част от свободното си време.

Общинският партиен комитет полага усилия за повишаване боеспособността и организационно-политическото укрепване на комсомолските дружества. Партийните комитети и първичните организации отделят повече внимание на работата с комсомолските кадри и активисти. Приемането на нови членове на партията се осъществява главно от комсомолския актив.

В момента в общинската комсомолска организация работят 480 млади комунисти. Непрекъснато полагаме грижи за увеличаване партийното ядро в Комсомола. Всички секретари на заводските и селските комсомолски комитети са партийни членове.

Ние гледаме на комсомолските кадри като на резерв за различните сфери на обществено-политическия и стопанския живот в селищната система. Помагаме им да добиват организационен опит, да повишават знанията и уменията да работят с хората. Индивидуалният подход, който прилагаме към младите кадри, ни помага да подготвяме ръководители за различните сектори на живота и дейността в общината. От младежите, които през последните десетина години са били на ръководна работа в Комсомола, трима са преминали на работа в апарата на градския и общинския партиен комитет, двама са секретари на заводски партийни комитети, четирима ръководят промишлени предприятия. Няколко души са преминали на отговорна работа в други селища — София, Ловеч, Луковит. Други оглавяват заводски профсъюзни организации и т. н. Всичко това представлява практическа реализация на партийните постановки за работа с младежта като резерв на партията.

Полагаме усилия и грижи за подобряване ръководството на комсомолските дружества от страна на първичните партийни организации. Те по-често на заседания и събрания обсъждат както цялостната дейност, така и отделни проблеми от работата на комсомолските дружества. Всички комсомолски секретари комунисти са избрани в състава на партийните бюра. С партийни поръчения на изборна работа в Комсомола са изпратени 247 млади комунисти. В резултат на това дружествата и организациите на Димитровския комсомол обогатяват и разнообразяват своя живот. Обучението на комсомолските активисти става в рамките на съюзната учебна година в семинарите, организирани от общинския комитет на ДКМС, в курсове в междуокръжната

Digitized by Google

партийна школа в Плевен и в Академията за обществени науки и социално управление в София.

Партийните организации успешно осъществяват практическото изпълнение на набелязаните задачи по усъвършенстване на партийното ръководство на Комсомола във връзка с Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС и решенията на XII партиен конгрес.

В дейността на комсомолските организации и дружества се внася необходимата всеобхватност при обсъждане и оценяване на различните страни на комсомолската дейност.

В своята дейност ние се стремим изпълнението на тези многообразни задачи по партийното ръководство и работата с младежта да се свързват най-непосредствено с партийните постановки за всестранна реализация на младежта.

Изискваме от партийните организации да осигуряват условия и обстановка, необходима за висока трудова дисциплина, отлично качество на произведената продукция, за преизпълнение на производствените програми.

КРЕПКИ КОМСОМОЛСКИ ДРУЖЕСТВА

ДОНКА МИХАЙЛОВА

Нашата общинска комсомолска организация, заводските и общоселските организации, комсомолските дружества, всички млади хора в Троянската селищна система чувствуваме непрестанната грижа и доверие на партията, близостта и помощта на общинския партиен комитет, на партийните комитети и организации. Тази помощ и близост се изразяват най-вече в създаването на благоприятна обстановка за открояване на проблемите на комсомолците и на техните младежки колективи, която ги подтиква към смело решаване на тези проблеми.

Една от основните насоки за нашата работа е организационното израстване на комсомолското дружество. Защото само крепките комсомолски дружества могат да бъдат боеспособни да се утвърдят като истински колективен политически гарант, проблемите на всеки млад човек да се решават добре и справедливо. Важен инструмент за изпълнението на тази задача е обявената от XIV конгрес априлска проверка на комсомолските дружества. Тя е призвана да способствува за издигане на политическата и организаторската роля на комсомолското дружество в мобилизирането на младото поколение за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Четиринадесетия конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз. Това е проверка на нашия комсомолски живот, на участието на всеки от нас в него. Проверка, която трябва да осигури висока боеспособност на всяко дружество, да внесе повече организираност и дисциплина в живота и тру-

Digitized by Google

да на всеки, да създаде условия за разгръщане на способностите и за открояване на личния принос в труда. Ще посочим някои моменти от организационното укрепване на дружествата в общината в условията на новата социалистическа организация на труда.

В процеса на цялостното преустройство на комсомолската дейност в нашата селищна система обръщаме голямо внимание за привеждането на комсомолското дружество в съответствие с новите структури в икономиката. Бригадната организация на труда предизвика и редица промени в комсомолското дружество. От немалък брой бригади с по 5—10 човека всяка се създадоха окрупнени производствени единици. В някои по-големи заводи те достигат до 200—300 човека, в т. ч. и комсомолци. Тези млади хора вече имат общи цели, задачи и интереси. Те са един колектив. Това наложи тяхното обединяване в едно дружество. В нашата общинска комсомолска организация реформата в структурно отношение е доведена докрай. Малки дружества с численост до 10 човека вече не съществуват. Окрупняването на дружеството се превърна в предпоставка за подобряване на организационния му живот. Разшириха се и се усложниха проблемите, стоящи за разрешаване от комсомолците. Поставиха се на дневен ред проблемите на младежкото участие в управлението и организацията на производството на такава крупна производствена единица, каквато е новата бригада. Сложността на обсъжданите въпроси вдъхна увереност и самочувствие у младите хора. Още по-необходима стана помощта на първичните партийни организации, на заводските и общинския партиен комитет. От друга страна, създадоха се по-добри възможности за правилен кадрови подбор. Сред секретарите на дружествените комитети нарасна броят на младежите с висше образование, пряко заети в производството, на челниците в труда, на партийните членове. Сега във всяка нова бригада имаме изградено и комсомолско дружество. Тук обаче се сблъскахме с някои трудности. По-трудно се осигуряваха преките контакти между комсомолците поради териториална отдалеченост, различно беше естеството на работата, те не се срещаха с дни поради наличието на сменен режим. Трудно осигурявахме събирането им дори за комсомолско събрание. Изпускаше се ежедневната, понякога незабележима на пръв поглед работа, която оказва възпитателно въздействие върху всеки младеж или девойка. Особено актуален е този въпрос за големите заводски комсомолски организации и бригадите с непрекъснат производствен цикъл — Химико-фармацевтичния завод, леярните в електрозавода „Елпром“ и комбината за металорежещи машини „Машстрой“, фабрика „Болшевик“. Очебиен е случаят с бригадата в дървообработващия комбинат „Г. Димитров“, където в комсомолското дружество членуват 69 комсомолци, които работят в четири смени. С цел да преодолеят тези противоречия най-често пристъпвахме към сформиране на комсомолски групи. Това обаче не реши докрай проблема. Комсомолската група, ако не координира достатъчно дейността си с комсомолското дружество, както това става в бригадите с непрекъснат производствен цикъл, води нередовен организационен живот. Тя няма силата и авторитета на комсомолското дружество. Получи се един затворен кръг. Комсомолското дружество в голямата заводска комсомолска организация не може да изпълнява ролята си на колективен гарант за справедливо решаване проблемите на всеки млад човек поради това, че недостатъчно познава тези проблеми, а комсомолската група няма достатъчно права за това. С цел да се преодолеят тези противоречия окръжният комитет на Комсомола възложи на нашата общинска комсомолска организация да експериментира в няколко големи заводски организации, които са в колективи с непрекъснат производствен цикъл, структура, по която изградихме дружества в състава на комсомолското дружество. Когато изграждах-

Digitized by Google

ме тези дружества, спазвахме териториалния принцип те да обхващат младежите от съответната смяна, участък, териториална обособеност. Изискваме от тях да работят по свой план, съобразен с плана на основното дружество и задачите на трудовия колектив, да водят редовен организационен живот, да вземат решения, свързани с определената производствена или териториална единица от дадена бригада. Те обаче нямат право да приемат и изключват членове на ДКМС. Тази дейност извършва комсомолското дружество, в чийто състав има изградени дружества. Тук би възникнал въпросът — по същество дружеството в състава на комсомолското дружество не представлява ли досега съществуващата комсомолска група? Нашият, макар и малък опит ни дава основание да кажем определено не! Защото още един път искаме да подчертаем, че дружеството в състава на комсомолското дружество работи по план и ежемесечно провежда комсомолски събрания и взема решения. Води протокол, книга за членовете, събира членски внос, притежава всички права на комсомолското дружество. С предлаганата нова структура на дружеството ние преследваме няколко цели. От една страна, спазваме уставното изискване комсомолците да водят редовен организационен живот, от друга страна, осигуряваме условия комсомолското ръководство по-детайлно да се запознае с проблемите, условията, възможностите и резултатите от работата на всеки член от колектива. В крайна сметка стремим се да работим така, че проблемите на бригадата да станат проблеми на всички комсомолци — членове на тази бригада.

Когато говорим за организационното израстване на комсомолските дружества в селищната ни система, винаги имаме предвид голямото значение на планирането в работата на дружествата и на привеждането им в съответствие с обективните изменения и тенденции в живота на трудовите колективи. Стремим се да осигурим пълно съгласуване на плана на комсомолското дружество, личните комплексни планове на комсомолците и насрещния план на бригадата. Основният проблем тук е плановете да се подчинят на една обща цел, взаимно да се допълват и да осигуряват нейното реално осъществяване. Участието на комсомолците в процеса на насрещното планиране подчиняваме на някои съществени изисквания. Отделяме особено внимание да се предвиждат повече мероприятия в разделите „Младежки дейности“. Стремим се младежите активно да участвуват и да предлагат мероприятия за изпълнението на програмите за подобряване на условията за тяхното реализиране и развитие, приети във връзка с Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС.

При разработката на насрещните планове общинският комитет на ДКМС, подпомаган от партийните организации по места, насочи усилията на комсомолските дружества и организации към активно участие в трудовата дейност на колективите, да осигурят преизпълнението на плановите задачи, да правят предложения за разкриване на допълнителни резерви. Целта е да се съчетаят интересите и потребностите на предприятията, колективите и отделната личност. За участието на младежите при разработването на насрещните планове в общинската комсомолска организация вече можем да говорим за традиции. Във всяка работна група за разработка на насрещните планове по бригади и в централните заводски работни групи бяха включени и комсомолци. За младежите — членове на работни групи, беше организирано обучение за разясняването на механизма на планирането и какво се изисква от тях. На специални срещи на младежките трудови колективи и комсомолските дружества със стопанските ръководители бяха поставени производствените задачи за предстоящата година, обсъдиха се проблеми-

Digitized by Google

те, търсеха се пътища за разрешаването им. Разяснителната работа даде своите положителни резултати. На състоялите се събрания на бригадите постъпиха много мнения и предложения на комсомолците и голяма част от тях бяха включени в насрещните планове.

При планирането на раздел „Младежки дейности" в отделните предприятия и села и за общината като цяло бяха сформирани работни групи от млади специалисти, които детайлно изучиха потребностите на младите хора и ги обобщиха по дружества и заводи. Въз основа на тях бяха попълнени разделите от плановете на предприятията.

Общинската комсомолска организация има голяма грижа да осигури младежта в селищната система активно да се включи в работата за изпълнението на насрещните планове и плановете на комсомолските дружества. Личните комплексни планове „Учение, труд, жизнерадост и дръзновение" бяха приети от комсомолците като средство, което съществено ще подпомогне изпълнението на колективните планове. Под формата на обещания и поръчения в личните комплексни планове бяха внесени голяма част от количествените показатели на плановете на бригадата и дружеството. Преди и по време на атестирането бяха проведени индивидуални разговори с всички комсомолци за приноса им в работата на бригадата и дружеството, за техните бъдещи задължения пред колектива, за задълженията на колектива пред комсомолеца. Дружествените комитети използваха тази конкретна връзка с младежите за издигането на личната отговорност на всеки пред дружеството и на дружеството пред всеки. Създадена бе нагласа за периодичен самоотчет на комсомолците. При съставянето на своя личен план всеки комсомолец се ръководеше от мисълта, че поне два пъти в годината ще се отчете пред комсомолското събрание или група, ще докладва как изпълнява поставените му поръчения, ще получи оценка за работата си, насоки за бъдещата си дейност и необходимата му помощ. Ние смятаме, че по тези начини най-добре можем да осъществим връзката между личен и колективен план. Досегашният ни опит показва, че наред с положителните резултати все още е слаба координацията между плановете на комсомолското дружество и трудовия колектив. Ако съпоставим двата плана, на редица места данните ни показват, че показателите, влизащи в плана на бригадата, като че ли не се отнасят до дружеството. Не се търси специфичното, двата плана не се подчиняват на една и съща цел. Не бихме могли да обвиним дружествата в незаинтересованост, защото няма отчетен доклад на комсомолско дружество, в който да не се прави анализ на изпълнение плана на бригадата, а ако се анализират проблемите, които комсомолските събрания са обсъждали, ще се види, че изпълнението на производствената програма е проблем, който комсомолците често са обсъждали. Очевидно тук се сблъскваме с неумение да се подчинят двата плана на една цел, да се намира специфичното, правилно да се планира работата на дружеството. Вземаме мерки през следващия период на планиране да отстраним досегашните недостатъци.

Интересен момент в процеса на планирането беше и актуализирането на програмите за подобряване на условията за реализация и развитие на младежта. Създаването на такива програми бе продиктувано от 70-о постановление на Министерския съвет. В тях са залегнали най-важните проблеми на младите хора за отделната организационна единица — проблемите на образованието и квалификацията, на трудовата реализация, на социално-битовите условия, на културния отдих и почивката. В края на годината беше отчетено изпълнението от всяка една програма на срещи на стопанските, партийните, профсъюзните и комсомолските ръководства в присъствието на представители на изпълкома на общинския народен съвет. На тези срещи бяха поставени ново-

Digitized by Google

възникналите проблеми на младежите, въпроси, отправени на отчетно-изборните събрания на дружествата.

Основната част от въпросите бяха насочени към заводските и общинския комитет на ДКМС и заводските партийни комитети и общинския партиен комитет. Активността на участниците в тези срещи и сериозността на поставените проблеми още веднъж доказаха доверието на младите хора към партийните комитети и стопанските ръководства. Най-актуалните въпроси бяха обсъдени на заседание на партийните комитети, на партийни събрания, в бюрото на общинския партиен комитет. Набелязаха се конкретни действени мерки за най-правилното разрешаване на въпросите, поставени на срещите с комсомолците. Тази форма на работа доказа своите добри страни и ще я прилагаме в бъдещата си работа.

Много и разностранни са проблемите на една общинска комсомолска организация, произтичащи от решенията на XII партиен конгрес и XIV конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз за претворяване на дело партийното изискване Комсомолът да овладее новата си позиция в политическата система на обществото.

Комсомолците от Троянската община са убедени, че разковничето за тяхното разрешаване е в търсещия младежки дух, в неудовлетвореността от постигнатото, в грижата и помощта на партийните комитети и организации, на всички комунисти.

ИНТЕЛЕКТУАЛИЗАЦИЯТА — ШИРОК ПРОСТОР ЗА ТВОРЧЕСТВО

ТОДОР ШИШКОВ

За партийния комитет и партийните организации, за комунистите и целия трудов колектив на комбината за металорежещи машини „Машстрой“ в Троян е пределно ясно, че до края на осмата петилетка не би могло на дело да се постигне интензификация и увеличение обема на стоковата продукция над два пъти в сравнение с 1982 година, ако създадената атмосфера и амбиция за достигане на върховите постижения и за усвояване на авангардни технологии не завладее всеки комунист, комсомолец и безпартиен в завода. Ето защо особено важен момент в нашата работа е засилването на политическия характер и повишаването ефективността на партийното ръководство при внедряване на научно-техническия прогрес, партийните органи да убеждават, да вдъхновяват, да въвличат чрез силата на идеите и реалните цели, чрез личния пример.

Digitized by Google

Заводската комсомолска организация, използвайки всички преимущества на младостта, без страх търси своето място в двигателната мощ на техническия прогрес чрез конкретно участие в инициативата, обявена от XIV конгрес на ДКМС — „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежко дръзновение".

И това е правилно, защото сега пред всички нас се поставят качествено нови задачи, които изискват да бъде преустроена материално-техническата и преди всичко производствената база на принципно нова техническа и технологична основа. Работата, която предстои да бъде извършена от инженерно-техническите, партийните и комсомолските кадри, е безспорно голяма и трудна.

Многократно нараства в сегашния период отговорността на заводския партиен комитет, на партийните и комсомолските организации не само да укрепват постигнатите успехи, но и да създават условия за още по-широко разгръщане на младежките инициативи в техническото творчество. Това се обуславя от стратегическото място, което комбинатът заема в националното производство на високопроизводителни автомати с програмно управление, на универсални стругове и реализирането на програмата за усвояване на автоматични технологични модули и автоматични линии. През изминалата година и осмата петилетка комбинатът направи значителна крачка напред в извършеното техническо превъоръжаване на производството, в разработването и изпълнението на инженерните проекти и плана на техническия прогрес. Бяха внедрени редица технически решения.

Инициативата, разработката и усвояването са дело на целия колектив от инженерно-технически кадри, а сред тях 22-ма са на възраст до 30 години. Сега в клуба за техническо и научно творчество на младежта към базовия завод членуват 75 младежи до 30-годишна възраст, от които 17 души са с висше образование. За настоящата година бяха поети за разработка четири теми в извънработно време и една тема в работно време. Темата с договор в работно време „Револверна глава — РГ—100Х като окомплектовка на високопроизводителен струг" беше разработена в ускорен срок от младежка конструкторска технологична бригада с ръководител инж. Минчо Топалов като конструктивна разработка и след това разработка в метал. С нея клубът ще се представи в заключителния етап на XII национален преглед по техническо и научно творчество на младежта. От началото на петилетката сме разработили 4 теми по програмата за ширпотреба и 3 теми по програмата, свързана с развитието на стратегическите направления на научно-техническия прогрес, които са включени и в перспективната програма на окръжната комсомолска организация. Сравнявайки очаквания икономически ефект само от двете теми: револверна глава РГ—100Х и симулатор за изпитание, се вижда, че икономическият ефект от тях ще бъде равен на 40 процента от ефекта от другите заложени теми в окръжната комсомолска организация. Това показва, че младежите от нашия завод чувствуват голяма отговорност за широкото развитие на научно-техническия прогрес. Безспорно за тези успехи те имат подкрепата и солидарността на партийното, стопанското и комсомолското ръководство на комбината, на общинската комсомолска организация и окръжния комитет на ДКМС. Ние си даваме сметка, че от нашите практически дела ще зависят конкретните крайни резултати, които ще бъдат и равносметката в края на петилетката на техническия прогрес. Иска ми се обаче да споделя някои мисли не само за количествените, а и за качествените резултати в дейността на партийните, стопанските и комсомолските ръководства при нас по въпросите на техническото и научното творчество на младежта.

Интелектуализацията на машиностроителното производство обхва-

Digitized by Google

ща два проблема: първият е какво произвеждаме — каква е неговата потребителска стойност, и вторият — как го произвеждаме.

Осъществяването на тази стратегия в областта на научно-техническия прогрес, включително и движението за техническо и научно творчество на младежта, изисква решително да се преодолее и отхвърли практиката да се мери напредъкът само с нашите собствени постижения, без да се държи сметка и без да се съобразяваме със световните върхове. Подкрепа на този израз ще направя със случка от живота на нашия комбинат. Универсалните стругове, които произвеждаме, са търсени на международния пазар, но поради това, че дълги години не е обновявана номенклатурата на изделията, тяхната себестойност се доближава до цената, с която се реализират на пазара, и това намалява икономическия резултат. Новият икономически механизъм ни застави да анализираме самокритично своята дейност и състоянието на техническия прогрес в комбината и за осмата петилетка в плана за технически прогрес да предвидим за разработка и усвояване машини с цифрово програмно управление, и то конструирани и съоръжени така, че да могат да се вграждат към автоматизирани линии и модули, а оттам да преустройваме и цялото производство, което все повече трябва да се вмества в интелекта на високопроизводителни линии и системи.

Всичко това изисква както количествено нарастване на инженерно-техническите кадри, и то главно млади специалисти, така и качествени промени в начина на работа и преминаване на стопанска сметка на колективите, които ще работят по усвояването на големите задачи, включително и младежките конструкторско-технологични бригади.

Това налага партийното и стопанското ръководство на завода умело да насочват желанието, силите и дръзновението на младите хора, да се втурнат те към неизвестни брегове, а не да им се поставят бариери на недоверие и съмнение.

Стремим се да прилагаме нов подход и нови решения и в областта на информацията. Досегашната практика на използване на каталози, проспекти и техническа литература е явно недостатъчна за динамичните темпове на развитие в областта на техническия прогрес. Струва ми се, че това беше една от причините клубовете за техническо и научно творчество на младежта и младежките творчески колективи при нас да не могат да се изявят напълно, твърде дълго да се анализират и обсъждат техните решения от съвети и комисии, преди да бъдат приети, и още по-трудно реализирани в метал.

Задачата, която сега сме си поставили, е в работата да използваме повече промишлени образци и те да бъдат анализирани по-комплексно. Всеки възел, всеки детайл в тях трябва да бъде преценен, какви са неговите функционални качества и защо е поставен, да бъде сравнен с нашите разработки, да се помисли за неговото рационализиране. На тази основа в кратък период от време ще изградим млади, амбициозни творчески колективи, обръщайки се с лице именно към клуба за техническо и научно творчество на младежта и младежките трудови бригади. С това младите специалисти ще се подготвят, не както беше досегашната практика, само за създатели на изделия, а ще допълват познанията си по изработката на тези изделия. **Това за нас е най-същественият момент — именно засилване на реализацията на младите специалисти в процеса на осъществяване на техните проекти.**

В подкрепа на този извод ще споделя опит по конструирането и усвояването на револверната глава РГ—100Х. Идеята за нейното усвояване се роди след доставката на първите вносни глави, с които окомплектовахме новите стругове с цифрово програмно управление.

Digitized by Google

Веднага беше сформиран младежки колектив, който успя за три месеца да извърши наша разработка. Само още месец беше необходим за изработването на първите 5 броя от нулевата серия. Времето беше кратко и трудностите не бяха малко. Разработката се извърши с хора, които за първи път в своята практика работят в това направление. С наличните машини в завода трябваше да се създава технология за високопрецизна шлайфова обработка. С наши сили изработихме и необходимите за задвижването микроелектродвигатели. А когато изделието се раждаше в метал, научният консултант на клуба за техническо и научно творчество на младежта, комунистът Минчо Топалов, председателят на клуба инж. Петър Мичевски и младите комунисти инженерите Милко Маринов, Славко Влаховски и Мирослав Немски неотлъчно стояха до работниците, вдъхновяваха и въвличаха чрез своята всеотдайност, чрез личния пример, поемаха риска и отговорността при неизвестното. За целия авторски колектив и за внедрителите изчезнаха границите за работно време и разделението на задълженията. Ентусиазмът не прекъсна и след внедряването. Всяка глава трябваше да бъде надеждно проверена, преди да се вложи в машината.

Друг състав от клуба за ТНТМ под ръководство на младия комунист инж. Минчо Колчевски конструира и разработи електрически симулатор за изпитание на главата, с което беше решен въпросът за качеството при производството на този възел.

Със същия ентусиазъм работиха младите хора и при усвояването на новите машини с цифрово програмно управление. Липсваше опит, всеки се самообучаваше, но в тези трудни моменти изковаха авторитета си и израснаха младите специалисти: инж. Стефан Христов — като програмист на стругове с цифрово програмно управление, инж. Петко Шошков и инж. Христо Байрактаров — като електрончици, оживяващи системите за управление. Те бяха гръбнакът за обучение на следващите кадри, които подготвихме като специалисти в процеса, когато усвоявахме новите машини.

Сега, когато голяма част от трудностите са преодолени и първите серии машини с цифрово програмно управление са в редовно производство, когато борбата против рутината и консерватизма, против административно-психологическите и други бариери пред научно-техническия прогрес е насочена към следващите нови машини, вече всички възприемат новото направление като реалност. А не бяха малко хората, които не вярваха в реалността на кратките срокове, други се съмняваха в нашите възможности, трети обсъждаха перспективността на тези изделия. В авангарда на вярващите обаче крачеха комунистите, те убеждаваха и въвличаха чрез личен пример, а в едно с тях застанаха младите с техния ентусиазъм и резултатите не закъсняха.

В процеса на усвояване на новите машини и при прилагането им в завода вече като средства за производство на съвременно техническо равнище възникна и още един въпрос: за професионалната подготовка на младежите, за усвояване на най-новите резултати от развитието на науката и техниката. Защото, ако в началото на осмата петилетка работещите машини с цифрово програмно управление бяха единици, сега техният брой е по-голям. Главните движещи фигури, които реализират тази отговорна партийна задача, са млади хора до 30—35-годишна възраст. Сред тях са и секретарите на комсомолски дружества Георги Трифонов, Иван Тодоров, които работят вече на няколко машини, комсомолците Пламен Русев и Григор Генковски, които са подготвени да управляват първите български център-машини.

Дотук стана дума за резултатите от партийното ръководство на техническия прогрес и участието на младите хора в практическата

Digitized by Google

реализация. Тези резултати обаче не са постигнати с магическа пръчка, а с настъпателна и целенасочена партийна работа.

Започнахме с разработването на перспективна петилетна програма по технически прогрес, която беше утвърдена на заседание на партийния комитет, а основните задачи от нея бяха включени и в програмата на окръжния комитет на БКП — Ловеч, с чиято помощ решихме голяма част от координационните въпроси, които се отнасяха и до други стопански обединения и министерства. Оттук нататък всичко зависеше от кадрите, които партийният комитет ръководи.

Първите действия бяха насочени към идеологическата работа. В няколко беседи на открити партийни събрания лектори от дружество „Георги Кирков" ни запознаха с основните тенденции на автоматизацията и развитието на струговите машини с микропроцесорно управление. По предложение на партийното и стопанското ръководство група специалисти посетиха Япония, ЧССР и ГДР, други бяха в СССР — заводите „Толиати" и „Красний пролетарий". Видяното там те споделиха в беседи пред членовете на научно-техническото дружество.

На общо заводско партийно събрание беше разяснена стратегията на комбината и задачите, произтичащи от решенията на XII партиен конгрес за комплексна механизация и автоматизация на производството.

В партийния комитет бе разгледана работата на техническата дирекция, научно-техническото дружество и клуба за техническо и научно творчество на младежта. Отчетени бяха някои слабости и затруднения, направи се прегрупиране на специалистите, а по решение на партийния комитет се създадоха офертен отдел — за разработка и внедряване на програми за микропроцесори, и бюро за конструиране на автоматизиращи устройства. Ръководните кадри получиха поръчения за работа от партийния комитет, а участниците в групите за разработка — от партийната и комсомолската организация при техническата дирекция.

За да достигнем до всеки член на колектива, дирекционният съвет на комбината проведе среща-разговор със хората, които работят в техническата дирекция. Те приеха обещание да изпълнят поставените задачи, но поставиха и редица въпроси, които ръководството на комбината трябваше да реши. За кратко време бяха отремонтирани работните помещения в техническа дирекция, подменено бе осветлението с луминесцентно, внедрихме редица организационни мероприятия, които подобриха условията на труд. Преатестирахме някои от добре работещите кадри и завишихме трудовото им възнаграждение. Четирима от най-добре работещите предложихме за удостояване със званието „Отличник на министерството", а други по предложение на партийната организация изпратихме като демонстранти с новите изделия на международни изложби и панаири. Половината от отличените бяха млади хора, членове на клуба за техническо и научно творчество на младежта.

Основното обаче си оставаше индивидуалната работа с хората, умението на партийния и стопанския ръководител конкретно да подходи към всеки, да разгори творческите му възможности. Периодът на конструирането и изработването на новите изделия се запомни с това, че тогава изчезна бариерата ръководител—подчинен, създадоха се такива взаимоотношения, че и сега, когато се срещнем с участниците, в погледа на всеки от тях се чувствуват доверието и отговорността да започне нова битка.

Ето широкия простор за творчество, наречен интелектуализация на съвременния труд, към който непрекъснато се стремим да насочваме силите на младите специалисти с партийните методи на ръководство и с комсомолските форми на убеждение и мобилизация.

Digitized by Google

МЛАДЕЖКО ДРЪЗНОВЕНИЕ

ДРАГОМИР МЛАДЕНОВ

Цехът за високомоментни задвижвания към завод „Елпром“ в Троян съществува от пет години. Производството е ново и предназначено за металообработващи машини с цифрово програмно управление — едно от главните направления на нашето машиностроене. Продукцията е предназначена основно за износ в Съветския съюз с тенденцията нашата страна да се специализира в това производство в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ. Всичко това поставя пред колектива на цеха важни и отговорни задачи. Голямата отговорност за висококачествена и конкурентноспособна продукция лежи на плещите на един млад колектив, който се създаде и развива заедно с новото производство, с новата техника.

Затова една от главните грижи на първичната партийна организация е грижата за трудовата реализация на младежите и девойките. А те са повече от половината от работещите в цеха. Като се ръководи от решенията на XII партиен конгрес, партийната организация в нашия цех създава и осигурява условия младежите най-пълно и всестранно да развиват възможностите си, да постигат високоефективна и многостранна реализация в труда. За тази цел партийното бюро изисква от комунистите да познават добре обстановката, в която работят и живеят младежите, техните проблеми и вълнения.

В отговор на това преди около три години по инициатива на комсомолците и под непосредственото ръководство на първичната партийна организация в цеха създадохме младежки трудов колектив. Деветдесет процента от състава на работниците са на комсомолска възраст. Младежката бригада прие името на нашия поет-партизанин Тончо Стаевски. По този повод проведохме специално събрание. В началото беше изнесена кратка литературна програма за живота и делото на патрона на бригадата. След това бригадирът запозна гостите с работата на всеки член на младежкия ни колектив. Думата бе дадена и на кръстника на бригадата, героя на социалистическия труд Марин Стаевски, който даде някои напътствия на младежите и обеща да помага за реализиране на задачите, които сме поели като свое задължение. Накрая комсомолският секретар прочете рапорт-обещание на бригадата. Като всяко начало и при нас имаше известни трудности — ново производство, малко недоверие, малко неувереност в собствените сили. Постепенно с непрестанната помощ на първичната партийна организация всичко това се преодоля и младежката бригада израсна и се оформи като стабилен трудов колектив, който изпълнява редовно производствените си задачи. Бригадата е постоянно в първите редици на завода.

Израз на развитието и укрепването на колектива е подемането на инициативата „Героят е винаги в строя“. Нейната същност е в това, че сме поели задължение и изработваме по една трудова норма в повече — нормата на героя. Това е една много перспективна инициатива. Тя играе важна роля за сплотяването на колектива. Открихме влог в Държавна спестовна каса, където всеки месец внасяме парите, получени от допълнително изработената норма на героя. Тези пари се използват за културни мероприятия или за подпомагане на някои нуждаещи се членове на колектива.

Digitized by Google

При внедряването на тази инициатива най-осезателно чувствувахме непосредствената помощ и подкрепа на първичната партийна организация. Грижите на партийното и стопанското ръководство за укрепването и развитието на младежкия трудов колектив са насочени към непрекъснато усъвършенствуване на неговото самоуправление. Те не допускат опекунство и дребнава намеса в живота и работата му, а насърчават и подпомагат всяка ценна инициатива.

За да отговорим на характера на производството, на новата техника и технология, партийното ръководство полага големи грижи и внимание към образованието и квалификацията на младите работници и специалисти. В цеха постъпват на работа предимно младежи. Новопостъпилите веднага се прикрепват към по-стари работници за обучение. Но това не е достатъчно. Затова редовно провеждаме курсове за квалификация на бобиньори и елмонтьори. Изобщо ориентацията на партийното, стопанското и комсомолското ръководство на цеха е предимно да се привличат млади хора — работници и специалисти със средно специално и висше образование. Сега при нас всички младежи в цеха са със средно, средно специално, а 10 души са с висше образование.

Усилията ни за укрепването на организационното състояние на комсомолското дружество намират подкрепата и помощта на комунистите и на партийното бюро.

Комсомолският секретар е член на партийното бюро. Това помага много за координиране на работата между дружествения комитет и партийното бюро. Периодично провеждаме срещи между двете ръководства, на които се поставят, обсъждат и решават въпроси от взаимен интерес. На тях проличава внимателното и насочващо отношение на партийното ръководство към младежките проблеми, към производствените въпроси, които те имат да решават. На тези срещи дружественият комитет поставя проблеми, по които се нуждае от подкрепа и помощ. Критичните бележки и утвърждаващите оценки за работа на комсомолското ръководство помагат и насочват вниманието му към един или друг съществен за младежта проблем.

По някои производствени въпроси, които се отнасят до изпълнението на плана, правим съвместни заседания, на които всеки прави преценка на извършената досега работа и набелязваме нови задачи. Едно такова заседание проведохме в средата на февруари тази година относно поръчката за завод „Красний пролетарий“ в Москва. След като поехме изпълнението на конкретни задачи, поръчката беше изпълнена седем дни предсрочно. Не можем да отминем и личната грижа на партийния секретар на цеха Минко Минев за укрепването на комсомолското дружество. Той ежедневно с такт, умение и компетентност следи за възникналите проблеми, помага както на комсомолския секретар, така и на всеки младеж, нуждаещ се от неговата подкрепа. Той е и един от инициаторите за внедряването на инициативите и почините, подети в цеха. Неуморно се грижи за образованието и квалификацията, за организацията на свободното време, интересува се от всички малки и големи ежедневно възникващи сред младежите проблеми. Можем спокойно да кажем, че под неговото неуловимо на пръв поглед влияние цялото ръководство на цеха е обърнато с лице към работата и проблемите на младежите. С една дума, ръководството вярва и разчита на нас, младите хора.

Как ние отговаряме на това доверие? Направили ли сме всичко възможно, за да го оправдаем?

Такива въпроси при нас не са рядкост. Те се поставят и на събрания, обсъждат се на заседания на дружественото бюро. Задачата за издигане ролята на комсомолското дружество и превръщането му в пръв помощник и резерв на първичната партийна организация решаваме на практика в нашия цех

Digitized by Google

по различни направления. Първото и основно направление е грижата ни да помагаме на първичната партийна организация за изпълнението на производствените задачи. Комсомолците работят на всички възлови места в производството. Това е израз на голямо доверие, но изисква от нас и още по-голяма отговорност, самовзискателност, самокритичност при изпълнение на производствените задачи. Защото от това зависи как ще бъде приста нашата продукция в братските страни, по нея ще съдят за страната ни. Считаме, че сега добре се справяме с тези си задължения. Нерядко в производството се случват върхови моменти, в които трябва да се напрегнат всички сили за изпълнението на поръчката, за да тръгнат вагоните за съветската страна навреме. Именно в тези моменти в помощ на партийното и стопанското ръководство заставаме комсомолците и съумяваме да разясним и убедим младежите в необходимостта от своевременния, качествен и допълнителен труд.

Да вземем например монтажа — краен процес, при който от различни възли и детайли се формира готовото изделие. Изключително важен процес, в който намира израз и трудът на всички предшествуващи операции. Точно този монтаж е поверен на младежкия трудов колектив „Тончо Стаевски", или бригадата настройчици. От тях зависи дали ще е пропуснат некачествен и не добре настроен и изпитан електромотор. Те почти всички са на комсомолска възраст и с висше образование.

В нашия цех новата техника се предоставя в ръцете на младежите. Предстои обучението на група млади работници, които ще поемат новите машини с централно програмно управление. Друг израз на доверие в младите е издигането им на ръководни длъжности. За пример могат да бъдат посочени инженерите Минчо Топалов и Георги Балев и други млади специалисти, които оправдават това доверие не само в трудните за ръководството и колектива моменти, а ежедневно с непосредствената си производствена работа.

Важни критерии за добрата работа и високата отговорност на младежите сега са дисциплината и качеството. Ние сме убедени, че без дисциплина — трудова и технологична, няма високо качество. Младежите от цеха не допускат самоотлъчки, закъснения. Нямаме рекламации за лошо качество на продукцията. В тази насока взимаме мерки още повече да подобрим съвместната работа на комсомолското и партийното ръководство за достойно посрещане на Националната партийна конференция през 1984 година.

Един от основните въпроси в работата на комсомолското ни дружество е опазването на социалистическата собственост. По този повод младежкият ни трудов колектив започна да работи по варненския почин. Във Варна бяха изпратени административното и профсъюзното ръководство на цеха. След като се върнаха, те разясниха пред трудовия колектив подробно какво представлява тази инициатива и какъв икономически ефект има от нея. На събрание на цеха бяха сключени договори между работещите и ръководството на завода за стопанисване и опазване на машините. Все още има проблеми по цялостното внедряване на този почин, по неговото контролиране. Вярваме, че с помощта на партийната организация ще успеем да се справим добре.

Доказателства за признанието на труда на младежите е честото излъчване на младежкия трудов колектив „Тончо Стаевски" за цехов и заводски първенец. Много от младежите също се класират за първенци по тримесечия и за годината.

Наша постоянна грижа е да създаваме условия в цеха младежите да участвуват в интелектуализацията на труда в материалното производство и в другите сфери. Подпомагаме ги да изграждат у себе си умение, да усвояват и прилагат най-новите знания в своята професия и да ги прилагат в практиката.

Digitized by Google

Изискваме от тях да се утвърждават като личности с богата обща и специална подготовка, носители на професионални знания, непосредствено свързани с най-новите постижения на научно-техническия прогрес.

Към завода имаме клуб за техническо и научно творчество на младежта и с гордост можем да заявим, че 98 процента от комсомолците са членове на този клуб. Значителни са научните им разработки, с които те участвуват непосредствено в производството. От началото на формирането на цеха членовете на клуба самостоятелно изработиха магнетизиратор, стендове за изпитване на двигатели, стенд за изпитване на статор за тахогенератор и много други нововъведения. Това много ни помага в производството, защото при възникване на авария в дадено съоръжение ние сами я отстраняваме и с това пестим ценно работно време. От една година в механичния цех се внедрява нова, по-производителна техника с цифрово програмно управление.

Дейността на клуба за техническо и научно творчество на младежта не се ограничава само с изработване и внедряване на научни теми. Във връзка с изпълнението на инициативата, подета от младежите от цялата страна „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение", младежи висшисти от цеха и членове на клубния съвет водят периодично школи по въпросите на челния световен и наш опит в професията, на авангардни технологии и други.

Не можем да оставим на заден план и съвместната работа на комсомолското дружество и първичната партийна организация по въпросите за идеологическото израстване на хората от нашия цех. От средата на младежите се изявиха добри пропагандисти като инженерите Георги Гачевски, Георги Балев, Евстати Дочев, които дейно работят за успешното провеждане на партийната учебна година.

Нашата партийна организация полага постоянни грижи за младите комунисти на работа в Комсомола. Те съдействуват за провеждането на партийната политика сред младежта, а от друга страна, те пренасят, изтъкват, защищават младежките проблеми и интереси, довеждат ги до знанието на партийната организация.

Digitized by Google

КОНТРОЛЪТ В УЧИЛИЩЕТО

ГЕОРГИ ГИЦОВ

Предоставеното право на партиен контрол над дейността на училищната администрация постави в нови взаимоотношения партийната организация и административно-педагогическите ръководства и предполага да се приведат формите и методите на партийна работа и ръководство в съответствие с тези взаимоотношения.

Училищната първична партийна организация, макар и обикновено малобройна, носи пълна отговорност за осъществяване на партийната политика в областта на образованието. Това предполага по-ефективно и настъпателно да се утвърждава като политически ръководител и организатор на преустройството, да засилва контролните си функции.

Предоставеното право на партиен контрол като уставна норма е не само право, но и задължително изискване. Утвърждаването му в дейността на партийната организация в учебните заведения е гаранция за нови успехи.

Какво означава това за партийната организация?

Под контрола на партийната организация са административните ръководства, отделни ръководители и дейци, които работят в колектива, където е изградена и упражнява своята ръководна роля първичната партийна организация.

Пред партийните организации административните ръководства лично докладват, предоставят пълна и точна информация за своите програми и решения, за действителното състояние на нещата. Това дава възможност на събрания реално да се преценява как се осъществява партийната и държавната политика в дадено учебно зведение. По този начин първичните партийни организации се запознават с всички интересуващи ги документи, справки, доклади и осъществяват контрол над онези ръководители, чиято дейност не излиза извън мащабите на трудовия колектив. Партийните организации и бюра имат правото да дават политическа оценка за дейността на служебните ръководства за изпълнение на възложените им задачи, да обсъждат партийното положение на отделни ръководители, ако те не изпълняват според изискванията на партията своите задължения. Първичната партийна организация има право да обсъжда и да прави предложения и за служебното положение на ръководителите на учебните заведения.

Въз основата на различните форми и методи на запознаване със състоянието на нещата партийната организация обсъжда работата и взема решение за нейното подобряване. Ръководството е длъжно да изпълни тези решения. В случай на несъгласие проблемите се поставят пред партийните комитети — тези, които непосредствено ръководят организациите.

Digitized by Google

Контролът върху дейността на администрацията не означава противопоставяне между административното педагогическо ръководство и партийния орган или първичната партийна организация. Напротив, контролът предполага повишена отговорност на административното ръководство пред партийната организация за правилното използване на предоставеното й право. В същото време тази дейност е призвана всестранно да повишава авторитета и влиянието на ръководителя, да допринася за повишаване на организираността, да укрепва дисциплината в труда и т. н.

Правото на контрол дава възможност за активно, реално участие на комунистите в управлението на учебните заведения. Гарантира възможността първичната партийна организация да се намесва в работата на административното ръководство и да му въздействува. Пълното осъществяване на контролната дейност означава цялостно и всестранно да се анализира изпълнението на директивите на партията за по-нататъшното развитие на учебното дело и най-главното — да се организира изпълнението на тези директиви от конкретния педагогически колектив.

Изкуството в организацията на контрола е в съсредоточаването на вниманието и усилията върху ключовите звена от различните сфери на учебната и обществената дейност. Много важно е партийната организация да проявява избирателна способност, да показва кои са тези проблеми и задачи, върху които трябва да се упражнява правото на партиен контрол, кои са онези възлови проблеми, от които зависи дали ще функционира нормално цялата училищна система. Ето защо трябва да знаем и да видим добре с какво да се захванем, към какво съдържание да се насочим — в каква форма и организация за вложим усилията си.

Решенията и изискванията, предявени от Дванадесетия конгрес на партията, проблемите, задачите и подходите, съдържащи се в следконгресните речи и изказвания на др. Тодор Живков, конкретизират при новите условия на преустройството предмета на партийния контрол. На преден план сега излиза необходимостта, умението да се овладява и прилага научният подход и ленинският стил на работа и ръководство. Това е утвърденият политически курс и подход, свързан с последователно провежданата линия за интензификация и интелектуализация на производството, върху основата на съвременните постижения на научно-техническата революция, най-пълноценно използване на производствените мощности, провеждането на строг режим на икономии и т. н. Неговата сърцевина е икономическият подход и приложението на икономическия механизъм във всички сфери на обществото, в това число и в извънматериалната сфера. Първичните партийни организации в учебните заведения все по-добре осмислят политическите, икономическите, идеологическите, учебно-дидактическите, възпитателните и други аспекти на този подход за постигането на генералната цел, поставена пред образователната система.

Контролната дейност следва да установява доколко новите теоретични разработки и практически подходи, развити в докладите, речите и изказванията на др. Т. Живков след Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, са поставени в центъра на организаторската дейност на училищното ръководство, доколко те се пренасят в педагогическите колективи и достигат до всеки преподавател — за тяхното бързо осмисляне, усвояване — да станат те основа на работата и борбата за изпълнение на конгресните решения. Приети ли са като нови могъщи идейни, политически и организационни оръжия за по-успешна и плодотворна работа по преустройството на образователната система?

Digitized by Google

Обучението, учебно-възпитателният процес има своя интелектуална мисия. Творческото начало в ръководната дейност на педагогическите кадри се проявява в новаторски размисли, в активност и рационалност в мисленето. Тук от особена важност е умението на партийното бюро и първичната организация да програмира, да трасира пътя на преустройството успоредно с ежедневната организаторска дейност, която се върши. Само така се утвърждава и повишава организираността, дисциплината и отговорността в труда, упорито се работи за преодоляване на инертността, рутинните методи на ръководство, бюрократизма.

Пред първичните партийни организации в училищата стои задачата за усъвършенстване на социалистическата организация на педагогическия труд и ефективното осъществяване на цялостния педагогически и идеологически процес. В това направление правото на партиен контрол ще се осъществява при изработването на качествени вътрешноучилищни ръководно-контролни документи и указания, утвърждаващи стройна вътрешна организация, както и други дейности, които довеждат до изграждането на ведър микроклимат. Утвърждаването на строг ред и организираност ще доведе до преодоляването на редица отрицателни явления, които съпътстват училищния живот, и ще създава оптимални условия за творчески учебен труд.

При работата на управленческите органи и звена за точното и компетентното им функциониране би следвало да се използват максимално полезни форми на работа, позволяващи да се разграничават правата, задълженията и задачите, осигуряващи пълна координация, съгласуваност и диференциация на разностранната дейност, а при организацията на работата на учителския съвет — актуалност на обсъдените проблеми и взетите решения, организация за тяхното изпълнение, стила и методите на училищното ръководство, на ръководно-контролната дейност, работата на дирекционните съвещания и много други.

Правото на партиен контрол следва да осигури решаването на критичните места на преустройството. Все още недостатъчно се работи за задълбоченото изучаване и вникване в същността, в замисъла на новата учебна документация, в новите моменти при организацията на учебно-възпитателния процес, мястото на новите учебни дисциплини, новата номенклатура на широкопрофилните професии, организацията на свободно избираемата и факултативната подготовка и т. н. Тук правото на контрол следва да осигурява качествена внедрителска дейност при прилагането на учебната документация в микросредата, в ежедневната работа с изискванията и критериите, със замисъла на макроразработките на органите на образованието. Целта е да не се допуска избледняване, да не се получава разминаване.

Вече трета година ще навлиза постепенният преход на преустройството на сегашните общообразователни училища, средните професионално-технически училища и техникумите. Затова партийните организации с още по-голяма грижа и внимание се обръщат към промените, които се извършват в учебната документация за общообразователната и професионалната подготовка на учащите се.

Кои да бъдат акцентите? Това е преди всичко големият кръг от проблеми — материални, кадрови, учебно-възпитателни, — осигуряващи обучението в I—III клас. Ето какво споделя др. Тодорка Аврамова — партиен секретар на 134-то основно училище в София: „Училището ни е старо, с почти стогодишна история, с износена и недостатъчна материална база. Независимо от това следваше да осигурим всички необходими условия за обучението на учениците от 1 до III клас. Партийната организация и училищното ръководство потърсиха вътрешни

Digitized by Google

възможности. Чрез реконструкция и модернизация усвоихме неизползвана база за учебна площ — уютни и обзаведени класни стаи, кабинети, игрални и други помещения. Сега училището ни служи за показ пред другите колективи."

Наред с грижите, които ще се полагат по целия фронт на преустройството, усилията на партийните организации следва да бъдат насочени за реализиране на новите изисквания към професионалната подготовка на подрастващите — достигане на висок професионализъм до степен на овладяна широкопрофилна професия и специалност, като същностна, неделима част на многостранното развитие на личността.

В комплекса от задачи, които сега стоят в по-нататъшното преустройство на образователната система, като възлов проблем е професионалната подготовка на средношколците от средните политехнически училища, защото за първи път ще се реализира за днешните единадесетокласници професионална подготовка във II и III степен при условията на учебно-производствени комплекси с едногодишен курс на обучение и 10 седмици производствена практика, със задължителен квалификационен изпит и т. н., равнозначна по количество и близка, но качествено нова по съдържание професионална подготовка с тази, получавана в СПТУ.

Редица партийни организации имат разбирането, че на сегашния етап ударният участък на преустройството е изграждането и организацията на учебно-професионалния комплекс и произтичащите от това задачи. „Нашият техникум е образцов, с огромна и модерна база — споделя др. Сотир Стойков, директор на ТФМО—София. — Независимо от това, изграждането на учебно-професионален комплекс предизвика сериозни размисли в партийната организация и училищното ръководство. Разговорът пред партийното събрание беше на тема „Какво означава да отговорим на изискванията на организацията на учебно-възпитателния процес в условията на учебно-професионалния комплекс?" Задачите бяха да определим номенклатурата на широкопрофилните професии и специалности; да направим инвентаризация на базата и да прегрупираме и изградим нова база за обучението на широкопрофилните професии; да определим и осигурим подготовка на учителите; да запознаем целия учителски колектив с новата организация на професионална подготовка."

Обучението по новите общотехнически учебни предмети, организацията на учебната и лабораторната практика изискват по пътя на реконструкцията и модернизацията обновление на съществуващата база, създаването на нови кабинети, лаборатории и работилници, тяхното оборудване и техническо въоръжаване по количество и качество със съвременни инструменти, уреди и апарати — задача, която следва да се решава от училищните ръководства в тясно взаимодействие със стопанските организации. А за обучението на учениците в III степен, наред с определянето на самостоятелните работни места, да се полагат грижи за изграждането на учебни цехове, работилници, сервизи, халета, участъци и т. н.

Особено отговорни са задачите на стопанските организации и предприятията. С насрещния план за 1984 г. трябва да се осигурят реални работни места в производството за обучението в III степен.

Партийният контрол следва да бъде насочен към реализиране на новите изисквания за професионална подготовка на подрастващите — пълноценна социална и трудова реализация на младежта.

Както е посочено в Тезисите на ЦК на БКП по образованието, от първичните партийни организации в учебните заведения се изисква на дело да осъществяват тясно взаимодействие с партийните организа-

Digitized by Google

ции от предприятията, АПК и по местоживеене с тези, които използват кадрите, при решаването на въпроси като: създаване на условия за внасяне на високоефективна организация при провеждането на обучението, на трудовата и учебно-производствената дейност; непрекъснати грижи за подготовката на висококвалифицирани кадри.

Упражнява се все по-действен контрол по подбора, квалификацията и работата на майсторите, работниците, специалистите и ръководителите, работещи с учащите се, в засилване на грижите за педагогическата просвета; осигуряване на реални работни места в производството за обучението в III степен; получаване на разпределение за назначаване на работа, осигуряване на суровини, материали, енергетични ресурси, производствена програма, изкупуване на продукцията и т. н.

Главното сега е да се стигне до стопанските организации, до отделното предприятие, икономиката да се подготви, да се осигури педагогически и икономически ефективна производствена дейност за учащите се през настоящата учебна година.

Тук от особена важност е контролът по осъществяването на професионалната подготовка и реализацията на подрастващите, включването на учащите се в активна спортно-туристическа и физкултурна дейност; рационалното и ефективно използване от учащите се и преподавателите на наличната специална база на стопанските предприятия, както и на базите за спорт, отдих и туризъм.

При новите условия може ли училищната партийна организация да упражнява правото на партиен контрол над дейността на хората, които осигуряват професионалната подготовка на учащите се? Пряко — не. Но това не означава, че не може да се намерят съвместни форми за дейност и контрол между двете партийни организации, съществуващи на различни територии, но участвуващи в решаването на общи проблеми. Това поставя в ново положение партийните бюра, организации и училищните ръководства. Те следва да развиват нови интеграционни процеси, връзки и взаимоотношения, да търсят нови организационни форми, средства и подходи на работа и ръководство.

Под особено внимание на партийния контрол е всекидневната работа на преподавателите, умението им да организират учебно-възпитателния процес, да овладяват съвременната методика на преподаване, методическото обновление да бъде постоянен атрибут на урочната работа. Как то се извършва — организирано и планомерно — от ръководствата на училищата и на най-добрите учители, носители на I и II клас квалификация, старши и главни учители и т. н.

Нараства отговорността на партийните организации за превръщането на челния опит в масова практика, бързото внедряване на научно-педагогическите постижения в учебната практика. Към използването на нашия и чуждия челен педагогически опит не бива да се пристъпва механически, без умелата конкретизация за мястото му в учебното заведение, в предметните комисии и т. н. Представлява интерес опитът на РК на БКП в район „В. Коларов" — Пловдив в организирането на научно-практическа конференция на тема „Работата на партийните организации в учебните заведения по повишаване ролята и отговорността на субективния фактор — учителството — за интензификация, за повишаване качеството и ефективността на учебно-възпитателната работа". Заслужава внимание обмяната на опит по проблеми като: използване правото на контрол за активизиране на субективния фактор, мястото на външните фактори в организацията на урока, развитие на таланта на учителя, повишаване творческата и социалната активност на учителя, разкриване на професионално-творческия характер на труда на учителя и т. н.

Digitized by Google

Правото на партиен контрол се упражнява при решаването на кадрови въпроси — проблем, тясно свързан с изискванията за изграждането на дееспособен учителски колектив.

Преустройството на образователната система през преходния период ще предизвика известни размествания, пренасочване и съкращения в учителските кадри — дейност, която се нуждае от системен партиен контрол. В съответствие с учебната документация и контингентите на приемите, в условията на всяко учебно заведение за тази учебна година и в перспектива следва да се разработят точни разчети за потребността от учителските кадри, особено за тези, които ще преподават във II и III степен. Въвеждането на нови учебни дисциплини и учебно съдържание предполага преди всичко намиране на добри преподаватели и грижа за организираната им квалификация и преквалификация. Особено внимание да се обръща на работата с младите учители, създаването на местни кадри, тяхното задържане и социално-битово устройване, за да се решат въпросите с нередовните учители, с подмладяването на учителските колективи, увеличаване броя на учителите с висше образование и т. н.

Партийната организация е отговорна за всички нерешени въпроси в училището. Неупражнено политическо ръководство може да се илюстрира с извадки от ревизионния акт на главния специалист от Министерството на народната просвета: „В СПТУ по електропромишленост единственият електроинженер е заместник-директорът. Електротехниката се „преподава" от машинен инженер и учител-специалист, а специалният, теоретичният предмет — от майстора по практика... Малко по-късно, по молба на ръководството — при обсъждането на урока да бъдем по-внимателни, защото и без това учителят искал да напуска... това училище. Измененията в учебния план са наложили съкращения в щата. Но защо е съкратен точно учител-електроинженер? Сега електротехническите дисциплини се преподават от инженер-химици." Явно е, че партийната организация е стояла встрани от тези проблеми.

В практиката отделни учебни заведения утвърждават план за перспективното развитие на учителския колектив — процес, оглавяван и ръководен от училищната партийна организация, която програмира именно какви хора са необходими, за да се изгради здрав, дееспособен, професионално компетентен учителски колектив. Ето защо предложенията, включени в плана за социалното развитие на учителския колектив, следва да се имат пред вид от съвета за народна просвета и да бъдат съобразявани при извършваните съкращения, размествания, пенсионирания.

Партийната повеля „Дисциплина и качество, качество и дисциплина" има конкретни свои измерения в живота и дейността на училищния колектив. В последно време твърде често говорим за цената на времето. Известно е, че учебно-възпитателният процес се реализира в рамките на задължително регламентирано време, което юридически и нормативно може да се използва само за учение. В учебната документация изрично и изчерпателно са посочени изключенията, допустимото освобождаване на учители и учащи се от училище за други дейности. Зачестиха случаите на откъсване, на извикване учители и учащи се от преки учебни занятия, често учебното време се използва за други не по предназначение цели.

Освен неправомерните отклонения от учебни занятия са налице и други, скрити страни на похабяване ценно учебно време. Това са преди всичко неуплътненият учебен час, незадоволителната подготовка на учителя за часа, неумението да се преподава, да се осигури високоефективен учебен труд, да се дават нови знания за 10 минути от часа. Не са единични случаите, когато не се вземат часове или се закъснява за тях, други — да се сливат, да се съкращават, да се правят

Digitized by Google

размествания, да се освобождават ученици. Цели учебни дни „организирано“ се пилеят за неподготвени и неефективни мероприятия за сметка на невзето учебно съдържание. За една част от учениците дните за учебна практика са ваканционни дни. Зачестиха случаите на смяна на учителите през учебната година, по 3—4 в учебна година, и то по основни предмети. Не липсват и примери. Събрание на първична партийна организация в едно от училищата с езиково обучение в София. Докладът с правилна постановъчна част, актуален и ориентиран към новите задачи, критичен, но — критика, свързана с нерешени въпроси и слабости, имащи чисто субективен характер: несвоевременно назначени 7 преподаватели, лоша дисциплина при учителите, закъснения за час, невзети часове, разкарване на учители и ученици по безцелни и недобре организирани мероприятия и т. н. Или — друг пример. Програмирано посещение на главен специалист на МНП и ръководството на училището в урок по практика — на строителен обект. В определения час заедно със заместник-директора на училището се посещава обектът, но там няма нито учител, нито ученици...

Следва да се запитаме — при наличието на тези слабости, а те не са единични — има ли в тези учебни заведения първични партийни организации. Вече посочихме — слабостите се констатират. Но търсят ли се причините защо е принизена реалната политическа сила и отговорност? Именно към такива прояви трябва да се насочва партийният контрол. И не само това — а да се създава атмосфера на обществена нетърпимост и непримиримост към хората, допуснали тези недостатъци, имащи чисто субективен характер. При наличието на тези и на други факти възниква въпросът за необходимостта партийните бюра и организации в училище да проявяват умение и да търсят строга партийна и служебна отговорност за неизпълнение на задачите. Не са редки случаите, когато административното ръководство „информира“, „докладва“, „сигнализира“, а по същество се прикрива зад партийната организация, с което се оправдава за лошото състояние на нещата в даден колектив.

В доклада на Дванадесетия конгрес се отбелязва, че главното в нашата работа е и трябва да бъде контрол и помощ, помощ и контрол. Контрол — умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен.

Превантивният характер на контрола е в органическа връзка и зависимост от неговата съвременност и системност, което осигурява ритмично и качествено изпълнение на решенията. Не по-маловажно изискване за засилване ефективността на контрола е неговата компетентност. Друго важно изискване за контролната дейност на партийните организации е засилване конкретността и действеността на проверката — да се съчетават с близка и непосредствена помощ, оказвана на изпълнителите. В голяма степен превантивният характер на контрола се определя и от неговата всеобхватност и гласност на резултатите.

Бидейки по своя характер настъпателен и като му се придава гласност, партийният контрол оказва голямо възпитателно въздействие на всички трудещи се, допринася за създаването на обществено мнение и нетърпимост спрямо носителите на отрицателните постъпки, предупреждава за опасността от повтарянето им.

В доклада пред Националната партийна конференция (1978 г.) др. Тодор Живков изтъкна: „В нашата партия всички организации имат право на контрол. Имат го, но не всички го използват както трябва и когато трябва. Те просто оставят да ръждясва едно незаменимо оръжие за партийно въздействие. Партийни организации, които не осъществяват пълноценно контролните си функции, не могат да се реализират като политически ръководители на съответните колективи.“

Digitized by Google

Кои са причините?

Не са редки случаите, когато партийната организация не използва утвърдените и присъщи на нея политически форми, методи и средства за осъществяване на контрола, нарушава принципа на единоначалието. Проявява неразбиране, че правото на партиен контрол не им предоставя административно-разпоредителни функции, че те не могат пряко да се намесват, да отменят разпореждания или да издават нови при ръководството на учебното заведение и т. н. Част от партийните организации не провеждат редовно събирания, с което стесняват възможностите за упражняване на контрол, лишават комунистите от това им неотменно право. Друга част не съумяват да използват пълноценно и системно контролните функции на партийното събрание. Те не всеки път успяват да подбират и да поставят на обсъждане жизнено важни проблеми, към решаването на които да се насочат вниманието и усилията на комунистите и целите колективи. Понякога това се затруднява и от поведението на самите административни ръководители, които под една или друга форма не зачитат партийната организация. Една част от тях на думи възприемат партийния контрол, но на дело не изпълняват своевременно или докрай партийните решения и указания. Други пък се стремят да поставят под своя зависимост партийния секретар или бюрото. Не са редки случаите, при които административни ръководители формално се отчитат пред партийните органи и организации за състоянието на работата, като не отделят внимание на своя принос и отговорност. Недостатък е още и това, че от партийните организации е стеснен кръгът на кадрите, които следва да се отчитат и носят отговорност за състоянието на отделни страни на дейността.

Най-разпространени са обаче случаите, при които административните ръководители само информират партийните органи и организации за състоянието на работата, дават указания, поставят задачи, без да виждат самокритично своята вина и отговорност при изпълнение на решенията. Понякога при такива случаи партийните органи и организации принизяват своята взискателност, плахо пристъпват към търсене на лична отговорност, когато това се налага. Често пъти слабостите, допускани от отделни дейци, се приписват като слабости на партийните организации или на целите колективи.

Използване правото на партиен контрол от ППО в учебните заведения би било немислимо, ако тази дейност умело не се ръководи от партийните комитети. Положителна е практиката в това отношение на ОК на БКП — Русе, на партийния комитет в района „В. Левски" в Пловдив и т. н. Взетите решения, обмененият положителен опит и постоянните грижи са спомогнали по-успешно да се решават редица въпроси в развитието на учебното дело.

Налице са и някои слабости по ръководството на училищните партийни организации от редица партийни комитети — общ е характерът на това ръководство. То не помага да се разкрива специфичното поле за изява, ръководство и въздействие на училищните колективи. На отделни места е допуснато механично уедряване на училищни партийни организации или неправилна структура в различните условия на селищните системи, поради което обеднява съдържанието на вътрешнопартийния живот, на обсъжданите въпроси и взетите решения по проблемите на образованието. Другаде стоят открити въпросите за малобройните първични партийни организации в учебните заведения, за тяхното застаряване.

Контролната дейност е призвана да спомага за ефективното решаване на тези и на редица още насъщни проблеми на партийната работа.

Digitized by Google

размествания, да се освобождават ученици. Цели учебни дни „организирано“ се пилеят за неподготвени и неефективни мероприятия за сметка на невзето учебно съдържание. За една част от учениците дните за учебна практика са ваканционни дни. Зачестиха случаите на смяна на учителите през учебната година, по 3—4 в учебна година, и то по основни предмети. Не липсват и примери. Събрание на първична партийна организация в едно от училищата с езиково обучение в София. Докладът с правилна постановъчна част, актуален и ориентиран към новите задачи, критичен, но — критика, свързана с нерешени въпроси и слабости, имащи чисто субективен характер: несвоевременно назначени 7 преподаватели, лоша дисциплина при учителите, закъснения за час, невзети часове, разкарване на учители и ученици по безцелни и недобре организирани мероприятия и т. н. Или — друг пример. Програмирано посещение на главен специалист на МНП и ръководството на училището в урок по практика — на строителен обект. В определения час заедно със заместник-директора на училището се посещава обектът, но там няма нито учител, нито ученици...

Следва да се запитаме — при наличието на тези слабости, а те не са единични — има ли в тези учебни заведения първични партийни организации. Вече посочихме — слабостите се констатират. Но търсят ли се причините защо е принизена реалната политическа сила и отговорност? Именно към такива прояви трябва да се насочва партийният контрол. И не само това — а да се създава атмосфера на обществена нетърпимост и непримиримост към хората, допуснали тези недостатъци, имащи чисто субективен характер. При наличието на тези и на други факти възниква въпросът за необходимостта партийните бюра и организации в училище да проявяват умение и да търсят строга партийна и служебна отговорност за неизпълнение на задачите. Не са редки случаите, когато административното ръководство „информира“, „докладва“, „сигнализира“, а по същество се прикрива зад партийната организация, с което се оправдава за лошото състояние на нещата в даден колектив.

В доклада на Дванадесетия конгрес се отбелязва, че главното в нашата работа е и трябва да бъде контрол и помощ, помощ и контрол. Контрол — умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен.

Превантивният характер на контрола е в органическа връзка и зависимост от неговата съвременност и системност, което осигурява ритмично и качествено изпълнение на решенията. Не по-маловажно изискване за засилване ефективността на контрола е неговата компетентност. Друго важно изискване за контролната дейност на партийните организации е засилване конкретността и действеността на проверката — да се съчетават с близка и непосредствена помощ, оказвана на изпълнителите. В голяма степен превантивният характер на контрола се определя и от неговата всеобхватност и гласност на резултатите.

Бидейки по своя характер настъпателен и като му се придава гласност, партийният контрол оказва голямо възпитателно въздействие на всички трудещи се, допринася за създаването на обществено мнение и нетърпимост спрямо носителите на отрицателните постъпки, предупреждава за опасността от повтарянето им.

В доклада пред Националната партийна конференция (1978 г.) др. Тодор Живков изтъкна: „В нашата партия всички организации имат право на контрол. Имат го, но не всички го използват както трябва и когато трябва. Те просто оставят да ръждясва едно незаменимо оръжие за партийно въздействие. Партийни организации, които не осъществяват пълноценно контролните си функции, не могат да се реализират като политически ръководители на съответните колективи.“

Digitized by Google

Кои са причините?

Не са редки случаите, когато партийната организация не използва утвърдените и присъщи на нея политически форми, методи и средства за осъществяване на контрола, нарушава принципа на единоначалието. Проявява неразбиране, че правото на партиен контрол не им предоставя административно-разпоредителни функции, че те не могат пряко да се намесват, да отменят разпореждания или да издават нови при ръководството на учебното заведение и т. н. Част от партийните организации не провеждат редовно събирания, с което стесняват възможностите за упражняване на контрол, лишават комунистите от това им неотменно право. Друга част не съумяват да използват пълноценно и системно контролните функции на партийното събрание. Те не всеки път успяват да подбират и да поставят на обсъждане жизнено важни проблеми, към решаването на които да се насочат вниманието и усилията на комунистите и целите колективи. Понякога това се затруднява и от поведението на самите административни ръководители, които под една или друга форма не зачитат партийната организация. Една част от тях на думи възприемат партийния контрол, но на дело не изпълняват своевременно или докрай партийните решения и указания. Други пък се стремят да поставят под своя зависимост партийния секретар или бюрото. Не са редки случаите, при които административни ръководители формално се отчитат пред партийните органи и организации за състоянието на работата, като не отделят внимание на своя принос и отговорност. Недостатък е още и това, че от партийните организации е стеснен кръгът на кадрите, които следва да се отчитат и носят отговорност за състоянието на отделни страни на дейността.

Най-разпространени са обаче случаите, при които административните ръководители само информират партийните органи и организации за състоянието на работата, дават указания, поставят задачи, без да виждат самокритично своята вина и отговорност при изпълнение на решенията. Понякога при такива случаи партийните органи и организации принизяват своята взискателност, плахо пристъпват към търсене на лична отговорност, когато това се налага. Често пъти слабостите, допускани от отделни дейци, се приписват като слабости на партийните организации или на целите колективи.

Използване правото на партиен контрол от ППО в учебните заведения би било немислимо, ако тази дейност умело не се ръководи от партийните комитети. Положителна е практиката в това отношение на ОК на БКП — Русе, на партийния комитет в района „В. Левски" в Пловдив и т. н. Взетите решения, обмененият положителен опит и постоянните грижи са спомогнали по-успешно да се решават редица въпроси в развитието на учебното дело.

Налице са и някои слабости по ръководството на училищните партийни организации от редица партийни комитети — общ е характерът на това ръководство. То не помага да се разкрива специфичното поле за изява, ръководство и въздействие на училищните колективи. На отделни места е допуснато механично уедряване на училищни партийни организации или неправилна структура в различните условия на селищните системи, поради което обеднява съдържанието на вътрешнопартийния живот, на обсъжданите въпроси и взетите решения по проблемите на образованието. Другаде стоят открити въпросите за малобройните първични партийни организации в учебните заведения, за тяхното застаряване.

Контролната дейност е призвана да спомага за ефективното решаване на тези и на редица още насъщни проблеми на партийната работа.

Digitized by Google

ДВА ПОДХОДА

Като първи помощник-капитан по политическата част в параходство „Българско речно плаване“ — Русе за няколко месеца работих последователно на два кораба с два отделни колектива и две първични партийни организации — на корабите „Панайот Хитов“ и „Васил Априлов“. Докато за първичната партийна организация при първия кораб може да се каже, че повече се стреми, отколкото успява пълценно да изпълнява функциите си на представител на партията в трудовия колектив и на колектива в партията, то другата — на моторния кораб „Васил Априлов“, с успех ги реализира. За нея прегледът за повишаване ролята и боеспособността на първичните организации изигра силно положително въздействие.

Какво е характерно за тази първична организация и за колектива?

Като цяло със своя състав, с организираността, съзнателността, критичността и борбеността си първичната организация се извисява над колектива и успешно го води напред. Това се дължи на съзнателността, активността и чувството за отговорност у всеки комунист както в труда, така и в бита и в използването на свободното време. И при тях има трудности, противоречия и конфликтни ситуации. Почва за съществуването им също има, но важното е, че те навреме ги разкриват и вземат мерки за тяхното преодоляване или най-малкото за намаляване на тяхната сила и отрицателно въздействие върху хората, върху тяхната трудова и социална дейност.

На какво се дължи активната жизнена позиция на първичната партийна организация, на комунистите от моторния кораб „Васил Априлов“? Случайно добре подбран състав на екипажа? Временна активност? Системно провеждана идейновъзпитателна работа? Много са факторите, които я формират, но в основата на всичко постигнато според мен е **бригадната организация на труда,** която създава благоприятна социална среда за успешното развитие на първичната партийна организация и на трудовия колектив. Вътрешнопартийната демокрация, вътрешноколективните взаимоотношения, другарството, взаимопомощта, организираността, критичността, взаимният контрол и самоконтролът във всяка дейност са на висота и те обуславят боеготовността на първичната партийна организация, подтикват развитието и израстването на трудовия колектив на равнището на изискванията на Дванадесетия конгрес.

Партийните членове с готовност приемат възлаганите им задачи, изпълняват ги творчески. За пример мога да посоча другарите Борислав Маринов — капитан на кораба, Димитър Йорданов — главен механик, Добри Добрев — сменен капитан, и други, които въпреки голямата си заетост и неизменната умора от удължената вахта при новата двусменна организация на труда с разбиране, задълбочено, творчески и компетентно работят като стопански и политически дейци. Всъщност това са нови хора на нашето време, изградили у себе си чертите на многостранно развитата социалистическа личност.

В основата на постигнатото развитие на първичната партийна организация и на трудовия колектив на моторния кораб „Васил Априлов“ са новите форми на стопанисване на социалистическата собственост, все по-пълното прилагане на новия икономически механизъм и разширяването на икономическата демокрация. Внедрена е бригадната организация на труда, всички членове на екипажа участвуват в

Digitized by Google

управлението на производствената дейност, повишиха се контролът и самоконтролът. Всички се чувствуват солидарно отговорни за крайните резултати от общия труд.

Разбира се, новата социална среда сама по себе си не може да даде високи резултати. Необходима е и системна идейновъзпитателна работа. Тя се провежда при конкретни условия, използват се разнообразни форми и най-вече индивидуалната работа с хората. Тук въпросът опира до подхода и най-вече до това, че се отчитат производствените и социалните условия на трудовия колектив. От капитана до последния моряк всички еднакво са заинтересовани от крайните резултати на своя труд и от формирането на работната заплата. Всички са в материалното производство и еднакво чувствуват отговорността за успешното изпълнение на стопанските задачи, а също и за решаването на въпросите, засягащи дейността и живота на колектива.

Защо при екипажа на моторния кораб „Панайот Хитов" това не се постига? Защото там поради характера на организацията на труда икономическата демокрация е на по-ниско равнище, редовите членове на екипажа по-слабо чувствуват своята отговорност за общата работа и за крайните резултати, което неминуемо води до по-ниска производителност на труда и до по-ниски резултати. Разбира се, не на последно място нещата опират до кадрите, които при новата двусменна организация на труда е наложително да бъдат специалисти, да притежават високо професионално майсторство, за да водят сигурно поверения им кораб по постоянно изменящата се навигационно-пътна обстановка на река Дунав. Непрекъснато да повишават своята квалификация в процеса на труда, да предават своя положителен опит по линия на наставническото движение, да изучават и прилагат челния наш и чуждестранен опит.

Екипажът на моторния кораб „Васил Априлов" е добре информиран, хората активно се отнасят към заобикалящите ги проблеми, свободно изказват мнения и предложения, проявяват другарство и взаимопомощ. Похвални са дисциплината и заинтересоваността им към общата работа. Създадена е обстановка на нетърпимост към мързеливците, кръшкачите и дърдорковците. В събранията на първичната партийна организация и на масовите организации се разглеждат актуални въпроси, провеждат се допълнителни разговори с отсъствуващите поради служебна заетост, запознават се с материалите, с взетите решения, с възлаганите задачи и поръчения. Така се осигурява пълна и навременна информираност по въпросите и се създава лична заинтересованост и повишена активност при тяхното обсъждане и изпълнение. Бригадата работи с намален състав в сравнение със старата организация на труда, с удължено работно време и няма място за неучастие или пасивно участие на хората в различните производствени дейности на кораба. Затова и резултатите са радостни, планът се изпълнява успешно. Реализират се икономии от горивно-смазочни материали — основното разходно перо в нашата транспортна дейност: например за месеците януари и февруари т. г. са икономисани 10 250 кг газьол и 233 кг масло на обща стойност 7524 лв.

Важно е и друго — морално-политическото състояние на екипажа, благоприятният микроклимат и високото чувство за дълг и отговорност на всички за общото дело. В основата им, както стана дума, лежат новата бригадна организация на труда, разширената вътрешнопартийна и социалистическа демокрация, системната и целенасочената идейновъзпитателна работа, в която се използват разнообразни подходящи форми, съобразени с конкретните условия на корабния колектив, неговите възможности и интереси. Първичната организация се старае при решаването на въпросите да се прилага от стопанските кадри по-

Digitized by Google

литически подход, да се спазва принципът за еднопосочност на личните, колективните и обществените интереси. В събрания на първичната организация се обсъждат актуални стопански и обществено-политически въпроси, взимат се решения, осъществява се своевременен партиен контрол и проверка за тяхното изпълнение. Стопанските дейци се отчитат пред първичната организация и пред трудовия колектив как изпълняват възложените им поръчения. Включени са в агитколектива за устна политическа агитация, в партийната учебна година и навсякъде успешно се справят със задачите и поръченията. Повдигнатите от екипажа въпроси се водят на отчет, своевременно се поставят пред флотския партиен комитет за решаване. Резултатите се разгласяват чрез всекимесечно издавания бюлетин, изпращан до всички първични партийни организации на брега и по корабите.

Вероятно, ако и на кораба „Панайот Хитов" се използват същите форми на работа и стопанисване, които не са обективни дадености, то сегашният състав на първичната организация и на трудовия колектив биха постигнали много повече както при изпълнението на производствените задачи, така и при отстраняването на възникващите противоречия и конфликти, без да се стига до сблъсъци и сътресения в работата и взаимоотношенията в колектива. Но в случая на първичната партийна организация ѝ е необходимо още доста да поработи върху своето развитие и усъвършенствуване, за да изпълнява успешно ролята си на ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив.

Мицо МИЦОВ
първи помощник-капитан в параходство
„Българско речно плаване" — Русе

РАСТЕ ОТГОВОРНОСТТА НА КОМУНИСТИТЕ В СЪВЕТА

След териториално-административното деление на страната през 1979 година общинският народен съвет, като орган на държавната власт, придоби нови права и задължения, които оформят структурно и организационно неговата дейност. Поради това още в първите месеци след изграждането на общината първичната партийна организация в съвета — Сливен се насочи към подобряване на стила и методите в работата на отделите и службите. Тяхната дейност трябва максимално да се приближи до звената, които ръководят, организират и контролират.

Целта на партийната организация бе да направи комунистите и специалистите от съвета съпричастни на проблемите на трудовите колективи и на стопанските организации. В условията на обособяващата се и утвърждаващата се дейност на общината това беше изключително необходимо. Поставихме въпроса на партийно събрание, обсъдихме възможностите, средствата и формите за близък контакт с ръководствата и колективите на предприятията. В тази насока бяха направени решителни крачки. Те се изразяват в прякото участие на общинския народен съвет в планирането на производствената дейност и социалноикономическото развитие на колективите в стопанските организации и предприятията, във формирането на бюджета и в контрола за разходите на средствата, в пълната информираност за стро-

Digitized by Google

ителството на главните обекти — от проектите и проектно-сметните документации до предаването им за експлоатация. Естествено, при такъв подход изпълнителният комитет, партийната организация и целият колектив на съвета добре познават състоянието на нещата в промишлеността и строителството, на търговията, услугите и културното развитие на града и общината. Това респективно води и до по-голяма оперативност в организаторската и ръководната работа на съвета.

Все по-високите изисквания към общинския народен съвет за усъвършенстване на неговите функции, за разширяване на правомощията, на отговорността му за комплексното развитие на общината не можеха да се реализират със стария комплекс от знания и досегашния практически опит. Трябваше да се скъса окончателно и с най-незначителните остатъци от методите на чиновника, на бившия „общинарин" и да се развива у всекиго ново, социалистическо отношение към проблемите на икономиката, на културното развитие, на порасналите потребности на населението.

Започнахме с комунистите. Стилът и методите на тяхната дейност станаха обект на разговор при замяната на партийните документи. И сега тези въпроси заемат главно място в отчетите и самоотчетите пред партийната организация или пред партийната група. Всъщност отчетът и самоотчетът станаха задължителен елемент и в материалите, които отделните комунисти внасят в партийната организация, в партийното бюро или в партийната група, в изказванията им по обсъжданите въпроси. Усилията на първичната партийна организация да изключи материали и изказвания „въобще по въпроса" бяха успешни. Разговорите станаха по-конкретни, темите по-проблемни, мероприятията и решенията по-малко на брой, но по-добре обмислени, по-точно дефинирани, повече обвързани с днешния и утрешния ден на селищната система.

В продължителната работа за усъвършенстване на стила и методите обърнахме особено внимание на някои въпроси, които носеха белезите на формализъм или явно бяха подценявани. Става дума за квалификацията на специалистите, за състоянието на правните им знания. Промениха се програмите за квалификацията на служителите — в тях се включиха теми, свързани с най-новите законни постановки и нормативни изисквания. Обърна се внимание на практическото им приложение в условията на комплексното административно, техническо и финансово обслужване на населението. Лектори бяха най-добре подготвените ръководители от общинския народен съвет и юристи и обществници с дългогодишна практика. С издигане равнището на професионалната подготовка на кадрите се подобряват качеството и културата на обслужването, а това от своя страна влияе положително на обществената производителност на труда.

Административното ръководство правилно разбира намеренията на първичната партийна организация и дава пример за оперативност, деловитост и организираност в работата. Това помогна на бюрото и организацията да повишат изискванията си за лична отговорност и личен пример на всеки комунист, за активна позиция на специалистите при изпълнението на поръчаните им задачи.

Дванадесетият конгрес на БКП и последвалите го теоретически разработки и практически подходи на др. Тодор Живков поставиха още по-високи изисквания към първичните партийни организации за издигане на тяхната роля и боеспособност. В тези документи беше начертана основната линия за бъдещото развитие на общината. Общинският народен съвет е единствено отговорен за интензивното социалноикономическо развитие на селищната система.

Това определя и по-нататъшната работа на първичната партийна организация в общинския народен съвет. Тя се изрази в порасналите критерии към планирането на икономиката в общината. Все по-често се обсъждат задачите, които определят ролята и мястото на съвета в комплексното развитие на Сливен. Комунистите са главната организираща сила за осъществяване на мероприятията на общинския съвет за благоустрояване и хигиенизиране на града, за развитие на материалната база на търговско-битовото и транспортно-съобщителното обслужване на населението, за осъществяване на широка програма в областта на просветата, културата и здравеопазването. В първичната партийна организация се обсъждат плановете и отчетите за социалноикономическото развитие, въпроси, свързани с административното, техническото и финансовото обслужване на населението, социалните проблеми на града и колектива и т. н.

Всичко това се съпровожда с усъвършенстване на организационната дейност, с ангажирането на широк кръг комунисти в нея. Повишиха се изискванията към материалите, внасяни за обсъждане в заседания на партийното бюро и на събрания. За онези, които засягат особено важни проблеми или комплекс от въпроси, се изгражда работна група. Където е необходима компетентността на специалистите по различните направления, се търси тяхната помощ. Изградихме например работна група във връзка с разработването на перспективната програма на партийната организация по марксистко-ленинското обучение и по повишаване на икономическите знания — в нея участвуваха специалисти от икономическия отдел. Имахме работни групи при прегледа за реда и дисциплината. При разработването на план-мероприятията на организацията участвуваха комунисти от плановия отдел.

В условията на работата ни за издигане ролята и боеспособността на организацията за изпълнение решенията на XII конгрес качествено се подобри и дейността

Digitized by Google

на партийните групи, очерта се по-добре мястото им в решаването на главните проблеми в живота на микроколективите. На свои събрания те разглеждат проблеми, свързани с изпълнението на конкретни служебни задачи, състоянието на дисциплината, качеството на обслужването, социално-психическия климат и др. Повишава се инициативността на комунистите. Посистемна и целенасочена е индивидуалната работа в партийните групи, а това повишава инициативността на комунистите. Предложенията, които правят те за решаването на проблемите, са добре обмислени и обосновани, способствуват за подобряване и усъвършенствуване на нашата дейност.

Преустройството на идейновъзпитателната работа и приетият по-късно перспективен план на първичната партийна организация за марксистко-ленинското обучение и повишаване на икономическите знания за периода 1982—1986 година ни помогнаха да видим някои слабости на политическата просвета в качествен аспект, които се стремим да решаваме по-пълно и по-конкретно.

Практическите занятия например по-рано бяха почти инцидентни. Сега това е преодоляно, а някои занятия организираме в самите предприятия, където непосредствено се решават обсъжданите въпроси. Така практически занятия по новия икономически механизъм имахме в завод „Победа", в комбинат „Г. Димитров".

Липсваше материална база за идейновъзпитателна работа. Завоевание на партийната организация е създаването на партиен кабинет със задоволителен книжен фонд, технически и нагледни средства за партийната и профсъюзната учебна година. Кабинетът разполага с две зали, които предоставят добри условия за работа. Чувствително се подобри и нагледната агитация.

В политическото ръководство на масовите организации използваме натрупания досега опит в профорганизацията и в дружеството на ДКМС. Положителните изменения и тук не са малко. По-добре се води съревнованието, по-активно работят профгрупите, засили се наставническото движение за обучение на младите служители.

Дълбоко съзнаваме, че цялата ни политическа работа трябва да бъде подчинена на главната цел: активно участие на първичната партийна организация в изпълнението на социалноикономическите задачи на общината. Назря идеята да се разработи перспективна програма за постигането на тази цел. Увереност в тази нелека работа ни даде успешното изпълнение на мероприятията и препоръките от характеристиката на организацията, приети във връзка с прегледа. Изградихме работна група, ръководена от първия зам.-председател на изпълнителния комитет, направихме среща със специалисти от Академията за обществени науки и социално управление. Запознахме се с интересни форми на работа в Ленинския район на столицата. Всичко това ни послужи за основа да видим собствените си въпроси за решаване, да преценим силите и възможностите си. Изготвихме план-мероприятия за издигане ролята и участието на първичната партийна организация в решаването на социалноикономическите задачи на Сливенската селищна система за периода 1983—1985 година. В края на миналата година материалът беше обсъден в партийната организация, допълнен с ценни предложения от комунистите и сега е ръководният ни документ за работа.

Искаме да отбележим голямата грижа и помощ на окръжния комитет на БКП и общинския партиен комитет в Сливен за разработката на плана, за да бъде той действително програма за развитието на първичната партийна организация, за непрекъснатото издигане на нейната роля в живота на общината. И това е само един епизод от постоянното внимание на партийните ръководства в Сливен към общинския народен съвет и към работещите в него комунисти.

Изминалите месеци на тази година потвърждават, че първичната организация правилно се е насочила към този метод — да поставя един главен проблем за решаване в рамките на по-продължителен период. Показател за това е порасналата активност на комунистите.

Тя пролича най-напред в обсъждането на основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда. Разговорът за концепцията и уводната статия на в. „Работническо дело" — „Отговорност, взискателност, ред и дисциплина", предизвикаха преглед за реда и дисциплината и комплексното обслужване в общинския народен съвет. Под ръководството на партийните групи в профгрупите се водеха разговори по тези въпроси. Комисията за народен контрол направи комплексна проверка на реда и дисциплината, на качеството на административното, техническото и финансовото обслужване на населението. Прегледът завърши със събрание на колектива, на което бяха посочени положителните резултати и негативните страни в работата ни; набелязахме мероприятия за подобряване на дейността ни по тези проблеми.

Както се вижда, успехите не са малко. Те са дело на комунистите и на целия колектив. Но има и въпроси, които трябва да решаваме, и то по-бързо и по-добре.

Нужно е например не само да създаваме условия за професионалната изява на специалистите, но и да осъществяваме подобър кадрови подбор на новопостъпващите изпълнителски и други кадри, за което е необходима по-голямата активност на първичната партийна организация. В плана за участието на партийната организация в социалноикономическото развитие на общината е отделено внимание и на този въпрос — да се усъвършенствуват формите и съдържанието на работата за

Digitized by Google

подобряване кадровото състояние на колектива. Назначаването на изпълнителските кадри ще става след консултации с бюрото. Поставя се задачата да се утвърди конкурсното начало при издигането на началници на отдели и главни специалисти в отделите и службите.

Не бива да се успокояваме, че са вече решени въпросите на комплексното административно, техническо и финансово обслужване на населението. Все още много работа предстои и на комунистите, и на целия колектив в тази насока.

В условията на нашата селищна система се налага партийната организация да работи последователно за по-тясна връзка между отделите на общинския народен съвет и тези на районния народен съвет. На комунистите от общинския съвет е необходимо да познават наред с другите въпроси проблемите на селското стопанство и на самозадоволяването на общината.

Има какво да се прави за по-високата ефективност на идейновъзпитателната работа: да се обогатяват формите и съдържанието ѝ, по-активно да се използва агитаторският апарат, партийният клуб да се напълни с живот. По-резултатно може да се прилага партийното поръчение.

Очакваме, че заедно с осмислянето на постиженията ни анализът на нерешените проблеми и търсенето на пътища за преодоляването им ще бъдат съдържание на предстоящата отчетно-изборна кампания. Защото комунистите от общинския народен съвет добре оценяват растящите изисквания към тяхната дейност. Днешното равнище на първичната партийна организация чертае утрешния ден на целия колектив. Това, разбира се, създава условия и предпоставки за пълна мобилизация в осъществяването на политическата и организаторската дейност на първичната партийна организация, повишава отговорността, вдъхва увереност и оптимизъм.

Йордан ЙОРДАНОВ
секретар на първичната партийна организация в общинския народен съвет — Сливен

Digitized by Google

БЕЗСМЪРТИЕ НА ПОДВИГА

Септемврийското въстание от 1923 г. в нашата литература

Идват моменти в живота на един народ, когато той с всички свои сили, с цялата си енергия трябва да защити правото си на свобода, на демократична власт, на човешки живот. Пропуснат ли се тези моменти, отмине ли революционната ситуация, протече ли всичко по старите коловози, не само дълго ще тегне робството, но и народът ще загуби онова уважение, което му е тъй необходимо.

Септември 1923 г. Бият камбаните по градове и села. Работници и селяни грабват оръжие, за да се противопоставят на насилниците, за да съборят фашистките тирани. Г. Димитров по-късно ще каже, че той се гордее „с това героично въстание". А В. Коларов ще прибави: „Това беше едно голямо събитие от решаващо значение за хода на историята на българския народ".

В първото наше народно антифашистко въстание, ръководено от Комунистическата партия в съюз с Българския земеделски народен съюз, трудовите хора показаха, че с присъщия им героизъм могат да устояват завоюваните си права, че могат да воюват против развилнялата се буржоазия, че са достойни наследници на славните априлци от 1876 година.

●

Въстанието не успя. Жестоко бе потушено. В него намериха смъртта си хиляди знайни и незнайни герои. Потресена бе родната ни земя от нечовешките жестокости.

Тогава и в следващите години се постави един много важен въпрос: как ще приеме честната българска интелигенция тези най-нови факти от родната история? Ще долови ли тя волята на народа за победа, ще утвърди ли светлия му героизъм, ще види ли неговото мъченичество, ще благослови ли подвига му и ще осъди ли и прокълне пъкленото дело на онези, които потъпкаха въстанието?

Гаврил Генов казва: „Кървавата бразда, която раздели през септември трудещите се маси от буржоазията, се разшири, задълбочи и стана бездна". И това е самата истина. Нашата народна интелигенция не остана и не можеше да оста-

Digitized by Google

не нито спокойна, нито безразлична пред масовото въодушевление, пред героичните пристъпи на септемврийците, нито пред кървавите вакханалии на царските офицери и шпицкомандите. Тя високо, ясно, категорично изрази своите симпатии и антипатии, преклони се пред подвига на народните герои и осъди онези, които разкриха противочовешката си същност.

В това отношение народната ни интелигенция прояви рядка сплотеност и единодействие. Журналисти, писатели, художници и др., макар и да осъзнаваха жестокостите на тогавашното време, останаха верни на своята съвест, разгърнаха своите сили и способности да утвърждават и отричат, да опоетизират и заклеймяват.

Нашата литература широко и многостранно постави темата за Септемврийското въстание, за неговите причини, за моментите от неговото протичане, за епичните сблъсъци между народа и неговите врагове, за нечувания погром, за страшните дни и нощи, които надвиснаха над родната земя. Както и за непрекършената вяра, че временната победа на тъмните сили не е и не може да бъде крайна и окончателна победа. Поезията и художествената проза, лирическите стихотворения и разказите, баладите и поемите, а по-късно повестите и романите на няколко поколения български писатели се изпълниха с възторзи и неугасима болка, с надежди и бурни протести. Те изградиха образи на народни борци, на покрусени бащи и майки, на поразени от жестокостите деца, на озверели „патриоти", които под звуците на „Шуми Марица" избиваха невинни хора и палеха къщи.

Със защитата на септемврийците и тяхното дело, в преклонение пред подвига им, в заклеймяване на жестоките им противници се зае вдъхновеното перо на Никола Фурнаджиев с изненадващия негов размах и емоционална сила. Към него се прибавиха поетичната красота, тънките детайли и завладяващата баладична тайнственост на Асен Разцветников, лиричните импресии и народно-битовата експресивност на Ангел Каралийчев, оварварените образи и резки поанти на Гео Милев, сатирико-изобличителният патос на съзнателно заострените образи на Антон Страшимиров, безпощадният реализъм на Людмил Стоянов и т. н. За да дойдат по-късно като необходимо допълнение и обогатяване на темата за Септемврийското въстание проникновенията на Крум Велков и Орлин Василев, епичната широта на Емил Коралов, осъвременената преценка и изображение на Емилиян Станев.

Септемврийското въстание като тема, като проблем, като виждане не е нещо временно, случайно навеяно, не е нещо прилепено към родната ни литература. Напротив, на този героичен момент от историята на народа ни са посветени най-дълбоко лиричните, изповедни произведения, той е отразен чрез изживени, най-често откъснати от сърцето образи. В произведенията на септемврийска тематика е вложен много жар, изобилстват бурни чувства. Те са пронизани от светъл оптимизъм и черна покруса, носят нещо и от могъщото движение на бурята, и от обновителната сила на пролетния вятър, и от черния и задушаващ дим на жертвените клади. В тях се дочува и тържественият звън на бъдните камбани.

Народното въстание не е една обикновена тема, един обикновен проблем за българската литература. То е разтърсващо събитие, огнена буря, в която се запалват и изгарят призрачността, отвлечената образност, търсената музикална приглушеност на символизма. И се ражда поезията и прозата на напиращия и пулсиращ живот, на динамичната действителност, на безпрекословното утвърждаване и страстното отричане.

През 1924 година Гео Милев пише в сп. „Пламък", г. I, кн. 2: „Българската поезия има нужда от оварваряване. От сурови сокове, в които има първобитен живот — за да й дадат живот." И наистина Септемврийското въстание дава

Digitized by Google

възможност суровите сокове да обновят българската литература. Така се потвърждава и една голяма и несъмнена истина — че ярката, силната, дълбоко вълнуващата литература е в най-тясна зависимост от духовния живот на народа, че тя е своеобразно отражение на неговите окрилени надежди, на трепетните му очаквания, на тежката му покруса, на парещата му болка.

Асен Разцветников, Никола Фурнаджиев и Ангел Каралийчев са сътрудници в сп. „Нов път" на Г. Бакалов и правят първите си литературни стъпки в началото на двадесетте години. Краткият подем на Септемврийското въстание и неговият страшен разгром им прави поразяващо впечатление. И в своето творчество те дават непосредствен израз на своите и народните упования, на стъпканите мечти. Подлагат и на своеобразна морално-нравствена присъда действията на погромаджиите.

Никола Фурнаджиев с хиперболично виждане отразява картината на Септемврийското въстание като някаква космическа картина, в която широкомащабното, чутовното и приказното преминават в нещо апокалиптично. И заедно с това, като четем неговите стихове, ние нито за момент не губим представата си, че събитията са съвременни и са наши, български. Защото националният колорит, битовите детайли, селската атмосфера непрекъснато ги обгръщат и обгарят.

В стихотворния сборник на Фурнаджиев „Пролетен вятър" (1924 г.) кървавите конници са се втурнали лудо под нашето родно небе. Изгорели са селата и скърцат бесилките, страшно и глухо стене вън побеснелият вятър. Дългите нощи са опрени от черни огньове, а небесата гледат без милост.

Тези картини на необуздано раздвижване, на жесток погром и вледеняващ ужас не скованат поета, не убиват вярата му в бъдещето. В поемата „Сватба" народното въстание (не само днешното, но и утрешното) е видяно през очите на един истински българин като голяма и шумна сватба, където бият „тъмни тъпани", надигат се пъстрите бъклици, пеят „червени и бесни петли", и същевременно — като „весела смърт".

Последната строфа от четвъртата част на поемата:

„Хей, мои сватбари, хей гайди и свирки, и тъпани,
на сватба, на сватба в неделя — на сватба и смърт!
Небето гори и земята е в кърви окъпана
и буйни потоци в полетата родни ехтят."

Нито по смисъл, нито по образност, нито по музикалност текстът навява някаква безутешност и сковаващо отчаяние. Напротив, тук се съдържат очакванията за нов революционен призив.

Асен Разцветников е далече както от имажинистическия размах на Фурнаджиевата образност, така и от неговия напорен ритъм. Септемврийската поезия на Разцветников печели с класическата избистреност и красотата на образите, зад които прозира истинска емоционална глъбина. Тук смирената вечер, която е нежна сестра, трябва да приспи в своите звездни люлки на смърт ранените в борбата за правда и свобода. А Дунав, в който е закотвен шлеп на обречените на смърт септемврийци, разтваря нежна длан и приказно блести с подводни широти.

Целта обаче на големия поет не е чрез красотата на образите и галещата музика на думите да достигне до някакво настроение на кротка примиреност и всеопрощение. Напротив, той умее в духа на Смирненски чрез тези художествени средства да достигне до ясни и определени идейни внушения, умее, оставайки в повечето случаи в областта на уравновесената и изящна красота, да предизвика дълбоко потресените, категорично да осъди или да прехвърли необходимия мост към бъдещето. Така в стихотворението „Каин", едно от най-силните му произведения със септемврийска тематика, Разцветников рисува предсмъртните минути на

Digitized by Google

онези, които са поведени на разстрел. Няма тук остри и експресивни характеристики на убийците, няма пряко подчертано съчувствие към жертвите.

Всичко сякаш става в някаква атмосфера на притихналост, едва ли не насън. И само думите: „Беше жестокост и тъпа, и странна, /бяха смразени от ужас лица", ни напомнят за страшната действителност.

През 1924 г. Ангел Каралийчев издава своя сборник с разкази „Ръж", който се открива с вълнуващо посвещение на читателите: „На вас, мои черни братя! Искам да хвърля в душите ви едно надеждно пламъче. Да трепне и да ви поведе като витлеемска звезда през кървавата нива на днешния ден към бъдещето на доброто и красотата. Как — не зная. Ако вие всички имахте една ръка, щях горещо да я стисна. Щях да ви кажа: „кураж!"

И наистина в повече от произведенията, поместени в сборника, гори това „надеждно пламъче" и техният автор иска да е мост от кървавото настояще към мечтаното бъдеще.

Трудно е да се каже, че в тази своя книга Каралийчев е белетрист в обикновения смисъл на думата. Неговите произведения нямат определена и развиваща се фабула, пък и самите герои не са откроени с оформени характери, изградени с множество детайли. Писателят създава своеобразни лирични импресии, в които доминират чувствата и настроенията.

Фашистките изстъпления, погромът, на който са подложени найсмелите и техните близки, са черна сянка, хвърлена върху живота на трудовите хора. Понякога тази сянка прераства в неутешима болка, в тежка скръб. Но героите не навеждат само глава, не се затварят в себе си. Те търсят изход. Така например в импресията „През прозореца" пътуващият във влака се вживява в онова, което неотдавна е било, и от гърдите му се откъсва болезнен вик:

„... Измийте с огнена вода ръцете си, от които капят кървави капки".

И идва неговото пожелание за нов живот, за нови човешки отношения, при които няма да се повтори изживеният ужас: „Ако можехме да бъдем само братя! Добри и верни синове на щедрата земя... Да пей ралото и сърпът в ръката ни. Очите ни да са здрави, когато се впият далече зад сивите хълмове, където расте хляб."

Поемата „Септември" от Гео Милев е отпечатана в една от книжките на сп. „Пламък" през 1924 г., а като отделно издание излиза няколко години по-късно. Авторът на поемата не е непосредствено свързан с ония среди, които подготвят въстанието или участвуват в него. Но той като честен интелигент, който с интерес следи литературния и обществения живот, и като човек, преживял ужасите на империалистическата война, постепенно се приближава до революционните позиции.

„Септември" е изключително оригинално произведение, в което са съчетани в едно цяло вниманието към някои отделни факти на въстанието с тяхното широко обобщение, а понякога с философското им осмисляне. Особено голям успех е постигнал Гео Милев в разкриване картината на надигането на народа, на устрема към свободата, както и в заклеймяването на онези, които потушават въстанието.

Народът е главният герой в поемата. Той е, както се изразява Г. Цанев, велика, но първична стихийна сила. Поетът не само изобразява масата, той се възхищава и прекланя пред нея. И когато реакционните сили организират жестокия погром, когато затворите се изпълват с хора, окървавяват се мегданите, горят селата и труповете изпълват реките, поетът изразява неудържимия си гняв.

Но временното надмощие на погромаджиите не действува обезкуражително на Гео Милев, не убива вярата му, не смрачава хоризонтите му. Според финала на поемата ще оттекат мътните води на гру-

Digitized by Google

бата намеса и насилие, септемврийският погром ще се превърне в майски цъфтеж и никой не ще може да спре безконечния възход нагоре.

Крум Велков идва от народните низини. Той е участник в революционното работническо движение и в Септемврийското въстание. Така че неговият роман „Село Борово" (1932 г.) е рожба и на непосредствен жизнен опит, и на умение за търсене обобщение и смисъл в протеклите събития. Писателят не само има дарба да разказва занимателно, интригуващо. За пръв път, в темата за Септември, той изгражда по-плътни, по-многостранни и детайлизирани образи на участниците във въстанието, както и на някои техни врагове. Особено релефни са образите на Марин, Игнат и Йордан. И ако Марин е млад работник, израсъл в мъка и тежък труд и дълбоко вярващ в комунистическата правда, но заедно с това с много възторженост и душевна чистота, без нужния житейски опит, то Игнат се е закалил в трудностите и недоимъка, преминал е през суровата школа на войната и е придобил солиден организационен опит. А Йордан се увлича в анархистични акции, но постепенно романтичните му горения преминават и той се очертава като бъдещ зрял революционер.

Романът „Село Борово", както и други произведения със септемврийска тематика, рисува смъртта на първите, които вдъхновяват и водят. Врагът обаче не съумява да унищожи партийната организация. След преминалата буря оцелелите застават на поста си, идват и нови попълнения и село Борово се готви за нови борби.

Основните творци на септемврийската литература: Н. Фурнаджиев, Ас. Разцветников, Анг. Каралийчев, Гео Милев, Кр. Велков, са хора в цъфтящата си младост. Те в началото на 20-те години едва навлизат в третото десетилетие на своя живот. Сред тези духовно бодри и смели млади хора се нарежда вече зрелият писател Антон Страшимиров със своя роман „Хоро" (1926 г.)

Страшимиров е будна и неспокойна търсеща личност. Той има различни идейни увлечения и понякога новите му политически позиции са в остро противоречие с предишните. Но когато царското офицерство и шпицкомандите започват да подлагат трудовите хора на страшно поругание и мъченическа смърт, писателят има мъжеството да излезе с позив, в който недвусмислено заявява: „Клаха народа, както и турчин не го е клал".

Романът „Хоро" е остра и безпощадна сатира. Това е вик на съвестта на писателя, разбудена от кървавите дни и нощи, от пламналите пожарища, от издевателствата над трудовия народ. Авторът не изгражда последователен и плавен сюжет, не се придържа към установена фабула. С подчертана експресивност, с памфлетна заостреност той рисува отделни сцени от въстанието, които по-скоро се обединяват от няколко общи герои. На преден план са враговете на септемврийците: околийският началник Сотир Иванов, полковник Гнойнишки, кметът Нако. Те са развилняли се „усмирители", загубили човешкия си облик. Не случайно финалът на романа е хорото на майките, заставени да играят над труповете на близките си, и молбата на полудяващите жени да се разтвори земята, та да ги погълне.

●

След народната победа през 1944 г. няколко български автори се връщат към темата за Септемврийското въстание от 1923 г. Между тях особено изпъкват Емил Коралов с неговия роман „Септемврийци" (1954), Емилиян Станев с „Иван Кондарев" (1958—1964). Двамата белетристи имат възможност да създават вече при нови творчески условия романи, които се основават на по-задълбочени проучвания, създават широка и сложна фабула. Естествено и образите на комунистите-ръководители тук са изградени чрез по-сложни взаимоотношения с другите герои, даден е и по-цялостен портрет на народа като колективен персонаж.

Digitized by Google

Народът живее с героизма на септемврийци, той се прекланя пред техния величав подвиг, пред несломимата им воля за победа, пред онова нравствено превъзходство, което те показаха пред жалките свои врагове.

Народът пази най-скъп спомен, прикътал е до сърцето си и имената на онези поети и писатели, които се вдъхновиха от делото на септемврийци и разкриха тяхната самоотверженост. Показаха, че историята ще презре насилниците и ще им отдаде заслужения позор на презрението.

Историята и литературата както в много случаи, така и в този, тръгнаха успоредно по един път, който извежда към народните герои, към вечната слава. А тиранията е заклеймена, тя е отнесена към вечния позор.

доц. Йордан ЦОНЕВ

ПРЕЗ ОНИЯ ДНИ И НОЩИ

Събота вечер беше. Преди гроздобер. Тате тръгна с брат ми Владо да спят в колибата на лозето и за моя радост взеха и мен. На изпроводяк мама уговаряше тате:

— Мито, не си играй с огъня! Остани си тая нощ в къщи...

Като не можа да го склони, додаде:

— Поне децата не води с тебе.

Мръкваше се. Тате взе вързоп със завивки и ни подвикна: „Хайде, деца, тръгваме!“.

Когато стигнахме до джамията, вместо да хванем по прекия път за лозята, тате ни поведе вляво, към извора. После свихме към подножието на баира, по един стръмен път, орязан от дълбок коловоз. Излязохме горе на равното. Тук нашето градче Фердинанд (сега Михайловград) свършваше с къщата на баба Данка Милчовица. Пред нас на вечерното небе се тъмнееше кълравата корона на акациево дърво, което стърчеше самотно край шосето. Когато наближихме на няколко крачки от дървото, под него се размърдаха човешки силуети и изведнъж оттам ни стресна едно рязко: „Стой! Кой е там?!“

Заковахме се на място. Към нас приближиха двама мъже, въоръжени с пушки.

— Къде отивате?! — строго попита единият от тях, едър мъж, като шареше изпитателно с очи по вързопа.

— На лозето... Ще спим там, да пазим гроздето — отговори тате.

Двамата непознати си прошепнаха нещо и след това едрият се обърна към тате:

— Тя ела с нас под акацията за малко! Децата нека почакат тук.

Тате се върна скоро, придружен от същите мъже.

— Деца, друг път ще спим на лозето — каза ни той, като подаде вързопа на брат ми. — А вие се върнете у дома и кажете на майка ви, че аз скоро ще си дойда. Отивам за малко в града по една работа. Така й кажете. Хайде!

Върнахме се с брат ми по същия път. Градът, потънал в мрак, беше странно притихнал. Само тук-там от дъното на някой двор струеше слабата светлина зад запердено прозорче. От този мрак и спотаена тишина аз, деветгодишен малчуган, се озъртах плахо в тъмнината, стисках здраво ръката на бате и потичвах до него, за да не изоставам.

Тази вечер в къщи си легнахме без тате. Имахме всичко две соби. В източната креватът на тате и мама беше в дъното, до влажната стена, на другия креват, до прозореца, спяхме ние, тримата братя — Владо, Пено и аз. Мен, като най-малък, ме слагаха в средата. Дядо Петър спеше сам в другата соба. Тя ни служеше и за килер.

Бяхме вече заспали, когато силни гърмежи ни събудиха.

— Мамо! — извикахме разтреперани от страх и наскачахме от кревата.

— Не бойте се, деца! Не бойте се! Тука съм — притече се към нас мама. — Легнете си...

А навън трещеше адска стрелба, та стъклата на прозорците дрънчаха като при

Digitized by Google

земетресение. Вкупчили се, ние се вслушвахме в гърмежите и със страх се взирахме в тъмнината навън. Изплашена, мама завика по нас: „Лягайте, бе! Скоро се завийте презглава!... Ох, боже! Къде ли е тоя мой мъж?! Какво ли стана с него?!" — завайка се тя и захлипа.

— Не плачи, снахо! Не тревожи децата. Мито ще си дойде — успокояваше я дядо, който беше влязъл при нас, щом чул пукотевицата.

По едно време гърмежите поредяха, а на сутринта съвсем секнаха. Навън грейна едно меко септемврийско слънце, та дворът ни заблестя с всичките си цветя. Някъде към девет часа сутринта градският барабанджия заудря припряно барабана, крачейки по поляната срещу нас. Спря на обичайното си място до големия камък и се провикна: „Съобщава се на всички граждани, че днес, 23 септември 1923 година, се обявява работническо-селска власт!"

— Дум, дум! — удари той барабана на завършек и отмина нататък.

От този момент сякаш някакво чудо стана с хората от квартала ни. Те заизлизаха на улицата, говореха радостно възбудени, прегръщаха се и се поздравяваха: „Да ни е честита свободата!"...

Мама се разшета из двора, залови се да мете пред къщи, после прикътка кокошките, даде им да ядат. От време на време тя поглеждаше към портата за тате. Дядо ходеше из двора, спираше се, смукваше от лулата и си говореше: „Най-после!... Доживях да дочакам наша власт!"

Прилепих се до него:

— Дядо, татко ще си дойде ли днес? А, дядо?

— Дядовото! — погали ме той по главата. — Ще, ще, Ачко. Ще си дойде баща ти. А сега иди да си играеш.

Към обяд тате си дойде. Поуспокоена, мама му сложи да яде. Бързал, казваше. Имал много работа в града. И хапнал, не хапнал, отново излезе...

Снощи тате ни бил взел с бате на лозето само за прикритие. Гласел се да ни остави сами да спим там, а той да се присъедини към въстаниците в местността „Парта" на градските лозя. Оттам след полунощ да атакуват града. Но планът му пропаднал. Мъжете с пушките, които ни спряха край акациевото дърво, го арестували. Те били от фашисткия пост, заел позиция край града срещу въстаниците. Баща ми веднага го откарали в околийското управление, където фашистите били задържали и други комунисти. Призори, на 23 септември, арестуваните били освободени от въстаниците, които щурмували града от всички страни...

Ох, този 23 септември! Колко пъти в тоя неделен ден огън и желязо разтърсваха града! А нас в къщи треска ни тресеше без тате! Хората още не бяха дошли на себе си от нощесната стрелба и към два часа след обяд отново затрещя: „Тря-яс! Та-та-та!"

От време на време избухне едно тежко „Ба-ам!", та разтърси земята под краката ни.

— Това е сигурно топ! — определяха братята ми.

— Войници! Гледайте, гледайте, тичат към баира! — викна по едно време Пено.

— Бягай от джама, бе! — сгълча го мама.

Постепенно стрелбата оредя. От баира долитаха само единични пушечни изстрели и топовни бумтежи.

По здрач откъм баира отново загърмя и затрещя. Изведнъж оттам прокънтя на вълни, на вълни „Ура-а! Ура-а! Напред, другари!" По нашата улица бягаха войници към центъра на града, сподирени от въстаници.

Този път стрелбата продължи до тъмно. Следващия ден, понеделник, съм го запомнил като спокоен, ден без съсък на куршуми и вой на бомби. Към обяд мама ме хвана за ръка и ме поведе из чаршията да търсим тате. А из центъра на града оня народ! Гъмжило! Въстаници прииждаха на групи, на групи от околията. Кервани от волски коли и конски каруци се точеха от селата. Караха за града зайре, брашно, боб, месо, мас...

Открихме тате срещу общината в един голям салон, приспособен за шиваля. В салона шивачи, като баща ми, шиеха дрехи за въстаниците. Тате ме целуна по бузата и ми даде бучки захар: „На! Па да се не отделяш от майка ти!" После с мама отидохме до Народната банка, която служеше тогава за щаб на въстанието. В щаба непрекъснато влизаха и излизаха въстаници. На близката поляна в няколко казана къкреше манджа, а наоколо въстаници, насядали на тревата, се хранеха. Занесохме от тази манджа и на тате...

Изминали бяха три мирни дни и градът пак се затресе от гърмежи. След това из улиците забучаха камиони, пълни с въоръжени войници. А после!... Като завилняха ония цанкови шпицкомандаджии, оная войска! И сега, и сега тръпки ме побиват, като си помисля за погромите от ония дни и нощи! То черни царски камионетки, претъпкани с вързани въстаници, то масови разстрели в общи гробници под върбите на река Огоста! Ами пожарите в нашия квартал!...

На поляната срещу нас имаше стара едностажна къща, в която живееше семейството на Исмаил Бекиров. В четвъртък същата седмица, посреднощ чухме тревожни викове и плачове в техния дом. А там!... Войници, плъзнали като глутница вълци, изливат върху къщата тенекии с газ и я подпалиха! Старата плетарка пламна като купа сено... И сега като че ли чувам отчаяните писъци на булята, стопанката на дома! Ох, как си скубеше косите, горката! Не стига това, ами един войник я блъскаше с приклада на пушката си, а около нея пискаха като разпилени пиленца трите й щерки и малкото й момче Енвер!...

Digitized by Google

Не! Не може с думи да се предаде ужасът, който изживяваха тогава тия хора! Та само предишната нощ злодеите бяха зверски убили край Огоста бащата — чичо Исмаил и големия им син Тефик като участници във въстанието. А сега и къщата им запалиха!

В тези бурни дни, заедно с българи, геройски се бориха съграждани от турски произход, евреи, арменци и др. и изгоряха в огъня на въстанието в името на една идея — комунистическата.

Нашите, като видяха, че гори къщата на съседите, грабнаха завивки, дрехи, съдове и ги прехвърлиха през зида, в двора на съседа ни Ристо. Не се знае, рече мама, дали няма да им скимне на тия изедници и нашата къща да запалят!

Най-после съмна! Булята със смъкнатс фередже, като птица с пречупено крило, ровеше из пепелта на изгорялата им къща. Клетата! Търсила жълтичките, които семейството им бе спастрило за черни дни...

В оная страшна нощ фашистите изгориха в махалата и къщата на Нако Петров—Куката. Той се бе проявил още в първия ден на въстанието, когато Лопушанската дружина заедно с фердинандските въстаници атакували града, завзет преди това от врачанската военна част. Настъпващите въстанически вериги вече достигали извора, но изведнъж противникова картечница, разположена на главната улица край църквата, бясно затрещяла по тях. Въстаниците били принудени да залегнат и да спрат настъплението си. Тогава Нако, прескачайки огради от двор на двор, лазейки по лакти, се примъква на няколко крачки до войнишкото картечно гнездо и хвърля бомба върху него. Картечницата замлъква и въстаниците се понасят напред...

И смъртта на този герой е геройска. След разгрома палачите го залавят и със по кълс го режат, но той до последния си дъх се държал достойно... Сега улицата, където живееше този героичен син на нашата махала, носи неговото име — улица „Нако Куката".

Още една къща в махалата ни изпепелиха цанковите палачи — дома на Иван Пейчев. На същия онзи комсомолец, който бе дал огнения сигнал от Калето за започването на въстанието в град Фердинанд.

И колко още къщи в града опожариха фашистите в ония кошмарни септемврийски нощи! Колко домове затриха и зачерниха проклетниците!

Но фашизмът у нас така и не прокопса. Тая негова жестокост през двадесет и трета година го докара по-скоро до гибелта му. С жестокостта си той още повече озлоби народа срещу себе си. И същият тоя народ, воден от своята Комунистическа партия, на Девети септември хиляда деветстотин четиридесет и четвърта година му преброи дните.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ЧЕЛНИЯТ ОПИТ

Прегледът на материалите от пленумите и заседанията на окръжните партийни комитети показва, че те помагат и контролират стопанските и обществените ръководства за по-пълно реализиране на партийните решения за масово внедряване на челния опит. Окръжният комитет на БКП — Силистра е провел по този важен проблем два пленума. На единия е направен задълбочен анализ и оценка на използваните досега форми, средства и методи на работа, а на другия — контролен. Целенасочена е дейността в това отношение в Пловдивски, Бургаски, Русенски, Разградски, Габровски, Смолянски, Благоевградски, Плевенски и Хасковски окръг, където със силата на политическото въздействие се осигуряват условия за успешното внедряване в промишлените предприятия на две изпитани съветски инициативи. Картотекират се най-важните научно-технически постижения и т. н.

Във всички окръзи на страната са изградени съвети по челен опит, които координират програмите, тематиката и последователността на внедряването му в различните отрасли и звена. На много места те се ръководят от заместник-председателите на окръжните народни съвети. В тях участвуват и ръководители на стопански организации, асоциации, на Българските професионални съюзи, Научно-техническите съюзи, Димитровския комунистически младежки съюз, изтъкнати изобретатели, рационализатори и челници.

Съвети за челен опит са създадени и в почти всички селищни системи. Като правило те се ръководят от заместник-председателите на общинските народни съвети. Дейността им е по-ограничена поради липсата на две и повече еднородни предприятия в общината, но по-малката територия на действие позволява да се съсредоточи вниманието върху отделни обекти. Така работи клубът на челниците в Асеновград. Всеки негов член е поел обещание да изпълни годишния план с два месеца предсрочно.

Особено внимание на програмите по челен опит отделят партийните комитети в предприятията. В комбинат „Бригада“ — Асеновград е точно разписано откъде ще се ползва готовият опит, кога ще се внедрява и какъв икономически ефект ще се получи. Подобно е положението и в Завода за печатни платки — Русе. Там към заводския партиен комитет са изградени две комисии. Едната — за челния опит в партийната работа с ръководител партийния секретар. И другата — по изучаване и внедряване най-съвременните постижения на техническия прогрес, оглавявана от заместник-директора по техническите въ-

Digitized by Google

проси. В програмата за челен опит са обособени 4 раздела: отраслов челен опит, национален, опит от СССР и социалистическите страни и челен опит от капиталистическите страни.

Въпреки постигнатия напредък обаче засега се оценява, че не е осъществен докрай новият подход за масово внедряване на челния опит, за превръщането му в основен фактор за интензификация на икономиката.

В какви посоки ще се усъвършенствува дейността?

Може и да е странно, но в **понятието „челен опит" се влага различно съдържание.** Някъде се разбира само производствен опит, в който влизат почините и инициативите, наставничеството и други дейности, свързани със „субекта". Другаде включват и задачите за внедряване на новата техника, новите технологии, на автоматизирана система за управление и т. н. Анализът на програмите на министерствата, стопанските организации и териториалните звена показва, че като опит са включени и основни мероприятия по техническия прогрес, финансирани по планов ред. Това не позволява да се открои и насърчи инициативата при откриването и внедряването на новите постижения. Различното съдържание, което се влага в понятието, е внесло и многообразие във формите на управление на тази дейност.

Челният опит и научно-техническият прогрес са сродни понятия, те се обуславят и се намират в неделима връзка. И все пак между тях съществува разлика. За челен опит можем да говорим тогава, когато научно-техническото или организационното постижение е вече внедрено някъде, функционирало е известно време и осигурява социален и икономически ефект. Желателно е пренасянето на опита да бъде съпроводено с малки или без капиталовложения. Така че една и съща тема или задача за първото предприятие ще бъде в плана за научно-техническия прогрес, а за всички следващи — челен опит. Това се отнася при разработването и внедряването на нови машини, прибори, съоръжения, инструменти, нови технологии или процеси, нова организация на производството. Очевидно е, че по този въпрос Държавният комитет за наука и технически прогрес, Държавният комитет за планиране и Централният съвет на Българските професионални съюзи следва да внесат яснота, за да се прилага единна методика за отчитане на резултатите по стопански организации, отрасли, териториални единици и в национален мащаб.

Пътят за превръщането на челния опит в основен фактор на интензификация и за подобряване качеството на продукцията минава през **насрещните планове и инженерните проекти.** За съжаление задачите по челния опит в насрещните планове по експертна оценка са не повече от 10—20 на сто. Анализът показва, че в тях по-голяма част заемат тези за икономия на материално-енергетични ресурси (около 30 на сто), по техническия прогрес (около 30 на сто), организационно-технически мероприятия, предсрочно изпълнение на плана и т. н. Ако предположим, че с времето възможностите за икономия на ресурси се изчерпят при запазване на качеството, а задачите от техническия прогрес изискват средства, логично е да предположим, че основен градивен елемент на насрещните планове трябва да бъде челният опит.

Освен това при изграждането на инженерните проекти и насрещните планове недостатъчно се използват и личните, и колективните творчески планове, предложенията на рационализаторите, съревнованието между свързаните предприятия и звена с единен технологически цикъл. Причините са от различен характер, но като основа се очертава отречената практика за планиране от база постигнато и особено необоснованото изземване на допълнителния ефект от насрещните планове. От друга страна, предвидените материални и морални стимули

Digitized by Google

за първенците и за техните последователи не винаги се реализират главно по субективни причини. Налага се в предстоящото усъвършенствуване на икономическия механизъм да се гарантират трайни стимули за масово внедряване на челния наш и чуждестранен опит.

Разглежданият въпрос има и друг аспект. На много места, въпреки очевидната изгода за колективите и обществото, не се проявява инициатива за внедряване на върховите постижения. В такива случаи ще бъде оправдано министерствата, ведомствата и ръководствата на стопанските организации, на основата на разработките на научните и внедрителските звена, да включват **задължително внедряване на челен опит в държавните задачи.** За целта следва да се осигуряват и съответните технически, финансови, организационни и други условия и ресурси.

Важна роля за превръщането на челния опит в интензивен фактор имат партийните и административните ръководства на научноизследователските и инженерно-внедрителските звена. Това е особено силно подчертано в документите на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП. Практиката показва, че дейността на научните и инженерно-внедрителските организации е насочена към разработване и внедряване в повечето случаи на собствени разработки. Така например от внедрените 5565 научно-технически постижения за 1981 г. само 376 бр., или 6,75 на сто, са от пряко използван чужд опит. Ако се прибавят внедрявания от лицензии, модели и образци, съвместни разработки по линията на научно-техническото сътрудничество, този процент достига 13,5 на сто. Очевидно тези цифри не интензифицират научноизследователската и проектната дейност.

Трудно може да се прецени с колко ще се съкрати цикълът „изследване—внедряване", ако примерно 30 процента от тематиката се вземе като готова конструктивна документация или написана технология от родствена организация у нас или чужбина. На практика особено във внедрителските организации се използва широко чужд опит, но системата за планиране и оценяване на сътрудниците не стимулира използването на челен опит. Например все още научното израстване на сътрудниците зависи от научните публикации.

Незадоволителна е работата на научноизследователските и внедрителските звена при откриването и обобщаването на възникналия в поделенията на обслужваната стопанска организация производствен опит. Тази дейност засега е чужда на научните и внедрителските организации. В повечето случаи те се ограничават в изпращането на информационни материали. Поради тази причина стопанските организации обикновено сами експериментират и превръщат в технология за внедряване предложения опит, определят обсега на неговото приложение.

Подобно е и положението с почините и инициативите.

Например Комбинатът за цветни метали — Пловдив работи по почина „Оптимално—ритмично", а Институтът по цветни метали, който е в съседство с комбината и е водещ в отрасъла, не счита за необходимо да се обобщи прогресивното от почина и да го предложи на други комбинати за цветни метали. Трябва да веднага да се каже, че към института работи автоматизирана информационна подсистема „Цветметинформ", която разполага с данни за научно-технически постижения от социалистическите и другите страни. Работи и комисия по челен опит с ръководител заместник-директора по научната част и 18 членове. Бюрото за научно-техническа информация издава свой бюлетин, в който се включват и сведения от 10 кореспонденти, материалите на които се хоноруват. Или изградена е стройна информационна система за научно-технически постижения, а производственият опит не се изучава и разпространява. Примерът не е единствен. Нашите

Digitized by Google

научноизследователски, проектноконструкторски и внедрителски институти, звена като че ли считат под достойнството си да надникнат в съдържанието на работническите инициативи и почини. Там може да липсва „голямата наука", но научният анализ и подкрепата, където е нужно, могат да доведат до значителни икономически резултати. Научното обслужване, анализът и разпространяването на новостите в предприятията, които обслужват, е неотменна тяхна задача.

Очевидно е, че в проблематиката на челния опит се съдържат значителни резерви за повишаване качеството на продукцията. От това следва, че по-нататъшната работа трябва да се свързва с изпълнението на задачите, произтичащи от речта на др. Тодор Живков пред Националното съвещание на партийния, стопанския и обществения актив по проблемите на качеството.

Провежданият в цялата страна понастоящем държавно-обществен преглед на производството и на продукцията е сериозен повод критериите за техническото равнище и качеството на продукцията да се сравняват с челните постижения у нас и чужбина. Единствено при достигане и надминаване тези показатели за качество, в това число дълготрайност и надеждност, можем да считаме, че задачите са изпълнени. Затова сега при разработване на програмите и мероприятията за повишаване качеството на продукцията главен ориентир е наложително да бъдат челните световни постижения.

Въпросите на информационното обслужване на трудовите колективи са предмет на най-оживено обсъждане в партийните организации и в повечето случаи се подлагат на критика. Този тревожен извод се потвърждава и от едно социологическо изследване на Информационно-социологическия център на ЦК на БКП от 1982 година. От анкетираните ръководители на стопански организации на промишлеността и селското стопанство само 5,2 на сто и от бригадирите 6,8 на сто посочват, че са разполагали с пълна информация за най-добрите постижения в чужбина при съставянето на насрещния си план. По-голямата част от тях са имали само частична информация.

За положителен пример бихме посочили дейността на окръжния комитет на БКП — Пловдив. Характерно е, че е осъзната истината, че за да може да се ръководят новите направления на научно-техническия прогрес, които се развиват в окръга, е необходима богата информация. За целта тук се издават листовки с кратко описание на внедрените в предприятията нови технологии, нова техника, нови инсталации и сведения за челен опит. Тези издания се обменят с подобни издания на Габровски и Хасковски окръг. За пропагандиране на постиженията с успех се практикуват пътуващите семинари. Ако в някое предприятие се внедри например нова линия за галванични покрития, там се поканват специалисти и работници от родствените предприятия и се демонстрират предимствата на новата техника.

Практиката показва, че ефективна форма за разпространяване на челния опит са националните, окръжните и междузаводските **школи за челен опит.** В СССР широко се използват т. нар. **щафети за челен опит.** Те представляват оформени в албум или книга сведения за новост, изобретение, рационализаторско предложение, рецензия от експерт, сроковете за внедряване, икономически ефект, датата на получаване и изпращане на щафетата по организациите.

Разбира се, многообразието и ефективността на местното разпространяване на челния опит не омаловажават ролята и значението на отрасловите информационни центрове и особено на Централния институт за научно-техническа информация, които са все още длъжници на челния опит.

Digitized by Google

Сериозна слабост в управлението на дейността по челния опит е липсата на централно звено, което да координира и урежда някои общи въпроси. Съществуващото оперативно бюро към Държавния комитет за наука и технически прогрес и Централния съвет на Българските професионални съюзи не може да изпълнява ролята на център за методическо ръководство и координация на цялостната дейност. А координация е необходима, защото сега се влагат излишни усилия за организиране на инициативи и почини с различни названия, но с еднакво съдържание или се започва отначало онова, което в друг отрасъл или стопанска организация е разработено и приложено. Необходимо е да се обсъди въпросът от компетентните органи и за създаването на постояннодействуваща и постояннооообновяваща се изложба на челния опит — национална или по отрасли.

Въпреки настъпилите положителни изменения все още се допускат редица слабости, които според оценката на окръжните комитети на БКП пречат за реализирането на решенията на XII партиен конгрес. На места има и формално отношение. Някои партийни дейци се отнасят към челния опит като към обикновено пропагандно-агитационно мероприятие, а не като към интензивен фактор за повишаване ефективността на производствената дейност.

Не навсякъде заводските партийни комитети и първичните партийни организации осигуряват постоянна помощ и действен контрол при изпълнение на програмите по челния опит. Този въпрос се разглежда епизодично и от страна на отделни общински партийни комитети. Не винаги се осигурява необходимата координация и взаимодействие между ръководствата на държавните, обществените органи и организации и научно-внедрителските звена. Не се оказва нужната помощ за преодоляване на практиката да се подемат много инициативи и почини, да се изписват много мероприятия и програми, без те да се реализират докрай.

Отговорностите на партийните ръководства в научните и стопанските организации постоянно нарастват. Те трябва да провеждат широка възпитателна работа, за да се научат хората да мислят и действуват с категориите на международното разделение на труда и научно-техническата революция, тъй като нашите национални и местни задачи могат успешно и ефективно да се решават чрез широкото използване на авангардните световни научно-технически постижения.

ст. н. с. Петко БОГДАНОВ
кандидат на техническите науки

Digitized by Google

ТВОРЧЕСТВО И НОВАТОРСТВО

Една от главните задачи, които постави Дванадесетият конгрес на БКП във връзка с изграждането на материално-техническата база на развитото социалистическо общество, е използването на нашия и чуждестранния челен опит. „Във всяко предприятие има челници в производството, но тяхното умение далеч още не е станало масова практика... Именно затова неотменно наше задължение и грижа трябва да бъдат задължението и грижата да се равняваме по челните предприятия на родната промишленост, да използваме своевременно и пълноценно опита на други социалистически страни, челния опит, създаден в целия свят" — каза другарят Тодор Живков на Октомврийското съвещание през 1981 година.

Ето защо изключително важно направление в дейността на партийната организация и стопанското ръководство, на ръководствата на обществените организации в бургаския завод „Васил Коларов" станаха проблемите за изучаване на челния опит в областта на кабелостроенето, възможностите, които той разкрива за повишаване качеството на продукцията, да станат достояние на всички. Да се усъвършенствува работата с първенците в производството като важен фактор за осъществяване на курса към интензификация.

Заводската система за управление на дейностите по изучаване и внедряване на челния опит е изградена на три нива: съвет по челния опит — като ръководен и координиращ орган; работна група по челния опит с 10 сектора по направления — като разработващ орган; и информационно-внедрителски групи по производствени звена.

Под ръководството на партийния комитет е разработена план-програма за осмата петилетка, в която е посочено точно какъв наш и чужд челен опит ще се изучава и внедрява, като особено внимание се отделя на прилагането на съветския. На основата на нея успоредно със съставянето на инженерния проект и насрещния план на завода за 1983 година бе разработена и годишната план-програма. Мероприятията в нея са насочени главно към изучаване и разпространение на челния опит, внедряване на челни научно-технически постижения, повишаване качеството на продукцията, други почини, инициативи и челни постижения.

След време придобитият опит в тези направления бе анализиран, обобщен. Той бе споделен на семинар, организиран от общинския комитет на БКП.

Резултатите от извършения преглед на работата на всички звена в завода са отразени в информация, която е разгледана на заседание на съвета по челния опит. Само през 1982 година тук функционираха 11 школи, в които 114 работници и 11 специалисти изучаваха челен производствен опит. Направени бяха наблюдения на дейността на най-изявени производственици и анализирани техните методи на работа по отделните операции. От извършените над 30 наблюдения и снимки на работното им време са разкрити 11 рационални челни метода на работа, като главният критерий при оценката на тяхната активност е качеството. Опитът на тези челници е изучен и разпространен чрез организираните школи. След това е внедрен във всички бригади от основното производство.

По този начин заложените в план-програмата мероприятия по челния опит ще осигурят икономически ефект от около 2 млн. лева.

Digitized by Google

Сериозна слабост в управлението на дейността по челния опит е липсата на централно звено, което да координира и урежда някои общи въпроси. Съществуващото оперативно бюро към Държавния комитет за наука и технически прогрес и Централния съвет на Българските професионални съюзи не може да изпълнява ролята на център за методическо ръководство и координация на цялостната дейност. А координация е необходима, защото сега се влагат излишни усилия за организиране на инициативи и почини с различни названия, но с еднакво съдържание или се започва отначало онова, което в друг отрасъл или стопанска организация е разработено и приложено. Необходимо е да се обсъди въпросът от компетентните органи и за създаването на постояннодействуваща и постояннооообновяваща се изложба на челния опит — национална или по отрасли.

Въпреки настъпилите положителни изменения все още се допускат редица слабости, които според оценката на окръжните комитети на БКП пречат за реализирането на решенията на XII партиен конгрес. На места има и формално отношение. Някои партийни дейци се отнасят към челния опит като към обикновено пропагандно-агитационно мероприятие, а не като към интензивен фактор за повишаване ефективността на производствената дейност.

Не навсякъде заводските партийни комитети и първичните партийни организации осигуряват постоянна помощ и действен контрол при изпълнение на програмите по челния опит. Този въпрос се разглежда епизодично и от страна на отделни общински партийни комитети. Не винаги се осигурява необходимата координация и взаимодействие между ръководствата на държавните, обществените органи и организации и научно-внедрителските звена. Не се оказва нужната помощ за преодоляване на практиката да се подемат много инициативи и почини, да се изписват много мероприятия и програми, без те да се реализират докрай.

Отговорностите на партийните ръководства в научните и стопанските организации постоянно нарастват. Те трябва да провеждат широка възпитателна работа, за да се научат хората да мислят и действуват с категориите на международното разделение на труда и научно-техническата революция, тъй като нашите национални и местни задачи могат успешно и ефективно да се решават чрез широкото използване на авангардните световни научно-технически постижения.

ст. н. с. Петко БОГДАНОВ
кандидат на техническите науки

Digitized by Google

ТВОРЧЕСТВО И НОВАТОРСТВО

Една от главните задачи, които постави Дванадесетият конгрес на БКП във връзка с изграждането на материално-техническата база на развитото социалистическо общество, е използването на нашия и чуждестранния челен опит. „Във всяко предприятие има челници в производството, но тяхното умение далеч още не е станало масова практика... Именно затова неотменно наше задължение и грижа трябва да бъдат задължението и грижата да се равняваме по челните предприятия на родната промишленост, да използваме своевременно и пълноценно опита на други социалистически страни, челния опит, създаден в целия свят" — каза другарят Тодор Живков на Октомврийското съвещание през 1981 година.

Ето защо изключително важно направление в дейността на партийната организация и стопанското ръководство, на ръководствата на обществените организации в бургаския завод „Васил Коларов" станаха проблемите за изучаване на челния опит в областта на кабелостроенето, възможностите, които той разкрива за повишаване качеството на продукцията, да станат достояние на всички. Да се усъвършенствува работата с първенците в производството като важен фактор за осъществяване на курса към интензификация.

Заводската система за управление на дейностите по изучаване и внедряване на челния опит е изградена на три нива: съвет по челния опит — като ръководен и координиращ орган; работна група по челния опит с 10 сектора по направления — като разработващ орган; и информационно-внедрителски групи по производствени звена.

Под ръководството на партийния комитет е разработена план-програма за осмата петилетка, в която е посочено точно какъв наш и чужд челен опит ще се изучава и внедрява, като особено внимание се отделя на прилагането на съветския. На основата на нея успоредно със съставянето на инженерния проект и насрещния план на завода за 1983 година бе разработена и годишната план-програма. Мероприятията в нея са насочени главно към изучаване и разпространение на челния опит, внедряване на челни научно-технически постижения, повишаване качеството на продукцията, други почини, инициативи и челни постижения.

След време придобитият опит в тези направления бе анализиран, обобщен. Той бе споделен на семинар, организиран от общинския комитет на БКП.

Резултатите от извършения преглед на работата на всички звена в завода са отразени в информация, която е разгледана на заседание на съвета по челния опит. Само през 1982 година тук функционираха 11 школи, в които 114 работници и 11 специалисти изучаваха челен производствен опит. Направени бяха наблюдения на дейността на най-изявени производственици и анализирани техните методи на работа по отделните операции. От извършените над 30 наблюдения и снимки на работното им време са разкрити 11 рационални челни метода на работа, като главният критерий при оценката на тяхната активност е качеството. Опитът на тези челници е изучен и разпространен чрез организираните школи. След това е внедрен във всички бригади от основното производство.

По този начин заложените в план-програмата мероприятия по челния опит ще осигурят икономически ефект от около 2 млн. лева.

Digitized by Google

На планова основа е поставена работата по усъвършенстването и разширяването на многомашинното обслужване. Сега средно за завода един многомашинник обслужва 3,36 машини, благодарение на което се разкриват възможности за изменение на организационно-техническите условия на работните места, за усъвършенстване на организацията на работата. С обич са обградени, тачени от всички комунисти-многомашинници Млатка Ковачева от бригада „620", Димка Райкова от бригада „700", Елка Георгиева и Тодорка Никова от бригада „600".

Внедряването на челния опит на сродни предприятия, центрове и институти, разкриването на собствения опит на бригадите от завода и на специалистите от съответните отдели е друго основно направление, към което са насочили усилията си партийният комитет и ръководствата на първичните партийни организации. Постигнатите резултати по внедряването на бригадната организация в завода, в икономията на материалните ресурси вече основателно му отреждат признанието за еталонно предприятие в системата на Министерството на електрониката и електротехниката.

И въпреки тези успехи заводският партиен комитет и стопанското ръководство отделят особено внимание за изучаването на опита на сродни предприятия от кабелната промишленост. Челници в производството от завода участвуваха в обмяна на опит между заводите в системата на СК „Кабели и проводници". Много полезна форма се оказа изучаването на челен опит по сродни професии и операции чрез размяна на група работници за по един месец с братиславския завод „Кабло" — Чехословакия. В резултат на това клангово производство вече се усвояват две нови усъвършенствувани технологии.

Като интересна форма за разпространение на челен опит широко приложение намират в завода и конкурсите по професии — за стругари, конструктори, шлосери и други. Резултатът? Все повече нарастват майсторството и квалификацията на работниците, водещи неизменно и до повишаване качеството на продукцията.

Важен елемент в процеса на изучаване, разпространяване и усвояване на челния опит е неговото онагледяване. Тази дейност е важно изискване на системата за социалистическото съревнование и на един подраздел на насрещния план. Дава се широка гласност на най-ярките постижения на първенците по радиоуредбата, чрез светлинни табла, мълнии, поздравителни адреси. Онагледяват се обещанията и рапортите на колективите. В алеята на първенците греят ликовете на първите измежду първенците. А в отделни кътове по бригади може да се види какъв наш или от братските социалистически страни челен опит е подет, какви постижения са завоювали в областта на качеството отделните производствени звена, работници.

И при провеждането на единния политически ден във всички колективи се изнасят беседи на тема „Държавата е собственик — стопаните сме ние!", в които се посочват много конкретни примери по опазването и поддържането на техниката и социалната база. На младите специалисти от икономическите отдели е възложена задачата да разработят статут за нейното зачисляване на бригадите. За тази цел се предвиждат и специфични ритуали.

Една от последните инициативи, които все повече се разширяват, е лимитирането на материали по участъци и машини, което ще доведе до конкретни икономии на суровини и материали. Особено ценен е опитът на звеното на Илия Братоев от бригада „630" — телефонни кабели.

Друго върхово постижение по внедряване на челен чуждестранен опит в областта на кабелостроенето е пускането на новата техноло-

Digitized by Google

гична линия за производство на силови кабели с омрежен полиетилен. Тя осигурява те да бъдат значително поевтинени, да се изработват с наши материали. И при тези условия конкурентноспособността им на външните пазари да бъде по-голяма.

Всяка командировка на специалисти в сродни предприятия от социалистическите страни или за делови срещи с фирми в капиталистически страни се явява реален източник на информация за челен опит. Затова веднага след командировката си те разказват за своите първи впечатления, а след това изготвят и подробен доклад.

В завода е внедрен съветски челен опит за подобряване качеството на продукцията. Изградената комплексна система за неговото управление обхваща разработването на 27 заводски нормали. Чрез използването на електронноизчислителни машини се усъвършенствува методът за статистически контрол. Използват се и постиженията на чуждестранни фирми за автоматизиране процеса за измерване на електрическите параметри на кабелите.

Под ръководството на заводския партиен комитет и първичните партийни организации стопанското ръководство отделя голямо внимание за популяризиране на движението за самоконтрол по качеството на продукцията. Изучен бе опитът на Степан Витченко. Съветът на наставниците периодично провежда срещи с наставниците и обучаваните работници, съдействува за сключването на договори за другарска взаимопомощ. Особено изявени наставници са комунистите Жеко Колев, Васил Папанчев, Кръстина Близнакова, Димо Славов, Агоп Агопян и други.

За решаването на въпросите по интензификацията на производството и за ускорено внедряване на някои задачи по научно-техническия прогрес в завода работят 12 специализирани бригади. В тях участвуват над 170 работници и специалисти. Тяхна най-отговорна задача е да бъдат решавани от позициите на съвременните критерии техническото и технологическото усъвършенствуване на производствения процес. През годината се предвижда броят на тези бригади да нарасне.

Съставянето на програмата по челния опит е дело на всички бригади, на всички колективи. Техните предложения се събират и обобщават. След това се обсъждат на разширено съвещание на партийния и стопанския, профсъюзния и комсомолския актив. И едва тогава се пристъпва към тяхното внедряване. Този подход осигурява непрекъснато усъвършенствуване и на системата за съревнование, за стимулирането на челниците...

Наскоро техническа дирекция на стопанския комбинат „Кабели и проводници" — Бургас съвместно с Централния машиностроителен институт — София организира двудневен семинар със стопански кадри от системата на комбината, занимаващи се с челния опит. Участниците бяха запознати с методическите особености при неговата организация и ръководство. На базата на проведените разговори и проучвания институтът се задължи да разработи проект за усъвършенствуване система за организация на челния опит.

Особено важна задача на партийните бюра, на бригадните и профсъюзните ръководства сега е да формират у всеки работник и специалист убеденост за прилагане в своята работа на най-добрия опит. При подбора на кадрите да се дават предимства на тези, които проявяват новаторство, поемат разумния творчески риск.

С опита на заводската партийна организация по изучаването, популяризирането и внедряването на челния производствен опит системно се запознават и курсистите от междуокръжната партийна школа — Бургас. На срещи в завода им се предоставят всички материали, отразяващи както обществено-политическата, така и производствено-тех-

Digitized by Google

нологическата дейност в това отношение. Те се запознават с постиженията на отделни бригади, с дейността на първичните партийни организации към тях. По този начин работата на заводската партийна организация и на първичните партийни организации по внедряване на челния опит става достояние на голям брой първични партийни организации от Бургаски, Сливенски и Ямболски окръг.

инж. Ганка НЕДЕВА
секретарка на ЗПК при КЗ
„Васил Коларов" — Бургас
Петър ПАНЧЕВ
методист в междуокръжната
партийна школа — Бургас

БОЙЦИ ОТ ПРЕДНАТА ЛИНИЯ

Партийният комитет в химическия завод „Гаврил Генов" — Русе целенасочено работи за издигане авангардната роля на комунистите, за обогатяване на техните знания, за разгръщане на творческите им сили и инициативи.

Сложните задачи на социалноикономическото развитие, които решава заводският колектив в новите условия, изискват дейността на комунистите да се издигне на качествено по-високо равнище. Вече не е достатъчно те да бъдат само добри производственици на своето работно място, а е необходимо всеки един от тях да се изявява като добър организатор и политически деец. Да се бори за изпълнението на насрещния план по всички показатели както от предприятието като цяло, така и от всяка производствена единица. Много полезни се оказват срещите и разговорите с комунистите, свързани с актуални въпроси на организаторската и идеологическата работа, по нерешените проблеми в производството.

В делова обстановка преминаха разговорите за ролята и мястото на комунистите в борбата за интензификация на икономиката, за качеството на продукцията, за състоянието на трудовата и технологичната дисциплина. Полезен беше и прегледът за най-ефективни работнически предложения за осигуряване изпълнението на насрещните планове. Много предложения бяха направени и във връзка с проведените анкети за стила и методите на работа на низовите стопански ръководители и за нивото на критиката и самокритиката.

Тези и редица други мероприятия съдействуваха принципно да се оценят ролята и мястото на комунистите в трудовия колектив, техният личен принос в решаването на проблемите, които всекидневно възникват.

В цялата заводска организация е налице стремежът по-целенасочено да бъдат използвани поръченията като важно средство за формиране у комунистите на активна жизнена позиция както към проблемите на производството, така и към всяка друга социална дейност. В тази насока особено полезен се оказа прегледът, посветен на организацията, контрола и изпълнението на поръченията. Въз основа на изводите, на мненията и предложенията комисия, определена от заводския партиен комитет, подготви оценка, която беше изнесена на съвещание с актива. Обсъдени и утвърдени бяха мероприятия за подобряване на системата за възлагането, контрола и изпълнението на поръченията.

Някои примери.

Изпълнявайки поръченията си, комунистите помогнаха със собствени сили да се извърши ремонтът на реакторите с индукционно нагряване. В колектива на цех „Смоли" беше извършено стабилизиране на някои възли на оборудването, преградена е командната зала и отделено помещение за краткотраен отдих. Комунистът Николай Димитров стана инициатор за разработването на проект за цялостната механизация и автоматизация на цех „Лаков". Порасна умението на комунистите-специалисти да свързват личните си творчески планове със задачите, залегнали в комплексната програма за автоматизацията на производството и механизирането на трудоемките операции. В завод № 2 те активно се включиха в разработването на технико-икономическата задача, с която се доказва ефективността от внедряването на миникомпютърна

Digitized by Google

система за управление на технологичните процеси на ненаситени полиестерни смоли.

Подобри се работата за изучаването, обобщаването и внедряването на челния опит. В цеховете се работи по почина на изтъкнатата съветска апаратчица Ана Маслова за водене на технологичните режими в оптимални граници. По инициатива на комунистите в завода бяха взети мерки да се подобри работата по събирането, проучването и решаването на работническите предложения. Утвърди се практиката технико-икономическият съвет да провежда открит прием на рационализаторските предложения.

Партийните организации вземат мерки за засилване на контрола и взискателността за изпълнението на възложените поръчения. Стопанските ръководители се викат на отчет пред партийни събрания. По решение на заводския партиен комитет работна група разработва методика за оценка на номенклатурните кадри. Вниманието е насочено към определянето на критерии, свързани с икономическия ефект от извършената работа. Усъвършенстват се подготовката и деловата квалификация на комунистите. На открити партийни събрания се изнасят лекции и беседи по актуални проблеми на икономиката, партийно-организационната и идеологическата дейност, по въпроси на международното комунистическо и работническо движение. Важно място при обучението заемат научно-практическите конференции, посветени на различни проблеми на производството, идеологическата работа сред трудещите се... При голяма активност премина конференцията на тема „Ролята и мястото на партийните организации и комунистите за усъвършенстване на техническото и технологичното ниво на производството".

Грижата за младите комунисти заема централно място. По програма, разработена от секцията по партийно-организационните въпроси към партийния кабинет, с тях се води целогодишно обучение. Работи се и с активистите на Комсомола, които се подготвят за приемане в редовете на партията.

Търсят се разнообразни форми и средства за всестранна работа с комунистите, за да им се помага да израснат като активни строители на новия живот.

Борислав ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ СДРУЖЕНИЯ

Една от целите на изградените селищни системи е те да се обособят като едно цяло, като единство, в което да има пропорционално развитие на отраслите. Ето защо селското стопанство по пътя на интензификацията и научно-техническия прогрес трябва да се развива с темповете на останалите отрасли на икономиката. А това може да стане само с най-тясно свързване, сближение и взаимно подпомагане.

Преливането на силите от промишлеността и учрежденията на Плевен към селското стопанство се налага главно от темповете и предвиждания ръст на селскостопанското производство. Явно е, че единствено с административни мерки този въпрос не може да се реши. Не е оправдано от икономическа гледна точка и задържането на повече хора на село. Изобщо към трудовите ресурси трябва да се подхожда комплексно, като си даваме сметка, че стабилността на отрасъла зависи от стабилността на икономиката въобще.

Общинският комитет на БКП — Плевен изясни, че движението напред ще стане главно по два пътя: чрез внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и челен опит, чрез комплексна механизация и автоматизация на селското стопанство и чрез оказване на координирана дългосрочна помощ със средства и работна ръка от промишлените предприятия и учреждения на град Плевен за

Digitized by Google

отглеждане и прибиране на интензивните култури и подобряване материално-техническата база в животновъдството.

Приетите напрегнати производствени програми в селското стопанство на общината изискват усъвършенстуване и поставяне на нова основа отношенията между АПК, промишлените предприятия и учреждения на територията на селищната система. Ето защо общинският комитет на БКП сложи началото на нов подход в решаване проблемите на селското стопанство, като постави за обсъждане въпроса за производствените сдружения между промишлените предприятия и селскостопанските организации на свой пленум.

Става дума за териториално-селищно производствено сдружение, което обединява усилията на всички предприятия и организации в нашата селищна система за най-пълно, ефективно и рационално използване на наличните производствени фондове, природни и трудови ресурси, за да се произведе и реализира повече селскостопанска продукция на основата на взаимопомощта и сътрудничеството. Чрез териториално-селищното производствено сдружение на практика ще се постигне мултипликационен ефект за селищната ни система и реално ще се постигнат няколко жизнено важни и необходими на настоящия етап от нашето социално развитие цели.

Поддържането и технически грамотното експлоатиране на техниката в селското стопанство, реконструкцията и модернизацията на животновъдната база ще доведат до намаляване на ръчния и непривлекателен труд, повишаване фондоотдаването и изравняване различията между промишления и селскостопанския труд. Чрез навременното извършване на всички операции се създават условия за увеличаване на добивите от единица площ при равни други условия. Подпомага се реализацията на социалната програма на общината, на отделните предприятия и организации от селищната система, по-пълно се задоволяват столовете на предприятията и учрежденията с необходимите селскостопански продукти; организирано, целенасочено и ефективно се използват трудовите ресурси, инженерната мисъл и финансовите средства за развитие на селскостопанското производство.

При разработване на дългосрочната програма за усъвършенстуване на взаимоотношенията и задълбочаване на производствените връзки между АПК и промишлените предприятия, използвайки положителния опит от оказваната досега помощ, включихме нови моменти. Ще се определя на предприятията обемът работа по селища, който ежегодно ще се актуализира в зависимост от изменението в структурата на земеделските култури; изработването на дефицитни резервни части и оказването помощ в ремонта на техниката.

Ежегодно ще се обучават и ще повишават квалификацията си работници и служители за механизатори, лозаро-овощари и зеленчукопроизводители за нуждите на селскостопанските организации. Конкретна помощ ще се оказва от предприятията и учрежденията с труд, средства и материали за намаляване ръчния и непривлекателен труд в растениевъдството и животновъдството, за подобряване на животновъдната база и стопанските дворове.

Още тази година между АПК, промишлените предприятия и учрежденията започнаха да се изграждат сдружения за взаимопомощ в следните направления.

Първото направление е съвместната стопанска дейност за отглеждане на трудоемките култури — зеленчуци, лозя, овощни градини. При тази форма на сътрудничество двете страни се договарят не само за извършване на определен вид и обем работа както досега, а за получаване от съвместно отглежданата култура на определен обем обща продукция в натура и стойност, на определен обем чист

Digitized by Google

доход. Служители и работници, взели участие в дадено производство, участвуват на равно основание с кооператорите и механизаторите при формиране на окончателното трудово възнаграждение, както и в разпределението на надпланово реализираната печалба.

На други предприятия са зачислени площи от интензивни селскостопански култури, с основно задължение да се получи определен добив.

Второто направление е в текущо оказване на помощ на АПК по дадени от него заявки, прибиране на сено и слама и дейности, които не са предвидени в програмата. При тази форма на сътрудничество помощта ще се изразява в човекодни и в обем работа. Заплащането на труда ще става по норми и разценки, приети в АПК, и преразпределение на допълнителното възнаграждение от преизпълнение на плановите показатели.

Помощта с механизатори, шофьори и транспорт през кампаниите, която осигурява двусменен режим на работа на техниката и постигане на оптимални агротехнически срокове, ще продължи и в бъдеще. До края на петилетката ще се подготвят за резервни механизатори инженерно-технически кадри от предприятия и главно от учрежденията, които ще окажат висококвалифицирана помощ на аграрно-промишлените комплекси.

Следващото направление предвижда да се засили и усъвършенствува научно-техническата помощ за механизиране на технологически процеси в растениевъдството и животновъдството, за поддържане на техническите работилници и техниката, подобряване условията за труд. Селското стопанство се нуждае все повече от инженерна помощ, от решаването на редица тесни места в научно-техническия прогрес. А за това има възможност, тъй като Плевен е не само голям промишлен център, но в него има и редица научни институти. Поконкретна и планирана ще бъде помощта при снабдяването на ремонтните работилници на АПК с дефицитни резервни части и детайли, произведени с икономисани материали в промишлените предприятия; техническата помощ при ремонта и поддържането на техниката, при оборудването и пускането в действие на фуражни кухни, зърноплощадки, складове и ферми. Разпределените по селища предприятия ще оказват помощ с технически кадри, като за всяка бригада от нов тип ще бъде осигурена специализирана група от трима работника за своевременно отстраняване на авариите по време на кампаниите.

Съществен момент за осигуряване формите на интеграция е обучението на механизатори, лозари, овощари и зеленчукопроизводители за нуждите на селскостопанските организации, от една страна, и, от друга, обучение на селскостопански работници за работа в промишлените предприятия. Според програмата на ОК на БКП за развитие на лозарството и овощарството до 1985 и 1990 г. в Плевенската община трябва да се засадят 9000 дка лозя и 9600 дка овощни градини. Освен това ежедневно не достигат механизатори и квалифицирани работници (лозаро-овощари, зеленчукопроизводители), което налага предприятията и учрежденията със собствени средства да обучат от административно-управленческия персонал предвидените изпълнителски кадри. До края на петилетката се предвижда да бъдат обучени 349 механизатори и 661 овощари и лозари от предприятията и учрежденията на селищната система.

За подобряване услугите на населението и увеличаване на селскостопанската продукция в програмата се предвижда изграждане на сдружение за съвместна стопанска дейност между АПК, ОКС, „Булгарплод" и БНБ. С тази форма на сътрудничество ще се използва

Digitized by Google

по-ефективно материалната база на потребителните кооперации (инсталации за плодови сокове, плодохранилища, изграждане на помощни стопанства и др.) и ще се обединят усилията с АПК за обслужване на населението с малогабаритна техника, семена, торове, транспортни и строителни услуги.

По своето значение една от най-важните форми на производствено сдружение е сътрудничеството за подобряване инфраструктурата в селскостопанските организации, реконструкция, модернизация и благоустрояване на стопанските дворове и ферми. Мероприятията, които трябва да се финансират, ще създадат условия за най-пълно и рационално използване на наличните производствени фондове, природни и трудови ресурси, за получаване на повече селскостопанска продукция и по-пълно задоволяване потребностите на населението.

Участието на предприятията с труд, средства и материали в помощ на двата аграрно-промишлени комплекса ще подобри и усъвършенствува материално-техническата им база, за да отговори тя на съвременните изисквания и да служи на задачите, които стоят за решаване от тях. В разработената програма са предвидени капитални вложения в размер на 3556 хил. лв., от които 1814 хил. лв. от предприятията. Тук има един съществен момент. Целта не е, както някои смятаха, да се дадат просто определени суми на АПК и с това, така да се каже, да отчетат мероприятието. Парите са само началото, а цялостното задължение приключва с предаването на обекта или съоръжението. Така например „Хранителни стоки" — Плевен няма техническа база, но едновременно с това може да задели средства. Тия пари обаче не се превеждат на АПК, а предприятието влиза в договор със Завода за метални конструкции и му поръчва да построи в определени ферми битови помещения. По този начин „Хранителни стоки" (и други подобни предприятия) стават инвеститор, който носи цялостната отговорност за средствата, за строителната организация, за сроковете и качеството на обекта.

От своя страна АПК през зимните месеци ще окажат помощ с работна ръка, транспортни средства и строители за решаване на някои проблеми на промишлените предприятия. Предвиждаме в селскостопанските технически работилници да се обработват детайли за нуждите на предприятията, което пък изисква оборудването им със съвременни металообработващи машини — стругове, фрези и др. Това налага повишаване квалификацията на ремонтните работници чрез курсове в съответните промишлени предприятия.

Ще се предоставят на работническите столове на предприятията ежегодно 450—500 тона зеленчуци, 400—500 тона ябълки, картофи, варива, дини, череши и др.

В програмата се предлага някои промишлени дейности от Плевен да се изнесат в селищата на общината с цел да се използва приходящата и незаета през зимния период работна ръка от селското стопанство.

В условията на производственото сдружение ще се обединят три групи интереси — интересите на обществото, на трудовите колективи от селското стопанство, промишлеността, учрежденията и личните интереси на работниците от селското стопанство, промишлеността и служителите. В най-голяма степен еднопосочност на трите групи интереси ще се постигне на основата на сега действуващия икономически механизъм, като договарящите се страни и техните колективи пропорционално на своите задължения и приноси участвуват в разпределението на надплановата печалба, реализирана от съвместно отглежданите с АПК култури, от една страна, и, от друга, аграрно-про-

Digitized by Google

мишлените комплекси да предоставят на оказващите им помощ предприятия и учреждения част от надпланово произведената селскостопанска продукция в натура за задоволяване нуждите на работническите столове и трудовите колективи. С производственото сдружение се поставя началото на нов тип връзки и взаимоотношения между промишлеността, обслужващата сфера и селското стопанство, което ще доведе до комплексно изпълнение на социалноикономическата програма на общината.

Като се има предвид особено важната задача, поставена от XII конгрес на БКП за самозадоволяването на селищните системи, общинският комитет на БКП ще насочи вниманието си за по-ефективно използване на трудовите ресурси на общината, за осигуряване значителен ръст в селскостопанското производство и достигането на нормативите за потребление от хранителни продукти на глава от населението и подобряване качеството на селскостопанската и промишлената продукция. У всички, от работника до ръководителя, трябва да се прояви разбирането за обединяване в едно цяло, в единен процес задачите за увеличаване на промишленото и селскостопанското производство. Цялата дейност на производственото сдружение ще се включи в редовния насрещен план на предприятията от селското стопанство и промишлеността и ще се отчита периодично: по кампании, месеци, тримесечия, ежегодно.

Важно място и голяма отговорност имат заводските и учрежденските партийни комитети, първичните партийни организации, общинският народен съвет, обществените органи и организации, отделните кметства за изпълнение на тази отговорна задача. Партийното и стопанското ръководство на всяко предприятие, на всяко учреждение, АПК и селище трябва да знае своите задължения, произтичащи от програмата, и политически да обезпечи тяхното изпълнение.

Партийните организации да станат средища, в които да кристализират новите форми на социалистическата организация на труда и управлението, новаторските търсения и издигане на качествено нова основа връзките и взаимоотношенията между стопанските организации от различните отрасли за изпълнение на задачите, които партията поставя на настоящия етап.

Осъществяването на програмата на производственото сдружение не означава пренебрегване на задачите, които имат колективите в другите социални сфери, напротив — по-доброто решаване проблемите на продоволствието ще създаде условия за по-активна работа на всички колективи при решаване на другите основни производствени задачи. Ще се разгърне широка дейност на съревнователни начала, в която ще се изявят находчивостта и творческата амбиция на партийните и стопанските ръководства. Ще се поставят конкретни партийни поръчения, а в самоотчетите ще се анализира приносът на всеки за изпълнение на задачите в селското стопанство. Периодично партийните комитети и организации ще анализират работата на кадрите, от които зависи реализирането на програмата.

Цялата партийно-политическа и организаторска работа ще се провежда така, че производството на повече и по-евтина селскостопанска продукция да стане дело на цялото население на общината.

Благой ХРИСТОВ
секретар на общинския комитет
на партията — Плевен

Digitized by Google

ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА — В ЦЕНТЪРА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

През своето четиригодишно съществуване аграрно-промишленият комплекс в Хлебарово постигна високи производствени и икономически резултати, икономически укрепна. Планът за общата селскостопанска продукция през 1982 г. е преизпълнен с 553 хил. лева, за общия доход с 432 хил. лева, а за печалбата с 660 хил. лева. Това даде възможност да се заделят значителни средства за вътрешните фондове на АПК, които във фонд „Резервен" надхвърлиха 800 хил. лева, във фонд „РТУ" — 315 хил. лева и фонд „СБКМ" — 121 хил. лева. Годишният доход на един постоянно зает кооператор достигна 2855 лв.

Добрите резултати не са случайни. Те са плод на правилния стил и методи на ръководство на селското стопанство от страна на общинския партиен комитет, на цялостната организаторска и политическа работа на първичните партийни организации, на неуморния труд на селскостопанските ръководители, специалисти и труженици. Общинският партиен комитет полага големи усилия за свързването на организаторската и идеологическата работа с непосредственото изпълнение на производствените задачи. Все по-характерно става за дейността му да се захваща за главното, за основното, от което зависи решаването на останалите задачи.

Така например през миналата и през настоящата година на свои заседания партийният комитет наред с изслушването на доклади и информации за изпълнението на производствено-икономическия план е поставил за обсъждане интензификацията на производството в АПК на основата на постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит; усъвършенстването на бригадната организация на труда на основата на самоиздръжката; рационализаторското движение в АПК и разширяването на комплексната механизация; типизираното хранене в говедовъдството и т. н.

В подхода на общинския партиен комитет определено се чувствува стремеж проблемите да се изясняват задълбочено и компетентно да се анализират. За тази цел при подготовката на заседанията се ангажират специалисти, работни групи, решенията се формират съобразно спецификата на проблема. При обсъждане например на интензификацията общинският партиен комитет е утвърдил редица дългосрочни програми и мероприятия, с които се определят параметрите на развитие на отделните подотрасли в АПК и използването на интензивните фактори.

Подходът на комитета се пренася и върху дейността на първичните партийни организации, които вече по-определено се занимават с основните проблеми на трудовите колективи, вземат целесъобразни решения за мобилизиране усилията на всички за осъществяване на интензификацията на селскостопанското производство. В това отношение особена роля играе идеологическата работа. Тя е насочена преди всичко към подготовката на индивидуалното и колективното съзнание за постигане на големи трудови дела, към формиране на убеждение за поемане на отговорност у всички труженици в селищната система за нейното ускорено социалноикономическо развитие.

Първичните партийни организации разгърнаха широка организаторска и разяснителна работа за психологическа нагласа на селскостопанските труженици за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм и новата бригадна организация на труда. В тази дейност най-активно са ангажирани групата докладчици и агитколективите на първичните организации. Отделено е особено внимание на необходимостта от нов подход и ново отношение към внедряването на научно-техническия прогрес и новите авангардни технологии; на укрепването на дисциплината; на ефективното използване на земята, техниката, торовете, препаратите и биологическите възможности на растенията и животните.

Почти във всички звена на партийната учебна година в продължение на две години е изучавана социалистическата организация на труда, с което значително са повишени икономическите знания на комунистите и безпартийните активисти.

Успоредно с масово-разяснителната работа се отделя голямо внимание на личния принос на комунистите за повишаване ефективността на производството в АПК чрез внедряване на научно-техническите постижения. Разработена е „Лична страница на комуниста" за записване на задълженията и обещанията на всеки комунист за осъществяване девиза: „Планът за всеки месец да се изпълнява с два дни предсрочно, а за годината — с 25 дни". От началото на тази година по примера на областния комитет на КПСС в гр. Орел започна разработване и приемане на комплексни планове за личния принос на комунистите, които публично се защищават. Наред с тези форми успешно се прилагат отчетът и самоотчетът. Всичко това допринася за повишаване активността на комунистите и за увеличаване на техния личен принос.

Digitized by Google

Профорганизациите и профгрупите разгърнаха активна дейност при разработването, обсъждането и приемането на насрещните планове на трудовите колективи. На събранията са направени десетки целесъобразни предложения за ефективно използване на земята, техниката, торовете и горивата. По този начин кооператорите стават съпричастни в съставянето на плановете и с по-високо чувство за отговорност се залавят за тяхното изпълнение. Успешно се прилага починът „Профгрупата — отговорна за изпълнението на плана".

Големите успехи, които постигна АПК „Победа" в Хлебарово, са продукт преди всичко на смелото внедряване на научно-техническите постижения и челния опит в практиката. За първи път в страната тук бе внедрена новата моделна бригада от вариант „Б" с използване на наличната техника. Дадена е зелена улица на авангардните технологии в селскостопанското производство. Създадени са стабилни отношения с научноизследователски институти, което допринася за ускореното внедряване на постиженията на селскостопанската наука.

С активното съдействие на Института по пшеницата и слънчогледа в гр. Генерал Тошево и на Института по ечемика в Карнобат са внедрени високодобивни сортове пшеница и ечемик. С помощта на институтите в Кнежа и „Образцов чифлик" — Русе са внедрени нови сортове царевица (Н—708, три хибрида „Пионер") и се изпитват 22 сорта при неполивни условия. Това даде възможност за значително увеличаване на средните добиви. През 1982 година са внедрени нови хибриди слънчоглед, в резултат на което се постигна 278 кг среден добив.

Освен за внедряване на нови сортове връзките с научните институти спомагат и за прилагане на нови технологии: директна сеитба, разпръсната сеитба, минимализирани обработки, продълбочаване на площите за сеитба на царевица и захарно цвекло... Общинският партиен комитет и ръководството на агрокомплекса отчитат и ролята на химизацията в развитието на селскостопанското производство като един от най-интензивните фактори. Вече две години почти всички земеделски култури се отглеждат на пълен хербициден екран. Широко се използва листното подхранване с микроторове.

Ръководството на АПК отделя главно внимание на внедряването на нова високопроизводителна техника, на нейното рационално използване, на уплътненото използване на поливните площи. Паралелно с растениевъдството успешно се развива и животновъдството.

За постигането на високите производствени и икономически резултати значително много допринесе успешното внедряване на новия икономически механизъм и принципите на стопанската сметка. На вътрешна стопанска сметка са поставени всички бригади и ферми. На всяка бригада са утвърдени като показатели: площта, средните добиви, продукцията в натура, плановата цена на реализацията, нормативната себестойност, материалните разходи, работната заплата и условията за производство. Внедрена е лимитно-чекова система при разхода на суровини и материали. Взаимоотношенията между бригадите и АПК се изграждат на договорна основа. При уточняване на крайните икономически резултати в края на годината се отчита взаимното изпълнение на договорните задължения. От началото на тази година се разшири производствената и икономическата самостоятелност на трите бригади от нов тип, които имат разкрити сметки в БНБ и формират фонд „Резервен", „РТУ", „СБКМ" и фонд „Работна заплата".

В изпълнение на утвърдената от партийния комитет програма за интензификация на селскостопанското производство ръководството на АПК си постави по-високи цели за настоящата година. Стремежът е да се разширят завоюваните челни позиции в окръга и страната. Няма съмнение, че амбициите на хлебаровските комунисти и селскостопански труженици ще се превърнат в конкретни дела.

Юсуф ГАФИЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

РАЗМИСЛИ ЗА СТОПАНИНА

Всичко започна с революцията — тя, унищожавайки експлоатацията, дава в ръцете на трудещите се, на работника и селянина средствата за производство, дава ги на истинския стопанин. Съветският поет Демян Бедни е изразил този велик прелом в образа за притихналата главна улица, в смут пред стопанина. „... Тези заводи, поля, магазини, двореца от бял мрамор граден — туй е за мен ..." В статията „Как да организираме съревнованието" Владимир Илич Ленин предупреждаваше: „Превратът не може да създаде изведнъж такива качества у милиони и милиони хора, които са били принудени от глад и нужда, през целия си живот да работят под камшик", и продължава: „тъкмо в това е силата, тъкмо в това е жизнеспособността, тъкмо в това е непобедимостта на Октомврийската революция, че тя буди тия качества, руши всички стари прегради, къса старите вериги и извежда трудещите се по пътя на самостоятелното творчество на новия живот, т. е. прави ги истински стопани".

Самочувствието на стопанин, което включва в себе си ново отношение към земята, машините и труда, повишена отговорност за общото, се изгражда у трудовите хора в процеса на практическото осъществяване на партийната политика, в резултат на системна идейновъзпитателна работа. Не случайно др. Тодор Живков в трудовете си след XII конгрес на БКП насочва вниманието ни към проблема за собственика и стопанина.

Няма да се разпростирам по този проблем в неговата широта, искам да изкажа свои мисли за стопанина, да споделя нашия опит в идейновъзпитателната работа сред селскостопанските труженици и преди всичко сред техния преден отряд в нашето село днес — **животновъдите и механизаторите.**

Струва ми се, че ние имаме добра почва за политическа и идейновъзпитателна работа. Нашият граовец по природа си е грижлив и пестелив стопанин. Помня как моят дядо разчупваше хляба на трапезата, с какво благоговение целуваще погачата, а сетне събираше в шепата си трохите — и те не биваше да се разпилеят. Със същото чувство на стопанин чичо ми изораваше всяко парче от оскъдната ни земя. Все с такава вяра, примесена с тънка сметка, на Бъдни вечер той викаше „Джерман" на вечеря, за да има берекет, и когато в ранна утрин минавахме при всяко плодно дръвче, замахваше с брадвата и питаше: „Ще раждаш ли или ще те сека?"

Digitized by Google

Така беше в сеитбата, по жътва и вършитба, при прибирането всичко се правеше с благоговейно чувство на почит към земята, но и точна сметка — какво сме й дали и какво сме получили.

Това са минали работи и ако ги припомням, то е, за да подчертая оная характерна психологическа особеност на селянина, която е благодатна почва за възпитанието на новия стопанин.

Някой може да каже: „Така е, но тогава е ставало дума за личното стопанство". Но аз бих могъл да разкажа за случаи след народната победа, след 1945 година, когато муртинчани под ръководството на партийната организация, начело със своя изтъкнат ръководител д-р Йордан Стефанов изградиха първото в Софийска област ТКЗС, последвани от Кощанци, Вискярци, а сетне и от всички останали в околията. Какви стопани, свързани подобно Антей със земята, бяха Владо Варадинов и Васил Младенов, Нана Вана от Горни Романци, Георги Калев от Сопица, Карамфил Стоилов — партийният секретар от Долни Романци, и още стотици и хиляди други, които ден из ден работиха неуморно, за да преодолеят старото разбиране. Комунистите излизаха винаги първи на най-трудните участъци, брояха трудодните със стотинки, но не отстъпваха, а младежките звена нощуваха в полето по жътва... Може би се увличам или идеализирам миналото. Не! Това е самата истина за ония години и аз я споменавам и повтарям, защото тя е жива, има я и трябва да я има и в днешния ден. Днес условията са далеч по-благоприятни, не напразно са отишли усилията на седем петилетки и сме захванали осмата, но и по-сложни са днешните условия, по-високи са изискванията. Някога в нашия циклостилен бюлетин, наричан така, както и в днешния ни местен вестник „Граовски новини", ние пишехме за успехите на Сева Петрова от Брезник и Елка Борисова от Слаковци, които надояваха по 3000—3500 литра мляко от фуражна крава, днес ако напишеш подобно нещо, ще прозвучи най-малко несериозно. Днес в АПК — Брезник имаме изграден клуб на четирихилядника. Над 22-ма доячи са постигнали този рекорд, Васил Карадимов и Спаска Георгиева от кравефермата при ДЗС надоили по 5380 литра мляко от фуражна крава.

Не можах да присъствувам при изграждането на клуба, но бях в Гърло същия ден, когато се подготвяше срещата на четирихилядниците. Цареше оная приятна суетня, предшествуваща всяко подобно тържество, подреждаха се маси и столове. Бригадирът на фермата Методи Герасимов — едър, пълничък мъж с широка усмивка на добряк, носеше от дома си вилици. „Не може и без вилици" — каза ни той, усмихвайки се по детски искрено и някак виновно. След срещата и приемането на призива щеше да има гощавка — кравари те я бяха заслужили... Не случайно Гърло беше избрано за домакин на срещата. В резултат на системната идейновъзпитателна работа на партийната организация с кравари те те отдавна са надминали четирите хиляди. Още преди няколко години, когато бригадата на героя на социалистическия труд от минния комбинат — Перник, Евгени Стефанов с безплатен труд построи и предаде на гърловските кравари чудесна битова сграда със стаи за отдих, битови помещения, тук работи клубът на животновъда. И сега, ако влезете в него, ще видите заедно с лозунгите, призоваващи „Да се борим за 500 литра млеконадой", и таблицата със снимки на първенците, и червените знаменца — неведнъж колективът на фермата е излъчван за първенец в социалистическото съревнование, ще видите и плана за работата на клуба: петъчни срещи с беседи и прожекции на филми, разговори, вечери, чествувания на рождени дни. Но най-важното е — казва Герасим Методиев — индивидуалната работа с всеки един.

Digitized by Google

Новоизграденият клуб на четирихилядника на краварите от АПК „Граово" — Брезник прие призив за постигане още тази година на 4500 литра среден млеконадой от фуражна крава, а до края на петилетката крайният резултат вече трябва да бъде 5000 и тогава клубът ще се преименува в „Клуб на петхилядника".

Ето какво постигат и към какво се стремят истинските стопани.

Когато говорим за изграждането на самочувствие на стопани, не считаме, че то може да се постигне само с работата на клубовете на животновъда, с беседите, вечерите и лозунгите, дори и с петъчните срещи. Всичко това върви успоредно със създаване на необходимите материални условия за труд и почивка, за оптимална организация на труда, включваща използването на най-модерните технологии в храненето на кравите, на стимулите в работата — материални и морални. На тези въпроси беше отделено особено внимание в доклада и разискванията на събрание на първичната партийна организация в село Слаковци. При анализа бяха отчетени добрите резултати, постигнати в кравекомплекса: за 1982 г. са надоени 108 тона мляко над плана при среден млеконадой 4030 литра от фуражна крава, реализирана печалба 250 000 лв. Намалени са материалните разходи, снижена е себестойността на млякото.

Добри резултати на добри стопани. За постигането им беше подчертан специално приносът на партийната група с отговорник Ненко Борисов, примерната роля на комунистките Невена Славова и Елка Борисова — сами постигат високи резултати и увличат другите... И тук работи клуб на животновъда, има ги и петъчните срещи, и беседите, и съревнованието. С една дума, налице е добра партийно-политическа работа. Но тя има основа. Създадени са условия за труд и почивка. Модерни халета, парно отопление, стол за хранене. Отлична хигиена, по прозорците цветя. И всичко това, съчетано с добрата организация на труда: поточна цехова линия, двусменна работа, грижи за квалификацията на животновъдите. Внедрено е най-прогресивното в подборното хранене на животните. Утвърден е починът на знатната естонска доячка Лейда Пейпс. Така че белег за отношението на слаковските кравари към работата като добри стопани са не само цветята, които красят помещенията, не само образцовата хигиена, но и прилагането на модерна организация на труда, модерни технологии, изискващи много повече знания, умения и дисциплина.

Да се засилва това отношение, да се изграждат подобни условия и да се използват същите резултати и в кравефермите в Сопица, Ноевци и други села е първостепенна грижа за партийния комитет при АПК — Велковци. Подготвя се общо събрание на комунистите, което ще обсъди доклад на тема „Идейновъзпитателната работа за утвърждаването на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост". Подготовката на събранието позволява на партийния комитет да изучи и разпространи опита на най-добрите колективи. Опитът, който сега се залага с изграждането на комплексна тракторно-полевъдна и животновъдна бригада, ще изведе организацията на труда на ново равнище и, естествено, ще породи нови проблеми...

Така се случи, че през последната година много често бях в МТС: на единен политически ден, на събрание на първичната партийна организация, на срещи с трактористите по случай техния професионален празник — Деня на механизатора и др. И преди бях убеден, но след тези контакти у мене все повече се затвърди убеждението, че механизаторите са най-добрите стопани на земята. Всъщност от тяхната работа зависи колко щедра ще бъде тя, какви ще бъдат добивите на пшеница и ечемик, на царевица и картофи. Някога, през 1950 година, с десетина фордзончета, докарани от МТС в Радомир, беше създадена МТС —

Digitized by Google

Брезник. Днес станцията разполага с най-високопроизводителна техника: трактори, прикачен инвентар, сенокосачки и балировачки, комбайни. И съвсем естествено самочувствието на стопаните е добро. Но резултатите от полевъдството на АПК в селищната система през 1982 година не бяха добри: сравнително ниски добиви от пшеница, ечемик и особено картофи се получиха във всички АПК, повиши се себестойността на зърното. Всички тези въпроси стояха на централно място в събранията и срещите на механизаторите. Директорът на станцията Кирил Асенов задълбочено анализираше причините за ниските добиви. Винаги ме е поразявала огромната работоспособност на този човек, умението му да вниква в проблемите, да анализира. Във всяка негова мисъл и действия прозира добрият и грижовен стопанин. Това той се мъчеше да възпита у всеки тракторист, да предизвика размисли и действие. За това апелираше и предлагаше мерки на партийните събрания, на срещите в единните политически дни.

Есента на 1982 година, още през септември се проведе среща между ръководството на АПК — Брезник и трактористите от МТС. Обсъдиха и след това подписаха договор за извършването на качествена есенна сеитба на базата на изискванията на „Агромодел" — Разград. Определени бяха материалните стимули. Агитаторите разясниха договора във всяка тракторна бригада, на всеки тракторист. Всички разбраха, че от качеството на сеитбата до голяма степен зависят високите добиви. В резултат на взетите мерки, на възпитателната работа, на съзнателното отношение и чувството за отговорност у всички механизатори сеитбата на есенниците се извърши при отлично качество. През март житата бяха подхранени, напръскани с хербициди за борба срещу плевелите.

Много още може да се разказва за механизаторите. За добре подредения стан на тракторната бригада на Спас Колешанов в Бегуновци, за инициативата на партийната група от бригадата на Любомир Зонев за изграждането на бригадния стан, ограждането, асфалтирането със собствени сили и още много други. Във всички тези инициативи са вплътени усилията, системната идейновъзпитателна работа на партийната организация и ръководство на МТС, на партийните групи и всеки отделен комунист. Разбира се, има още много слабости, прояви на нестопанско отношение, на лоша дисциплина, на нехайство при поддържане и използване на машините, на преразход на гориво. Не може да не се разтревожи човек, когато влезе в битовите помещения на някои от тракторните бригади и види разбитите плочки и бойлери, ограбените душове и кранове. В някои бригади не винаги е налице необходимата взискателност по отношение на качеството, има и прояви на нарушена дисциплина. Но те стават все по-малко и по-малко, защото са предмет на постоянно обсъждане в партийното, профсъюзното и стопанското ръководство на МТС, стоят в центъра на възпитателната работа на партийните групи. Редица проблеми от работата с механизаторите се обсъждат и в бюрото на общинския партиен комитет, което ги разбира и търси крайния резултат в тяхната работа — високи добиви, решаване на зърнения проблем, осигуряване фураж за развитието на животновъдството...

Разбираме и друго: изграждането на съзнанието на истински стопани не е никак лека задача. Тя изисква търпение и настойчивост.

Ванко СТРАТИЕВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Брезник

Digitized by Google

ПРАКТИЧЕСКО ЗАНЯТИЕ

Задълбоченото изучаване на материалите на Дванадесетия конгрес, на новия икономически подход и неговия механизъм, на теоретическите разработки и практическите подходи на другаря Тодор Живков след конгреса са наше идейно оръжие в борбата за реализиране предначертанията на партията.

По решение на комбинатския партиен комитет ние, пропагандистите, имаме поръчение не само да изучим и разясним това богато теоретическо оръжие, но и да го свържем с практическите задачи и проблеми на трудовите колективи в условията на производството. Да намерим най-точния подход за всяко учебно звено съобразно професионалните задължения, квалификацията и образованието на участниците, да анализираме процесите и явленията в производствените единици. Не само да разкрием проблемите и противоречията в условията на развитото социалистическо общество, но и да покажем пътищата за тяхното преодоляване, за формиране на правилен марксистко-ленински мироглед, за изграждане на творчески личности с активна жизнена позиция.

В металургичното производство материалните разходи формират над 80 процента от себестойността на продукцията. Ето защо въпросите, свързани с ефективното използване на суровините и материалите, внедряването на новия икономически подход и механизъм и вътрешностопанската сметка, интензификацията и автоматизацията на производствените процеси стоят на нашето внимание като едни от най-важните проблеми, които трябва да решаваме. Като пропагандист поставям на обсъждане тези въпроси на занятията в теоретичния семинар, който ръководя при електронноизчислителния център. В него участвуват 18 специалисти с висше образование — проектанти и програмисти. Това са инженери, икономисти, математици и други специалисти. Плана на всяко занятие подготвям така, че да се осигури добро идейно-теоретическо ниво в тясна връзка със задачите на колектива. Обикновено в края на занятието давам основната тема и определям въпросите, по които ще се дискутира на следващото. Това позволява участниците да обсъждат най-актуалните за колектива на електронноизчислителния център и на комбината проблеми. В същото време задължава предварително всеки да се запознае с литературата по обсъжданите въпроси. По възможност почти всички занятия онагледявам с диаграми, схеми, светлинно-звукови беседи и други, които създават по-голям интерес и допринасят по-добре да се усвоява материалът. По най-важните въпроси подготвяме и практически занятия. На тях се правят редица ценни предложения за подобряване организацията на труда, за правилно приложение на новия икономически механизъм, за увеличаване икономиите на суровини, материали и електрическа енергия, за автоматизиране на отделните звена от производството и т. н. Тези предложения и въпросите, отправени към различни органи и организации, се отчитат и контролират от първичната организация и комбинатския партиен комитет.

Голям интерес сред участниците на семинара предизвикаха теоретическите разработки и практическите подходи на другаря Т. Живков и особено по опазването и стопанисването на социалистическата собственост. Поради това, че този проблем е много актуален за нашия комбинат, решихме да го обсъдим на практическо занятие. Помогнаха ни с

Digitized by Google

конкретни указания комбинатският партиен комитет и кабинетът за политическа просвета. По основните въпроси, изясняващи същността на социалистическата собственост, нейното стопанисване и развитие, се подготвиха другарите Лозка Методиева, Йордан Виденлиев и Таня Христова. По същество това бяха реферати, в които те разясниха теоретическите основи на категорията собственост.

Всички участници подробно бяха изучили и осмислили теоретическите разработки на др. Тодор Живков. Това пролича на занятието в умелото свързване на теоретическите въпроси с практическата ни дейност, с нашето ежедневие. Посочваха някои отрицателни примери на колективи в комбината, които не опазват оборудването, които са лоши стопани на социалистическата собственост. Това предизвика дискусия по правата и задълженията, които се предоставят на трудовите колективи и техните ръководители при определянето и изпълнението на производствените задачи, по ефективното използване на съвременните машини, съоръжения и постиженията на научно-техническия прогрес, по някои негативни тенденции в сферата на обслужването. Посочиха се редица случаи на лошо и непълноценно стопанисване и използване на материалите ресурси в комбината и извън него. Например подробно разисквахме причините за незаинтересоваността на отделни хора и цели бригади от намаляване на материалните и енергийните разходи. Стигнахме до извода, че ще се създаде заинтересованост, когато пълно се внедри стопанската сметка и се създадат необходимите технически предпоставки за контрол върху разходите на цеха, на смяната, на агрегата. В този аспект изказалите се коментираха и непълноценното и неефективно използване на възможностите на съвременната изчислителна техника за намаляване ролята на субективния фактор при управлението на технологическите процеси и производство, за максимално използване възможностите на оборудването. Тревожеха се от факта, че все още нови, съвременни производствени мощности се въвеждат в действие без съответните системи за автоматизация. Става дума за въведените в действие I и II ел. пещи и машината за непрекъснато леене на заготовките. Възникна предложение да се разработи и внедри система за автоматизация на технологическите процеси при добиване и леене на стоманата. Един от участниците изчисли, че реализирането на това предложение ще доведе до икономия на електрическа енергия и други суровини и материали за производство на 1 тон стомана, а общият икономически ефект от внедряването ще надхвърли 1 млн. лева годишно.

В разговора на занятието специалистите изразиха неудовлетворение от ниската степен на използване на електронноизчислителната техника в управлението на основните производствени единици. Причините се коренят както в ниските функционални възможности на наличните технически средства, така и в значителните организационни слабости в трудовите колективи. Участниците изказваха свои предложения за нов организационен и технически подход при планирането, проучването, проектирането и внедряването на автоматизирано системно управление. Така възникна идеята и след това се създадоха смесени (от проектанти към електронноизчислителния център и работници и специалисти от съответните цехове и отдели) колективи. Времетраенето на цикъла от проучването до внедряването, материалното и моралното стимулиране на членовете на колектива се поставят в зависимост от качествата и сроковете на разработките.

Подчертана бе и необходимостта от единна дългосрочна концепция за развитие на автоматизацията в комбината, която да позволи най-пълноценно да се използват възможностите както на наличния персо-

Digitized by Google

нал и съвременната изчислителна техника, така и на новото високопроизводително оборудване, което се монтира в комбината. Тревога предизвиква и забавянето или отлагането на изграждането на нови обекти, вследствие на което се похабява доставено оборудване, голяма част от което е вносно. Например, посочи Й. Виденлиев, в близост до електронноизчислителния център беше построено преди четири години халето на леярния цех, а още не е оборудвано и част от машините и съоръженията са нахвърляни безразборно около него. Участниците предложиха да се засили административната отговорност при констатиране на подобни случаи и да се повишат обществената нетърпимост и публичната им разгласа.

Партийното бюро на свое заседание направи разбор и оцени, че занятието изпълни предназначението си, обогати теоретическите и практическите знания на участниците по основните проблеми за утвърждаване на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, за голямата роля и място на комунистите и трудещите се за развитие и опазване на социалистическата собственост.

инж. Людмил АТОВ
пропагандист на партийно звено в ЕИЦ

КОЛЕКТИВЪТ—СТОПАНИН

Общостроителното предприятие в Перник строи жилищни и културно-битови обекти на територията на Пернишка, Радомирска и Трънска селищни системи. Характерът на работата в предприятието е такъв, че се борави с много скъпи материали, които са дефицитни и често пъти удобни за влагане в частното жилищно строителство, като мокет, линолеум, тапети, електроматериали, водопроводни, отоплителни части и редица други. Това определя и необходимостта първичната партийна организация да води системна, последователна работа за опазване на социалистическата собственост, да възпитава чувството на стопанин у всеки комунист, у всеки работник поотделно и в колектива като цяло.

Секретар съм на първичната партийна организация в нашето предприятие отдавна и от опит ще ви кажа: строителният работник сега все по-забележимо се проявява като грижовен стопанин. Аз винаги мисля за това, когато чуя умните предложения на другарите си — при формирането на насрещния план тази година 62-ма души направиха 73 предложения за опазване на социалистическата собственост. Бригади и отделни работници в личните и колективните творчески планове записаха обещания за опазване на строителните материали. Мисля за това, когато слушам техните остри, принципни изказвания на партийни събрания с критика против безстопанствеността, бракоделството, разхитителството, неорганизираността. А не едно заседание на бюрото и събрание на партийната организация ние посвещаваме на въпроси, свързани с това, доколко и как нашият колектив и всеки по отделно се изявява като стопанин на общото, на народното. Те са предмет и на политическата учебна година. Имаме 13 учебни звена — 5 партийни, 4 профсъюзни, 4 комсомолски. През януари т. г. направихме практическо занятие „Функцията на тру-

Digitized by Google

довия колектив като стопанин на социалистическата собственост". Пропагандистът инженер Харалампи Михов с конкретни примери от нашата действителност насочи вниманието на участниците към въпроси, по които се разгърна дискусия: трудовият колектив — стопанин на средствата за производство, изработването на насрещния план — право и задължение на трудовия колектив, стопанската сметка — най-силна изява на функцията на предприятието като стопанин, същност и значение на бригадната организация на труда, добри стопани ли сме ние?

Участниците проявиха висока активност. Изказаха становища по свои наблюдения, направиха критика на присъствуващи комунисти, които недобросъвестно се отнасят към собствеността. Предложенията обобщихме и предадохме на директора на предприятието. Той ги докладва на оперативка с техническите ръководители и взеха решение за изпълнението им. След това по обратен път учебното звено получи информация как се изпълняват решенията.

За ограничаване безстопанствеността много допринасят единните политически дни. През октомври 1982 година се разглежда темата „Опазването на социалистическата собственост — дело на всеки строител", а през март т. г. в колектива разговаряхме по въпроса „Стопани ли сме на поверената ни собственост?". След обсъждането на проблемите възникналите въпроси се обобщаваха и се вземаха решения със срокове и отговорници. Изпълнението им се контролира от партийното бюро.

На конкретните нарушители въздействуват и комисията за народен контрол, и комсомолските контролни щабове, и четирите помощни групи, разпределени в два технологически потока и две комплексни бригади. Комисиите работят по план и по даден сигнал за нарушение. През 1982 г. са извършили 24 проверки по опазване на социалистическата собственост и предотвратиха загуби за 43 хил. лв.

Всяка седмица партийното бюро прави срещи с партийните групи, което ни помага да разберем мнението на колектива по въпроси, които го вълнуват. По предложение на партийните групи организирахме обсъждания заедно със специалисти, след предварителни наблюдения и проучвания на реалното състояние на трудовата дисциплина, качественото извършване на строително-монтажните работи, охраната на труда, битовите проблеми и редица други. Много добра работа по тези проблеми извърши партийната група във втора комплексна бригада „Делчо Симов" с партиен отговорник Иван Маринов, в която от реализирането на предложенията бяха направени икономии за 16 хил. лв.

На строителните площадки поставяме табла, на които образно са изразени цените на строителните материали, с които работим. Там могат да се видят и „Мълнии", и „Тревоги", и вестниците „Строител" и „Пернишки строител".

Ще разкажа един случай, който потвърждава, че настъпателната системна борба и възпитателната работа за опазване на социалистическата собственост правят колектива непримирим към нарушенията. Преди известно време на един от обектите изчезнаха две платна водоустойчив шперплат. Партийната организация с индивидуални разговори, поръчения на комунисти създаде тревога у всички работници. След пет дни платната бяха върнати. За съжаление не всички нарушения завършват с такъв край. Възпитаването на чувство на стопанин е сложен и труден процес преди всичко поради това, че има голямо текучество на работна ръка. При нас работят както много добри майстори с утвърдени качества на строители, така и крайно недисциплинирани, с ниско чувство за отговорност. Те знаят, че строители се търсят навсякъде из страната ни, и „летят" от обект на обект.

Усилията ни са насочени главно към работа с младите хора, да се почувствуват частица от класата, която съзнателно се труди за опазване и умножаване на социалистическата собственост, чийто стопанин е тя.

Емил НИКОЛОВ

секретар на първичната партийна организация при ОСП — Перник

Digitized by Google

МОЯТА БРИГАДА

Моят дългогодишен опит като бригадир ме е научил, че това не става отведнъж — създадем бригада и всички на другия ден стават дисциплинирани, изпълнителни, доброжелателни един към друг. Ако е така, не би било необходимо партията да призовава към укрепване на реда, организираността, дисциплината на производството. За да стане бригадата дружен, сплотен колектив, със здрава дисциплина, с отношение на стопанин на поверената й социалистическа собственост, нужно е време, време за грижлива възпитателна работа.

През юни 1952 година постъпих в машиностроителния завод „Струма" в Перник. Запомнил съм и месеца, защото дълго преди това мечтаех да работя в този завод като машиностроител — бях слушал за добрите работници в него. От 1965 г. съм бригаден ръководител на младежка бригада. Произвели сме много машини за оборудването на машиностроителни заводи в нашата страна и в други страни. Сега работим по нестандартното оборудване на завода в Червена могила.

Като ръководители на младежки колектив, аз и моите заместници Богомил Манолов и Йордан Ефтимов полагаме големи усилия за обучаването и по-бързата квалификация на младите работници — за осемнадесет години, откакто съм бригаден ръководител, сме обучили към 38 млади работници, които сега са в други бригади и други звена. От тези младежи имаме бригадни ръководители, майстори на производството, до началници на участъци. А сега сме обучили добре 15 младежи и те са вече майстори. Повечето от тях могат да работят самостоятелно, могат да разчитат чертежи, едни са готови да ръководят бригади. През тези години образец за младите е бил най-примерният и дисциплиниран работник Богомил Манолов, който е в завода от 34 години и е помогнал на не един младеж да намери пътя до класата, да израсне и овладее тънкостите на нелеката професия машиностроител.

Ние, ветераните в бригадата, помагаме и на учениците трети курс от СПТУ „Н. Й. Вапцаров", с които имаме сключен договор. Те идват при нас на практика и се задължават да подобрят успеха си, а ние да изпълним нашите нормирани планови задания.

Авторитетна е партийната група в бригадата. Тя е винаги на първо място по всички показатели. Всеки комунист има партийно поръчение, временно и постоянно, помага на бригадата за изпълнението на нормираното планово задание, взема участие във всички мероприятия в бригадата, цеха, завода. Всички партийни членове активно участвуват в системата на партийната просвета като пропагандисти, лектори, докладчици.

Как в нашата бригада се прилага новата бригадна организация на труда? Като форма на организация бригадата в завода съществува от години. Новото е, че се осъществи на практика по-непосредствено участие на трудовия колектив в управлението на производството и в решаването на социалните проблеми — изпълнението на производствените задачи с изграждането на работната заплата, което се извършва от колектива и в колектива.

Изградихме младежка комплексна бригада в нашия механомонтажен цех от няколко различни професии — шлосери, монтьори, електрозаварчици и робомисти. Преместихме се на нова работна площадка, която позволява да започнем изработването на четиридесет броя електрохидравлични грайфера, а преди тази продукция се изработваше от три бригади. За увеличаване производителността на труда в бригадата всички шлосери завършиха курсовете за овладяване на втора професия електрозаварчици, а двама за трета професия — робомисти. Това помогна за взаимозаменяемостта и оттам за по-бързото и качествено изработване на продукцията в нашата бригада, която е с оценка „1".

За управление на бригадата изградихме бригаден съвет, в който влизат бригадният ръководител, заместникът му, партийният отговорник, отговорниците на профгрупата и на комсомолската група. Бригадният съвет има за задача да разпределя правилно работата по нормираното планово задание. Всеки член от бригадата знае още от началото на месеца каква продукция трябва да изработи и каква заплата ще получи според трудовото участие, за неговия личен принос. Тук не е малка ролята и на агитаторите. От голямо значение за изпълнение на нормираното планово задание е и личният пример на бригадния ръководител. Неговият пример действува, поощрява, позволява по-пълно да се разгръщат силите на колектива. Като низов ръководител винаги съм считал личния принос на бригадира като важен фактор за възпитание — създаване на добра организация в работата, качествено изработване на продукцията, висока култура на работното място, добра трудова и технологична дисциплина. Това са и основните показатели за оформяне заплатата на всекиго. Бригадният съвет се събира на края на месеца и прави оценка на всеки член от бригадата за неговия принос с трудово участие по разпределение на коефициента за заплащане. Бригадният съвет докладва и колективът решава как да се разпределят заработеният фонд „Работна заплата".

Участвуваме и в рационализаторското движение. Направили сме дванадесет предложения, от които шест са вече внедрени и дадоха икономии за 2600 лв. от труд.

Digitized by Google

електроди, прокат, свързочни материали и в крайна сметка доведоха до усъвършенстване на технологическите процеси и конструктивните разработки. Активно участвуваме и с редица работнически предложения при разработване на инженерния проект на завода. С разбиране и творчество се отнася бригадата към изпитване на хидравличните агрегати, предназначени за произвеждания от нас електрохидравличен грайфер под товар. След внедряването на новата технология значително се повиши качеството на грайферите, за които няма нито една рекламация.

В процеса на изпълнението на производствените задачи търсим и прилагаме съобразно естеството на нашата работа нови почини и инициативи. Бригадата изучи и възприе опита на седемте бригади от завод „В. Коларов" в София за поддържане на образцова трудова дисциплина. Нарушенията на дисциплината се контролират не само от бригадира, а и от всеки член на колектива. Взаимният контрол се изразява не само по отношение на отделни нарушения, но и в обсъждане и възприемане на правилен режим на работа, опазване и поддържане на машините, подобряване и използване на оборудването — въпроси, които са в интерес на цялата бригада и довеждат до увеличаване на производителността на труда.

Закъснения, безпричинни отсъствия отдавна не е имало. В съзнанието на всеки член на бригадата се е утвърдило: закъснея ли, ще се наруши ритъмът на производството, а това е в ущърб на всички останали. Как ще гледат на мен другарите ми?

Благотворно се отразява наставничеството в нашата работа. Като бригаден ръководител аз високо оценявам неговата патриотична същност. Работя 31 години в завод „Струма" като машиностроител. При нас идват предимно младежи от техникуми. Ние се стремим да ги подготвим практически да овладеят професионалното майсторство. Прикрепваме ги към най-добрите, най-квалифицираните, които могат да им предадат своя професионален опит, за да започнат по-бързо и качествено да работят: да повишат разрядите си, да овладеят втора професия. И често от тези млади хора растат заместник-бригадни и бригадни ръководители.

Резултат от наставничеството е непрекъснатото повишаване и на образованието на членовете на нашата бригада. От всичко 18 души осем са със средно техническо образование, като четирима завършиха без откъсване от производството, 5 души защитиха по-висок разряд и само трима са ниско квалифицирани, но ние поехме шефство над тях, предаваме им своя опит и знания.

Като производствена бригада на събрание на всички членове на колектива приехме насрещен план. Обсъдихме възможностите на базата на изпълнението на нашите планови и нормени задания за миналата година и разкрихме резерви за допълнителна продукция за 150 000 лв. За да осигурим това изпълнение, набелязахме допълнителни мероприятия. Да намалим ръчния труд с предложения за рационализации. Да подобрим организацията на работа. Да произвеждаме само качествена продукция.

С радост мога да споделя, че бригадата изпълнява тези свои задължения, защото е здрав, сплотен колектив, на който са чужди неразбирателството и лошият социалнопсихически климат. Ние сме единен колектив и на работната площадка, и при оказване на помощ в семейството на отделни наши членове, и в провежданите културно-масови мероприятия.

В цялата наша стопанска и обществено-политическа дейност се стремим да бъдем в челните редици на съревнованието, да бъдем достойни представители на пернишките машиностроители. Нашата бригада между първите в окръга изпълни плана за седмата петилетка за 3 години и 5 месеца — произведохме надпланова продукция за 930 хил. лв., плана за 1981 г. изпълнихме за 10 месеца, дадохме надпланова продукция за 24 хил. лв., а плана за 1982 г. изпълнихме за 9 месеца и 18 дни и дадохме надпланова продукция за над 260 хил. лв. Сега работим за четвъртата година от осмата петилетка.

За тези успехи на колектива, за образцовата трудова дисциплина, създадената добра организация на труда и съревнованието в бригадата има дял и дейността на профгрупата. Тя бе класирана на първо място в прегледа по организационното състояние в заводската профорганизация, който бе отчетен в началото на февруари тази година.

Основен принцип в работата на профгрупата е диференцираният подход при възлагането на производствени задачи съобразно квалификацията и възможностите на всеки член на колектива.

Дългогодишният опит ме е научил, че колкото по-сплотен е колективът, толкова по-отчетливо се проявява у хората чувството на стопанин на производството, толкова по-грижливо се отнасят към резервите, с които разполагат.

Георги МИШЕВ
ръководител на младежката комплексна бригада в МЗ „Струма" — Перник

Digitized by Google

СЪРЕВНОВАНИЕТО И ОБЩИНСКИЯТ ВЕСТНИК

Вестник „Златия" в гр. Вълчедръм, Михайловградски окръг, почти във всеки брой помества материали, които отразяват въпросите на социалистическото съревнование в общината, умението и опита на първенците. Той е активен помощник на общинския комитет на партията и другите органи за социално управление за подобряване организацията на съревнованието, за повишаване активността на трудещите се в борбата за високо качество, здрава дисциплина и висока производителност на труда.

Прави хубаво впечатление, че в тези публикации вестникът се старае да обръща внимание на съревнованието не само като на мощен фактор за изпълнение на насрещните планове, на обещанията на трудещите се, но и на възпитателното му въздействие върху хората, на приноса му за разширяване и задълбочаване на социалистическата демокрация в предприятията. В организираното трудово състезание хиляди хора се възпитават във висока съзнателност, дисциплина и организираност. В него ярко се проявяват качествата на социалистическата личност: чувство на стопанин в предприятието, творческо отношение към труда, другарство и взаимопомощ, стремеж за достоен личен дял в общата работа. Материалите по съревнованието обикновено се съпровождат със снимки на най-изтъкнатите първенци в производството, на цели колективи с описване на положителния им опит, с данни за резултатите от техния всеотдаен труд. Това повишава самочувствието на трудещите се, засилва тяхната трудова активност. **В първи брой от 1982 г. е поместен разговорът на редактора на вестника с механизаторите от бригадата за промишлено зърнопроизводство от нов тип с ръководител инж. Евтим Овчаров.** През зимния сезон тези механизатори посетили Толбухински окръг, разговаряли със свои колеги от челните бригади, които получили високи добиви зърно, както и със специалисти по пшеницата в гр. Генерал Тошево. Основното, което те са чули и видели в Толбухински окръг, се свежда до качествената работа и високата трудова и технологическа дисциплина на тамошните механизатори. Въз основа на опита и резултатите на толбухинските си колеги вълчедръмци преценили своите възможности как да ги достигнат. Характерното тук е, че в същото време в изказванията им има и самокритични нотки за това, което не са направили досега. Бригадният им ръководител инж. Евтим Овчаров изразява своята увереност, че споделеният опит с толбухинци ще окаже положително влияние на бригадата му както в производството, така и за моралния ръст на механизаторите. Този опит и указанията на научните работници от института в гр. Генерал Тошево бяха заложени в договорите за социалистическо съревнование през 1982 г. и резултатите бяха много добри. Те не се измерват само с тонове зърно, но и с подобрената трудова и технологична дисциплина в бригадата, с повишената социална и обществена активност на нейния колектив.

В брой 2 на вестника от същата година в кореспонденцията под заглавие **„Обич към работата"** авторката **Т. Владимирова** увлекателно разказва за своята среща с младежкия колектив, който угоява телета и агнета в АПК — Вълчедръм. В материала наред с производствения опит на младите животновъдки Спаска Тихомирова, Славка Стефанова, Богдана Стоянова и Бориска Славчева се говори и за създалите се другарски отношения и сплотеност в този колектив. Изтъкват се добрите качества на груповия отговорник Боян Цветанов, на новата бригадирка — комсомолката Валентина Овчарова, като ръководители и възпитатели. Тази бригада е изпълнила предсрочно плана си за миналата година по всички показатели и е заела трето място в окръга в социалистическото съревнование. Материалът въздействува, той буди размисъл и подтиква младежите от окръга да следват примера на вълчедръмските комсомолци и да се включват на работа в животновъдството — един

Digitized by Google

от отраслите в селищната система, който има голяма нужда от тях.

В материала **„Кръжочната работа — широко поле за изява и творчество“ Наталия Тишкова** изнася интересен опит в първата в окръга кравеферма „Пионерия“ в с. Мокреш. В нея работят седмокласници от училище „Кирил и Методий“ с кръжочен ръководител Борислава Родопова. Това са шестнадесет пионери, които в две звена се грижат за 44 крави и постигат средно по 3000 литра мляко от крава. Със своята усърдна работа учениците доказаха, че могат да бъдат пълноценни производственици в кравефермата, ръководена от Никола Ерменков. Така те успешно свързват наученото по биология с производствената практика. Кореспонденцията въздействува възпитателно върху подрастващите, като им показва пътя, как да приложат в производството знанията, получени в училището, помага им по-правилно да си изберат професия за в бъдеще.

Похвален е стремежът на вестника посредством печатното слово да съдействува да се организира съревнование между населението за изпълнение на селскостопанските задачи в най-усилените кампании. Чрез кореспонденции, репортажи и снимки той популяризира опита на общоселската организация на Отечествения фронт в с. Мокреш, която формира звена от пенсионери и умело организира между тях благородната надпревара при брането на доматите и почистването на захарното цвекло. По страниците на в. „Златия“ се изнася ценен опит на низови организации на Отечествения фронт, които водят активна политическа работа по местоживеене и успяват да убедят населението да отглежда и да прибира доматите на семеен акорд. При сегашните условия тази форма на работа се оказа твърде ефективна. Тя осигурява високи добиви и висококачествена продукция, подпомага аграрно-промишлените комплекси в решаването на проблема за най-пълно използване на всички трудови резерви в отглеждането на интензивните култури.

Тясната, органическа връзка на стоящите пред колективите производствени задачи с мероприятията за развитие на творческата енергия и активност на съревноваващите се, деловата поддръжка на техните полезни начинания всякога довеждат до хубави резултати. Така в материала в бр. 5 под заглавие **„Решителни дни“** наред с трудовите делници и успехите на механизаторите от фуражно-животновъдното предприятие се описва и политическата работа за разгръщане на съревнованието. Този колектив миналата година е преизпълнявал производствения си план и е получил по 1250 кг сено от декар люцерна. В кореспонденцията си **„Внедряване на челния опит“ Татяна Тотина**, отразявайки работата за изпълнение на общинската програма по внедряване на челния опит, показва как резултатите от съревнованието повишават чувството за отговорност у селскостопанските труженици, как в тях се засилва взискателността за по-пълно прилагане на челния производствен опит. Реализацията на програмата и издигането на социалистическото съревнование на по-високо равнище авторката сполучливо свързва с внедряването на интензивните фактори в селскостопанското производство и прилагането на вътрешностопанската сметка.

Интересен е публикуваният разговор на представител на редакцията с председателя на АПК Трифон Трайков. В него председателят изтъква големите възможности за внедряване на интензивните фактори и челния опит в обширните масиви на златийската равнина, когато се засяват с еднородни култури. Той високо оценява ролята и значението на разгорялото се благородно социалистическо съревнование за постигане на голяма икономическа изгода, както и за повишаване на социалистическото съзнание в трудовите хора.

Отново вниманието на вестника се спира върху дейността на младежкия колектив в животновъдството. Под заглавие **„Хубавата работа ражда хубави думи“ Т. Борисова** разказва как младежите с дръзновения си труд наред с отглеждането на животните през лятото се грижат да им осигурят и фураж за зимата. По-нататък тя изтъква похвалните амбиции на членовете на колектива да усвояват втора професия, доброволния труд, който те полагат за реконструкция на селскостопанските сгради, за да ги пригодят за отглеждане на агнета и телета. Авторката описва и опита на отличилите се млади животновъди Славка Захариева и Сашко Петков. Кореспонденцията се посрещнала много добре от младежкия колектив. По този повод бригадирът Динко Савински споделя с редактора на вестника, че написаният материал е извикал у младежите голяма радост и ги поощрил за по-нататъшни успехи в работата.

Сполучливо вестник „Златия“ осветлява хода и резултатите от съревнованието в чест на 9 септември миналата година. На първо място в това съревнование е Строителното предприятие на Агрострой. В редица материали се подчертава приносът на отделните първенци в деветосептемврийското съревнование, тяхната роля за мобилизиране на целия колектив. **Под заглавие „Нова стройна организация“ вестникът помества в бр. 2 от 1983 г. разговора на представител от редакцията с директора на промкомбинат „Победа“** по един от актуалните въпроси на икономическата и социалната политика на партията — услугите на населението и производството на стоки за широко потребление. От този разговор читателите узнават за хубавите стопански резултати на предприятието, преизпълнило плана си по всички показатели, за първенците от социалистическото съревнование, спомогнали да се подобрят услугите за гражданите, за усилието на ръководството да организира производство на нови стоки за потребление.

Особено мобилизиращо въздействие оказват информациите във вестника за хода на **съревнованието в чест на 60-годишнината от Септемврийското въстание през 1923 година.** В чест на този славен юби-

Digitized by Google

лей колективите в общината са обещали да изпълнят плана си за 9-месечието на тази година до 22 септември, а годишния си план — до 20 декември. За разгръщане на съревнованието във връзка с тази годишнина вестникът добре използва илюстрациите. Той редовно помества портретите на отличилите се работници, както и снимки на челни колективи в процеса на работа. Все в тая връзка е отразен опитът на ТКЗС „1 май" в село Вартенберг — ГДР в научното ръководство на производството, благодарение на което кооперативът постигна висока продуктивност от кравите при пасбищно отглеждане, както и големи доходи от зеленчуковото производство и гъбарството.

За правилното отразяване въпросите на съревнованието във в. „Златия" близка помощ му оказва общинският комитет на партията. Оценявайки положителната роля, която общинският печатен орган играе за усъвършенствуване организацията и ръководството на социалистическото съревнование в селищната система, комитетът периодично разглежда на свои заседания работата на вестника по отделни страни на този проблем. Той е утвърдил специална програма за внедряване на челния опит в общината, като следи отблизо как се прилага в практиката. Със своите решения и със системния си контрол комитетът насочва дейността на общокомплексния профкомитет, на всички профкомитети и стопански ръководства за усъвършенствуване организацията на социалистическото съревнование, съдействува на първичните партийни организации да създават благоприятни условия за водене на съревнованието, да провеждат активна организаторска и идейновъзпитателна работа за неговото разгаряне. С помощта на комитета всички предприятия в общината също са разработили свои програми за ръководство и отчитане на съревнованието в съответствие с техните специфични дейности и условия. Създадена е общинска комисия по съревнованието, която се ръководи от зам.-председателя на общинския народен съвет. Съревнованието за цялата община се отчита три пъти в годината по четиримесечия, а в животновъдството на АПК, както и в търговията — ежедневно. По време на селскостопанските кампании бюлетините за хода на съревнованието се издават през три дни. Наред с материалните награди тук се отдава голямо значение и на моралните стимули, които също оказват силно мобилизиращо въздействие върху участниците в съревнованието. С особено удовлетворение и радост първенците получават поздравителните писма и телеграми за своите успехи. Копие от тези писма се изпращат и до училищата, където учат техните деца. На колективите, излъчени за първенци в съревнованието, се връчват флагчета и грамоти. Много добре се посреща съревнованието по време на лятната кампания, в което участвуват комбайнери от побратимените с окръга области Житомир на УССР и Банска Бистрица в ЧССР. Всяко лято те идват във Вълчедръм, за да премерят сили с нашите комбайнери.

Всички тези чудесни прояви в благородната трудова надпревара вестник „Златия" се стреми своевременно да отрази на своите страници, да ги анализира и даде съответните препоръки, за да се издигат организацията и ръководството на съревнованието на още по-високо равнище, за да се множи опитът на челниците в производството, техният принос за награждане на новата личност във всички звена на многоликия живот в селищната система.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

В. И. ЛЕНИН

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 47

В този том са включени писма, написани от В. И. Ленин от януари 1905 до ноември 1910 година, периодът на Първата руска революция и годините на Столипиновата реакция. Те се отнасят към произведенията на Ленин, публикувани в 9—19 том на настоящето второ издание. Съдържанието на писмата осветлява огромната практическа дейност на вожда на пролетариата по ръководенето на партията и нейните печатни органи — вестниците „Напред", „Пролетарий" и „Социалдемократ". В тях се отразява и последователната борба на Ленин срещу безпринципността на меншевиките и др. при обединяването на двете части на РСДРП и настойчивостта му да се осъществи такъв план за обединяване, който да се основава на революционните програмни, тактически и организационни принципи. В много Ленинови писма се съдържат важни мисли за организационните основи на болшевизма и нормите на партийния живот. Писмата му от периода на реакцията разказват целия ход и всички перипетии на вътрешнопартийната борба. В. И. Ленин последователно разобличава ликвидаторите и решително се бори с догматизма, доктринерството и сектантството на отзивистите и ултиматистите, които не искат да видят новите задачи на партията.

Писмата от 1908—1910 г. отразяват огромната теоретична работа на Ленин, който неведнъж изтъква, че през периода на затишие, на интервали между революциите марксистките партии извънредно „добре се учат", извънредно енергично разработват теоретичните въпроси и обобщават опита от революционната борба. Специално трябва да се отбележат Лениновите писма до изтъкнатия болшевишки публицист, историк и икономист И. И. Скворцов-Степанов, в които се прави задълбочен анализ на същността и особеностите на буржоазнодемократичната революция в Русия и се характеризират нейните движещи сили и перспективите на развитието ѝ. От редица писма се вижда, че В. И. Ленин неотклонно провежда принципите на пролетарския интернационализъм и братската солидарност на трудещите се от всички страни и последователно се бори за единство на международното социалистическо движение въз основа на творческия марксизъм. Актуално значение имат важните Ленинови изказвания в писмата относно разоръжаването и пътищата за предотвратяване на войната.

В четиридесет и седми том се отпечатват 130 писма, невключени в предишните издания на Лениновите съчинения, 33 от тях се отпечатват за пръв път и 31 — за пръв път на руски език.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ВОПРОСЫ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ РА-БОТЫ, Редкол.: Пощенко, Ж. Т. (ответ. ред.) и др., М., Изд-во „Мысль", 1983.

Настоящият ежегодник под № 14 на Акад
на КПСС е посветен на актуалния проблем —
направления в идеологическата работа на КПС
икономическото образование на трудещите се, на
място в книгата заема въпросът за перспективн
бота и комунистическото възпитание.

Константинов, Ф. В., МАРКСИС
ФИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ (ответ. ре
Изд-во „Наука", 1982.

Авторът, известният съветски учен академ
разглежда актуални проблеми на диалектическия
чите на философската общественост. В книгата
идеологическата борба на съвременния етап. Т
блеми за широкия кръг читатели като основни ч
философия и политика, идеология и социология,
всестранно развитата личност, научно-техническа

Герман, Ш. М., Скатершиков, В. К.,
Изд-во „Знание", 1982.

В книгата се осветляват основни въпроси
предметът на естетиката като наука, природата
категории и др., различни области от естетическ
на съвременната практика се разглеждат и няко
между естетичното и идеологическото в изкуствот
то на изкуството в развитото социалистическо об

Лебедев, П. Н., СОЦИАЛЬНОЕ УГ
градского университета, Ленинград, 1982.

Монографията анализира съвременните разр
социалното управление. В нея се разглежда
както и съвременните тенденции и проблеми на
мата за управление.

Предназначена е за социолози, преподавател

НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ СОВЕТСКОЙ
(под ред. проф. Н. И. Лебедева), М., „Меж

Разглеждат се научните основи, върху ко
политика. Особено внимание се отделя върху ан
външната политика на социалистическата държав
КПСС и съветската държава. Показани са полит
те и други фактори, които оказват въздействие в
отношения.

UCB BACK

20700

цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
1984
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

15 СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1983 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 15 *ОКТОМВРИ* *1983 година* *XXX*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Избори за народни съвети 3
Б. Станков — Пряката и представителната демокрация . . . 9
М. Неделчев — В Осенецката община 14
Й. Милев — Със сърце за работата 16

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

Г. Цонков — Качеството на партийната работа 19

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Партийният комитет

И. Игнатов — Активно методическо звено 26
М. Лазаров — Творчески стремления 30
С. Георгиев — Личният пример 33

Ръководно политическо ядро и първообраз

И. Панков — Широко поле за изяви 35
И. Милев — Пътища до всеки гражданин 38
Б. Ангелов — Кварталните организации укрепват 41

Активната позиция на комуниста

С. Стайков — И в свободното време 44
Т. Кемеров — Критично и настъпателно 46

Партийните групи

Б. Наков — Индивидуалната работа — живецът 48

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Л. Папратилова — Взаимодействието 52
И. Христов — За ефективността на контрола 55

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Дзюбенко — Обединението „Ватра“ 58

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Й. Кръстев — В събота следобед 63
Л. Котев — Стопанина питай! 66

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Р. Орманова, В. Петкова — Научно-техническата информация и стопанската активност 70
Д. Недялков — Активността на колектива 75

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Захариев — Школа за възпитание 78
Г. Спасов — Идейновъзпитателна работа с пътуващите транспортни работници 85

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Станоев — В Карлмарксщадт 91

КРИТИКА И КНИГОПИС

Н. Георгиев — Партийната дейност и социологическите изследвания 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2835. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 18. X. 1983 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ИЗБОРИ ЗА НАРОДНИ СЪВЕТИ

„Властта е такава, каквато е тя по места."
Ленин

На 4 декември т. г. в страната ще се произведат избори за местни органи на държавната власт и народното самоуправление. Те ще бъдат нова крупна проява на постоянно развиващата се социалистическа демокрация.

Още на времето Ф. Енгелс писа, че демокрацията в наши дни — това е комунизмът. А Ленин посочи, че висшият принцип на социалистическия демократизъм се състои в това, че всеки гражданин трябва да бъде поставен в такива условия, при които би могъл реално да участвува в обсъждането на законите на държавата, в избирането на свои представители и в прилагането на държавните закони в живота. В това е класовата същност на социалистическата демокрация, нейното коренно различие от буржоазната демокрация, която обявява права и свободи в своите конституции и закони, но с въвеждането на многобройните цензове, ограничения и сложни избирателни механизми отнема възможността на трудещите се за осъществяването им. Като развива тези мисли на класиците, другарят Тодор Живков обръща внимание върху обстоятелството, че без ръководството на Комунистическата партия не е възможна социалистическа демокрация и че няма социализъм без демокрация, както няма действителна народна демокрация без социализъм. В този смисъл е и провъзгласеният в Конституцията на Народна република България принцип: „Ръководна сила в обществото и държавата е Българската комунистическа партия", а също така и смисълът и съдържанието на цялата наша избирателна система.

Нашият народ е горд, че притежава една от най-демократичните избирателни системи в света, която предоставя истински демократични избирателни права. Нейна основа е **всеобщото** избирателно право — да избират и бъдат избирани всички граждани, навършили 18 години, независимо от раса, пол, народност, социален произход, имуществено положение, образование, вероизповедание, с изключение само на поставените под пълно запрещение. Всички избиратели участвуват в изборите на рав-

Digitized by Google

ни основания. Те гласуват пряко за народните избраници и изразяват свободно и лично своята воля чрез тайно гласуване.

Важно отличително качество на нашата социалистическа избирателна система от буржоазните е, че избирателните права на гражданите не се изчерпват само с правото им да избират и да бъдат избирани. На нашите избиратели са предоставени широки права за **активно и всестранно участие както в подготовката, така и в произвеждането на изборите.** Те имат право да участвуват в агитационната работа, да посочват кандидати за народни избраници, да обсъждат кандидатурите им, да дават поръчения, да бъдат включвани в съставите на избирателните комисии от всички степени — секционни, районни, общински, окръжни и централна. По такъв начин нашият избирателен закон предоставя широки възможности на гражданите освен правото им да избират и бъдат избирани, да участвуват и като изпълнители на мероприятията, свързани с подготовката и произвеждането на изборите, и като организатори, и като ръководители в избирателната кампания.

Друго също така изключително важно положително отличие на нашата избирателна система от буржоазните са **гаранциите** за пълното осъществяване на дадените с Конституцията и избирателния закон права. Изборите у нас се **произвеждат и контролират от народа** непосредствено чрез избраните от него органи (различните степени избирателни комисии) и чрез политическите и другите обществени организации, които следят за точното изпълнение на закона, разглеждат жалби срещу противозаконни и неправилни решения и действия на по-долустоящите избирателни комисии и вземат по тях окончателни решения. Една от най-ярките черти и същевременно мощно доказателство и гаранция за демократизма на нашата избирателна система е правото на избирателите да отзовават своите избраници, ако не оправдаят доверието им.

Тези завидни предимства на нашата избирателна система следва да се изтъкват и популяризират сред народа, да се използват рационално за избиране най-достойните синове и дъщери на нацията в представителните органи. Те дават неограничени възможности предстоящата избирателна кампания да се превърне в нова ярка манифестация на непоколебимата идейно-политическа сплотеност на трудещите се около генералната ленинска априлска линия на партията.

Политическата платформа на БКП в изборите са Програмата на партията и историческите решения на нейния Дванадесети конгрес, обогатени от новите теоретични разработки и практически подходи в следконгресните речи, доклади, изказвания и в цикъла лекции, изнесени от генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков пред слушателите и преподавателите на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП.

В тях с присъщата му задълбоченост и последователност на основата на дълбок научен анализ, със свойствения му новаторски размах и убедителност другарят Тодор Живков разработва стратегически проблеми за развитието на социалистическата ни държава, на социалистическия демократизъм, за характера на материално-техническата база на зрелия социализъм, за развитието на социалноикономическите отношения и на управлението на народното стопанство, за някои актуални проблеми на социалната политика на партията, за качеството — ключов проблем за изграждане на зряло социалистическо общество, за укрепване на дисциплината във всичките ѝ разновидности и повишаване производителността на труда, за Отечествения фронт — гарант

Digitized by Google

за развитието на селищните системи, за профсъюзите — гарант за повсеместното внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм, за многостранното развитие и високоефективната реализация на младото поколение.

●

През изтеклия мандат нашата страна направи нова голяма крачка напред в изпълнение на главната задача на осмата петилетка: **комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на повсеместната интензификация и по-нататъшното усъвършенстване на социалистическите обществени отношения.** В своята първа лекция пред слушателите и преподавателите в АОНСУ при ЦК на БКП другарят Тодор Живков посочи, че днешна България е напреднала социалистическа държава с развита промишленост и преустроено върху социалистически основи високо механизирано селско стопанство; тя е държава, която обогатява своите и световните културни ценности; тя е държава, в която всичко се гради заради трудовия човек, в името на човека.

Съществен принос за тези успехи имат и народните съвети, които под ръководството на партийните органи и организации още по-пълно се изявиха като проводници на партийната и държавната политика по места, като активни организатори на населението за по-нататъшно претворяване в живота на априлската политическа линия. По-успешно решават социалноикономическите, териториално-устройствените, градоустройствените и културно-просветните задачи, по-активно и конкретно се занимават с проблемите на самозадоволяването и комплексното обществено обслужване на населението. Почти няма мероприятие на партията и държавата, в осъществяването на което да не участвуват народните съвети.

Наред с това пред народните съвети стоят голям брой нерешени въпроси, които са свързани с по-нататъшното развитие и укрепване на селищните системи. Тепърва предстоят продължителна и упорита работа и борба за изпълнение на 22-ро постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет от 10 май 1982 г. за ускорено социалноикономическо развитие на селищните системи от IV и V функционален тип, от Странджанско-Сакарския край и от граничните райони.

Като се спира специално на въпроса за развитието на селищните системи при новите условия, другарят Тодор Живков в своите лекции обръща внимание на обстоятелството, че развитието на населените места и междуселищните територии, в чиито граници се осъществява многостранната и съзидателна човешка дейност, трябва да протича органически свързано.

Новото сега е превръщането на народните съвети в стопани на селищната система. Това изисква постоянно да се усъвършенствува тяхната дейност, което позволява прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм, отстранява съществуващите бюрократични пречки, мудност, неразбиране и пр. А за премахването на тези недостатъци е необходимо народните съвети да се опират на обществеността, широко да прилагат обществено-държавното начало, да осъществяват приоритет на пряката над представителната демокрация.

Особено повелително се поставя това изискване пред партийните органи и организации в настоящия момент, в процеса на подготовката и произвеждането на предстоящите избори за нови състави на окръжните, общинските (районните) народни съвети, кметове и народни съ-

Digitized by Google

ветници в кметствата. Партийните органи и организации следва да окажат помощ на народните съвети за изготвяне на необходимия критичен анализ при отчитане дейността им през целия мандат на предстоящите отчетни сесии и събрания.

Необходимо е от своя страна партийните органи и организации с помощта на обществено-политическите организации и избирателите да подложат на всестранен и задълбочен анализ дейността на народните съветници. След като направят съответни изводи, да ги насочат в бъдещата им работа към издигане равнището на организационно-масовата работа, на управленческата им дейност и особено на стопанско-организаторската им функция.

Цялата подготовка на изборите да способствува в максимална степен за издигане равнището на работата и авторитета на народните съвети като местни органи на народната власт.

Все във връзка с новите високи изисквания в теоретичните разработки и практическите подходи в следконгресните доклади, лекции, речи и изказвания на другаря Тодор Живков партийните органи и организации следва да обърнат много сериозно внимание при подбора на кандидатите за ръководни кадри в народните съвети и за народни съветници, като отчитат нарастващата роля на работниците, жените и младежите, непосредствено заети в материалното производство. Отсега трябва да се насочим и ориентираме към подходящи специалисти от всички сфери и отрасли, които притежават качества и на активни обществени дейци. Особено внимание да се обръща на обществената активност на кандидатите. Да не забравяме крилатата мисъл на Ленин: „Властта е такава, каквато е тя по места“ и да се съобразяваме с обстоятелството, че трудещите се съдят за властта от делата на нейните представители, които стоят най-близко до тях, които те непосредствено наблюдават.

От това разбиране трябва да се изхожда при комплектуване на всички органи на народните съвети с ръководни и изпълнителски кадри. Но за кметствата поради най-голямата им близост до населението то е от особено значение. Необходимо е кметовете да са хора с богат житейски опит, изявени общественици, принципни, енергични, авторитетни и уважавани от трудещите се хора, които милеят за своето село или град, умеят да възпитават и сплотяват населението около политиката на БКП, да го организират за работа по развитието на селището и по задоволяване на неговите потребности. Затова сега, когато се издигат кандидатите за народни съветници и кметове, из средата на които ще се комплектуват и изпълнителните органи на народните съвети, трябва да се предлагат за избиране такива кандидати, които обичат работата с хората и ще представят достойно органите на местната власт. **Големи възможности за правилен подбор предоставя избирателният закон още във фазата на предварителното обсъждане на кандидатите.** Чл. 43 от избирателния закон дава право в един избирателен район да се посочват неограничен брой кандидати за народни избраници. А това е едно условие, което позволява чрез широко предварително обсъждане на предизборно събрание на избирателите на няколко кандидати да се направи най-сполучливият избор и да бъде регистрирана кандидатурата на най-подходящия. Избирателният закон дава възможност кандидатите да се посочват на събрание непосредствено от избирателите или от политическите и другите обществени организации, а също така кандидатурите да се поставят на широко публично обсъждане от трудещите се на събрания в избирателните райони, предприятия, учреждения, войскови поделения и земеделски стопанства. Правилно използвани, тези законни възможности ще способствуват за изди-

Digitized by Google

гане на най-достойните, най-авторитетните и уважавани синове и дъщери на народа, които са способни да изпълняват волята на избирателите и под ръководството на БКП да мобилизират населението за изпълнение грандиозните задачи за изграждането на развито социалистическо общество. Така подбрани, ръководните и изпълнителските кадри в народните съвети и кметствата (а и самите народни съветници) ще отговорят най-добре на поставените от другаря Тодор Живков изисквания за усъвършенстване на социалното управление, за новия подход в подготовката на кадрите, за формиране на съвременния стил на ръководство.

●

Изборната кампания се организира от Отечествения фронт под ръководството на БКП с активното участие на БЗНС, профсъюзите, Комсомола и другите обществени организации и движения. Тяхната организаторска, идейно-политическа и културно-масова дейност се координира и насочва от комитетите и организациите на БКП. Чрез нея се осигурява пълно мобилизиране и активизиране усилията на целия народ за преизпълнение на насрещните планове. За укрепване на кварталните и териториалните партийни и комсомолски организации е необходимо да се изпратят с поръчения активни комунисти, комсомолци и профсъюзни дейци в избирателните райони, да се укрепи и активизира агитаторският апарат, да се разшири разяснителната и особено индивидуалната работа с хората, да се използват най-рационално средствата за масова информация, нагледната агитация, събранията, предизборните седенки и жилищните конференции, срещите на избирателите с кандидатите за народни избраници за разясняване на партийната политика и постигнатите успехи, като не се премълчават пропуските и слабостите в нашата работа. Борбата на БКП за изграждането на развития социализъм не представлява триумфален марш. Ето защо, **за да се създава ведра и оптимистична обстановка, правдивото слово на партията трябва да стигне до всеки дом, до всеки гражданин.** Живо и достъпно, като се изучават общественото мнение и личните проблеми на избирателите, да се разяснява партийната линия, партийната правда. Особено внимание да се отдели на подготовката и организацията на събранията — срещи на кандидатите за народни избраници за даване поръчения на същите от избирателите. Необходимо е още на събранието да се преценява реалността на всяко поръчение, като се подредят и степенуват по важност, спешност и значение за избирателите и се съобразят с възможностите за тяхното ресурсно обезпечаване. С предимство да се приемат онези поръчения, в изпълнението на които се ангажират избирателите със своето трудово участие.

За правилното, своевременно и качествено осъществяване на собствената дейност и на партийното ръководство на държавните, обществено-политическите и масовите организации и движения в провеждането на изборната кампания от първостепенно значение е своевременното създаване на необходимата организация, плановост, действен контрол и взискателност. Независимо че през периода от 9 септември 1944 г. досега в страната периодически са произвеждани многократно избори, натрупан е огромен опит, създадени са и традиции, в никакъв случай партийните, държавните и обществените органи и организации не следва да допускат подценяване на свързаните с изборите задължения, успокояване, че цялата работа ни е много позната, че с лекота ще я свършим по всяко време и без особени затруднения. Фактът, че в ня-

Digitized by Google

кои окръзи инструктивните съвещания и някои други мероприятия от подобен род се провеждат след дадения им срок, потвърждава това. **Нашата партия винаги се е отнасяла към изборите като към изключително важен политически акт. Те са школа за комунистическо възпитание на трудещите се, израз на пряката демокрация и реална форма за участието им в управлението на държавата.**

Това налага незабавно да се провери изпълнението на всички планове, графици, мероприятия по подготовката и произвеждането на предстоящите избори, като се обръща особено внимание на тяхното качествено изпълнение и на точното спазване на избирателния закон. Да се повишава взискателността, да се засилва контролът и осигурява координацията на дейността на всички партийни, държавни и обществени органи и организации, които участвуват в изборната кампания. В хода на кампанията и непосредствено след нейното приключване следва да се приемат информации и преценки от ръководните партийни органи.

Успехите от организаторската и политическата работа в избирателната кампания ще бъдат многократно по-големи, по-богати и плодоносни, ако нейното провеждане се съчетае с дейността по подготовката на Националната партийна конференция за повишаване качеството, което другарят Тодор Живков определи като „ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество".

Оценките за избирателната кампания трябва да отразяват и резултатите от работата за повишаване на качеството, а също и от изпълнението на плана за социалноикономическото развитие. Текущата година е трета по ред от осмата петилетка и затова има решаващо значение в борбата за изпълнение на петгодишния план.

Това налага партийните органи и организации да използват избирателната кампания за още по-пряко обвързване на предизборната политическа работа със стопанско-организаторската дейност. Да се съчетава тя с отчетно-изборната кампания в партията. Да се постигне пълно мобилизиране силите на всички комунисти, земеделци, комсомолци и безпартийни, на целите трудови колективи, за да може наред с очакваната голяма изборна победа нашият народ да завоюва и подобаващи на нея високи производствени успехи на стопанския фронт през тази решаваща година.

●

Няма и не може да има съмнение, че под изпитаното ръководство на Българската комунистическа партия, независимо от сложната и напрегна международна обстановка, от неблагоприятните климатични условия и природни бедствия, изборите за народни съвети, кметове и народни съветници в кметствата на 4 декември т. г. ще бъдат още едно ново, мощно доказателство за огромното политическо доверие на нашия народ в своята Комунистическа партия, в нейната изпитана априлска линия. Както при всички други избори, и този път, наред с успешното и предсрочно изпълнение и преизпълнение на насрещните годишни планове, ще постигнем още една бляскава изборна победа.

Digitized by Google

ПРЯКАТА И ПРЕДСТАВИТЕЛНАТА ДЕМОКРАЦИЯ

проф. БОГОЯ СТАНКОВ

Проблемът за непрекъснатото развитие и усъвършенствуване на социалистическата демокрация е заемал винаги важно място в политиката на Българската комунистическа партия и в практическата дейност на нейните организации и органи на всички равнища.

Не само същността и характерът на народната власт, а и обемът и сложността на задачите, които стоят пред обществото ни на всеки етап от неговото развитие, повелително налагат все по-широкото, реално и действено участие на народните маси, на всеки гражданин при тяхното обсъждане, решаване и претворяване в дела. Това с особена сила и острота се поставя сега, в етапа на изграждането на развития социализъм. Всеобщо е убеждението, че е необходимо действено мобилизиране на творческите сили и ресурси на всички звена на политическата система на обществото, за да могат разнообразните по характер проблеми да се осъществяват в по-пълно съответствие с повишените изисквания и да се постига все по-голяма социална ефективност.

В своята Програма партията предвижда социалистическата демокрация да се развива не само в управлението на държавата и в работата на държавния апарат, а и във всички отрасли и сфери на обществото. Това красноречиво бе потвърдено от Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, който неотдавна нашият народ широко обсъди. Идеите, заложени в този партиен документ, изискват партийните организации да гледат на развитието на социалистическата демокрация като на един всестранен комплексен процес, който обхваща всички етапи и сфери на социалното управление.

Кои са главните насоки в развитието и усъвършенствуването на социалистическата демокрация?

Нейните перспективи и тенденции за етапа на изграждането на зрялото социалистическо общество са разработени в Програмата на партията и в материалите на Дванадесетия конгрес. Те бяха творчески доразвити и обогатени в речите на др. Тодор Живков, произнесени на последните конгреси на профсъюзите, Комсомола и Отечествения фронт.

Характерен момент е по-нататъшното издигане **ролята на представителната система при ръководството на социалните процеси в страната.** Представителните държавни органи все повече се превръщат в „работещи корпорации", които не само решават най-важните проблеми и задачи, но и взимат активно участие в организацията и контрола по осъществяването на своите собствени управленчески решения. Партийните органи и организации са призвани с упражняваното от тях ръководство да спомагат тази черта в същността на народните съвети да става все по-определяща.

Широкият демократизъм в дейността на народните съвети се предопределя от обстоятелството, че основна тяхна грижа е да бъдат изцяло в услуга на гражданите и да работят за задоволяване на техните всестранни, комплексни по своя характер нужди. А това е много бла-

Digitized by Google

гоприятна предпоставка за активното въвличане на трудещите се в управлението на държавата.

Важен момент от обществено-политическото ни развитие представлява по-нататъшното усъвършенствуване на териториалната организация и селищното утройство на страната, извършено в изпълнение решенията на пленума на ЦК на БКП от март 1977 година. Главното е утвърждаването на селищните системи като основни социалноикономически единици, които др. Тодор Живков охарактеризира като клетки на бъдещото социалистическо самоуправление. Изградените на територията им общински народни съвети и техните кметства съдействуват за всестранното разгръщане на социалистическата демокрация и особено за още по-непосредственото и активно участие на населението при изпълнението на стоящите пред тях задачи.

В развитието на социалното управление наред с по-широкото въвличане на гражданите тенденция е те да проявяват и по-висока организираност, дисциплина, добросъвестност, деловитост и акуратност. Без хармоничното и органическото им съчетаване е невъзможно възходящото социалноикономическо и обществено-политическо развитие на социалистическото ни общество. Партийните органи и организации в цялостната си разностранна дейност в областта на социалистическата демокрация отчитат посоченото единство и в зависимост от конкретните местни условия акцентуват на една или друга негова страна. За разгръщането на тази характерна черта на социалистическата демокрация те насочват както своята, така и агитационно-разяснителната работа на обществените организации и на държавните органи. Налага се да се изживее неправилната представа, изградена в съзнанието на отделни граждани, че социалистическата демокрация представлява само съвкупност от предоставени им и гарантирани от държавата права и демократични свободи.

Когато говорим за работата на партийните органи и организации, за развитието на социалистическата демокрация, е нужно да отбележим, че тя е особено значима при усъвършенствуване на конкретните проявления в две основни направления — първо, разширяване на демократизма в изграждането и дейността на държавните органи и, второ, по-нататъшно издигане ролята на обществените организации в системата на социалното управление. Те не са откъснати и изолирани едно от друго, а се намират в много близка връзка и обусловеност. Взаимодействието между тях се изразява преди всичко в обстоятелството, че основен фактор за развитието на демократизма в работата на държавните органи представлява разностранното по характер участие в тях на обществените организации и главно на тяхната съвместна дейност.

Партийните органи и организации периодически анализират **участието на обществените организации в държавните органи и съвместната им работа**. Нейното разширяване и обогатяване е съществена тенденция при по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация и е много важна предпоставка за непрестанното повишаване ролята както на съответните държавни органи, така и на обществените организации в системата на социалното управление. От нея в значителна степен зависи ефективното участие на трудещите се в социалистическото строителство и в управлението на страната.

Едно от перспективните направления в развитието на социалистическата демокрация, което придобива все по-голяма обществена значимост, е **тясното свързване в едно на двете начала в социалното управление — държавното и общественото**, и на неговото приложение при изграждането и функционирането на социалните органи. Целта е да се съединява държавната дейност с широката инициатива на об-

Digitized by Google

ществените организации. Досегашната практика от използването на държавно-общественото и обществено-държавното начало потвърждава тяхната ефективност. Те допринасят все по-тясно и органически да се свързват представителната и пряката демокрация.

Решаващ фактор за внедряването и обогатяването на този принцип на социално управление е политическото ръководство на БКП. Тя се стреми да постига необходимата степен на координация между държавните и обществените органи и организации с оглед пълноценно и докрай да се решават основните проблеми и се осъществяват главните задачи във възходящото ни развитие.

Социалистическата демокрация се усъвършенствува и чрез понататъшното **укрепване на социалистическия правов ред и стриктното спазване на законите от всички социални субекти.** В дейността на партийните органи и организации все по-широко място заема работата им по съблюдаване изискванията на социалистическата законност. Те последователно и неотклонно се борят срещу нарушаване принципа за равенство на всички граждани пред закона. В тази насока все по-голямо значение придобива разширяването на необходимите социалноикономически, политически и правни гаранции за още по-пълната и последователна защита правата и интересите на гражданите.

За спазването на социалистическата законност спомага и острото чувство за непримиримост на трудещите се спрямо нарушенията и престъпленията с голяма степен на обществена опасност.

Партийните органи и организации са тези, които в рамките на отделните административно-териториални единици, населени места и трудови колективи насочват **социалния контрол** към решаването най-актуалните и социалнозначими проблеми и задачи, а също така изискват и спомагат за повишаването на неговата ефективност. Те периодически разглеждат работата на контролните органи, взимат мерки за постигане на още по-голямо единство и еднопосочност в действията им.

Много важна форма на социален контрол и на участие на гражданите в управлението представляват техните предложения, жалби, сигнали и молби. Партията неведнъж е изтъквала голямото им значение за дейността на социалните органи — държавни и обществени, и е подчертавала необходимостта те срочно да се разглеждат и законосъобразно да се решават. Засилва се партийният контрол, като по този проблем се провеждат пленуми, събрания и заседания на партийните органи и организации.

Извършените дълбоки социалноикономически изменения дават възможност все по-широко да се демократизира не само общественополитическият, а и стопанският живот, като още по-активно и непосредствено се включват трудещите се в управлението на производството.

Решаващо отражение върху по-нататъшното развитие на народното стопанство дава **новият икономически подход и неговият механизъм.** Той преди всичко предполага действено участие на трудещите се не само при изпълнението на решенията по основните въпроси на производството и бита, а и при тяхната подготовка и приемане.

Последователното му прилагане изисква при разглеждането на проблемите да участвуват главно онези среди, които са най-силно и пряко заинтересовани от правилното им решаване. Така по-хармонично се съчетават общите интереси с тези на колективите и на отделния трудещ се. От него произтича също и необходимостта непрестанно да се издига ролята на колективните органи, като същевременно се развива и непосредствената демокрация. Това означава главно да се разширяват и обогатяват онези форми, чрез които трудещите се вземат активно и пряко участие в управлението на производството.

От особено важно значение е усъвършенстването и издигането на

Digitized by Google

по-високо равнище ролята на **общото събрание на колектива и на събранието на пълномощниците.** Тенденция е тяхната дейност да се поставя във все по-пълно съответствие с изискванията на правилника за икономическия механизъм, да се премахват елементите на формалност в работата им. Необходимо е трудовите колективи да вземат още по-голямо участие не само при решаването на основните въпроси, а и в организацията за изпълнението на приетите управленчески решения. Стопанските съвети, както и други органи и ръководни длъжностни лица по-често да се отчитат пред общото събрание. По този начин то все по-силно се утвърждава като една от най-важните форми на пряката икономическа демокрация.

Практиката изисква все повече да се разширява и ролята на пълномощниците, които още по-точно и пълно да изразяват волята и защищават интересите на тези, които те представляват. При първичните трудови колективи голямо значение придобиват производствените съвещания. Провеждането им не само редовно, но и на високо равнище е актуален въпрос.

Важно място сред колективните органи на управление заемат стопанските съвети. По-нататъшното издигане ролята им предполага още по-стриктно спазване на всички изисквания на правилника на икономическия механизъм относно изборността и демократизма при тяхното функциониране.

Социалната ефективност от работата на колективните органи в най-голяма степен зависи от активното и компетентно участие на избраните от тях представители на трудовите колективи. Въпрос, който все още не е решен напълно, е поставянето на техните управленчески, икономически и правни знания на равнището на съвременните изисквания. Неговото правилно решаване е важен фактор за по-нататъшното развитие на социалистическия демократизъм в областта на управлението на производството. На Дванадесетия конгрес на партията бе изтъкнато, че активното и компетентно участие на трудовите колективи и техните представители трябва да се чувствува все по-силно във всички етапи на управленческия процес. От дейността на колективните органи във все по-голяма степен зависи ефективността от работата на трудовите колективи. Те задълбочено проучват и отразяват мнението на трудовия колектив при решаването на основните въпроси, които са свързани с труда и бита, от съответните компетентни органи. Решаващо е значението на комплексното приложение на използваните форми и методи за набиране на нужната информация, като важен източник са работническите предложения, критичните бележки и писмата на трудещите се.

Тенденциите на развитие на демокрацията при управлението на производството, които произтичат от икономическия подход и неговия механизъм, в никакъв случай обаче не омаловажават ролята и авторитета на стопанския ръководител-единоначалник.

Икономическият механизъм изисква да се издига ролята предимно на най-низовите звена в структурата на стопанските организации — бригадите, цеховете, фермите. От тяхното инициативно и активно участие в най-голяма степен зависят резултатите от производствената дейност. Благоприятният социалнопсихически климат в тях е важна предпоставка трудещите се по-успешно да изпълняват задълженията си в качеството на стопани на социалистическата собственост, а също и по-ефективно да се борят с икономически средства за по-нататъшното укрепване на дисциплината.

Повишава се значението на бригадните съвети, обществените комисии и бюра, което води към по-нататъшното обогатяване на демократичното начало в управлението на икономиката. Съставите им не-

Digitized by Google

прекъснато се подобряват чрез включването в тях на по-подготвени политически и професионално лица, които допринасят да се развиват колективността, инициативността и творчеството в дейността им. Така се разгръща обществено-политическата и производствената активност на трудещите се и се повишава тяхното чувство за отговорност за своевременното и правилно решаване на актуалните проблеми и задачи.

В последните години **насрещното планиране** все по-силно се изявява като важна форма на пряко участие на трудещите се в управлението. Даването на по-малко задължителни показатели създава благоприятни предпоставки за активно и творческо участие на трудещите се в разкриването на допълнителни резерви и в решаването на производствените, технологическите и социалните въпроси.

Задължителното обсъждане на насрещните планове в бригадите и цеховете способствува да се реализират не само по-големи икономии на горива, суровини, енергия и пр., но и да се подобрява организацията на труда, а също и да се повишава качеството на произвежданата продукция.

Досегашната практика потвърди категорично, че **колективните трудови договори** са положителна форма за масовото привличане и активното участие на трудещите се при решаването на социалните и на производствените въпроси. По-нататъшното усъвършенствуване на тяхното сключване, структура и организация на изпълнение в духа на Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда ще допринесе за издигане на социалната им роля.

Широко разпространена и твърде важна по значение форма за участие на широките трудови маси в производството представлява **социалистическото съревнование.** Творческото им участие намира израз главно в личните и колективните планове и обещания. Актуален в тази насока е проблемът за по-нататъшното подобряване съпоставимостта на постигнатите резултати и начините на морално и материално стимулиране.

Развитието на социалистическия демократизъм в управлението на производството е тясно свързано с повишаване ролята на **обществените организации и преди всичко на професионалните съюзи.** Особено голяма е тя при решаването и осъществяването със специфични форми и средства на основни икономически и битови проблеми и задачи, при подобряване условията на труд и отдих. Те съдействуват за подобряване състава на колективните органи и чрез тях осигуряват по-активното участие на трудещите се в управлението.

Профсъюзните органи и организации работят за създаването и поддържането на благоприятен социалнопсихически климат в трудовите колективи, който стимулира социалната активност на трудещите се. Те подпомагат колективните органи да не се откъсват от живота и от реалните потребности на трудовите колективи, като обсъждат и решават най-значимите социалноикономически проблеми и задачи, т. е. онези, които в най-голяма степен опират до интересите на трудещите се.

Твърде голяма е тяхната роля и при разширяването на демократизма при подбора и издигането на кадрите посредством още по-широкото предварително обсъждане на кандидатурите.

В заключение не бива да се забравя постановката, че вътрешнопартийната демокрация е и трябва да бъде еталон на социалистическата демокрация. Нейното реализиране изисква от всички партийни органи и организации да отделят все по-нарастващо внимание на разнообразния кръг от въпроси, които са свързани с вътрешнопартийната демокрация. Да дава необходимата гласност на постигнатите резултати и своевременно да се запознават с тях държавните, административните, стопанските и обществените органи и организации, които творчески да ги пренасят и прилагат в тяхната дейност.

Digitized by Google

В ОСЕНЕЦКАТА ОБЩИНА

Катастрофалните последствия от икономическата криза в края на двадесетте и началото на тридесетте години дават тежко отражение върху стопанския, социалния и политическия живот и в село Осенец, Разградско. В тази обстановка организацията на Българската работническа партия (комунисти) в селото постига изключителни успехи в изборите и успява да завладее общината. Периодът на нейното общинско управление е кратък, но въпреки това комунистите успяват да развият дейност от жизнено важно значение за населението, която е свързана със стопански, културно-просветни и благоустройствени преобразования.

От дванадесетте избрани общински съветници през 1935 година осем са комунисти. За кмет и помощник-кмет са избрани комунистите Марин Илиев и Аврам Димитров.

В просветната си дейност комунистическата община в селото се ръководи от програмните постановки на партията по проблемите на образованието и от богатите народностни традиции в областта на просветата. Още по време на изборната кампания учителите Стефан Радков — създател на партийната организация, и Дечко Петров — партиен секретар, разясняват на общоселско събрание, проведено в читалището, документите на партията и нейните препоръки и указания към комунистите, избрани в общините за съветници и в училищните настоятелства. Върху просветната политика на комунистическото управление на Осенецката община влияние оказва и прогресивният печат, който се получава от комунистите — вестниците „Работническо дело", „Ехо", „Поглед", „Неделно дело" и др.

Дейността на комунистическото общинско ръководство в областта на просветата и културата се развива при изключително напрегната и трудна обстановка — жестока съпротива на местната реакция и ръководните органи на образованието, които съзнателно пречат за осъществяване на комунистическите предначертания в областта на културно-просветната политика. Имало и трудности, породени от крайно ограничените и оскъдни средства и материални възможности. Затова някои от идеите и замислите се осъществяват далеч по-късно.

Проучените протоколи от този период, спомените на съветника по времето на комуната Иван Минев и други показват, че просветната дейност на общината, ръководена от комунистите, допринася за подобряване състоянието на учебното дело. Още на второто заседание от 15 март 1933 г. са включени за разглеждане (т. 6 от дневния ред) въпроси на просветното дело в селото, които са поставени от училищното настоятелство с писмо номер 94 от 7 март същата година. Особено внимание и грижи се полагат за материалното осигуряване на училището и за подобряване социалното положение на учениците.

За ново училищно строителство са отделени над 800 хиляди лева. С протокол номер 18 от 4 май се взема решение да се построи квартално училище за децата на онези семейства, които живеят в покрайнините на селото и трудно посещават училище особено през зимно време (в тази сграда сега се помещава помощното училище). За подпомагане на бедните ученици са изразходвани 20 085 лева — за храна в безплатна трапезария, за раздаване на безплатни дрехи и обувки, учебници и помагала, осигурява им се безплатна медицинска помощ, отпускат им се парични помощи.

Digitized by Google

Комунистите-съветници са водили борба за разширяване на просветната дейност и за обхващане на младежите в двегодишните курсове в зимното земеделско училище. На две заседания — от 13 и 21 май (протоколи 19 и 21), общинският съвет обсъжда състоянието на работата в него и набелязва мерки за нейното подобряване, отстоявайки идеята за голямата полза от даване знания на младежите за организиране на рационално земеделие. Комунистите от общината решително се противопоставят на опитите на буржоазната власт да закрие зимните земеделско практическо училище, защото според нея сред организираните младежи по-лесно могат да се разпространяват прогресивните идеи.

Чрез комунистите от училищното настоятелство и учителите-комунисти общинският съвет през този период отделя по-голямо внимание на прогресивната насоченост на учебно-възпитателната работа в училището. Утвърждават се основните постановки на марксистко-ленинската педагогика за трудовото обучение и възпитание. Организират се и се провеждат залесителни и други трудови инициативи с учениците, свързани с хигиенизирането и благоустрояването на селото и облагородяване на околностите му. За спортното възпитание и физическото укрепване на децата и младежите се разгаря истинско движение. Във всяка махала или квартал се изгражда игрище, издигат се дървени успоредки и лостове (висилки).

От проведените заседания на общинския съвет, оглавяван от комунистите, само на три от тях не са поставени за разглеждане въпроси на просветното дело. Нещо непознато в практиката на буржоазните управници. Разбира се, много от задачите и грижите за подобряване на работата в областта на просветата през този период съветът осъществява и чрез комунистите, избрани в училищното настоятелство, между които е бил и заместник-кметът Аврам Димитров.

Въпросите на културата също стоят на вниманието на комунистите от общинския съвет. На заседанието от 22 март с протокол номер 9 се взема решение за построяване на читалище. През средата на месец април строителството започва, за което са осигурени около 470 хиляди лева. На 29 април общинският съвет отново поставя за разглеждане въпросите на читалищното строителство. Подема се инициативата за дарителство за новото читалище. За кратко време само от дарения са набрани над 35 хиляди лева. Имената на дарителите са отбелязани в специален протокол, а самите те са обявени за благодетели. Интересно е да се отбележи фактът, че между дарителите са всички учители от селото по това време — и работещи, и пенсионери.

Големи грижи се полагат за читалищната библиотека. Още тогава нейният фонд се увеличава с няколко хиляди тома прогресивна литература, част от която е от дарения. Открита е читалня към библиотеката. Тук трудовата младеж и селяните са повишавали културния си кръгозор. С това комунистите са се стремели да поставят на по-широка основа осъществяването на образователната партийна политика.

Неимоверните трудности, които среща комунистическият общински съвет, не го сломяват. Той намира опора в трудовите хора и търси творчески пътища за правилно решаване на местните проблеми в областта на просветата и културата в духа на партийните възгледи.

Заложените демократични традиции в просветната и културната дейност на Осенецката комунистическа община и днес са пример и вдъхновение. Споменът за нейното дело е съхранен в паметта на хората.

Матьо НЕДЕЛЧЕВ

Digitized by Google

СЪС СЪРЦЕ ЗА РАБОТАТА

Нашето кметство е едно от средноголемите в Сакарския край, населението се занимава със земеделие, предимно тютюнопроизводство и овцевъдство, част от него са работници в близките минни предприятия, по-малка част са заети в работилници, цехове, в транспорта. Хлябовци са добри майстори в селскостопанската работа, произвежданият от тях тютюн се отличава с най-високи качества, няма да сгреша, ако кажа, че възнагражденията им са устойчиви и това се дължи преди всичко на умението им да произведат, манипулират и предадат на изкупвателните организации продукция с високо качество.

Много често в дневния ред на първичната партийна организация се включват проблеми за задълженията на комунистите, на ръководството на производствения участък за качеството на отделните селскостопански работи и на продукцията като цяло. В разисканията участвуват голям брой комунисти, изказванията им са откровени и често пъти остри и според поговорката „Право, куме, та в очи". Партийното бюро и секретарят на партийната организация Иван Тенев създават атмосфера за критично отношение към проблемите, които се обсъждат. Не помня събрание, което да е минало без изказвания, без сблъсъци на мнения, без предложения за подобряване на бъдещата работа.

Прави ми впечатление, че някои от нашите комунисти злоупотребяват с правото си на критика в партийната организация в такъв смисъл, че или се отклоняват от главната тема за обсъждане и говорят за личните си нужди, или гледат на всичко черногледо. Миналата година асфалтирахме двора на потребителната кооперация; на един от нашите комунисти не се харесало и цяло лято мърмори против това.

Комунистите са активни и на събрания, и в работата си. В комплексната бригада например е включен механизиран отряд, който носи на плещите си по-голямата тежест от работата на бригадата. Трудовата дейност на механизаторите-комунисти служи за пример на останалите Сред тях се отличават Богдан Младенов, Георги Ив. Вълков. Янко Караманов си е спечелил име на най-опитен и трудолюбив механизатор и за него казват, че предстои ли му работа, почивка не знае. И не случайно той бе определен за първенец на седмата петилетка.

Партийната организация в селото възпитава комунистите на активен труд. Мярката за тяхната идеологическа и политическа подготовка, за предаността им към делото на социализма е преди всичко пряката, непосредствена работа, за да се гради и побеждава това дело. С голяма отговорност и високо майсторство в професията изпълняват преките си задължения секретарят на партийната организация Иван Тенев (той е ветеринарен техник на производствения участък), Желъо Иванов, ръководител на производствения участък, за добра стопанска дейност бе награден с орден „Червено знаме на труда", Вълко Караманов — заместник-командир на доброволния отряд,

Digitized by Google

с авторитет се ползват сред населението учителките-комунистки: Иванка Бакърджиева, Цветана Стоянова, Весела Маринова и др.

Много пъти комунистите са инициатори, за да се наложи нещо ново, полагат усилия, размах в работата си, което надхвърля далеч служебните им задължения. Ще се спра на един от тях — Куньо Караманов, служител в Горското стопанство. Истински фадетел, труженик и защитник на горското дело в кметството. Благодарение на неговите инициативи горските площи се увеличиха значително, населението се приобщи към мероприятията да се спре ерозията, към задачите да се събират билки, с които е тъй богат нашият край.

Сакар планина е дъхава на дъб и липа, красива и безводна. Преди няколко години Караманов се зае с нещо, не по силите на един човек — да улови водата на оскъдните извори, заблатени, неподдържани. С малко материали от Горското стопанство, с много ентусиазъм той и още няколко души започнаха да градят чешми. Сега чешмите наброяват единадесет, намират се край старите пътища и кръстопътища и водата им утолява жаждата на пътници и животни.

Овцевъдството при нас си има стари традиции, партийната организация полага грижи те да се поддържат. Между овчарите работят комунисти, техният труд се отличава с висока продуктивност и високо качество на продукцията: мляко, прираст, вълна. От години наред нашата овцеферма е на първите места в аграрно-промишления комплекс в Тополовград.

В отговор на партийната задача за внедряване на новия икономически механизъм нашата ферма пое и работи по свой почин: „Пълноценно и ефективно използване на пашата и биологичните възможности на овцете". Този почин е от няколко години, но дава добри резултати и най-важният от тях — помага да се спестят, да се икономисат зърнени фуражи, без това да се отрази на продукцията и нейното качество. Почти постоянно първенци в овцевъдството са Петър Русинов, Атанас Радев, Георги Недялков, Янко Бобчев, Щерьо Кимуров, Петър Баджаков и др.

За активната позиция на комунистите, пък и на безпартийните от голямо значение са активната позиция, личният пример на нас, ръководителите. Ние стоим на по-високо и нас ни наблюдават, и нашите думи, постъпки, нашата позиция изобщо се претегля и премеря. Ако аз се захващам с обществените дела, захващам се сериозно, не търся отплата за това, не жаля и свободното си време, то и моят пример ще последват останалите, разбира се, не всички, но добрият пример, както и лошият, винаги имат последователи. Малко нескромно е, но ще взема пример от собствената си практика. В продължение на десетина години със скромни средства кметството се снабди с питейна вода в изобилие, изгради и оформи селищния площад, пристъпи към изграждане на тротоари. Извърши се всичко това почти без помощта на строителни организации, само със собствени сили, с участието на населението, с доброволния труд на служителите от кметството, от търговските обекти и другите стопански организации. И този доброволен труд бе не за ден и два, а за десетилетие, че и повече. Ако ние, комунистите на отговорна работа в кметството, не участвувахме с личния си труд, не бихме увлекли другите, не бихме извършили благоустрояването, на което сега мнозина се възхищават.

Нашето кметство е може би единственото в Ямболски окръг, за страната не мога да твърдя, което разполага с два собствени язовира, от които домакинствата се снабдяват с вода за напояване на личните си стопанства. Първия построихме преди няколко години, втория завършихме миналото лято. Помагаха ни строителни машини,

Digitized by Google

но главния дял в изкопните и насипните работи извършиха хлябовци на доброволни начала. Ние разяснихме сред населението целта, която сме си поставили — да докараме повече вода в селото, за да може всеки двор да произвежда и се самозадоволява със зеленчуци, плодове, други продукти. Хората ни разбраха и се отзоваха масово. Всеки ден на язовирната стена работеха 50—70 души, някои идваха със семействата си, с личния си инвентар, предоставяха за строителството каруци и други превозни средства, без да се поставя въпрос за плащане. Уверих се, че когато хората са убедени в полезността на едно дело, когато имат ясна цел, те се мобилизират, сдружават се за изпълнението й.

Ние, комунистите, бяхме начело във всички етапи на строителството на язовира. Лично аз си взех отпуската, която ми се полага за годината, и я прекарах на язовирната стена. Не мога да забравя обедите. Петдесетина души подредим трапеза в сенките на дърветата, пък наздравици, майтапи, закачки. Не мога да кажа кои работиха по-добре — комунисти или безпартийни, за мен всички се трудиха еднакво, но в едно се убедих още веднъж: ние с нашия личен пример допринасяме както за активната позиция на останалите, така и за тяхното равнодушие към едно или друго мероприятие. И още — не приемеш ли задачата със сърце, няма да се сдобиеш с кой знае какви резултати.

Йордан МИЛЕВ
кмет на с. Хлябово, Ямболски окръг

Digitized by Google

КАЧЕСТВОТО— ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

КАЧЕСТВОТО НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

проф. д-р ГЕНО ЦОНКОВ

Курсът на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия за решително преминаване „към предимно интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот" обуславя необходимостта да се усъвършенстват качествата на партийната работа на съвременния етап. Интензификацията по своето съдържание и функции е внедряване на такива средства и методи в трудовия процес, които ще предизвикат по-дълбоки качествени изменения, ще формират нови качества и на партийната дейност и ще я направят многократно по-ефективна. Проблемът за качеството на партийната дейност винаги е стоял пред БКП. И тя винаги се е стремяла да го усъвършенствува, да го обогатява съдържателно и да го издига на по-високо равнище. Но в съвременния етап на дълбоки качествени изменения в обществото проблемът за издигане качеството на партийната работа стои още по-остро.

Партийната работа като вид социална дейност притежава своя качествена определеност, която точно я характеризира. От една страна, тя я отличава от всички други видове работа, а, от друга, я свързва с цялата социална дейност в социалистическото общество, прави я обективно необходима, за да бъде последната истински социалистическа по характер. Тази нейна качествена определеност е вътрешно присъща, неотделима от съдържанието и функциите ѝ. Тя по същество е диалектическо единство от нейните идеологически, нравствени, политически, организационни, практико-приложни, ръководни и пр. свойства, особености, признаци. Качествената определеност на партийната работа обезпечава спецификата на дейността на партийните органи и организации. Като понятие тя отразява същественото, особеното в партийната дейност, което разкрива характера ѝ и я отличава от социалните дейности на другите обществени сили. В нея се обхваща типичното, характерното само за партийната дейност по съдържание и форма.

1. **Партийната работа е многокачествено явление.** Както всички явления в природата и обществото партийната работа притежава не едно, а редица качества, които я характеризират като много сложна

Digitized by Google

но главния дял в изкопните и насипните работи извършиха хлябовци на доброволни начала. Ние разяснихме сред населението целта, която сме си поставили — да докараме повече вода в селото, за да може всеки двор да произвежда и се самозадоволява със зеленчуци, плодове, други продукти. Хората ни разбраха и се отзоваха масово. Всеки ден на язовирната стена работеха 50—70 души, някои идваха със семействата си, с личния си инвентар, предоставяха за строителството каруци и други превозни средства, без да се поставя въпрос за плащане. Уверих се, че когато хората са убедени в полезността на едно дело, когато имат ясна цел, те се мобилизират, сдружават се за изпълнението й.

Ние, комунистите, бяхме начело във всички етапи на строителството на язовира. Лично аз си взех отпуската, която ми се полага за годината, и я прекарах на язовирната стена. Не мога да забравя обедите. Петдесетина души подредим трапеза в сенките на дърветата, пък наздравици, майтапи, закачки. Не мога да кажа кои работиха по-добре — комунисти или безпартийни, за мен всички се трудиха еднакво, но в едно се убедих още веднъж: ние с нашия личен пример допринасяме както за активната позиция на останалите, така и за тяхното равнодушие към едно или друго мероприятие. И още — не приемеш ли задачата със сърце, няма да се сдобиеш с кой знае какви резултати.

Йордан МИЛЕВ
кмет на с. Хлябово, Ямболски окръг

Digitized by Google

Важно, най-общо, но специфично качество на партийната работа е **въздействието** върху кадрите, върху членовете на обществото, върху държавните, стопанските, научните, образователните и пр. органи, институти и организации **изключително с политически методи и средства.** Това качество накратко означава, че партийната дейност е политическа дейност. Ленинският тип партия при социализма осъществява своята ръководна роля в целия живот, спрямо всички органи и организации изключително със своята политика, с политически методи и средства. Нейната работа по същество в най-широкия смисъл на думата е политическа. Тя няма нищо общо с административните методи на управление, присъщи на държавните органи. Политическите методи и средства се прилагат в партийната работа не само в административното управление, но и в стопанството, в бита, в образованието, в културното творчество и в другите сфери на обществения живот. Най-трудно партийната работа се различава от политическата работа на държавните органи, които също са част от политическата обществена система на социализма. Държавната политическа работа се съпровожда с наредби, заповеди, забрани, изобщо с правни средства и методи. Партийното ръководство на държавната, стопанската, образователната, културно-творческата работа като качествена определеност се образува от следните свойства: политическа, партийна обоснованост на работата на държавните органи, на стопанските, на масовите и др. организации чрез партийните решения (на конгреси, пленуми и др.), чрез политическа оценка на тяхната дейност и стил на ръководство; чрез политическа критика на грешките и слабостите: разработване на политическа стратегия и тактика за бъдещата им работа (за 5, за 10 и 20 год.), политически контрол над работата на всички органи и организации в обществото; политическо възпитание на кадрите и трудещите се; политическо сплотяване на всички обществени сили за изпълнение на генералната партийна линия; политическо стимулиране на трудовата, творческата и пр. активност на хората и др. Диалектическото единство на тези свойства образува качеството на партийната работа като неповторимо и специфично партийно-политическо въздействие върху дейността на всички субекти от политическата система на обществото.

Към системата от най-общи качества на партийната работа се отнася и качеството идеологическа дейност или **идеологическо въздействие** върху всички органи и организации на социалистическото общество. Комунистическата партия е не само политическа, но и идеологическа сила, носител и творец на марксистко-ленинската идеология. Нейната работа не може да бъде ефективна, ако не е идеологически обоснована, планирана и ръководена. Идеологически обоснованата целенасоченост на усилията на държавните, стопанските, културните и масовите организации е предпоставка, един от източниците на нейния успех. Защото тя е „вносител" на научна идеология в другите видове работа — производствена, битовообслужваща, държавна, културно-творческа и пр. Дванадесетият конгрес на БКП, докладите и речите на др. Т. Живков след конгреса идеологически обогатиха идеологията и идеологическата работа на всички организации в нашата страна.

Качеството марксистко-ленинска идеологическа същност или идеологическо въздействие на партийната работа върху дейността на всички органи, организации и трудещи се в социалистическото общество се образува от редица свойства като: идеологическа обоснованост на работата на държавните, стопанските, културните и масовите организации; идеологическо обучение на всички видове кадри; идеологическа оценка на работата на всички видове органи и организации, личности; идеологическа критика на грешките и слабостите на различните орга-

Digitized by Google

ни и организации; идеологическа борба с отживелиците и буржоазното влияние в работата на органите и организациите, на членовете на социалистическото общество.

Висока партийна организираност или организационно въздействие на партийната работа върху работата на другите организации и органи при социализма е друго характерно нейно качество. Организираността е необходима за всеки вид дейност. Но организираността на партийната работа и нейното организационно въздействие върху другите организации е висше качество, което служи за образец в целия обществен живот. Още Ленин охарактеризира революционната партия като висша форма на организация. Характерни свойства, които в единство образуват качеството висока организираност, са: прецизна плановост, целенасоченост, желязна дисциплина и взискателност, висока отговорност, подчинение на малцинството на мнозинството, строг контрол, отчетност и др.

Дълбоко и трайно общо качество на партийната работа при социализма е нейната **революционност и непримиримост към буржоазните и дребнобуржоазните отживелици и други отрицателни явления, към буржоазното влияние върху вътрешния социалистически начин на живот.** То се образува от такива нейни свойства като непримирима борба на работническата класа, на трудещите се против капитализма, против остатъците от капиталистическото общество в икономиката, в бита, в отношенията между хората, в духовния живот и съзнанието на отделни членове на обществото; като революционно изменение и развитие на производителните сили, на производството чрез внедряване постиженията на научно-техническата революция; революционно преустройство и усъвършенствуване на обществените отношения, на социалното управление, на културата и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри; скокообразно развитие на образованието, на професионалната подготовка на трудещите се; активна помощ на революционните и антиимпериалистическите сили в света и др.

Едно от основните общи качества на партийната работа в условията на социализма е нейният **творчески характер.** Като специфична политическа, организационна, идеологическа и пр. дейност тя е несъвместима с догматизма, схематизма, шаблона и постига ефект само когато твори нови идеи, нови организационни, политически форми, средства за реализиране на тези идеи в дела. Творчеството е нейна най-дълбока същност. То се гради като съществено качество върху такива свойства в работата на партийните организации, каквито са умението да се разкрива, отглежда и защищава новото в практиката, като творене на нови методи и средства, форми и начини на работа, като голяма гъвкавост и размах при решаване на сложните социални проблеми, като способност за революционно преодоляване на консервативното, отживялото времето си и др.

Изключително важно качество на партийната работа е нейната **целенасоченост и подчиненост на комунистическите идеали,** разкрити от Маркс, Енгелс и Ленин. Реализацията на комунистическите идеали е нейна сърцевина. Във всяка своя форма, страна, процес тя ги претворява в живи дела. Това я прави идейно стабилна, строго целенасочена и винаги прогресивна. Комунистическите идеали са не само неин ориентир, основно направление, но и критерий за ефективност. Творческото осъществяване на комунистическите идеали при нашите национални и социални условия е нейна съществена черта. Това качество се образува от такива свойства като: дълбоко познаване и изучаване на комунистическите идеали; мирогледна и емоционална привързаност и преданост на комунистическите идеали; активна работа за тяхното реализиране; непримирима и смела борба против консервативните сили, срещу враговете на комунистическите идеали и др.

Digitized by Google

Много съществено общо качество на партийната работа в условията на социализма е **нейната класовост и висока принципиалност**. Тя отразява и практически претворява историческите цели и интереси на работническата класа, трудещите се и народната интелигенция. Нейна висша цел са комунистическите идеали, а непосредствена, конкретна цел — реализацията на основните интереси на работниците, селяните и интелигенцията, строители на социализма. В своите планове тя се ръководи от тези интереси. Не ги ли отрази конкретно и не ги ли осъществи успешно, тя не може да претендира за успех. По тази причина предпоставка за нейното успешно развитие е изучаването и неотклонната реализация на интересите на работниците, селяните и интелигенцията. Партийната работа „внася" революционна работническа класовост и висока принципиалност във всички видове социални дейности при социализма и по този начин развива тяхната социалистическа същност, целенасочва ги към успешно решаване на сложните задачи, които БКП и народната власт поставят на съвременния етап. Класовостта и принципиалността на партийната работа създават динамизъм в социалните дейности и издигат тяхното значение, роля в живота на целия народ. Като качество те имат основно политическо и нравствено значение за сплотяване на народа около генералната линия на БКП на съвременния етап. Като революционна струя те прочистват социалната практика от назадничавото и консервативното. Върху тях се ражда и развива с революционен размах новото във всички сфери на живота. Това качество се образува от свойства като: изучаване на потребностите и интересите на работническата класа и на другите трудещи се; отразяване на тези потребности и интереси в стопанските, културните, социалните и др. планове на обществото; активна съзидателна творческа работа за задоволяване на тези потребности и интереси чрез развитие на социализма и издигане материалното и духовното благосъстояние на народа; революционно единство със Съветския съюз, с другите социалистически страни и с всички истински революционни сили в света; непримирима борба против ревизията на марксизма-ленинизма, срещу отстъпленията от принципите на революционното развитие, против враговете на социализма и др.

Партийната работа се отличава от другите видове социални дейности и с качеството си — **дълбока връзка на партийните органи и организации с масите.** Още Ленин учеше, че връзката на революционната пролетарска партия с масите е нейно основно качество, качество на цялата нейна работа. Партийната работа е единственият фактор, който свързва партийните органи и организации с широките народни маси. Важен принцип, който осигурява тази връзка, е системното изучаване на потребностите и интересите на масите, бързото отзоваване на техните искания, предложения, критични бележки. За да се внедри по-дълбоко този принцип в дейността на партийните органи и организации, Дванадесетият конгрес на БКП изисква идеологическата работа да се утвърждава „като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се"[1]. Това качество се образува от такива свойства като непрестанно укрепване на връзките на партийните органи и организации с най-широките народни маси; допитване до масите във връзка с приемането на основни партийни решения или програми; изучаване и бързо реагиране на критичните бележки, мнения и сигнали на трудещите се; изучаване интересите и потребностите и борба за тяхното удовлетворяване; непримиримост срещу нарушителите на законите и обществените принципи, които засягат интересите на масите и др.

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 122.

Digitized by Google

ни и организации; идеологическа борба с отживелиците и буржоазното влияние в работата на органите и организациите, на членовете на социалистическото общество.

Висока партийна организираност или организационно въздействие на партийната работа върху работата на другите организации и органи при социализма е друго характерно нейно качество. Организираността е необходима за всеки вид дейност. Но организираността на партийната работа и нейното организационно въздействие върху другите организации е висше качество, което служи за образец в целия обществен живот. Още Ленин охарактеризира революционната партия като висша форма на организация. Характерни свойства, които в единство образуват качеството висока организираност, са: прецизна плановост, целенасоченост, желязна дисциплина и взискателност, висока отговорност, подчинение на малцинството на мнозинството, строг контрол, отчетност и др.

Дълбоко и трайно общо качество на партийната работа при социализма е нейната **революционност и непримиримост към буржоазните и дребнобуржоазните отживелици и други отрицателни явления, към буржоазното влияние върху вътрешния социалистически начин на живот.** То се образува от такива нейни свойства като непримирима борба на работническата класа, на трудещите се против капитализма, против остатъците от капиталистическото общество в икономиката, в бита, в отношенията между хората, в духовния живот и съзнанието на отделни членове на обществото; като революционно изменение и развитие на производителните сили, на производството чрез внедряване постиженията на научно-техническата революция; революционно преустройство и усъвършенствуване на обществените отношения, на социалното управление, на културата и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри; скокообразно развитие на образованието, на професионалната подготовка на трудещите се; активна помощ на революционните и антиимпериалистическите сили в света и др.

Едно от основните общи качества на партийната работа в условията на социализма е нейният **творчески характер.** Като специфична политическа, организационна, идеологическа и пр. дейност тя е несъвместима с догматизма, схематизма, шаблона и постига ефект само когато твори нови идеи, нови организационни, политически форми, средства за реализиране на тези идеи в дела. Творчеството е нейна най-дълбока същност. То се гради като съществено качество върху такива свойства в работата на партийните организации, каквито са умението да се разкрива, отглежда и защищава новото в практиката, като творене на нови методи и средства, форми и начини на работа, като голяма гъвкавост и размах при решаване на сложните социални проблеми, като способност за революционно преодоляване на консервативното, отживялото времето си и др.

Изключително важно качество на партийната работа е нейната **целенасоченост и подчиненост на комунистическите идеали,** разкрити от Маркс, Енгелс и Ленин. Реализацията на комунистическите идеали е нейна сърцевина. Във всяка своя форма, страна, процес тя ги претворява в живи дела. Това я прави идейно стабилна, строго целенасочена и винаги прогресивна. Комунистическите идеали са не само неин ориентир, основно направление, но и критерий за ефективност. Творческото осъществяване на комунистическите идеали при нашите национални и социални условия е нейна съществена черта. Това качество се образува от такива свойства като: дълбоко познаване и изучаване на комунистическите идеали; мирогледна и емоционална привързаност и преданост на комунистическите идеали; активна работа за тяхното реализиране; непримирима и смела борба против консервативните сили, срещу враговете на комунистическите идеали и др.

Digitized by Google

Много съществено общо качество на партийната работа в условията на социализма е **нейната класовост и висока принципиалност**. Тя отразява и практически претворява историческите цели и интереси на работническата класа, трудещите се и народната интелигенция. Нейна висша цел са комунистическите идеали, а непосредствена, конкретна цел — реализацията на основните интереси на работниците, селяните и интелигенцията, строители на социализма. В своите планове тя се ръководи от тези интереси. Не ги ли отрази конкретно и не ги ли осъществи успешно, тя не може да претендира за успех. По тази причина предпоставка за нейното успешно развитие е изучаването и неотклонната реализация на интересите на работниците, селяните и интелигенцията. Партийната работа „внася" революционна работническа класовост и висока принципиалност във всички видове социални дейности при социализма и по този начин развива тяхната социалистическа същност, целенасочва ги към успешно решаване на сложните задачи, които БКП и народната власт поставят на съвременния етап. Класовостта и принципиалността на партийната работа създават динамизъм в социалните дейности и издигат тяхното значение, роля в живота на целия народ. Като качество те имат основно политическо и нравствено значение за сплотяване на народа около генералната линия на БКП на съвременния етап. Като революционна струя те прочистват социалната практика от назадничавото и консервативното. Върху тях се ражда и развива с революционен размах новото във всички сфери на живота. Това качество се образува от свойства като: изучаване на потребностите и интересите на работническата класа и на другите трудещи се; отразяване на тези потребности и интереси в стопанските, културните, социалните и др. планове на обществото; активна съзидателна творческа работа за задоволяване на тези потребности и интереси чрез развитие на социализма и издигане материалното и духовното благосъстояние на народа; революционно единство със Съветския съюз, с другите социалистически страни и с всички истински революционни сили в света; непримирима борба против ревизията на марксизма-ленинизма, срещу отстъпленията от принципите на революционното развитие, против враговете на социализма и др.

Партийната работа се отличава от другите видове социални дейности и с качеството си — **дълбока връзка на партийните органи и организации с масите**. Още Ленин учеше, че връзката на революционната пролетарска партия с масите е нейно основно качество, качество на цялата нейна работа. Партийната работа е единственият фактор, който свързва партийните органи и организации с широките народни маси. Важен принцип, който осигурява тази връзка, е системното изучаване на потребностите и интересите на масите, бързото отзоваване на техните искания, предложения, критични бележки. За да се внедри по-дълбоко този принцип в дейността на партийните органи и организации, Дванадесетият конгрес на БКП изисква идеологическата работа да се утвърждава „като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се"[1]. Това качество се образува от такива свойства като непрестанно укрепване на връзките на партийните органи и организации с най-широките народни маси; допитване до масите във връзка с приемането на основни партийни решения или програми; изучаване и бързо реагиране на критичните бележки, мнения и сигнали на трудещите се; изучаване интересите и потребностите и борба за тяхното удовлетворяване; непримиримост срещу нарушителите на законите и обществените принципи, които засягат интересите на масите и др.

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 122.

Digitized by Google

Научността на партийната работа е едно от основните качества, от което зависят нейните успехи. То се формира върху основата на такива свойства като непрестанното изграждане на партийната работа върху най-новите постижения на марксизма-ленинизма и съвременните науки, изучаване на явленията и процесите с помощта на естествените и обществените науки; научно планиране и проектиране на партийната дейност; използване на научни методи, прогнози и модели при решаване на задачите; научно експериментиране на проекти за решения; обобщаване и използване на положителния и на челния партиен опит и др. Научността на партийната работа се осигурява и с научната квалификация на партийните кадри, чрез организиране на тяхното непрекъснато образование и самообразование. Тя е качество, което ѝ помага да проникне по-дълбоко в явленията и процесите, да разкрие и отговори на изискванията на обективните закони, да отрази поточно потребностите и интересите на народните маси и на техните организации, колективи. А това са най-важните предпоставки за нейния успех.

Хуманността на партийната работа е друго нейно важно качество, заради което народът обича БКП и се сплотява около нея. То се образува от такива нейни свойства като преданост към работническата класа, селскостопанските труженици и интелигенцията; грижа за развитието и успеха, за щастието и доброто на всеки трудещ се; непримиримост към всички, които нарушават народните интереси, срещу враговете на социализма, неуморна работа за запазване на мира и развитието на НР България и др.

Дълбоко интернационалният характер на партийната работа е изключително важно нейно качество, което я прави близка, родна за всички етнически групи, населяващи нашата страна. Интернационалистическият характер на партийната работа помага да се преодолеят такива отживелици като остатъците от национализъм, национален нихилизъм и космополитизъм у отделни хора. Това качество на партийната работа най-много допринася за сплотяването на българския народ със съветския, с народите от другите социалистически страни и с революционните сили в света. То се образува от такива свойства като: вярност на принципите на интернационализма; обосноваване на всяка социална дейност с теорията и принципите на интернационализма; интернационалистическо възпитание на всички кадри и трудещи се; непримирима и безпощадна борба против най-малките отклонения от това качество; активна работа за сближаване на НР България със СССР и всички други социалистически страни, с революционните сили в света.

Доброволността и високата съзнателност са други качества на партийната работа, които много допринасят за нейния успех. Доброволността се образува от свойства като лично желание и стремеж да се извършва партийна работа; активно и качествено извършване на партийната работа; самоусъвършенствуване на личната партийна работа; самокритичност, висока култура в партийната работа и др. А съзнателността в партийната работа се образува от такива свойства като съзнателно изучаване и спазване на партийните решения и принципи; самоинициатива и творчество в партийната работа; активна работа за своето партийно образование и култура; самоконтрол и самокритика в процеса на партийната работа, висока партийна дисциплина и др.

Всички тези общи качества в условията на социализма са вътрешно свързани, образуват едно единно цяло — качествената определеност на партийната работа, която я отличава и свързва с другите видове социална дейност в социалистическото общество. Те се проявя-

Digitized by Google

ват в единство, осигуряват нейния успех и заедно с това притежават относителна самостоятелност при своето формиране и практическо проявление. Те се проявяват противоречиво, различно в дейността на партийните членове, органи и организации, в зависимост от тяхната идеологическа, научна и практическа подготовка, от тяхното комунистическо възпитание.

3. Развитие на качествата на партийната работа.

Качествата на партийната работа не са веднъж завинаги дадени и неизменни. Те се изменят и развиват по съдържание, свойства в зависимост от най-малко два процеса. Изменят се в зависимост от движението и развитието на условията, в които работи Комунистическата партия, от задачите, които решава практически. Те се изменят в зависимост от количествените натрупвания на опит, на знания и умения на партийните органи, организации и кадри. Първият процес е основен, определящ. Той се обуславя от развитието на социалистическото общество, от неговото движение към комунизма. Вторият процес се детерминира от развитието на кадрите на Комунистическата партия, от нейните усилия да ги обучава и възпитава научно, идеологически, на основа на собствения и върху опита на КПСС, на работнически и комунистически партии, върху основата на ленинските принципи и норми, съчетани с методите на съвременните науки.

Социалните изменения и потребностите, които пораждат те за усъвършенствуване качествата на партийната работа в периода на осмата петилетка, които разгледа Дванадесетият конгрес, са свързани с навлизането на нашата страна във втората десетилетка на изграждането на развитото социалистическо общество, с взетия решителен курс за повсеместна интензификация, за висока производителност, качество и дисциплина на всички социални дейности, с внедряването на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и новия икономически подход във всички сфери на живота. Те изискват по-високо равнище, по-високо качество на партийната дейност. Тези изменения налагат да се усъвършенствува съставът на партията, да се попълват „партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората“[1]. Тези качества са израз не само на изискванията на обективните потребности, но и на измененията в качествата на партийната работа и особено на качествата: научност, висока организираност, творчески характер, ръководна роля и др. Развитието на социалистическото общество през осмата петилетка изисква всички партийни качества да се усъвършенствуват съдържателно и функционално, за да може партията да оглави и успешно да ръководи движението на народните маси за изпълнение на изключително важните задачи, поставени от Дванадесетия конгрес, задачите, които предстоящата Национална партийна конференция ще разшири и задълбочи.

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, 1981, с. 112.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

АКТИВНО МЕТОДИЧЕСКО ЗВЕНО

Кабинетът по партийно-организационна работа при окръжния комитет на БКП в Пазарджик се утвърди като търсено методическо звено, което оказва конкретна помощ на партийния актив. С успех работи за обучението и квалификацията на кадрите, дава определен принос за повишаването на тяхната организационна култура. Стана деен фактор в изучаването и творческото прилагане на партийното строителство в практиката.

Кабинетът има добра материална база, която постоянно се обогатява. Налице е подходяща литература по партийно строителство, която непрекъснато се попълва. Има библиотечна картотека. Оформени са тематични папки. Издават се библиографски справки, отпечатват се бюлетини. Предоставят се за ползване беседи и тематични планове за обучение на кадрите. Отделните секции провеждат консултации по проблеми по предварително обявен график. Организират се разговори около „кръглата маса" и срещи за обмяна на положителния опит в партийно-организационната работа.

В стремежа си да приведе организацията на своята работа в съответствие със задачите, които решават партийните комитети и селищните системи, кабинетът при окръжния партиен комитет се насочи към активизиране дейността на всички кабинети в окръга. Под неговото методическо ръководство тяхната дейност се разшири и обогати тематично, осмисли се и се разнообрази, свърза се с актуалните проблеми, които решава окръжната партийна организация, и целите, залегнали в комплексната програма на окръжния комитет на партията, в която са конкретизирани решенията на XII партиен конгрес за окръга. Настъпи стремеж дейността да се оценява с по-високи критерии, да се търсят резултатите от извършеното в партийните организации.

Сега в окръжната партийна организация при 12 общински партийни комитети и 738 първични партийни организации са изградени 12 общински и 18 заводски и други партийни кабинети. Това наложи да се

Digitized by Google

засили диференцираната методическа помощ на окръжния кабинет към тях, а заедно с това и към партийните комитети и организации, което се отрази положително в работата и даде своя принос за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност. Особено голяма бе тяхната помощ във връзка с провеждане на прегледа за издигане ролята и боеспособността на партийните организации. Мащабността на задачата, участието в нейното изпълнение на широк кръг активисти, една част от които недостатъчно познава проблемите на партийното строителство, изискваше да се разработи и осъществява последователно цяла програма за обучението им, да се залага опит и своевременно да се популяризира. Кабинетите се опитаха да решат това в основни линии със собствени сили. И те се заеха с нея, подпомагани активно от партийните комитети. Заложи се опит в партийните организации. Направиха се нови осем разработки на беседи. Проведе се двудневен семинар със завеждащите кабинети за повишаване на квалификацията им, като се запознаха и с работата на своите колеги в Пловдив и Садово. Увеличи се съставът на лекторската група. Отпечатаха се по предварително изработен план 18 проблемни статии и дописки в окръжния вестник, като всеки политически сътрудник от отдел „Организационен" на окръжния комитет, член на методическия съвет или секциите, публикува свой материал. Редовно се споделяше опит чрез Радио Пловдив и сп. „Партиен живот".

Към секцията „Вътрешнопартийни отношения" на окръжния кабинет се изгради група по въпросите, свързани с провеждането на прегледа. Отдели се тематична папка с материали в помощ на партийния актив. Периодично се провеждаха срещи със завеждащите кабинети в окръга за обмяна на опит, за поставяне и разясняване на предстоящи задачи, за насочване вниманието им към най-насъщните проблеми за момента. На тези срещи завеждащите кабинети отправяха критични бележки, поставяха въпроси, които окръжният комитет на партията се стремеше по възможност по-бързо и точно да решава...

Обучението на работническото ядро в изборния актив — членове и кандидат-членове на окръжния и общинските партийни комитети, се провежда диференцирано. Тяхното число не е малко. В окръжната партийна организация всеки пети партиен секретар е работник, една немалка част са отговорници на партийни групи, секретари на комсомолски дружества. А това не е без значение особено сега, в условията на новия икономически механизъм. Обучението се организираше в двудневни курсове с откъсване от работа по разнообразна тематика. Така те получаваха знания по партийно строителство, информация по проблемите, които решава окръгът за периода. Участниците в курса имаха възможност да общуват, в другарска непринудена обстановка да споделят помежду си своя опит и знания. Организираха се срещи с първия секретар и другите секретари на окръжния комитет на БКП. Вниманието към тях повишава самочувствието им, гарантира по-висока организаторска активност и компетентност при участието им в прегледа и отчетно-изборната кампания на партийните организации.

При обучението на партийния актив се отделяше голямо внимание на практическото приложение на основните изисквания на организаторската работа. Това се налагаше още повече от обстоятелството, че една част от новоизбраните партийни секретари и партийният актив особено из средата на специалистите недостатъчно умеят да прилагат политическия подход при решаване на проблемите, не съумяват правилно да планират и организират работата си. Често затъват в заседания и книжнина, несъзнателно дублират стопанските и административните ръководства. В отделни случаи кабинетите към общинските партийни комитети не смогват да им окажат навременна, диференцирана помощ, понякога и компетентността не им достига, а това се отразява-

Digitized by Google

ше неблагоприятно на творчеството и инициативността на кадрите. Затова беше необходимо да се вземат своевременно мерки.

Съвместно с другите кабинети бе обобщен и популяризиран заложеният положителен опит. Полезен се оказа опитът по планиране на партийната работа, по културата в работата на партийните комитети с политическите сътрудници, по работата на първичните организации с трудовите колективи, по издигане ролята на партийната група, по прилагане правото на контрол върху дейността на административните и стопанските ръководства, по повишаване на самодейността в работата на първичните организации и др. Този опит периодично се обобщаваше и чрез средствата за масова информация, в организираните срещи в окръжната партийна организация. Издадоха се два бюлетина. На техните страници в 30 материала беше споделен опит от партийни секретари и стопански ръководители. Те станаха търсено помагало за партийните кадри.

През този период се проведе и прегледът на дейността на комисиите за народен контрол. Кабинетите прецениха това като отговорна партийна задача и насочиха своето внимание към оказване на помощ и извеждане на прегледа на по-високо равнище. По проблемите на партийното ръководство на дейността на комисиите за народен контрол е заложен опит, който се обобщава и ще бъде отразен в специален бюлетин. Това създаде предпоставки за укрепване и активизиране на комисиите като органи на трудовите колективи, носители на всеобхватния, непрекъснат и всенароден характер на контрола. Издигна се тяхната инициативност, авторитет и компетентност. Обогати се опитът им, което даде възможност да се изпреварват нарушенията, навреме да се реагира, предупреждава и вземат мерки.

В процеса на провеждането на редица срещи и в зависимост от опита, който беше заложен в партийните комитети и първичните организации, възникна идеята да се проведе разговор около „кръглата маса“ с участието на партийни секретари и стопански ръководители по един от най-актуалните проблеми на партийната практика — „Първичната партийна организация — представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията“. В него се включиха и редакциите на сп. „Партиен живот“ и на окръжния вестник. В този актуален, сложен и многоаспектен въпрос бяха потърсени конкретните виждания, наблюдения, опит и проблемите, с които се сблъскват във всекидневната си работа секретарите на партийните организации, партийният актив и кадрите.

Окръжният комитет на партията винаги е отделял голямо значение на връзките първична партийна организация и трудов колектив. В тяхното правилно осъществяване той е виждал своята най-важна партийно-политическа задача. В комплексната програма на окръжния комитет на БКП този проблем е определен като основен, от който зависи успешното решаване на целите и издигането ролята и боеспособността на партийните организации за осъществяване курса на повсеместна интензификация. В това отношение разговорът изигра положителна роля. Той по същество се превърна в учебен семинар, където не само се споделяха мисли и опит, но се получиха и знания. Разбира се, той позволи да се видят и някои слабости и нерешени въпроси, подтикна към по-упорито търсене на нови форми на работа и пътища за въздействие, за повишаване качеството в партийната работа.

Затова кабинетите поставиха в центъра на своята работа задачата да се активизира дейността на методическите съвети и секциите към кабинетите, да се използва по-широк кръг от сътрудници и актив. С по-голяма настойчивост да се отстоява завоюваното. Да продължи обогатяването на материалната база и комплектуването с кадри, които

Digitized by Google

познават проблемите на партийното строителство. По-рационално да се използва трудът на завеждащите кабинети. Чувствува се нужда да растат умението и квалификацията им.

Сега в окръга работят активни кабинети в общинските партийни комитети във Велинград, Черногорово, Панагюрище, Автокомбината, акумулаторния завод „М. Шаторов", ТК „В. Песва", които са се утвърдили като търсещи, търсени и компетентни помощници на партийните комитети и кадрите.

Ето една полезна инициатива, проведена под методическото ръководство на кабинета към общинския партиен комитет — Велинград.

През втория етап от прегледа там организираха в партийните групи разговор-самооценка на тема „Дисциплината и аз" с цел да повишат ролята на групите и активността на комунистите. Разработен бе помощен материал, в който нагледно се очертаха подходът и целите. Определени бяха графици и отговорници от партийните и стопанските ръководства. На комунистите се раздадоха примерни въпросници. Те насочваха към критична оценка на състоянието в трудовия колектив, личния принос и влияние за подобряване на трудовата, технологичната и партийната дисциплина, за изпълнение на социалноикономическите и производствените задачи.

Критичните бележки и предложения се картотекираха. Повечето от тях опираха до стила на работа — премахване на либералното отношение към нарушенията и търсене на отговорност.

Периодично стопанските и административните ръководители информираха колективите и даваха отчет за изпълнението на задачите, поставени по време на разговора.

Разговорите се оказаха подходяща форма за творческа изява на колектива. Решиха се много въпроси, свързани с личните задължения на комунистите и ръководството. Те откриваха и премахваха онази бариера, която хората в процеса на работата сами си поставяха. Създадоха условия за разгръщане на критиката и самокритиката. Вдъхваха вяра, че колективът и комунистите могат успешно сами да решават своите задачи. И колективите излизаха още по-сплотени от принципните сблъсъци по време на разговорите. Родиха се редица предложения за усъвършенствуване организацията на труда, внедриха се нови технически подобрения, които водеха към намаляване на тежкия ръчен и непривлекателен труд, намаляваха самоотлъчките и текучеството. Опитът на общинската партийна организация във Велинград сега се използва за разговори в партийните организации на окръга.

И в бъдеще окръжният комитет ще счита за своя първостепенна задача да утвърждава и съдействува да се усъвършенствува дейността на кабинетите по партийно-организационната работа, за да могат те по-гъвкаво да преустройват работата си в зависимост от задачите и целите, залегнали в комплексната програма на комитета.

Дейността на кабинетите за създаване и обобщаване на партийната практика, за повишаване организационната култура на кадрите несъмнено в значителна степен ще съдействува все повече да се издигат ролята и боеспособността на партийните организации.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИ СТРЕМЛЕНИЯ

Окръжният комитет на партията във Враца обръща голямо внимание за обучение на кадрите, заангажирани със специфични видове партийна дейност. С лекторите по партийно строителство се състоя семинар, след който те участвуваха в организираното по общини обучение на партийните секретари. Бяха проведени още два курса. Единият бе с членове на съвета за изучаването на общественото мнение към окръжния комитет на БКП, на окръжното социологическо дружество, с отговорниците за информационното обслужване в общинските комитети за информационната дейност в окръжните органи за социално управление. На него квалифицирани лектори разясниха проблемите, които присъствуващите практически решават. Споделен бе опитът на някои общински партийни комитети по изучаването и формирането на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се. В общинския комитет на партията в Мездра е изградена комисия за тази цел. Тя е проверила как работят по проблема първичните партийни организации, административните и стопанските ръководители и обществените организации, а резултатите е докладвала в бюрото на комитета. Всяко тримесечие тук се прави анализ на постъпилите лични писма на гражданите. Успешно се прилага и анкетният метод за изучаване мнението на комунистите и трудещите се.

Положителен е опитът на общинския комитет на БКП в Козлодуй, където работят за формиране на общественото мнение чрез единните политически дни. В тях се разясняват основни решения на комитета. Въпросите се картотекират и изпращат за решаване до съответните ръководители. Утвърдена практика е да се издава бюлетин, в който се отговаря на повдигнатите въпроси на партийни събрания.

Интересни форми по разглежданата тема се прилагат и от общинския комитет на партията в Роман. Всяко тримесечие комитетът провежда срещи с партийния актив, на които се дава отговор как са решени въпросите, повдигнати от населението. Активът присъствува на партийни събрания, повдигнатите въпроси се завеждат на отчет в комитета.

Общинският партиен комитет в Бяла Слатина много често организира срещи на народните представители и съветниците с трудещите се. Тук се прилага опитът на КПСС за провеждане ден на отвореното писмо с активното участие и на средствата за масова информация. Ръководителите от общината дават отговор на повдигнатите въпроси от трудещите се. Общинският комитет на партията в Борован всяка година има срещи с населението от селищата, на които се обсъждат нерешените проблеми. Положителен опит има и в Кнежа по работата с въпросите и предложенията на комунистите и трудовите колективи от селата и кварталите на града.

Курсът завърши с лекция пред окръжния партиен актив, изнесена от Янчо Георгиев — завеждащ отдел „Информационно-социологически" на Централния комитет на БКП, за актуалните проблеми на информационното обслужване на ръководната дейност.

В изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията в окръжната партийна организация се полагат грижи за подобряване на работата по изучаването и формирането на общественото мнение. От 1981 г. в окръга в това отношение се работи по определена система, а през 1982 г. са приети допълнителни мерки за нейното усъвършенстване.

Digitized by Google

Пленумът на окръжния комитет на партията избра съвет за изучаване на общественото мнение. Към него има група за извършване на социологически изследвания. В окръжната партийна организация освен традиционните се прилагат и някои съвременни социологически методи — социологическият анализ, наблюдението и др. На основа на анализа два пъти в годината бюрото на комитета прави оценка за равнището на партийните събрания, а общинските партийни комитети извършват това всяко тримесечие.

Чрез метода анализ на документите бе направено социологическо изследване на 1000 писма, които са изпратени до окръжни и общински партийни, държавни, обществени и стопански ръководства. Установи се, че подателите са предимно от материалното производство. Прави впечатление, че в 24 на сто от тях критиката е доброжелателна и искрена и само в една незначителна част — само 2 на сто, тя е заядлива, в 3 на сто е злепоставяща и 0,4 на сто — клеветническа.

Другият курс бе по въпросите, свързани с подобряването на качествения състав на окръжната партийна организация. В него участвуваха секретарите на общинските комитети на БКП, председателите на комисиите по работата с кандидатите за встъпване в партията и с новоприетите комунисти при общинските, комбинатските, заводските и учрежденските партийни комитети, инструкторите, завеждащите отдел „Организационен" и сектор „Отчет на партийния състав" на общинските комитети на БКП. На него бяха разисквани въпросите за членството в партията и задачите за подобряване на членския състав в качествено отношение.

Секретарят на районния комитет на БКП от Ленински район в София сподели опита на комитета. Той предизвика голям интерес и по него станаха оживени разисквания.

След курса бе проведено съвещание в Бяла Слатина, където Стефан Иванов — завеждащ отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП, запозна присъствуващите с анализа на бюрото за работа по подобряването на качествения състав в окръжната партийна организация през 1982 г. Обменен бе и опитът на общинския комитет на партията в Бяла Слатина.

Отбелязано беше, че грижите за подобряване на качествения състав на окръжната партийна организация непрекъснато нарастват. Регулирането на състава е ставало главно по линия на приемането на нови комунисти. Само през миналата година са приети 1017 души. От тях 51,5 на сто са работници, 62 на сто — до 30-годишна възраст, 87,4 на сто са със средно и над средно образование. Относителният дял на жените се е увеличил на 48 на сто. Добра работа в това отношение вършат комисиите към общинските комитети за работа с кандидатите, желаещи да встъпят в партията. Широко се прилага опитът на КПСС за приемането на млади комунисти на открити партийни събрания. През миналата година 40 първични партийни организации по този начин са приели 100 комунисти. Най-добре в това отношение работят общинските партийни комитети в Козлодуй и Оряхово. Във всички комитети са изградени школи за обучение на тези комунисти. Създадени са два клуба на младите партийни членове: в завод „Пионер" — Бяла Слатина и в Атомната електроцентрала — Козлодуй. Бюрото на окръжния комитет на партията утвърди комисия, която да помага за подобряване състава на окръжната партийна организация. Нейната задача е да анализира настъпващите изменения, да направлява дейността на партийните комитети, да изучава и разпространява положителния опит в работата с младите комунисти.

Както на курса, така и на съвещанието в Бяла Слатина бе изнесен богат опит на партийни комитети и организации.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИ СТРЕМЛЕНИЯ

Окръжният комитет на партията във Враца обръща голямо внимание за обучение на кадрите, заангажирани със специфични видове партийна дейност. С лекторите по партийно строителство се състоя семинар, след който те участвуваха в организираното по общини обучение на партийните секретари. Бяха проведени още два курса. Единият бе с членове на съвета за изучаването на общественото мнение към окръжния комитет на БКП, на окръжното социологическо дружество, с отговорниците за информационното обслужване в общинските комитети за информационната дейност в окръжните органи за социално управление. На него квалифицирани лектори разясниха проблемите, които присъствуващите практически решават. Споделен бе опитът на някои общински партийни комитети по изучаването и формирането на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се. В общинския комитет на партията в Мездра е изградена комисия за тази цел. Тя е проверила как работят по проблема първичните партийни организации, административните и стопанските ръководители и обществените организации, а резултатите е докладвала в бюрото на комитета. Всяко тримесечие тук се прави анализ на постъпилите лични писма на гражданите. Успешно се прилага и анкетният метод за изучаване мнението на комунистите и трудещите се.

Положителен е опитът на общинския комитет на БКП в Козлодуй, където работят за формиране на общественото мнение чрез единните политически дни. В тях се разясняват основни решения на комитета. Въпросите се картотекират и изпращат за решаване до съответните ръководители. Утвърдена практика е да се издава бюлетин, в който се отговаря на повдигнатите въпроси на партийни събрания.

Интересни форми по разглежданата тема се прилагат и от общинския комитет на партията в Роман. Всяко тримесечие комитетът провежда срещи с партийния актив, на които се дава отговор как са решени въпросите, повдигнати от населението. Активът присъствува на партийни събрания, повдигнатите въпроси се завеждат на отчет в комитета.

Общинският партиен комитет в Бяла Слатина много често организира срещи на народните представители и съветниците с трудещите се. Тук се прилага опитът на КПСС за провеждане ден на отвореното писмо с активното участие и на средствата за масова информация. Ръководителите от общината дават отговор на повдигнатите въпроси от трудещите се. Общинският комитет на партията в Борован всяка година има срещи с населението от селищата, на които се обсъждат нерешените проблеми. Положителен опит има и в Кнежа по работата с въпросите и предложенията на комунистите и трудовите колективи от селата и кварталите на града.

Курсът завърши с лекция пред окръжния партиен актив, изнесена от Янчо Георгиев — завеждащ отдел „Информационно-социологически" на Централния комитет на БКП, за актуалните проблеми на информационното обслужване на ръководната дейност.

В изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията в окръжната партийна организация се полагат грижи за подобряване на работата по изучаването и формирането на общественото мнение. От 1981 г. в окръга в това отношение се работи по определена система, а през 1982 г. са приети допълнителни мерки за нейното усъвършенствуване.

Digitized by Google

Пленумът на окръжния комитет на партията избра съвет за изучаване на общественото мнение. Към него има група за извършване на социологически изследвания. В окръжната партийна организация освен традиционните се прилагат и някои съвременни социологически методи — социологическият анализ, наблюдението и др. На основа на анализа два пъти в годината бюрото на комитета прави оценка за равнището на партийните събрания, а общинските партийни комитети извършват това всяко тримесечие.

Чрез метода анализ на документите бе направено социологическо изследване на 1000 писма, които са изпратени до окръжни и общински партийни, държавни, обществени и стопански ръководства. Установи се, че подателите са предимно от материалното производство. Прави впечатление, че в 24 на сто от тях критиката е доброжелателна и искрена и само в една незначителна част — само 2 на сто, тя е заядлива, в 3 на сто е злепоставяща и 0,4 на сто — клеветническа.

Другият курс бе по въпросите, свързани с подобряването на качествения състав на окръжната партийна организация. В него участвуваха секретарите на общинските комитети на БКП, председателите на комисиите по работата с кандидатите за встъпване в партията и с новоприетите комунисти при общинските, комбинатските, заводските и учрежденските партийни комитети, инструкторите, завеждащите отдел „Организационен" и сектор „Отчет на партийния състав" на общинските комитети на БКП. На него бяха разисквани въпросите за членството в партията и задачите за подобряване на членския състав в качествено отношение.

Секретарят на районния комитет на БКП от Ленински район в София сподели опита на комитета. Той предизвика голям интерес и по него станаха оживени разисквания.

След курса бе проведено съвещание в Бяла Слатина, където Стефан Иванов — завеждащ отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП, запозна присъствуващите с анализа на бюрото за работа по подобряването на качествения състав в окръжната партийна организация през 1982 г. Обменен бе и опитът на общинския комитет на партията в Бяла Слатина.

Отбелязано беше, че грижите за подобряване на качествения състав на окръжната партийна организация непрекъснато нарастват. Регулирането на състава е ставало главно по линия на приемането на нови комунисти. Само през миналата година са приети 1017 души. От тях 51,5 на сто са работници, 62 на сто — до 30-годишна възраст, 87,4 на сто са със средно и над средно образование. Относителният дял на жените се е увеличил на 48 на сто. Добра работа в това отношение вършат комисиите към общинските комитети за работа с кандидатите, желаещи да встъпят в партията. Широко се прилага опитът на КПСС за приемането на млади комунисти на открити партийни събрания. През миналата година 40 първични партийни организации по този начин са приели 100 комунисти. Най-добре в това отношение работят общинските партийни комитети в Козлодуй и Оряхово. Във всички комитети са изградени школи за обучение на тези комунисти. Създадени са два клуба на младите партийни членове: в завод „Пионер" — Бяла Слатина и в Атомната електроцентрала — Козлодуй. Бюрото на окръжния комитет на партията утвърди комисия, която да помага за подобряване състава на окръжната партийна организация. Нейната задача е да анализира настъпващите изменения, да направлява дейността на партийните комитети, да изучава и разпространява положителния опит в работата с младите комунисти.

Както на курса, така и на съвещанието в Бяла Слатина бе изнесен богат опит на партийни комитети и организации.

Digitized by Google

В Бяла Слатина наред с положителните изменения в икономическата, социалната и културната област настъпват изменения и в състава на общинската партийна организация. През миналата година са приети 151 нови членове. Стремежът на общинския комитет и на първичните организации е да засилват партийното влияние във всички сфери на обществения живот. На основата на социалните характеристики на всеки трудов колектив са набелязани мерки за подобряване на партийното ядро. Особено внимание комитетът и партийните организации обръщат за засилването му в бригадите от нов тип в селското стопанство. През миналата година са приети значителен брой комунисти и в животновъдството, партийното влияние във фермите се е подобрило значително.

Системни са грижите за идейно-политическото и нравственото възпитание на младите комунисти. Към комитета има комисия за работа с кандидатите за встъпване в партията. Успешно се прилага приемането на партийни членове на открити партийни събрания. Тук е изградена школа за обучението им. Голямо внимание се отделя на тържественото връчване на партийните членски книжки на забележителни места. При получаването им се дават поръчения. Как се работи с младите комунисти в завод „Пионер" — Бяла Слатина? За целта партийният комитет е утвърдил програма. Има изградена и комисия, която насочва дейността в това направление. От 1981 г. е създаден и клуб. В него ветерани на заводската партийна организация се срещат с новоприетите партийни членове и ги запознават с историята на заводската партийна организация. Тук е станала среща за разглеждане трудовата и обществената активност на младия комунист. Заслужава внимание и опитът на общинския партиен комитет в Козлодуй. Там две години млади комунисти се приемат на открити партийни събрания. Комитетът е организирал среща със секретарите на първичните партийни организации, на която ги запознал с опита на КПСС. Подходено е конкретно. Опитът е приложен само в онези организации и колективи, в които има подходящи условия. Резултатите са положителни. Изискванията към встъпващите в партията са много високи.

Общинският комитет във Враца е създал школа за работата с младите членове на партията, стреми се да прилага диференцирано обучение. Всяка година утвърждава програма, в която са предвидени 20 занятия — месечно по две. В нея са включени теми по организационния строеж и Устава на партията и свързани с историята на Врачанската партийна организация. Основна форма на обучение е лекцията, но се практикуват и лекция-разговор, провеждане на тестове, казуси и др. На всеки се възлагат разработки по определени теми, осигуряват им консултанти, които преглеждат работата им и поставят писмена оценка. Обучението е диференцирано и се води в два потока съобразно образованието на курсистите. Практикува се и пътуващ семинар с младите комунисти, които посещават исторически места в страната. Курсът приключва с изпит, а резултатът се съобщава писмено до съответната първична партийна организация.

Михаил ЛАЗАРОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ЛИЧНИЯТ ПРИМЕР

Общинският комитет на партията в Кермен, Сливенски окръг, съзнава добре, че сложните процеси на социалноикономическото развитие на селищната система могат да се решават от знаещи и можещи хора. Затова са високи изискванията и критериите му към кадрите. Стремежът е те да бъдат не само компетентни и делови, но и да възпитават с личния си пример, да увличат колективите, да са носители на високи нравствени добродетели, на честност и безкористност в труда и бита, в обществения и личния живот. Благодарение на това през втората година на осмата петилетка се получиха обнадеждващи резултати. В социалистическото съревнование аграрно-промишленият комплекс „Георги Димитров", изграден на територията на селищната система, зае първо място в окръга. По среден добив на пшеница комплексът се нареди на шесто място в страната. Висок е и средният млеконадой от една крава — по 3633 литра.

Общинският комитет на БКП полага грижи за подготовката на кадри с по-високо образование, с по-богат практически опит и организационна култура. Предприемат се конкретни мерки за насочване на повече младежи и девойки в средни учебни заведения, които подготвят изпълнителски кадри, нужни за икономическата и духовната сфера в общината. Млади хора се изпращат във висши учебни заведения и в различни курсове и школи за повишаване на тяхната подготовка и квалификация. Умело се използват различни форми на работа за израстване и развитие на резервните кадри.

В какво по-конкретно се изразяват грижите за резервните кадри?

Те се включват в проучването и теоретическото изясняване на дадени проблеми, в подготовката на материали за пленуми, за заседания на бюрото на общинския комитет на партията. При обсъждането на актуални въпроси в заседание на бюрото на комитета участвуват секретарите на първичните партийни организации. Обучението на кадрите придобива конкретен и целенасочен характер, като на вниманието им се поднасят проблеми, които в момента се решават в колективите. Това способствува резервните кадри по-задълбочено да изучават партийните и правителствените документи, както и специалната литература по определени въпроси. Този подход подпомага развитието на творческото мислене у хората, кара ги да подлагат на самоанализ и преценка своята работа, от партийни позиции и критерии да търсят най-ефективните методи и средства на ръководство.

Друга изпитана форма на активно въздействие върху ръководните дейци е самоотчетът. Тя е основно направление в работата при решаването на задачите, които поставя Дванадесетият конгрес на партията. Когато застане очи в очи с другарите си, ръководителят трябва с дела, с конкретни примери да подкрепи своята убеденост и класово-партиен подход на политически боец, своята политическа зрелост. Стремежът е и занапред тази форма да се усъвършенствува върху основата на висока взискателност и самокритичност към собствените дела и постъпки.

При оценяване дейността на ръководителите общинският партиен комитет поставя високи критерии за равнение по първенците в окръга и страната. По този начин той ги подтиква внимателно да проучват опита при приложението на прогресивните технологии и новостите в производството. Така неусетно в борбата за ускорено внедряване на

Digitized by Google

чедните постижения на научно-техническия прогрес израстват и самите ръководни дейци, увеличават се техният авторитет и влияние. Умелите им действия и повишената квалификация увличат подчинените им за качествено изпълнение на задълженията, за проява на самоинициатива и творческо отношение към труда. Успешно е приложен положителният опит на побратимения град Тернопол от Украинската съветска социалистическа република от машиностроителите в Сливен, Пазарджик и Казанлък.

Челен опит в областта на селското стопанство е изучен в Толбухински, Плевенски и Пловдивски окръг, а в рамките на окръга — постиженията на Новозагорската селищна система. В изпълнението на задачите, които са поставени от пленума на общинския комитет на партията по въпросите на техническия прогрес, ръководителите и специалистите от аграрно-промишления комплекс „Георги Димитров" засилват връзките си с научните институти в гр. Генерал Тошево, Плевен, Кнежа и други. Осигурена е оптимална структура на есенните посеви с най-новите интензивни сортове пшеница, прилагат се съвременни технологии, подобрява се организацията на производството в растениевъдството и животновъдството. Чрез проявяването на творчески усет във всекидневната си дейност, чрез бързо преодоляване на срещаните трудности редица ръководители като Иван Драгиев, Атанас Ташков, Магдалена Панова, Стоян Узунов и други се утвърждават като двигатели на ускореното осъществяване на програмата за техническия прогрес в селското стопанство.

В своята политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа общинският комитет на партията постоянно търси истинската позиция на комуниста-ръководител, която да води до положителни изменения в живота на първичната организация и на целия трудов колектив. Това най-пряко се свързва с промените, които са настъпили в живота на организациите след прегледа за издигане на ролята и боеспособността им.

Има и друго положително в дейността на партията в общината. В центъра й е борбата за премахването на отрицателни прояви като нарушения на трудовата и финансовата дисциплина, себеуреждане, грубо отношение към подчинените, незачитане мнението на комунистите и на колектива и пр. Радостното е, че тази борба е ползотворна и ефикасна. Тя се води последователно, всички неща се назовават със собствените им имена. Еднаква взискателност се проявява към всички независимо от служебното им положение. Заедно с това както комитетът, така и първичните партийни организации се отнасят с истинска загриженост към създаването на спокойна обстановка, при която ръководните дейци открито да споделят своите намерения и виждания по отделни проблеми. Те са убедени, че ще получат другарски съвет, партийна подкрепа. Това окриля човека, дава му импулс за творчески изяви.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ШИРОКО ПОЛЕ ЗА ИЗЯВИ

Когато първичната организация при седми квартал „Мизия", втори район на Плевен, в открито партийно събрание взе решението чрез Отечествения фронт да се мобилизират силите на живеещите в квартала и да се осигури поставянето на плочки по тротоарите на улиците „П. Цветков", „К. Величков", „Г. С. Раковски" и „П. Р. Славейков", мнозина от присъстващите мислеха, че то трудно би се изпълнило. Даже някои още там заговориха: „От нас искат извънреден труд, а онези, които няма да участват, с какво ще ги задължат?" Други задаваха въпроса: „Защо общинският народен съвет пред някои блокове и в някои квартали прави тротоари, а нас ни кара сами да редим плочките?"

Партийното събрание взема решение независимо от различните мнения. Комунистите имаха предвид, че общинският народен съвет със средствата, с които разполага, не е в състояние да направи тротоарите, а това значи да продължат хората в квартала да газят калта.

След събранието ръководствата на низовите организации на Отечествения фронт и домсъветите проучиха внимателно различните мнения и настроенията на хората, запознаха се с положителния опит, за да могат да решат по-добре задачата. А тя не беше като да се свика събрание, което се вижда: проведено, непроведено; посетено, непосетено. Това е тротоар, на него се гледа не само че е направен, но и как е направен, всяка грешка ще се търпи десетки години и съкварталците ще си спомнят кой я е допуснал. Ако пък е направен добре, ще благославят строителите му.

Времето течеше. Решението бе взето през пролетта на 1982 година. Настъпи юли. Изпълнителите се оправдаваха, че няма материали, затова не започват работа. Тогава общинският народен съвет стовари няколко купчинки плочки в южната страна на ул. „П. Цветков". Доставен бе и цимент.

Първите пионери по поставянето на плочки бяха живеещите в блок „Бреза". В следобедните горещи часове бяха излезли около двадесет мъже, организирани от отговорника на партийната група и председателя на низовата организация на Отечествения фронт. Те подмениха негодните плочки по вътрешната пътека за блока и наредиха нови откъм източната му страна по тротоара. Плочките взеха от стоварените на ул. „П. Цветков". Независимо че това пряко не влизаше в задачата, поставена от първичната партийна организация, не можем да не приветствуваме инициативата. Тя послужи като сигнал за започване на работа и от останалите отечественофронтовски организации.

В изпълнението на партийното решение се отличиха живеещите в блок „Юпитер". Под ръководството на партийната група домсъветът и низовата организация на Отечествения фронт мобилизираха двадесетина човека, които за два дни положиха 720 плочки.

Най-голяма дейност обаче развиха членовете на втора низова организация на Отечествения фронт и особено живеещите в блок „Мали-

Digitized by Google

на". От поставените 10 000 плочки повече от 5000, или 400 линейни метра, се падат на тази организация, а останалите са дело на другите осем. А 2865 плочки са наредени от живеещите в блок „Малина".

Навреме се раздвижи ръководството на тази низова организация. То разясни възложената от първичната партийна организация задача и постоянно следеше и подпомагаше нейното изпълнение. Домсъветът проведе три заседания и две събрания специално за създаването на организация за поставяне на плочките върху сто и десет метра улични и повече от четиристотин метра крайблокови тротоари. На първото събрание се реши да се направи тротоарът на ул. „П. Цветков", а на второто — на ул. „К. Величков". Заредиха се масови участия за изкопаване основите на тротоарите. Помагаха двама майстори, които поставяха и фугираха плочите, общинският народен съвет осигури и един багер.

Доставените от съвета плочки бяха от развалени тротоари от центъра на града и хората от блока трябваше една по една да ги почистват от налепналия по тях цимент, за което основателно реагираха. Освен това от касата на домсъвета трябваше да се заплати на квалифицираните майстори за реденето на плочките.

●

Много години изминаха, откакто бяха изградени първичната партийна организация и Отечественият фронт в този район, много събрания, заседания и трудови дни провеждаха за хигиенизиране, но нямаше трайна следа от тяхната работа, както тази година.

Съвсем естествен е въпросът, на какво се дължи това?

Безспорно първичната организация взе решение за поставяне на плочки по тротоарите, което отговаряше на желанието на хората. Ето защо те го възприеха. Но ако партийното и отечественофронтовското ръководство не бяха осигурили чрез общинския народен съвет материалите и извозването на отпадъците, ако не бяха изяснили добре въпросите, ако не контролираха изпълнението на задачата, щеше да се получи това, което други години се случваше.

Важна роля изигра и помощта на общинския народен съвет при изпълнението на задачата. Въпреки многото проблеми по благоустрояването на града той отделяше превозни средства, осигури, както споменах, и багер.

За по-голямата активност и борбеност на първичната организация в изпълнение на решенията спомогна и нейното разкрупняване през 1981 година. Дотогава членовете ѝ бяха повече от 150, а жителите в района над 10 000. Усъвършенстването на структурата позволи партийното бюро и първичната организация да осигуряват по-конкретно партийно ръководство на Отечествения фронт, който имаше 18 низови организации, а после останаха само осем. По-добре се възлагат задачите на комунистите, по-добър контрол се упражнява. Посещенията на откритите партийни събрания, съвещанията, чествуванията на юбилейни дати и други мероприятия са същите, макар че районът наполовина намаля. Вярно, не може да се отрече правилото, че кадрите решават задачите.

И все пак, когато се вгледаме колко хора и кои участват в мероприятията на Отечествения фронт, кои посещават събранията и съвещанията, ще видим, че това са главно партийните членове и определен кръг безпартийни. Разбира се, и клубът на първичната организация събира едва до сто и петдесет човека. Низовите организации на Отечествения фронт, които са в състояние непосредствено да контактуват с хората, не живеят редовен организационен живот по липса на база.

Digitized by Google

Даже и тези във високите блокове провеждат събранията си в по една стаичка, която събира по двадесет-тридесет човека, а в осемдесетте им апартамента живеят около 350 души.

Могат ли партийните групи, комунистите да помагат на низовите организации на Отечествения фронт да осигуряват редовен организационен живот. Да! Опитът определено показва, че могат.

Неоснователно някои партийни членове стесняват ролята на кварталните първични организации, а и на отечественофронтовските. Един партиен отговорник веднъж заяви: „Какво да прави партийната група? Низовата организация на Отечествения фронт и домсъветът в блока да се занимават само с това, кой е хвърлил хартийка или боклук от по-горния етаж?" Други подчертават: „Какво могат да направят пенсионерите в кварталните първични организации?" Някои партийни членове от кварталната първична организация пък казват: „Ние сме пенсионери, защо са ни подгонили работа да вършим, та не ни оставят свободни!"

В тези мисли има известна доза истина, но не бива тя да се преувеличава. Тя важи за онези от тях, които действително са болни или немощни и не са в състояние да се движат или са неспособни за каквато и да било умствена работа. Такива обаче са два-три до пет процента. Когато се подходи диференцирано към пенсионерите, ще се види, че всеки от тях може да върши една или друга партийна работа. Даже някой може да я върши не по-лошо от партийни членове от промишлеността и селското стопанство, тъй като той е минал през тези сектори и има огромен опит. Значителна част от членовете на кварталната партийна организация са били и на отговорна партийна, административна или стопанска работа.

Огромни и трудни за изпълнение са задачите, стоящи пред първичната организация и низовите организации на Отечествения фронт. Хилядите хора, живеещи в района, прекарват повече от времето си в жилището. Те се нуждаят от спокойствие, от чистота в коридорите, край блока или къщата; от редовно хигиенизиране, озеленяване на района, от асфалтирани улици и направени тротоари. За тях трябва да се организира политическа просвета, да се издига цялостното им културно равнище и т. н. Да не говорим за не последната по важност задача — осигуряване на по-добри взаимоотношения между семействата, между отделните техни членове, за да се запазва целостта им. Не по-маловажна е и задачата да се организира безкористна търговия, за което комисията за народен контрол трябва да бди, а първичната организация да упражнява компетентно политическо ръководство. От партийната организация се очаква да подобрява работата си с Отечествения фронт — ключа, чрез който ще се отворят вратите към нови изяви за изпълнение на многобройните и трудни задачи, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП.

Илия ПАНКОВ

Digitized by Google

ПЪТИЩА ДО ВСЕКИ ГРАЖДАНИН

ИВАН МИЛЕВ
секретар на РК на БКП
район „Хр. Ботев" — София

Вярна на девиза „Расте, но не старее", столицата ни непрекъснато се обновява със съвременни жилищни комплекси. Това поражда сложни вътрешномиграционни процеси, поставя по-високи изисквания и към политическата работа по местоживеене. Защото ведрият социалнопсихически климат във входа, в блока, квартала, комплекса е съществен фактор за високата активност на трудещите се, за по-добри резултати в социалноикономическото развитие.

Динамична е характеристиката на социалното развитие и на нашия район „Христо Ботев". Ето само един факт, достатъчно красноречив — от 120 000 жители през 1982 г. населението ще достигне 195 000 през 1990 година, т. е. за 8 години в района ще се прибави населението на един среден по големина град. Жилищното строителство все още изпреварва значително изграждането на социалната инфраструктура. Това поражда недоволство сред някои от гражданите и за да се преодолее то, е необходима упорита, търпелива разяснителна работа и убедителна аргументация.

В тази обстановка районният комитет на БКП отделя по-голямо внимание на ефективността в работата на териториалните партийни организации, на организациите на Отечествения фронт, на другите звена от обществената система. Търсим пътища, по които да се стигне до всеки гражданин; всеки да бъде въвлечен в осъществяването на дребни на пръв поглед, но жизнено важни дела, свързани с хигиенизирането и благоустрояването, със спазването на обществения ред, със създаването на добросъседски, присъщи на социалистическия начин на живот междуличностни отношения. В тази насока голямо внимание отделяме на положителния опит, на неговото творческо приложение. Такъв опит има немалко в столицата, има го и в нашия район — в жилищния комплекс „Младост" повечето от секциите са населени преди 7—10 години, но вече са придобили свой облик, свои характерни особености в обществената работа. В изучаването и популяризирането на този опит съществено е мястото на кабинета по партийно-организационната работа към районния комитет. Той положи много усилия в залагането и извеждането на опит в планирането на дейността на първичните организации, в активизирането на партийните групи, в работата на младите.

Проведеният в края на миналата година единен политически ден под наслов „Моята отговорност пред моя град" също помогна да се оцени постигнатото, да се откроят въпросите, които чакат своето решение. И преди всичко в този ден стана задълбочен разговор за отговорността на ръководствата на предприятия, организации и институти, на обществените организации и на всеки гражданин не само в изграждането, но и в стопанисването на кварталите, на комплекса.

Дванадесетият конгрес утвърди нови постановки и решения за усъвършенствуване политическата система на социализма, за по-нататъшно разгръщане на социалистическата демокрация. А на IX конгрес на Отечествения фронт др. Тодор Живков подчерта, че увеличаването на правата и отговорностите на трудовия колектив, на селищ-

Digitized by Google

ната система е сега един от решаващите пътища за по-нататъшното разгръщане на социалистическата демокрация.

В условията на столичния град това изисква много повече усилия и конкретна работа в кварталите, в комплексите, за да се изяснят правата и отговорностите на всеки гражданин като член на това общество, да се осъществява ефикасен контрол в тази насока. За разлика от трудовия колектив тук административната и обществената система не са така развити, по-ограничени са средствата и стимулите, осигуряващи изпълнението на задачата. Тя не е по силите само на териториалните партийни организации, на пенсионерите-комунисти. Затова и въпросът да се привличат в по-активен обществен живот в кварталите работещите комунисти за нас, както и за всички райони, си остава основен в партийно-политическата работа по местоживеене. Него сега се стремим да решим целево във всяка секция, като използваме и опита, който вече съществува.

Така например партийното бюро в 10-а секция по собствена методика е изготвило социално-демографска характеристика на населението и на тази основа са изяснени структурата и задачите на обществените организации и масовите движения. Издирени са всички работещи комунисти и с тях са изградени временни партийни групи по входове (общо 59). На всеки блок е избран общ партиен отговорник. Това позволява по-добре да се координира работата на партийните групи в териториалната организация с временните групи на работещите комунисти. Един член на партийното бюро поддържа непосредствена връзка с общите групови отговорници.

Обхващането на работещите комунисти (а те са над 600) е дало възможност половината от тях да се изпратят с поръчения за укрепване на домсъветите и ръководствата на обществените организации.

Резултатите се изразяват главно в повишената активност на населението в изпълнението на плана за социалноикономическо развитие на секцията през мандата 1981—1983 година. От записаните в този план задачи само 1/4 са поръчения на съветниците, влезли в мандатните програми на Столичния и районния народен съвет. Останалото се решава със силите и ентусиазма на гражданите, главно на работещите комунисти. А между тези задачи има и такива като изграждането на нов партиен клуб, строителството на спортен комплекс.

Общо в района от около 9000 работещи комунисти близо 2000 имат конкретни поръчения за работа по местоживеене — в партийните организации, домсъветите, ръководствата на обществените организации; 57 са членове на партийни бюра, 126 са в секционните ръководства на Отечествения фронт. От 22-ма секретари 17 работят в предприятия и учреждения. В териториалните първични организации членуват 193 работещи комунисти — това е около 11 на сто от техния числен състав. Със своята активност, със своята жизненост те вливат свежи струи в обществения живот на секциите.

В жилищните комплекси все повече изпъква необходимостта да се засилва участието на гражданите в управлението на социалните и икономическите процеси, които се развиват на тяхна територия. Или, както отбелязва др. Тодор Живков, народните маси от обект на социалното управление да стават все повече субект, да участвуват в управлението масово и всекидневно.

За успешното реализиране на това изискване съществена е ролята на домсъветите. Съчетаващи в себе си държавното и общественото начало, те са форма, която дава богати възможности във всеки блок, във всеки вход гражданите да поемат като свое лично дело реализирането на програмите за социалноикономическото развитие на района. На тях по-смело се опират във всекидневната си дейност и органите на районния народен съвет.

Digitized by Google

Ето защо партийните бюра и секционните комитети на Отечествения фронт отделят все по-голямо внимание на оперативното и конкретно ръководство и на кадровото укрепване на домсъветите, където се изпращат с поръчение повече комунисти. Проявява се стремеж домсъветите да се ръководят оперативно, да се поставят пред тях конкретни задачи за решаване.

Ключът за по-организираната и полезна работа на домсъветите е в триъгълника партийна група — низова организация на Отечествения фронт — домсъвет. Към овладяването и усъвършенстването на тези взаимоотношения целенасочено се стремят например партийното бюро и секционният комитет на Отечествения фронт в 11-а секция. Секционният комитет работи непосредствено с 16-те блокови домсъвета. Председателите на тези домсъвети са заместник-председатели на низовите организации на Отечествения фронт, 70 на сто от тях са комунисти. Пред домсъветите се поставят конкретни задачи и изпълнението им се отчита всяко тримесечие.

Стимул за активизиране дейността на домсъветите е социалистическото съревнование. Разработен е специален модел, показателите на практика ангажират всеки гражданин, всеки вход и блок. Главно внимание се отделя на стопанисването на жилищния фонд, на детските и спортните площадки и т. н. Така домсъветите стават важно звено и във възпитателната работа, в борбата с негативните явления, в усилията на цялата общественост за поддържането на секцията в образцов вид.

Характерна особеност на жилищния комплекс „Младост" е ниската средна възраст на населението — около 30 години. Децата и младите хора преобладават и това се отразява на социалния облик на отделните секции и на целия комплекс. Затова в центъра на нашето внимание е работата с младежта и децата, грижата за тяхното израстване.

Имаме сериозни проблеми, породени от обективни и субективни причини. Най-важни са неукрепналите организационни форми и недостатъчната материална база. Но и при тези условия могат да се постигнат добри резултати, стига да има желание за работа. Това показва опитът на няколко секции и преди всичко на 8-а. Тук се намират и блоковете за младите семейства. В тях 95 на сто от обитателите са на възраст до 30 години. Блоковете са населени от 2—3 години, но вече се чувствува определено стремежът към колективен, разнообразен живот. Ръководствата на низовите организации на Отечествения фронт, само млади хора, без опит, но с много амбиция и ентусиазъм, организират инициативи, които привличат хората, ангажират ги в решаване проблемите на блоковете. Партийното бюро активно помага на тези ръководства, но не опекунствува над тях. Новогодишни и осмомартенски тържества, наименования на деца, дискотеки и модни ревюта, кафе с автограф, политически дискусии — това са само част от инициативите. А когато се роди нов гражданин на секцията, родителите му засаждат дръвче, в корените на което поставят капсула с послание. Тя ще бъде отворена след 18 години, в деня на пълнолетието. Всяко дете, всяко семейство се грижи за своето дръвче. И нищо чудно след време това да бъде най-озеленената част на комплекса!

Един млад район набира сили. Един млад жилищен комплекс се разраства, променя своя облик с всяка изминала година. В него се населяват все нови и нови жители. И за да заобичат те този комплекс, за да се чувствуват все по-съпричастни, отговорни за неговото изграждане и разхубавяване, е необходима всекидневна упорита политическа работа, която да достигне до всеки гражданин. Това е една от основните задачи на районната партийна организация. Това е един от съществените фактори в изграждането на района като образцов район на нашата социалистическа столица.

Digitized by Google

КВАРТАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ УКРЕПВАТ

И в Благоевградски окръг динамичното развитие на икономиката доведе до бързото увеличаване на градското население. Сега около половината от хората живеят в градовете. Естествено, това се отразява и на партийната структура — в кварталите са изградени 55 първични партийни организации, в които членуват над 3000 комунисти. Задачите пред тях са сложни и отговорни. Редица фактори, съпътстващи развитието на обществения живот, изискват да се разкриват и оползотворяват всички възможности — и политически, и организационни, и материални, — за да се утвърждава там социалистическият начин на живот. Какво прави окръжният комитет на БКП, за да се издигат ролята и авторитетът на кварталните партийни организации, да расте тяхното политическо влияние?

По инициатива на отдел „Организационен" през юни миналата година със секретарите на кварталните организации бяха обсъждани диференцирано актуални проблеми на партийната работа за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес. Обобщен и обменен бе положителен опит. А сега през април, в края на прегледа за издигане боеспособността на първичните организации, отделът внесе за обсъждане в бюрото на окръжния комитет информация за състоянието спетяхното по-нататъшно укрепване. В приетото от бюрото решение бяха конкретизирани задълженията на общинските партийни комитети и на кадрите, от които зависи да се създадат необходимите условия за съдържателен и активен живот на партийните организации във всеки квартал. По-непосредствено е вече ръководството на партийните комитети, по-системна помощта, която те оказват на първичните организации.

Нарастват например грижите за подбора и обучението на секретарите и бюрата, за повишаване на активността им. За секретари се избират комунисти с богат партиен и житейски опит, умеещи да контактуват с хората, да ги организират. Има и млади секретари, които работят в предприятия и учреждения, но това не пречи на активната им политическа дейност в кварталите. Над 80 на сто от хората, които оглавяват кварталните организации, са с висше, полувисше и средно образование. Това определя по-високите изисквания към равнището на организираните за тях от кабинетите по партийно-организационна работа курсове, семинари, съвещания за обмяна на опит, постоянни групови и индивидуални консултации.

Важен момент в работата на общинските партийни комитети е стремежът им да се издига авторитетът на кварталните партийни организации, да се поддържа самочувствието на членуващите в тях комунисти. С решението на бюрото на окръжния комитет още веднъж много категорично се подчертава изискването към административните и стопанските ръководители да зачитат и да реализират предложенията на първичните организации в квартала. Техните секретари участвуват в заседания на народните съвети, на стопанските комитети. Така те се включват в обсъждането на въпроси с политическо, стопанско и културно значение за кварталите, имат по-пълна информация за възможностите и вариантите за решаването им, насочват дейността на първичните организации към мобилизиране на населението за тяхната реализация.

Digitized by Google

Ето защо партийните бюра и секционните комитети на Отечествения фронт отделят все по-голямо внимание на оперативното и конкретно ръководство и на кадровото укрепване на домсъветите, където се изпращат с поръчение повече комунисти. Проявява се стремеж домсъветите да се ръководят оперативно, да се поставят пред тях конкретни задачи за решаване.

Ключът за по-организираната и полезна работа на домсъветите е в триъгълника партийна група — низова организация на Отечествения фронт — домсъвет. Към овладяването и усъвършенстването на тези взаимоотношения целенасочено се стремят например партийното бюро и секционният комитет на Отечествения фронт в 11-а секция. Секционният комитет работи непосредствено с 16-те блокови домсъвета. Председателите на тези домсъвети са заместник-председатели на низовите организации на Отечествения фронт, 70 на сто от тях са комунисти. Пред домсъветите се поставят конкретни задачи и изпълнението им се отчита всяко тримесечие.

Стимул за активизиране дейността на домсъветите е социалистическото съревнование. Разработен е специален модел, показателите на практика ангажират всеки гражданин, всеки вход и блок. Главно внимание се отделя на стопанисването на жилищния фонд, на детските и спортните площадки и т. н. Така домсъветите стават важно звено и във възпитателната работа, в борбата с негативните явления, в усилията на цялата общественост за поддържането на секцията в образцов вид.

Характерна особеност на жилищния комплекс „Младост" е ниската средна възраст на населението — около 30 години. Децата и младите хора преобладават и това се отразява на социалния облик на отделните секции и на целия комплекс. Затова в центъра на нашето внимание е работата с младежта и децата, грижата за тяхното израстване.

Имаме сериозни проблеми, породени от обективни и субективни причини. Най-важни са неукрепналите организационни форми и недостатъчната материална база. Но и при тези условия могат да се постигнат добри резултати, стига да има желание за работа. Това показва опитът на няколко секции и преди всичко на 8-а. Тук се намират и блоковете за младите семейства. В тях 95 на сто от обитателите са на възраст до 30 години. Блоковете са населени от 2—3 години, но вече се чувствува определено стремежът към колективен, разнообразен живот. Ръководствата на низовите организации на Отечествения фронт, само млади хора, без опит, но с много амбиция и ентусиазъм, организират инициативи, които привличат хората, ангажират ги в решаване проблемите на блоковете. Партийното бюро активно помага на тези ръководства, но не опекунствува над тях. Новогодишни и осмомартенски тържества, наименования на деца, дискотеки и модни ревюта, кафе с автограф, политически дискусии — това са само част от инициативите. А когато се роди нов гражданин на секцията, родителите му засаждат дръвче, в корените на което поставят капсула с послание. Тя ще бъде отворена след 18 години, в деня на пълнолетието. Всяко дете, всяко семейство се грижи за своето дръвче. И нищо чудно след време това да бъде най-озеленената част на комплекса!

Един млад район набира сили. Един млад жилищен комплекс се разраства, променя своя облик с всяка изминала година. В него се населяват все нови и нови жители. И за да заобичат те този комплекс, за да се чувствуват все по-съпричастни, отговорни за неговото изграждане и разхубавяване, е необходима всекидневна упорита политическа работа, която да достигне до всеки гражданин. Това е една от основните задачи на районната партийна организация. Това е един от съществените фактори в изграждането на района като образцов район на нашата социалистическа столица.

Digitized by Google

КВАРТАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ УКРЕПВАТ

И в Благоевградски окръг динамичното развитие на икономиката доведе до бързото увеличаване на градското население. Сега около половината от хората живеят в градовете. Естествено, това се отразява и на партийната структура — в кварталите са изградени 55 първични партийни организации, в които членуват над 3000 комунисти. Задачите пред тях са сложни и отговорни. Редица фактори, съпътстващи развитието на обществения живот, изискват да се разкриват и оползотворяват всички възможности — и политически, и организационни, и материални, — за да се утвърждава там социалистическият начин на живот. Какво прави окръжният комитет на БКП, за да се издигат ролята и авторитетът на кварталните партийни организации, да расте тяхното политическо влияние?

По инициатива на отдел „Организационен" през юни миналата година със секретарите на кварталните организации бяха обсъждани диференцирано актуални проблеми на партийната работа за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес. Обобщен и обменен бе положителен опит. А сега през април, в края на прегледа за издигане боеспособността на първичните организации, отделът внесе за обсъждане в бюрото на окръжния комитет информация за състоянието специално на кварталните организации и за проблемите, свързани с тяхното по-нататъшно укрепване. В приетото от бюрото решение бяха конкретизирани задълженията на общинските партийни комитети и на кадрите, от които зависи да се създадат необходимите условия за съдържателен и активен живот на партийните организации във всеки квартал. По-непосредствено е вече ръководството на партийните комитети, по-системна помощта, която те оказват на първичните организации.

Нарастват например грижите за подбора и обучението на секретарите и бюрата, за повишаване на активността им. За секретари се избират комунисти с богат партиен и житейски опит, умеещи да контактуват с хората, да ги организират. Има и млади секретари, които работят в предприятия и учреждения, но това не пречи на активната им политическа дейност в кварталите. Над 80 на сто от хората, които оглавяват кварталните организации, са с висше, полувисше и средно образование. Това определя по-високите изисквания към равнището на организираните за тях от кабинетите по партийно-организационна работа курсове, семинари, съвещания за обмяна на опит, постоянни групови и индивидуални консултации.

Важен момент в работата на общинските партийни комитети е стремежът им да се издига авторитетът на кварталните партийни организации, да се поддържа самочувствието на членуващите в тях комунисти. С решението на бюрото на окръжния комитет още веднъж много категорично се подчертава изискването към административните и стопанските ръководители да зачитат и да реализират предложенията на първичните организации в квартала. Техните секретари участвуват в заседания на народните съвети, на стопанските комитети. Така те се включват в обсъждането на въпроси с политическо, стопанско и културно значение за кварталите, имат по-пълна информация за възможностите и вариантите за решаването им, насочват дейността на първичните организации към мобилизиране на населението за тяхната реализация.

Digitized by Google

Сега по-често секретарите на общинските комитети се срещат с комунистите от кварталите, информират ги по важни държавни и местни проблеми. Системната информация позволява да се засилва политическата роля на първичните организации и на всеки комунист, да се постига висока ефективност на партийното въздействие.

Утвърди се практиката общинските комитети да обсъждат цялостното състояние на първичните организации в кварталите или отделни страни от живота им. Въобще сега те по-добре познават организациите, по-системно оценяват измененията в тях, обобщават трайното и полезното в опита им. На тази основа се откроява онези форми и средства, чрез които се обогатява организационната и политическата им дейност.

Непосредствените грижи и конкретното ръководство на партийните комитети дават резултат. Кварталните организации укрепват организационно, разширяват обхвата на дейността си, обогатяват тематиката на събранията. Повече внимание се отделя на проблемите, свързани със самозадоволяването на селищните системи, благоустрояването и хигиенизирането, търговското и комунално-битовото обслужване, спазването на обществения ред, патриотичното и класово-партийното възпитание, активизирането на отечественофронтовските организации и на комисиите за народен контрол. Всичко това засилва интереса у комунистите, активизира вътрешнопартийния живот.

Заслужава внимание опитът на организациите в трети, пети и осми квартал в гр. Сандански. Като използват почина „Борим се за град с образцов обществен ред и висока гражданска съзнателност", те се стремят да формират у голямата част от населението гражданско, държавническо отношение към своя град, да утвърждават хубавите добросъседски отношения. Първичната организация в седми квартал със секретарка Веска Петкова е инициатор на разговора в низовите организации на Отечествения фронт на тема „Кварталът е наш, стопаните сме ние", продължил повече от година. Той също допринася да се преодолява изостаналостта на част от хората в квартала, по-активно да се включват те в материалното производство, в хигиенизирането и спазването на обществения ред.

Комунистите от кварталите „Анещи Узунов", „Тодор Папалезов" и „Димо Хаджидимов" в гр. Гоце Делчев организират цялото трудоспособно население за участие с доброволен труд в помощ на селското стопанство, в благоустрояването и хигиенизирането. Постоянна е връзката на партийните организации със съветниците, подобрява се контролът над дейността на работещите в търговията и услугите, постигнати са успехи в икономията на енергия, в събирането на вторични суровини.

Под ръководството на първичната партийна организация в седми квартал в Благоевград колективите на Второ основно училище и Завода за съобщителна техника реализират почина „Квартал, училище, завод". Съвместните им прояви допринасят за взаимно опознаване на специфичната им дейност, за еднопосочност в работата по възпитанието на подрастващите. Партийната организация в квартала възложи поръчения на 14 комунисти да бъдат наставници на деца и юноши с лошо поведение — шест от тези деца и юноши имат вече видима положителна промяна, като двама започнаха работа в завода. Първичната организация в девети квартал натрупа опит в работата със специалистите от квартала — учители, лекари, юристи, инженери, като ги включва активно в обществено-политическите мероприятия.

Увеличава се броят на комунистите от кварталите, които стават приятели на младежки трудови бригади, на пионерски отряди и комсомолски дружества, подемат инициативи за изучаване на миналото и за опознаване на новите социалистически строежи. Чествуването на

Digitized by Google

юбилейни годишнини, кварталните тържества допринасят за взаимното опознаване на хората от кварталите.

Вниманието на партийните организации по местоживеене в Разлог е съсредоточено към патриотичното и интернационалното възпитание. Традиционни са тук вечерите на патроните на кварталите, но към тях всяка организация постъпва по различен начин. Например на 2 юни комунистите от кв. „Христо Ботев" със секретар Цветко Банков организират трудов ден — възпоминание за Ботев. В плана на тяхната партийна организация за тази година е предвидено да се посети музеят на казармите в града, да се отбележи годишнината от смъртта на капитан Т. Илиев, влязъл пръв в Разлог с освободителната войска през 1913 година. На вечерта, посветена на Карл Маркс, комунистите присъствуваха със семействата си. Отделни хора се бяха подготвили по различни теми, свързани с живота и делото на основоположника на научния комунизъм. Имаше викторина, филм за Маркс — всичко това помогна вечерта да се запомни задълго.

Миналата година първичната партийна организация в кв. „Център" — Петрич организира преглед на семейството. Шест работни групи, в които участвуваха комунисти и активисти на Отечествения фронт, оглавявани от партийните групови отговорници, посетиха всяко семейство. Разговаряха за решенията на XII конгрес и с какъв принос хората от квартала ще участвуват в реализирането им, интересуваха се какви въпроси ги вълнуват. После на заседание на бюрото и на партийно събрание бе обсъдено как най-добре да се откликне на поставените въпроси и предложения. Взеха се мерки срещу нарушенията в обслужването на населението — по-добре и навреме се зареждат магазините със стоки, подобри се културата на обслужването.

Независимо от активизирането на кварталните партийни организации окръжният комитет преценява обаче, че дейността на редица от тях не е на равнището на партийните изисквания и реално съществуващите възможности, затворена е в рамките на кварталния актив. Не се използват достатъчно резултатни средства да се обхванат семействата, отделните възрастови и социални групи. Някои партийни бюра малко се занимават с проблемите на низовите отечественофронтовски организации, на комисиите за народен контрол. Главно по субективни причини не се решава въпросът с клубната база. Срещат се случаи, когато проявите на безстопанственост, нарушенията в търговското и битовото обслужване и други само се констатират, вместо да се разкриват и анализират причините и факторите, които ги пораждат, и да се вземат действени мерки за отстраняването им.

Към какво окръжният комитет насочва усилията на партийните комитети и на кварталните първични партийни организации? Стремежът е на организаторската и политическата работа да се придаде системен, всеобхватен и действен характер. Увеличава се и се подобрява съставът на първичните организации, като в тях се изпращат с поръчения комунисти с богат политически и организационен опит. Усъвършенствува се структурата: с участието на комунисти от предприятията и учрежденията се формират партийни групи по местоживеене. Заедно с другите партийни членове те поемат своя дял в различните обществени задължения, инициатори са на редица интересни начинания. Многоликата сложна и полезна работа на кварталните първични партийни организации допринася за по-пълноценна трудова и обществено-политическа реализация на населението.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

И В СВОБОДНОТО ВРЕМЕ

Прочетох внимателно писмото до редакцията на списание „Партиен живот", поместено в брой първи от 1983 г. под заглавие „Позицията на комуниста", на другаря Веселин Павлов — член на партийния комитет в слаботоковия завод „Кл. Ворошилов" — София.

Останах твърде удовлетворен от прочетеното. Счетох за нужно да направя достояние на редакцията някои мои впечатления както из живота на нашата първична партийна организация, така и извън нея.

Първичната партийна организация при Окръжна банка в Хасково е малочислена — наброява 8 души. Нейното ръководство е от секретар и заместник партиен секретар, която функция изпълнявам аз. Малката численост не й пречи да работи пълноценно, да играе водеща роля на политически ръководител на трудовия колектив. Тя живее редовен организационен живот, а това е предпоставка за правилно протичане на нейната работа, на нейните ръководни и контролни функции.

От седемнадесет години работя в банката. Бил съм и секретар, и заместник-секретар на първичната партийна организация. Поради това впечатленията ми от нейната работа, както и от поведението на комунистите не са малко.

Нашите закрити и открити събрания протичат при пълна демократичност. Ни най-малко се проявява дух на задушаване на критиката. Почти на всяко събрание половината от състава на организацията се изказват. Ще ми се да посоча обаче, че комунистите не винаги се възползват пълноценно от създаваната обстановка в партийното събрание за лична инициатива, за по-смели изводи и оценки спрямо работата. Факт е, че съществува в известна степен въздържане от някои комунисти да критикуват смело и открито всяка недостойна проява на отделен комунист.

Един пример. Преди години комунистът Колю Марков често се напиваше, дори и по време на работа. Но дълго време комунистите, организацията не упражняваха остра критика по него, прощаваха му. Накрая този случай завърши с наказание, което му подействува положително.

Друг пример. В живота на клона ни често се е случвало с помощта на трудовия колектив да бъдат преместени или прибрани отвън тежки предмети. Комунистите винаги са се изявявали, но другарят Колю Марков при един подобен случай — да бъдат внесени шкафове в сградата — е възразил по поставената задача пред безпартийни служители, като е заявил: „Да платят, ще ги внесем". Именно това отношение на комунист е за порицание, защото празни биха били думите: „Комунистите — на най-трудните участъци и с личен пример". Това пак е пример, но отрицателен пример на комунист пред очите на безпартийни. Този случай можеше да бъде повод на благороден сблъсък на всички комунисти с отношението на другаря Колю Марков, но се размина, защото не стигна до разглеждане от партийно събрание.

Digitized by Google

Личният пример на комуниста всякога и навсякъде е необходим. Това не изключва и случаите, когато той работи в низовите организации на Отечествения фронт като ръководител или изпълнител. От неговата активност, деловитост и организационен похват в значителна степен зависи подобряването дейността на организацията на Отечествения фронт, където той живее. Многобройна е армията от комунисти, която работи в тези организации. Със своя организационен опит, високата си политическа подготовка те, комунистите, умело провеждат партийната политика, като се съобразяват със специфичните условия и особености във всяка организация. В необходимостта от активна позиция на всеки комунист бях твърдо убеден. Голямо бе огорчението ми, когато поведението на комунисти в квартала, в който живея, бе лош пример. В навечерието на изборите през 1981 година, когато се провеждаха квартални събрания на Отечествения фронт за издигане кандидатурите за съветници, съдии и съдебни заседатели, отивайки на квартално събрание, счетох за необходимо да поканя мои съкварталци, които играеха карти край улицата.

Поканата ми не бе чута от картоиграчите и аз не се изненадах, но се огорчих от друго. Един наблюдател на играта ме попита: „Кой организира това събрание?" Отговорих му: „Кварталният комитет на Отечествения фронт". Той иронично подхвърли някаква забележка. Неговото „Вие там" се отнасяше до членовете на кварталния комитет на Отечествения фронт. Той добре знаеше, че аз съм член на този комитет и общински съветник. Нямах време за повече разговор по тези негови думи и продължих пътя си за мястото на събранието. Моята изненада дойде от това, че пренебрежителните думи бяха ми казани от един от партийните отговорници в моя квартал, който отговаряше по цялостната партийно-политическа работа по време на изборите. Той бе напълно безразличен, не зае активна позиция.

Пак по същото време настигнах един съсед, за когото знаех, че е комунист, но никога не съм го виждал на отечественофронтовско събрание в квартала. След обичайния мой поздрав попитах къде отива. Отговорът бе категоричен: „Имаме партийно събрание". И ето със съкварталеца-комунист ние двама се движим в една посока, всеки със задачата да посети своето събрание. Не след дълго и двамата се озовахме в актовата зала на кварталното училище, където бе организирано събранието на кварталната организация на Отечествения фронт за издигане кандидатурите за съветници, съдии и съдебни заседатели.

За моя съкварталец то е било само партийно събрание. Та нали иначе той на друго събрание няма никаква работа.

Що се отнася до партийния отговорник, той спокойно продължи да наблюдава увлекателната игра на картоиграчите, не присъствува на събранието.

За съжаление тези два случая на безразличие към живота на Отечествения фронт от комунисти, членуващи в кварталната партийна организация, не са единствените.

В заключение ще кажа, че проблемите, които поставя в писмото си другарят Веселин Павлов, са много актуални и свиват сърцето на всеки истински комунист.

Според мен не може да бъде член на партията този, който при трудни моменти не заема жизнено активна позиция, пази спокойствието си, търси „златната среда", равнодушен е към отрицателните факти и явления.

арх. Стефан СТАЙКОВ

Digitized by Google

КРИТИЧНО И НАСТЪПАТЕЛНО

Запознах се с писмото на др. Веселин Павлов, член на партийния комитет в слаботоковия завод „Кл. Ворошилов" — София, поместено в списание „Партиен живот" от януари 1983 г. В него се поставят за обсъждане важни страни от дейността на комуниста — неговата жизнена позиция. Споделеното от него се отнася и за нас, тъй като активната жизнена позиция на комуниста е мяра за неговото всестранно развитие, за качеството на неговия труд. Според мен най-характерните черти на активната жизнена позиция на личността са: идейната убеденост, политическата и обществената активност, чувството за лична отговорност към общото дело, съзнателното отношение към труда, високата съзнателна дисциплина, колективизмът, творчеството в работата. Тя е единство на възгледи и убеждения, мотиви за поведение и реални практически дела. Не е достатъчно комунистът да има само правилен научен мироглед и отношение към проблемите на нашето обществено развитие, а с личен пример и с дела да доказва това отношение.

Секретар съм на първична партийна организация от 12 години в дървообработващия завод „Родопи" — гр. Девин. В нашата организация над 66 на сто от комунистите са работници, пряко заети в производството. Осигурено е партийно ядро в почти всички цехове, смени, бригади и други звена. Изградени са пет партийни групи; измежду тях с голямата активност на комунистите се отличават партийните групи в основния гатерен цех, където груповите отговорници са дългогодишни работници с добър практически и житейски опит, ползват се с авторитет и уважение сред хората. Създава се възможност на комунистите да разглеждат и разискват в партийните групи по-широк кръг въпроси, да правят конкретни предложения, което се отразява благоприятно върху тяхната самоинициатива и творчество в работата. Така например в групите се поставят и отчитат поръчения, обсъждат се въпроси по подготовката за приемането на нови партийни членове, дават се предложения за стимулиране на онези, които са се изявили добре в труда и в обществено-политическия живот; обсъждат се и някои грешки и слабости, допускани от комунистите. Всичко това издига тяхната роля в малкия колектив, освобождава се първичната партийна организация от разглеждане на въпроси, които са по силите и възможностите на партийната група. Сега при нас е така: на бригадни събрания се обсъждат и отделят коефициентите за трудово участие, от които зависят индивидуалните работни заплати; анализират се успехите и грешките на всички. За това много допринасят партийните групови отговорници, които участвуват в работата на бригадните съвети. Системно се анализира и преценява конкретната социална обстановка, вземат се целенасочващи и обосновани решения, които съдействуват за изпълнение на задачите. В първичната партийна организация се разглеждат и приемат оценки по работата на ръководните кадри и комунистите, което много допринася за повишаване на тяхната отговорност и активност. В тази връзка искам да приведа един пример. На началник-цех поставихме задачата на партийно събрание да докладва как се изпълнява планът по асортимента за януари и февруари т. г. Изглежда е погледнал несериозно, тъй като докладва повърхностно, без необходимата задълбоченост и не стана ясно кои са истинските причини за неизпълнението плана на някои асортименти. Комунистите не премълчаха, станаха, казаха ги откри-

Digitized by Google

то, посочиха вината и на самия докладчик. Той се смути и след събранието сподели с мен, че не е очаквал подобна реакция. Успокоих го и му казах, че втори път, когато излиза пред първичната партийна организация или бюрото да докладва по даден въпрос, трябва да има точна и пълна информация, да казва истината, включително и своите грешки и слабости, за да намерим съвместно изход, да си помогнем взаимно.

В нашата организация е характерно това, че повече критични бележки се правят по състоянието на трудовата дисциплина, организацията на работа, използването на суровините, материалите, горивата и енергията, качеството на продукцията. Това много допринася за високите производствени резултати, които постига заводът. Имаме и такива комунисти, които стоят в така наречената „златна среда": проявяват пасивност по разглежданите въпроси; не винаги участвуват в мероприятията на първичната партийна организация; отбягват да се ангажират с допълнителни обществени задължения. В това отношение сме си поставили задачата да намерим необходимите форми, средства и методи за положително въздействие при повишаване активността на всички комунисти.

Познавайки добре състава на първичната партийна организация и колектива, от досегашния си опит чувствувам, че комунистите, активът и колективът като цяло винаги проявяват разбиране и подкрепят критичните бележки, защото са убедени, че всичко това е в техен интерес. Убедил съм се в едно: необходимо е партийният секретар, стопанският ръководител да знае повече за членовете на колектива, да вниква в техните интереси и нужди, по-пълно да отчита техните политически, делови и морални качества, да дава възможност за намиране на правилен подход при формирането на тяхната жизнена позиция. За това е необходимо повече индивидуални срещи и разговори с хората.

Партийното бюро се стреми да съчетава масово-политическите форми и средства на въздействие, да осигурява нужното единство на стопанско-организаторската и партийно-политическата работа, последователно да прилага единни критерии за оценка на състоянието на възпитателната работа и поведението на личността.

Приключилият преглед за издигане боеспособността на първичната партийна организация показва, че тя се утвърждава като дейно политическо ядро в нашия трудов колектив. Издигнати са на по-високо ниво нейната роля и отговорност в борбата за изпълнение на конгресните решения. За силата и авторитета на първичната партийна организация се воюва с делата на комунистите. Години наред колективът е в челните редици по изпълнение на качествените и натуралните показатели в системата на ДСО „Стара планина". Отличава се с висока рентабилност. Само за 1982 г. е реализирана с един милион лева повече печалба, отколкото са активните производствени фондове на завода. На базата на високите производствени резултати непрекъснато се повишават реалните доходи и социалните придобивки. Всичко това е добра база за формиране на активна жизнена позиция на комунистите, на заводския колектив.

Тодор КЕМЕРОВ
секретар на първична партийна организация
при ДЗ „Родопи" — Девин

Digitized by Google

ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА — ЖИВЕЦЪТ

В Стопанския комбинат за химическо машиностроене в Хасково работят над две хиляди и петстотин души. Продукцията му е предназначена за предприятия от различни отрасли на нашата промишленост. През миналата година колективът изпълни насрещния си план по всички обемни и качествени показатели 12 дни предсрочно.

Много са причините и факторите за това.

В информация за приноса на партийните групи в издигането на боеспособността на първичната партийна организация в производството на съоръжения за домостроителните комбинати се оценява индивидуалната политическа работа на всеки отговорник на група. В нея например е записано: „Четвърта партийна група с отговорник Петко Кукурешев — инициативен в началото, особено в индивидуалната работа с комунистите и останалите членове на колектива, в който работи. Но в последните няколко месеца се забелязва отстъпление...

Шеста партийна група с отговорник Иван Трифонов. Работи много добре. Особено силна е индивидуалната работа с членовете на колектива..."

Иван Трифонов работи като механик. Всички се обръщат към него със строгата дума „началник" и в тази другарска закачка се чувствува уважение и признателност. Обичат го за човешките му обноски, за грижите и вниманието, за готовността му да помогне всекиму, да бъде агитатор, да отстоява партийната позиция всякога и навсякъде.

Добрият пример е заразителен. Останалите комунисти от групата също не се затварят в себе си. Търсят контакти с хората, агитират, убеждават, помагат със съвет, с предложение, със справедлива дума. А те не са малка сила — 16 партийни членове са събрани в групата: механици, монтьори, автомонтьори, стругари, заварчици, шофьори, трактористи, мотокаристи, хронометражисти, снабдители... Този широк спектър от професии означава и повече възможности за общуване, за партийно влияние.

Колективът в механичния отдел — около 50 души — няма точно определена производствена програма. Но задачата му е отговорна, от нея са зависими плановете на всички други колективи в комбината. Той трябва да инсталира прецизно, да ремонтира незабавно, да поддържа винаги в изправност многото и най-разнообразни машини, съоръжения и транспортни средства.

Това не може да стане само със заповеди и нареждания. Необходима е широка организаторска и политическа дейност, за да чувствуват хората тази отговорност, да проя-

Digitized by Google

вяват висока съзнателност и организираност. А най-добре това може да се постигне посредством всекидневната индивидуална работа, по пътя на убеждението.

Примерите са много.

Комбинатът расте всяка година. Строят се нови сгради. Подновяват се и се разширяват работните помещения. Предстои да бъдат преместени петте портални крана от старите на новите площадки, за да започне пак ново строителство. Трудна работа: спира се производството, препречва се пътят на вътрешния транспорт. Мнозина не вярват, че тя може да се извърши в срок. Но още преди половин година започва техническата подготовка за преместването. Партийната група обещава: вместо през работно време всеки кран да се премества само през нощта, от 16—17 часа на предния ден до 6—7 часа на следващия. Отговорникът на групата, комунистите разговарят конкретно с всеки член на колектива, ангажират конкретно всекиго. Готвят се като за атака. Единомислието и единодействието довеждат до крайната цел — крановете са преместени предсрочно, без да се прекъсва производството.

По същия начин се сменя двойният релсов път на десеттонните мостови кранове, дълъг 120 метра — само на два пъти, по за два почивни дни. И тук помага убедителната лична агитация, а решаваща роля изиграва личният пример на партийния отговорник, на най-стария комунист в групата Иван Митев, на безпартийния Михо Караатанасов.

Всяко забавяне при ремонта на един струг за различни детайли с габарит до 12 м дължина и 2 м диаметър означава спиране на собственото производство и връщане на поръчките на много други предприятия. Иван Трифонов се съветва с партийната група. Разговаря със старите комунисти Латю Пехливанов, Иван Митев и Захари Янков, които не знаят „заден ход", с опитния безпартиен майстор Михаил Кошев, а той от своя страна — с Михо Караатанасов. Осем комунисти и четирима безпартийни извършват чудото — вместо за 15 дни стругът е ремонтиран само за 5 денонощия. В деня на комбинатската партийна конференция комунистите от партийната група заедно с безпартийните си другари докладват, че обещанието е изпълнено.

Някои от новите постройки са вече пред пуск. Но в последния момент представителите на общостроителния район заявяват, че не могат да пуснат в експлоатация цеховете, тъй като нямат специалисти да монтират машините. Трудно, тревожно положение. Съвещанията зачестяват, но изход не се вижда. Тогава секретарят по промишлеността в общинския комитет на партията, който познава Иван Трифонов, знае неговите организаторски способности, технически познания и практически възможности, поставя поръчение на партийната група: да комплектова, да нивелира, да настрои и да направи единични изпитания на машините. Комунистите заедно с неколцина безпартийни изпълняват поръчението — 8 дни предсрочно машините са готови за 72-часовото пробно изпитание и предаване за експлоатация.

Съдържание на индивидуалната политическа работа с хората не са само производствените проблеми. Случва се някой от работниците да наруши дисциплината, друг — да допусне лошокачествена работа, трети — да поизлъже. Понякога дълбоко са се загнездили семейни тревоги. Едни питат за новия Кодекс на труда, други се интересуват от отговорите на Юрий Андропов пред кореспондент на вестник „Правда" и пресконференцията на Андрей Громико. На всички трябва да се отговори — в момента и на място. И за всекиго комунистите от групата на Иван Трифонов намират нужната дума.

През 1985 г. тържествено ще се чествува хилядагодишнината на Хасково. При разговорите с хасковлии-кореняци и с новозаселилите се в града възникват интересни идеи. Партийният отговорник запознава с тях секретаря на първичната организация, а той — секретаря на комбинатския комитет. Колекти-

Digitized by Google

вът на комбината приема призив-обещание към всички трудови колективи от града: до деня на юбилея да се внася един процент от работната заплата във фонда „1000 години Хасково“, всеки член на колектива да отработи 10 доброволни трудови дни, да построят на територията на комбината със свои сили и средства спортен комплекс и младежко общежитие.

●

Както отбелязва др. Т. Живков, конкретната, индивидуалната работа с хората е живецът на нашата политическа дейност, гръбнакът на нашата идеологическа работа. Тя се върши непринудено — на работното място, в двора, в салона за събрания, в автобуса. Ако се налага, продължава и години. Формите са различни. Изполяват се разговори, поръчения. Използват се самоотчети, когато партийният отговорник и членовете на групата обстойно анализират извършената работа или обсъждат с отделния партиен член предстоящата задача.

Активно участвуват в нея не само отговорниците и членовете на партийните групи, но и стопански, административни и обществени ръководители. Неин обект са всички членове на трудовия колектив: комунисти и безпартийни, новопостъпващи работници и специалисти, първенци и рационализатори и онези, които се нуждаят от специална помощ и възпитание.

Например при партийния секретар към производството за оборудване на домостроителните комбинати или при неговия заместник по идеологическите въпроси има списък на хората, които се нуждаят най-много от индивидуална работа. След всяко име е отбелязано: закъснява за работа, слаб производственик, дава лошо качество, проявява немарливо отношение към работата, своеволничи, употребява алкохол в работно време и т. н. Определен е и агитаторски актив от 11 души: партийният секретар и членове на бюрото, началникът на цеха, бригадир, групов майстор и др. Сред многото партийни поръчения има и със следното съдържание: „Да разяснява партийната политика, да проучва нуждите и настроенията на работниците и излиза с конкретни предложения“. Това е един от пътищата да се изпълнят мероприятията за издигане боеспособността на партийната организация, където е записано: „В идеологическата си дейност първичната партийна организация да постави ударението върху индивидуалната работа с хората“.

●

За добрите резултати от индивидуалната политическа работа в стопанския комбинат „Химмаш“ голям принос имат организацията и стройната система, създадени от комбинатския партиен комитет. Под негово ръководство се изучават характерните черти на членовете на колектива, определят се онези, които най-много се нуждаят от лично въздействие, и тези, които ще осъществяват това въздействие. Той полага системни грижи, за да се повиши умението на активистите да общуват с хората. Информира ги редовно за политическите, икономическите, социалните национални и местни събития, проблеми и факти. Обучава ги в специален семинар за ръководните кадри.

Квалификацията, обучението и възпитанието на низовите кадри е важно условие за ефективна индивидуална възпитателна работа в трудовите колективи. Поради това по поръчение на партийния комитет пред тях излизат с беседи ръководителите на комбината. За патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество говори секретарят на комитета. Главният директор изясни методите и тенденциите на развитие на оперативното управление на производството. Различни специалисти в комбината се спряха на ролята на трудовите колективи за комунисти-

Digitized by Google

ческото възпитание: на съвременните технически процеси за производството на детайли с минимален разход на метали и др. Ползват се и лектори от дружество „Георги Кирков“.

Със същата цел комитетът обменя опит между низовите ръководители за повишаване обществената производителност на труда и укрепване на трудовата дисциплина. Разговарят за личния пример на бригадира — важно условие за изграждане на здрав и сплотен колектив; за груповия майстор — централна фигура за провеждане на ефективна възпитателна работа. В атестатите на низовите ръководители се прави и политическа оценка. Всяка година при разработването и приемането на насрещните планове и инженерните проекти бригадирите, груповите майстори, партийните, профсъюзните и комсомолските отговорници най-подробно се запознават с тях, за да ги разяснят в бригадите, да разкрият напълно резервите за преизпълнението им.

При ръководството на политическата дейност комбинатският партиен комитет подхожда конкретно, според потребностите, задачите, характера и възможностите на партийните организации и групи. Сега за едни основна тема на индивидуалната работа е качеството на продукцията и ремонтите, за други — техническият прогрес, за трети — ефективното използване на основните фондове, икономиите, конкурсното начало...

●

Трудна и много отговорна е индивидуалната политическа работа. Тя не може винаги да се предвиди в плановете. Не се протоколира. Несъвместима е с шаблона, парадността и цифровата отчетност. Но тя може да се почувствува със сърцето. Който иска да се увери в това, нека поседне в кабинета на Паскал Арнаудов, секретаря на комбинатския партиен комитет, нека поговори със секретаря на тридесетата партийна организация Борис Стоянов, нека се поразходи из цеховете и работните площадки с отговорника на партийната група в механичния отдел Иван Трифонов...

Борис НАКОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО

Ще споделя как окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Пловдив взаимодействува с отделите на окръжния комитет на БКП и другите партийни комитети в практическата си дейност. То започва още с изготвянето на плановете. Тогава уточняваме със съответните отдели на комитета тематиката на съвместните проверки. В процеса на изясняването на жалби и сигнали по наша и тяхна инициатива изграждаме съвместни групи за работа. Стремежът е да се разширяват формите на сътрудничество както с отделите на окръжния комитет, така и с общинските, районните, градските, заводските и други партийни комитети по места. В проверките се включват и техни сътрудници. През последните години те бяха всеобхватни, задълбочени и придобиваха комплексен характер. Това способствува да се разкрият както успехите, така и слабостите. На нашето внимание стояха проблемите: работата с жалбите, които постъпват в партийните комитети и организации, осъществявано право на контрол от първичните партийни организации и комитетите на БКП по социалното развитие на трудовите колективи и др. В тези проверки участвуват всички членове и сътрудници на окръжната контролно-ревизионна комисия, работници от отделите на окръжния, общинските, районните и други партийни комитети, членовете на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП — Пловдив, на районната контролно-ревизионна комисия в район „В. Коларов", председателите и някои членове на общинските, районните, градските, заводските и други ревизионни комисии на партията. Включването на по-голям кръг от хора, които са специалисти в една или друга област, помага по-комплексно и задълбочено да се разкриват причините, които са довели до нарушение на Устава на партията, на партийната и държавната дисциплина и на партийния морал.

Практика е с отделите на окръжния и другите комитети на партията да извършваме проверки предимно по проблемите: подобряване качествения състав на партията, дела на наказани комунисти, сигнали и пр. Заедно проверяваме как първичните партийни организации и партийните комитети изпълняват някои задачи като: реализирането на финансовите планове и въвеждането на вътрешностопанската сметка в отрасъл „Гори и горска промишленост"; работата на партийните комитети и организации и стопанските ръководства за изграждането на бригади от нов тип в селското стопанство и др. В някои проверки освен сътрудници на партийните комитети участвуват и хора от държавните контролни органи, научни работници и други специалисти.

Как възникват въпросите, които проверяваме съвместно?

Една част са по инициатива на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП. Те са включени и в нашия план. Други са наше дело. Те произтичат от анализите на „Система—5" по дела на наказани комунисти, станали нарушения и слабости в партийните организации и комитети. Някои са подсказани от отделите на окръжния комитет на БКП. Нашите връзки са най-близки с отдел „Организационен". През последните години с него проверихме актуални проблеми, които решава партията. Резултатите от същите бяха обсъдени на разширени пленуми на окръжната контролно-ревизионна комисия. Ето някои от тях: работата с жалбите, дейността за подобряване качествения състав на първичните организации и др. При проверката на проблема за подобряване качествения състав на партията участвуваха над 250 души — контролно-ревизионните и ревизионните органи на БКП и сътрудниците на окръжния, общинските и районните комитети на партията. Проверихме 30 на сто от организациите в окръга и всички партийни комитети. Бяха прегледани документите на 2000 новоприети комунисти. Установено бе, че в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП в окръжната партийна организация се осъществява система от идейно-политически, организационни и възпитателни мероприятия за прием на нови партийни членове. Ръководно начало са класово-партийните принципи, професионалната подготовка, личната жизнена пози-

Digitized by Google

ция на желаещите да встъпят в партията, осигуряването на партийно ядро във всички сфери на икономическия и обществено-политическия живот.

В резултат на извършената работа са настъпили положителни изменения в качествения състав на окръжната партийна организация. За проверявания период относителният дял на новоприетите комунисти от социалната група работници е 64,27 на сто. От общия брой на встъпилите в партията 17,3 на сто са деца на борци против фашизма и капитализма, 25,24 на сто са с висше и полувисше образование, а 54,92 на сто със средно специално. Задълбочено се проучват произходът, обкръжението и деловите качества на кандидатите за встъпване в партията, разширяват се формите за отчитане мнението на трудовите колективи.

Наред с това бяха констатирани и някои слабости — не винаги се отчитат измененията в социалното развитие на колективите, в резултат на което се допуска намаляване на партийното ядро в някои отрасли. Въпреки приема на повече млади хора не може да се преодолее процесът на застаряване в някои общински партийни организации. Недостатъчно се изучава и прилага положителният опит по работата с новоприетите комунисти.

В нарушение на Устава на партията и Инструкцията на ЦК на БКП за членство в партията на една част от новоприетите комунисти препоръките, които са дадени от ДКМС, не са обсъдени на комсомолски събрания, за други не е спазен срокът за утвърждаването им от съответните партийни комитети и пр. Разкриха се редица слабости по оформяне документите на новоприетите — непълни автобиографии, липса на сведения от родните места и др. По време на проверката бе оказана конкретна помощ на партийните комитети и организации за подобряване на работата и отстраняване на допуснатите слабости. Проведени бяха срещи с членовете на партийните бюра и секретари на ДКМС, където партийното ядро е незадоволително. В станалите разговори ние ги насочихме какви мерки да предприемат, за да се подобри работата в тази насока.

Констатациите от проверката бяха обсъдени на разширен пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП, на който присъствуваха и секретарите на общинските и районните партийни комитети, които отговарят по организационните въпроси, а също и работниците от секторите „Отчет на партийния състав". В бюрото на окръжния партиен комитет беше внесен доклад и то прие решения за подобряване на работата. На специално съвещание със сътрудниците на отдел „Организационен" на комитета, със секретарите на общинските и районните партийни комитети по организационните проблеми и работниците от секторите „Отчет на партийния състав" бе направен подробен анализ по общини и райони на допуснатите нарушения при оформяне делата на новоприетите комунисти след Дванадесетия конгрес на БКП. Освен това по решение на бюрото на окръжния комитет на БКП в същите места констатациите бяха обсъдени с партийния актив. Набелязаха се мерки за по-системна и целенасочена дейност за подобряване качествения състав на партията. В решаването на този проблем окръжната контролно-ревизионна комисия направи изводи и за своята работа. Ръководството на комисията периодически преглежда документите на новоприетите комунисти в дадени райони и общини преди утвърждаването им. С това се цели да се предотвратят някои слабости и пропуски. В изградените комисии към партийните комитети, които имат за задача да проверяват документите и подготовката на кандидатите за встъпване в партията, бяха привлечени членове на контролно-ревизионните и ревизионните комисии.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП съвместно с отделите „Организационен" и „Селскостопански" на окръжния комитет на партията провериха работата на партийните органи, на първичните партийни организации и стопанските ръководства в някои общини по изграждането на бригадите от нов тип в селското стопанство. В работните групи бяха включени членове на комисията, агрономи, партийни и стопански ръководители, сътрудници на двата отдела, хора от окръжния комитет за държавен и народен контрол, научни работници и други специалисти. Около два месеца преди проверката уведомихме съответните партийни и стопански ръководства за предстоящата ни задача.

Проверена бе работата на общинските партийни комитети в Асеновград, Съединение, Садово и пети районен комитет на БКП в Пловдив, на три аграрно-промишлени и един научно-производствен комплекс. Видяхме още дейността на партийните групи и организации в осем бригади от нов тип, четири от които са изградени в началото на 1981 г. Три от тях са зърнено-фуражни — в с. Избегли и градовете Садово и Съединение, две в трайните насаждения — овощарство в с. Момино и лозарската в с. Брестовица, една за производство на зеленчуци в с. Цалапица, една за оризопроизводство в Съединение и една говедовъдна в с. Ягодово.

Какво се установи?

Окръжният комитет на БКП на пленум през юни 1980 г. е обсъдил въпросите за последователното прилагане на новия икономически механизъм и усъвършенстуването на социалистическата организация на труда в селското стопанство, изграждането на бригади от нов тип за по-нататъшно усъвършенствуване структурата на производство, за повишаване обема на селскостопанската продукция с 20—22 на сто през осмата петилетка и е приел съответни решения. Материалите на пленума са били конкретна програма

Digitized by Google

за общинските партийни комитети и първичните партийни организации, за обществено-политическите и стопанските органи и организации, на научните институти.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП организирано се изучават нормативните документи по този проблем от ръководителите, специалистите, изпълнителските кадри и целите трудови колективи на аграрно-промишлените комплекси, клоновите стопанства и бригадите. Състояли са се партийни събрания, семинари и изпити с апарата на окръжния и общинските, районните комитети на БКП и пр.

В проверените аграрно-промишлени и научно-производствени комплекси и стопанства са създадени работни групи за оказване на методическа помощ по разясняването и прилагането на икономическия механизъм. Положителна страна в работата на общинските и районните комитети на БКП е и това, че те са насочили първичните партийни организации към осигуряването на близко политическо ръководство на процесите за усъвършенстването на социалистическата организация на труда в селското стопанство.

В проверяваните бригади са реализирани нови технологични решения на базата на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, снижена е себестойността спрямо планираното, преизпълнени са показателите за общата и чистата продукция и др.

Производителността на труда за 1981 г. се е увеличила средно с три пъти. Бригадата в Съединение с бригадир Запрян Ликов и партиен секретар Георги Димов съществува от 1981 г. С въвеждането на енергонаситени трактори машините от 64 през 1980 г. са намалени на 33, механизаторите от 91 — на 49 души. През 1981 г. са произвели най-висока чиста продукция на един зает 37 250 лв. През 1981 г. са раздадени допълнителни възнаграждения на членовете на колектива в размер на 56 500 лева и т. н.

Резултатите от проверката бяха анализирани в доклада, който беше обсъден на разширен пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. В работата му участвуваха и секретарите на общинските партийни комитети, които отговарят за селското стопанство, ръководствата на окръжния аграрно-промишлен съюз, на аграрно-промишлените и научно-производствените комплекси, партийните, профсъюзните и комсомолските дейци на всички комплекси, председателите на контролните съвети на аграрно-промишлените комплекси, научни работници и други специалисти. Констатациите предоставихме на съответните секретари и отдели на окръжния комитет на БКП, на общинските и районните комитети на партията и ръководствата на селскостопанските организации. С това ние съдействувахме за подобряване на работата по разглеждания проблем във всички общини, райони и бригади.

През 1982 г. извършихме проверка на тема „Как окръжната, общинската, районната контролно-ревизионна комисия на БКП, партийните комитети и първичните партийни организации работят по спазване на Устава и Инструкцията на ЦК на БКП за налагането, снемането и отменянето на партийните наказания". В нея участвуваха и отговорни работници от проверените партийни комитети и председателите на ревизионните комисии по места. През декември миналата година окръжната контролно-ревизионна комисия съвместно с партийните комитети и ревизионните комисии провери как се изпълняват дадените препоръки от извършените проверки в предходните години — по финансово-деловодната дейност на първичните партийни организации и работата с жалбите, които постъпват в тях.

Бележи напредък взаимодействието ни с отделите на окръжния комитет на БКП и другите партийни комитети по делата на наказаните комунисти и сигнали за нарушения на Устава на БКП от отделни партийни членове. В повечето случаи тези проверки възникват при изясняването на жалби или сигнали, които са постъпили в окръжната контролно-ревизионна комисия. При констатирани слабости сме сигнализирали отделите на комитета и те са реагирали своевременно. Ние уведомихме например, че в първичните партийни организации в селата Мътеница и Бегово има създадени известни нездрави отношения. Отдел „Организационен" се зае с решаването на този въпрос. Той и съответните партийни комитети оказваха близка помощ. В резултат на това работата се подобри. Подобни примери има и на други места. Важното е, че отделите чувствуват нужда от нашето съдействие и проявяват стремеж бързо да откликват на дадените им предложения. С това се помага за издигане авторитета на партийните органи и организации, на комунистите.

В нашата работа се допускат и някои слабости. Какви са те?

Недостатъчно съдействуваме резултатите от проверките да се обсъждат в първичните партийни организации и партийните комитети, за да придобие контролът всенароден и всепартиен характер. Незадоволително е взаимодействието ни с отделите „Пропаганда и агитация", „Промишлен" и пр. А тук има широко поле за действие. Вече няколко години си правим самокритика, че както ние, така и отделите на окръжния комитет на БКП недостатъчно си служим с богатата информация от „Система—5". Малко използваме взаимодействието за извършване на широка превантивно-възпитателна работа. По наше предложение учрежденският партиен комитет при окръжния комитет на БКП прие анализа за наложените партийни наказания през 1982 г. да бъде обсъден на заседание на същия с участието на секретарите на първичните организации от комитета и завеждащите

Digitized by Google

отдели на окръжния комитет. Стана практика партийната организация, в която членуват сътрудниците на окръжната контролно-ревизионна комисия и тези на отдел „Организационен", да обсъждат редица въпроси като — констатации от проверки, характерни слабости, допуснати от партийните комитети и първичните партийни организации по делата на наказани комунисти, и други. Това помага по-добре да се вникна в недостатъците, навреме да се вземат нужните мерки за подобряване на работата.

Далеч сме от мисълта, че сме изчерпали всички възможни форми и средства за усъвършенстване на съвместната ни работа. И друг път сме изтъквали, и сега ще подчертаем, че голям дял за подобреното взаимодействие с отделите на окръжния и останалите партийни комитети имат секретарите на окръжния комитет на БКП. Те се отнасят с разбиране към направените им предложения, към нашите инициативи. Това допринася да расте ролята на комисията като политически орган.

Лиляна ПАПРАТИЛОВА
председателка на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП — Пловдив

ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА НА КОНТРОЛА

Теоретическите разработки и практическите подходи, които се съдържат в докладите, речите и изказванията на др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес на БКП, имат голямо значение за контролно-ревизионните и ревизионните комисии на партията. В тях се съдържат редица нови идеи и постановки, които чрез специфичните си методи, форми и средства на работа се стремим да претворяваме в дела.

След конгреса у нас възниква въпросът как да съдействува районната контролно-ревизионна комисия на БКП, за да може първичните партийни организации да станат ръководни политически ядра на трудовите колективи.

В нашата работа преди разглеждахме главно въпроси от финансово-деловодната дейност и работата с документите в първичните партийни организации, нарушенията на Устава, отклоненията от партийната дисциплина и морал. Обсъждахме молби на партийни членове във връзка с решения по техни прояви. При този подход комисията в значителна степен регистрираше явленията, вземаше и мерки за преодоляване на отрицателните прояви в живота на организациите. Задачата, която бе поставена от Дванадесетия конгрес, бе ясна. Усилията трябваше да се насочат за издигане боеспособността на първичните партийни организации. Това изискваше в дейността ни да се внесе нещо ново. Пред нас се постави въпросът решително да се засилят компетентността и превантивният характер на контрола, той да помага за създаването във всяка първична организация на творческа атмосфера при решаване на проблемите, които стоят пред всеки колектив.

В търсенето на по-добри форми на работа ние засилихме съвместната си дейност с отделите на районния комитет на БКП. При проверките вникваме във възлови въпроси и резултатите обсъждаме на пленум и в бюрото на комисията. По този начин постъпихме, когато проверихме: състоянието на документацията в партийните комитети и организации от материалното производство в условията на новия икономически подход и неговия механизъм; по-нататъшното усъвършенстване на стила и методите на работата на комисията; финансово-деловодната дейност; повишаване равнището на партийното събрание. Така разгледахме още участието на членовете на комисията в прегледа за повишаване боеспособността на партийните организации; работата с наказаните комунисти и др.

Като правило през годината извършваме по една комплексна проверка. Друга се осъществява от комисии, избрани по време на отчетно-изборните партийни събрания, на които оказваме методическа помощ. В отделни партийни организации правим и тематични проверки. Ето някои от тях: материалната база на партийните организации в кварталите; работата с жалбите; редовното функциониране на „Система—5" и др. Контролни проверки провеждаме там, където по-рано са направени препоръки и се налага да се види изпълнението им. Ние стигнахме до извода, че е необходимо да създадем по-добра организация на работата на сле-

Digitized by Google

новете и сътрудниците на комисията, като утвърдим групи по отделни направления. С проучванията им се допринася за издигане ролята и боеспособността на първичните организации.

Съвместно с районния комитет на партията проверихме как се работи по проблема за социалния и качествения състав на районната партийна организация. Анализът на състоянието, приетите решения и установеният контрол помогнаха да се внесат редица положителни изменения в дейността на партийните бюра и организации, за отстраняване на съществуващите слабости. Всичко това помага за успешното изпълнение на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, и на плановете за социалноикономическото развитие на трудовите колективи.

Ще се спра на някои страни от дейността на проблемните групи. В тях са включени хора, които най-добре са подготвени по съответните проблеми и направления на контролно-ревизионната дейност. На основата на проверките на документацията те успешно оказват методическа помощ, задълбочено вникват в живота на организациите, помагат за утвърждаването на политическия подход в тяхната дейност.

Групата за чистотата, единството и боеспособността на първичните партийни организации например проверява правилно ли се подготвя приемането на нови членове, запознава се с делата на новоприетите и вижда дали е спазена Инструкцията на Централния комитет на БКП за членство в партията. Тя разговаря с кандидатите за встъпване в партийните редове, с поръчителите, участвува в събрания при обсъждането на кандидатурите и при подготовка на предложенията за утвърждаването им. В резултат на по-добрата организация на работа се засили превантивната дейност на комисията. При проучването на документите на един от кандидатите например се установи, че той е приет в нарушение на инструкцията, без да е проучен по месторождение. Проверката доказа, че баща му преди 9. IX. 1944 г. е бил член на легиона, което не е записал в съответните формуляри. По тази причина той не бе утвърден. Подобни примери има и други. Безспорно това помага да се пази чистотата на партийните организации, в тях да не отиват хора с нечисти подбуди. Освен тези функции групата подготвя за решаване делата по член 43 буква „а" и буква „б" от Устава на партията. Тя контролира функционирането на „Система—5", проверява как се работи с наказаните комунисти. Следи как партийните организации упражняват правото си на контрол. Нейна грижа е да проучва сигналите за нарушаване единството и за прояви, които тровят атмосферата в организациите. В тази дейност тя сътрудничи най-тясно с отделите на комитета. Съвместно с отдел „Промишлено-стопански" на районния комитет на БКП разкриват причините за неизпълнението на плановете в отделни трудови колективи. В случая тя проверява документацията на партийните организации, като вниква доколко тези въпроси са стояли на вниманието на комунистите. При някои случаи съвместно с отдела прави предложения за търсене на отговорност от виновните лица.

Групата по финансовата дисциплина и дейност, материалната база и партийното имущество контролира правилно ли се използват партийните средства и как се стопанисват материалната база и имуществото. При проверката в 192-ра партийна организация на агенция София прес се установи, че половината комунисти не са заявили допълнителните си доходи при изчисляването на членския им внос. Партийната организация не бе в състояние да вземе отношение към това нарушение. Районната контролно-ревизионна комисия се занима със случая и помогна да се уреди въпросът, като виновниците бяха наказани. На решението бе дадена гласност сред комунистите в агенцията.

В първичната партийна организация при творческия фонд на Съюза на българските художници бе констатирано, че е изразходвана значителна сума от партийните средства за банкет по случай 30-годишнината от създаването на фонда. Секретарят на организацията бе наказан с „мъмрене", членовете на партийното бюро с „бележка", а средствата бяха възстановени.

Проблемната група за работа с документите в партийните комитети и организации при проверката в 341-ва партийна организация при Централния съвет на Българския съюз за физическа култура и спорт установи небрежно водене на документацията от партийно събрание, на което е обсъждано партийното положение на двама комунисти. За тези пропуски от партийния секретар беше потърсена отговорност, а на председателя на събранието и протоколчика бе обърнато внимание.

Опитът на районната контролно-ревизионна комисия насочи партийните комитети с права да утвърждават решения на първичните партийни организации за приемане и изключване на членове на БКП, да създадат подобна организация на работа. Групите, изградени при тях, са от членове на комитетите и ревизионните комисии. Те подготвят и проверяват делата на новоприетите, както и докладни записки за утвърждаване решения на партийните организации за изключени и отпаднали комунисти. За пример могат да бъдат посочени партийните комитети на Министерството на външната търговия, Министерството на външните работи и др.

Групите съдействуват на комитетите и ревизионните комисии, на първичните организации по основните направления на тяхната дейност за намаляването на слабостите и нарушенията. Приехме методика за дейността им. В нея подробно са разработени техните функции.

Ще посоча и някои инициативи в ра-

Digitized by Google

ботата е ревизионните комисии, които допринесоха те да подобрят своята дейност. Това е от голямо значение, защото се разширява обхватът на контролно-ревизионната работа, тя е по-навременна и резултатна. Изградената проблемна група, която да оказва методическа помощ на ревизионните комисии, извърши преглед на работата им. На районно съвещание с последните споделихме констатациите от проверките. Същевременно бе посочен натрупаният положителен опит на отделни комисии и бяха дадени препоръки за бъдещата работа. Всичко това помогна за активизирането на ревизионните комисии. Те успешно да се превръщат в действени политически органи, да се засили превантивният момент в цялостната контролно-ревизионна дейност. Наскоро утвърдихме и група от научни работници в помощ на бюрото на комисията. Сега те се запознават с основните документи, които регламентират нашата дейност, а след това ще изложат своите съображения как да се повиши научното равнище по основните направления от дейността на районната контролно-ревизионна комисия.

Постигнатото е добро начало и основа, от която ще можем да засилим действения и превантивния характер на контрола. Така ще допринасяме за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в района. Предстои да се направи оценка на съществуващата организация. Възможно е след време в нея да внесем и някои корекции. Сега задачата е районната контролно-ревизионна комисия и ревизионните комисии на партията да се превърнат в методически центрове за широка превантивна работа срещу отрицателните прояви в живота на първичните партийни организации. Необходимо е не само да констатираме нарушенията, а бързо и решително да изменяме обстановката, да съдействуваме за създаването на творческа атмосфера в трудовите колективи, за повишаване на дисциплината и качеството на дейностите.

Иван ХРИСТОВ
председател на районната
контролно-ревизионна комисия
на БКП в Ленински район на столицата

Digitized by Google

ОБЕДИНЕНИЕТО «ВАТРА»

Планинските жители на Карпатите — гуцулите, наричат огъня „ватра". Оттук идва названието на производственото обединение „Ватра". То се намира в град Тернопол — областен център на Украинската ССР. Тъкмо от него тръгват към стотици различни адреси произвежданите тук пускорегулиращи апарати, технически осветителни устройства за каменовъглената и рудодобивната промишленост, осветителни тела с културно-битово предназначение: елегантни полилеи, изящни лампиони, аплици за стена и настолни лампи. Именно тук са били изработени и комплектите от специални светилници за мавзолеите на Георги Димитров в София и на Хо Ши Мин в Ханой. Във „Ватра" бяха произведени и мощните осветителни тела за спортните олимпийски обекти. След „Олимпиада—80" много чуждестранни клиенти направиха подобни поръчки.

Обзорът на журналиста от АПН за опита на „Ватра" се допълва и коментира от секретаря на партийния комитет на обединението Василий ДЗЮБЕНКО.

ВЪВ „ВАТРА" СМЯТАТ, ЧЕ НАСРЕЩНИЯТ ПЛАН Е НЕОБХОДИМ

През миналата година колективът на предприятието изпълни успешно този план. За достигнатото в общосъюзното социалистическо съревнование високо равнище на производство и на реализиране на продукцията ватровци бяха наградени с преходното Червено знаме на ЦК на КПСС, Министерския съвет на СССР, ВЦСПС и ЦК на ВЛКСМ. За 1983 г. също е утвърден такъв план. Колективът вярва, че прирастът на продукцията през 1981—1983 г. ще достигне 19,3 на сто. Този показател е по-висок от първоначално предвидения в петилетния план.

През тази година работниците на обединението ще обновят с 20 на сто номенклатурата на техническите осветителни устройства за мините и рудниците. Усвоява се серийното производство на нови осветителни тела и пускорегулиращи апарати. Те ще дадат възможност да се намали консумацията на електроенергия за осветление с 10 на сто.

Същевременно колективът се задължи да произведе допълнително над държавния план за 1983 г. продукция за 200 хил. рубли, да преизпълни задачата за повишаване на производителността на труда, да намали разходните норми за дефицитните материали и да спести не по-малко от 800 тона черни и цветни метали.

Кой е главният фактор, помагащ на „Ватра" неизменно да изпълнява и дори да преизпълнява плана?

— За да може по-бързо да се повиши ефективността на общественото производство — казва **Василий Дзюбенко** — и да се преведе то на релсите на интензивното развитие, през XI петилетка (1981—1985 г.) комунистите и целият колектив отделят все повече внимание на широкото прилагане на постиженията на научно-техническия прогрес и на разпространението на челния опит. Това е главният лост за интензифициране на икономиката. На тази основа все повече се задоволяват растящите материални и духовни потребности на тружениците. Към това е насочена инициативата на колектива и цялата политиковъзпитателна работа. Разказвайки за опита на „Ватра", секретарят на партийния комитет напомни за изказването на генералния секретар на ЦК на КПСС Ю. В. Андропов на Ноемврийския пленум (1982 г.) на ЦК на КПСС, че СССР разполага с големи резерви в народното стопанство и че тези резерви трябва да се търсят в ускоряването на научно-техническия прогрес и в широкото внедряване на постиженията на науката, техниката и челния опит в производството.

В насрещните планове на „Ватра" се на-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

бляго върху качествените показатели на производството: повишаването на производителността на труда, увеличаването на онази част от продукцията, която е с щемпел за най-високо качество, печалбата и др.

ЕФЕКТЪТ ИДВА ОТ СЪСТОЯНИЕТО И ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ТЕХНОЛОГИЧЕСКАТА И КОНСТРУКТОРСКАТА СЛУЖБА

Когато говореше за това обединение, министърът на електротехническата промишленост на СССР Анатолий Майорец подчерта, че работата на тернополската „Ватра" се характеризира преди всичко с високо техническо равнище на продукцията. „Производственото обединение работи устойчиво и ефективно — каза той. — През миналата петилетка благодарение на повишаването на производителността на труда производството на продукцията се увеличи с 40 на сто. В предприятието бяха създадени силни технологически служби, които съумяха да екипират цеховете със специално оборудване."

При усъвършенстуването на производството основното натоварване пада върху инженерните и конструкторските служби. Една пета от работещите във „Ватра" са инженери и техници. Инженерните служби са гордост за целия колектив. При формирането им и организирането на тяхната точна работа оказаха влияние предимствата на производственото обединение. „Ватра" включва в състава си мощностите в Тернопол, Общосъюзния проектно-конструкторски и технологически институт по осветителна техника и други обекти.

Как във „Ватра" се създава едно ново изделие? Отначало — в един екземпляр, независимо от това дали е комплект от полилеи, лампиони или аплици и др. Институтът на обединението изпраща опитния образец в Москва в специализирания художествен съвет. Възможно е изделието да бъде върнато за доработка. По-късно, след съвета, то ще бъде обсъдено и от междуведомствената комисия. При благоприятен отзив образецът се проучва от представители на органите на ценообразуването, а след това трябва да получи държавен атестат. И едва след като измине целия този път, той ще бъде предаден на производството.

Когато предлага нов образец, „Ватра" е уверена: нейният опит вече е голям и много неща са регулирани. След изпращането на първия екземпляр заводските служби веднага започват подготовката за бъдещата серия. Предварително подробно се обмислят всички технически операции. Конструират се машините, които в бъдеще ще изпълняват отделните операции. Включително и такива машини, каквито по-рано, при производството на други изделия, не са били използвани. Строителите мислят едновременно и за довършването, и за инженерното оборудване на сградата в новия участък, където ще работят проектираните механизми. И се получава така, че когато излиза решението за производството на новото изделие, всичко е готово, за да може от следващата година да започнат да се изработват първите хиляди комплекти нови осветителни тела.

Стана принцип първото изделие нито по качество, нито по начин на произвеждане да не се различава съществено от последното. Стана принцип също целият колектив да събира и трупа идеи за следващото ново изделие. Това води до високо и стабилно качество: 76 на сто от цялата продукция на „Ватра" е удостоена с най-високото отличие още през 1980 г., през 1982 г. то беше дадено на 83 на сто от продукцията, а през 1985 г. този показател ще достигне 85 на сто. Загубите от брака се изчисляват със стотни, а рекламациите — с хилядни от процента от стойността на продукцията. Тернополският принцип за внедряване на новостите дава икономия на труд.

В обединението се използват, разказва **Василий Дзюбенко**, различни форми за развиване на творческата инициатива. Обявяват се конкурси за най-добро изобретение и рационализаторско предложение. Онези, които се стремят да дадат принос за ускоряване на научно-техническия прогрес и за увеличаване на народностопанския ефект, се поощряват. Къде се постигат най-значителни резултати? Там, където ръководителите съвместно с партийните и профсъюзните организации умеят да подпомагат усъвършенстуването на планирането и внедряването на техническите новости, в чиято основа лежат прогресивни изобретения и рационализаторски предложения.

С помощта на профсъюза и другите обществени организации партийният комитет насочва съревнованието към ускоряване на темповете. Участниците комунисти допринасят със своите усилия за неговата масовост, контролират как морално и материално се поощряват най-добрите.

КАКЪВ Е РЕЗУЛТАТЪТ ОТ ВСИЧКО ТОВА?

Василий Дзюбенко привежда следните цифри: в предприятията на „Ватра" почти 60 на сто от изделията, които слизат от конвейера, са защитени с авторски свидетелства. Следователно достигнато е високо техническо равнище на разработките. Само през десетата петилетка (1976—1980 г.) новаторите на обединението са внедрили в производството общо повече от 900 рационализаторски предложения с икономически ефект над 1 млн. рубли (а заедно с изобретенията — 1,7 млн. рубли).

Това масово движение има своите герои. Комунистът П. В. Кустрой, шлосер в ин-

Digitized by Google

струменталния цех, работи съвместно с конструкторите. В резултат от внедряването на последните му нови предложения рязко се повиши производителността на труда и се намалиха разходите на материали и суровини. Творческата бригада на ремонтния цех се оглавява от главния механик на „Ватра", заслужилия рационализатор на Украинската ССР, члена на партийния комитет на обединението С. Ф. Бирюков. От прилагането на рационализаторските предложения на бригадата общо през петилетката е получен икономически ефект над 100 хил. рубли. Комунистът Ф. Е. Световой е направил 25 рационализаторски предложения. Ефектът от тях превишава 50 хил. рубли.

Комунистите обръщат голямо внимание на разпространението на челния опит. Така например комунистите от инструменталния цех в основното предприятие на „Ватра" решиха да започнат движение за правото да работят на самоконтрол, без ОТК. Партийният комитет подкрепи тяхната инициатива. Той препоръча на цеховите партийни организации да се включат в борбата за постигане на максимален краен резултат. И сега вече над 800 души действуват по примера на работниците от инструменталния цех. А 140 измежду най-добрите вече имат правото да работят без ОТК. Василий Дзюбенко разказва, че комунистите и целият колектив придават особено значение на по-нататъшното повишаване на равнището на механизация на производствените процеси. „Партийният комитет и цеховите партийни организации взеха под свой контрол провеждането на всички мерки, предвидени от обществените организации — отбелязва секретарят на партийния комитет. — При това благодарение на усилията на комунистите за реализирането на една или друга инициатива се привличат всички, които потенциално могат да бъдат полезни." Така например, за да се повиши качеството на опаковката, в цеха за монтаж на пускорегулиращи апарати по нов начин и за кратки срокове беше преустроена механизираната линия за опаковка. По-рано това зависеше изцяло от предприятията-доставчици. Помогнаха комунистите — водещи специалисти в основното предприятие, комунистите — сътрудници в института, работниците. Беше създадена специална механизирана линия и сега вече новата гара гарантира сигурно доставяне на апаратурата на далечни разстояния. Намали се и трудоемкостта на операцията: икономическият ефект от внедряването на тази новост е 120 хил. рубли.

ЕФЕКТ ОТ ПРОГРАМНО-ЦЕЛЕВОТО УПРАВЛЕНИЕ

При дружно съгласуваната успоредна работа на службите върху проекта на изделието връзките между тях се увеличават многократно. Грешката на едно звено може да провали усилията на целия колектив. Спънката, която в други условия може да бъде напълно поносима, тук веднага нарушава работата на цялата верига от изпълнители.

Службите-съизпълнители обаче имат еднакъв административен ранг и не могат да налагат решенията си една на друга. Така например технологът не е подчинен на конструктора. А последният на свой ред е независим от института, който разработва проекта. Затова, когато страните не могат да постигнат съгласие, въпросите се решават в генералната дирекция. Тъкмо тя е длъжна ежедневно, ежечасно да регулира безбройните връзки. И за да може тя да се разтовари от безкрайните съвещания и съгласувания, в обединението беше използвана една новост: методът на програмно-целевото управление.

За ръководство на проектите (такава беше например поръчката за „Олимпиада—80" или поръчката на най-нови осветителни устройства за промишлеността и т. н.) се създават специални групи. Те действуват, докато се организира и регулира производството на новото изделие. След това те се разформироват. Начело на групата обикновено е един от заместниците на главния технолог. Той е нещо като „малък генерален директор". В групата влизат агенти, работещи в службите-съизпълнители. Именно чрез тях ръководителят на програмата координира действията на участвуващите служби. Когато „властта" му се оказва недостатъчна, той се обръща към генералната дирекция. Но опитът на „Ватра" показва, че случаите, когато се налага да се безпокои ръководството, са редки: „малкият генерален директор" умее сам да намира „общ език" с всички служби. Благодарение на метода на програмно-целевото управление сега производството на висококачествени изделия във „Ватра" се усвоява вече 2,5 пъти по-бързо, отколкото преди 10 години!

ЕФЕКТ ОТ СЪСТОЯНИЕТО НА ТЕХНИЧЕСКАТА БАЗА

И така, да предположим, че конструкторите, технолозите и разработващите оборудването за пореден път са поработили добре и са изпълнили своята задача. Сега е дошло ред да се поръчва техниката за новата продукция. Кой създава тази техника? При това в оптимални за обединението срокове. Самото то в собствената си здрава машиностроителна база. Тя представлява малък, но технически добре въоръжен завод. Основната част от продукцията му представлява щампи, инструменти и специално нестандартно оборудване. Тук равнището на изцяло механизираните процеси е високо. Произвежданото по поръчка оборудване е предназначено за мно-

Digitized by Google

гократно повтарящи се прости операции и често се използва само в едно единствено производство. Никой друг не се нуждае от такова оборудване. По-сигурно е то да се прави тук, а не в съседните машиностроителни заводи, защото срековете за произвеждането му са напрегнати, а доставките са организирани добре. И какъв е резултатът? Обединението първо в своя подотрасъл изпълни с една година предсрочно петгодишния план за повишаване на производителността на труда.

БЕЗ УСИЛИЯТА НА КОЛЕКТИВА ВСЯКА СИСТЕМА Е БЕЗЖИЗНЕНА

„Комплексна система за повишаване на народностопанския ефект" — така колективът на „Ватра" нарече своята система на творчество. Нейната цел в крайна сметка е да освободи човека от дреболиите и организационните неуредици и да му помогне да се труди възможно най-продуктивно. Главната фигура в производството, смята В. Дзюбенко, е човекът. Без високо съзнание, без всеки работник, инженер, техник да разбира личната си отговорност за крайните резултати на работата и най-съвършената система от обмислени мероприятия няма да даде нужния резултат. Това важно разбиране стана изходно условие за партийния комитет на обединението и за всички комунисти.

Системата на „Ватра" не е някакъв непоклатим и закостенял сборник от правила и инструкции, който съществува сам за себе си. Тя помага съществено да се повиши ефективността на дейността на целия колектив и да се правят сериозни изменения в неговия икономически и социален живот. Тази система продължава да се усъвършенствува.

Василий Дзюбенко разказва: „Когато я създавахме, партийният комитет заедно с администрацията на обединението обърнаха особено внимание на разпределението на комунистите, на повишаването на тяхната авангардна роля в борбата за изпълнението на плана и на социалистическите обещания. Именно това позволи за кратък срок да се създадат здрави и инициативни цехови партийни организации и партийни групи, да се насочат трудовите колективи към постигането на високи крайни резултати."

В процеса на разработването и внедряването на тази система от мерки партийният комитет проведе във всички цехови партийни групи открити партийни събрания, на които се обсъдиха целите на замисленото преустройство на участието на всеки комунист в ускоряването на научно-техническия прогрес и постигането на високи технико-икономически показатели. Делови разговор на тази тема се проведе и на съвещанието на партийно-стопанския актив на обединението, където първите стъпки в стопанската дейност се анализираха по нов начин. Беше проведена научно-практическа конференция, в която взеха участие ръководителите на промишлените предприятия в областта, секретарите на партийните организации, водещите специалисти.

ИЗЧЕРПАТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ И ТОЧНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СМЕТКА — В ОСНОВАТА НА БЪДЕЩИТЕ ПЛАНОВЕ И РАЗРАБОТКИ

Във „Ватра" внимателно се следи и колективно се обсъждат информацията за развитието на осветилната техника в СССР и в чужбина, предстоящите изменения в конструкциите на изделията, анализира се пазарната конюнктура. При перспективното планиране предварително подробно се обмисля какво да се свали от производство и съответно колко нови изделия да се пуснат. Когато във „Ватра" се усвояваше производството на новите пускорегулиращи апарати, беше запланувано да се намалят тройно разходите на труд. И това беше постигнато.

Обединението получава контролни цифри за петилетката. В Тернопол се оценяват тенденциите в икономическото развитие и всичко това се трансформира в технически прогнози, вече в мащабите на обединението. Преценява се използването на интензивните фактори, значението на икономията на ресурси, проблемът за икономия на електроенергия.

Нужни са икономични лампи. И във „Ватра" решават, че производството на луминесцентни осветителни тела трябва да се увеличи 4,5 пъти и до 1985 г. да достигне 288 хил. броя.

Специалистите признават, че именно тук, във „Ватра", дроселите (най-важната част на тези лампи) се правят по-добре и по-евтино, отколкото другаде. Следователно производството им трябва да се увеличи, решава обединението. Направени са изчисления, че комплектованите с тернополски дросели осветителни тела в края на петилетката ще изискват при горене с около 20 млн. квт по-малко мощности, отколкото лампите с нажежаема жичка (мощността на Братската ВЕЦ в Сибир е 4,1 млн. квт!).

И все пак няма ли някакъв по-добър вариант? — питат технолозите и конструкторите. И подсказват: газоразредните лампи под високо налягане са два пъти по-икономични от луминесцентните. Според изчисленията на специалистите „Ватра" е в състояние да доведе производството на апаратура за такива осветителни тела до 14 млн. броя годишно при съответно намаляване на производството на традиционната продукция. А след това в името на бъдещия успех се създават известните вече програмно-целеви групи, в които влизат специалисти от различните заводски подразделения, работници-новатори, асове

Digitized by Google

в своята работа. Повишаването на творческата активност на участниците в производството се стимулира с премии, които се разпределят въз основа на експертна оценка на техния принос в общата работа.

При разработването на бъдещите планове колективно се събират идеи и предложения за усъвършенстване на технологията, за увеличаване на икономията на материали, за повишаване на техническото равнище на изделията и т. н. Одобрените предложения се включват в списъка на организационно-техническите мероприятия, определят се сроковете за реализирането им и непосредствените изпълнители. Идеята за икономия на ценни материали, суровини, цветни метали е в центъра на всички проекти за бъдещето.

На тази основа работата се разгръща по места. Съставят се плановете на бригадите, смените, участъците и цеховете. Доработва се окончателният вариант на плана на цялото обединение. Обосновката му се проверява грижливо. В обсъжданията участват опитни работници, новатори, водещи специалисти, представители на партийните и профсъюзните комитети. Бригадната организация на труда, взаимозаменяемостта на членовете на бригадата, укрепването на стопанската сметка като основа на бригадния метод помогнаха сполучливо да се съединят — в икономическо и организационно отношение — личната и бригадната заинтересованост от високите крайни резултати на работата.

ЗА ДА МОЖЕ ВСЕКИ ДА ПОВИШАВА РАВНИЩЕТО НА СВОИТЕ ЗНАНИЯ

Принципно новата форма на организация на производството помага на „Ватра" да осъществи коренни изменения в икономическия и социалния живот на колектива.

Тук добре са вникнали в психологическия фактор, в чисто човешките личностни проблеми, които възникват при всяко преустройство. Не е забравен и социалният фактор: колко души в недалечно бъдеще ще повишат своята квалификация, ще получат нова професия, ще подобрят жилищните си условия, ще прекарат почивката си в санаториум и т. н. Колкото повече и по-добре е изпълнен планът, толкова повече социални блага се падат на един или друг участък, бригада или цех. Комплексното планиране е ефективно.

Всяко изделие, всяка технология тук се ражда от сблъсъка на мнения, в открито съперничество на идеи. Във „Ватра" не само изслушват, но и вземат предвид всички мнения: и на работника, и на техника, и на инженера. Ватровци смятат, че е много важно новото както в техниката, така и в организационната структура да се внедрява и усвоява от убедени в необходимостта му хора. Тук много се мисли за преустройството на умовете. И това преустройство се извършва постоянно.

Василий Дзюбенко смята, че преминаването към комплексната система за повишаване на народностопанския ефект, който днес действува в обединението, както и грижата за усъвършенстването й се диктуват от насъщната необходимост постоянно да се повишава равнището на техническите, икономическите и професионалните знания на всеки труженик. Като имат предвид това, партийният комитет, цеховите партийни организации придават голямо значение на политическото и икономическото образование на кадрите. Само в системата на партийната и комсомолската просвета повишават своето идейно-политическо и икономическо равнище почти 2 хил. души. Днес само в заводите на обединението, намиращи се в Тернопол, действуват 16 школи за комунистически труд и 34 за разпространяване на челния опит. Партийният комитет, разказва В. Дзюбенко, насочва ръководителите на школи, кръжоци и теоретични семинари, всички пропагандисти да внушават на слушателите влечение към политическо самообразование, да формират у тях потребност от системна работа за разширяване на кръгозора. Ние разработихме и започнахме да прилагаме, отбелязва секретарят на партийния комитет на „Ватра", правилник за оценката на качеството на идеологическата работа в структурните подразделения. Какво дава този правилник? Преди всичко възможност да се определят обективните критерии, по които се измерва количеството и качеството на възпитателното въздействие...

ОПИТЪТ НА „ВАТРА" СЕ ПОСРЕЩА С ОДОБРЕНИЕ И СЕ ПОДКРЕПЯ

През 1980 г. в промишлеността на УССР имаше вече над 870 производствени обединения („Ватра" е само едно от тях). Те произвеждат близо 60 на сто от промишлената продукция. В тях се трудят над 54 на сто от общия брой на комунистите, работещи в промишлеността на Украйна. ЦК на Комунистическата партия на републиката обсъди работата на партийните организации на някои по-добри производствени обединения. Опитът на тернополската „Ватра" в ускоряването на темповете на научно-техническия прогрес и в повишаването ефективността и качеството на работата стана широко известен не само в Украйна, но и в целия Съветски съюз. Неотдавна в Киев излезе книгата „Родено от практиката (Из опита на партийните организации в производствените обединения в Украйна)". Подготвена от партийни и научни работници, тя анализира формите, методите и особеностите в работата на партийните организации в ръководството на процесите на специализацията и концентрацията на производството в промишлеността. И тук „Ватра" е наредена сред най-добрите.

Digitized by Google

В СЪБОТА СЛЕДОБЕД

Разказ

Васил Дойчинов с мъка се надигна от леглото. Целият бе като пребит — без сили, без желание дори очи да отвори. От несръчните му движения водната чаша, сложена на нощното шкафче, падна и се разпиля на парчета. Наведе се да ги събере, но пред него се завърти цялата стая и той остана вцепенен, загледан в тях като уплашено дете. Откакто в града плъзна слух за дъщеря му, Васил Дойчинов стоеше в къщи като затворник, не смееше глава да подаде навън. За тези няколко мъчителни дни се беше преобразил: помен нямаше от стройния, висок, с прошарени коси и засмени очи учител. Сега приличаше на хралупесто дърво, сечено, но недоотсечено. С часове седеше в стария фотьойл, без да се помръдне. Раздираха го хиляди въпроси. Всеки предмет, до който се бе докосвала дъщеря му Елена, беше въпрос, но в нищо не намираше отговор. През тия дни, повече отвсякога, старият учител почувствува липсата на жена си. Ако беше жива тя, щеше да плаче, а той да я успокоява, да я уверява в безсмислието на мълвата. А сега...

Васил Дойчинов разтърка очи, погледна часовника и привлече стола, на който небрежно бяха преметнати панталонът и ризата му. Започна бавно да се облича. Не бързаше. Всичко правеше механично, по силата на стар навик. За пръв път през живота си бягаше от хората, не искаше да се среща с тях. И ако не беше изричното напомняне на партийния секретар, че непременно трябва да присъствува на събранието, едва ли би се помръднал и днес. Щеше да стои в полузатъмнените стаи и щеше непрекъснато да се пита едно и също: „Нима е възможно?" И да си отговаря: „Не! Кръвта вода не може да стане. Бъркате, хора!"

Сноп от лъчи, паднал през отвора на леко открехнатата входна врата, води към детската стая. Така Васил и жена му наричаха стаята на Елена, която отдавна е престанала да бъде детска. Като спомен от ония години бе голямата кукла, останала в един от ъглите. Навсякъде, във всички възможни кътчета са струпани книги и списания. На старото вече поизлющено бюро, докъдето стигат слънчевите лъчи, е снимката на Елена. Правена е преди една година, на абсолвентския бал. За кой ли път през тези няколко дни бащата се спира пред нея и я гледа продължително, жадно, сякаш за първи път вижда това момиче. Къдравите катраненочерни коси, двете трапчинки на страните, леко вирнатото носле и сините очи е взело от баба си, а усмивката и гласа — от дядо си. Тя е неповторимо доказателство на твърдението, че децата по-често онаследяват чертите и характера на дедите и бабите си, отколкото на родителите си. Щом прилича на старите Дойчиновци — жилави, непокорни и смели, — защо се безпокоя от уличните приказки, мисли си бащата. Или на някои от клоните, който живее със сока на нашия корен, е присаден чужд филиз? Ах, тоя проклет живот, колко е обикновен и при това толкова сложен и необясним. Когато човек смята, че вече има правото да живее спокойно, без часовник и трудови задължения, изведнъж идва нещо, което убива радостта, жадувана с години...

Телефонът прекъсна размислите на стария Дойчинов. Пак се обаждаше партийният секретар.

— Не съм забравил, тръгвам... Не, не заради тебе, а заради... Досега не помня да съм закъснявал...

Повторното обаждане на партийния секретар го раздразни. И най-много тонът, с който разговаряше. Обхвана го гняв. Да не мисли, че аз ще почна да хленча, да се правя на болен, за да се отложи събранието. Не, драги мой, не познаваш добре своя учител. За Васил Дойчинов партията не е покрив, под който се крие от дъжд и сняг, нито е значка, която носи на ревера на парадното си сако. За Васил Дойчинов партията е неговото съществуване, него-

Digitized by Google

вият вчерашен, днешен и утрешен ден. Тя е в сърцето и в кръвта му.

Това с болка говореха очите му, дълбоко хлътнали под големите вежди, а устата бе ядно свита. Оправи възела на връзката, облече сакото, по навик хвърли поглед в огледалото, но този път, без да се вижда, приглади прошарените си коси и излезе. Не тръгна по обичайната улица, засенчена от двете страни с липи, а сви по страничната, малко стръмна, но пряка калдъръмена уличка. Там къщите, ниски, обшити с дърво, носеха не само архитектурата, но сякаш пазеха и мириса на миналото столетие. Зад високите каменни зидове и тежки дървени порти се гушеше спокойствието. Но това бе привидно. И тук, и в панелните полози хората бяха едни и същи — нервни, винаги забързани и все недоволни от нещо. Някога моминска песен огласяше калдъръмената улица, а сега един и същ глас, излизащ от магнетофоните.

Васил Дойчинов с порите на кожата си усещаше как насядалите под дебелата сянка на зида жени го гледат съчувствено. Много от тях са били негови ученички и можеше да чете мислите по очите им, но нямаше смелост да ги погледне, знаеше, че състраданието в повечето случаи е привидно. Народът го е казал: „Сит на гладен не вярва".

Свършиха заоблените речни камъни, с които бе настлана уличката. Те стигаха до асфалтовата черна лента на булеварда, която днес на Васил му приличаше на жалейка. За минута той спря под липата, избърса запотеното си лице и се загледа към стадиона. Имаше чувството, че ей сега от него ще изкокне Елена, по анцунг, с разчорлени коси, ухилена, зачервена и ще го попита със засмените си бадемови очи: „Нима ти, моят баща и учител, допусна, че съм изневерила на рода, на тебе, на себе си?" И такава, каквато си бе — скоклива, шумна, — се върне на стадиона.

Това видение му даде малко сила и той продължи по асфалтовата лента, нагорещена и размазана от следобедното жарко слънце. Елена ту изскачаше пред него, ту се губеше, сякаш играеше на криеница. И той ускоряваше крачка, като че ли я гонеше. Така унесен, не разбра как бе стигнал до училището. Сепна се пред входната порта. Тридесет и пет години, почти всеки ден бе минавал все през нея. Тук всяка драскотина му бе позната. Веднага забеляза, че цветята, наредени в саксии от двете страни на стълбището, не са поливани. И а-ха да извика чистачката Цонка, но се сети, че вече не е директор, пък и...

Най-трудно Дойчинов изкачи стълбите до втория етаж, където беше учителската стая. Сърцето притупкваше — ту се засили, ту затихне. Изби го студена пот. Той поспря. Помисли си какво ще каже на колегите си, на хората, с които е расла Елена. Познава ли достатъчно добре дъщеря си? Може да им разкаже за всяка бенка, за всяка драскотина, за всички болести, които е прекарала, но какво е ставало през тези години вътре в душата ѝ... И отново силата на любовта — крушата не ражда ябълки. Па като е толкова уверен, защо не изкрещи на шушукащите след него: „Не мърсете родовата съвест и чест на Дойчиновци!" Съмнението не отстъпва: а ако някой я е подвел, може ли да ѝ прости? Не. Но тя не е дете. В библиотеката ѝ лежат натрупани и прочетени толкова книги, колкото в едно селско читалище няма. На нейните години той бе на фронта и знаеше за какво и как да се бие с врага. Заблуда не можеше да има. На тази възраст всяка постъпка се решава с разум. И на сърцето му стана още по-тежко...

Както винаги, така и сега пет минути преди уреченото време Васил Дойчинов отвори вратата на учителската стая. Всички бяха заели обичайните си места. Само неговото бе празно. Той поздрави, отмести стола и бавно седна. Няколко чифта очи съжалително го стрелнаха и пак се сведоха.

— Другари, има още няколко минути до обявеното време, но всички сме тука и можем да започнем — предложи партийният секретар.

Дойчинов го погледна с крайчеца на окото — млад, излъскан, наперен. Знаеше го от дете. Обичаше неговото трудолюбие и старателност, неговата педантичност. На родителите му често казваше — чудно момче е, но му трябва малко кремък в характера и сила да отстоява собственото си мнение. Когато завърши университета и дойде в училището, опитното око на директора долови, че има още шупли, и затова му пожела да се насели у него повече огън и благородна амбиция.

Без повече предисловия партийният секретар съобщи, че днес ще трябва да обсъдят особен случай — дъщерята на Васил Дойчинов, Елена, известна наша спортистка, не се е завърнала в страната от последното си излизане в чужбина. Подчерта, че случаят се коментира в целия град и първичната партийна организация не може да бъде безучастна. Партийното бюро, след като разгледало загрижено и обективно постъпката, смятало, че за случилото се определена отговорност носи и бащата, и предлага той да бъде изключен от партията.

— Разбирам деликатността и трудността — рече в заключение партийният секретар, — повечето от нас са възпитаници на другаря Дойчинов и на неговата съпруга, други са съученици и приятели на дъщеря му Елена. Пък и революционното минало на фамилията Дойчинови, но... Наш критерий за оценка и за вземане на решение трябва да бъдат не приятелските чувства и нашето дълбоко уважение към колегата, а класово-партийните изисквания. На това обърна внимание и инструкторът на общинския партиен комитет. Имате думата, другари. И моля да бъдем делови.

От казаното Дойчинов почувствува, че сякаш цялото училище, сградите от целия град се строполиха върху него. Чуваше само своя вътрешен глас: „Значи е

Digitized by Google

вярно... Моята Лена... Значи е вярно..." Седеше безжизнен като труп. Ако някой непознат го видеше в тоя момент, едва ли щеше да повярва, че това е ремсистът, който е водил младежта на околията да строи Хаинбоаз, партийният инструктор, който с риск на живота си е заставал пред разгневените селяни с вдигнати коси, за да даде път на трактора да оформи първия кооперативен блок, големият педагог, който знаеше кого да смъмри, как да похвали...

— Нещата са ясни, другари — прозвуча глухият глас на партийния секретар, — не бива да мълчим. Колегата Дойчинов сам разбира, че фактите ни заставят, и ние като комунисти, както той ни е учил, сме длъжни да пазим партийните принципи.

— Искам да попитам — има ли официално съобщение, че Елена е поискала политическо убежище? И ако няма, защо бързаме? — попита през сълзи една от началните учителки, приятелка на съпругата на Дойчинов.

— И аз имам въпрос — попита друга учителка, — докога родителите ще носят отговорност за децата си? И само те ли отговарят?

Лицето на партийния секретар приличаше на раздухан въглен. Отговори веднага, невъздържано:

— Елена не се е върнала с групата. В посолството нищо не знаят за нея. Е, още не се е обадила по „Свободна Европа". А да бъдем опашкари по такъв важен политически въпрос не ни прилича. И на другото запитване — родителите отговарят, докато са живи.

— За какво?

— За възпитанието, колежке — поясни Петков. учителят по физкултура.

Без да вдига ръка да иска думата, стана Дафинка Тодорова, литераторката, мургава, с едри гърди и многоо топъл глас. Тя впи черните си очи в Петков:

— Прав сте за възпитанието. Имаме основание да съдим и накажем другаря Дойчинов. Но само него ли? Нали всички, които седим около тази маса, сме възпитавали Елена. Тя е наша ученичка и носи, ако сме истински педагози, и частица от нас, от нашето възпитание. И да бъда още по-точна — най-много трябва да отговаряме днес тук аз и ти, колега Петков. Тя беше моята и твоята гордост. Ти винаги обичаш фактите, затова ще ти припомня, че когато Елена подобри републиканския рекорд, ти предложи да сложим и нейния портрет в къта „Наша гордост". Нали така? И снимката беше готова, но директорът, баща й, я взе. „Рано е — рече той. — Това е само заявката за този път. Нека докаже себе си, и то много пъти, пък тогава"... Не мога да повярвам, че нашата Елена е станала родоотстъпничка. Сърце, което неведнъж е потрепвало от мелодията на „Мила родино", не може да се отрече от най-святото. Не мога да гласувам за изключването на Васил Дойчинов, въпреки препоръките на не знам кой си от комитета. А на партийното бюро искам да припомня старата житейска истина, че избързването понякога е по-страшно и по-пагубно от изоставането.

Не дочакал да свърши, Петков скочи:

— Ако не съм разбрал грешно, предлагаш аз да бъда изключен?

— Правилно си разбрал, колега. И ти, и аз, и всички, които сме учили Елена.

— Е, каква стана тя? Щом е дете на нашия бивш шеф, можем да раздробим вината на парченца и всеки да вземе по едно, а той — ни лук ял, ни лук мирисал. Тук, другари, става дума за неща, които се предават не чрез уроци, а по невидимите пътища на битието, най-вече в къщи. Да ми прости другарят Дойчинов, но меките мебели, поезията и магнетите водят дотам. И мен ме боли, но за тези неща не мога да нося отговорност.

Едва сега Дойчинов вдигна глава и внимателно се вгледа в лицето на учителя по физкултура. То бе спечено, лунячаво. Косите късо подстригани, щръкнали. Спомни си, че веднъж за него Елена бе казала: „Освен вестник „Спорт" този човек друго не чете. Мисли с краката си." Дойчинов тогава я смъмри строго. Той не допускаше да се каже дума за учител, но намери начин и внимателно му припомни, че учителят е учител тогава, когато във всичко стои една глава по-високо от своите възпитаници. Тогава Петков се изпъчи и отговори, че само десетина волейболисти са по-високи от него. Директорът прие каламбура и нищо повече не рече. Той винаги бе достатъчно дискретен и деликатен.

Думата поиска младият учител по физика. Красиво, светло момче:

— Да се реши съдбата, защото добре разбирам, че за другаря Дойчинов партията не е временен пристан, а съдба, е трудно. С партията той е слял целия си съзнателен живот. И затова всички ние високо го ценим и уважаваме.

Той замълча, свали очилата си и без да има защо, започна да ги трие. После смутено завърши:

— Не е тайна, че ние с Лена... Добре я познавам и не допускам... Но дори и да е така, не мога да вдигна ръка за изключването на другаря Дойчинов. Та той, другари, е възпитал десетки, стотици патриоти. И електронната машина, що е машина на стотици операции, може да допусне грешка...

— Това ми прилича на театър — Дойчинов позна баритона на учителя по музика. — Сърце, съдби, накрая и електронни машини. Нещата, колеги са ясни и прости. Елена се е заимала с някой доларов мъж и е офейкала. Естествено е, както са ни посъветвали и по-опитни хора, баща й да напусне партията. Партийното бюро е обсъдило и ние трябва да гласуваме неговото предложение. Нали, другарю партиен секретар?

— Как може така да говорите за святи неща? Та според вас партията е подиум, а нейните членове артисти — възмути се учителката по химия. — Та ту-

Digitized by Google

ка става дума за човек, става дума за неразделна наша частица, става дума за самите нас. Мисля си, че именно в такива минути разголваме себе си, показваме истинския си образ... Аз моля да не бързаме с вземането на решения. Дори си мисля, че и самото обсъждане е прибързано и никому ненужно. За да се накаже човек, трябва да има факти, и то проверени, а да се изключи комунист от партията, трябва не указание, а вътрешна убеденост. Засега аз не съм убедена и не мога да подкрепя предложението.

Почти всички се бяха изказали. Повечето настояваха да не се бърза, да се изясни случаят и тогава да се решава. Партийният секретар смутено повтаряше, че другарят от общинския партиен комитет бил категоричен и че може да се направят изводи и за цялата първична партийна организация.

Дойчинов отдавна бе престанал да чува какво се говори. Изведнъж всички млъкнаха и вериха очи в него. Той несъзнателно бе станал прав. Гледаше изпитателно всеки поотделно. Както на съвет, когато трябва да вземат решение за определяне поведението на провинил се ученик. Получи се дълга, мъчна пауза. Когато погледът му стигна до очите на партийния секретар, той откри и в тях своята мъка. Стана му по-леко, дори се опита да се усмихне.

— Другари, винаги личната равносметка е била най-точна. Аз приемам предложението на партийното бюро. Ние, комунистите, носим отговорност за всичко в този живот, но най-много за възпитанието на децата си...

Мускулите на лицето му се свиха, ръката му затрепера и той се смъкна на стола. Жените изпищяха, мъжете го вдигнаха и го сложиха да легне на дивана.

... Няколко часа по-късно Елена Дойчинова отиде в болницата на свиждане с баща си.

Йото КРЪСТЕВ

СТОПАНИНА ПИТАЙ!

Откъдето и да приближиш към Кольо Славов, както и да погледнеш към него, все няма да хванеш от пръв поглед изключителното. Погледнеш го и си помислиш: обикновен човек от нашия делник. Вгледаш ли се по-добре, ще забележиш, че върху благото му лице странно съжителствуват умора и жизнерадост, а от тъмните и проницателни очи се показват насмешливи пламъчета. А думите му — и премерени, и остри, и умни — по-скоро ще те объркат, отколкото да ти покажат кой е той и какъв е. Трябва дълго да общуваш с такъв човек и да го откриваш малко по малко, бавно и мъчително. Всеки негов жест и всяка негова дума трябва да огледаш, отношението на съселяните и приятелите също трябва да преценяш. Не само в него, а във всичко, с което е свързан, трябва да вникнеш. Трудно е, защото ще загубиш много време, без да имаш някаква гаранция, че ще ти се разкрие или че самият ти ще имаш сила да го разбереш и защото, дори ако всичко в него ти е ясно, ще ти трябва още много сила, за да го разкажеш на другите. Трудно е, но си струва! Струва си, защото заради човек, какъвто рядко се среща, и за талант — огромен и истински — ще са усилията ти. Човека и неговия талант ще откриеш и ще го дадеш на хората, за да се учат от него, за да го следват или просто — за да го знаят и помнят...

●

— Без мерак нищо не става! Няма ли нещо, дето непрестанно да те човърка отвътре — вълци те яли! Но и само мерак не стига. Трябва любов, голяма любов, като майчинската — инак няма да докараш работата доникъде. Защото не стига да създадеш нещо — трябва и да го отгледаш! А никак не е лесно това, дето отстрани изглежда дребна работа. Само стопанинът знае дребна ли е „дребната" работа. Стопанина питай! И за мерака, и за любовта, и за работата все стопанина питай! — щеше да ми каже той час или два след първата ни среща. Не помня вече. Загубих чувството си за време още тогава. Заслушах се в думите му и забравих всичко останало.

Познати и някак стандартни думи, казвани хиляди пъти с повод и без повод, а инак звучат в устата на този човек. Простичко ги реди, без патос, не като в доклад и пет пари не дава вярват ли му или не, слушат ли го или не. Сякаш не на мен, а на себе си говореше. На човек, който тъкмо в него момент е насаме с някоя своя съкровена истина, ми приличаше бай Кольо. Но всичко това беше после. А в началото?

В началото беше празникът. Селото, наоблякло новите си дрехи, се беше изсипало на площада. Тих ветрец караше червените знамена плавно да потреват.

Digitized by Google

Залязващото слънце къпеше в мека светлина множеството. Гостите от окръжния град заемаха местата си на трибуната.

Не след дълго фанфари заглушиха глъчката и тържеството започна. Мина официалната част и на сцената засияха пъстри носии. Тогава, някъде в началото на концерта, запитах за него, а хората се вторачиха в мене. Никога няма да забравя почудата в очите им — те бяха удивени, че не го познавам, за тях беше невероятно, че официално пристигнал от окръжния град човек не го познава. И още тогава, в онзи следобед, още преди да съм се срещнал с него, аз знаех какво е той за съселяните си и вече не ме учудваше прякорът му.

Едър мъж, върху чието лице странно съжителствуват умора и жизнерадост — такъв го видях при първата среща, такъв го и запомних. Стиснахме си ръце и потърсихме сгодно място за дългия разговор, който и двамата предчувствувахме. Тръгнахме към канцеларията му, онази канцелария, в която са минали десетилетия от удивителния му и обикновен живот.

●

Името му е Никола Славов Вълев, но в родното му село Раздел, в цялата Елховска селищна система, в Ямболски окръг, а и на още ред места в България го знаят като бай Кольо — Майката. „Майката" — така беше озаглавила преди години очерка си за него една столична журналистка. Майката — така го знаят колегите му от системата на местната промишленост и битовите услуги, така го назовават и в Централния кооперативен съюз. Майката — казват, щом се отвори дума за него, приятели, близки, познати и дори случайни пътници. Така го знаех и аз много преди нашата първа среща.

— Откъде и кога дойде този прякор? — беше първият ми въпрос към него.

— Арбитър съм на цялото село по различни въпроси и много хора мислят, че заради това ми викат така, но прякорът ми е още от казармата — усмихна се той.

— Значи това, дето даде поминък на селото, няма връзка? — учудих се аз.

— Може и да има — вдигна рамене бай Кольо, — защото, ако го нямаше те-пе-ка-то, сега нямаше да го има и селото ни! И сигурно щяха да забравят хората как са викали на някого, дето вече го няма. А стана обратното — запазихме селото, и хората не само не забравиха младежкия ми прякор, ами сякаш взеха да влагат друг смисъл в него... Но това няма кой знае какво значение!

Оттук започна нашият разговор и в самото начало си помислих, че събеседникът ми проявява излишна скромност, но малко по-късно реших, че това наистина няма кой знае какво значение, щом в живота на този човек има не едно и две истински значими неща. Но нека поне ги изброим...

Искам да подчертая изрично — не от любов към сухата статистика ще изброявам. Отлично знам, че често един епизод от живота на човека стига, за да го открием за себе си и за другите, за да застане пред нас той цялостен като характер. Но невъзможно е да разкажеш за пълноводен като пролетна река живот, без да подминеш някоя от датите или някое от събитията с малко думи, а не бива нищо да се пропусне, защото най-обикновено наглед преживяване е с нещо необикновено и важно, ако е част от живота на човек, когото са нарекли Майката.

Съдете сами! Роден през 1920 година, Никола Славов би могъл да има безрадостната и с нищо незабележима биография на своите съселяни, ако не беше това, дето „да го човърка отвътре". Започнал живота си просто, тръгнал като мнозина да се учи на занаят по градищата, той още съвсем млад постига нещо, което малцина могат. Не един, а четири занаята научава за десетина години, въпреки недоимъка и студа в неуютните квартири, въпреки размириците и изпитните на времето. Двете майсторски свидетелства — от 1941 (за мебелист и дограмаджия) и от 1948 (за резбар и гапицер) — са най-категорично доказателство за това доколко трудолюбив е този човек, но те съвсем не са единствено доказателство. Защото, докато се учи на занаят, Никола Славов завършва задочно средно икономическо образование. И ако това днес, когато хиляди хора имат научна степен, не изглежда някакво изключително постижение — в онния години е равно на подвиг. Защото младият човек е мислел не само за собственото си усъвършенствуване, но и за усъвършенствуването на обществото. Син на човек, който е създател на партийната организация в селото, той не е бил в състояние да остане встрани от бурята. Във времето, когато народът постига най-блясканата си победа и съзижда устоите на новия ден, той върви по стъпките на баща си. И ако баща му през 1923 година укрива нелегални, двадесет години по-късно и той прави същото, а после — пак като баща си — тръгва по изровените от войната пътища, за да се бие за отечеството. Ранен на фронта в Албания, той не прекратява борбата и още със завръщането си в родното село — на 10 декември 1944 година — встъпва в редовете на БКП. Десет дни по-късно е вече член на първото партийно бюро в селото, за да бъде по-късно цели единадесет години секретар на партийната организация и народен съветник оттогава досега.

Тогава в трудовите години на прехода кове той своята воля и съзнателност, своята дисциплина и мъжество. Във всяко от големите преобразования, във всяка от големите битки е в първата редица. Неуморим е в агитацията, непоколебим е в борбата с реакцията. В годините на кооперирането за него няма ден, няма нощ — непрекъснато е сред хората —

Digitized by Google

убеждава без умора, напътствува. Воюва не само с предразсъдъците и изоставалостта, бори се в пълния смисъл на думата. Отговорник е за групата за съдействие към граничните войски от момента на създаването ѝ през 1945 година и често с оръжие в ръка застава на пътя на нарушителите на родната граница. Така, в залисията около установяването на новата власт, през напрегнати дни и безсънни нощи се върти колелото на живота, за да стигне до съдбоносната за него 1949 година. Тогава благодарение на инициативността му, на волята, ентусиазма и таланта му в селото е основана ТПК „Стабилност", за да просъществува повече от тридесет години и да се разраства непрестанно.

Тридесет и три години е управител на ТПК „Стабилност" Никола Славов и през всичкото това време нито за момент не се е разделил с работата си. Тридесет и три години не е използвал правото си на отпуск той. Със счупен крак, със счупена ръка, с висока температура или затиснат от друга болест — винаги е бил на поста си. От изгрев до залез. И сега, когато е вече пенсионер, той отново всеки ден прекрачва прага на канцеларията си или на някой от цеховете. Случва се понякога да го направят кръстник на младежка бригада, случва се и да запретне ръкави, за да помогне... Но, общо взето, е по-свободен отвсякога и повече отвсякога има време за хобито си. Всъщност, това хоби ли е? Човек с неговия талант не е аматьор в никоя работа! Дори на лова той всякога е гледал като на всяка друга своя работа, за да стане в края на краищата такъв стрелец, че цели десет години да е в националния отбор по скедова и стендова стрелба...

●

От първата ни среща бе останало у мен определението му: „Стопанина питай!"

Питах го. Питах го за всичко. Безброй пъти съм го питал, а думите му все са се утаявали у мен и без да ща съм ги запомнял, та щом седнах да пиша, почти не поглеждах към купищата изписани листове. Разказвам по памет за този удивителен човек и все си мисля, че е крайно несправедливо, дето има толкова малко редове за него — големия. Заради това сигурно изведнъж ми хрумна, наместо да се мъча да разкажа за работата му, да го оставя сам да говори. И търся при спасителната мисъл записа, а миг по-сетне той, стопанинът, вече говори:

— В началото, да ти кажа, излъгахме държавата. На трети февруари хиляда деветстотин четирийсет и девета година Великото народно събрание гласува първия закон за трудово-производителните кооперации. Като излезе този закон, ми се приска да създам такава кооперация в село, но трябваха за това поне седем правоспособни майстори, а се намериха само петима. Нямаше как да започнем значи. Казахме тогава, че създаваме занаятчийски отдел към всестранната кооперация и толкоз, а след три-четири месеца, като излезе първият примерен устав за кооперациите, се обособихме тихомълком като ТПК „Стабилност". Фирмата си я имах, но комай само тя беше! Друго нямахме нищо. Инструменти нямахме. Аз дето имах един комплект и толкоз. Ама да се откажем — не! Събрахме по трийсет хиляди дялов капитал и ги внесохме. Като казвам, че сме ги внесли, не бива да мислиш за банка. Защото ние тогава ги внесохме в една торба. Броим и смятаме всеки ден, а всяка седмица разтваряме тефтерите. Аз и председател, и касиер, и майстор — пенкелер — всичко беше на гърба ми. Ама свършиха работа парите инак. Полека-лека взехме да се разрастваме — не бяхме вече само дърводелци. Първо привлякохме подковачи на коне. Мутафчии се появиха отнякъде — веднага вземах и тях. Коларожелезарите прибрах. Абаджии намерих, двама дядковци — настаних ги в един плевник, току до мегдана. Още два-три плевника напълних по-сетне — растяхме. За две години станахме двайсет и осем души и заприличахме на кооперация. Порасна ни работата тогаз и купихме банциг и един двигател „Муфак—пет", от първите български. После купихме преси, абрихт-машина, дизелов двигател — дванайсет коня. И за битови условия взехме да мислим. Взехме да си натаманяваме работилници. От камъш бяха, ама всичко както му е редът — работилници. Канцеларията направихме — нищо, че и тя беше от камъш. Телефон взехме от граничарите. Още през петдесет и втора прекарахме телефон. Цели петнайсет години я карахме така.

Спокойно и равно събеседникът ми продължава:

— Предприятието расте от ден на ден, и плевници, камъшени работилници, къщи — всичко е пълно, та препълнено. Чак през хиляда деветстотин шейсет и четвърта получихме четирийсет хиляди от фонда на централния съвет на ТПК, за да започнем строителство. Трябваше да направим един етаж по тяхната сметка, но сам си изготвих проектосметна документация, строихме всичко по стопански начин и вместо един направихме три етажа, а единайсет хиляди икономисахме. Нарочих останалите пари за голямото хале и се грабнах, та отидох при тогавашния заместник-председател на централния съвет Славчо Чамов да му кажа какво съм намислил. „Хубаво — вика той, — ама трябва да се мотивира искането за допълнителни средства!" Това и чаках аз — веднага му казах, че ние тука сме на лакътя на държавата и ако ни няма, границата ще заприлича на разграден двор. Съгласи се той тогаз, а аз направо в Ямбол при архитект Панайотов и архитект Русков. Пет дена нито аз спах, нито тях оставих да спят, ама изготвихме проект. Даде още петдесет хиляди цен-

Digitized by Google

тралният съвет и базата стана. Тогава почнахме голямото производство. Почти двеста работници събрах, но една ръка хора бяхме правоспособните занаятчии. Трябваше да се учат останалите — нямаше как. И опретнах ръкави аз да обяснявам как се познава дървесината, кога какъв лак се слага, полирането как става, боядисването... А като не знам нещо — чета. Тези, дето се бяха понаучили на нещо по-предните години, и те взеха да учат другите. Тръгна работата! Много години се завъртяха, но така не разбрах какво е това неизпълнен план. Когато не мога да реша някоя задача, я въртя оттук-оттам, сънувам я даже. Това е — друго какво?

— Доволен ли си от работата си? Сега, след толкова години, искаш ли още нещо? — питам.

— Ще ти кажа. Хем съм доволен, хем не съм! Много нещо направихме. До Англия и Съветския съюз чак стигна произведеното от нас, но мечтата ми винаги е била серийното производство, а не съм смогнал до днес да го направя. Но живот и здраве да е!

— Живот и здраве да е! — казвам.

После той продължава да ми разказва колко е трудно всичко тук, в дълбоката провинция, как е обикалял из разни инстанции и за най-дребни неща, как сам се е снабдявал с една или друга суровина, след като е обходил на кръст страната, и още какво ли не... Но не е възможно да се предаде целият разговор, а не е и нужно. Всеки може да си даде сметка колко и какви качества трябва да притежава човек, за да просъществува ръководената от него кооперация, за да е конкурентноспособна, за да е от година на година по-доброкачествена и по-съвременна продукцията й. Всеки би трябвало да разбере апостолската себеотреченост на Кольо Славов, но дали ще стане това?

●

„Талантът е продължително търпение", казва Флобер, и ако тази максима, както всяка друга, не може да обхване многообразието на нещата, то в замяна на това точно определя отделното свойство или конкретното проявление. Всеки ден от живота на бай Кольо потвърждава правилността на максимата. Ако не беше надарен с продължително търпение, този човек не би издържал, не би култивирал у себе си качествата, които превърнаха името му в символ и накараха хората от Елховския край да го почитат и обичат. Лесно е сега да се каже, че в борба с времето той успя да превърне себе си в уравновесен, настойчив и спокоен човек, че тези негови качества му помагаха, за да преодолява трудностите и да помага, да помага, да помага... Започнал без инвентар, без помещения, без пътища, без квалифицирана работна ръка, принуден да върви пеша до Елхово и да разнася с магарета първото си производство. Кольо Славов нито за миг не се отчайва, а с упование гледа напред. Завладян от стихията да помага на хората и находчив до мозъка на костите си, той дава поминък на хората и запазва родния край от обезлюдяване, като непрестанно измисля нещо. Например мнозина си спомнят, че той е осигурил на хората от не едно и две села наоколо бръснаро-фризьорски услуги, но тъй като тези услуги са нерентабилни, бръснарите през свободното си време с малки преси изработват найлонови пликчета за опаковане в тъкачните цехове. Тези, които се занимават със стъкларски и с обущарски услуги пък, паралелно с това плетат оградна мрежа по няколко часа на ден. Когато се заговори за развитие на животновъдството в личното стопанство, а хората нямаха къде да смелят фуража си, той закупи четири фуражомелки и със свой транспорт започна да разнася смлян фураж за личните стопанства в много гранични села. Непрестанно осигурява все по-разнообразни и по-висококачествени услуги на населението, създава по-добри условия за работа, повече работни места и стоки за народно потребление. И ако някое производство е вече нерентабилно, ако някоя професия е неактуална, той тутакси пристъпва към реорганизация. Преквалифицират се в монтьори и стругари каруцарите от неговото предприятие, а в цеховете на абаджиите започват да се произвеждат машинки за мелене на месо.

Непрекъсната е реорганизацията, но след всяко преустройство производителността на труда расте, за да се превърне бедното занаятчийско сдружение в съвременно социалистическо предприятие. Паралелно с развитието на производствените мощности върви и грижата за човека — Кольо Славов мисли не само за труда, но и за почивката на хората. В изпълнение на социалната програма на партията бяха построени в местността „Студеното кладенче" пионерски лагер и профилакториум. Но това не е всичко, защото са разнообразни проявленията на грижата за човека.

Славов постоянно поставя бариери по пътя на миграцията, като помага да се изнасят производства и в съседните села: построени са битови комбинати с цехове и различни производства в Лесово и Раздел, а филиали на кооперацията има и в Мелница и Маломирово.

Без талант, без вдъхновение би ли могло да бъде направено това? Комунистът Кольо Славов има ордени, медали, награди и отличия за успехите си, но винаги е усещал като най-голяма награда удовлетворението от свършеното и благодарността на хората.

Любомир КОТЕВ

Digitized by Google

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФОРМАЦИЯ И СТОПАНСКАТА АКТИВНОСТ

Разсъжденията и изводите, които ще последват, са направени на базата на анализа на партийното ръководство на процесите и явленията, свързани с научно-техническата информация и стопанската активност във Варненски окръг. Но преди това да направим **кратка теоретическа обосновка.**

●

Изучаването на икономическата същност на стопанската активност позволява да се усъвършенствува партийното ръководство на икономиката, да се преодолява субективизмът в управлението. За изходна база за анализиране на тази сложна икономическа категория служи социалната активност, която „изразява конкретно-исторически обусловената качествено-количествена определеност на социалната дейност в единство с различните ѝ страни — духовна и материална, и направление на преодоляване противоречията между потребностите в условията на съществуване на човека"[1]. Тя е отражение на социално-преобразуващата дейност на човека, обществото или класата.

Стопанската активност се проявява чрез стопанската дейност, но не се покрива с нея. Тя възниква с опознаването и овладяването на производствените процеси и явления, с конкретния анализ на техния характер и съдържание, с целите, които си поставят трудещите се. Тя се основава още на оценката, която те правят от позициите на собствените си икономически потребности и интереси. От това, до каква степен се познават икономическите процеси, зависят целите и насоките на стопанската дейност. Научното познание на стопанския живот предполага използване на диалектикоматериалистическия подход при изследване на неговите обективни закони, на техните изисквания и механизъм на действие. Ако в резултат на научното познание се формира оценка, която съвпада с осъзнатите икономически потребности и интереси на трудещите се, поражда се стремеж към определени действия. Затова, най-общо казано, активността е единство на осъзнат стремеж и готовност за практическа дейност. Активността винаги е насочена към нещо, затова изпъква като отношение. Стопанската активност се проявява в производството, в труда и е насочена към използване и усъвършенствуване на техниката и технологията, към подобряване на организацията и управлението, към повишаване производителността и качеството на тру-

[1] В. А. Смирнов, Социальная активность сов. рабочих, 1979, с. 23.

Digitized by Google

да, качеството на продукцията, към икономията на материали, суровини и др.

Стопанската активност може да се характеризира като производствено отношение между хората по повод на стопанската дейност в производството, разпределението, размяната и потреблението. Тя винаги има свой източник, който може да се определи като субект на стопанската активност. Субекти на стопанската активност са: обществото, в лицето на БКП и държавата (очертаващи стратегията на икономическата политика), стопанските организации и техните колективи, и отделният трудещ се.

Непосредствено влияние върху стопанската активност оказват социалистическата собственост и нейната икономическа реализация, икономическият механизъм за управление на народното стопанство, научно-техническата информация и др.

Но с оглед целите на настоящата разработка ще обосновем **влиянието на научно-техническата информация като фактор за повишаване на стопанската активност.**

Приемайки, че научно-техническата информация е „документирано научно-техническо знание, знание, пуснато в обръщение... обработено, класифицирано знание, което се използва в общуването на човека с човека, на човека с техниката, на човека с природата"[1], трябва да търсим по какъв начин това знание влияе или по-точно съдействува за повишаване на стопанската активност. Получената научно-техническа информация от действуващата система за научно-техническа информация чрез изложби, филми, кинолектории, библиотеки и др. не са гаранция за проява на стопанска активност. Нужно е научно-техническите знания да се превърнат в убеждение и мотиви за стопанска активност. В противен случай се стига до просветителство, а не до ефективно въздействие.

Формирането на убеждения, стимули и прояви на стопанска активност е сложен процес. За да прераснат научно-техническите знания в убеждения, най-важното обстоятелство е активното отношение към възприемането и усвояването на тези знания. Трудещите се имат оформен облик, мироглед, ценностни критерии и въз основа на тях възприемат различно научно-техническите знания. Така че хората имат избирателно отношение към предлаганата научно-техническа информация. А именно това отношение към знанията, оценката на научно-техническите знания е причина те да се превърнат в убеждения. Човек се стреми да опознае онова от научно-техническата информация, което е в унисон с неговите потребности. Или, за да се възприемат научно-техническите знания, необходимо е те да се отнасят за най-новата техника, технология, за организацията и управлението на производството. А всичко това създава предпоставки за решаване проблемите на съвременното производство, свързани с интересите на трудещите се. Или, с други думи казано, потребността от научно-техническа информация да съдействува за нейното осмисляне и осъзнаване, а заедно с това и да изгражда у хората навици и стил за използването ѝ при решаване на проблемите, свързани с различните прояви на стопанска активност.

●

Главните направления в дейността на партийните органи и организации, свързани с научно-техническата информация и стопанската активност, съответствуват на трите основни ръководни функции на партията — политическата, организаторската и идейновъзпитателната. Да

[1] В. Г. Афанасиев, Социалната информация и управление на общ., с. 30.

Digitized by Google

се спрем накратко на аспекта на тези функции, свързани с научно-техническата информация.

Чрез **политическата функция** партийните органи и организации определят главните цели и задачи на научно-информационната дейност, съобразявайки се с интересите и потребностите на хората, отчитайки социалната значимост на стопанската активност. В приетата от окръжния комитет на БКП—Варна комплексна програма за разгръщане на научно-техническата пропаганда във Варненски окръг за периода 1981—1985 г. се цели да се постигне еднопосочност, координация и повишаване ефективността от функциониране на системата за научно-техническа пропаганда. При изпълнение на програмата партийните органи и организации в окръга подчиняват научно-информационната си дейност на задачите за ускорено внедряване върховите постижения на научно-техническия прогрес, за издигане техническото равнище на производството и качеството на продукцията, за ефективно използване на суровините, материалите, горивата и енергията, за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда за повсеместна интензификация. Тази дейност обхваща комплекс мероприятия, насочени към пропагандиране главните направления на научно-техническия прогрес в страната и стратегическите направления за окръга — електроника, микроелектроника, роботика, автоматизация, химизация на производството, развитие на корабостроенето и др.; разясняване политиката на партията за развитие на научно-техническата пропаганда, обосноваване значимостта ѝ за повишаване ефективността на стопанската активност; разкриване производствено-техническата и социалноикономическата страна на внедряване на научно-техническите знания в производството.

Въз основа на набелязаните цели партийните органи и организации в окръга определят основните дейности, кадрите и ресурсите, чрез които ще се извършва научно-информационната работа. Фактически това е най-съществено при реализирането на политическата функция. Тук се отнасят: средствата за получаване, преработване и предаване на информацията, закупуването на патенти, лицензии, преквалификация на кадрите и др. Всичко това създава реална основа за успешна научно-информационна работа сред трудовите колективи.

Организаторската функция обхваща дейностите, които създават условия за съгласуваност и съпоставимост в научно-информационната работа. Основните моменти в този процес включват: подбор и разпределение на кадрите, отчет и контрол, стимулиране . . .

Особено значение за научно-информационната дейност има правилният подбор и разстановка на кадрите. Той се извършва върху основата на техните политически и делови качества, научно-техническите им знания и интереса към научно-техническата информация. От тях се изисква да имат висше икономическо или висше техническо образование, висока култура, да познават тенденциите и постиженията на научно-техническия прогрес в съответната област, да изучават информационните потребности на колектива.

В окръга периодично се извършва цялостна регистрация на звената за научно-техническа информация. За повишаване квалификацията на информационните работници се организират семинари за обучение, школи за положителния опит, провеждат се симпозиуми, дискусии, научно-технически конференции. На събрания на партийните организации се разглежда състоянието им, проблемите и перспективите за тяхното развитие.

Добре работят информационните звена, изградени на обществен и обществено-държавен принцип към Строително-монтажния комбинат, Българския военноморски флот, Кораборемонтния завод, Пивоварния завод, стопанския химически комбинат „Девня", завода за дизелови

Digitized by Google

двигатели „В. Коларов". Организираният преглед за състоянието на информационните органи и информационното обслужване показа и някои слабости: чести промени на ръководителите и сътрудниците на информационните звена; липса на необходимата квалификация; няма диференциран подход при обучението на информационните кадри.

Особено значение за научно-информационната дейност имат отчетът и контролът, които се извършват от партийните органи и организации. Чрез тях се координира и своевременно се реагира на настъпилите отклонения. Така всеки чувствува въздействието на партийната организация, системно се контролира и отчита неговата работа, поощрява се изпълнението.

При реализиране на **възпитателните си функции** партийните органи и организации в окръга използват разнообразни форми. Всяко въздействие посредством научно-информационната дейност започва със създаване на интерес към дадения проблем, с неговото разясняване. Търде разнообразни са формите за разпространение на научно-техническа информация: лекционна пропаганда; срещи за обмяна на научно-техническа информация, изложби, научно-технически конференции, събрания, симпозиуми, дискусии и др. Научно-практическата конференция, организирана от окръжния комитет на БКП на тема „Внедряване на комплексна механизация и автоматизация — главно направление за интензификация на производството", съдействува за изясняване и решаване на редица въпроси, свързани с нарастване степента на механизация и автоматизация в окръга, за внедряване на авангардни технологии, за използване на електронноизчислителна техника за управление на технологическите процеси. Проведени са още: обмяна на опит, дискусии по темите „Електронизация и корабостроенето", „Използване на електронноизчислителна техника за намаляване разхода на енергията", проучени са редица проблеми по внедряване на съвременните постижения в производствената практика.

Разнообразните форми за научно-техническа пропаганда създават благоприятни условия за своевременната информация за върховите постижения на науката и техниката.

Друг съществен момент в работата на партийните организации е осигуряване ръководство и контрол за превръщане на научно-техническите знания в убеждения, мотиви и стимули за действие, за повишаване на стопанската активност. Партийните органи и организации съдействуват за организиране на масова и задълбочена дейност на научно-техническата пропаганда сред всички членове на колектива, подкрепят новаторите, рационализаторите, изобретателите, създават атмосфера за внедряване на най-новите постижения на науката и техниката. От анализа, направен от партийния комитет при комбината за корабостроене „Г. Димитров" — Варна, се установи, че в последните години на научно-техническата тематика е отделено широко място в плановете за идеологическата работа на партийната организация. Това е продиктувано от нуждите на трудовия колектив за поддържане техническа култура, отговаряща на съвременните изисквания на научно-техническия прогрес. Данните сочат, че 40 на сто от членовете на колектива се интересуват предимно от електроника, 20 на сто — от роботика, 20 на сто — от нови технологии, 20 на сто — от новости в корабостроенето и машиностроенето. Това показва, че интересът към главните направления на научно-техническия прогрес се засилва и партийната организация в комбината своевременно откликва на тази потребност от научно-техническа информация и в съответствие с нея организира научно-техническата пропаганда.

Пропагандирането и разясняването на научно-техническите знания е важна, но далеч не единствена и самоцелна част от цялостната идео-

Digitized by Google

логическа работа. Крайният резултат от всяко научно-информационно мероприятие е постигането на съответни положителни изменения в съзнанието на трудещите се, в резултатите от техния труд. Оттук и изискването ефективността на научно-техническата пропаганда да се оценява от позициите на приноса ѝ за повишаване стопанската активност и оттам — на крайните стопански резултати.

Срещите за обмяна на научно-техническа информация са особена и ефективна форма за запознаване на специалистите с нея, за пропагандиране на новостите в науката и техниката. Те пряко рефлектират върху равнището на икономическата ефективност. Например във връзка с подготовката на насрещните планове за 1983 г. в окръга са проведени 254 срещи, на които са приети и са предоставени на стопански ръководства 550 предложения. В резултат на подобна среща в завода за стъкло „Ст. Пеев" на тема „Ефективно използване на природния газ в стъкларските ванни пещи" е сформиран колектив от научно-техническото дружество, който разработи и внедри проект по замяна на течно с газово гориво с икономически ефект 293 000.

Възпитателният ефект от влиянието на научно-техническата информация върху стопанската активност се засилва с прилагане опита на първенците при внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. За целта се използват разнообразни форми: разгръща се движението за рационализаторите, наставниците, създават се клубове и бюра за изучаване и внедряване на техническия прогрес... Например с активното съдействие на партийната организация и научно-техническото дружество в топлоелектрическата централа „Варна" е внедрен опитът на Беловската топлоелектрическа централа за използване на второпластови пръстени вместо набивки, както и технология за намаляване времето на ремонт и за престъргване пръстените на генераторите. През последните години от приложението в Българския морски флот на системата за непрекъснато техническо обслужване на корабите е реализиран ефект над 11 млн. лв. В строителството във Варна в резултат от прилагането на челните постижения степента на заводска готовност на елементите в Домостроителния комбинат нараства от 50 на сто през 1980 г. на 62 на сто през 1982 г., а влаганите човекодни в един завършен апартамент се намаляват с 21 на сто.

Независимо какви форми се използват за разпространяване на челния опит в областта на техническия прогрес, всички те преследват голямата цел — израстване на трудещите се като висококвалифицирани, съзнателни, дисциплинирани специалисти и издигане равнището на културата на производството.

В крайна сметка дейността по разпространение и разясняване на научно-техническите знания трябва да бъде оценявана от партийните организации през призмата на това как тя като процес и като резултат ще се отрази върху възпитанието и стопанската активност на трудещите се, какви ще бъдат нейните идеологически последици.

Разграничаването на политическите, организаторските и възпитателните функции в партийните органи и организации е твърде относително. Абсолютизирането на коя да е от тях неизбежно води до тяхното противопоставяне. Опитът показва, че само единството им осигурява ръководната роля на партията, осигурява превръщането на челните постижения в научно-техническия прогрес в масова практика. Само така партийните органи и организации ще съдействуват за решаване проблема за всестранната интензификация на икономиката, ще дадат своя принос за усъвършенствуване на дисциплината и качеството на труда.

Родина ОРМАНОВА
Венета ПЕТКОВА

Digitized by Google

АКТИВНОСТТА НА КОЛЕКТИВА

За първи път на едно окръжно съвещание чух такива високи цифри за млеконадой от крава, които, откровено казано, не се вместваха в моите дотогавашни представи. Душанка Захова, завеждаща кравефермата в с. Рудник към АПК—Бургас, разказваше за успехите на колектива. И ето след време посетих фермата. На един от оборите бе изписан лозунг, който призоваваше гледачите да произведат през настоящата година само от кравите в този обор 650 тона мляко. Колко са те на брой не питах. Внушаваща цифра, разбираема само за животновъдите, поели обещание средно от крава да издоят по 6500 л мляко. „Комплексни са факторите, които допринасят за постигането на тези високи резултати" — споделя Желязко Дучев, председател на клоновото стопанство. Производствените условия са едни от решаващите. Неговият разказ ме връща към 1974 година, когато АПК успява да закупи крави от високопродуктивна порода. На това място, където са сега оборите и другите постройки, са съществували стари, полусрутени навеси. Започнали с реконструкция и модернизация на материалната база. А заедно с това вървяло и строителството на два нови обора, преустройството на профилакториума. По-късно построили битовка, баня и пералня. Аграрно-промишленият комплекс доставил необходимата доилна и друга техника. За сравнително кратко време били създадени необходимите условия. Ръчните операции сега са чувствително намалени. Но това не задоволява, чертаят се амбициозни програми за пълното му ликвидиране. И други неща ми разказваше другарят Дучев, а аз все се мъчех да си представя как ежегодно от това място потегля влакова композиция от цистерни, пълни с мляко, дълга около километър . . . .

●

Подобряването на производствените условия е постоянна грижа на първичната партийна организация. Много от въпросите на разширението и насищането с техника на оборите, на социалното развитие на трудовия колектив, внедряването на челния опит, разгръщането на социалистическото съревнование са разглеждани на събрания, поставяни са партийни поръчения. Тези въпроси на партийното ръководство на икономиката определят в значителна степен съдържателната страна на работата на организацията, на комунистите.

Специалистите, с които разговарях, са на мнение, че в кравефермата социалистическата организация на труда е на съвременно равнище. Помъчих се да дешифрирам с тяхна помощ съдържанието на тази оценка. Има постигнато единство на трите елемента на производствения процес. И нещо друго. Вече трета година тук се работи на две смени. Питах животновъдите как приемат новата организация и най-често ми отговаряха: „Бързо се свиква с хубавото". Разбрах каква голяма придобивка е двусменната работа: сега имат повече време за домашна работа, за личното стопанство, възможност по-често да посещават окръжния град — да отиват на кино, театър, да се видят с близки и познати и т. н. По-пълно се използва трудът на производствениците — без разтакаване, организирано и интензивно. В крайна сметка това е една предпоставка за постигане на по-високи производствени резултати.

Digitized by Google

Социалните придобивки също са важен фактор за повишаване активността на трудовия колектив. След работа всеки може да използва банята, мръсните дрехи се оставят в пералното помещение. И за още една придобивка споменаха моите събеседници. Фермата се намира някъде по средата между минното селище „Черно море“ и с. Рудник, където е и седалището на клоновото стопанство. Специално оборудвана кола минава през определените стоянки в двете села и извозва хората до работното им място. Стане ли обяд, топлата храна е донесена в столовата. Тези придобивки са възможни вследствие ежегодно нарастващите фондове, с които разполага колективът.

С въвеждането на бригадната организация на труда, на основата на вътрешностопанската сметка, която тук достига до всеки гледач и механизатор, се прилага по-пълно социалистическият принцип на заплащане според количеството и качеството на труда. Всеки знае за деня какво е произвел и колко ще получи. Оттук и това непрекъснато усърдие по-добре да се гледат кравите, да се спазват всички изисквания на специалистите. Защото се знае, че животните са много „щедри“ и при по-големи грижи към тях млеконадоят ще расте. Биологичните възможности на тази порода са по-големи — до 8 и до 10 т от отделни животни, така че все още е далеч биологичният предел. И сега е сравнително високо възнаграждението. Но то може да бъде и още по-голямо — в зависимост от резултата.

Използва се една широка гама от форми за морално стимулиране, на които с всяка година се придава по-голямо значение. Да посочим някои от тях: двама от членовете на колектива са орденоносци; двама — отличници на НАПС, една част от гледачите и механизаторите са членове на изборни органи. Ръководителката на фермата е член на окръжния комитет на БКП, член на изпълкома на общинския народен съвет — Бургас. Класиралите се на първите места в социалистическото съревнование се изпращат на екскурзии в Съветския съюз и други социалистически страни. На отличилите се в производството се изпращат поздравителни писма, телеграми, връчват им се грамоти.

●

Трудовият колектив — ето главното поле на партийното въздействие. Опитът потвърждава — успехите идват, когато умеем да работим с всеки човек, когато познаваме неговата психика и сме съпричастни с неговите радости и скърби. Всички тук се познават добре, приятели са, оказват си помощ при строителство на къщи, взаимно си гостуват... В определен ден и час бригадният съвет провежда събрание на трудовия колектив. Обсъждат се различни въпроси, свързани с по-нататъшното повишаване културата на труда, рационалното използване на фуражите, равнището на трудовата и технологическата дисциплина, изпълнението на плановете... Не само производствени въпроси, но и проблеми, свързани с развитието на трудовия колектив; равнището на микроклимата в него: взаимоотношенията на хората в хоризонтална и вертикална линия, състоянието на критиката и самокритиката, работата по изпълнение на решенията — собствените и на ръководните органи, отношението към критичните бележки и предложения. Със своята разностранна дейност, с доброто име и авторитета на седемте комунисти партийната група се е утвърдила като политическо ръководно ядро, винаги добре информирана какво става в колектива, за хода на производствения процес. Групов отговорник е Тодорка Минева. Всички я познават, уважават, имат я за близка и много от производствениците се отнасят към нея за съвет дори и по лични въпроси. Знаят, че ако може, ще им помогне, ще им даде съвет. Оттук

Digitized by Google

идва голямата ѝ информираност. Отличителна черта в стила на работа на партийната група, на стопанските ръководители е бързо да откликват на създали се конфликтни ситуации, да влизат в сблъсък с рутината, застоя, инертността. Много са примерите, когато е трябвало да воюват за утвърждаване на новото, защото високопродуктивната порода не би разкрила своите възможности, ако не се изменят рязко умението и дисциплината в труда.

Критичните бележки, сигналите и предложенията се водят на отчет. На събранията на трудовия колектив и на партийната група владее критичният и самокритичен дух — проява на нарасналото политическо съзнание на работниците. Критиката е винаги точно адресирана, нещата се назовават с истинските им имена, а оттук идва отговорността за отстраняване на недостатъците и решаване на проблемите, независимо от техния характер.

Ето още една черта в подхода към хората, свързана с формирането и развитието на трудовия колектив. В началото малко били гледачите, които познавали особеностите на новата високопродуктивна порода крави. Нужни били хора, но с големия прием вървяло и голямото текучество. Ръководството на фермата си изработва своя политика на подбор. „Условно кандидатите разпределяме на четири групи — казва Захова. — Първата и не малочислена е групата на печалбарите. Тя има и най-голяма пробивна сила. Но при нас не успя. Стремим се на тези хора да отказваме. Предпочитание имаме към ония, които идват при нас с цел това да им стане професия, макар и да не са били никога животновъди. Разбира се, държим най-много на опитните хора с дългогодишна практика. Подхождаме конкретно и към бивши кооператори, които по една или друга причина са напуснали селското стопанство, но сега искат наново да се завърнат."

Наскоро гостувала представителна група от фермата в с. Лозница, Разградски окръг, с колектива на която са в дружески отношения. Първото впечатление, което споделили, било: „Вашите животновъди са опитни". И това е вярна оценка. Ръководството на фермата полага системни грижи за повишаване на професионалната подготовка на гледачите и механизаторите. И сега всички те имат придобит клас квалификация.

Това са някои от механизмите, които партийното и стопанското ръководство са оценили като най-ефективни в ръководната си дейност. Трудът на хората — интензивен, качествен и високодисциплиниран, ето обекта на въздействие. На него се залага и сега, както преди десетина години, когато трудовият колектив започваше от нищо, а стигна до върховите постижения в страната.

Димитър НЕДЯЛКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ШКОЛА ЗА ВЪЗПИТАНИЕ

ИВАН ЗАХАРИЕВ

Бригадите от нов тип в селското стопанство се изграждат отскоро. За тях много се говори и пише, но рядко ще се срещне разработен опит за възпитателната работа, за изграждането на тези бригади като „школа за възпитание, школа за социалистически начин на живот". Вероятно още няма достатъчно опит, макар че те бързо набират сили, създават възможности за усъвършенстване на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации в тях. Благоприятно обстоятелство е, че относителният дял на комунистите в тези бригади е висок. По данни за 15 бригади от 13 окръга през 1982 г. комунистите са от 20 до над 70 на сто от целия им състав. Но трябва да подчертаем, че въпреки възможностите само в 7 от тези 15 бригади тогава бяха изградени първични партийни организации.

За обобщаване на опита и усъвършенстване на идейновъзпитателната работа в тези бригади беше свикано Национално съвещание в Разградски окръг.

Ще се спрем само на някои проблеми, които считаме, че са в органическо единство, произтичат от задачите, които сега се решават в селското стопанство.

Част от съдържанието на идеологическата работа в бригадите е партийните организации да разясняват същността на проблема за повсеместната интензификация на селскостопанското производство. Това предполага първичните партийни организации да насочат идейно-политическата и агитационно-масовата си работа така, че максимално да се повишават инициативата и творчеството на всеки бригаден колектив и на всеки негов член в реализацията на инженерните проекти за интензификация на производството и за усъвършенстване на бригадната организация на труда, за привеждането им на стопанска и вътрешностопанска сметка; за съставяне, непрекъснато обогатяване и изпълнение на насрещните им планове или с други думи — за идеологическото осигуряване на проблемите и задачите, които възникват в ежедневната практика на всяка бригада. Това ще рече да се разглежда интензификацията не само откъм нейните икономически резултати, а да се търси и показва комплексното ѝ въздействие върху цялостния живот на селото и в развитието на страната, върху усъвършенстването на цялата система от обществени отношения. Да се разкрива нравствената страна на необходимостта рязко да се повишава произво-

Digitized by Google

дителността на труда и да се получават значително по-високи, стабилни и с ниска себестойност висококачествени добиви и продукция. А това до голяма степен зависи как партийните организации в бригадите със средствата на идеологическата работа ще предизвикат стремеж в бригадния колектив да работи за подобряването на сортовете, за усъвършенстването на съществуващите и въвеждането на нови технологии, за укрепването на трудовата и технологичната дисциплина, за пълноценното използване на земята и техниката, за качеството на работата, за икономия навсякъде и във всичко, за повишаване на квалификацията, за изучаване и внедряване на челния опит.

Да вземем **качеството на работата.** Проблемите на качеството се проявяват по специфичен начин в селското стопанство: използване на земята, животните и машините; спазване на трудовата и технологичната дисциплина, степента на потребителните стойности на продукцията. Как например се отнасяме към основното средство за производство — земята. Това е главен проблем за интензивния път на развитие на нашето селско стопанство. За никого не е тайна, че обработваемата ни земя е малко, а в много случаи тя не се използва добре — има декари изоставени плодородни площи, заплевени и заблатени блокове, ниски добиви, завземане на обществена земя за лични цели и т. н. В отношението към земята фокусират и организационно-технологически, и икономически, и квалификационни, и нравствени, и идейно-политически страни от дейността на ръководството, на трудовия колектив, на личността. Лошото стопанисване на земята говори за реални факти на отчуждение на тези фактори от земята и то следва да разтревожи преди всичко първичните партийни организации, да предизвика практически действия. Въздействието на идейновъзпитателната и политикоразяснителната работа в това направление следва да съчетава линията на възстановяване на грижовното (традиционно) отношение на българския селянин към земята, с реалното отчитане на сегашното положение на функционирането на бригадите от нов тип в АПК. Не може да не се съобразяваме например с такива обективни дадености като откъсването на селскостопанския работник от земята в смисъл, че това вече не е кооператорът в ТКЗС, който е внесъл земя и получава за нея рента, че мнозина механизатори, специалисти, ръководители и други работници са от съседни селищни системи и окръзи, че немалка част от тях не живеят в селището на бригадата или в района на АПК и ежедневно прихождат, че много често границите на една бригада обхващат землищата на няколко села и т. н.

За качеството на работа влияе и квалификацията, и образованието на нейните членове. И тук има място идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация. Да вземем механизаторите. Всеобщо е признанието, че механизаторът е главната фигура, от която в най-голяма степен зависи да се реализират партийните предначертания за интензивен път на развитие, за рязко повишаване производителността на труда, за получаване на високи и стабилни добиви. Професионалната и образователната подготовка на механизаторите от бригадите е доста пъстра. Например от 725-те механизатори, работили миналата година в 17-те бригади — учредители на Националния клуб на високодобивниците-зърнопроизводители, 17 души имат висше образование, 130 — средно и средно специално, 578 — основно. Над 64 на сто от механизаторите до 40-годишна възраст в тези бригади имат основно образование. Около 70 на сто от работещите в бригадите от нов тип в Русенски окръг са с основно и начално образование. А данните за клас-квалификация на механизаторите също от бригадите — учредители на клуба на високодобивниците, разкриват такава картина: над 42 на сто имат III клас-квалификация и над 24 на сто — II

Digitized by Google

клас. Ето защо тук партийните и обществените организации, стопанските ръководства следва да подхождат конкретно в практическата си дейност за повишаване на образованието и квалификацията. За да се преодолее по-бързо очерталото се несъответствие между изискванията на съвременното селскостопанско производство и равнището на образованието и квалификацията на селскостопанските труженици, следва по-пълно да се използва създадената мрежа от професионално-учебни центрове. Например в АПК „Георги Димитров", гара Сеново, Разградски окръг, подготовката на кадри е съсредоточена в професионално-учебния център в три направления: обучение на нови работници, повишаване на квалификацията на изпълнителските кадри, повишаване на образованието. През последните три години в този център са се учили общо 4800 работници.

През относително по-спокойните сезони, особено зимния, могат да се организират курсове, школи и други форми за повишаване квалификацията заедно с политическото и икономическото обучение. Заслужава да се помисли и за допълнително засилване на материалните и моралните стимули за онези, които проявяват стремеж и постигат успехи в повишаване образованието и квалификацията си, защото това е едно от направленията за израстване на кадрите на място, което има и важно възпитателно значение.

Форми на идейновъзпитателна работа на първичните партийни организации в бригадите от нов тип. Опитът, макар и малък, показва, че добър успех има в бригада, където първичната партийна организация умее да отчита предимствата на колективния труд и колективната отговорност, да си служи с такива форми и средства, с които да възпитава и поощрява високи нравствени качества на личността, за всеки член на бригадата да стане закон: лентяйството — позор за колектива, недисциплинираността — петно за всички, разхитителството — кражба от себе си, от колектива, от страната. Да използва всички форми и методи, за да създаде в колектива благоприятно, съответствуващо на принципите на социалистическия начин на живот, обществено мнение.

Ролята на общественото мнение в структурата на моралнопсихическия климат е голяма. В него се сумира нравствената оценка на дейността на всички членове на бригадата, то направлява и контролира техните постъпки. Практиката показа, че там, където общественото мнение поддържа отговорното отношение към работата и осъжда егоизма, алчността, разхитителството, там случаи на нарушение на дисциплината на производството и нравствените норми са крайно редки. Важна форма за възпитаване у членовете на бригадата на трудова и обществена активност, за създаване здрав моралнопсихически климат е социалистическото съревнование. Организирайки го заедно с бригадира, профсъюзния и комсомолския актив, комунистите са призвани постоянно да стимулират своевременното и висококачествено изпълнение на селскостопанските работи, да популяризират личното майсторство, взаимозаменяемостта и взаимопомощта, да се грижат за точното отчитане дела на всекиго, за резултатите от труда на всекиго да се дава гласност. Ясната постановка на задачите, конкретните пътища за нейното постигане, постоянният контрол помагат всеки да види своя принос и приноса на другарите си в общия успех, в осигуряването на подход на стопанин към земята.

Действено средство за информиране членовете на бригадата, за изучаване мнението им станаха единните политически дни, когато ръководители от всички рангове се срещат с бригадния колектив. Критичните бележки и предложенията, направени пред тях, се поставят на контрол в партийните комитети, по тях се вземат конкретни и своевременни решения.

Digitized by Google

Благотворно се отразява и приемането от бригадите на свой патрон и включването в движението „Героят е винаги в строя".

Борбата за интензивно развитие за по-високи производствени и икономически резултати в селското стопанство е свързана с **намаляването на материално-вещественитe разходи в бригадата.** Този въпрос непосредствено опира до **приложението на икономическия подход и неговия механизъм** в бригадната организация на труда.

През последните една-две години в първичните колективи на бригадите се организира разясняването, изучаването и приложението на стопанската сметка — чрез партийната и профсъюзната просвета, агитационната и лекционната дейност. Като използват конкретни данни от изпълнението на насрещния план на бригадите и резултатите от прилагането на стопанската и вътрешностопанската сметка, партийните организации водят политикоразяснителна работа в колектива за недостатъците и пропуснатите възможности, помагат му да намира допълнителни резерви. Голяма е ефективността от ежемесечните събрания на бригадните трудови колективи. Добре подготвени, те се превръщат в школа за изучаване и овладяване на принципите, духа и буквата на икономическия подход и неговия механизъм, което има и голямо възпитателно въздействие. На събрания в бригадата в село Тетово, Разградски окръг, се обсъждат и приемат насрещният план, проектите и мероприятията, осигуряващи неговото съставяне и изпълнение; периодичните отчети за изпълнение на плановете и задачите; системата за организиране на социалистическото съревнование; мерки за подобряване на трудовата и технологичната дисциплина; работническите предложения и тяхното реализиране. А от края на миналата година в производствените звена на бригадата на всяко 26-о число от месеца на събрания се обсъжда размерът на работната заплата на всекиго. Предложение за коефициента за трудовото участие се прави от бригадния профкомитет и бригадира. Основата за това са личният труд и участието във всички сфери на живота на бригадата. Партийната организация следи всяко снижение или увеличение на коефициента за трудовото участие да бъде всестранно аргументирано, предложенията на бригадира, на бригадния съвет непременно да се утвърждават на общо събрание. Това създава у членовете на колектива увереност в справедливостта на взетите решения, възпитават се мотиви за съзнателен труд, убеденост, че колективните, общонародните, държавните интереси стоят на първо място.

Положителното в приложението на икономическия подход и неговия механизъм в селското стопанство е безспорно, но постигнатото в повечето от бригадите е само хубаво начало. Икономическият механизъм в бригадата не навсякъде е овладян и приложен докрай. А това дава не само икономически, но и идейно-политически последствия. Например, когато в бригадите не се съставят месечни разчетни схеми за образуване и разпределение на дохода, когато не се работи с лимитни чекови книжки за материалните разходи, идейновъзпитателната и политическата работа в първичните трудови колективи се лишава от нейния живец — стопанската сметка и борбата за висока ефективност. Без такава информация в бригадата не могат да се видят недостатъците и техните конкретни носители. Разговорите в тези колективи имат общ характер. Когато не се осъществява предвидената с механизма икономическа самостоятелност на бригадите, обособени на стопанска и вътрешностопанска сметка, понижава се самочувствието на бригадния колектив като стопанин на земята, машините и продукцията, лишава се идейновъзпитателната работа от възможността да формира такова чувство и у колектива, и у отделните му членове. В много бригади с болка споделят, че единственият фонд, с който разполагат, е

Digitized by Google

„работната заплата“ на патрона на бригадата, изработен от участниците в движението „Героят е винаги в строя“.

Единични са случаите на сключване на договори между взаимносвързаните бригади, между бригадите и ръководствата на АПК. А това не допринася за ефективност на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации.

За да се утвърждава и развива борбеността и настъпателността на **идеологическата работа**, да се изявява тя **като главна форма за духовно общуване между партията и трудещите се** и да се постига незабавен **идеологически отзвук** в бригадата, тя трябва да има **правилно изградена система**. Да вземем някои нейни страни.

В бригадите, където са създадени първични партийни организации, те на свои събрания утвърдиха **агитационни колективи** и техни звена по агрегатни групи. По време на жътвената кампания и при прибирането на окопните култури, когато в бригадите се привлича допълнително работна ръка и се формират нови механизирани отряди или агрегатни групи, в тях се създават **временни партийни групи**, определят се и **временни агитационни звена**. Но това не е навсякъде. В много първични партийни организации се оказва, че съставът на агитколективите е малоброен, а някъде не са изградени агитационни звена и дори агитационни колективи, поради което те не винаги са в състояние да осъществяват широкообхватна групова и индивидуална политико-разяснителна работа. В бригадата, където е създадена само партийна група, се налага да функционира по-голямо агитационно звено, което да обхваща всички агрегатни групи.

Практическата работа на агитационния апарат в бригадите се съобразява с някои специфични особености. Формите съответствуват на характера на селскостопанското производство и организация на труда. Почти непрекъснатият престой на полето и малкото хора в една работна група определят това. Превес в устната политико-възпитателна дейност тук имат беседите пред малката група по време на почивка от агитаторите и от членовете на групата докладчици на общинския партиен комитет.

Широки възможности има и за индивидуална политико-възпитателна работа. Секретарят на общинския комитет на БКП в с. Денково, Разградски окръг, Н. Кочанов разказа за агитационната работа в комплексната бригада: обикновено първичната партийна организация използва агитколектива за разясняване на отделни стопански задачи и възникнали ситуации и на политически събития по агрегатни групи. За ежедневната индивидуална работа с хората помага правилното разпределение на комунистите по месторабота. За качествена работа в техническата работилница, в машинотракторния парк или на полето разчитаме винаги на комунистите и на техните ежедневни контакти с хората. За това, кой от комунистите с кого ще работи и по какви въпроси, имаме план, който периодически се допълва и изменя в зависимост от обстановката. Комунистите се отчитат за изпълнението на възложените им задачи, за техния личен пример и поведение. Дейността на агитаторите се води на отчет в специална тетрадка-дневник. Голямо значение придаваме на индивидуалното въздействие върху онези, които нарушават трудовата и технологичната дисциплина, не стопанисват добре социалистическата собственост, чиито действия са в противовес с изискванията на бригадната организация и главното в нея — самоиздръжката. Всички агитатори в селото се обучават от общоселския партиен комитет.

Що се отнася до методическата подготовка на агитаторите и тяхното инструктиране, практиката също налага известни особености. Очевидно то ще бъде ефективно през зимния период. Инструктажът и информирането на целите агитколективи пък следва да се прави в на-

Digitized by Google

вечерието на всяка селскостопанска кампания. С интерес се посреща и сборът на агитаторите от бригадите, който свикват общинските партийни комитети преди започването на лятната или есенната кампания. Правилно е в план-графиците за единните политически дни да се включват и колективите на бригадите от нов тип. Оправдано ще бъде обаче през годината в навечерието на най-важните производствени кампании единен политически ден да се посвети на селското стопанство и най-отговорните кадри от окръга да отидат във всяка бригада, да се направи преглед и оценка на организационната и техническата готовност за активната работа, да се даде своевременен отговор на повдигнатите въпроси и отправените предложения от колективите и механизаторите.

В идейновъзпитателната работа с работниците от бригадите важно място заема **изучаването на марксизма-ленинизма и партийната политика** в системата на партийната пропаганда. Първостепенно условие за по-нататъшното усъвършенстване на тази система е пълната координираност и съгласуваност между партийното, профсъюзното, комсомолското и стопанското ръководство. Твърде различни и специфични са условията в отделните бригади. Например целесъобразно е да се изграждат единни звена за политическа просвета, в които да се обучават целите бригадни колективи там, където те са малобройни. В по-големите да се формират отделни звена за комунистите, за комсомолците, за безпартийните. Трудности възникват, когато територията на една бригада се простира в землищата на няколко села и работещите в нея не живеят на едно място. В такива случаи някъде звената се изграждат по местоживеене. Всичко това и други особености на характера на селскостопанската работа изискват по-смело да се прилага опитът на някои окръзи, например на Плевенски, да се провеждат занятията на звената за политическа просвета по сгъстен график през зимните месеци.

Тези особености и трудности, а и ниското образование на част от работещите в бригадите и необходимостта чувствително да се повиши качеството на учебния процес поставят по-високи изисквания към пропагандистите. Не всяка първична партийна организация има свой добре подготвен пропагандист. Налага се да се изпращат за пропагандисти специалисти от управлението на АПК или други подготвени хора.

Партийните организации в бригадите от нов тип имат възможност да избират тематиката. Но обективните нужди налагат през следващите няколко години тя да обхваща преди всичко икономическото образование на трудещите се. Да се изучава социалистическата организация и интензификация на труда в селското стопанство. На всеки член на бригадата е необходима висока икономическа култура — да познава същността на стоково-паричните отношения и свързаните с тях категории (стопанска и вътрешностопанска сметка, договор, рентабилност и т. н.), да се изграждат у него качествата на грижовност към обществената собственост, пестеливост, високо чувство на колективизъм, активно участие в управлението и на бригадата, и на АПК.

Когато твърдим, че механизаторът е главната фигура в селскостопанското производство, имаме предвид и извисената му личност, и авторитета му на село, които го характеризират с нови морални и други духовни ценности, присъщи на социалистическия тип работник. Това предполага в системата за политическа просвета и в цялостната идейновъзпитателна работа да намерят по-широко място **нравствените и естетическите проблеми.** За никого не е тайна, че в много случаи има разминаване между материалното състояние и възможностите на механизаторите и битовото им устройване с равнището на техните духовни интереси и нравственото им развитие. И задача на партийните организации е да им помогнат по-скоро да преодолеят това изоставане, комунистите и всички механизатори да станат пример за подражание от подрастващи, млади и стари на село.

Digitized by Google

Високите изисквания налагат **да се подобрява ръководството на идеологическата работа в бригадите.**

Не подлежат на съмнение усилията и повишените грижи на окръжните и общинските комитети на партията за подобряване на организацията и ръководството на идеологическата дейност в бригадите от нов тип в селското стопанство, мероприятията за по-конкретно подпомагане на първичните партийни организации, за обмяна на опит. Във Врачанския окръжен партиен комитет се осъществява единство и съгласуваност в отделите „Организационен", „Пропаганда и агитация", „Селскостопански" за цялостната партийна дейност в бригадите от нов тип и особено за подобряване на идейновъзпитателната работа. В Селановци трите отдела правят окръжна среща със секретарите на първичните партийни организации от бригадите от нов тип и със секретарите на общинските партийни комитети, отговарящи по идеологическите въпроси. На срещата, ръководена от секретаря на окръжния комитет по селското стопанство, се обменя опит в масово-политическата работа на първичните партийни организации в бригадите за промишлено производство на зърно. Преди срещата трите отдела проверяват състоянието на организационната и идейновъзпитателната работа в много бригади.

Тази практика на висока **съгласуваност и единодействие на отделите** на окръжните комитети „Пропаганда и агитация", „Селскостопански" и „Организационен" към бригадите от нов тип следва да се разшири. Успорено с това под тяхно ръководство към идейновъзпитателната работа в тези бригади да се насочат профсъюзите, културните институти. Сегашният етап от развитието на бригадите и това, че в отделните общини обикновено има по една или няколко бригади, предполага чувствително по-близко ръководство и помощ от отделите „Пропаганда и агитация" на окръжните комитети, на домовете за политическа просвета за подобряване планирането на работата; да се координира идеологическата работа на партийните организации и партийните групи, на профорганизациите и профгрупите, на Комсомола, на стопанските ръководители и бригадните съвети.

Окръжните комитети могат да поемат методическото обучение на заместник-секретарите на първичните партийни организации (агитпропите); да изучават и на окръжно равнище да организират обмяната на техния опит; в бригадите да се изпращат по-често лектори. А усилията на общинските комитети да се насочват към практическа помощ на отделни първични партийни организации, за подбора на подходящи идеологически кадри, за най-правилното им разпределение, за подготовката им.

Повишаването на научността в ръководството на идейновъзпитателните процеси в бригадите от нов тип и сред останалите работещи в селското стопанство и живеещите на село, необходимостта от подобряване на цялостното обществено и стопанско ръководство на производствените, икономическите и социалните процеси в селското стопанство налагат да се помисли вече не е ли време окръжните партийни комитети и окръжните аграрно-промишлени съюзи да създадат поне по една социалнопсихологическа лаборатория в окръг, та с обединените усилия на практици и научни работници да се установят възможно най-верни и да се прилагат още по-високи критерии за оценка на идейновъзпитателната работа в бригадите от нов тип в селското стопанство. Критерии, които да обхващат както повишаването на идейнополитическата съзнателност и духовното развитие на тружениците в тези бригади, така и реалните резултати от тяхната трудово-производствена дейност, да разкриват и показват ролята им на школа за възпитание, школа за социалистически начин на живот.

Digitized by Google

ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА С ПЪТУВАЩИТЕ ТРАНСПОРТНИ РАБОТНИЦИ

По пряк и по косвен път от качеството в работата на транспорта до голяма степен зависи производителността, качеството и ефективността в цялото народно стопанство. Положителният или отрицателният ефект в транспорта при всички случаи се мултиплицира в останалите отрасли и дейности. Защото „всеки мирен трудов ден на родината започва и завършва с транспорт", всеки трудов подвиг или миг от съзидателното ежедневие носи в себе си и частица от транспортния работник. Все по-осезателно транспортният процес влияе върху условията за ползотворен труд и пълноценен отдих, за утвърждаването на социалистическия начин на живот, за повишаване настроението и творческата активност на социалистическия труженик.

Като съзнават добре тази голяма отговорност на транспортния работник и изискванията към него, партийните организации в транспорта се стремят да разгръщат целенасочена, разнообразна и ефективна по форма и съдържание идейновъзпитателна и политико-разяснителна дейност, която има свои особености, произтичащи от специфичния характер на транспортната дейност, защото близо една трета от транспортните работници — шофьори, железничари, моряци, летци — непрекъснато пътуват по всички кътчета на страната и по цял свят. Други пък пътуват всекидневно от местоживеенето до месторабота и обратно.

През последните години добиха и се ползват с голяма популярност организираните и обзаведени с нагледни материали и технически средства вагон-клубове в Перник, Пловдив, Варна, Горна Оряховица и автоклубове в редица автокомбинати и автостопанства. Миналата година в 27-те пътувания на вагон-клуба в Перник са участвували около 1200 души. В него се осмисля времето на пътуващите работници — изнасят се кратки беседи на актуални теми, прожектират се филми за положителен опит, разясняват се важни партийни и правителствени разпореждания, отчита се съревнованието между бригадите и звената.

По време на чествуването на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров и 60-годишнината от създаването на съветската държава вагон-клубът към комбинатския профкомитет в железопътно управление — Пловдив се преустрои в агитационен влак „Дружба" с кинозала и библиотека с читалня. По маршрутен график достигна до почти всички кътчета и гари на района.

Определен дял за възпитанието на пътуващите работници имат подвижните библиотеки и радиоурсдбите. Броят на библиотеките, които работят с пътуващите транспортни работници, вече е 297. Те организират читателски конференции, срещи с автори, викторини, рецитали и други.

Ефективна идейновъзпитателна работа се извършва по местоживеене, тъй като най-много свободно време имат транспортните работници в часовете и почивните дни, прекарани в селището, където живеят. Така се осъществява триелементната връзка с идеологическия процес „трудов колектив—пътуване—местоживеене". А има немалко селища с компактна маса транспортни и пътни строители, железничари, шофьо-

Digitized by Google

ри, работници от селскостопанската авиация и др., за които периодически се организират чествувания на професията, поздравителни концерти, изложби, семинари, трудови празници и ритуали, вечери на трудовата слава, вечери-портрети на първенците.

С пътуващите зад граница транспортни работници се извършва политическа и разяснителна дейност, насочена към издигане на идейната им и морална устойчивост, политическата култура, възпитаване чувство за национална гордост — патриотизъм и интернационализъм. Тук партийната организация подхожда индивидуално. Интерклубовете във Варна, Русе и Лом все повече се превръщат в място, където си дават среща български моряци с другарите си от много социалистически и капиталистически страни, обменят взаимно опит, показват се преобразованията на нашата родина през годините на социалистическото строителство, предимствата на нашия строй и нравствените качества на българските моряци.

Свое място в идейновъзпитателната работа с пътуващите транспортни работници имат над стоте клуба на орденоносците, челниците и първенците в автомобилния и железопътния транспорт, които съдействуват за изучаване, разпространяване и внедряване на челния опит, разгръщане на наставничеството, издигане на професионалното майсторство, обучаване на новопостъпващите работници, популяризиране и по-нататъшно разширяване на движението „Профсъюзната организация —обществен гарант за социалистическо стопанисване", повишаване качеството на транспорта.

Народните университети към домовете на културата на транспортните работници и стопанските организации също спомагат за повече и по-разнообразни знания.

Разговаряме със **Здравко Барбулски** — директор на дома на културата на транспортните работници в Станкедимитровския транспортен възел:

— Профсъюзният дом на културата обслужва колективите от железопътната секция по поддържането на железния път, секциите за експлоатационна и товарно-разтоварна дейност в Станке Димитров и Благоевград и гарите към тях, Авторемонтния завод и предприятие „Пътни строежи", чиито членове са пръснати на територията на почти цяла Югозападна България — в Кюстендилски, Пернишки и Благоевградски окръг.

Три четвърти от транспортните работници са пътуващи. Затова насочваме нашето внимание към тях — там, където работят: в гарите, строителните обекти и участъци, в селищата, където живеят. Нашата цел е да обхващаме чрез различни форми на идеологическа работа по възможност повече железничари, шофьори, пътни строители, сервизни работници. Обект на идейновъзпитателната работа и културно-масовите мероприятия са постиженията, слабостите и недостатъците, нерешените проблеми на колективите, на бригадите и на отделните работници.

С бригадата на изтъкнатия мостостроител Христо Киров, която се състои от работници само от с. Мурсалево, правихме няколко срещи. Не са забравили в селото първата среща на този знатен майстор-строител и неговата бригада със съселяните. Тесен се оказа салонът на дома да побере всички, които желаеха да видят и чуят какво ли пък толкоз героично има в техните земляци...

Започна с прожекция на цветен филм, подготвен от отлични самодейци в дома — филм за живота и делата на бригадата... Редят се на екрана трудовите делници на строителите — дъждове и мъгли,

Digitized by Google

снежни бури, придошли води, силни горещини . . . ала зад опитните ръце на бригадата се извисяват мост подир мост, укрепват срутища и брегове, други обекти . . . .

. . . На сцената е бригадата. Член на бюрото на партийната организация чете доклад за петнадесетгодишните им дела. Изброява имена, отчита отличия и награди — звания, ордени, медали, грамоти . . . Бригадирът Христо Киров благодари на организаторите за тържеството за зачитането на техните постижения и от името на бригадата поема нови обещания за качествени обекти. Генералният директор на обединение „Пътни строежи" Михаил Христов става кръстник на бригадата . . . Тържеството завършва с концерт.

Или да вземем чествуването на работниците от поддържането на седем участъка по железопътната линия от Радомир до Кулата. В една юнска вечер в двора на училището в с. Кресна се събра едва ли не цялото население на Кресна и Ошава — селата, в които живеят тридесетината железничари, на вечер на професията на работниците от поддържането, която се превърна в тържество за всички присъствуващи. И тук филмовата лента пренесе гостите на обектите от пети участък, следваха поздравления, награди. И тази вечер остави трайни следи както у нашите работници, така и у техните близки, роднини и съселяни.

Такива срещи в последно време организирахме в 29 села с работниците от железопътните участъци и гари, авто- и локомотивни колони. Така популяризирахме транспортните професии пред широка аудитория, давахме широка гласност на най-добрите постижения. Така транспортните работници получиха голям морален подтик за по-високи и трайни резултати. Гордее се транспортният работник, когато се разказва на филмовата лента за неговия труд и постижения. Гордее се и селото.

Като изтъкваме първенците в труда, наставниците и техните резултати, като популяризираме челния опит и разкриваме красивото в професията на транспортния работник, ние постигаме и друга цел — възпитаваме в любов към професията работниците от транспорта и особено младежите, които присъствуват на срещите.

Иван Доганов — председател на общофлотския профкомитет при параходство „Българско речно плаване" в Русе, разказва:

— Характерна особеност при нас е, че членовете на екипажите дълго, със седмици и месеци са откъснати от родината, дома и семейството и винаги са жадни за информация. Общофлотският партиен комитет и профкомитетът се съобразяват с тези особености и съсредоточават идейновъзпитателната и културно-просветната и разяснителната дейност главно по време на пътуването и по местоживеене.

Преди отплаването на всеки кораб ръководството на параходството прави среща с членовете на екипажа на тема „Актуална информация", ориентира плаващите по най-актуалните международни събития, състоянието на икономиката и пазарите в посещаваните страни и други. Ядрото, което осъществява идейновъзпитателната работа по време на плаване, се състои от партийния секретар (партиен групов отговорник), председателя на профкомитета (профгрупорга) и капитана.

Чрез разнообразните и ефективни форми на работа нашите речнофлотци защищават и отстояват на дело съдържанието на девизите: „Свое поле на честта българин", „По света с твоето име, Българийо", „Самочувствието на българин с много посоки", а 100-годишнината от рождението на Георги Димитров намери израз в редица мероприятия на тема „Величието на Димитров".

Digitized by Google

Като превантивна мярка срещу единичните случаи на митнически и валутни нарушения, злоупотреби с алкохол, хора с потребителска психика и вещомания са поредицата от мероприятия с конкретен адрес на теми „Нравствени норми и професионален дълг", „Нравствената красота у човека" и други.

Във всеки екипаж има щафетна тетрадка за работнически предложения по най-вълнуващите проблеми на насрещния план, техническия прогрес, интензификацията, челния опит, опазването на социалистическата собственост, пестеливото изразходване на горивата, издигане равнището на дисциплината и качеството. След завършването на пътуването тетрадките се събират, предложенията се завеждат на отчет и предложителите се уведомяват за съдбата на техните мнения, съображения и предложения.

Добри помощници са ни студиото за звукозаписи към партийния кабинет, бюлетинът „Дунавски фар", подвижните корабни библиотеки, масовите абонаменти с вестници и списания. Утвърдилата се практика за сключване на договори за съревнование и производствена дружба между нашите и съветските екипажи е пример за здрава и трайна българо-съветска дружба, за издигане и затвърдяване на социалистическата икономическа интеграция.

Немалка част от бригадите-екипажи са на двусменен режим на работа. Когато са „на брега", те се учат в 35-те звена за политическа просвета, на срещи им се разясняват актуалните проблеми, които се решават, и мястото на всеки екипаж, на всеки моряк-речнофлотец.

Екипажите на плавателните съдове при нас са подбрани от политически зрели, трудолюбиви и обичащи моряшката професия хора. А това е благодатна почва за ефективна идейновъзпитателна работа.

Игнат Кръстев — секретар на общия партиен комитет по идеологическите въпроси към стопанска организация „Международен автомобилен транспорт", сподели:

— Над 80 процента от времето шофьорите ни са извън страната. Те посещават редица държави с неедначква степен на обществено-икономическо развитие, срещат се и разговарят с много хора с различни политически убеждения. Ето защо ние се стремим да подбираме за шофьори хора с партийно-политическа убеденост, зрели и съзнателни труженици, хора, обичащи своята професия, своя народ и родина. И полагаме грижи за издигане на тяхното класово съзнание и политическа зрелост.

В това направление е насочена и нашата идейновъзпитателна работа. Приели сме дългосрочна система, периодически я актуализираме и допълваме, обогатяваме съдържанието, насоките, формите и средствата на идейновъзпитателната работа. Стремим се тя да бъде по-конкретна, действена и ефективна.

В отговор на подетата на Запад кампания срещу нашата страна, включително и срещу стопанската ни организация, с участието на отговорни партийни, профсъюзни и стопански ръководители разясняваме същината на политическата и икономическата криза на капитализма и необходимостта от висока бдителност, отговорност на кадрите, работещи зад граница. Движението „Пази чисто името българин" е широко популярно при нас.

Веднъж в годината правим обществен преглед с всички шофьори, сервизни и други работници, ръководители и специалисти по теми по най-актуалните икономически и политически задачи — обществена производителност на труда, интензификация, икономически подход и механизъм, социалистическа организация на труда, качество... И имаме добри резултати.

Digitized by Google

След приключване на рейса всеки шофьор и сервизен работник веднъж в месеца участвува в учебно звено — четиричасово обучение в системата на партийната просвета.

Изградените бюра по поделения правят анализ и разбор на всеки курс след завършването — какви затруднения са изникнали и какви проблеми има да се решават, какви са резултатите от курса по отделни показатели на вътрешната стопанска сметка (изминат пробег, реализирани приходи, печалба и валутен резултат, направени икономии, преразход от горива, масла, гуми и резервни части)... Накрая се дава комплексна оценка за всеки шофьор, което намира отражение върху формирането на индивидуалната работна заплата. Обикновено при този анализ присъствуват партийният секретар, председателят на профкомитета, секретарят на комсомолското дружество и стопанският ръководител (директорът или негов заместник), което дава възможност за жива връзка и индивидуален контакт с всеки поотделно, за взаимност в отношенията, защото при тези срещи обикновено изникват, поставят се и се решават редица въпроси.

Голямо е значението на клуба на челниците, за дейността на който е утвърден статут, приет план, избрано ръководство. Клубът е с филиали във всички наши експлоатационни поделения. Членуването в него става при определени по-високи критерии и изисквания — изминат пробег за годината 80 хил. км, недопускане на никакви нарушения, показана висока съзнателност и пр. Този комплексен подход за оценяване на кандидатите за членове на клуба в значителна степен съдействува за израстването на работници, които изпълняват такива важни и отговорни функции в транспорта и народното стопанство.

Със свой принос в идейновъзпитателната работа с водачите е и наскоро учреденият клуб за естетическо възпитание, ръководството на който си поставя за задача да организира интересни и ефективни мероприятия като вечери и срещи с дейци на науката, културата и икономиката, с изтъкнати творци и журналисти, посещения и обсъждания на театрални и други представления. В него се изгражда и кино- и фотосекция.

●

Тези и други примери ни убеждават, че под ръководството на партийните комитети и организации в колективите от транспорта се прави немалко за повишаване на ефективността на идейновъзпитателната работа с пътуващите транспортни работници. Най-верните критерии са равнището на общественото и индивидуалното съзнание, социалното поведение на хората и преди всичко тяхното поведение в труда. С всеки изминат ден транспортните работници израстват идейно и професионално. По-висока е тяхната техническа, управленческа и обща култура, по-богат е духовният облик на трудовия човек, по-съзнателен и смислен е неговият начин на живот. По-високи и трайни са и резултатите от дейността на транспорта. Все по-пълно, цялостно и ритмично се задоволяват нуждите на населението и народното стопанство с транспорт. От началото на осмата петилетка (за 2,5 години) транспортният отрасъл успешно изпълнява държавните планови задачи и своите насрещни планове, по-пълно се използват превозните средства, строителната и пътната механизация, товарно-разтоварните и останалите съоръжения, достигат се критериите на Октомврийското съвещание (1981 г.).

Същевременно един по-задълбочен и цялостен анализ показва и немалко пропуски и слабости. В някои колективи не е осигурена целе-

Digitized by Google

насочена, последователна и системна идейновъзпитателна работа. Има транспортни работници, до които по организиран път не достигат актуалните задачи и мероприятия. Не е на необходимото ниво качеството на превозите: чести са случаите на закъснения на превозни средства, на непълна информация, нарушени санитарно-хигиенни и естетически изисквания, невежливо отношение към гражданите, допускане на брак в работата.

Овладяването и прилагането на изискванията и критериите на Моралния кодекс на транспортния работник в НРБ, приет на съвместен пленум на ЦК на Профсъюза на работниците от транспорта и Министерството на транспорта на 8 май 1979 г., налагат непрекъсната, разнообразна и целенасочена идейновъзпитателна и разяснителна работа, индивидуален подход към всеки транспортен работник. Утвърждаването на моралните норми на този кодекс и превръщането им в трайно поведение не е еднократен акт, а сложен и продължителен процес, изискващ търпелива и постоянна работа сега и в бъдеще. В министерството, Централния комитет на отрасловия профсъюз, стопанските организации, поделенията и звената има ясно очертана позиция и програма, утвърдени насоки и конкретни мероприятия. Тяхното осъществяване реално ще съдействува и за издигане на социалистическата съзнателност и активност на тружениците от транспорта, а оттам и за претворяване в дела предначертанията на Дванадесетия партиен конгрес, за решително подобряване на качеството на транспорта.

Прегледът, който сега се прави във всички поделения, звена и трудови колективи, и непосредствените практически мерки, които се вземат, ще допринесат за по-нататъшното активизиране на транспортните работници за издигане качеството на превозите и достойно посрещане на Националната партийна конференция.

Георги СПАСОВ
главен специалист в отдел „Икономически"
при ЦК на Профсъюза на работниците от транспорта

Digitized by Google

В КАРЛМАРКСЩАДТ

Когато германските другари ме запитаха кой окръг бих искал да посетя, направо отговорих:

— Карлмарксщадт.

През тази година цялото човечество чествува 100-годишнината от смъртта и 165 години от рождението на основоположника на научния социализъм Карл Маркс. Може би затова пожелах да посетя града — стар работнически център, с мощна промишленост, който носи неговото велико и светло име.

И не се излъгах. В Карлмарксщадт намерих много радушен прием, другарите с радост споделиха богатия си опит, натрупан в годините на изграждането на социализма.

●

Преди 5—6 години творчеството и инициативата на германските другари родили един голям почин — бойните програми. През този период те се превърнали в мощен инструмент в борбата за изпълнение на партийните решения. Който комитет, предприятие или организация да посетихме, навсякъде с любов говореха за бойните програми на първичните партийни организации.

— Когато през 1977 г. отбелязахме 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция — сподели др. Хайнц Мирчин, завеждащ сектор в ЦК на ГЕСП, — разгърнахме огромна организаторска и политическа дейност. Тогава поставихме задачата — икономиката да се ръководи така добре, както и политическата работа, да се потърсят и намират форми за съчетаване на тези две дейности. Когато по-късно отчитахме резултатите, оказа се, че много партийни организации са създали свои концепции за изпълнение на производствените задачи. Една от тези концепции бе и бойната програма. Проучванията, които направихме, ни дадоха основание да я препоръчаме на първичните партийни организации да я обсъдят и да вземат решение.

Сега повечето първични партийни организации са въвели и работят по тези бойни програми. Пет-шест години не са малко, за да се провери тяхната жизненост, да се потвърдят от практиката.

Бойната програма не се покрива с плана на партийната организация, тя няма нищо общо и с плана за съревнованието. Тя е съставна част от партийната работа, в нея се определят средствата, които ще се използват за изпълнението на производствената програма, като се определят основните икономически задачи. За едни предприятия може да бъде производителността на труда, за други — качеството на продукцията, за трети — техническият прогрес и пр. Бойната програма трябва да съдействува на динамиката на развитието, ако през годината изникнат нови проблеми, то партийната организация трябва непременно да ги има предвид. Бойните програми на партийните организации се отличават от техните работни планове, които обхващат цялостната им дейност за определен период — 3 месеца, 6 месеца, година.

По същество такива програми се разработват там, където има да се решават големи задачи — производствени, културни, в областта на търговията и пр. Партийните комитети не препоръчват такива програми да се разработват в кварталите, но и не пречат, ако някои квартали решат да си имат своя. Практиката показва, че те зависят главно от плановете и задачите, които имат да решават отделните предприятия.

Бойните програми включват такива задачи като развитие на техническия прогрес, на роботизацията, създаване на микроелементи, разгръщане на рационализаторското и изобретателското движение. Във връзка с тези задачи се поставят и конкретни поръчения.

На основата на бойните програми на партийните организации свои програми

Digitized by Google

разработват и профсъюзните и младежките организации.

Бойните програми обхващат обикновено едногодишен период като, естествено, ако изникнат нови въпроси, те се включват в тях. В тяхната разработка партийните организации се ръководят от плановете на предприятията, от перспективите за тяхното развитие, от постиженията и изискванията на науката и техниката. Характерно е, че изпълнението на производствените задачи се обезпечава и с партийно-политически средства, като особено се засилва конкретният партиен контрол.

Подготовката на бойните програми се предшествува от широка делова политическа и организаторска работа. В това отношение партийните комитети определят точно и ясно мястото на всяко предприятие и партийна организация в изпълнението на плана, определят показателите, които трябва да се постигнат, посочват какви постижения имат сродните предприятия в страната и чужбина, за да могат да се ориентират, да намерят своето място, да се запознаят с челния опит и постижения и да ги имат предвид.

Бойните програми, които се разработват на основата на плановете и обсъжданията на предприятията, се разглеждат най-напред в партийните бюра и организации, а след това и от колективите. Въпросът е те да станат дело не само на партийната организация, а и на целия колектив. След като се нанесат направените предложения и допълнения, бойната програма се поставя отново на обсъждане от партийния актив на предприятието. Последна инстанция, която окончателно утвърждава или връща за допълнителна разработка бойните програми, са околийските и районните партийни комитети.

●

През 1978 г. група другари от градския комитет на ГЕСП в Карлмарксщадт посетила побратимения град в Съветския съюз Иркутск. Оттам те донесли един хубав, ценен почин — школите за челен опит. Комитетът добре разбирал — обмяната на опит е най-евтината инвестиция, тя почти не се нуждае от капиталовложения.

Поставили въпроса за неговото още по-задълбочено изучаване и приложение в практиката. Той бил поставен предварително на широко обсъждане с партийните и икономическите кадри, с директори на предприятия.

През 1979 г. новоизградената школа започнала работа. Досега са проведени 22 мероприятия или по 4—5 годишно.

Една от школите обхванала предприятията от машиностроенето и свързаните с тях научноизследователски институти. Участвували около 70—80 партийни, обществени и стопански дейци. Цел — да се обобщят опитът и постиженията в областта на науката и техниката и да се разпространят из всички предприятия, предоставени в школата. Голямо внимание било обърнато на научната организация на труда, на формите и методите на организация на производството, на разкриването на нови резерви и пр.

В школата за челен опит обаче не се поставят само проблемите на производството. Като мероприятие на градския комитет на ГЕСП, тук се отделя голямо място за обмяната на положителния опит и в партийната работа. Възприета е дори практиката най-напред да докладват партийните секретари как партийните комитети и първичните партийни организации, обществените организации работят по тези въпроси, разкриват своя стил и методи на работа.

След това докладват и стопанските ръководители. Всеки участник в школата си води бележки, особено внимание се обръща на проблемите, поставени от докладчика, но които в тяхното предприятие отсъствуват, не се работи по тях. Това допринася да се внедрява изнесеният опит, да се преодоляват различията в дейността на отделните комбинати и предприятия, особено като се има предвид, че са в един град — Карлмарксщадт.

В града се намират 38 на сто от предприятията за металорежещи машини и 35 на сто от предприятията за производство на машини за текстилната промишленост. Карлмарксщадт по същество е град на комбинатите и предприятията на машиностроенето. Провежданите мероприятия, школата за челен опит, която тук намира твърде широк прием, помагат да се издига още повече ръководната роля на партията, да укрепват партийните и стопанските органи, тяхната дейност още по-добре да се насочва към проблемите на икономиката. Школите за челен опит, внедряването на определените мероприятия способствуват да се стимулира мисленето на хората, да се проверява в практиката собственият стил на работа.

— Имаме редица примери — сподели Курт Баверзек, секретар на градския комитет на ГЕСП по икономическите въпроси, — когато продължава дълго диалогът по икономическите проблеми в предприятията. Ние не можем да кажем какъв е процентът на нашите постижения вследствие прилагането на челния опит, но можем с положителност да твърдим, че за отличните резултати той е едно извънредно важно звено. В момента няма партиен работник или стопански деец, който би искал да се премахнат школите за челен опит.

В школата за челен опит с дейците от машиностроителните предприятия е бил обсъден въпросът за съревнованието. Участвували и председателите на профкомитетите. Изнесени били 6—7 доклада от представители на предприятието с най-голям опит. Всеки докладчик говорил не повече от 20 минути. След това били постве-

Digitized by Google

ни въпроси и дадени изчерпателни отговори. В работата на школата участвуват редовно и секретари на градския комитет, главно секретарят по икономическите въпроси, които с голяма любов и страст се отнасят към нея.

Практика е занятията на школата да се провеждат в предприятията, чийто опит се обменя, където не само се изнасят доклади, но се разглеждат и самите предприятия, нагледната агитация, стенвестниците, разговаря се и с работници, обръща се внимание и на реда и чистотата в предприятията. Интерес представлява и специално организираната за случая изложба.

Въобще предприятието се оглежда от всички страни, участниците не се задоволяват само с доклади.

Трябва да се каже, че споделеният и изучен опит намира отражение и в бойните програми на партийните организации, в програмите и плановете на другите органи и организации.

Практика е всяка година да се отчитат резултатите от работата на школите за челен опит в секретариата на градския комитет на ГЕСП и да се приема планът за следващата година. Темите се подбират на основата на предложенията на предприятията.

Голямо е участието в работата на школите и на отдел „Пропаганда и агитация" на комитета. Заедно с икономическия отдел се подготвят лекции и други материали по проблемите, които ще се обсъждат, организират нагледната агитация, издаване на бюлетини и др. материали. Сериозна е помощта в това отношение и на пропагандистите.

●

Радушен беше разговорът в Обединеното плетачно и предачно предприятие, което е част от комбинат „Памук". Тук стана едва ли не цяла конференция, в която взеха участие Маргот Науман — секретар на околийския комитет на ГЕСП в гр. Чопау, завеждащи отдели на комитета, Курт Крайциг — секретар на партийния комитет в предприятието, заместник-директорът по производствените въпроси, партийни секретари, бригадири, началници на цехове и др. И всичко това с цел да запознаят колкото се може по-добре българския си гост с работата и постиженията на предприятието, на партийната и другите организации, със забележителните придобивки на колектива.

Развиха се интересни мисли, инициативи, рожба на трудовите хора в предприятието. Интересни са начинанията например във връзка с подготовката на годишния план за 1984 г., която вече беше започнала. Особено внимание тук се обръща на участието на целия колектив, създава се възможност всеки трудов човек да каже своето мнение, да направи предложения по плана. Радва една хубава инициатива за разгръщане на съревнованието — работата с кадрите със специално техническо образование. При разработването и приемането на плана наред със своите предложения, с участието си в обсъждането те поемат и специални обещания във връзка с развитието на техническия прогрес. Сполучливо тези обещания на кадрите със специално техническо образование са наречени паспорт на ефективността.

Към майсторите също се подхожда диференцирано, към тях има също специфичен подход за трудово съревнование, където се изисква конкретно да обсъждат своите постижения.

Предприятието е носител на орден „Карл Маркс", „Знаме на мира", присъдено му е званието „Качественик". Заводът три пъти досега е завоював това звание. А то не се получава лесно. След като се защити пет пъти, му се присъжда и диплома. Както се вижда, предприятието е близко и до дипломата — трябва да защити още 2 пъти званието „Качественик", което не се дава веднъж завинаги.

Но предприятието успешно изпълнява изискванията за високо качество и ефективност на производството.

Голяма роля за изпълнението на задачите играят и бойните програми на партийните организации, в основата на които се поставят стопанските проблеми.

Много грижи се полагат както за разгръщането на техническия прогрес и ефективността, така и за най-рационалното използване капацитета на машините, като се реконструират старите, не се изоставят и ония машини, които не могат да се реконструират.

Голяма борба се води в предприятието за намаляване дела на живия труд, на работната сила за сметка на техническия прогрес, без да се изоставя ежедневното пълно натоварване на всички машини. Разбира се, техническият прогрес не се насочва само към създаването на по-високопроизводителни машини и нови технологии, но и към подобряване условията на труда — където, естествено, той има своето изключително важно място, намаляване на шума, на запрашаването на въздуха, за подобряване на климата в помещенията и пр. За решаването на тия въпроси се влагат милиони марки.

Оригинален и икономичен подход е намерен и за решаването на проблемите на транспорта в предприятието. Голяма част от тежкотоварния превоз поставили на релсов път, с което изпълнили призива на партията за икономия на гориво.

Как решили този въпрос?

Разработили специална програма за решаване на въпроса за транспорта. В нея предвидили и редица мероприятия, свързани с работата на младежта. Специален раздел в нея се отнасял специално за мла-

Digitized by Google

дежите-новатори и те с чест го изпълнили. А това е практика в работата на предприятието, на партийната организация — всяка година на младежта да се поставят най-малко по 30 задачи за създаване нови изделия, изобретения, предложения и пр., насочени към икономия на материали, подобряване качеството и ефективността, намаляване на производствените разходи и пр.

В предприятието работят около 2500 работници, 21 на сто от които са членове на ГЕСП.

Главната задача на политическата, идеологическата, организационната и икономическата работа сега е изпълнението на плана.

Успоредно с борбата за изпълнението на плана се води и борбата за подобряване не само условията за труд, но и условията за живот. В това отношение можем да отбележим големите социални придобивки на трудещите се от предприятието.

Изградено в котловина, обградено от естествени гори, предприятието заедно с жилищата на неговите работници представлява нещо като курортно селище. А тези жилища не са малко — 436. Продължава строителството и на нови — така че постоянно се разширява жилищният фонд. Предприятието има почивни станции на Балтийско море, в Рудна планина и още една близо до Карлмарксщадт. Голяма част от работниците почиват и по линията на професионалните съюзи. Предприятието има две детски градини, като е осигурило децата на всички майки, които работят тук, да бъдат приети в тях, изградили са детски почивни лагери, като заменят места и с други предприятия. По такъв начин всички деца на работещите в завода са осигурени да почиват в детски лагер. Това наистина е голяма помощ, особено за жените, които съставляват 62,3 на сто. Предприятието горещо подкрепя жилищно-комуналното строителство, като отпуска средства за включване в строеж.

Голямо впечатление прави изградената в предприятието поликлиника. Макар че е построена в стари, но преустроени постройки, тя спокойно може да се равнява на редица модерни, добре обзаведени с медицинска апаратура болници, с добре подготвени медицински кадри. Тук има всякакви кабинети — гинекология, елтерапия, физиотерапия, лаборатории, кабинет за масаж, специални стаи за лекарите, за медицинските сестри, детски лекар и пр. Периодично се правят и профилактични прегледи.

В предприятието има магазин, спортни площадки, където се развива активна спортна дейност.

Изобщо предприятието има всичко, необходимо да задоволи най-насъщните потребности на хората, за да им осигури спокоен, активен и творчески труд.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ И СОЦИОЛОГИЧЕСКИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Изучаването на социалните процеси и явления, проявяващи се в регионален мащаб, с помощта на социологическите методи на изследване твърде много повишава качеството и ефективността на управленческите решения. Имайки предвид богатия опит на Плевенската окръжна партийна организация в организирането, провеждането и най-вече в използването на емпиричната социологическа информация, **Иван Новаков** в своята книга **„Социологическите изследвания в дейността на местните органи на БКП“** прави ценни предложения за повишаване качеството и ефективността на партийната дейност на местните органи на БКП.

В първа глава — „Социологическите изследвания и повишаване научността в ръководната дейност на местните партийни органи и организации“, авторът разглежда органическото единство на теоретичното и емпиричното в партийното строителство, което представлява характерна черта и основен принцип на партийното ръководство. Той изтъква, че партийното строителство и социологията използват заедно с емпиричното социологическо изследване и други източници на емпирична информация, но при вземането на съответни управленчески решения се имат предвид най-вече емпиричните социологически изследвания. По-нататък той се спира на основните фактори, които налагат постоянно да се издига научното равнище на партийното строителство, изискващо използването на социологическия подход и социологическите изследвания.

Авторът разкрива специфичността на емпиричните социологически изследвания, организирани и реализирани от окръжния комитет на БКП в Плевен, като определя общото, задължителното в тези изследвания. Сполучливо той разглежда етапите на емпиричното социологическо изследване на партийната работа, някои от елементите на програмата на изследването, посочва и характерните му особености.

Интерес предизвиква и разглеждането на диалектиката между партийно-организационните и социологическите методи при изследване на партийната дейност. Тук авторът насочва вниманието към творческия съюз между партийното строителство и социологията, като анализира основните фактори, пораждащи посочената взаимовръзка. Разглеждайки връзката между методите, които се използват в партийното строителство, и социологията, авторът сполучливо разграничава социологическия подход и социологическите изследвания. Той анализира и някои от най-често използваните методи на регистрация на емпирична информация, като не пропуска да отбележи необходимостта от тяхното комбинирано използване, което довежда до повишаване на обективността на получаваната първична информация и на ефективността на партийната дейност.

Във втора глава, озаглавена „Социологическите изследвания и усъвършенстуването на вътрешнопартийната дейност“, се разкриват социологическите изследвания като елемент на съвременното ръководство, посочва се връзката им с идейновъзпитателнната работа, разглежда се ролята им за усъвършенствуване работата на окръжния партиен комитет по въпросите на дружбата и сътрудничеството с Комунистическата партия на Съветския съюз и с другите братски партии.

На основата на получена богата информация от социологически изследвания, подготвени и осъществени от ОК на БКП — Плевен, Ив. Новаков прави ценни изводи и споделя мнение как да се решават някои

Иван Новаков, Социологическите изследвания в дейността на местните органи на БКП, С., Партиздат, 1982, 111 с.

Digitized by Google

въпроси на партийната дейност. Интересни са изводите от първото по рода си в нашата страна социологическо изследване, проведено сред населението на Плевенски окръг и на побратимената с него Ростовска област в СССР. Обобщените резултати от изследването показват, че тези дружески отношения в областта на икономиката съдействуват да се усъвършенствуват структурата и техническото равнище на производството, да се внедрят нови технологии, да се отстранят някои тесни места в работата на предприятията, да се получава ценна техническа документация и се подобрят използването на мощностите и усъвършенствува организацията на труда, да се изучават най-добрите постижения и др. Този положителен опит на Плевенския окръжен комитет заслужава да бъде популяризиран и използван в партийната практика.

В следващата глава — **„Социологическите изследвания и партийното ръководство на социалните процеси“**, авторът започва своя анализ с партийното ръководство на икономиката и на трудовия колектив и потребността от социологически изследвания. И тук връзката се разкрива на базата на богата емпирична информация, получена от социологическо проучване на трудовите колективи от материалното производство на окръга. Проведеното изследване е разкрило самооценката на колективите по цял кръг от въпроси — тяхното функциониране и развитие, ролята им в труда и бита на отделната личност, отношенията в трудовия колектив във вертикален и хоризонтален разрез, културата на взаимоотношенията и др. Изследвания е имало и в селското стопанство и строителството, изводите от които са станали повод за разисквания в бюрото на окръжния комитет на БКП, на партийните и стопанските ръководства, и са съдействували за приемането на съответни управленчески решения.

Авторът подчертава ролята на социологическите изследвания при съставянето на плановете за социалното развитие на трудовите колективи. Изготвянето на плана изисква обективна и пълна информация за тенденциите и закономерностите на социалните процеси и явления, която може да се получи с помощта на емпиричното социологическо изследване. При неговото съставяне от голямо значение е съчетаването на социологическия с икономическия подход.

На основата на богата емпирична информация Ив. Новаков разкрива връзката на социологическите изследвания с ръководството на духовното производство и комуникациите. Той разглежда партийното ръководство на народните съвети, на Комсомола и посочвайки тяхното място и роля, достига до съответни констатации, като предлага някои решения.

В последната глава — **„За по-нататъшно повишаване ефективността на социологическите изследвания в партийната работа“** — се правят изводи и се посочват пътища за постигането на по-висока ефективност от използването на емпиричните проучвания. По-подробно авторът се спира на усъвършенстването на работата на информационно-социологическото звено в окръжния комитет на партията и цялостното, многократно използване на резултатите от социологическите изследвания. Той разсъждава и върху проблемите, които трябва да бъдат решени във връзка с функциите на информационно-социологическото звено на ОК на БКП, и се насочва към неизяснените въпроси на социолога в материалното производство и неговите функции. В тази насока авторът прави интересни предложения. При сегашното анализиране на информацията от емпиричните социологически изследвания социолозите насочват своето внимание предимно към такива величини, които разкриват тенденциите, като слабо анализират или изпускат малките цифри и проценти. Иван Новаков посочва, че е необходимо да се отделя по-голямо внимание на анализа на малките цифри и проценти като изразители на зараждаща се тенденция. Той прави сполучлив опит да разкрие измерителите на ефективността на социологическите изследвания в партийната дейност. Този въпрос е от съществено значение за теорията и практиката и е необходимо неговото по-нататъшно задълбочаване и анализиране с цел да се създава система от показатели, разкриващи споменатата ефективност в отделни направления на партийната дейност.

В предложената книга някои въпроси се нуждаят от доизясняване. Така например независимо от теоретическата яснота относно разликата между социологическите, социалните и комплексните изследвания при емпиричните изследвания на партийната дейност тази разлика не е изяснена напълно. От конкретизация в изложението се нуждаят и някои от елементите на програмата на емпиричното социологическо изследване — предметът и обектът на изследване (с. 14, 33, 53).

В заключение ще отбележим, че в книгата на Иван Новаков се дават редица конкретни препоръки за по-нататъшното усъвършенстване и повишаване ефективността на социологическите изследвания в партийната дейност. В тази насока авторът повдига много нерешени въпроси, които с усилията на заинтересованите институции, ведомства и окръжните комитети на партията могат да намерят своето решение.

Книгата е полезна преди всичко за партийните работници, тъй като тя е богат източник на фактически материал, съдържа много идеи и начини за решаване на някои проблеми, възникващи в партийната дейност — подобряване стила и метода на работа, повишаване на качеството и ефективността на партийната дейност и др. Тя е полезна за социолозите в партийните комитети с теоретическото и най-вече с практическото осветляване на връзката между емпиричните социологически изследвания и партийната дейност, с разкриване на характерните особености на приложението на социологическия подход в областта на партийното строителство.

Никола ГЕОРГИЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

В. И. ЛЕНИН

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 48

В четиридесет и осми том на Събрани съчинения на В. И. Ленин влизат писма, написани през ноември 1910 — юли 1914 г., в периода на новия революционен подем. Те са свързани с произведенията на Ленин, включени в 20—25 том на настоящото издание. В кореспонденцията на Ленин от това време се отразява огромната му идейно-политическа и организаторска работа за подготвянето на VI (Пражка) общоруска конференция на РСДРП, изиграла забележителна роля за изграждането на Болшевишката партия — партия от нов тип, и набелязала политическата линия и тактика на партията в условията на нарастващия революционен подем. В. И. Ленин ръководи изцяло работата на конференцията, състояла се през януари 1912 година. Най-важното ѝ решение е изключването от редиците на РСДРП на меншевиките-ликвидатори. Редица от включените в тома писма характеризират огромната дейност на Ленин в ръководството на болшевишките легални вестници „Звезда", „Невская Звезда" и „Наш путь" и списанията „Мысль" и „Просвещение". Изключително голямо внимание той обръща на създаването на „Правда" — легален работнически вестник от нов тип. Неговите статии в „Правда", многобройните му писма до редакцията определят насоката и характера на вестника като боен орган на революционната партия на работническата класа.

Голямо място в писмата от 1913 г. заемат въпросите за подготовката и провеждането на Краковското и Поронинското съвещание на ЦК с партийните работници. По времето, когато е в Полша (от юни 1912 до август 1914 г.), Ленин установява още по-тесни връзки с полското работническо движение и с полските социалдемократи и им оказва сериозна помощ. Значителна част от кореспонденцията е посветена на борбата на Ленин за чистотата на философските основи на марксизма. Като дава решителен отпор на враговете на марксисткия мироглед в годините на реакцията, той продължава да отбива атаките на ревизионистите срещу марксистката философия и в годините на новия революционен подем. В. И. Ленин и болшевиките неуморно се борят срещу заплахата от империалистическа война. Когато започна Балканската война, през октомври 1912 г., той пише възванието „До всички граждани на Русия" — манифест на ЦК на РСДРП против войната. Материалите от кореспонденцията характеризират В. И. Ленин и като човек, отношението му към семейството и към другите. Пример за внимателно, другарско отношение са писмата му до А. М. Горки.

В том 48 са публикувани 173 писма, които не са включени в предишните издания на съчиненията на В. И. Ленин, като 70 от тях се отпечатват за пръв път, а 14 — за пръв път на руски език.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

Абонирайте се за сп. «ПАРТИЕН ЖИВОТ»

През 1984 година СПИСАНИЕТО ще продължи да разработва проблемите, произтичащи от Дванадесетия конгрес на партията:

— на първо място ще стоят проблемите за качеството на партийната работа — ще бъдат поместени теоретични статии, обмяна на мнения и опит;

— ще осветлява основните въпроси от дейността на първичните партийни организации, как изпълняват ролята си като представители на партията в трудовия колектив и на колектива пред партията, как упражняват функцията си на политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив; ще обобщава и популяризира положителния опит в организацията на работата на партийните бюра, как обогатяват живота и дейността на партийните групи;

— ще разкрива ролята и функциите на общинските партийни комитети като нови ръководни органи на партията, непосредствено свързани с населението, отговорни за осъществяването на социалноикономическите задачи и за възпитанието на трудещите се в селищните системи;

— ще изяснява задачите на окръжните комитети на партията;

— важно място в списанието ще заема работата на партийните комитети и организации за изпълнение на главната задача, поставена от Дванадесетия конгрес за интензификация на народното стопанство, за комплексна механизация и автоматизация на производството и за масово разпространение на челния опит;

— главно внимание ще отделя на работата на кадрите;

— ще продължи да разработва въпросите на идеологическия фронт, на нравственото възпитание;

— ще осигурява системни публикации за опита на КПСС и на останалите братски партии.

Както и досега, списанието ще бъде трибуна за размяна на мнения, събеседник по въпросите, които вълнуват комунистите.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
FEB 6 1984
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

16

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1983 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 *НОЕМВРИ* *1983 година* *XXX*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

В. Първенков — Столичните комунисти в авангарда на борбата . 3
Д. Лулчев — Интензификацията и качеството 6
Л. Даковски — „Институт—завод—съвместен насрещен план" . . 10
Л. Димитров — Ясни цели — конкретни действия 16
С. Стоянов — Териториална система за управление на качеството . 18
К. Дьолева — Всеки да поеме своя дял 20

●

Г. Бърдаров — Влиянието на науката върху качеството на партийната дейност 25

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Съйков — Делегатът 32

Партийният комитет

Б. Ангелов — Действена връзка с хората 39

Ръководно политическо ядро и първообраз

Ефективност на учебно-възпитателната работа

А. Шентова — Подготовка за пълноценна реализация 43
Б. Стоилова — В атмосфера на взискателност и творчество . . . 48
П. Алексиева — Да пазим и да създаваме! 52
И. Станков — Коефициент на безпокойството 54

Digitized by Google

Отчетно-изборните събрания в партийните групи

Д. Радева — Разговор за отговорността 58
Б. Денков — Най-непосредствената среда 63
И. Васев — Творческа „зараза“ в здравното заведение 66

Активната позиция на комуниста

* — Нашата публицистична анкета: **И. Димитров, П. Максимов, А. Касчиев** 69

Страница на редактора

А. Стамболиев — Настроението 74

●

П. Бобанац — Проблем на селищните системи 75

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

А. Коровицин — В тясна взаимовръзка 80

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Кралев — С лозунг и щрих 84
Д. Тодоров — Историческа присъда над фашизма 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

И. Мичев — Организацията удесеторява силите 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2875. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 8. XI. 1983 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

На Националната партийна конференция „... трябва да отидем с изяснени теоретически позиции, с практически програми и с реални изменения в производствената дейност. Разбира се, само за няколко месеца прелом в качеството ние няма да направим. Но няма място и за никакво изчакване, за никакво бавене".

Тодор Живков

Политически щаб, ръководител и координатор на конкретната дейност на хилядната армия от комунисти в столицата за високо качество на продукцията е Софийският градски комитет на БКП.

Какви са част от реалните дела, постигнатите успехи, замислите в столичната партийна организация в подготовката за Националната партийна конференция — за това се разказва в поместените материали.

СТОЛИЧНИТЕ КОМУНИСТИ В АВАНГАРДА НА БОРБАТА

ВАСИЛ ЦЪРВЕНКОВ
секретар на ГК на БКП — София

Решението на Централния комитет на БКП за свикване на Националната партийна конференция по въпросите на качеството, съдържателната научно аргументирана и програмна реч на другаря Тодор Живков на Варненското национално съвещание се посрещнаха с всеобщо одобрение, подкрепа и убеждение от всички трудещи се в столицата.

Софийската градска партийна организация винаги е проявявала стремеж своевременно да откликва на решенията на високите форуми на партията, на решенията на Централния комитет, на Политбюро, на задачите, поставени от генералния секретар на Централния комитет на БКП Тодор Живков, правилно да изяснява стратегическия им замисъл и творчески, съобразно специфичните условия на столичния град да организира тяхното изпълнение.

Digitized by Google

И сега под ръководството на градския комитет и районните комитети на БКП **цялата идеологическа, организаторска и политическа работа на столичната партийна организация се насочи към последователното разкриване на проблемите на качеството и дисциплината във всички звена на столичния производствен комплекс.** За предприемане на бързи и решителни действия за коренно преустройство на дейността на трудовите колективи, за постигане на реални практически резултати още до Националната партийна конференция.

Комунистите са дълбоко убедени, че **изпълнението на стратегическата задача на Дванадесетия конгрес за ускорена интензификация е в тясна взаимовръзка с радикалното решаване на проблемите на техническото равнище и качеството на продукцията.** Ето защо в програмите за интензификация на отраслите на столичната икономика, утвърдени на съвместни заседания на бюрото на градския комитет на БКП и колегиумите на съответните министерства, основно място заемат мероприятията, осигуряващи **внедряването на нови висококачествени изделия на основата на авангардни технологии.**

Първенците от столичната работническа класа призоваха всички на съревнование за достойна среща на Националната партийна конференция с конкретни резултати — предсрочно достигане на петилетната производителност на труда още през юбилейната 1984 година, предсрочно внедряване на 105 нови технологии с икономически ефект над 110 млн. лева, увеличаване обема на новата патентноспособна продукция, завоюване на званието „Качественик“ от още 11 500 работници и на званието „Колектив за високо качество“, „Колектив без рекламации“ от 530 бригади и звена.

Главно съдържание в работата на градската партийна организация за достойна среща на Националната партийна конференция **е провеждането на обществено-държавния преглед за повишаване качеството и техническото равнище на продукцията.** Под ръководството на градския комитет на партията изградените градски и районни щабове изпълняват разгърнати програми. С проведените събрания във всички трудови колективи, съвещания, срещи, разговори и дискусии в града се създаде атмосфера за творческа изява на трудовите колективи в решаване на комплекса от задачи по подобряване на качеството и за най-пълно разкриване на съществуващите резерви.

Свой принос в цялостната работа по повишаване качеството на продукцията имат и заводските и районните кабинети по качеството. Главно съдържание в работата им е популяризирането на челните постижения, обмяната на най-добрия наш и чужд опит, обучението на работниците и специалистите по проблемите на управление на качеството, стандартизацията и метрологията. Добро начало е поставено в предприятията на стопанския комбинат за оловно-цветни метали „Димитър Ганев“, Завода за металорежещи машини, жп завод „Георги Димитров“, комбината за електрокари „6-и септември“, вълнено-текстилния комбинат „Начо Иванов“, завода за електрически мотриси „Средец“ и други.

За по-нататъшното мобилизиране на усилията на трудовите колективи допринесе извършената работа за **усъвършенстване на системата за водене на социалистическото съревнование** в града, за засилване ролята на показателите, свързани с качеството на произведената продукция. В редица заводи при определянето на индивидуални и колективни първенци основен показател е вече именно качеството на произвежданата продукция.

Специално внимание в процеса на провеждането на прегледа се обръща и на всеобщото **използване на икономическите лостове** като мощно средство и силна бариера срещу ниското качество по цялата

Digitized by Google

верига разработка — проектиране, производство — реализация. Усилията са насочени преди всичко за усъвършенстване и разширяване на вътрешностопанската сметка, за укрепване на икономическата отговорност на основата на вътрешнозаводската организация на работната заплата, строгото прилагане на принципите за заплащане според количеството и качеството на труда. В голяма част от предприятията са преразгледани вътрешните правила за организация на работната заплата. Направените изменения и допълнения утвърждават по-високи стимули и санкции, така че формирането на значителна част от работната заплата да зависи от качеството на произвежданата продукция.

При решаване на проблемите по качеството важна роля се пада на **комплексните системи за управление на качеството.** В хода на провеждания преглед в столичните предприятия се извършва значителна работа за превръщането им в неразделна част от цялостната система за управление. Опитът на 157 столични предприятия показа, че тези системи са ефективно средство за трайно повишаване на качеството.

Особено внимание се обръща за **издигането на техническото равнище на структуроопределящата продукция,** за повишаване на нейната експертна рентабилност. Извършеният анализ за състоянието на 100-те структуроопределящи изделия даде възможност да се определят насоките на дейността за извеждането им до равнището на най-добрите световни образци. Разработените в тази връзка програми до края на петилетката съдържат и мероприятия, предвиждащи **постигането на конкретни резултати още до Националната партийна конференция.** Първите положителни изменения вече са налице. Снемат се от производство редица морално остарели и неефективни изделия, между които са универсалните стругове с ръчно управление, нископроизводствени електрокари и мотокари, част от компресорните хладилни агрегати, някои видове автомобилни гуми и други. Внедряват се съвременни и авангардни технологии, усвоява се производството на редица нови висококачествени изделия. Повишава се качеството на изделията, утвърдени с Постановление № 20 на Министерския съвет.

Заключителен етап на държавно-обществения преглед е провежданият по решение на бюрото на градския комитет на БКП месец на качеството в столицата. Това е месец на равносметка за постигнатите конкретни практически резултати и набелязване на предстоящите задачи за достойна среща на Националната партийна конференция.

Цялата идеологическа, политическа и организаторска дейност, която се провежда през месеца на качеството, е ново, по-високо стъпало в мобилизиране творческата и трудовата активност на комунистите и всички трудещи се за създаване на истинско движение за високо качество. Сред мероприятията важно място заема единният политически ден в столицата на тема „Високото качество и съзнателната дисциплина — патриотичен дълг и нравствени критерии за всеки колектив и труженик в столицата“.

Месецът на качеството съвпада с отчетно-изборните събрания. Под ръководството на градския и районните комитети на БКП се реализират единство и последователност на неговите цели и задачи със съдържанието на отчетните събрания на партийните групи, с обсъжданията на годишните събрания, с решенията и плановете на партийните организации, с поръченията на всеки комунист.

Направленията на дейността, задачите на Софийската градска партийна организация за последователно решаване проблемите на качеството и дисциплината във всички звена на столичния територи-

Digitized by Google

И сега под ръководството на градския комитет и районните комитети на БКП **цялата идеологическа, организаторска и политическа работа на столичната партийна организация се насочи към последователното разкриване на проблемите на качеството и дисциплината във всички звена на столичния производствен комплекс.** За предприемане на бързи и решителни действия за коренно преустройство на дейността на трудовите колективи, за постигане на реални практически резултати още до Националната партийна конференция.

Комунистите са дълбоко убедени, че **изпълнението на стратегическата задача на Дванадесетия конгрес за ускорена интензификация е в тясна взаимовръзка с радикалното решаване на проблемите на техническото равнище и качеството на продукцията.** Ето защо в програмите за интензификация на отраслите на столичната икономика, утвърдени на съвместни заседания на бюрото на градския комитет на БКП и колегиумите на съответните министерства, основно място заемат мероприятията, осигуряващи **внедряването на нови висококачествени изделия на основата на авангардни технологии.**

Първенците от столичната работническа класа призоваха всички на съревнование за достойна среща на Националната партийна конференция с конкретни резултати — предсрочно достигане на петилетната производителност на труда още през юбилейната 1984 година, предсрочно внедряване на 105 нови технологии с икономически ефект над 110 млн. лева, увеличаване обема на новата патентноспособна продукция, завоюване на званието „Качественик“ от още 11 500 работници и на званието „Колектив за високо качество“, „Колектив без рекламации“ от 530 бригади и звена.

Главно съдържание в работата на градската партийна организация за достойна среща на Националната партийна конференция **е провеждането на обществено-държавния преглед за повишаване качеството и техническото равнище на продукцията.** Под ръководството на градския комитет на партията изградените градски и районни щабове изпълняват разгърнати програми. С проведените събрания във всички трудови колективи, съвещания, срещи, разговори и дискусии в града се създаде атмосфера за творческа изява на трудовите колективи в решаване на комплекса от задачи по подобряване на качеството и за най-пълно разкриване на съществуващите резерви.

Свой принос в цялостната работа по повишаване качеството на продукцията имат и заводските и районните кабинети по качеството. Главно съдържание в работата им е популяризирането на челните постижения, обмяната на най-добрия наш и чужд опит, обучението на работниците и специалистите по проблемите на управление на качеството, стандартизацията и метрологията. Добро начало е поставено в предприятията на стопанския комбинат за оловно-цветни метали „Димитър Ганев“, Завода за металорежещи машини, жп завод „Георги Димитров“, комбината за електрокари „6-и септември“, вълнено-текстилния комбинат „Начо Иванов“, завода за електрически мотриси „Средец“ и други.

За по-нататъшното мобилизиране на усилията на трудовите колективи допринесе извършената работа за **усъвършенстване на системата за водене на социалистическото съревнование** в града, за засилване ролята на показателите, свързани с качеството на произведената продукция. В редица заводи при определянето на индивидуални и колективни първенци основен показател е вече именно качеството на произвежданата продукция.

Специално внимание в процеса на провеждането на прегледа се обръща и на всеобщото **използване на икономическите лостове** като мощно средство и силна бариера срещу ниското качество по цялата

Digitized by Google

верига разработка — проектиране, производство — реализация. Усилията са насочени преди всичко за усъвършенствуване и разширяване на вътрешностопанската сметка, за укрепване на икономическата отговорност на основата на вътрешнозаводската организация на работната заплата, строгото прилагане на принципите за заплащане според количеството и качеството на труда. В голяма част от предприятията са преразгледани вътрешните правила за организация на работната заплата. Направените изменения и допълнения утвърждават по-високи стимули и санкции, така че формирането на значителна част от работната заплата да зависи от качеството на произвежданата продукция.

При решаване на проблемите по качеството важна роля се пада на **комплексните системи за управление на качеството.** В хода на провеждания преглед в столичните предприятия се извършва значителна работа за превръщането им в неразделна част от цялостната система за управление. Опитът на 157 столични предприятия показа, че тези системи са ефективно средство за трайно повишаване на качеството.

Особено внимание се обръща за **издигането на техническото равнище на структуроопределящата продукция,** за повишаване на нейната експертна рентабилност. Извършеният анализ за състоянието на 100-те структуроопределящи изделия даде възможност да се определят насоките на дейността за извеждането им до равнището на най-добрите световни образци. Разработените в тази връзка програми до края на петилетката съдържат и мероприятия, предвиждащи **постигането на конкретни резултати още до Националната партийна конференция.** Първите положителни изменения вече са налице. Снемат се от производство редица морално остарели и неефективни изделия, между които са универсалните стругове с ръчно управление, нископроизводствени електрокари и мотокари, част от компресорните хладилни агрегати, някои видове автомобилни гуми и други. Внедряват се съвременни и авангардни технологии, усвоява се производството на редица нови висококачествени изделия. Повишава се качеството на изделията, утвърдени с Постановление № 20 на Министерския съвет.

Заключителен етап на държавно-обществения преглед е провежданият по решение на бюрото на градския комитет на БКП месец на качеството в столицата. Това е месец на равносметка за постигнатите конкретни практически резултати и набелязване на предстоящите задачи за достойна среща на Националната партийна конференция.

Цялата идеологическа, политическа и организаторска дейност, която се провежда през месеца на качеството, е ново, по-високо стъпало в мобилизиране творческата и трудовата активност на комунистите и всички трудещи се за създаване на истинско движение за високо качество. Сред мероприятията важно място заема единният политически ден в столицата на тема „Високото качество и съзнателната дисциплина — патриотичен дълг и нравствени критерии за всеки колектив и труженик в столицата".

Месецът на качеството съвпада с отчетно-изборните **събрания.** Под ръководството на градския и районните комитети на БКП се реализират единство и последователност на неговите цели и задачи със съдържанието на отчетните събрания на партийните групи, с обсъжданията на годишните събрания, с решенията и плановете на партийните организации, с поръченията на всеки комунист.

Направленията на дейността, задачите на Софийската градска партийна организация за последователно решаване проблемите на качеството и дисциплината във всички звена на столичния територи-

Digitized by Google

ално-производствен комплекс са набелязани в утвърдената от пленума програма на градския комитет на БКП за достойно посрещане на Националната партийна конференция и 40-годишнината от победата на социалистическата революция в България. Тази програма предвижда преди всичко **мерки за усъвършенстване стила и методите на работа на партийните органи, за укрепване боеспособността на партийните организации и по-нататъшното им развитие като политическо ядро на трудовите колективи, за създаване на условия за разгръщане на творческите сили, активността и инициативата на трудовите колективи в борбата им за високо качество.** Предвидени са редица конкретни форми и средства за обезпечаване на единство в политическата и организаторската работа, за да се постигне желаният прелом.

В програмата са определени и основните **конкретни направления за решително издигане качеството на софийската продукция; повишаване ефективността на управлението на качеството; издигане ролята на научните и инженерно-внедрителските звена; повишаване равнището и подготовката на изпълнителските кадри и конкретни мерки за повишаване качеството на продукцията в промишлеността и строителството и другите отрасли на столичното стопанство.**

Единни и сплотени около ленинската априлска линия на партията, трудещите се от столицата изпълват своя труд с ново съдържание, обогатяват с нови форми борбата за всестранно разкриване и използване на интензивните фактори, всеотдайно и неотстъпно воюват за решително повишаване на качеството.

ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА И КАЧЕСТВОТО

ДЕЛЧО ЛУЛЧЕВ
секретар на градския комитет на БКП и
председател на градския съвет на научно-техническите съюзи

Работата на столичната партийна организация за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес протича под приетия на градската конференция девиз „През осмата петилетка — ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит, високо качество и рентабилност!“

Решението на Централния комитет на БКП за насрочване на Националната партийна конференция, задачите за нейната подготовка поставиха начало на нов етап в отговорната обществена работа и на научно-техническите съюзи. Речта на генералния секретар на нашата партия Тодор Живков пред Варненското съвещание насочи съюза да намери своето място в решаване на поставените проблеми. Под ръководството на градския комитет на БКП Софийската градска организация на научно-техническите съюзи предприе действени мерки за пряко участие на съюзните дружества в **рязкото подобряване на качеството, дисциплината и производителността на труда.** За разгръщане на творческата инициатива на работници и специалисти се организират творчески групи по качеството на производството. Такива групи вече успешно функционират в 4 столични предприятия: желе-

Digitized by Google

зопътния завод „Георги Димитров“, вълненотекстилния комбинат „Начо Иванов“, завод „Лиляна Димитрова“, хладилния завод „Антон Иванов“. По решение на бюрото на градския комитет на БКП започна процес на бързо разпространение на началния опит с оглед до края на годината да бъдат обхванати над 30 нови ведущи столични предприятия.

Творческите групи по качеството, изградени на доброволния принцип, насочват своята дейност към усъвършенстване на производството, повишаване чувството за отговорност към заводската марка с крайна цел — постигане само висококачествена продукция. В целия този процес от изключителна важност е взаимодействието между кабинетите по качеството. А в столицата вече са изградени 56 такива обществено-държавни органи.

Макар и все още в началото, опитът показва, че творческите групи по качеството са добър помощник на партийните организации за въвличане на широк кръг от специалисти и производственици в решаването на важния проблем. В завода за хладилници „Антон Иванов“ например под ръководството на заводската партийна организация се сформираха 3 творчески групи. Добре подбраните техни ръководители преминаха кратко обучение, след което бяха изградени звена от инициативни новатори в цеховите колективи. Партийният комитет насочи работата на групите към разкриване на резерви преди всичко в производствената работа на завода, като наред с това издири и предложи изменение на външните фактори, от които зависи качеството на продукцията.

Заводският партиен комитет при железопътния завод „Георги Димитров“ също изведе на преден план работата по подобряване качеството на продукцията. В тази насока в завода се изградиха четири творчески групи по качеството. Приета е план-програма за работа, организират се срещи за обучение на членовете на групите. Партийният комитет периодично разглежда тяхната работа. За кратък период са набелязани и разгледани 25 технически проблема с икономически ефект до края на 1983 година над 20 000 лв.

От тях се открояват:

● Една от групите предложи конструктивни изменения — подобряване качеството на пластмасов лабиринтен пръстен с въвеждане на 100-процентов контрол, нова инструментална екипировка при монтажа.

● Подобряване надеждността на САБ-регулатора и гарантиране експлоатационните му качества. В резултат на проведените наблюдения и изпитания от творческата група по качеството се установи, че е необходимо да се повиши якостта на материала, което наложи да бъде изменена марката на материала. Получи се по-висока твърдост, с което се подобри надеждността на регулатора в експлоатационните условия.

За добрите и положителни резултати в областта на качеството в завода спомага и създаденият **производствено-технически съвет, който решава конкретни технически проблеми.** Съвместната работа на творческите групи по качеството и производствено-техническия съвет позволява и създава условия за активна рационализаторска дейност и сформиране на колективи по реда на петдесет и девето разпореждане на Министерския съвет.

Разбира се, многопосочни са действията на съюза, личният пример на комунистите в борбата за повишаване качеството на продукцията. Но всички инициативи, мероприятия в това отношение са само една част от неговата дейност за осъществяване на стратегията, която начерта Дванадесетият конгрес за повсеместна интензификация.

В София в дружествата на научно-техническите съюзи са организирани над 55 хиляди специалисти, които чрез съюзните дружества

Digitized by Google

в предприятията, отраслите и столичните райони дават своя принос за реализиране на поставената от градския комитет на партията цел: със свои специфични форми на работа да спомагат за решаване на най-актуалните проблеми, свързани с интензификацията на столичната икономика. Затова и **партийното ръководство на дейността на звената на научно-техническите съюзи има единствен критерий за оценка на извършваното от тях — резултатността от проведените мероприятия!**

Една от формите, чрез които се въвличат в работа голям брой специалисти, са научно-техническите мероприятия с тематика, свързана с основните проблеми на интензификацията на икономиката. С тях главно вниманието се насочва към внедряването на направените предложения, водещи до икономия на жив и овеществен труд и повишаване качеството на продукцията.

Особени грижи се полагат за внедряване на комплексна автоматизация и механизация в производството и инженерния труд. Създаденият **съвет по автоматизация** разработи петилетна програма, в която са ангажирани 145 научно-технически дружества от стопански и научни организации за реализация на 318 комплексни задачи. В столицата бяха организирани 186 **бюра за автоматизация и механизация на обществени начала,** които оказват съдействие на стопанските ръководства в създаване и реализиране на работни програми за интензификация на производството. Резултатна е дейността на бюрата в редица столични предприятия като: Завода за металорежещи машини, заводите „Георги Костов", „Толбухин", комбинатите „Димитър Ганев", „Димитър Тошков"...

Под ръководството на партийните комитети се проведе преглед в 19 столични предприятия, насочени към оценка на степента на интензификация на производствените процеси. С интерес се посрещнаха **научно-техническите конференции по автоматизацията на инженерния труд, по механизацията на тежкия и непривлекателен труд** в ремонтната дейност, в енергетиката, по електронизацията на столичната промишленост и други. Осъществиха се също научно-технически мероприятия, свързани с използването на персоналните миникомпютри, механизиране на карното производство, внедряване на промишлени манипулатори и роботи, механизация на монтажните процеси, внедряване на електронни системи за управление на складовите бази и други.

С осъществените научно-технически мероприятия се реализира значителен ефект. Така например в стопанския металургичен комбинат „Л. И. Брежнев" бе проведено научно-техническо съвещание на тема „Повишаване икономичността на топлоелектрическата централа и оползотворяване вторичните енергоресурси". Участващите специалисти направиха 19 препоръки с общ икономически ефект 18 млн. лева. Разработени бяха и научно-технически мероприятия, с реализацията на които по-късно в Софийския химически комплекс, в машиностроенето, в леката промишленост се постигнаха значителни резултати.

Съществен е приносът на научно-техническите съюзи и в разработване и реализиране на мероприятия **за ефективно използване на материалните и енергийните ресурси.**

Създадените **градска и районни комисии** подпомагат дружествата в стопанските научновнедрителски организации да извършват дейности с конкретни измерения. През май 1982 година научно-техническите съюзи получиха партийна задача да проведат обществен преглед с цел постигане съществено снижаване на материалните разходи. В прегледа се включиха 214 столични предприятия. Под ръководството на партийните организации научно-техническите организации привлякоха в ра-

Digitized by Google

ботата за решаване на задачите както специалистите съюзни членове, така и стопанските и държавните органи. По този начин се разкриха резерви за над 34 млн. лева, реално довели до икономии от материални разходи над плана с над 40 млн. лева за годината. Създадените обществено-държавни групи продължиха работата си и през 1983 година, като само през първото полугодие са реализирани над 16 млн. лева от общо 964 предложения.

В отговор на потребностите на столичната икономика научно-техническите съюзи насочват **изобретателската и рационализаторската си дейност** в главното стратегическо направление. Един анализ на градския тематичен план сочи, че всичките 369 теми обхващат особено актуални проблеми. Въпросите на автоматизацията и механизацията заемат 28 на сто от общия обем на тематичния план; 40 на сто третират ефективното използване на материалните и енергийните ресурси; 20 на сто са съвсем пряко насочени към повишаване качеството на продукцията; 12 на сто са за разширяване асортимента и повишаване качеството на стоките за народно потребление.

През първото полугодие на 1983 година над 12 хиляди рационализатори и изобретатели са дали близо 8 хиляди предложения. За същото време са внедрени 2800 от тях. Градският комитет на партията непрекъснато повишава взискателността си към партийните комитети и дейците на научно-техническите съюзи максимален процент от направените предложения да се реализират в практиката. Ето защо дейността на научно-техническите дружества не се ограничава само до разработки, а **чрез създадените научно-технически колективи, конструкторски бюра и бюра за експериментиране на обществени начала се постига внедряване на мероприятията с максимален икономически ефект.** От 1982 година в резултат на тяхната съвместна дейност с градския съвет на БПС и градския комитет на ДКМС успешно се прилага формата за ускорено внедряване — открито разглеждане на невнедрени изобретения и рационализации, при което предложенията се обсъждат от широк кръг специалисти и заинтересовани лица с оглед скъсяване пътя на внедряването.

В резултат на тези открити разглеждания на невнедрени изобретения и рационализации за период по-малко от една година са приети за внедряване над 100 предложения, чието реализиране е било неоправдано отлагано. Икономическият ефект само от това мероприятие надвишава 5 млн. лева.

За осигуряване инженерна и икономическа подкрепа при разработване и изчисляване на икономическия ефект, експериментиране и внедряване на предложенията са сформирани 230 конструктивни бюра на обществени начала, разполагащи със 105 бази. Само за първото полугодие на тази година те са експериментирали и подготвили за внедряване 640 предложения с очакван ефект близо 10 млн. лева. Особено активни са деятелите на научно-техническите съюзи в експерименталните бази на обществени начала в държавното стопанско обединение „Инжстрой", Химико-фармацевтичния комбинат, заводите „Арома", „Вълчо Иванов" и други.

Съществен принос във внедряване на съвременни наши и чужди постижения, челен опит, нови технологии имат групите на научно-техническите съюзи, работещи **проекти по системата на 646-о решение на Министерския съвет.** Това е форма за творческа реализация на специалистите, при което се изготвят проектно-сметни документации за осъществяване реконструкция и модернизация на производствени мощности, усъвършенстване на технологии, внедряване автоматизирани системи и комплексна механизация на процесите, икономия на ресурси и повишаване на качеството. Тези проекти отчитат челните постижения в дадена област и целят рязко повишаване на технико-

Digitized by Google

в предприятията, отраслите и столичните райони дават своя принос за реализиране на поставената от градския комитет на партията цел: със свои специфични форми на работа да спомагат за решаване на най-актуалните проблеми, свързани с интензификацията на столичната икономика. Затова и **партийното ръководство на дейността на звената на научно-техническите съюзи има единствен критерий за оценка на извършваното от тях — резултатността от проведените мероприятия!**

Една от формите, чрез които се въвличат в работа голям брой специалисти, са научно-техническите мероприятия с тематика, свързана с основните проблеми на интензификацията на икономиката. С тях главно вниманието се насочва към внедряването на направените предложения, водещи до икономия на жив и овеществен труд и повишаване качеството на продукцията.

Особени грижи се полагат за внедряване на комплексна автоматизация и механизация в производството и инженерния труд. Създаденият **съвет по автоматизация** разработи петилетна програма, в която са ангажирани 145 научно-технически дружества от стопански и научни организации за реализация на 318 комплексни задачи. В столицата бяха организирани 186 **бюра за автоматизация и механизация на обществени начала,** които оказват съдействие на стопанските ръководства в създаване и реализиране на работни програми за интензификация на производството. Резултатна е дейността на бюрата в редица столични предприятия като: Завода за металорежещи машини, заводите „Георги Костов", „Толбухин", комбинатите „Димитър Ганев", „Димитър Тошков" ...

Под ръководството на партийните комитети се проведе преглед в 19 столични предприятия, насочени към оценка на степента на интензификация на производствените процеси. С интерес се посрещнаха **научно-техническите конференции по автоматизацията на инженерния труд, по механизацията на тежкия и непривлекателен труд** в ремонтната дейност, в енергетиката, по електронизацията на столичната промишленост и други. Осъществиха се също научно-технически мероприятия, свързани с използването на персоналните миникомпютри, механизиране на карното производство, внедряване на промишлени манипулатори и роботи, механизация на монтажните процеси, внедряване на електронни системи за управление на складовите бази и други.

С осъществените научно-технически мероприятия се реализира значителен ефект. Така например в стопанския металургичен комбинат „Л. И. Брежнев" бе проведено научно-техническо съвещание на тема „Повишаване икономичността на топлоелектрическата централа и оползотворяване вторичните енергоресурси". Участващите специалисти направиха 19 препоръки с общ икономически ефект 18 млн. лева. Разработени бяха и научно-технически мероприятия, с реализацията на които по-късно в Софийския химически комплекс, в машиностроенето, в леката промишленост се постигнаха значителни резултати.

Съществен е приносът на научно-техническите съюзи и в разработване и реализиране на мероприятия **за ефективно използване на материалните и енергийните ресурси.**

Създадените **градска и районни комисии** подпомагат дружествата в стопанските научновнедрителски организации да извършват дейности с конкретни измерения. През май 1982 година научно-техническите съюзи получиха партийна задача да проведат обществен преглед с цел постигане съществено снижаване на материалните разходи. В прегледа се включиха 214 столични предприятия. Под ръководството на партийните организации научно-техническите организации привлякоха в ра-

Digitized by Google

ботата за решаване на задачите както специалистите съюзни членове, така и стопанските и държавните органи. По този начин се разкриха резерви за над 34 млн. лева, реално довели до икономии от материални разходи над плана с над 40 млн. лева за годината. Създадените обществено-държавни групи продължиха работата си и през 1983 година, като само през първото полугодие са реализирани над 16 млн. лева от общо 964 предложения.

В отговор на потребностите на столичната икономика научно-техническите съюзи насочват и **изобретателската и рационализаторската си дейност** в главното стратегическо направление. Един анализ на градския тематичен план сочи, че всичките 369 теми обхващат особено актуални проблеми. Въпросите на автоматизацията и механизацията заемат 28 на сто от общия обем на тематичния план; 40 на сто третират ефективното използване на материалните и енергийните ресурси; 20 на сто са съвсем пряко насочени към повишаване качеството на продукцията; 12 на сто са за разширяване асортимента и повишаване качеството на стоките за народно потребление.

През първото полугодие на 1983 година над 12 хиляди рационализатори и изобретатели са дали близо 8 хиляди предложения. За същото време са внедрени 2800 от тях. Градският комитет на партията непрекъснато повишава взискателността си към партийните комитети и дейците на научно-техническите съюзи максимален процент от направените предложения да се реализират в практиката. Ето защо дейността на научно-техническите дружества не се ограничава само до разработки, а **чрез създадените научно-технически колективи, конструкторски бюра и бюра за експериментиране на обществени начала се постига внедряване на мероприятията с максимален икономически ефект.** От 1982 година в резултат на тяхната съвместна дейност с градския съвет на БПС и градския комитет на ДКМС успешно се прилага формата за ускорено внедряване — открито разглеждане на невнедрени изобретения и рационализации, при което предложенията се обсъждат от широк кръг специалисти и заинтересовани лица с оглед скъсяване пътя на внедряването.

В резултат на тези открити разглеждания на невнедрени изобретения и рационализации за период по-малко от една година са приети за внедряване над 100 предложения, чието реализиране е било неоправдано отлагано. Икономическият ефект само от това мероприятие надвишава 5 млн. лева.

За осигуряване инженерна и икономическа подкрепа при разработване и изчисляване на икономическия ефект, експериментиране и внедряване на предложенията са сформирани 230 конструктивни бюра на обществени начала, разполагащи със 105 бази. Само за първото полугодие на тази година те са експериментирали и подготвили за внедряване 640 предложения с очакван ефект близо 10 млн. лева. Особено активни са деятелите на научно-техническите съюзи в експерименталните бази на обществени начала в държавното стопанско обединение „Инжстрой“, Химико-фармацевтичния комбинат, заводите „Арома“, „Вълчо Иванов“ и други.

Съществен принос във внедряване на съвременни наши и чужди постижения, челен опит, нови технологии имат групите на научно-техническите съюзи, работещи **проекти по системата на 646-о решение на Министерския съвет.** Това е форма за творческа реализация на специалистите, при което се изготвят проектно-сметни документации за осъществяване реконструкция и модернизация на производствени мощности, усъвършенстване на технологии, внедряване автоматизирани системи и комплексна механизация на процесите, икономия на ресурси и повишаване на качеството. Тези проекти отчитат челните постижения в дадена област и целят рязко повишаване на технико-

Digitized by Google

икономическото, технологическото и организационното равнище на производството с краен ефект повишаване на качеството при намалени разходи. За ефекта на тази обществена дейност може да се съди по това, че за годината са сключени договори с 331 колектива, чиято работа надвишава проектантския хонорар, получаван от някои от водещите проектни институти в страната.

И друг възлов проблем, в решаването на който намират своето място научно-техническите съюзи, е повишаването **производителността на труда.** Към това именно са насочени голяма част от научно-техническите мероприятия, рационализации и изобретения. Полагат се системни грижи за намаляване на ръчния и непривлекателен труд в столичното стопанство. Неотдавна съвместно със Столичния народен съвет и градския съвет на Българските професионални съюзи се проведе пленум-сесия, където бе приета специална програма за работа по намаляване на ръчния и непривлекателен труд — възлов проблем, който не само води до по-висока производителност на труда, но е и крупен социален въпрос. Тази програма обхваща периода до 1985 година.

«ИНСТИТУТ — ЗАВОД — СЪВМЕСТЕН НАСРЕЩЕН ПЛАН»

проф. ЛЮДМИЛ ДАКОВСКИ
д-р на техническите науки

По инициатива и под ръководството на Софийския градски комитет на БКП в столицата се прилага опитът на братска Москва за укрепване сътрудничеството между двете основни страни в процеса „изследване—внедряване—производство“ — колективите на научните и на стопанските организации.

Научноизследователски институти и промишлени предприятия от два столични района (Димитровски и Коларовски) през 1973 година за първи път поставиха своето сътрудничество на планова основа, като заработиха по инициативата „Институт—завод—съвместен насрещен план“. Сред пионерите бяха Институтът за топлотехническо и енергетично машиностроене с кабелния завод „Г. Кирков“, Институтът по химико-фармацевтична промишленост с Химико-фармацевтичния завод и фабрика „Арома“, Институтът по радиоелектроника със слаботоковия завод „Кл. Ворошилов“, Институтът по съобщителна техника и Завода за телефонна и телеграфна техника. Всестранната подкрепа и помощ на бюрото на градския комитет, значителната организаторска и партийно-политическа работа на районните комитети на БКП за популяризирането на тази ценна инициатива доведоха до разширяването на нейния обхват вече като инциатива „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план“. До края на 1974 година бяха сключени 60 договора между институти, висши учебни заведения, бази за развитие и внедряване, заводи и предприятия.

Digitized by Google

Инициативата прекрачи границите на столицата, като редица софийски институти заработиха по съвместни насрещни планове с предприятия от страната.

Натрупаният богат опит в столицата по прилагането на инициативата показва, че **тя е действена форма за интегриране на науката с производството, за органическо съчетаване на етапите от цикъла „изследване—внедряване—производство“.** Основана на творческото сътрудничество и социалистическата взаимопомощ между колективите от специалисти и производствените колективи, тя **създава много добри условия със съгласуването на насрещните им планове да се проявят предимствата на програмно-целевия и комплексен подход за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес, за постигане на високо качество на всички етапи — от разработката до реализацията на готовата продукция.**

В многообразието от форми за проявление на инициативата се изявява творчеството на масите и съществува методическо единство, което дава нови възможности за усъвършенстване на партийното ръководство и контрол, за повишаване ролята и отговорността на обществените органи и организации.

В съвместните колективи за изследване—проектиране—внедряване се изграждат временни партийни и обществени организации. Те се явяват сполучлива форма за насочване на политическата и организаторската работа към основната им задача. Така например създаденият съвместен колектив на Института за електрокари и мотокари и комбината за електрокари „6-и септември“ с временна партийна организация съумя в рекордно кратки срокове да разработи и внедри фамилията електрокари „Дружба“. Със съсредоточаването върху съществени и високоефективни за производството задачи, като работят по съвместни или съгласувани насрещни планове, се повишава възвръщаемостта на вложените средства за научна и развойна дейност.

В подготовката ни да посрещнем с реални дела Националната партийна конференция по качеството, когато „... търсим генерално решение на проблема за качеството, този наистина кардинален проблем на настоящата и на бъдещата ни работа по изграждането на зрелия социализъм“[1] инициативата за работа по съвместните насрещни планове между заводите и звената за научно обслужване предлага богати възможности „повишаването на качеството... да се осигурява комплексно, във всички фази на възпроизводствения процес“[2].

Най-тясната връзка между разработващия институт и усвояващия завод е необходима предпоставка за „коренен поврат в повишаване качеството на продукцията...“[3], в усвояването и прилагането на основните принципи на съвременното разбиране за дейността по качеството.

Качеството не може да бъде обект на компромис. Компромисът в работата на единия от партньорите е еквивалентен на подвеждане на другия партньор. Облекчаването на собствената задача най-често е свързано с решаването на проблеми по себестойността, почти винаги има като резултат усложняването на задачата на следващия по възпроизводствената верига.

Високо качество може да се постигне и поддържа само чрез щателно обмислена съвкупност от действия по предотвратяване на дефек-

---

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество. Реч пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна, 30. V. 83 г., Партиздат, София, 1983, с. 5.

[2] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество..., с. 21.

[3] Пак там, с. 20.

Digitized by Google

тите. Мерките за контрол в това отношение и работата по отстраняването на пропуските не могат да гарантират високо качество. **На всички стадии — от изследването, проектирането и внедряването до реализацията на готовото изделие — следва своевременно да се разкриват и отстраняват всички причини, които могат да компрометират качеството, т. е. качеството непрекъснато да се „вгражда“ в изделието.** Пример в това направление е щателно разработената система от технически и организационни мероприятия на най-големия институт на територията на район „Христо Ботев“ — Централния институт по изчислителна техника — за работа по подобряване функционалните параметри на вече внедрени изделия.

Една от най-съществените страни на инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен наорещен план“, която все още не се използва пълноценно, е **доказването на високото качество на научните и проектно-конструкторските разработки в заводски условия, т. е. с „вграждането“ на качествените показатели още на равнище разработка**, да се гарантират „такива конструкции и технологии на изделията, които да осигурят производството на висококачествена и евтина продукция“[1].

Много важно условие за вграждане на високото качество е наличието на **добре организирана обратна връзка от всеки следващ етап в жизнения цикъл на изделието към всеки от предидущите етапи.** За това е наложително сътрудничество и взаимопомощ между всички, които имат отношение към изделието. Да доминира съзнанието, че за качеството са отговорни всички, всеки изпълнител съзнателно да се отнася към своето участие в общата работа. Известен опит при използването на обратната връзка: потребител—производител—проектант е вече натрупан при изделието телевизионен приемник с цветно изображение „София—81“.

Неоценима е ролята на **гласността на участието на всеки конкретен изпълнител в работата на целия колектив.** Съвместните колективи от научни работници, инженери, проектанти и изпълнители, които правилно са оценили този принцип, създават висококачествени изделия и завоюват доверието на потребителите. Различните форми на съвместната им работа имат като резултат и повишаването на квалификацията на кадрите, и съзнателното участие на всеки от непосредствените изпълнители.

Тесните връзки между завод и висше учебно заведение са важна предпоставка за осъществяване на подготовката на кадрите диференцирано със структурата на производството и спецификата на условията в конкретния завод. Това е от особено значение за коренно изменение на отношението към проблема на обучението и повишаване квалификацията на кадрите. Налага се от съвсем новите изисквания за високо качество на продукцията. В това отношение добри резултати са постигнали висшият машинно-електротехнически институт „В. И. Ленин“, Висшият химико-технологически институт, висшият икономически институт „К. Маркс“ и други софийски висши учебни заведения.

Развитието на инициативата, за която разказвам, предлага редица интересни възможности за усвояване на почти целия комплекс от организационни и технически похвати на управлението и контрола на качеството в японската промишленост.

Добре изградените чрез инициативата взаимоотношения благоприятствуват договарянето на равнището на качеството на разработките по инициатива на разработващата страна. А това поставя **високото качество като осъзната цел** и го превръща за завода в предпос-

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество..., с. 28.

Digitized by Google

тавка за висока производителност, печалбата — вследствие на качеството.

Неизчерпаеми са и възможностите на инициативата при осигуряване потребителеките характеристики на изделията от разработката до използването им през всички стадии на техния път. На първо място тук ще споменем възможностите за **съкращаване сроковете на разработката и усвояване на новото изделие, което е необходимо условие неговото качество да бъде на равнището на най-добрите световни образци.** Пример в това отношение е разработката на пет автоматични линии за нуждите на завод „В. Коларов" — Варна, при което институтът за научна и развойна дейност „Осъм" е съкратил срока наполовина. На второ място е необходимостта **качеството на изделието да се гарантира при условията за неговата изработка в завода.** Тези задачи могат да бъдат решени само ако подходът на партньорите от завода за „повече продукция от единица разходи" се замени с „повече търсени висококачествени изделия от единица разходи".

Работата по повишаване на качеството сега се насочва към детайлното изучаване на потребителското търсене, съчетаването му с целенасочени изследвания за откриване на нови потребителски свойства на произвежданата продукция и възможности за мултиплициране на нейното приложение в нови сфери на икономиката, бита и т. н. Но все още са малко поставените в тази насока задачи на научните звена от страна на техните заводски партньори.

Новите изисквания към качеството, превръщането на качеството в системен проблем, за чието управление трябва да се използва широк арсенал от методи и средства, поставя особено високи изисквания към информационното осигуряване на процеса. Независимо от значителните успехи на Центъра за изследвания и научно-техническа информация в осигуряването на информационни фондове, в организирането на облекчен достъп до информацията по качеството чрез успешно работещия кабинет по качеството най-удачен канал за интерпретиране на тази информация съобразно спецификата на заводите е тясното им сътрудничество със съответните институти. Те имат много по-богат опит и по-големи възможности за боравене с информационни масиви и с тяхното конкретно използване. Става дума не само за информация относно най-добрите световни образци на произвеждани изделия в конкретния промишлен клон, а и за **информация относно формите и методите за „вграждане на качеството" в готовата продукция, за формите и методите за управление на качеството в заводски условия.**

Развитието на инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план" създава много добри условия **качеството да се разглежда и в тесния смисъл като „качество на отделното изделие", и в широкия смисъл като „качество на всяка дейност",** в това число и на цялостната съвместна работа на института (ВУЗ-а) и завода.

Издигането ранга на отговорностите по сътрудничеството институт (ВУЗ) — завод до най-висшите ръководства и от двете страни е в унисон с **един от основните принципи в съвременната концепция за управление на качеството — отговорността за качеството нараства с равнището на заеманите длъжности.**

„Както при решаването на всеки крупен проблем в нашето социалистическо изграждане, така и сега основният дял от работата и отговорността ще се падне на партийните организации. Те трябва да създадат атмосфера на задълбочено и творческо, конкретно проучване на въпросите на качеството. Никакви общи приказки, никакви фанфари. Деловитост и пак деловитост!"[1]

---

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество..., с. 36—37.

Digitized by Google

Анализът на опита на редица партийни комитети от столицата сочи, че повишаването на качеството на продукцията, техническото равнище на изделията, надеждността на машините се поставят под непосредствения контрол на първичните партийни организации. Тези въпроси се обсъждат от партийните бюра и на събрания на първичните организации от сътрудничещите си звена.

Сега **при планирането и осъществяването на партийната работа в първичните партийни организации във все по-пълна степен се използва целият арсенал от средства за партийно въздействие, за възпитание на трудовите колективи.** Изисква се **на високото качество да се гледа като на многостранен проблем, който изисква комплексна и строго системна организация.** Това е невъзможно да стане без най-тясна координация на административните, стопанските и обществените методи и форми на работа, ако не се координират усилията на специалистите с различен профил.

Редица първични партийни организации имат немалък опит в издигане нивото на организаторската работа, деловитостта и оперативността на различните звена, в обобщаването и внедряването на по-прогресивни методи на работа, на челен опит за управление на качеството на труда и продукцията. Не са малко комунистите, които дават тон в борбата за високо качество, в работата за управлението на качеството на продукцията.

Науката създава значителни постижения, въз основа на които могат да се изградят високо производителни технологии и машини. Основните затруднения обаче се явяват при организацията на проектирането, конструирането, изработката и внедряването им, тъй като този процес изисква значителни усилия на много звена от различни отрасли и райони. Ето защо най-прекият път към целта са **комплексните програми за научно-технически прогрес.** В това направление твърде много се прави от Държавния комитет за наука и технически прогрес и отрасловите министерства, от отделите в градския и районните комитети на БКП. Появиха се и съответствуващи на програмно-целевото планиране на научно-техническия прогрес организационни форми за управление. Системата на партиен контрол на задачите от комплексните програми за научно-технически прогрес е добре усвоена и действува ефикасно.

Всичко това има като резултат изключително широкия обхват на инициативата в столицата: за 1982 г. и за осмата петилетка са сключени и утвърдени 378 съвместни насрещни планове и договори за сътрудничество между отраслови институти и заводи; действуват 131 договора между звена на висши учебни заведения — факултети и катедри — със заводи, стопански организации и министерства; изпълняват се 84 комплексни програми за научно обслужване на производството.

Българската академия на науките изпълнява 324 задачи за перспективното развитие на столичните отрасли по съгласувани планове с министерства и стопански организации. В насрещните планове на стопанските организации от началото на петилетката са включени 151 завършени научно-технически постижения на БАН.

Софийският университет и техническите висши учебни заведения, Висшият икономически институт и Медицинската академия са в договорни отношения на основата на съвместни насрещни планове и програми със 146 стопански организации и предприятия. Обхватът на тези договори е изключително широк: от участието на учени и специалисти в разработването на плановете за наука и технически прогрес, инженерните проекти, до сърцевината на сътрудничеството — ускоре-

Digitized by Google

ното внедряване на научно-технически разработки и повишаването квалификацията на кадрите.

Творческите връзки между научните, вузовските и заводските колективи по инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план“ са оценявани многократно от пленума и бюрото на градския комитет на БКП. Анализирана е организаторската и партийно-политическата работа в тази насока на редица районни комитети и партийни организации. Всичко това спомага тя да стои в центъра на работата на градския съвет на БПС, градския съвет на НТС, градския комитет на ДКМС и други органи и организации.

Основна предпоставка за развитието на инициативата, особено през последните години, е съзвучието на нейните цели и задачи с поставените от Дванадесетия партиен конгрес цели и задачи за ускорена интензификация на всички сфери на обществения живот, за ускорено внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес. Като се осъществяват на широко комплексната автоматизация и механизация на производството, да се води неотстъпно борба за икономия на материали, суровини и енергия, за многократно нарастване на обществената производителност на труда. Затова и нейна „територия“ са най-съществените, възловите проблеми на развитието на столичната икономика. А партийните ръководства и партийните организации я приемаха и приемат като свой дълг, грижат се за нейното всеобхватно разгръщане и развитие. И вече една трета от общия брой приети съвместни насрещни планове са между столични институти и заводи от основните структуроопределящи производства за София.

Утвърдиха се редица интересни форми за съвместна работа: комплексни и интегрирани колективи, изнесени лекции, катедри и филиали, пулсиращи звена и редица други. Например постоянни филиали на институтите и катедрите на висшия машинно-електротехнически институт „В. И. Ленин“, Висшия химико-технологически институт действуват в Комбината за хладилна техника, комбинатите „Л. И. Брежнев“, „Г. Костов“, „6-и септември“, „ЗММ“ и редица други заводи.

Непрестанни са грижите и вниманието на партийните, комсомолските и профсъюзните организации и за развитието на сътрудничеството между институтите и производствените предприятия. Бюрата на районните комитети на БКП — Коларовски, Димитровски, Благоевски, Кремиковски и район „В. Левски“, обсъдиха развитието на инициативата и набелязаха конкретни мерки за нейното още по-широко разпространение и ефективно използване. Партийните комитети на БАН и висшия машинно-електротехнически институт „В. И. Ленин“ проведоха специални пленуми за обсъждане по-нататъшното им сътрудничество с практиката и техния принос за интензивното развитие на столичната икономика.

Бюрото на градския комитет на БКП обсъди доклад за по-нататъшното развитие на инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план“ в столицата и препоръча в съответствие с теоретическите разработки и практическите подходи, развити и обосновани от др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес и словото му пред пленума на Централния комитет на БКП от 15 декември 1982 година, отделите на комитета, районните комитети на партията да оценят досегашната си работа по приложението на инициативата и да приемат конкретни **организационно-политически мерки за по-нататъшното й развитие и широко разпространение.** Научните институти и инженерно-внедрителските звена непрекъснато да усъвършенствуват дейността си със заводите и комбинатите при изработването на съвместните насрещни планове, да се стимулират изграждането на комплексни интегрирани колективи за ускорено разработване и внедряване на върховите

Digitized by Google

научно-технически постижения. Да се засилва партийният контрол и взискателност към комунистите и стопанските ръководители за равнището и ефективността на творческото сътрудничество.

Като резултат от това решение градският съвет на БПС, градският комитет на ДКМС и градският съвет на Научно-техническите съюзи конкретизират непосредствените си задачи за широко разгръщане на инициативата като ефективна форма на социалистическото съревнование. В пълен ход е подготовката на градската научно-практическа конференция на тема „Инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план" и интеграционните връзки между науката и производството".

Необходимостта „проблемът за качеството да се решава фундаментално"[1], „... на всички етапи на производствения цикъл"[2] изисква най-тясно творческо сътрудничество между научноизследователските институти, висшите учебни заведения и заводските колективи. Натрупаният досега положителен опит в столицата по развитието на инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план" я изявява като действена и високоефективна форма за насочване на съвместните усилия към решаването на най-съществените проблеми на производството. В подготовката за Националната партийна конференция главно нейно съдържание става качеството на продукцията.

ЯСНИ ЦЕЛИ — КОНКРЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

ЛАЗАР ДИМИТРОВ
първи секретар на столичния
районен комитет на БКП „Люлин"

Определено можем да кажем, че работата на столичната партийна организация в 4-месечния период след Варненското национално съвещание породи такъв политически, социален и трудов климат в столицата, който доведе до истинска битка за подобряване на качеството.

Люлинската районна партийна организация в своята работа не правеше изключение от общия дух на активност на столичните комунисти. С какво се характеризира тя?

Най-напред с бързата реакция в трудовите колективи за изучаване речта на другаря Тодор Живков. В разяснителната работа се включи целият партиен актив, както и ръководителите на обществените районни организации. Всеки трудов колектив търсеше ефективни методи за преодоляване на противоречието между ниските темпове на подобрение на качеството и социално-икономическите задачи, които решаваме. Набелязаха се и практически мерки за преодоляване на това противоречие и започна работа за тяхното изпълнение.

Резултатите могат да се оценят етапно по следния начин:

Не само комунистите, но и всички трудещи се дълбоко осъзнаха това противоречие и задържащата му роля в нашето развитие. А и граница между осъзнаване и действие нямаше. Така още през юли се сложи началото на държавно-обществения преглед на производството и качеството на продукцията.

Във всички колективи се анализираха пропуските и недостатъците в управлението на производството, които влияят върху качеството на произвежданата продукция. Набелязаните практически мерки обх-

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество..., с. 22.

[2] Пак там, с. 24.

Изказване на Л. Димитров пред пленум на ГК на БКП — София.

Digitized by Google

ващат краткосрочни задачи, осигурени с актуализирания насрещен план за 1983 година и перспективни задачи, които ще се осигуряват с насрещните планове за 1984 и следващите години.

Поведе се **борба против бракоделството и срещу нарушителите на производствената дисциплина.**

В две от предприятията се породи инициативата: **„От всеки — качествена работа, от всички — ефективен труд!“**, основана на комунистическото разбиране за съзнателна и качествена индивидуална работа, като основа за ефективен труд на целия колектив.

В процеса на извършване на държавно-обществения преглед и набелязване на практическите мерки за подобряване на производството и качеството на продукцията се конкретизира и политиката по тези въпроси в районната икономика. В какво се заключава тя?

Качеството се формира още при раждането на изделията — при тяхната разработка. Органите за социално управление на районно равнище не могат да влияят на този процес ефективно, тъй като нито физически, нито професионално могат да обхванат многообразието от теми и разработки. На районно равнище следва да се наблюдават теми и разработки, имащи важно значение за националната икономика, насочена в стратегическите направления на техническия прогрес. Но тези, които поръчват новите изделия, а това са предприятията и стопанските организации, не могат да не се интересуват какви ще бъдат те. Или по образните думи на другаря Тодор Живков: „Щом плащат за свирнята, те трябва да си поръчат и музиката за хорото“. И в това е **ролята на партийните комитети и бюра на предприятията, институтите и инженерно-внедрителските организации — да развиват в стопанските и научните кадри, в специалистите висока взискателност към разработките, да не допускат да бъдат обхванати от самодоволството на принизените критерии.** Тогава и само тогава ще престанем да догонваме световните научно-технически постижения, а сами да ги определяме.

За да се гарантира повтаряемост на високото качество на изделията при тяхното производство, усвояването на всяко ново изделие трябва да бъде свързано с модернизация на технологиите. Крайно време е в управлението на техническия прогрес да се обедини продуктът на труда със съдържанието на самия труд, и то така, че взаимно да стимулират своето прогресивно развитие. Ето защо, когато говорим за системи за управление на качеството на продукцията, не трябва да ги свеждаме единствено до изисквания към производствените предприятия. От свои подобни системи, гарантиращи високо качество и комплексност на разработките, се нуждаят и научните, и развойните звена.

В практическите мерки за подобрение управлението на производството и качеството на продукцията трябва да проявяваме повече творчество. **Да се съобразяваме с конкретните условия на различните производства, да се предпазваме от тиражиране на общовалидни щампи.** Синоним на такава дейност е антитворчеството. В двете предприятия, за чиято инициатива вече говорих, единство има само в изискванията за качествена работа. А практическите мерки са различни. В едното от тях, което е приборостроително, основно влияние върху качеството на крайните изделия оказва качеството на детайлите и възлите. Именно за стабилизиране на тяхното качество са насочени болшинството от приетите мерки — организационни, технически и икономически. В другото — от системата на хранително-вкусовата промишленост — основно влияние оказва качеството на суровините, точното спазване на рецептурите и режимите на работата на оборудването. Затова мерките са свързани с подобряване на входящия контрол на суровините и материалите, експресен контрол на продукцията в хода на нейното производство и спазване на технологичната дисциплина от всеки работник.

В работата за подобряване на качеството възпитателните и административните мерки са неизбежни. Но само те не ще решат кардинално проблема. **Обвръзката на качеството на работата с икономически мерки е главното средство.** Това е разбирането и на трудовите колективи. Икономически мерки и за изпълнители, и за ръководители. В същите две предприятия през IV тримесечие ще се експериментира нова система за заплащане на труда. Във вътрешните правила за организация на работната заплата голяма тежест имат показателите, свързани с индивидуалния и колективен принос в производството на висококачествена продукция.

Работата за произвеждане на висококачествена продукция не може да доведе до трайни резултати, ако има кампаниен характер или се разчита на отделни инициативи. Тя трябва да се превърне в постоянно движение, обхващащо всички слоеве на населението, всички трудещи се. Да даде облик на съревнованието в колективите, между колективите и между отделните райони.

Digitized by Google

научно-технически постижения. Да се засилва партийният контрол и взискателност към комунистите и стопанските ръководители за равнището и ефективността на творческото сътрудничество.

Като резултат от това решение градският съвет на БПС, градският комитет на ДКМС и градският съвет на Научно-техническите съюзи конкретизират непосредствените си задачи за широко разгръщане на инициативата като ефективна форма на социалистическото съревнование. В пълен ход е подготовката на градската научно-практическа конференция на тема „Инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план" и интеграционните връзки между науката и производството".

Необходимостта „проблемът за качеството да се решава фундаментално"[1], „... на всички етапи на производствения цикъл"[2] изисква най-тясно творческо сътрудничество между научноизследователските институти, висшите учебни заведения и заводските колективи. Натрупаният досега положителен опит в столицата по развитието на инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план" я изявява като действена и високоефективна форма за насочване на съвместните усилия към решаването на най-съществените проблеми на производството. В подготовката за Националната партийна конференция главно нейно съдържание става качеството на продукцията.

ЯСНИ ЦЕЛИ — КОНКРЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

ЛАЗАР ДИМИТРОВ
първи секретар на столичния
районен комитет на БКП „Люлин"

Определено можем да кажем, че работата на столичната партийна организация в 4-месечния период след Варненското национално съвещание породи такъв политически, социален и трудов климат в столицата, който доведе до истинска битка за подобряване на качеството.

Люлинската районна партийна организация в своята работа не правеше изключение от общия дух на активност на столичните комунисти. С какво се характеризира тя?

Най-напред с бързата реакция в трудовите колективи за изучаване речта на другаря Тодор Живков. В разяснителната работа се включи целият партиен актив, както и ръководителите на обществените районни организации. Всеки трудов колектив търсеше ефективни методи за преодоляване на противоречието между ниските темпове на подобрение на качеството и социално-икономическите задачи, които решаваме. Набелязаха се и практически мерки за преодоляване на това противоречие и започна работа за тяхното изпълнение.

Резултатите могат да се оценят етапно по следния начин:

Не само комунистите, но и всички трудещи се дълбоко осъзнаха това противоречие и задържащата му роля в нашето развитие. А и граница между осъзнаване и действие нямаше. Така още през юли се сложи началото на държавно-обществения преглед на производството и качеството на продукцията.

Във всички колективи се анализираха пропуските и недостатъците в управлението на производството, които влияят върху качеството на произвежданата продукция. Набелязаните практически мерки обх-

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество..., с. 22.

[2] Пак там, с. 24.

Изказване на Л. Димитров пред пленум на ГК на БКП — София.

Digitized by Google

ващат краткосрочни задачи, осигурени с актуализирания насрещен план за 1983 година и перспективни задачи, които ще се осигуряват с насрещните планове за 1984 и следващите години.

Поведе се **борба против бракоделството и срещу нарушителите на производствената дисциплина.**

В две от предприятията се породи инициативата: **„От всеки — качествена работа, от всички — ефективен труд!“**, основана на комунистическото разбиране за съзнателна и качествена индивидуална работа, като основа за ефективен труд на целия колектив.

В процеса на извършване на държавнообществения преглед и набелязване на практическите мерки за подобряване на производството и качеството на продукцията се конкретизира и политиката по тези въпроси в районната икономика. В какво се заключава тя?

Качеството се формира още при раждането на изделията — при тяхната разработка. Органите за социално управление на районно равнище не могат да влияят на този процес ефективно, тъй като нито физически, нито професионално могат да обхванат многообразието от теми и разработки. На районно равнище следва да се наблюдават теми и разработки, имащи важно значение за националната икономика, насочена в стратегическите направления на техническия прогрес. Но тези, които поръчват новите изделия, а това са предприятията и стопанските организации, не могат да не се интересуват какви ще бъдат те. Или по образните думи на другаря Тодор Живков: „Щом плащат за свирнята, те трябва да си поръчат и музиката за хорото“. И в това е **ролята на партийните комитети и бюра на предприятията, институтите и инженерно-внедрителските организации — да развиват в стопанските и научните кадри, в специалистите висока взискателност към разработките, да не допускат да бъдат обхванати от самодоволството на принизените критерии.** Тогава и само тогава ще престанем да догонваме световните научно-технически постижения, а сами да ги определяме.

За да се гарантира повтаряемост на високото качество на изделията при тяхното производство, усвояването на всяко ново изделие трябва да бъде свързано с модернизация на технологиите. Крайно време е в управлението на техническия прогрес да се **обедини продуктът на труда със съдържанието на самия труд, и то така, че взаимно да стимулират своето прогресивно развитие.** Ето защо, когато говорим за системи за управление на качеството на продукцията, не трябва да ги свеждаме единствено до изисквания към производствените предприятия. От свои подобни системи, гарантиращи високо качество и комплексност на разработките, се нуждаят и научните, и развойните звена.

В практическите мерки за подобрение управлението на производството и качеството на продукцията трябва да проявяваме повече творчество. **Да се съобразяваме с конкретните условия на различните производства, да се предпазваме от тиражиране на общовалидни щампи.** Синоним на такава дейност е антитворчеството. В двете предприятия, за чиято инициатива вече говорих, единство има само в изискванията за качествена работа. А практическите мерки са различни. В едното от тях, което е приборостроително, основно влияние върху качеството на крайните изделия оказва качеството на детайлите и възлите. Именно за стабилизиране на тяхното качество са насочени болшинството от приетите мерки — организационни, технически и икономически. В другото — от системата на хранително-вкусовата промишленост — основно влияние оказва качеството на суровините, точното спазване на рецептурите и режимите на работата на оборудването. Затова мерките са свързани с подобряване на входящия контрол на суровините и материалите, експресен контрол на продукцията в хода на нейното производство и спазване на технологичната дисциплина от всеки работник.

В работата за подобряване на качеството възпитателните и административните мерки са неизбежни. Но само те не ще решат кардинално проблема. **Обвръзката на качеството на работата с икономически мерки е главното средство.** Това е разбирането и на трудовите колективи. Икономически мерки и за изпълнители, и за ръководители. В същите две предприятия през IV тримесечие ще се експериментира нова система за заплащане на труда. Във вътрешните правила за организация на работната заплата голяма тежест имат показателите, свързани с индивидуалния и колективен принос в производството на висококачествена продукция.

Работата за произвеждане на висококачествена продукция не може да доведе до трайни резултати, ако има кампаниен характер или се разчита на отделни инициативи. Тя трябва да се превърне в постоянно движение, обхващащо всички слоеве на населението, всички трудещи се. Да даде облик на съревнованието в колективите, между колективите и между отделните райони.

Digitized by Google

ТЕРИТОРИАЛНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО

СТАЙКО СТОЯНОВ
секретар на Димитровския РК на БКП

Многообразието и комплексният характер на проблемите в столичния Димитровски район поставиха нови изисквания към усъвършенстването на формите и методите на териториалното управление на качеството. Този въпрос се разглежда като част от цялостното решаване на задачите за социално-икономическото развитие на района. Условие за това е и териториалната система за управление на качеството. Тя бе утвърдена от пленума на районния комитет и представлява комплекс от взаимно свързани мероприятия за мобилизиране усилията на трудовите колективи за системно и планомерно повишаване на качеството на труда, качеството на научноизследователските и проектантските разработки, на промишлената продукция, на строително-монтажните работи и на услугите.

В нея са включени три раздела. **Планиране**, в рамките на района и предприятието. За целта в годишните и оперативните планове има задачи, които осигуряват: внедряване на нови изделия с по-високи потребителски качества; постигане изискванията или на част от изискванията на общопризнати международни стандарти; взаимствуване и внедряване на челния опит; повишаване квалификационното и образователното равнище на изпълнителите... В процеса на планиране се разработват и текущи програми за атестиране на продукцията и методика за определяне показателите за качеството на труда.

Разделът за **организация** включва мероприятия, осигуряващи изпълнението на плановите задания и ефективното функциониране на държавните и отрасловите системи за управление на качеството. Обхваща също внедряването на почини и инициативи за влагане на качествен труд, за създаване на различни форми на съревнование на различните равнища в производството, за онагледяване и информиране за хода на изпълнение на плановете за повишаване качеството на продукцията. Предвижда се и обучение на кадрите, обмяна на опит между предприятията, провеждане на районни дни по качеството и други.

В раздела за **отчет, контрол и анализ** се включват задачи: по организиране на системен контрол върху спазването на стандартите и метрологичното осигуряване; по изпълнението на мероприятията по подготовката за атестация на продукцията; натрупването и обработката на информация за техническото ниво и качеството. По такъв начин по-успешно се анализират основните причини за допуснат брак и рекламации и навреме се актуализират комплексните системи в предприятията.

По-важните средства за управление на териториалната система са: решенията на пленума и бюрото на районния комитет на БКП; методически, директивни и оперативни указания на съвета по качеството; социалистическото съревнование и регламентираните положения за стимулиране на колективите; научно-техническата информация; разпространяването на челния опит; оценка на номенклатурните ръководни кадри.

Определени са и конкретните задачи на отделните териториални органи. На този етап не се предвижда създаването на нови органи за управление на качеството, а само на помощни звена за координация: районен съвет за управление на качеството, районен кабинет по качеството, районна икономическа комисия и др. Чрез включване в тях на широк кръг работници, специалисти общественици както на районно равнище, така и по места се цели да се засили общественото начало в управлението на качеството на труда и продукцията.

Смисълът на изградената система и на съпровождащата я възпитателна работа е новите постановки и изисквания за качеството да достигнат до всяко работно място. Всеки изпълнител, специалист и ръководител да заеме своето място в трудовия процес. Да знае какво зависи от него и да чувствува, че неговият труд е необходима част от общата работа.

Своето място намират обществените и стопанските организации. Дейността на районния съвет на БПС е насочена към разгръщане творческата активност на колективите, социалистическото съревнование спомага за повишаване на качеството и за решително подобряване на трудовата и технологичната дисциплина. Чрез районния клуб на челниците се организират срещи с първенците, беседи, изучава се и се разпространява положителният опит.

В основата на планирането, отчетността, информационното осигуряване и анализа е дейността на районния народен съвет. Със свои конкретни задачи участвува и районният комитет на Комсомола, като активизира работата на районния център за техническо и научно творчество на младежта, съвета на младите специалисти и работата на комсомолските контролни постове. В цялостната организация се включват и районният съвет на научно-техническите съюзи, и съветът по икономическото образование.

Не на последно място са предвидени и

Digitized by Google

се прилагат мерки за издигане равнището на работата във всички звена на идеологическия фронт за постигане на по-високи резултати по комунистическото възпитание на трудещите се. Усъвършенствува се работата за подбора, обучението и издигането на кадрите, за повишаване взискателността и отговорността, за подобряване на държавната, трудовата и технологичната дисциплина.

Нов импулс в работата ни дава новият подход, възприет от Централния комитет при подготовката на Националната партийна конференция. Постановките в речта на др. Тодор Живков са пределно ясни, те се възприемат като истинска програма за бързо, енергично действие, за промяна в цялостното състояние на качеството. Този подход намери своето място и в работата и на другите обществени организации, на териториално равнище и по места.

Предприемат се конкретни мерки за въздействие на факторите, формиращи равнището на качеството. По същество те са твърде различни и в различна степен оказват влияние в отделните предприятия и организации. Нарастват и изискванията за доразвитие и усъвършенствуване на организацията на труда и цялостното управление на стопанската дейност.

Технико-икономическото равнище на продукцията, многоотрасловият характер, структурата и сложността на производствено-стопанския комплекс показват, че успешното изпълнение на задачата зависи в най-голяма степен от уменията на партийните ръководства и организации да оценят истинските причини, които задържат равнището на качеството и най-вече тези, които могат да се отстранят с възможностите на колектива.

Стремежът е тези причини да станат известни на целия колектив и тяхното отстраняване да се превърне в първостепенна задача в ежедневната трудова практика. Към тях да се насочат усилията на стопанските ръководства и обществените организации, съпроводени с широк обществен контрол. Не става дума за заменяне функциите на стопанското ръководство, а за разглеждане на качеството от гледна точка на отговорността на комуниста (ръководителя, организатора), за неговия личен принос. Доколко управлението на качеството се е превърнало в основна дейност на ръководството или се отъждествява неправилно с контрола по качеството.

В цялостната дейност по усъвършенствуване управлението на качеството, включваща планиране, организация, контрол и анализ, все още съществуват неизползвани възможности и резерви. Особено големи те са в планирането, в правото на колективите сами да изграждат своите насрещни планове. Чрез тях се решават въпросите за повишаване на ефективността при едновременно повишаване на материалното и духовното равнище на трудещите се. Не така стои въпросът обаче при планиране качеството на продукцията. Като правило то се залага в плана на база производствена номенклатура, без да се отчитат техническото, технологическото и организационното ниво на производството и на тази основа да се обезпечат необходимите условия за достигане планираното равнище. Така например при началното производство на автоматични телефонни централи от типа „Кроспойнт" в Завода за телефонна и телеграфна техника при не голям обем производство беше достигнато високо качество и се разкриха големи възможности за реализация на продукцията извън страната. Но при преминаването изцяло към това производство се появиха сериозни проблеми по качеството и в завода и в доставчиците на кооперирани възли и детайли. Въпросите опират не до задържане разширяването на производството, а до своевременното обезпечаване на по-високо качество.

Неизползвани резерви и възможности има за увеличаване темповете на обновяване на продукцията. Затова при утвърждаване номенклатурата на изделията районният комитет поставя изискването за постигане на по-висока конкурентноспособност и разделянето им по групи: изделия, които следва да се снемат от производство (с ниска потребителна стойност); такива, на които без капитални вложения и средства ще се повишат качеството и потребителната им стойност; изделия и продукти с голяма потребителна стойност, към които следва да се насочат капиталните вложения. Това дава възможност да се планира качеството за по-дълъг период от време. На тази основа по-целенасочено ще се обезпечава производството със съвременни технологии, измерителна и контролна апаратура и инструменти. По-ефективно ще се използват капиталните вложения. С по-голяма яснота ще се очертават задачите по подготовката и преквалификацията на кадрите. Разкриват се по-големи възможности за конкретни заявки към научните институти и инженерно-внедрителските организации.

Трудностите в тази насока идват от това, че немалко стопански ръководства проявяват традиционализъм и нерешителност при снемането от производството на морално остарели изделия, не предприемат мерки за промяна на структурата и разнообразяването на асортимента. В тези случаи е необходимо да се проявяват зрелостта и активната позиция на партийната организация и ръководството за задоволяване обективните потребности на обществото и осъществяване на партийната политика в конкретните условия.

Един от възловите въпроси на териториалното управление, който не е решен докрай, е ускоряване темповете на внедряване на научно-техническия прогрес като важна предпоставка за усъвършенствуване на материално-техническата база и достигане на оптимално качество. В него най-тясно се преплитат териториалните с отрасловите проблеми. Защото освен градоустройственото изграждане на научно-производствените зони в териториален разрез от съществено значение са проблемите за концентрацията и специализацията на предприятията, тяхната модернизация.

Digitized by Google

И на тази основа ускорено да се внедряват научно-техническите постижения, което изисква по-умело съчетаване на териториалното и отрасловото прогнозиране и планиране. Практиката показва, че независимо от усилията, които полага, районният народен съвет среща редица затруднения в изграждането и изпълнението на комплексните планове за социално-икономическо развитие на района. За предприятията и организациите на негова територия той обобщава плановите разчети с оглед изготвяването на комплексния план за определен период, но трудно може да влияе при утвърждаването им от съответните равнища на вертикалната структура на управление. Неговите права и възможности са значително по-големи при решаването на конкретни териториални проблеми за разширяване услугите за населението. А твърде често добре разработени програми и мероприятия от инженерните проекти се провалят поради ресурсната им необезпеченост.

Това налага да се търсят нови форми и средства за по-нататъшното усъвършенстване на районната система за управление на икономиката. Да се засилва участието на държавните и обществените органи и организации в този процес на основата на пълното внедряване на новия икономически механизъм в териториалното управление.

ВСЕКИ ДА ПОЕМЕ СВОЯ ДЯЛ

КСЕНИЯ ДЬОЛЕВА
секретарка на районния съвет на БПС — район „Васил Левски“

Решението на Централния комитет на БКП за провеждане на Национална партийна конференция предизвика нов импулс и творчески търсения в профсъюзната ни организаторска и масово-политическа работа, по всички аспекти на проблема качество. В трудовите колективи от район „Васил Левски“ на столицата вниманието на творците на блага сега се съсредоточава за постигане на такъв поврат, какъвто другарят Тодор Живков определи в речта си пред Националното съвещание във Варна.

Стратегията за решаването на тази задача се съдържа в последователното прилагане на икономическия подход и механизъм, в ускореното внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес и повишаване квалификацията на кадрите. Това са главните направления, в които под ръководството на районния комитет на БКП, на наше равнище, са очертани конкретните цели и практическите мерки за тяхното постигане.

Как стана това?

Първо, направена бе цялостна равносметка на досегашните ни форми и средства на профсъюзна дейност както на районно равнище, така и в отделните профсъюзни организации. В това отношение особена роля изигра провежданият в колективите държавно-обществен преглед по качеството. Разговорите в профгрупите подсказаха какво не ни достига и зависи преди всичко от самите нас. С активното участие на профсъюзния актив в предприятията на района бе направена преоценка на съществуващите вътрешни нормативни документи по организацията на работната заплата на основата на бригадната стопанска сметка.

Важен момент бе предварителното обсъждане особено в най-малките трудови колективи — бригадите, на измененията в правилата за формиране на работната заплата и поставянето им в непосредствена зависимост от качеството на произвежданата продукция.

Digitized by Google

Проблемите по формирането на работната заплата и обвързването ѝ с качеството бяха задълбочено разисквани и на организираната от районния комитет на БКП среща-разговор с широк кръг от партийни, обществени дейци, работници и специалисти, която премина под наслов „Качеството на продукцията в условията на бригадната организация на труда".

В резултат на това бяха направени изменения в системите за ръководство и отчитане на социалистическото съревнование както на районно равнище, така и в предприятията, в цеховете и бригадите. Сега се разширява практиката за организиране целеви съревнования по качеството на произвежданата продукция за завоюване званията: „Качественик", „Колектив за високо качество", „Колектив без рекламации" и придобиване право за работа със собствен качествен щемпъл. На основата на утвърдените досега традиции още по-добри резултати се постигат в стопанския комбинат за оловно-цветни метали „Димитър Ганев", в Авторемонтния завод, вълненотекстилния комбинат „Начо Иванов" и фабрика „Българска кожухарска индустрия". Тази практика намира все по-широко приложение и в останалите предприятия от района. От месец юли във фабрика „Д. Стефанов" две бригади се борят за завоюване право на работа със собствен качествен щемпъл. В кооперация „Българско народно творчество" това право са придобили още две бригади. И в Комбината за медицинска техника вече е утвърден статут за съревнование по качеството, извършва се организаторска работа за масово включване в него. От второто полугодие седем строителни бригади от Строително управление—3 предават изградените жилища с гаранционен паспорт за качеството.

В редица колективи от района **работническият контрол по качеството** се прилага успешно. Държавно-общественият преглед обаче разкри и някои нерешени проблеми в това отношение. Така например във фабрика „Българска кожухарска индустрия" той е организиран на база готово изделие и въз основа на него колективът прилага инициативата „Работническа гаранция на продукцията за СССР". Но успехите биха били по-големи, ако такъв контрол има по веригата на производствения цикъл или поне на онези възлови операции, на които е преобладаващият процент от пропуските. Това е задача, която сега си поставяме да решим, като използваме всички профсъюзни форми за въздействие. Смятаме, че в това отношение ще изиграят своята роля и новооткритите кабинети по качеството. А те в района са вече 14. И в бъдеще още ще се увеличат.

Вниманието на профкомитетите и профсъюзните организации сега е насочено към съдържателната страна от дейността на тези кабинети. Те следва да станат координиращи центрове на всички дейности в трудовите колективи по проблемите на качеството.

По решение на бюрото на градския съвет на БПС в профорганизациите на комбината „Димитър Ганев" и Института по целулозно-хартиена промишленост извеждаме положителен опит по **усъвършенстване на профсъюзната и стопанската работа за подобряване качеството на труда и продукцията.** За осъществяване на всестранен, задълбочен анализ на сегашната дейност тук са включени научни работници от висшия икономически институт „Карл Маркс", научноизследователския профсъюзен център „Г. Димитров". С този опит целим **да се разширява държавно-общественото въздействие по проблемите на качеството.** И което е особено важно за нас — **да се подобряват масово-политическата и идейновъзпитателната работа за засилване на личната и колективната отговорност у всеки.**

Актуализираната комплексна система за управление на качеството в комбината осигурява по-високо качество на труда и продукцията. Това се постига с редица нови моменти в заводските нормали: под-

Digitized by Google

държане на образцово работно място, количествен израз на качеството на труда на всеки изпълнител, организация на изучаване и разпространяване на челния опит, организация и управление на социалистическото съревнование за високо качество на продукцията, обучение на кадрите. Показателите за качеството на труда и нормативните коефициенти за поощряване и санкциониране са регламентирани за всички производствени звена. Комбинатският профкомитет съвместно с работната група разработи предложение за подобряване качеството на продукцията и труда, което бе прието на заседание на стопанския съвет. На тази база е разработена програма, чието изпълнение ще приключи до Националната партийна конференция.

Ако с няколко цифри е възможно да се получи, макар и съвсем бегла представа за извършеното и резултатите от него, то можем да посочим:

● За осемте месеца на годината редица трудови колективи чувствително преизпълняват своя план по качеството на продукцията. Комбинатът „Д. Ганев" постигна относителен дял на оценяваната продукция 96 на сто, като изпълнява плана за оценка „К" на 124 на сто. Завод „Толбухин" е произвел продукция с оценка „К" и „1" — 115 на сто, а предприятието за добив и обработка на скално-облицовъчни материали — 118 на сто.

● От регистрираните в района 9802 предложения на трудещите се при изпълнение и актуализиране на насрещния план за 1983 г. 33 на сто се отнасят до подобряване качеството на труда, продукцията и услугите.

● През първото полугодие на тази година 2934 работници са завоювали званието „Качественик", индивидуално или като участници в колективи за високо качество и колективи без рекламации, а за работа със собствен качествен щемпъл се борят 127 работници.

● Собствен и отраслови челен опит по качеството се прилага в 21 трудови колектива в района.

Безспорно това са резултати, които ни радват, но в никакъв случай не можем да ги приемем за задоволителни. **Съществуват редица проблеми, за решаването на които е необходима решителна намеса от страна на профкомитетите и профсъюзните организации.**

В условията на повишената взискателност на районния комитет на БКП към кадрите в предприятията се създава благоприятна обстановка за още по-активна позиция на профсъюзните ръководства, за по-голяма инициатива и действеност от тяхна страна. Затова успоредно с доусъвършенстването на установените вече форми и средства на профсъюзна работа насочваме усилията им към решаване на някои проблеми от изключителна важност за този етап.

На първо място — участието на профсъюзните организации и профкомитетите в управлението на качеството.

Решенията на Дванадесетия конгрес на БКП осигуряват условия за все по-пълно демократизиране във всички дейности, в това число и в областта на качеството на труда и продукцията. За съжаление все още тези условия не се използват пълноценно от профсъюзните ръководства. Вярно е, че в колективните органи на управление има достойно представителство на работническата класа. Вярно е, че в работните групи, актуализиращи нормативните документи за комплексната система по качеството, участват челници, първенци, работници, които са заинтересовани от създаване на всички условия, за да се произвежда само висококачествена продукция. Те имат и правото, и отговорността за решаването на този проблем. Но **задълбоченият анализ показва, че целият този инструментариум, с който ще се решават задачите по управление на качеството, не е в пълна изправност.** Да вземем например договорите, в това число и колективните

Digitized by Google

трудови договори. Засега известни отговорности и санкции по качеството се предвиждат само в сключваните договори между стопанските организации. В колективните трудови договори обаче за 1983 година отсъствуват такива показатели. **Записани са общи положения** като „задължава се профкомитетът да разгръща активността на колектива за повишаване качеството на продукцията", „стопанското ръководство — да осигури условия за изпълнение на производствената програма" (в това число по презумция и за производството на планираното качество на продукцията). Не се записват клаузи за търсене на служебна и обществена отговорност за нанесени щети поради неспазени изисквания от комплексната система за управление на качеството.

Твърде много справки има и не се пристъпва все още към сключване на договори между бригадите, в които основен показател да бъде качеството на междинната продукция, за да може всеки следващ в производствения цикъл работник да работи спокойно.

Още не е възможно да посочим наша първична профсъюзна организация, която да е сключила договор за съревнование, взаимопомощ, сътрудничество със съответна организация в друго предприятие, доставяща кооперираните доставки. А главните проблеми винаги са във входящите суровини и материали. Това бе потвърдено и на проведената по инициатива на районния комитет на БКП среща-разговор по качеството с предприятията в района от системата на Министерството на леката промишленост. Не само това: комплексните системи за управление на качеството на такива кооперирани предприятия (а при нас на една площадка в непосредствена близост са фабрика „Руно" и вълненотекстилният комбинат „Н. Иванов", мелничният комбинат „Н. Вапцаров" и Хлебозавод № 2) трябва да бъдат органически свързани, да действуват като едно цяло така, както в един завод са два отделни цеха.

Не са изчерпани възможностите за осъществяване на обществен контрол и самоконтрол като елементи на управление процесите за производство на висококачествена продукция. А те трябва да имат далеч по-голям обхват. В комбината „Д. Ганев" 82-ма работници са завоювали званието „Качественик", във фабрика „Руно" — 16. В комбината „Н. Иванов" със собствен качествен щемпъл работят 47 души. Но като направим една сметка какъв процент представляват тези работници от целия трудов колектив, виждаме, че той се движи в незадоволителни граници, като в отделни случаи достига 20—30 на сто, т. е. само за 30 процента от произведената продукция е дадена работническа гаранция за качеството.

Не е малко значението и на бригадните насрещни планове като инструмент за управление на качеството. Но засега те недостатъчно се обвързват с критериите и изискванията, поставени от другаря Тодор Живков в речта му във Варна. И особено що се отнася до снемане от производството на морално остарялата и неефективна продукция, за ускореното внедряване на новите изделия. Същевременно в плана на самата бригада да залегне изучаването и прилагането на челния опит и постигнатите резултати по качеството на отделни изпълнители и колективи.

На второ място — наша неотменна задача е **да се постигне понататъшно усъвършенствуване на системата за водене и отчитане на социалистическото съревнование, като се засилят и доразвият критериите и показателите както по отношение на качеството на продукцията, така и на качеството на труда.** Място за общи пожелания няма. В нея е наложително да има конкретни показатели, отговарящи на принципите и изискванията на икономическия подход и механизъм, определящи какво да бъде качеството на суровините, материалите, полуфабрикатите и кооперираната продукция. А също за състоянието

Digitized by Google

държане на образцово работно място, количествен израз на качеството на труда на всеки изпълнител, организация на изучаване и разпространяване на челния опит, организация и управление на социалистическото съревнование за високо качество на продукцията, обучение на кадрите. Показателите за качеството на труда и нормативните коефициенти за поощряване и санкциониране са регламентирани за всички производствени звена. Комбинатският профкомитет съвместно с работната група разработи предложение за подобряване качеството на продукцията и труда, което бе прието на заседание на стопанския съвет. На тази база е разработена програма, чието изпълнение ще приключи до Националната партийна конференция.

Ако с няколко цифри е възможно да се получи, макар и съвсем бегла представа за извършеното и резултатите от него, то можем да посочим:

● За осемте месеца на годината редица трудови колективи чувствително преизпълняват своя план по качеството на продукцията. Комбинатът „Д. Ганев" постигна относителен дял на оценяваната продукция 96 на сто, като изпълнява плана за оценка „К" на 124 на сто. Завод „Толбухин" е произвел продукция с оценка „К" и „1" — 115 на сто, а предприятието за добив и обработка на скално-облицовъчни материали — 118 на сто.

● От регистрираните в района 9802 предложения на трудещите се при изпълнение и актуализиране на насрещния план за 1983 г. 33 на сто се отнасят до подобряване качеството на труда, продукцията и услугите.

● През първото полугодие на тази година 2934 работници са завоювали званието „Качественик", индивидуално или като участници в колективи за високо качество и колективи без рекламации, а за работа със собствен качествен щемпъл се борят 127 работници.

● Собствен и отраслови челен опит по качеството се прилага в 21 трудови колектива в района.

Безспорно това са резултати, които ни радват, но в никакъв случай не можем да ги приемем за задоволителни. **Съществуват редица проблеми, за решаването на които е необходима решителна намеса от страна на профкомитетите и профсъюзните организации.**

В условията на повишената взискателност на районния комитет на БКП към кадрите в предприятията се създава благоприятна обстановка за още по-активна позиция на профсъюзните ръководства, за по-голяма инициатива и действеност от тяхна страна. Затова успоредно с доусъвършенстването на установените вече форми и средства на профсъюзна работа насочваме усилията им към решаване на някои проблеми от изключителна важност за този етап.

На първо място — участието на профсъюзните организации и профкомитетите в управлението на качеството.

Решенията на Дванадесетия конгрес на БКП осигуряват условия за все по-пълно демократизиране във всички дейности, в това число и в областта на качеството на труда и продукцията. За съжаление все още тези условия не се използват пълноценно от профсъюзните ръководства. Вярно е, че в колективните органи на управление има достойно представителство на работническата класа. Вярно е, че в работните групи, актуализиращи нормативните документи за комплексната система по качеството, участвуват челници, първенци, работници, които са заинтересовани от създаване на всички условия, за да се произвежда само висококачествена продукция. Те имат и правото, и отговорността за решаването на този проблем. Но **задълбоченият анализ показва, че целият този инструментариум, с който ще се решават задачите по управление на качеството, не е в пълна изправност.** Да вземем например договорите, в това число и колективните

Digitized by Google

трудови договори. Засега известни отговорности и санкции по качеството се предвиждат само в сключваните договори между стопанските организации. В колективните трудови договори обаче за 1983 година отсъствуват такива показатели. **Записани са общи положения** като „задължава се профкомитетът да разгръща активността на колектива за повишаване качеството на продукцията", „стопанското ръководство — да осигури условия за изпълнение на производствената програма" (в това число по презумция и за производството на планираното качество на продукцията). Не се записват клаузи за търсене на служебна и обществена отговорност за нанесени щети поради неспазени изисквания от комплексната система за управление на качеството.

Твърде много справки има и не се пристъпва все още към сключване на договори между бригадите, в които основен показател да бъде качеството на междинната продукция, за да може всеки следващ в производствения цикъл работник да работи спокойно.

Още не е възможно да посочим наша първична профсъюзна организация, която да е сключила договор за съревнование, взаимопомощ, сътрудничество със съответна организация в друго предприятие, доставяща кооперираните доставки. А главните проблеми винаги са във входящите суровини и материали. Това бе потвърдено и на проведената по инициатива на районния комитет на БКП среща-разговор по качеството с предприятията в района от системата на Министерството на леката промишленост. Не само това: комплексните системи за управление на качеството на такива кооперирани предприятия (а при нас на една площадка в непосредствена близост са фабрика „Руно" и вълненотекстилният комбинат „Н. Иванов", мелничният комбинат „Н. Вапцаров" и Хлебозавод № 2) трябва да бъдат органически свързани, да действуват като едно цяло така, както в един завод са два отделни цеха.

Не са изчерпани възможностите за осъществяване на обществен контрол и самоконтрол като елементи на управление процесите за производство на висококачествена продукция. А те трябва да имат далеч по-голям обхват. В комбината „Д. Ганев" 82-ма работници са завоювали званието „Качественик", във фабрика „Руно" — 16. В комбината „Н. Иванов" със собствен качествен щемпъл работят 47 души. Но като направим една сметка какъв процент представляват тези работници от целия трудов колектив, виждаме, че той се движи в незадоволителни граници, като в отделни случаи достига 20—30 на сто, т. е. само за 30 процента от произведената продукция е дадена работническа гаранция за качеството.

Не е малко значението и на бригадните насрещни планове като инструмент за управление на качеството. Но засега те недостатъчно се обвързват с критериите и изискванията, поставени от другаря Тодор Живков в речта му във Варна. И особено що се отнася до снемане от производството на морално остарялата и неефективна продукция, за ускореното внедряване на новите изделия. Същевременно в плана на самата бригада да залегне изучаването и прилагането на челния опит и постигнатите резултати по качеството на отделни изпълнители и колективи.

На второ място — наша неотменна задача е **да се постигне понататъшно усъвършенствуване на системата за водене и отчитане на социалистическото съревнование, като се засилят и доразвият критериите и показателите както по отношение на качеството на продукцията, така и на качеството на труда.** Място за общи пожелания няма. В нея е наложително да има конкретни показатели, отговарящи на принципите и изискванията на икономическия подход и механизъм, определящи какво да бъде качеството на суровините, материалите, полуфабрикатите и кооперираната продукция. А също за състоянието

Digitized by Google

на машините, съоръженията... Ето защо сега прилаганите системи за съревнование се актуализират.

И все пак, като надникнем по-задълбочено в действуващите системи за съревнователната дейност в предприятията от леката промишленост в района, ще видим, че сега определянето на първенците обикновено става чрез сумиране на индекси, които представляват съотношение на изпълнението и на плана. Така е и за обема на продукцията въобще, и за планувано качество на продукцията. Но нали за да се надмине определеният обем продукция са необходими далеч по-малко усилия, отколкото ако са предявени допълнителни изисквания към качеството на тези изделия. Следователно **индексът на качеството трябва да има свой коефициент за тежест, за да отговаря оценката ни за приноса на колектива по качеството на новите критерии.** И това е необходимо да стане не само в предприятията на територията на нашия район, но и в организациите на техните кооперирани доставчици, за да бъдем сигурни, че имаме обща основа и в договорите за съревнованието в рамките на отрасъла.

Все още **не се използват достатъчно възможностите за поставяне на съревнователна основа участието на специалистите, инженерите.** Особено да бъдат включени специалистите от научноизследователските и инженерно-внедрителските организации в решаването на отделни практически проблеми на производството. В хода на провеждане на държавния обществен преглед, при разговорите и обсъжданията, които провеждаме, тези проблеми се поставят с особена острота.

Незначителен е и броят на обявените конкурси по проблемите на производството. Нека изключим тематичните планове за насочване изобретателската и рационализаторската дейност. Става дума за конкурс, адресиран към научно-техническите звена, които да носят и отговорността за внедряване на най-новите образци за изделия и технологии.

Да не говорим по-нататък за онези възможности, които биха се реализирали чрез инициативата „Институт—завод—съвместен насрещен план".

На трето място — прегледът и преценката, които извършваме сега на **ефективността на профсъюзната, масово-политическата и идейновъзпитателната работа за засилване личната, колективната и обществената отговорност за качеството на труда и продукцията,** ни показват пътя за бъдещите по-резултатни действия. На територията на района вече са утвърдени хубави традиции. Полезен е примерът в това отношение на ЦУМ, на комбинатите „Н. Иванов" и „Д. Ганев", където има действени радиоуредби, многотиражки, нагледна агитация. Но съобразно с конкретните условия още по-целенасочено, въздействуващо такава дейност трябва да се разгърне и в останалите предприятия. А няма съмнение това сега зависи най-вече от профкомитетите. Да се популяризира най-ценното, да се създаде необходимата организация и условия за неговото разпространяване, обогатяване. С такъв поглед към нещата ще се засилва и общественото признание за дейността на профсъюзите.

Разбира се, **от проблема качество не могат да се отделят и другите направления на профсъюзната ни работа — грижата по социалнобитовите въпроси и охраната на труда, за здравеопазването и масовата физкултура и т. н. Те всички са плътно втъкани в комплекса от фактори, които помагат за решаването на ключовия проблем — качеството.** Затова ни предстои да изминем не лек път до осъзнаването от всеки на своя дълг към обществото, до непрекъснато усъвършенствуване на нашата профсъюзна работа — да стане тя такава, каквато я определи и Деветият конгрес на БПС.

Digitized by Google

ВЛИЯНИЕТО НА НАУКАТА ВЪРХУ КАЧЕСТВОТО НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ
кандидат на философските науки

„Непоклатима научна и идейна основа на цялостната теоретическа и практическа дейност за изграждането на развито социалистическо общество е великото революционно учение, разработено от Маркс, Енгелс и Ленин."

Тодор Живков

Високото качество на партийната дейност не е само лозунг или обикновено пожелание, а една належаща необходимост, която изисква целенасочена, добре планирана, организирана и контролирана дейност. Качеството се постига не с работа „как да е", а само когато цялата дейност се постави върху научни основи и се работи с чувство за висока социалистическа съзнателност, отговорност и дисциплина.

НАУКАТА — ОСНОВА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Науката е такава форма на духовното производство, която изработва и предлага на практиката теоретически обосновани планове, концепции, програми и системи за практическата дейност. Нейната сила се състои в даването на адекватен теоретичен образ на миналата, настоящата и бъдещата действителност. Без използването постиженията на науката практиката не би се развивала планомерно, организирано и успешно. Тя би се лутала слепешката, за да намери правилния път.

Въз основа на съвременните постижения на науката, на икономиката, на културата, на обществено-политическия живот, на челния световен опит и на отчитане потребностите на обществеото развитие се изработват програмата, стратегията, партийната политика и тактика.

Следователно постиженията на науката намират най-пълен израз в партийните документи на висшите и местните партийни органи, а също и в документите на първичните партийни организации.

След Десетия конгрес на БКП бяха разработени и утвърдени от Централния комитет на БКП **цялостни програми за развитието на основните сфери на обществения живот, които се превърнаха в теоретическа основа на цялата партийна дейност.** Въз основа на тях местните партийни органи и първичните партийни организации разработиха и успешно осъществяват най-разнообразни програми, системи, проекти, планове. Благодарение на широкото използване на марксистко-ленинската теория партията функционира и се развива успешно, формира се и се осъществява нейната политика, която се явява своеобразно свързващо звено на теорията с различните отряди на трудещите се.

Практиката показва, че марксистко-ленинската теория намира израз в партийната политика, а тя се материализира чрез дейността. **Тази диалектика между теорията, политиката и дейността е твърде**

Digitized by Google

сложна. Нейното пълно овладяване и практическо приложение е решаващо условие за успешната и качествената дейност на партийните органи и организации. Историческият опит на нашата партия и на други братски партии учи, че всяко подценяване и неразбиране на взаимодействието между теорията, политиката и партийната дейност е един от основните източници за слабостите, недостатъците и грешките в партийната практика.

Нашата партия при определянето на своята политика се ръководи от теоретическата постановка на К. Маркс **за развитието на обществото като обективен исторически процес,** който се осъществява вследствие на действието на обективните закони. Осъзнаването и най-вече спазването на тази постановка предпазва партията от проявите на субективизъм и волунтаризъм в политиката и практиката. Затова дадена комунистическа партия може успешно да изпълнява своята ръководеща и направляваща роля само тогава, когато се ръководи последователно и неотстъпно от марксистко-ленинската теория, когато постоянно изследва социалните процеси в живота на обществото и на тази основа предприема обосновани и реалистични действия за осъществяването на своята политика. Следователно тясното единство между марксистко-ленинската теория, партийната политика и социалната практика до голяма степен се постига чрез дейността на партията, на държавата и на останалите обществено-политически организации, чрез дейността на всички трудещи се.

С основание др. Тодор Живков в своята дълбоко съдържателна и аргументирана лекция за изграждането на собствената материално-техническа база в България, изнесена пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, подчерта: „Силата на партията е в това, че тя се отнася към марксистко-ленинската теория не като към догма... За българските комунисти марксизмът-ленинизмът е вечно живо учение, ръководство за действие, което се развива и обогатява заедно с развитието на историческия процес, заедно с обогатяването на световния революционен опит..."[1]

Известно е, че **Комунистическата партия е обект на изследване от редица науки** — марксистко-ленинската философия, научния комунизъм, партийното строителство, социологията, политическата психология, педагогиката, теорията на управлението и други. От постиженията на тези науки в изследването на Комунистическата партия и на нейната дейност в значителна степен зависи и издигането на научното равнище на самата ѝ дейност. Ето защо др. Юрий Андропов напълно обосновано постави задачата да се издигне на ново, значително по-високо равнище идейно-теоретическата работа в областта на обществените науки, на работата на научните учреждения и на всеки отделен учен. Необходим е решителен поврат към реалните, практическите задачи, които животът поставя пред обществото. Обществените науки трябва да станат ефективен помощник на партията и на целия народ при решаването на отговорните задачи.[2]

Партийната дейност се развива по свои вътрешни закономерности, принципи и норми. Затова тяхното задълбочено изследване, опознаване и използване спомага да се вниква по-дълбоко в нейната същност, да се ръководи, направлява и регулира по-компетентно. Тук

---

[1] Т. Живков, За характера на собствената материално-техническа база на зрелия социализъм — проблеми и подходи на нейното изграждане в България, Партиздат, 1983, с. 6—7.

[2] Ю. Андропов, За планомерно и всестранно усъвършенстване на развития социализъм, за по-нататъшно движение напред към комунизма, Партиздат, 1983, с. 5.

Digitized by Google

на помощ ни идват постиженията на обществознанието и особено на науката партийно строителство.

Да се повишава качеството на партийната дейност предполага тя да се изгражда върху изискванията на закономерностите на обществото и на партията, на принципите и нормите на партиен живот. Ако вземем за пример закономерността за прерастване на Комунистическата партия от авангард на работническата класа в авангард на целия народ, ще видим, че тази закономерност предявява редица нови изисквания към дейността на партийните комитети и организации, а именно: разширяване на вътрешнопартийната демокрация, на връзките на партията с народните маси, по-чести открити партийни събрания, научно-приложни конференции и други мероприятия за обсъждане на основни въпроси от дейността на партийната организация и на трудовия колектив. Следователно партийната дейност повишава качествената си страна тогава, когато се изгражда върху съвременните постижения на науката и се развива в оптимални параметри и връзки.

Научното познание намира приложение във всички етапи от цикъла на партийната дейност: планиране, организация, анализ и обобщение. Тук науката помага да се разкрие същността не само на вътрешнопартийните отношения, но и на новите отношения, които се образуват от взаимодействието между партийните и държавните органи, между партийните органи и организации и останалите обществени органи и организации, между партийните органи и организации и стопанските органи и организации. Всички тези отношения предполагат да се разработват рационални програми за различните видове партийна дейност.

Опитът показва, че не бива да се гледа опростенчески на сложната диалектика между теорията и практиката. Пряк път между тях няма. Тяхната връзка, взаимодействие и взаимоотношение се опосредствува от конкретни приложни разработки, технологии, действия, операции и процедури, а също и от умелото им използване. Това е процес, който има както общи, така и специфични изисквания за всеки вид партийна дейност.

Заслужава внимание фактът, че ориентацията на субекта на партийната дейност в дадена ситуация се основава не само на теоретическото познание, но включва и редица други фактори — политически, икономически, социално-идеологически, ценностните ориентации и норми на социалистическото нравствено съзнание, революционните традиции и опит и други.

За успешното решаване на една или друга партийна задача особено значение има правилният отговор на въпроса: откъде и с какво да се започне. На този въпрос и теорията, и практиката отговарят: следва **да се започне с теоретическото изясняване на проблема,** с анализ и характеристика на неговото състояние и върху тази основа да се набележат практически мерки за неговото решаване. Пример за това са целият комплекс от мероприятия, последвали Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна от 30 май 1983 г. и особено след публикуването на забележителната реч на др. Тодор Живков „Качеството — ключов проблем за изграждането на зрялото социалистическо общество".

Въпросите на качеството и ефективността на партийната дейност не могат успешно да се решат само върху нашите научни постижения. Ето защо др. Тодор Живков много пъти е посочвал, че нашата партия широко използва теоретическия и практическия опит на партиите и страните от социалистическата общност, на международното комунистическо и работническо движение, на националноосвободителното движение, на прогресивните сили в света и преди всичко опита на

Digitized by Google

КПСС и Съветския съюз. Този опит позволява да се избягнат лутанията, предпазва от грешки, подсказва решения. Неговото изучаване и творческо използване са жизнена необходимост за всяка партия, за всяка страна, изграждаща социалистическото общество.

ПРЕДПОСТАВКИ И ФАКТОРИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Известно е, че опознаването, разработването и осмислянето на новите социални явления, процеси и факти в обществото, в партията и в международния живот е едно от постоянните изисквания към теоретическата и практическата дейност на Комунистическата партия. Колкото по-сполучливо се извършва тази дейност, толкова по-пълно се осъществява ръководната и направляваща роля на Комунистическата партия и се осъществяват нейните функции.

В този смисъл качеството на партийната дейност се определя в най-голяма степен от качеството на работата на висшите и местните партийни органи, на първичните партийни организации, на отделните комунисти. То е най-пряко свързано и с по-нататъшното усъвършенстване на подбора и подготовката на партийните кадри и активисти. Тази подготовка, както посочва др. Тодор Живков, трябва да бъде на равнището на големите задачи на утрешния ден, на височината на задачите да формираме личности с комунистически мироглед и нравственост.

От качеството на труда на партийните кадри, активисти и членове в много голяма степен зависи качеството на партийната дейност. Този труд е сложен, всеотдаен, напрегнат, отговорен, специфичен. От него зависи каква насока за работа ще се даде за десетки, стотици и хиляди хора. Партийният труд по своята дълбока същност е политически, умствен труд, намиращ се в тясно взаимодействие с другите видове труд. Този труд изисква висока обща, професионална и политическа квалификация.

Партийната практика показва, че добри резултати дава целенасоченият, висококвалифицираният, добре планираният и организиран съдържателен, творчески и инициативен труд, в който са акумулирани съвременните върхови постижения на науката и практиката.

Важна особеност, характеризираща труда на партийните работници и активисти в настоящия етап, а може да се каже, че е и важна негова тенденция, е **този труд да придобива все повече научноизследователски елементи.** Значителна част от партийните работници вече имат добра научна подготовка, която им позволява да провеждат научни изследвания, да експериментират и на тази основа да правят задълбочени анализи и обобщения, изводи и препоръки. Тази тенденция е положителна. Тя трябва да се развива, но без това да става за сметка на останалите видове партийна дейност.

Порасналите изисквания за изпълнение на решенията на Дванадесетия партиен конгрес с нова сила поставиха въпроса за **повишаване културата на политическия работник.** Все по-често към него се обръщат за съвет и помощ по политически, икономически, идеологически, организационни и други въпроси. И за да отговаря убедително, а съветите му да бъдат полезни, то неговата идеологическа, организационна подготовка и обща култура трябва да бъдат на съвременно равнище. Все още обаче изостава политическата и организационната подготовка на значителна част от кадрите на държавните и стопанските организации от високите изисквания на живота, което от своя страна се отразява на работата им с партийните и обществените организации. Необходимо е бъдещите специалисти — студентите във вис-

Digitized by Google

шите учебни заведения, да получават по-системни знания по тези въпроси.

Повишаването на качеството на партийната дейност в много голяма степен зависи **от разработването и цялостното използване на научните подходи в дейността на партийните органи и организации.**

Известно е, че в научните подходи и методи се акумулират съвременните постижения на научното познание и опит. В това се състои и тяхната познавателна и приложна сила. Ето защо еднакво са полезни за партийната дейност както познавателните, така и приложните подходи и методи. Първите ни разкриват закономерностите и тенденциите в развитието на обществото, партията и нейната дейност, а вторите помагат за тяхното осъществяване на практика и по този начин за развитието на обществото и партията. Ето защо един от основните фактори за повишаване качеството на партийната дейност е непрекъснатото усъвършенстване на нейните подходи и методи.

Характерното за тях е, че изпълняват своята роля и функции само посредством субекта на дейността. Затова те имат практическо значение едва когато бъдат усвоени и приложени; става дума не само за класическите (традиционните) подходи, които също непрекъснато се обогатяват, но и за съвременните научни подходи, които по-бързо или по-бавно си пробиват път и се утвърждават в живота.

Това по-бързо или по-бавно утвърждаване зависи от кадрите, от тяхната организационна култура, от техния стил на работа и ръководство. Затова и подходът в работата най-често е критерий за единството на познанията, поведението, действието. Разбира се, все още съществуват и бавно се преодоляват някои неправилни подходи и методи в партийната дейност. Към тях се отнасят технократичният, административният, книжно-бюрократичният подход. Тяхното използване става за сметка на живата работа с хората. Всички тези подходи са чужди на същността, природата и характера на Комунистическата партия и на нейната дейност.

Като правило **борбата за качество съпътствува целия процес на партийната работа.** Тя започва от формулирането на целите и задачите, на мероприятията за тяхното осъществяване, преминава през политическата и организаторската дейност и завършва с обобщаването и анализа на извършената дейност и с оценка на постигнатите резултати. Всяко подценяване на това изискване оказва отрицателно влияние върху качеството на дейността на съответния партиен комитет или първична партийна организация.

Научното и информационното обслужване на местните партийни комитети е важно условие и предпоставка за издигане равнището и повишаване качеството и ефективността на тяхната дейност, а също и на дейността на съответните партийни организации. На този въпрос др. Тодор Живков обърна внимание още през 1970 г., като посочи, че „опитът, който всеки един от нас има, и интуицията, на която ние често разчитаме, са вече крайно недостатъчни, за да можем и в бъдеще да ръководим успешно“[1].

На този проблем отдели нужното внимание и Дванадесетият конгрес на БКП; в Тезисите се предяви изискването **„решително да се усъвършенствува информационното обслужване на партийните органи и организации. Приеманите от тях ръководни решения трябва да се основават на достатъчно пълна, комплексна, обективна и навременна информация.**

Натрупаният опит в научното и информационното обслужване на местните партийни органи е твърде ценен и значим, с тяхна помощ се създадоха и се утвърждават в практиката системи за някои страни от

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 17, с. 174.

Digitized by Google

живота на първичните партийни организации, за политическите настроения и общественото мнение, за изпълнението на партийните решения; по-успешно се организират социални изследвания (социологически, социалнопсихически и други); партийните комитети, научните институти подготвят различни разработки (бюлетини, анализи, обзори, свитъци, реферати, брошури и др.) в помощ на местните партийни органи и други.

Успешното решаване на проблема за информационното обслужване спомага **за научна обоснованост, за по-задълбочеи анализ и действен контрол в работата на партийните органи и на първичните партийни организации.**

Научният анализ и в този случай е важно средство за правилна оценка и обобщение на извършеното, а направените въз основа на него изводи, препоръки и насоки служат като ориентир за бъдещата дейност. Затова качеството на партийната дейност зависи в значителна степен от дълбочината и обхватността на анализа, доколко и как комплексният анализ извежда на преден план онези проблеми, способи, средства, форми и методи на партийната дейност, които имат най-голямо значение за качеството на предстоящата дейност.

Качеството на партийната дейност в най-голяма степен зависи и от партийното решение. То има важна прогнозираща и организираща функция. Обикновено партийното решение утвърждава не само постигнатото, но чертае и бъдещото развитие на съответното явление, процес и дейност. Така е, когато решението е научнообосновано. Обаче едно неправилно решение води до резултати, коренно противоположни на замисъла.

Партийната практика потвърди необходимостта **да се работи едновременно и напрегнато както по фундаменталните, така и по приложните проблеми на качеството на партийната дейност.** Това е правилният път за издигане научното равнище и ефективността на партийната дейност. С по-голяма сила и острота се поставя проблемът за пълноценното внедряване постиженията на обществените науки в практиката. Тук има много трудности, слабости и проблеми. Внедрителската дейност в обществено-политическия живот някои все още разглеждат като дейност от второ и трето качество. И тук партийната практика и опит ни подсказват как би следвало да се реши този голям и изключително важен проблем. Едни от основните форми за внедряване постиженията на обществените науки в партийната практика са договорите за сътрудничество между партийните органи и научноизследователските институти, приемането на съвместни програми и планове за изследване и експериментиране, залагане и извеждане на нов опит, подготовка и провеждане на научно-приложни конференции, образуване на смесени колективи от партийни и научни работници за разработка на комплексни програми, системи, експертни оценки и др., участие в ръководните и помощните органи на партията и пр. В това намира едно от проявленията си процесът за превръщане на науката в непосредствена производителна сила.

Методическото осигуряване на партийната дейност е важно условие за повишаване на нейното качество. Тук ролята и мястото на научноизследователските институти, както и на домовете за политическа просвета, на научните центрове, на кабинетите по партийно-организационната дейност и политическата просвета непрекъснато нараства. Методическите разработки дават отговор на постоянния въпрос, стоящ пред партийните работници и активисти: не само какво да се направи, но и как да се направи; какви форми, методи и средства да се използват, за да се реши една или друга задача; за да се проведе една или друга дейност с оглед да се получи желаният резултат.

Digitized by Google

В партийната практика като приложни разработки се утвърдиха методиките, програмите, системите, проектите, концепциите, плановете и други. Тяхната реализация изисква широко опиране на личната активност, на творчеството и инициативата на субекта на партийната дейност и използването на всички форми и начини за непосредствено опознаване и ориентиране в действителността. Истинската партийна дейност никога не е и не може да бъде обикновена обективизация на предварително разработения план или програма. В случая много са важни мотивацията и ценностната ориентация на субекта на партийната дейност.

Успешното и цялостно решаване на проблема за качеството изисква **висока социалистическа съзнателност и образцова социалистическа дисциплина.** Сега политическата и организаторската дейност трябва да създадат нова обстановка и отношение към въпросите на качеството, дисциплината и обществената производителност на труда. Тази обстановка да бъде творческа, делова, отговорна, която да съдействува за най-пълното мобилизиране на наличните сили и резерви, като всеки в зависимост от ролята и мястото, което заема в икономическия и обществено-политическия живот, поеме своята отговорност.

Борбата за по-високо качество на продукцията предполага **да нараства и вниманието както към досегашния челен опит, така и към опита в бъдеще.** Многократно нарастват значението и ролята на научния анализ и обобщение. От тях се изисква не само да се описва направеното, но и да се разкриват противоречията, факторите, пътищата, средствата, формите, методите, които са използвани за постигането на високите резултати.

За успешното решаване проблемите на качеството все повече ще нараства значението на **контрола и гласността** в работата на първичните партийни организации на обществените, стопанските и държавните органи. Дванадесетият партиен конгрес определи: „Нужен е наистина **всенароден контрол,** който да осигури изпълнението на поставените задачи и да създаде атмосфера на нетърпимост към нарушенията на дисциплината, към посегателствата върху социалистическата собственост, върху правата на гражданите, към какъвто и да е опит да се заобиколи, да не се спази социалистическият закон."[1] Значително нараства значението на гласността. Особено е важно колективът като цяло и всеки негов член да знаят как всеки работи за изпълнението на поставената задача; да знаят както най-добрите работници, така и онези, които допускат лошокачествена продукция и брак.

Повишаването на качеството на труда, на дейността и на произвежданата продукция е сложна и трудна задача. За един твърде продължителен период тя ще бъде една от основните и най-важни колективни и лични задачи, един от главните критерии за тяхната дейност. Затова се изисква да се разбере и осъзнае нейното икономическо, политическо, идеологическо и международно значение от всеки труженик, да се разбере, че от повишаването на качеството са заинтересовани всички членове на трудовите колективи, цялото общество. Тук ролята на първичната партийна организация, на профорганизацията, на комсомолското дружество, на административно-стопанското ръководство нараства много.

Проблемите на качеството и дисциплината имат и важни нравствено-политически аспекти. Тяхното успешно решаване става въпрос на чест и дълг за всеки труженик на социалистическото общество, на всеки трудов колектив.

---

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия. Доклади и решения, Партиздат, 1981, с. 66.

Digitized by Google

ДЕЛЕГАТЪТ

Многобройни са отговорностите, правата и задълженията на делегата на партийната конференция. Някои от тях са точно определени и като норми на вътрешнопартиен живот са фиксирани в Устава на БКП, Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи и в други партийни документи. Други не са така точно формулирани, но те също са задължителни, защото са свързани и произтичат от фундаментални идейни и организационни принципи в изграждането и дейността на Комунистическата партия. Като реални форми на проявление на принципите едни са резултат от собствения опит на нашата партия и са се утвърдили като традиции при провеждането на различни партийни форуми, а други са взаимствувани от КПСС и другите братски партии. Всички те във вид на задължителни предписания определят най-съществените норми на поведението и действията на избрания за делегат партиен член. Те изясняват конкретните му възможности и ограничения по време на подготовката и провеждането на конференцията, изразяват смисъла и съдържанието на делегатските му пълномощия.

По-подробно ще разгледаме тези, за които считаме, че са особено важни и актуални на съвременния етап. Едно от тях е

ОТГОВОРНОСТТА

на делегата да представлява своята партийна организация на конференцията. Според Устава на нашата партия заводската, общоселската, районната, общинската и окръжната конференция е висшият орган на съответната партийна организация, т. е. тя е конференция на всички комунисти от трудовия колектив или териториална единица. Големият им брой обикновено налага те да участвуват в нейната работа косвено, чрез свои пратеници. Следователно **делегатите не са някаква механично взета част от партийната организация, не са само обикновени партийни членове, а са избрани и упълномощени представители на определено количество комунисти.** При това същността на представителството не е в бройката (според Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи тя се определя предварително от всеки комитет), а се съдържа в обстоятелството, че делегатът е изразител на тяхната воля, мненията и становищата, които той е длъжен да защищава и отстоява.

Висока е честта и отговорността да бъдеш избран за делегат! Това придава изключителна значимост на въпроса, как ще подходи партийната организация при определянето на своите представители.

Digitized by Google

От правилния избор на комунистите с нужните делови и политически качества в крайна сметка ще зависи активното и ефективно участие на всички нейни членове на конференцията. Още в началото на века Георги Кирков в своята статия „Длъжностите на партийните групи преди конгреса“ съветваше: „Лицата, на които ще е поверен представителският мандат, трябва да са врели в работата на групата, да са добре запознати с местните условия и да не им липсва твърдо знание на основните принципи на партията“[1]. Анализът на данните за социалния и качествения състав на делегатите на проведените в навечерието на Дванадесетия конгрес конференции показва, че се спазват принципните положения и традициите в нашата партия на тях да се изпращат най-добрите, най-подготвените, най-опитните сред комунистите. Расте броят на имащите висше и средно специално образование, на тези с по-продължителен стаж в партията и с дългогодишна практика като членове на партийни органи, по-оптимално е съотношението между представителите на различните поколения.

Тогава справедливо изниква въпросът: какво ни кара сега, в началото на отчетно-изборната кампания, да обръщаме внимание на въпросите за ролята и отговорностите на делегата и за необходимостта от тяхното повишаване? Да направим това ни задължават редица съображения, основните сред които са:

Първо, нараства ръководната роля на партията, което в регионален мащаб означава, че се издига ролята и на партийните организации, чийто най-висш орган е конференцията. Все по-мащабните и усложняващи се задачи във всички сфери на изграждания зрял социализъм, ускоряването динамиката на социалните процеси под въздействието на научно-техническата революция, възникването и развитието на нови социални явления и пр. усилват необходимостта задълбочено да се анализира постигнатото от партийната организация по ръководството на съответния трудов колектив или регион, да се разкриват точно, критично и самокритично допусканите слабости и недостатъци, нерешените докрай проблеми, да се чертаят перспективите и насоките за бъдещата дейност.

Всичко това налага, като се развиват творчеството, активността и личната отговорност на всеки участник, да се повишава качеството и ефективността на провежданите партийни конференции. За сметка на представителността те все по-ярко да се утвърждават като „работещи корпорации“, да се издига революционно-преобразуващата им роля на висш орган на партийната организация.

Второ, непрекъснато се усъвършенствува вътрешнопартийната демокрация, която е и ще се утвърждава и в бъдеще като образец на социалистическата демокрация. Диалектическата връзка и взаимната зависимост между тях е такава, че развитието на едната предполага и необходимо изисква адекватно усъвършенствуване на другата. Ако си припомним насоките на развитието на производствената демокрация като една от съставките на социалистическата демокрация, които бяха задълбочено анализирани в Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, се вижда какви високи изисквания се предявяват към представителя (делегата) на трудовия колектив. „Избраните пълномощници на трудовите колективи изразяват в колективните органи за управление не своето лично мнение (то може само да се има предвид), а мнението на тези, които представляват“[2]. Те следва неотклонно да отстояват и да защищават интересите на колектива, който може да ги отзове, ако те не изпълняват достатъчно ефективно своите задължения.

---

[1] Г. Кирков, Съч., т. 1, с. 44.

[2] Основни положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, в. „Работническо дело“, бр. 337, 3. XII. 1982 г.

Digitized by Google

ДЕЛЕГАТЪТ

Многобройни са отговорностите, правата и задълженията на делегата на партийната конференция. Някои от тях са точно определени и като норми на вътрешнопартиен живот са фиксирани в Устава на БКП, Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи и в други партийни документи. Други не са така точно формулирани, но те също са задължителни, защото са свързани и произтичат от фундаментални идейни и организационни принципи в изграждането и дейността на Комунистическата партия. Като реални форми на проявление на принципите едни са резултат от собствения опит на нашата партия и са се утвърдили като традиции при провеждането на различни партийни форуми, а други са взаимствувани от КПСС и другите братски партии. Всички те във вид на задължителни предписания определят най-съществените норми на поведението и действията на избрания за делегат партиен член. Те изясняват конкретните му възможности и ограничения по време на подготовката и провеждането на конференцията, изразяват смисъла и съдържанието на делегатските му пълномощия.

По-подробно ще разгледаме тези, за които считаме, че са особено важни и актуални на съвременния етап. Едно от тях е

ОТГОВОРНОСТТА

на делегата да представлява своята партийна организация на конференцията. Според Устава на нашата партия заводската, общоселската, районната, общинската и окръжната конференция е висшият орган на съответната партийна организация, т. е. тя е конференция на всички комунисти от трудовия колектив или териториална единица. Големият им брой обикновено налага те да участвуват в нейната работа косвено, чрез свои пратеници. Следователно **делегатите не са някаква механично взета част от партийната организация, не са само обикновени партийни членове, а са избрани и упълномощени представители на определено количество комунисти.** При това същността на представителството не е в бройката (според Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи тя се определя предварително от всеки комитет), а се съдържа в обстоятелството, че делегатът е изразител на тяхната воля, мненията и становищата, които той е длъжен да защищава и отстоява.

Висока е честта и отговорността да бъдеш избран за делегат! Това придава изключителна значимост на въпроса, как ще подходи партийната организация при определянето на своите представители.

Digitized by Google

От правилния избор на комунистите с нужните делови и политически качества в крайна сметка ще зависи активното и ефективно участие на всички нейни членове на конференцията. Още в началото на века Георги Кирков в своята статия „Длъжностите на партийните групи преди конгреса“ съветваше: „Лицата, на които ще е поверен представителският мандат, трябва да са врели в работата на групата, да са добре запознати с местните условия и да не им липсва твърдо знание на основните принципи на партията“[1]. Анализът на данните за социалния и качествения състав на делегатите на проведените в навечерието на Дванадесетия конгрес конференции показва, че се спазват принципните положения и традициите в нашата партия на тях да се изпращат най-добрите, най-подготвените, най-опитните сред комунистите. Расте броят на имащите висше и средно специално образование, на тези с по-продължителен стаж в партията и с дългогодишна практика като членове на партийни органи, по-оптимално е съотношението между представителите на различните поколения.

Тогава справедливо изниква въпросът: какво ни кара сега, в началото на отчетно-изборната кампания, да обръщаме внимание на въпросите за ролята и отговорностите на делегата и за необходимостта от тяхното повишаване? Да направим това ни задължават редица съображения, основните сред които са:

Първо, нараства ръководната роля на партията, което в регионален мащаб означава, че се издига ролята и на партийните организации, чийто най-висш орган е конференцията. Все по-мащабните и усложняващи се задачи във всички сфери на изграждания зрял социализъм, ускоряването динамиката на социалните процеси под въздействието на научно-техническата революция, възникването и развитието на нови социални явления и пр. усилват необходимостта задълбочено да се анализира постигнатото от партийната организация по ръководството на съответния трудов колектив или регион, да се разкриват точно, критично и самокритично допусканите слабости и недостатъци, нерешените докрай проблеми, да се чертаят перспективите и насоките за бъдещата дейност.

Всичко това налага, като се развиват творчеството, активността и личната отговорност на всеки участник, да се повишава качеството и ефективността на провежданите партийни конференции. За сметка на представителността те все по-ярко да се утвърждават като „работещи корпорации“, да се издига революционно-преобразуващата им роля на висш орган на партийната организация.

Второ, непрекъснато се усъвършенствува вътрешнопартийната демокрация, която е и ще се утвърждава и в бъдеще като образец на социалистическата демокрация. Диалектическата връзка и взаимната зависимост между тях е такава, че развитието на едната предполага и необходимо изисква адекватно усъвършенстване на другата. Ако си припомним насоките на развитието на производствената демокрация като една от съставките на социалистическата демокрация, които бяха задълбочено анализирани в Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, се вижда какви високи изисквания се предявяват към представителя (делегата) на трудовия колектив. „Избраните пълномощници на трудовите колективи изразяват в колективните органи за управление не своето лично мнение (то може само да се има предвид), а мнението на тези, които представляват“[2]. Те следва неотклонно да отстояват и да защищават интересите на колектива, който може да ги отзове, ако те не изпълняват достатъчно ефективно своите задължения.

---

[1] Г. Кирков, Съч., т. 1, с. 44.

[2] Основни положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, в. „Работническо дело“, бр. 337, 3. XII. 1982 г.

Digitized by Google

Двата вида представителство притежават свои характерни особености и между тях има съществени разлики. Но за да се утвърждава вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация, се налага тя да се развива и обогатява непрекъснато, при това не само във вид на потенциални възможности, а и в практическото приложение и използване на тези възможности. Това означава представителството на делегата на партийната конференция да се утвърждава като висш вид представителство, като социален пример.

Трето, съществуват някои слабости и недостатъци, които се допускат от отделни партийни комитети при подготовката на конференцията и при подбора на делегатите. Случва се например заедно с нормите на представителството (брой на комунистите за избиране на един делегат) общински комитети на БКП да определят на партийните организации и съответни изисквания към делегатите. Това се прави с цел да се осигури необходимата представителност на конференцията по отношение на социално-качествената характеристика на участниците. Но не винаги тези, които са най-подходящи за делегати на организацията, отговарят на допълнителните изисквания. Така се създават възможности на конференцията да попаднат комунисти, които не са запознати добре с работата, с постиженията и с проблемите на избралата го партийна организация или нямат все още нужния партиен опит и зрелост.

Неизживяна още слабост, която оказва задържащо влияние върху изявата на чувството за отговорност на делегатите като упълномощени представители на партийните организации, е предварителната „свръхорганизованост". Когато всичко е уточнено до най-малките подробности по подготвения сценарий, тогава често конференцията протича без интересни и задълбочени обсъждания. Отегчителните разисквания завършват, по думите на В. И. Ленин, не защото хората са решили въпроса, а просто защото са се уморили да говорят и слушат. Ясно е, че при такава „подготовка" делегатите, които не са включени никъде в сценария, ще се чувствуват повече зрители и много по-малко актьори в залата. По този начин се ограничават колективността и демократизмът, непълноценна е изявата на значителна част от делегатите като упълномощени пратеници на своите организации.

Отговорността на делегата намира израз в неговата активност и инициативност, организираност и дисциплина по време на всички етапи на подготовката и провеждането на конференцията. Проявява се и в направеното изказване, и във взетото отношение към проекторезолюцията (както за оценъчната ѝ част, така и за предложените мерки и насоки на бъдещата работа), и в стриктното и творческо изпълнение на задълженията, с които може да бъде натоварен (като член на някоя от помощните комисии или други задачи в хода на конференцията). **Главното му призвание е да даде своя принос за изготвянето на задълбочена и реална оценка на състоянието на вътрешнопартийния живот и партийното ръководство и за вземане на правилни политически решения. Чувството за отговорност повелително изисква делегатът да бъде винаги верен на истината, да говори и постъпва така, както му диктуват неговата партийна чест и съвест.** Само по този начин той ще оправдае високото доверие на своите другари и ще даде своя дял за ефективното протичане на конференцията.

Голяма е отговорността на делегата при предлагането и обсъждането на кандидатурите, а също и при избора на членове на новия партиен комитет. Притежават ли нужните достойнства, дали няма други по-подходящи, предложен ли е някой, който не заслужава да бъде избран? Това е важен момент на отговорна преценка. **От правилния избор на делегатите зависят авторитетът, качеството и ефек-**

Digitized by Google

тивността в дейността на бъдещия орган, определя се в значителна степен съдбата на взетите на конференцията решения. Отговорността на делегата нараства особено много за кандидатите, които са от неговата партийна организация, които той познава лично и има непосредствени впечатления за техните политически, делови и морални качества. За тях той знае и становището на своите другари. В практиката понякога има случаи, макар и изолирани, когато се наказват, изваждат от състава и дори изключват от партията комунисти, които са били избрани в ръководни органи. Често за нарушенията на една част от тях се знае предварително в предприятието, сред комунистите и колектива. Но на конференцията, по време на избора делегатите са премълчали, не са разказали за тях, т. е. не са изпълнили докрай задълженията си на упълномощени представители на организацията. Тези случаи показват колко важно е при обсъждането на кандидатурите делегатът, почерпил сили от своята отговорност пред избралите го комунисти, да сподели както личното си мнение, така и становището и оценката на партийната организация, независимо от това, дали кандидатът е редови член или ръководител.

Съществено задължение на всеки делегат е той да носи на конференцията

ОПИТА НА СВОЯТА ОРГАНИЗАЦИЯ

То произтича от известното ленинско изискване: „...трябва да донесем на конгреса обмисления и внимателно, с общ труд, с общи усилия на всички партийни членове преработен практически опит...“[1]. Лениновата идея има много важно теоретическо и практическо значение. **Тя не само ни дава технологията за издигане качеството на споделения опит, а показва и един от начините, чрез който всички комунисти, без да присъствуват непосредствено на конференцията, участвуват в нейната работа.** Това става чрез опита, който няма чисто личен характер, независимо че се носи от един човек. В него е въплътено творчеството на всички комунисти, на цялата партийна организация. Той е натрупан в хода на нейната ръководна и направляваща дейност по мобилизиране и организиране на колектива и трудещите се за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес, а също и на задачите, които се съдържат в следконгресните доклади, речи, изказвания и лекции на другаря Тодор Живков. Осмислен и осъзнат от всички комунисти, той се превръща в колективно дело и колективна позиция. Той съдържа и индивидуални оттенъци, които зависят от качествата на делегата и от това, доколко той познава работата и борбата на избралата го организация за изпълнение на актуалните задачи на партийната политика. Те отразяват неговата способност да вникне в дълбочината на процесите, фактите и явленията, да прави верни изводи и оценки.

Задачата да се донесе на конференцията опит не е предизвикана от желанието за показност, парадност или празно самохвалство. Опитът не е самоцел. Той изпълва със съдържание качествените характеристики на конференцията, гарантира пълноценното и качествено осъществяване на нейното предназначение.

Една от целите на конференцията е тя да обогати делегатите, да им придаде творчески заряд и устрем. На нея се популяризират челните постижения на партийните организации по осъществяване на политическото ръководство на трудовия колектив или региона, а също по усъвършенстването на вътрешнопартийния живот. Най-ефективно въздействува опитът, който разкрива използваните подходи, форми и средства и който може да бъде приложен навсякъде. Та-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 406.

Digitized by Google

къв опит предизвиква у делегатите размисли и сравнения, възбужда новаторство и инициатива. Необосновано рядко обаче на партийните конференции се споделя отрицателен опит. А той също е опит, отрицателните резултати също са резултати. Не по-слабо той учи и възпитава партийните кадри, като показва погрешните пътища, задънените улици, разкрива неправилни подходи и действия.

Опитът на делегатите също е нужен, за да се оцени реално и обективно достигнатото в цялостната дейност на партийната организация. Той спомага това да стане с критериите на Дванадесетия конгрес и следконгресните доклади, речи, изказвания и лекции на другаря Тодор Живков, да не се допуска „замазване" на неприятните факти или „плъзгане" по повърхността на различните социални процеси и явления.

Главната задача на конференцията, нейната най-съществена характеристика е да се направят правилни научнообосновани изводи и да се вземат верни политически решения. Тук в най-голяма степен е нужен опитът, който служи за мотивировка на решенията, дава основата и аргументацията за тяхното приемане. Особено полезна е практиката на някои партийни комитети от различни равнища да раздават предварително на делегатите материалите за конференцията. Това дава възможност те да ги проучат задълбочено, да се посъветват с другарите си и да чуят тяхното мнение. Така опитът, който те носят, се отличава с по-голямо богатство от конкретни предложения и идеи.

Със силен акцент върху практическия и колективно осмислен опит се отличава подходът на Централния комитет на БКП за организиране през следващата година на Национална партийна конференция по проблемите на качеството на продукцията. „Новото е — подчерта в речта си пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна през май тази година другарят Тодор Живков, — че ние няма да чакаме какво ще реши конференцията и едва тогава да запретнем ръкави за изпълнение на нейните решения. Обратно, на конференцията трябва да отидем с изяснени теоретически позиции, с практически програми и с реални изменения в производствената дейност... Отраслите, окръзите, министерствата следва да докладват на конференцията за първите практически резултати."[1]

Тази постановка изисква в центъра на вниманието на предстоящите конференции да стоят въпросите **за повишаване качеството на продукцията и на всяка обществена дейност, постигането на висока дисциплина, производителност и ефективност на труда.** Те ще бъдат в основата на опита, който делегатите носят от своите партийни организации. Това налага предварително да се осмислят и оценят от всички комунисти както постиженията и крайните резултати в борбата за високо качество, така и формите и средствата, с които са били постигнати. Да се открият механизмите, с които партийната организация е въздействувала върху всички условия и фактори, от които зависи повишаването на качеството на продукцията по цялата верига на производствения процес. Особено внимание да се обърне на внедряването и ефективното действие на икономическия механизъм и на бригадната стопанска сметка. **Всичко това да се анализира през призмата на издигане ролята и боеспособността на партийната организация, на усъвършенствуване на вътрешнопартийната дейност и партийното ръководство в посока на повишаване на тяхното качество и ефективност, като в опита се открои новото и перспективното.**

Интерес представлява въпросът за начините, по който се спо-

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество, С., Партиздат, 1983, с. 34.

Digitized by Google

деля опит от делегатите. Ще разгледаме част от тях, като посочим и някои по-често срещани слабости при практическото им използване.

За особено ценния, показателния, имащия всеобща значимост опит е не само възможно, но и необходимо да бъде споделен, като се включи в отчетния доклад на конференцията. Този начин се използва широко в практиката от партийните комитети от различни равнища. Той изисква още в процеса на подготовката на отчетните материали да се създаде необходима организация от страна на съответния орган. Опитът предварително се осмисля, анализира и конкретизира от комунистите в партийната организация, става тяхна колективна позиция. Това обикновено се извършва на отчетно-изборните събрания и конференции, като анализът обхваща всички въпроси и направления на партийната дейност.

Тук не става дума за все още съществуващата в отделни партийни комитети неправилна практика схематично разработеният доклад и предварително направените разсъждения да се подкрепят с примери от партийните организации, т. е. да се прави илюстрация на вече известни истини. **Изпратеният от партийните организации обобщен опит е необходимо да служи като първична информация, върху основата на която да се правят изводи и оценки за състоянието, постиженията и нерешените проблеми в едно или друго направление на партийната дейност.** Така отчетните материали стават колективно дело, плод на усилията на всички комунисти.

Друг много често употребяван способ за споделяне на опит е изказването на партийната конференция. Обикновено делегатът се спира на отделни проблеми от работата на избралата го партийна организация, изразява своето отношение към оценките и изводите в отчетните материали, прави конкретни предложения за бъдещата дейност. Понякога се допуска обаче едно породено от формализъм и „свръхорганизованост“ отклонение от ленинските изисквания. Става дума за случаите, когато изказването е предварително написано с помощта на някой от сътрудниците от съответния комитет и така е „лустросано“, че и самият делегат не може да си го познае. Но и когато е сътворено от него, то често представлява само личното му мнение и съдържащите се в него изводи и оценки имат в значителна степен субективен характер. Те не винаги отразяват правилно становището на партийната организация. А точно в това се състои сърцевината на Лениновото изискване — споделеният опит да бъде колективно дело на всички нейни членове. **Той ще е най-пълен и точен само когато е резултат на анализа и оценката на всички комунисти, когато е изведен от тези, които са го създавали или непосредствено наблюдавали.**

Но все пак изброените начини са ограничени по време и място и не винаги в тях могат да се включат всички делегати. А нали всички носят такъв опит, носят поръченията и предложенията на комунистите, които са ги избрали. Това несъответствие е причина част от делегатите да не проявяват активност в работата на конференцията, което означава, че и комунистите, които те представляват, също не участвуват активно. Така често се губи хубав опит, пропадат ценни предложения и идеи. Може би ще бъде целесъобразно на конференции да се изграждат специални помощни комисии, които да се занимават със събирането на опита, донесен в писмен вид от делегатите. Такава възможност е предвидена в Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи. **Систематизиран, обобщен и съпроводен с коментар, този опит може впоследствие да се издаде в брошура и предостави на партийните организации за приложение в практическата им дейност.**

Много и разнообразни задачи стоят пред делегата

Digitized by Google

къв опит предизвиква у делегатите размисли и сравнения, възбужда новаторство и инициатива. Необосновано рядко обаче на партийните конференции се споделя отрицателен опит. А той също е опит, отрицателните резултати също са резултати. Не по-слабо той учи и възпитава партийните кадри, като показва погрешните пътища, задънените улици, разкрива неправилни подходи и действия.

Опитът на делегатите също е нужен, за да се оцени реално и обективно достигнатото в цялостната дейност на партийната организация. Той спомага това да стане с критериите на Дванадесетия конгрес и следконгресните доклади, речи, изказвания и лекции на другаря Тодор Живков, да не се допуска „замазване" на неприятните факти или „плъзгане" по повърхността на различните социални процеси и явления.

Главната задача на конференцията, нейната най-съществена характеристика е да се направят правилни научнообосновани изводи и да се вземат верни политически решения. Тук в най-голяма степен е нужен опитът, който служи за мотивировка на решенията, дава основата и аргументацията за тяхното приемане. Особено полезна е практиката на някои партийни комитети от различни равнища да раздават предварително на делегатите материалите за конференцията. Това дава възможност те да ги проучат задълбочено, да се посъветват с другарите си и да чуят тяхното мнение. Така опитът, който те носят, се отличава с по-голямо богатство от конкретни предложения и идеи.

Със силен акцент върху практическия и колективно осмислен опит се отличава подходът на Централния комитет на БКП за организиране през следващата година на Национална партийна конференция по проблемите на качеството на продукцията. „Новото е — подчерта в речта си пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна през май тази година другарят Тодор Живков, — че ние няма да чакаме какво ще реши конференцията и едва тогава да запретнем ръкави за изпълнение на нейните решения. Обратно, на конференцията трябва да отидем с изяснени теоретически позиции, с практически програми и с реални изменения в производствената дейност... Отраслите, окръзите, министерствата следва да докладват на конференцията за първите практически резултати."[1]

Тази постановка изисква в центъра на вниманието на предстоящите конференции да стоят въпросите **за повишаване качеството на продукцията и на всяка обществена дейност, постигането на висока дисциплина, производителност и ефективност на труда.** Те ще бъдат в основата на опита, който делегатите носят от своите партийни организации. Това налага предварително да се осмислят и оценят от всички комунисти както постиженията и крайните резултати в борбата за високо качество, така и формите и средствата, с които са били постигнати. Да се открият механизмите, с които партийната организация е въздействувала върху всички условия и фактори, от които зависи повишаването на качеството на продукцията по цялата верига на производствения процес. Особено внимание да се обърне на внедряването и ефективното действие на икономическия механизъм и на бригадната стопанска сметка. **Всичко това да се анализира през призмата на издигане ролята и боеспособността на партийната организация, на усъвършенствуване на вътрешнопартийната дейност и партийното ръководство в посока на повишаване на тяхното качество и ефективност, като в опита се открои новото и перспективното.**

Интерес представлява въпросът за начините, по който се спо-

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество, С., Партиздат, 1983, с. 34.

Digitized by Google

деля опит от делегатите. Ще разгледаме част от тях, като посочим и някои по-често срещани слабости при практическото им използване.

За особено ценния, показателния, имащия всеобща значимост опит е не само възможно, но и необходимо да бъде споделен, като се включи в отчетния доклад на конференцията. Този начин се използва широко в практиката от партийните комитети от различни равнища. Той изисква още в процеса на подготовката на отчетните материали да се създаде необходима организация от страна на съответния орган. Опитът предварително се осмисля, анализира и конкретизира от комунистите в партийната организация, става тяхна колективна позиция. Това обикновено се извършва на отчетно-изборните събрания и конференции, като анализът обхваща всички въпроси и направления на партийната дейност.

Тук не става дума за все още съществуващата в отделни партийни комитети неправилна практика схематично разработеният доклад и предварително направените разсъждения да се подкрепят с примери от партийните организации, т. е. да се прави илюстрация на вече известни истини. **Изпратеният от партийните организации обобщен опит е необходимо да служи като първична информация, върху основата на която да се правят изводи и оценки за състоянието, постиженията и нерешените проблеми в едно или друго направление на партийната дейност.** Така отчетните материали стават колективно дело, плод на усилията на всички комунисти.

Друг много често употребяван способ за споделяне на опит е изказването на партийната конференция. Обикновено делегатът се спира на отделни проблеми от работата на избралата го партийна организация, изразява своето отношение към оценките и изводите в отчетните материали, прави конкретни предложения за бъдещата дейност. Понякога се допуска обаче едно породено от формализъм и „свръхорганизованост" отклонение от ленинските изисквания. Става дума за случаите, когато изказването е предварително написано с помощта на някой от сътрудниците от съответния комитет и така е „лустросано", че и самият делегат не може да си го познае. Но и когато е сътворено от него, то често представлява само личното му мнение и съдържащите се в него изводи и оценки имат в значителна степен субективен характер. Те не винаги отразяват правилно становището на партийната организация. А точно в това се състои сърцевината на Лениновото изискване — споделеният опит да бъде колективно дело на всички нейни членове. **Той ще е най-пълен и точен само когато е резултат на анализа и оценката на всички комунисти, когато е изведен от тези, които са го създавали или непосредствено наблюдавали.**

Но все пак изброените начини са ограничени по време и място и не винаги в тях могат да се включат всички делегати. А нали всички носят такъв опит, носят поръченията и предложенията на комунистите, които са ги избрали. Това несъответствие е причина част от делегатите да не проявяват активност в работата на конференцията, което означава, че и комунистите, които те представляват, също не участвуват активно. Така често се губи хубав опит, пропадат ценни предложения и идеи. Може би ще бъде целесъобразно на конференции да се изграждат специални помощни комисии, които да се занимават със събирането на опита, донесен в писмен вид от делегатите. Такава възможност е предвидена в Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи. **Систематизиран, обобщен и съпроводен с коментар, този опит може впоследствие да се издаде в брошура и предостави на партийните организации за приложение в практическата им дейност.**

Много и разнообразни задачи стоят пред делегата

Digitized by Google

СЛЕД ПАРТИЙНАТА КОНФЕРЕНЦИЯ

Най-същественото му задължение е да информира комунистите и целия колектив за работата и решенията на конференцията, за основните изводи от досегашната работа, а също и за набелязаните мерки, насоки и задачи, които ще се изпълняват в следващия период. Това става чрез различни форми — на събрания, сбирки на партийните групи, в звената на партийната учебна година, на единния политически ден и пр. Делегатът разказва за положителния опит от други партийни организации и комитети в ефективното решаване на актуалните задачи, посочва при какви условия, с какви форми и средства са постигали по-добри резултати в борбата за високо качество и ефективност във всички сфери на обществения живот.

Важна задача на делегата е да се отчете пред избралите го комунисти за това, как е изпълнил техните поръки, как е споделил обобщения и систематизиран от всички тях опит, какви са били неговите действия, какви предложения е направил към проекта за резолюция, какво е било неговото отношение при избора на членове на новия ръководен партиен орган.

Повсеместна е практиката да се провеждат такива отчети от делегатите. **Така комунистите получават пълна, достоверна и изчерпателна информация и се осигурява необходимата гласност, която допринася за задълбоченото осмисляне на резултатите от конференцията и за последващото претворяване в дела на взетите от нея решения.** Същевременно те разбират дали техният избраник ги е представил достойно на конференцията, правят преценка за своя избор.

Задълженията на делегата не се свеждат само до една информация или отчет. Фактът, че на него комунистите са гласували доверие, че той като участник в конференцията има най-добрата и пълна информация за взетите от нея решения, че той е гласувал за тях, предопределят редица отговорности, които нямат еднократен характер и не се изчерпват само с качеството му на преносител на информация. Те съдържат в себе си необходимостта да се издига ролята на делегата в целия период до провеждането на следващата партийна конференция, като той се включва в партийния актив и участвува в подготовката и провеждането на различни мероприятия.

Пълноценното използване на делегатите като партийни активисти означава да се търсят и прилагат разнообразни форми и средства за повишаването на техния принос в осъществяването на взетите на конференцията решения. Това е правилната линия, защото те са участвували в подготовката им, вникнали са най-добре в съображенията и мотивите за приемането им, чули са непосредствено споделения положителен опит и пр. По този начин те ще оправдаят и защитят оказаната им от партийната организация висока чест да я представляват на висшия партиен форум, ще се издига тяхната отговорност и лична ангажираност за съдбата на предложените и приетите от конференцията решения. **Особено подходящо е включването им в състава на различни комисии като например за изготвяне проекта на плана на партийната организация, за подготовка на решенията, за изучаване и внедряване на положителен опит, за осъществяване правото на контрол и др.**

Възприетият в подготовката и провеждането на Националната партийна конференция нов подход за обобщаване на конкретните резултати и опит по повишаване качеството на продукцията изисква да се издигат ролята и отговорностите на делегата като представител и пълномощник на избралата го партийна организация.

Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕНА ВРЪЗКА С ХОРАТА

Благоевградският окръжен комитет на партията нееднократно е обръщал поглед и е анализирал практиката на партийните органи и организации в работата им с писмата, предложенията и критичните бележки на комунистите и безпартийните. През последните две години бюрото на окръжния комитет на свои заседания няколко пъти е обсъждало цялостно или отделни страни на тази партийна дейност.

Динамичното и комплексно развитие на окръга, качествените изменения в бита и културата на хората дават отражение и в съдържанието на личните писма, предложенията и критичните бележки. Нараства броят на онези от тях, в които се повдигат обществено значими въпроси, откроява се по-голямата загриженост за подобряване на работата, за отстраняване на причините, които пораждат слабости, посочват се мерки за намаляване на нерешените въпроси в различните области на материалното производство и духовния живот.

Практиката показва, че много често се налага да се преодоляват сериозни пречки в тази дейност като формализъм, инертност, бюрократично отношение и други. За някои кадри бе нещо обикновено да говорят за значението на писмата и предложенията на трудещите се, вместо да предприемат мерки и да полагат системни грижи да се решават съдържащите се в тях справедливи искания. Не задоволяваше работата и на редица държавни и стопански ръководители. Това наложи бюрото на окръжния комитет на БКП през юни м. г. да вземе специално решение за усъвършенствуване дейността на всички структурни органи в окръга.

Как подходи окръжният комитет на партията, какви форми и методи приложи?

Цялостната работа се организира и протече по утвърден план и с конкретно указание на бюрото. На задълбочен и всестранен анализ и оценка бе подложена работата на всеки партиен, държавен, стопански и обществен орган и техните кадри от всички степени и структурни звена. На тази основа се определиха по-вярно и ясно конкретните, близките и по-далечните задачи. Изградени бяха двадесет и две работни групи, в чийто състав се включиха ръководни партийни дейци, висококвалифицирани специалисти и общественици. В съответствие с изискванията на партийните и правителствените решения бяха разработени критерии, по които се извърши проверка и се анализира и оцени равнището на работа.

В началния етап вниманието бе съсредоточено към широко изучаване и осмисляне на същността, изискванията и конкретните задължения, произтичащи от решенията на пленумите на ЦК на БКП, на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП. Основни критерии в това отношение бяха Законът за предложенията, сигналите, жалбите и молбите, Указът на Държавния съвет на НРБ за работата с критич-

Digitized by Google

ните публикации и Наредбата за единната система за регистриране, обобщаване и контрол на предложенията.

Многостранна бе помощта на работните групи на окръжния комитет, които допринесоха за подобряване на работата. Те проучиха стила и методите на всички окръжни органи и ведомства, на общинските партийни, държавни, стопански и обществени органи и кадри, на много ръководители на предприятия, учреждения, заведения, кметства и първични партийни организации. Прочетоха много писма, жалби. Състояха се разговори и срещи на работните места по различни обекти. Приемаха и изслушваха граждани по вълнуващи ги въпроси. Специално внимание бе отделено на критиката, която се съдържа в жалбите и сигналите, изпращани до по-горните органи, и ефектът от тях.

В общинските партийни комитети се състояха срещи и разговори, в които взеха участие ръководните кадри на общините. Те направиха самопреценка на своята дейност и на ефективността от използваните форми и средства. Всичко това даде възможност да се окаже конкретна помощ на място, да се предприемат конкретни мерки за отстраняване на редица слабости и недостатъци. Даде се тласък на критиката и самокритиката. И още нещо. Повиши се умението на общинските комитети да внасят по-добра координираност, целенасоченост и конкретност в ръководството, осъществявано върху дейността на другите органи в общината.

Цялата тази дейност бе съпроводена с изучаването, обобщаването и разпространението на положителния опит. За тази цел кабинетът по партийно-организационната работа в окръжния комитет на партията подготви специална справка с материали, която запознава кадрите и актива с опита на КПСС, в страната и окръга. В това отношение голяма гласност бе дадена на редицата инициативи; подети от общинските комитети на партията в гр. Сандански, Сатовча и Гърмен, които организираха разговори-самоотчети в партийните групи и първичните партийни организации, където нагледно бе показано как е работено за издигане ролята и отговорността на комунистите в борбата срещу бюрократизма, разточителството и равнодушието. Първомайската общинска партийна организация постигна немалко във формирането на собствен опит по изучаване и направляване на общественото мнение. Във всяко предприятие и учреждение в Кресна са определени длъжностни лица, които да регистрират и следят пътя на постъпилите и решени лични писма.

След шестмесечна организирана и целенасочена работа се проведе окръжно съвещание. Доклад „За работата на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации с писмата и приема на гражданите в окръга" изнесе Никола Тончев, секретар на окръжния комитет на БКП.

Какви изводи направи окръжният комитет, кои проблеми излязоха на преден план по работата с писмата, критичните бележки и предложенията на трудещите се?

Анализът показва, че през последните години в окръга се наблюдава известна тенденция да нарастват личните писма на гражданите, които те изпращат до различните органи на социалното управление. Факторите за това явление са комплексни. От една страна, влияят големите политически събития, станали в нашата страна, каквито са Дванадесетият партиен конгрес и последвалите го конгреси на обществените организации, важните нормативни документи, свързани с приложението на новия икономически подход и неговия механизъм. От друга страна, се чувствуват порасналата съзнателност и политическата активност на трудещите се в стопанския, обществено-политическия и културния живот, тяхната повишена непримиримост за осъществяването на обществените интереси.

Digitized by Google

Заслужава внимание проблемът за авторите на писмата. Около 70 на сто от тях са заети в сферата на материалното производство. Това е показателно за порасналото чувство за обществен дълг в най-активната част от населението на окръга за борба срещу недостатъците. Няма такава страна на обществения живот, такива актуални въпроси на държавното строителство, които в една или друга степен да не се засягат в писмата и критичните бележки. Анализът на тематичния им обхват показва, че хората се вълнуват най-вече от строителството и териториалното устройство, от благоустрояването, водоснабдяването, топлофикацията и жилищния проблем. Друга група въпроси се отнася до услугите, до недостига и качеството им. В реда на тази градация на трето място стоят писмата, които поставят проблеми из областта на селското и горското стопанство. Значителна част от тях засягат раздаването на земята за лично ползване. Никак не са малко и писмата, които повдигат въпроси от трудово-правен характер. С чувство за високо гражданско съзнание се отбелязват случаи на отклонения от изискванията на социалистическия морал, отправят се остри, но справедливи критични бележки с подчертан доброжелателен тон към някои кадри да проявяват високо чувство за обществена отговорност, безупречно да изпълняват служебните си задължения, внимателно, грижливо, човешки да се отнасят към гражданите на социалистическото общество.

Един проблем, който намери широко отражение в работата и изводите на окръжния комитет на партията, е ефективността от използваните форми и методи на работа с писмата и приема на гражданите. Практиката убеждава, че е нужно например приемните дни да бъдат предварително разгласени, да се знаят часът и кой ръководител ще приема. Изпитана и ефективна форма на контакт с трудещите се са също така приемните по месторабота и местоживеене.

Каква е практиката на общинския комитет на партията в гр. Сандански?

Съгласно приетия регламент за работата на комитета приемният ден е единен за цялата община. Всеки понеделник от 14,00 до 16,00 часа приемат неговите секретари. По същото време се срещат с хората председателят на общинския народен съвет и неговите заместници, ръководители на обществените организации, директори на предприятия. Това дава възможност при необходимост веднага да се изясняват поставените въпроси, без да се разкарват гражданите неколкократно от едно място на друго по един и същи въпрос. Всеки, който приема, води дневник, в който редовно се отразяват имената на гражданите, съдържанието на молбата и как е решен въпросът. Онези проблеми, които не могат да се решат на приема, се отбелязва към кой орган се отправят, в какъв срок да се отговори. Дневникът помага да се направи бърза справка за характера на въпросите и предложенията, да се анализират пропуските и да се вземат съответни мерки, да се осигурява партиен контрол за изпълнение на поетите задължения.

В първичните партийни организации в промкомбинат „Хр. Смирненски", държавния автомобилен транспорт „Смесено автостопанство", клон „Братски труд", районната болница, районната потребителна кооперация и други в гр. Сандански се утвърждава практиката на всяко партийно събрание да се дава информация на комунистите за извършената работа от партийното бюро по поставените въпроси, предложения и критични бележки на предшествуващите събрания.

Добра възможност за непосредствена връзка с хората представлява единният политически ден за среща на ръководните кадри от окръга с колективите. По предварително разработен план членове-

Digitized by Google

те и апаратът на окръжния комитет на БКП се разпределят по предприятия и села. Всеки от тях има задължението да провежда непринудени срещи с хората, да приема и изслушва желаещите по въпроси, които ги вълнуват, да взема мерки за тяхното решаване. След приключването на политденя всеки попълва специален отчетен картон, в който се отбелязват повдигнатите проблеми, те се картотекират и отправят до съответните органи за решаване и отговор.

Проверена форма, която намира добро приложение, са кутиите, книгите и тетрадките за критични бележки и предложения. По предложение на партийния комитет в Завода за измерителни инструменти и уреди в Благоевград във всеки цех има специална тетрадка, в която всеки работник и специалист може да запише онова, което го вълнува, да направи предложения. Всяка седмица председателят на профкомитета преглежда цеховите тетрадки, обобщава поставените въпроси и ги докладва на седмичната оперативка. Там се взема отношение по тях, а след това най-отговорните ръководители от предприятието още същия ден отиват на среща с колективите по цехове и дават отговор за предприетите мерки. Това създава благоприятна социална среда, която разгръща инициативите на трудовите хора. Обсъждани са например такива предложения като: как да се подобри организацията на работното място; къде все още има резерви за по-големи икономии; как да се подобри обслужването на работниците в различните смени и други.

Каква е практиката на ръководството на потребителната кооперация с председател Стоян Смилянов в Кресна с книгите за похвали и оплаквания? Ръководството всеки месец прави анализ и взема мерки по направените критични бележки и оплаквания, записани в тетрадките, които се водят в 32 търговски обекта. Това е помогнало в градския квартал „Спартак" да се открие магазин за плодове и зеленчуци, а на ресторанта в с. Горна Бресница категорията да бъде понижена с една степен.

Между съществените положителни изменения от извършеното досега, които обогатиха практиката на партийните, държавните и обществените органи и организации, са повишеното внимание и грижи у кадрите за укрепване и разширяване на живата връзка с хората. Сред комплекса от мерки, които бюрото на окръжния комитет на партията утвърди, се открояват персоналната отговорност, критичното и самокритичното начало за отстраняване на факторите, които пораждат отрицателни явления. Утвърждава се като практика при самоотчетите си комунистите и ръководните дейци да докладват какъв е техният личен принос за своевременното решаване на проблемите, посочени в критичните бележки, подсказани чрез предложенията и въпросите на трудещите се. Това създава атмосфера на по-голяма взискателност сред всички органи и кадри, по-внимателно, задълбочено, законосъобразно и принципно отношение към тях.

Създадената организация и обогатената практика на партийните комитети и организации в окръга са здрава основа за формиране на нов положителен опит, който води към действена връзка с хората.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНОСТ НА УЧЕБНО-ВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА

ПОДГОТОВКА ЗА ПЪЛНОЦЕННА РЕАЛИЗАЦИЯ

Вече 14 години производственото обучение в гимназията „Сава Савов" — Средногорие се провежда в предприятията, където учениците имат възможност да черпят знания и вдъхновение непосредствено от практическата дейност на работническите колективи. За правилното професионално ориентиране на учениците съобразно с техните интереси и наклонности ни помогна много профилирането в гимназията, което експериментираме от есента на 1970 година. Утвърдиха се профилите математико-физически, химико-биоложки и хуманитарен (литература с чуждоезиково обучение и история).

Профилирането на обучението ни помогна много за целенасочената подготовка на учениците за продължаване на образованието във висши и полувисши учебни заведения. Тази подготовка се води ритмично още от осми клас и завършвайки 11 клас, нашите ученици са конкурентноспособни да продължат образованието си. Особено добре се реализират в това отношение учениците от математико-физическия профил, повечето от които продължават образованието си във висши учебни заведения, кандидатствувайки с математика, физика или химия.

Като имат предвид профила, който ще предпочетат, учениците се насочват към подходяща производствена специалност. Така например математико-физическите паралелки изучават числени методи и програмиране, контролно-измервателни прибори и автоматика, електротехника; химико-биоложките — химико-лаборантство; хуманитарните — машинопис и стенография, шев и плетачество, студена обработка на металите и други.

При определяне на производствените специалности винаги сме се ръководили от икономическото развитие на нашия район и от нуждата от кадри със средно и висше образование, които да се реализират в материалното производство и в сферата на обслужването.

Осъществявайки тези важни партийни задачи, ние трябваше да преодоляваме редица трудности, свързани с липсата на самостоятелни работни места за всички ученици и възлагането им понякога на несвойствена работа, нямаща нищо общо с изучаваната професия. Друга барнера е схващането на някои ученици и най-вече на техните родители, че тези, които завършват гимназия, не трябва да се на-

Digitized by Google

сочват в сферата на материалното производство. С помощта на обществеността и Комсомола тези остарели схващания вече се изживяват.

Учителите от гимназия „Сава Савов“ са дълбоко убедени, че е необходима много добра общообразователна и трудово-политехническа подготовка на учениците, на базата на която да се извършва професионалната подготовка. Ето защо в центъра на вниманието на партийната работа винаги е стоял въпросът за непрекъснатото подобряване организацията и управлението на учебно-възпитателния процес за формиране на многостранно развита ученикова личност, способна пълноценно да се реализира в живота.

Партийната организация в училището работи целенасочено за засилване творческия момент в работата на значителна част от нашите учители. Убедени в необходимостта от по-нататъшно развитие на образованието в съответствие с обществено-икономическия процес, очертан на XII конгрес на БКП, учителите-комунисти и повечето от безпартийните търсят съвременни форми, средства и методи за развитие на познавателните интереси на учениците, за усвояване на методи за самостоятелно придобиване на знания. В уроците си те се стремят да предизвикат творческо търсене от страна на учениците, изграждане на личностно отношение, формиране на верни критерии, на правилни убеждения, естетически вкус и усет. Използвайки богатството на учебното съдържание по отделните дисциплини и извънкласните форми на работа, учителите успешно изграждат научен марксистко-ленински мироглед у подрастващите, възпитават ги в комунистическа съзнателност и убеденост.

Ние се ръководим от максимата, че целенасочеността в работата на учителя изгражда целенасоченост и в работата на ученика. Създавайки много добра организация в учебния час, при която всеки се труди оптимално, нашите учители градят умения у учениците да откриват главното, да работят мобилизирано, съсредоточено, да постигат по-големи резултати за по-малко време, да се самоконтролират и самооценяват правилно.

За изграждане на висока организационна култура у учениците в часовете на класния ръководител се изнасят беседи и се водят разговори на теми „Цената на минутата“, „Правилно организираният дневен режим — условие за многостранно развита личност“, „Умеем ли да учим рационално“, „Моят дълг и отговорност пред колектива“, „Самодисциплината и самоконтролът — качества на всеки комсомолец“ и др.

Паралелно с учебната работа непрекъснато се подобрява организацията и управлението на извънкласните форми — кръжоци, факултативни групи, художествени състави. В тях все по-често се използват семинари, дискусии, лабораторни работи, самостоятелни разработки по дадени проблеми и др.

За теоретическото и практическото запознаване на учителите с въпросите на организацията допринесе много едногодишният семинар на тема „Научна организация и управление на труда на учителя и ученика“ с ръководител директора на гимназията, народния учител Симеон Кръстанов.

В резултат на всичко извършено се повиши обществената активност на учениците. Непрекъснато се подобрява умението им да се ориентират в огромните потоци на съвременната научна и политическа информация, изграждат се стил и методи на учене, изменя се позицията на личността на ученика от съзерцателно-пасивна в активна, творческа. У повечето от учениците е изградено чувство за отговорност, умение за преодоляване на трудностите, осъзната потребност за усъвършенствуване и реализация в живота.

Плод на тази работа е и отличното представяне на нашите уче-

Digitized by Google

ници на окръжните защити на реферати по математика, където те заеха първите три места, по биология — първо място, по физика — второ място, първо място на националната защита по математика и седмо място по биология.

Контролните функции на първичната партийна организация по проблемите на професионалното ориентиране и професионалната подготовка се осъществяват чрез системен отчет на административното ръководство, учителите по производствено обучение и класните ръководители пред партийното бюро и партийното събрание. Чрез осъществяване на тези мероприятия партийната организация има възможност да следи тези процеси, да оценява реално резултатите, да разкрива слабостите и да взема своевременно мерки за подобряване на работата.

Много добро е взаимодействието между гимназията и базовите предприятия: медодобивния комбинат „Г. Дамянов", предприятие „Орлин", фабрика „Йорданка Николова", автосервиза при АПК „Сухе Батор". Партийните и административните ръководства на тези предприятия проявяват много добро разбиране по въпросите на подготовката на учащите се за реализация в материалното производство. Много често най-добрите специалисти оттам са лектори при усвояване на производствена специалност. За наставници на учениците се определят най-добрите работници — челници в производството. Комсомолската организация на МОП „Челопеч" пое шефство над комсомолската организация в гимназията. За професионалното ориентиране на комсомолците голямо значение имат интеграционните връзки с работнически бригади и трудови колективи. Под ръководството на партийната организация в училището се провеждат разнообразни форми на взаимодействие с трудовите колективи при съвместната трудова дейност, художествена самодейност, спорт, отдих и туризъм.

Ние се стремим взаимодействието между трудовия колектив и нашите комсомолски дружества да бъде двустранно. Участвувайки в живота на трудовия колектив, нашите ученици усвояват добродетелите на работническата класа. Същевременно те съдействуват за увеличаване на тези добродетели и за отстраняване на някои слабости у работниците. За тази цел се провеждат съвместни производствени съвещания трудова бригада — комсомолско дружество, на които се обсъждат въпроси относно нравствения облик на новия човек. Чрез изнасяне на художествени програми, провеждане на разговори и срещи се обогатява естетическата култура на двата колектива.

Търсим възможност за пренасяне на голяма част от извънкласната дейност в предприятията с цел да се превръщат те в социална среда за учениците. В това отношение все още недостатъчна е връзката на нашия клуб на техническото и научното творчество на младежта с клубовете на шефствуващите предприятия.

Комунистическата съзнателност и убеденост у учениците на практика най-добре се изявява в отношението им към труда. Трудовото възпитание и многостранната реализация на нашите възпитаници са били винаги показател в нашата първична партийна организация за ефективността от възпитателното въздействие. Участието в бригадите — летни и есенни, трудовите акции и почини на комсомолската организация показват, че болшинството ученици се трудят съзнателно. Особено благотворно за професионалната подготовка на учениците се отразяват специализираните бригади в предприятията по усвояваната производствена специалност. Вече девет години нашите ученици от IX и X клас през лятото застават на работните места в предприятията и дават свой личен принос в националния доход на страната.

За запознаване на учениците с особеностите на изучаваните про-

Digitized by Google

фесии се провеждат срещи с първенци в производството, бивши наши ученици — много добри производственици. Чести гости на комсомолците са героите на социалистическия труд в района, заслужилите металурзи, отличниците в производството. Отделни паралелки подготвят табла на първенците в предприятията, издирват бивши ученици на гимназията — известни учени, челници в труда. Учениците се запознават с икономическото развитие на района и нуждата от кадри в близките години чрез провежданите по паралелки и класове срещи с партийни и стопански ръководители. Интересни са и срещите на нашите ученици със студенти, бивши възпитаници на гимназията, които с много любов им разказват за работата си във висшите учебни заведения, запознават ги с изискванията в тях.

Периодически на свои заседания партийното бюро се среща с комсомолските бюра на отделните класове, на които се водят откровени разговори с комсомолците във връзка с професионалното ориентиране, състоянието на производственото обучение, ролята на комсомолския актив за подобряване на професионалната подготовка. На тези срещи учениците показват зряло отношение към разглежданите въпроси, желание да участвуват активно в тяхното решаване, предлагат свои становища, изказват свободно свои мнения.

Големи грижи полага първичната партийна организация за подготовка на зрелостниците за изпита за разряд по придобитата специалност, който се провежда от квалифицирана комисия на предприятието, където учениците са били на практика. Добрата общообразователна и политехническа подготовка и подготовката по специалността позволяват на всички наши ученици да издържат изпита и повечето от тях да защитят висок разряд. След този изпит, предварително проучвайки работните места в района, партийното, административното и комсомолското ръководство съвместно със завеждащия бюро „Работна сила“ при общинския народен съвет се среща с всеки комсомолец-зрелостник. Съобразно с желанието и на личните работни места всеки ученик получава комсомолско поръчение за отиване на работа след завършване на средното си образование. Така на годишния акт заедно със зрелостното свидетелство нашите ученици получават свидетелство за разряд по изучаваната специалност и поръчение за отиване на работа.

За професионалното ориентиране на учениците, за правилната им социална ориентация, която е важна стъпка към тяхното професионално насочване и реализация в труда, огромно е значението на класния ръководител. Ето защо партийното и административното ръководство в гимназията много внимателно подхождат при определяне на класното ръководство. С партийно поръчение за ръководител на обединението на класните ръководители е изпратен учител-комунист.

За повишаване престижа на работническите професии, за запознаване на учащите се с измененията, които са настъпили в съдържанието на масовите професии и в условията на труда на работниците под влияние на научно-техническата революция, класните ръководители и дружествените бюра организират срещи с работници, разговори за различните професии, беседи на тема „Професията на моите родители — моя гордост“, „Всяка професия заслужава уважение“, „Трудът е борба, а борбата — удоволствие“, „Какво аз ще дам на обществото чрез моята професия“, „Моят роден край в бъдещето“, „Активна жизнена позиция през погледа на осемнадесетгодишните“. При тези беседи и разговори учениците се запознават с красивото във всяка специалност, но ние не скриваме от тях и трудностите, саможертвата, на която трябва да са готови, за да бъде тяхната работа съдба и призвание.

При провеждане на тези мероприятия класните ръководители са

Digitized by Google

съветници на дружествените бюра, които организират комсомолските колективи за необходимите проучвания и за откровените разговори по време на беседата. Партийното бюро отчита, че класният ръководител е живата и естествена връзка между училището и семейството. Той отделя много време за установяване на единомислие и единодействие между родителите и училището по отношение трудовото възпитание и професионалното ориентиране на учащите. Успехи в това отношение имат комунистите Костова, Маринова, Кюлафлиева, Шентова, Златанов, Недкова и безпартийните Чилова, Чолакова, Милев, Панчева. Те посещават периодически своите ученици в дните на производствената практика, разговарят с ръководителите и работниците в предприятието. Така по-добре опознават способностите и наклонностите на възпитаниците си и могат да им оказват по-компетентна помощ при избора на професия. В работата с отделния ученик педагогът постига на практика единство между трудовото възпитание и професионалното ориентиране. Тук той разбира крайната цел, която си е поставил ученикът — насочване към определен вид трудова дейност и реализация в живота. Тогава трудовото възпитание става по-действено, защото е непосредствено подчинено на задачите, свързани с професионалното ориентиране. Контрол върху работата на учителите-комунисти за трудовото обучение и професионалното ориентиране на учениците осъществяваме чрез самоотчета на всеки комунист пред партийното събрание или на заседание на партийното бюро. Под ръководството на първичната партийна организация обединението на класните ръководители проучи, разпространява и внедрява опита на другарката Чилова като класен ръководител във връзка с професионалното ориентиране на учениците.

Критерий за ефективността на нашата работа винаги са били резултатите. Радостно е, че през последните години нашите ученици стопроцентово се реализират, като или продължават образованието си във висши и полувисши учебни заведения, или работят в сферата на материалното производство и услугите по усвояваната или близка до нея специалност. Само във водещото промишлено предприятие в нашия район — медодобивния комбинат „Г. Дамянов", работят над 500 наши възпитаници като изпълнителски и ръководни кадри. Най-добрите работници — гордост на комбината — са наши възпитаници. Завършвайки висше и полувисше образование, голяма част от нашите бивши ученици се завръщат на работа в родния си край.

„Много добрата общообразователна и специална подготовка на учениците от гимназия „Сава Савов" им дава възможност за бърза адаптация към професиите в комбината и усвояването им до майсторство" — споделя П. Виденова, началник на учебно-методическия отдел при МДК „Г. Дамянов".

Но оценявайки нашата работа с критериите на XII конгрес на партията и изискванията, поставени в партийните документи по въпросите на образованието, смятаме, че ни предстои още много сериозна работа във връзка с професионалната подготовка и ориентиране на учениците. Необходимо е за тази подготовка да се обединят още по-добре усилията на Комсомола, семейството, трудовия колектив, обществеността. Обучението, особено във II и III степен на ЕСПУ, трябва да се води не изобщо в производството, а в челните бригади, цехове, предприятия. Ето защо партийната, съюзната и комсомолската организация в гимназията се стремят да поддържат по-действена връзка със съответните организации в предприятията за осъществяване на подготовка при оптимална организация и при последните постижения на научно-техническата революция.

Ние не подценяваме и идейно-политическата насоченост на производственото обучение и производствената практика на учениците.

Digitized by Google

Стремим се те органически да се свързват с политиката и практическата дейност на трудовия колектив. На базата на високоорганизиран съвременен труд, в контактите си с трудовите колективи учениците намират онази социална среда, в която най-добре и най-пълно могат да развиват и да реализират своите многостранни потребности, да изявяват творчески способности и наклонности. Наред с обучението в тази насока голям дял се пада на движението за техническо и научно творчество на младежта. Работата на нашия клуб се интегрира с най-добрите клубове в района. Почти цялата конструкторска дейност на клуба ще бъде пренесена в предприятията, ръководители на отделните кръжоци и консултанти на учениците ще бъдат специалистите от тези предприятия.

За подобряване на производственото обучение и производствената практика ще е необходимо да се осигури обществена заинтересованост на учениците за високото качество на работата, за съблюдаване на трудовата и технологичната дисциплина, за участие в социалистическото съревнование, в цялостния живот на трудовите колективи.

Генералната цел на образованието — реализацията на младежта в живота — предлага, наред с всичко казано дотук, непрекъснато да се подобрява материално-техническата база, при която се провеждат обучението и възпитанието. Ето защо и занапред осъвременяването и обогатяването на съществуващата и изграждането на нова база ще бъде постоянна грижа на първичната партийна организация.

Ана ШЕНТОВА

секретарка на първичната партийна организация при образцова политехническа гимназия „Сава Савов" — гр. Средногорие

В АТМОСФЕРА НА ВЗИСКАТЕЛНОСТ И ТВОРЧЕСТВО

Първичната партийна организация в училище „М. Манева" — Русе е политически ръководител и организатор на учителския колектив. Тя носи пълната отговорност за осъществяването на партийната политика в областта на образованието. От нейното състояние се определя качеството на всекидневната целенасочена и последователна политика, идейновъзпитателната и организаторската работа в училището. Като води активен вътрешноорганизационен живот, като се стреми да поставя в центъра на своята работа основните въпроси, от които зависят качеството и ефективността на учебно-възпитателния процес, партийната организация мобилизира силите на комунистите, повишава дееспособността им.

Партийната организация като ръководно политическо ядро и първообраз на трудовия колектив се ръководи от следните принципи: партийният контрол да бъде научнообоснован, системен и тясно свързан с най-важните политически проблеми, които животът поставя на дне-

Digitized by Google

вен ред. Чрез партийния контрол да се усъвършенствува системата на управление и се утвърждават ленинските принципи за колективно ръководство. Всеки отчет пред партийната организация и всяка проверка да довежда до максимални качествени изменения в работата.

В своята работа партийното ядро обръща особено внимание на последния принцип. Съображенията за това са: силата на партийния контрол зависи от личните качества и достойнства на комунистите, от самокритичното чувство за оценка на педагогическия труд, а това съдействува за правилното самовъзпитание на всеки член на колектива. Комунистите добре разбират, че правото на контрол е важен инструмент в ръцете на партийната организация, с помощта на който тя оказва своето въздействие за превръщане на партийните решения в дела, че той е основно средство за постигане на висока ефективност в многостранната ръководна дейност на партията.

Тъй като партийната организация носи непосредствена политическа отговорност за състоянието и работата на учебното дело в училище, при определяне обектите на контрол в центъра поставяме управлението на учебно-възпитателния процес и неговата ефективност; мирогледното, класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на младото поколение, идейно-политическата и професионалната подготовка на учителите, идеологическата работа, материално-техническата база, повишаването на управленческите функции на пионерската организация, педагогизирането на родителите и т. н. Успоредно с това се стремим постоянно да усъвършенствуваме формите, методите и средствата на политическо ръководство на колектива, за да осъществим трите си функции — ръководна, контролна и възпитаваща.

Чрез какви форми на работа осъществяваме тези три функции?

В практиката сме проверили и утвърдили различни форми на работа. Използването на която и да било форма зависи от характера на проблема, който следва да бъде проверен, от състоянието на работата в съответната област. За какъв период от време следва да се реализира проверката, зависи какви задачи си поставяме.

Ръководно-контролната си дейност осъществяваме чрез комисии по учебната и идеологическата работа, по обогатяване на материално-техническата база, по усъвършенствуване квалификацията на учителите и пр. Това е проверка на място, която обикновено има тематичен характер и се извършва от създадената за целта комисия, която се комплектува от най-добрите специалисти по съответния проблем, членове на партията. Всяка комисия изработва план, в който се посочва целта на проверката, времетраенето, функциите на отделните членове на комисията, средствата и формите на проверката. Участниците в комисията имат задължение да изучават и да следят състоянието и дейността за изпълнение на задачите по наблюдаваните от тях проблеми, да изискват отчет, да се запознават със съответните документи, да дават мнения и препоръки, да предлагат решения за подобряване на работата. В края на проверката комисията подготвя доклад до партийното събрание, който съдържа обикновено три части: констативна, анализираща (особено задълбочено се изследват субективните причини) и предложения. Събранието взема решения, а когато е целесъобразно, се утвърждават мероприятия за по-нататъшното подобряване на работата в съответната област. Ефективността от посочената форма на ръководно-контролна дейност от страна на първичната партийна организация е многостранна: комунистите превръщат контрола в самоконтрол, вникват в сложните управленчески функции на училищното ръководство, запознават се със стила и методите на административното ръководство. А това издига до много голяма степен авангардната роля на партийната организация.

Digitized by Google

Ще илюстрирам казаното дотук с пример.

По годишния план програмирахме тематична проверка за характера на обучението и повишаване на неговата ефективност чрез работата по математика. Партийното събрание утвърди комисия в състав: директор, партиен секретар, зам. партиен секретар и профпредседател, която два месеца преди проверката изготви план и запозна членовете на колектива с него. В плана се посочваше литература, която ще помогне на учителите за повишаване теоретическата им подготовка; показатели и критерий, по които ще се оценява и отчита обучението по математика. Предвиждаха се посещения на уроци в класовете, в занималните и кръжоците по математика, провеждане на самостоятелни работи, проверка на тетрадки, производствени съвещания за разговори и споделяне на опит. Преди проверката учителите изслушаха теоретичен доклад, за да се изяснят основните постановки за характера на обучението и за ефективността в работата по математика. В колектива настана пълна мобилизация на силите поради творческия ентусиазъм за обновление на обучението по математика. Пионерската организация активизира чавдарчетата и пионерите, като заангажира вниманието им чрез математически табла, дидактически игри и ребуси, занимателни задачи. Проверката завърши с доклад-оценка пред открито партийно събрание. Приетите решения поддържаха стремежа у учителите за старателна подготовка на всеки урок, тъй като събранието задължи директора и партийния секретар да проконтролират как се преодоляват посочените несполуки в обучението по математика през следващата учебна година.

Други тематични проверки като: „Оптимизация на обучението по български език в светлината на съвременните изисквания", „Изграждане на марксистко-ленински мироглед чрез обучението по родинознание", „Осъществяване задачите на комунистическото възпитание чрез извънкласните форми на работа" ни убеждават, че това е най-подходящата форма на ръководно-контролна дейност на партийната организация, чрез която се вижда истинското състояние на работата, критично се анализират положителните и отрицателните страни, популяризира се добрият опит, дава препоръки за отстраняване на слабостите. Няма съмнение, че това повишава ефективността в учебно-възпитателния процес.

Друга форма на реализация на ръководно-контролната дейност на партийната организация е изслушването на отчети, доклади или информации от директора, дружинния ръководител, председателите на профорганизацията и творческата комисия и др., които също са предшествувани от предварителна проверка. Целта е да се информира събранието за състоянието на работата, да се анализират неуспехите, да се дадат препоръки за преодоляване на трудностите, за да се повишат степента и качеството на работата на проверявания обект.

Проучването на отчетната документация на ръководството на училището, съюзната и пионерската организация също е нерядко използвана форма на проверка от страна на партийната организация. Какво проверява комплектуваната комисия, утвърдена на събранието? Планове, протоколи, решения и тяхното изпълнение, резултати от самостоятелни работи, анкети и други.

Периодичен личен отчет на всеки комунист по изпълнението на служебните и партийните задачи е форма, която стимулира учителите да поддържат един постоянен дух на непримиримост и творчество. При отчитането те се ръководят от приетия статут за партийните поръчения, където са посочени в най-обща форма основните обществени задължения на комунистите.

Digitized by Google

За да повишаваме качеството и ефективността в учебно-възпитателния процес, не е достатъчно да насочваме партийния контрол само към проучване резултатите от работата или да отразяваме какво е фактическото положение. В много случаи то ни е ясно. Целта ни е да доведем до положителни изменения на реалното състояние на нещата, да се усъвършенствува работата на контролирания обект, да се умножат резултатите. Проверката насочваме не само към изоставащите страни, а и към положителните, за да проучим как и с какви средства са постигнати и да ги разпространим и популяризираме. Чрез оказания партиен контрол върху планирането на възпитателната работа от класните ръководители се повиши теоретичната и практическата им подготовка. Утвърдената комисия за контрола щателно се запозна с всички планове за възпитателната работа в училище, в това число и с плана на дружината и с комплексния план на училището по определени от комисията показатели. Констатирано бе плановете имат ли комплексен обхват за многостранното развитие на учениковата личност; възпитателните задачи отговарят ли на усъвършенствуваната примерна програма за възпитателна работа; съществува ли конкретност на мероприятията съобразно равнището на развитие на учебния цикъл; какво е умението на възпитателя да охарактеризира ученическия колектив и пр. На открито партийно събрание учителите изслушаха направения отчет-оценка и обобщените положителни и отрицателни страни в планирането. След критичния разбор на работата, след конкретните предложения и препоръки взехме решения, чието изпълнение проверихме през следващата година. Тогава същата комисия отново провери плановете за възпитателната работа. Ефектът се почувствува веднага — плановете бяха лишени от традиционните слабости, а подготовката и провеждането на възпитателните мероприятия се подобриха осезателно. Съществено значение отдаваме на превантивния характер на контрола. Стремежът ни е да не чакаме провали на задачите и тогава да се намесваме. Често пъти отправяме предупреждение към отговорници с партийни поръчения за евентуалните трудности и грешки в бъдещето изпълнение на задачите, за преодоляване на психологическите бариери и пр., а резултатите винаги стигат до целия колектив. За нас широката гласност на резултатите от контрола сред колектива е закон. Както посочва Ленин, гласността е меч, който сам изцерява нанесените от него рани.

Партийният девиз „Висока ефективност и високо качество", който е сърцевина на работата на партийната организация и целия колектив, е завладял ума и действията на всеки комунист и безпартиен. Пред тях са поставени актуални проблеми, тясно свързани с ефективността на педагогическия труд: повишаване творческата активност и професионалното майсторство на учителя, социалистическата организация на педагогическия труд, работата с изявените и отличните ученици, интелектуализация на педагогическия труд.

Ръководно-контролната дейност на партийната организация е тясно свързана с грижата ѝ за качествен прелом в работата на всеки комунист, на всеки учител. Затова насочваме дейността към формиране на умения у учителите да изграждат учебно-възпитателния процес на съвременни научно-организационно-педагогически и учебно-методически основи, продиктувани от решенията на XII конгрес на партията. Високи са нашите изисквания и критерии за системна и научна квалификация, за издигане на идеологическата подготовка на кадрите ни. Постоянно внимание отделяме на личната научно-методическа подготовка на учителите за всеки урок, умението им да използват нови, по-ефективни форми, методи и средства на обучение и възпитание. А това допринася за създаване нагласа у учениците за активна мислова дейност.

Digitized by Google

Интензификацията и оптимизацията на учебно-възпитателната дейност помагат да се разкриват силите, способностите и талантите както на учителя, така и на ученика, да се изгражда правилна организация за икономично и ефективно използване на труда в педагогическия процес. С действената си политическа и възпитателна работа първичната партийна организация създава атмосфера на принципност и комунистическа непримиримост към ония, които не променят в съответствие с новите изисквания своето отношение към работата си. Водим неотстъпно борба за постоянно творчество и полезни инициативи, за творческо горене, като се стремим да утвърждаваме критичното начало, анализът и самоанализът, за да проникваме дълбоко в причините за допусканите неблагополучия в обучението и възпитанието на подрастващите.

Бонка СТОИЛОВА

ДА ПАЗИМ И ДА СЪЗДАВАМЕ!

От четири години имаме нова училищна сграда със светли и модерно обзаведени стаи и кабинети. Материалната база непрекъснато се обогатява и затова сме задължени да бъдем още по-пестеливи и грижливи. И затова в отговор на решението на градския комитет на БКП за създаване на образцов обществен ред и образцови социалистически обекти в столицата учителският колектив от 59-о ЕСПУ веднага излезе с призив-обещание за изпълнението на това решение.

Първи при нас бяха комунистите. Партийното бюро разговаря с много преподаватели, след което обещанието бе прието единодушно и от учениците, и от учителите, и дори от родителите.

„Нека твоите ръце бъдат грижливи и добри стопани, които да пазят и създават.“ Тези думи не са гръмка фраза, а съзнателна и активна норма за пестеливост, която възпитаниците ни са вече разбрали. Те постоянно осъзнават, че няма дреболии в икономиката, защото малките цифри, умножени стотици и хиляди пъти, порастват в гигантски мащаб.

Каква е същността на нашата инициатива?

В часа на класния ръководител много остро се поставя въпросът за икономия на електроенергията и горивата, като се използват плакати, лозунги, детски рисунки, изложба на съчинения. Нагледно се показва на децата какви икономии са постигнати чрез взетите мерки. Те се запознават с необходимостта от повече електроенергия за народното стопанство, със строителството на атомни централи, с икономията на хартия, хранителни продукти и всичко, което ни заобикаля. Привличаме и родители, които разказват за борбата за икономия в своите предприятия и производството.

Провеждането на подобни часове на класния ръководител вече е нещо познато в училището. Какво изразходва държавата за обучението на всеки ученик, колко хляб може да се икономиса в страната за един ден, ако всеки от нас пести по един грам, и много други въпроси се поставят от преподавателите в часовете по икономика.

Digitized by Google

„Минута е много“ — такъв час се подготвя от нашите учители по математика. Заедно с учениците се правят изчисления колко минути се губят от учебните часове за ден, за година. Каква загуба ще претърпи предприятието от една загубена минута? За отговор на този въпрос се обръщаме към родителите, които обикновено посочват зашеметяващи цифри. Тогава учениците искрено се учудват на цената на времето, измервано с човешки труд.

В часовете по история и в часовете на класния ръководител учениците говорят на тема „Хлябът вчера, днес и утре“ и научават, че хлябът се добива с много усилия и затова трябва да се плати за него с труд. Екскурзиите до пречиствателните съоръжения пък убеждават възпитаниците ни в необходимостта от стопанисване на водата. Те разбират колко е дълъг пътят ѝ и колко много средства и труд се губят, за да се добие водата, която пием.

Още през първите часове по икономика разбрахме, че знанията, овладени от учениците, пробуждат тяхната активност, съзнателност, желанието с труд да докажат своята съпричастност към общото дело. Задачата на ръководството на пионерската организация например бе да изгради щаб по икономии и опазване на социалистическата собственост. Неговите членове организират проверки; издават стенвестници, мълнии. Констатациите от първите проверки бяха негативни. В много коридори, класни стаи и кабинети, въпреки че е светло от слънцето, светеха лампи. В столовата пък се разхищаваше хляб. Изглеждаше, че такова разточителство има и в домовете на учениците — работят телевизори, макар че никой не ги гледа, лампи светят през деня, капе вода от неизправни кранове и пр.

Затова възникна и въпросът за ролята на родителите и родителските активи в нашата работа. При повторни проверки в училище и в къщи нещо все се променя, тъй като небрежните могат да попаднат на страниците на сатиричния вестник. Очакваме постепенно нарушенията в общоучилищния режим да бъдат сведени до минимум. Смятаме да подготвим радиопредаване за работата с книгата, за разпределяне на свободното време и за съставяне на ефективен дневен режим на деня. Стремим се вече не само учениците, но и родителите да се убедят в необходимостта от грижовно отношение към окръжаващата среда, да стане то норма на поведение на всеки съвременен човек. Ясно ни е, че за осъществяването на тази цел е необходима упорита и системна работа на първичната партийна организация и учителския колектив. Всъщност на урока за икономии трябва да се подчини целият живот на училището.

Но за да се научат учениците да пазят природата, необходимо е преди всичко да се научат да я обичат и да ценят всичко, създадено от човешките ръце. На учениците от по-малките класове например предлагаме да напишат съчинение на тема „Природата — източник на всички блага“. А преди това те ходят да наблюдават растенията и животните, изслушват беседи. Най-добрите съчинения се четат пред целия клас и пред родителите. Ето някои теми: „През пролетта в парка“, „Полезните билки“. Използваме и други форми на работа — съставяне на албуми с картички, изрезки от списания, интересни съобщения, използване на литературни игри, литературни монтажи, конкурси, конкурс за звание „Най-добър икономист“.

Големи възможности за възпитаване на грижливо отношение към природата дават дори и часовете по трудово обучение, специалност готварство. Чрез тях се възпитава у учениците чувство за рационално изразходване на електроенергия, вода, продукти, правилното варене на продуктите, готвене на вкусни ястия, шиене на вещи за домашния бит. В тези дейности те научават какъв труд се влага във

Digitized by Google

всяко парче хляб, във всеки метър плат. „Всеки за всичко е отговорен!“ — този партиен девиз е целта на нашата дейност.

Много важно условие за успеха на начинанията ни е, че въпросите от нашата борба за икономии и стопанисване са включени в учебните планове на всеки учител, във всеки урок. По математика например се използват цифровите данни, които нагледно показват икономическия ефект от стопанисване и пестеливост.

Сериозно внимание отделяме на нагледната агитация. Постоянно обновяваме материалите и актуализираме работата по възпитаване на учениците в дух на стопанисване и икономии. В кабинетите се уреждат предметни кътове, които имат тема „Опазването и икономията — закон на живота“. Издават се табла и стенвестници. От постоянните си читатели училищната библиотека сформира библиотечен съвет, който помага на щаба да извършва проверки по опазване на учебници, тетрадки и библиотечни книги. Възстановяването и поправката на книгите и учебниците е задача пък на кръжока по полиграфия.

Работата по икономията и стопанисването, която вършат комунистите и целият учителски и ученически колектив в нашето училище, дава резултати. Нашият стремеж е в това движение по-активно да се включват и родителите, и цялата общественост. В тяхно лице училището ще намери добри съюзници и помощници.

Училищната програма е доста напрегната и не предвижда специално време за възпитаване на децата в икономии, пестеливост и стопанисване, но скромният ни опит показва, че при добро желание се намира време за участие в това ново начинание. Тази инициатива на партийната организация в училището е опит за творчески принос във всеобщия поход на учащите се и на колектива за икономия и пестеливост, за многостранното развитие на подрастващото поколение. А точно такава е партийната повеля днес.

Петрана АЛЕКСИЕВА
секретарка на ППО при 59-о ЕСПУ — София

КОЕФИЦИЕНТ НА БЕЗПОКОЙСТВО

Преди известно време представители на Министерството на народната просвета посетиха Техникума по механо-електротехника в град Станке Димитров. Запознавайки се с материалната база — учебни кабинети, лаборатории, работилници, с комсомолския завод и с работата на учителския колектив, с целите, които си поставя, с амбицията, с която работи, те казаха на директора на техникума Олег Стефанов:

— Благодарим ви, че ни дадохте възможност да видим един добър техникум. Това, което видяхме тук, ни впечатли силно!

Дешифрираме ли оценките, ще очертаем „визитната картичка“ на техникума. А тя е следната:

— Техникумът съществува от 55 години. От 1971 година носи името на големия съветски учен — академик С. П. Корольов. Разполагаме с 28 кабинета, 8 лаборатории, комсомолски завод с 9 работилници, електросервиз и автосервиз, в които материалната база надхвърля един милион лева.

Многобройните проблеми, свързани с обучението и възпитанието на учащите се, с квалификацията им, с разширяване на базата, с бъдещето на техникума, са в центъра на вниманието на първичната партийна организация. И партийното бюро, и секретарят на организацията Борис Стончков, и всички комунисти са убедени, че колкото по-компетентно ППО се намесва в решаването на задачите за обу-

Digitized by Google

ченето и възпитанието на учащите се, толкова по-добре ще се подготвят кадри за машиностроенето и електропромишлеността в окръга и страната. От сръчността и умението, които придобиват тук питомците на техникума, зависи неговият престиж, престижът на партийната организация.

На партийни събрания бяха разгледани някои важни проблеми: „Подготовката и провеждането на дипломните работи и успешно полагане на държавния изпит по практика", „Педагогическата практика в училище — условие за повишаване на квалификацията", „Състоянието на производственото обучение", „Работата на комсомолския завод и клуба на ТНТМ" и други. Освен това бяха разглеждани и предстои да бъдат обсъдени такива теми, които довеждат до издигане авторитета на партийната организация, до подобряване на идейно-политическото, нравственото, трудовото и естетическото възпитание, до създаване на творческа атмосфера, на непримиримост към недостатъците. Не случайно в характеристиката, която се направи на партийната организация във връзка с прегледа за повишаване на ролята и боеспособността на ППО, се подчертава: „Стилът и методите на партийното бюро са правилни. На организационни събрания се разглеждат проблеми, засягащи работата на учителския колектив, производственото обучение и комсомолската организация. Всеки партиен член има възложено поръчение — временно и постоянно. Те се отчитат редовно. А това спомага за активизирането на хората. Самоотчетът се е превърнал в постоянен метод на работа. Планирането е научно, конкретно и очертава главните проблеми за определен период, определя главните пътища и средства за тяхното решаване."

Един от акцентите в дейността на партийната организация е контролът. Тук умело се използва правото на контрол върху административното ръководство. Директорът на техникума периодично докладва пред партийното бюро и на партийни събрания по ония проблеми, които партийната организация определя за най-важни в момента. Така например след сигналите за подценяване на урочната работа от някои учители, за повърхностно отношение към учебната практика, за дисциплината на отделни преподаватели, директорът Олег Стефанов, който не е член на БКП, е докладвал пред партийното бюро за резултатите от педагогическите проверки. Разговорът се водил с тревога. Проявени са принципност, непримиримост. Та нима е могла да бъде отмината с безразличие постъпката на преподавателя Емил Георгиев, който често е закъснявал за часовете по практика по специалността двигатели с вътрешно горене? Същата степен на взискателност, на строгост е предявена и към учителите Димов, Коларов, Фулев. Не е отминат и проблемът за трудовата дисциплина на някои от майсторите в учебната работилница.

По всички въпроси е предизвикана решителната намеса на административното ръководство. И някои от недостатъците бързо са отстранени, но на други „падежът" още не е изтекъл. Партийното бюро и отделните комунисти добре разбират, че по-голямата взискателност може да има резултатност само ако и те служат за пример от висш разряд. А партийната организация има много достойни членове, които се отличават с богата ерудиция, с професионално майсторство, с умение да работят индивидуално с учениците. Тяхното обаяние дава импулси за овладяване на материала, стимулира любознателността, волята, амбицията у подрастващите. Такива са преподавателите Давид Аладжем, Васил Лозанов, инж. Венка Гърчева, Васил Пенев, Йордан Бечеванов, Кирил Василев, Ивайло Цеков, Борис Начев, Йорданка Китова, Димитър Стоянов и много други.

Приносът на инж. Венка Гърчева като ръководител на клуб „Възход" е безспорен. Комсомолската организация многократно е награждавана от ЦК на ДКМС за отлично представяне в ТНТМ. През 1982 година престижността отново бе защитена с първото място. Активността и творческата дързост на комсомолците досега е отбелязана с 32 златни значки и с 6 вимпела на ЦК на ДКМС и Министерството на народната просвета. Следователно приносът на Техникума по механо-електротехника в развитието на младежкото техническо творчество е завиден.

Партийният секретар никъде не спомена своето име, не изтъкна своята роля. Това бе сторено от директора и от колегите му. Последните няколко години Борис Стоичков със своя колега по специалност електротехника Борис Начев са допринесли много за утвърждаване авторитета на техникума. Двамата с ученици от III и IV курс са поели сериозни ангажименти — електрообзавеждане на промишлени предприятия. Най-мащабната задача за тях и учениците е била да направят цялата инсталация на новата административна сграда на „Пътни строежи" в гр. Станке Димитров. Освен 8-етажната административна част има и хотел със закусвалня, столова, сладкарница, битова механа, складови помещения. Три години е продължило изграждането на комплекса. През това време учениците са работили със своите преподаватели и не са допуснали нито веднъж да се забавят по тяхна вина строителните работи. Нито пък се е стигнало до рекламации, до преработка на някои видове инсталации. И комсомолците, и комунистите са заложили своята чест. Малко е да се каже, че са я защитили достойно. С качеството на своята работа те са показали висока степен на квалификация, подчертано чувство за отговорност. Качеството в работата, което е характерно за усърдието на учениците, отдавна е

Digitized by Google

превърнато в най-добър ходатай. То именно подтиква десетки граждани да идват в дирекцията и да искат от техникума да им бъде направена електрическата инсталация на новия дом, който строят. Много от тези заявки стават тема на дипломните работи за отделните ученици. А в дипломната работа те, естествено, влагат цялата си душа и сърце. Превръщат изпълнението на поръчката в своеобразен атестат за професионално майсторство.

Свои измерения на любов към работата, на умение и сръчност имат и учениците от другите две специалности в техникума — студена обработка, в която се обучават 280 души, и двигатели с вътрешно горене — с над 150 ученици. Благодарение на това училището извоюва правото си да се нарича „ковачница на технически кадри".

Обосован ли е този извод или е плод на евтино самолюбие?

Ето какво показва една справка. От началото на създаването му досега в техникума са подготвени 5700 средни техници и работници за заводите на гр. Ст. Димитров, окръга и страната. Дипломираните тук са особено много търсени от Завода за инструментално оборудване, от Авторемонтния завод, Асансьорния, Завода за дихателна и наркозна апаратура в гр. Станке Димитров, от Стопанския минно-енергиен комбинат — Бобовдол и други.

Ще добавим още един факт — 80 на сто от завършилите техникума постъпват на работа по изучаваната специалност; 17—18 на сто продължават образованието си във ВУЗ и в полувисши учебни заведения и 1—2 на сто постъпват на работа в други сфери на материалното производство. Например в Завода за инструментално оборудване сега 70 на сто от работниците и инженерно-техническите кадри са бивши възпитаници на техникум „С. А. Корольов".

Оттук и голямото внимание, което първичната партийна организация отделя на комсомолската организация. Та нали, ако тя е бездейна, ако не може да работи добре, да активизира младежите да усвояват знания, целите, поставени от преустройството в образованието, биха рухнали? Без преувеличение може да се каже, че комсомолският завод, който съществува в техникума от 1968 година, е дело преди всичко на инициативността на комунистите. Той създава много грижи, поражда десетки проблеми, но донася и много радост. Годишно тук е преработвана промишлена продукция, извършвани са услуги на населението за над 50 000 лв. Няма учебен срок, през който ППО да не разглежда работата на комсомолския завод и на клуба за ТНТМ. И се вземат такива решения, чието изпълнение води до нови сполуки в обучението, във възпитателната работа, в подобряването на дисциплината.

— Всяка година — подчерта секретарят Борис Стоичков — ние провеждаме по две срещи с ученическия комитет и със секретарите на дружествените комитети. Участвуват не само членовете на партийното бюро и административното ръководство, но и курсовите ръководители. Изслушваме отчет от секретаря на учкома, разискваме. На везните поставяме и плюсовете, и минусите в успеха, търсим причините за минусите, стремим се да разширим зоната на положителното. Правим и срещи със слабите ученици и с провинилите се. Разговорите са делови, откровени. Те ни доближават до основанието да бъдем доволни от успеха, да гледаме на решаването на тази задача оптимистично. Миналата година средният успех в техникума бе 4,44! Надявам се, че тази година няма да отстъпим от завоюваното.

Израз на грижите за комсомолската организация е и създаденият комсомолски клуб за младежки увеселения, комсомолската стая, читалнята и т. н. Много добра помощ на комсомолските дружества оказват комунистите Васил Пенев, Йорданка Китова, Венка Гърчева, Давид Аладжем, Йордан Бечеванов, Васил Лозанов. В тази дейност се включват и някои от безпартийните, сред които Манчева, Янева и други.

При самоотчета на партийните членове на този въпрос се отделя изключително внимание. Партийната организация е успяла да превърне всеки самоотчет в събитие както за отделния комунист, така и за организацията. При висока активност бе обсъдена например работата на Борис Начев, Давид Аладжем, Васил Пенев, Йордан Леков, Стоян Вътев, Кирил Василев, Йордан Бечеванов. Комунистите имат и конкретни поръчения за работа с комсомолските организации. А това допринася за укрепване на дружествата, на дисциплината, на успеха. Особени заслуги в тази насока е имал бившият член на партийното бюро и заместник-директор на техникума Пенчо Банев, който вече е директор на базовото училище в гр. Станке Димитров.

Много от достойнствата, за които стана дума, бяха отбелязани и при приемането на характеристиката във връзка с прегледа „За издигане ролята и боеспособността на ППО в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП". Комисията отдели значително място и на личния пример на комунистите за осъществяване на реформата в образованието. Ето отделни редове, разкриващи творческите амбиции и възможности на учителите-комунисти: „ТМЕТ се гордее с учителите: Левиев, Гърчева, показали високи постижения в педагогическите четения". Или: „Под ръководството на комунистите Начев и Стоянов и с активната помощ на майсторите Димитров и Бачев ученическата практика все повече се приближава до производството. На високо ниво се провеждат заниманията по учебна практика при комуниста Бечеванов и безпартийните Файтонджиев и Делийски." И по-нататък: „Лабораторните занимания се водят умело от комунистите Василев, преподавател по двигатели с вътрешно горене, Лозанов

Digitized by Google

и Цеков — по студена обработка. Безпартийните Живка Янева, Блага Манчева, Емилия Миленкова и Кънчо Цигриловски са увлечени от примера на комунистите."

Могат да бъдат изброени още успехи, дело на партийната организация, на административното ръководство, на учителския колектив. Знамето на трудовата слава, което техникумът получи преди две години от окръжния народен съвет и от окръжния съвет на профсъюзите, също свидетелствува за активната дейност на колектива.

Постигнатото обаче не е предел. Олег Стефанов изтъкна:

— Съществуват известни трудности по изясняване перспективата за обучение в техникума на втората степен на ЕСПУ. Има да се решават още много проблеми, за да стане техникумът училище от нов тип. Това означава той да израсне на равнището на полувисше учебно заведение — такава цел се поставя и в програмата за развитие на образованието в Кюстендилски окръг.

За да започне техникумът да подготвя квалифицирани средни технически и ръководни кадри за машиностроенето, необходимо е да се създадат нови кабинети, нови лаборатории, да се обучат за преподаватели нови кадри. Процесът, който ще продължи около 6—7 години, може и трябва да се съкрати.

Партийната организация си поставя и друга цел: да се увеличи, и то с близо 50 на сто, продукцията на комсомолския завод през 1983—1984 учебна година. Ще започнат да се произвеждат някои стоки за широко потребление, ще се разшири гамата за услуги за населението. Техникумът ще бъде не само нов партньор при извършване на услуги, но и достоен конкурент в тяхното качество. Кооперирането с предприятията и заводите следва вече да става на по-широка основа. Досегашната система за снабдяване с необходимите материали, суровини, резервни части и техника трябва да се измени, тъй като засега преобладава методът на търсене на „самодейни начала". Следва да се преодолеят несъобразностите в механизма на снабдяването на техникума с необходимата техника.

Има и други източници на неудовлетворение. Затова пък колкото по-активно се включват в решаването на различните проблеми всички комунисти, колкото повече се обогатява материалната база на техникума, толкова повече ще се подобрява качеството на учебния процес, ще се повишава квалификацията и на учащите се, и на преподавателите.

Навярно тогава много по-често ще се срещат оценки, каквито чух от началника на „Пътни строежи" в гр. Станке Димитров инж. Емил Панчаревски: „Ако се наложи да изградим втори административен комплекс като този, който сега завършваме, аз пак бих потърсил за съюзници учениците от Техникума по механо-електротехника. Харесва ми тяхната работа. Ценя тяхната амбициозност, сърдатост и чувство за отговорност."

Йордан СТАНКОВ

Digitized by Google

РАЗГОВОР ЗА ОТГОВОРНОСТТА

Естествено е на своите отчетно-изборни събрания комунистите от партийните групи в промишлеността да отделят основното си внимание на проблемите на производството. Но макар че тук става дума и за проценти, за възли и детайли, за нови машини и спънки в доставките, същността на въпроса е другаде: съумяват ли партийните групи да създават в колективите атмосфера на висока активност, отговорност и взискателност, да помагат на хората добре да усвоят и да осъзнаят, че производството зависи от тях, че в общия успех задължително трябва да бъде вграден личният принос на всекиго. Защото големият проблем за интензификацията, за качественото преобразуване на производството не е функция само на външни за колектива условия. Освен внедряването на високопроизводителни машини и механизми, освен съвършени технологии са нужни промени и в хората, нужно е да се повишава равнището на тяхното образование, квалификация, работническа съвест.

Да работи с хората, политически да ги издига и организира, да мобилизира силите им за конкретната реализация на партийната политика в мащабите на малкия колектив — в това е трудната задача на партийната група. В това е нейната голяма отговорност.

И разговорът за едногодишната дейност на партийните групи — това е разговор за отговорността...

●

„Най-голямото участие в провеждането на партийната политика за нас е **качеството на продукцията**“ — тези думи на Асен Христов от смяна „А“ на тъкачния цех в завод „Осми март“ могат да характеризират основния мотив в разискванията на отчетно-изборните събрания и на други партийни групи: в същия завод, в заводите „Средец“, „Вълчо Иванов“, „Климент Ворошилов“...

Главната тема на днешния ден, алтернативният въпрос на нашето развитие, атмосферата, при която критерий за оценка на резултатите от работата на всеки труженик, на всеки трудов колектив, на всеки ръководител и ръководен орган става качеството, не може да не бъде тема, въпрос, атмосфера на отчетно-изборните събрания в партийните групи.

Бригадите „Генераторно“ и „Линия на оборудване“ в цех „Юрий Гагарин“ на завод „Климент Ворошилов“ са в крайния етап от производството на уплътнителни телефонни системи. Те са и последният филтър по отношение на качеството на онази продукция, която ще защищава честта на заводската им марка пред нефтодобивниците на

Digitized by Google

Западен Сибир. Поставяйки в центъра на своето отчетно-изборно събрание въпроса за качеството, комунистите от партийната група показват задълбочено познаване на партийните документи, точна информираност за състоянието при тях — явно те доста са поработили за разясняване на този въпрос пред колектива; явно качеството неведнъж е било тема на събрания на групата. Но и нещо друго съвсем определено, съвсем категорично присъствуваше в думите им: качеството на продукцията е въпрос на тяхното самоуважение, на тяхното самоутвърждаване като производственици, мерило за работническата им чест.

Изпълнението на плана, чийто процент в бригадите обикновено се е изразявал в трицифрено число, за последното тримесечие е паднало по-ниско. Причината е в корекцията на трудовите норми в началото на август. Вероятно стоте процента са могли и този път да бъдат достигнати, ако силите са били хвърлени единствено за покриване на обемния показател. Но комунистите и, което е много важно, бригадите, чиито политически стопани са те, не пожелали да рискуват качеството, независимо че материалният интерес егоистично подсказвал друго.

Разбира се, корекции на трудовите норми ще има, невъзможно е да се тъпче на едно място. Но да отскочи летвата с близо една трета нагоре при положение, че не са направени подобрения в апаратурата и в организацията на работата, които да намалят времето за настройка и контрол, означава преклонение пред обемното изпълнение, което неминуемо ще рекушира в качеството. Такава бе позицията на комунистите и нея те са отстоявали пред стопанското ръководство с точни и ясни аргументи, с конкретни и делови предложения. Тези предложения — бе съобщено сега на събранието — ще се приемат, обстановката ще се нормализира.

Проблемът за качеството се решава на всички етапи на производствения цикъл. Усилията на едно звено няма да дадат кой-знае какъв резултат, ако е допусната обстановка „всяка предна манипулация да пречи на следващата", както се изрази Петрана Коцева от партийната група към отделите за опаковка, сортировка и пакетаж в цех № 2 на завод „Вълчо Иванов". Но тази обстановка няма да е дълго вечна, ако срещу нея се обединят, организирани от комунистите, силите на целите трудови колективи. Илко Стоянов от цех „Юрий Гагарин" на завод „Климент Ворошилов" например предлага да се направи среща с окачествителите на бобините, тежестта да се постави на превантивните мерки по производствената верига, а не на отстраняването на допуснатите вече дефекти.

Обвързаността на колективите в борбата за качество, необходимостта от тясно взаимодействие и системен взаимен контрол не отстранява, а прави още по-голяма отговорността на всеки колектив за качеството на неговия труд. Как виждат този въпрос например комунистите от отдел „Кооперирание" на завод „Средец"? Те могат да се смятат и преки адресати на един пункт от речта на др. Тодор Живков пред Националното съвещание във Варна: монтажните заводи (производители на електрокари и мотокари) да спират още на входа некачествените изделия.

Най-големият дял в рекламациите — припомня директорът на завод „Средец" инж. Иван Трифонов — идва от качеството на кооперираните изделия. И ако отдел „Кооперирание" не спусне компетентна и безкомпромисна бариера пред некачествените изделия, които влизат в завода — като ги съпоставя с необходимата документация, като следи за точно извършване на изпитанията, — за колектива могат да се създадат сериозни затруднения. Качеството на продукцията започва с

Digitized by Google

качеството на договорите, оттам трябва да се тръгне. Необходимо е тези въпроси да бъдат под системен партиен контрол — контрол, в който свой чувствителен дял да имат комунистите от партийната група в отделите „Кооперирание“ и „Производствен“.

Тези дни в цех № 2 на завод „Вълчо Иванов“ се монтират нови опаковъчни машини. Те ще помогнат рязко да се повиши производителността, да се издигне на много по-високо равнище качеството. Но внедряването на новите машини не е само технически въпрос. Могат да се появят проблеми, свързани с готовността на хората да работят с тях — професионална и психическа; проблеми от организационен и социално-битов характер. Сега на отчетно-изборното събрание се говори именно за тази готовност. Комунистите предлагат тяхната партийна група заедно с комсомолската организация да поеме шефство над новата техника и до края на годината тя да достигне капацитетните си възможности, а задължителен елемент на бъдещите самоотчети в групата да стане: какво всяка от тях е направила като партиен член за въвеждане на новата техника, за интелектуализация на производството, за високо качество.

В обстановката пред Националната партийна конференция по въпросите на качеството един от традиционните за партийните групи проблеми — проблемът за дисциплината, получи ново, още по-отчетливо звучене. Нарушенията на трудовата, на технологичната, на договорната дисциплина концентрират в себе си голяма част от вината за ниското качество на продукцията.

Заменките на някои детайли в изделията, изработвани по лиценз, не винаги са най-верният възможен изход — констатират комунистите от цех „Юрий Гагарин“ на завод „Климент Ворошилов“. Защо допускаме да се „побългаряват“ изделия в лошия смисъл на тази дума?

Неритмичното снабдяване с материали предизвиква трусове в графика на не един трудов колектив, понижава производителността, болезнено удря по качеството. Това кара комунистите от отдел „Кооперирание“ в завод „Средец“ да държат на постоянен прицел онези предприятия, които обикновено създават трудности с доставките, да проявяват максимална гъвкавост и да изискват такава гъвкавост, оперативност, деловитост и от другите. Това кара партийните групи да търсят съдействието на партийните организации, на партийните комитети, за да се намалят рязко задръстванията по производствената верига вътре в самите заводи.

„Има ли дисциплина, има и качество...“. Думите на работничката от цех № 2 на завод „Вълчо Иванов“ Славка Петкова много вярно отразяват не само пряката връзка между двете понятия, но и голямата, осъзнатата отговорност на комунистите за дисциплината, решителната непримиримост срещу нейните нарушения. Това е позицията на хора, които имат моралното право да искат от другите („За 25 години два пъти съм закъснял“ — така мотивира това право Борис Григоров от тъкачния цех на завод „Осми март“). Това е позиция, укрепена от убедеността, че тук, в партийната група, всеки комунист има какво да направи, че близостта до хората му дава чудесното предимство на индивидуалното общуване, богатата палитра от подходи към всеки конкретен човек — от взискателния, системен контрол до другарското внимание и подкрепа.

Реалният измерител на отговорността, включително и на отговорността за качеството, са конкретните дела на всеки човек. Именно на всеки човек поотделно, защото, както подчерта др. Тодор Живков пред Националното съвещание във Варна, постигането на високо качество трябва да се разглежда като въпрос на работническа съвест и чест, на престиж на трудовия колектив и на отделния труженик. А

Digitized by Google

щом съвестта е най-добрият контрольор на качеството, кой, ако не комунистът, ще даде пример на такава висока работническа съвест? Двукратната героиня на социалистическия труд Найда Манчева, дългогодишна тъкачка в завод „Осми март", основавайки се на принципа, че комунистът трябва да тръгне пръв, за да привлече останалите, изтъкна: в този момент е твърде важно повече партийни членове в тъкачния цех да заработят със собствен качествен щемпъл...

„Какъв е моят принос за качеството?" — така започна своето изказване Мария Георгиева от цех „Юрий Гагарин" в завод „Климент Ворошилов" и в личния отчет на младата работничка пред събранието на групата бе събрана същата тази висока, осъзната отговорност... Пътят за издигане равнището на качеството минава през подобрената квалификация на производствениците — и тук комунистите от „Тежки машини" в цех „220" на завод „Средец" първи са дали пример, всички са повишили своята квалификация.

Добрите намерения нямат голяма стойност. Важното, ценното, нужното са конкретните резултати. Подходът на Централния комитет — преломът по отношение на качеството за започне още сега, още днес, на Националната партийна конференция да се отиде с изяснени теоретични позиции, с практически програми и с реални изменения в производствената дейност — намира отзвук и в най-малките структурни звена на партията, в партийните групи. Много от тях и от колективите, в които те действуват, излизат пред Националната партийна конференция, пред отчетно-изборните събрания на първичните организации с конкретни обещания, с конкретни резултати. Един от моментите в обещанието на колективите от завод „Осми март" е например с 1 процент да се увеличи първокачествената продукция — и този процент се изразява и в съвсем конкретни метри плат, и в икономисани нерви по-нататък по веригата на леката промишленост, и в пораснал престиж. Владимир Кралев от цех „220" на завод „Средец" също призова своите другари към конкретност, деловитост, взискателност: „Като партийна група на нашето отчетно-изборно събрание трябва да се разберем ясно — в чест на Националната партийна конференция ще решим този, този и този въпрос...". Само такова настроение, само съзнанието, че големите общопартийни, общодържавни задачи могат да се решат единствено, ако с тях се ангажират всяко производствено звено, всеки трудов колектив, всеки отделен труженик, може да създат условия „да завее нов вятър и да издуха всякакви прояви на безотговорност към този съдбовен за нас проблем" — качеството.

„Говорете за работата на партийната група" — напомняха понякога на изказващите се председателите на отчетно-изборните събрания. Какво пък — опасността да се трансформира партийното събрание в производствено съвещание и сега съществува — особено ако производственият проблем е прекалено остър и непрекъснато дразни мислите и нервите на хората. Но разговорите, за които става дума тук, не подменяха грижите и мерките на стопанските ръководители. Комунистите от душа болеят за работата и привличат за решаването на проблемите в нея всеобщото внимание, подбуждат активността на колектива и заставят неговите членове отговорно да се отнасят към възложените задачи. Защото въпросът за интензификацията на икономиката не се решава само със стопански мерки. Не е остаряла мисълта на древния мъдрец Аристотел, че не бива да си практичен, без да си нравствен. Такива качества на личността като трудолюбие, добросъвестност, отговорност, честност, взискателност към себе си и към другите придобиват особена важност, защото имат пряко отношение към проблемите, свързани с повишаване производителността на труда, с ефективността на икономиката. И същността на разговорите в пар-

Digitized by Google

тийните групи е именно там: формирането, утвърждаването на необходимите качества.

●

Партийните групи, най-малките разклонения в партийната структура, са непосредствено свързани с трудовите колективи, съществуват и действуват там като неделима тяхна част. Това създава много възможности и поражда много отговорности. В малкия колектив всичко се вижда, по-лесно се проявяват потенциалните възможности на хората, повече могат да се имат предвид в партийната работа техните индивидуални особености. Отчетите и изборите в партийните групи — това е и преглед на **дейността на всеки отделен комунист**, на приноса на всекиго в труда и в живота на колектива. Въпросът следва ли да се прави тук персонална оценка при положение, че все повече се утвърждава формата на самоотчета, е излишен. Не всички комунисти могат да бъдат обхванати с нея през годината; не винаги тогава се прави всестранна оценка на дейността на партийния член, а и да се прави, тя фиксира един отделен момент в непрекъснатия процес на човешката дейност и поведение. Друг е въпросът за характера на тези оценки на отчетно-изборните събрания. На няколко пъти отчетни доклади бяха наричани „информации" и макар това да бе езикова грешка, тя отразяваше и едно действително състояние. Изреждаха се понякога имена и поръчения, дори без кратката забележка „изпълнено — неизпълнено". А в тези дни на равносметка би трябвало да се види по-добре истинското състояние на активността на комунистите, по-конкретно да се назоват проблемите, да се посочат причините, да се направят индивидуални изводи и оценки. Това е необходимо, защото вниманието и взискателността пораждат самовзискателност.

Една традиционна форма на индивидуална работа в партийните групи са поръченията. В тях се конкретизира, материализира се и чувството за отговорност. Много се каза на събранията за поръченията и в думите на комунистите личеше колко високо ценят те тази форма на пряка връзка с партийната група, с организацията. „Не приляга на комуниста да се яви на отчетно-изборно събрание с неизпълнено поръчение" — отбеляза Камен Каменов от смяна „А" в тъкачния цех на завод „Осми март". След подобна констатация някъде се отиваше по-нататък, към стила на работа — достатъчно съобразени ли са поръченията с възможностите на хората, достатъчно ли стимулират те ръста на тези възможности, как се помага на комуниста да се справи добре с възложената му задача.

Естественото състояние на партийния член е да проявява инициатива, сам да се заема с нерешените въпроси, да е активен, с ясно изразена гражданска позиция. Но да се оставят нещата само на личната инициатива също е крайност. Комунистите виждат в поръчението доверие в силите им, потвърждение, че те наистина са нужни на групата, на организацията. „Не ме търсят за поръчения, чувствувам се изолирана и ми е мъчно . . ." — такова изказване не може да не предизвика реакция, да не провокира действие.

В малкия колектив постъпките на комунистите, качествата им се забелязват много отчетливо, по-непосредствено действува в една или друга посока личният пример. Как няма да е висок авторитетът на Гена Стойковска от тъкачния цех на завод „Осми март", която още на 24 юни т. г. достигна показателите на осмата петилетка! Но нека не се ограничаваме с имена — нямаше комунист, за който да не се

Digitized by Google

каже, че не може да не бъде пример на трудолюбие, дисциплина, съзнателност.

Само че комунистите от отдел „Кооперирание“ на завод „Средец“ не случайно се питаха: „Как да предизвикаме хората да ни последват?“ Колкото и да е заразителен, примерът не действува автоматически. Той трябва да се види, да се оцени, да се покаже, да се създадат условия и да се вземат организационни мерки за неговото повторение. При „Тежки машини“ на цех „220“ в същия завод почистването на машините след работа прераства едва ли не в проблем. Комунистът Лозан Милчев наистина може да служи за пример, но явно са нужни усилия, за да се разкрие, да се задействува потенциалната енергия на този пример. Това, което не е по силите на един човек, е във възможностите на хората, които са организирани.

Тази мисъл, че човек сам нищо не може да направи, че резултатът ще дойде само при обединените усилия на единомислещи и единодействуващи хора, също много твърдо бе подчертана на отчетно-изборните събрания.

●

Написаното дотук няма претенции на оценка, на обобщение за отчетно-изборните събрания на партийните групи. Това са само някои от актуалните и от постоянните проблеми на групите, видяни през призмата на отчетно-изборните събрания на шест от тях. Тези събрания, независимо от равнището на подготовка, от равнището на присъствуващите комунисти, от интензивността на вътрешнопартийния живот на групите, показват една обща черта — порасналата отговорност на комунистите за своята работа, за своята роля като работници и общественици, за авторитета на своята партийна група и организация.

И тази отговорност е безспорна.

Дарина РАДЕВА

НАЙ-НЕПОСРЕДСТВЕНАТА СРЕДА

В живота на партийните групи настъпи важен и отговорен период — отчетно-изборните събрания. В сектор „Транспорт“ на район „Васил Левски“ в София те са аналитичен преглед на постигнатото в изпълнение на партийните изисквания за ефективен и безавариен транспорт, за висока култура на обслужването. Събранията имат делови характер, изпълнени са с неповторимата атмосфера на всяка партийна група, с конкретното напрегнато транспортно всекидневие на комунистите. Разговорът по въпросите се води свободно, в най-голяма степен демократично, така, както се общува в труда, както ни учи партията. Най-често употребяваното обръщение наред с „другарю“ е „колега“. Другари и колеги! Равнозначността им е носител

Digitized by Google

на силен заряд, наличието на който е най-голямата привилегия на партийната група.

Наред с другарската и колегиалната заинтересованост има и взискателност, и критика. Те са в основата на колективната поддръжка на по-доброто, на по-качественото състояние. Критиката е силно оръжие. Градивно. В две от изказванията тя е насочена към ръководителя на автобусната бригада. Отличен работник е, добър другар. Но той трябва да изисква, да настоява, да осигурява изпълнението на задачите от всички. Има подкрепата на комунистите. Сега за нея получава нова увереност от загрижените думи на другарите. И още нещо: спонтанно се приема положителното, решително се отхвърля неуместното, необмисленото. Спонтанността и решителността имат своите здрави основи в общата работа. Всяка разумна мисъл, всяко рационално начинание, всяка плодоносна идея, независимо кой от групата ги изразява пръв, не са чужди на останалите. Всички застават зад тях. Изказванията са кратки, ясни, в подкрепа на положителното, перспективното.

Въпросите, които се засягат, следват един след друг. Графикът за движение — важен фактор. От него зависят много неща — планови показатели, заплащане. Напрегнат е, предопределят го столичното движение, върховите моменти през деня, тесните места по маршрута. Комунистите анализират фактите и явленията в подробности. Квалификацията на хората се нуждае от по-високо равнище, за да се използват пълноценно всички предпоставки. Комунистите дават пример. Партийната група създава атмосфера на взискателност. Виждат се организационно-техническите недостатъци. За някои от тях става дума не за първи път: да се даде предимство на обществения транспорт, да се направи разширение на улично платно, да се разместят знаците на вертикалната пътна маркировка. Групата оценява, че не използва своята сила и възможностите си докрай. Налага се да се направят до първичната организация и партийния комитет, до стопанското ръководство конкретни компетентни предложения за подобряване на работата. По този начин констатираните факти ще бъдат включени пълноправно в съществуващия планов ред и механизъм за решаване на проблемите, придава се организационна сила на поставените въпроси, повишава се отговорността на всички равнища.

Всички са единодушни, че дисциплината е в основата на цялостната успешна работа, на качеството в нея. Тя е основен закон в транспорта. Особено релефно се откроява този проблем и отношението към него след забележителната реч на другаря Тодор Живков на Националното съвещание във Варна. От дисциплината зависят графикът, безопасността на движението, културата на обслужването. Думите на отговорника на партийната група очертават позицията и подхода на комунистите: „Главното сега е да се подобрява индивидуалната работа с хората“. И тя е постоянна, всекидневна, целенасочена — разговор, коментар с колегите, другарски съвет, конкретна помощ. Изпълнението на плановите задачи за последния месец е добро. Намаляват оплакванията от гражданите. Значи сили има! Правилно се работи. По-голямата активност и отговорност ще позволят да се използват повече резерви.

Вижда се и какво не достига. Необходимо е да се повиши още повече ролята на партийното поръчение. Формалният подход към него е недопустим. Не се използва пълноценно самоотчетът на комунистите, а той е и форма за обмяна на положителния опит. В работата с хората следва да се контактува не само индивидуално, а да се използва силата на цялата група и в тази насока да се търсят и утвърждават още по-ефективни форми за допир и въздействие. Има и конкретни виждания. Усилията ще се насочат към по-правилното степенуване на задачите и тяхното поставяне, към по-действен контрол за изпълнението им.

Digitized by Google

В БГА „Балкан“ дисциплината се свързва с инициативността на комунистите. Закъснението от графика носи информация. В координационния център всички детайли при такава ситуация са подготвени предварително. Това особено важи при връзките с чуждите авиокомпании. Пример дават комунистите. Партийната група поема това като своя задача. А грижата за стопанисване на помощната техника? Има пропуски. Този въпрос е останал настрана от нейното внимание през годината, а на събранието се постави. Той вълнува и безпартийните работници, отразява се върху качеството на работата. Решение, естествено, има, но е нужна ангажираност за неговото изпълнение и преди всичко промяна в отношението към проблема. Будната партийна съвест на групата излиза на преден пост.

Немалко въпроси и изисквания опират до авторитета на партийната група. Това, което се постигна по време на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната организация, да се утвърждава, да се развива. От боеспособността на групата зависи ефективната реализация на нейната организаторска функция, авангардната роля на нейните членове. Разисканията показаха, че партийните групи и техните отговорници до голяма степен само изпълняват указанията и задачите, които им възлагат партийните бюра. За активната, действената, авторитетната позиция това не е достатъчно. Иска се да се проявява и творчество съобразно конкретните условия, стремеж за правилно ориентиране в обстановката. Тук много е важно състоянието на вътрешнопартийния живот, неговата редовност и активност.

В автобусното предприятие „Малашевци“ на важни събрания на групата при 11-а линия разисканията се протоколират, но критиката и самокритиката по отношение на организационния ритъм в нея не бяха малки. Оказа се, че въпросът опира и до съдържанието на работата, до проблемно-тематичната ѝ насоченост и актуалност или общо, но точно казано, до връзката ѝ с живота. Прецени се, че е необходимо повече внимание и съдействие да се оказва на комсомолските дружества и профсъюзните организации. Големината и сложността на задачите, които партията поставя, и личното участие на всеки член от колектива в тяхното решаване изискват това. Ето откъде идва и как се формира авторитетът. Партийната група ще насочи своите усилия към преодоляването на тези слабости.

Транспортният производствен процес е сложен, денонощен, работата на голяма част от членовете на колективите протича на колела. Не винаги е лесно да се овладява динамиката на деня и да се съчетава с другите задължения. А партийната група е най-непосредствената организационна среда за партийно ръководство на малкия колектив, за мобилизиране на неговия професионален и социален потенциал. И това става толкова по-резултатно, колкото по-точно понятията на политиката и икономиката партийната група превежда на конкретния език на практиката в колектива. Много проблеми са решени досега. Още повече предстои да се решават в бъдеще. Ето защо колкото и малочислена да е групата, нейната роля и значението ѝ са големи. Тя е чувствителен и меродавен барометър за състоянието на първичната организация, за подхода и резултатите от изпълнението на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на партията, и за достойна среща на Националната партийна конференция. Това показват отчетно-изборните събрания. Направеният анализ, откроените проблеми вливат нов заряд сили и енергия в живота на партийните групи и техните членове за още по-смели и активни действия, за по-голям техен принос в общото дело.

Борис ДЕНКОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКА «ЗАРАЗА» В ЗДРАВНОТО ЗАВЕДЕНИЕ

Хората, броени на пръсти. Повечето от тях в бели престилки. Няма обичайния делови президиум. Човек, който не влиза всеки ден в тези кабинети, едва ли ще обърне внимание на вазата с все още пощадените от есенната слана рози. Само замислените очи на някои от присъствуващите може бегло да се спрат върху тях. Сетне вдигната ръка и ... „Искам думата!"

Тук думата е някак по-точна, по-конкретна. Няма и желанието да се скриеш зад нечий гръб, нечия грешка или зад паравана на многословието. Защото всички те познават. Затова и разговорът е откровен, и по-остратата дума не жегва. Път и място за остри думи едва ли има, тъй като са видими делата на комунистите от четирите групи на първичната организация при Обединена курортна поликлиника — Банкя.

Някога Дядо Благоев, открил природната щедрост към този кът на България, мечтаеше да види Банкя като национална лечебница за трудещите се. Допреди четири десетилетия това беше само мечта. Сега е реалност. Годишно тук идват да възстановят сили и здраве 200 хиляди граждани от всички кътчета на родината. Над една трета от тях, около 70 хиляди, прекрачват прага на Обединената курортна поликлиника. С надежда, с доверие в човека с бяла престилка.

За това доверие се воюва ежедневно, дори ежеминутно. Защото, ако другаде грубата дума само ще развали настроението, тук може да има тежки последици. Знаят го всички. Изисква се от всички. А най-вече от комунистите в поликлиниката. Това налага партийната организация непрекъснато да усъвършенствува формите и средствата на работа, да повишава изискванията към всеки свой член.

Новата сграда на поликлиниката, която вече извисява снага в центъра на курорта, ще приюти здравните работници и пациентите едва през 1986 година. Дотогава кабинетите все още ще бъдат пръснати в няколко непригодни сгради, отдалечени една от друга. Това е наложило да се изградят партийни групи, за да се подобрят партийното ръководство и организацията на работата в различните отделения. Първата група беше изградена в балнеолечебницата през 1978 година. Началото беше плахо, съпътствувано със съмнения, а основанията за тях не бяха безпочвени. Пререканията, разприте между отделни служители в колектива не бяха изолирано явление. Сега обстановката е друга. Обяснението на партийната секретарка д-р Веселина Бешкова е недвусмислено — изграждането на партийната група в значителна степен допринесе за сплотяване на колектива, за създаване на коректни другарски отношения.

Сега, на отчетното събрание на групата, вниманието на комунистите е насочено към издигане качеството на рехабилитационната и балнеолечебната дейност. В доклада на старши-сестрата Людмила Саботинова са посочени и цифрови данни. При план 478 000 за деветмесечието са осъществени 506 334 балнеопроцедури. Във физиотерапията са извършени 60 858 процедурни единици на апаратите. В парафинолечението тази цифра е 95 472. А това е 180 на сто средно дневно натоварване по норматив на медицинския персонал. Подобно е положението и в кабинета по лечебна физкултура. През актив-

Digitized by Google

ния курортен сезон във физиотерапевтичното и парафинното отделение всяка служителка е обслужвала 100—110 човека на смяна. Средното изпълнение на норматива за деня е 135 на сто за всяка медицинска сестра.

Някой би попитал: количеството не пречи ли на качеството?

Стана дума и за това в разисканията. Оказа се, че и при такава натовареност може да има добро качество. Оценката на административното ръководство е, че комунистите са най-добрите, че те дават тон в работата, във взискателността.

— Успехите ни са резултат и на индивидуалната работа с хората — сподели отговорничката на партийта група Л. Саботинова. — Не с гръмки фрази, а тихо и настойчиво, конкретно, целенасочено се стремим да постигнем желания резултат. Психоклиматът е добър, няма конфликти, няма разпри. Взаимозаменяемостта сред медицинския персонал е над 50 на сто. Полагат се грижи за апаратите, а има ли повреда, веднага се отстранява. Техникът се оплаква: „По другите обекти само чакат да се развали апарат, за да починат, а твоите веднага надават вой!“.

Пред групата човек е много по-отговорен. Така твърди д-р В. Бешкова. Може би затова младата комунистка сестра Харбалиева сподели пред събранието, че е много по-лесно да коригират своите слабости, отколкото да посочат грешките на другите. Друг допълни, че персоналната критика трябва да е точна и дозирана. А след време да има етапна оценка, да се види какви са измененията в работата на отделния човек.

Нарасналият авторитет на партийната група е довел до повишаване на взискателността и чувството за отговорност, до разширяване кръга на задълженията. От няколко години кандидатурите на сезонните работници в поликлиниката се обсъждат в партийната група и след това се представят на главния лекар за назначаване.

Партийно-комсомолската група с отговорничка д-р Първолета Кирилова към детското отделение е изградена през 1980 година. И тук на отчетното събрание бяха споделени добри резултати. В профилактични прегледи са обхванати всички ученици и децата от предучилищните заведения. Диспансеризирани са 100 на сто децата до 14-годишна възраст. От 1977 година няма допусната детска смъртност в детската консултация. Наблюдава се тенденция на повишаване раждаемостта в района. От години в отделението няма нито едно постъпило оплакване.

Има ли принос партийната група в постигането на тези резултати?

Безспорно! Взаимоотношенията между медицинските работници са много добри. На комунистите и комсомолците възлагат поръчения и контролират тяхното изпълнение. Самоотчетът пред групата стимулира не само този, който се отчита. Той се превръща в разговор за приноса на всекиго за повишаване качеството на медицинското обслужване. Специално внимание отделят за изучаване на новостите в медицинската наука и практика. Събранието констатира, че се води редовен организационен живот.

През май 1981 година районният комитет на БКП проведе пленум, посветен на мястото и ролята на партийните групи в борбата за повишаване активността на комунистите от районната партийна организация. Заостреното внимание към тези въпроси допринесе за изграждането на още две партийни групи — в стоматологичното и вътрешното отделение. Сега на своите отчетни събрания те се явяват дееспособни, укрепнали, с утвърдени авторитет и роля в живота на отделенията.

Въпросът за качеството стои в центъра на вниманието на партийните групи. Непосредствено след Националното съвещание във Варна на събрания комунистите се запознаха с речта на другаря Тодор Живков. По тяхна инициатива ме-

дицинските работници от отделните кабинети и звена в поликлиниката обсъдиха и набелязаха мерки за подобряване качеството на медицинското обслужване. На тази основа партийното и административното ръководство приеха мероприятия, които вече се изпълняват.

На отчетните събрания на групите стана дума за използваните форми и средства в партийната работа за повишаване на авторитета и ролята им. Стилът и на четирите групи се характеризира с комунистическа неудовлетвореност от постигнатото, високи критерии и взискателност към всекиго, творчески подход, колективизъм и другарски взаимоотношения. Чудно ли е тогава, че комунистите от тези групи са не само добри „производственици", но и активно участвуват в обществено-политическия живот в района като народни съветници, членове на дружества и движения, лектори и пропагандисти в партийни просветни звена и др.

Отчетните събрания на партийните групи показват специфичното в тяхната работа, атмосферата на творчество, на търсене, на стремеж към изучаване и прилагане на новото. Тази атмосфера в групите се пренася, „заразява" целия колектив. И може би тук се крие разковничето на успехите на колектива на Обединена курортна поликлиника — Банкя.

Иван ВАСЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

НАШАТА ПУБЛИЦИСТИЧНА АНКЕТА

Редакцията на списанието покани редица комунисти да се изкажат по следните въпроси:

В какво според вас се изразява активната позиция на комуниста?

Как преценявате отговорността на комуниста за формиране на своя позиция с високи политически и нравствени качества? В това отношение — приноса на личната позиция за повишаване боеспособността на първичната партийна организация?

Създават ли се в първичната партийна организация условия, за да може всеки комунист да изкаже своето мнение, да обоснове и защити своята позиция?

Случвало ли се е да влезете в конфликт с безпринципната позиция? Чувствувате ли се уверен, че ще бъдете защитен за критична оценка на слабостите и недостатъците в живота, на партийната организация и трудовия колектив? В този смисъл какво рискува и какво не рискува комунистът?

Увеличава ли се според вас или намалява броят на комунистите, чиято позиция е така наречената златна среда или позиция на равнодушие, на търпимост към отрицателните факти и явления?

Бихте ли препоръчали мерки, за да се активизира още повече преобразуващата роля на личната позиция на комунистите?

Отговориха ни:

ИВАН ДИМИТРОВ

секретар на първичната партийна организация
при строителното предприятие — Михайловград

В изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес особено значение придобива активната позиция на комунистите в живота на организацията и на колектива. Тази активност се изразява в отношението към проблемите, които решава партийната организация за нейното вътрешно укрепване и издигане ръководната ѝ роля в живота на колектива, за успешно изпълнение на социално-икономическите задачи.

Ние, комунистите, сме представители на партията в трудовия колектив. В изпълнение на ежедневните производствени задачи се срещат и трудности от различен характер — неритмично материално снабдяване, липса на механизация, слаба организация на трудовия процес и т. н. Всичко това понякога се отразява неблагоприятно на членовете на бригадата. В този именно момент комунистът трябва да застане редом с бригадира, да обсъдят създалото се положение и поставят остро въпроса пред ръководството за изменение на обстановката. И ако той се убеди, че прекият ръководител не взема съответните мерки, тогава да постави въпроса пред партийното бюро. С тази своя непримими-

Digitized by Google

римост комунистът ще спомогне за подобряване на работата и в същото време ще издигне своя авторитет сред безпартийните, а оттук — и авторитета на партийната организация.

На нашите събрания сме обсъждали въпроси от актуално значение за успешното развитие на колектива при изпълнение на производствените задачи и най-вече сме обсъждали състоянието на качеството на строително-монтажните работи; в дневния ред на събранията са били въпроси като: „Състоянието на трудовата и технологичната дисциплина", „Икономичното изразходване и стопанисване на приобектовите материали", „Резултатите от приложението на икономическия механизъм в дейността на предприятието" и т. н. Обикновено това са били открити партийни събрания и в тяхната работа са участвували и безпартийни членове на колектива. С дневния ред присъствуващите се запознават предварително. По този начин те имат възможност преди събранието да обменят мисли със своите колеги от бригадата, от отдела, така че след това да изразят не само своето становище, а и становището на другарите си. И обратно — завръщайки се след събранието по работните места, да ги запознаят с приетите решения, така че всеки да намери своето място при тяхното изпълнение.

Установена е практиката всеки комунист независимо от дневния ред на събранието да постави допълнително въпроси, които за момента вълнуват неговите другари и които трябва своевременно да бъдат разрешени от ръководството. По този начин комунистите стават изразители на мнението и настроението на членовете на бригадата, в която работят, и в същото време проводници на решенията на партийното събрание за по-нататъшното подобряване на работата в колектива по един или друг въпрос.

Със своята лична позиция по разглежданите въпроси, със своето отношение към живота на бригадата, с проявената непримиримост към недостатъците комунистът допринася за повишаване боеспособността на партийната организация и нейния авторитет сред трудовия колектив.

В нашата партийна организация е създадена обстановка, в която отделният комунист свободно може да изрази и защити своята позиция по даден въпрос, да разкритикува своя другар по работа, да отправи критични бележки към членовете на партийното бюро, към директора. Това от своя страна повишава неговото чувство за отговорност към организацията и към колектива. И не е случайно, че безпартийните другари, когато се вълнуват по даден въпрос, се обръщат към своя другар-комунист, търсят съдействието му пред ръководството.

Пример за активна позиция дава комунистът Димитър Александров, бригадир на комплексна бригада от 23-ма човека. Бригадата му е за образец на стройна организация на трудовия процес — дисциплина, качество, високи трудови дела. Той настоява пред ръководството за задоволяване обекта с необходимите материали и техника и в същото време преизпълнява всеки месец производствената програма. И това се дължи само на неговата неспокойна натура, на усърдието, което проявява при изпълнение на възложените му задачи.

Комунистът Димитър Петров като бригадир на комплексна бригада бе критикуван за допускане на лошокачествена работа и небрежност при стопанисването на материалите. Тази критика му подействува положително. На следващия обект — жилищен блок „Аврора", работата на бригадата се измени коренно. Подобри се качеството, строителната площадка измени своя вид, повиши се производителността на труда. И това стана възможно благодарение на активността, която прояви бригадирът, на неговата повишена взискателност към работата на всеки член от бригадата.

В бригадата на комуниста Пенко Василев трудовата дисциплина е на ниско ниво. Независимо че ръководството е обръщало внимание на бригадира по този въпрос, изменение почти няма. И това се дължи на пасивната позиция на бригадира, на слабата взискателност към членовете на бригадата, на това, че той като пряк ръководител и комунист не дава личен пример със собствената си дисциплина.

От тези примери става ясно, че на онези обекти, където комунистът-ръководител заема активна позиция към задачите, които са му поставени за изпълнение, и резултатите са положителни, и обратно — при проявена пасивност, безразличие в работата — резултатите са слаби.

Голям дял за повишаване на активността към поставените въпроси се пада на директора и на партийното бюро. Това, как реагират на поставените въпроси, се отразява на ефективността на работата в бригадите, на строителните обекти. Случва се, даден комунист отправи критична бележка по повод допуснати недостатъци в производствената дейност на колектива, въпреки това ръководителят не вземе съответните мерки и ето: вместо активизиране ние се срещаме с равнодушие, а равнодушието в работата е опасно за всеки един колектив.

В това отношение разбиране има както в административното ръководство, така и в партийното бюро. Не съществува опасност отделни комунисти, работници да бъдат преследвани за това, че са непримирими към нередностите, напротив, ние ги подкрепяме и уважаваме.

Смятам, че комунистът нищо не губи, когато поставя нерешените въпроси открито и търси виновниците за това, а обратно, издига своя авторитет в очите на другарите си, спомага за подобряване организацията на труда, за получаване по-голям ефект от цялата производствена дейност. И оттук като цяло дава своя дял

Digitized by Google

за утвърждаване на партийната организация като политически щаб на колектива.

Но в интерес на истината трябва да се подчертае, че все още има комунисти, особено измежду по-младите, които не проявяват особена активност. Вярно е, че вън от събранието понякога се вълнуват по един или друг въпрос, но като че ли нямат смелост открито да застанат към недостатъците и изкажат своето мнение. Не може да се каже, че това е преобладаваща част от комунистите, но те не са и малко.

Ето защо постоянна задача на нашето партийно бюро е да работим с тези комунисти, да водим системна работа за повишаване на тяхната активност в живота на организацията, в живота на колектива.

Като партиен секретар се стремя почесто да се срещам с непроявяващите се активно в живота на организацията, посещавам ги на работните места, проявявам интерес към тяхната трудова дейност, търся тяхното мнение по решаването на даден проблем, който вълнува колектива. Освен това на събрание им поставяме поръчения и след това под формата на самоотчет преценяваме какво са извършили. Смятам, че по този начин съдействуваме за активизиране още повече преобразуващата роля на личната позиция на комуниста в живота на партийната организация и колектива.

ПЕТЪР МАКСИМОВ

локомотивен машинист в Горна Оряховица, народен представител

Вече 20 години работя в локомотивно депо „Хараламби Стоянов" — Горна Оряховица, работя като локомотивен машинист, професия, особено значима. В ръцете на локомотивния машинист и неговия помощник е поверен животът на хиляди пътници и превозването на хиляди тонове товари. Съвременните електрически и дизелови локомотиви са сложна и скъпо струваща техника. Тази професия изисква от мен да съм всецяло подчинен на нея по време на работа и по време на почивка. На нея е подчинен както моят бит, така и битът на семейството ми.

Мен са ме вълнували и продължават да ме вълнуват въпросите, как трябва да работя, за да изпълня най-добре служебните си задължения, какви са моите задължения в първичната партийна организация и колектива. Определено смятам, че да тръгват и пристигат влаковете сигурно, по график, с най-малък разход на електрическа енергия е важно задължение, но то не е достатъчно. Необходимо е да съм активен в обществено-политическия живот на предприятието и особено в първичната партийна организация.

При нас заводската партийна организация успешно мобилизира усилията на комунистите за изпълнение на възложените задачи. Първи комунистите дадоха пример във возенето на тежкотоварните влакове, техния пример последваха мнозина. Колективът на локомотивно депо „Х. Стоянов" е на първо място в страната по показателя престой на локомотивите в ремонт. Нашите задачи по този показател, предвидени за цялата петилетка, ние достигнахме още през втората година. За ознаменуване на 1300-годишнината от създаването на българската държава изработихме локомотив 43—681, който сега успешно вози бързи и товарни влакове. През настоящата година ще бъдат направени електрически локомотив 43—1923 и дизелов локомотив 07—1917. Това е трудова форма, с която заводската партийна организация ознаменува бележити годишнини.

Успех на партийната организация е, че с много грижи се внедряват челният опит и челните постижения. И тук според мен най-добре се изразяват активната позиция на комуниста и боеспособността на първичната партийна организация — как те виждат, откриват новото и как се борят за утвърждаването му в практиката. Всички тези въпроси ние обсъждаме на събрания в нашата първична партийна организация и в сбирки на партийните групи.

Стана дума за партийните събрания: тук комунистите по-често и по-активно вземат участие. Нека обаче да се видим на събрание с безпартийните, на събрание на профорганизацията, да кажем, или в процеса на работата. Слушам понякога изказване на комунист и ако не го познавам предварително, не бих определил партийната му принадлежност. Именно тук е мястото, където активната позиция на отделния комунист се реализира, със своите думи, критика и самокритика да дава пример и да увлича останалите.

През периода на прегледа нашата първична партийна организация не отдели достатъчно внимание на този въпрос. В реда на тези мисли на преден план пред мен изпъква отново личният пример. В своята дейност като работник, който упражнява отговорна професия, съм се стремил да изпълнявам всички трудови задачи, предавайки своя опит и знания на по-младите и неопитните. Тук аз отстоявам своята позиция не само при упражняването на професията, но соча на младите да бъдат активни в обществено-политическия живот на предприятието, да служат за пример в обществото и според своите възможности разяснявам политиката на

Digitized by Google

партията и държавата, не отминавайки и някои негативни явления в нашия живот.

При нас на партийни събрания е създадена обстановка на откровеност и критика и всеки излага свободно своите мисли и предложения, въпреки че в железниците е въведен специален режим на работа, където единоначалието е регламентирано задължително. Независимо от тази благоприятна обстановка наблюдавам комунисти, които на партийни събрания вземат отношение по даден проблем, но изказванията не са конкретни. И критиката им е лаконична и в благовидна форма. Там, където те работят, не винаги дават личен пример, и тяхната позиция не е активна, а понякога дават и отрицателен пример. С право си задавам въпроса: тези другари могат ли да възпитават? Нашата професия е самостоятелна. По време на път нас почти не ни контролират, а и ние сме без връзка с ръководствата в железопътния транспорт. Тук именно се проявява личният пример на организираност и дисциплина, на съзнателност и отговорност.

Моята активна позиция се изразява и в това: често ме търсят да споделя свои мисли, тревоги, трудности както комунисти, така и безпартийни, предимно млади хора; приемам тези покани като акт на доверие към комуниста и винаги полагам усилия, не жалейки време и труд, да помогна според възможностите си.

В нашата първична партийна организация грижите, вниманието, мерките за повишаване на активната позиция на комунистите не са на необходимото ниво. Наложително е да работим за издигане активната позиция на неактивните комунисти, да ги изведем от „златната среда", защото между тях има и знаещи, и можещи. За решаването на тези въпроси най-добрата форма според мен е индивидуалната работа с отделния комунист чрез поръчения, самоотчети, поставяне на конкретни задачи. При обсъждане и приемане на самоотчета на комунистите трябва да се определи в каква степен неговият труд е допринесъл да бъдат изпълнени задачите, запланувани в партийните решения на първичната организация, задачите от партийните и държавните документи. Претегляме ли по този начин личното трудово участие на всеки от нас, ние ще претеглим и доколко се е повишила нашата активна позиция.

АТАНАС КАСЧИЕВ

активен борец против фашизма
и капитализма — Шумен

Разговорът в редакцията, публикуван в бр. 3 на „Партиен живот", поставя всестранно и задълбочено проблемите, отнасящи се до активната позиция на комуниста. Темата е изключително важна и всеобхватна. Стратегията на партията за интензификация на социалистическата икономика и за високо качество във всички сфери на материалното и извънматериалното производство е в пълна и непосредствена зависимост от активната позиция на комуниста, на всеки гражданин. Силата на нашата партия се състои в силата на комунистическите идеи, в силата на нашето слово и в силата на нашето дело, взети заедно в неразривно органическо единство. Очевидно в един разговор не могат да се изчерпят всички проявления, особености и изисквания на активната позиция на комуниста. Теорията и практиката, животът в своето необятно многообразие, както и всеки мислещ човек прибавят все нови и нови проблеми, изисквания и черти към активната позиция на комуниста. Тя е самият живот в движение, в действие. Активната жизнена позиция е в основата на историческата мисия на комунистите да изменят и преобразуват обществото и човешката личност.

Партийната програма и политика, решенията на партийните конгреси, Конституцията, законите, ето вечните и непресъхващи източници, постоянната и нерушима основа на активната позиция на комуниста. Тя е право и задължение, повеля, дълг и отговорност. Изходни начала в нейните многостранни проявления са строгото спазване на принципите и нормите на партиен живот, грижите и задължението за чистотата, единството и боеспособността на партията, за усъвършенстването на социалистическия начин на живот, за духовното, нравственото и естетическото извисяване на човешката личност, за опазването и защитата на социалистическата собственост, за решителна и безкомпромисна борба без оглед на лицата срещу използването на служебното положение и злоупотребата с власт, срещу користолюбието, кариеризма, алчността, отмъщението и другите силно укорими, обществеоопасни, отрицателни явления и т. н. Във всички случаи активната позиция на комунистите и на първичните партийни организации има решаваща роля за преодоляване и изкореняване на тези явления.

Най-силният и най-яркият израз на активната позиция на всички комунисти и безпартийни е здравата спойка между думите и делата. Тогава тя се очиства от парадност и словесен декор, превръща се във вътрешно горене, неудържим устрем, чист порив към възвишеното, воля и осъзната цел. Неотдавна в беседа пред партийните секретари от Шуменската селищна система проф. Тончо Трендафилов каза: „Оправете качеството и междуличностните отношения". Хубави думи, които казваме и ние и които следва да превръщаме в дела. Това е звеното, в което всички до

Digitized by Google

един трябва с висока социалистическа съзнателност да се хванем, за да изтеглим цялата верига напред. Качество на всичко, което се произвежда и създава в социалистическа България, укрепване на семейството и възпроизводство на нацията, развитие, обогатяване и усъвършенствуване на социалистическите обществени и междуличностни отношения — ето изходното начало на трайните мотиви за възможно най-активна жизнена позиция.

Разговора по страниците на сп. „Партиен живот" аз следя с интерес; само един момент буди у мен голямо недоумение: защо личността, чието поведение се основава на принципите и нормите на социалистическото общество, личност критична, нравствена, с характер и собствена мисъл, причисляваме към категорията „конфликтна личност". По мое мнение въпросът е особено важен. Думата конфликт е френска. Тя има няколко значения — скарване, сбиване, двубой, противоречие, сблъсък, спречкване, двустранна разправа. Защо конфликтната личност в разбираемия смисъл на думата трябва да се издига като образец в труда, в живота и в междуличностните отношения? Носителят на орден „Г. Димитров" и заслужил машиностроител Веселин Павлов не е конфликтна личност, в който и да е смисъл на думата. Той е силна, колоритна, водеща личност. И ако той влиза в сблъсъци за едно справедливо дело и преодолява бариерите по своя път, това не го прави конфликтна личност.

Общоприето е в живота конфликтна личност да се нарича кривият и несговорчивият човек. За него народът казва: „Ни се води, ни се кара". В литературата също се говори за конфликти. В говоримата реч понякога се казва, че в пиесата няма конфликти или че животът не е безконфликтен, трябва да се преодоляват конфликтните ситуации и пр. Аз разбирам така — най-добрите намерения, най-честите и най-благородните подбуди в положителната, прогресивната, революционната личност да се разкрият и покажат в труда и борбата; чертите и достойнствата, характерът и духовната мощ, високото социалистическо съзнание и комунистическата нравственост на новия човек в това, как той воюва безстрашно и безкористно за нашето дело, преодолявайки всевъзможни препятствия, противоречия, злини и какви ли не конфликти, но в такъв случай неговото име няма да бъде конфликтна личност, а войнствуващ комунист, творческа и водеща личност, мъжествена, героична, смела, непримирима.

От каквато и страна да разглеждаме подвига и делото на Левски и Ботев и на хилядите, загинали в борбата за освобождение от османското робство и в борбата срещу фашизма и капитализма, те не могат да се величаят с подобно определение — конфликтни личности. Те са герои, предтечи на свободата, на комунизма.

В практиката ми на юрист почти няколко десетилетия от позицията на закона, на социалистическите принципи в нашето общество, в името на истината и справедливостта съм влизал в жестоки сблъсъци с класовия враг, контрареволюционери, терористи и предатели, с извършители на престъпни деяния и други отрицателни явления — клеветата, алчността, кариеризма, проявите на разложение и безстопанственост. Угнетявала ме е мисълта, защо иначе умни и надеждни хора тръгват по наклонената плоскост на падението, но никога субективизъм и лични чувства не са определяли подхода ми към тяхната отговорност. Вървял съм по този път, защото съм имал пълномощието на партията и социалистическата държава да отстоявам политическите, икономическите, социалните и нравствените устои на социалистическото общество. В този случай едва ли може да се поддържа сериозно и обосновано, че съм конфликтна личност.

Има характери зрели или не, уравновесени или не, има личности борчески, революционни, има и пасивни, мирни, конфликтни. Смирената личност няма нищо общо с добрия човек, с творческата, смелата, лъчезарната личност, която не е нужно да бъде конфликтна, за да притежава тези революционни, граждански и нравствени добродетели, да оставя следа по своя път, да влияе на мисълта, поведението и делата на обществената среда. Конфликтните личности в общоприетия смисъл на думата сеят вражда, раздухват страсти, противопоставят хората един на друг. В живота това е така. От друга страна, ако разделим конфликтните личности на прогресивни, добри, благородни и на опасни, нападателни и несговорчиви и пр., това ще бъде изкуствено разграничаване. Който не е влизал в сблъсък с конфликтна личност в обикновения смисъл на думата, носеща в себе си отрицателния заряд на двуличието, злобата, отмъщението, кариеризма, клеветата, измислицата, той няма истинска представа на какво е способна тя, с какви долни и непочтени средства си служи, за да постигне своите цели. Свойственото в проявите на конфликтната личност са нервността, невъздържаността, неуравновесеността.

Не трябва да се създава обстановка на двубой между конфликтните и неконфликтните личности, тъй като не се знае кой ще победи. И едните, и другите си имат свои защитници и покровители. По този въпрос, който може да бъде дискусионен, за да не сгрешим, може би трябва да кажат своята дума и научни работници, партийни и обществени дейци, социолози, педагози, юристи, психолози, медици.

Съгласен съм напълно с др. Димитър Ананиев, че отговорността е преди всичко степен на съзнание; съгласен съм също така с него и с убеждението на др. Петко Русев да се издига ролята на зрялата, творческата, настъпателната, озонираща атмосферата, критична и революционна личност; нека определението, названието на тази личност да бъде непримирима, непреклонна, безпощадна или нещо друго по-силно, но не и конфликтна личност.

Digitized by Google

НАСТРОЕНИЕТО

Като представител на партията в колектива първичната партийна организация е призвана отблизо да съблюдава и постоянно да се грижи за творческата обстановка, за доброто, плодотворно настроение на трудещите се. Колко малко понякога му трябва на човек, за да се повдигне настроението му през работния ден, за да се влеят в душата му сили за творчество! И обратно. Човек е непълноценен в работата си, когато е подтиснат, ядосан и разсеян, изобщо, когато му е развалено настроението. Със своя политически подход, с примера на комунистите първичната организация е длъжна да осигурява здрав психически климат сред трудовия колектив, да се развиват в него другарски отношения и взаимопомощ.

Колко много говорят следните изказвания на работниците в цех „Ширпотреба" при комбината за селскостопански машини „Сила" в Ямбол: „Който дойде в нашия колектив, трудно или никога не го напуща". А зад тия думи се крият голямото старание и грижи, които първичната организация и нейното бюро полагат за създаване в този цех на другарски отношения и взаимопомощ между работниците — едно от главните условия за творческата обстановка и доброто настроение в цеха.

— Чувствувам вниманието и подкрепата на всички колеги — разказва младият работник Йордан Нанев от същия цех. — Те ми помогнаха, когато ми беше най-трудно. Тогава у мен дойде желанието да зная и да мога повече. Оставах и след работа по свое желание да погледам, да попитам. Сега владея няколко професии — настройчик, стругар, заварчик...

Много важно е трудовият успех на другаря, на подчинения, особено на начинаещия своевременно да бъде отбелязан и носителят му да бъде поощрен. Това ще му даде крила, ще предизвика у него нов прилив на творческа енергия. Неправилната оценка, дори премълчаването на успеха може да понижи настроението на човека, да пречупи в него творческия порив. Партийната организация е тази, която ще насочи административния ръководител, профкомитета или комсомолския комитет да постъпят правилно към този работник.

Доброто настроение на трудещите се — това е мощен творчески заряд, силен импулс за нови, още по-големи постижения в социалистическия труд, неоценим резерв в борбата за високо качество и дисциплина, който първичната партийна организация следва да държи винаги пред погледа си.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ПРОБЛЕМ НА СЕЛИЩНИТЕ СИСТЕМИ

Попътни размишления за това, дава ли 22-то постановление преднина на промишлеността или я „впряга“ до селското стопанство заедно да теглят една кола.

ДОКАТО ИМА ЗЕМЯ, ЩЕ ИМА И ЗЕМЕДЕЛИЕ

Наскоро прочетох репортаж за една селищна система в граничен район, ръководството на която чертае планове за предприятия и цехове, като че ли промишлеността на окръга ще пренася своя център там. Освен максимализма прави впечатление, че се отклонява вниманието от комплексното развитие на тези селища чрез пълното използване на всички местни ресурси и възможности, земеделието стои някак встрани.

Чувам гръмогласни опоненти. Промишлеността е главният селищнообразуващ фактор. Тя е най-стабилната бариера пред миграцията и е най-здравият мост за заселване на обезлюдените села. Създава работническа класа... Но кой оспорва това? Два стълба крепят поздраво от единия. Та нали самото постановление на ЦК на БКП и на Министерския съвет за ускорено социално-икономическо развитие на селищните системи от четвърти и пети функционален тип, от граничните райони и от Странджанско—Сакарския край налива основи на нови промишлени предприятия и цехове в тези райони.

Същият документ обаче не „пренася“ комините в селата, за да изместят те фермите и тракторите. А точно обратно: да укрепят позицията на живеещите сега и в бъдеще на тая земя, да повишат тяхното имане. Съдбата на тези райони е в успоредното развитие на двата отрасъла. А в тяхното единство кълни и коренът на социалната инфраструктура. Достатъчно е да надникнем само в бреговския пример и ще се уверим във всичко това. Помня едно много точно сравнение, чуто във Видинския окръжен комитет на партията „Бреговска селищна система е широка магистрала, по която с еднаква скорост бързат две коли — селското стопанство и промишлеността“.

Тая истина добре е разбрана, осмисля се в дела и в много други селищни системи. Няма спор: обновлението не съществува само за онзи, който няма очи да го види. Поспре ли пътник, да речем, в малкотърновските села — разбира се, ако го интересува как „работи“ постановлението, — ще научи за трите нови промишлени цеха, но и за двата пасищни комплекса. Ще разбере, че промишлеността в селищната система произвежда повече отпреди година, но и че селското стопанство вече дава половин милион лева над плана. И че разширяваната сега база на животновъдството ще може в края на петилетката да „издържа“ не 35 хиляди, както е предвидено, а 40 хиляди овце, че и повече друг добитък.

В Грудово пък хубави думи ще му кажат за новата комплексна опитна станция по земеделие и животновъдство. Научният й колектив се стяга да внедрява в практиката наш и световен челен опит по интензивно развитие на овцевъдството, млечното говедовъдство, свиневъдството, растениевъдството и ливадно-пасищното стопанство. И това ще прави с опорните си пунктове в Малко Търново, Елхово, Тополовград, Харманли и Свиленград. Ето я държавната политика към тукашното селско стопанство в действие!

Digitized by Google

По-долу — от Приморско, та чак до устието на Велека, все покрай морето, вече се е разположил новоизграденият мичурински научнопроизводствен стопански комплекс за южни култури. В програмата му пише, че най-близката задача на трудовия колектив е да разшири и увеличи 3—4 пъти производството на грозде, райски ябълки, смокини, маслини, а след това ще се захване и с тяхното преработване в консерви, компоти, сокове, вина.

Тия няколко примера изваждам на показ, за да потвърдя, че въпросът за „двойния впряг" не е и не бива да е спорен. „Нашата земя, колкото и да е бедна — а тя е бедна, защото е изоставена, е давала хляб от стародавни времена на стопаните си, ще ги храни и докато свят светува. Стига да има кой да я работи." Няма ли да се съгласим с тая мъдрост на нашия земеделец, попаднала в бележника ми от срещите на юг от Елхово. Че тя е и в основата и на самото 22-ро постановление. Пак там, в елховските села, един посивял от годините си пастир така характеризира неговата същност: „Хората да се върнат при земята, да се олюдят селата, та да има в тях сватби и кръщенета". Така го е възприел, така го носи в душата си. И е уверен, че останалото ще дойде по реда си.

И ЯЙЦЕТО, И КОКОШКАТА...

Поучителен урок на същата тема чух и в Кула. „Докато чешем езиците си кое е първото — яйцето или кокошката, ще си седим все на тоя хал."

Нека си го кажем. На много места подходът към прилагането на 22-ро постановление наистина напомня за кокошката и яйцето. И в тоя осъвременен спор — дори и в дейността на отговорни органи, връх взема потребителската позиция, която се утвърждава като първична в човешкия живот. Накратко: да се благоустроят селата, да се построят къщи с удобства за съвременен живот, да се механизира селскостопанското производство, да се създадат условия за културен отдих... и тогава заселници ще дойдат, кореняци ще се върнат да възраждат (!) тези отписани от живот селища, демографите по-гласно ще заговорят за обратната миграция. Иначе... ще си преливаме от пусто в празно. Може да е и пресилено това „накратко", но същността му е точно такава: младите ще навлязат в животновъдството само ако се изградят образцови животновъдни коплекси, с добри битови условия и възможности за работа в групи. В колко ли варианта чуваме тая категоричност! И все... от името на младите. Сигурни ли сме, че винаги изразяваме тяхното мнение? По-точно — мнението на всички. Не е ли „застраховка" това прибързано обобщаване?

Постановлението и комплексната програма са казали своята тежка и компетентна дума по модернизирането на животновъдната база и растениевъдството в тези райони. Значи проблемът не е подценен, той се вижда, решава се. Но до окончателното му решаване? С магическа пръчка нищо не става. Тогава... ще се чака ли? Вярно, никой не декларира такава позиция, противопоставяща постановлението на селското стопанство, но на практика тя като че ли властвува. На много места с нея може да се обясни защо сред заселниците хората с животновъдни професии са малко.

Да вземем само овцевъдството. В планината то е пасбищно. В Странджа например има условия за паша девет, че и повече месеци в годината. Стара практика е стадата да „пътуват" из планините — на егреци, и едва през настъпилата вече зима да се приберат в кошарите. И при съвременните условия тя е икономически изгодна. Някои специалисти дори в нея виждат единствен начин за напълване

Digitized by Google

на планините с животни. Но за да се разшири тази практика, трябват пастири — далеч повече, отколкото се явяват сега.

Двадесет и второто постановление се нае да реши комплексно проблемите на селищните системи, като не след много време ги изведе до равнището на средно развитите. Един от тия проблеми — възловият, е състоянието на работната сила в техните села и по-точно в селското стопанство. Първо — тя е остаряла, второ — никак не достига, трето — квалификацията ѝ е ниска. Ще рече, че развитието на отрасъла по пътя, посочен от постановлението, най-много зависи от новите хора, които ще пожелаят да посветят делниците си на земята. На особена почит са механизаторите и животновъдите. В много села местните жители премитат — в истинския смисъл на думата, пътищата при посрещането им. Но такива „златни" кадри — поне засега, са малко. Една справка от това лято твърди, че в тия райони са се заселили над 3500 работоспособни мъже и жени. От тях пък към половината са се захванали със селското стопанство. Сиреч земеделското попълнение наброява десетина души средно в селищната система. Колкото и спорна да е една такава аритметика, тя показва, че задачата чака да бъде решена.

Антоново. Нашите ферми са пръснати на много места — пашата го налага. Механизацията ли? Нямаме нещо по-особено. Много от оборите и кошарите ни не са и електрифицирани, не са водоснабдени. Овчарите, които гледат стадата по-далече от селата, нощуват в скромни стаички. Трудно е да си овчар при нас.

Тополовград. Желаещите да станат механизатори се стъписват, щом видят с какви машини ще работят. В полето такава техника бракуват, а ние все я кърпим. Кой ще рискува да храни семейството си с такъв трактор, дето повече стои, отколкото работи. Все планираме нови, ала накрая парите ни не достигат. За всичко трябват пари.

Кула. Всеки първо пита за квартира. Казваме им, че временно ще трябва да се попремъчат в една стая, после ще ги оправим някак си. Някои се съгласяват, но после през ден чукат на вратата ни. А ние нямаме възможности. Да, по селата има заключени къщи, ала те се ползват през лятото за вили.

Преди да затворя бележника си, ще се съглася: истина е — условията са трудни. Но кой и къде е казал, че те са леки, че въпросните райони предлагат широк живот и бързо забогатяване? Партията реално ги прецени и предварително ги компенсира със солидна парична сума и други привилегии. Тогава?

„КЛЮЧОВЕ" ЗА ОТВАРЯНЕ НА ВРАТИТЕ

„През последните 5—6 години от нашата община се изселиха над две хиляди души. Знаете ли колко празни къщи са това? Идват другоселци, искат да се нанесат в тях, но без съгласието на стопаните им не може. Защо да не може? Общинският народен съвет трябва да има право да решава този въпрос. Нека се попритесни собственикът им за едно-две лета, докато АПК или преселниците сами си направят къщи (с. Братя Даскалови, Старозагорско).

Наистина какво пречи точно така да се подходи към квартирния проблем на заселниците? Едно такова решение ще приобщи към възраждането на тия села и напусналите ги техни жители, които нямат намерение да се връщат сега, но могат поне временно да отстъпят къщите си за ползване от народните съвети и кметствата. Възприеме ли се това предложение — ако е необходимо и чрез допълнителен законодателен акт, ще се предотврати вече тревожната, особено в Странджа, тенденция за обезличаване на селата чрез прибързано типово жилищно строителство. Недопустимо е тъкмо периодът на възраждането на тия краища да остави за дълги години такава следа в тях.

Но нека продължим:

„Овцете в балкана, като нашия, трябва да се отглеждат само за месо и вълна — по не е трудоемко, което ще се хареса на мнозина.

Digitized by Google

Нашата ферма е такава. Ала закъса ли комплексът с плана за млякото, карат ни да ги доим. Хората се сърдят, започват да гледат към градищата — там работа, колкото щеш“ (с. Голямо Буково, Бургаско).

„Къде ти двусменна работа?! За една не може да съберем хора... И новите все за това питат. Знаят ли, че ще работят на две смени както е в заводите, ще има повече кандидати за механизатори. Пък и сегашните ще кандисат да си останат тук“ (с. Стефан Караджово, Ямболско).

„Май се плашим от семейния акорд. Той може да се приложи не само при отглеждането на тютюна, а в райони като нашия и в овощарството, че и при овцете. Една градина, да речем, от по-малките, на едно семейство. С план, със стопанска сметка. Ако хората му са малко, може да се сдружат две семейства — роднински или комшийски, че и три“ (с. Драговищица, Кюстендилско).

Търсят ли се по-сериозно, могат да се намерят „ключове“ за всяка врата. А отворената врата не се отминава. Е, това е много по-трудно, отколкото да се правят констатации-застраховки. Въпреки липсата на изпълнителските кадри в селското стопанство, в един отговорен доклад например може да се прочете: „Не достигат работни места. Особено тежко е положението на жените. Значителна част от тях не работят...“ А едно друго становище е още по-ясно: „Повечето села не могат да поемат работна ръка отвън, защото нямат подходящи помещения за промишлени дейности“. Явно от сметката е изключено селското стопанство — този огромен завод на открито, който изнемогва тъкмо поради липсата на работна ръка.

Може да се възрази: няма как — сред кандидатите преобладават хора с неселскостопански професии. И това е вярно — друг е въпросът защо е така. Но ще загуби ли икономиката — пък и хората, ако част от кандидатите за заселване се преквалифицират за година, две, пет, — докато се открият предвидените промишлени цехове и други подходящи за тях работни места. Такава практика би съживила една полезна комсомолска инициатива отпреди много години: всеки живеещ на село млад труженик — и със селскостопанска (главно механизаторска) професия. За тези райони възможността за съвместяване на професии би изиграла голяма роля.

Но като че ли не така се гледа на този проблем. В много случаи селското стопанство се изключва като сфера за трудова реализация на желаещите да се заселят. Разчита се главно на работните места, които ще предложи навлизащата в селата промишленост. И се чакат. А бъдещето на тези райони не е извън селскостопанското производство. Впрочем то е подчертано и в 22-то постановление: „...да се изградят малки предприятия и цехове и да се разширят съществуващите, да се укрепят аграрно-промишлените комплекси и горските стопанства с оглед да се постига целогодишна заетост на трудоспособното население“.

ИНТЕГРАЦИЯТА ИМА МНОГО РАЗНОВИДНОСТИ

Нашата практика познава не една форма за такова решаване на проблема. Да речем, тясното трудово съдружие между промишлеността и селското стопанство. Редица малки предприятия и цехове имат два производствени плана: промишлен за 9—10 месеца и селскостопански за останалите. Настъпи ли сенокосът, прибирането на картофите и прочие, те затварят порталите си и колективите им стават селскостопански бригади с възнаграждение според заработването в АПК. Такава интеграция ще е полезна и за селата в Странджа—Сакар, и в

Digitized by Google

крайграничните райони. Но явно тя не се предпочита. Преобладава стремежът на местните органи към изграждането на по-големи и самостоятелни, чисто промишлени предприятия — с целогодишна производствена дейност, дори и когато наличните възможности и потребности налагат обратното решение. Тази ориентация с основание безпокои много селскостопански ръководства. Неефективното съчетаване на двата отрасъла може да напакости на цялостното социално-икономическо развитие на селищната система. Вгледаме ли се в досегашната практика, ще открием не един пример за аргументиране на тази тревога.

По-нататък. Миналата зима ръководството на Боляровския АПК бе упрекнато, че не осигурява на механизаторите-заселници работа през зимата. По тая причина възнаграждението им рязко спаднало на 4 лева дневно, които им се дават като компенсация. Е, не бива да се оневинява и стопанското ръководство. Но не само новите — всички механизатори почиват принудително главно в края на зимата, поприпършат ли ремонта на машините. Това положение, признато от разпоредбите на НАПС за нормално, смущава и разстройва организацията и механизаторските колективи и в други АПК в страната. И тревогата на техните ръководства не е толкова за механизаторите (работили не работили, те получават четирите си лева), колкото за редовите полевъди. Тъкмо зимата прогонва хората към градовете.

А може да не е точно така. Не е чак толкова трудно да се създадат условия за целогодишната заетост на работната сила. Развивайки подходящи странични дейности, редица АПК съумяват да намалят наполовина, че и повече тази принудителна зимна почивка на своите работници. На много места помагат и заводите. Силистренското предприятие „Камъшит" например разкри в много села около града свои работилници и разшири надомната работа. Когато не са заети в полето, селскостопанските труженици изпълняват негови поръчки. Ето такива цехове и предприятия, които имат възможност да „пренасят" производството си и по домовете, могат да допринесат за желаното стабилизиране на работната сила в изостаналите сега райони на страната.

Още един пример. Става дума за държавни мини „Васил Коларов" в Тополовград. В тясно сътрудничество с местния агрокомплекс предприятието организира свое ТКЗС, което надхвърля представите за помощно стопанство. В работното си време миньорите копаят руда (това е, както може да се прочете и в производствените им планове, тяхна подземна дейност), в част от свободното произвеждат пшеница, плодове, зеленчуци, фураж, грижат се за своите ферми (към това пък се свежда надземната им дейност). Ето и някои цифри. Само зеленчуковата градина на мините е към 100 декара, два пъти повече площи са заети от овошки, многократно повече са нивите им с пшеница и фуражно зърно. Ще допълня: тази година миньорите угояват към 1100 свине, завъдили са и 200 кози. На базата на собствено производство плодове и зеленчуци разраства и „консервната промишленост" на предприятието. В момента капацитетът й надхвърля 30 000 буркана със зимнина. Непременно трябва да се знае и това, че стопанството на мината — заради сполучливото съчетаване на двете дейности често го наричат на шега „агромин" — се е пръснало върху маломерни, доскоро неизползвани и по-трудни за обработване земи.

...И така — пътища и форми много. Посоката само е една. Двадесет и второто постановление впряга в общата каруца и селското стопанство, и промишлеността, та вървежът към бъдното на покровителствуваните от него села да е по-бърз и по-сигурен.

Петър БОБАНАЦ

Digitized by Google

В ТЯСНА ВЗАИМОВРЪЗКА

АЛЕКСАНДЪР КОРОВИЦИН
първи секретар на Киевския районен комитет на КПСС — Москва

На първия секретар на районния комитет на партията се налага да дава поръчения на един или друг отдел практически всеки ден. Структурата на нашия Киевски районен комитет се състои от шест отдела — „Организационен", „Промишлено-транспортен", „Пропаганда и агитация", „Търговия и битово обслужване", „Финансово-стопански" и „Общ". Най-голям брой поръчения се падат на отдел „Организационен". И това не е случайно. Та нали именно той е най-тясно свързан с всичките 60 хиляди комунисти на районната партийна организация, която впрочем е най-голямата в Москва, с всичките повече от 380 първични и 1380 цехови партийни организации, а също така 2200 партийни групи. При това отдел „Организационен" има водеща роля при координирането на действията на другите отдели.

НАСОЧВАЙКИ ДЕЙНОСТТА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Киевският район е един от централните в съветската столица. Той е разположен в югозападната част на Москва. Най-изразителни негови символи са Калининският проспект с модерните си високи здания и величествения и строг силует на сградата на Съвета за икономическа взаимопомощ, индустриалната панорама на Бережковската крайбрежна улица и Кутузовският проспект с Триумфалната арка в чест на победата в Отечествената война през 1812 година и обелиска „Москва — град-герой" в памет за страшните години на Великата отечествена война.

Промишленият потенциал на района е значителен — в него има немалко предприятия и учреждения. Най-големи сред тях са заводите за производство на стоманени и железобетонни тръби, за химическа продукция, телевизионният и други.

На територията на района са разположени много научноизследователски институти и конструкторски бюра, редица институти на Академията на науките на СССР, сред които са Институтът за държавата и правото, Институтът по славянознание и балканистика, Институтът по световна литература и някои други. В централната част на района са разположени редица общосъюзни министерства — на външните работи на СССР, на външната търговия, на каменовъгленатa промишленост, на цветната металургия, на електротехническата промишленост, на хранителната и леката промишленост, а също и някои републикански министерства и ведомства. В районната партийна организация те са представени от почти тридесет големи партийни организации.

Културният живот се олицетворява от държавната библиотека „В. И. Ленин" и драматичния театър „Евгений Вахтангов", които са известни и извън пределите на столицата, от почти петдесет учебни заведения (сред които три висши), около 150 библиотеки, културни домове, музеи, клубове. В района живеят 170 хиляди московчани.

Във всяко предприятие и учреждение действуват партийни организации. Тяхното многообразие се отразява в дейността на отдел „Организационен" на районния комитет на партията. Главната задача на този отдел е да насочва работата на всички без изключение партийни организации за претворяване в живота на решенията на партията, на решенията на XXVI конгрес на КПСС (1981 г.) и състоялите се след него пленуми на Централния комитет.

Отдел „Организационен" на районния комитет на партията провежда в първичните партийни организации организаторска работа за успешно изпълнение от страна на промишлените предприятия и учрежденията на държавния план за икономическо и социално развитие, за подобряване на количествените и качествените показатели и за висока ефективност в работата. Отделът поддържа редовна връз-

Материалът е написан специално за списание „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

ка с всички първични партийни организации, за да съдействува за постоянно повишаване на тяхната активност при решаването на политическите и стопанските задачи.

В ресора на отдел „Организационен" влизат такива важни за районната партийна организация проблеми като усъвършенстуването на структурата на партийните организации, подбора, разпределението и възпитанието на партийните кадри, а така също обучението на изборния партиен актив — на избраните от комунистите ръководители на партийните организации и техните структурни поделения. Отделът има задължение да прави системен анализ на работата на партийните организации за попълване на редовете на партията, за подобряване на стила и методите на работа на изборните ръководни органи на първичните партийни организации. Отделът проучва и разпространява опита на партийните организации по различни въпроси на вътрешнопартийния живот.

Ние смятаме, че една от най-важните задачи на отдела е да контролира и проверява как се изпълняват решенията на Централния комитет на КПСС, на Московския градски комитет и на нашия районен комитет на партията. Съществена роля за организирането на контрола и проверката на изпълнението имат практически всички отдели на районния комитет. Но особено място в тази работа се отрежда на отделите „Организационен" и „Общ". При това последният има за задача главно да регистрира взетите решения и да проследява сроковете за изпълнението им. А пък контролът върху осъществяването им е задача на отдел „Организационен". Неговите сътрудници — завеждащият, заместниците му и инструкторите — са задължени да оказват помощ на първичните партийни организации при изпълнението на партийните решения. Резултатността на усилията в областта на контрола и проверката на изпълнението зависи от много фактори и преди всичко от добрата взаимна връзка между отделите. Ние в районния комитет се стремим контактите между тях да бъдат винаги делови, всекидневни и тесни.

„СЪЩНОСТТА НА ЦЯЛАТА РАБОТА"

Към контрола и проверката на изпълнението на взетите решения КПСС винаги се е отнасяла като към важно условие за ефективността на партийното ръководство на стопанското и културното строителство. В. И. Ленин нееднократно подчертава, че политическото ръководство е немислимо без системен контрол върху изпълнението на директивите на партията и правителството. „Проверка на хората и проверка на фактическото изпълнение на работата —казва той през март 1922 година, — в това, и пак в това, само в това е сега същността на цялата работа, на цялата политика" (Събр. съч., т. 45, стр. 15). Основният смисъл на партийния контрол е да осигури органично единство между решението и изпълнението, да създаде условия и да окаже помощ за успешно изпълнение на поставените задачи, а така също за предотвратяване на евентуални недостатъци и пропуски.

КПСС засили вниманието си към проверката на изпълнението на взетите решения. В Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес на партията беше подчертано, че да се ръководи добре не означава да се плодят и сипят по всеки повод директивни указания, а да се постигне безпрекословно изпълнение на взетите решения в установения срок.

Решението „За по-нататъшно усъвършенстуване на контрола и проверката на изпълнението в светлината на решенията на XXVI конгрес на КПСС", което Централният комитет взе през 1981 година, развви и конкретизира указанията на конгреса. В него се предлага да се осигури по-нататъшно повишаване на равнището на организаторската работа, да се засилят контролът и проверката на изпълнението и да се усъвършенстуват техните форми и методи. Пред партийните организации е поставена задача да се стремят към още по-добро органично сливане на контрола с практическата работа за изпълнение на директивите на партията и правителството.

Тези изисквания на партията са в основата на цялата работа на районния комитет за усъвършенстуване на формите и методите на контрол.

Въпросите на организацията на изпълнението на директивите на партията и правителството, на решенията на вишестоящите партийни органи и на самия районен комитет заемат значително място в нашата дейност и системно се обсъждат на пленуми, на събрания на партийния актив и заседания на бюрото. Например от 290 основни, както ги наричаме ние, въпроса (те се подготвят от специално утвърдени комисии и по тях се вземат разгърнати решения), които бяха разгледани от районния комитет през периода 1979—1981 г., около 130 се отнасяха до това, как партийните организации изпълняват решенията на партийните и държавните органи. През изминалата 1982 година районният комитет взе 88 решения по основни въпроси от дейността на партийните организации, които са насочени към повишаване на ефективността на производството, към всемерно стопанско и културно развитие на района. 57 от тях бяха подготвени в изпълнение на решенията на Московския градски комитет на КПСС с оглед на особеностите и задачите на нашия район. На своите заседания бюрото на районния комитет редовно обсъжда и хода на изпълнение на собствените му решения.

През 1982 година сътрудниците от отдел „Организационен" самостоятелно или във взаимодействие с други отдели подготвиха за обсъждане на пленуми и на заседания на бюрото на районния комитет 27 основни въпроса, представиха 12 плана на мероприятия по различни страни от дейността на районната партийна организация, провериха изпълнението и предло-

Digitized by Google

жиха да бъдат снети от контрол като напълно реализирани 14 взети по-рано решения, а по други 12 решения подготвиха информации за изпълнението им. Заедно с това отдел „Организационен" оказа съществена помощ на отрасловите отдели на районния комитет за подобряване на контрола върху изпълнението на взетите решения. Защо това е възможно?

Отдел „Организационен" е най-информираният сред нас за дейността на първичните партийни организации. Именно на него е възложена ролята на координатор при съставянето на тримесечните планове за работа на районния комитет и определянето на проблемите, които трябва да бъдат разгледани. Именно на този отдел партийните организации съобщават за разработваните от тях мероприятия, за съдържанието на отчетно-изборните събрания на всички партийни организации. Когато е необходимо, постъващите тук документи се ползват от всички поделения на районния комитет.

Нашият опит показва, че степента на взаимодействие между отделите на районния комитет при организирането на ефективен контрол върху взетите решения зависи в голяма степен от зрелостта, компетентността и принципността на работниците от апарата, от техните творчески способности и практически опит в партийната работа.

За всеки сътрудник на отдел „Организационен" е особено важно да умее да работи с кадрите, да знае добре спецификата на производството, трудовите и битовите условия на работниците от онази група предприятия или учреждения, която е прикрепена към всеки един от тях, да имат опит в работата на изборни длъжности в първичните партийни организации. Последното е особено важно за инструктора, който е една от централните фигури в партийния апарат. Именно инструкторът е свързан пряко с първичните партийни организации. От неговата инициатива и умението му да вижда и навреме да оценява новото, прогресивното зависи практическото осъществяване на решенията на районния комитет по места.

Завеждащ отдел „Организационен" е Александър Тезавровский, който е инженер по образование. Той много години е бил избиран за заместник-секретар на партийната организация в един научноизследователски институт. За почти седем години работа в районния комитет той извървя пътя от инструктор до ръководител. Същия стаж има един от неговите заместници — Евгений Громов, също инженер. До идването си в районния комитет като инструктор за група предприятия на леката и хранителната промишленост той е работил в комсомолска организация, наброяваща 1200 членове на ВЛКСМ. Четвърта година работи като инструктор за група партийни организации в предприятия на транспорта и съобщенията Василий Кошевой. Опитен машинист на електролокомотив и челник в работата, той завършва успешно юридическия институт. Три години е бил секретар на партийната организация в локомотивното депо.

През 1979 година Виталий Египцев стана инструктор в отдел „Организационен". Преди това той беше секретар на партийната организация на един отдел в научноизследователски институт. Енергията и знанията на Виталий му стигаха, за да изпълнява и поръчения на районния комитет — до идването си в апарата той в продължение на две години беше негов извънщатен сътрудник.

Силната страна на тези сътрудници е това, че те познават всички други аспекти на партийната работа и умеят да подържат тясна взаимовръзка между отделите.

С ОБЕДИНЕНИ УСИЛИЯ

Взаимната връзка между отделите се проявява най-отчетливо при подготовката и контрола на решенията по такива въпроси, които влизат при нас като пълни отчети на първичните партийни организации. В тези случаи районният комитет на партията разглежда на заседание на бюрото всички страни на организаторската, масово-политическата и идеологическата дейност на една или друга голяма партийна организация. Такъв един въпрос се готви под ръководството на отдел „Организационен", но непременно се привличат и работници от отделите „Промишлено-транспортен" и „Пропаганда и агитация". При анализа на работата на партийната организация на работниците от районния комитет помага специално утвърдена комисия, в състава на която се включват членове и кандидат-членове на районния комитет, членове на ревизионната комисия, изборен актив на първични и цехови партийни организации на предприятия или учреждения.

През май 1982 година бюрото на районния комитет разгледа работата на партийния комитет на Московския завод за тръби в изпълнение на решенията на XXVI конгрес на КПСС. Под ръководството на работници от трите отдела на районния комитет членовете на комисията — а те наброяваха 10 души — проучиха детайлно работата на партийния комитет на завода, установиха в каква степен партийната организация влияе върху развитието на производството, върху неговото техническо превъоръжаване и повишаването на ефективността, как ръководи обществените организации, как се грижи за попълване на своите редове, за политическото, трудовото и нравственото възпитание на трудещите се. В големия справочен материал бяха отбелязани положителните моменти и недостатъците по всички тези аспекти. Като изслуша отчета на секретаря на партийния комитет и изводите на комисията, бюрото на районния комитет посочи в своето решение съществуващите недостатъци, препоръча пътища за подобряване на дейността и определи сроковете за работа.

Практически още от същия ден отдел „Организационен" взе под свой контрол решението на бюрото. Инструкторът от отдела, а също и неговите колеги от другите отдели отидоха в завода, помогнаха при подготовката на мероприятия, които

Digitized by Google

да допринесат за изпълнение на решението, и участвуваха най-активно в партийното събрание, посветено на резултатите от разглеждането на дейността на партийния комитет и на решението на бюрото на районния комитет. По време на срока, определен за изпълнение на решението, работниците на районния комитет ходиха в завода неведнъж, интересуваха се как се изпълняват препоръките на бюрото на районния комитет в цеховите партийни организации и партийните групи, беседваха с партийния актив, с комунистите и редовите работници.

Когато дойде време да се направи равносметка на направеното, отдел „Организационен" покани същите членове на комисията, които познаваха добре положението на нещата, да направят анализ на работата, извършена от партийния комитет след обсъждането на дейността на комунистите от завода за тръби в районния комитет. Същевременно партийният комитет представи подробна справка за извършената работа за изпълнение на решението на бюрото на районния комитет. Отдел „Организационен" запозна с нея всички заинтересовани работници, изслуша и отчете техните бележки и пожелания. На заключителния етап отдел „Организационен" проведе съвещание, на което бяха поканени директорът на завода и секретарят на партийния комитет. Както в дадения, така и в други случаи на контрол върху взетите решения ние правим това, за да дадем оценка на приноса на комунистите-ръководители за премахване на установените недостатъци и за изпълнение на онези препоръки, които са били направени от членовете на бюрото и не са влезли в решението. След като обобщи извършената работа, отдел „Организационен", съгласувано с другите отдели, излезе с предложение решението да бъде свалено от контрол като изпълнено изцяло, а бюрото на районния комитет взе съответно решение по този повод.

Същата работа се извършва по контрола върху изпълнението на всяко аналогично решение. Ако пък отдел „Организационен" и работниците от другите заинтересовани поделения видят, че някакви важни точки от решението не са изпълнени, те препоръчват то да не се сваля от контрол до пълното му осъществяване.

В районния комитет се използват и други форми на взаимовръзка между отдел „Организационен" и другите отдели при контрола на взетите решения. Например през март 1983 година пленумът на районния комитет разгледа въпроса за ролята на комунистите за по-нататъшното подобряване на трудовите и битовите условия на работниците и служещите, за укрепване на дисциплината и реда в предприятията и организациите. И макар че въпросът беше подготвен от отдел „Организационен", той засягаше всички отдели на районния комитет и всички партийни организации. Затова и контролът върху изпълнението на решението ще има комплексен характер, предвиждащ тясна взаимна връзка между отделите.

Във всеки тримесечен план на районния комитет се включват въпроси по контрола върху изпълнението, при проверката на които отдел „Организационен" обединява усилията си с други отдели. През първото тримесечие на 1983 година съвместно с отдел „Общ" той провери как се изпълнява в района решението на ЦК на КПСС за мерките за по-нататъшно подобряване на работата с писмата и предложенията на трудещите се в светлината на решенията на XXVI конгрес на партията. През същия период съвместно с отдел „Пропаганда и агитация" той направи анализ на предишни решения за организиране на възпитателната работа сред непълнолетните. Тази форма на контрол дава възможност въпросът да се проучи по-обстойно и постигнатото и недостатъците да се видят по-добре.

Но за да бъдат решенията, които взема районният комитет, действени и ефективни, трябва не само работниците от всички отдели на апарата на районния комитет, но и партийният актив на първичните партийни организации да владеят методите на контрола. За постигането на това помагат сътрудниците на отдел „Организационен". Те канят колегите си на свои съвещания, посветени на усъвършенстуването на контрола и проучването на най-добрия опит в тази област. Инструкторите разясняват подробно тези въпроси на семинари на секретарите на първични партийни организации и на техните заместници, оказват им помощ за подобряване на работата на партийните комисии за контрол върху дейността на администрацията. В района действуват около 230 такива комисии. Освен това отдел „Организационен" внася за обсъждане в бюрото на районния комитет въпроси, свързани с усъвършенстуването на контрола в отделни партийни организации.

Опитът показва, че обединяването на усилията на отдел „Организационен" и на другите отдели за подобряване на контрола допринася за укрепване на партийната и държавната дисциплина, възпитава у комунистите чувство за отговорност за възложената работа, принципност и взаимна взискателност, помага да се води успешно борбата за осъществяване на политиката на партията в икономическата, социалната и други области.

Пред всички партийни организации на Москва са поставени сложни и отговорни задачи. Главната сред тях, която е продиктувана от решенията на Ноемврийския пленум на ЦК на КПСС (1982 г.), е всемерното укрепване на партийната и държавната дисциплина, засилването на организираността във всички звена на нашия партиен апарат. И за решаването на тази задача в мащабите на района важна роля ще имат нашият отдел „Организационен" и първичните партийни организации.

Digitized by Google

С ЛОЗУНГ И ЩРИХ

Качествата, които притежава нагледната агитация: краткост на текста, пластично-образен изказ на мисълта, на идеята за дадено събитие, актуалност на информацията, политическата същност на нейната природа я правят не само интересна, но и динамична форма за общуване на партията с трудещите се. Нейното състояние, успехи и неуспехи, проблемите на нейното ръководство от страна на партийните комитети и организации са били предмет на обсъждания, преценки и критичен анализ с оглед на по-нататъшното ѝ усъвършенствуване, важна партийна грижа, за да не потъмнява блясъкът на това ефикасно идеологическо оръжие. Ето защо можем да разберем интереса, проявен към тазгодишната изложба на нагледната агитация във Варна, трета по ред и съпътствуващата я научно-практическа конференция. Нейните организатори: отдел „Пропаганда и агитация" на Централния комитет на БКП, Съюзът на българските художници, творческото производствено обединение „Българска фотография" и държавно издателство „Септември" бяха поканили за участие идеологически работници от окръжните комитети на партията, представители от обществените организации, от средствата за масова информация, художници и други специалисти, имащи пряко отношение както по ръководството, така и по изпълнението на нагледната агитация. Сред участниците бяха и двама представители на КПСС — Александър Чеботарьов, сътрудник в отдел „Пропаганда" на ЦК на КПСС, и Анна Горис от издателство „Авотс" в Рига.

В работата на конференцията взе участие и секретарят на Централния комитет на БКП Георги Атанасов.

Организаторите на тази интересна инициатива и домакинът — окръжният комитет на партията във Варна, направиха всичко възможно, за да запознаят гостите с постиженията и новостите в нагледната агитация. В Девненската селищна система бяха показани образци на комплексно изграждане и решаване проблемите на нагледната агитация. Видяното в Повеляново, в Стопанския химически комбинат характеризира един нов подход на общинския партиен комитет спрямо тези проблеми. Преди всичко потърсено е по-практично присъствие на нагледните материали, като те се вплитат в общото решение, в общото изграждане на площадните места, на заводския интериор и местата за отдих. Направиха впечатление опростените решения на предзаводската и вътрешнозаводската украса преди всичко с това, че е в единство с промишления дизайн и се съчетава с общата естетизация на околната среда. Показаните образци бяха интересни и откъм практическата страна — универсалност на носещите конструкции, което улес-

Digitized by Google

нява бързата подмяна на отделните пана, по-бързо преустройство спрямо новите събития в живота на трудовия колектив и новите задачи, които партията поставя.

Проблемите на нагледната агитация през тези дни на септември вълнуваха не само специалистите, но и многобройните зрители, затова не учуди спонтанният интерес, проявен от варненци към изложбата, организирана в спортния комплекс. Обширно слово при нейното откриване произнесе секретарят на Централния комитет на партията Георги Атанасов. Той посочи, че сегашната изложба се отличава с вярна идейна насоченост и жизнена връзка с практиката, експонираните материали показват активното присъствие на широк кръг творци, на пораснало художествено майсторство; безспорни са нейните успехи, тя става все по-мащабна и вълнуваща, все повече се издига нейното художествено равнище, дългогодишното ѝ присъствие в живота на партията я прави неотменно средство за политическа борба, ярък носител на партийните идеи, постоянен спътник на всяко наше дело.

По-нататък в словото си др. Георги Атанасов посочи редица завоевания на нагледната агитация: тя се насочи и насочва към най-острите и злободневни проблеми на живота, по-пълно и убедително отразява богатата дейност на трудовите колективи, по-добре се използват нейните възможности в борбата срещу отрицателните явления в живота и техните носители. „Нашата нагледна агитация — каза той — придоби много по-голяма актуалност, увеличиха се нейните реактивни способности, засили се конкретната ѝ насоченост, тя става по-диференцирана, а следователно и по-близка на трудещите се и отделните колективи.“

Като определи, че нагледната агитация върви към едно качествено ново равнище, той свърза тези забележителни успехи в нейното развитие с благотворното влияние на априлската политика на партията, че под въздействието на тази политика и по форма, и по съдържание нагледната агитация е станала „не само по-реалистична, но и по-богата, по-многообразна, по-красива“.

В следващата част от словото си той отдели внимание на новите задачи пред нагледната агитация като тематична насоченост и като художествено-пластично решение. Проблем над проблемите в настоящия момент пред партията и страната, пред всеки труженик е повишаване качеството на продукцията. И съвсем естествено е този изключително важен проблем да заеме централно място в съдържанието на нагледната агитация, като в това отношение тя мобилизира целия си арсенал — от популяризиране на челния опит в битката за високо качество до жигосването на всеки случай на безотговорност и недисциплинираност. Той посочи, че в полезрението на нагледната агитация следва да намерят по-отчетливо своето място и такива важни проблеми като: стопанисването на социалистическата собственост, единство на по-големите права с по-големите отговорности на трудовите колективи; на следващо място, но не и на следващо по значение са проблемите, свързани с борбата за мир, за отстраняване на заплахата от термоядрена война, и в това отношение да се разобличава антихуманната същност на политиката на империализма, да се призовават трудещите се към висока политическа активност и революционна бдителност, да се укрепва техният патриотизъм и интернационализъм, дружбата със Съветския съюз и братските социалистически страни.

По-нататък др. Георги Атанасов се спря на някои нови моменти в пластичното изграждане на нагледната агитация, че тя следва да бъде „синтез на политика, изкуство и техника“, „органически да се вписва в облика и на работното място, и на централната улица, и на трудовия празник“, че в настоящия момент е необходимо да се постави ударението върху „повишаване на художественото съдържание на

Digitized by Google

визуалните агитационни средства, върху повишаване на художественото майсторство на творците, работещи в тази насока". Тези нови отговорности пред нагледната агитация, посочи в заключение той, трябва да бъдат постоянна грижа, постоянно внимание на партийните органи и организации.

Интересно протече и работата на научно-практическата конференция. Встъпление направи Лазар Причкапов, завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на Централния комитет на партията. Той се спря на факторите и зависимостите, които налагат едно по-високо качествено равнище на нагледната агитация, отдели внимание не толкова на успехите, отколкото на слабостите и недостатъците, говори по-малко за постигнатото и повече за непостигнатото.

Казват, че от началния тон, от началната фраза зависи тоналността на едно произведение — музикално или литературно; тъй критичният начален даде тон за една оживена дискусия по проблемите на нагледната агитация. Изказаха се: чл.-кореспондентът Атанас Стойков, директор на Научното обединение по изкуствознание при БАН, Геновева Михова, Илия Илиев, Атанас Илиев — секретари в окръжните комитети на партията във Варна, Ямбол и гр. Толбухин, Васил Бояджиев, секретар на Кирковския РК на партията в София, Иван Кръстев, секретар на общинския партиен комитет в Казанлък, Здравко Маврудиев, от Съюза на българските художници, Тодор Булев, секретар на Съюза на архитектите в България, Яко Евстатиев, директор на завод „Юрий Гагарин" в Пловдив, Лазар Роснев, завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" в окръжния комитет на партията в Благоевград.

Оживеният, приповдигнат градус на дискусията продължи през цялото време на конференцията и може би това е така, защото за нагледната агитация не трябва да се разказва скучно, както и самата тя не трябва да се изгражда скучно, сиво и посредствено. Нали за да се въздействува на някого, следва самият ти да се вълнуваш от проблема, да страдаш за този проблем. В критичното си изказване, бих го нарекъл в критичното си есе за нагледната агитация, изкуствоведът Здравко Маврудиев предупреди да не се заличава границата между нея и рекламата, да се поддържа чистота на политическото ѝ съдържание; високите класово-партийни идеи не следва по рекламен път да стигат до личността, че политическият плакат не може да бъде реклама на политическите задачи.

Мнозина споделиха тревогата си от това — как да се съчетава потребността от непрекъснатото актуализиране на политическия плакат (подмяна на конструкции, ново художествено решение и пр.) с ограничените финансови и материални възможности на първичната партийна организация. Тъй като често пъти това не е по силите ѝ, налага се да се търсят други решения: стереотипен печатан плакат, по-маломерни конструкции, изработени в специализирани цехове и на по-евтини цени, ползване възможностите на фотоплаката и др.

Полезни и конструктивни бяха изказванията на двамата представители на КПСС. Ако поискаме с няколко думи да определим тази полезност и конструктивност, бихме я нарекли нов подход в цялостното изграждане на политическия плакат като средство за въздействие, подход, съобразен с изменения, настъпили и настъпващи в производствения и в личния бит на човека, в неговото образователно и общо духовно израстване. Александър Чеботарьов сподели, че насочват съдържанието на нагледната агитация към по-голяма конкретност: кой, къде, кога, какво; по-голяма динамичност на композиционното изображение. Така например почетните дъски с първенците в труда се оформят вече по нов начин — вместо статичния портрет, както е било досега, първенците се показват в процеса на труда. Подобно експониране привлича повече зрители.

Digitized by Google

След поредица социалнопсихически изследвания на въздействието на политическия плакат те са стигнали до убеждението, че личността възприема всеки текст, щрих съобразно личната си нагласа, личните си интереси; нагласата да възприема интимно заобикалящия я свят личността в много случаи подминава край големите плакати и символи, считайки ги за отнасящи се до всички. Тези наблюдения, анализи са ги ориентирали и към по-нови решения: да се изоставят гигантските конструкции, едно, че струват скъпо и друго — често пъти са сложни съоръжения, неподдаващи се на бързо подменяне, не съдействуват на оперативността, тъй характерна за политическия плакат.

Тези мисли подкрепи и Анна Горис от Рига. Тя показа поредица от плакати, отпечатвани от тяхното издателство, предназначени за заводския и за домашния интериор и преди всичко за лично, интимно възприемане. Много често тези плакати с политическо съдържание, но с оригинално художествено решение се купуват и поставят в домовете като украса.

Опитът, който двамата представители на КПСС споделиха, безспорно заслужава внимание като практически подход с преимущественото значение в ръководството и моделирането на нагледната агитация.

Решаващите крачки, които прави нагледната агитация, са резултат на по-умелото ръководство на партийните комитети и организации, те натрупаха значителен опит в това отношение, непрекъснато повишават своите критерии. В Толбухински окръг проблемите на нагледната агитация са често пъти предмет на обсъждане в партийните бюра, включват се в дневния ред на събрания и заседания, организират се периодично изложби на постиженията в нагледната агитация, привлечени са за сътрудничество изтъкнати художници, публицисти, учени; организират се целеви конкурси и други прояви, които поддържат непрекъснато нейния пулс.

За опита в партийното ръководство на нагледната агитация във Варненската партийна организация може да се разказва много, секретарката на окръжния комитет на партията Геновева Михова сподели на конференцията главното в този опит, но нас, които посетихме Института по корабна хидродинамика, ни впечатли стилното изграждане и органичното вплитане на нагледната агитация в заводската среда. Георги Лазаров, секретар на първичната партийна организация, сподели: „Нагледните материали при нас изпълняват две задачи: едната — да запознават гостите, посетителите на института с неговите основни задачи. Тези материали са разположени на втория етаж и по експериментални съображения; и втората — да въздействуват върху колектива, да го мобилизират за навременна и качествена реализация на поставените задачи чрез някои постоянни рубрики: автоматизация и интелектуализация на инженерния труд; дисциплина, качество, производителност; научно-техническо творчество за младежта; успехи и челен опит.

С проблемите на нагледната агитация в този институт са ангажирани и стопанските дейци, с което можем да си обясним в пълнота и нейните завоевания. Защото стане ли едно дело идея и непосредствена задача на всички, то неминуемо ще успее.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ИСТОРИЧЕСКА ПРИСЪДА НАД ФАШИЗМА

проф. ДАФИН ТОДОРОВ

„Името на Георги Димитров е обкръжено с непомръкващ ореол не само в съзнанието на българската работническа класа, която го роди, откърми и възпита, не само в съзнанието на българския народ, с чиято героична история той е свързан неотделимо завинаги. Името на Георги Димитров е едно от онния големи имена в аналите на революционните борби на световния пролетариат, които комунистите, трудещите се и всички прогресивни хора на целия свят произнасят с дълбоко уважение и любов."

Тодор ЖИВКОВ

На 21 септември 1933 година започна Лайпцигският процес, подготвян от неговите организатори не само като съдебно дело, но и като политическа провокация. Според предварителните сценарии и режисура той трябваше да оправдае пред света варварския терор и чудовищните преследвания на фашистките злодеи срещу германския революционен пролетариат, срещу комунистите, срещу Комунистическия интернационал и световното комунистическо и работническо движение. Но... пред съда застана един голям революционер, един комунист и ръководител от ленински тип. Силен, безстрашен, той не се отбраняваше, той настъпваше. Блестящ стратег и тактик, оратор със съкрушителна сила, той взе ръководството на процеса в свои ръце и превърна съда над него в съд над фашизма.

По-късно Георги Димитров сам ще каже: „Процесът беше също така провокация, както и подпалването на Райхстага"..

Как се стигна до тази провокация?

●

Капиталистическият свят по онова време — преди повече от половин век, се гърчеше в поредната циклична криза на империализма. Кафето гореше в пещи, млякото се изливаше в каналите, а жито и царевица се заливаха с петрол и подпалваха. В Дания със свинско месо се тореше почвата, а в Германия милиони безработни едва преживяваха на границата на полугладното съществуване. Политическият живот в цяла капиталистическа Европа бързо се радикализираше, масите неудържимо олевяваха. Капитализмът трябваше да намери изход от своя мъртвешки танц и да не позволи на трудещите се да последват примера на руските работници и селяни.

Най-напрегнато и тревожно беше положението в Германия. На състоялите се на два пъти през 1932 г. избори милиони германци отдадоха своите гласове за комунистите. Социалдемократите също се изявиха като партия с милиони поддръжници, очертаваше се перспектива в страната да се изрази мощен фронт на пролетарското единство, „Червен фронт". И тогава германският империализъм и реакция въведоха в боя своя брониран юмрук — милитаризма, с неговата бясна

Digitized by Google

военна и шовинистична истерия и пропаганда. Германският империализъм реши да заложи на най-реакционната партия — националсоциалистическата, чийто наложил се вече фюрер Адолф Хитлер още през януари 1932 г. пред отбран кръг от индустриалци и юнкери на Германия беше изложил своята програма за действия, ако партията му се добере до властта: не 300-хилядна армия, както мечтаеха немските барони на стоманата и въглищата, а 8 милиона германски войници, които да завладеят Европа и света, да поробят народи, да заграбят природни и други богатства, да открият пазари за алчните немски империалисти.

На 30 януари 1933 г. Хитлер е назначен за райхсканцлер.

Още от първите дни на властуването си над Германия нацистите започнаха да изпълняват най-важната точка от програмата си, най-важното си обещание пред немската реакция: смазване на германското работническо движение и ликвидиране на марксизма, на комунистите и социалдемократите. Една от първите задачи, която си поставиха, бе да убедят министрите от кабинета в необходимостта да бъде забранена Германската комунистическа партия и да бъде ликвидирано социалдемократическото и профсъюзното движение. Трябваше да се втълпи на общественото мнение и на министрите, че комунистите подготвят революция в Германия, което е не само вътрешна работа на страната, но е и част от „болшевишкия заговор" и начало на световната комунистическа революция. Полицията веднага извърши няколко обиска в Централния комитет на Германската комунистическа партия — дома „Карл Либкнехт". Гьобелс счете за необходимо там да бъдат намерени материали, които да потвърдят престъпните намерения на комунистите за непосредствено предстоящо комунистическо въстание. На 24 февруари полицията отново проникна във вече празния дом „Карл Либкнехт" и го запечата. Същия ден бе официално съобщено, че в дома били намерени голямо количество материали, свидетелстващи за държавна измяна. На 26 февруари информационното бюро „Конти", попаднало вече здраво в ръцете на Гьобелс, много подробно информира, че в дома „Карл Либкнехт" са открити тайни входове, падащи врати, катакомби, канали и изкопи за укриване на материали и взривове, разни подземни сводести помещения-складове и т. н. Открити били стотици килограми инструкции за осъществяване на предстоящата комунистическа революция в Германия. Гьоринг, който освен министър без портфейл в централното правителство на Германия е и райхскомисар за пруското министерство на вътрешните работи (а Берлин се намира на територията на Прусия), получава доклада на директора на полицията и веднага заявява, че документите, намерени в Централния комитет на Германската комунистическа партия, ще бъдат скоро публикувани и ще „блесне предателската и антидържавна същност на Комунистическата партия". Но тези „документи" и до ден-днешен не са видели бял свят и не са публикувани! Нескопосани и несръчни методи...

Настава моментът за голямата провокация на нацистите.

На 27 февруари 1933 г. няколко минути след 21 часа пламъци на пожар облизват купола на Райхстага в Берлин. Само 15 минути след подаването на алармения сигнал на мястото на пожара — пред втори портал на Райхстага — са вече всички нацистки първенци: Хитлер, Гьобелс, Гьоринг, придружени от фон Папен и други правителствени служители. Между пристигналите на мястото на пожара е и кореспондентът на английския вестник „Дейли експрес" Сефтън Делмър — личен приятел на Хитлер и другите нацистки първенци. Както вече е известно, на 27 февруари — понеделник, Делмър е прекарал вечерта в компанията на Хитлер, Гьоринг и Гьобелс, които въпреки усилената предизборна кампания са отложили всички свои планирани посещения

Digitized by Google

на митинги и агитационни събрания и спокойно са очаквали в Берлин знака за „своя пожар". И както по-късно в кореспонденцията си в „Дейли експрес" Делмър пише, пред сградата на Райхстага Хитлер казва на фон Папен: „Ако този огън, както смятам, е дело на комунистите, тогава вече нищо няма да ми попречи да изкореним с железен юмрук тази смъртоносна чума". С драматичен глас Гьоринг извикал: „Това е начало на комунистическия бунт. Сега те ще ударят! Няма нито минута за губене!" Хитлер го допълва: „Сега ще бъдем безмилостни: всеки, който се изпречи на пътя ни, ще бъде премахнат. Германският народ ще бъде без снизхождение. Всеки комунистически функционер ще бъде повален, където бъде намерен. Комунистическите депутати трябва да бъдат избесени още тази нощ. Трябва да се арестуват всички, които са свързани с комунистите!"

Ето я така дълго търсената и чакана провокация — „огнената поличба", която трябва да създаде така желания повод на нацистите да развихрят терора най-напред в собствената си страна, а след това — и по полетата на цяла Европа, брънка от замисления поход на световната контрареволюция против болшевизма, Съветския съюз и комунизма.

Пожарът в Райхстага и последвалият го процес в Лайпциг не дойдоха ненадейно, изненадващо, а като логическа последица от предисторията и обусловеност на събитията.

Георги Димитров на процеса в Лайпциг безпощадно, с комунистическа убеденост разкри тези събития и „случайности", връзки и взаимна обусловеност и от обвиняем се превърна в обвинител. От скалъпеното обвинение на нацистите срещу него и опита им чрез него да поставят на подсъдимата скамейка световния комунизъм той не остави камък върху камък и съдът бе принуден да го оправдае!

Но до оправдателната присъда имаше още доста време. Нацистите се заеха да организират процес, на който пред германския народ и пред целия свят да покажат и докажат, че пожарът в Райхстага е само пролог на един международен болшевишки комплот против „възродена националсоциалистическа Германия". За това трябваше да се организира съдебен процес с подсъдими — един „международен букет" от комунистически заговорници! Така се стигна до „процеса на века" — съдебното дирене в Лайпциг и Берлин и отново Лайпциг от 21 септември до 23 декември 1933 г., подсъдими на който бяха холандският зидар Маринус ван дер Любе, председателят на парламентарната фракция на Германската комунистическа партия в Райхстага и председател на изграждащото се антифашистко обединение „Червен фронт" Ернст Торглер и трима български комунисти Георги Димитров, Благой Попов и Васил Танев.

●

Всичко бяха пресметнали хитлеристите. Само едно не — те не познаваха Георги Димитров, неговата комунистическа вяра и вулканична енергия, и смятаха, че трябва само по-енергично да се нахвърлят върху него и той ще капитулира. И още на първия разпит пред съда на 23 септември останаха слисани. На подсъдимата скамейка не седеше примирен със съдбата си, сломен от провокацията и обвинението човек, който търси само да смекчи подготвената му разправа. Пред съда изправи гигантски ръст един борец, горд със своето революционно комунистическо минало, с историята на своя народ и класа, един несломим ръководител на Комунистическия интернационал. Той не

Digitized by Google

се защищава — той напада, обвинява, така разнищва обвинението пункт по пункт, че от него не остава нищо... Чрез него проговори единният глас на многомилионния революционен пролетариат. Целият свят се преклони пред подвига на героя и запомни думите му като първата присъда над фашизма, като първа морална и политическа победа над идеологията и обществената система на фашизма, като голям урок на революционната борба.

Георги Димитров отдавна е имал привичката да изразява мисълта си чрез геометрически фигури с обяснителни бележки. И една такава фигура-чертеж — „Дяволският кръг" — попада в ръцете на чуждестранни журналисти, присъствували на процеса, и така стана известна на световната общественост. Външният кръг — това са свидетелите на обвинението и този кръг трябва да удуши обвинените. Вътрешният кръг пък е голямата въпросителна: кой е организаторът на пожара и на процеса? Кой седи в малкия кръг? Кой е зловещият Мефистофел? „Дяволският кръг" представлява схематично изображение на един атом с неговите променливи връзки между атомното ядро и обикалящите около него електрони. Нужна е огромна енергия, за да се разбие този дяволски атом, трябва барабанен огън, за да се наруши привидното равновесие на схемата, да се разбие самото ядро на атома. И Георги Димитров бе въплъщение на тази енергия, на този барабанен огън, който разнищи скалъпеното обвинение. „Дяволският кръг" стана онова малко листче, което натежа много повече от 235-те страници на обвинителния акт. Аритметиката и геометрията на знаменития „Дяволски кръг" разгроми грижливо подготвения обвинителен акт на нацистите и отхвърли не само политическите, но опроверга и юридическите обвинения на съда в Лайпциг. За Георги Димитров бе ясно, че процесът е преди всичко политическа провокация, че преди всичко трябва да се подчертае и разгроми политическата страна на процеса. И той направи това блестящо. Но в същото време той разгроми обвинението и по всички негови юридически точки. Макар и внушително, числото 65 — толкова бяха свидетелите на обвинението: депутати-нацисти, криминални инспектори, следователи, арестувани работници, рецидивисти и тайни агенти — не попречи на Димитров да разбие цялата скроена инсценировка на обвинението, да разобличи свидетелите един по един и да опровергае техните лъжливи показания. В поредицата на свидетели на обвинението е и крадецът и морфинист Леберман. Той твърди, че още през януари 1932 г. Торглер се е опитвал да го убеди да запали Райхстага (?!). „Само искам да отбележа — довършва ударите си Георги Димитров, — че кръгът на главните свидетели на обвинението против нас, комунистическите обвиняеми, се затваря днес с този свидетел. Започнал с депутати в Райхстага от националсоциалистическата партия, с националсоциалистически журналисти — и завършващ с един крадец и морфинист!".

„Дяволският кръг" не само е разбит на парчета. Неговите отломки удрят по лицето хитлеристките организатори на процеса и като бумеранг се връщат, за да посочат истинските подпалвачи и провокатори. Сломено е обвинението и юридически за Димитров вече не е трудно открито и ясно да посочи кой има изгода от нагласения пожар, къде трябва да се търсят истинските подпалвачи — сред нацистите! Логически Георги Димитров бе толкова обоснован, юридически толкова прецизен, че на съда в Лайпциг не остана никакъв друг изход освен да оправдае обвинените „поради липса на доказателства". Но за Георги Димитров това не бе достатъчно — той настоява обвинените да се признаят за невинни не „поради липса на доказателства", а поради това, че като комунисти, като революционери и борци за едно светло и щастливо бъдеще, за свят без експлоатация и войни нямат и не могат да имат нищо общо с деянието на „жалкия Фауст" Маринус ван дер Любе,

Digitized by Google

на митинги и агитационни събрания и спокойно са очаквали в Берлин знака за „своя пожар". И както по-късно в кореспонденцията си в „Дейли експрес" Делмър пише, пред сградата на Райхстага Хитлер казва на фон Папен: „Ако този огън, както смятам, е дело на комунистите, тогава вече нищо няма да ми попречи да изкореним с железен юмрук тази смъртоносна чума". С драматичен глас Гьоринг извикал: „Това е начало на комунистическия бунт. Сега те ще ударят! Няма нито минута за губене!" Хитлер го допълва: „Сега ще бъдем безмилостни: всеки, който се изпречи на пътя ни, ще бъде премахнат. Германският народ ще бъде без снизхождение. Всеки комунистически функционер ще бъде повален, където бъде намерен. Комунистическите депутати трябва да бъдат избесени още тази нощ. Трябва да се арестуват всички, които са свързани с комунистите!"

Ето я така дълго търсената и чакана провокация — „огнената поличба", която трябва да създаде така желания повод на нацистите да развихрят терора най-напред в собствената си страна, а след това — и по полетата на цяла Европа, брънка от замисления поход на световната контрареволюция против болшевизма, Съветския съюз и комунизма.

Пожарът в Райхстага и последвалият го процес в Лайпциг не дойдоха ненадейно, изненадващо, а като логическа последица от предисторията и обусловеност на събитията.

Георги Димитров на процеса в Лайпциг безпощадно, с комунистическа убеденост разкри тези събития и „случайности", връзки и взаимна обусловеност и от обвиняем се превърна в обвинител. От скалъпеното обвинение на нацистите срещу него и опита им чрез него да поставят на подсъдимата скамейка световния комунизъм той не остави камък върху камък и съдът бе принуден да го оправдае!

Но до оправдателната присъда имаше още доста време. Нацистите се заеха да организират процес, на който пред германския народ и пред целия свят да покажат и докажат, че пожарът в Райхстага е само пролог на един международен болшевишки комплот против „възродена националсоциалистическа Германия". За това трябваше да се организира съдебен процес с подсъдими — един „международен букет" от комунистически заговорници! Така се стигна до „процеса на века" — съдебното дирене в Лайпциг и Берлин и отново Лайпциг от 21 септември до 23 декември 1933 г., подсъдими на който бяха холандският зидар Маринус ван дер Любе, председателят на парламентарната фракция на Германската комунистическа партия в Райхстага и председател на изграждащото се антифашистко обединение „Червен фронт" Ернст Торглер и трима български комунисти Георги Димитров, Благой Попов и Васил Танев.

●

Всичко бяха пресметнали хитлеристите. Само едно не — те не познаваха Георги Димитров, неговата комунистическа вяра и вулканична енергия, и смятаха, че трябва само по-енергично да се нахвърлят върху него и той ще капитулира. И още на първия разпит пред съда на 23 септември останаха слисани. На подсъдимата скамейка не седеше примирен със съдбата си, сломен от провокацията и обвинението човек, който търси само да смекчи подготвената му разправа. Пред съда изправи гигантски ръст един борец, горд със своето революционно комунистическо минало, с историята на своя народ и класа, един несломим ръководител на Комунистическия интернационал. Той не

Digitized by Google

се защищава — той напада, обвинява, така разнищва обвинението пункт по пункт, че от него не остава нищо... Чрез него проговори единният глас на многомилионния революционен пролетариат. Целият свят се преклони пред подвига на героя и запомни думите му като първата присъда над фашизма, като първа морална и политическа победа над идеологията и обществената система на фашизма, като голям урок на революционната борба.

Георги Димитров отдавна е имал привичката да изразява мисълта си чрез геометрически фигури с обяснителни бележки. И една такава фигура-чертеж — „Дяволският кръг" — попада в ръцете на чуждестранни журналисти, присъствували на процеса, и така стана известна на световната общественост. Външният кръг — това са свидетелите на обвинението и този кръг трябва да удуши обвинените. Вътрешният кръг пък е голямата въпросителна: кой е организаторът на пожара и на процеса? Кой седи в малкия кръг? Кой е зловещият Мефистофел? „Дяволският кръг" представлява схематично изображение на един атом с неговите променливи връзки между атомното ядро и обикалящите около него електрони. Нужна е огромна енергия, за да се разбие този дяволски атом, трябва барабанен огън, за да се наруши привидното равновесие на схемата, да се разбие самото ядро на атома. И Георги Димитров бе въплъщение на тази енергия, на този барабанен огън, който разнищи скалъпеното обвинение. „Дяволският кръг" стана онова малко листче, което натежа много повече от 235-те страници на обвинителния акт. Аритметиката и геометрията на знаменития „Дяволски кръг" разгроми грижливо подготвения обвинителен акт на нацистите и отхвърли не само политическите, но опроверга и юридическите обвинения на съда в Лайпциг. За Георги Димитров бе ясно, че процесът е преди всичко политическа провокация, че преди всичко трябва да се подчертае и разгроми политическата страна на процеса. И той направи това блестящо. Но в същото време той разгроми обвинението и по всички негови юридически точки. Макар и внушително, числото 65 — толкова бяха свидетелите на обвинението: депутати-нацисти, криминални инспектори, следователи, арестувани работници, рецидивисти и тайни агенти — не попречи на Димитров да разбие цялата скроена инсценировка на обвинението, да разобличи свидетелите един по един и да опровергае техните лъжливи показания. В поредицата на свидетели на обвинението е и крадецът и морфинист Леберман. Той твърди, че още през януари 1932 г. Торглер се е опитвал да го убеди да запали Райхстага (?!). „Само искам да отбележа — довършва ударите си Георги Димитров, — че кръгът на главните свидетели на обвинението против нас, комунистическите обвиняеми, се затваря днес с този свидетел. Започнал с депутати в Райхстага от националсоциалистическата партия, с националсоциалистически журналисти — и завършващ с един крадец и морфинист!".

„Дяволският кръг" не само е разбит на парчета. Неговите отломки удрят по лицето хитлеристките организатори на процеса и като бумеранг се връщат, за да посочат истинските подпалвачи и провокатори. Сломено е обвинението и юридически за Димитров вече не е трудно открито и ясно да посочи кой има изгода от нагласения пожар, къде трябва да се търсят истинските подпалвачи — сред нацистите! Логически Георги Димитров бе толкова обоснован, юридически толкова прецизен, че на съда в Лайпциг не остана никакъв друг изход освен да оправдае обвинените „поради липса на доказателства". Но за Георги Димитров това не бе достатъчно — той настоява обвинените да се признаят за невинни не „поради липса на доказателства", а поради това, че като комунисти, като революционери и борци за едно светло и щастливо бъдеще, за свят без експлоатация и войни нямат и не могат да имат нищо общо с деянието на „жалкия Фауст" Маринус ван дер Любе,

Digitized by Google

послушна маша и оръдие на прикрилия се Мефистофел. И с мъжествена твърдост той посочи този зловещ Мефистофел — това са нацистите и германският фашизъм.

Пожарът в Райхстага и последвалият го процес в Лайпциг имат точно определен прицел и политически замисъл. Провокацията бе замислена да се ударят и ликвидират комунизмът и работническото движение, а нацистите да се представят като „спасители на Европа от азиатския болшевизъм". Но зловещата провокация се провали. И най-тежките обвинения се сгромолясаха под мощните удари на една колосална и непоклатима сила — силата на комунистическата правда, мощта на един несломим дух, моралното и идейното величие, олицетворени от верния син на българския народ, на българската работническа класа, на световния пролетариат. Победата на Димитров над хитлеристкия съд и неговият триумф през онези дни на 1933 г. показаха, че има сили, които са в състояние да обуздаят средновековната варварщина и човеконенавистничеството на фашизма.

Още преди 50 години той предупреди, че пожарът в Райхстага е само прелюдия към пожар в цяла Германия, че германският фашизъм се готви да подпали нов световен военен пожар, защото фашизмът — това означава война, поход към света и световно господство. Още тогава на процеса в Лайпциг той заяви: „Човекът на политическото безумие сега седи на подсъдимата скамейка и чака присъдата! Но хората на политическата провокация са на свобода!" Той имаше предвид ван дер Любе и хитлеристките режисьори на процеса и провокацията. Хитлеристките провокатори, оставени на свобода, не ще се спрат и пред по-големи пожари и пламъците, облизали купола на Райхстага, скоро ще се разпространат и над целия свят! И колко прав се оказа Георги Димитров в своето предвиждане!

Още в края на 1933 г. Георги Димитров каза на народите от целия свят, че фашистката кафява или черна чума ги заплашва, че те трябва час по-скоро да изградят широките антифашистки народни фронтове, че ако народите не искат да ги постигне участта на немския народ, участта на разединената германска работническа класа, те трябва високо да издигнат своя глас на протест, да ликвидират още в зародиш фашистките огнища в своите страни. Със своите огнени речи в Лайпциг и Берлин в последните четири месеца на 1933 г. Георги Димитров написа първите мисли на своя доклад за обединяването на антифашистките сили, за народните обединения, за широките народни фронтове, изнесен по-късно, през 1935 година, на Седмия конгрес на Коминтерна в Москва.

В книгата си, посветена на Георги Димитров, френският юрист и писател Марсел Вилар привежда един разговор с Димитров, състоял се през 1936 г. в Москва: „Може да се установи — ми напомни Димитров, — ако внимателно се проследи държането ми пред съда, че аз не защитих само работниците-комунисти и Комунистическата партия, а също така и работниците-социалдемократи и в известна степен и социалдемократическата партия. Направих това, защото беше политически правилно, знаех, че това бе необходимо от тактически съображения, защото това дело щеше да допринесе за общата борба на работниците-комунисти и социалисти против фашизма както в Германия, така и в другите страни."

Той победи, защото се бореше с оръжието на работническата класа, защото имаше подкрепата на съветските хора, защото имаше солидарността на международния пролетариат, на цялото прогресивно човечество.

Digitized by Google

Величието на лайпцигската епопея има много и различни измерения, защото това не бе само битка за съдбата на несправедливо обвинените комунисти. На световната арена Георги Димитров издигна високо знамето за спасението на човечеството, на цивилизацията от варварството на фашизма, защити и възвеличи непобедимите идеи на марксизма-ленинизма и световното комунистическо движение, епохалното дело на партията на Ленин и на съветската страна. Защити с чест и достойнство българския народ, неговата работническа класа. Затова неговият подвиг и победата му в двубоя с хитлеризма вдъхнаха и продължават да вселяват оптимизъм и смелост на милионите борци против фашизма и реакцията, учат ги как да се борят и побеждават в борбата за победата на социализма и комунизма. Предвиждането на Георги Димитров за необратимия ход на историята към окончателната победа на комунизма се сбъдва и в нашата страна. Народна република България под ръководството на своята Комунистическа партия върви уверено по пътя на социализма и комунизма. Целият наш народ претворява в дела решенията на Дванадесетия партиен конгрес, изпълнява задачите, поставени от осмата петилетка, готви се достойно за предстоящата Национална партийна конференция.

И днес, петдесет години след Лайпцигския процес, пламенните призиви на Георги Димитров за сплотяване на редиците на международното комунистическо и работническо движение, за укрепване на единодействието с другите прогресивни и демократични партии и движения, на всички сили, които се борят за мир, против войната, за социален прогрес, имат огромно актуално значение в борбата против империализма, против опитите за възкресяване на неофашизма. Неговата последователна теоретическа, организаторска и идейно-политическа дейност за обединяването на всички патриотични, националнодемократични и антифашистки сили в световен антивоенен фронт обогати работническото и демократичното движение с ценни уроци и изводи, които запазват своето значение и днес.

Първият от тях е: за да се обуздаят агресорите и да се нанесе поражение на реакцията и подпалвачите на световен пожар, за да се спаси мирът, са необходими единство и сплотеност на работническата класа, на трудещите се, на всички демократични сили и на миролюбивите държави.

Вторият е, че противодействието срещу силите на империалистическата агресия и войната изисква последователна борба против антикомунизма и антисъветизма, всестранна и решителна подкрепа на миролюбивата външна политика на Съветския съюз и на другите държави от социалистическата общност, чието съществуване прави силите на международния антивоенен фронт неизчерпаеми, могъщи и непобедими.

Третият урок от самоотвержената и упорита борба на Георги Димитров за защита на световния мир се състои в това, че против организаторите на империалистическата агресия и войната трябва да се действува своевременно и решително.

Главната поука от Лайпцигския процес е: който дръзне да нападне социализма и комунизма, борците против прогрес, мир и демокрация, го очаква поражение така, както бяха пометени организаторите и вдъхновителите на процеса на века. Това е добре да си припомнят войнолюбците на Запад, стратезите и рицарите на обявения кръстоносен поход срещу социализма и комунизма. Класовата борба в последно време показва категорично, че най-реакционните кръгове в САЩ и в другите страни — членки на НАТО, усложняват обстановка-

Digitized by Google

та в света, възраждат в международния живот опасните рецидиви на открития милитаризъм и военните авантюри, на надпреварата във въоръжаването, на политиката „от позиция на силата", развихрят в невиждани мащаби антисъветската, антисоциалистическата, антикомунистическата пропаганда, инсценират явни провокации в нарушение на международните права и закони за защита на суверенните държави, грубо се намесват във вътрешните работи на независими страни. Фактически става дума за пряко посегателство върху общопризнатите, основополагащи принципи на мирно съвместно съществуване, за широкомащабно настъпление срещу реалния социализъм, националноосвободителното движение, мира и прогреса.

Българската комунистическа партия и Народна република България, следвайки заветите на Георги Димитров, водят последователна политика на мир и разбирателство. Нашата страна активно подкрепя всички миролюбиви инициативи на международната арена. Тя сама е автор на много предложения за мирно уреждане на спорни международни проблеми; тя е един от важните фактори за мира и стабилитета на Балканите, защото, както казва другарят Тодор Живков, „борбата за мир е висш синтез на моралните стойности, които характеризират едно общество — неговите цели, неговата политика, неговите дейци. Отношението към борбата за мир е критерий за моралните принципи и моралната отговорност на различните политически движения, партии, правителства, на всеки човек".

Колелото на историята се върти, движи се напред! Пророчески слова, произнесени преди половин век от Георги Димитров. Нараства мощта на прогресивното човечество, вдигнало се в защита на световния мир, за предотвратяването на нови войни, срещу проявите на терора, насилието и фашизма. То се върти и ще се върти до окончателната победа на комунизма. Никой и нищо не може да го спре.

Примерът на Георги Димитров и днес продължава да бъде вдъхновение за милиони борци за прогрес, против атомното безумие, и днес неговото държане пред съда в Лайпциг преди 50 години окриля всички, които се борят за мира, свободата и социалния прогрес на човечеството. Мощните международни и национални движения против атомните оръжия, против надигането на реакционните сили в света, за споразумение между държавите и мир между народите, за обуздаване на империалистическите сили, замислили атомното изпепеляване на нашата единствена Земя и наш общ дом — всичко това с гордост можем да кажем е урокът на Димитров, преподаден на народите преди петдесет години.

Световната прогресивна общественост, милионите борци за мир отново и отново ще се обръщат към идеите и делата на героя от Лайпциг, ще черпят от тях поуки, пример и увереност в борбата против реакцията и милитаризма, вдъхновение за осигуряване на мирно и прогресивно развитие на човечеството.

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИЯТА УДЕСЕТОРЯВА СИЛИТЕ

Книгата на Светозар Петрушков „Организация на работата на партийния комитет" засяга проблеми, които сравнително слабо са разработени в теорията на партийното строителство. Като партиен работник авторът дълги години лично участвува в организацията на труда на партийните комитети, наблюдава практиката, анализира я успешно и ни поднася едно полезно четиво. Теоретичните изводи не звучат отвлечено, защото те са изведени от практиката на партийните комитети във Врачански окръг. Умелото вплитане в разсъжденията дейността на отделни партийни работници прави изводите на автора убедителни, достоверни. По такъв начин в книгата си той разкрива богатия опит на партийните комитети, на техния апарат в борбата за претворяване в живота на поставените от партията задачи.

В първия раздел **„Местните партийни комитети — дееспособни ръководни органи"**, се разглеждат онези структурни елементи и предпоставки на партийните комитети, които са свързани с уставните изисквания, инструкциите и решенията на Централния комитет за тяхното изграждане. Интерес представлява историческият подход на автора при разясняване на възникването и утвърждаването на партийните органи. Те стриктно следват бурното развитие на обществено-политическия и икономическия живот на страната. Необходимостта от повишаване на ръководната роля на партията успешно се свързва с укрепването и издигането равнището на организацията на труда на партийните комитети. Авторът убедително показва ръста в работата на партийните органи във Врачански окръг след историческия Априлски пленум, който възстанови нарушените ленински принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот. В организацията на работата на комитетите широко място заема политическият подход. Аргументирано е очертан и научният подход, който все повече навлиза в партийната практика. В тази връзка авторът ни изброява много факти и примери за подготовка на редица пленуми с помощта на научни институти и звена.

Големият партиен опит на Светозар Петрушков особено проличава при разработката на въпроса за заседанията на партийните комитети — главно на пленумите. Тук той използва критичния анализ. Наред с положителния опит той се спира и на редица негативни страни, които намаляват ефективността на работата. Авторът подробно анализира влиянието на доклада и изказванията върху хода на разискванията и обсъжданията. Недостатъчно обаче той се спира на качеството на решенията, които трябва да вземат пленумите. Ако не се вземат най-ефективните решения, трудно ще се реализират задачите, които се обсъждат и дискутират. Затова в практиката на много комитети в последно време вниманието се съсредоточава главно върху подготовката на решенията. Докладът и изказванията служат като аргумент за необходимостта от такива решения, предпазват заседанията на комитетите от многословие и спомагат за компетентно обсъждане.

Сполучлив е и разделът, озаглавен **„Организацията умножава силите"**. В него авторът успешно съединява партийния си опит със знанията си по партийно строителство. Тук той по-задълбочено разработва въпроса за планирането като един от най-важните фактори за подобряване организацията на работата в местните партийни комитети. Важно място той отделя и за прогнозирането и програмирането, които имат голямо значение за проблемността в партийната дейност. Авторът точно и конкретно обяснява последователността и методическите изисквания при съставянето на плана. За тази цел е необходимо: много добро познаване решенията на конгресите на партията, на Централния комитет, на по-горестоящите партийни органи; пълен анализ на състоянието на отделните проблеми, стремеж да се вникне и предвидят близките събития; да не се живее само с днешните, а и с утрешните задачи.

От всичко това проличава умението да се прилага комплексният анализ при изучаване на явлението. То е огледано от всички страни и са показани неговите основни структурни елементи. Въвежда чита-

---

Светозар Петрушков, Организация на работата на партийния комитет, Партиздат, С.; 1983, 267 с.

Digitized by Google

теля направо в същността на нещата и го предпазва от ненужни отклонения.

В този раздел се разглеждат и въпросите на информационното обслужване, и положителният опит в партийната работа. В това отношение авторът дава множество конкретни примери из дейността на партийните комитети във Врачански окръг. Заедно с традиционните начини за събиране на информация в книгата е отделено място и на социологическите методи, които в последните години спомагат още повече да се разшири научният подход. Тук обаче в противовес на последователността въпросите за анализа и обобщенията в партийната работа са разработени преди социологическите методи. А тяхното основно предназначение е да се събере достоверна и представителна информация, която след това се подлага на анализ и обобщения. Нека по-конкретно да се спрем на описания от автора метод „анализ на съдържанието", който по същество е свързан с анализирането на партийните документи. Първото изречение на това авторово изложение гласи: „Започваме с описанието на този метод, защото той се използва като подготвителен при всяко социологическо изследване" (с. 154). То обаче не е предадено прецизно. Вероятно авторът има предвид разработването на теоретичната обосновка на явлението, което ще се изследва и което е част от инструментариума на всяко социологическо изследване. Но тази теоретическа дейност не може да се отъждествя с метода „анализ на съдържанието". По-важното тук е, че се извежда на преден план методът, който все още партийните кадри не умеят да използват пълноценно. От написаното личи, че авторът има повече познания в тази област и би било полезно, ако той бе описал по-подробно същността на анализа на партийните документи. Голяма част от времето на сътрудниците на комитетите преминава в четене на информации, доклади, протоколи и т. н., и много често анализът на тези документи е несъвършен или е пропит с голяма доза субективизъм.

Полезен раздел на книгата е и **„Контролът на изпълнението"**. В него авторът разработва следните моменти: изучаване и разясняване на решенията; координиране на органите, от които зависи изпълнението; начините, методите и средствата на контролната дейност.

Както се подчертава, често организацията на изпълнението е най-слабото звено в работата на местните партийни комитети при упражняване на тяхната ръководна дейност. От многото въпроси по тази тема правилно се акцентува на организацията на труда на партийния работник. Неговият труд трябва във всички случаи да е максимално полезен за обществото. Той е твърде индивидуален, но винаги с обществено звучене. В тази връзка авторът аргументирано защищава разсъжденията си, като се основава върху резултатите от социологическото изследване на бюджета на времето на партийния апарат в окръга. Чрез него той убедително показва, че повечето от работното време на партийните кадри се изразходва за непосредствена организаторска работа.

Този социологически подход към работното време дава възможност на окръжния и общинските партийни комитети да оптимизират неговата структура и да изградят една съвременна организация на труда. Характерното е, че се стига до детайлност в изграждането на организацията на работното време. Окръжният и общинските партийни комитети установяват точно дните от месеца за провеждане заседанията на бюрата, за приемане на гражданите, за учебните форми... Установява се ред, който предпазва кадрите да не „удавят" времето си в потока на ежедневието. Този ред позволява да се създава правилен ритъм в отделите на комитетите, в обществените организации, т. е. дава възможност всеки да разполага с работното си време така, че да го използва най-ползотворно и да може да влага в работата си повече творчество и инициатива.

В този раздел обаче само е засегнат един важен проблем — за взаимодействието между отделите в самите партийни комитети. Това е едно слабо звено в тяхната организация на труда. За да може партийният комитет да действува като единен организъм, е необходима такава връзка между неговите части, която да позволява на всяка една от тях да изпълнява своето предназначение в творческо взаимодействие с другите отдели, като същевременно не се изпускат цялостните задачи на комитета, неговата крайна цел. Тази връзка между отделите се проявява в планирането, във вземането на решения, в организацията на изпълнението. Едно по-основно проследяване на този процес в работата на партийните комитети би обогатило разбиранията за съвременната им организация на труда.

Добре е, че авторът е отделил заслужено място на задачите на партийните организации в самите комитети. Твърде често много автори, когато разработват въпросите за работата на комитетите, не отделят съответното място за техните първични организации. Като че ли се е утвърдило негласно мнението, че тези организации имат специфични функции. Погрешно разбиране, което понякога принизява тяхната самоинициатива. Авторът достойно е защитил тезата си, че дейността на първичните партийни организации има голямо значение за усъвършенстване стила и методите на работа на партийния апарат.

Партийният работник има нужда от литература, която да повишава неговата компетентност в пряката му работа. В това отношение книгата на Светозар Петрушков ще му е от полза. Нека пожелаем и на други автори да се „потопят" в тази все още недостатъчно разработена и анализирана област на партийното строителство, каквато е организацията на работата в партийните комитети.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

РЕЧНИК ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

Партиздат пусна от печат речник по партийно строителство от широк авторски колектив с отговорен редактор Рачко Рачков и съставители, с редакционна колегия Димитър Ананиев, Георги Бърдаров, Георги Гърков, Кирил Иванов, Рачко Рачков, Петко Русев. Този речник е първото по рода си издание в нашата страна. Той съдържа над 500 понятия. Като първи опит в речника са включени само основните категории и понятия на партийното строителство. Публикуваните в него статии съдържат определение на понятията, разгърната характеристика (теория на въпроса, практически аспекти, връзка с други категории и понятия) и кратки исторически сведения. Определението и съдържанието на някои понятия не са окончателни и имат дискусионен характер. Категориите и понятията са подредени по азбучен ред. За улеснение на читателя в края на речника е даден азбучен показалец на разработените понятия, като е посочена страницата на всяка статия. Речникът е предназначен за всички, които изследват и изучават проблемите на партийното строителство, за ръководните партийни, обществени, държавни и стопански кадри, за партийния и обществения актив, за студентите и курсистите, обучаващи се в АОНСУ при ЦК на БКП, нейните филиали и междуокръжните партийни школи.

В практически план речникът ще допринесе за повишаването на организационната култура на комунистите, ще съдействува за усъвършенствуване на научната организация на труда на партийните органи и за подобряване на стила и методите на работа и ръководство, за по-пълно вникване в политиката на Българската комунистическа партия от всички трудещи се.

ЕФЕКТИВНА ДЕЙНОСТ С ИДЕОЛОГИЧЕСКИТЕ КАДРИ

Никифор Величков

В книгата се разглежда теоретическата и практическата дейност на партията по подбора, обучението, възпитанието и оценката на идеологическите кадри на окръжните, общинските и районните партийни комитети, както и кадрите на първичните партийни организации, които се занимават с пропагандистка и агитационна работа. Авторът прави своя анализ върху тези въпроси, като се опира на марксистко-ленинската методология и на по-важните изводи, залегнали в българската и съветската литература в това отношение. Той прави известни препоръки за подобряването на работата на партийните органи и организации с идеологическите дейци. Реализирането на тази задача според него е свързано и с третирането на такива по-тесни страни като значението на кадровата политика на партията за повишаване ефективността на идеологическата работа, ролята, мястото и качеството на щатните идеологически работници, връзката им с другите дейци на идеологическия фронт, динамиката на системата на обучение и възпитание съобразно изискванията на обществено-икономическото ни развитие.

ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА С ПЪТУВАЩИТЕ РАБОТНИЦИ

Георги Захариев

Авторът анализира опита в идейновъзпитателната работа на Радневската общинска партийна организация с пътуващите работници. Единството във възпитателната работа в трудовия колектив, при пътуването и в мястото за живеене, диференцираният подход в работата с тази категория трудещи се са главното достойнство както на практиката в тази област на партийните комитети и организации в Радневската община, така и на самата книга. Нейният автор е дългогодишен партиен работник, секретар на общинския комитет на партията в Раднево.

БЪЛГАРСКИТЕ СОЦИАЛИСТИ ЗА СЪЧИНЕНИЯТА НА МАРКС И ЕНГЕЛС

Сборник

В настоящия сборник се разкрива една от особено важните дейности на партията за победата на научния социализъм в работническото движение, за издигането на теоретическото равнище на нейните кадри. Тя е свързана с превеждането, издаването, оценяването и разпространяването на съчиненията на Маркс и Енгелс в България. Затова в сборника са представени преобладаващата част от предговорите, рецензиите, статиите, отзивите, обзорите, бележките и съобщенията върху произведенията на класиците, публикувани в нашата страна през периода 1886 — 9. IX. 1944 година. Тези материали, написани преди всичко от революционните марксисти и представителите на ленинския идеологически фронт, показват както идейната еволюция на повечето от тях, така и упоритата, неуморна работа на партията за популяризиране и утвърждаване на пролетарската идеология като мироглед на работническата класа. Публикуваните предговори, рецензии, статии и др. са едни от формите и средствата на социалистическата пропаганда.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

В. И. ЛЕНИН

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 49

Настоящият том съдържа писма, бележки и телеграми на В. И. Ленин, написани от началото на Първата световна война до Великата октомврийска социалистическа революция (август 1914 — октомври 1917 г.). Наред с вече известните писма от този период в тома са публикувани за пръв път 163 Ленинови документа. Писмата са ценно допълнение към произведенията му, влезли в 26—34 том на настоящето издание. Във включените в том 49-и писма В. И. Ленин осветлява теоретичната позиция и тактиката на болшевиките по въпросите за отношението към войната, за мира, за революцията, разяснява лозунгите за превръщането на империалистическата война в гражданска, за поражението на „своето" правителство и набелязва необходимите практически действия за осъществяването на тези лозунги. В неговите писма звучи страстен призив за решителна и безкомпромисна борба срещу водачите на II интернационал, изменили на делото на работническата класа. Докато живее в Швейцария далеч от родината, въпреки огромните трудности В. И. Ленин следи внимателно развитието на революционното движение в Русия. В писмата си до членовете на ЦК в Петроград и до отделни партийни дейци той дава конкретни указания и отговори по най-важните въпроси на практическата работа на партийните организации. Кореспонденцията разкрива подробно страстната му, непримирима борба срещу руските социалшовинисти Плеханов, Алексински и други. В редица свои писма той разобличава опортюнизма на Троцки и неговите привърженици, бичува ги за помощта, която оказват на десните елементи в международното социалдемократическо движение.

Огромен теоретически и политически интерес представляват писмата до И. Арманд (51 писма се публикуват за пръв път). Тези писма са образец на творчески подход към революционната марксистка теория. В тях В. И. Ленин характеризира върху основата на задълбоченото изучаване и обобщаване на историческия опит от класовата борба на пролетариата задачите на международната социалдемокрация и работническото движение през периода на Първата световна война, развива най-важните положения за отношението на марксистите към войната и защитата на отечеството. В епохата на империализма, учи Ленин, основните видове войни са: несправедливи, империалистически, войни, с които трябва да се води решителна борба, и справедливи — граждански, революционни, войни на трудещите се срещу експлоататорите, отбранителни войни на победилия пролетариат и национално-освободителни. В писмата на Ленин се съдържат важни положения за революционната ситуация, за условията, при които ще победи социалистическата революция. Неговите писма, които са свързани с подготовката на въоръженото въстание, са влезли в 34 тома на това (второ) издание на Събрани съчинения.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
FEB 2 1984
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

17

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1983 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 17 НОЕМВРИ 1983 година XXX

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ОТЧЕТИ И ИЗБОРИ В ПАРТИЯТА

Уводна — Делово, с политически подход 3
* — Отговори на въпроси 8
Й. Хаджиев — Демократизмът в първичната 10
Д. Кралев — Годишната равносметка 16

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

Г. Георгиев — Организационната култура 22
Р. Куртева — Насоката 29
* — Проблеми на строителството в столицата 32

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

* — Необходим и полезен речник 45
В. Вичев — Знания и чувства в партийната дейност 49
Г. Илиев — Поръчението 57

Партийният комитет

С. Георгиев — По-близко до живота 63

Ръководно политическо ядро и първообраз

М. Илиева — Средство против застоя 65
З. Кашукеев — Размисли за отговорността 72

Партийните групи

С. Спасов — Естествен център на инициативи 74

Отзиви за творчеството и формализма

Д. Георгиев — Творчество и в проверките 77

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Г. Димов — Качественият състав 79

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

* — Политически гарант за интензификацията 81

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Б. Наков — Участниците в учебното звено предлагат 85

К. Неделчев — Идеологическата работа в условията на новия икономически подход 87

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Радева — Резерви, които не искат инвестиции 91

НОВОСТИ

* — Със собствени сили и средства 94

КРИТИКА И КНИГОПИС

И. Величков — Новото нагледно пособие по партийно строителство 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2915. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 24. XI. 1983 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ДЕЛОВО, С ПОЛИТИЧЕСКИ ПОДХОД

След отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации започват окръжните, градските, общинските и районните конференции.

Своеобразието на отчетно-изборните конференции се определя от задачите, които партията решава в настоящия момент. А те са очертани от Дванадесетия партиен конгрес, от разработките на др. Тодор Живков след конгреса, в неговата забележителна реч „Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество", в лекциите му, изнесени пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП.

●

Сега особено важно е докладите, изказванията и решенията на отчетно-изборните конференции да бъдат пропити от изискванията на **политическия подход.** Това се диктува преди всичко от характера на нашата социално-икономическа стратегия, от самия процес на усъвършенстване на политическата система. Последователното прилагане на политическия подход в дейността на партията се обуславя от обективното ѝ положение на ръководна сила, от нарастващата ѝ роля в социалистическото общество.

Да се приложи политическият подход означава в обсъжданията и в документите на конференциите да се направи задълбочен анализ и да се даде оценка на степента, формите и средствата за утвърждаване на партийните комитети и организации като органи за политическо ръководство в съответния колектив, в селищната система или окръга.

Преди всичко нужно е да се оцени доколко партийните комитети са осъзнали дълбоко политическия характер на своята дейност, обстоятелството, че те въздействуват върху икономическия, социалния и духовния живот с политически средства. Не бива да се забравя постановката на др. Тодор Живков, че икономическите задачи, които решава нашето общество, имат по начало политическо значение. „Тези отношения — подчертава генералният секретар на Централния комитет — трябва изцяло да се поставят на икономическа основа, което изисква решително и пълно преодоляване на административно-бюрократичните методи на ръководство. Това означава да се пресекат волунтаристичните посегателства върху обективните икономически закономерности, върху правата и интересите на трудовите колективи."

Digitized by Google

Този основен проблем на партийното ръководство трябва да получи оценка и отговор на конференциите — как е решаван от комитета през годината.

Естествено, най-голямо внимание в политическия анализ ще се отдели на социално-икономическото и духовното развитие на съответния колектив, селищна система или окръг. Този анализ ще продължи с всестранна и задълбочена оценка на факторите, които стимулират разгърналите се процеси, качеството и ефективността на партийната работа, как тя изменя положението в окръга, общината или района.

Политическият подход изисква оценките и анализите за постигнатите резултати, за равнището на градските, районните, общинските и окръжните комитети на БКП да се правят, като се сравняват не само с постиженията през минали периоди или с онова, което постигат съседите, със средното за страната, окръга или общината, а с най-високите завоевания на науката, с възможностите на създадената материално-техническа база и на формираните обществени отношения, с изискванията за осъществяване на програмните цели на партията, на главната социално-икономическа задача, утвърдена от Дванадесетия конгрес на БКП. В тази светлина следва да се даде отговор как комитетите са работили за подготовката на кадри за управлението на народното стопанство на всички равнища.

Много важно е да се покаже как е осъществяван партийният контрол не само вътре в партийната организация, но и върху органите и институтите на политическата система, като се има предвид постановката на XII партиен конгрес: **главното в нашата работа е и трябва да бъде контрол и помощ, помощ и контрол; контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен партиен контрол върху работата на различните органи и институти и техните ръководни кадри.** Тук изключително голяма роля има от какви позиции и с какви критерии се осъществява партийният контрол. Как се спазват изискванията на икономическия подход и неговия механизъм; как ръководните звена се отнасят към трудовите колективи, решават ли техните въпроси и пр.

Политическият подход налага анализът на дейността на партийните органи да обхване не само фактите, но и процесите, които се развиват в партията и в обществото, да открои положителните тенденции, които следва да получат подкрепа и по-нататъшно утвърждаване, слабостите и недостатъците, които предстои да се отстраняват.

„Политическият подход — напомня др. Тодор Живков — се характеризира със способността да се вниква и в същността на противоречията, да се вземат своевременни мерки, преди те да са се изродили в конфликти, да се помага за тяхното преодоляване в интерес на народното стопанство като цяло и на отделните трудови хора."

А това налага да се преодолее едностранчивостта на анализа, като се оценят комплексно както резултатите от социално-икономическото и духовното развитие на трудовите колективи, така и доколко тези резултати са плод на партийно-политическата дейност. По-ясно да се открият измененията в личностното и в колективното съзнание, в подходите към проблемите, в умението да се изпълняват решенията на конгреса; задълбочено да се оцени с кои свои страни идеологическата и организаторската работа са съдействували за решаването на новите задачи и какво не достига в това отношение.

В условията на приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, главният метод за управление и регулиране на стопанската дейност, става използването на икономически лостове и механизми. На отчетно-изборните конференции следва задълбочено както в докладите, така и в изказванията да се разкрие как са се пре-

Digitized by Google

устройвали, какви изменения са настъпили в стила на работа на партийните органи и организации, на обществените, държавните и стопанските органи и организации, да се разкрие повишавала ли се е творческата активност на трудещите се, тяхната заинтересованост и отговорност.

Това изискване особено се засилва във връзка с подготовката и провеждането на предстоящата Национална партийна конференция, което налага да се оцени основно и критично досегашната организаторска и политическа работа на партийните комитети за повишаване качеството на продукцията и услугите, създадена ли е социално-икономическа обстановка в трудовите колективи за висококачествен труд, за издигане равнището на дисциплината и отговорността. Сега е нужно още преди конференциите да се разгърне широка организаторска и политическа дейност, за да може до конференцията да бъдат решени във всички области проблемите, свързани с ефективното управление на качеството на продукцията.

Като висши ръководни органи на съответните партийни организации, като конкретна реализация на принципите на вътрешнопартийната демокрация и школа за възпитание на комунистите, партийните конференции са призвани да бъдат образец на повишено умение да се прилага политическият подход, да покажат на дело политическия растеж на комунистите и партийните организации след Дванадесетия конгрес на партията.

●

За успешната подготовка и провеждане на отчетно-изборната кампания важно е да се осигурят размах, деловитост и оперативност, като особено внимание се отдели на строгата организация на работа, на умението правилно, рационално да се разпределят силите и времето, на съгласуваността и високата отговорност за изпълнение на възложените поръчения.

Към подготовката и провеждането на конференциите трябва да се подхожда конкретно, да се съсредоточат усилията за решаването на най-важните задачи, правилно да се определят главните направления в партийното ръководство по развитието на икономиката, на културата, на обществените организации, за по-нататъшното подобряване на управленческата дейност на всички звена на държавния апарат. Неумението да се съсредоточи вниманието върху решаващото, да се пилеят силите по много въпроси и нито един да не се довежда докрай е абсолютно несъвместимо с ленинското разбиране за размаха и деловитостта, с ленинския стил, който е делови, творчески стил.

Фактите показват, че на редица отчетно-изборни конференции, състояли се през 1980 г., бе проявен явен стремеж докладите да обхванат в най-големи подробности всички страни от многостранната дейност на партийните комитети, вместо да се съсредоточи вниманието на делегатите върху основните проблеми. В редица доклади натежаваше отчетническият характер, регистрацията на миналото, вместо да се направи задълбочен анализ, да се открои главното от второстепенното, да се разработят актуалните проблеми и да се очертаят предстоящите задачи.

Да се проявява размах и деловитост означава също да се воюва срещу излишната книжнина, която се плоди на много места във връзка с подготовката на конференциите, да се воюва срещу многото масови мероприятия, събрания, заседания, проучвания и пр., вместо оперативно да се възлагат задачи и да се упражнява строг контрол за тяхното изпълнение. „Никакви общи приказки — напомня др. Тодор

Digitized by Google

Живков, — никакви фанфари. Деловитост и пак деловитост."

За деловата и плодотворна подготовка и провеждане на конференциите много важно е да се заангажира по-голям партиен актив и преди всичко членовете на комитетите и бюрата. Правилно е те да се включат в различните комисии и да се изисква от тях да са посетили отчетно-изборни събрания на първични партийни организации, което ще им помогне в изработването на възложените им документи. Живите и непосредствени впечатления дават най-правилни ориентири на партийния актив, позволяват своевременно да се внасят съответните корективи в работата, свързана с провеждането на отчетно-изборната кампания.

За да преминат конференциите делово, на високо политическо равнище, важна роля играят изказванията на делегатите. Те трябва да помагат задълбочено, аналитично и критично да се обсъдят поставените проблеми, работата на комитета, който се отчита, да направят предложения, да изкажат мнения. И особено важно — да дадат мнение имало ли е оперативност в работата на комитета, неговия апарат, стилът отличавал ли се е с деловитост и т. н. Този въпрос следва да получи политическа оценка от конференцията.

Нерядко конференциите са съпроводени от много изказвания, в които преобладава отчетническият характер, говори се не по същността на въпроса, често пъти не свързано с дневния ред, което пречи за правилното им протичане, отнема времето със самоцелни, несъдържателни изказвания.

Някои комитети поради зле разбрана деловитост определят тесен кръг от лица, които се изказват почти на всички по-важни мероприятия, с което задушават творческото обсъждане на проблемите. Главното е сега да стане свободен обмен на мнения, на идеи, мисли, да се отправят критични бележки. Предварително посочените хора, щатните оратори, колкото и мъдри да са, не могат да заменят мъдростта на колектива. „Тук — подчертава др. Тодор Живков — главното е всяка дискусия, всяка борба на мнения да се води от ясните марксистко-ленински позиции: главното е да се дискутира и обсъжда решението, преди да бъде взето, а щом веднъж е взето — да се провежда в живота с комунистическа последователност и настойчивост". Тази постановка следва да изпълва духа на конференциите, да заеме и централно място в оценката на дейността на комитетите.

Подготовката и приемането на проекторешенията са друг основен проблем. Необходимо е те също да се отличават с простота, яснота, логическа последователност, да се подкрепят с добре обмислени, точни и ясни идеологически и организационни средства. Строгостта и яснотата на формата придават на решенията делови характер, помагат да се намалява възможността за различни тълкувания на смисъла им, поддават се по-лесно на контрол.

Не са редки резолюциите с дълга констативна част, съдържащи често общи формулировки, до никого неотнасящи се истини и пр. Много от тях съдържат редица общи фрази като „задължава" и „изисква", а липсва реална конкретна програма за действие, за отговорността на хората, анализ на практическата дейност и опит, на действителното положение на нещата. Ето тези слабости следва да бъдат премахнати тази година.

Подготовката и провеждането на отчетно-изборните конференции трябва да служи за пример на деловитост на всички делегати, на партийните органи и организации, за да се пренесе той после и в подготовката на бъдещите мероприятия, конференции, пленуми, събрания, съвещания. Въпросът е да се помогне на ръководните дейци, на комунистите да мислят делово и да работят делово.

Digitized by Google

●

Дванадесетият конгрес на партията посочи, че главната насока на дейността на общинските комитети трябва да бъде непосредствената организаторска и политико-възпитателна работа с комунистите и цялото население. Общинските, градските и районните партийни комитети стоят най-близо до хората, към тях непрекъснато се отправят искания и критични бележки, предложения, отзиви и благодарности. Те извършват конкретна работа в първичните партийни организации и в трудовите колективи, осъществяват политическо ръководство над местните органи на държавната власт и над обществените организации. В тяхната дейност участвува широк актив от комунисти, изпитват строгата проверка на своите качества, получават сериозна закалка като организатори и ръководители.

В цялото това многообразие от дейности общинските, градските и районните комитети утвърждават свой стил, който се характеризира преди всичко с оперативност, действеност, ударност. До каква степен това е достигнато, има ли противодействуващи фактори и какви трудности се срещат, кои са положителните страни и най-съществените слабости на стила и организацията на работа — ето от такава гледна точка е необходимо да се прецени собствената работа и да се набележат пътища и мерки за по-нататъшното ѝ усъвършенствуване.

В конференциите ще се пренесе разговорът, който вече приключва в първичните партийни организации. От изключително значение е да се запазят деловитият тон и конкретният подход от досегашните обсъждания, да се развиват критичният дух и утвърждаващото начало в него. В същото време е необходимо анализът и обобщението да се издигнат на по-високо равнище, да се разграничи главното от второстепенното, да се прецени състоянието на нещата в тяхната комплексност и дълбочина. Без отчетничество, без балансиране в оценките, без заглаждане и празнословие. Деловият подход, реализмът, принципната партийна позиция — в това е залогът за успешното обсъждане и решаване на задачите.

Нужно е сега да се направи задълбочен анализ как общинските комитети са усвоявали и осъществявали своите функции като оперативни органи за политическо ръководство, как са засилвали своята непосредствена организаторска и партийно-възпитателна работа с комунистите, как са решавали задачата — **непосредственото ръководство на първичните партийни организации.** Да се даде оценка на партийната грижа за осъществяване функциите на селищните системи и на техните ръководни органи — общинските народни съвети — при взаимоотношенията, които сега се формират между собственика и стопанина на социалистическата собственост, превръщат ли се народните съвети в стопани на селищната система, а обществените организации в обществени гаранти за правата и задълженията на трудещите се. Тези изводи би следвало да бъдат съществен момент от резолюциите на конференциите.

●

Към подготовката и провеждането на партийните конференции следва да се подхожда най-отговорно, да бъдат пронизани те с конкретното приложение на решенията на Дванадесетия конгрес, от разработките на др. Тодор Живков след конгреса и изложени в неговите лекции в Академията за обществени науки и социално управление. Постановките в тях да бъдат ръководство за организация, за анализ и осмисляне на практиката, на завоюваните успехи и слабостите, на изводите за бъдещата дейност.

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

ВЪПРОС: — Избирането на бюро на комитета зависи ли от числения състав на организацията?

ОТГОВОР: — Съгласно чл. 51 от Устава на БКП в промишлени предприятия, строителни обекти, селскостопански организации, железопътни възли, учреждения, висши учебни заведения, села и други с голям брой комунисти могат с разрешение на окръжния комитет да се създават партийни комитети, които да обединяват и насочват дейността на първичните партийни организации в предприятията, строителните обекти, учрежденията и други. Тези партийни комитети са подчинени на общинските, районните или градските комитети и се избират на общи партийни събрания (конференции) в състав, определен от събранието (конференцията). В предприятия, строителни обекти и други, където има над 800 комунисти, партийните комитети с разрешение на окръжния комитет могат да избират свои бюра.

Общинските, районните и градските комитети в малките общини, райони и градове не избират бюро, а само секретари, които трябва да имат партиен стаж не по-малко от три години.

ВЪПРОС: — При липса на възможност за свикване на общи събрания се провеждат конференции. Какви са обективните причини за такъв подход?

ОТГОВОР: — Съгласно чл. 44 от Устава на БКП висш орган на общинската, районната и градската партийна организация е общинската, районната и градската конференция (събрание), която се свиква от съответния общински, районен и градски комитет един път на две или три години. Партийните комитети, изградени в промишлените предприятия, строителните обекти, селскостопанските организации, железопътните възли, учрежденията, висшите учебни заведения, селата и други се избират на общи партийни събрания (конференции) в състав, определен от събранието (конференцията).

Както Уставът на партията, така и Инструкцията за произвеждане на избори за ръководни партийни органи уточняват, че при липса на възможност за свикване на общи събрания на общинските организации в малките общини и на градските, заводските, учрежденските и други подобни партийни организации с разрешение на съответния окръжен комитет изборите за нови ръководни партийни органи могат да се произвеждат на конференции.

Обективни причини за такъв подход могат да бъдат: съществуващата технологическа схема и организация на производствения про-

Digitized by Google

цес; липсата на възможност да се създаде такава организация на работа за освобождаване на всички комунисти от производствени задължения за участие в общото събрание; териториалното разположение на първичните партийни организации в общината и разположението на цеховете на завода, комбината, строителната организация; тежестта, сложността и отговорността на задачите, които се решават от партийните, стопанските и пр. органи в даден период, и в тази връзка целесъобразността да се отклонят всички комунисти и не на последно място възможността да се осигури подходящо помещение за нормално провеждане на общото събрание.

ВЪПРОС: — Кога заседава делегатското съвещание?

ОТГОВОР: — В Инструкцията за произвеждане на избори за ръководни партийни органи се отбелязва, че кандидатурите за новия състав на партийния орган се предлагат от участниците в партийните събрания или конференции. В точка 10 от същата инструкция е посочено, че за улеснение на работата на градските, районните и общинските партийни конференции могат да се свикват съвещания на представители на делегатите от по-големите първични партийни организации, а на окръжните конференции — от всички общински, районни, градски, заводски, учрежденски и други подобни организации за предварително набелязване на кандидатури за новия състав на партийните органи.

Няма партиен документ обаче, който да регламентира времето за работа на съвещанието на представителите на делегатите. Партийната практика показва, че то се свиква в една от почивките, а при необходимост продължава своята работа и по време на следващото заседание на конференцията. Продължителността на работата на съвещанието не е възможно да се регламентира. Като помощен орган на конференцията то изпълнява отговорната задача добре да прецени и предложи предварителен проект на кандидатури за новия партиен орган.

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

ВЪПРОС: — Избирането на бюро на комитета зависи ли от числения състав на организацията?

ОТГОВОР: — Съгласно чл. 51 от Устава на БКП в промишлени предприятия, строителни обекти, селскостопански организации, железопътни възли, учреждения, висши учебни заведения, села и други с голям брой комунисти могат с разрешение на окръжния комитет да се създават партийни комитети, които да обединяват и насочват дейността на първичните партийни организации в предприятията, строителните обекти, учрежденията и други. Тези партийни комитети са подчинени на общинските, районните или градските комитети и се избират на общи партийни събрания (конференции) в състав, определен от събранието (конференцията). В предприятия, строителни обекти и други, където има над 800 комунисти, партийните комитети с разрешение на окръжния комитет могат да избират свои бюра.

Общинските, районните и градските комитети в малките общини, райони и градове не избират бюро, а само секретари, които трябва да имат партиен стаж не по-малко от три години.

ВЪПРОС: — При липса на възможност за свикване на общи събрания се провеждат конференции. Какви са обективните причини за такъв подход?

ОТГОВОР: — Съгласно чл. 44 от Устава на БКП висш орган на общинската, районната и градската партийна организация е общинската, районната и градската конференция (събрание), която се свиква от съответния общински, районен и градски комитет един път на две или три години. Партийните комитети, изградени в промишлените предприятия, строителните обекти, селскостопанските организации, железопътните възли, учрежденията, висшите учебни заведения, селата и други се избират на общи партийни събрания (конференции) в състав, определен от събранието (конференцията).

Както Уставът на партията, така и Инструкцията за произвеждане на избори за ръководни партийни органи уточняват, че при липса на възможност за свикване на общи събрания на общинските организации в малките общини и на градските, заводските, учрежденските и други подобни партийни организации с разрешение на съответния окръжен комитет изборите за нови ръководни партийни органи могат да се произвеждат на конференции.

Обективни причини за такъв подход могат да бъдат: съществуващата технологическа схема и организация на производствения про-

Digitized by Google

цес; липсата на възможност да се създаде такава организация на работа за освобождаване на всички комунисти от производствени задължения за участие в общото събрание; териториалното разположение на първичните партийни организации в общината и разположението на цеховете на завода, комбината, строителната организация; тежестта, сложността и отговорността на задачите, които се решават от партийните, стопанските и пр. органи в даден период, и в тази връзка целесъобразността да се отклонят всички комунисти и не на последно място възможността да се осигури подходящо помещение за нормално провеждане на общото събрание.

ВЪПРОС: — Кога заседава делегатското съвещание?

ОТГОВОР: — В Инструкцията за произвеждане на избори за ръководни партийни органи се отбелязва, че кандидатурите за новия състав на партийния орган се предлагат от участниците в партийните събрания или конференции. В точка 10 от същата инструкция е посочено, че за улеснение на работата на градските, районните и общинските партийни конференции могат да се свикват съвещания на представители на делегатите от по-големите първични партийни организации, а на окръжните конференции — от всички общински, районни, градски, заводски, учрежденски и други подобни организации за предварително набелязване на кандидатури за новия състав на партийните органи.

Няма партиен документ обаче, който да регламентира времето за работа на съвещанието на представителите на делегатите. Партийната практика показва, че то се свиква в една от почивките, а при необходимост продължава своята работа и по време на следващото заседание на конференцията. Продължителността на работата на съвещанието не е възможно да се регламентира. Като помощен орган на конференцията то изпълнява отговорната задача добре да прецени и предложи предварителен проект на кандидатури за новия партиен орган.

Digitized by Google

ДЕМОКРАТИЗМЪТ В ПЪРВИЧНАТА

Отчетно-изборното събрание е израз на демократизма в партията. Но не само на него. От атмосферата му се определя и зрелостта на първичната организация, и компетентността на партийното бюро, и състоянието на самата вътрешнопартийна демокрация в нейния живот и отражението ѝ в трудовия колектив. Какво показаха в това отношение някои събрания на първични организации в Стара Загора?

●

В завод „Светлина" угасна токът. Събранието продължи на фенер. Това не попречи на комунистите от първичната организация при отделите на инженерно-техническите работници и администрацията да търсят истини, в които да вярват; възможности, които да ги привличат; логика, на която да се доверят. Сега, естествено, **истината на деня се съдържа в качеството на всичко, което се върши, възможности се търсят у всеки, логиката се намира в диалектическата взаимовръзка: качество — дисциплина — производителност.**

Успяха ли комунистите на събранието да обхванат, да овладеят тези истини и възможности?

Да се отговори с „да" или „не" ще бъде непълно и най-вече неточно. Защото обстановката в първичната организация и в трудовия колектив не е еднозначна, а разностранна и многолика, както са многопосочни и специфични интересите и потребностите на около 1500-те работници и служители от завода за осветителни тела. Но има един синтезиращ показател — състоянието на вътрешнопартийната демокрация в първичната организация, който събира в себе си като във фокус много измерения и рефлектира във всекидневието на трудовия колектив. В него се съдържат в изкристализирал вид разковничето за много решени въпроси и секретът за търсене отговор на нерешените.

Защо?

Защото при социализма управлението, както знаем от теорията и практиката, става всеобща социална функция, право и отговорност на всеки. Защото в развитото социалистическо общество се увеличават мащабите и сложността на социалните, икономическите, управленческите и други задачи. А тяхното успешно решаване зависи преди всичко от активността на комунистите и безпартийните. Оттук и потребността от разширяване на демократизма, което означава да се включи в действие целият интелектуален, духовен, умствен, физически потенциал на първичната организация и на трудовия колектив, да се разгърнат творческите възможности на хората, да се подтикват стремежите им, да се окрилят мислите и дръзновенията им, да се развива многостранно човешката личност, за да расте нейната социална активност.

Digitized by Google

Как партийното бюро вижда състоянието на вътрешнопартийната демокрация?

Ето оценката в отчетния доклад: „Партийното бюро е създало условия за развитието и укрепването на вътрешнопартийната демокрация. В първичната организация съществува обстановка на доверие и добри, творчески взаимоотношения, спазват се принципите и нормите на партийния живот. Бюрото използва колективния метод на работа, създава творческа обстановка за изява на всички комунисти. На всеки партиен член е дадена възможност да прави предложения за подобряване на организаторската, идеологическата и стопанската дейност в трудовия колектив, да критикува слабостите, които допуска бюрото, за да се подобрява неговият стил на работа...“

Тази картина не е съчинена за доклада, тя отразява всекидневието на първичната организация и **обстановката на събранието.**

Десетминутната почивка след прочитането на отчетния доклад и на протокола на комисията за проверка на касата на първичната организация беше достатъчна, за да се заредят едно след друго изказванията. Това, разбира се, е едната, външната страна на въпроса, без която няма разговор, няма изразена позиция, няма проявен демократизъм. По-важното обаче беше това, че комунистите говореха по проблеми от жизнено значение за производството, за колектива, за отделния човек: за организацията на работата, за качеството на продукцията, за състоянието на дисциплината, за икономиите на суровини и материали, за кадровите въпроси, за планирането, за транспортните разходи, за кооперирането и пр.

Въпросите не възникваха инцидентно, те са били предмет на разговори в събрания и заседания под различни теми. Ето някои от тях: състоянието на качеството на произвежданата продукция, анализ на изпълнението на качествените показатели, снижението на материалните разходи, навременното и качественото провеждане на занятията в партийната просвета, състоянието на устната агитация, боеспособността на първичната организация и др.

Темите показват актуалността, предпоставките за качествена основа на вътрешноорганизационния живот като едно от условията за разширяване на демократизма. С това можем да си обясним и повишената активност на комунистите и в събранията, и в организацията за изпълнение на решенията, и в самото отчетно-изборно събрание.

Реалното състояние и зрелостта на вътрешнопартийната демокрация проличаха от критичния анализ на резултатите от производствената дейност на трудовия колектив и на ролята на комунистите за тяхното постигане.

Демократично е да се изяснят задачите, да се начертае перспективата и на тази основа да се мобилизира целият колектив за тяхното претворяване в дела. Тази стъпка е направена, за нея свидетелстват извършените организационни, технически, икономически и производствени операции от комунистите и безпартийните за съставянето на насрещния план и за неговото изпълнение. При държавна задача за деветмесечието да се произведе стокова продукция за 28 650 000 лв., а по насрещен план за 28 880 000 лв. е произведена за 28 982 000 лв. Или задачата е преизпълнена със 102 000 лв.

Разбира се, тази страна на въпроса е важна, но не най-съществената особено сега, в подготовката на Националната партийна конференция, която ще обсъди проблемите на качеството. Ето защо по-важно е и качествените показатели да се изпълняват. За съжаление някои от тях носят отрицателен знак. Съвкупната печалба не се изпълнява с 346 000 лв., чистата продукция — с 493 000 лв., снижение-

Digitized by Google

то на себестойността за деветмесечието не се достига с 1,53 на сто, допуснати са преразходи на материали за 345 000 лева...

Причините!

Партийното бюро, комунистите ги виждат в некачествено разработения инженерен проект, в недостатъчната организаторска работа за разкриване на резерви, с които да осигурят желания ръст от печалба, производителност на труда и пр. Направените надпланови разходи са от прекомерно големите кооперирани услуги. Съществени пропуски има в дисциплината.

Следователно възможността всеки да участвува в обсъждането и определянето на задачите е демократичност, но тя не е достатъчна. Когато и практически се подходи за превръщането им в дела, когато на демократизма се отговори и с дисциплинираност, с повишена активност, с инициативи, с творчески търсения, с практически действия, тогава вече е налице същинската вътрешнопартийна демокрация, която служи като образец на социалистическата демокрация.

За това **диалектическо единство между демократизма и дисциплината** конкретно, точно и вярно говори М. Чалева. Погрижили се например за укрепването на дисциплината, тъй като доста от работниците и служителите идвали и напускали завода своеволно. Поставили часовници и апарати за отчитане на присъствието. Получили първите резултати — хората идват и напускат навреме завода. С други думи, създадени са предпоставки за пълноценна работа. Като начало добре, но не и всичко. Оттук и тревогата, която тя сподели пред събранието. Защото не е достатъчно да се явиш навреме на работното място и в определения час да си отиваш. Същността на проблема е как уплътняваш работния ден, какво оставяш зад гърба си, когато притвориш вратата на цеха, на канцеларията, на кабинета. Защото прекрачването на портала в двете посоки включва времето, наречено работно, но съдържанието му се създава, кове се всяка секунда, всяка минута в продължение на осемте часа и половина при петдневната работна седмица от всеки поотделно и от всички заедно.

Такъв беше и смисълът на критичните бележки на Н. Щерев, отправени към комунистите — началници на отдели, ръководители на смени и бригади, работници и служители. Условия за нормален труд са създадени, хората са по работните си места, остава да бъдат организирани, да бъдат поведени в битка за високо качество на продукцията, за висока производителност на труда. Ето в това отношение събранието видя неизползвани възможности, които чакат примера на комуниста, неговата авангардна роля.

●

„На когото не му се работи, търси оправдание, на когото му се работи, търси решение!“ Тази мъдрост, изречена от Д. Динев, синтезирано характеризира атмосферата на отчетно-изборното събрание на първичната организация в завод „Средна гора“.

Разгорещено събрание. Температурата му идваше не от сгъстеното пространство на изпълненото до краен предел салонче, а от вътрешния подтик, от осъзнатата потребност на комунистите за овладяване на неовладяното, но възможното, за изпълнение на възложеното, но не пределното. Повод даде отчетният доклад на партийното бюро. Но първопричината, корените се намират в политическата зрелост на партийното и стопанското ръководство, в боеспособността на първичната организация.

Digitized by Google

Д. Кузев, секретар на партийния комитет при комбинат „Мебел“: — За нашите първични организации е характерно единството. Демократизмът е добре развит. Комунистите не се занимават с дребнавости. От принципни позиции проявяват взискателност, критичност към всеки. Най-ценното е, че не гледат само какво правят другите, а обръщат внимание на собственото си поведение, на личното си участие в трудовия и обществения живот.

Тези думи на секретаря на комбинатския партиен комитет намериха покритие и в оценката на партийното бюро в отчетния доклад, и в изказванията на голяма част от комунистите на събранието, а те не бяха малко.

Ето самата оценка: „Повишава се демократичността в управлението на производството. С участието на комунистите на **по-високо равнище се издига работата на бригадните съвети и на общите събрания на бригадите.** Полагат се грижи и на дело се създават условия за повече творчество и самоинициативи в бригадите. Всичко това е положително, то води до укрепване на съзнателната дисциплина, до подобряване на взаимоотношенията, до един по-добър ред в завода...“

Още един пасаж: „През изминалите месеци на реда и дисциплината във всичките ѝ аспекти беше отделено достойно място. Тези проблеми бяха поставени неколкократно на вниманието на партийното бюро, на първичната организация, на трудовия колектив. В резултат на това имаме положително изменение в тази насока. Сега в бригадите, на работните места, по площадките се поддържа по-добър ред, на по-високо равнище са трудовата, технологичната и финансовата дисциплина. Все повече и повече колективите на бригадите изпълняват функциите на стопани на социалистическата собственост...“

На някой тези редове от доклада могат да прозвучат като декларация. Но в събранието единодушно беше становището, че реално е оценена обстановката в първичната организация и в трудовия колектив — обстановка ведра, творческа. Посочено е какво е направено, а то не е малко. Трудовият колектив години наред не знае неизпълнение на месечни и годишни планове. Нещо повече, през двете приключили години от осмата петилетка са поемали допълнителни задачи и са отчитали изпълнението им далеч преди крайния срок. Трудности от обективен и субективен характер непрекъснато са съпътствували производството, но с убедеността и решимостта си първичната организация е съумявала да ги преодолява.

Голямо внимание се отдели и на това, какво предстои да се направи и особено за подобряване на качеството на продукцията, тъй като над 80 на сто от нея се изнася на външния пазар. В това отношение бяха споделени приемливи идеи, бяха отправени и остри критични думи на точен адрес.

М. Енев: — Доста сме направили. Но така не можем да продължаваме. Налага се да направим завой. Преди всичко да подобрим работата си с кадрите. Новите работници да държим под око, да им помагаме. Когато отиваме на място, нещата тръгват по-добре. Въпросът за качеството разглеждаме в две насоки, от една страна, качеството на материалите, от друга — качеството, създадено от човешката ръка. Сега на второто обръщаме повече внимание, тъй като то е в наши ръце. Най-важното е да проявяваме непримиримост към слабостите. Те се допускат от незнание и от немарливост. Тревожи ни немарливостта, защото тя е свързана с дисциплината. Налага се да бъдем взискателни, първо, към себе си, после, към другите...

Digitized by Google

Ц. Генова: — Набиваме видите, не е правилно, но ще продължаваме да ги набиваме. Ръчният труд не е облекчен. Удряме с чуковете, масите са разклатени, могат и да паднат...

К. Шекова: — Някои машини не са настроени добре, дават отклонения...

Г. Гогов: — Обстановката в цеха, видът на помещенията не са добри, шумът е висок. Дисциплината е подобрена, но още може да се направи от ръководството, от всички ни, за да бъде по-висока...

Критичността и самокритичността на комунистите, проявени в събранието, говорят за тяхната висока съзнателност, принципност, чувство за отговорност, но и за развита вътрешнопартийна демокрация.

Разбира се, да отричаш, да отхвърляш онова, което пречи на нормалното развитие на колектива, е желано явление в живота на първичната организация и на самия колектив. То е източник на прогреса, то е движещата сила. Но винаги се налага да се има предвид и мярата в критиката. Защото, прекрачи ли се тя, отива се в нейната противоположност, от територията на демократизма има само една крачка до черногледството. Тук, за радост, такава опасност не застраши първичната организация. На много от повдигнатите въпроси, на отправените критични бележки компетентен, изчерпателен отговор даде Г. Папазов — директор на комбината. В неговите думи нямаше нито нотка от онзи назидателен тон, характерен за някои ръководители, които, застанали начело на колектива, понякога си въобразяват, че могат да стоят и над първичната организация. Вярно, той говори и за предстоящите задачи: за усвояването на новите изделия, за качеството на продукцията, изпращана в десетки страни на света, за насрещния план, за работата с новите работници, но не да ги възлага на комунистите и първичната организация, а да бъдат те информирани, да бъдат запознати, та всички заедно да могат в политическата, в организаторската си работа с хората да бъдат компетентни, да бъдат убедителни, да бъдат действително водеща сила.

●

Израз на вътрешнопартийната демокрация в първичната организация е **изборът на ново партийно бюро.** И в „Светлина“, и в „Средна гора“ събранията на първичните организации избраха комисии по проектосъставите. В разговор с някои участници в събранията възникна въпросът: комисиите не отнеха ли възможността на комунистите да издигат и отхвърлят кандидатурите за новите партийни бюра?

Няма основание да се съмняваме, че не са спазени принципите на вътрешнопартийната демокрация. Комисиите улесниха събранията в този важен момент. Председателите им направиха предложения, аргументирано посочиха качествата на кандидатите за новите партийни бюра и всички бяха избрани. Един естествен завършек на отчетно-изборно събрание на първична партийна организация, в която единството и сплотеността, единомислието и единодействието на партийните членове, обединени от една идеология и устремени към една обща цел, характеризират състоянието на нейния вътрешен живот.

В крайна сметка отчетните събрания на двете първични организации — в завод „Средна гора“ и при отделите на инженерно-техническите работници и администрацията на завода за осветителни тела

Digitized by Google

„Светлина“, можем да оценим като положителни с обсъжданите материали, с изказванията на голяма част от комунистите, с приетите резолюции.

На какво се дължи положителното в тях?

На първо място, на компетентното ръководство от страна на общинския и заводските комитети. В завод „Средна гора“ например и стопанските, и партийните дейци са политически изградени кадри. От участието им в събранието, от въпросите, които бяха отправени към тях, от отговорите, които дадоха, ясно се виждаше, че те не стоят над първичната организация, а са част от нея. И то не каква да е част, а активна, челна, която дава тон на принципност и взискателност, на отговорност и всеотдайност, на другарство и взаимопомощ, на критичност и самокритичност.

На второ място, на зрелостта и боеспособността на първичните организации. Тази зрелост и боеспособност пък са резултат от качествата на членския състав, на комунистите, които и с професионалното си майсторство, и с нравствения си облик служат за пример, водят след себе си безпартийните.

На трето място, на стила и методите на работа. При решаването на каквито и да са въпроси се търси колективният ум, опират се на възможностите на целия колектив.

Какво прави впечатление?

Разширяването на демократизма в първичната организация и в трудовия колектив не е самоцелно. Участието на всички трудещи се във всички етапи на управлението на производствения процес, на обществените дела е същностна черта на социализма. Не гръмки пропагандни фрази за правата на човека, каквито бълват разни западни пропагандни централи и техните духовни месии и меценати, а **пряко участие на хората в определянето на целите и в избора на средствата за тяхното претворяване в дела,** в задоволяването на насъщни материални, морални и прочее потребности на личността, на колектива. Ето положителното, което се откроява и утвърждава трайно във всекидневието на комунистите и безпартийните от тези организации.

Все по-тесни стават връзките на първичните организации с трудовите колективи, установяват се по-непосредствени контакти с трудещите се. **Расте ролята на бригадните съвети и на общите събрания,** търсят се и се зачитат мненията на трудещите се, откликва се на критичните им бележки и на предложенията им. В крайна сметка, повишава се активността на хората, засилва се позицията им в изпълнението на партийната политика.

Широкият демократизъм е онзи благодатен извор на инициативи и творчество, на дръзновения и всеотдайност, които раждат успехи. Разбира се, ако наред с актуалността и важността на проблемите, които се поставят на дневен ред, се обогати и усъвършенствува и подходът на партийното бюро — по обсъжданите въпроси да се внасят и варианти за избор на решения по тях, тогава хората ще проявяват още по-голяма заинтересованост, ще чувствуват вътрешна потребност и лична отговорност за крайния резултат, ще бъдат още по-активни.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ГОДИШНАТА РАВНОСМЕТКА

ПРАЗНИЦИ В ДЕЛНИКА

Рано следобед на този есенен ден в управлението на автостопанство — Попово е необичайно оживено. В неголямата зала влизат мъже, по-празнично облечени от друг път; чуват се подвиквания, приятелски закачки, уточняват се последните подробности пред началото на годишното събрание на първичната партийна организация. Някои още се бавят и секретарят Георги Николов се безпокои.

Взирам се в суровите лица, обветрени по пътищата на Поповския край, пък и не само по неговите пътища, нескрито вълнение владее всяко от тях. Мога да си обясня тези вълнения; нали комунистите очакват да чуят оценка за своята работа, за колектива, в който се трудят, за преките си ръководители и техния стил на работа и ръководството; друг е обзет от надеждата, че ще получи отговор на някакъв свой въпрос; трети — да използва високата трибуна, за да постави проблеми, чието решаване ще промени досегашното състояние, и се надява думата му да бъде чута, тъй като присъствуват и гости от окръжния комитет, от общинския партиен комитет, от стопанските организации. Затова може би годишното събрание на партийната организация е своеобразен празник в делника и делник в празника. Делничността, в смисъл на загрижен и задълбочен анализ на своите дела, започна с отчета на партийното бюро и продължи в изказванията.

За първи път се запознавам с работата на този колектив, впрочем докато пътувахме от Търговище за Попово инструкторът на окръжния комитет на партията Йосиф Горумов ме запозна с някои подробности, после в общинския партиен комитет ми разказаха още.

Смесеното автостопанство е едно от големите предприятия в общината. В него се трудят петстотин души и обстоятелството, че повечето от тях са мъже, оглавяват семейства, че доходите на тези хора са в преобладаващите случаи доходи на семействата, а настроението, социалният и психическият климат в предприятието най-често отзвучават в семейството и в рода, придобиват особен политически смисъл и оправдават едни по-големи социални грижи към него. Самият колектив е достоен за подобни по-големи грижи. Под ръководството на първичната партийна организация и нейната правилна кадрова политика от година-две са настъпили съществени количествени и качествени изменения в изпълнението на социално-икономическата програма. Ще изброя само онова, което е постигнато в повече над плана през деветте месеца на тази година: приходи — 539 хиляди лева, превозени товари — 26 хиляди тона, пътници — 187 хиляди, печалбата спрямо планувана та — 123 процента. Някои казват, че езикът на цифрите бил скучен. Ако перефразираме познатата поговорка за фактите и боговете, бихме казали: когато цифрите говорят, ние трябва да замълчим почтително или да присъединим своето възхищение. Изглежда не всяко сърце се трогва от цифрите на успеха. Така автостопанството е успяло да стане национален първенец за първото полугодие, събитие, което не се случва на година-две. По този случай получили преходно знаме, организирали са си тържество и много се надявали, че от стопанското обединение „Автотранспорт" — София някой ще се отбие при тях поне за една наздравица. Тъй си останали с надеждата.

Digitized by Google

РЕШАВАЩАТА КРАЧКА КЪМ УСПЕХА

В доклада на партийното бюро и в изказванията на комунистите от смесеното автостопанство — Попово бяха посочени редица благоприятни фактори, съдействуващи на успехите. Безспорно това е подобрената политическа и организаторска работа на стопанското ръководство, на успешно приложения икономически механизъм. Комунистът Иван Мущренов например, партиен групов отговорник, е помогнал да се внедри бригадната организация на труда в техния колектив, да се издигне на по-високо равнище работата на бригадния съвет, на бригадното събрание; по-справедливо се прилага коефициентът за трудово участие.

Един важен проблем бе на вниманието на всички — **социалистическата дисциплина и нейното по-нататъшно извисяване като основен фактор за повишаване качеството на всички дейности в автостопанството.** За да се стигне до оня връх — качеството на продукцията и услугите, всеки колектив, всеки трудово ангажиран човек трябва да направи тази решаваща крачка; без нея е немислимо движението към върха.

Комунистите виждаха социалистическата дисциплина в нейния сложен, комплексен характер, като единство от трудова и технологична дисциплина, финансова и планова, дисциплина на организацията и на контрола. И като нравствена дисциплина. С голяма отговорност отчетният доклад анализира всички страни на дисциплината в предприятието и нейното влияние върху качеството на резултатите от труда. Може би всичко това много точно изрази Кольо Георгиев, началник на автосервизната работилница: „Дисциплината се затегна, затегна и ето: със същите хора, със същите средства ние показахме повече — че можем, че станахме национални първенци".

Според него равнището на социалистическата дисциплина трябва да се поддържа на достигнатото равнище и се търсят пътища за понататъшното ѝ усъвършенствуване. Това е непременно условие, за да се поддържа качеството на транспортните услуги.

Взаимозависимостта между високата трудова и технологична дисциплина с високото качество на продукцията потърсиха и комунистите от окръжния селекционен център в Търговище. В отчета на партийното бюро се подчерта, че отделни страни на този проблем са били коментирани на партийни събрания през годината. Като оглеждаше своята работа, партийното бюро непрекъснато я измерваше с високите критерии на Националното съвещание във Варна; в отделни изказвания бе изразено становището: следва за в бъдеще не само да се воюва за тези високи критерии, но и да се помага на някои комунисти и други труженици да преодоляват самодоволството, равнището на старите критерии.

Особеното място и роля на селекционния център за развитието на животновъдството в Търговищки окръг повишава и ролята, значението и най-вече отговорността на всеки комунист от шестнадесетчлената първична партийна организация. Преди да отидем на събрание в станцията, някои другари в окръжния комитет на партията изказаха мисли, че това е малка организация, едва ли ще обогатим впечатленията си с нещо повече, а дума да не става и за нещо изключително. След като изслушах отчета на партийното бюро, остро критичен и към собствения стил на работа, и към стила на стопанското ръководство, мненията, критичните бележки и предложенията на комунистите, аз отново си помислих, че съществуват многочислени и малочислени партийни организации, а не големи и малки; подобно деление е измамно. Всяка партийна организация е достойна за задачите, които решава, и спрямо способността, вътрешната спойка и организира-

Digitized by Google

ност, спрямо качеството да представлява партията в трудовия колектив и колектива в партията — следва да се измерва нейният ръст. Така и тази малочислена организация бе повлияла на трудовия колектив от стотина души, бе го организирала така, че селекционната работа е помогнала в елитните кравеферми средната млечност да достигне 4000 литра, а на сто крави са получени 5 телета в повече спрямо миналата година; за предшествуващите девет месеца центърът е изпълнил задачите си по всички показатели. Комунистите спряха нашето внимание и на други успехи, но пресечната точка, кръстопътят на всички бе технологичната дисциплина: отнася се до подобряване на породния състав, до хранене на животните и използване на новата доилна техника, до подготовка на кадрите, особено изпълнителските. Анастас Ташев, директор на центъра, сподели, че задачите, поставени на Варненското съвещание, са разяснили на открито партийно събрание, приели са мерки за по-нататъшно повишаване на технологичната дисциплина, на качеството на труда. Партийното бюро е поставило поръчения на комунистите, които се изпълняват добре. За близо половин година станцията е помогнала да се подобри състоянието на младите животни, при повечето породи е постигнат прираст според нормативите, икономисани са материали и парични средства. Ангел Василев, шофьор, сподели: „Обстановката в колектива е ведра, тук работят добри специалисти. Дразни ме все още, че се допускат нарушения на технологичната дисциплина, правят се грешки в зоотехническия контрол, в маркировката". Стоил Христов изрази недоволството си от трудовата дисциплина в сектор „Овцевъдство". Всички очакваха от него и по-задълбочено самокритично вглеждане, тъй като той е и член на партийното бюро, и председател на комисията за народен контрол в станцията.

ПОЗИЦИЯТА

Още щом влязохме в залата, където щеше да се състои годишното събрание на първичната партийна организация в селекционния център в Търговище, в очите ни се наби писменият призив: „Комунистът трябва да отива на събранието с ясна позиция". Седнахме в очакване на доклада. Не скривам, завладя ме смущение, тъй като отчетът на партийното бюро щеше да докладва Райна Пенева, зоотехничка по професия, на длъжност главен специалист в сектор „Овцевъдство" и досегашна отговорничка по идеологическите въпроси. Мислех си за основния и изначален тон, който дава отчетът и със силата или безсилието на своя коментар влияе върху целия ход на събранието, поощрява или подтиска желанието за лично мнение, за лична позиция. Слушал съм доклади много умни и същевременно много скучни, които предизвикват себеподобни изказвания — красиви, логични и безстрастни. Приятно бяхме изненадани от подхода на партийното бюро — да направи задълбочена критика и на слабостите, и на успехите. За по-убедително един текстови фрагмент от доклада: „Намират се в нашата организация комунисти, които имат друго становище по даден въпрос, но поддържат мнението на директора и с това не помагат, а пречат за правилното решение... Да си признаем откровено, ние не обичаме да се критикуваме и да ни критикуват. Пример за това е и събранието в профгрупата при сектор „Животновъдство", на което решихме да приложим нов метод за оценка на дисциплината и качеството на работата. Никой не пожела да се самокритикува, искаха главният специалист да даде оценка за всеки, като се надяваха, че той всичко не е видял или ще пропусне нещо."

Спокойният делови и критичен тон продължи в цялостната оцен-

Digitized by Google

ка на едногодишната дейност на партийната организация, пренесе се в изказванията. В една от почивките секретарят на окръжния комитет на партията Петър Чакъров сподели с мен, че почти редовно през последните години присъствува на годишните отчети на тази организация, но за първи път градусът на критиката е вдигнат толкова високо.

Когато пътувах за Исперих, аз си мислех за въздействието, което оказва критичният, настъпателен подход на отчетния доклад върху активността в събранието. Може би с това трябва да си обясним и активното участие на комунистите от първичната партийна организация при културните институти в града в работата на годишното събрание. От тринадесет присъствуващи се изказаха единадесет. Всъщност тази организация е създадена, когато се формираха новите селищни системи, и обединява комунистите, работещи в културните институти. Тя няма единен основен колектив, а упражнява партийно влияние на множество колективи: читалището, работещите в киното, книжарниците, вестника, музея, радио-транслационния възел, картинната галерия и др. Това, което обединява усилията на комунистите тук, е общинската програма за естетическо възпитание на населението, родството на различните културни дейности. Според преценката на общинския партиен комитет организацията осъществява интересна дейност, тя помага на общинския партиен комитет да се обединят спрямо единни цели културните институти и да се сплотяват дейците на културата в общината; особено активна е нейната помощ в културно-просветното дело за преодоляване на битовия консерватизъм, съществуващ у част от населението на този край.

В партийната организация членуват най-изявените дейци на културата в града, те са ръководители на художествено-творчески състави и най-добри изпълнители. Под тяхно влияние или влияние на институтите, които те ръководят, са 500 самодейци, завоювали на последния фестивал 6 златни медала, 90 ученици се учат в музикалната и в балетната школа, историческият музей се радва на 700 посетители годишно. С истинско, неподправено апостолство и най-чист романтизъм е белязан работният ден на всеки един от тези комунисти. От няколко години се правят разкопки на Свещарската могила и на други места в селищната система, открити са няколко културни пласта от бита на тракийското племе гети, та и целият комплекс от мерки и бъдещи мероприятия е добил краткото название гетика. Комунистът Йордан Стефанов, уредник на музея, разказа за доброволния труд на много от комунистите в тяхната организация за развитие на програмата гетика. И вероятно, за да заинтересува и нас, гостите на събранието, разказа, че на същата Свещарска могила са пред откритие на тракийско светилище, не по-малко и по размери, и по значение от светилището в Делфи.

И тази малочислена организация си има своите големи проблеми, които ѝ пречат да осъществява по-пълно своето влияние за класово-партийното и естетическото възпитание на населението: ограничени субсидии на читалището, не достигат специалисти в културните институти, в 4 села липсват читалищни сгради и поради това в тях не е възможно да се организират прожекции на филми или концерти.

Мислите за ясната, борбена позиция за ефективно използване трибуната на годишното събрание ме връщат отново в първичната партийна организация, в смесеното автостопанство — Попово. Изказаха се десет души, от тях Христо Кирилов, Йордан Първанов, Никола Георгиев, Сабри Феймов направиха оценка на своя принос, за да бъдат изпълнени социално-икономическите задачи на колектива. И тук основен подтик даде отчетът на партийното бюро. Критичните изводи и оценки бяха точно адресирани, като че ли нищо и никой не беше по-

Digitized by Google

ност, спрямо качеството да представлява партията в трудовия колектив и колектива в партията — следва да се измерва нейният ръст. Така и тази малочислена организация бе повлияла на трудовия колектив от стотина души, бе го организирала така, че селекционната работа е помогнала в елитните кравеферми средната млечност да достигне 4000 литра, а на сто крави са получени 5 телета в повече спрямо миналата година; за предшествуващите девет месеца центърът е изпълнил задачите си по всички показатели. Комунистите спряха нашето внимание и на други успехи, но пресечната точка, кръстопътят на всички бе технологичната дисциплина: отнася се до подобряване на породния състав, до хранене на животните и използване на новата доилна техника, до подготовка на кадрите, особено изпълнителските. Анастас Ташев, директор на центъра, сподели, че задачите, поставени на Варненското съвещание, са разяснили на открито партийно събрание, приели са мерки за по-нататъшно повишаване на технологичната дисциплина, на качеството на труда. Партийното бюро е поставило поръчения на комунистите, които се изпълняват добре. За близо половин година станцията е помогнала да се подобри състоянието на младите животни, при повечето породи е постигнат прираст според нормативите, икономисани са материали и парични средства. Ангел Василев, шофьор, сподели: „Обстановката в колектива е ведра, тук работят добри специалисти. Дразни ме все още, че се допускат нарушения на технологичната дисциплина, правят се грешки в зоотехническия контрол, в маркировката". Стоил Христов изрази недоволството си от трудовата дисциплина в сектор „Овцевъдство". Всички очакваха от него и по-задълбочено самокритично вглеждане, тъй като той е и член на партийното бюро, и председател на комисията за народен контрол в станцията.

ПОЗИЦИЯТА

Още щом влязохме в залата, където щеше да се състои годишното събрание на първичната партийна организация в селекционния център в Търговище, в очите ни се наби писменият призив: „Комунистът трябва да отива на събранието с ясна позиция". Седнахме в очакване на доклада. Не скривам, завладя ме смущение, тъй като отчетът на партийното бюро щеше да докладва Райна Пенева, зоотехничка по професия, на длъжност главен специалист в сектор „Овцевъдство" и досегашна отговорничка по идеологическите въпроси. Мислех си за основния и изначален тон, който дава отчетът и със силата или безсилието на своя коментар влияе върху целия ход на събранието, поощрява или подтиска желанието за лично мнение, за лична позиция. Слушал съм доклади много умни и същевременно много скучни, които предизвикват себеподобни изказвания — красиви, логични и безстрастни. Приятно бяхме изненадани от подхода на партийното бюро — да направи задълбочена критика и на слабостите, и на успехите. За по-убедително един текстови фрагмент от доклада: „Намират се в нашата организация комунисти, които имат друго становище по даден въпрос, но поддържат мнението на директора и с това не помагат, а пречат за правилното решение... Да си признаем откровено, ние не обичаме да се критикуваме и да ни критикуват. Пример за това е и събранието в профгрупата при сектор „Животновъдство", на което решихме да приложим нов метод за оценка на дисциплината и качеството на работата. Никой не пожела да се самокритикува, искаха главният специалист да даде оценка за всеки, като се надяваха, че той всичко не е видял или ще пропусне нещо."

Спокойният делови и критичен тон продължи в цялостната оцен-

Digitized by Google

ка на едногодишната дейност на партийната организация, пренесе се в изказванията. В една от почивките секретарят на окръжния комитет на партията Петър Чакъров сподели с мен, че почти редовно през последните години присъствува на годишните отчети на тази организация, но за първи път градусът на критиката е вдигнат толкова високо.

Когато пътувах за Исперих, аз си мислех за въздействието, което оказва критичният, настъпателен подход на отчетния доклад върху активността в събранието. Може би с това трябва да си обясним и активното участие на комунистите от първичната партийна организация при културните институти в града в работата на годишното събрание. От тринадесет присъствуващи се изказаха единадесет. Всъщност тази организация е създадена, когато се формираха новите селищни системи, и обединява комунистите, работещи в културните институти. Тя няма единен основен колектив, а упражнява партийно влияние на множество колективи: читалището, работещите в киното, книжарниците, вестника, музея, радио-транслационния възел, картинната галерия и др. Това, което обединява усилията на комунистите тук, е общинската програма за естетическо възпитание на населението, родството на различните културни дейности. Според преценката на общинския партиен комитет организацията осъществява интересна дейност, тя помага на общинския партиен комитет да се обединят спрямо единни цели културните институти и да се сплотяват дейците на културата в общината; особено активна е нейната помощ в културно-просветното дело за преодоляване на битовия консерватизъм, съществуващ у част от населението на този край.

В партийната организация членуват най-изявените дейци на културата в града, те са ръководители на художествено-творчески състави и най-добри изпълнители. Под тяхно влияние или влияние на институтите, които те ръководят, са 500 самодейци, завоювали на последния фестивал 6 златни медала, 90 ученици се учат в музикалната и в балетната школа, историческият музей се радва на 700 посетители годишно. С истинско, неподправено апостолство и най-чист романтизъм е белязан работният ден на всеки един от тези комунисти. От няколко години се правят разкопки на Свещарската могила и на други места в селищната система, открити са няколко културни пласта от бита на тракийското племе гети, та и целият комплекс от мерки и бъдещи мероприятия е добил краткото название гетика. Комунистът Йордан Стефанов, уредник на музея, разказа за доброволния труд на много от комунистите в тяхната организация за развитие на програмата гетика. И вероятно, за да заинтересува и нас, гостите на събранието, разказа, че на същата Свещарска могила са пред откритие на тракийско светилище, не по-малко и по размери, и по значение от светилището в Делфи.

И тази малочислена организация си има своите големи проблеми, които ѝ пречат да осъществява по-пълно своето влияние за класово-партийното и естетическото възпитание на населението: ограничени субсидии на читалището, не достигат специалисти в културните институти, в 4 села липсват читалищни сгради и поради това в тях не е възможно да се организират прожекции на филми или концерти.

Мислите за ясната, борбена позиция за ефективно използване трибуната на годишното събрание ме връщат отново в първичната партийна организация, в смесеното автостопанство — Попово. Изказаха се десет души, от тях Христо Кирилов, Йордан Първанов, Никола Георгиев, Сабри Феймов направиха оценка на своя принос, за да бъдат изпълнени социално-икономическите задачи на колектива. И тук основен подтик даде отчетът на партийното бюро. Критичните изводи и оценки бяха точно адресирани, като че ли нищо и никой не беше по-

Digitized by Google

щаден. Критичното острие бе насочено към главните проблеми, към това кое им съдействува и кое им пречи; изказванията с малки изключения също се извисиха над личните проблеми и дребнотемието. Явно бе, че в тази организация е създадена обстановка за критика и за търпимост към забележките на комунистите, макар те да бъдат и по-остри, че личното мнение и личната позиция са получили възможност за широка изява.

ПОТРЕБНА И НЕДООЦЕНЕНА

В изказването си Иван Ласков, зоотехник в селекционната станция по животновъдство в Търговище, подчерта, че идеологическата работа в тяхната организация би могла да се обогати повече; специалистите от станцията имат широк достъп до филиалите на аграрно-промишлените комплекси, почти ежедневно са в контакт с пастири, доячи, техници, шофьори и биха могли да бъдат добри агитатори. Той повдигна един важен въпрос — за организираното идеологическо въздействие, съчетано с идеологическата инициатива на всеки комунист, за да бъде разяснявана навреме актуалната политика на партията.

Всъщност идеологическата работа намери място в отчетите на партийните бюра. В автостопанството в Попово тя по-успешно се е свързвала с практическите задачи на трудовия колектив, дейна е била масово-политическата работа при приемане на насрещния план; по-добре са преминали практическите занятия в партийната учебна година; предложенията и препоръките, направени от слушателите, са помогнали на стопанското ръководство да подобри организацията и дисциплината в колектива.

Безспорно и за успехите в останалите две първични партийни организации принос имат по-целенасочената идеологическа работа през годината, порасналият опит на идеологическите кадри.

И все пак не може да не ни смути традиционалният подход, познатият отчетнически маниер спрямо реалния принос на идеологическата работа в общото политическо и социално израстване на трудовия колектив; бавно се преодоляват стериотипът и шаблонът да се стеснява идеологическата работа до партийната учебна година и нагледната агитация, почти се оставя без внимание нейната качествена страна, доколко и как тя се усъвършенствува спрямо изискванията на Дванадесетия партиен конгрес да бъде духовна връзка между партията и трудещите се, как съдействува тя за формиране на активна жизнена позиция у комунистите. Очевидно помощта на общинските партийни комитети и отделите „Пропаганда и агитация“ на окръжните комитети е трябвало да бъде по-близка, по-конкретна, за да се издигне анализът на идеологическата работа в първичните партийни организации на потребната висота.

ВЕЧНИТЕ ТЕМИ

В много партийни организации и трудови колективи съществуват теми, да ги наречем „вечни“. Те съществуват наред с новите задачи, една кампания идва и отминава, а те си остават, влачат се в дневния ред на събранията, непрекъснато са на вниманието на комунистите. Тези „вечни“ теми за колектива на автостопанството в Попово са: кога най-после ще бъдат направени стол за работниците и автомивка за колите, кога ще се разшири градската автогара и някои други проблеми на битовото устройство. За кой ли път вече партийното бюро поставя тези въпроси да бъдат решени. То не може да ги отмине, да ги премълчи, защото не са обикновени битови въпроси, а таят в себе си политически характер, тъй като се отнасят до основни страни от производствения бит на хората, а оттам се отразяват зле върху качество-

Digitized by Google

то на транспортните услуги. Почти всички от комунистите, които се изказаха, отделиха внимание на тези въпроси. Подобно на древния римски сенатор Катон, който е завършвал речите си с една и съща сентенция — Картаген да бъде разрушен, така и на това отчетно събрание всеки разказваше за своите проблеми, а накрая завършваше: „Все пак смятам, че трябва в скоро време да се построят стол и автомивка".

Тази история си има и своя предистория. Близо две петилетки колективът очаква, че ще започне строителство на собствена автобаза. През седмата петилетка отпуснали средства, но тогава не се намерил строител, сега строителят е в готовност, ала пари не се отпускат. Както преди тридесетина години, хората я карат на сухоежбина, докато в редица сродни предприятия за шофьорите са организирани подвижни столови с топла храна. Автостопанството притежава близо двеста товарни автомобила, автобуси, товарни и леки таксита, а не притежава собствена автомивка, изпросват си, откъдето намерят. И ако строителството е трудно дело, то какво пречи, та не се отпускат исканите две щатни бройки за касиерки на автогарата в Попово. През тази автогара дневно преминават 10—12 хиляди пътници; и за да си вземе билет във върховите моменти, на човек му се налага да се реди на опашка половин час, мнозина пропускат своя автобус и се създава впечатление за лоша организация на работата. Към тези любопитни факти бихме прибавили още по-любопитни: за 30 години този колектив е получил от общинския народен съвет три апартамента, значи на всеки десет години по един; окръжният съвет на профсъюзите е „по-щедър", отпуска по 15 карти годишно. Може би в Попово не се строят жилища или окръжният съвет на профсъюзите случайно е недогледал, но не завиждаме на партийния секретар или на председателя на профкомитета, когато трябва да отчитат програмата за социалното развитие на колектива.

Към този проблем бихме прибавили още един — за ролята, мястото и отговорността на присъствуващите гости от партийните комитети, от стопанските и обществените организации. Така на отчетните събрания от 1979 г. насам са присъствували: Любен Петков, директор на Автокомбината в Омуртаг, Николай Ангелов, от окръжния комитет на БКП, Ради Атанасов, заместник-председател на общинския народен съвет, Михаил Недев, началник на районното управление на МВР, Иван Димитров и Вергил Петров, заместник-директори на Автокомбината в Омуртаг. Предполагаме, всеки си е записвал критичните бележки за стола, за автомивката и другите битови неуредици, но след тяхното заминаване не са настъпвали социални изменения.

Очевидно налага се да се измени представата за госта на годишното събрание. Неговото място в президиума на събранието не е толкова привилегия или представителство, колкото задължение. Понякога съществуват противоречия, които не могат да се преодолеят за една година, но е крайно неоправдано едни и същи проблеми да спъват крачката на един колектив, доказал своите трудови възможности. Гостът на събранието трябва да се бори за следа след своето посещение, за промяна, за преодоляване на слабостите, за които е научил.

На тазгодишното отчетно-изборно събрание в автостопанството присъствуваха: Евтим Кръстев, председател на окръжния народен съвет в Търговище, Христо Стоянов, първи секретар на общинския комитет на партията в Попово, Любен Бакърджиев, директор на Автокомбината в Омуртаг и представител на стопанското обединение „Автостранспорт". Да се надяваме, че това авторитетно представителство ще доведе и до авторитетни промени.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ

Като най-сложна социална дейност и висша форма на социално управление, политическото ръководство се нуждае от непрекъснато усъвършенствуване, за да бъде винаги в съответствие с обективните закономерности на общественото развитие и да осигурява правилно функциониране на сложния обществен организъм.

От ръководните партийни органи, от партийните кадри днес се изисква многостранна теоретична подготовка, за да вникват в същността на развиващите се социални явления и процеси. Само на тази основа те могат да разкрият връзката на интересите на трудещите се с обективния ход на общественото развитие и да ги мобилизират и организират за активна преобразуваща дейност. От степента на подготовка на ръководните кадри, от умението им да осъществяват компетентно партийно ръководство на системата за социално управление зависи в най-голяма степен постигането на трайни резултати в изграждането на реалния социализъм.

Всеки ръководител, всеки политически деец може да се реализира пълноценно само ако има необходимата за изпълнението на неговите ръководни функции организационна култура. За партийните органи и кадри тя има своеобразна специфика, обусловена от социалната им роля. Особеното е в това, че трудът на партийния работник е обществено необходим труд за осигуряване на единомислие и единодействие на комунистите и чрез тях на всички останали трудещи се, за осигуряване еднопосочност на действията на органите за социално управление. В организационната култура на партийния работник има заложен умножаващ ефект с широко социално отражение, от нея в голяма степен зависи ефективността от дейността на цялата социална система.

Организационната култура като понятие е сложна и многостранна по съдържание. Тя отразява особеностите на характера на партията, на нейната роля и социални функции, на закономерностите на развитието ѝ и е предпоставка за ефективност и качество на партийната дейност.

Партийните работници трябва да формират в себе си богата организационна култура: специална подготовка, висока степен на знания за актуалните социално-икономически процеси, за мястото, ролята, функциите, принципите и нормите на вътрешнопартиен живот и уме-

Тази статия бе дадена за печат, когато авторът ѝ другарят Георги Георгиев, тогавашен втори секретар на ОК на БКП — Варна, бе избран за първи секретар на ОК на БКП — Стара Загора.

Digitized by Google

ние да се приложат тези знания в живота, да се използват такива методи, форми и средства на въздействие върху трудещите се, които осигуряват непрекъснато развитие на обществото. Организационната култура е диалектическо **единство на компетентност и организираност**, на знание и целенасочено действие за качествена промяна на съществуващите явления, процеси, връзки, взаимоотношения.

Повсеместният подход за високо качество, под знака на който се осъществява сега цялата партийна дейност, за партийния апарат означава **качество на ръководния и управленческия труд, култура на труда, осигуряваща постигане на висока ефективност на социалната система.**

Съдбата на новия подход за повишаване на качеството, възприет от Централния комитет на БКП в подготовката на Националната партийна конференция, зависи преди всичко от ръководните партийни органи и кадри. Тяхната готовност за промяна, бързината на овладяване на политическите, идеологическите, икономическите, организационните аспекти на този жизнено важен проблем е определяща и решаваща за степента на промяна в другите ръководни органи.

На Националното съвещание във Варна др. Тодор Живков посочи като положителен пример работата в подотрасъл „Корабостроене" по подобряване на качеството.

Какво е характерно за подхода на ръководните кадри от корабостроенето? Преди всичко това, че е системен, програмно-целеви и комплексен.

Постигната е комплексност на контрола по качеството през целия цикъл на изграждане на кораба: проектиране, техническа подготовка на производството, машиностроителен тил, производство, изпитания и експлоатация. Осигурени са трайни непрекъснати връзки и активно взаимодействие с научните звена, обслужващи корабостроенето: Института по корабостроене, Института по хидродинамика, Електронноизчислителния център и др., което позволява да се следят качествените параметри на изделията още в процеса на научното обслужване и създаването им.

Ръководните кадри в корабостроителния комбинат „Г. Димитров" под ръководството на партийния комитет от началото на петилетката работят по перспективна комплексна програма за качеството. Ежегодно тя се актуализира, в нея се включват новите разработки, които са сърцевина на насрещния план и инженерния проект. Създаден е инструментариум за изпълнение на тази програма, главното в който са системата за управление на качеството, методиката за анализиране причините за дефекти и брак, ежеседмичният ден на качеството и др. По-пълно и резултатно се използват икономическите стимули и санкции. По-конкретно и непосредствено ръководните кадри и специалистите оказват помощ и контрол в производствения процес. Осъществява се резултатна координация на всички органи и организации за цялостно ресурсно осигуряване на качеството на съвременно световно равнище.

Резултатната работа в комбинат „Г. Димитров" по качеството е постигната на основата на многостранна, последователна, достигаща до всеки член на колектива партийно-политическа и организаторска работа. Партийният комитет и първичните партийни организации усилено работят за формиране на ново отношение към качеството и на първо място да издигат авторитета, авангардната роля на комуниста и неговия личен пример като политически зрял, отговорен стопанин за качеството на продукцията на завода. Постигнати са успехи в укрепване на партийното ядро в отдели и звена на комбината, непосредствено свързани с качеството. Създават се условия за повишаване квалификацията на специалистите. Вниманието на комбинатския партиен коми-

Digitized by Google

тет е насочено към това — на ръководни длъжности да се издигат кадри с необходимата подготовка. Създадена е постоянно действуваща школа за обучение на ръководителите на цехове с помощта на АОНСУ — филиал Варна. Интерес предизвика подготовката и провеждането на теоретико-практическата конференция за нравствените качества на ръководните кадри. Всеки четвърти работник на комбината се обучава в професионално-учебния център и повишава разряда си. Конкурсите-състезания за най-добър млад работник в професията се превърнаха в школа за квалификация, за високо качество.

Задълбоченото изучаване, повсеместното разпространяване и утвърждаването на опита на корабостроителите след съвещанието се превърнаха в първостепенна наша организаторска и политическа задача. Бюрото и отделите на окръжния комитет на БКП, общинските и заводските партийни комитети набелязаха поредица от мерки. Организирано беше посещение в предприятията на корабостроенето за запознаване с опита на място, отпечатани бяха материали в помощ на партийните органи, проведе се обучение с участието на актива от общините.

Изминалият период, извършената целенасочена работа дават основание да оценим, че в окръжната партийна организация се подхожда по-конкретно, по-задълбочено, създадени са предпоставки за повишаване качеството на труда и на произвежданата продукция. Повсеместно действуват системи за управление на качеството в предприятията. Утвърдиха се на практика териториалните системи за управление на качеството в общините. Създава се ново отношение в партийните административно-стопански и обществени кадри по проблемите на качеството.

Пример за наличието на висока организационна култура, за политически подход е конкретната работа на комбинатската партийна организация и партийния комитет на комбината за дизелови двигатели „Васил Коларов“ по особено актуалния и важен за момента социален проблем, поставен от Дванадесетия конгрес на партията — за стопанина, за социалистическото стопанисване, непосредствено свързано с усъвършенствуване качеството на труда и на продукцията.

Задълбочената, многостранна идеологическа и организаторска работа на партийния комитет, на първичните партийни организации създава благоприятна атмосфера на творчество и инициатива. За всеки работник, служител, ръководител проблемът за ролята, правата и отговорностите на колектива — стопанин за ефективно използване, умножаване и развитие на социалистическата собственост, стана осъзнат личен проблем, измерител на активната му позиция. Всеки втори член на колектива на комбината през изтеклата година, в която се породи инициативата, е предложил идея, път за решаване на проблема. Под ръководството на партийния комитет се проведоха разговори в партийните групи, в бригадите, индивидуална работа с всеки работник. Появи се качествено нов момент в практиката на комбината — колективното наставничество. Досега 71 бригади от нов тип са поели на социалистическо стопанисване основни производствени фондове за близо 25 милиона лева. Бригадите имат отговорното право да актуализират плановете си ежемесечно, да вземат активно участие в реконструкцията и модернизацията на производствената и социалната база, в естетизацията на работната среда.

Подходът на партийния комитет се характеризира с това, че започна с изясняване на политическите, идеологическите, икономическите аспекти на проблема за стопанисване. Обогати съдържанието на идеологическата работа, тя се пренесе в най-малкия колектив, създаде се атмосфера на инициатива и творчество, у всеки работник и ръководител се формира ясна позиция и чувство за стопанин. След създаване-

Digitized by Google

то на бригадните технически съвети стопанисването започва от проекта, чертежа, организацията на работа, ежемесечното актуализиране на плана и неговото качествено изпълнение. Може да се каже, че промените започнаха с активна и успешна работа за промяна на съзнанието на работниците и специалистите.

Резултатите от този подход са показателни. За 1982 г. коефициентът на използване на оборудването е нараснал с 10 процента, престоите са намалени с 247 000 машиночаса, планът за годината се изпълни 105 процента, а обществената производителност на труда достигна 130 процента спрямо 1981 г. За първи път всички бригади изпълниха годишните си планове, а 240 работници завоюваха правото на собствен качествен щемпъл.

Успешното решаване на сложните и мащабни задачи, които животът поставя, е в пряка зависимост от равнището, качеството и ефективността на партийната работа. Поради това окръжният комитет и неговото бюро полагат системни грижи за издигане на нейното научно равнище, за усъвършенстване на формите и съдържанието ѝ, за увеличаване направляващата и преобразуващата ѝ роля. Необходимостта от разширяване на **научността** в нашата работа е продиктувана и от динамичното развитие на Варненски окръг в годините след историческия Априлски пленум на Централния комитет на БКП от 1956 г. Във Варненски окръг бе извършена висока степен на концентрация и специализация на промишленото производство. Относителният дял на неговите структуроопределящи подотрасли — тежка химия, машиностроене, електроника и енергетика, достига 60 на сто от промишлената продукция.

Икономическото и социалното развитие на окръга се съчетават с дълбоки демографски изменения. За този период населението на окръжния град нарасна 4 пъти. Всичко това изисква ръководство на високо съвременно равнище.

Ето защо **научността** не е самоцел в нашата работа, а е непосредствено свързана с практическото реализиране на задачите и придобива все по-съществена значимост.

С това разбиране ръководството на окръжния комитет на партията подхожда към най-пълното и задълбочено изясняване на задачите, за да могат те добре да се осмислят, да се превърнат в лично убеждение, в стил на действие на кадрите и партийните ръководства.

Такава е основната задача, която стои и пред създадените помощни научни звена към партийните комитети — Научния център по партийно-организационните въпроси и Съвета по идеологическите проблеми към окръжния комитет на БКП, дома за политическа просвета, партийните кабинети. В тях са включени над 100 души научни работници от филиала на АОНСУ — Варна, висшите учебни заведения, научните институти, партийни и други кадри, имащи солидна теоретична подготовка и богат практически опит. Чрез използването на изследователски, теоретико-методически, експертно-консултативни средства и форми на дейност те съдействуват на комитетите и кадрите за повишаване на научността, качеството и резултатността на партийно-организационната и идеологическата работа.

В изпълнение постановките на Дванадесетия партиен конгрес окръжният комитет на партията насочи усилията на сътрудниците на Научния център, на Съвета по идеологическите въпроси и на партийните кабинети към научно-приложни изследвания и разработки за решаване на някои основни практически проблеми, залегнали в нашата комплексна програма. Утвърди се практиката разработките на Научния център органически да се свързват с един от актуалните проблеми, по които се готви пленум. Така бяха изследвани проблемите, свързани с

Digitized by Google

по-нататъшното издигане ролята на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи, за развитие на вътрешнопартийната демокрация и укрепване на партийната дисциплина, за разгръщане на критиката и самокртиката, за повишаване организационната култура на партийния работник и др.

На комбинатско, районно, общинско и окръжно равнище бяха проучени съдържанието и критериите за ефективност на партийно-организационната дейност и проведени научно-практически конференции. Въз основа на проучванията се разработи система от критерии и показатели за оценка ефективността на партийно-организационната дейност в условията на новия икономически подход.

На нашата партия винаги е бил присъщ новаторският научен подход както към социално-икономическото строителство, така и към проблемите на вътрешнопартийния живот.

Конкретен израз на този подход са материалите на XII партиен конгрес и новите теоретически разработки и практически подходи, развити от др. Т. Живков след конгреса. За тяхното по-пълно усвояване окръжният комитет на партията проведе научно-практическа конференция по двутомника на др. Т. Живков „За априлската линия" и тридневен семинар-обучение с партийно-организационните и идеологическите кадри.

С помощта на сътрудници на Научния център и от филиала на АОНСУ — Варна бяха проведени проучвания за съвременните педагогически и психологически изисквания към партийните и ръководните кадри като организатори в условията на повсеместна интензификация. Разработена беше и примерна методика за оценка на личностните качества на ръководните кадри.

Наскоро като етап от подготовката на предстоящо пленарно заседание Научният център обсъди някои теоретически проблеми за ролята и мястото на народните съвети за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация.

За издигане научното равнище на идеологическата работа в окръжната партийна организация съдействува и изграденият научно-методически орган — Съветът по идеологическите въпроси. Той проучва и разработва специфични въпроси и проблеми на идеологическата дейност в окръга. Така през 1982 г. бяха направени изследвания и обсъдени на сесия, а по-късно и на пленум проблемите на идеологизацията на обслужващата сфера в окръга.

Увеличи се приносът на партийните кабинети при провеждането на научно-практически и теоретико-приложни конференции по проблемите на партийно-организационната и идеологическата работа като една от сполучливите и изпитани форми за изследване и обмяна на положителния опит. Така например в Белослав изследваха проблема за челния опит; в комбината „Г. Димитров" организираха научно-практическа конференция — „Стопанският ръководител — политически деец", учрежденската партийна организация при окръжното управление на МВР — „Професионалната деформация и мерки за нейното преодоляване".

Комбинатската партийна организация на Стопанския химически комбинат — Девня организира научно-практически конференции за творчеството в пропагандистката дейност; социологически изследвания за текучеството на кадрите; снимка на работното време; анкета с пътуващите работници за формите на политическа работа с тях. В партийните организации на район „Варненска комуна" беше заложен експеримент и изведен опит „За дейността на първичната партийна организация в условията на новия икономически подход".

Грижа на окръжния комитет на партията е да се осигури научна помощ в непосредствената практическа работа на партийните органи и

Digitized by Google

организации, на кадрите. Затова засилваме непосредственото участие на отделни научни работници в работата на общинските, районните, заводските и други партийни организации. Така общинският партиен комитет в Провадия успешно експериментира свой модел за регулиране на социалния и качествения състав и работата с младите комунисти. Впоследствие бюрото на окръжния комитет на БКП намери за целесъобразно техният опит да се внедри в окръжната организация.

Другото направление, в което насочваме научното ръководство на партийните органи и организации, е подготовката на тематичните планове и самото обучение на кадрите в различните форми. Научни работници и специалисти, партийните кабинети оказват методическа помощ при разработването на плановете за обучение, осигуряват лекции, ръководят семинари и практически занятия, разработват активни форми за обучение, свързани с непосредствените задачи на съответните звена.

Ръководството на окръжния комитет на партията разгледа направеното след XII конгрес на БКП за научното обслужване на партийните органи и организации в окръга като положително начало, което ние ще обогатяваме и развиваме. Тук виждаме и много нерешени въпроси: не винаги успяваме да осигурим необходимата научна и приложна информация за кадрите; разработват се материали, които в недостатъчна степен служат на практиката; в някои организации съществува самоцелност при изучаване на положителния опит, недостатъчно ефективни са системата и механизмите за неговото разпространяване и внедряване.

●

Организационната култура на партийните кадри добива реални измерения в умелото съчетаване на вярната политическа линия с умелата организаторска работа в изпълнение на взетите решения.

Организацията на изпълнението е онзи мощен мултипликатор, който по думите на В. И. Ленин спомага за превръщане на идеите в материална сила. Действен партиен орган е само този, който съумява в подходяща форма своевременно и точно да твори, да трансформира задачите, да ангажира вниманието на широк актив.

Ефективността от труда на партийния апарат се измерва с политическата зрелост и социалната активност на колективите. Поради това окръжният комитет на БКП и другите партийни органи в окръга проявяват стремеж да се създава предварително осмислена, планирана и последователно осъществявана организация на изпълнението, водеща до реални практически резултати. Как подходихме ние например, за да изпълним решенията на окръжния комитет за по-нататъшно издигане работата с ръководните кадри в светлината на изискванията на XII конгрес на партията.

Предварителната подготовка беше използвана за задълбочено вникване в състоянието на кадровия състав на окръга във всички области на обществено-икономическия, политическия и духовния живот, за осмисляне на партийната работа с кадрите: организирахме социологическото изследване и комплексните проверки; разговори, конференции, съвещания в общинските партийни комитети; анализи и оценки на този проблем с практическа насоченост за бъдещата работа.

В пленарното заседание на окръжния комитет се отчетоха редица положителни изменения, осъществени през този почти двегодишен подготвителен период. С приетата програма за работа с кадрите до 1990 г. се даде насоката за по-нататъшни качествени промени.

В изпълнение на тези решения ние проведохме инструктажи и обу-

Digitized by Google

чение на актива, публикувахме поредица от материали. Организирахме посещение на място във всяка община; срещите и разговорите ни бяха делови, обобщихме резултатите, анализирахме и преценихме положителния опит на всяка община, спряхме се на основните слабости.

По-късно организирахме срещи на ръководството на окръжния комитет на партията с окръжния народен съвет, с окръжните ръководства на обществените организации. С участието на широк кръг активисти бяха разработени системи и програми за работа с кадрите в отделните трудови колективи. Завърши съставянето на цялостна система за обучението на кадрите на всички нива и сфери.

По-успешна е и работата в окръжната партийна организация с резервните кадри. Може с увереност да се каже, че формалният подход в подбора на резервните кадри беше в голяма степен преодолян, бюрото на окръжния комитет създаде система за строга последователност в тяхната реализация. Представителите на работническата класа намериха своето достойно място в трите ешелона на кадровия резерв. Заведени бяха на отчет и се извърши полезна и конкретна работа по задържането и връщането в малките селищни системи на местни кадри. На системен отчет са комсомолските кадри, учащите се във висши и полувисши учебни заведения. Отчитайки необходимостта от точна, подробна информация и от задълбочено вникване в областта на кадровата дейност на партийните комитети и в първичните партийни организации, беше извършена сериозна работа за осъвременяване на документацията за резервни кадри.

Процесът на усъвършенствуване работата с кадрите продължава. На основата на опита на Русенската окръжна партийна организация експериментирахме конкурсното и изборното начало в 21 по-големи комбинати и предприятия. Досега в окръга са проведени над 350 конкурса и обявени още около 50. Постигнатите резултати показват, че в окръга е преодоляна психологическата бариера. Утвърждава се демократизмът в подбора на кадрите.

Нашият подход в организацията за изпълнение решенията на пленума доведе до определени практически резултати. Още в началото на септември ние имахме пълна яснота за необходимостта и възможността от промени в съставите на изпълнителните комитети, на кметствата. В общата характеристика на кандидатите настъпи чувствително подобрение. Значително намаляха предложенията за кметове с основно образование. Нарасна делът на младите съветници, на работниците и на кооператорите. Като цяло образователното равнище, организационният и полтическият опит, зрелостта на кандидатите за съветници са чувствително подобрени.

С по-голяма взискателност и при по-добро познаване на актива уточнихме кадровите въпроси, свързани с годишните отчетно-изборни събрания и конференции. По всички качествени показатели за партийните секретари е постигнат по-висок ръст.

Сега в кадровата работа на окръжната партийна организация на основата на подобреното качество на получаваната и анализирана информация се правят по-точни изводи, предприеманите мерки са в по-пълно съответствие с нарасналите потребности от добре подготвени кадри, с авторитет, с богата култура и организационен опит.

Digitized by Google

НАСОКАТА

Една от конкретните задачи, поставена на Националното съвещание във Варна, е партийните организации да създадат и създават непрекъснато атмосфера за задълбочено и творческо, конкретно проучване на въпросите на качеството. От нея произтичат две основни изисквания: едното е насочено към вътрешната дейност на партийната организация, чрез която тя поддържа собственото си равнище на висотата на задачите на съвременния етап; другото се отнася за качеството на дейността, чрез която тя осъществява ръководната си роля в трудовия колектив. Разделянето на двата вида дейности е условно. На практика те са две диалектически свързани страни на единния обективно необходим процес — непрестанното повишаване на ръководната роля на партията. Тази закономерност на общественото развитие изисква непрестанни грижи за качеството на вътрешнопартийния живот. Това е неотменно, жизнено необходимо направление, без което нито една партийна организация не би била в състояние да изпълнява уставното си предназначение на политически ръководител и първообраз на трудовия колектив. Казано с други думи, качеството на вътрешния живот на една партийна организация определя качеството на осъществяваната от нея ръководна роля.

Насоките, очертани от др. Тодор Живков на Националното съвещание във Варна за комплексно решаване на проблема за коренно подобряване на качеството, можем да отнесем и към двете направления на партийната дейност. В своето единство партийната дейност има многостранни проявления, но тя не е и не може да бъде самоцелен набор от мероприятия. Количеството доказва наличието на движение, а неговата посока се определя от качеството. Стремежът към него води до саморазвитие, усъвършенствуване. То отрича застоя, поражда чувство за неудовлетвореност, подтиква към достигане на нови висоти.

Борбата за високо качество подлага на сериозно изпитание възможността на всяка партийна организация да бъде опора на своите членове да носят високо званието „Комунист". Чрез целенасочена, правилно организирана и осъществявана дейност, с повишена взискателност, критичност и отговорност първичната партийна организация трябва да изведе всеки комунист на предните позиции за реалното осъществяване на целта. С това изискване на Дванадесетия партиен конгрес е съобразена програмата на комбината за дизелови двигатели „Васил Коларов" — Варна, разработена неотдавна за разгръщане на творческата инициатива и социалната активност на комунистите и трудовия колектив. Предвидени са мероприятия за повишаване ролята на комуниста като водещ стопанин на социалистическата собственост и чрез това изискване в бъдеще ще може да се отчита и преценява неговият реален принос в борбата за най-високо качество и най-висока производителност. Мероприятията в програмата обхващат периода до края на 1985 г., с което се дава възможност да се включат всички комунисти и да се разгърнат инициативите им с оглед на днешния ден и в перспектива. Подобна цел преследва и планираният разговор по партийни групи на тема „Моите права и задължения като стопанин".

За качеството на партийната работа в бъдеще ще се съди и по резултатността на идейно-разяснителната работа, по това доколко постигането на високо качество се е превърнало във вътрешно осъзната необходимост, във въпрос на съвест и чест, на престиж за трудовия колектив и на отделния труженик. Националното съвещание във Варна повери на първичните партийни организации голямата отговорност

Digitized by Google

за създаването на обстановка и условия в трудовия колектив, при които всеки труженик може спокойно да изрази собственото си мнение за качеството на продукцията на своя колектив, без страх от „авторитети“ да разкрие действителните причини за допусканите слабости.

Практиката показва, че има колективи, в които партийните организации все още не са съумели да изпълнят това изискване. В подобни случаи се ограничава просторът за критичния дух, в други случаи носителите на грешките, на недостатъците, ако са на отговорна стопанска и административна работа, не поощряват прямотата и откровеността, тъй като не им е изгодно. Ето и един подобен пример. В рамките на определеното време за капитален ремонт трябва да се приведат в изправност два кондензатора на производствен участък, който произвежда суровини за цял комбинат. Професионалните, деловите и нравствените качества на специалисти и ръководители от ремонтно-механичния завод се преценяват най-добре при подобна ситуация. Те носят голямата отговорност за качеството на подготовката и на осъществяването на ремонта. Всяка слабост, всеки компромис в тяхната работа може да окаже решаващо въздействие с обратен знак върху изпълняваната поръчка. В случая, за да се преодолее закъснението при ремонта на кондензаторите, за да се компенсират слабостите в организацията на работата и лошата дисциплина, се прави промяна в технологията на заварките. А ето и цената на тази безотговорна постъпка, извършена със знанието на ръководителите на ремонтния завод: влошава се качеството на цялостния ремонт; при пускането се оказва, че заводът не е в състояние да работи нормално; нарушен е ритъмът на работа на цялата топлообменна апаратура на завода; налага се неколкократно спиране и пускане. Материалните загуби от непроизведената продукция, от суровини, енергия, материали и горива са на стойност стотици хиляди лева. Освен тези има и други загуби с невидими измерения и с трайни последици. Техните скрити индикатори: нервно напрежение, психическа натовареност, обезвереност и други — разтройват колектива, деформират социалистическия климат в него, работниците и служителите остават с убеждението, че от изпълнителя на некачествената работа не се търси отговорност, а цялата сметка се прехвърля върху ръководството на потърпевшия завод, защото не е упражнило строг контрол при ремонтните операции.

Получава се така, че тези, които са извършили некачествения ремонт на кондензаторите, дори са възнаградени. Как? Заводът се спира за авариен ремонт; банката отпуска заем за нов ремонт на кондензаторите, т. е. плаща се втори път за същите операции. По силата на икономическия механизъм ремонтно-механичният завод трябва да заплати за престоя, за непроизведената продукция, за безотговорността си. Не случайно на Националното съвещание във Варна др. Т. Живков категорично предупреди: „Коренен поврат в повишаването на качеството на продукцията можем да постигнем главно върху основата на последователното приложение на икономическия подход и на неговия механизъм“. При цитирания случай виновните си признават грешката и толкова. Губещите премълчават и не предявяват никакви искания към тях, защото не очакват подкрепата на комбинатското ръководство.

По силата на неписани, но „изпитани“ в практиката вътрешни правила се нарушават писаните общозадължителни закони. В името на какво? На криво разбраните добри взаимоотношения, които в никакъв случай не означават равноправие и отговорност от всички звена в рамките на комбината, а още по-малко съчетаване на местните с обществените интереси.

Къде са при подобни случаи партийните органи и организации? Нали пред тях на 30 май тази година беше поставена задачата да вземат мерки за повишаване на дисциплината и отговорността на всички

Digitized by Google

равнища, за съзнателно отношение към въпросите на качеството от страната на всички кадри, на всички комунисти, на всички трудещи се. Безспорно на много места бавно се преодолява противоречието между недостатъчно високото равнище на отговорността на партийните ядра на трудовите колективи и новите задачи за високо качество на продукцията. Сега повече от всякога е необходимо идейно-разяснителната работа на партийните органи и организации да се съчетава с конкретна преобразуваща дейност, с положителен личен пример от страна на комунистите, за да има движение напред.

Изискването се отнася до всички. Нещо повече, колкото е по-високо заеманото място в йерархията, толкова по-голяма е отговорността. Важен съществен неин измерител е качеството навсякъде и във всичко, тъй като отговорността, дисциплината и качеството в бригадата, участъка, цеха, завода са неотделими. Пропуските и недостатъците в ръководната, в управленческата дейност резонират с още по-голяма сила в трудовите колективи, в производствената им дейност. При осъзнаване и правилно разбиране на тази взаимозависимост ръководните органи не се стремят да прикриват недостатъците, не прехвърлят вината на ръководените от тях, а търсят онези форми и средства на работа, които позволяват с обединените усилия на партийното и стопанското ръководство, на масовите организации да набират по-пълна и точна информация за състоянието на съответния колектив.

В навечерието на Националната партийна конференция партийните организации са призвани да създадат условия, при които ще се чуе гласът на всеки работник, на всеки специалист по проблемите на качеството. Само при подходяща творческа атмосфера могат резултатно да се обсъждат всички предложения и препоръки за повишаване на качеството и да им се дава публичен отговор пред колектива. Към това е насочена сега системата за работа с трудовите колективи в корабостроителния комбинат „Г. Димитров" — Варна, която има дългогодишно приложение. Основната тема на срещите на ръководителите, на отговорните специалисти с трудовите колективи през тази и следващата година е качеството. В тях по традиция участвуват всички работници. Те имат право да поставят директно въпроси, свързани с конкретния принос на всеки, бил той ръководител или работник в борбата с формализма, бюрократизма, нехайството, недисциплинираността, безотговорността, безстопанствеността, с рутината и застоя. Задават се и се решават и други въпроси от политически, стопански, социално-битов и друг характер. Обикновено тези срещи протичат така: началникът на цеха (отдела) информира за задачите, които решава съответният колектив по проблемите на качеството, а накрая ръководството на завода критично и самокритично обобщава зададените въпроси, поставят се нови задачи, вземат се действени решения. Чрез тази форма на работа се разгръща вътрешнозаводската демокрация, повишават се ролята, компетенциите и отговорността на колективните органи за управление на всички равнища. Тя дава възможност за по-широко проучване на общественото мнение, настроението и социалния климат в производствените звена на комбината. Видимо нараства отговорността на ръководните кадри, за да бъдат решени въпросите, свързани с производствената дейност, възпитанието и бита на корабостроителите.

Качеството на партийната работа в бъдеще комбинатският партиен комитет обвързва с качеството на продукцията.

Качеството на партийната работа и качеството на продукцията са взаимно свързани. Като разширява и обогатява това единство, първичната партийна организация повишава още повече своята боеспособност.

Румяна КУРТЕВА
кандидат на философските науки

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ НА СТРОИТЕЛСТВОТО В СТОЛИЦАТА

Градският комитет на БКП и редакцията на сп. „Партиен живот“ организираха разговор за качеството на партийната, на управленческата и производствената дейност в отрасъла строителство на столицата. Участвуваха: Делчо ЛУЛЧЕВ — секретар на градския комитет на БКП, Иван ТОМАНГЕЛОВ — главен директор на Главна дирекция за изграждане на София, Велико ДЕСОВ — генерален директор на ДСО „Софстрой“, Калин БИКОВ — секретар на комбинатския партиен комитет при ДСО „Софстрой“, Йосиф ДОБРЕВ — началник на управление „Строителство“ в СГНС, Благой ЧУЛЕВ — зам.-главен директор на домостроителния комбинат към ДСО „Софстрой“, и Коста ДИМОВ — зав. отдел в редакцията на сп. „Партиен живот“.

Коста Димов: — Днешният разговор е посветен на жизнено важния проблем — качеството. И по-конкретно, става дума за качеството в отрасъла строителство на столицата. Тук, където за мащабите на нашата страна най-ярко се изявява гигантският му размах. Какви са постиженията? Защо има още толкова нерешени проблеми? Какви са пътищата, практическите подходи, механизмите и средствата, за да се осъществят високите критерии и изисквания, които др. Тодор Живков постави на Националното съвещание във Варна?

Приканвам всички към конкретен, прям диалог и за успехите, и за нерешените проблеми. Към критичен анализ на тяхното състояние. Така че той да бъде от съществена полза и за участниците в него, и за всички, които ще го прочетат.

Делчо Лулчев: — Ще взема отношение по някои проблеми, които обсъди градският комитет на партията, във връзка с Националната партийна конференция за качество, дисциплина и производителност на труда. Взе се решение месец октомври да бъде провъзгласен за месец на качеството, в смисъл, че тогава ще завърши обществено-държавният преглед за качеството на продукцията. Прие се и програма за цялостната дейност на партийните и държавните органи до Националната партийна конференция.

Радостно е, че през първото шестмесечие има един добър ръст на качеството в строителството. Постигната е средна оценка много добър 5,05, дадена от държавните комисии при предаването на обектите. В сравнение с миналата година тя е по-висока с една единица. А на някои от обектите в Строително управление—2 тя е над 5,5, като седем блока са предадени с отлично качество. Това е едно очаквано явление преди Националната партийна конференция. Но къде все още изоставаме.

Редица проблеми съществуват в цялостното ръководство на строителството при комплексното изграждане на районите. Значителна вина за това има Главната дирекция за изграждане на столицата. От нея зависи решаването на този проблем. Той вече е подет, но засега не можем да посочим нито един микрорайон, който да е завършен в такъв вид, че да служи като образец. Получава се така, че оформление-

Digitized by Google

то на междублоковото пространство до известна степен контрастира с високото строителство.

К. Димов: — Това е ахилесовата пета, която от години наред съществува. Какво можем да очакваме да се направи, за да се постигне изменение. Къде ще търсим резервите? Какво се изисква за в бъдеще от инвеститора, от проектанта, от изпълнителя?

Д. Лулчев: — Вярно е, че сега **има диспропорция на средствата, които се заделят за жилища, и на тези, които са за изграждане на инфраструктурата.** Но за столицата поне ни се дава право по 49-о постановление да варираме в общата стойност. Какви мерки се вземат? Сега се създават няколко групи, които ще довършват планировката и всичко около досега изградените обекти. Предвижда се до средата на следващата година старото строителство да бъде приведено в ред.

К. Димов: — За столицата валидно ли е това, което другарят Тодор Живков постави, за нарушаване на взаимодействието между инвеститор—проектант—изпълнител. И в това отношение какво се прави?

Д. Лулчев: — При нас всички са в подчинение на едно ведомство — Столичния народен съвет. Председателят е ръководител на ведомството, в което са и инвеститорът, и проектантът, и изпълнителите. Така че в това отношение пропуски не трябва да има.

Да се спрем и на **слабостите в проектирането.** В „Софпроект", а и в другите проектантски институти, които участвуват в изграждането на столицата, понякога се обезличава това, което всъщност дава облика на София. Хвърлят се повече сили за оформлението на отделни обекти, а масовото жилище или пък училищата, детските заведения и пр. се типизират. Знае се, че има каталог за едропанелното жилище, но той се пуска серийно за всеки обект, макар че има отделен проект и въпреки че е без архитектурна и инженерна подкрепа. Той е почти само пригоден за терена. И затова се получават такива нередни явления. Например отправи се критика към проектантските организации, че в комплекс „Младост—3" са много еднообразни фасадите. Въпреки че дори с разнообразието на балконските елементи може да се промени целият облик. А в „Младост—4" решиха да разнообразят фасадите с нов балконски елемент, но го повториха навсякъде.

Разбира се, под ръководството на градския комитет на партията се полагат усилия и се отива към безусловно подобрение в работата на строителните организации. Но все още нямаме еталонни обекти. В действителност има някои, които са с отлично качество. Но това са единични случаи.

Да, общото подобрение на качеството е факт, но нямаме примерно за образец цял микрорайон на едно строително управление или на един екип, за които да кажем, че бележките по качеството му са такива, че не са зависими от него. Това не сме постигнали. Сега нашата задача е качеството, доколкото зависи от нас, да бъде без забележки.

Едновременно с това е необходимо да поставим въпроса и за **зависимостта ни от външните фактори.** Например дограмата. Страдаме даже и за количеството ѝ. А за качеството? Известно е, че с тази дограма не трябва да продължаваме. Но очевидно това ще продължи още доста време, докато се установи изменението на стандарта.

К. Димов: — В редица случаи стандартите ни не отговарят на изискванията и узаконяват ниското качество — на видове дейности, на спомагателни материали, на краен продукт. Парадоксално, но е факт.

Д. Лулчев: — Незадоволителното качество понякога е защитено от стандарта, когато той е остарял. Даже тези комисии, които правят откази, в много случаи не включват дограмата независимо от това, че тя е определено лоша. Не става дума само за състоянието ѝ в момента, а за това, че в продължение на времето тя се деформира.

Digitized by Google

Трябва определено да се каже, че повечето от нерешените проблеми в строителството са в рамките на нашата столична партийна организация. Това се отнася и за голяма част от външните проблеми. Ние имаме средства, с които да им влияем, независимо от това, че те не са стопански подчинени на Столичния народен съвет. Но някои от проблемите при тях са трудно решими, включително и въпросът за стандарта, въпреки че той, както се подчерта, в ред случаи се явява защитник на лошото качество.

К. Димов: — Полезно е да чуем каква е позицията сега по качеството на партийната организация, на комунистите от домостроителния комбинат. Какви проблеми решават, как? Какви трудности срещат и със собствени сили успяват ли да ги преодолеят?

Калин Биков: — На втората отчетно-изборна конференция на комбинатската партийна организация остро се постави въпросът за качеството на едропанелното строителство. И в изказванията на делегатите се подчерта, че **не трябва да се чака промяна в целия инвестиционен процес, а при сегашните условия и състояние на технологията и технологичното оборудване да се прави всичко възможно и се изменя качеството в положителна насока.**

Всичко това означава, че за комбинатската партийна организация този проблем придобива изключително значение при решаването на жилищните затруднения в столицата. От нас като строители се искат не само необходимите бройки обекти, а да приведем в диалектично единство двете страни — количеството и качеството на тези жилища.

За строителите **качеството** е фактор, по който се съди за равнището на развитието на производството. То се явява и обективна характеристика на строителната продукция, формирана в резултат на трудовата дейност на хора, заети в проектирането, строителството и контрола. Отразява нивото на тяхната професионална подготовка, техническата и общата култура и т. н. То **е категория, която се формира от производствената дейност на множество колективи, проектанти, инвеститори, строители, производители на строителни материали и изделия, обзавеждане...**

За да се ориентира в този сложен процес, комбинатският комитет на партията проведе в края на 1982 г. конференция, на която се направиха всестранен анализ и оценка за положителните и отрицателните страни в работата на партийните организации и на стопанските ръководства, на ръководните и изпълнителските кадри на отделните колективи в комбината. Конференцията прие и решения — за перспективното развитие на комбината, за реконструкцията, ремонта на основните фондове, задачите по квалификацията, по контрола. Има и редица предложения до градските ръководства, до държавния и техническия контрол, до предприятията, които произвеждат строителни материали и други изделия. На конференцията се водеше конкретен разговор. С прожекциите на нарочно заснети филми се показваха картини, отразяващи лошото качество, изостаналата организация.

След решението на Централния комитет на партията за провеждане на Националната партийна конференция по указание на комбинатския комитет на партията комитетът за държавен контрол и контролният блок на комбината направиха проверка за изпълнението на решенията на нашата конференция. Анализираха се и измененията, които са настъпили. Резултатите се разгледаха в партийния комитет и оперативно, още на следващия ден, се взеха необходимите мерки. На същото заседание се утвърдиха и мероприятията за достойна среща на Националната партийна конференция.

По решение на комбинатската партийна конференция във всички заводи и управления се проведоха открити партийни събрания, на които в духа на изискванията за качеството директорите направиха под-

Digitized by Google

робен анализ. Приеха се и съответни мероприятия. Разговорите продължиха в партийните групи, в цеховете, в екипите. Всичко това създаде обстановка на взискателност и критичност към слабостите и недостатъците. Подобри се работата в управлението и заводите в дните за качеството. Издигна се на по-високо ниво дейността и на вътрешните комисии по качеството.

Както пред комбинатския комитет на партията, така и на заседание на партийните бюра все по-често се явяват ръководните кадри да докладват за отговорността си по проблемите на качеството. Разработиха се и се приеха от стопанските съвети икономически стимули и санкции в рамките на управлението и в рамките на комбината за добра и лоша работа. Ако имаш добра работа, получаваш премия, ако нямаш, получаваш санкция. На петминутките и събранията на екипите и бригадите една от постоянните точки е състоянието на качеството. Това вече се налага като стил. Събира се бригадата и се оценява кой докъде е стигнал. В значителна степен се издигнаха ролята и мястото на нашия ведомствен контрол. Състояха се разговори и се поставиха конкретни партийни поръчения на хората, които работят в контролния блок. Редица срещи и разговори се проведоха с непосредствените окачествители на промишлената и строителната продукция. Тук проблемите опираха до това, че те трябваше да сменят критериите, гледната точка, от които да оценят качеството.

Получиха се и някои конкретни резултати. Благодарение на успешно извършените основни ремонти в заводите на комбината в значителна степен се подобри качеството на произвежданите елементи, без да се нарушава ритъмът на производството. Вече към 50—55 процента са внедрени в монтажната ни дейност обемните санитарни кабини, което води до коренно подобряване качеството на довършителните работи и ликвидирането на течовете в баните. Тази задача, поставена от нашата комбинатска партийна конференция, е на постоянен партиен контрол. На всички блокове се внедриха саморазливащите се замазки, с което се намали времетраенето на тази тежка строителна операция. В същото време получихме по-гладки подове в апартаментите и се облекчи трудът на мозайкаджиите. Успешно се внедрява и фасадното боядисване. С това се подобри и архитектурният вид на сградите. Към своя край е и пускането на цеха за силикатно-органични покрития, експериментират се и се внедряват релефните бетони в нулевите цикли на жилището. Така се подобрява качеството и значително се съкращават мозайкаджийските работи. Добре върви и разработката за сглобяем нулев цикъл.

Всичко това коренно промени завършения вид на апартамента. И все пак още не можем да кажем, че сме стигнали това ниво на качеството, което ни се поставя като критерий от Варненското съвещание. Но може би най-радостното е това, че в партийните организации вече много по-задълбочено се разговаря и мисли по тези проблеми. Още на първите отчетно-изборни събрания, в изказванията, в анализа, в отчетите сега се залагат проблемите на качеството. Отчита се това, което партийната организация е приела като мероприятия за среща на конференцията, докъде сме стигнали и какво трябва да се направи в бъдеще. Това вече е положителното.

К. Димов: — Духът на отчитане ли преобладава? Породиха ли се някакви противоречия, конфликти?

К. Биков: — Напротив, положителното беше, че се говореше за сглобяеми нулеви цикли, за релефни бетони... за това, което ще доведе до подобряване на качеството.

Благотворно влияние в нашата партийна дейност оказа и изграждането на екипите в отделните строително-монтажни управления. В тях

Digitized by Google

Трябва определено да се каже, че повечето от нерешените проблеми в строителството са в рамките на нашата столична партийна организация. Това се отнася и за голяма част от външните проблеми. Ние имаме средства, с които да им влияем, независимо от това, че те не са стопански подчинени на Столичния народен съвет. Но някои от проблемите при тях са трудно решими, включително и въпросът за стандарта, въпреки че той, както се подчерта, в ред случаи се явява защитник на лошото качество.

К. Димов: — Полезно е да чуем каква е позицията сега по качеството на партийната организация, на комунистите от домостроителния комбинат. Какви проблеми решават, как? Какви трудности срещат и със собствени сили успяват ли да ги преодолеят?

Калин Биков: — На втората отчетно-изборна конференция на комбинатската партийна организация остро се постави въпросът за качеството на едропанелното строителство. И в изказванията на делегатите се подчерта, че **не трябва да се чака промяна в целия инвестиционен процес, а при сегашните условия и състояние на технологията и технологичното оборудване да се прави всичко възможно и се изменя качеството в положителна насока.**

Всичко това означава, че за комбинатската партийна организация този проблем придобива изключително значение при решаването на жилищните затруднения в столицата. От нас като строители се искат не само необходимите бройки обекти, а да приведем в диалектично единство двете страни — количеството и качеството на тези жилища.

За строителите **качеството** е фактор, по който се съди за равнището на развитието на производството. То се явява и обективна характеристика на строителната продукция, формирана в резултат на трудовата дейност на хора, заети в проектирането, строителството и контрола. Отразява нивото на тяхната професионална подготовка, техническата и общата култура и т. н. То **е категория, която се формира от производствената дейност на множество колективи, проектанти, инвеститори, строители, производители на строителни материали и изделия, обзавеждане...**

За да се ориентира в този сложен процес, комбинатският комитет на партията проведе в края на 1982 г. конференция, на която се направиха всестранен анализ и оценка за положителните и отрицателните страни в работата на партийните организации и на стопанските ръководства, на ръководните и изпълнителските кадри на отделните колективи в комбината. Конференцията прие и решения — за перспективното развитие на комбината, за реконструкцията, ремонта на основните фондове, задачите по квалификацията, по контрола. Има и редица предложения до градските ръководства, до държавния и техническия контрол, до предприятията, които произвеждат строителни материали и други изделия. На конференцията се водеше конкретен разговор. С прожекциите на нарочно заснети филми се показваха картини, отразяващи лошото качество, изостаналата организация.

След решението на Централния комитет на партията за провеждане на Националната партийна конференция по указание на комбинатския комитет на партията комитетът за държавен контрол и контролният блок на комбината направиха проверка за изпълнението на решенията на нашата конференция. Анализираха се и измененията, които са настъпили. Резултатите се разгледаха в партийния комитет и оперативно, още на следващия ден, се взеха необходимите мерки. На същото заседание се утвърдиха и мероприятията за достойна среща на Националната партийна конференция.

По решение на комбинатската партийна конференция във всички заводи и управления се проведоха открити партийни събрания, на които в духа на изискванията за качеството директорите направиха под-

Digitized by Google

робен анализ. Приеха се и съответни мероприятия. Разговорите продължиха в партийните групи, в цеховете, в екипите. Всичко това създаде обстановка на взискателност и критичност към слабостите и недостатъците. Подобри се работата в управлението и заводите в дните за качеството. Издигна се на по-високо ниво дейността и на вътрешните комисии по качеството.

Както пред комбинатския комитет на партията, така и на заседание на партийните бюра все по-често се явяват ръководните кадри да докладват за отговорността си по проблемите на качеството. Разработиха се и се приеха от стопанските съвети икономически стимули и санкции в рамките на управлението и в рамките на комбината за добра и лоша работа. Ако имаш добра работа, получаваш премия, ако нямаш, получаваш санкция. На петминутките и събранията на екипите и бригадите една от постоянните точки е състоянието на качеството. Това вече се налага като стил. Събира се бригадата и се оценява кой докъде е стигнал. В значителна степен се издигнаха ролята и мястото на нашия ведомствен контрол. Състояха се разговори и се поставиха конкретни партийни поръчения на хората, които работят в контролния блок. Редица срещи и разговори се проведоха с непосредствените окачествители на промишлената и строителната продукция. Тук проблемите опираха до това, че те трябваше да сменят критериите, гледната точка, от които да оценят качеството.

Получиха се и някои конкретни резултати. Благодарение на успешно извършените основни ремонти в заводите на комбината в значителна степен се подобри качеството на произвежданите елементи, без да се нарушава ритъмът на производството. Вече към 50—55 процента са внедрени в монтажната ни дейност обемните санитарни кабини, което води до коренно подобряване качеството на довършителните работи и ликвидирането на течовете в баните. Тази задача, поставена от нашата комбинатска партийна конференция, е на постоянен партиен контрол. На всички блокове се внедриха саморазливащите се замазки, с което се намали времетраенето на тази тежка строителна операция. В същото време получихме по-гладки подове в апартаментите и се облекчи трудът на мозайкаджиите. Успешно се внедрява и фасадното боядисване. С това се подобри и архитектурният вид на сградите. Към своя край е и пускането на цеха за силикатно-органични покрития, експериментират се и се внедряват релефните бетони в нулевите цикли на жилището. Така се подобрява качеството и значително се съкращават мозайкаджийските работи. Добре върви и разработката за сглобяем нулев цикъл.

Всичко това коренно промени завършения вид на апартамента. И все пак още не можем да кажем, че сме стигнали това ниво на качеството, което ни се поставя като критерий от Варненското съвещание. Но може би най-радостното е това, че в партийните организации вече много по-задълбочено се разговаря и мисли по тези проблеми. Още на първите отчетно-изборни събрания, в изказванията, в анализа, в отчетите сега се залагат проблемите на качеството. Отчита се това, което партийната организация е приела като мероприятия за среща на конференцията, докъде сме стигнали и какво трябва да се направи в бъдеще. Това вече е положителното.

К. Димов: — Духът на отчитане ли преобладава? Породиха ли се някакви противоречия, конфликти?

К. Биков: — Напротив, положителното беше, че се говореше за сглобяеми нулеви цикли, за релефни бетони... за това, което ще доведе до подобряване на качеството.

Благотворно влияние в нашата партийна дейност оказа и изграждането на екипите в отделните строително-монтажни управления. В тях

Digitized by Google

хората са подредени по отделни специалности и всяка следваща група контролира работата на предишната. Въведохме и гаранционни карти, които се подписват от ръководителя на екипа и от отделните специалисти. Те вече носят отговорност пред гражданите, преценяват по какъв начин да изискват за качествената работа на бригадата. В строителните екипи се изградиха и партийни групи, съдействуващи за организацията, която трябва да се създава, за работата на профгрупите, за комсомолските звена в отделните технологически екипи.

Но имаме още редица проблеми, които желаем да поставим на страниците на списанието. Те изискват както помощта на партийните органи, така и на цялата общественост. Например при изграждането на един апартамент участвуват редица производители. Производители, които правят обков, дограма, мокет, тапети, боя и т. н. Но често пъти се получава така, че едната държавна комисия в даденото предприятие утвърждава продукцията, а нашата държавна комисия установява, че тя не е качествена. Миналата година ние върнахме един мокет като некачествен, а той се изкупи от колегите във Видин и Варна. Явно, че в това направление **трябва да има единна политика, единно становище и съвременни стандарти.** Ние работим с огромни количества строителни материали. В комбината се обработват ежедневно 2600 кубика инертни материали. Не можем да спрем комбината заради лошото качество на повечето от тези материали. Качеството ни трябва да бъде гарантирано предварително от нашите доставчици, от производителите. Те ни казват — вие трябва да въведете входящия контрол. Но това означава за известно време да прекъсваме производствения процес. Затова взискателността към тези производители трябва да бъде по-голяма. Същото се отнася и за дограмата. Единственият доставчик на дограма у нас е един и ние не можем да избираме. Тъй като сме принудени да я използваме, това означава, че тя при всички случаи трябва да бъде гарантирана с качеството. А това не е така. Същото се отнася и до мокета. И още един сериозен проблем. В столичното строителство работят твърде много неквалифицирани кадри. Трябва да се помисли за такива форми за привличане на нови работници, които наистина да отговарят на условията за качествена работа. Например при нас работят голям процент бригадири, които са с ниска квалификация, и това се отразява върху качеството на строителната програма.

В заключение искам да кажа, че ние като комунисти, особено в масовото жилищно строителство, не сме доволни от това, което сме постигнали. Нашите граждани с право искат качествени жилища. Всичките ни мероприятия, цялата идейновъзпитателна работа е насочена към осъзнаване на този елемент от нашата дейност. А това не може от един път да се осъществи. Изискват се предварителна нагласа, здрава вътрешна организация на труда, укрепване на екипите, на бригадните съвети, засилване на взискателността в отделните звена. Към това насочваме работата на партийните групи и на първичните партийни организации.

Велико Десов: — Кои са **факторите, които определят качеството на едно жилище или на една сграда от социалната сфера?** Това са три елемента. Първият са материалите. Те са около 70 на сто от стойността на сградата. На второ място са съоръженията и оборудването на заводите, където ние произвеждаме полуфабрикати или изделия, които влизат в едропанелното жилищно строителство. Качеството на сградата основно се определя от елементите, които ние изпращаме там, както и от качеството на оборудването. И третият елемент, най-важният, това е работата на работниците, на инженерно-техническите кадри, които са на обекта.

Аз искам да започна от третия фактор, който за мен е най-важният. Няма да повтарям това, което каза др. Биков. Аз съм солидарен

Digitized by Google

с него и с мерките, които се вземаха в обединението, и по-специално в домостроителния комбинат. Мероприятията, които се проведоха, целят **да се повиши квалификацията на работниците**, един от основните фактори, които определят качеството на работата. Новите технологии, които се внедряват при нас, трябва да се усвояват.

Втората насока на нашата дейност е заздравяването на **дисциплината**, което се отразява пряко на качеството, и най-вече технологичната дисциплина — спазването на реда и точното изпълнение на отделните процеси.

Качеството пряко зависи и от добрата организация на труда и на производството на самия обект. В продължение на година и половина внедряваме и в домостроителния комбинат, и в останалите управления екипната организация на труда. Създаваме специализирани екипи за детски градини, за училища, за поликлиники, т. е. в масовото строителство, което ние изпълняваме. Но как всичко това помага за подобряване на качеството. Първо, по-добре се организира работата, второ, повишава се колективната отговорност, която се въвежда вътре в нея, и, трето, най-важното, засилва се работническият контрол, тъй като в един екип едни и същи хора работят едни след други. След кофражиста примерно върви мазачът, след мазача върви гипсаджията, след него тапетаджия... Когато работникът следва другия и вижда, че пред него качеството е лошо, започва **взаимният контрол**, който е най-сигурният. Защото, когато дойдат от качествения контрол, в повечето случаи е късно. Затова **най-ценното в екипната организация на труда за подобряване на качеството това са ежедневният и превантивният работнически контрол.** В това отношение има изградени екипи във високото и в ниското строителство по обектите на домостроителния комбинат. И успехите, които постигнахме в началото на тази година в подобряване на качеството, донякъде се дължат и на това. То води до засилване на чувството за отговорност у работниците и в бригадите.

Направихме и нещо друго. Председателят на приемателната комисия на строежа събира всички строители, които ще участвуват в изграждането му, запознава ги с комисията и изискванията, които ще имат към тях. При завършването и предаването на блока той дава своята оценка за отделните видове работа. Примерно — мазилката е много добра, мозайката е отлична, обаче тапетите не му харесват, фаянсът не му харесва. Това значи, че бригадирът, който присъствува там, като се върне във фургона, ще разговаря с колектива по тези въпроси.

Стремежът ни е също **да поставим качеството на икономическа основа, да обвържем заплащането на работниците, доколкото е възможно, с качеството.** Затова по решение на нашия стопански съвет се измениха и някои нормативни документи за стимулирането в зависимост от качеството, което се дава. В това направление е дадена свобода на ръководствата икономически да поощряват доброто качество. В Строително управление—2, което миналата година беше национален първенец, сега се експериментира един опит, който все още не е разпространен в целия „Софстрой". Ще видим резултатите му до края на годината и ще преценим дали да го прилагаме. Те правят комплексни разценки примерно за фаянса, за мозайката, които в някои отношения са малко по-високи, отколкото са нормалните. Обаче, когато мине приемателната комисия, бригадата трябва да покаже високо качество, за да вземе 100 процента от това, което си заработи.

За оборудването в нашите заводи. От две години се взеха мерки по ремонта и усъвършенствуването на някои възли и детайли при сегашната номенклатура с оглед да подобрим качеството на елементите. Какво целим? Самите елементи да бъдат качествени, а оттам вече

Digitized by Google

и монтажът става по-добър с оглед ликвидирането на някои довършителни работи като шпакловки, замазки и т. н. И основното — като конструкция да бъдат качествени. Тук смятам, че трябва още много да направим. Имаме набелязана програма за всеки един завод, за всеки един цех. Това не е краткотраен процес. Същевременно с това през следващата година да се усвояват нови строителни елементи.

Искам да се върна отново към работната ръка. Считам, че **за лошото качество в някои отношения допринася и недостигът на работна ръка в строителството.** Фактът, че тя не достига, влошава дисциплината, принизява и отговорността. Недостигът на работната ръка и особено привличането към строителството на частни обекти в най-хубавия сезон също оказват своето влияние. Работниците си вземат отпуск, а и вътре в бригадата се договарят и без отпуск ходят на работа по частни обекти. И в понеделник, като дойдат на работа, гледат малко да си починат. Рязко намалява тяхната производителност.

От друга страна, се **влошава и възрастовият състав на строителите.** Има една доста голяма разлика между квалифицираните работници, които са вече 45—50—60-годишни. Всеки момент голяма част от тях ще се пенсионират, което рязко ще се отрази на производството, понеже са добри майстори. Млади работници постъпват, но малко се задържат.

По отношение на **материалите.** Може би **тук е най-слабото място в нашето строителство.** Някои материали са направо лоши. Да вземем например цимента. Той не дава съответно първоначалната якост. Това идва от факта, че когато заводите закъсват, започват да слагат добавки, и то повече не такива, каквито трябва. Увеличават количеството на цимент, но за сметка на това намаляват качеството. И най-важното, първоначалната якост, която за нас, строителните предприятия, ни трябва. По отношение на кофража. Прави се от водоустойчивия български шперплат, който трябва да издържа най-много 50-кратна употреба. А той след 10—15-кратна употреба започва да се разнищва, да се измята, да се получават криви стени, което води след себе си до маса довършителни работи и до некачествени блокове. И във външните фасади, и вътре. Този шперплат се произвежда в ДСО „Стара планина". Ние правихме среща с тях, носихме им да видят деформирания шперплат. Той трябва да бъде 18 милиметра. Техният варира от 15 до 21 милиметра. И като сложиш два листа, за да направиш една цяла стена, тя става на зъби и след това трябва да се пълни с цимент. Да вземем и въпроса с гипса. Става на бучки и пада. Много неприятности ни създава. А най-квалифицираната ни работна ръка работи с гипс. Стъклата. Ние трябва да слагаме стъкла първо качество, а ни изпращат трето качество. Като погледнеш навън, съседната къща изглежда крива. Рулонните настилки. Същото положение. Мокетите са почти само в сиво и ярко червено. Не можеш да отидеш да избереш. Ако го върнеш, ще го дадат на друг.

К. Димов: — Тук новият икономически механизъм не играе ли някаква роля? Не ви ли служи като лост за спиране на тези нискокачествени материали?

В. Десов: — Ние сме поставени пред такава дилема. Мокетите за цяла България се произвеждат в Сливен. Рулонните настилки за цяла България се произвеждат в Русе. И като върнеш една партида, след това два месеца няма да ти изпратят. При нас това е проблемът. Че и като количество не стигат. Може по цяла седмица да стоят там снабдители, които само гледат да им дадат нещо и го вземат, без да гледат какво е. Трябва да се насити пазарът със строителни материали. Разгръща се строителството, а строителната индустрия се задържа. Сега правим инсталации за разгръщане на строителството, а нямаме шперплат, нито полимит ни дават, нито имаме производство. Хими-

Digitized by Google

ческата промишелност също все още е настрани от нашето строителство. А 70 на сто от стойността на жилището се оформя от материалите. От нашата работа остава фактически само таванът, който ще се види направен от нас. Другото е от това, което ние получаваме. Като сложим по-хубави тапети и по-хубав мокет, веднага се чувствува разликата. Проблемът по отношение на строителните материали е, първо, да се увеличи количеството. Да не става, „ако искаш, го вземай". И, второ, самото качество да се подобри, да се промени дизайнът.

Качеството е свързано и с **архитектурата на сградите.** И на нас като строители заедно с проектантите и инвеститорите заради голямото строителство ни е по-лесно да работим по известни технологии, които колкото са по-твърди, колкото са по-унифицирани, толкова по-добре вървят. От друга страна, трябва да имаме и разнообразие. И ние тук сме си поставили задача като строителна организация в София да помагаме малко и на проектантите, но се иска и от тях инициатива за разнообразяване на фасадите с по-дребните елементи. И разсъждаваме така: като се погледнем, мъжете всички сме облечени с костюм, риза и връзка. Но като се загледаш, виждаш разнообразие, защото на единия ризата е един цвят, на друг връзката е различна, на трети десенът на костюма и кройката се отличават. С промяната на цветовете, с промяната на материала външният вид да се направи по-разнообразен. Правилно се отбеляза, че архитектите се впускат повече към оригинални обекти и изоставят жилищното строителство.

Благой Чулев: — Тук много неща се казаха, но аз бих допълнил това, че в нашата политика по качеството ние имаме програма за днес, програма за утре и програма перспективна. Предполагам, че днешният разговор е за програмата днес, но трябва да се знае, че ДСО „Софстрой" има и програма утре. Ще внедряваме подобрен вариант на номенклатурата на жилищата, които сега изпълняваме. Какво се подобрява? Подобряват се архитектурата на сградата и вътрешното оформление на жилището. Това ще внедрим главно през следващата петилетка, в началото на четвъртото тримесечие на 1984 година. В момента се разработва проект за реконструкцията на комбината.

К. Димов:— Това, което е „програма утре", няма ли по отношение на страните с по-напреднал опит да е „програма днес" за нас?

Б. Чулев: — Ние в програмата утре и за по-далечна перспектива черпим опит главно от Съветския съюз. Естествено програмата ни утре за съветските другари е програма днес. Но тесният контакт с тях ни позволява да заложим в нашите проекти някои техни виждания за утрешния ден, т. е. нашата програма да се окаже на достатъчно перспективно равнище.

Качеството е колективно дело — на инвеститора, на проектанта, на строителя и на производителя на строителните материали. Всеки от тях има своя определен дял и този дял, ако не се изпълни, ако не се реализира, влияе на цялото качество. Ние с инвеститора в настоящия момент имаме добра съвместна работа. Тя се изразява в съставянето на строителната програма за годината, съобразена с наличните мощности, с ритъма на производство. През миналата година, през месец декември, имахме пълна яснота за строителната програма през 1983 г. и я изпълняваме много точно по бройки и по качество. Вече сме в подготовка на първи вариант на програмата за 1984 г. Защото ритъмът на производството е един от основните елементи на качеството.

Що се касае за строителните материали, аз нямам какво да добавя. Искам да кажа няколко конкретни думи, какво ние, хората от домостроенето, в момента решаваме за подобряване на качеството.

Вече се говори за тази огромна работа по подобряване на индустриалната база на домостроителния комбинат в София. По ред причини тя е застаряла и това създава трудности. Разбира се, въпреки това ние

Digitized by Google

полагаме усилия да направим така, че процесът на качественото подобрение да бъде стабилен и решаващ. Предстои да се извърши генерален ремонт на един вертикален конвейер за подови елементи. Така ще се подобри чувствително спазването на етажното ниво, което има голямо значение за пълнежите, които правим, за скъсяване на вратите, за намаляване отварянето на фугите във фасадата.

Нашите блокове през тази година са по-красиви. Вече ги боядисваме с акрилатни бои. Като влезете в един комплекс и на „Младост—4", и на другите комплекси, които сега строим, вече е по-свежо, по-приятно. Като че ли всеки дом има собствено име по начина на оцветяването, по цвета. Това е вече едно реално дело.

Вече на редица блокове направихме нулевия цикъл релефен. Той е, първо, по-красив, второ, е по-здрав, тъй като бетонът е уплътнен качествено. Държавната комисия, която го прие, му даде много висока оценка. Тези дни ще започне експериментът на сглобяем нулев цикъл, който по комплексни причини дълго време не се решаваше в столицата. Но сега в блок 36—37 на к-с „Бъкстон" вече всичко е в ход, стъпката се изпълнява, а в „Красно село" се изливат елементите. В началото на месец ноември ще започнем монтажа. Това е едно конкретно решение, което много ще подобри работата по качеството на приеманите сгради.

Има и един друг много интересен момент. За добрата топлоизолация на сградата е важно фасадните панели да имат обемно тегло около 1300 килограма. По комплексни причини това обемно тегло се повишава и се намаляваше топлоизолацията на сградата. Сега по инициатива на ръководството на ДСО „Софстрой" започнахме внедряване на сгуро-пепело-керамзитобетон, което намали обемното тегло на 1200—1300 килограма. Подобриха се коефициентът на топлоизолация и комфортът на сградите.

Много се говори за течовете около санитарната кабина. Панелната сграда, така да се каже, „живее", тя се деформира. В тази деформация фугите около банята се отварят и безспорно водата наводнява долните етажи. За тези цел в световната практика е внедрен обемен елемент, който остава неизменен. Вече се каза от говорещите преди мен другари, че 50 на сто от сградите у нас са вече с обемни елементи и течовете са спрени. От Нова година нашата ориентация е 100 процента от сградите да минат на обемни елементи. С тях ще се повиши комфортът. Разбира се, при един намален разход на труд. В какъв смисъл? Вече многократно правихме опити с влагоустойчиви тапети, за които трудът е 3 пъти по-нисък от този при фаянсовите плочи. Банята е много по-красива, понеже разцветката на тапетите е по-богата. И както казах, се ограничават течовете.

В това направление сега се подобрява една нова смазка ОЕ—8, произведена в Русе, която подобрява качеството на панелите. Внедряваме също нов тип тапети от Ботевград. Досега те бяха много тънки, с ярко изпъкваща неравност на плоскостта на стената. В настоящия момент пускаме в експлоатация инсталация за силикатно-органично-емайлни покрития, доставена от Съветския съюз. Това е едно съоръжение на световно равнище. Вече панела ще го оцветяват. За тази цел в завод № 1, цех 2, започнахме да правим опити на фасадни калкани панели с оглед рязко подобряване на тяхната повърхност. Какво се наблюдаваше. Ние експериментирахме върху един елемент, а там се произвеждаха още 50. Работниците, които правиха останалите елементи, се вглеждаха в този елемент и те самите започнаха да подобряват качеството на панелите, които те произвеждаха в съседство с нас. Т. е. повишава се вкусът, изискването към качеството.

В този смисъл на всеки ръководител е поставена конкретно задача за качеството. Поставили сме си за цел да изградим един блок, кой-

Digitized by Google

то да служи за образец. В него ще създадем равно ниво на етажа, съчетано с цял комплекс от мероприятия, за да намалим настилката. Така че в настоящия момент се стараем да видим конкретно проблемите и готвейки утрешната реконструкция, то и днес да решаваме проблемите, които се поставят от партийното и държавното ръководство.

Иван Томангелов: — Трябва съвсем определено и отговорно да признаем, че проблемът за качеството при нас е много сериозен. Благодарение на общи пропуски — на строители и проектанти, на принизена работа на инвеститорите, ние през 1981 и 1982 г. стигнахме върха на нашите неприятности по отношение на качеството. Особено за жилищното строителство. След приемателните комисии собствениците на апартаментите, а това са главно обезщетените собственици, и тези, които закупиха апартаментите по линията на 117-о постановление, предявиха много претенции за лошо качество. Само за 1982 г. ние бяхме осъдени и платихме на ищците една немалка сума. За съжаление този процес на искане от страна на собствениците продължава. Правилникът и нашите закони са такива, че при лошо качество съдът осъжда солидарно страните инвеститор, строител и проектант. Но така или иначе това е загуба, която се плаща от нашата държава и с нищо не е оправдана.

Тук се каза, че **качеството е един съвкупен продукт и започва още от предварителните проучвания, проектирането, процеса на строителството, контрола, работата на приемателната комисия и свършва до предаването на ключа.** От дейностите на тези органи зависи качеството на строителното производство. Аз не съм склонен да търся лошото качество само в лошите материали, в износените кофражни форми, в износената база, а според мен това състояние на качеството е главно от принизения контрол както от страна на проектанта, така и от страна на строителя. И **главно от принизен контрол** на тези, на които се плаща да отговарят за качеството — инвеститорите. И в това отношение е насочена нашата работа.

Като инвеститори нямаме **силен превантивен контрол.** Нашият контрол не е достатъчен. Още когато се извършва монтажът, трябва да кажем: тази панела е спукана — махнете я, или тия заварки не са добри — поправете ги. Това не се прави. Идва приемателната комисия и тя не може да види скритите дефекти като посочените. Настаняват се гражданите в апартаментите и започват да ни съдят за скрити дефекти.

Качеството в жилищното строителство често е свързано с неговото планиране. Например през тази година трябва да построим 11 200 апартамента. Досега сме построили 5000. Останалите така ги планираме, че довършителните работи трябва да се извършват през месец декември, когато вали сняг и температурите са под нулата. Разбира се, с това не искам да оправдавам строителите, но тогава се явява щурмовщината, тогава ние като генерални директори казваме — давайте, другари, обектът трябва да се приеме. Тогава и контрольорите си затварят очите, а оттам идва и лошото качество. Мисълта ми е, че самото планиране до голяма степен влияе върху крайния продукт, върху неговото качество. Ние трябва така да направим, че голяма част от апартаментите да бъде предадена в благоприятни атмосферни условия, за да могат да се направят и хубави замазки, и добри външни мазилки, и добри покриви, изолации и т. н.

К. Димов: — Къде е причината за нереалното планиране?

Ив. Томангелов: — Като инвеститори трябва да даваме такава строителна програма, която да бъде обвързана едновременно и с нормите на времетраене на строителството. Какво става при нас? Петдесет на сто от програмата е със съкратени срокове. Примерно, ако един блок от 20 етажа със 150 апартамента трябва да се завърши за 24 ме-

Digitized by Google

сеца, по норматив ние искаме да се построи за 12 месеца. Защо е така? Защото не сме в състояние навреме да осигурим строителни площадки. Това е един сериозен проблем за нас. Второ — в редица случаи се забравят проектите. Като инвеститори сме зависими от проектантските организации и институти. Но така или иначе контрагент на строителя е инвеститорът и ние сключваме двустранни договори с тях. И в това отношение именно ние търпим сериозна критика.

Разбира се, от година на година работата се подобрява. През тази година при 190 новозапочнати блокове към настоящия момент липсват само 4 или 5 проекта, които ще дойдат до 30 октомври. Докато през други години проектната готовност беше 50 процента до месец януари.

Качеството на жилищното строителство е тясно свързано с работата на **приемателната комисия.** Тя е държавен орган, който трябва да приеме обекта, да го пусне. Да потвърди, че всички видове работи, които са предвидени в проектно-сметната документация и генералната сметка на обекта, са изразходвани правилно. Че обектът е годен за експлоатация, жителите могат да влязат в него. Тогава приемателната комисия дава оценката за качеството. Но считам, че **оценките, които се дават, не са реални.** Те са завишени. Ако приемателните комисии, в които участвуват преди всичко представители на строителя, на инвеститора, на проектанта, на народния съвет, на пожарната команда, и всички други органи, които имат задължение по бъдещото основно средство, си вършеха работата както трябва, нямаше да се стигне до това положение да бъдем осъдени с милион и половина лева. А работата е обща на инвеститор—строител—проектант.

К. Димов: — Какво трябва да се направи, за да се засили контролът върху приемателната комисия?

Ив. Томангелов: — Контролът трябва да се засили от трите страни. Той трябва да се подобри от органа, който се занимава с инвеститора, да бъде превантивен, да не се допуска да се посочват грешките, когато вече са трудно отстраними.

Когато говорим за качеството, не трябва да казваме, че при нас в това отношение всичко е черно. Тука се предлагаше да създадем блокове, които да служат за образци. Смятам, че ние имаме вече такива. Такъв пример е блок 8 в Зона Б—5, който в момента се предава. Като специалист, като дългогодишен инженер смятам, това трябва да бъде нашият стремеж в тая и следващата година. Освен това като инвеститор съм задължен да заявя, че тази година в качествено отношение определено сме много по-добре от миналата. Взискателността на партийното и административното ръководство е завишена. И ние като инвеститори сме доволни от това, което приемаме.

К. Димов: — Изградените жилища, детски заведения, училища, обществени сгради и др. ще служат векове на обществото. За строителството им се изразходват огромни средства. И освен изпълнението на основните си функции — среда за живеене и работа — построеното действува и на възпитанието, настроението, самочувствието на жителите на столицата и нейните гости. Затова и към вас отправям въпроса: как се решава проблемът с комплексното изграждане на строителните райони. Защото има много критика по отношение на инфраструктурата.

Ив. Томангелов: — По отношение на **инфраструктурата** причините са няколко. Първо, субективният фактор е определено налице. Но ние като инвеститори не можем да покрием със средства и с ресурси вертикалните планировки, озеленяванията на всички основни фондове. Аз говоря не само за жилищното строителство, а за комплексното изграждане на жилищни зони. Не може на втората година да ги покрием с ресурси. За да имаме една комплексност, един жилищен район в даден жилищен комплекс, **съотношението между жилищното, културно-бито-**

Digitized by Google

вото строителство и инфраструктурата трябва да бъдат горе-долу в тези проценти — 54 процента средства за жилищно строителство трябва да се покрият с 24 процента средства за училища, детски градини, детски ясли, обслужваща сфера и 22 процента за озеленяване, пътища, водопроводни канали, топлофикация, електрификация и т. н. Аз вече дванадесета година съм генерален директор и тези съотношения досега никога не са спазвани. Ние миналата година имахме жилищно строителство 76:24 за всичко останало. Това е едната страна на въпроса. Но независимо от това критиката е правилна. Ако на нас не ни стига да покрием озеленяването и вертикалната планировка на цяла София, ние можем постепенно квартал по квартал да ги озеленяваме и да ги оформяме. В момента правим една паспортизация, която до 15 октомври ще бъде готова. Става въпрос за новите жилищни райони и там, където не сме го направили в старите квартали. На базата на тази паспортизация ние ще направим един степенуван график за изпълнение на тези озеленявания. Разбира се, това не можеше да стане само по линията на капиталното строителство. Ще създадем комплексни групи и бригади във всички райони, които ще бъдат комплектувани с необходимата механизация и средства.

Йосиф Добрев: — Първото, което искам да отбележа, е, че характерът на отрасъла строителство се променя с всеки изминат ден. В момента влизат нови технологии, нови номенклатури, нови машини, нова техника. Това означава, че те трябва да се овладеят, за да се използва максимално техният капацитет. Влизането на нова технология и ново оборудване само по себе си няма да даде и новото качество. **Трябва хората, които ще овладяват тази техника, да израстват, да се квалифицират, да се обучават и тогава ще се получи добър ефект.** Не можем да се връщаме 20 години назад, когато само с чакъл, пясък, цимент и майстори се правеше строителство. Електронни устройства, електронни асфалтополагачи, даже в момента се полагат бордюри по електронен начин. Изобщо характерът на техниката и технологията, с които работим, е друг. Това означава, че за да постигнем качество, трябва да имаме необходимата квалификация на работниците. Това е един съществен момент, на който ми се иска да акцентирам. И особено за София — най-голямата строителна площадка, на която се строи с голяма серийност на сгради и елементи. Следователно, когато допуснем грешка в един елемент, той се повтаря хиляди пъти. И това е същественото, което трябва да овладеем. **Не да търсим да отстраним на обекта хиляда пъти повторена грешка, а да намерим технологията, в която тя се допуска.** Това е добре осъзнато от всички специалисти и с промените в новите технологии действително се стремим да отстраняваме всички недостатъци, още когато се раждат, а не, когато са разпространени.

Ще се спра и за начина на протичане на **инвестиционния процес** в столицата. За съжаление задачите и сроковете ни изпреварват. Капацитетът на строителните организации не може да изпревари нуждите. Промяната на оборудването закъснява. И проектната, и градоустройствената подготовка леко изостават. Всичко това налага нова организация на целия инвестиционен процес, съвместяване на операциите. Те просто се застъпват, настигат се.

К. Димов: — Ако поставим на везните обективните и субективните причини, до какъв извод ще стигнем. Нали всеки ще иска да се окаже на везната на обективните причини. Или може би субективните преобладават? Как се получават тези омагьосани кръгове?

Й. Добрев: — Ще дам един пример с 47-то постановление, което даде възможност да отприщим решаването на проблема с масовото жилищно строителство. С него се дадоха постановки как по най-бърз начин да навлезем в новите територии. Ние няколко месеца, дори година умувахме как ще го подхванем, как да постигнем това и изтър-

Digitized by Google

вахме една година. След това усетихме, че ни подпряха сроковете, защото цялата наша програма е нагласена да излиза на нови територии и се наложи за две години, на „ура", да проектираме и градоустройство, и реконструкция на домостроителните комбинати. И по този начин изтървахме 1/3 от времето. А нормалният процес изисква да вървим с градоустройството поне пет години напред. И това тук е субективният фактор. Въпреки че всички органи на Столичния народен съвет дадоха това предложение, след решението ние не бяхме готови веднага да го провеждаме. Това обаче не означава, че сме се отказали, но забавянето се отразява навсякъде както на проектанта, така и на строителя.

К. Димов: — С какво можем да подкрепим този момент, който беше засегнат и се отнася за ритмичността на движението на изградените технологични потоци и екипи?

Й. Добрев: — Този ритъм много често нарушаваме и като че ли едва тази година се създаде някаква ритмичност. Това винаги е било най-тежкият момент. Изграждаме една хубава бригада. Тя покаже добри резултати и изведнъж се окаже, че няма къде да отиде. Тук има и психологически елемент. Когато строителите разберат, че няма следващ обект, задържат строителството. За София сега имаме 160 жилищни блока в строеж. Това означава, че този ритъм трябва много добре да се ръководи, за да не се получава прекъсване.

К. Димов: — Освен производствено-технологичните аспекти отношение към качеството има и масово-политическата, организаторската и агитационната работа сред специалистите, работниците, ръководителите.

Й. Добрев: — Да, прав сте. В много случаи, когато отидем при хората, говорим само за икономически лостове. Това е един много важен момент. Но не бива да се изпускат **психологическата нагласа и въздействието на моралните стимули.** Да се издига ролята на съзнателната дисциплина и самодисциплина на работника като действителен стопанин. Всеки ден да му е ясно едно негово действие или бездействие докъде води, как то се отразява на крайния продукт на стопанската организация, на собствения му джоб. Тези моменти се усещат от работниците. Не може след всеки един работник да върви контрольор. Затова, когато изпълнява дадена операция, той трябва да я извърши качествено — и заварката, и монтажа, и центрирането на нивата и т. н.

Д. Лулчев: — Основното е това, че отбелязаният напредък, който вече го имаме, трябва да го затвърдим и действително да отиваме към комплексно решаване на качеството на строителството, а не само на отделната сграда и отделното жилище. При нас винаги следва над всичко да стои отговорността, става дума за столичното строителство, което като строително-монтажни работи представлява общо 1/4 от строително-монтажните работи в страната. А що се отнася до жилищната площ, която трябва да предадем, тя също е 1/4. При това с голямо количествено нарастване. Ако не успеем да се справим с качеството, това значи, че задачата я решаваме дори не и наполовина. А що се отнася до работата на нашите първични партийни организации, то ние разбрахме това, че те се убедиха, че проблемът е в качеството на екипите. И затова там насочиха своята работа. Нашите екипи, примерно в домостроенето, са вече оптимални и изпълняват около 400—500 жилища годишно. Това са едни малки предприятия. Освен това строителните управления се прегрупираха така, че всяко едно е с 4 екипа. Всичко това утвърждава екипната организация. По този начин ролята на субективния фактор за лошото качество ще бъде намалена. Що се отнася до обективните условия, трябва да се има предвид, че по-голямата част от тях са по силите и в ръцете на 138 хилядите комунисти в столицата.

К. Димов: — От името на ръководството на списанието ви благодарим за компетентното и отговорно участие в разговора.

Digitized by Google

НЕОБХОДИМ И ПОЛЕЗЕН РЕЧНИК

В последните години, особено след решението на Политбюро на ЦК на БКП (1975 г.) за подобряване на работата в областта на партийното строителство, в нашата страна е налице повишено внимание към неговите въпроси. И това е напълно закономерно. С нарастващото значение на ръководната роля на Българската комунистическа партия на преден план излиза необходимостта от усъвършенствуване на самата партия, на нейната структура, на вътрешнопартийните отношения, на цялостната ѝ дейност.

Отражение на тази обективна необходимост и същевременно значителен принос в теорията и практиката на партийното строителство е издаването на тритомника на другаря Тодор Живков „За партийното строителство". Неговата поява се превърна във важно събитие в теоретическия и обществено-политическия живот на партията и страната. Богатството от разработки, идеи и обобщения, съдържащи се в него, дадоха и дават отражение върху равнището и качеството на теорията и практиката на нашата партия.

Ярък израз на процеса на развитие и обогатяване на партийното строителство са решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, докладите, статиите и речите на другаря Тодор Живков след конгреса, а така също и цикълът лекции, изнесени от него пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление, в които са дадени нови теоретически постановки и практически подходи за решаване на актуалните задачи.

Всичко това обогати теоретическата база на партийното строителство, издигна ролята и отговорността му в решаването на големите задачи в условията на повсеместна интензификация на народното стопанство и всички сфери на обществения живот. Появиха се редица монографии, сборници, студии и статии по някои фундаментални и актуални проблеми на партийното строителство.

Независимо от безспорните постижения при разработката на основните му проблеми изследването, изясняването и изучаването на неговите категории, понятия и термини изостават. На тези въпроси все още не се отделя необходимото внимание. Липсват достатъчно изследвания в тази област. А както е известно, нито една наука не може да се развива успешно като самостоятелна без разработена система от свои категории и понятия, които отразяват най-съществените страни и процеси в живота на нейния обект.

Изясняването на същността и съдържанието на категориите и понятията на партийното строителство, тяхното прецизиране е трудно и

Digitized by Google

отговорно дело. Пътищата за решаването на тази задача са много. Един от тях е съставянето и разработването на речник, което бе една насъщна необходимост. С тази именно цел са обединени усилията и опитът на 28 специалисти от Центъра по партийно строителство на АОНСУ, на ръководни партийни дейци, на научни работници и журналисти, работещи по въпросите на партийното строителство.

В авторския колектив са включени: доц. Д. Ананиев; проф. К. Байчински; доц. Г. Бърдаров; проф. М. Величкова; доц. И. Вълков; проф. Ф. Генов; чл. кор. проф. д-р П. Гиндев; доц. А. Димитров; доц. М. Граменова; доц. А. Грозева; к. ист. н. Г. Гърков; ст. н. с. П. Данев; проф. д-р В. Добриянов; проф. К. Иванов; проф. д-р А. Кътов; З. Личев; доц. М. Марков; М. Милев; Д. Петков; Р. Радев; доц. Р. Рачков; з. д. к. П. Русев; доц. Н. Сабрутев; В. Сотирова; доц. С. Тодоров; доц. М. Тодоров; к. ф. н. З. Цветанов; доц. Д. Чобанов.

В резултат на положените от тях усилия през месец октомври тази година Партиздат пусна от печат „РЕЧНИК ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО“.[1] Той е предназначен за всички, които изследват и изучават проблемите на партийното строителство, за ръководните партийни, обществени и стопански кадри, за партийния и обществения актив, за всички комунисти, за студентите и курсистите, обучаващи се в АОНСУ при ЦК на БКП и междуокръжните партийни школи.

Речникът е едно необходимо и полезно практическо помагало, издаването на което представлява важна крачка в пропагандата на науката партийно строителство. Неговата поява не е случайна. Тя е резултат от развитието както на самата партия като жив обществено-политически организъм, така и на науката за нея.

Обект на изследване е Българската комунистическа партия и нейните звена. Обект е и опитът на КПСС и на другите братски партии в областта на теорията и практиката на партийното строителство.

Предмет на изследване е голямото разнообразие от категории, понятия и термини, отразяващи дейностите, свързани със създаването, функционирането и развитието на Комунистическата партия. Особено внимание се отделя на вътрешнопартийния живот и многостранната дейност на партийните органи и организации.

В речника с вещина, с теоретическа задълбоченост и практическа насоченост са разработени 502 понятия. Като първи опит в него са включени само основните категории, понятия и термини на партийното строителство и, естествено, не претендира за изчерпателност както при обхвата им, така и в разкриване на тяхната същност и съдържание. При техния подбор и разработка съставителите са се ръководили от: произведенията на класиците на марксизма-ленинизма; основните партийни документи — Програмата и Устава на БКП, на КПСС и на другите братски партии, решенията на конгресите и пленумите на ЦК на БКП; решенията на Политбюро и Секретариата на ЦК; доклади, теоретически разработки, изказвания и речи на др. Т. Живков; публикуваната научна литература (българска и съветска), монографии, сборници, студии, статии и др.; речници и справочници по други науки; документи и материали от международни срещи, съвещания и конференции, от теоретически и научно-практически конференции. В своята съвкупност тези източници отразяват сегашното състояние на теорията и практиката на партийното строителство и създават обективни предпоставки за разработването и издаването на речника.

Включените в него понятия условно могат да се обособят в няколко проблемни групи:

---

[1] Речник по партийно строителство, С., Партиздат, 1983, 544 с.

Digitized by Google

Първо, разкриващи приноса на видни политически личности, техните възгледи и идеи за политическата партия на работническата класа, за принципите на нейното изграждане и функциониране, за формите, методите и средствата на нейната дейност и т. н. В това отношение добре е откроен приносът на първосъздателите на комунистическата партия — К. Маркс, Ф. Енгелс и В. И. Ленин. Значително място е отделено и на основателите и видните ръководители на нашата партия, на техния принос за създаването и развитието ѝ. В това отношение могат да се посочат имената на Д. Благоев, Г. Кирков, Г. Георгиев, В. Коларов, Х. Кабакчиев, С. Димитров, Г. Димитров. Важно място се отделя и на приноса на др. Тодор Живков за развитието на теорията и практиката на нашата партия особено в годините след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година.

На второ място се дава кратка характеристика и се разкриват значението и съдържанието на някои от трудовете на класиците на марксизма-ленинизма, в които най-добре са разработени техните възгледи за партията. Тук са включени такива техни произведения като: „Манифест на комунистическата партия", „Какво да се прави?", „Крачка напред, две крачки назад", „Писмо до другар за нашите организационни задачи", „Левичарството — детската болест на комунизма" и други.

На следващо място можем да отнесем категориите и понятията, които имат значение за партията и заемат особено важно, фундаментално място в науката партийно строителство — комунистическа партия, партийна дейност, закони и закономерности на развитието на марксистко-ленинската партия, основни организационни принципи, норми на партиен живот, принципи на партийно ръководство, вътрешнопартийни отношения, функции на комунистическата партия, партийно-организационна и идеологическа дейност на партията и други.

Следващата група понятия са пряко свързани с методите, формите и средствата за непосредствена работа на партийните органи, организации и кадри — партиен апарат, обществено начало в партийната работа, партийно събрание, отчетно-изборно събрание, планиране на партийната дейност, партийно решение, партийно поръчение, резолюция, протокол на заседание и събрание, сценарий, съвещание, инструктаж, налагане и снемане на партийно наказание, оценка на кадрите, отчет на комунистите и други.

Разгледани са и някои категории и понятия на другите обществени науки, които намират широко приложение в теоретическата и практическата дейност на партията — социалистическо обществено съзнание, идеология, буржоазна пропаганда, комунистическа нравственост, чест, съзнателност, убеденост, комунистически дълг, идеал, светоглед и др.

Прави впечатление, че при разработката първо се дава определението на понятието, като се разкриват неговата същност и съдържание, структурните му елементи, за да се изяснят вътрешните връзки и взаимоотношенията между тях. С оглед по-пълно да се разкрие тяхната същност и съдържание авторите се стремят да разкрият произхода и връзката на самото понятие с по-общи и сродни понятия на партийното строителство и другите обществени науки, разкрива се значението му за партийната практика и за решаването на актуалните задачи, посочват се и възможностите за развитие и усъвършенстване на самото понятие.

Речникът е ценно практическо помагало, което като цяло се отличава с някои характерни особености:

на първо място, това е последователният марксистко-ленински подход, вярната методологическа основа при разработката на поня-

Digitized by Google

тията, непримиримостта към отклоненията от основополагащите принципи на марксизма-ленинизма, борбата за тяхната чистота;

на второ място, съдържащата се в него система от основните категории, понятия и термини е издържана в логическо отношение и въоръжава дейността на партийните кадри и активисти с техните разработки;

на трето място, това е близката, непосредствена връзка на понятията с конкретната партийна практика, с творчеството на милионите;

на четвърто място, това е стилът на разработката. Проявен е стремеж да се навлезе дълбоко в същността и съдържанието на разгледаните понятия, разработките на статиите са направени на ясен, достъпен и разбираем език.

Явно е, че в основни линии авторският колектив е успял да постигне целта, която си е поставил с написването на речника — да запознае читателите с най-често употребяваните понятия и да спомогне за уеднаквяване и прецизиране при тяхното използване. В практически план той несъмнено ще допринесе за повишаване организационната култура на кадрите и редовите комунисти, ще способствува за усъвършенствуване научната организация на труда на партийните органи и за подобряване стила и методите на работа и ръководство.

Отделни понятия са разработени по-обстойно, а други — по-накратко. Това може да предизвика различни реакции и препоръки от читателя — например, че някои от тях могат да се изследват по-обширно, от други аспекти, в още други взаимовръзки и т. н. Но това е речник, той е само помощно средство при изучаването, разработката и решаването на отделни въпроси на теорията и практиката на партийното строителство. Затова използването му в никакъв случай не може да замени тяхното задълбочено изучаване.

Към речника могат да се направят и някои препоръки с оглед неговото обогатяване и по-пълно прецизиране. В него по-нататък следва да намерят място и някои понятия, които широко се използват и в литературата, и в партийната практика, но сега не са включени. Например партийно ядро, организационен строеж, механизми на партийно ръководство, ръководен процес, кадрови резерв на партията и т. н.

Партийната практика е динамична, а партийното строителство — непрекъснато развиващо и обогатяващо се. Това обстоятелство несъмнено поражда и ще поражда използването и на нови понятия, а така също и някои изменения в съдържанието на немалко от разработените в речника. Ето защо полезно би било тези промени да намерят своето място в едно следващо издание на публикувания речник или в едно енциклопедично издание по партийно строителство.

Има още какво да се желае по отношение на по-задълбоченото разкриване на същността и съдържанието и установяването на едно по-правилно съотношение между тежестта на разработените понятия.

Посочените бележки и препоръки не намаляват значението на речника. С неговото издаване се запълва една сериозна празнота в литературата по партийно строителство и се създават предпоставки за сравнително по-прецизна употреба на неговите категории, понятия и термини, за повишаване научността, качеството и ефективността, за издигане равнището на теоретическите разработки по партийно строителство и на партийната работа. Ето защо той успешно може да служи като верен ориентир във всекидневната работа на всеки партиен деец и активист, на всеки комунист.

Digitized by Google

ЗНАНИЯ И ЧУВСТВА В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Съзвучия и дисонанси

проф. д-р ВАСИЛ ВИЧЕВ

Силата на партията се проявява както в своевременното научно разработване на проблемите на общественото развитие, така и в размаха на организаторската и политическата работа за последователното им осъществяване в живота. Успешното изпълнение на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес за ускорена интензификация на материалното производство и всички социални дейности, за решително повишаване на качеството, дисциплината и производителността на труда, за разгръщане на социалистическия демократизъм, е неделимо свързано с борбата за **овладяване на съвременни подходи и стил на работа,** за издигане на подготовката и умението на кадрите за **всестранно и цялостно използване на научните методи и средства** в партийната дейност.

Едва ли трябва да се напомня, че в съвременните условия ефективността на тази дейност е немислима без солидни научни знания, без задълбочен научен анализ на специфичните условия и задачи във всички сектори на народното стопанство и обществения живот. **Интелектуализацията на партийната дейност** е обективна потребност на социалистическото развитие и необходимо условие за усъвършенстване на цялостната организационна и идеологическа работа на партията. Решаването обаче на тази постоянна задача няма нищо общо с разпространяването и утвърждаването на **технократични критерии** в партийната работа, с хиперболизирането и фетишизирането на рационалната страна в дейността на кадрите, с откъсването и противопоставянето ѝ на емоционалните и нравствено-етичните аспекти на живата работа с хората.

Задълбочените научни знания, високата обща и професионална култура придават увереност на партийния работник, помагат му бързо да се ориентира в сложни, нестандартни ситуации, да проявява независимост и свобода в съжденията, правилно да анализира обстановката. Партийното решение и партийното действие са толкова по-успешни, колкото повече съответствуват на науката, на опознатите природни и социални закономерности. Самата предметно-преобразуваща дейност всекидневно ни убеждава, че ръката действува толкова по-ефективно, колкото по-съвършено е знанието. Но **образованието и знанията без личните нравствени качества, без високата емоционална култура не могат да осигурят успех нито в организационната, нито в идеологическата работа.** „Образованието — справедливо отбелязва съветският социолог А. Г. Харчев, — което по своята същност е обърнато към разума, тренирайки и изостряйки го в течение на години, може да доведе до нежелателна емансипация на мислите от чувствата, на изказванията от преживяванията, да сведе „пламъка на душата“ до хладно резоньорство, ако то не се съпътствува от съответно интензивно емоционално развитие.“[1]

[1] А. Г. Харчев, Философские проблемы общественного развития, М., 1975, с. 154.

Digitized by Google

Когато у комуниста, у партийния работник знанията се „еманципират“ от чувствата, от способността му да преживява болките, стремежите и въжделенията на хората, когато у него липсва необходимата доза от витамин „Н“ (нравственост), увереността прераства в излишна самоувереност, независимостта и самостоятелността на съжденията — в пренебрежение към мнението на обкръжаващите, свободата на действията — в безпардонност и нетърпимост, непринудеността — в разпуснатост и пр. Ето защо повишаването на информационната култура на ръководните кадри от всички равнища, формирането у тях на потребността и нагласата да търсят и усвояват необходимата им научна информация, на умението им да я анализират и използват трябва органично да се съчетават с развитието на тяхната нравствено-емоционална сфера, с умението и способността да вникват в душата на хората, да развиват у себе си способността за **човекоусещане.** По своята най-дълбока същност партийното въздействие е процес на „обработка на човека от човека“ (Маркс), а **главното обработващо оръдие е цялостната личност на комуниста,** богатството на неговите знания и чувства, единството на думите и на делата.

●

Сега, във времето на ускореното развитие на научно-техническата революция, възникват реални противоречия между интелектуалните, физическите и емоционалните способности на личността, които още повече изострят проблема за съзвучието между рационалното и емоционалното в партийната работа. Редица автори с тревога констатират, че много често културата на интелекта се развива за сметка на чувствителността и емоционалността.

В условията на „седящата цивилизация“, когато се натоварват главно рационалните сили на човека, той започва да не усеща радостта, която носят движението на тялото и ръчният труд, общуването с другите хора. Социалният динамизъм, прекомерната употреба на „готови“ средства за информация (телевизия, научна и техническа информация, заучени интелектуални концепции и т. н.) ни пречат непосредствено да приемаме себеподобните си, техните радости, мъки, качества и пр. Практиката на буржоазното общество убедително показва, че хиперболизацията на рационалното у човека, откъсването и противопоставянето му на емоционалните и етическите аспекти на личността обеднява духовния свят на хората, засилва отчуждението между тях. Формално-логическото мислене и определените от него критерии за ефективност на човешката дейност стават едни от главните социални ценности и придобиват статус на нормативи във взаимоотношенията на хората към природата и един към друг. В обществото, където господствува технократизмът, човекът е принуден да се отказва от всичко, освен от своята рационална страна.

Силата на социалистическия начин на живот е в хармоничното развитие на личността, в правилното формиране на нейните интелектуални, професионални, нравствени и естетически потребности. Този извод произтича не само от нашия идеал за всестранното развитие на комунистическата личност, но и всекидневно се потвърждава от реалната практика на социализма.

Резултатите от трудовата дейност зависят не само от интелектуалните качества и умения на работника, но и от неговия „етически потенциал“, от съзнанието за дълг и отговорност, от социално-значимите чувства и потребности. Нещо повече, както показват изследванията на С. Л. Бляхман, И. М. Рогов, Г. Г. Филипов и други съветски автори, за осигуряването на съвременния производствен процес

Digitized by Google

нравствено-психологическите качества не само че не са по-малко важни от интелектуалните и физическите, но много често придобиват първостепенно значение. Затова особена актуалност придобива сега единството на интелектуалното и нравственото начало в духовния облик на социалистическия труженик и особено у подрастващите. Налице е тенденция за изоставане на нравственото съзряване от интелектуалното, с която са свързани много отклонения от социалистическия начин на живот. Младият човек, обезпечен двойно — и от семейството, и от обществото (липсата на безработица, широки възможности за образование, материална осигуреност, условия за разнообразно прекарване на свободното време и пр.), твърде рано придобива „комплекс за пълноценност", в който редица нравствени добродетели се считат за старомодни.

Дългото пребиваване в различни степени учебни заведения не само удължава процеса на социализация, но и формира някои съществени особености на личността: до 24—25 години младият човек решава привидно житейски задачи, задавани и оценявани от възпитатели; той се интересува преди всичко от това как е оценяван или, изразено с езика на социалната психология, той се интересува от своята **отразена индивидуалност**; основният му стремеж е стремежът да предизвика положителни оценки, проявява уважение обикновено към авторитетите, личностите или групите с призната ценност, не се съобразява с мнението на обикновените или „некомпетентните хора", придава голямо значение на престижа, а оттук и склонност към лична завист. Формира се особен тип трудолюбие, мотивирано предимно от стремежа към собствено усъвършенствуване, и то според критериите на „референтната група", търси се строго определена система от средства, по която може да се издига.

Както показват наблюденията на някои педагози, 70 процента от изискванията в училище са насочени към учебния материал и само 30 процента — към взаимоотношенията между децата. А на студенти-медици в едно изследване е било предложено да подредят според предимството, което те им придават, такива общочовешки ценности като: силна воля, нравствена чистота, интелектуални способности; физическо съвършенство. Най-високо уважение според анкетираните заслужават интелектуалните способности и положителните волеви качества, докато моралната чистота и физическото съвършенство бъдещите лекари отнесли на трето и четвърто място.[1]

В наши дни все повече се засилва избирателното общуване на личността с материалните и с духовните ценности. А това изисква да се изработят в нея устойчиви оценъчни критерии, остро поставя въпроса за тъй наречената „морална надеждност на личността". В регулацията на човешкото поведение ударението все повече се поставя върху ролята на „вътрешните страни" — убеждения, дълг, отговорност. В условията на засилващото се идейно противоборство между двете системи, при съвременните средства за информация, голямо значение придобива формирането още от най-ранни години на вътрешен имунитет у личността към антимарксистката идеология, на способност за критична оценка на възприеманата информация и изработката на класово-партийни оценъчни критерии към явленията на околната действителност. Както теоретическите изследвания, така и експерименталните материали показват, че „устойчивостта на личността следва да се разбира като нравствена устойчивост, защото е немислимо да си представим личностните позиции на индивида, изолирани от нравствеността"[2].

---

[1] И. М. Даниленко, Моральные критерии социальной зрелости личности, изд. „Знание", М., 1980, с. 20—21.

[2] В. Э. Чудновский, К вопросу о психологической сущности устойчивости личности, „Вопросы психологий", 1978, № 2, с. 24.

Digitized by Google

Силата на комунистическия светоглед е в това, че той органически съединява в едно неделимо единство научнообоснованите принципи за нравственото развитие на личността в социалистическото общество с нравствените чувства, емоции и желания, насочени към осъществяването на комунистическия идеал. Рационалното и емоционалното се намират, както сполучливо се изразява Б. Брехт, във „велико продуктивно противоречие": чувствата тласкат към по-високо напрежение нашия ум, а разумът очиства нашите чувства"[1].

Известни са думите на Маркс, че в съзнанието и за съзнанието всичко съществува във формата на някакво знание. Но има огромна разлика между това как съществуват в съзнанието на човека знанията за законите на природната реалност (Архимед, Ом и пр.) и за законите на културата — принципите на морала и красотата, нормите на практическата и теоретическата дейност и т. н. В структурата на светогледа знанията за нормите, ценностите и идеалите съществуват не като безлична информация, а само във формата на индивидуална дейност (външна или вътрешна), предполагат съвкупност от телесни и духовни качества, извън които е невъзможно познанието и изменението на действителността. **Между знанието и умението, между рационалното убеждение и практическото действие винаги стоят чувствата и без тях не може да се обясни светогледното отношение към външния свят.** Нещо повече, чувствата са не само подбуда или тонизатор на дейността, а форма, в която светогледните знания, убеждения и качества на личността намират своето истинско битие. Още великият руски педагог Ушински обърна внимание на една от най-характерните черти на човешкото поведение: „Нищо — нито думите, нито мислите, нито даже постъпките, не изразяват така ясно и вярно нас самите и нашите отношения към света, както нашите чувства. В тях се отразява не характерът на отделните мисли, на отделното решение, а цялото съдържание на душата, нейният строй."[2] Затова, ако искаме непрекъснато да се издигат активността и отговорността на човека, да нарастват неговата идейна убеденост и войнствуваща партийност, необходимо е идеологическата и възпитателната работа още по-ефективно, пропорционално и хармонично да въздействуват върху основните компоненти на социалистическата съзнателност — марксистко-ленинските знания и нравствените чувства, да формират в неотделимо единство познавателното, ценностното и дължимото отношение на човека към света и към себе си.

Морално-политическите чувства осигуряват определена насоченост към явленията от гледна точка на обществените интереси и изисквания. Човек с развито чувство за дълг непременно ще постъпи в необходимия случай в съответствие с тези конкретни задължения, които му възлагат обществото, колективът, семейството. Тези чувства са активна мотивационна сила за избирането на такива форми на поведение, които да съответствуват на изискванията на обществото и да поддържат емоционалното самоуважение на личността. Те разкриват отношението на човека към собственото му нравствено развитие. Необходимостта от морално самоусъвършенствуване се преживява като потребност и става източник на активност. В този смисъл може да се приеме и старата етическа максима, че движението напред съответствува на това, което е било почувствувано, а не само на това, което е било разбрано.

---

[1] Бертолд Брехт, О театре, М., 1960, с. 118.
[2] К. Д. Ушински, Пол. собр. соч., т. 9, с. 117—118.

Digitized by Google

В статията си „Как едва не угасна „Искра-та“?“ В. И. Ленин, анализирайки междуличностните отношения при подготовката на партията от нов тип, обявявайки се против нетърпимостта, неспособността и нежеланието на някои хора да се вслушат в чуждите аргументи, осъждайки остро неискреността в полемиките и пр., развива изключително ценни мисли за ролята на нравствените качества в партийната работа. Той изтъква, че „дребните“ недостатъци са способни да отблъснат и най-преданите другари и **никакво убеждение в теоретическата правота не е способно да накара човека да забравя личните отблъскващи качества.** Думата „отблъсква“ Ленин нарочно подчертава, а „дребни“ недостатъци поставя в кавички, обръщайки по този начин внимание на обстоятелството, че нарушаването на нравствените норми от комунистите съвсем не е дреболия. Конкретното поведение, образ или черта на характера органически съчетават изискването, очакванията с еталона и оценката. Примерът изразява в концентрирана форма съществуващите нравствени форми и принципи. Носителят на положителния пример не само подбужда да го следват, но предлага „готова“ форма на поведение, която бързо се разпространява в колектива. Той формира критерии за правилно поведение в определена ситуация, съдействува за сплотяването на колектива. За да стане обаче действието пример-образец, то трябва да получи необходимото обществено признание от членовете на колектива, да бъде своевременно оценено и насърчено.

Единството на думи и дела е задължително условие за възпитанието на чувствата. То предполага лична честност и висока принципност. „Щом един човек, с когото искаме да вършим близка обща работа, влизайки в най-интимни връзки с него, щом такъв човек пуска в ход спрямо другарите си шахматни ходове — няма защо да се съмняваме, че този човек е лош, именно лош, че в него надделяват мотиви на лично, дребнаво самолюбие и тщеславие, че той е неискрен човек.“[1]

Индивидуалните форми на работа най-ярко разкриват не само равнището на знанията по даден въпрос, но и емоционалното отношение на човека към труда, обществото, колектива. При тях най-силно възпитава личностната страна на светогледа. Именно тази страна — личностно-ценностното отношение към света и хората, е оня фактор, който най-силно въздействува върху чувствата. Както сполучливо се изразява М. Шагинян, именно материалистическото осъзнаване на действителността ни помага да преживяваме като свое битието на другия човек, битието на „ти“ със същата сила, както битието на своето „аз“.

В процеса на индивидуалната работа партньорът по общуване реагира не само на съдържанието на изискванията, отправени към него, но и на подбудата и мотива, поради които са направени. В структурата на това непосредствено общуване са включени три момента: а) информационен — ние разясняваме дадено явление, описваме събития, лица, постъпки и пр.; б) субективно-личностен — изразяваме определени чувства, симпатии, възмущения и пр.; в) контролно-подбудителен — предизвикваме в обекта на общуването определено поведение и определени действия.

Ефективността на индивидуалната беседа, съобщение, критика и пр. зависи много от способността ни да формулираме становището си с максимална точност и с най-голям действен заряд. Лингво-психологическите изследвания показват, че непосредственото общуване изиск-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 4, с. 345.

Digitized by Google

Силата на комунистическия светоглед е в това, че той органически съединява в едно неделимо единство научнообоснованите принципи за нравственото развитие на личността в социалистическото общество с нравствените чувства, емоции и желания, насочени към осъществяването на комунистическия идеал. Рационалното и емоционалното се намират, както сполучливо се изразява Б. Брехт, във „велико продуктивно противоречие": чувствата тласкат към по-високо напрежение нашия ум, а разумът очиства нашите чувства"[1].

Известни са думите на Маркс, че в съзнанието и за съзнанието всичко съществува във формата на някакво знание. Но има огромна разлика между това как съществуват в съзнанието на човека знанията за законите на природната реалност (Архимед, Ом и пр.) и за законите на културата — принципите на морала и красотата, нормите на практическата и теоретическата дейност и т. н. В структурата на светогледа знанията за нормите, ценностите и идеалите съществуват не като безлична информация, а само във формата на индивидуална дейност (външна или вътрешна), предполагат съвкупност от телесни и духовни качества, извън които е невъзможно познанието и изменението на действителността. **Между знанието и умението, между рационалното убеждение и практическото действие винаги стоят чувствата и без тях не може да се обясни светогледното отношение към външния свят.** Нещо повече, чувствата са не само подбуда или тонизатор на дейността, а форма, в която светогледните знания, убеждения и качества на личността намират своето истинско битие. Още великият руски педагог Ушински обърна внимание на една от най-характерните черти на човешкото поведение: „Нищо — нито думите, нито мислите, нито даже постъпките, не изразяват така ясно и вярно нас самите и нашите отношения към света, както нашите чувства. В тях се отразява не характерът на отделните мисли, на отделното решение, а цялото съдържание на душата, нейният строй."[2] Затова, ако искаме непрекъснато да се издигат активността и отговорността на човека, да нарастват неговата идейна убеденост и войнствуваща партийност, необходимо е идеологическата и възпитателната работа още по-ефективно, пропорционално и хармонично да въздействуват върху основните компоненти на социалистическата съзнателност — марксистко-ленинските знания и нравствените чувства, да формират в неотделимо единство познавателното, ценностното и дължимото отношение на човека към света и към себе си.

Морално-политическите чувства осигуряват определена насоченост към явленията от гледна точка на обществените интереси и изисквания. Човек с развито чувство за дълг непременно ще постъпи в необходимия случай в съответствие с тези конкретни задължения, които му възлагат обществото, колективът, семейството. Тези чувства са активна мотивационна сила за избирането на такива форми на поведение, които да съответствуват на изискванията на обществото и да поддържат емоционалното самоуважение на личността. Те разкриват отношението на човека към собственото му нравствено развитие. Необходимостта от морално самоусъвършенствуване се преживява като потребност и става източник на активност. В този смисъл може да се приеме и старата етическа максима, че движението напред съответствува на това, което е било почувствувано, а не само на това, което е било разбрано.

---

[1] Бертолд Брехт, О театре, М., 1960, с. 118.
[2] К. Д. Ушински, Пон. собр. соч., т. 9, с. 117—118.

Digitized by Google

В статията си „Как едва не угасна „Искра-та“?“ В. И. Ленин, анализирайки междуличностните отношения при подготовката на партията от нов тип, обявявайки се против нетърпимостта, неспособността и нежеланието на някои хора да се вслушат в чуждите аргументи, осъждайки остро неискреността в полемиките и пр., развива изключително ценни мисли за ролята на нравствените качества в партийната работа. Той изтъква, че „дребните“ недостатъци са способни да отблъснат и най-преданите другари и **никакво убеждение в теоретическата правота не е способно да накара човека да забравя личните отблъскващи качества.** Думата „отблъсква“ Ленин нарочно подчертава, а „дребни“ недостатъци поставя в кавички, обръщайки по този начин внимание на обстоятелството, че нарушаването на нравствените норми от комунистите съвсем не е дреболия. Конкретното поведение, образ или черта на характера органически съчетават изискването, очакванията с еталона и оценката. Примерът изразява в концентрирана форма съществуващите нравствени форми и принципи. Носителят на положителния пример не само подбужда да го следват, но предлага „готова“ форма на поведение, която бързо се разпространява в колектива. Той формира критерии за правилно поведение в определена ситуация, съдействува за сплотяването на колектива. За да стане обаче действието пример-образец, то трябва да получи необходимото обществено признание от членовете на колектива, да бъде своевременно оценено и насърчено.

Единството на думи и дела е задължително условие за възпитанието на чувствата. То предполага лична честност и висока принципност. „Щом един човек, с когото искаме да вършим близка обща работа, влизайки в най-интимни връзки с него, щом такъв човек пуска в ход спрямо другарите си шахматни ходове — няма защо да се съмняваме, че този човек е лош, именно лош, че в него надделяват мотиви на лично, дребнаво самолюбие и тщеславие, че той е неискрен човек.“[1]

Индивидуалните форми на работа най-ярко разкриват не само равнището на знанията по даден въпрос, но и емоционалното отношение на човека към труда, обществото, колектива. При тях най-силно възпитава личностната страна на светогледа. Именно тази страна — личностно-ценностното отношение към света и хората, е оня фактор, който най-силно въздействува върху чувствата. Както сполучливо се изразява М. Шагинян, именно материалистическото осъзнаване на действителността ни помага да преживяваме като свое битието на другия човек, битието на „ти“ със същата сила, както битието на своето „аз“.

В процеса на индивидуалната работа партньорът по общуване реагира не само на съдържанието на изискванията, отправени към него, но и на подбудата и мотива, поради които са направени. В структурата на това непосредствено общуване са включени три момента: а) информационен — ние разясняваме дадено явление, описваме събития, лица, постъпки и пр.; б) субективно-личностен — изразяваме определени чувства, симпатии, възмущения и пр.; в) контролно-подбудителен — предизвикваме в обекта на общуването определено поведение и определени действия.

Ефективността на индивидуалната беседа, съобщение, критика и пр. зависи много от способността ни да формулираме становището си с максимална точност и с най-голям действен заряд. Лингво-психологическите изследвания показват, че непосредственото общуване изиск-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 4, с. 345.

Digitized by Google

ва не само открито, безпристрастно поведение, прямота и честност в общуването, но и намирането на „точната дума“, която да бъде недвусмислена, разбираема, съобразена с досегашния опит на човека. Детайлите на поведението при индивидуалната работа могат да бъдат не по-малко информативни, отколкото непосредственото съдържание чрез езика.

Много важно за индивидуалната работа с хората е умението правилно и точно да оценяваме проблема такъв, какъвто е и в същото време да долавяме „гледната точка“ на събеседника. Нашите бележки и оценки, разяснения и препоръки трябва да бъдат така формулирани, че да отговарят както на характера и особеностите на човека, така и на неговите действителни знания по въпроса. Те не трябва да се разминават с неговото интелектуално и емоционално равнище. Изобщо индивидуалните форми на работа изискват максимално доближаване до „манталитета“ на лицето или групата. Разбира се, това съвсем не означава принизяване или примитивизиране на възгледите по даден въпрос. Ако равнището на разговора е много „високо“, а той се води с човек, който няма необходимата подготовка, ясно е, че ще остане без адекватно разбиране. В такъв случай личната беседа предизвиква само смущение или пък недоумение поради своята „ученост“. Възможни са и обратни явления, когато високопарно се говори за някои твърде банални и многостранно повтаряни неща — те предизвикват пренебрежение или скука у събеседника.

Индивидуалната работа е несъвместима с голямата декларативност, със **сухото морализаторство**, които често пораждат ефекта на бумеранга — средствата и усилията се обръщат против целите и се стига до безразличие или пък до ирония от страна на събеседника. Необходимо е съответно, точно разбиране на мотива, поради който се изказва една или друга мисъл.

Изключително важно психологическо обстоятелство при индивидуалната работа е как гледат на вас, когато беседвате, разяснявате или просто разговаряте — като на човек, който изпълнява формално поръчение, като на доносчик, като на неприкрит завистник или пък като на другар и приятел, който е искрено загрижен за изясняване на въпроса. Пълното взаимно разбиране се проявява най-добре при еднаква насоченост и нагласа на съзнанието между обект и субект на общуването. Установено е, че когато предполагаме дадени чувства, намерения или задни мисли у събеседника си, в 95 на сто от случаите ние неволно нагласяме субективното си отношение и това пречи на правилното възприемане. При неумело, грубо, тенденциозно използване на индивидуалните форми на работа, при липсата на конкретен психологически ход възникват негативни емоционални преживявания, смущения и травми, които се отразяват върху трудовата и обществено-политическата активност на човека, а понякога блокират правилното възприемане на идеите и възгледите, които искаме да разясним.

Основната цел на индивидуалната работа, както и на всяко възпитателно въздействие е повишаването на социално-политическата и трудовата активност, засилването на чувството за дълг и отговорност пред обществото. Заедно с това тя трябва да съдействува и за утвърждаването на личното достойнство и чест на социалистическия труженик. Човек, който няма собствено достойнство, който не цени своето име, е лишен и от амбицията да работи по-добре. Психолозите отдавна са установили, че хората, различаващи се по чувство за собствено достойнство, показват и съществени различия в поведението при сходни ситуации. Работникът с високо чувство за достойнство се стреми да запази своя престиж, работи така, че да поддържа ненакърнено високото мнение на заобикалящите го със своите качества. Обрат-

Digitized by Google

ното, човек, който сам се чувствува и оценява твърде ниско, не държи сметка и за общественото мнение. Затова няма да бъде преувеличено, ако се каже, че **показател за ефективността на възпитанието е как то издига чувството за собствено достойнство, съзнанието за лична чест.**

„Преживяването на чувството за собствено достойнство, произтичащо от самата социална основа на нашето общество, е за личността като лъч, насочен към собствената му душа. Необходимо е той никога да не угасва."[1] Това са думи на големия съветски педагог Сухомлински, който споделя, че не може да има истински колективизъм, ако личността не мисли за себе си, ако не цени собствената си съдба. Но изключително важни за практиката на възпитателната работа в социалистическия колектив са следните изводи: „Чувството за собствено достойнство, чест, уважение към самия себе си може да се възпитава само когато човек се чувствува стопанин в своя собствен духовен свят, когато в този свят има определена граница, която никой няма право да пристъпи"[2].

Това означава, че възпитанието на чувствата няма нищо общо с намесата и дребнавото ровене в интимния свят на личността, с грубото погазване на границите между „аз" и „ние". Н. Крупская, говорейки за огромната и страстна любов на Ленин към хората, подчертава, че тя не се е проявявала формално, а в самата същност на неговото отношение към тях. Тя разказва, че през 1902 г. в Лондон Ленин е имал много рязък конфликт с част от редакцията на „Искра", която е искала да съди един другар за неговата уж неблаговидна постъпка по време на заточение. Изясняването на въпроса е било свързано с грубо вмешателство в неговия личен живот. Владимир Илич рязко е протестирал против това, отказал се е от участие в това безобразие, както той го е нарекъл. По този повод са го обвинявали в липсата на такт, на отзивчивост. „Мен ми се струва — пише Крупская, — че изискването да не се бърка в чуждата душа с усърдни ръце е било проявление именно на истински такт."[3]

Човеколюбието, честността, стремежът към „обществена полза", както отбелязва Ленин, са най-азбучните истини, най-елементарните предпоставки, убеждения, принципи на цялата демокрация. Социалистическият хуманизъм се разгръща в ежедневието, получава конкретни черти именно в живота на отделния колектив. Затова самочувствието на социалистическия труженик най-непосредствено зависи от реализацията на принципа на хуманизма във взаимоотношенията между ръководителя и подчинените, от единството на взискателността и уважението към всеки член на колектива, от общия морален климат.

В процеса на непосредственото общуване особено важна е изходната позиция на доброжелателност, отзивчивост, внимателност към другаря. **Социалистическият хуманизъм** провъзгласява, че човекът е другар, брат и приятел. Но за да считаш човека, който работи до теб, за добър, е нужно да го разбираш и което е особено важно — нужно е да виждаш в него доброто. А това съвсем не е лесно. „Да виждаш доброто у човека — изтъква Макаренко — е винаги трудно. В живото делнично движение на хората, в текущите конфликти това добро е почти невъзможно да се види. Доброто в човека трябва винаги да се проектира, даже и с някакъв риск да сбъркаме."[4]

Много често неумението да се вижда доброто у човека се прикрива с разсъждения от любов към човека „въобще". Всеки конкре-

---

[1] В. А. Сухомлински, Раждането на гражданина, С., 1974, с. 36—37.
[2] Пак там, с. 37.
[3] Н. Крупская, О Ленине, М., 1960, с. 22.
[4] А. С. Макаренко, Соч., т. 7, М., 1952, с. 342.

Digitized by Google

тен индивид при такъв подход се оказва недостоен за тази любов, неотговарящ на предварително създадените абстрактни еталони. На тази именно нездрава основа в някои колективи се формира порочна практика: на думи — любов, уважение към хората, а на дело — неуважение, недоверие, безпринципност, нетърпимост, подозрителност и пр. Много точно характеризира несъстоятелността на такава позиция Ф. Дзержински. Той пише: „Не може да има чувство само към всички въобще; всички въобще — това е абстракция, а конкретното е съвкупност от отделни лица. В действителност чувството може да се зароди само по отношение на конкретното явление и никога — към абстрацията.“[1]

Партийната работа съдържа принципите на хуманизма не като абстрактни схеми, не като безжизнени символи, а като **практика на реалните взаимоотношения**, като система от оптимистични оценки за човека, като проявяване на загриженост, отзивчивост и внимателност към другаря. Отношението към човека като към най-висша ценност е немислимо без възпитанието на отзивчивост, на способност за емоционално съпреживяване, без такт. С възпитанието на отзивчивост към духовния свят на другия човек всъщност започва и нравственото възпитание. Единството на знания и чувства, на дължимо и желано, на думи и дела прави взаимоотношенията в колектива устойчиви и последователни. Известно е, че именно „емоционалната глухота“ в някои колективи поражда пренебрежение към нормите и задачите на обществото, формира равнодушие и безотговорност.

Ускореният ритъм на научно-техническия прогрес, всезасилващата се урбанизация на живота и редица още социални причини придават особена актуалност на думите на М. Горки: „Възпитанието на човека върви в известна степен неравномерно — развива се нашият ум, а чувствата се игнорират. Мисля, че това е вредно за нас. Необходимо е интелект и чувства да се слеят в стройна хармония и тогава всички ние ще бъдем по-ярки, светли, радостни. Вярвам, че това е възможно.“

„Идеологическата обработка“ на емоционалните преживявания повишава степента на тяхната устойчивост, засилва въздействието им върху поведението. Нещо повече, аналогични емоционално-психически реакции и преживявания могат по различен начин да се „преработят“ идеологически и в зависимост от това да получат различна насоченост. Ето защо емоциите не трябва да се разглеждат като някаква независима сфера на човешката психика, която не търпи влияние „отвън“. Анализът на формирането на пролетарското класово съзнание убедително показва, че стихийно формиращите се емоционални преживявания се развиват и обогатяват стават компонент на новия духовен облик на класата под влиянието на научната идеология.

Съвестта или чувствата сами по себе си, без научен светоглед, не могат да бъдат единствен и непогрешим ориентир в партийната работа. Известно е например, че Маркс, оценявайки борбата на парижките комунари, сочи като една от причините за тяхното поражение излишното „великодушие“, изпущането на момента за решителна разправа с противника поради „съвестност“. **Емоционалното възпитание следователно е немислимо без правилни политически възгледи. Колкото по-дълбоко са осъзнати обществените интереси, класово партийният дълг, толкова по-остро е развита и гражданската съвест,** толкова по-богата е и емоционалната култура на партийния работник.

---

[1] Ф. Э. Дзержинский, Избр. произв., т. I, М., 1960, с. 183.

Digitized by Google

ПОРЪЧЕНИЕТО

ГЕОРГИ ИЛИЕВ

По своята същност партийната дейност е работа, извършвана от хората и предназначена за хората. Независимо какви цели има, какви задачи по обем и съдържание решава, какви форми, средства, подходи използва, цялата партийна работа се осъществява от и в името на човека. В името на неговото добруване, на неговото развитие и щастие. „Всичко за човека, всичко в името на човека" — това е непреходното програмно начало, от което се ръководи партията.

Тази програмна задача се решава толкова по-добре, колкото по-добре всеки комунист изпълнява своето призвание като гражданин и общественик. И със своите дела дава пример на всеотдайност, на принципност за всички, които са около него.

Въоръжена с марксистко-ленинското учение, партията съзнателно и планомерно изменя обществото, като мобилизира творческата инициатива на трудещите се маси. Партията непрекъснато се усъвършенствува, обогатява съдържанието и формите на своята дейност като жив политически организъм. По такъв начин тя стои постоянно на висотата на задачите, които решава, и успява непрекъснато да повишава своята роля в историческото творчество.

Нарастването ролята на партията в периода на строителството на зрелия социализъм е важна обективна закономерност на нейното развитие. Макар и обективна, тази закономерност не се проявява автоматически, а по пътя на съзнателното развитие на вътрешнопартийния живот, съгласно ленинските принципи и норми. Развитието на вътрешния живот, усъвършенстването на всички вътрешнопартийни отношения в най-голяма степен зависят и се определят от активността и подготовката на всеки партиен член. Качествата на комунистите имат винаги определено от историческия момент съдържание, което непрекъснато се променя, обогатява се — обусловеност от развитието на живота.

Ето защо на всеки етап партията формулира като отражение на обективната потребност изискванията към качествата на комуниста. На Дванадесетия конгрес отново беше отделено нужното внимание на новите качества на кадрите, на комунистите. Наред с неотменното изискване за политическа вярност и деловитост все повече се налага комунистите да имат висока обща и професионална подготовка. Партийните редици следва да се попълват „. . . **из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората**"[1].

За придобиването на новите качества допринасят образователната система, многобройните форми за квалификация и преквалификация, средствата за масова информация, усилията на обществените, държавните и стопанските органи и организации. **Но онова, което е нужно на комунистите, за да бъдат зрели, активни и принципни борци, може най-бързо да се формира с участието им в живота на партията, в живота на нейната основа — първичната партийна организация.**

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1976, с. 112.

Digitized by Google

Всички форми на работа в нея допринасят за повишаване познанията и опита на партийните членове, за увеличаване на тяхното умение и за комунистическото им възпитание. При това придобиването на тези качества става в самата практическа дейност, в процеса на решаването на най-разнообразни производствени, организационни, възпитателни и социални проблеми.

В богатата партийна практика широко се прилага възлагането на конкретни задачи на комунистите, които наричаме поръчения. Като отражение на многообразието на партийния живот те биват различни по съдържание и по форма. Както се развива животът, така се обогатяват формите и съдържанието на задачите, които се поставят на партийните организации и техните членове.

●

Като форма на партийната дейност поръчения са всички задачи, адресирани към членовете на партията, които произтичат от приетите решения на партийните органи и организации.

Адресирани не общо като призив, а формулирани конкретно и лично към комунистите, те могат да отразяват задължения по текущи организационни задачи, да бъдат еднократни или да се отнасят до основни направления от партийната дейност и ръководство. С възлагането на поръчението се цели да се постига по-добра организираност, целенасоченост и конкретност, при ясно разграничаване на отговорностите, оказване на помощ и с възможност за упражняване на контрол и отчетност. До постигането на поставената цел.

Възлагането на поръчения следва да става, като се съблюдават няколко важни момента.

Преди всичко **да се обхващат и въвличат в активна дейност всички членове на партията.** Това е постоянна задача. Защото само в конкретната работа всеки може да провери себе си, да се съпостави с другите, да покаже свой почерк и стил.

Заедно с това работата за изпълнение на поставените поръчения активизира комунистите толкова повече, колкото по-добре са **съобразени с главните задачи в момента.** Тези задачи, които засягат важни страни от живота и са израз на потребностите, на жизнените интереси на комунистите, на колектива. Те не могат да бъдат измислени, а извлечени от реални нужди, съобразени с обективните процеси. Обемът, качеството и цялата същност на задачите трябва да бъдат ясно определени и да представляват конкретизация в условията, при които ще работи комунистът.

Поръченията следва да бъдат **съобразени с подготовката на комунистите**, с опита им, с това, което могат днес и за което ще се готвят утре. И винаги при възможност да се вземат предвид увлеченията, наклонностите, трайните им интереси, дарбите им.

По такъв начин партийните членове по-успешно ще намират себе си в процеса на изпълнението на възложената задача, ще получават морално удовлетворение и съответствуваща оценка за направеното — от партийната група, от бюрото и първичната организация, от колектива.

Чрез възлагането на партийните поръчения се осъществява действена връзка между дейността на първичната организация и отделните комунисти, която е съобразена с индивидуалните им качества. Затова поръченията са ефикасна форма за засилване на връзката с всеки комунист, за неговото трайно приобщаване в практическата работа, към общото дело.

Digitized by Google

Азбучна истина е, че силата на партията се крие в самодейността, инициативността, в които се проявяват най-добрите качества на комунистите, развиват се и се утвърждават нови качества и добродетели. Без да чака указания, препоръки и пр., всеки комунист, след като е разбрал задачата, търси своето място, и то енергично, отговорно. И го намира. Възлагането на задачи има за цел да създаде по-добра съгласуваност, организираност и взаимопомощ между комунистите. **Но колкото и много да са поставените поръчения, каквито и форми да се използват при тяхната подготовка, формулиране, отчет и контрол при изпълнението им и пр., те не могат да обхванат цялата дейност на партията, на всяка първична организация.** Това е не само невъзможно, но и ненужно. Защото животът, живата практическа дейност на човека са винаги по-богати от вземаните от него решения, използваните форми, регулираните усилия с инструкции, правилници и пр. Не е нужно, защото, ако това стане, усилията на партийната практика ще се изсушат до такава степен, щото ще влязат в противоречие с творческата, с новаторската природа на партията, с характера на нейната многообразна преобразователна дейност. Нещо повече, в нея винаги има прогностично начало, т. е. тя е насочена планомерно към бъдещето. А колкото и да се основава на научни предвиждания и емпиричен опит, бъдещето винаги поднася неизвестни. Тяхното изясняване, решаването на новите задачи изискват новаторско отношение, истинско творчество, което довежда до нови и досега непознати резултати. В своята лекция „За повишаване на ръководната роля на БКП, за усъвършенствуване на нейната политическа и идеологическа работа", изнесена пред преподавателите и слушателите в Академията за обществени науки и социално управление, др. Тодор Живков заяви: „Но мерилото за приноса на комуниста не може да свършва с неговия личен дял, колкото и голям да е той. **Мерило е също така — колко хора е въвлякъл в общия подем, как е съдействувал да се осигурят необходимите условия за пълното разгръщане на силите и за увеличаването на приноса на неговите другари от трудовия колектив.**"

Затова на **поръчението следва да се гледа не като на какво да е, а като на средство за творческо активизиране на партийните членове.** За да може **всеки партиен член да чувствува вътрешна, органична, съзнателна потребност да извършва определена дейност не само като производственик, не само в рамките на своите служебни задължения, но и вън от тях, като комунист, като частица от партията,** поставила си голяма историческа задача. Това често се забравя. Наблюдава се стремеж да се увеличават партийните поръчения, без да се търсят и намират такива, които ще събуждат творческото начало, силно и трайно ще свързват живота на комунистите с това, което прави първичната партийна организация, което изисква историческият момент.

Много често партийните поръчения повтарят служебните, производствените задължения, изчерпват се с определени обемни или качествени резултати, нямат елементи, които да навеждат на творчески размисъл, на новаторски търсения, на оригинални решения както в производството и служебната дейност, така и във взаимоотношенията между хората.

На Дванадесетия конгрес на партията и след него Централният комитет нееднократно и с нова сила постави задачата да се вниква по-дълбоко в качеството на човешката дейност. Да се търсят онова нейно съдържание, онези нейни форми, които ще оптимизират човешките усилия и ще дават по-големи и с по-високи качества резултати. С особена сила тези проблеми бяха поставени в речта на др. Тодор

Digitized by Google

Живков пред Националното съвещание по качеството и в лекциите му пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление.

Очевидно, когато се готвим за поредната Национална партийна конференция по качеството, следва да се постави на оценка цялата човешка практика и на първо място партийната, като се потърси и осигури нейното качествено усъвършенстване. Възможностите в това направление са неограничени и не могат да бъдат затворени в никакви граници, особено като се има предвид характерът на обществените отношения при изграждането на зрелия социализъм, съюзени с постиженията на науката и техниката.

По правило човешките усилия отразяват и изразяват определени интереси. Това се отнася и до поръчението. Всяка възложена задача следва най-пълно да отразява интереса на комуниста — материален и особено духовен, нравствен. Не бива да забравяме мисълта на Карл Маркс, че интересите движат хората. Тук става обаче дума за онези интереси, които се съгласуват с удовлетворяване на реални, разумни и социално определени потребности и с политическата и нравствената система на социализма. Следователно при всички случаи интересите на индивида следва да се пречупват през интересите на колектива, на цялата партия, на цялото общество. Не за да се пренебрегва индивидуалността, а да се развива на фона на общото дело, като го обогатява така, както то, общото дело, им влияе благотворно и отчита тяхната специфика.

Само тогава изпълнението на поръчението ще протича по-добре, защото е съпроводено със социална удовлетвореност и морална наслада.

Индивидуалната работа. Много често се разбира като индивидуален разговор за изясняване на някакъв проблем. Почти всяка дейност е съпроводена с разговор, но действителната работа не може да бъде изчерпана само с това. Тук винаги следва да се търси истинско реално участие при решаването на някаква задача. Само в този процес човек може да променя нещата около себе си и сам да се променя. Само по такъв начин комунистите ще бъдат свързани не само с думи, но и с дела с преобразователната работа на своята партия. Както посочват Маркс и Енгелс, „... като действува по този начин върху външната природа и като я изменя, той (човекът — Г. И.) същевременно изменя и своята собствена природа ... развива дремещите в нея сили и подчинява на своята собствена власт играта на тези сили“[1].

В продължение на тази мисъл и в нейна подкрепа В. И. Ленин посочва: „Без *самостоятелни* усилия не може да се открие истината по нито един сериозен въпрос и който се бои от усилията, той сам се лишава от възможността да намери истината“[2]. Защото животът на човека е едно постоянно търсене и откриване на истината. За партията и за нейните членове не е достатъчно истината да бъде откривана, но и защищавана с цената на много търпение, усилна борба, която често изисква изключително физическо и духовно напрежение.

И затова една от функциите на поръченията е да активизира всички членове в работата на своята партия и тази активност да се поддържа непрекъснато не само с организационни мерки, но все повече и преди всичко като стимулира самоинициатива, която произтича от вътрешната идейна убеденост и осъзната потребност и отговорност на комунистите.

---

[1] К. Маркс и Фр. Енгелс, т. 23, с. 189.
[2] В. И. Ленин, Събрани съчинения, т. 23, с. 67.

Digitized by Google

Когато се анализира активността на комунистите, винаги може да се види и оцени доколко тя се отнася за всички, кое не достига, как трябва да се подходи в бъдеще. Такъв проблем съществува във всички, дори и в силните и боеспособни партийни организации. Но реален анализ не се прави винаги, изнасят се достатъчно представителни данни и това пречи да се види действителното състояние. Обикновено зад общата активност се изпускат много партийни членове. Направеният анализ на активността на комунистите в първичните партийни организации по време на прегледа от окръжния комитет на БКП в Плевен дава интересни данни. Така например първичната организация при Автостопанство № 3 в Плевен се води за добра организация. В нея членуват 98 комунисти. За цяла година на събрания са станали 130 изказвания или 10—12 на събрание, което не е малко. Когато се направи разбор, се видя, че тези изказвания са направени от 49 комунисти, а 49 не са се изказали нито веднъж. Разбира се, за активността не може да се съди само по изказванията, но този факт не бива да бъде отминаван.

Очевидно явлението следва внимателно да се оцени и да се намерят пътища за едно действително активизиране на всеки партиен член в живота на първичната организация. И понеже равнището на комунистите е различно, опитът и подготовката им също, не са еднакви характерите им, трябва да се търси най-подходящата форма за събуждане интерес към работата, за формиране на активна жизнена позиция.

И тук следва да се спазват някои съвсем прости, но с голямо значение правила. **Комунистите трябва да получават задачи, които познават, ако не напълно, поне отчасти, и ще могат да ги изпълнят.** И при нужда да им се помогне другарски. **В процеса на ангажирането им да се тръгва от простото към по-сложното, от известното към по-малко познатото и към неизвестното, от старото (като се извлича полза от целия досегашен опит) към новото и пр.** По такъв начин поръчението ще допринася още по-целенасочено за придобиване на нов опит, за обогатяване на обществената практика на комунистите, за тяхното поускорено социално развитие и реализация.

През последните години нашироко се практикуват **отчетите и самоотчетите** на комунистите в партийните групи, на събрания на първичните партийни организации, пред партийните ръководства. Тази практика дава добри резултати, особено ако се проявява разбиране при използването ѝ и се очиства от формализма, шаблона и самоцелността. Много често отговорните, пък и редовите комунисти се отчитат предимно за изпълнението на служебните си задължения и по-малко за това, какво правят с хората, сред които работят, за тяхното възпитание, за увеличаване на съзнателната им активност, за търсенето и намирането на нови творчески решения на „тесни“ проблеми в производството, структурата, организацията и оценката на работата. Подценява се разкриването на собствения личен почерк, начина на мислене и действие.

В работата с поръченията недостатъчно се оценява как работят комунистите с постоянни задачи. Задачи, които произтичат от избирането им в партийните ръководства, в различни постоянни или временни комисии, групи и пр. С избирането на партиен член в партийното бюро или комитет той получава постоянно поръчение да работи активно съгласно разпределението на задълженията и функциите между неговите членове. А от работата на този изборен актив зависи твърде много каква ще бъде връзката на ръководния орган с всеки отделен комунист и равнището на първичната организация. Дори и по време на прегледа на състоянието на боеспособността на първичните орга-

Digitized by Google

Живков пред Националното съвещание по качеството и в лекциите му пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление.

Очевидно, когато се готвим за поредната Национална партийна конференция по качеството, следва да се постави на оценка цялата човешка практика и на първо място партийната, като се потърси и осигури нейното качествено усъвършенстване. Възможностите в това направление са неограничени и не могат да бъдат затворени в никакви граници, особено като се има предвид характерът на обществените отношения при изграждането на зрелия социализъм, съюзени с постиженията на науката и техниката.

По правило човешките усилия отразяват и изразяват определени интереси. Това се отнася и до поръчението. Всяка възложена задача следва най-пълно да отразява интереса на комуниста — материален и особено духовен, нравствен. Не бива да забравяме мисълта на Карл Маркс, че интересите движат хората. Тук става обаче дума за онези интереси, които се съгласуват с удовлетворяване на реални, разумни и социално определени потребности и с политическата и нравствената система на социализма. Следователно при всички случаи интересите на индивида следва да се пречупват през интересите на колектива, на цялата партия, на цялото общество. Не за да се пренебрегва индивидуалността, а да се развива на фона на общото дело, като го обогатява така, както то, общото дело, им влияе благотворно и отчита тяхната специфика.

Само тогава изпълнението на поръчението ще протича по-добре, защото е съпроводено със социална удовлетвореност и морална наслада.

Индивидуалната работа. Много често се разбира като индивидуален разговор за изясняване на някакъв проблем. Почти всяка дейност е съпроводена с разговор, но действителната работа не може да бъде изчерпана само с това. Тук винаги следва да се търси истинско реално участие при решаването на някаква задача. Само в този процес човек може да променя нещата около себе си и сам да се променя. Само по такъв начин комунистите ще бъдат свързани не само с думи, но и с дела с преобразователната работа на своята партия. Както посочват Маркс и Енгелс, „... като действува по този начин върху външната природа и като я изменя, той (човекът — Г. И.) същевременно изменя и своята собствена природа... развива дремещите в нея сили и подчинява на своята собствена власт играта на тези сили“[1].

В продължение на тази мисъл и в нейна подкрепа В. И. Ленин посочва: „Без *самостоятелни* усилия не може да се открие истината по нито един сериозен въпрос и който се бои от усилията, той сам се лишава от възможността да намери истината“[2]. Защото животът на човека е едно постоянно търсене и откриване на истината. За партията и за нейните членове не е достатъчно истината да бъде откривана, но и защищавана с цената на много търпение, усилна борба, която често изисква изключително физическо и духовно напрежение.

И затова една от функциите на поръченията е да активизира всички членове в работата на своята партия и тази активност да се поддържа непрекъснато не само с организационни мерки, но все повече и преди всичко като стимулира самоинициатива, която произтича от вътрешната идейна убеденост и осъзната потребност и отговорност на комунистите.

---

[1] К. Маркс и Фр. Енгелс, т. 23, с. 189.
[2] В. И. Ленин, Събрани съчинения, т. 23, с. 67.

Digitized by Google

Когато се анализира активността на комунистите, винаги може да се види и оцени доколко тя се отнася за всички, кое не достига, как трябва да се подходи в бъдеще. Такъв проблем съществува във всички, дори и в силните и боеспособни партийни организации. Но реален анализ не се прави винаги, изнасят се достатъчно представителни данни и това пречи да се види действителното състояние. Обикновено зад общата активност се изпускат много партийни членове. Направеният анализ на активността на комунистите в първичните партийни организации по време на прегледа от окръжния комитет на БКП в Плевен дава интересни данни. Така например първичната организация при Автостопанство № 3 в Плевен се води за добра организация. В нея членуват 98 комунисти. За цяла година на събрания са станали 130 изказвания или 10—12 на събрание, което не е малко. Когато се направи разбор, се видя, че тези изказвания са направени от 49 комунисти, а 49 не са се изказали нито веднъж. Разбира се, за активността не може да се съди само по изказванията, но този факт не бива да бъде отминаван.

Очевидно явлението следва внимателно да се оцени и да се намерят пътища за едно действително активизиране на всеки партиен член в живота на първичната организация. И понеже равнището на комунистите е различно, опитът и подготовката им също, не са еднакви характерите им, трябва да се търси най-подходящата форма за събуждане интерес към работата, за формиране на активна жизнена позиция.

И тук следва да се спазват някои съвсем прости, но с голямо значение правила. **Комунистите трябва да получават задачи, които познават, ако не напълно, поне отчасти, и ще могат да ги изпълнят.** И при нужда да им се помогне другарски. **В процеса на ангажирането им да се тръгва от простото към по-сложното, от известното към по-малко познатото и към неизвестното, от старото (като се извлича полза от целия досегашен опит) към новото и пр.** По такъв начин поръчението ще допринася още по-целенасочено за придобиване на нов опит, за обогатяване на обществената практика на комунистите, за тяхното по-ускорено социално развитие и реализация.

През последните години нашироко се практикуват **отчетите и самоотчетите** на комунистите в партийните групи, на събрания на първичните партийни организации, пред партийните ръководства. Тази практика дава добри резултати, особено ако се проявява разбиране при използването ѝ и се очиства от формализма, шаблона и самоцелността. Много често отговорните, пък и редовите комунисти се отчитат предимно за изпълнението на служебните си задължения и по-малко за това, какво правят с хората, сред които работят, за тяхното възпитание, за увеличаване на съзнателната им активност, за търсенето и намирането на нови творчески решения на „тесни“ проблеми в производството, структурата, организацията и оценката на работата. Подценява се разкриването на собствения личен почерк, начина на мислене и действие.

В работата с поръченията недостатъчно се оценява как работят комунистите с постоянни задачи. Задачи, които произтичат от избирането им в партийните ръководства, в различни постоянни или временни комисии, групи и пр. С избирането на партиен член в партийното бюро или комитет той получава постоянно поръчение да работи активно съгласно разпределението на задълженията и функциите между неговите членове. А от работата на този изборен актив зависи твърде много каква ще бъде връзката на ръководния орган с всеки отделен комунист и равнището на първичната организация. Дори и по време на прегледа на състоянието на боеспособността на първичните орга-

Digitized by Google

низации се намираха партийни бюра, в които не всички комунисти имат конкретни задачи. Това е недопустимо. Събранието ги е избрало не да присъствуват, а да работят активно в живота на организацията.

Сега от всички комунисти се иска да бъдат начело на борбата за повишаване на качеството във всички дейности. Колко повече това се отнася до избраните в партийните ръководства. А как това ще стане, когато още при разпределението на длъжностите те не получават конкретни задължения. Това не ги подпомага никак, дори и тогава, когато сами искат да извършат нещо.

Идейно убеденият комунист намира начин да се справи с всяка задача, с която е натоварен. И през целия си живот отстоява с безпокойство и непримиримост принципите си. И оставя трайна следа. Независимо каква му е професията. Чувствува се отговорен пред партията, пред първичната партийна организация, пред другарите си. „Имам основание да твърдя, че механизаторската професия стана за мен партийно поръчение за цял живот. И няма сила, която може да ме откъсне от земята, от хората, с които я правим по-щедра“ — споделя героят на социалистическия труд знатният механизатор от село Николово, Русенско, Живко Топалов. За него работата не е просто изпълнение на норма, а съдба и дерзание за постигане на недостигнати досега резултати, до споен, творчески колектив, трайно свързан чрез активната си дейност със социалистическото общество.

Комунистът, който е разбрал с ум и сърце своето призвание, не се задоволява с обикновени резултати. „Едно разбрахме добре. Няма да бъдем авангард в колектива — посочва героят на социалистическия труд и секретар на първичната организация в АПК — Белене Йосиф Колипатков, — ако партийната организация не държи инициативата в ръцете си с цели и критерии на равнището на изискванията. Чиста демагогия бихме правили с младите хора само с големи приказки, ако те не виждат в нас, комунистите, качества, които искаме те да притежават. **Затова партийното поръчение при нас придоби ново съдържание.** Да работи добре комунистът е длъжен и без поръчение, но трябва и да умее да предава опита си, да носи отговорност за младия човек, с когото работи.“

В наше време тази позиция има особено значение, защото тя разкрива и отприщва творческите сили на комунистите. В тях се крият най-големите резерви. Духовният ръст в развитието на човека става все по-решаващ фактор за развитието на материалното производство. Ръст на социалистическите труженици, приобщени напълно и съзнателно към социализма.

Ето защо в работата с партийните поръчения никога не трябва да се изпуска главната цел — да се събуждат творческите сили на комунистите, инициативността, самодейността, отговорността им за всяко дело, с което са се заели.

●

В периода след Дванадесетия конгрес работата в цялата партия става все по-богата и интересна. Процесите, които протичат в нея, са отражение на процесите, които протичат под нейно ръководство в цялото общество. Тези процеси се развиват в единство, взаимодействуват си, взаимно се обуславят. И създават възможност всеки комунист да потърси и намери най-подходящото си място. И за това допринася още по-добре възлагането на партийни поръчения. Такива, които ще отключват енергията на комунистите, ще я умножават и оползотворяват за реални и ефективни резултати. Защото активната жизнена позиция не е аморфно понятие, а непрекъснато воюване. С душа и сърце.

Digitized by Google

ПО-БЛИЗКО ДО ЖИВОТА

След Дванадесетия конгрес на БКП партийните комитети и организации в Сливенски окръг извършиха значителна работа за осъществяване на задачите, които се поставиха пред идеологическите кадри. Изминат е продължителен и ползотворен път. Събран е значителен опит по проблемите: комплексното планиране на възпитателната дейност в трудовите колективи, индивидуалната работа с хората, устната политическа агитация, организацията на социалистическото съревнование, наставничеството, работата с преките ръководители и пр.

За интензификацията на икономиката в окръга са вложени близо 50 милиона лева, внедрени са повече от 400 нови или усъвършенствувани технологии. Полагат се усилия за механизирането на ръчния труд, за автоматизирането, електронизацията, роботизацията и биологизацията на основните отрасли в окръга. Всичко, което е сторено, се разяснява чрез партийната, профсъюзната и комсомолската просвета, чрез лекционната пропаганда и различните форми на политическата работа. По този начин се съдействува по-добре да се осмислят икономическата, социално-политическата и възпитателната същност на интензификацията.

Борбата за намаляване на ръчния, физически тежкия и непривлекателен труд разкрива не само големи икономически резерви, но и по-високи морални стимули за работа, засилва стремежа на членовете на трудовите колективи към повишаване на тяхното образование и квалификация. Първичните партийни организации например в сливенския завод за автомобилни генератори и стартери „Динамо“ разясняват на работниците значението от усвояването на внедрената нова техника и технология за производство на високомоментни и комплексни електрозадвижвания. Тук своевременно се организират курсове за преквалификация съобразно новите производствено-технически условия на работа.

Първичните партийни организации извършват разностранна идеологическа дейност за икономия на материали, суровини, енергия и гориво, за подобряване качеството на продукцията. За целта успешно се използват разнообразни форми и средства за идеологическо въздействие: практически занятия в звената за политическа просвета, единни политически дни, разговори в трудовите колективи, морални стимули в съревнованието, предавания по радиоуредбите, мълнии, телеграми, дни на качеството и др.

Под ръководството на окръжния и общинските партийни комитети партийните организации разгръщат многостранна политическа и организаторска дейност за усвояването и прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм. По този проблем се състояха пленуми на общинските комитети на БКП в Сливен, Нова Загора, Котел и Твърдица, организирани бяха научно-практически конферен-

Digitized by Google

ции, срещи, разговори, курсове, семинари и пр. Първичната организация в цех „Камгарен“ на вълненотекстилния комбинат „Георги Димитров“ провежда специално обучение на стопанския и обществения актив. В индивидуалната работа с работниците са включени агитаторите, първенците в труда, преките ръководители. На партийни събрания комунистите се запознават със задачите, които стоят пред цеха и целия комбинат.

Нови страни в идейновъзпитателната работа във връзка с приложението на новия икономически подход и неговия механизъм се развиват и в борбата за по-нататъшно усъвършенстване и утвърждаване на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка, за усвояване на новата технология на планиране, повишаване на икономическата култура и възпитание на ръководните и изпълнителските кадри. Социалистическото съревнование е тясно свързано с усилията за бързо внедряване на челните постижения в практиката. В окръга е картотекиран опитът на 1114 челници и първенци в производството, като за неговото усвояване действуват 712 школи с 10 124 участници.

В центъра на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации стои задачата за формирането на социалистическата личност. Многолика е дейността им за патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се, за утвърждаването на нови личностни качества, за създаването на ведра атмосфера в колективите. На 2620-те наставници в окръга се гледа като на част от огромната армия идеологически активисти, които участвуват в подпомагането на процеса за формиране на социалистически качества в отделния човек.

Окръжният комитет на партията отделя важно място за по-нататъшното усъвършенстване на организацията и ръководството на идейновъзпитателната работа. Особено внимание се обръща за активизиране дейността на общинските партийни комитети с първичните организации. Положителен опит по планирането е изведен във вълненотекстилния комбинат „Георги Димитров“ — Сливен, а в електровакуумния завод „В. И. Ленин“ — Сливен по организацията и ръководството на тази дейност.

Възлов въпрос на възпитателната работа представляват подборът, обучението и възпитанието на идеологическите кадри. С голяма любов организират идейновъзпитателната работа в трудовите колективи заместник-партийните секретари Мария Илиева от вълненотекстилния комбинат „Георги Димитров“, Станка Георгиева от комбинат „Родопа“, Смядка Георгиева от електровакуумния завод „В. И. Ленин“, Митко Маринов от домостроителното предприятие към Строително-монтажния комбинат — Сливен, Калинка Томова от текстилния завод „Петко Енев“ — Нова Загора, Руско Киров от село Аврамов, Недялка Пенева от село Пет могили, Благовест Чапкънов от Кермен и др.

Безспорно е, че в подхода и стила на работа на партийните комитети към идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации са постигнати положителни изменения и тенденции.

Важни задачи и занапред стоят пред партийните комитети и организации за издигане равнището на тази дейност. В съответствие със съвременните изисквания тя трябва още по-добре да съдействува за цялостното усвояване и прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, за изграждането на нови делови и политически качества у кадрите. Пред идеологическите дейци стои отговорното задължение да се засили изпреварващата роля на политико-възпитателната дейност. Тя да стане по-конкретна и по-близка до живота на хората. Така ще се помага те по-добре да осмислят своята роля и задачи, да дават отговор на всички въпроси, които вълнуват трудещите се. Това налага да се засили вниманието на общинските партий-

Digitized by Google

ни комитети към практическото решаване на проблемите. Необходимо е постоянно да обогатяват проблемно-съдържателната страна на възпитателната работа, нейната настъпателност и борбеност, да проучват цялостно новите социални процеси.

Тези страни на идеологическата работа на партийните организации наскоро бяха разгледани на пленум на окръжния комитет на партията. Приети бяха и конкретни решения. Сега те стоят в центъра на вниманието на общинските, заводските и учрежденските партийни комитети, на цялата окръжна партийна организация.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

СРЕДСТВО ПРОТИВ ЗАСТОЯ

За онази важна черта на ленинския стил на работа, каквато е взискателността към себе си и към другите, изключваща самодоволството, самоуспокоението; за критичния подход в дейността на първичните партийни организации стана дума в нашите срещи и разговори във Великотърновски окръг.

Тъй като активността на партийното събрание не е нещо самостойно, а реално продължение, непосредствен израз на постоянно действуващия в партийния живот закон, какъвто е критиката и самокритиката, ние потърсихме различни измерения и ракурси на тази форма на социален контрол, на това средство против застоя. Ако в дадената организация не съществуват условия за критика и самокритика, ако не е създадена атмосфера на нетърпимост към недостатъците, едва ли активността на партийното събрание ще носи белега на плюса. Може да има и много изказвания — това в последна сметка не ще има особена стойност, ако се изказват съгласия с преждеговорившите, ако се повтарят оценки от доклада, ако се говори само за успехите...

Търсят ли бюрата и секретарите причините за незаинтересоваността към проблемите на дневния ред на събранието? Борят ли се те за издигане авторитета на решенията на организацията? Дават ли пример на единство на думи и дела? Поддържат ли по такъв начин свещения пламък на неудовлетвореност от постигнатото, че всеки около тях да е действително загрижен за подобряване на работата, да е живо у него чувството за съпричастност? Това бяха част от въпросите, чиито отговори търсехме.

Digitized by Google

ПРОПУСКИ НА ФОНА НА УСПЕХИТЕ

В една оценка на бюрото на Великотърновския окръжен комитет на партията прочетохме пасажи на неудовлетвореност от състоянието на критиката и самокритиката в отделни първични партийни организации. До какво се свеждаше анализът на минусите в качеството на критиката? Защото най-често критика има, но каква е тя? Понякога — неконкретна и неадресирана. Или — повърхностна, за показ. Или незасягаща ръководителите на предприятието („Оставете ги, тях ще ги критикуват от горе!"). И в същото време — друг вариант: ръководството действително е критикувано от горе, но това не е станало достояние на партийната организация и на колектива.

В много от случаите критика има, но не се анализират причините за недостатъците — смята се за достатъчно само изброяването на факти, при това не винаги в приемлива степен общественозначими. В редица доклади на събрания се говори пространно за успехите, а за нерешените и недоведени докрай неща — мимоходом. Недостатъци, за които се съобщава телеграфно, грешки, „сбити" на последната страница на доклада.

Именно този сорт критика, която почти се губи на фона на успехите, помолихме да коментират някои от нашите събеседници. Повтаря ли се често тази слабост и какво лично те правят, за да я избягнат?

— Никак не ми се ще да говоря какво правя, за да стимулирам критиката. Това би било твърде показно. Ще спомена как всъщност понякога на практика я избягвам — каза секретарят на първичната партийна организация в предачния цех на фабрика „В. Мавриков" във Велико Търново Йордан Димитров. — Знае се, че при нас има недостиг на работна ръка. Направих остра бележка на общ работник за това, че не спазва трудовата дисциплина и той повече не се яви на работа. Наред с моите преки производствени задължения тиках цял месец количката с прежди, докато накрая дойде нов човек. Думата ми е, че в една фабрика като нашата има и задържащи фактори. Това не значи, че ние не търсим пътища за превъзмогването им. Преди всичко стремим се в партийната организация да създаваме такава атмосфера на нетърпимост към недостатъците, която ще ни доведе до подобряване на резултатите в работата. Съдете сами. При нас само един процент от норматива за първо качество осигурява на фабриката допълнителна печалба от 30 000 лева. С търпимост към пропуските това не се постига. Атмосферата на критичност на събранието аз я виждам не само като тон, даден в доклада, а като посочване на грешките всекидневно, на самото работно място, на оперативка, навсякъде. Разбира се, това никак не е лесно — да намериш и подходящия тон, и момента, в който да кажеш забележката си.

Както стана ясно по-нататък, тук особено залагат на превантивността на критиката. Механикът на цеха Павел Павлов се пенсионирал. Дълго време мястото му останало незаето. Накрая един секционен майстор се престрашил да кандидатствува за тази длъжност. Партийното бюро го подкрепило, но предварително му обърнало сериозно внимание върху слабостите, които той има и които биха му пречили. Авторитетът на работното място, наследен от предшественика, трябвало да бъде запазен. И комунистите така помогнали на кандидата, че да не го стъписат, но пък и да му покажат цялата отговорност и сложност, която го чака. Никак не е лесно да се създаде такава атмосфера в бюрото и в организацията. Това става ден след ден, постепенно. Точно това се забелязва и в доклада за предстоящото партийно събрание. В него анализът на слабостите има основно място, но както при посочения частен случай — направен е конструктивно.

Кое още прави впечатление във вижданията на секретаря относно

Digitized by Google

изискването недостатъците в работата, посочвани в доклада, да не са казани мимоходом към края на страниците? Него обстойно го занимава характерът на решените въпроси по критичните бележки, отправяни от комунистите. Част от тях се отнасят до ремонта на помещенията, до питейната вода, други са съвсем дребни. Именно подребните неща са изпълнени бързо, навреме. А за основните все още не е направено необходимото. Секретарят не е доволен и от факта, че в повечето от случаите критика към административното ръководство на фабриката не е отправяна. Съображенията на комунистите от тази организация са, че администраторите си имат своя първична организация и ще се критикуват там помежду си. Бюрото в предачния цех се готви да се самокритикува, че не е създало атмосфера на непримиримост към слабостите, проявявани на различни равнища, че не е дало пример на такава критика.

А другаде това е станало. Дори в твърде смела степен. За това ни разказа секретарката на първичната партийна организация във фабриката за метален амбалаж в Лясковец Пенка Петрова. Там сигналите, критичните бележки и предложенията отдавна не са само една значителна част от дневника на партийния секретар. Това е фактически най-динамичната страна от дейността на бюрото. В еднодневен срок сигналите биват адресирани към съответните инстанции, на всяко следващо събрание се съобщават резултатите от извършеното по предложенията от предидущото събрание. Работата с критичните бележки има своята добра традиция. Резултатите са значими и това подтиква хората към строги оценки и самооценки.

Още преди години за невслушване в критиката тук е бил наказан от първичната организация с порицание директорът на предприятието Христо Ангелов. След година наказанието е било отменено, отношението на директора, на ръководството на фабриката и на всички други към критиката рязко се променило.

При наличието на много добра система на работа с критичните бележки обаче отговорността на секретарката, на бюрото и на различните работни групи при подготовката на всеки доклад за партийно събрание не само че не е по-малка, а обратното. Откликът на всяка жалба, писмо, предложение е отдавна сторено дело, дадена е гласност на извършеното, но систематизацията на проблемите, йерархията им, търсенето на тяхната обществена значимост, открояването на смисъла им, определянето на тенденциите, на перспективата на тази дейност е само част от грижата на работещите по доклада. Защото ако на най-скорошното събрание е казано, че продукцията е договорирана, а доставката на материалите не е, ако се е спорило по някои моменти от съдържанието на единния политически ден, ако е отправено искане да се организират курсове с наставниците с цел да добият те повече педагогически знания, ако е настоявано да се определи помещение за комсомолски клуб, та чак и да се подобри качеството на хляба — всичко това изисква проверки, работа, време. Едното адресиране на проблемите към съответните инстанции отдавна не е отговор за колектив като този, който отдавна е чул от партийната организация във фабриката, че порицава директора за отсъствие на самокритичност.

Всеки да бъде все повече заинтересован от подобряването на работата — това занимава всички тук сега — от директора до работника. Това определя и съпричастността на всекиго към проблемите, предстоящи да бъдат обсъждани на партийното събрание.

— Вашата грижа в момента? — питам секретарката Петрова.

— Да няма деление на предстоящото събрание на организатори и присъствуващи, на началници и подчинени, на изказващи се и на безучастно слушащи.

Digitized by Google

— Кое считате за особено важно в събранието?

— Да вземем такова решение, което ще ни доведе до ефективност в работата.

— Какво мислите относно наличието понякога на примери за самите примери в доклада; относно слабостите, споменати между другото?

— Стремим се да избягваме самоцелните илюстрации, търсим характерното. На слабостите бюрото отделя дължимото в смисъл не да ги съобщи, а да ги анализира. Разбира се, подробно разказваме за резултатите, които сме постигнали след критиката, за положителните изменения, които са настъпили в практиката.

— Не намирате ли, че понякога и критичният доклад не съумява да хвърли мост между катедрата и аудиторията, че залата би могла и да не се зарази от идеите, третирани в доклада, ако критиката няма адрес?

— Самооценката до голяма степен е зависима от подтика на другите, от мнението на ръководството, на колектива за личността. И ние определено изразяваме това мнение, колкото е възможно по-директно и по-ясно.

СЛЕД ДУМИТЕ — ДЕЛА

Както критиката не може да бъде ефективна, ако не поражда самокритично отношение към собственото поведение, така и самокритиката не би могла да бъде резултатна, ако след нея не последват дела. Но критиката, този идейно-нравствен фермент, изразяващ в нашето общество искреност на човешките взаимоотношения, усилващ необходимостта от активни социални действия, понякога има своите обратни проявления.

— Ако след критичните бележки не последва действие, ако нещата не се променят видимо, няма какво да виним по-късно в пасивност критикувалия остро, нечутия, останалия „в соло“ — отсъди Димитър Димитров, секретар на първичната партийна организация при електрическата експлоатация — локомотивно депо в Горна Оряховица.

Както всички събрания, и следващото събрание ще бъде проведено на два пъти — с двата състава, работещи на територията на четири окръга — с пътуващия и с почиващия състав. (Всъщност — с почиващия днес и с почиващия утре.) Хората, както друг път, ще се запътят от 70—80-километрови разстояния, за да дойдат на събранието.

Ако човек разлисти протоколите на тази организация, ще види, че тук отношение по обсъжданите проблеми винаги вземат не по-малко от 22—25 души. Сред тях има и повтарящи се фамилии, което не е случайност, а наличие на работнически династии. Това, както ни обясниха, обикновено засилва отговорността. Ако бащата, а преди това и дядото на даден машинист е бил в тази организация, ако е воювал за правдини или е участник в стачки, младият човек се смята особено задължен пред колектива като продължител на една фамилна традиция да бъде на поста си. Има, разбира се, и изключения. Именно славата на дадена фамилия успокоява наследника й, позволява му да се поставя над другите в спазването на елементарни всекидневни изисквания в работата. А това тук е особено опасно. Възлов проблем, примерно, е изпълнението на графика за движението на влаковете. Но един график никога не е само в едни ръце, за него отговарят низ от хора. Ако само един човек от една дадена служба не изпълни задълженията си, парира цялата верига, пречи на множество хора. Ненапразно качеството на труда тук се мери с изпълнението на графика. И за него са отговорни всички.

Digitized by Google

Единият от пътищата, които партийната организация е потърсила за подобряването на качеството на труда, е повишаването на квалификацията на работниците. В момента се квалифицират допълнително 140 влакови диспечери. Но само тяхно дело ли е графикът? В доклада партийното бюро обстойно ще анализира този проблем. Ще бъде потърсено мястото на всеки комунист в реализирането на големите задачи, стоящи пред организацията.

Нашият въпрос към секретаря Димитров бе относно ролята на критиката и самокритиката в деловите отношения на хората, в процеса на труда.

— Съвременната динамика в работата — бе неговият отговор — обективно повишава търсенето, така да се изразя, на критика и самокритика в трудовите колективи. Да вземем за пример комплексната организация за движение на тежкотоварни и дългосъставни влакове в електрифицираните участъци. Само през последните четири години тук сме превозили над 10 милиона тона товари повече, а това съвсем не е станало без взаимна взискателност.

— В тези колективи, естествено, рязко се е подобрила трудовата дисциплина, повишена е отговорността на всекиго за делото на всички. Вероятно на събранията причините за този положителен резултат, който е достигнат трудно, са търсени и разкривани?

— Разбира се. Ние говорим за дисциплината, за качеството на работата на базата на конкретни факти. Графика, този основен, както го наричаме, закон на железниците, го декомпозираме. Той не се разглежда само като цяло, а и като съвкупност, изградена от съставки. И във всяка съставка — делът на отделния комунист. Мястото му. Отговорността му за всяка минута закъснение. Защото и най-дребният пропуск, умножен по броя на нетърпенията, тревогите и разочарованията на вечнобързащите пътници, означава нещо колосално. Не помалка е и отговорността ни за товарите. Те винаги трябва да стигат навреме, никога да не спъват останалото движение. Разбира се, лесно е да се говори въобще, но когато започнем да разнищваме нещата...

— Бихме могли да заключим от думите ви, че внедряването на научна организация на труда в колектива засилва необходимостта от критика и самокритика.

— Безусловно.

— И още — че критиката се превръща в реална сила, когато след нея последват изменения в практиката, положителни изменения.

— Когато след думите последват дела, активността, творческото отношение към работата се засилват. Освен тези социални качества в колектива укрепват и такива черти като дисциплина, инициативност.

— Бихте ли се съгласили, че критиката само тогава е полезна, когато е правдива, когато е изразена с необходимата вежливост, с уважение към личността на критикувания. Ако тя е изказана грубо, ако засяга достойнството на допусналия слабости или пък ако е изпълнена с недомлъвки, с полунамеци, тя може да има и обратен ефект.

— В нашата първична организация особено много се държи на тона на критиката. За да има резултат, нещата трябва да се казват открито, аргументирано, и, разбира се, учтиво.

ОЩЕ ЗА ЦЕННОСТТА НА КРИТИКАТА

Споменахме вече, че ценността на критиката е в нейната правдивост, в обществената значимост на повдиганите от критикуващия въпроси, в прекия адрес, на който тя е отправена. Но кое е особено същественото, проникнало в съжденията на тримата наши събеседници, с които имахме възможността да разискваме тази тема?

Digitized by Google

Нарочно подчертаваме общото становище.

Критиката и самокритиката тогава са ефективни, когато не само посочват недостатъците в поведението на дадена личност, а помагат да бъдат разбрани причините за даденото поведение, посочват пътя, определят практическите мерки за отстраняването на грешките.

И още нещо бе единодушно подчертано от подготвящите се за своите поредни събрания секретари: критиката и самокритиката не се развиват произволно. За да ги има, трябва постоянно да се работи с хората в това направление. Да се води системна идейно-политическа дейност за възпитаване на честно и творческо отношение към труда, за изграждане на еднопосочност в развитието на личните и обществените интереси, за създаване на такава обстановка в партийната организация, при която всяка проява на пренебрежително отношение към дълга би срещнала решителен отпор. И, разбира се, непрестанно да се издигат контролните функции на първичната партийна организация, да се усъвършенстват те като важно условие за разгръщането на критиката и самокритиката.

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ — ОТНОВО ДИАЛОГ

След срещите в първичните партийни организации помолихме за разговор секретаря на окръжния комитет на партията във Велико Търново Христо Станев.

— Другарю Станев, известно е, че партийното събрание е мястото, където най-ярко, най-масирано се упражняват критика и самокритика. По принцип критиката е норма на отношения между комунистите, но на практика винаги ли това е така? Имате ли обратни наблюдения и кое според вас пречи на действеността на този процес?

— Според мен нещата започват още от подготовката на събранието, от значимостта на темата, която ще има то, от подготовката на доклада. Ако в него има горещи точки, ще се породи и необходимост от намеса, от критични и самокритични оценки. Участниците в събранието ще са активни. Но тук не става дума за определена сума от изказвания, а за такава активност, която се изразява в търсенето на корените на дадени явления, в наличието на конструктивен подход към нещата. За нас винаги е от особена важност не само колко души са се изказали, а какви предложения са направили те, какви практически пътища са потърсили за отстраняването на недостатъците. Именно тук трябва да търсим и мярата на социална зрелост в партийните организации. Питате кое пречи на действеността на критиката. Преди всичко това, че не винаги след нея следват изменения. Ако човек е взел отношение по даден въпрос, той очаква промени. Освен това — за да се упражнява критика, е необходима обстановка. Да не се задушава критичният тон, да не бъдат преследвани критикуващите. От особена важност е и поведението на ръководителите, техният пример.

— Съществуват случаи, когато компрометирани ръководители отново са назначавани на ръководни длъжности. Как гледате на такива факти?

— За да съм по-ясен, ще се позова на един пример. Имаше при нас един такъв ръководител, който след като беше снет от стопанска работа в Горна Оряховица, „се назначил“ на друга отговорна длъжност в Дряново. Така съобщава в писмо до окръжния комитет работник от този град. После въпросният ръководител, отново наказан, заминал за Полски Тръмбеш, където също се компрометирал. По-късно оглавил друго предприятие в Овча могила.... Излиза, че този човек е роден началник. Случаят може да е драстичен, но той е показателен. Не бива да притъпяваме критериите си, не бива пробивността, лактите, лъжезамахът, лъжеенергичността на отделни хора да стру-

Digitized by Google

ват така скъпо на обществото. Понякога зад фасадата на „той изпълнява плана“ се крият какви ли не рецидиви във взаимоотношенията. Съществува и търпимост към недостатъците на отделни ръководители, и „затваряне на очите“ на горестоящи органи по отношение на задушаването на критика от някои началници. Пробивен е, казват, а не се замислят какви щети нанася тази агресивност, колко обратен е знакът на тази активност. Защото посоката на активността не е една, нали?

— Още един аспект бихте ли засегнали, разсъждавайки върху проблема ръководител и критика. Ако критикуващият е подчинен по служба? На събранието той може да бъде изслушан без прекъсване, дори критикуваният да си даде вид, че всичко приема, а после...

— После да не преследва критикувалия го директно, но да създаде такава обстановка, че човекът да си потърси работа другаде. Не го гонят, но непрекъснато му натякват нещо...

— Партийната организация в такъв случай трябва твърдо да защити жертвата на завоалираното преследване.

— Трябва и обикновено в нашите първични организации е така, но замаскирането на нечии ходове понякога е толкова тънко, че минава време, докато се докаже истината. Понякога дори в колектива се дочуват гласове в защита на критикувания директор. В смисъл, да му се казват слабостите, но в тесен кръг, за да не се руши авторитетът му. А знае се, че човек сам си руши или гради авторитета... Ръководната длъжност трябва и нравствено да се защити. Само грубото администриране не стига.

— Какво бихте казали за поведението на ръководителя на партийно събрание?

— Понякога той се изкушава да дава указания, да обобщава, смесвайки този отговорен момент в живота на партийната организация с производствено съвещание.

— И още един проблем, другарю Станев. Отчетно-изборното събрание и критичните бележки на комунистите.

— Стои въпросът кой на събранието да отсее и формулира многобройните бележки и предложения. Понякога те не са откроени, казани са мимоходом, под формата на препоръка или са вплетени в самото изказване. В потока от думи отделни неща могат да бъдат пропуснати дори от протоколиста. А практиката е такава, че обикновено от протокола извличаме предложенията и критичните бележки. Стои проблемът винаги ли е записано всичко? В първичните организации на окръга въведохме нова практика. Стигнахме до заключение, оценявайки пропуските от предишните отчетно-изборни събрания, че комисията по подготовката на резолюцията трябва да работи по-активно по време на самото събрание. В какъв смисъл? Тя трябва да отсява, да отделя и да обобщава значимото — онова, което ще допълни и измени резолюцията. Но успоредно с нещата, които ще намерят място в мерките за бъдещата работа, абсолютно всичко, предложено на събранието — до най-дребната и незабележима на пръв поглед идея, — да се записва отделно, независимо от протокола. Този начин на сумиране и записване на всички предложения от комисията по резолюцията, която фактически е една интензивно действуваща сила по време на събранието и след него, ние пренасяме и в работата на конференциите и на пленарните заседания на окръжния партиен комитет и на общинските комитети. И това е органична част от действието на системата за работа с мненията, предложенията, сигналите и критичните бележки на комунистите, които за нас са от първостепенна важност.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

РАЗМИСЛИ ЗА ОТГОВОРНОСТТА

Дванадесетият конгрес на БКП постави задачата за издигане социалната отговорност на първичната организация, за формиране на активна жизнена позиция на личността на основата на по-високата организационна дисциплина и съзнателност. Свои успехи в това направление постигна и общинската партийна организация в гр. Станке Димитров. В следконгресните години значително се разшири територията на партийната инициатива, на положителния опит. Нарасна авторитетът на първичните организации, комунистите заемат все по-челни позиции в трудовата и обществено-политическата дейност в колектива. Наред с утвърдените форми партийната практика роди нови идеи, демокрацията се разшири, непримиримостта към негативното, към отрицателните явления в нашия живот придоби по-постоянен характер. Траен отпечатък върху тях сложиха преминалият с успех преглед на първичните партийни организации, а така също и стилът на висока принципност и взискателност, който налага в своята работа общинският комитет на БКП.

Стръмнините по пътя обаче продължават. Нерядко се срещат и пропуски като изоставяне на важен проблем в първичната организация, пасивност, недостатъчна подготвеност на събрание или друго мероприятие, формализъм. Пък и липса на позиция. Онази позиция, която, струва ми се, стои в центъра и на случаите, за които искам да разкажа.

Събранието на първичната организация към смяна „Хр. Сокола" на завод „Марек" току-що бе завършило. Хората се спускаха шумно по извитите стълби на етажите, на малки групи по пътя до близката рейсова спирка продължаваха да коментират: „Докладът бе далече от истината", „Шаблонът роди шаблон".

Откриването стана навреме, присъствието бе стопроцентово, всичко от дневния ред мина стегнато, докладът бе прочетен... С това като че ли се изчерпиха и всички защитни аргументи. Забележките и упреците бяха много повече: „...прочетен лошо, изготвен непълно, изпълнен с шаблони, далече от реалните неща в бригадата и първичната организация, безпроблемен..." Представих си и унилата обстановка, подканянията за „повече активност" („Ама обсъждаме такъв важен проблем, другари!", „Докладът не е обхванал всичко", „Нима няма нищо какво да кажем?").

Да, репликите на работничките имаха своето обяснение и то основно се съдържаше в слабо подготвения и поднесен на вниманието им доклад. А сигурно по-рано е било по-добре. Та иначе кое би ги подразнило така неприятно, как биха могли да сравняват, да усетят, че за такъв важен въпрос, какъвто е качеството на продукцията, този път се говореха повърхностни неща, без болка и загриженост. Излагат се нашумели изрази, а не факти; връзката с наболелите в бригадата проблеми я няма; някои истини се завоалират; обективността не се познава... И сякаш справедливо на липсата на критичност у секретаря на първичната организация при обобщаването на данните редовите членове отговориха с мълчание, не уважиха с внимание преписаните чужди мисли, не се разгневи гласът им при прочетените примери за допуснатата някъде лошокачествена продукция.

Автобусът отнесе по кварталите на града закъснелите работнички, а те в себе си и по едно разочарование.

Digitized by Google

Поканата изведнъж стъписа всички, макар че не бяха малко подхвърлянията дотогава. Съдържанието потвърждаваше недвусмислено, че мълвата наистина е вярна и сега предстои събрание с единствената точка „Организационни". В края на смяната малкото салонче се изпълни докрай. Дори традиционно отсъствуващите този път се оказаха налице. Обсъждаше се предложението на партийното бюро за наказание на В. П. Причината! Начет като материално отговорно лице.

Мъчително тръгна това партийно събрание. При все че всички в организацията се познаваха отдавна, трудовите делници ги бяха поставяли на изпитание стотици пъти. Бяха вкусили и от радостта, и от победата, и от болката. В беда си бяха подавали ръка и хляб. А ето сега трябваше да наказват свой другар. Ревизионният акт обаче беше факт и опирайки се на него, сравнително млад човек каза сухо „да". Подкрепи го и втори. Трети сподели, че „замълчаването" по „някои сигнали" В. П. не е приел като шанс да спре плъзгането си по кривия път. И настъпи пауза, от ония безплътни, безсъдържателни паузи, които нито обвиняват, нито оправдават.

Минутите в залата натежаха. Въздухът се изпълни с тягостна неизвестност. В последните редици едва доловимо шушукане, за жалост, остана без изразена позиция.

Неудобство пред провинилия се? Изненада от постъпката? Криворазбрано чувство за приятелство? Опит за мълчаливо оневиняване?

Чисто и просто отсъствуваше активната позиция. И още по-тревожното — липса на смелост да се признае и собствената вина. Да, да, собствената! Защото в хубавото всеки се виждаше в колектива и колективът се виждаше във всеки. В негативната постъпка обаче ярко се открои поляризацията и в нея всеки се стремеше да заеме своя ъгъл, оставяйки в другия единствено потърпевшия. Никой не се помъчи да посочи и хубавото във В. П. Уморен от паузата, председателствуващият събранието предложи да се гласува. Предложението на партийното бюро за наказание бе прието. Единодушно.

Събранието приключи. Папките се обогатиха с още едно решение. Останаха обаче без отговор въпросите: единствено увлечението ли или и занижената контролна работа на партийната организация бе допринесла за съставения акт; личната безотговорност или безразличието на другите бе отворило вратите към нарушението?

Златко КАШУКЕЕВ

Digitized by Google

ЕСТЕСТВЕН ЦЕНТЪР НА ИНИЦИАТИВИ

В работата на общинските, заводските и учрежденските партийни комитети на Русенски окръг е натрупан значителен опит в утвърждаването на партийните групи като авторитетни и дееспособни политически ядра на трудовите колективи. Първичните организации близко и непосредствено ръководят групите, компетентно и конкретно им помагат да овладяват тънкостите на организаторската и идейновъзпитателната работа.

Какво е характерно за подхода на окръжната партийна организация, на общинските, заводските и учрежденските партийни комитети?

Преди всичко системна и целенасочена е работата с партийните групи и техните отговорници. Партийните комитети отчитат условията на труд и спецификата на трудовите колективи, където са изградени групите. Обогатяват се формите на работа с тях, дейността им се насища с ново съдържание. Чрез секцията за работата с партийните групи в научния център по партийно-организационните въпроси се оказва не само научно-методическа помощ на комитетите и организациите, но и се внасят по-голяма координираност и насоченост в работата им с тези звена на всички равнища.

Като положителна форма с определен теоретико-приложен характер, която се съчетава с научни изследвания на различни страни от дейността на групите, се утвърдиха научните сесии. Само в периода на прегледа на боеспособността на първичните организации на научни сесии бяха обсъдени няколко актуални проблема. С научни съобщения и с изложения по проблема за усъвършенстване дейността на първичните организации и партийните групи в условията на интелектуализацията на труда в селското стопанство участвуваха специалисти от Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, първи секретари на общински комитети, секретари на първични организации, отговорници на групи. „Засилване ролята на първичните организации и партийните групи за повишаване социалната активност на трудовите колективи в борбата за повсеместна интензификация“, „Партийната група — политически ръководител на първичния трудов колектив при внедряването на новия икономически подход и интелектуализацията на обществената дейност“ — това бяха основни проблеми на други научни сесии.

Освен това всяка година общинските комитети организират научно-практически конференции по проблеми, свързани с работата на партийните групи, с научни ръководители от Академията за обществени науки и социално управление. Ето някои от темите: „Ролята на партийната група за разгръщане ръководната способност на първичната организация в условията на новия икономически подход“, „Усъвършенстване дейността на партийните групи в условията на новия икономически подход

Digitized by Google

и механизъм", „Разгръщане инициативата и творчеството на партийните групи и на комунистите — важно условие за издигане ролята и боеспособността на първичните организации".

За повишаване ролята на партийните групи в малките трудови колективи допринася и окръжният преглед на групите, който обхваща периода на петилетката. Всяка година общинските и заводските комитети отчитат резултатите от прегледа и актуализират програмите.

Разнообразни са формите за активизиране на партийните групи: диференцирано обучение на груповите отговорници, обмяна на положителния опит, срещи-разговори за практическо приложение на техническите постижения и усъвършенствуване организацията на труда и др.

Всичко това помага групите да израснат идейно и организационно, да се засилва ръководното им влияние в трудовия колектив. На практика все по-успешно те се превръщат в политически ръководители на малкия трудов колектив.

Партийните комитети и бюрата на първичните организации периодично анализират структурните изменения в стопанската дейност и вземат незабавно мерки да приведат в съответствие с тях партийната структура. Само през последните две години бяха изградени нови 73 партийни групи. Това означава, че в 73 малки колектива — бригади, участъци, звена, където се решава съдбата на стопанския план, на партийното решение, е осигурено действено партийно влияние.

Силата на партийните групи е не само в броя на комунистите, а в организираността и активността им, в правилния политически подход.

Главното в политическия подход е работата с хората. Да действуват партийните групи като органи за политическо ръководство, това значи да действуват като органи, които работят с хората. Мобилизиране, организация, убеждение, възпитание на хората — това е смисълът на партийната дейност. Даже тогава, когато се занимават с техника, с технология, те правят това от гледна точка на човешкия фактор, на неговото организиране, на засилването на неговата политическа и гражданска отговорност.

Все по-успешно партийните групи се утвърждават като боеспособни политически ядра на малките трудови колективи, стават естествен център на инициативи, на нови начинания. В резултат на организаторската и политическата работа на комунистите в участъците и цеховете бяха преодолени например трудностите, свързани с пълната реконструкция и модернизация на завод „Девети септември". С уважение се говори за мобилизиращите възможности на партийните групи в завод „Латекс" и завод „Модул" — Бяла, където колективите извършват реконструкция и модернизация със собствени сили. С други думи, нараства приносът на групите в решаването на новите задачи и потребности на производството, в създаването на условия за висока производствена и обществена активност на малкия трудов колектив. Това се вижда особено отчетливо там, където комунистите от групата умеят да направят достъпен, ясен и пределно конкретен лозунга на деня, сами да видят непосредствените пътища, формите и средствата за неговото реализиране, за да поведат колектива.

Партийната група с отговорник Енчо Витанов в цех „502" на завод „Найден Киров" — Русе поде инициативата за икономия на гориво и енергия. Задачите, които си поставиха комунистите, се изпълняват успешно. От поддържането на автоматичен режим на работа на 2 компресора по 75 квт на минута и максимално налягане се получи икономически ефект 180 000 квт. Поддържането на оптимален режим на излишен въздух при работата на котлите осигурява икономията на 14 тона мазут годишно. С активното участие на комунистите за първите пет месеца на

Digitized by Google

годината са икономисани 4828 л горивно-смазочни масла.

Създаването на цеха за производство на тиристорни преобразователи бе качествен скок в развитието на завод „Найден Киров". За него бяха нужни не само качествено нови технологии, но и укрепване на младия колектив, формиране на трудови навици, на традиции. Комунистите от партийната група на цех „190" с отговорник Людмила Капитанова за кратко време успяха да обединят силите на колектива. Понеже членовете му са предимно на комсомолска възраст, ударението е поставено на работата с комсомолското дружество, с неговото бюро, в което влизат трима комунисти.

В цеха е създадена група по качеството. Нейна задача е да следи качеството на продукцията, да установява причините за неговото влошаване, да предлага мерки за отстраняването им. Групата е създадена на доброволни начала, ръководи я комунистката инж. Ст. Ангелова. Участвувайки в осъществявания от първичната партийна организация контрол над дейността на стопанското ръководство, партийната група отделя особено внимание на дейността на групата по качеството. Тази дейност е обсъждана на нейно събрание, комунисти работят там с партийно поръчение. Всъщност това са само част от мероприятията в разработения по инициатива на партийната група план за подобряване на качеството.

Творческите търсения на партийните групи са концентрирани в няколко направления. Те съдействуват за по-рационалното използване на машините и съоръженията. Насочват вниманието на инженерните кадри и на специалистите към решаването на „тесните места" в производството. Навреме получава партийна подкрепа рационализаторското движение. Разгръща се движението за техническо и научно творчество на младежта. Действуваща непосредствено в колектива, партийната група има възможност да стигне до всеки отделен човек, да предизвика неговата инициативност, да го ангажира, да го „запали" за осъществяване на възникналото вече начинание.

Много хубави думи могат да се кажат за цех „Новости" към бригадата във Вятово. Инициативата да се премахне ръчният труд при сеенето и ваденето на лука се роди в партийната група с отговорник Веска Кьосева. Новаторското начинание обхвана целия колектив. Само за последните две години списъкът на неговите технически нововъведения и рационализации се попълни с няколко значителни постижения. Направени бяха сеялки за лук, машина за вадене на лук и арпаджик с икономически ефект 300 000 лв. — това замени ръчния труд при отглеждането на тази култура. Откликнаха работниците и специалистите и на обявения от НАПС конкурс за премахване на ръчния труд при прибирането на граха — наименованието на създадената от тях нова машина е „подбирач-товарач". За почистване челата на захарното цвекло се използва тяхната механична метла. Сега се работи по подготовката на цяла линия за прибиране на зрелия фасул.

И няма да е пресилено, ако кажем, че много съществен дял в тези постижения има партийната група. Тя успя да формира здрава и ведра обстановка в колектива, което е условие за разгръщане на инициативата и творчеството на всеки негов член при решаване проблемите на техническия прогрес. Партийният отговорник и комунистите можаха да преодолеят бариерата на известно недооценяване на тези проблеми от някои стопански ръководители. Освен това много важно е умението на комунистите да подхващат новите идеи, конкретно да участвуват в решаването на задачите. Обогатявайки вътрешния си живот, партийната група засили личния пример и авангардната роля на всеки свой член. Порезултатна и системна е сега работата с поръченията. Партийната група се стреми да насочва правилно комунистите и колектива към

Digitized by Google

актуалните проблеми и задачи, които изискват напрежение и творчески подход. Конкретна е индивидуалната работа, която помага всеки член на колектива да е точно информиран за значимостта на задачите.

Резултатно и интересно работят по техническия прогрес и рационализаторската дейност и партийните групи в комбината за селскостопански машини „Георги Димитров". Само в механичния цех например са внедрени рационализаторски предложения с икономически ефект 30 000 лв. Партийната група в бюрото за развитие и внедряване на химическия комбинат „Гаврил Генов" с отговорник Яна Костова активно съдействува за ускореното внедряване на 14 нови изделия и технологии, които за миналата година дадоха икономически ефект 1 184 000 лв. Не само комунистите, но и безпартийните специалисти бяха мобилизирани с обществени поръчения в тази насока.

За какво говори това?

Обогатяват се формите и съдържанието на работата на партийните групи с малките трудови колективи за изпълнението на главните производствено-технически задачи. Значително се подобри съвместната дейност на групите с низовите стопански ръководители, с комсомолските и профсъюзните активи. Засилва се участието на груповите отговорници в бригадните съвети. Търпеливо и убедително се говори с хората, по-конкретна и целенасочена е работата с младите работници и специалисти. С други думи, партийните групи се усъвършенстват като политически ръководители на малките трудови колективи.

Спас СПАСОВ

ОТЗИВИ ЗА ТВОРЧЕСТВОТО И ФОРМАЛИЗМА

ТВОРЧЕСТВО И В ПРОВЕРКИТЕ

В практиката на отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП — Шумен все повече се утвърждават като стил и метод на работа проверките на отдела по работата на общинските партийни комитети. Те се планират за полугодие, за което се уведомяват съответните комитети. В тях участвува целият състав на отдела под ръководството на секретаря на окръжния комитет, който отговоря по организационните въпроси.

С проверките целим преди всичко да подпомогнем практически общинските партийни комитети и първичните организации в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, които са конкретизирани в програмите на окръжния и общинските комитети. Най-голямо внимание отделяме на дейността им, на стила и методите им на работа за по-нататъшното повишаване на тяхната роля и утвърждаването им като органи за политическо ръководство в селищните системи. А в първичните партийни организации — за издигане ролята и боеспособността им, за по-успешно мобилизиране силите на комунистите и безпартийните, на трудовите колективи за изпълнение на задачите в областта на материалната и духовната сфера.

В процеса на разговорите и при окончателната подготовка на констатациите и изводите вниманието им насочваме към понататъшното утвърждаване на положителните страни и резултатите от работата за изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на общината, селището, колектива. Даваме препоръки, а

Digitized by Google

общинските комитети бележат конкретни мерки за подобряване на своята политическа и организаторска дейност, за преодоляване на някои негативни страни и слабости, които са допуснали.

Подходът при извършване на проверките и начинът за набиране на по-пълна информация и анализ на работата са различни. Съобразяваме се с големината и спецификата на общинските комитети. Използваме някои справки, анализи, анкети и други, с които разполагаме в сектор „Информационно-социологически" на окръжния комитет. Но най-голямо внимание отделяме на разговорите в първичните партийни организации и трудовите колективи, с комунистите и безпартийните. Оценките за работата заедно с направените препоръки споделяме накрая, при всички случаи в общинските комитети.

Накратко ще разкажа само за две от проверките, които извършихме през тази година.

През месец март бяхме два дни в общинския партиен комитет в с. Никола Козлево. Това е малка селищна система, в която са включени 11 селища с 10 700 жители. Общинската партийна организация се състои от 21 първични организации, в които членуват 537 комунисти. Разпределихме дванадесетте щатни сътрудници на отдела по партийни организации, като обхванахме всички селища. През първия ден участвувахме всички като лектори в единния политически ден в трудовите колективи, посветен на изпълнението на плана, на тема „Осмата петилетка — ударна, решаваща". Изучавахме документите на партийните организации. Водихме разговори с техните секретари, с членове на партийните бюра, активни борци против фашизма и капитализма, стопански ръководители и др. По време на разговорите давахме конкретни препоръки за подобряване на работата и посочвахме откъде могат да черпят положителен опит в областта на партийно-организационната работа.

След активна двудневна работа в селата, в организациите и колективите ние споделихме впечатленията си в общинския комитет пред членовете и апарата на комитета и отговорните държавни, стопански и обществено-политически ръководители. Всеки сътрудник на отдела направи изложение за работата на проверяваната от него организация, за нейния стил и методи на работа, за подхода й при изпълнение на задачите и даде съответни препоръки и предложения.

След това обобщихме всички бележки и изготвената преценка за резултатите от проверката снехме пред общинския комитет, а в деня на партийния секретар — пред секретарите на първичните партийни организации в общината.

А ето как подходихме в общинския партиен комитет — Шумен. В селищната система са включени 27 селища със 120 770 жители. В общинската партийна организация има 16 комбинатски, заводски и учрежденски партийни комитета, 228 първични организации с 10 584 членове. В проверките обхванахме около половината от партийните организации от различните отрасли на материалната и непроизводствената сфера.

Проверката в общинската организация продължи три седмици. Целта ни беше, както и в другите комитети, да подложим на оценка стила, подхода, работата и критериите на партийните комитети и организации за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП. Изградихме работни групи от представители на отделите „Организационен" на окръжния и общинския комитет. Групите извършиха задълбочена проверка на тяхната работа. Изготвихме преценки, които обсъдихме със съответните комитети в присъствието на секретарите на първичните организации. На тези срещи докладва представителят на организационния отдел на окръжния комитет. В тях като наше вътрешно правило участвуват секретар и завеждащ отдел на ОК на БКП, отговарящи по организационните въпроси и секретар и завеждащ отдел на общинския комитет. На това равнище се оцени работата на партийните комитети и организации, води се подробен разговор по всички проблеми, за трудностите и нерешените въпроси.

След това обобщихме материала и го предложихме за обсъждане в бюрото на общинския партиен комитет, на което присъствуваха всички сътрудници на организационния отдел на окръжния комитет и апарата на общинския комитет — Шумен. Нашата преценка се докладва от др. Чакъров — секретар на ОК на БКП, отговарящ по организационните въпроси. Мероприятия за подобряване на работата на общинския комитет с първичните партийни организации и техните секретари предложи първият секретар на общинския комитет Йовчо Господинов.

Всички другари от апарата на общинските комитети и секретарите на първичните партийни организации оцениха проверките като навременна, необходима и полезна организационна и методическа помощ за изпълнение на задачите. Красноречиво доказателство за това е споделеното от Драган Колев Драганов — секретар на партийната организация в управлението на аграрно-промишления комплекс в с. Никола Козлево: „Аз съм нов секретар. За мен тази проверка беше изключително полезна. Имах възможност продължително време да разговарям спокойно, да питам и в крайна сметка да получа ценна помощ по всички въпроси, които ме вълнуват. Смятам, че ще бъде много полезно, ако периодично се извършват подобни проверки".

Тази утвърдила се форма в нашата дейност ние ще използваме и в бъдеще, защото несъмнено в резултат на нейното прилагане се постигат по-високо качество и ефективност в работата на общинските партийни комитети и първичните организации.

Димитър ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

КАЧЕСТВЕНИЯТ СЪСТАВ

Между многото проблеми, които проверявахме през миналата година, бе и качественият състав на окръжната партийна организация. Проверката извършихме съвместно с отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП. Основни методи и форми на работа бяха изучаване и анализ на партийните документи, беседи със секретарите на партийните комитети и организации и други активисти.

Какво установихме?

Един от основните въпроси, който винаги стои на вниманието на окръжната партийна организация, е този за нейния качествен състав.

Както през 1981 година, така и през 1982 бюрото на окръжния комитет на БКП направи оценка за състоянието на проблема и прие съответни решения. Общинските, заводските и другите комитети в свои заседания също са разглеждали този въпрос. В полудните на партийния секретар те са обменяли положителния опит. Общинският комитет на БКП в Севлиево миналата година организира пленум на тема „За по-нататъшно подобряване качествения и социалния състав на общинската партийна организация — главна предпоставка за успешното изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП".

Значителни усилия за решаването и регулирането на тази дейност полагат и общинските комитети на партията в Габрово, Дряново и Трявна. В партийната организация при завод „Росица" — Севлиево между XI и XII конгрес са приети 45 нови членове. Те са до тридесетгодишна възраст и са предимно от материалното производство. Наред с това се прави и необходимото за обучаването на младите комунисти. В тази насока положителна е дейността също на партийните организации в стопанска дирекция „Търговия", цех „Конфекция" в завод „А. Стоянов" — Трявна, вагоностроителния цех при завод „Андрей Жданов" — Дряново и др.

Нараснало е умението на партийните комитети и на бюрата на първичните партийни организации правилно да регулират партийния състав съобразно настъпващите промени в съответните участъци и дейности на трудовите колективи. Те полагат усилия да съчетават трите направления за регулиране на партийния състав: приема на нови членове; възпитателната работа с тях и очистването на партийните редове от комунисти, които са загубили нужните качества.

Общинските и заводските комитети на партията, а също и първичните партийни организации правилно са осмислили решенията на Дванадесетия конгрес за по-нататъшно подобряване на качествения състав на партията. Извършената работа след конгреса по разглеждания проблем е съдействувала да настъпят положителни изменения.

Направените социално-демографски характеристики на колективите и първичните партийни организации дават възможност по-пълно да се отчитат положителните промени, които настъпват в социално-класовата структура на населението и всеки трудов колектив. Това позволява по-добре да се насочва и партийният състав по пол и образование. Фактите показват, че през 1982 година са приети 507 членове, от които 46,7 на сто са жени и 71 на сто са работници.

Решаващ дял в регулиране на състава на окръжната организация има Габровската общинска партийна организация. За двете години след Дванадесетия конгрес в редовете на БКП са приети 565 млади комунисти. Работническото ядро на тази организация нарасна от 67,82 на сто на 68,1 на сто, а жените, членове на партията, се увеличиха от 36,7 на сто на 37,1 на сто. Новоприетите комунисти са с по-високо образование, и то на възраст предимно до 30 години.

Вливането на нова струя е един от главните пътища за подобряването на качествения състав на партийните организации. През последните години както окръжният, така и останалите партийни комитети и първични партийни организации стриктно прилагат класовия подход и индивидуалния подбор при попълване на партийните редове. Дял за постиженията има и окръжната контролно-ревизионна комисия. Тя наред с другите изисквания отделя особено внимание на класовата принадлежност на кандидата за член на БКП и активно подпомага организациите при проверката на документите на желаещите да встъпят в партията.

При приемането на младите комунисти се отчита и общественото мнение. През 1982 година в заводите „Петко Денев", „Коста Стоев", хлебокомбинат „Евтим Апостолов" и др. в Габрово новото попълнение се приема на открити партийни събрания. В

Digitized by Google

Габрово например 35 организации са приели 48 членове по този начин, а над 85 на сто от кандидатите се обсъждат на комсомолски събрания.

През последните години се постигнаха добри резултати и в повишаването на марксистко-ленинската подготовка на новоприетите и останалите комунисти, и по свързването на идейновъзпитателната дейност с непосредствените задачи, които решават трудовите колективи. В Габрово например във формите на партийния университет и изградените групи към партийните комитети се обучават 350 млади комунисти, а над 750 работят с поръчения в комсомолските органи, като 61 на сто от секретарите на дружествата са членове на БКП.

Общинският комитет на партията в Дряново един път в тримесечието провежда курс с младите партийни членове. Това мероприятие завършва с посещение на исторически места. Добре е организирана работата в тази насока в завод „Болшевик" — Габрово, заводите „Стоян Бъчваров" и „Росица" — Севлиево и др. Интересни мероприятия осъществяват партийните комитети в Габрово, Севлиево и други при връчването на партийните членски книжки. Това става на забележителни исторически места — на мемориала на връх „Бузлуджа", в хижата на връх „Узана", където е положил клетва Габровско-Севлиевският партизански отряд, при паметника на забележителната Балванска битка и др. Там присъствуват активни борци против капитализма и фашизма и секретари на общинските комитети на БКП.

При проверките ние вникваме в документите на новоприетите, следим да не се допуска в първичните партийни организации да се промъкват хора, които нямат съответните качества. Нашите констатации показват, че е повишена взискателността и е подобрена работата по спазването на Устава и Инструкцията на Централния комитет на БКП за членството в партията. Характерно е също, че в секторите „Отчет на партийния състав" е настъпило положително изменение в изготвянето и оформянето на партийната документация. Проверените 412 дела са в добро състояние. Те са съставени и комплектувани правило — заявление-въпросник, автобиография, три препоръки, сведения от проучването и препис от протокола на партийното събрание за приемането на кандидата. Заявленията са с обмислени мотиви, автобиографиите са пълни. Подобрение има и в препоръките особено за членовете на Комсомола. Те са обсъдени в дружествата на ДКМС и заверени от съответните комсомолски комитети. В проучването на кандидатите активно работят изградените помощни комисии, в които участвуват и председателите на ревизионните комисии.

Съществен момент в регулиране на качествения състав на партията са мерките за борба срещу отрицателните явления, прочистването на партийните редове от хора, които нямат или са загубили качествата на комунисти.

Характерно е и това, че сега в някои партийни организации има занижаване на критериите, които се прилагаха към комунистите по време на замяната на партийните документи.

При проверката установихме, че към половината от осъдените комунисти не е взето партийно отношение. Причините са преди всичко във воденето на продължителни дела и ненавременната информация, която се дава от съответните органи до партийните организации.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП се стреми своевременно да предоставя данните, които получава от съда, на първичните организации. В повечето случаи те реагират бързо. На отделни места с голямо закъснение, след много напомняне се взема отношение към провинили се комунисти. Това влияе отрицателно на партийните членове, на дадения колектив. Има комунисти на ръководни места като Михаил Ненков, Христо Помаков и други, които са извършили стопански провинения, нарушили Устава на партията, но първичните партийни организации не реагират, въпреки че знаят за техните деяния. Не са малко и тия, към които имаше предявени претенции по време на замяната, но първичните организации, партийните комитети, а и окръжната контролно-ревизионна комисия не поставиха своевременно да се разглежда партийното им положение.

В едно от заседанията си комисията наложи партийно наказание „мъмрене" на четирима стопански ръководители, които въпреки предупреждението от органите на Министерството на вътрешните работи и съда са назначили на материално-отговорна или ръководна длъжност хора, които са съдени, някои лежали в затвори и нямат право да заемат подобни длъжности. Те не са зачитали първичните партийни организации и партийните комитети, които са им обръщали внимание. Има обаче организации, които проявяват либерализъм и криворазбрано другарство към комунисти, които нарушават Устава на партията, не работят системно и целенасочено за издигане на авангардната роля и личния пример на всеки свой член.

Финансовата ревизия, извършена в предприятие „Благоустройство и комунално стопанство" — Габрово, установява, че Бочо Маринов Коларов — директор, и Минчо Денев Рашков — заместник-директор, са нанесли доста големи щети на предприятието. За случая партийната организация е уведомена, но тя мълчи, не поставя въпроса да се дири партийна отговорност. А подобни случаи има и други. Стремежът е те да намаляват.

Работата по качествения състав на партията е сложен въпрос, но той е по силите на окръжната партийна организация. В това направление дават своя дан и членовете на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП.

Георги ДИМОВ
председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП — Габрово

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ПОЛИТИЧЕСКИ ГАРАНТ ЗА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА

Темата на пленума, за който ще разкажа, бе за работата и задачите на Софийската градска партийна организация за интензификация на промишлеността в столицата.

Защо на промишленото производство?

Защото то е решаващо за по-нататъшното разгръщане на научно-техническия прогрес, за най-пълното използване постиженията на съвременната научно-техническа революция. Играе решаваща роля за непрекъснатото социално развитие на трудовите колективи, за осъществяване на социалната политика на партията. Най-значителен е неговият дял и в целия износ на страната. Затова досегашното му развитие в столицата по съдържание, темпове, размах и дълбочина отразява неизмеримо големите възможности за неговия непрекъснат прогрес в условията на социалистическата организация на производството.

В столицата са съсредоточени и създадени вече огромни производствени мощности, безценно богатство от опит, чиято мултипликация по целия фронт на възпроизводствения процес е крайно полезна, наложителна. И затова с подготовката на пленума — на проекторешенията, специално разработените програми — една от целите бе да се набележат конкретни пътища и подходящи форми и средства на работа за тяхното най-пълноценно оползотворяване. Ресурсно да се обезпечи използването на научно-техническия потенциал, на кадрите. Без да се губи време, като се рушат екстензивните бариери — организационни, научно-технически, проектно-конструкторски, инвестиционни, — да се постигат практически резултати още до идващата Национална партийна конференция. Сърцевина на всичко това, критерий за правилното му осъществяване да бъде качеството на труда и производството — ключовият, съдбоносният за всеки трудов колектив проблем днес.

Досега в столицата са постигнати значителни успехи, създават се вече съвременни образци на комплексна механизация, на комплексна автоматизация на производството. Промишлеността тук се основава на огромна материално-техническа база с мощен научно-технически и производствен потенциал. Изградена е съвременна структура с висока степен на териториална и отраслова специализация и концентрация. Постигнато е такова научно-техническо равнище, което дава възможност в кратки срокове да се развиват и усвояват нови наукоемки производства и изделия, отговарящи на върховите постижения на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Но това е само едно добро начало. И то ще се умножава толкова по-бързо, колкото по-пълно се поставят в диалектическо единство научно-техническата, политическата, идеологическата, социално-икономическата дейност. Цел? Да се използват всички налични условия и предпоставки, за да стане столицата център за производството на: комплектни машиностроителни обекти, средства за автоматизация, лазерна техника, универсални и специализирани електронноизчислителни системи, автоматизирани складове, електротехнически и механични елементи, възли и агрегати за комплексно електротехническо оборудване, микроелектронни изделия, свръхголеми интегрални схеми. А също — да се развиват биотехнологиите, програмната индустрия и други най-нови направления на научно-техническия прогрес.

Затова в предварително раздадените материали на членовете на комитета — доклад, проекторешения, комплексна програма, отраслови и координационни програми — за по-нататъшно интензивно развитие на столичната промишленост през осмата петилетка и до края на 1990 година всичко носеше белега на конкретността и взаимната обусловеност. Участниците в пленума разполагаха с обширна информация за нейното състояние, постижения и слабости. За сложността на проблемите и виждането на бюрото на градския комитет за насоките на по-нататъшното ѝ развитие. Все с тази цел бе организирано и предварителното запознаване на членовете на пленума със състоянието на автоматизацията в основните софийски заводи, институти, които те посетиха. За заключителното заседание на пленума бе създаден специално поръчан цветен филм. Всъщност той започна с неговото прожектиране. Създаде се атмосфера на творческо, критично и самокритично настроение. Събуди се голям интерес към всичко, което предстоеше да се обсъди и реши.

Или: цялата подготвителна работа, предшествуваща пленума, дава основание за извода, че в следконгресния период столичната партийна организация е изминала важен етап. Извършена е значителна организаторска работа от партийните, стопанските, обществените ръководства по интензификацията на промишленото производство.

Но пленумът не само направи оценка на стореното досега. Той определи главните направления, върху които градската партийна организация трябва да концентрира усилията на всички, за да бъде изпълнена препоръката на другаря Тодор Живков — промишлеността на столицата да дава пример в осъществяването на партийната стратегия за изграждане на материално-техническа база, адекватна на развитото социалистическо общество. Да определя тона за ускорена интензификация върху основата на бързото внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, на последователното и всестранно приложение на новия икономически подход и масовото използване на челния наш и световен опит.

Подготовката и провеждането на пленума, взетите от него решения, приетите програми — на основата именно на задълбочения, критичен анализ на досега осъщественото — го характеризират като един пример на ефективен политически подход. На нов качествен израз на осъществяваното от градския комитет партийно ръководство на социалноикономическите процеси в столицата. Той не само определи основните насоки за повсеместна интензификация в столичната промишленост, но и внесе цялостна конкретизация на подхода, формите, средствата и методите, с които те ще бъдат постигнати.

Извършена е огромна предварителна работа. Ангажирани са почти всички най-компетентни органи и специалисти в столицата. И то не само като съветници, а като отговорни фактори, които именно в подготовката на пленума са имали партийната заръка да разкрият

Digitized by Google

и собствените слабости и недостатъци, неизползваните още възможности. Да си направят оценка и самооценка на досегашната собствена дейност. Къде, в кои направления, в какви измерения поради бездействие, недостатъчна предприемчивост, компетентност от отделни техни звена и кадри колелото е въртяно с бавни обороти. Тънело е в коловоза на суетенето, общите приказки, бездействието. С такъв подход са осигурени условия за по-ефективни действия, да бъдат изградени различни временни органи, да се състоят съвместни заседания на бюрото на градския комитет на БКП и колегиумите на съответните министерства. На тях да се приемат общи практически програми.

Със участието си в работата на пленума първият наш партиен и държавен ръководител другарят Тодор Живков има забележителен личен принос за вярната оценка на степента на постигнатото.

И в същото време за ясно очертаните направления, за съдържанието, което следва да имат процесите на комплексната механизация, комплексната автоматизация и овладяването, бързото внедряване на челния наш и световен опит. Да има пълна яснота по практическите подходи, с които ще бъде постигнато всичко това.

За какви автоматизирани системи например става дума сега? За такива, които са челни образци днес в най-напредналите световни производства. И такива, които в същото време се замислят, подготвят да станат „програма утре".

И още един важен проблем намери място в разискванията на пленума. За да се осъществят горните цели, най-главна, решаваща предпоставка е проектирането. А това означава сега то така да бъде преустроено, организирано, че да осигурява внедряването на съвременни автомати. Да се създадат в това отношение съответни центрове, които по съдържание, по темпове, размах и дълбочина на своята дейност да не отстъпват на завоюваното световно равнище.

Но нима това не поставя пред партийните комитети и организации друг органически свързан с интензификацията проблем — усъвършенстването на управлението. Без това постигането на горните цели ще носи белега на едностранчивостта, половинчатостта, декларативността. Ако то не осигури сега, без каквото и да е робуване на обективни и най-вече на субективните причини, създаването и най-компетентното действие на такива центрове, осигуряването от тях на лицензии, разработването на съответните проекти, които после бързо да бъдат превърнати в действуващи механизми и автомати, в авангардни технологии, то все едно да се прелива от пусто в празно. Да се осъществява днес автоматизация на производството на качествено нова основа означава да се осигурява висока ефективност. Да се автоматизира и инженерният труд, с което да се ускори процесът изследване—проектиране—внедряване, да се повишат равнището и качеството на проектните решения.

В този ред на размишления на пленума се обсъди и необходимостта своевременно да бъдат решавани проблемите на оборудването, на развитието на елементната база. Ами съвременното съставяне на съответни програми, без които бъдещето е немислимо. Оттук се ражда и потребността да бъдат подготвени необходимият брой математици, физици и т. н.

А нима заедно с успешното решаване на целия този комплекс от проблеми не се появява и друг — социалнопсихически: с изменението в базата ще настъпват и съответни изменения в съдържанието на труда. Ще отпаднат напълно тежките, непривлекателните физически операции. Участието на човека в производствения процес ще бъде все по-тясно свързано с неговите интелектуални възможности. И съот-

Digitized by Google

ветно резултатите от неговия труд многократно ще нарастват, неизмеримо ще се увеличи и отговорността му.

Или да вземем изключително важния проблем, който с все по-пълната интензификация на производството ще стане по-насъщ — съкращаването, пренасочването, преквалификацията на значителна част от сегашния пряко ангажиран в производствения процес състав от хора. Голям социален, политически, морален е този проблем. За неговото успешно решаване в партийните комитети и организации трябва да има познаване, яснота, готовност за успешно решаване.

За постигането на всяка цел, за всеки отрасъл на столичната промишленост поотделно в програмата са определени: наименование на задачите, разработчик, внедрител, критерии — коефициент на автоматизация и коефициент на ръчен труд, които трябва да бъдат постигнати, източник на финансиране, година на разработка и година на внедряване. А също — очакван резултат: икономически ефект в хиляди лева, брой на освободения персонал и още редица други параметри.

Всичко това е експеримент на териториално равнище и на програмно-целева основа да се осъществи конгресната стратегия за повсеместна интензификация. В резултат на реализацията му например се предвижда София да постигне през осмата петилетка само за основните структуроопределящи предприятия икономически резултати като: нарастване на обществената производителност на труда — 2,15 пъти, на печалбата 3,4 пъти, повишаване рентабилността на 100 лева основни производствени фондове — 2,5 пъти. Ще бъдат икономисани суровини, материали, горива, енергия и вода за 260 милиона лева, а обемът на промишлената продукция ще нарасне с над 41 на сто. И друго — производственият персонал ще бъде намален с не по-малко от 6000 души. Ще се увеличи относителният дял на продукцията с най-високо качество с 13,6 пункта, както и валутният принос на столицата в балансите на страната. От ръчен и тежък физически труд ще бъдат освободени над 18 000 души, близо 7000 ще преминат към управление на автоматизирани работни места, модули, линии и системи.

Главно съдържание на критериите, залегнали в програмата за постигане на високите цели, са разкриване и най-ефективно използване на резервите, които се съдържат в материално-техническата база, в научно-техническия потенциал и в кадрите. Всяка дейност по интензификацията да се разглежда и осъществява в неразривна връзка с качеството.

Разбира се, всичко това, както подчерта пред пленума секретарят на Централния комитет на партията и първи секретар на Софийския ГК на БКП Чудомир Александров, налага да се активизира още повече работата на партийните органи и организации. Затова и в своята съвкупност съдържанието на програмата представлява организационната основа, чрез която градският комитет ще осъществява системно ръководство върху работата на партийните и стопанските органи в промишлеността в областта на интензификацията ѝ.

Собствена информация

Digitized by Google

УЧАСТНИЦИТЕ В УЧЕБНОТО ЗВЕНО ПРЕДЛАГАТ...

Град Любимец. Конфекционна фабрика „Детелина". Партийното учебно звено води практическо занятие. В приветливото помещение около пропагандистката инженер Димка Георгиева — директорка на фабриката, са насядали към двадесет души. На стената са закачени една диаграма и две схеми. Пропагандистката и тримата докладчици, ръководители на работни групи, съставени от всички участници в семинара, се вълнуват. Въз основа на усвоената теория от предишните занятия по темата „Социалистическата собственост, нейното стопанисване и развитие" на проверки във фабриката и анкета сред работниците те правят изводи, предлагат конкретни мерки.

За пет минути Георгиева обясни целта на занятието.

Първа докладва Мария Янчева — секретарка на първичната партийна организация. Като анализира цифрите от диаграмата и схемите, тя прави извода, че за трите последни години общата промишлена продукция расте с 16 на сто, а основните фондове — с 6 процента. Следователно с всяка измината година фондоотдаването в предприятието нараства. Сега всеки лев основни средства дава 5 лева възпроизводство...

И заключава: „Като се спирам на основните проблеми, които разгледа нашата работна група за ролята на колектива като стопанин на социалистическата собственост, предлагам:

— да се ускори създаването на развойно звено в предприятието;

— да се картотекират ръчните операции. Председателят на клуба за техническо и научно творчество на младежта да набележи мерки за свеждането им до минимум."

Докладът на Георги Деспинов — главен счетоводител на предприятието и ръководител на другата работна група за практическото занятие, е на тема „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост".

Той започна с думите: „Да се стопанисва социалистическата собственост означава да се извършва производствена, управленческа, организационна, стопанска и административна дейност за правилното протичане на възпроизводствения процес в предприятието..."

Аргументирано изясни, че неправилната експлоатация на основните средства от трудовия колектив намалява производителността на труда, увеличава престоите за ремонта, води до разхищение на работно

Digitized by Google

време, резервни части и материали, повишава себестойността на произведената продукция. С тревога констатира, че коефициентът на сменност през 1982 г. е бил две цяло, а сега е спаднал на 1,6.

И предложи:

— всички машини да преминат незабавно на двусменен режим на работа;

— при разработването на вътрешните правила на предприятието да се предвидят по-високи размери на санкциите и на стимулите;

— бригадните съвети всеки месец да представят на стопанското ръководство протокол с имената на нарушителите на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина с конкретни предложения за санкционирането им.

Интересен доклад направи ръководителката на третата работна група Райна Митрева. Групата е анкетирала 34 души от трудовия колектив по проблемите на личното стопанство и неговото отражение върху производствения процес. Констатирали са, че всички анкетирани имат лично стопанство. Половината от тях изказват опасение, че то води до слаба заинтересованост към обществените задължения за сметка на личните интереси. От анализа на съдържанието на документи в предприятието е установено, че отсъствията по болест през януари, февруари и март са средно на месец 240 човекодни, а през май, юни и юли, когато се пласира продукцията от личното стопанство, те нарастват на 383 човекодни. Такова е положението и със самоотлъчките, които се увеличават през втория период почти пет пъти. Голям е и процентът на неплатените отпуски.

Поради всичко това групата предлага:

За премахване нарушенията на трудовата дисциплина във връзка с използване на допълнителен труд в личното стопанство партийното и административното ръководство да набележат конкретни мерки.

Агропромишленият комплекс да подобри системата за задоволяване нуждите на личните стопанства с необходимите машини, материали, семена, торове, пасбища и други.

Да се изравнят цените на кооперативния и държавния пазар.

Практическото занятие на учебното звено при конфекционната фабрика „Детелина“ в Любимец приключи интересно и успешно. Усвоените теоретични знания бяха оплодени с практиката. Предложиха се конкретни мерки. Сега имат думата партийното, профсъюзното и стопанското ръководство на предприятието. Да се надяваме и на общинските ръководители.

Борис НАКОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА В УСЛОВИЯТА НА НОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД

Партийните органи и организации в Силистренски окръг при определяне на своите конкретни идеологически програми и мероприятия по проблемите на приложението на новия икономически подход се ръководят не само от огромното му икономическо и идейно-политическо значение, но и от характера на процеса на неговото усвояване и приложение. В речта си пред Националното съвещание по качеството във Варна другарят Тодор Живков посочи, че разработването и приложението на по-съвършен икономически подход и механизъм за управление на съвременната социалистическа икономика не е еднократен акт, а сложен и продължителен процес. Следователно и задачите на идеологическата работа, свързани с неговото разработване и приложение, имат дълготраен перспективен, стратегически характер.

След Дванадесетия конгрес Силистренската окръжна партийна организация полага сериозни и резултатни усилия изучаването, осмислянето и усвояването на същността и механизмите на новия икономически подход да се превърнат в едни от основните проблемно-съдържателни направления на нейната идеологическа работа.

Партийните комитети и организации се заеха най-напред с разясняването и осмислянето на същността на новия икономически подход като важна съставка на социалистическия начин на живот и като предпоставка и регулатор на еднопосочността в интересите на личността, колектива и обществото. От такива позиции с цел да се издигнат на по-високо равнище съзнанието, убежденията и личната позиция на трудещите се още през 1980 г. пленум на окръжния комитет на партията прие комплексна програма за прилагане на икономическия подход в селското стопанство, а през 1981 г. бюрото на окръжния комитет разработи мерки за изучаване и масово приложение на икономическия подход в материалното производство на окръга.

Особено значение има пленумът на окръжния комитет на партията, в който участвува и генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, на тема „За привеждане дейността на първичните партийни организации в съответствие с решенията на Дванадесетия партиен конгрес и постановките на Октомврийското национално съвещание през 1981 г.“ Заедно с другото решенията на този пленум определиха съдържанието, конкретната насоченост и внесоха нов заряд в идеологическата работа по изучаването и прилагането на икономическия подход в окръга, за свързването й със задачите, които решават трудовите колективи.

Изучаването и усвояването на новия икономически подход и неговия механизъм най-последователно се осъществява в системата на политическата просвета. Когато формират просветните форми, партийните комитети и организации вземат предвид специфичните образователни, социално-функционални и възрастови особености на трудещите се. В редица партийни организации политическата просвета се организира въз основа на социологически проучвания и социално-демографски характеристики, което осигурява диференциран подход и по-голяма ефективност на занятията за новия икономически подход. В изградените през 1982 г. учебни звена бяха обхванати 17 653 участници, от които 13 758 комунисти, съставляващи 95,6 на сто от членовете на окръжната партийна организация. Конгресните материали, включително и проблемите на икономическата политика, бяха обект на цялостно изучаване и в 542 учебни звена в профсъюзите с 16 603 участници, и в 523 звена със 17 655 участници в комсомолската политическа просвета. Важни теоретически и практически проблеми на икономическата политика се обсъждат на занятията в учебните групи при задочния партиен университет, в просветните форми на Отечествения фронт и в масовата лекционна пропаганда.

Съществено място заемат учебните форми, които предполагат задълбочена подготовка, самостоятелна работа и творчество както у пропагандиста, така и у участниците — семинарите и школите, които през 1983 г. съставляват 67 на сто от всички учебни звена. Голяма част от пропагандистите — 59,14 процента, са ръководни партийни дейци, стопански и административни кадри, 75,5 на сто са с висше образование. Положително е, че в тематично отношение над 37 на сто от учебните форми са по икономическо направление, че преобладаващи учебни дисциплини са „Нравственото възпитание на съвременния етап“, „Социално-икономическата политика на Българската комунистическа партия“ и проблемите на организацията и интензификацията в селското стопанство, промишлеността, строителството, транспорта и в сферата на услугите. Тази тематика отговаря на особеностите и потребностите на трудовите колективи и на задачите, стоящи пред окръжната партийна организация.

Изучаването на актуалните теоретически постановки и практически подходи, които разработи другарят Тодор Живков в следконгресните си доклади, речи и изказвания, в лекциите си пред преподавателите

Digitized by Google

и слушателите от АОНСУ, тяхното осмисляне от комунистите и трудещите се е важно условие за активно и ефективно участие в осъществяването на сегашния курс на социално-икономическата и политическата стратегия на партията.

Приложението на новия икономически подход и механизъм повиши значението и интереса и към икономическата подготовка на ръководните и изпълнителските кадри. През учебната 1982/1983 г. броят на звената за икономическо образование беше значително увеличен и достигна 538 с 15 920 участници. За разпространение на икономическите знания допринася и лекционната пропаганда — годишно се изнасят над 700 лекции пред повече от 30 000 слушатели. Утвърдена е практиката през април всяка година да се обявява седмица на икономическите знания с участието на висококвалифицирани лектори.

Важна роля в икономическата подготовка имат и организираните учебни форми към стопанските организации с изпълнителските кадри. По линия на професионално-учебния център, научно-техническия съюз и учебните заведения са включени 6667 души.

Изучаването и овладяването на икономическия подход и механизъм в системата на икономическото образование значително засили практическата насоченост на икономическата теория и я доближи до задачите, които решават трудовите колективи. Мнозинството партийни организации използват умело активни форми в политическата просвета — събеседвания, социално-икономически анализи, решаване на практически задачи, подготовка и обсъждане на реферати, научно-практически конференции. В резултат на това конкретно, на място се разглеждат проблемите на развитието на икономиката на трудовия колектив, окръга, страната и реалния социализъм; формирането на работната заплата, на социалния план, нравственото възпитание и приложението на икономическия подход, възпитателните проблеми на социалистическото съревнование, дисциплината. Така разглежданата актуална проблематика позволява комунистите и трудещите се не само задълбочено да изучават марксистко-ленинските идеи, но и най-непосредствено да ги прилагат към различни сфери на обществения живот в окръга.

Отчитайки важността на икономическото образование за изграждане на икономическо мислене у трудещите се, бюрото на окръжния комитет на партията прие оценка за състоянието на икономическото образование, направена през 1982 г. От прегледа по селищни системи в 9 комбината и 11 основни промишлени предприятия на окръга стана ясно, че съществуват редица неизползвани възможности за повишаване ефективността от икономическото образование. Главната причина за слабостите и недостатъците е преди всичко в това, че проблемът не стои постоянно на вниманието на партийните комитети и организации. Някои съвети за икономическо образование не проявяват необходимата активност, инициатива и творчество. Като анализира причините за недостатъците, бюрото прие специални мерки, които се обсъдиха на окръжно съвещание по икономическото образование. Основната цел бе да се създадат предпоставки и убеждение у актива за прякото свързване на икономическото образование с цялостната дейност на стопанските организации, за превръщане плановете в неразделна част от производствените програми за социално-икономическото развитие на трудовите колективи, за изграждане на единна планова основа за обучението на ръководните кадри и специалистите. Тези мерки насочиха усилията на партийните органи и организации към засилване на координацията на работата между отделните организации и форми на работа, към повишаване на партийния и обществения контрол за издигане на инициативата и творчеството на съветите за икономическо образование, за своевременно изясняване на актуалните проблеми съобразно нуждите на ръководните кадри, специалистите, различните категории работници по приложението на икономическия подход. В тази връзка трябва да подчертаем, че липсата на единно ръководство на системата за икономическо образование създава предпоставки да вирее формализмът в занятията. Затова в мерките се предвижда да се оказва пряка помощ и контрол особено на стопанските органи за системност, последователност, целенасоченост в учебните форми за икономическата подготовка на трудещите се.

Важна роля за изучаването и усвояването на икономическия подход изигра научно-практическата конференция по тритомника на другаря Тодор Живков „За икономическата политика на партията" на тема „Приложението на икономическия подход и неговата реализация в народното стопанство". Конференциите в общините започнаха с практически занятия в учебните звена, семинари със стопанския и обществения акт. з на селищните системи. Окръжната конференция се предшествуваше от окръжно съвещание по бригадната организация на труда и разговор около кръглата маса по приложението на икономическия подход във всяка селищна система. Положително е, че на общинските конференции се анализираха проблемите за приложението на икономическия подход както в материалното производство, така и извънпроизводствената сфера в общината. Това позволи окръжната конференция да се превърне в ефективно средство за задълбочен преглед и оценка на постигнатото и за разкриване на резултатни пътища за по-нататъшното повсеместно приложение и утвърждаване на новия икономически подход и механизъм.

Показател за общото състояние на разясняването, изучаването и усвояването на новия икономически подход и неговия механизъм са и резултатите от конкретното социологическо проучване. От общо из-

Digitized by Google

следваните 17 на сто са били запознати с правилника за икономическия механизъм чрез теоретични лекции; 15 на сто на съвещания; 18 на сто чрез самоподготовка; 20 на сто на семинари, конференции и други форми на обучение, 1 на сто не са запознати с правилника, а 29 на сто не са отговорили на поставените въпроси.

Посочените и други резултати от конкретни социологически проучвания и особено непосредствените наблюдения и анализи на окръжния и общинските партийни комитети дадоха основание на окръжния комитет на партията да прецени, че изучаването на икономическия подход може да се счита за относително завършен, но усилията не бива да намаляват, по-нататъшното му изучаване следва да продължи в процеса на непосредственото участие в самото практическо внедряване.

●

Многостранната идеологическа работа за изучаване и усвояване на новия икономически подход и неговия механизъм не е самоцелна, а е органически свързана с дейността за неговото практическо прилагане. Поради обстоятелството, че това е многостранен процес, конкретно ще посочим значението на идеологическата работа за внедряване на такъв основен компонент на новия икономически подход, какъвто е бригадната организация на труда.

Под ръководството на партийните комитети и първичните партийни организации в окръга се разгърна активна разяснителна и масово-политическа работа сред трудовите колективи за повсеместно внедряване на бригадната организация на труда с главните ѝ принципи — стопанската сметка, самоиздръжката, материалната заинтересованост и отговорност. Диференцираното обучение и разяснителната работа сред ръководителите и изпълнителските кадри, сред секретарите на първичните партийни организации, агитпропите и лекторите изиграха значителна роля за изменение на досегашните представи за бригадната организация на труда, повишиха активността и инициативата при обсъждането и приемането на насрещните планове и тяхното изпълнение.

Работата в процеса на прегледа по боеспособността на първичната партийна организация също беше тясно свързана с разясняването на значението на бригадната организация и за въвеждането на бригадната стопанска сметка в окръга. Резултатите от социологическото проучване сред работниците, ръководителите и специалистите от 134 бригади в промишлеността, строителството, транспорта, търговията и услугите на Силистренската селищна система показват, че тази организация подробно и точно е изяснена на 54 на сто, пред 20 на сто са разяснени отделни показатели, пред 6 на сто разясняването е било повърхностно, а с 6 на сто от изследваните не е водена разяснителна работа.

Още когато започнахме, ни стана ясно, че изграждането на бригади от нов тип е сложно дело, свързано с продължителна идеологическа и организаторска работа, защото се отнася до съвършено нови принципи, нови проекти за бригадна организация на труда, които да осигуряват увеличаването на производителността на труда два и три пъти. Още през 1979 г. по решение на бюрото на окръжния комитет на партията като експериментална бригада от нов тип се създаде бригадата за промишлено производство в село Добротица към клоново стопанство Ситово. Не случайно, а защото там имаха много добри производствени резултати. Есента на 1980 г. с помощта и на популяризирането на нейния опит се формираха 26 бригади от нов тип за производство на зърно и фураж, оптимизирани по отношение на хора, земя и техника и утвърдени от окръжния комитет. Изцяло производството на зърно и фураж се съсредоточи в новосформираните бригади. През есента и зимата на 1982 г. бригадите се разшириха — създадоха се шест фуражно-животновъдни комплекса. В 17 кравеферми се прилага поточно-цехова организация на труда. Бригадната организация на труда е въведена в птицевъдството и свиневъдството. Сега бригадите от нов тип обработват 1 256 000 дка земя — 83 на сто от обработваемата земя на АПК. Средно на бригада се пада по 46 350 дка обработваема земя, по 30 трактора, по 105 постоянно заети — от тях 54 механизатори; 11 бригади са членове на националния клуб на високодобивниците.

Както показват анализите и оценките, икономическият и социалният ефект от дейността на бригадите от нов тип е внушителен. През 1982 г. производителността на труда е увеличена спрямо 1981 г. с 51 на сто, а спрямо 1980 — 3,7 пъти; средният добив от всички култури спрямо 1981 г. е увеличен с около 22 на сто. Сега всяка бригада е поставена на вътрешностопанска сметка, а вътре в бригадата — всяка машина, във фермите — всеки доячи и всяко стадо при овцете. Въведени са лимитни карти за машините, за горивата и за резервните части; във фермите — за фуражите. Годишният план на бригадите е разпределен по месеци, а вътре в бригадата — по машини, обори и доячи. Насрещният план има открит и динамичен характер. За действен контрол по материалните и трудовите разходи с приключването на всеки месец се правят месечни отчети, анализират се производствените и финансовите резултати, причините за допуснатите слабости. Фонд „Работна заплата“ във всяка бригада се формира като резултативно-остатъчна величина, размерът на индивидуалната работна заплата на всеки член от трудовия колектив зависи от количеството и качеството на неговия труд. Всички бригади отделят до 5 на сто от планирания фонд „Работна заплата“ за материално стимулиране, за

Digitized by Google

срочно и качествено извършване на определени и отговорни селскостопански работи — сеитба, прибиране на реколтата, повишаване млеконадоя, отглеждане на животните. От 1982 г. на бригадите от нов тип е предоставено право да сформират фонд „СБКМ“ и резервен фонд. Но досега на нито една бригада не е разкрита самостоятелна банкова сметка.

Средният брой на членовете на бригадите в окръга е 30—35 души. Този брой доказа положителни резултати и затова считаме, че е оптимален за окръга. Общо за бригадите, работещи на вътрешностопанска сметка, производителността на труда нарасна с 10—15 на сто. Има и други положителни тенденции. За двете години текучеството на кадри в бригадите е намалено почти три пъти, закъсненията и самоотлъчките — близо два пъти, намалени са и вътрешносменните загуби. Бригадната организация на труда има значителен дял за добрите резултати от комплексното изпълнение на плана за окръга за първите две години от петилетката.

В основата на тези резултати стои и многостранната и ефективна политиковъзпитателна и организаторска работа на партийните, стопанските и обществените органи и организации. Благодарение на идейновъзпитателното въздействие повсеместното внедряване на бригадната организация на труда се превърна във всеобщо дело на всички трудещи се в окръга.

●

Резултатите от идеологическото осигуряване на приложението на икономическия подход ние оценяваме като едно добро и успешно начало. По-нататъшното осъзнаване на социалния смисъл на новите икономически методи на стопанисване продължава да стои като жизнена потребност. Особено голямо значение придобива работата за засилване активността на първичните партийни организации в този процес. От резултатите на социологическото изследване се вижда, че по мнението на 62,2 на сто от комунистите тяхната организация е оценявала приложението на икономическия подход на повече от едно събрание, а по мнението на 22,4 на сто — само веднъж. Задача на идеологическата работа за по-нататъшното утвърждаване на икономическия подход продължава да бъде изграждането на икономическо, стопанско мислене у всички кадри и трудещи се, развитието на умение да се ориентират икономически правилно, да разбират движещите сили на икономическото развитие.

Отчитането на взаимодействието на идеологическата работа със социалната среда при прилагането на новия икономически подход също продължава да е актуална потребност. В условията на неизбежните първоначални трудности при въвеждането на новия икономически подход идеологическата работа е призвана в много по-висока степен да изпълнява компенсиращи и неутрализиращи спрямо влиянието на социалната среда функции. Внедряването на новия икономически подход създава възможности за по-голямо и целенасочено използване на икономическите лостове като възпитателни фактори. Но за това са нужни строг контрол и пресичане на всякакви деформации и отклонения при внедряването на новия икономически механизъм и системна и действена идеологическа работа за формиране на политически, нравствени, психологически бариери срещу потребителските ориентации и стремежи.

Важно условие за ефективното участие на идейновъзпитателната работа в по-нататъшното приложение на икономическия подход и неговия механизъм е усъвършенстването на нейната организация и ръководство върху основата на комплексния подход. И в бъдеще приложението на новия икономически подход ще бъде основна не само икономическа и социална, но и идеологическа потребност и задача на Силистренската окръжна партийна организация.

Костадин НЕДЕЛЧЕВ
зав. сектор „Пропаганда“
на ОК на БКП — Силистра

Digitized by Google

РЕЗЕРВИ, КОИТО НЕ ИСКАТ ИНВЕСТИЦИИ

ДОСКОРО ЦЕХЪТ за прахообразни перилни препарати в завод „Ракона" е давал 40 тона годишно производство. С реконструкцията, започнала в началото на май, тази цифра трябва да отскочи на 110 тона. И при това близо тройно увеличение на производството ще се намали 4 пъти изхвърлянето на замърсители в околната среда.

Характерът на реконструкцията обаче не позволява тя да се извършва успоредно с производствения процес. А на хората препарати са нужни постоянно — мисълта за бъдещото изобилие не би могла да компенсира породилия се от реконструкцията временен дефицит. Затова, обричайки се на много голямо напрежение, за 4 месеца работничките от цеха са осигурили 52 процента от годишната продукция. На пазара четиримесечният престой, предизвикан с реконструкцията, няма да повлияе: годишният план в крайна сметка ще бъде изпълнен сто на сто...

Този случай ми разказаха в околийския комитет на Чехословашката компартия в гр. Раковник, за да илюстрират по-нагледно тезата си за мобилизиращите възможности на първичните партийни организации. Един от многото случаи — подчертаха моите събеседници.

Повишаването на ефективността на икономиката е ключова задача за чехословашките комунисти, за трудещите се на социалистическа Чехословакия. Задача, която по своята сложност, трудност и необходимост може да се равнява с индустриализацията и колективизацията. За да се реши тя, естествено е нужно високо научно-техническо равнище на производството — ядрена енергетика или роботизация например. Но е нужно и нещо друго, което мъчно се изчислява в крони — умът, талантът, ръцете и сърцата на хората от предприятията, кооперативните стопанства, институтите. Нужно е тяхното грижливо отношение на стопани на същите тези предприятия, стопанства, институти. Този с нищо незаменим резерв, за който особени материални инвестиции не са и нужни, се формира и реализира на равнище трудов колектив. За него отговорност — политическа и морална — носят комунистите, партийните групи, първичните партийни организации.

ПРИРОДАТА НА ЧЕХОСЛОВАКИЯ не е разточителна на богатства, а и сравнително дългата история на промишленото производство е изразходвала доста голяма част от минералните суровини и енергетичните източници. Да се увеличава производството, като се използват същите, и дори по-малко суровини и енергия — за чехословашката икономика това е жизнен въпрос.

„Резултатите сочат, че това не е невъзможно" — отбеляза Франтишек Климат, зав. сектор „Изграждане и Устав на партията" в Централния комитет. Например отраслите, които употребяват нефт — като гориво и главно като суровина, не са задържали развитието си. Но за миналата година вносът на нефт е намален близо 10 на сто. Икономия в такъв размер не е достигана досега.

Това е за мащабите на страната. Но тези и други подобни на тях цифри са възможни, защото за тях са работили в заводите, в цеховете, в бригадите.

В края на миналата година в Каучуковия завод в Кралупи е организирана проверка, чиято крайна цел е икономия на енергия и суровини. Проверката обхваща всички подразделения, резултатите от нея се обсъждат на партийни събрания. Оформят се 3215 лични и 149 колективни обещания, които стават основа на общозаводското обещание. Колективът е решил да постигне през годината икономия на стойност 20 000 000 крони. Реализираните икономии ще му дадат възможност да работи ден и половина надпланово, без да иска за това допълнително суровини и енергия. На какво залага той? На научно-техническия прогрес, на по-добрата организация на труда, на системния и прецизен контрол върху разходите на енергия и суровини; разчита на образцовото и творческо изпълнение на трудовите задължения от всички. Юни става за завода месец на енергетиката.

Digitized by Google

При портала на завод „Сазаван“ в гр. Зруч на Сазава привлича погледа плакат: „Един ден с икономисани основни, дребни и лепещи материали ще работи обувният завод; с реконструкция на ролпалетите машиностроителният завод ще икономиса 14,2 т метални материали на стойност 40 000 крони...“

Такава амбиция, такава мобилизация на колективите обяснява онези рекордни цифри от рода на 10-те процента намаление на вноса на нефт, за които вече стана дума.

СЪЗНАТЕЛНО ОТНОШЕНИЕ към поетото трудово задължение — това е сърцевината на борбата за качество. Разбира се, не са за пренебрегване техническото равнище на производството, производствените традиции, производствените навици на работническата класа. Но качеството на продукцията — това е и качество на човешкия труд.

Делът на рекламациите в завода за детски обувки „Сазаван“ е с 12 на сто по-нисък от регламентирания. Постижението предизвиква естествения въпрос, как се е стигнало до него. Особени секрети няма, във времето на тесните дружески връзки между нашите страни, между нашите трудови колективи чуждият опит може да се окаже не толкова чужд. Комплексната система за контрол на качеството, както обясни заместник-директорът по икономическите въпроси Иржи Павел, е заимствувана от толбухинския завод „Добрич“. Не е нужно сега да изреждаме: контролът в различните етапи на производството — от приемането на суровината до придирчивата оценка на купувача, вниманието към разработката на моделите, моралното и материалното стимулиране на високото качество. Заводът не е от вчера и текучеството не тегне над колектива, но въпросът за квалификацията на кадрите не слиза от дневен ред — в момента се изгражда голямо професионално училище. В „Сазаван“ има правило: пристигащите млади специалисти с висше образование непременно да минат през производството. Със своите ръце да усетят кое как става, на свой гръб да почувствуват трудностите, които обективният и субективният фактор създават. И това е предпоставка за качество — качество на ръководството, което също рекушира върху качеството на продукцията.

ГОВОРИМ ЗА ОНЕЗИ РЕЗЕРВИ, които, без да изискват инвестиции, силно влияят върху ефективността на икономиката — и не можем да отминем дисциплината. Дисциплината във всичките ѝ разновидности: трудова, технологична, финансова. Дисциплина, която не означава и не изисква просто изпълнителност, а ако това обстановката действително налага, всички духовни и физически сили на човека. Пример за такава дисциплинираност са онези жени от „Ракона“, които в навечерието на реконструкцията побраха полугодието в тесните рамки на четирите производствени месеца.

Не можем да отминем и един друг резерв — инициативността на трудовите хора, „най-голямата валута“, както сполучливо я нарекоха в областния комитет на партията в Средночешка област. Бележникът услужливо ми подсказва, че с подобна валута областта е твърде богата. Две трети от промишлените предприятия тук са подчинили насрещния план на девиза „Повече, по-качествено, по-ефективно!“ и са гарантирали това с колективни и индивидуални обещания. Всеки завод, независимо от своята производствена програма, се е нает да увеличи поне с един процент стоките за широко потребление. Автомобилният завод „Шкода“ в Млада Болеслав произвежда за населението малки трактори; Заводът за кухненско оборудване в Алба Рожовице — домакински прибори. Разгръща се рационализаторското движение — само в завод „Ракона“ през миналата година са дадени 55 — колективни и лични — работнически рационализаторски предложения с икономически ефект 3 600 000 крони. Тройки, съставени от майстор, преподавател и възпитател, поемат шефство над ученици — работническата смяна в завода за тежко машиностроене „ЧКД“ в Кутна Хора. Театрите се ангажират с пиеси, предназначени специално за младежта. Учители ръководят кръжоци по интереси в Съюза на социалистическата младеж, пионерски отряди. Няма сфера от обществения живот, където да не са възникнали конкретни инициативи: от образцовото поддържане на населеното място до изпълнението на стопанските задачи.

ЗА НИКОГО НЕ Е НОВОСТ, че за разкриването и главно за използването на онези резерви, които пряко произтичат от субективния фактор, голям дял имат партийните организации. И там, където тези резерви не се впрягат в действие, значителната част от вината е пак на партийните организации. Какви постижения имат комунистите от Средночешка област, в какви насоки работят, какви форми използват? Късите срокове на командировката ограничават възможностите за обстоен и изчерпателен отговор и все пак някои основни моменти се очертават.

Тясното взаимодействие между стопанското и партийното ръководство дава възможност първичните партийни организации да разполагат с постоянна и точна информация за състоянието на производствената дейност, за възникващите проблеми, за предстоящите задачи. Партийната организация не затваря тази информация за себе си. Широка е практиката на откритите партийни събрания по теми, които особено вълнуват трудовите колективи. Така хората знаят как в момента се изпълнява производственият план, откъде идват трудностите, накъде следва да насочи търсенията си работническата инициатива. Възможности за широка гласност на постигнатото и пропуснатото в производствената дейност дава съревнованието — не слу-

Digitized by Google

чайно например в кооперативното стопанство „Развой“ в Брандис — Стара Болеслав, партийната организация държи резултатите от трудовата надпревара да се отчитат всеки ден.

Партийните организации се стремят да познават обстановката, задачите и проблемите, за да въздействуват върху тях. Умението при наличието на такава информация те да определят основните проблеми, към които следва да насочват вниманието си, за чието решаване главно трябва да мобилизират колективите; умението в големите общопартийни и общонародни задачи да видят своето място, специфичните форми и средства за изпълнението на тези задачи е белег на зрелост.

И работата не е само в това проблемът да стане тема на поредното партийно събрание, да е обект на партийна проверка. Важното е да се вземат правилни, действени решения, да се доведат тези решения докрай — за да е наистина силно партийното въздействие. Неотдавна областният комитет на партията е анализирал работата на 300 партийни организации в тази насока — как пристъпват към създаването на решения, как ги реализират, как контролират изпълнението им. И наред с положителните неща, наред с широкото участие на комунистите в разработването на партийните решения и постоянния контрол се е оказало, че в редица организации няма система, не всичко се довежда докрай. Това е накарало партийните комитети да увеличат помощта, да подготвят специални методически указания, да засилят контрола.

ВЪПРОСЪТ Е И ЗА КОМПЕТЕНТНОСТТА на партийните ръководства, на партийните секретари. Приключила е поредната отчетно-изборна кампания, прави се преценка: каква е подготовката на новите партийни бюра, какъв партиен опит имат, от каква помощ се нуждаят. В областната политическа школа в Челаковице бяха вече завършили едномесечни курсове с 850 партийни секретари. Като се има предвид, че след последните отчети и избори в партията в края на април около 900 комунисти от Средночешка област са станали секретари за първи път, обхватът е много добър. За секретарите на по-големите партийни организации има тримесечни курсове; временни курсове се организират към околийските политически школи, във вечерните партийни университети. В Кутна Хора се утвърждава денят на секретаря — тази форма допада на партийните комитети с възможностите да се поставят компетентно актуалните задачи, да се обмени опит, да се осъществи обратна информационна връзка.

В непосредствената партийна практика едни форми и средства доказват своята жизненост, други отмират. В търсенето на начини да помогнат на по-слабите първични организации партийните комитети започнали да изпращат свои номенклатурни кадри, които да помагат методически, да участвуват в събранията и по същество да отговарят за дейността на организацията. Предполагало се е, че опит най-добре се предава не чрез преразказ, а в конкретната партийна работа. Но на някои места помощта е преминала в опекунство, дублирането на функциите на секретаря е понижило отговорността. Явно, тази форма на помощ не е оправдала очакванията.

РАЗГОВАРЯЙКИ СЪС СЕКРЕТАРИ, отговорници на групи, активисти от Средночешка област, търсим източниците на партийното въздействие, пътищата, по които то отива до хората, за да ги мобилизира, да организира тяхната активност и творчество. И непременно стигаме до личния пример, до активната политическа позиция на отделния комунист.

Партийните организации насочват своите членове към решаването на основните проблеми на колектива, помагат им да са силни в своята политическа аргументация. Но непосредствената работа с комунистите се върши най-вече в партийните групи.

„По-рано проблем беше при нас кой ще вземе думата на събрание — припомня си Ярослав Бенеш, заместник-секретар на партийния комитет в завод „Ракона“. — Прелома направихме в партийните групи. Въведохме практиката всеки — и младите комунисти включително — да се изказват по 2—3 минути поне, когато се събере групата. Темата е това, което най-близко засяга всеки човек: как изпълнява своите задачи, какво му пречи, какво следва да се направи. Хората свикват с мисълта, че мнението им е нужно за общата работа, че те не могат да остават безучастни наблюдатели.“

В партийната група, която ръководи Зденек Шимек от завод „Сазаван“, членуват 9 комунисти. За групата е важно не само как всеки от тях изпълнява трудовите си задължения, но и как се учи в партийната учебна година, какви вестници и списания получава, как изпълнява своите партийни поръчения, обществените си поръчения в квартала. Оценката за цялостната дейност на отделния комунист за тях е правило.

Впрочем това става масова практика за партийните групи. Особено в навечерието на отчетно-изборните събрания.

И още нещо не е без значение, за да участвуват хората заинтересовано, активно в усъвършенстването на производството — грижите за решаване на техните социално-битови въпроси. Голяма част от тези грижи — разнообразни и многобройни — поема предприятието: от осигуряването на топла храна за нощните смени до отпускане на заем за построяване на жилище. Работникът е нужен на предприятието и предприятието — на работника. Интересът е взаимен.

Така че резерви има. Да бъдат откривани, да бъдат използвани те пълноценно — това е задачата...

Дарина РАДЕВА

Digitized by Google

СЪС СОБСТВЕНИ СИЛИ И СРЕДСТВА

Опитът на партийните комитети и организации от Пазарджишки окръг по безспорен начин показа, че шефските взаимоотношения между предприятията на промишлеността и селското стопанство е активна форма на политическа работа за решаване на проблемите от производствен, социален и възпитателен характер, които водят до съществено подобряване на качеството на труда и произвежданата продукция, до по-висока дисциплина.

Пример за ефективни взаимоотношения е Панагюрище. Ползвайки опита на партийните организации от побратимения им град Пятигорск — СССР и оценявайки собствените възможности, партийният комитет насочва предприятията към разгръщане шефските връзки на широка основа. Въпросът е разгледан на заседание на комитета, приети са мероприятия за усъвършенствуване на партийното ръководство, за засилване на индивидуалната политическа работа с комунистите и населението. На заседанието партийният секретар на „Геоложки проучвания" заяви: „Работата изисква високо чувство за отговорност, за да превърнем животновъдството с общи усилия във високоефективен отрасъл. Ние ще сключим договор за помощ с АПК и ще електрифицираме овчарник за 500 овце-майки, с което чувствително ще се подобри битът на овчарите, ще се въведе механизация на технологичните процеси. Партийното бюро прие програма, която създава условия за инициатива, творчество и осигурява необходимия партиен контрол."

В изпълнение решенията на комитета трудовите колективи приемат двегодишни програми, а партийните организации — мероприятия, осигуряващи изпълнението на тези програми. Сключените договори имат двустранни задължения: АПК предимно за снабдяване на предприятията с продукти, организиране на помощни стопанства и оказване помощ по стопанисването им, а промишлените предприятия, учрежденията, училищата и кварталите — помощ по ремонт на селскостопански машини, изработване на резервни части, почистване на стопански дворове, ферми, пасбища, прибиране на реколтата. Периодично изпълнението на договорните и политическите мероприятия се обсъждат на заседания и събрания пред комунистите и колективите — дават се конкретни оценки на ръководители и специалисти.

Голям успех в общината, дело на тия връзки, е конструираната и одобрена за внедряване машина за доене на овце в планински и полупланински условия, създадена от инженери на МК „Оптикоелектрон" — едно решение с голям икономически ефект.

Шефските взаимоотношения дадоха положителни изменения в отношението на широк кръг ръководни кадри към развитието на животновъдството. Подобриха се грижите. Упорито се разкриват нови резерви. Търсят се начини за стабилизиране на изпълнителските кадри. Разширява се участието на млади хора в производството. Развива се на широка основа наставническото движение. Внедряват се интересни ритуали.

Тъй като нареждането на балите в сеновали с височина 6 метра е изключително тежка и трудоемка работа, партийното и стопанското ръководство на АПК — Панагюрище потърси пак помощта на промишлените предприятия. С конструираната на място лента-балоподавач, от която са произведени необходимите бройки, вече две години никой не реди бали на ръка. Производителността на труда е увеличена над три пъти, а едно ремарке бали се нарежда за 5 минути без значение на височината. Лентата-балоподавач е изработена с тръбна конструкция и са използвани отпадъчни вериги и колела от бракувани комбайни и редосеялки. Тънко стоманено въже и манивела осигуряват вертикалното движение от 2 до 6 метра височина. Машината може да се направи във всяка работилница на АПК. Представена е на изложба за рационализации, препоръчана е за внедряване. С преустройството може да се използва като зърнотоварач и стълба. С нейното внедряване комплексът спасява от бракуване на груби фуражи над 1200 тона, които при стария начин на съхранение бяха „допустима" загуба. Ликвидирана е предпоставка за разхищения и злоупотреби на фураж. На тази инициатива животновъдите се отплащат с допълнителна качествена продукция.

Тази година бюрото на окръжния комитет на партията в Пазарджик прие основни насоки за засилване помощта на промишлените предприятия в решаването проблемите на селското стопанство и ускоряване на интеграционните отраслови връзки между промишлеността и селското стопанство. Сега инициативите на Панагюрище се изучават и от други райони, което е едно признание за творческото отношение на общинския комитет на партията към комплексното решаване на проблемите на икономиката.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

НОВОТО НАГЛЕДНО ПОСОБИЕ ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

В края на миналата година Партиздат пусна от печат нов учебник „Партийно строителство" за системата на партийната просвета. За задълбоченото овладяване на разработените в него двадесет теми и изобщо за повишаване ефективността на учебния процес ще спомогне албумът с нагледни материали по проблемите на партийното строителство, публикуван от издателство „Септември" наскоро след издаването на учебника.

Наистина в кабинетите по партийно строителство на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, в нейните филиали и междуокръжните партийни школи, в кабинетите по партийно-организационните въпроси на окръжните комитети на БКП за онагледяване на някои отделни теми отдавна се използват различно оформени нагледни материали. **С новото пособие обаче за първи път се осигуряват с нагледни материали всички теми от утвърдения за системата на партийната просвета курс по партийно строителство.**

Авторският колектив (със съставители доц. к. ф. н. Георги Бърдаров и доц. Анастасия Грозева) предлага едно много добре оформено нагледно пособие, в което с 59 табла се разработват двадесет теми. Съдържанието, графичното оформление, рационалното цветово съчетание, яснотата и прегледността, удобният формат очертават високите качества на предлагания албум. Първите четири табла за партийното строителство като наука дават ясна представа за етапите в неговото развитие, за основните компоненти в неговия предмет и за основните му категории за партията като обект на научното познание. Те ще облекчат труда на всеки пропагандист при изясняване и ще подпомогнат слушателите по-добре да усвоят трудната материя по този теоретико-методологичен проблем, ще повишат интереса към изучаване на следващите проблеми. Тук полезно щеше да бъде определението за втория етап в развитието на науката „Партийно строителство" по-тясно да се свърже и с изграждането на социализма.

В следващите три табла се разработват същността, характерът, идейно-теоретическите и организационните основи на марксистко-ленинската партия. Посочването броя на делегациите и участвуващите на партийните конгреси страни разкрива интернационалния характер на Българската комунистическа партия.

По-нататък с двете табла, посветени на законите и закономерностите на марксистко-ленинската партия, добре се разкрива обективният и закономерен характер на нейното развитие и функциониране, вниква се по-дълбоко в същността и спецификата на нейните закони и закономерности, на връзките и взаимоотношенията им със закономерностите в развитието на обществото. Проблемът за ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот удачно се онагледява с три табла. Изобщо класификацията на принципите и нормите на партиен живот в отделни табла внася необходимата яснота в съдържанието на тези две категории и способствува за тяхното точно усвояване.

Нагледно се разкрива ръководната роля на партията в други две табла. По този начин определените с програмата фактори могат да се съпоставят и лесно да се запомнят, а преките връзки с елементите на политическата система ясно определят

Авторски колектив, албум „Партийно строителство за системата на партийната просвета и икономическото образование на трудещите се", издателство „Септември", С., 1983.

Digitized by Google

партията като нейно ръководно политическо ядро. Показаните връзки на партията в следващите табла развиват този извод. Тук интересни за всеки изучаващ тези проблеми ще бъдат подредените механизми за укрепване и разширяване връзките на Комунистическата партия с масите.

Съставът на партията е проблем, за който могат да се добият по-ясни и трайни впечатления, когато се вникне в конкретните цифри. Авторският колектив предлага три табла за класовия състав на партията до и след победата на социалистическата революция, за превръщането на партията в марксистко-ленински авангард на целия народ и за относителния дял на комунистите в съответния отрасъл. На развитието на вътрешнопартийните отношения върху основата на демократическия централизъм са посветени четири табла. Те показват компонентите на тези отношения, определящият ги принцип на демократическия централизъм с диалектическата връзка на неговите две страни, както и характерните черти на критиката и самокритиката като проявление на демократизма в партията.

Три табла илюстрират идейното и организационното единство на марксистко-ленинската партия. От тях ясно могат да се видят основите на това единство, неговото проявление с единомислие и единодействие, международната му роля и значимост. Те улесняват лектора за обяснение на редица актуални процеси и явления в международното комунистическо и работническо движение.

Оригинално е подходил авторският колектив за онагледяване на въпроса за членството в партията. На таблата ясно е показан ръстът в количествения и изменения в социалния състав на партията по конгреси. В третото табло за състава по образование обаче би могло да се намери едно по-рационално графично решение. Независимо от това предложената информация и в трите табла несъмнено ще направи това занятие живо и интересно.

Специално внимание авторският колектив е отделил на основната клетка в партията — първичната партийна организация. Количественият ръст на първичните организации е съчетан и с многообразието им по структура. След тяхното окрупняване предложените в албума схеми на трите типа действуваща структура са много полезни и необходими.

Сполучливо е илюстрирана и темата за върховен, висши и местни органи на партията. В таблото за организационната структура са показани връзките на изборност и подчиненост. Подробна е и структурата на окръжния комитет, но тук е показано едно остаряло вече положение за изграждане на кабинета по партийно-организационните въпроси към сектор. Правилно с два варианта е предложена структурата на общински партиен кабинет първа група, но беше необходимо поне в още едно табло да се даде структурата и на по-малките общински комитети.

Съответно място в албума е отредено на проблема за ленинския стил на партийна работа и ръководство. Тук специално внимание е отделено на неговите характерни черти и тези на партийната информация. С подробни графични изображения се илюстрира работата на партията с кадрите, техният състав и особено интересна е съпоставката в състава на секретарите на първичните партийни организации за Единадесетия и Дванадесетия конгрес на партията.

Контролът и проверката винаги са били актуален и значим проблем в партийната работа и ръководство, на който в албума от нагледни пособия са посветени три интересни и добре оформени табла.

Оригинално и подробно е онагледена идеологическата работа на партията в следващите четири табла. Ясно е откроена разликата между теоретичната, пропагандната и агитационната дейност — компонентите на комунистическото възпитание, трите степени и конкретните форми на обучение в системата на партийната учебна година, структурата на агитационната дейност.

Голямо внимание авторският колектив е отделил в албума от нагледни материали на проблемите на партийното ръководство. В две табла се сочат основните принципи на партийното ръководство на икономиката, както и основните насоки и проблеми на икономическата политика на партията през осмата петилетка. Други две табла са посветени на партийното ръководство на политическата система на социализма. Подробно в четири табла се онагледява партийното ръководство на културата — нейната структура, принципите на партийно ръководство, основните направления и задачи след Дванадесетия конгрес на БКП и формите на работа с художествено-творческата интелигенция.

Последните три табла в албума илюстрират работата с документите в партийните органи и организации. В тях ясно са откроени основните цели и направления на деловодната дейност и се определят маршрутът и основните деловодни операции на входящите и изходящите документи.

Настоящият албум, издаден в помощ на системата за партийна просвета и практика, е едно оригинално, съдържателно и естетически добре оформено нагледно пособие, което не само ще запълни една празнина в литературата по партийно строителство, но и ще отговори на една растяща потребност в учебния процес. Със схемите и диаграмите, с приложените извадки от партийни документи и мисли на другаря Тодор Живков към отделните табла албумът нагледно илюстрира лекциите от учебника „Партийно строителство" и ще направи занятията още по-интересни и ефективни за слушателите. Това пособие може рационално да се използва и при обучението по учебника „Беседи по Устава на БКП".

доц. Иван ВЕЛИЧКОВ
кандидат на икономическите науки

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

РОДНЕЙ АРИСМЕНДИ

За нови победи

Настоящият сборник е естествено продължение на издадения у нас еднотомник с избрани произведения на Родней Арисменди — мъжествения ръководител на уругвайските комунисти, изтъкнатия деец на международното комунистическо и работническо движение, пламенния революционер-интернационалист. В новия сборник са включени изследвания, речи и статии на Р. Арисменди от периода след военно-фашисткия преврат в Уругвай през 1970 година. Централна тема в тях са борбите на уругвайските комунисти и трудещите се за свобода и демокрация, неразривно свързани с борбата на прогресивното човечество против заплахата от ядрена катастрофа; за мир и сигурност в света. Важно място в сборника заемат също така въпросите за младежта в съвременния свят, за въвличането на интелигенцията в революционната борба, за мястото на прогресивните военни в освободителния революционен процес. Особен интерес представляват и мислите на автора по повод победата на Сандинистката народна революция в Никарагуа.

Сборникът съдържа и важни теоретически разработки на Родней Арисменди по въпросите на латиноамериканското комунистическо и работническо движение, в които се прави задълбочен анализ на изминатия път, осмислят се в критичен дух успехите и несполуките на революционните сили.

ИСТОРИЯ НА ЧЕХОСЛОВАШКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Кратък очерк

В тази книга — кратка история на Чехословашката комунистическа партия (в превод от чешки език), са включени разработки за всички главни области и форми на дейността на парти[illegible] [illegible]ват се оценки на основните етапи и събития в нейното развитие. Тези разработки изхождат от оценката на историята на партията, направена от XIV и XV конгрес на ЧКП, основават се и на някои други партийни документи. Тази кратка история използва и критично преценява познанията и изводите на историографията на партията от минатите години, преодолява субективистичните и ревизионистичните деформации, от които страдат някои предишни трудове и документи за историята на партията и революционното работническо движение, поставя събитията на действителното им място в историята на комунистическото движение. Историята на ЧКП е богат извор на революционен опит и поука. Историческият опит на тази партия дава възможност да се разбере приложението на ученето за научния социализъм в конкретната обществена практика. Той е вдъхновяващ източник на поука при решаването на задачите за изграждане на развитото социалистическо общество.

ФОРМИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ПРОЛЕТАРИАТ

1878/1923

Михаил Бирман

Авторът на тази книга (в превод от руски език) си е поставил за цел да проучи комплексно формирането на българския пролетариат и неговото изграждане като водеща социалнополитическа сила в обществото, изиграла впоследствие решаваща роля за събарянето на капитализма и построяването на социализма в България. Той се е стремил да покаже конкретно, въз основа на разнообразни източници реалния облик на българския пролетариат чрез изучаване динамиката на неговата абсолютна и относителна численост и структура, нарастването на политическата и професионалната организираност и сплотеност, пробуждането и развитието на класовото съзнание, чрез изясняване на характерните особености на неговите отделни отряди, съставляващи в съвкупност единния социален организъм — българската работническа класа. Същевременно авторът разкрива ролята на пролетарския авангард — революционата социалдемократическа партия, преобразувала се през 1919 г. в БКП, в превръщането на пролетариата в ръководна сила на революционата борба на всичко трудещи се.

Хронологичните рамки на книгата са: начало 1878 г. — граница, от която започват самостоятелната българска буржоазна държава и процесът на създаване на работническа класа. Крайна цел на изследването са събитията през лятото на 1923 г. — политическата криза след фашисткия преврат на 9 юни и антифашистското въстание през септември 1923 година.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ОСНОВЫ МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОЙ ФИЛОСОФИИ, автор. коллектив: Ф. В. Константинов, А. С. Богомолов, Г. М. Гак и др., 6-е изд. М., Политиздат, 1982.

Книгата представлява учебник по основите на марксистко-ленинската философия. В нея в систематизирана форма се осветляват най-важните проблеми на диалектическия и историческия материализъм, прави се критика на съвременната буржоазна философия и социология. Учебникът е предназначен за студентите от висшите учебни заведения, за слушателите в партийната просвета, както и за тези, които изучават самостоятелно марксистко-ленинската философия.

Петровский, А. В., ЛИЧНОСТЬ, ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, КОЛЛЕКТИВ (Над чем работают, о чем спорят философы), М., Политиздат, 1982.

В центъра на вниманието на книгата е един от най-сложните проблеми на социалната психология — проблемът за междуличностните взаимоотношения в колектива. Разглеждайки свързаните с него въпроси, авторът на книгата академик А. В. Петровский се опира на разработената от него и от неговите сътрудници концепция за зависимостта на междуличностните отношения в колектива от колективната дейност, от нейното съдържание и ценности. Той полемизира с разпространените в западната социална психология представи за малката група като свързана само с емоционалните и комуникативни отношения.

Бугреев, А. Н., ДИАЛЕКТИКА СТИХИЙНОСТИ И СОЗНАТЕЛЬНОСТИ В ОБЩЕСТВЕННОМ РАЗВИТИИ, М., изд-во „Мысль", 1982.

В труда се разглеждат въпроси на методологията при изследването на стихийността и съзнателността в тяхната диалектическа взаимовръзка. Разкривайки техните общи и специфични характерни черти в условията на класовото антагонистично общество и комунистическата формация, авторът проследява тенденцията на изменения в съотношението и съдържанието на стихийността и съзнателността в процеса на развитие на обществото и при въздействието на човека върху природата.

МЕЖДУНАРОДНОЕ РАБОЧЕЕ ДВИЖЕНИЕ (справочник), отв. ред. В. В. Загладин, Б. И. Коваль, М., Политиздат, 1982.

В поредния седми брой на това научно-справочно периодично издание се осветляват най-важните събития в международното работническо и комунистическо движение в 70-те и началото на 80-те години. Книгата съдържа анализ на редица теоретически проблеми на съвременния световен революционен процес, разглежда положението и борбите на различните отряди на работническата класа.

Чигарев, В. М., РАБОЧИЙ КЛАСС И ПРОФСОЮЗЫ ЕВРОПЫ В БОРЬБЕ ЗА МИР И РАЗОРУЖЕНИЕ (под ред. А. Е. Ефремова, М., Профиздат, 1982).

В книгата се разглежда борбата на трудещите се и профсъюзите в Европа против надпреварата във въоръжаването, за осигуряване на международната безопасност и разоръжаване. Нейната цел е да помогне на читателя да си изясни особеностите в борбата на профсъюзните организации в Европейския континент срещу опасните замисли на империалистическите кръгове, тласкащи народите към ядрена катастрофа.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

MAIN/UC-B

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

18

СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1983 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 18 *ДЕКЕМВРИ* *1983 година* *XXX*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕД ГОДИШНИТЕ СЪБРАНИЯ В АПК

* — С критериите на социалистическото стопанисване 3
П. Стамов — Добивът увеличава работната земя 5
П. Бобанац — Бригадният съвет 11
И. Новаков — Бригадирът 14

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

П. Петров — Връзката на партията с трудещите се 18
* — Сърцевина на идейновъзпитателната работа 26

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО – ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

В помощ на партийните секретари

П. Русев — Относно политическия подход 34

●

А. Веков — Благоевата група 38

Партийният комитет

Д. Станоев — Мисли за секретаря 44

Отчетно-изборните събрания в партията

М. Илнева — С проникновение и отговорност 48
С. Воденичаров — Когато надделее старата болка 53

Активната позиция на комуниста

Ф. Чурусинов — С грижа и взискателност 55

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

А. Богданов — Важен партиен орган 59

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стоянова — Обновлението 61
Г. Спасов, В. Георгиев — Фактор за интензификацията . . . 65
Д. Кръстев — Подход и резултати 70

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

* — Примерен тематичен план 72
Т. Тодоров — Полезен помощник 74
Н. Илиев — Със слово и личен пример 76

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Х. Челебонов — Чаша газирана вода 79

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

К. Димов — В центъра — еднакъв проблем: качеството . . . 81

КРИТИКА И КНИГОПИС

Р. Радев — Методи на идеологическата работа 83

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Х. Николов — По главното направление 86
СЪДЪРЖАНИЕ 90

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2947. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 20. XII. 1983 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПРЕД ГОДИШНИТЕ СЪБРАНИЯ В АПК

С КРИТЕРИИТЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СТОПАНИСВАНЕ

Особена значимост за земеделския работник има годишната равносметка: изтекла е не просто една календарна година, а е изминал един природен цикъл. Краят на годината, това е прибиране плода на усилния труд, началото на следващата — надеждите и плановете. Народът е казал: „Година с година не си приличат". Тази, която измина, поднесе необичайни трудности, но същевременно показа възможностите и ролята на субективния фактор, даде дължимото на най-упоритите, организираните, предприемчивите. Социалистическото селско стопанство защити още един път своите предимства и селскостопанските труженици не само че не затрудниха пазара с хранителни стоки, но на редица места получиха и рекордни добиви.

Сега, на отчетните събрания, ударението следва да се постави именно върху приноса на субективния фактор; да се подложат на анализ ония черти в ръководната и изпълнителската дейност, които в най-голяма степен са допринесли за успехите. Това е равнището на бригадната и вътрешнобригадната организация на труда, на дисциплината — трудова, технологическа, финансова; на икономичното изразходване на материалите и средствата; на прилагането на прогресивни технологии и системи на земеделие.

Планът за социално-икономическото развитие има открит характер. Това означава, че през цялата година е имало възможност плановата задача да бъде актуализирана, с гъвкави форми и средства да бъдат посрещнати природните несгоди. Особено внимание изисква приложението на икономическия механизъм, като се оцени как са били използвани предоставените възможности за по-голяма стопанска самостоятелност и особено за натрупването и изразходването на фондовете в бригадите с повишена икономическа самостоятелност.

Известна е високата фондонаситеност, с която разполага сега селското стопанство — и по отношение на техниката и съоръженията, и по отношение на високодобивните сортове и продуктивни породи. Този икономически потенциал е народно богатство, в него са затворени не само средствата на държавата, но и очакванията за високи резултати за висока ефективност. За съжаление обаче използването не отговаря винаги на степента на фондовъоръжеността. Тук особено значение имат увеличаването коефициента на използване на земята, пълното натоварване на техниката и особено на високопроизводителната, рационалното решение на фуражния баланс на базата на типизираното хранене и повишение белтъчното съдържание на фуражите, рационалното и ефективно използване на водите и др. проблеми, някои от които за отделни селскостопански организации са се превърнали в своеобразни омагьосани кръгове.

Важен показател за равнището на отчетното събрание са критериите, от които се тръгва при оценка на работата и особено при вземане на решения. Задачата на съвременния етап е рязко да се увеличи производството. Практиката на бригадите от нов тип потвърди нейната

Digitized by Google

актуалност особено в производството на царевично зърно. Ще припомним, че от първите успехи (по 1000 кг от декар) на отделни механизатори в Пловдивски окръг и от първите суперинтензивни посеви са минали само няколко години, а в страната вече има АПК и дори окръзи, които предприемат да превърнат един тон зърно в среден добив от цялата площ. Постигането на заложените в сорта и породата производствени възможности трябва да стане изходна база в планирането, критерий за успехите. Това се налага особено от факта, че на редица места планът през първите три години на петилетката не беше изпълнен. Задачата сега е всички неизпълнени показатели да се заложат в плана за следващите две години.

Отчетно-изборната кампания ще завърши в навечерието на Националната партийна конференция, което задължава тя да се издигне на равнището на своеобразна школа по проблемите на качеството. Днес нито един проблем на икономиката не може и не бива да се разглежда откъснат от качествената му обусловеност. Качеството се залага още с производството, то съпътствува целия вегетационен период и технологически процес, от качеството на отделните мероприятия зависи не само качеството на крайния продукт, но и ефективността на всяка следваща технологична операция, икономията на жив и овеществен труд.

На общите отчетни и делегатски събрания се отчитат бригадните и управителните съвети за това доколко ефективна е била тяхната дейност, доколко навреме, точно и правилно те са провеждали политиката за интензификация на производството, как са спазвали нормативните документи, как са изпълнявали решенията, взети от общите събрания. Тяхната дейност днес може да бъде оценена правилно, като се приложат в конкретните условия постановките, развити от другаря Тодор Живков, за мястото, правата и отговорностите на собственика и стопанина на социалистическата собственост. Следователно отчетната кампания е кампания на стопанина и тя изисква да се организира и проведе с критериите на социалистическото стопанисване.

Важна задача на делегатските събрания е да преценят доколко ефективна е управленческата структура. Все още има АПК с междинни звена, които ограничават правата и функциите на бригадите, откъсват специалистите от пряката организация на производството. Повсеместното прилагане на двузвенната система за ръководство и на икономическия механизъм ще позволи да се проведе линията за самоиздръжка на всеки АПК и бригада в рамките на утвърдените с плана икономически условия.

Отчетно-изборната кампания започва след приключване годишните събрания на първичните партийни организации. На много места, особено в бригадите от нов тип, партийната организация обхваща комунистите от един първичен трудов колектив. По такъв начин необходимо е оная важни дискусии и решения, които станаха на годишните събрания, да се пренесат на общите събрания на бригадите, комунистите да станат инициатори на критичното вглеждане в работата на бригадното ръководство и на всеки труженик.

Навсякъде преди провеждане на събранията и особено там, където ще бъдат избрани нови ръководни органи, първичните партийни организации и партийните комитети ще направят преценка за тяхната работа, ще обсъдят особено взискателно работата на комунистите в колективните ръководни органи през отчетния период. Това ще бъде своеобразен критерий при отчитане работата на всеки член на бригадния или управителния съвет и ще доведе до конкретност не само в оценката, но и в отговорността. Въпросът за политическата оценка е изяснен в лекцията на др. Тодор Живков за повишаване ръководната роля на БКП: „... как ръководните звена се отнасят към трудовите колективи; зачитат ли техните интереси и права и по-специално правата им, залегнали в партийната концепция за новия Кодекс на труда: решават ли техните проблеми; стимулират ли активното им участие в изпълнението на производствените, икономическите и политическите задачи". Необходимо е също така да се повиши взискателността към делегатите, които трудовите колективи упълномощават да ги представляват на делегатските събрания. От тях се изискват по-голяма компетентност и активност, за да става волята на трудовия колектив воля на стопанската организация, а също така да разясняват в първичните звена решенията на общото събрание, да увличат останалите в изпълнение на решенията.

Качеството на провежданите събрания — на доклада, на изказванията и предложенията, качеството на приетите решения са решителна крачка към прелома в издигане качеството на селскостопанската продукция.

Digitized by Google

ДОБИВЪТ УВЕЛИЧАВА РАБОТНАТА ЗЕМЯ

Новата бригадна организация е извикана на живот от потребността да се постигне неколкократно увеличение на производителността на труда. Оная производителност, която изисква не просто да се работи за отчитане на проведени мероприятия, а повече да се получава от растенията и животните, да се увеличава работната земя чрез добива. Добивът е синтезиращ показател на всичко — и на степента на вложеното умение, и на дисциплината; чрез него най-добре се икономисва не само земя, но и материални средства, за да се получи себестойност, далече под изкупната цена, и в крайна сметка да се спечели.

Интензификацията е заключена в умението на хората. Разбира се; никой не може да отрече голямото значение на потенциалните възможности на сорта и цялото агротехническо обслужване. В миналото обаче по-често се говореше за различни резултати при еднакви условия. Това беше и по-ниското равнище на оценяване възможностите; просто нямаше самочувствие да се заговори за многократно увеличение, критерият беше постигнатото през миналата година или постижението на съседа. Онова, което се сочеше в научните списания, се приемаше като опит в лабораторни условия. Сегашното разбиране се отличава с набрания опит и дръзновение, за да се заяви, че при същите условия едно производство може да се удвои и утрои. Практиката в много райони на страната показва, че това се отнася за всички земеделски култури, че може да стане и в даден район, където общо взето резултатите не са от най-високите, където дълго време са трупани предубеждения за ограничените обективни възможности. На пръв поглед невероятни са в тези случаи големите резултати, но когато се потърсят причините, оказва се, че е било необходимо дръзновението на един ръководител, импулсът на една партийна организация или комитет, подкрепата на комунистите — или всичко взето заедно, за да се обърнат недоверчивите погледи към неочакваното. Тази година беше особено показателна. Уж сушата и кишата бяха повсеместни, а в съседни АПК, та дори и в съседни бригади се получиха в отделни случаи коренно различни резултати. Заговори ли човек с челниците, разбира, че те си знаят за какво се борят, знаят какво е отнела природата и какво са отвоювали, което още един път поставя на преден план въпроса за човека, за неговото умение и борбеност, за ролята на субективния фактор, взета като обобщение на най-добрите личностни черти и организираност на хората . . .

●

Провирах се в гъстите посеви на суперинтензивния царевичен посев в Тръстеник, Плевенско, нагазих в белия памучен облак в Бял извор, Старозагорско, сравнявах ги със съседните блокове, където също зрееше богата реколта, но те изглеждаха някак си по-сиромашки пред избуялото преплетено чудо на агротехниката. Кое беше накарало директора на телеугоителното предприятие в Тръстеник Георги Лалов, както и белоизворския бригадир Марко Владев да хвърлят това предизвикателство пред съселяните си, пред колегите си, пред окръжните ръководства . . . Защото не ставаше дума за отделни парцели, определени като „високодобивни“ чак когато зазрее реколтата, а за стотици

Digitized by Google

декари, на които още с подготовката на почвата е забита табелата „суперинтензивен посев". От поникването до прибирането те са привличали окото (в Тръстеник посевът може да се разгледа от асфалта на пътя) и комай от поникването из тях са тръгнали хора да прогнозират добива.

Георги Лалов наближава тридесетгодишен стаж в селското стопанство, Марко Владев вече 18 години е все бригадир, години, през които не просто са работили, не просто са, както се казва, „трупали години за пенсия", а трупали знания и опитност, вглеждали са се в земята и растенията, търсили са науката, за да вникнат по-дълбоко в процесите на биологичното производство. И когато животът поставя властно въпроса за увеличаване на производството, те са били готови. Той, животът, си има свои начини да застави човека. Преди три години отделят на телеугоителното предприятие в Тръстеник 90 хиляди декара земя и окръжният комитет на партията изпраща за директор врелия и кипял зам.-председател на АПК — Долна Митрополия.[1] От една страна, подходът на окръжното ръководство е правилен, като създава предприятие, обвързано със собствена фуражна база, и изпраща там човек, който, където е бил на работа, все е опитвал да надхвърли местните критерии за добив и рентабилност. От друга страна, Георги Лалов разбира, че за да се излезе от бедственото положение (200 г среднодневен прираст), единственият път е собствена стабилна фуражна база. И тъй като земята не може да се разтяга, а всеки декар е разчетен с плана, който предвижда не само фураж, но зеленчуци, че и ябълки, той тръгва да спечели земя чрез добиви. И спечели, защото ония телета, които ставаха „волове" с тегло около 300 кг, сега наддават по 750 г на ден и телеугояването носи печалба.

И за Марко Владев опитът и инициативата стават основа да предприеме решителна крачка към утвърждаването на бригадата от нов тип не само по инженерен проект, не само записана като такава по силата на разпоредбите, но и призната за член на националния клуб на високодобивниците. Тя се утвърждава в един район, пълен с промишленост и мини, където хората имат широкия избор за работа с високо възнаграждение. Бригадирът разбира, че конкуренцията на промишлеността може да се спечели не с административни ограничения за преминаване на работа от един отрасъл в друг, а с производство, което ще удовлетворява материално и морално (бригадата е младежка, в нея няма текучество, средномесечната заработка на един механизатор е 600 лв.). Както се вижда, проблемите са много общи и много диференцирани, понякога едни и същи причини се преплитат с различни нюанси, важно е готовността на субективния фактор да ги решава и нека подчертаем: **да ги решава по начин най-удобен за обществото — чрез добива.**

●

Заговори ли човек с тия ръководители, първото впечатление е широтата на възгледите и собственото мнение по въпроса, нещо, откъдето навярно започва формирането на качеството, което преди години на Националната партийна конференция др. Тодор Живков нарече „разумен творчески риск". Рискът започва не само с това, че могат да възникнат непредвидени обстоятелства, а главно от факта, че се тръгва не от миналия опит, а от непостигнатия биологичен добив. И колкото странно да изглежда, рекордът в Тръстеник през 1982 г. (близо два тона от декар стандартно зърно) е постигнат с масовия сорт „Н—708", с прилагането на общоизвестна технология и традиционни пре-

[1] Сега в селищната система Долна Митрополия има две селскостопански организации: телеугоително предприятие с център Тръстеник и АПК с център Долна Митрополия.

Digitized by Google

парати. Значи няма нищо свръхнормално, макар че посевите се наричат суперинтензивни. Четиристотин килограма памук в Бял извор се получиха от същия сорт, от който други бригади получават по стотина килограма, единственият хербицид, който използват в Тръстеник, е „Шприцхормит", познат на нашето земеделие от петдесетте години.

Питах Георги Лалов за някоя тънкост в технологията, за някой биологичен стимулатор, който магически да увеличава добива, а неговата технологична карта се оказа обикновена: на карбонатен чернозем точно гарниран посев, еднократно торене преди сеитба, листно третиране с цинков сулфат против хлороза и строго спазване нуждата на растенията от вода. Тук новото, което са внесли тръстенишките майстори, е осигуряването на влага през целия вегетационен период не по-ниска от 80 процента от пределната полска влагоемкост. Обяснението за влагата, което влиза в разрез с някои препоръки за напояване по фази, се базира на факта, че ако макар и за ден-два се засуши посевът, това ще предизвика свиване на проходящата тъкан. Вярно, едно малко физиологично изменение, но то дава своето отражение при добив над хиляда килограма от декар. Подобно е отражението и на останалите агротехнически мероприятия, които водят до ново отношение към технологичната дисциплина, към качеството на провежданите операции, което умножава добива. От организационна гледна точка това означава, както сам обяснява директорът, широко обсъждане на технологията и стриктно спазване на инженерния проект; съчетаване на колективния ум с личната отговорност. Този подход беше илюстриран с един почти анекдотичен случай, разказан в общинския комитет на партията в Долна Митрополия. Преди няколко години помолили от комитета Георги Лалов да намине към едно съседно село и като вещ човек да каже мнението си за ниските добиви. Попитали го след време, а той отсякъл: „Главната причина там е, че, който сутрин стане пръв, той командува..."

Изводът е, че в много случаи ограничители са не сортът и наличната материална база, а равнището на човешкото умение. Нека направим едно отклонение. Какво учеше преди години нашият агроном? Как се обработва почвата, как се сее, включително колко килограма е посевната норма за всяка култура и т. н. С други думи, създаваха се агротехнически щампи, създаваха се рутинни технологии, не се свързваше отделното мероприятие с желания добив. Хората, за които разказвам, отчитат влиянието на всеки фактор. Те търсят, грешат, но намират вярната посока в конкретната обстановка. Марко Владев се е хванал ръка за ръка с института в Чирпан и научните сътрудници знаят пътя към оня малък блок от 100 дка, от който той се нагърби да получи по 400 кг памук. Броят растенията, броят кутийките, дават съвети, спорят, защото бригадирът си има и собствено мнение (не случайно миналата година беше национален първенец по памука), изобщо впрегнали са се в едно — да докажат, че може да се постигне в производствени условия посоченият от института добив.

Да бъдеш челник освен познания се изисква да бъдеш дръзновен. Няма предприемчивост застрахована, осигурена, най-често пътят към първото място е неутъпкан. Първенецът не се крие зад обективни фактори, още повече комунистът. Затова, когато Георги Лалов поема ръководството, рискува да подмени една цяла технология за отглеждане на телетата. На пръв поглед е лесно: като се прибере целорастенийно царевицата, ще се осигури сухо вещество, което надхвърля добива на зърно от един декар. По-нататък обаче следва да се подменят съоръженията, предвидени да изхранват гранули, с други за подаване на високохранителния силаж. А това изисква капитални вложения и, което е по-страшно, опълчва защитниците на старата технология, някои от които имат възможности да си служат и с админи-

Digitized by Google

стративни аргументи... Колко по-лесно е да се чака зърно от държавния баланс, особено когато има-няма прираст, заплатата си върви.

●

Винаги, когато пиша за необичайно високи постижения, се сещам за ония читатели, които ще побързат да отсекат, че е лесна работа да се получи рекорд, като се зарежат останалите производства; спомням си за някои високодобивници, които наистина на десетина декара доказваха главно собствените си възможности. Тук нещата имат други измерения. Трябва човек да мине през полята в Тръстеник и Бял извор, за да се увери, че **онова, което се прави на показните парцели, е само гребенът на високата вълна, наречена масово плодородие.** Това плодородие е забило корени не само в дълбоките почви, но и във високата култура на земеделие.

Случайно ли стигнаха до рекорда в Тръстеник? Дълги години Георги Лалов е изпитвал възможностите на сортовете при различни условия. Помнят се неговите рекорди на масови площи от люцерна в Оряховица, от захарно цвекло в Долна Митрополия. И сега, когато цялото внимание е съсредоточено към царевицата, от това ни най-малко не е пострадало общото състояние на отрасъла. До царевицата се зеленеят чистите посеви от захарно цвекло, до тях пак на масов посев за пръв път тази година се отглежда слънчоглед втора култура. Засят в първите дни на юли, от него се очакват по 150 кг среден добив, не само като проста илюстрация за възможностите да се уплътни сеитбообръщението, но и като важно перо в доходите на бригадата. Новата ябълкова градина надхвърля очакванията... И Марко Владев иска да изпита удовлетворението от необичайния добив. Независимо че го водят майстор в памукопроизводството, той и при другите култури залага суперинтензивни посеви. Още тази година, амбициран от опита в Тръстеник, залага на триста декара технологията на Георги Лалов, за да получи по 1745 кг от декар стандартно зърно. Като прибавим, че при необичайно лошите за пшеницата условия пак тази година неговата бригада постигна по 620 кг среден добив от цялата площ, става ясно откъде идва увереността не само в него, но и в механизаторите да приемат насрещен план за 1984 г. 750 кг пшеница от декар (повече от установения само преди две години национален рекорд, и то в условията на Добруджа...).

Практиката показва още нещо. Отпадат някои представи за специализация на производството. В един район могат да се отглеждат повече култури, стига да се познават почвените особености, да се регулират растежните ограничители, да се изгради правилно сеитбообръщение на агроекологичен принцип. Високодобивникът не се страхува от интензивното натоварване на площите, затова в Тръстеник така настойчиво изпитват различни варианти за повишаване коефициента на използване на земята. И още нещо, погледът е вперен напред, над двадесет царевични сорта сега изпитват в тръстенишкото землище, за да открият най-продуктивния, оня, който ще им позволи да надхвърлят двата тона зърно от декар.

Високият добив не е показност. Той е в основата за формиране на печалбата, на онова натрупване, което ще доведе не само до високо възнаграждение, но и до разширено възпроизводство. „Да преизпълним плана за печалбата с 250 хил. лв...." — така завършва обещанието-рапорт, което партийното и стопанското ръководство на бригадата в Бял извор правят пред окръжния комитет на партията в средата на октомври във връзка с изпълнение на годишната задача по всички показатели. Постигнат ли обещанието, петилетният план за печалбата ще бъде изпълнен за три години. Това изпълнение идва изцяло от количеството и качеството. Наред с агротехническите мероприятия

Digitized by Google

Марко Владев постоянно знае как му върви продукцията. Започне ли масово прибиране, човек все по-често може да го намери на пункта на АПК за окачествяване. Вярно, там окачествителите са от АПК, нямат интерес да го подвеждат, но и той има интерес бързо да реагира, ако нещо не е в ред, бързо да измени организацията на прибиране. Затова му е ясно как се печелят пари: „Изкупната цена е 1100 лв. на тон — разсъждава той. — Разчетена е себестойност 600 лв., а ние я свеждаме на 360 лв. Като продадем при по-високо качество, ще стигнем реализационната цена 1200 лв. Ще преизпълним плана и оттам ще дойдат по още 400 лв. на тон . . ."

В малко по-друг вариант чух в Тръстеник удовлетворението от високото производство: „Има царевица — има и пари". И още нещо, онова телеугояване, което в миналото е тегнело като воденичен камък на АПК, сега не само че стъпва на краката си, но носи и печалба. И в това е смисълът в крайна сметка на високите добиви, които се превръщат в конкретните условия в тонове месо.

●

Няма високи добиви там, където няма нагласа за тях — във всички — от председателя на АПК до работника на полето. Кой ще подхване добрата инициатива, за да се превърне след година-две в масова практика? От първичната партийна организация започна неспокойствието за пълно използване на възможностите.

В една информация на градския комитет на партията в Тръстеник четем: „. . . На близък отчет и контрол е поставена работата на специалистите и всички комунисти, заети в зърнопроизводството . . ." Комунистите тръгват в битката за повече зърно. Зад това стандартно формулиране виждаме в Тръстеник двамата механизатори-комунисти, които засяват суперинтензивния посев. Те се наемат с най-отговорната задача, защото именно с ония 8500 растения на декар, равномерно разположени, се залагат добивите. По-нататък идват ежедневните грижи, които доказват, че да отгледаш царевица е също така трудоемко (че и наукоемко), както при редица други интензивни култури, грижи, които държат в напрежение както Никола Зарков, главен агроном и партиен секретар, така и всеки поливач, отговарящ за добива от определен парцел. Партийният секретар е този, който е дал поръченията на комунистите, участвуващи в двете комплексни бригади, той е ежедневно сред тях, а оттам и отговорността е взаимна, взаимно е и доверието.

Високите добиви създават интерес сред всички, обществена гордост и отговорност за тази необикновена слава на градчето. Зрители в експеримента няма, има взаимна надпревара, желание и амбиция да се покаже всеки чрез добива. Пак същата информация ни подсеща: „. . . Бюрото на градския комитет на БКП и ръководството на БЗНС връчиха на проведения съвместен пленум партийни и дружбени поръчения . . ." В първа бригада преобладават механизаторите, членове на БЗНС. Решението на дружбеното ръководство да не останат назад от партийните групи в производствените единици им допада, съревнованието е в ежедневието: оглеждат се съседските блокове, сравняват се, все по-често се чува: „Това и ние можем". Не ще и дума, че личният принос е здраво подтикнат от материалните стимули. Дойде ли време за прибиране, всеки се натиска да работи на суперинтензивния посев. Не изкарал реда и бункерът е пълен, а за деня това означава изпълнени две, та дори и три норми. На всеки блок е поставена табела с надпис: от кого се обработва, какъв добив е планиран, кой е общественият отговорник. Градският комитет на партията е ангажирал по такъв начин всички ръководни кадри, точно защото партийното ръководство на икономиката изисква конкретност и търсене на комплексно решаване на социално-икономическите проблеми.

Digitized by Google

Едва ли биха получили толкова много памук в Бял извор, ако не беше умението да се ангажира цялото население, живеещо на територията. Вече стана дума, че минната промишленост е задържала хората, а това означава, че част от семействата, част от свободното време са оня резерв, който може успешно да се включи в селското стопанство. Нещо повече — не просто като задължение, а с убеждението за високи добиви, за национални рекорди. На семеен акорд се извършват ръчните операции и най-вече прибирането, а добитата продукция определя материалните стимули в пари и натура.

Суперинтензивните посеви не са показност, а критерий, база за планово увеличение на производството. Общинският комитет на партията в Долна Митрополия превръща опита в масова практика. Особеното в подхода тук е, че не се поставят общи задачи за средни добиви, а се изисква навсякъде, където има поливни площи, да се отгледат посеви по технологията, утвърдена в Тръстеник. В едно село ще гонят добив от два тона, в друго съобразно почвите ще слязат на 1500 кг и т. н. за всеки почвен тип, за всеки блок, за да се формира през 1984 год. едно внушително производство за района от около 28 хиляди тона царевично зърно.

●

Интензификацията като конкретна изява поставя много нови проблеми. От опита на първите могат да се правят изводи.

● Някои ръководители и специалисти смятат, че внедряването на науката изисква едва ли не във всяко село да се зачисли по един научен работник с пряка отговорност за добива. Може би е хубаво, но дали е изгодно? И ако е практически невъзможно (откъде толкова научни сътрудници!), не кара ли този факт редица агрономи да вдигат безпомощно и безотговорно ръце? В Тръстеник научни работници идват, когато трябва. Сега разговорът между тях и Георги Лалов е колегиален — и двете страни има какво да научат. Този факт потвърждава, че интензификацията е в ръцете на всеки ръководител и специалист, свързан с науката, търсещ науката, дръзновен в начинанията си.

● Най-често високодобивниците се оплакват от прибиращата техника, всеки би желал да има най-съвременния комбайн. И понеже е невъзможно, следва да се измени организацията на използване на тия комбайни, от които повече или по-малко има във всеки окръг. Време е те да излязат от рамките на АПК, а окръжните аграрно-промишлени комплекси да организират механизирани отряди, да ги насочват там, където тяхната работа ще спаси от похабяване десетки проценти зърно, равни при суперинтензивните посеви на стотици килограми.

● Това многократно увеличение на добивите поставя проблема за критериите не само при планирането, но и за водене на социалистическото съревнование. У нас опитът и науката вече дават определение за възможностите да се произведе един или друг продукт при съответните природни и материално-технически дадености. Следва ли при това равнище на доказани възможности да се оценява ръстът чрез сравнения с изминал период. Защо все още няма показатели в социалистическото съревнование за най-пълно използване потенциала на сорта или породата, за достигане капацитетните възможности, заложени в един инженерен проект? В този контекст възможно би било и едно задочно съревнование между памукопроизводителите от Загоре и царевичарите от Мизия за най-висок процент на използване биологичните възможности на сорта.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

БРИГАДНИЯТ СЪВЕТ

Разширяването на управленческите функции на трудовите колективи, въвличането на тружениците в ръководството на икономиката не е поредно мероприятие, което ще отшуми. Налага го тъкмо високоорганизираната техника, за да се вземе от нея всичко, което при новите условия може да даде. Самото обективно развитие — икономическо и обществено-политическо, все повече превръща тружениците от обект на управление в субект на същото управление. „Необходимо е — подчерта другарят Тодор Живков в Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес на БКП — да се вземат мерки за по-нататъшното развитие на икономическата демокрация, за засилване на инициативата и ролята на личността и трудовия колектив в организацията и ръководството на стопанската дейност. Следва да се увеличат значително правата и възможностите на низовите трудови колективи, на бригадите и отделните стопански единици да решават въпросите на производството, на организацията на труда, на социалния живот на колектива.“ Ето я партийната концепция за превръщане на трудовите колективи в самоуправляващи се звена.

Практиката познава не един адрес за правилно разчетените конгресни решения. Така че този, на който ще отделя повечко редове, не е изключение. Думата ми е за колектива на кравефермата в село Ботево, Ямболско. Мнозина са чували за майсторството на тия хора — от 500 крави доят почти по 4000 литра мляко годишно и така организират производството, че осигуряват по 200—250 хиляди лева печалба. Но малцина знаят другото: колективът прави успешни крачки към самоуправление. А както твърди ръководителката на фермата Елена Николова, тъкмо тия крачки умножават силите на бригадата, утвърждават правата ѝ на стопанин. И сега идват делегации от други краища да се запознаят с производствения опит на колектива. Нищо лошо няма в това — има какво да се научи от него. Лошото е в другото: още никой от гостите не се е заинтересувал от демократизацията на управлението във фермата, от мястото и ролята на бригадния съвет в производството. Не говори ли този факт за общото подценяване на колективните органи за самоуправление? А практиката там — независимо че още „доузрява“, е доста поучителна. Ето една страничка от бележника ми, запазила най-основното:

„Колективът на фермата има деен бригаден съвет. С каквото и да се заеме, все търси опора у хората — и я намира. Затова няма човек, който да не се е намесил със свое предложение при разработването на насрещния план за тази година, дето предвижда да се получат 40 тона мляко над дадената на колектива задача. Ангажирали се със своя дума в управлението на производството, животновъдите без подканване си гледат работата, на събранията никому, както се казва, „не цепят басма“, щом с нещо пречи. Бригадният съвет предлага, колективът решава как по-справедливо — според приноса на всеки, да се разпределят заработените за трудово възнаграждение пари.“

Може да се добавят и други такива адреси. Там, където бригадните съвети са поели функциите на колективен орган за управление, производствената демокрация повишава активността на хората, събужда творческата им инициативност, по-тясно ги обвързва с проблемите на колектива, с предприятието. За бригадата на героя на социалистическия труд Любен Донев от квартал „Бенковски“ — София, всичко това се концентрира в едно основно измерение: превръщане на тружениците в истински стопани на земята и техниката. Това е ко-

Digitized by Google

ренът. Останалото — трудова и технологическа дисциплина, повишаване на квалификацията, пълно „изцеждане“ мощностите на машините, организиране на икономична икономика, та вътрешната стопанска сметка да не знае „червено“ — кълни от тоя корен.

Това ще го потвърдят и кравегледачите от Ботево. Доскоро понятието стопанисване те свързваха главно с опазването на машините, животните, фуража, продукцията. Сега вече го тълкуват по-широко и по-точно: организиране на производството така, че не само да се използват максимално биологическите възможности на кравите, а и всеки изразходван лев да се върне в касата с „горница“. С това оправдава съществуването си и бригадният съвет, колективен орган на стопанина на социалистическата собственост.

Руси Славов, бригадир: — Сега работите ни вървят къде-къде по-добре. Порано беше така: аз, от една страна — началник, а хората, от другата — подчинени. Сега бригадния съвет — колективът го избира, заличи тая „бразда“.

— А какво остана от единоначалието? Демократизацията на производството не означава ли намаляване ролята на бригадира?

Руси Славов: — Ще отговоря с един пример. Решихме да разберем какво мислят нашите хора за поточно-цеховата система в краварството, за която вестниците писаха, че е много прогресивна. Повечето я подкрепиха. Тогава бригадният съвет обсъди техните предложения, запозна се с препоръките на специалната група, която бяхме пратили в Божурище, Софийско, да проучи тамошния опит, и взе решение фермата да премине към новата организация на труда. Естествено, за главен изпълнител на това решение бях определен аз. Но за разлика от преди, сега нито за миг не почувствувах, че съм самичък. Колективът беше решил да дадем път на тази организация, той беше с мен. В такава обстановка задълженията на стопанския ръководител съвпадат със задълженията на колектива — получава се единство, еднопосочност на интересите...

— Споменахте, че бригадният съвет е инициативен. Кой на практика е неговият организатор? Пред кого той се отчита?

Георги Райков, председател на профкомитета във фермата: — Организатори на дейността на трудовия колектив трябва да бъдат профсъюзната организация и нейният профкомитет.. това е казано в Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда. Изобщо профсъюзите трябва да се превърнат в гарант за правилно организиране на работата на колективните органи. Те трябва да носят цялата отговорност за работата на тези органи.

От ясно — по-ясно. Може би след това препрочитане на партийната постановка е най-уместно да се запитаме: навсякъде ли задълбочаването на икономическата демокрация чрез колективните органи за управление е станало виждане и на местните партийни и профсъюзни организации, на стопанските ръководства?

Да започнем „от долу“ — от низовите производствени звена. Изграждането и утвърждаването на новата бригадна организация в селското стопанство са здрава основа за разширяване на демократизма в управлението на производството. В началото на тази година функционираха, главно в зърненото производство, над 400 бригади от нов тип. Сега броят им е почти удвоен. Но... Бригадните съвети като колективни органи за управление съществуват главно в бригадите от нов тип. Даването преднина на тези звена има логично обяснение: селскостопанското производство разчита на тях. Утре техният дял ще е още по-голям. Те обикновено са с повишена материална отговорност. Но какво пречи на демократизацията в управлението и в останалите производствени единици?

Понякога на този въпрос се отговаря, че всеки има възможност да се изкаже на общите събрания, че не един ръководител редовно посещава трудовия колектив, че се провеждат дни за икономически анализ и прочие. Това е вярно, но недостатъчно. Истинската, организирана, целенасочена демократизация на нашето общество изисква съответни ръководни форми, които не само ще акумулират мнения и предложения, но пред които стои и голямата задача волята на трудо-

Digitized by Google

вия колектив да става воля на самата стопанска организация. Бригадните съвети, избрани и подотчетни на тружениците от бригадата, имат както отговорности по отношение на производството, така и важни обществени задължения. Ето защо съществен момент е тяхното изграждане и изпълване на дейността им със съдържание, което изисква да се държи сметка за някои важни елементи.

На първо място, случва се в бригадния съвет, който поначало е оперативен орган, и поради това броят на членовете му е по-малък, да влязат предимно ръководни дейци — секретар на комсомолска организация, профпредседател, зам.-бригадир, счетоводител и пр. Обяснението е, че по този начин по-добре се координира работата. Колективните органи се изграждат, за да се разшири трудовата демокрация, за да се даде възможността на повечето работници да участвуват в управлението на производството, а не за „по-добра координация". За такива взаимодействия има други организационни форми, а партийният секретар и профсъюзният ръководител имат достатъчно права за влияние върху колектива и върху неговия орган за управление и може да свършат това ефективно, без да са членове на бригадния съвет. Макар че никой не може да отнеме правото им — нали и те са членове на това звено, да бъдат избирани в неговия ръководен орган. Лошото е, когато тази практика стане повсеместно правило, когато ги предлагат за гласуване с аргумента „по право".

Среща се и друга слабост: както партийните, така и профсъюзните органи не отделят винаги необходимото внимание за подбора на кадрите в колективните ръководства. По линията на външното представителство те предлагат кандидатури на хора иначе честни и добри труженици, които нито имат управленчески наклонности, нито имат интерес към тези функции. Поръчението в такива случаи не може да ги направи добри оперативни ръководители. Особено ако след изграждането на колективните органи за управление не се организират действени форми за повишаване знанията на включените в тях, за запознаването им с основните нормативни документи. И ако не се помогне на самите органи да наситят с актуално съдържание своята дейност.

Спомням си едно такова заседание на бригаден съвет. Докладчикът завърши доклада си за усъвършенствуване на бригадната организация. На пръв поглед — аргументиран доклад. Но изказвания нямаше. Пасивни бяха заседаващите и към проекторешенията. Оживиха се едва при гласуването: „приети единодушно" (така е записано и в протокола). Ръководещият закри заседанието: „А сега, другари, да продължим нашата работа в колектива, сред хората".

Членовете на съвета напуснаха, без да им е ясно какво ще „продължат" в трудовия колектив. Нищо, което да насочи действията, не се бе „задържало" в главите им. Защото...

„Не бях запознат с проблема. Доклада писаха в икономическата служба до късно снощи. Ако имах възможност да го прочета предварително..."

„Решенията са много общи. Да се направи... Да се вземат мерки... Необходимо е... Само пожелания и нищо конкретно, което да задължава."

„Гласувах, защото и без мен администрацията ще направи това, което си е намислила."

Това заседание на бригаден съвет може да се подмени с не едно заседание на стопански съвет в участък, с не едно производствено съвещание. Може да се прибавят и общи събрания на колективи, че и събрания на пълномощници. Разбира се, това не е обобщаване, а само спиране вниманието върху съществени празноти в работата на тези органи за колективно управление. Важни проблеми остават извън техния поглед. В такива случаи низовата организация на труда се „крои" в канцеларията на АПК; своя насрещен план звената не разработват, а само се съгласяват с него; не се чува мнението от долу при атестирането на ръководителите и специалистите; слаба е намесата на бригадните съвети при уреждането на вътрешните отношения...

Digitized by Google

ренът. Останалото — трудова и технологическа дисциплина, повишаване на квалификацията, пълно „изцеждане“ мощностите на машините, организиране на икономична икономика, та вътрешната стопанска сметка да не знае „червено“ — кълни от тоя корен.

Това ще го потвърдят и кравегледачите от Ботево. Доскоро понятието стопанисване те свързваха главно с опазването на машините, животните, фуража, продукцията. Сега вече го тълкуват по-широко и по-точно: организиране на производството така, че не само да се използват максимално биологическите възможности на кравите, а и всеки изразходван лев да се върне в касата с „горница“. С това оправдава съществуването си и бригадният съвет, колективен орган на стопанина на социалистическата собственост.

Руси Славов, бригадир: — Сега работите ни вървят къде-къде по-добре. Порано беше така: аз, от една страна — началник, а хората, от другата — подчинени. Сега бригадния съвет — колективът го избира, заличи тая „бразда“.

— А какво остана от единоначалието? Демократизацията на производството не означава ли намаляване ролята на бригадира?

Руси Славов: — Ще отговоря с един пример. Решихме да разберем какво мислят нашите хора за поточно-цеховата система в краварството, за която вестниците писаха, че е много прогресивна. Повечето я подкрепиха. Тогава бригадният съвет обсъди техните предложения, запозна се с препоръките на специалната група, която бяхме пратили в Божурище, Софийско, да проучи тамошния опит, и взе решение фермата да премине към новата организация на труда. Естествено, за главен изпълнител на това решение бях определен аз. Но за разлика от преди, сега нито за миг не почувствувах, че съм самичък. Колективът беше решил да дадем път на тази организация, той беше с мен. В такава обстановка задълженията на стопанския ръководител съвпадат със задълженията на колектива — получава се единство, еднопосочност на интересите...

— Споменахте, че бригадният съвет е инициативен. Кой на практика е неговият организатор? Пред кого той се отчита?

Георги Райков, председател на профкомитета във фермата: — Организатори на дейността на трудовия колектив трябва да бъдат профсъюзната организация и нейният профкомитет. . това е казано в Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда. Изобщо профсъюзите трябва да се превърнат в гарант за правилно организиране на работата на колективните органи. Те трябва да носят цялата отговорност за работата на тези органи.

От ясно — по-ясно. Може би след това препрочитане на партийната постановка е най-уместно да се запитаме: навсякъде ли задълбочаването на икономическата демокрация чрез колективните органи за управление е станало виждане и на местните партийни и профсъюзни организации, на стопанските ръководства?

Да започнем „от долу“ — от низовите производствени звена. Изграждането и утвърждаването на новата бригадна организация в селското стопанство са здрава основа за разширяване на демократизма в управлението на производството. В началото на тази година функционираха, главно в зърненото производство, над 400 бригади от нов тип. Сега броят им е почти удвоен. Но... Бригадните съвети като колективни органи за управление съществуват главно в бригадите от нов тип. Даването преднина на тези звена има логично обяснение: селскостопанското производство разчита на тях. Утре техният дял ще е още по-голям. Те обикновено са с повишена материална отговорност. Но какво пречи на демократизацията в управлението и в останалите производствени единици?

Понякога на този въпрос се отговаря, че всеки има възможност да се изкаже на общите събрания, че не един ръководител редовно посещава трудовия колектив, че се провеждат дни за икономически анализ и прочие. Това е вярно, но недостатъчно. Истинската, организирана, целенасочена демократизация на нашето общество изисква съответни ръководни форми, които не само ще акумулират мнения и предложения, но пред които стои и голямата задача волята на трудо-

Digitized by Google

вия колектив да става воля на самата стопанска организация. Бригадните съвети, избрани и подотчетни на тружениците от бригадата, имат както отговорности по отношение на производството, така и важни обществени задължения. Ето защо съществен момент е тяхното изграждане и изпълване на дейността им със съдържание, което изисква да се държи сметка за някои важни елементи.

На първо място, случва се в бригадния съвет, който поначало е оперативен орган, и поради това броят на членовете му е по-малък, да влязат предимно ръководни дейци — секретар на комсомолска организация, профпредседател, зам.-бригадир, счетоводител и пр. Обяснението е, че по този начин по-добре се координира работата. Колективните органи се изграждат, за да се разшири трудовата демокрация, за да се даде възможността на повечето работници да участвуват в управлението на производството, а не за „по-добра координация". За такива взаимодействия има други организационни форми, а партийният секретар и профсъюзният ръководител имат достатъчно права за влияние върху колектива и върху неговия орган за управление и може да свършат това ефективно, без да са членове на бригадния съвет. Макар че никой не може да отнеме правото им — нали и те са членове на това звено, да бъдат избирани в неговия ръководен орган. Лошото е, когато тази практика стане повсеместно правило, когато ги предлагат за гласуване с аргумента „по право".

Среща се и друга слабост: както партийните, така и профсъюзните органи не отделят винаги необходимото внимание за подбора на кадрите в колективните ръководства. По линията на външното представителство те предлагат кандидатури на хора иначе честни и добри труженици, които нито имат управленчески наклонности, нито имат интерес към тези функции. Поръчението в такива случаи не може да ги направи добри оперативни ръководители. Особено ако след изграждането на колективните органи за управление не се организират действени форми за повишаване знанията на включените в тях, за запознаването им с основните нормативни документи. И ако не се помогне на самите органи да наситят с актуално съдържание своята дейност.

Спомням си едно такова заседание на бригаден съвет. Докладчикът завърши доклада си за усъвършенствуване на бригадната организация. На пръв поглед — аргументиран доклад. Но изказвания нямаше. Пасивни бяха заседаващите и към проекторешенията. Оживиха се едва при гласуването: „приети единодушно" (така е записано и в протокола). Ръководещият закри заседанието: „А сега, другари, да продължим нашата работа в колектива, сред хората".

Членовете на съвета напуснаха, без да им е ясно какво ще „продължат" в трудовия колектив. Нищо, което да насочи действията, не се бе „задържало" в главите им. Защото...

„Не бях запознат с проблема. Доклада писаха в икономическата служба до късно снощи. Ако имах възможност да го прочета предварително..."

„Решенията са много общи. Да се направи... Да се вземат мерки... Необходимо е... Само пожелания и нищо конкретно, което да задължава."

„Гласувах, защото и без мен администрацията ще направи това, което си е намислила."

Това заседание на бригаден съвет може да се подмени с не едно заседание на стопански съвет в участък, с не едно производствено съвещание. Може да се прибавят и общи събрания на колективи, че и събрания на пълномощници. Разбира се, това не е обобщаване, а само спиране вниманието върху съществени празноти в работата на тези органи за колективно управление. Важни проблеми остават извън техния поглед. В такива случаи низовата организация на труда се „крои" в канцеларийте на АПК; своя насрещен план звената не разработват, а само се съгласяват с него; не се чува мнението от долу при атестирането на ръководителите и специалистите; слаба е намесата на бригадните съвети при уреждането на вътрешните отношения...

Digitized by Google

Има някои обяснения на това положение. Колективните органи не изпълняват функциите си главно там, където вишестоящите стопански ръководства продължават да се намесват „от игла до конец". Може да се приеме и едно друго обяснение. Много от празнотите имат корен във формализма, който владее не един колективен орган за управление. Затова едни от тях съществуват само в протоколите на събранията, които са ги избрали, други отчитат единствено мероприятия по указания „от горе", без собствени програми и насоки за действие.

И в единия, и в другия случай е в сила противоречието между собственика и стопанина, разкрито от др. Тодор Живков в една от лекциите му пред слушателите в АОНСУ: „Противоречия могат да възникнат, ако, от една страна, се дават права на трудовите колективи... а чрез разпоредби, изменения и допълнения на правилници се накърняват или обезсилват тези права. Противоречия могат да възникнат и когато трудовият колектив... бяга от своите отговорности." Това противоречие изисква намесата на обществените и политическите организации, за да се създадат както организационни, така и социално-психологически предпоставки; изисква профорганизациите да заемат достойно своето място в ръководството на социално-икономическите процеси. Но те изпълняват своите функции под ръководството на първичните партийни организации, от които зависи доколко ще ги стимулират, за да поемат качествено новите си отговорности на гарант, в това число и за развитието на колективните форми за ръководство в първичния и в низовия трудов колектив. Нека припомним една истина: добрата работа на профорганизацията е „отличен" и за партийната организация.

Петър БОБАНАЦ

БРИГАДИРЪТ

За да може бригадата от нов тип да изпълнява успешно своите производствени, социални и възпитателни функции, освен суровини, материали, машини и съоръжения тя трябва да има свое ръководство. От бригадира, от неговите качества, от неговите отношения с членовете на бригадата, с останалите колеги, с ръководството — от това в голяма степен се определя успехът в работата.

Защо е така?

Защото сега управлението на бригадата от нов тип придобива решаващо значение. То е свързано с развитието на социалистическата демокрация на икономическа основа, със създаването на условия за разгръщане на творческата самоинициатива. Нейният ръководител — **бригадирът**, вече не е преносвач на задачите и указанията на председателя на аграрно-промишления комплекс, без да ги осмисли и приспособи към местните условия. Той трябва да открива, да вижда проблемите, да организира тяхното изпълнение, да има готовност да посрещне със своеобразен насрещен план инструктажа за работа. Трябва да поема риск и отговорност, да бъде взискателен, но справедлив. Той има пра-

Digitized by Google

вото да накаже за неизпълнение на дадена задача, но е длъжен и да покаже как следва да се работи. Все повече става централна фигура в производствения процес и не напразно се казва: „Какъвто е бригадирът, такава е и бригадата".

В растениевъдството на Плевенски окръг работят 50 бригади от нов тип. Обстоятелството, че те обхващат над 93 на сто от обработваемата площ на окръга, че средно един механизатор в тях обработва над 2000 дка земя и в отделни случаи добива обща продукция за повече от 130 000 лева, само по себе си определя и потвърждава значимостта на тази длъжност. Ще добавим само, че допреди 15 години за подобен обем производство и материално-техническа база отговаряше председател на ТКЗС, управителен съвет и значителен щаб от специалисти, ръководители, служители.

Когато става дума за бригадира, за неговите качества, едно неотдавнашно изследване на бригадите показа, че той е преди всичко трудолюбив. Притежава отговорност, взискателност, чувство за другарство, самокритичност и т. н. Безспорно, това е положително. Но изследването напомни и за едно много важно за този етап негово качество — готовността за творчески риск. Казваме творчески, защото тук не става дума за някакво непокорство или перчене, а за риск, свързан с изпълнението на нещо ново, нещо противно на шаблона. Става реч и за отговорност, за риск, при който, ако перифразираме крилатата мисъл на Васил Левски, ще речем „Ако губя, губя само аз, ако печеля, печелят всички". А в ръководството, в работата на всяка бригада настъпват такива моменти. Бригадирът пита, съветва се, чете, мисли, но той трябва да реши, да поеме отговорността. Може да мисли едно, да го очаква, а да излезе съвсем друго. В живота това се случва, и то не като изключение. И въпреки добрите намерения вината за несполуката следва да поеме ръководителят.

Ще се върнем малко в миналото. Още през 1975 г. бригадата в с. Обнова с ръководител Георги Цветков по своя инициатива реши да мине на вътрешностопанска сметка. Бяха ѝ зачислени площи, машини, инвентар, определено производство, разходите по фонд „Работна заплата" и т. н. От бригадира се изискваше да се създаде необходимата организация и контрол. Новата организация означаваше: направят ли икономии — ще получат премиални, преразходят ли — ще им се удържи от заплащането. Бригадирът денонощно беше на полето и при орането, и при сеенето, и при прибирането на реколтата. Следеше всичко да се извършва качествено, да не се разпиляват торове, масла, продукти и т. н. През есента всички бяха със самочувствието на победители, защото планът за производството бе изпълнен, и то с по-малко разходи. Предстоеше разпределението на допълнителното стимулиране за получените икономии. Тогава ръководството на АПК не устоя на думата си, преразпредели положителните резултати на изоставащите бригади. Георги Цветков не вдигна безпомощно ръце, а вдъхна увереност на колектива, който доказа правата си с постоянно нарастващите резултати през следващите години.

През 1982 г. в бригадите за промишлено производство на зърно в гр. Тръстеник и с. Лозица решиха да експериментират нова по-съвършена технология за отглеждане на царевицата. И тук трябваше риск, защото нямаше опит, увеличаваше се неколкократно броят на растенията в декар, а едновременно с това и торовете. Опитът се наблюдаваше от всички специалисти и ръководители в окръга, но рискът си бе за бригадира и бригадата. Не успееха ли, не само че по-малко ще получат, но и идваше срамът за неизпълнената дума, съмнение в личните знания и опит и т. н. А това за бригадирите Ангелина Тучева и Димитър Горанов не бе без значение.

Digitized by Google

Резултатът, както по друг повод е писано, беше повече от очакваният — среден добив на царевица от 1800 до 2000 кг. Или бригадите достигнаха от 80 до 90 на сто от биологичните възможности на сорта.

●

Да управляваш икономиката означава да управляваш хора, заети с общественото производство. А най-близко до хората в производството е бригадирът. Това е човекът, който трябва отлично да познава своята работа, да дели опита и знанията си, винаги да е готов да се притече на помощ и отговаря за хората, с които работи.

Голяма е социалната роля на тези командири на производството. Те влияят значително върху мотивите и желанията, интересите, настроението и поведението на работниците. Хората по характер са различни. Различни са техните съдби. Често личните интереси и преживявания са причина за добри или лоши прояви, поведение, успехи. Естествено е бригадирът да се интересува от тези настроения, от трудностите и радостите, целите и стремежите на работниците, да им помага. Душевността и деловитостта му са онази голяма сила, която кара хората да се уважават повече, да му се доверяват. Тя помага те да се изменят.

Какви качества трябва да притежава бригадирът?

Труден, но основателен въпрос. Разбира се, една част се определят от характера на производството. Безспорно, без да разбира от селскостопанско производство, той трудно би го ръководил. Независимо обаче от отрасъла, има качества, които според нас са задължителни: да бъде майстор в работата си; да обича хората, другарите си и да умее да възпроизвежда тяхната любов и уважение; да гледа и чувствува хората, които ръководи, не като машини, които произвеждат, а като личности с различни съдби, интереси, цели и т. н.

Много важно е бригадирът да умее да изслушва хората търпеливо и внимателно. И още нещо. Той трябва да убеждава, да отстоява интересите на бригадата, да мисли перспективно; да не е дребнав и злопаметен; да умее да създава добро, бодро настроение.

Тези качества не се получават изведнъж, те се придобиват с течение на времето, с опита; те се придобиват с помощта на първичната партийна организация или партийната група, с помощта на целия колектив. Ако комунистите от бригадата не помагат на бригадира за формирането на тези качества, за мобилизирането на колектива за изпълнение на задачите, те няма да отговарят на своите основни задължения. Ако бригадирът и комунистите не си помагат взаимно, не вървят рамо до рамо, производството може би ще се осигури, но възпитателните функции на бригадата едва ли ще се изявят. Трудът, трудовият процес сам по себе си не възпитава, той трябва да бъде съчетан, оплоден с идейновъзпитателна работа, а това зависи от съвместната дейност на стопанския ръководител с партийното бюро, с ръководствата на останалите масово-политически организации.

В ръководството на всеки колектив, в т. ч. и на бригадата, има една особеност, която според нас трябва да се има предвид. Членовете на бригадата не бива да живеят с мисълта, че работят, за да докажат какъв бригадир е техният. Или пък бригадирът изисква, помага, за да се издокара пред ръководството и обществото. Той трябва да създава условия за изява личните творчески възможности и достойнства, за издигане авторитета на всеки член на бригадата. Успехът на всички да бъде гаранция за добрата работа на колектива. Иначе нещата загиват, успехите са временни, а зад стремежа на бригадира прозира кариеризмът, службогонството, което неминуемо се вижда от всички, макар и да не се казва. А това демобилизира.

Digitized by Google

Ако бригадирът е индивидуалната страна в управлението на бригадата, бригадният съвет е колективната. Те са не само диалектическо съчетание на индивидуалното и колективното начало в ръководството на бригадата, но тяхното взаимодействие е едно от неотменимите условия за успеха.

Практиката вече потвърди, че когато бригадирът е избран, работите в бригадата вървят по-добре. Задачите се изпълняват, психическият климат е по-ведър, взаимодействието е по-резултатно и т. н. По този въпрос сме разговаряли и с председатели, и с бригадири. Бригадирите ни отговаряха: „Защо да не призная, когато другарите ме избраха, тяхното доверие ме задължи да работя всеотдайно, а и те работят по-съзнателно и са по-дисциплинирани — нали техният избраник не бива да се излага пред ръководството. Взаимното доверие помага да спори работата на всеки поотделно и на бригадата като цяло." Председателите на АПК са на подобно мнение: „Улеснява се работата, грешките в подбора се свеждат до минимум".

Конкурсно-изборното начало, обобщено, води до редица положителни резултати. Засилва се ролята на първичната партийна организация и на първичния трудов колектив при подготовката и реализирането на кадрите. Конкурсът и изборът не са само организационно-техническо мероприятие, а все повече се превръщат в ефективно политическо средство в кадровата работа. Разширява се демократичното начало както по отношение на кандидатствуването, така и по отношение на обективното оценяване качествата на кандидатите и техния избор. За бригадири се избират тези, които показват най-добри политически и делови качества. Това е и в съответствие с обективните изисквания на новия икономически механизъм. Създават се условия за засилване на взаимното доверие и отговорност между ръководител и ръководени.

Безспорно тези положителни резултати имат голям политически и социален ефект и водят до укрепването и развитието на бригадите.

При едно неотдавнашно социологическо изследване по проблемите на бригадната организация на труда в Плевенски окръг попитахме работещите в бригадите: „Ако вие сте ръководител на бригадата, какво бихте правили повече от сегашния?" Ето как се разпределиха отговорите: 26 на сто отговориха, че ще дават по-добър личен пример; 27,35 на сто, че ще се грижат повече за хората, с които работят; 41,32 на сто, че ще се интересуват повече от техните лични проблеми и т. н.

От отговорите биха се поучили много от бригадирите. Те звучат като своеобразна критика за досегашната работа и едновременно с това като задачи за усъвършенствуване на ръководния стил.

Слушали сме да разказват колко капитални вложения са направени, каква нова техника е доставена, как се е увеличил икономическият ефект. Но наред с всичко това не бива да се забравя още един фактор на интензификацията. Опитът на бригадите от нов тип в селското стопанство на Плевенски окръг (пък и не само в този отрасъл) показва, че без да се правят капитални вложения, икономическият ефект може да расте. Нужно е само да се намери ръководител, който да обича работата си, да създава оптимистично, а не нервно състояние в колектива, да намира за всекиму дума и подход — тогава изпълнението на плана, добрите икономически резултати стават закономерно следствие.

И ни се струва, че в края на краищата тук е майсторлъкът в работата на всеки бригадир.

Иван НОВАКОВ
кандидат на философските науки
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

ВРЪЗКАТА НА ПАРТИЯТА С ТРУДЕЩИТЕ СЕ

ПЕТЪР ПЕТРОВ
първи секретар на окръжния комитет
на БКП — Русе

Русенската окръжна партийна организация вижда източника на своята сила в постоянното разширяване и укрепване на връзките си с трудещите се. Партийните органи и организации ценят тяхното доверие и водят решителна борба с онези, които се опитват да нарушат тези връзки. Широко са известни думите на Ленин: „Ще победи и ще задържи властта само онзи, който вярва в народа, който се потопи в извора на живото народно творчество"[1]. От тези аспекти стремежът на окръжния комитет на БКП е непрекъснато да разширява връзката на окръжната партийна организация с масите, да се засилва ръководното ѝ въздействие върху социално-икономическото развитие на окръга.

ГРИЖАТА ЗА ЧОВЕКА

Известно е основното изискване на закономерността за укрепване и разширяване на връзките на партията с трудещите се: **отчитане и съобразяване на партийната политика с интересите, настроенията и исканията на масите**. В това намират реален израз демократизмът и хуманизмът на партийната дейност като дейности, посветени на човешкото добруване. Още от създаването си нашата партия се е поставила в защита на интересите и правата на трудещите се маси. Следвайки неотклонно тази своя програмна задача, тя изведе страната ни до най-високия връх в развитието ѝ — етапа на изграждане на развито социалистическо общество. Сега интересите — лични, колективни и обществени, диктуват необходимостта от незабавна, мащабна и високоорганизирана работа и борба, ново виждане и нов подход в повишаване на дисциплината, на качеството на продукцията и на производителността на труда.

Като органична част от стратегията за интензификация на окръжната икономика тези проблеми сега са в основата на почти всяко на-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 287.

Digitized by Google

ше начинание. Стремежът на партийните органи и организации от окръга и трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост е да поемат и голямата отговорност на обществен гарант за качеството, за крайните резултати в производството. Изискванията ни са насочени към масовото участие на мнозинството трудещи се в борбата за високо качество. Тази борба сега е фокусът, който обединява активността и инициативата на комунистите и всички трудещи се. Ръководство за действие на партийните органи и организации е Ленировото указание, че „колкото по-дълбоко е преобразованието, което искаме да извършим, толкова повече трябва да възбудим интерес и съзнателно отношение към него, да убедим в тази необходимост нови и нови милиони и десетки милиони"[1].

Производителността на труда, качеството и дисциплината — това са главните направления в развитието на икономиката, на всички сфери на обществения живот за цялостно изпълнение на конгресните решения. От равнището на тези ключови проблеми зависи осъществяването на курса на повсеместна интензификация на народното стопанство, по-нататъшното повишаване на жизненото благосъстояние на народа. Тъкмо това налага политическата и организаторската работа на партията да придобият ново качество, нов силен размах и деловитост, нова организираща и мобилизираща сила като най-важен критерий за връзка с трудещите се.

В бригадния стан на механизаторите от с. Николово с ръководител два пъти героя на социалистическия труд Живко Топалов е окачен лозунг: „Както работим, така ще живеем!" Бригадата е член на Националния клуб на високодобивниците — зърнопроизводители. Мерките на бригадното ръководство — възпитателни и икономически, обществени и административни, са формирали съзнание, че не е възможно да се работи лошо, а да се живее добре. От средство за задоволяване на насъщните потребности, за създаване на социална сигурност социалната програма на този колектив се е превърнала в действен фактор както за развитие и усъвършенствуване на отделния труженик, така и на колективния начин на труд и бит. Тези позиции ние искаме да направим позиции на всички, защото социалната политика е оня действен фактор за ускореното развитие на производството, на социалния прогрес на окръга като цяло, тъй като привежда растежа на жизненото равнище в съответствие с политиката за повсеместна интензификация. Така че правилната социална политика съдействува за издигане качеството на социалните услуги и на създаването на социални ресурси. Сега в Русенски окръг за един месец се произвежда толкова промишлена продукция, колкото през цялата 1957 г. Само през последните три години обемът на промишленото производство е нараснал над 4 пъти, като общата промишлена продукция на едно лице е с близо 27 на сто над средната за страната. Ускореното и стабилно развитие на икономиката на окръга през годините на народната власт и особено след Априлския пленум на ЦК на БКП (1956 г.) осигури условия непрекъснато да се повишава материалното и културното благосъстояние на трудещите се. Тази атмосфера на стабилност и социален оптимизъм в окръга, резултат от последователната работа на окръжната партийна организация да се внесе стабилност, ритмичност и спокойствие в предлагането на основните групи стоки и услуги, определи Русе за домакин на Националното съвещание през май 1980 г., свързано с въпросите за все по-пълното задоволяване на населението на страната ни със стоки и услуги. Русенското съвещание бе нов стимул за нашата работа в това отношение. След него бюрото на окръжния комитет на партията набеляза допълнителни мерки. Резултатите от изпълнението им бяха

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 513.

Digitized by Google

обсъдени на съвместен пленум-сесия през декември 1982 г. В доклада за състоянието на търговското и битовото обслужване, производството на стоки за народно потребление и самозадоволяването на населението с основни селскостопански продукти успоредно с успехите бяха посочени и редица проблеми, които чакат незабавно решение. В действителност въпреки големите завоевания все още не са изведени от дефицитност редица търсени от населението услуги като: калайджийски, тенекеджийски, репаратура на облекла, ремонт на мебели, заварочни, строително-ремонтни и др. Изобщо може да се каже, че доближаването на услугите до потребителите, създаването на ателиета, квалифицирането на работници за всички видове услуги от първа необходимост на територията на всяка селищна система са все още нерешени напълно проблеми. Едната от съществените причини за това положение е базата, а другата — кадровото обезпечаване. Не достигат изпълнителските кадри в радиотелевизионните, обувните, дърводелските, шивашките, бръснарските и други видове битови услуги. Прогнозата сочи, че само до 1985 г. са ни необходими близо 500 специалисти от този род. Своевременното им набиране и подготовка сега е наша първостепенна грижа и задача. Партийните и стопанските ръководства с близкото и конкретно съдействие на общинските народни съвети, училищните настоятелства и обществените организации провеждат широка разяснителна работа за ориентиране на младежите към дефицитните професии и специалности в сферата на обслужването. От друга страна, във всяка селищна система вече е изградено кооперативно сдружение за услуги, като се прилага системата за съвместяване на професии по опита на Сливенски окръг.

Един от важните въпроси, който беше застъпен в приетата след Майското съвещание окръжна програма, бе задоволяването с прясна риба. В резултат на изпълнението на предвидените мероприятия уловът сега е три пъти по-голям и населението е винаги снабдено с прясна риба. Възстановяват се народните традиции със създаването на пазари в селата и микрорайоните на окръжния град, където се предлагат излишъците от произведените в личния двор селскостопански произведения.

Непрекъснато расте броят на помощните стопанства и се разширяват досега изградените. Работническите столове в окръга се осигуряват с хранителни продукти изцяло по този път. Това са реални грижи и конкретни мерки за задоволяване на интересите и потребностите на хората от нашия край. Тези въпроси стоят неотменно на вниманието на окръжния комитет на БКП, на неговото бюро. Внедрена е практиката те да се поставят на системна оценка и на заседанията на общинските партийни комитети.

Не е тайна и това, че с разширяването на мерките за комплексно задоволяване на интересите и потребностите на населението се получиха и някои неблагоприятни тенденции на потребителство, на себеустройване, на печалбарство и нарушаване социалистическия характер на личното стопанство като помощно на държавното и кооперативното. В отговор на това незабавно бяха взети мерки и не бяха допуснати груби увлечения и нарушения.

В Сливо поле под ръководството на общинския партиен комитет през последните години се изведе опит за усъвършенстване на партийната работа в условията на новия икономически механизъм и неговия подход. Единният комплексен план на този комитет обхвана модел със седем проблемно-съдържателни направления и приложени към него многовариантни методи и средства за действие. Ефектът е: през 1981 г. коефициентът на сменност на машинния парк достигна 1,62, а през 1982 г. 1,83. Сега за декар мека оран се изразходва 0,693 кг

Digitized by Google

дизелово гориво при разходна норма 0,856. Бракът на готова продукция в Завода за плодови сокове се понижи от 1,15 през 1980 г. на 0,5 през 1982 година.

Това са само част от общите усилия на окръжния комитет на БКП да засилва социалната роля на партийната дейност, да я постави в най-пълно съответствие с програмната постановка на партията — грижата за човека да бъде основно съдържание на партийната политика, смисъл и върховна цел на нейната многостранна икономическа, културна, социална и идеологическа работа. В това е залогът за все по-успешното съединяване и сливане на дейността на партийните органи и организации с творчеството, инициативата и енергията на трудовите колективи в борбата за интензивно социално-икономическо развитие на окръга.

ПАРТИЯТА — В НЕПРЕКЪСНАТ И ОТКРОВЕН ДИАЛОГ С ТРУДЕЩИТЕ СЕ

В Тезисите, приети на Дванадесетия партиен конгрес, се подчертават особената актуалност и значението на укрепването на връзката на партийната работа с обществената практика, с живота на работническата класа, на целия народ и от тази гледна точка се постави изискването за по-нататъшно развитие и утвърждаване на общинските партийни комитети като органи за непосредствено политическо ръководство на цялостната политическа система в общината. На тях, общинските партийни комитети, се възлага отговорността за непосредствената организаторска и политиковъзпитателна работа с комунистите и сред цялото население. Това е задължение от нов характер, в него се включват функции за пряк диалог с трудещите се, пряко общуване с населението от общината, защото: „Партийната работа е висша проява на хуманизъм, защото е преди всичко работа с хората, с кадрите, с всеки отделен човек“[1].

В Русенската окръжна партийна организация се очертават някои характерни моменти, които показват, че общинските партийни комитети правилно се насочват към усвояването на новото в съдържанието и в подходите за организацията и ръководството като органи от нов тип. Все по-пълно се изявява тяхната организаторска функция. Обстоятелството, че в новите условия част от организаторската работа на окръжния комитет на БКП сега се прехвърли в общинските партийни комитети съвсем не отслабва неговите връзки с трудещите се. Напротив! Окръжният комитет на партията, след като укрепи общинските партийни комитети с най-добрите си кадри, сега съсредоточава силите си към тяхното подпомагане в изясняването и решаването на специфичните проблеми на икономическото и социалното развитие на всяка селищна система. На качествено нова степен се издигна неговата идейновъзпитателна и контролна функция. На заседанията на бюрото, на седмичните оперативки, на пленумите, в дневния ред на съвещания и на научно-практически конференции, организирани от окръжния комитет на БКП, заемат трайно място най-важните, актуални проблеми на политическата и организаторската работа. В резултат на това настъпиха и настъпват чувствителни изменения в подхода на общинските партийни комитети. Масово-политическата работа става все по-действена, нейно главно съдържание са актуалните задачи, които партията поставя на настоящия етап, отговорността, която се изисква и от всеки колектив, от отделната личност. Теоретичните разработки и практическите подходи, съдържащи се в речите и докладите на

[1] Т. Живков, Шеста лекция пред слушателите и преподавателите от АОНСУ при ЦК на БКП, Партиздат, С., 1983, с. 19.

Digitized by Google

др. Тодор Живков след Дванадесетия партиен конгрес, неговите лекции пред слушатели от Академията за обществени науки и социално управление дават специфичен облик на обществено-политическия живот, утвърждават нова атмосфера, нови критерии и нравствени норми. Общинските партийни комитети полагат усилия да не отслабват силата и темпът на тази атмосфера на по-високи изисквания към качеството на труд и живот, към стила на ръководната и изпълнителската дейност; тези проблеми да присъствуват в живота на трудовия колектив като конкретни изисквания и критерий за оценка и самооценка в съответствие с условията. В това отношение се откроява дейността на общинския партиен комитет в Русе. През последните години той не само успешно програмира, а и успя да усъвършенствува партийното ръководство в условията на новия икономически подход. Засилиха се действеността на партийния контрол, помощта на място. Под негово ръководство се организират научно-практически конференции и обмяна на челен опит по отрасли и сфери на дейност, формира се нов собствен положителен опит. Сърцевина на политическата и организаторската работа на този комитет сега е девизът, под който се подготвя и ще протече Националната партийна конференция, да се превърне в убеждение, в мотив за социално действие на трудещите се, за постигане на ново качество на труда, на високи резултати от всяка дейност. В изпълнение на конгресната постановка за засилване бързината на идеологическия отзвук общинският партиен комитет, без да чака указания, започва конкретна работа. Началото се постави с разговор на кръгла маса за критериите за качеството на партийната дейност, последваха и други изяви на отделните партийни организации по проблемите на качеството. След решението на Секретариата на Централния комитет на БКП за провеждане на събрания на трудовите колективи, за да се обсъдят проблемите на качеството и набележат необходимите мерки, в общинската партийна организация вече имаше конкретно свършена работа. Комунистите бяха не само запознати с отправните идеи и постановки на Варненското съвещание, а им бяха връчени и съответни поръчения. Това бе една от формите за осигуряване на планомерен и организиран качествен поврат в работата на всеки трудов колектив в окръжния град. Такъв подход се утвърждава и в останалите общински партийни комитети. Държавно-общественият преглед на производството и на продукцията в промишлеността на окръга сега е в центъра на тяхната политическа и организаторска работа, за да може рапортът пред Националната партийна конференция да бъде изпълнен с конкретни дела.

Диалогът на партията с трудещите се в голяма степен е опосредствен чрез обществените организации. Чрез тяхната многостранна дейност се разясняват партийната политика и задачите на деня, осъществява се внимателно отношение към мнението и предложенията на трудещите се, по-задълбочено се изучават потребностите и специфичните им интереси, води се откровен разговор за трудностите в общественото развитие, за недостатъците и слабостите, за отрицателните явления и тенденции, проявяващи се в някои среди, организира се последователна работа и борба за тяхното преодоляване.

Все по-пълно и всестранно укрепват и се разширяват връзките на партийните органи и организации с трудещите се, с цялото население. Стремежът е най-точно да се познават тяхното настроение, мнение и интереси. В тази връзка съществена е ролята на изградената система за информационно-социологическо обслужване на всички нива по права и обратна връзка. Особено внимание се отделя на приемането и изслушването на гражданите от отговорни партийни и държавни ръководители. В резултат на това намаляват личните писма и оплаквания от трудещите се. Само през полугодието на тази година те са

Digitized by Google

със 196 по-малко в сравнение със същия период на миналата година. Въпреки че програмата за жилищното строителство се изпълнява успешно, най-голям е броят на писмата по жилищни въпроси, тъй като наистина темповете на това строителство не отговарят на нуждите, а и възможностите не позволяват по-високи темпове. На следващо място са писмата по лични, по вътрешнопартийни въпроси, свързани предимно с членство в партията, възражения по наложени наказания и т. н.

Системата от мерки, които ние предприехме за производството на повече и по-качествени услуги и стоки за населението, допринесе да бъдат намалени критичните бележки и жалби. Така в трудовите колективи на Завода за печатни платки, завод „Латекс" — Бяла и др: жалбите секнаха; в тези колективи обстановката е ведра, плановете се изпълняват успешно.

Бюрото на окръжния комитет на партията отдава голямо значение на работата с жалбите на трудещите се, строго следи и изисква от общинските народни съвети и кметствата, от стопанските и от обществените организации да спазват закона за жалбите, за приемните дни, да се поддържат лични контакти на ръководните кадри с трудещите се. Насърчаваме някои ефективни форми за тези контакти: временните приемни в общинските народни съвети, организирани ежемесечно в една от селищните системи на окръга, откритата гражданска трибуна, вечерите на въпроси и отговори и др. В провеждането им все повече се разширява делът на Отечествения фронт, като се дава възможност за обществена изява на всички слоеве от населението в окръга.

Окръжната профсъюзна организация все повече се утвърждава като надеждна връзка с трудещите се и гарант за провеждане на партийната политика сред тях. Със съдействието на профсъзните комитети и организации бяха извършени проучвания, анализи, изводи и предложения за повишаване качеството на продукцията; пак с тяхна помощ се наложиха: обществената защита на творческите планове на бригадите, договорното начало в уреждане на взаимоотношенията между бригадите и стопанските ръководства, отрасловите срещи за обмяна на опит и др.

Окръжната комсомолска организация е в творческа борбеност за изпълнение на отговорните задачи, поставени от Дванадесетия партиен конгрес, и за най-важната от тях — повишаване качеството на продукцията. Само през предходната година клубовете за техническо и научно творчество на младежта разработиха и внедриха 103 задачи, свързани с автоматизацията на производството и управлението, което представлява 25 на сто от всички внедрени разработки.

Цялата политическа, организаторска и идеологическа работа в окръга като средство за общуване с трудещите се и цялото население сега е насочена да съдействува в най-пълна степен многохилядният отряд от комунисти, сдружени земеделци, отечественофронтовци и комсомолци осъзнато да възприемат политиката на партията за повишаване на качеството като политика, изразяваща техните жизнени интереси. Чрез единните политически дни, просветните събрания, срещите на съветниците с поръчителите, на ръководните кадри с колективите и всички други форми и механизми за идеологическо и икономическо въздействие все по-отблизо се разкрива органичната връзка на качеството на труда с цялостния процес на демократизация на обществения живот. На открит диалог под ръководството на партийните органи и организации се получава взаимен обмен на информация. От една страна, трудещите се информират за партийния и обществения живот и дейност, от друга — като се изучават препоръките, критичните бележки и потребностите им, те все по-активно се въвличат в тяхното

Digitized by Google

решаване. И за краткото време от Националното съвещание във Варна досега настъпиха поредица от положителни изменения в качеството на продукцията. Част от малкото изделия, които бяха с оценка „2“, възстановиха вече категорията си на оценка „1“ (подовата настилка на комбинат „Петър Караминчев“ например). Подобри се качеството на редица изделия в машиностроенето и електрониката, което доведе до подобряване на функционалните им възможности и рязко намаляване на допусканите досега рекламации (в заводите „Г. Димитров“, „ЗИТА“, „ЖИТИ“, Завода за печатни платки и др.). Особено внимание сега се отделя на качеството на продукцията за износ. Окръжната промишленост не е получила нито една рекламация за изнесена продукция през първото полугодие на тази година. Нещо повече, серийният трихилядитонен бункеровчик, произведен в завод „Ив. Димитров“ — Русе и предназначен за СССР, беше атестиран във висша категория на качество. С това относителният дял на продукцията с оценка „К“ на този комбинат достигна над 45 на сто от общия му обем. Чувствителен напредък бележи работата за повишаване потребителските качества на изделията за народно потребление, произвеждани в заводите „В. Пискова“, „Фазан“, „Бор“ и др. От внедряването на нови изделия само през 1982 г. е получен икономически ефект над 6000 лв., а до края на петилетката следва да се реализират още над 18 000 лв. Тази задача е обвързана с партийните поръчения, личните творчески планове и обещанията в чест на Националната партийна конференция.

НЕПОСРЕДСТВЕН ОРГАНИЗАТОР И ВЪЗПИТАТЕЛ

Безспорно първичните партийни организации повишават ролята си на политически щабове, политически водачи на трудовите колективи за осъществяване на поетия след Дванадесетия конгрес на БКП курс за интензификация и високо качество. Чрез тях и начело с тях може да се усъвършенствува извънредно богатият механизъм от неформални връзки с населението. Затова и един от критериите, по който се измерва тяхната организаторска способност и политическа боеспособност, е връзката им с трудещите се. Като представители на партията в трудовите колективи чрез тях идеите и политиката на партията стигат до ума и сърцето на всеки труженик, обогатяват неговите знания за закономерностите на общественото развитие, формират добродетели, ценности и норми, насоченост и нагласа, убеждения и мотиви, стимулират и мобилизират интелектуалния, нравствения и цялостния потенциал на личността.

На настоящия етап главното съдържание в дейността на първичните партийни организации с трудещите се в областта на икономиката се определя от стратегическия курс на партията към интензификация, от новия икономически подход и внедряването на неговия механизъм, от задачата да се повишават качеството и ефективността на произвежданата продукция, от потребността да се укрепва дисциплината. Курсът към повсеместна интензификация е основен проблем при осъществяване политическото ръководство на трудовите колективи. Със съдействието и пряката помощ на първичните партийни организации в окръга са изградени съвети по техническия прогрес и за изучаване на челния опит. Подобри се значително работата с техническата интелигенция, с рационализаторите. Порасна партийният контрол спрямо съдържанието и формите на работа на първичната партийна организация в трудовия колектив. През 1982 г. 75 на сто от стопанските и административните ръководители са докладвали на събрания по въпроси на икономиката и проблемите на нейната интензификация. Непрекъснато се разширява социалистическата демокрация в тру-

Digitized by Google

довия колектив; активизират се масовите и индивидуалните форми, чрез които се привличат трудещите се в управлението на производствения процес.

При нас все по-голямо значение придобиват откритите партийни събрания като действена форма за запознаване на трудещите се с политиката на партията. Безпартийните, присъствували тази година на събранията на първичните партийни организации, са направили 5916 изказвания, което по безспорен начин очертава една повишена активност. Тя намери най-ярко проявление при разработването на компенсационните програми за преодоляване на последиците от продължителната суша, ветровата ерозия и ниските температури през февруари м. г., които нанесоха големи щети на селското ни стопанство. Взетите мерки позволиха да се запази продуктивността на животните и ритмично да се изпълняват графиците за производство и изкупуване на животинска продукция.

Задълбочаването и разширяването на връзките с масите е в непосредствена зависимост с авангардната роля на комунистите. Чрез тях партията долавя пулса на живота, узнава настроенията на хората, мнението им за своята политика, техните критични бележки и предложения. Партията води масите, организира ги, възпитава ги, убеждава ги чрез примера на всеки комунист. В това отношение положително се отразяват натрупаният опит и целенасочената и системна индивидуална работа, която организират партийните бюра с комунистите. Изключително значение отдаваме на партийния самоотчет. Със своето силно дисциплиниращо въздействие той е особено ефективна форма, тъй като органически съчетава в едно възпитанието със самовъзпитанието, контрола със самоконтрола. През последните години той намира все по-широко приложение. Да вземем за пример изминалата година. На събрания на първичните партийни организации и на сбирки на партийните групи 85 на сто от комунистите в окръжната партийна организация са направили подобни самоотчети. Това е един ефективен подход, с който по образния израз на Д. Благоев дисциплината, личният пример и отговорността на комунистите превръщат партията в „бойно тяло“, в несъкрушима сила.[1]

Безспорно сега, когато сме пред Националната партийна конференция по качеството, потребността от повишаване на дисциплината и отговорността на комунистите нараства още повече. Ако вземем въпроса за издигането на качеството като един от основните пътища да бъдат разкъсани „омагьосаните кръгове“ в икономиката и в нашия окръг, можем да направим извода, че независимо от добрите резултати партийната взискателност по въпросите за качеството, дисциплината и отговорността към кадрите в окръга все още не е на необходимата висота. Това се доказва от случаите на подценяване на технологичната и производствената дисциплина в леярните цехове на Завода за трактори, в заводите „В. Коларов“ и „Модул“. За допуснати рекламации, за груби нарушения на производствената и на финансовата дисциплина от специализираните и финансовите органи са наказани немалко комунисти. Но само на една част от тях са наложени партийни наказания. Очевидно в бъдеще както общинските партийни комитети, така и партийните бюра следва да преодоляват самоуспокоението, занижените критерии, особено либералничането в името на добрите отношения и на „завоювания авторитет“. Комунистът е боец от първата линия на живота и изискванията към него непрекъснато нарастват и справедливо др. Тодор Живков отбелязва, че комунистът воюва за доверието на масите с разностранната си подготовка, с примера си на труженик и гражданин, с обаянието си на човек.

[1] Д. Благоев, Съч., т. 10, с. 381.

Digitized by Google

Високата взискателност намира особено проявление спрямо кадрите, спрямо качеството на техния труд и на техния начин на живот, тъй като те са изразителите, проводниците и защитниците на волята на трудещите се. Те са водещият, въздействуващият пример; през тяхната разпоредителска и изпълнителска дейност се разширяват и крепнат връзките на партията с масите, партийната позиция се превръща в позиция на трудещите се. На свой ред непрекъснатото живо и всекидневно контактуване има огромно значение както за мобилизиране на силите, така и за обогатяване на ръководните кадри с опита и мъдростта на практиката.

В болшинството си кадрите от Русенската окръжна партийна организация разполагат с богати възможности да общуват с трудещите се. Това са хора с широк политически кръгозор и големи професионални знания, творци и новатори в своята работа. В голямата си част те съчетават в себе си партийността и високата компетентност, дисциплинираността, инициативността и творческия подход. Тези качества им позволяват да работят с пълно отдаване на силите и с личния си пример да съдействуват за формиране у трудещите се на социалистическо съзнание, за още по-здраво и нерушимо единство между ръководители—партия—класа—народ. Това единство се подсилва и от все по-пълното усъвършенствуване на демократичните форми при издигането на кадрите по пътя на конкурса и изборността, предшествувано от грижата за подготовката, обучението, възпитанието и реализацията на солиден кадрови резерв. В окръга досега са проведени близо 700 конкурса. Успешната кадрова политика и дейност е ключът за все по-пълното сливане на дейността на нашите партийни организации с творчеството, инициативата и енергията на трудовите колективи в борбата за интензивно социално-икономическо развитие на Русенски окръг.

СЪРЦЕВИНА НА ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА

Отдел „Пропаганда и агитация“ на Централния комитет на БКП проведе в Габрово на 18 и 19 ноември 1983 г. Национално съвещание-семинар по проблемите на качеството и идейновъзпитателната работа. В него взеха участие секретарят на ЦК на БКП и председател на Комитета за държавен и народен контрол Георги Атанасов, завеждащият отдел „Пропаганда и агитация“ на ЦК на БКП Лазар Причкапов, първият секретар на окръжния комитет на БКП в Габрово Трифон Пашов, секретарите и завеждащите отдели по идеологическата работа на окръжните и районните партийни комитети от страната, представители на министерства и масови обществено-политически организации, на специализирани институти и средства за масова информация.

Съвещанието-семинар продължи два дни. Първия ден участниците посетиха (по групи) комбината за телферостроене „Подем“, ин-

Digitized by Google

струменталния завод „Болшевик“ и трикотажния завод „Буря“. Срещнаха се с ръководителите на предприятията, с партийния актив, на място се запознаха с производствената дейност на трудовите колективи и конкретната идейно-политическа работа, извършена за повишаване качеството на продукцията и укрепване на дисциплината, с практическото реализиране на мероприятията, приети от тях за достойна среща на Националната партийна конференция.

Втория ден участниците в съвещанието-семинар на заседание, което се ръководеше от завеждащия отдел „Пропаганда и агитация“ на ЦК на БКП Лазар Причкапов, изслушаха и обсъдиха доклади и изказвания.

Основен доклад за идейновъзпитателната работа на партийните органи и организации в Габровски окръг за изпълнение на задачите, които произтичат от речта на другаря Тодор Живков на съвещанието във Варна за повишаване качеството и подготовката на трудовите колективи за посрещане на Националната партийна конференция, изнесе първият секретар на окръжния комитет на БКП в Габрово Трифон Пашов.

Доклад по въпросите за усъвършенствуване на системата на управление и внедряване на научно-техническите постижения като фактори за повишаване качеството на продукцията изнесе първият заместник-председател на Държавния комитет за наука и технически прогрес Никола Калчев.

Първият секретар на Коларовски районен комитет на БКП в София Людмил Греков, секретарите на окръжни партийни комитети: във Велико Търново — Маргарита Кемалова, в Стара Загора — Наньо Стефанов, в Кюстендил — Миланка Грозданова, в Търговище — Славчо Славчев и завеждащият отдел „Пропаганда и агитация“ на окръжния комитет на БКП в Ловеч Борис Балевски споделиха опита на окръжните партийни организации, практическия подход и постигнатите резултати в работата за идеологизирането на борбата за висока обществена производителност на труда и повишаване на качеството и дисциплината.

Обстойно изказване направи другарят Георги Атанасов. Той говори за някои непосредствени задачи на идейновъзпитателната работа за утвърждаване на подхода, разработен от другаря Тодор Живков за подготовката на Националната партийна конференция, за постигане на конкретни резултати до конференцията в повишаването на качеството на продукцията, на дисциплината и на производителността на труда.

●

Както се вижда, целта на съвещанието-семинар бе делово да направи оценка какво е достигнато, какво е пропуснато, какво предстои пред идейновъзпитателната работа, за да съдействува да се усвояват позицията, подходът, който партията възприе при подготовката на Националната партийна конференция от всеки колектив, от всеки трудещ се, да се превръща в негова лична позиция, в поведение, в дело.

Участниците имаха полезни срещи с крупни производствени колективи в окръга, с големи партийни организации, с утвърдени и силни стопански ръководства. В тях се решават важни проблеми на качеството. И те имаха какво да разкажат и добре го разказваха. Не че проблемите на партийно-политическата работа при тях във връзка с качеството са решени, важното е, че са на верен път: има отношение как да се решат, има диалог с колективите, има практически действия и резултати. Въведени са в действие многообразни форми и средства на организаторска и политическа работа: „работническа трибу-

Digitized by Google

на“ в комбината по телферостроене, където се обсъжда състоянието на качеството на всяко изделие и детайл, на всеки работник, правят се многостранни анализи, защита на значими предложения, обсъждане на мероприятия и програми за подобряване на качеството, отчети за постигнати резултати.

Разисканията показаха, че партийните комитети и организации се стремят да насочат идейновъзпитателната работа да съдействува „...да създадем такъв социален климат, че всеки да заживее с проблема за високо качество. Високото качество на нашата продукция трябва да бъде издигнато в култ — и в буквалния, и във възвишения смисъл на тази дума“, да стане позиция на всеки трудов колектив, на всеки трудов човек. Това е задача на партийните, стопанските, комсомолските, профсъюзните организации в посетените заводи и предприятия. У тях има правилно разбиране за действения характер на идеологическата работа — да изясни политическите измерения на качеството, да предизвика активен диалог при обсъждане речта на другаря Тодор Живкóв, такъв диалог, който да разкрива конкретното виждане на всеки трудещ се как да се реши задачата на дадения етап. За това допринасят и занятията в системата на партийната просвета, и лекциите на лектори от дружество „Георги Кирков“, и нагледната агитация, и местните средства за масова информация.

На съвещанието-семинар се направи оценка, че със започването на обществено-държавния преглед по качеството действеността на идейновъзпитателната работа се е изявила още по-силно. Включили са се стопанските ръководства, засилила се е индивидуалната работа, изявили са се личната компетентност и позицията на трудовите хора. Прегледът материализирал единството на стопанската, организационната и идеологическата работа. Процесът на самокритична оценка на равнището на качеството на труда и изделията е станал по-целенасочен и конкретен. В редица трудови колективи прегледът започнал с оценка на културата на работното място и качеството на труда на всеки работник. В партийните групи в завод „Аврам Стоянов“ в Трявна в разговор на тема „Качеството на продукцията и ролята на комунистите за неговото повишаване“ самокритично оценили своята работа. Водят на отчет качеството на работа и дисциплината на всеки комунист. Създали комисии за междуоперационен контрол по качеството. По профгрупи с членовете на колектива се обсъжда темата „Моите права — мои задължения“, където на преден план се поставя също въпросът за качеството и дисциплината.

Намираме се в заключителния етап на прегледа, отбелязаха участниците. Задачата е да обогатяваме формите и методите на идеологическата работа, тя бързо да реагира на всяко нарушение, от всяко нарушение да прави политически факт пред колектива. А така ли е? В някои предприятия прегледът се провежда като преглед на специалисти, а идеологическата работа не реагира, че се нарушава принципът прегледът да е всеобщ. Или да се противопоставя на ограниченото разбиране за качеството като технологичен, производствен процес, да разяснява неговите проблеми и като икономически, и като технологически, и като политически и нравствени, да търси тяхното решаване не извън завода, а да помага да се разкриват възможностите на колектива, онова, което зависи от подготовката и съзнанието на неговите членове. Това определя настъпателния характер на идеологическата работа. Но според мнозина от изказалите се, както показал прегледът, проблемът за създаване обстановка на непримиримост, на безкомпромисност спрямо некачествения труд остава като цяло все още открит. „Ние виждаме решаването му чрез по-нататъшното усъвършенстване на стимулите и санкциите за висококачествена и нискокачествена дейност“ — твърдят ръководителите на комбината за телферо-

Digitized by Google

строене. Те първи започнали, а след тях и във всички предприятия на окръга се извършили промени в правилата за заплащане труда, за неговото обвързване с качеството, с резултатите. Но в редица случаи санкциите продължават да не засягат сериозно интересите на бракоделците, на нарушителите на дисциплината и това дава възможност да се прави компенсация чрез преизпълнение на количествените показатели. От няколко години в основни предприятия на окръга са внедрени комплексни системи за управление на качеството на продукцията. Оказва се, че те не навсякъде функционират ефективно главно поради принизена взискателност, поради това, че ръководителите избягват сблъсъци с колективите. За да функционират ефективно, е нужно, от една страна, да са последователно икономизирани, а, от друга — идеологизирани. Първото означава чрез тях сериозно да се засегнат икономическите интереси на нехайните, а второто — да се обезпечи със средствата на идейновъзпитателната работа прилагането на нормите, на правилата така, че да се отстояват обществените интереси, а оттам и колективните, и личните. Партийните комитети и стопанските ръководства в тези предприятия сега правят преглед на действуващата система от позициите на новите високи цели, с участието на всички членове на агитационните колективи в първичните партийни организации, на пропагандистите, които ще стигнат до всеки човек. Без последователна идеологизация не може да се повишава отговорността, да нараства взискателността.

В битката за поврат в общественото съзнание особено изпъква значимостта на трудовия колектив с неговите широки възможности за въздействие върху личността, за конкретно и целенасочено воюване с отрицателните явления, предразсъдъците и остарелите представи. Разгръщането на възпитателната функция на трудовия колектив е необходимо условие, за да се реализира повелята той да работи с нула дефекти, продукцията му да се приема от първо предаване. Недопускаща технократически подход към проблема за качеството, нашата партия вижда и оценява не само материално-вещественото, но и духовните, нравствените измерения на борбата за повишаване качеството на продукцията. „Постигането на високо качество трябва да се разглежда като въпрос на работническа съвест и чест, на престиж на трудовия колектив и на отделния труженик“ — сочи другарят Тодор Живков. Оттук и главната грижа на идейновъзпитателната работа да създава във всеки трудов колектив обстановка и предпоставки за повишаване на качеството. Участниците в съвещанието-семинар споделиха опит в какви направления са съсредоточени усилията на партийните комитети и организации, на стопанските и административните ръководства, на обществените организации за решаване на този проблем.

Едно от направленията е **създаване на организационни, икономически и идеологически предпоставки** за ускорено внедряване на принципно новите постижения на научно-техническия прогрес за фундаментално решаване проблемите на качеството. На тази цел е подчинена изградената в Габровски окръг през 1980 г. система за териториално управление на научно-техническия прогрес с две подсистеми. Едната — за партийно ръководство на научно-техническия прогрес от съвет към бюрото на окръжния комитет на партията, съвети при общинските и заводските партийни комитети и комисии при първичните партийни организации в основни цехове, институти и бази за развитие и внедряване. Другата — за интеграция на науката с производството, чието ядро е Единният научно-производствен комплекс. Каква дейност разгръща например съветът при бюрото на окръжния комитет през 1981 г., утвърдил, а през 1982 г. обсъдил анализи за изпълнението на „Комплексна целева програма за механизация и автоматизация на производството, управлението и проектно-конструкторската дейност“ и „Прог-

Digitized by Google

рама за намаляване на ръчния, физически тежък и непривлекателен труд". Сега се експериментира система за териториално управление на качеството, която действува като подсистема на първата.

Какво общо има това с идейновъзпитателната работа в битката за повишаване на качеството? Тук именно партийните комитети и организации се стремят да приложат на практика постановката на другаря Тодор Живков, че мястото на идеологическата работа е там, където се решават задачите. А решаването на тези задачи става с помощта на определена организация: политическа, стопанска, държавна. Тя се осъществява с помощта на определени подходи, методи, средства, с използване на стимули и санкции. Всичко това поставя редица социалнопсихологически, идейно-политически, икономически въпроси, които вълнуват хората при конкретни условия, в конкретна ситуация. И мястото на идеологическата работа в случая е там, където се реализират на практика новаторството и творчеството. Системата не би могла нито да се изгради, нито да функционира без формирането на определени убеждения у нейните създатели, без дискусии, без развитието на възгледите, без творческо мислене. В окръжната партийна организация съществува неудовлетвореност от равнището на идеологическо осигуряване на интеграцията между науката и производството и управлението на научно-техническия прогрес. Постигнатото показа, че пътят е верен, че в окръга има резерви и възможности за оригинален принос в научно-техническия прогрес, че могат да се създават и внедряват челни научно-технически постижения. А това е основа за по-високо самочувствие, за по-голяма отговорност за правилното развитие на талантливи учени и специалисти, на изобретатели и рационализатори.

Другото направление е **развитието на движението за техническо и научно творчество на трудещите се.** В окръга след Дванадесетия конгрес на партията се организирал преглед с цел да се създадат организационни и идеологически предпоставки и механизми, да се приложи система от стимули за създаване и развитие на обстановка за творчество във всеки трудов колектив. Участниците в съвещанието се запознаха с резултатите в посетените заводи, показани на изложби, табла. За тях агитаторите информират целите колективи. През време на прегледа са изявени 3435 теми и задачи за колективно или индивидуално разработване с очакван икономически ефект 61 884 хил. лв. Това се отразява положително върху нарастване активността на трудещите се при разработване на насрещните планове, стимулира развитието на рационализаторското и изобретателското движение, на техническото и научното творчество. Обявен е конкурс за създаване на висококачествени изделия. Всяко предприятие участвува в него с внедряване в редовно производство изделие, чието качество е подобрено по време на прегледа. Неразделна част от организацията на съревнованието по качеството на продукцията е неговото обслужване с научно-техническа информация. Създаден е окръжен кабинет по качеството. Той работи в тясна връзка с Габровския филиал на централната патентна библиотека. Такива кабинети са създадени и в някои от заводите. Участниците в съвещанието се запознаха с кабинета по качеството в комбината за телферостроене „Подем", при който функционират новоизградени творчески групи по качеството. В тях са включени най-добрите майстори и челници в производството, онези, които има какво да споделят за своята работа по качеството. Идеята е тези групи да нараснат и включването в тях да бъде въпрос на чест. Участието на членовете на творческите групи в учебните занятия в системата на партийната пропаганда се е оказало благотворно, те допринасят да се прави конкретен анализ на производството и допуснатите грешки във всеки колектив. В бригада „Аврора" член от творческата

Digitized by Google

група се заема на самото работно място да обучава новопостъпилите млади работници и тези с ниска квалификация, в бригада „Стефан Ненов“ по инициатива на член на творческата група се подобрява технологията на изработване на детайлите.

Партийните комитети и организации са засилили грижите за усъвършенствуване политическата просвета, за непосредствено свързване изучаването речта на другаря Тодор Живков на съвещанието във Варна с конкретните практически проблеми и задачи, които се решават във всеки трудов колектив. В резултат на първите две занятия в партийните учебни звена участниците са направили 950 предложения за подобряване качеството на труда и изделията.

Следващото направление в работата по качеството е **борбата за висока дисциплина**, социалистическа съзнателност. Ето в каква насока работи в това отношение партийният комитет в „Подем“. Преди всичко грижим се за човека — казва секретарят на партийния комитет, — да формираме у всички членове на колектива необходимите качества за по-високо самочувствие на машиностроители с по-големи възможности. Да възпитаваме любов към марката на комбината. Да утвърдим трайни традиции в колектива. Едновековните промишлено-професионални традиции на Габрово и инициативите и почините на работническата класа в комбината днес да се преплитат в съзнанието на хората и да будят чувство на работническа чест и достойнство, на чист патриотизъм.

Сега грижата за хората като партийна повеля ние свързваме не само с материалните, но и със задоволяването на духовните и социалните потребности на членовете на нашия колектив.

Ефективен фактор за укрепване на дисциплината е научната организация на труда, издигането на техническото равнище на производството, повишаването на относителния дял на интелектуалния труд в производството на готовите изделия. Създаването на планомерност, ритмичност, оперативност в управлението на производството, прецизност и майсторство в труда на всеки труженик, съзнателна социалистическа дисциплина, всичко това са проблеми, които стоят в съдържанието на идейновъзпитателната работа, които изискват все по-ефективна организация на управлението и на производството. Това в посетените предприятия се постига с усъвършенствуване бригадната организация на труда и заплащането, привеждане изискванията на социалистическото съревнование към критериите за качествен труд, създаване условия на всяко работно място за реализация на качествените възможности на работещите.

Партийните комитети и организации разглеждат мерките за подобряване на дисциплината в единство с грижите за усъвършенствуване на собствения си стил и методи на работа, на стила и методите на всички органи на социално управление за повишаване на тяхната компетентност и отговорност, за подобряване организацията и контрола за изпълнение на техните решения, за засилване взискателността към всеки независимо от мястото, което заема. Пример дава бюрото на окръжния комитет на партията. Периодично обсъжда отделни страни от своя стил, взема мерки за неговото усъвършенствуване. През септември обсъдили своя стил от позициите на новите критерии и изисквания за високо качество на всяка дейност. Окръжният комитет организирал цялостна проверка по състоянието на дисциплината в стопански организации, предприятия, учреждения, институти, заведения за обществено хранене, търговски магазини, клубове, дискотеки. Резултатите разгледали на заседание на бюрото на окръжния комитет — на някои кадри потърсили отговорност за нарушение на дисциплината. Утвърдили мерки за подобряване на идейновъзпитателната работа по дисциплината. Обобщенията, изводите и мерките изпратили на пър-

Digitized by Google

вичните партийни организации. По тях те организирали разговори в партийните групи, в колективите, на партийни събрания на тема „Комунистът и дисциплината в колектива", на които се вземали ефективни мерки. Положително се оцени инициативата на първичната партийна организация в завод „Росица" „За висока социалистическа дисциплина във всяка дейност", утвърдила се в цялата Севлиевска общинска партийна организация. Обсъждането на този въпрос във всеки колектив дало възможност да се изявят отделните личности със свои мнения, предложения, критични бележки по състоянието на дисциплината в колектива и всеки негов член. Това помогнало да се усъвършенствува работата на агитколективите, да се включи и нагледната агитация в борбата за икономии, дисциплина и в крайна сметка — за високо качество. С помощта на информационни кътове, витрини, табла, „мълнии", „тревоги" се стимулират първенците и се порицават нарушителите на дисциплината. Силно въздействуват критичните издания на окръжния център за фотопропаганда по материали на окръжния комитет за държавен и народен контрол, които периодично се изнасят в окръжния град и в селищните системи.

На съвещанието се разви и разбирането, че борбата за качеството е неотделимо свързана с по-нататъшното усъвършенствуване дейността за последователно прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, за изграждане и развитие на бригадите от нов тип и издигане ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

Съвещанието-семинар завърши с убеждението: идеологическата работа с всички свои средства, методи и форми да съдействува да се превръща девизът на партията за високо качество в непосредствена практика и в движещ мотив на личностното поведение. В битката за качеството на продукцията, както сочи другарят Тодор Живков, „ще се натъкнем на много подводни камъни. В тази битка трябва да се преборим с формализма, с бюрократизма, нехайството, недисциплинираността, безотговорността, безстопанствеността, с рутината и застоя, а на места и със съзнателната съпротива на онези, на които това е изгодно. Но нашата партия е силна, тя ще се справи с всички тези препятствия и недостатъци".

С това дълбоко обосновано, реалистично и същевременно оптимистично съзнание нашата партия върви към своя висок форум — Националната партийна конференция.

Собствена информация

ДРУГАРСКИ ПОЗДРАВ

Другарят Димитър Кръстев, дългогодишен партиен работник и дългогодишен кореспондент на списание „Партиен живот" за Михайловградски окръг, навърши 60 години. По този случай той е награден с орден „Червено знаме на труда".

Редакцията на списанието благодари на юбиляра за неговото ползотворно сътрудничество, поздравява го с награждаването му и му пожелава крепко здраве, бодрост и щастливо дълголетие.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО – ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

В ПОМОЩ НА ПАРТИЙНИТЕ СЕКРЕТАРИ

Под тази рубрика в следващите броеве списанието ще помести статии, посветени на лекциите на др. Т. Живков.

Лекциите на генералния секретар на Централния комитет на БКП Тодор Живков, изнесени в Академията за обществени науки и социално управление, имат огромно значение за кадрите, за увеличаване ефективността на партийната работа. Те не само способствуват за по-нататъшното издигане равнището на теоретическата мисъл и обогатяват глобалната стратегия, но са и методологическа основа за усъвършенствуване на цялостната ръководна и изпълнителска дейност в новите условия. Те са пример на подхода към проблемите на нашето развитие. Подход оригинален, богат по съдържание и интересен по форма. Написани са достъпно, та всеки работник да може да ги разбере. Те са образец как да говорим с хората, как да пишем за тях. Именно тук ще цитираме една интересна постановка на автора: „Необходимо е следователно да търсим винаги реалния, практическия адрес на всяка тема и задача в идеологическата работа. Нужна е яснота, нужна е конкретност, съдържателност, пълна откровеност в диалога с хората.“ Тази формулировка има методологическо значение в нашия подход към човека. Да казваме всякога и навсякъде истината. Да воюваме за съдържание, за идейна бистрота, но същевременно да се измъкваме от лапите на лукавото наукообразие, от сухия и безчовечен език.

Лекциите са тържество на априлската линия, която „се разви като цялостна икономическа и социално-политическа стратегия за завършването на преходния период и строителството на развито социалистическо общество в България“. Тя е генерална линия на Българската комунистическа партия, нейна ленинска линия. И още тук искаме да подчертаем, че лекциите са пълни с поуки не само как да разбираме генералната линия, но и как със слово да разкриваме нейното съдържание в съвременните условия. Как да очертаваме решаващите проблеми в развитието на нашата страна. Как да умеем да прилагаме научния подход при тяхното изясняване. Да разкриваме и убеждаваме аргументирано пълната победа на ленинските принципи и норми на партиен и обществен жи-

Digitized by Google

вот. Главното, което характеризира стила на партията, е колективният, творческият и конструктивният подход към проблемите и непримиримостта към слабостите.

В своите лекции др. Тодор Живков се спира специално и на основния проблем на нашето време — повишаване ръководната роля на партията и на нейната политическа, идеологическа работа. В този свой труд, верен на решенията на Дванадесетия конгрес, той не само ги конкретизира, доразвива, но и постави нови въпроси, изникнали по пътя на изграждането на развито социалистическо общество. Те пораждат у нас размисъл и грижи за идейно израстване, размисли за още по-смели стъпки в борбата за преустройство стила на ръководство и работа.

Сега в цялата партия, в партийните комитети и организации се разгръщат интересни инициативи, в духа на конгресните решения се търсят и прилагат нови форми, обогатяват се подходите при решаване на задачите. Творческият характер на партийната дейност получава нови измерения. Изучаването на лекциите на др. Тодор Живков ще помогне не само да се увеличават знанията на кадрите, но и партийното ръководство да става ден из ден по-ефективно.

ОТНОСНО ПОЛИТИЧЕСКИЯ ПОДХОД

Под понятието политически подход разбираме начин на действия за решаване на проблеми, при което се използват политически средства, методи за въздействие и форми за ръководство на обществените процеси. Основното в него е методът на убеждението. Той изисква да се подхожда към явленията и събитията от класово-партийни позиции.[1]

На усъвършенстването и последователното прилагане на политическия подход авторът отделя централно място. Той ясно очертава новите моменти в него, отговарящи на динамично протичащите процеси в базата и в надстройката. И това не е случайно. Този проблем произтича и се обуславя от обективното положение на партията като ръководна и направляваща сила на политическата система на социалистическото общество. Основният метод в нейната дейност е методът на убеждението.

Както в решенията на Дванадесетия конгрес, така и в лекциите е отделена първостепенна роля на **съотношението между политическия и икономическия подход**. Един въпрос, който заслужава наистина по-голямо внимание, тъй като на практика не се разбира добре тяхната природа, не се разбира, че те не бива да се откъсват, разделят, а да се разглеждат в тяхното взаимно проникване. Те са в органическо единство. Внедряването на икономическия подход и неговия механизъм е политически въпрос. „Икономическите задачи, подчертава ав-

[1] Речник по партийно строителство, с. 387.

Digitized by Google

торът, които решава социалистическото общество, по начало имат политическо значение, тъй като неизбежно засягат интересите на всички класови слоеве, на целия народ..." Икономическият подход е могъщ лост за издигане активността, съзнателността и организираността на трудещите се. Той засилва тяхната заинтересованост, укрепва връзките на партията с масите, което пък е сърцевина на политическата работа. От друга страна, правилното прилагане на политическия подход, подобряването на организаторската и идеологическата работа сред народа внася съзнателност в неговото творчество, яснота по целите и задачите, което в крайна сметка не може да не се отрази благотворно върху производството. В условията на внедряването на икономическия подход и неговия механизъм настъпват интересни коренни промени между различните звена на управлението на народното стопанство. Да не се пренебрегва никога идеологическият, политическият характер на тия промени, да се подхожда към тях от интересите на народа, на колектива, на отделната личност в тяхната взаимна зависимост означава, че субективният фактор е на височината на политическите цели, които партията осъществява.

В своята дейност партийните органи и организации се натъкват на трудности, на противоречия. И авторът, верен на диалектическата логика, и тук очертава мястото и значението на политическия подход. Той се характеризира **„със способността да се вниква и в същността на противоречията, да се взимат своевременно мерки, преди те да са се изродили в конфликти, да се помага за тяхното преодоляване в интерес на народното стопанство като цяло и на отделните трудови хора"**. Къде е смисълът на тази формулировка? Да не се забравят политическите последици от противоречията и в центъра на борбата за тяхното решаване да стои грижата за човека, развитието и укрепването на политическата система на социализма. Да разрешаваме противоречията това означава не само навреме да отстраняваме причините за слабостите, не само да разчистваме пътя за приложението на икономическия подход, но и защита, грижи за смелите, за инициативните, способни на разумен риск кадри. В тези разсъждения се разкрива хуманният характер на партийната работа, която никога не бива да губи от погледа си политическата природа на явленията и процесите, да не позволява кадрите да изпадат в плен на технократизма. В тази светлина трябва да се извършва оценката на обществените организации **като гарант** за изпълнението на плана, за дисциплината, за изграждането на новата личност. Именно чрез специфичния си принос, всяка в своята област, тя допринася ли за единството, единодействието и единомислието на трудещите се. Това пък определя по-съвременното съдържание на партийния контрол. В неговото упражняване важното е от какви позиции ще се ръководим. Центърът на тежестта да се поставя върху способността за разкриване и оползотворяване на възможностите на социалистическото общество, върху способността на ръководните кадри да овладяват и творчески прилагат изискванията на икономическия подход и неговия механизъм. Тук би следвало да се имат предвид новите реалности. Освен представителя на собственика, на държавата вече има и органи на трудовите колективи. Стопански и бригадни съвети са изпълнени с ново съдържание. И ако искаме да говорим за всеобхватен и превантивен контрол, той е призван да обхване дейността на всички ръководства, които отговарят за колектива и за производството.

Съществен момент, който има ясен политически характер, е контролът да обхваща отношението на ръководни органи и кадри към трудовите колективи, зачитат ли се техните интереси и права. Да дава оценка как ръководните институции решават техните проблеми, вземат ли необходимите мерки за засилване социалната активност на масите,

Digitized by Google

вот. Главното, което характеризира стила на партията, е колективният, творческият и конструктивният подход към проблемите и непримиримостта към слабостите.

В своите лекции др. Тодор Живков се спира специално и на основния проблем на нашето време — повишаване ръководната роля на партията и на нейната политическа, идеологическа работа. В този свой труд, верен на решенията на Дванадесетия конгрес, той не само ги конкретизира, доразвива, но и постави нови въпроси, изникнали по пътя на изграждането на развито социалистическо общество. Те пораждат у нас размисъл и грижи за идейно израстване, размисли за още по-смели стъпки в борбата за преустройство стила на ръководство и работа.

Сега в цялата партия, в партийните комитети и организации се разгръщат интересни инициативи, в духа на конгресните решения се търсят и прилагат нови форми, обогатяват се подходите при решаване на задачите. Творческият характер на партийната дейност получава нови измерения. Изучаването на лекциите на др. Тодор Живков ще помогне не само да се увеличават знанията на кадрите, но и партийното ръководство да става ден из ден по-ефективно.

ОТНОСНО ПОЛИТИЧЕСКИЯ ПОДХОД

Под понятието политически подход разбираме начин на действия за решаване на проблеми, при което се използват политически средства, методи за въздействие и форми за ръководство на обществените процеси. Основното в него е методът на убеждението. Той изисква да се подхожда към явленията и събитията от класово-партийни позиции.[1]

На усъвършенстуването и последователното прилагане на политическия подход авторът отделя централно място. Той ясно очертава новите моменти в него, отговарящи на динамично протичащите процеси в базата и в надстройката. И това не е случайно. Този проблем произтича и се обуславя от обективното положение на партията като ръководна и направляваща сила на политическата система на социалистическото общество. Основният метод в нейната дейност е методът на убеждението.

Както в решенията на Дванадесетия конгрес, така и в лекциите е отделена първостепенна роля на **съотношението между политическия и икономическия подход.** Един въпрос, който заслужава наистина поголямо внимание, тъй като на практика не се разбира добре тяхната природа, не се разбира, че те не бива да се откъсват, разделят, а да се разглеждат в тяхното взаимно проникване. Те са в органическо единство. Внедряването на икономическия подход и неговия механизъм е политически въпрос. „Икономическите задачи, подчертава ав-

[1] Речник по партийно строителство, с. 387.

Digitized by Google

торът, които решава социалистическото общество, по начало имат политическо значение, тъй като неизбежно засягат интересите на всички класови слоеве, на целия народ..." Икономическият подход е могъщ лост за издигане активността, съзнателността и организираността на трудещите се. Той засилва тяхната заинтересованост, укрепва връзките на партията с масите, което пък е сърцевина на политическата работа. От друга страна, правилното прилагане на политическия подход, подобряването на организаторската и идеологическата работа сред народа внася съзнателност в неговото творчество, яснота по целите и задачите, което в крайна сметка не може да не се отрази благотворно върху производството. В условията на внедряването на икономическия подход и неговия механизъм настъпват интересни коренни промени между различните звена на управлението на народното стопанство. Да не се пренебрегва никога идеологическият, политическият характер на тия промени, да се подхожда към тях от интересите на народа, на колектива, на отделната личност в тяхната взаимна зависимост означава, че субективният фактор е на висотата на политическите цели, които партията осъществява.

В своята дейност партийните органи и организации се натъкват на трудности, на противоречия. И авторът, верен на диалектическата логика, и тук очертава мястото и значението на политическия подход. Той се характеризира **„със способността да се вниква и в същността на противоречията, да се взимат своевременно мерки, преди те да са се изродили в конфликти, да се помага за тяхното преодоляване в интерес на народното стопанство като цяло и на отделните трудови хора"**. Къде е смисълът на тази формулировка? Да не се забравят политическите последици от противоречията и в центъра на борбата за тяхното решаване да стои грижата за човека, развитието и укрепването на политическата система на социализма. Да разрешаваме противоречията това означава не само навреме да отстраняваме причините за слабостите, не само да разчистваме пътя за приложението на икономическия подход, но и защита, грижи за смелите, за инициативните, способни на разумен риск кадри. В тези разсъждения се разкрива хуманният характер на партийната работа, която никога не бива да губи от погледа си политическата природа на явленията и процесите, да не позволява кадрите да изпадат в плен на технократизма. В тази светлина трябва да се извършва оценката на обществените организации като гарант за изпълнението на плана, за дисциплината, за изграждането на новата личност. Именно чрез специфичния си принос, всяка в своята област, тя допринася ли за единството, единодействието и единомислието на трудещите се. Това пък определя по-съвременното съдържание на партийния контрол. В неговото упражняване важното е от какви позиции ще се ръководим. Центърът на тежестта да се поставя върху способността за разкриване и оползотворяване на възможностите на социалистическото общество, върху способността на ръководните кадри да овладяват и творчески прилагат изискванията на икономическия подход и неговия механизъм. Тук би следвало да се имат предвид новите реалности. Освен представителя на собственика, на държавата вече има и органи на трудовите колективи. Стопански и бригадни съвети са изпълнени с ново съдържание. И ако искаме да говорим за всеобхватен и превантивен контрол, той е призван да обхване дейността на всички ръководства, които отговарят за колектива и за производството.

Съществен момент, който има ясен политически характер, е контролът да обхваща отношението на ръководни органи и кадри към трудовите колективи, зачитат ли се техните интереси и права. Да дава оценка как ръководните институции решават техните проблеми, вземат ли необходимите мерки за засилване социалната активност на масите

Digitized by Google

По-богато съдържание следва да се внесе и в понятието превантивен. Когато размишляваме върху казаното от др. Тодор Живков, стигаме до извода, че то освен навременност трябва да съдържа и вникване в тенденциите на развитие на всяко работно място, за да предотвратява настъпването на отрицателните последици, да помага на кадрите да гледат напред. Един от съвременните критерии за ефективността на партийния контрол. Тази постановка разкрива още по-пълно неговия политически характер — как на практика се прилагат ленинските принципи и норми, решенията на Дванадесетия конгрес и новите постановки за развитието на партията и политическата система. Ако искаме партийният контрол да бъде навременен, да предотвратява конфликтите, той винаги трябва да подхожда с политически поглед, с политически средства и оценка да търси отговорност от контролираните органи и кадри. Той да бъде най-ефективно средство за издигане стила на партийното ръководство.

●

Когато четем лекцията, посветена на партията, един момент не може да не спре погледа на читателя, на слушателя. За какво става дума? Ще цитирам точно: „Първостепенно условие за усъвършенствуване на политическия подход в дейността на партията е по-нататъшното демократизиране на самите вътрешнопартийни отношения; повишаването на отговорността и принципността във взаимоотношенията между комунистите; засилването на взискателността на партията към самата себе си, към равнището на собствения си живот".

Тук става дума за решаването на вътрешни проблеми, които издигат партийната организация като активен въздействуващ пример за формиране на отношенията в колектива.

Отново става дума за творческата атмосфера в партийните организации, създаване на условия за свободни дискусии в рамките на ленинските принципи и норми на партиен живот, в духа на априлската линия. Характерен белег на тези дискусии е авангардното политическо мислене на комунистите. Не само да се изказват, не само да вземат думата, но да излизат с предложения, техните разсъждения да са изпълнени с компетентно мислене. Да са пример на идейна зрелост, да предлагат решения, способни да изменят положението. Да са носители на положителния опит. Поставя се на преден план качеството на демокрацията в партията. Демокрация, свобода на словото, но и отговорност. От какви позиции даваш мнение, критиката има ли конструктивен характер, казваш ли истината. Без тази отговорност демократизиране на вътрешнопартийните отношения не може да има. Не може да се говори по този въпрос, ако не се оценяват мястото и отговорността, от една страна, на първичната организация как формира члена на партията като политически вожд на масите и, от друга страна, да се оценява как и комунистът със своето поведение и въздействие способен ли е да сплотява колектива. Това са неща, които пронизват вътрешнопартийните отношения и характеризират по-високото равнище на демократизма в тях. Съставът на партията позволява тази задача да бъде решена. Той се състои от поколение, обгоряло в борбата, с богата жизнена практика, състои се от ново попълнение с високо образование и професионална подготовка.

Тези идеи предявяват и нови по-големи претенции към партийните комитети. Те са длъжни в ръководството на първичните партийни организации не само да направляват тоя процес, но и с критически анализ да дават оценка за неговото състояние, да правят изводи за понататъшното подобряване на работата.

Digitized by Google

Когато разглежда въпроса за вътрешнопартийните отношения, др. Тодор Живков отделя заслужено място на тяхната нравствена страна — на другарството, на взаимопомощта, на честността, на искреността. Без тези нравствени ценности демократизирането на вътрешнопартийния живот не може да получи пълни размери. Когато комунистът говори и се изказва, предлага, винаги да бъде честен, искрен, справедлив, да говори по съвест. Искреността и свободата на словото не означават всеки да говори, каквото си иска. Имаш право да се изказваш, но си и длъжен да бъдеш принципен, да чувствуваш и задълженията си. Чрез вътрешнопартийните отношения не само просто да формираме комуниста, а и да го издигаме като трибун на масите. Тогава вече ще се реши и по-правилно въпросът за партийната организация като опора на комуниста и комуниста като опора на първичната партийна организация. Опората означава комунистът да получава подкрепа. Да! Но и същевременно в неговото лице партийната организация да вижда действителен организатор на партийната линия. И тук е определен критерият — мерилото за приноса на комуниста не може да свършва само с неговия личен дял, с това, което е направил той, колкото и да е голямо и значимо. **„Мерило, напомня др. Тодор Живков, е също така колко хора е въвлякъл в общия подем, как е съдействувал да се осигурят необходимите условия за пълното разгръщане на силите и за увеличаване на приноса на неговите другари от трудовия колектив.“** Не се ли постигне тая цел, демократизирането не може да остави следа. Следователно оценката за ролята на партийния член трябва да обхваща неговата активна позиция. Позиция в името на партийното дело. Позиция, изразена не само словесно, но и подкрепена с поведение, постъпки, способни да мобилизират хората. Без активна позиция на комуниста не може да има демократизиране на вътрешнопартийните отношения. Без уважение и зачитане на тая позиция вътрешнопартийният живот обеднява. Партийната организация трудно би се развивала като социален организъм. Партийната организация, повтаряме, е опора на активната позиция. Защитник. Закрилник. С дейност да доказва, че който посяга върху нея, той посяга върху самата партия. Активната позиция на комуниста в обществения живот — в колектива, по местоживеене и пр., също е опора и проводник на линията на партийната организация. Такава е диалектиката на понятието **опора.**

Партийната организация отговаря за комуниста.

Комунистът отговаря за партийната организация.

За да се разгръща партийната демокрация, системната оценка на тая връзка и зависимост е необходимо условие за издигане на партийната организация като представител на партията и колектива.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

БЛАГОЕВАТА ГРУПА

По случай нейната 100-годишнина

проф. АНГЕЛ ВЕКОВ

Преди сто години българинът от с. Загоричене, Костурско, Димитър Благоев създаде в Русия, в нейната столица първата марксическа група, която трайно влезе в историята на КПСС като „Група на Благоев". За нея, за нейната роля и място в руското революционно движение, в историята на руския научен социализъм е писано твърде много от български и съветски автори. Отдавна тя е привличала вниманието и на политици, и на изследователи.

И първият въпрос е как се получи така, че именно Благоев стана инициаторът, вдъхновителят и създателят на тази първа марксическа организация в Русия? Благоев ли беше най-добре теоретически подготвен от всички революционери, той ли имаше най-голям опит в организирането и практическото изграждане на групата в идейно, теоретическо и организационно отношение? Защо на него историята постави тази отговорна историческа задача, която той успешно изпълни? Ние не бива, а и не може да бъдем фаталисти. В историята има немалко случайности, без които тя би изглеждала много мистична. Но както учи марксизмът, тези случайности са винаги израз на определени закономерности.

Появата на научния социализъм е била и за Русия на определения етап една закономерност. Появата на работническата класа в нея, развитието ѝ по пътя на капитализма неумолимо изисква създаването на работническа пролетарска социалдемократическа партия, която да организира и поведе работническата класа на борба против капитализма, който по това време в Русия е органически свързан с царско-помещическия строй. Но борбата против царизма в тези години се води от революционните народници, които имат голямо обаяние в средите на руската революционна младеж. Методите на борба, които предлага научният социализъм, им изглеждат твърде невъзприемливи, нереволюционни в сравнение с народническите бунтарски теории. Но тези теории вече са компрометирани от методите на индивидуалния терор. Настъпва разочарование в средите на някои революционно настроени дейци. Старите принципи на народническото движение все още здраво са залегнали в съзнанието на работническата младеж, дърпат я назад, спъват развитието на революционната мисъл в Русия. Трудно и мъчително бившите народници възприемат идеите на Марксовия социализъм. По този повод Плеханов казва, че е по-лесно камила да мине през иглени уши, отколкото народникът да стане социалдемократ. А Благоев не беше заразен от тези идеи. Той по-смело и решително се залавя с усвояването на марксизма и със социалистическа дейност.

Първите руски марксисти, членове на групата „Освобождение на труда", организирана едновременно с Благоевата група, но задгранична, са бивши народници. И Плеханов, и Вера Засулич, и Дейч, Игнатов, Акселрод — първите пионери на социализма в Русия, са бивши народници, които заради революционна дейност са принудени да емигрират. Те стават социалдемократи, когато вече са напусна-

Digitized by Google

ли Русия. Величието на Благоев се състои в това, че той именно в Русия, в нейната столица, в средите и в обкръжението на революционните народници става пропагандатор на новите възгледи. Заслугата на Благоев се състои в това, че той е един от първите в условията на руската действителност, който разбра значението на трудовете на Маркс и Енгелс за Русия. Благоев не се противопоставя на Плехановата група в Женева. Той търси и поддържа връзки с тази група, заедно обсъждат програмните документи на руската социалдемокрация.

И така **през декември 1883 г. е проведено първото организационно събрание на руските социалдемократи.** На него присъствуват около десетина души. По-известните са студентите от университета Василий Харитонов и Никола Бородин, слушателите в университета Пьотр Латишев и Василий Благословов, студентите от технологическия институт Аполинарий Герасимов, Павел Шатов и Пьотр Аршаулов, както и слушателят от Лесовъдния институт Вячеслав Кугушев. Ръководител на групата става Д. Благоев. На първото събрание бившите чернопеределци оспорват изложението, което прави Благоев, но той съумява да ги убеди в правотата на своите възгледи. Членовете на групата поемат задължението да пропагандират марксизма в средите на самата работническа класа. Организират се кръжоци, тайни събрания, издават се позиви и листовки. Така **това събрание се превръща фактически в учредително събрание на първата социалдемократическа организация в Русия**, която влиза в историята на КПСС с името на нейния основател — Благоева група. Както е известно, групата разгръща активна пропагандистка дейност в средите на работническата класа и революционното студентство.

Пропагандата на благоевци дава насърчителни резултати. „В началото събранията бяха малки, съобщава Благоев, от по няколко души студенти и студентки, но по-нататък те ставаха все по-многолюдни, като някои достигаха 30 души.“[1]

Благоев е един от най-подготвените и най-разпалените оратори. За едно такова събрание ни разказва А. Говорухин — един от Благоевите тогава слушатели, по-късно политически емигрант в България. „Пръв, от когото — пише той — ние чухме жива социалдемократическа реч, бе Дмитрий Николаевич Благоев, българин, студент от Петербургския университет... Макар че оттогава изминаха повече от 40 години, но и досега в моята памет е останало в общи черти съдържанието на Благоевата лекция. Той ни говори за Карл Маркс и за Фердинанд Ласал, за грамадното и все по-нарастващо значение на работническия въпрос във всички напреднали страни в света и у нас, в Русия. Убеждаваше ни да се проникнем от великата идея за освобождението на работническата класа, която идея може да даде смисъл на целия наш по-нататъшен живот. Той говореше убедително, с жар. Ясно бе, че той сам дълго бе работил над разрешението на тоя въпрос, ясно, че бе изучил основно Маркс и Ласал, из съчиненията на които привеждаше цитати в лекцията си. И макар че той говореше на руски лошо, с грешки, които при друг случай биха предизвикали неволна усмивка у слушателите, ние бяхме до такава степен очаровани от дълбоката сериозност и от благородната страстност на лекцията му, що-то никому от нас не идваше наум да се смее за граматическите грешки на оратора... Когато запитах Серафимович, мой другар от гимназията и от университета... почти 42 години след лекцията на Благоев, спомня ли си още за тази реч, той отговори: „Как, как да не си спомням — такава реч никога не се забравя.“[2]

---

[1] Д. Благоев, Съч., т. 18, с. 46—47.
[2] Спомени за Д. Благоев, С., Изд. на БКП, 1956, с. 8—9.

Digitized by Google

Успехите, които постига групата в кръжочната пропаганда, не задоволявали Благоев и неговите другари. И те решават да започнат **издаването на свой вестник,** чрез който идеите на марксизма да стигнат и до по-далечните райони на необятната Рус. По името на вестника няма колебание. Той ще се нарече **„Рабочий“.** Още самото заглавие ни показва, че този първи в Русия социалдемократически вестник е адресиран към работниците, към материалния носител на социалистическите идеи. Вече се преодолява гледището, че в руската революция главна роля ще играят интелигенцията и селяните. Това е вече голям успех на социализма в Русия. По-късно Ленин ще даде висока оценка за „Рабочий“. Можете да си представите, подчертава Благоев, с какъв възторг се посрещна той от работниците и студентските групи. „Това бе за мнозина нещо неочаквано, съвсем ново. Работниците говореха за него с гордост, отвсякъде предлагаха своята лепта, търсеха го за пръскане. Доколкото помня, хилядата екземпляра... много скоро се пръснаха между работниците и студентските групи.“[1] От този вестник излизат само два броя, но те бързо са стигнали до вътрешността на Русия. Както сочат полицейските документи, при обиски на социалдемократи той е откриван от полицията в нелегалните библиотеки на революционните кръжоци в Киев, Одеса, Саратов, Самара, Тула, Кременчуг, Таганрог. За ръководната роля на Благоев във вестника говори и фактът, че още в първия му брой са поместени две негови статии: „Какво липсва на работния народ“ и „За какво се бори работният народ“. С тези две статии той изпълнява достойно възложената му задача да обоснове пред работниците програмата на групата и да разясни целите на революционната борба.

Друга важна задача на групата е била **разработването на програма.** Още на второто си заседание групата възлага на Благоев да изготви проект в социалдемократически дух. Проектът на Благоев се подлага на обстойно обсъждане. Старият дух на някои бивши народници не е победен. Споровете се въртят около въпроса за историческите права на работническата класа. Докато Благоев и неговите поддръжници подчертават необходимостта да се внася социалистическо съзнание сред руския пролетариат, част от членовете на групата гледат на работничеството само като на посредник за предаването на социалистическите идеи на селската маса. Важен момент в хода на тази подготовка е запознаването на благоевци към края на 1884 г. с брошурата на Плеханов „Социализмът и политическата борба“ и с програмата на групата „Освобождение на труда“, което им дава възможност да засилят аргументите си в полза на марксистките принципи. Голям подвиг е в тези години да се изработи програма на руската социалдемокрация. След дълги дискусии окончателното редактиране на програмата е възложено на Д. Благоев и П. Латишев. През януари 1885 г. тя е изпратена за мнение на Плеханов, който е осведомен, че главната и активна фигура в Петербург е българинът Благоев, че той е авторът на статиите във вестника и на проектопрограмата. Плеханов с готовност се отзовава на молбата на благоевци за съвместна работа, изказва своето положително отношение към Благоевата група. „Нашето отношение към „Рабочий“, както и въобще отношението ни към Вашата група, пише Плеханов, е най-дружеско и може да разчитате на всичко, с което ние можем да ви бъдем полезни.“[2] Благоевци също така обсъждат проекта на Плехановата група. Тук вече става дума не за две програми, а за изработ-

[1] Д. Благоев, Съч., т. 19, с. 392.
[2] А. Веков, Г. В. Плеханов и социалистическото движение в България, С., 1978, с. 38.

Digitized by Google

ването на една единствена програма за действие на двете групи и на всички бъдещи социалдемократически организации.

Плеханов, както сочат документите, желаел много да се срещне с Благоев в Женева, тъй като в писмена форма било трудно и неудобно да се водят преговорите, а полемика в печата не бивало да се допуска. Ето защо той предложил на Благоев да отиде в Женева. Изглежда всичко е било уредено Благоев да замине при него, но преждевременното му изгонване от Русия осуетило отпътуването. „Горещо желая да дойда при вас, пише Благоев, но аз сега нямам средства."[1] Това писмо е написано вече от България и носи дата 28 май 1885 г. Този факт е твърде показателен за това, че макар Благоев да е напуснал Русия, делото на руските марксисти, на неговите другари в Петербург му е скъпо, че той не се е отказал да преговаря с Плеханов и да помага на своите съмишленици, които са го упълномощили от тяхно име да води преговорите. Между ръководителите на двете групи, между София и Женева започва една оживена социалдемократическа кореспонденция относно окончателното редактиране на бъдещата програма. Писмата на Благоев са запазени, но за голямо съжаление отговорите на Плеханов са пропаднали. Те са изгубени за историческата наука. Благоев дълги години ги пази като скъпи семейни реликви и по-късно, когато ще напише своите спомени на преклонни години, няма да забрави да отбележи, че за нищо не съжалява така в живота си, както за унищожаването на тази кореспонденция, която изгоряла по време на пожара в дома му в Пловдив.[2]

Още от тези ранни години у Плеханов, който започва да се оформя като социалистическа величина от първи ранг, се формира убеждението, че Благоев е теоретическа фигура, с която той иска да сподели вълнуващите го проблеми, чувствува го като равен нему съмишленик, цени и търси неговото мнение. Плеханов разбира, че Благоев е изгонен завинаги от пределите на Русия, без право да се завръща когато и да е в нея. Идвайки в България, Благоев не се чувствува откъснат от групата си, той се вълнува и тревожи за нейната съдба, продължава да се интересува и от по-нататъшната работа по програмата.[3]

Така се утвърждавал авторитетът на Благоев в средите на пионерите на марксизма както в Русия, така и зад граница. Връзките между Плеханов и него в тези години оставят трайни следи в историята на българо-руските революционни връзки. Той изиграва положителна роля за засилване интереса на руските марксисти тогава и по-късно към социалистическото движение в България.

Съвместното обсъждане и тясното сближаване между ръководителите на двете групи дават положителни резултати. Те се оказват от огромно значение не само за тяхната работа, но и за утвърждаването на марксистката идеология в руското революционно движение. Участието на Благоев в работата над програмата на „Партията на руските социалдемократи" не само не прекъсва, но остава най-активно до последния заключителен момент. Ленин дава висока оценка на втората проектопрограма, т. е. на благоевската, считайки, че тя като цяло стои „изцяло на равнището на съвременната социалдемократическа теория"[4]. Тази оценка следователно не само косвено, но и пряко се отнася и до приноса на Благоев в развитието на програмната мисъл на руската социалдемокрация.

---

[1] Д. Благоев. Съч., т. 1, с. 55.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 18, с. 63.
[3] Пак там, с. 62.
[4] В. И. Ленин, Съч., т. 4, с. 232.

Digitized by Google

Оценявайки мястото и ролята на Благоевата група в историята на руското революционно движение, винаги трябва да се има предвид сложната обстановка, в която Благоев разгръща своята революционна дейност в Петербург. Осемдесетте години на миналия век за Русия са години на най-тъмна и жестока реакция, но в същото време и за тях важи това, което Ленин подчертава: „...В Русия не е имало епоха, за която би могло до такава степен да се каже: „настъпи редът на мисълта и разума", както за епохата на Александър III! Наистина е така... Именно през тази епоха работи най-интензивно руската революционна мисъл, като създаде основите на социалдемократическия мироглед"[1].

Благоевата група, да се изразим с думите на Ленин, първа издигна светилника на „мисълта и разума". Вярно е, че тя е предшествувана от такива организации като „Южноруски съюз на работниците" в Одеса през 1874 г., от „Северноруски съюз на руските работници" през 1878 г., които по своя характер бяха работнически, но не и социалдемократически, каквато беше групата на Благоев, която сама се наименува социалдемократическа и с това внесе ново съдържание в руското революционно движение. Тези организации, както единодушно изтъкват изследователите, отразяват някои постижения на работническата мисъл по посока на марксизма, но остават в плен на народничеството и не успяват да стигнат до една правилна революционна теория. Това дава основание на Ленин да констатира, че по онова време „в общия поток на народничеството пролетарско-демократическата струя не е могла да се отдели"[2].

Благоевата група внася нещо съвсем ново. Това ново, по думите на самия Благоев, се състои в следното: „Преди всичко названието социалдемократическа, което сочеше новото съдържание на революционната дейност в Русия, бе название, което дотогава не се чуваше тук. Но най-главно, новото, което внесе социалдемократическата група, беше обосноваването на социализма във връзка с развитието на капитализма в Русия. В този смисъл нашата група беше първата социалдемократическа група в Русия и се роди съвсем самостоятелно и независимо от съществуващите по-рано социалистически групи в Русия, както и от ония, съществуващи в същото време, т. е. през времето на изникването на групи в странство, каквато беше групата „Освобождение на труда" на Плеханов, Акселрод и др."[3]

Възприемайки основните идеи на научния социализъм като теоретически израз на интересите и борбите на работническата класа, Благоевата група първа в Русия организирано ги разпространява сред пролетариата с цел да го подготви за неговата бъдеща историческа мисия. Тя привлича и сплотява прогресивното студентство, за да подготви от него кадри, които да организират работниците за революционна борба. В този смисъл **Благоевата група е пролетарска по характер политическа организация** с главна и основна цел да свърже идеите на научния социализъм с руското работническо движение. Достойнствата на „Партията на руските социалдемократи", както пишат авторите на Благоевата биография, са в най-голяма степен историческа заслуга на Благоев. Преди всичко той основава новата организация като отрицание на народничеството. Самият факт, че не се присъедини към нито едно от народническите течения, говори за устойчи-

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 10, с. 256.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 10, с. 256; Д. Благоев, Биография, С., Партиздат, 1979, с. 42; А. Веков, Българо-руските революционни връзки, С., Изд. на БКП, 1965, с. 138—139; Д. Благоев — бележит теоретик и революционер, С., Партиздат, 1976, с. 32—35 и др.

[3] Д. Благоев, Съч., т. 19, с. 384.

Digitized by Google

востта му срещу тяхното силно идейно влияние. От „Капиталът" той усвоява основните марксистки идеи, които стават ръководни в цялата негова по-нататъшна дейност. Ласалианските му и други неправилни разбирания се отнасят до конкретни въпроси, те запълват съществуващите празноти в знанията му като изграждащ се марксист и имат второстепенно значение. В основни линии още в Русия той възприема революционно-марксистката идеология и гледа на нейното приложение като смисъл на своя живот.

Комунистическата партия на Съветския съюз високо оценява историческата роля и място на Благоевата група в историята на руското революционно движение. Значението на Благоев в това отношение се подчертава и на XIII конгрес на РКП (б) през 1924 г. Състоял се непосредствено след смъртта му, със ставане на крака и едноминутно мълчание почита неговата памет. Конгресът изслушва с голямо внимание речта на видния болшевик М. Н. Лядов, в която се казва, че в лицето на Д. Благоев съветските комунисти са загубили един от основателите на социалдемократическото движение в Русия.[1] В съболезнователната телеграма, изпратена от конгреса до ЦК на БКП, се казва: „Тринадесетият конгрес на РКП (б) изразява на братската Комунистическа партия в България горещи съболезнования по повод смъртта на Благоев, който се явява основател не само на Българската комунистическа партия, но е и един от първите вождове на революционното движение в нашата страна"[2]. Нашата партия се гордее с високата оценка, която дава братската КПСС на Благоевото участие в революционното движение на Русия. В историята на КПСС по този повод е казано, че „тригодишната дейност на Благоевата група не мина безследно. Посетите от нея семена дадоха своите кълнове. Групата сложи началото на системна пропаганда на марксизма сред работниците в политическия център на страната, в Петербург."[3]

Трудовите хора в Съветския съюз дълбоко обичат и уважават делото на нашия мъдър и любим Дядо. Неговото име е широко известно и популярно в съветската страна. В знак на голяма обич и признателност през 1922 г. новоизбраният Петроградски съвет заедно с Втория конгрес на Коминтерна провъзгласяват Благоев за почетен член на Петроградския съвет на работническите, селските и червеноармейските депутати. Изпращат му почетна депутатска карта. Трогнат от дълбокото уважение на съветските хора, Благоев отговаря със специално благодарствено писмо до Президиума на Петроградския съвет, в което изпраща горещи привети на пролетариата, на червения Петроград, на пролетарската революция изобщо и на РСФСР.

В заявлението за преговорите на делегациите на КПСС и на БКП през 1957 г. е отделено специално място за ролята на Благоев за укрепване на традиционните връзки между двете партии. „Комунистите и всички трудещи се на СССР — се казва там — високо ценят приноса на Д. Благоев и другите български революционери в руското революционно движение."[4]

С цялата своя дейност както в Русия, така и по-късно Д. Благоев внася неоценим принос за утвърждаване и разширяване на руско-българските интернационални връзки, на дружбата между нашите два братски народа и партии. Димитър Благоев завеща на Българската комунистическа партия да укрепва връзките си с КПСС. И днес нашата партия твърдо върви по заветния път на своя основател и вожд.

---

[1] Тринадцатый съезд. Стенографский отчет. М., 1924, с 180.
[2] Пак там.
[3] История на КПСС, С., Изд. на БКП, 1960, с. 35.
[4] Раб. дело, 21 февруари, 1957 г.

Digitized by Google

МИСЛИ ЗА СЕКРЕТАРЯ

Обикновено е възприето, когато се пише за живота, за дейността и делото на един деец, да се разговаря главно с него, да се изслуша и запише всичко онова, което представлява интерес. Така и по-малко труд се влага, и разказът е по-автентичен, и се пише по-лесно.

Така постъпих и аз. Много пъти се уговаряхме да се срещнем със Славко Николов, първи секретар на общинския комитет на партията — Плевен.

Когато му съобщих за целта на моето идване — да пиша за него, за неговата дейност като общественик и партиен деятел, и бих желал да ми разкаже за себе си, — не ми отказа. Това искрено ме зарадва. Сметнах го за голям успех. И той ми разказа.

Роден през 1924 година. Завършил промишлено училище в Плевен. През 1939 година станал член на РМС. По време на Съпротивата се свързал и поддържал връзки с нелегални. През май 1944 година го потърсила полицията. Бедният младеж чувствувал, те тя върви по петите му и отишъл при своите другари партизани в отряд „Дунав". А след народната победа участвувал активно в бригадирското движение, бил е на отговорна работа в РМС, политотдела към транспорта, в партията.

Това ми каза Славко Николов и млъкна. А аз, навел глава над бележника, стиснал здраво химикалката, чаках. Но той мълчеше. Вдигнах глава. Той някак си стеснително, конфузно ме гледаше.

— Това е — каза най-после.

— Но разкажи ми повече за твоята работа като партиен деец, като първи секретар на общинския комитет на партията.

— А, това не мога. Това да ти кажат партийните работници и секретари, хората, с които работя.

И аз отидох при партийните дейци, сред хората.

●

Иска ми се да дам първо място на мислите на секретаря на общинския партиен комитет на обществени начала **Димитър Василев**, работил години наред със Славко Николов, заедно изграждали и укрепвали народната власт.

— Какво да кажа? — започна Димитър Василев. — С две думи казано, Славко гори в работата си, много е инициативен. Да го видим в работата на комитета. Той успява да осигури благоприятен климат в неговата дейност — при провеждането на пленумите, на съвещанията с апарата, в бюрото. Дори на едно заседание на бюрото Георги Милчев, дългогодишен негов член, малко шеговито подхвърли:

— Аз се чудя как др. Николов има търпение да ни понася, да ни изслушва.

Той приема критиката и отстъпва от мнението си, когато види, че не е прав.

В материалите, които подготвя, в своите изказвания умее да хване основното, главното. Всичко излага ясно, кратко, конкретно. Аз понякога на шега подмятам: „Славко има телеграмен стил".

Славко Николов е инициативен, но никога не бърза със своите инициативи, преди да се допита, да чуе мнението на най-опитните, на компетентните. Чак тогава въпросите се отнасят за обсъждане и решаване. А после, естествено, хората не се нуждаят от убеждаване за тяхното изпълнение, защото сами са взели предварително участие в разработката им. Той обаче не само предлага инициативи, но най-зорко следи за тяхното осъществяване, за изпълнението на взетите решения. Например, когато изграждахме обектите, свързани със 100-годишнината от Освобождението на България от османско иго, минаваше край тях сутрин, преди да дойде на работа, на обед и вечер също. Мене неведнъж ме е вземал, за да проверим заедно някои обекти. Когато отидем на място, не пита ръководителите какво са направили, докъде са стигнали, той знае предварително какви са успехите им, но особено остро поставя нерешените въпроси, допуснатите слабости.

Той не признава обективни причини. Сам поема отговорност, същото изисква и от другите кадри. Може би на това се дължи и неговата голяма взискателност. Един случай. Бях в отпуск. Завеждащият орг-отдела през това време беше внесъл за разглеждане в бюрото един недобре подготвен материал. Славко предложи да бъдем наказани двамата — завеждащият орг-отдела за това, че е пуснал неподготвен материал, а мене, защото съм допуснал да се внесе такъв материал. Не се оправдавах.

Славко не само е много взискателен към кадрите. Той воюва за тях. Затова те са

Digitized by Google

спокойни, защото знаят, че ако се наложи, винаги ще бъдат защитени.

— — — — —

— Преди 6—7 години — разказа **Васил Лисичков** — събрахме съвета на директорите и споделихме идеята на Славко Николов, че Плевен може да стане още по-красив град, ако с това се заемат и директорите на предприятията. Имахме и конкретно предложение как да се осъществи тая инициатива, като се отделят средства от фонд „РТУ" — разширение и техническо усъвършенствуване. Целесъобразно ще бъде годишно да се отделят по 2—3 милиона лева. Първата година с тези средства благоустроихме и хигиенизирахме индустриалния район, който коренно се измени. После разширихме тази инициатива особено във връзка със 100-годишнината от Освобождението на България от османско иго. Градът, особено центърът, добие нов облик. Иска ми се да приведа писаното от журналистката Вера Топалска в издадения по повод годишнината албум: „Завършен е и централният площад, който обединява в едно цяло сградите, зелените площи и паметниците на безсмъртието".

От същия фонд по-късно благоустроихме, ремонтирахме и разширихме редица училища, изградиха се детски заведения.

По-късно, пак по предложение на Николов, решихме да се опрем и на трудещите се от града, а не само на фонд „РТУ", по благоустрояване на града. Особено много сили вложихме в ниското строителство. Това сега е традиция при нас — когато започнем голямо извънпланово мероприятие, гражданите масово се отзовават със своя безплатен труд за бързото изграждане и благоустрояване на града.

В общинския комитет на партията идва не една делегация да обмени опит. А сега фонд „РТУ" използваме за водоснабдяването на града.

Голям проблем при нас, решен също по инициатива и под ръководството на Славко Николов, са системните срещи на бюрото на комитета с актива на предприятията — партийно и административно ръководство, началници на цехове, бригадири и пр. Те предварително се запознават с въпросите, които ще се обсъждат и решават. Характерното тук е, че редица от повдигнатите проблеми се решават на място, а за другите се определя кой да се занимава по-късно — общинският партиен комитет, партийният комитет или административно-стопанското ръководство в завода.

А много въпроси се поставят — за транспорта, за магазините, за жилищата. Фигурират и много лични искания, но и по тях трябва да се вземе отношение. Тези срещи се оказват много полезни, защото въпросите се поставят и решават на място, вместо всеки да тръгне и търси тяхното решаване в различните партийни и административни инстанции.

Макар че упражнява системен контрол, Славко Николов дава пълна възможност всеки деец да работи самостоятелно, да се изявява като творческа личност. Ние, секретарите, почти всяка вечер се отчитаме какво сме направили през деня. Естествено, отчитаме се и на оперативки, и на заседания на бюрото.

Славко Николов не само умее да работи с кадрите, да им помага, но следи и за техния растеж. Сегашният кмет на селищната система например беше секретар на заводски партиен комитет. Привлече го за завеждащ отдел „Организационен", след това бе избран за секретар по организационните въпроси, а сега е кмет.

Сегашният ни завеждащ отдел „Организационен" Георги Йотов е бивш шивашки работник в едно от нашите предприятия. Завършил задочно висшия икономически институт „Карл Маркс" и стана инструктор в общинския партиен комитет, а след това завеждащ отдел „Организационен". Тази година завърши и Академията за обществени науки и социално управление и се върна на същото си място.

— — — — —

С много любов и искреност говориха за Славко Николов двамата бивши инструктори на комитета, а сега секретари на заводски партийни комитети: **Мико Станков** — секретар на комитета в Научно-производствения комбинат по ядрена техника, и **Цонко Андреев** — секретар на комитета в Строително-монтажния комбинат.

— Имах възможност да го наблюдавам като инструктор в общинския комитет на партията — сподели Мико Станков. — Като постави задача, изисква и контролира непременно да се свърши. Винаги ме е възхищавало голямото познаване на партийните, а и на другите проблеми.

Като инструктор в отдел „Организационен" на общинския комитет на партията неведнъж ми е поставял задача да помагам на стопанския отдел по отделни въпроси, тъй като аз съм инженер по професия. Разговаряли сме по проблемите, макар че по редица от тях той имаше непосредствени впечатления или бе научил от други работници на отдела.

Когато ме избраха за секретар на партийния комитет в комбината, ние дълго разговаряхме. Той ме запозна подробно с работата в комбината, която познаваше, като че ли дълги години е работил там, посочи и конкретно върху кои изделия трябва да упражнявам специален контрол. Тогава си мислех, защо ли ми ги разправя тези работи, но когато отидох в комбината, се убедих колко са ми полезни неговите напътствия.

И след като станах секретар, той често идва в комитета, интересува се от работата, оказва конкретна помощ. През януа-

Digitized by Google

ри т. г. при нас се проведе съвещание на партийния и стопанския актив във връзка с дисциплината. Славко Николов изнесе някои факти, много от които не бяха тайна за нас, но той така говори, че не можем да го забравим. Не само даде факти, но си послужи и с редица красноречиви примери, някои от които може би му бяха дадени, но главната, основната част бяха плод на лични впечатления и наблюдения. Сега въпросът за дисциплината почти е решен при нас — редки са безпричинните отсъствия и закъснения, които по-рано затормозваха работата.

— Бил съм 3 години инструктор в орг-отдела на общинския комитет на партията — започна Цонко Андреев.

Имах партийно поръчение в комитета да отговарям за изграждането на ТЕЦ, в което Славко вземаше най-активно участие и познаваше в детайли цялото строителство. Поради това, когато ме извикваше да разговаряме по този проблем, говореше компетентно, с познаване на работата, изслушваше ме, правеше критичен анализ и поставяше задачи. Но и аз знаех вече какво по-конкретно да правя.

Като инструктор в комитета няколко месеца отговарях за строителството на главен обходен път „Север—2". Също ми правеше впечатление голямото познаване на проблема. Той така познаваше обекта като че ли работи непосредствено на него — оттук и конкретните му и точни указания. При него не може да се говори въобще, а точно, ясно и кратко, преди да беседва с нас, той предварително се запознаваше с проблемите на място, на обекта добиваше лични впечатления. А това ни мобилизираше и нас да отиваме при него винаги подготвени, да не ни изненадва с някой въпрос. Въпреки големите трудности пътят беше изграден в срок.

И сега като секретар на партийния комитет на Строително-монтажния комбинат също много ми помага. А той често посещава комитета. Наскоро разговаряхме по някои нерешени въпроси при нас, за дисциплината. Даде редица примери от неговите наблюдения. „Минах — казва — през еди-кой си обект. Видях редица разхищения на строителни материали. Вземете мерки да се оправи." Не ми го казва остро или да се кара, а като нещо най-обикновено, просто като че ли само ми напомня. По редица кадрови въпроси също сме разговаряли. Винаги се е съобразявал с моето мнение. Голяма помощ ни оказа и за решаването на жилищния въпрос, който при нас е много важен, защото иначе не можем да задържим работниците. Често присъствува на наши събрания и успява със самото си държание, с откровеността си да стопи разликата между себе си и комунистите от нашата партийна организация.

— — — — —

В машиностроителния завод „Илинден" разговаряхме с партийния секретар Борис Крумов и с директора на завода Иван Дяков.

— Няма недоизречено в разговор със Славко Николов — отбеляза партийният секретар. — Всичко е ясно. Неведнъж съм викан на заседания в общинския комитет на партията, но винаги съм бил спокоен и не съм се страхувал, че ще пострада работата ми, защото знам кога ще започне и кога ще свърши заседанието.

Когато през 1974 г. ми се предложи да стана партиен секретар в Леярния завод, където работех, възразих. Положението в завода беше тежко и директорът и профпредседателят бяха нови. Др. Николов не прие възражението ми. Тогава водихме кратък и делови разговор — той въобще е делови. Запомнил съм едно от този разговор: „С хората — каза ми той — трябва да се говори ясно, откровено, от сърце. Да бъдем навсякъде с тях, да няма недомлъвки, да им се казва открито какво се иска."

Когато през 1981 г. ми се постави въпросът да бъда предложен за партиен секретар на машиностроителния завод, аз не попитах защо. Знаех, че ме пращат на потруден участък.

— Преди да дойда в машиностроителния завод — продължи разговора неговият директор Иван Дяков, — бях заместник-директор на Леярния завод. Тогава казах на Славко Николов:

— Другарю Николов, аз не съм за там, аз съм металург. Мисля, че моето място е тук, в Леярния завод.

— Знам — отговори ми той, — ние там те пращаме за стопански ръководител. Ще помагаме.

Тогава тук бе изпратен и Борис Крумов — партийният секретар. Това говори, че познава кадрите, че разместванията не са случайни. Мисля, че заводът отиде доста напред благодарение на партийната организация, на хората, на стопанското ръководство. Мисля, че успехите ни се дължат и на помощта на общинския комитет на партията. Наблюдаваха моята работа и непрекъснато помагаха.

— Когато се строеше централното ядро на града — каза партийният секретар Борис Крумов, — бях бригадир и имам впечатление, че работният ден на Славко Николов започваше от най-трудните обекти.

Изключително много грижи се полагат за партийните секретари. Няма секретар да не е преминал през 45-дневен курс. Много интересен е и денят на партийния секретар. В тия срещи винаги взема участие и Славко Николов. Ние сме много добре информирани по задачите, които стоят пред нас, за това, което става в града. Рядко има въпрос, който да ни се постави във връзка с работата в града или окръга, и да не можем да отговорим.

— По-рано всеки директор работеше сам за себе си — сподели директорът. — А сега по инициатива и под постоянния контрол на Славко Николов много се държи на взаимодействието между предприятия-

Digitized by Google

та. Защото те са с различни възможности, едни са по-големи, други по-малки и взаимно си помагат. Измени се просто мирогледът на стопанските ръководители. Сега, ако някой завод закъса, може да спрем временно работата в някои участъци на нашия завод, но отиваме да му помагаме. Изобщо проблемът за взаимопомощта при нас стана много важен и ние му отделяме голямо внимание.

— — — — —

Отдавна съм член на партийното бюро, а отскоро съм и партиен секретар на Драматичния театър „Георги Кирков" — започна разказа си **Димитър Хаджийски.** — Аз съм покорен от майсторството на Славко Николов да внуши сериозността и важността на въпросите, които поставя, в него има една твърдост в най-хубавия смисъл на думата, голяма точност.

Не ми е известно да има школа за преподаване на умение да се задържа вниманието на хората. Но той умее, и то без да парадира, съвсем просто, съвсем обикновено, със своята самобитна скромност да приковава вниманието, да държи слушателите в напрежение, да ги кара да чувствуват своята отговорност за проблемите, които се поставят. На Славко Николов така му се удава да построи мисълта си, така да поднесе словото си, че аудиторията да разбере кое е главното, основното. У него има тая чуткост да усеща настроението на залата и да търси средства, ораторски подходи да й влияе, да реагира своевременно, съобразно тия настроения.

Много характерна черта за него е, че държи много на навременното изпълнение на задачите, на точността, но същевременно знае къде какво има да се прави и съответно на това да изисква. Например, когато се строеше театърът, той присъствуваше почти на всички оперативки и вземаше отношение по поставените проблеми. Но не въобще, а с познаване, знаеше в детайли къде какво има да се прави, къде се изостава. Веднъж много остро постави въпроса защо монтирането на улуците е закъсняло ден и половина. Наглед дребен въпрос, но от гледна точка на принципите — голям. Държи на деня.

Не съм имал възможност да бъда със Славко Николов в интимна компания, да го видя какъв е в живота, извън служебните задължения. Но ми се струва, че това обаяние, което има, не може да го няма и в тая обстановка, сигурно това обаяние го има и в най-тесен кръг приятели.

— — — — —

— Имаме предложение да преминеш на работа в трикотажното предприятие „Саня" — така започна разговора си с мен Славко Николов — разказа **Диана Мечева,** секретарка на заводския партиен комитет в завод „Саня".

— Мисля, че не е правилно, другарю Николов — възразих аз. — Знаете, че съм задочничка в Академията за обществени науки и социално управление, че досега не съм работила на друго място освен в тютюневия комбинат, мисля, че всяко предприятие трябва да има възможност да си създава кадри.

Накрая му заявих, че от мене началник и командир не става, че аз в тютюневия комбинат съм секретарка на заводския комитет на ДКМС и с младежите ми е някак си по-леко.

— Ние не те пращаме в завода за началник и да командуваш, а за секретарка на партийния комитет. Нашето мнение е, че ще се справиш.

След това дълго говорихме за работата в комбината, за хората и пр.

За пръв път бях на такъв разговор с др. Николов. Иначе бях го виждала много пъти, присъствувала съм на редица съвещания, където докладчик е бил той. Често бях го срещала по пътя, отивайки към тютюневия комбинат. Той винаги отиваше пеш на работа, малко забързан, със ситни крачки, постоянно се заглеждаше туктам — главно по строежите, да види какво е направено, докъде се е стигнало.

Много хора говорят, че се е запазил такъв, какъвто е бил на младини. В миналото е бил ремсов деец, партизанин. За това се е искало много смелост. Мисля, че тая смелост се е запазила сега — но изразена в друга насока — смело да поставя задачите и така смело да воюва за тяхното изпълнение.

Много е приятно, когато застанеш пред един ръководител, да го виждаш стегнат. А Славко Николов е такъв — винаги стегнат, организиран и външно, и вътрешно.

●

Един портрет на Славко Николов, нарисуван от хората, с които работи, с които го поглъща ежедневието и изгражда облика на Плевенския край. Образ, може би непълен, обхващаш само отделни страни от живота и дейността му, но излят с много чувства и обич, които излизат направо от сърцето.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

С ПРОНИКНОВЕНИЕ И ОТГОВОРНОСТ

Две от събранията, на които присъствувах през тази отчетно-изборна кампания, ме впечатлиха повече от всички останали. Обединяваше ги не само тяхната еднородност (и двете бяха на първични партийни организации в театри), а преди всичко — активността на комунистите. При това не активност „въобще", а активност, основана на максимата: „Ако няма какво да кажеш, мълчи!" В народния театър за младежта „Людмила Живкова" в София и в драматичния театър „Н. О. Масалитинов" в Пловдив участниците в събранията говореха. Говореха проникновено, развълнувано, водени от разбирането, че биха могли „да въздействуват върху своето съвремие само ако действуват заедно с него". От множеството въпроси, анализирани на тези две събрания, отделям един — зависимостта изкуство — публика, тъй като, както бе отново казано, публиката е един от най-важните участници в спектаклите и „ако тя не желае да изпълни своята роля, всичко останало се разваля, а драматургът се оказва в положението на тенисист, останал на корта сам, нямайки кому да отпрати топката".

В Пловдив някой процитира Балзак: „Горко томува, който казва всичко". Човекът действително след това се постара да бъде лаконичен, но общо петдесетте изказвания на тези две събрания (за общо около стотина присъствуващи) никак не бяха краткотрайни, дори и всяко взето само за себе си. Затова селекцията ще е безжалостна, още повече, че не си поставям задачата да разкажа колко и какво е разисквано на тези два годишни форума, а по-скоро как. Защото и на двете места качеството на връзката театър—зрител бе изследвана многопосочно, откровено, с критичност и самокритичност, с доблест, която респектира. Хората неизменно сгъстяваха боите, казваха си преди всичко нежеланите неща, нерадостните. И търсеха пътищата за превъзмогването им.

Някои подсказани от театралната критика „смегчаващи обстоятелства" за младежкия театър, обясняващи бавната стабилизация на този колектив, доказващи, че този процес ще е продължителен, бавен (защото зависи от много фактори, между които субективният не винаги е на първо място на годишното отчетно-изборно събрание), бяха оборени. Комунистите фактически се състезаваха да търсят вината вътре в театъра, започвайки от себе си. И това ставаше спонтанно, непреднамерено. Защото отливът на младежката аудитория през последните сезони не можеше да не буди тревога, защото комунистите не можеха да обсъждат своето място в творческия процес, без да погледнат трезво какво не е направено — защо през последните години се е отстъпило от някои традиционни завоевания, защо превъзмогването на това изоставане е бавно. И макар че Владимир Каракашев в списание „Театър" твърди, че фрази като „прелом", „нова начало" имат значение само за докладите, че теа-

Digitized by Google

тралната реалност е много по-сложна, комплицирана и противоречива, на партийното събрание се получи обратното. В отчетния доклад тези неща имаха не само императивно звучене. Те бяха казани по-смело от очакваното, а това бе условие да бъдат чути. После изказванията доразвиха написаното от партийното бюро. Далеч от всякаква самоцелност, нещата излязоха от доклада и завладяха залата.

И на двете визирани събрания главната тревога бе около възела сцена — зрител: очаквания, намерения, резултати. Оттук — високата идейно-художествена взискателност, която комунистите предявиха към себе си и към колегите си. И на двете места неизменно започваха с репертоара. С формирането му. С критиката върху отсъствието понякога на висок вкус и градивна селекция, с тревогата за липсата на единна концепция и взаимно допълване сред бройките в режисьорските колегии, в литературните бюра — с противостоене на онова прокрадване на разбирания, според които театърът съществува заради отделни актьори, а не обратното. Търсени бяха и други страни на отчуждението между сцена и зала: монотонността на някои от постановките, показването на неща безинтересни. Понякога дори те се поднасят прекалено добросъвестно, но без увлечение и завладяваща искреност, без онова умение, което ще направи зрителя съучастник във всичко, което се твори на сцената. За какво качество на спектаклите можем да говорим тогава?

●

В кои главни направления комунистите от двете първични партийни организации на годишните си събрания търсиха причините за минусите в своята работа? Преди всичко в липсата на ясно разбиране за корените на разминаванията между изискванията на зрителите и онова, което се поднася на сцената. Осъждани бяха примерите на явно нагаждане към принизени художествени критерии, отсъствието на завладяващ диалог с публиката, заменянето на истинската проблемност с имитации. И дори, когато нещата в определени минути се свеждаха почти до производствен разговор, те имаха своето значение за извисяването на събранието до форум на професионалисти, на хора, които вървят по главното направление, търсейки горещите точки в работата на своите организации и колективи. Защото примерите от практиката не биваха илюстрация или фон, а проникване в същностното, в онова, кое[illegible]ната докрай да изпълнява своето предназначение. И този разрез в дълбочина съвсем не се омаловажаваше например от факта, че Гертруда Луканова и Искра Радева завързваха кратък спор помежду си за стойността на репетираната в момента пиеса или пък, че Богомил Стоилов даваше пояснения защо театралният сезон в Пловдив е открит с не дотам мобилизиращ спектакъл.

Тези неща не бяха самоцелни, те не представляваха моменти от съвещания, вметнати в събранието, за да го разширят. Те бяха аргументи, с които отделни проблеми прераствaха от съмнение в убеденост или обратното, доказвайки отново и отново, че истинското откриване на стойностите е в спора, в творческата дискусия. А живо горене и в двете камерни зали имаше — максимум откровеност, максимум дух. И една обща тревога витаеше над всички — какво би станало, ако грешките започнат да се омаловажават? Опасността от такава възможност тласкаше хората в обратна посока. И те безпощадно преценяваха и се самопреценяваха. Дори до самоирония, дори на места до скептицизъм. Слушайки ги, човек не можеше да не се запита — защо тези изключително интересни хора понякога на сцената създават безинтересни характери.

Те не отминаха този проблем в своя самоанализ. Тръгнаха от творческото взаимодействие между режисьори и актьори, от липсата по-

Digitized by Google

някога на хармонична творческа приемственост между поколенията в театъра, разсъждаваха върху мярата за стойностите в този важен идеологически институт.

Кое още направи тези събрания богати? Ясно изявеното разбиране, че мащабността на театралното мислене не е друго освен съкровеното проникване в човешката същност. Точно тук се получи синхрон: на своите годишни отчетно-изборни събрания комунистите от двата колектива се стремяха да изследват скритите пластове на своите нерешени проблеми. Това е доказателство, че те се усъвършенствуват, че превъзмогват мъчнотии, че са против всякакви измислени доводи, които биха ги успокоили.

●

Както вече стана дума, всичко в последна сметка бе подчинено на публиката, защото нали в последна сметка заради нея съществува театърът. В Пловдив напоследък зрителската аудитория специално е изследвана. Взети са предвид предпочитанията, препоръките. В младежкия театър напоследък не са правени социологически проучвания, но там са традиционни формите на анкети и интервюта. И на двете места партийните организации, ръководствата и колективите са наясно кое не достига в това взаимоотношение, кое ще го обогати, какво трябва да се прави. И на събранията не бе направен опит да се повторят известни неща. Партийните бюра не констатираха, не стигнаха дотам, а оттам тръгваха. Изследвайки причините за известна неудовлетвореност от постигнатото, търсеха пътищата по-нататък. Но това не можеше да се маркира така лесно.

Преди да се очертаят насоките в резолюциите, търсеха се причините за неблагополучията.

И на двете места се започваше от репертоара. В младежкия театър пледираха за качествени промени в репертоарната политика, съобразени с облика на института, със задачите, с перспективите на неговото развитие. И макар че напоследък е направена крачка напред в това отношение, търсеха се нови резерви. „Партийното бюро счита — бе казано в доклада, — че пътят е в търсенето на художествени произведения с ярък и оригинален конфликт, със съвременен дух и сложни човешки характери, които да внушат на зрителите неща, които ги интересуват, интригуват и правят съпричастни, които ги вълнуват с днешна дата.“ Аналогична бе постановката и в пловдивския доклад: „Тематичната територия на пиесите се движи предимно в познатите сфери на нравствената проблематика и не успява да разшири своя поглед върху по-дълбоките и по-сложни процеси, които формират облика на съвременния човек. Това е първостепенна задача пред първичната партийна организация, литературното бюро и режисьорската колегия.“

Тази неудовлетвореност от фактическия репертоар в изказванията прерасна в търсенето на връзка и съзвучие между отделните заглавия. В театър „Л. Живкова“ например комунистите разсъждаваха защо тук има отстъпление от едно традиционно начало на подчертано внимание към съвременната българска пиеса (за изтеклия сезон там има само две такива заглавия в отдела за възрастни). Тревогата бе, че стремежът да се търси нещо ново, неочаквано, като се работи по-продължително с авторите, е отстъпил на инерцията да се основаваме на познатото („Светът е малък“). Стигна се и по-далеч. Разсъждавайки върху репертоара, изказващите се търсеха връзката между заглавията, вътрешния смисъл на цялостната репертоарна политика, единството на проблемите, третирани в един сезон, в серия от сезони — целеустремеността на тази дейност, създаваща облика на един театър, неговото лице. И ако театралната критика (да се върнем отново към Вл. Каракашев) се смущава, четейки в афиша Банко Банков до Шилер, тук вълненията не бяха по-малки. Напротив! И на двете събрания репер-

Digitized by Google

тоарната тревога пред предстоящия Седми преглед на българската драма бе доминираща. Тя беше съществен момент и в докладите на партийните бюра, изнесени от партийните секретари Николай Узунов и засл. арт. Стоян Миндов, и в изказванията на двамата художествени ръководители на театрите нар. арт. Васил Попилиев и Богомил Стоилов.

●

Друг момент в изследваната на тези събрания връзка театър—зрител бе работата на режисьорите за изграждането на интересни постановки, както и взаимоотношенията режисьор—актьор. Предмет на остро обсъждане бяха режисьорските пристрастия. С цел да бъдат избегнати те в народния театър за младежта тази година се е стигнало до абсурда да бъде направен опит репертоарният план да се формира без участието на режисьорите. Разбира се, това е другият полюс на себичността, на своеволието, на агресивността на режисьорската колегия, работеща най-често не като колектив, а като сбор от единични фигури. Тази автономия, тази липса на съгласуваност и еднопосочност на отчетните събрания бяха тълкувани и осъждани многостранно. И това бе продиктувано от едно стремление — да се извисява качеството на работата, да се търси прекият път към зрителя, една постановка да помага на следващата художествените критерии да се извисяват, залата да бъде обогатявана с нови идеи и внушения.

Що се отнася до работата на режисьорите с актьорите — в изказванията категоричен превес бе даден на творческото начало в дейността на актьора, на извисяването на неговата позиция, на непрестанното усъвършенстване на умението му да бъде създател, а не изпълнител. Тук качеството бе пряко търсено в съответствие с дисциплината и отговорността. Изказани бяха съждения, че се закъснява и че се идва на репетиции без предварителна подготовка и дори повече — че в началните фази, работейки над литературния материал, режисьорите се затварят в себе си, а после изведнъж търсят съучастието на актьорите, незапознати още със съдържанието на всичко, което предстои. Някои се опитаха да поставят на това състояние диагнозата „лепост на зависимост от режисурата", други ги оспориха с позицията си на непримирими и търсещи, която те поддържаха на годишното събрание така, както я имат и на поредната репетиция.

Много и много бяха тревогите за качеството на спектаклите и сред тях особено се откроиа една реплика от залата на младежкия театър: „Много се играе, малко се репетира". А минусите на такъв подход в работата са явни.

●

Търсейки мястото на двата творчески колектива в сложния процес на духовно извисяване на нашия съвременник, участниците в двете събрания анализираха децентрализацията на своята дейност, различните изяви вън от стените на театрите, срещите с трудещите се. И макар че цифрите в тази сфера обикновено са не дотам съществен аргумент, ще приведа някои от тях, цитирани на годишните събрания. В Пловдив броят на представленията по време на турнета е 165 процента в сравнение с планираните, а колективът на младежкия театър, гостувайки в Странджа—Сакар, е изнесъл 14 концерта-рецитали вместо заплануваните 4. (Това далеч не са най-съществените цифри, които можаха да бъдат чути, но в случая просто посочвам тях.)

Многобройни бяха фактите, визиращи връзки на театралните колективи с производствени бригади, цехове, предприятия, младежки производствени звена; разкриващи участия на актьорите като ръководители на състави „Художествено слово" и театрални трупи, като консултанти и методисти на участници в художествената самодейност, като лектори в клубовете по естетическо възпитание. Всичко това бихме отминали, ако то не съдействуваше

Digitized by Google

да се обогатява връзката с аудиторията, ако не допринасяше за популярността на двата творчески института, ако не бе подчинено на изискването — естетическо възпитание на трудещите се и младежта. Все в същия смисъл бяха обсъждани и резултатите от реализацията на различните договори за културно сътрудничество и преди всичко пунктовете, останали като намерения.

●

Преднамерено се спрях на общото в двете събрания, но и в Пловдив, и в София имаше твърде много частни неща. Именно те създават неповторимостта, цвета на отделните първични партийни организации. И за да бъда по-полезна, трябваше да разкажа за тях. Ще се коригирам бегло.

В театър „Н. О. Масалитинов" повечето от говорещите се спряха на проблема за базата. В момента сградата на театъра се ремонтира и човек трудно може да се добере дори до залата за събрание — един от малкото острови под този покрив, в който може да се приюти човек. Сцената на профсъюзния дом, предоставена на театъра в момента, е определена за редица още изпълнители. Оказва се, че единственият драматичен театър във втория по големина град в страната е поставен в извънредни обстоятелства. И то в началото на сезона, и то пред прегледа на българската драма, на който колективът има амбицията да се представи достойно. Чуха се гласове за повече турнета, чуха се предложения за обогатяване на онази част от репертоара, която е подходяща за сцената на античния театър. Търсят се резерви и в подготовката на камерни постановки, в гостувания в предприятията и пр. Изход се търси и ще бъде търсен, репликите за кризисно състояние се редуваха с оптимистични монолози, но не в това е същността. Главното е, че този колектив няма сцена за репетиции. Когато в профсъюзния дом се репетира, едновременно на горния етаж играят танцови състави. Освен това въпреки многократните дебати върху необходимостта материалната база да не се разглежда като тясно ведомствена, подчиненото състояние на колектива на драматичния театър е не само морално, а и материално. Опасенията са, че прекалено скъпо ще струва всяка репетиция, а оттам навярно ще изникне стремежът всичко на сцената да се претупва, да се бърза, за да се пестят средства. Тази тенденция няма да е добра. Тя ще е в пълен разрез с решението на партийното събрание да се извисява качеството на театралната продукция.

Пак в Пловдив бе акцентирано върху минусите в сценографията. Обосновано бе разбирането, че едно оформление не може да бъде валидно за голямата сцена и за условията на селското читалище. Качеството на работата и в това отношение бе разглеждано в неговата реалност.

Обстойно в театър „Л. Живкова" бе разговаряно за дисциплината. Тревогата, че напоследък дъската със заповеди за наказания е изпълнена не бе омаловажена от оправданието: „Какво може да се иска в една сграда, в която през пет врати се влиза и излиза". Нещата се развиха в обстоен диалог за отговорността, в който участвуваха актьори, режисьори, сценични работници. Потърсени бяха причините за решения, водещи до компромиси; призовано бе, когато се отрича нещо, да се види има ли в него частица спасяемо или не; настоя се бъдещото партийно бюро да анализира подробно противоречието — защо, от една страна, съществува производствен глад (актьорите са много, ролите малко), а, от друга, качеството на някои предлагани спектакли е незадоволително. Коя е причината: инерция на предпочитанията при разпределянето на ролите, подценяване на творческите задачи от отделни изпълнители, обезкуражаване от бездействие успоредно с умората от пренатовареност или какво още.

Digitized by Google

И отново към общото. И на двете събрания проблемите на вътрешнопартийния живот бяха анализирани обстойно. Очертаването на тяхната същност изтъкна, че това са боеспособни първични партийни организации с подчертана роля в колективите. Мястото им на политически ядра, в които критиката и самокритиката са норма на поведение на комунистите, бе защитено достойно. Определено бе посочена ролята на тези организации за възпитанието на комунистите, членуващи в тях, като първо условие за изпълнението на високата мисия на тези творчески колективи — възпитание на зрителя, непрекъснато повишаване отговорността на творците пред обществото в този процес.

Получи се твърде добре. По време на своите годишни равносметки комунистите от двете първични организации на събранията, както на сцената, бяха по-действителни, отколкото във всекидневието.

Мила ИЛИЕВА

КОГАТО НАДДЕЛЕЕ СТАРАТА БОЛКА

Тревожният факт бе налице: за първи път от много години колективът на Строителното промишлено предприятие в Благоевград не можеше да посрещне отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация с изпълнен производствен план. Наистина минусът не е голям — не са произведени строителни елементи за 32 000 лв. И все пак той бе налице. А има и друго — бракувана е продукция за 5000 лв.; поради аварии, неритмично снабдяване с материали и нарушения на трудовата дисциплина са изгубени 1244 работни дни. Ако тези цифри бяха намалени само с една трета, неизпълнението би се „стопило“ . . .

Това е единият полюс. Другият полюс, но с положителен знак, е, че средната заплата на колектива е най-висока в рамките на Строително-монтажния комбинат, без да е нарушено съотношението между обществената производителност на труда и ръста на работната заплата. Като се подчертае този факт, следва да се отбележат поне още два момента: колективът на Строителното промишлено предприятие работи при трудни условия — предимно на открити полигони, и осигурява най-висок обем печалба от тринадесетте поделения на комбината в окръга.

Как се изнесоха и как се тълкуваха тези факти на отчетно-изборното събрание?

В доклада не липсваха цифри, но те изразяваха само констатация, без да се отиде по-нататък: да се направи анализ, като се разкрият конкретната отговорност и възможният изход от това положение. Не бе достатъчно само да се отбележи: „вината като цяло бе на партийното бюро и административното ръководство, които не взеха енергични мерки за изпълнение на плана“. Защо като цяло? Въпросът е твърде сериозен, за да не се видят съставните части на тази вина, за да не се потърсят конкретните ѝ носители. Първичната партийна организация осъществява партиен контрол над дейността на административното ръководство — защо дори сега, на отчетно-изборното събрание, това уставно право не се прилага достатъчно компетентно и пълно? За неизпълнение на плана администра-

Digitized by Google

тивното, по-точно стопанското ръководство, носи своята конкретна отговорност. Няма смисъл партийното бюро, партийната организация да се нагърбват с нея. Тук трябваше да се види мястото на организацията като политически ръководител на колектива, нейната способност да поставя проблемите, настойчиво да се бори за изпълнението на взетите решения, да изисква от комунистите, включително и от комунистите на ръководна длъжност, да работят активно, да бъдат добри организатори. Трябваше да се види доколко бюрото и секретарят са помагали на организацията да се изяви като авторитетен политически ръководител. Ето за това беше нужно да се каже сега, на отчетно-изборното събрание. Другото означава да се смесват функции, да не се търси ясно и точно отговорност.

Естествено, говореше се на събранието за качеството на продукцията и за производствената дисциплина. Но данните за изгубеното работно време и бракуваните изделия можеха да бъдат още по-полезни, ако се анализираха причините, ако се откроеше мястото на комунистите, на първичната организация. За съжаление подобно нещо няма в доклада. Затова не бе случайно изказването: „Отчетният доклад не бе достатъчно критичен. Не винаги комунистите дават пример в труда, а партийното бюро не потърси отговорност от тези, които се разминават със задълженията си. Затваряме си очите пред некачествената продукция дори когато е произведена от комунисти. Затова организацията е в дълг пред себе си и пред колектива."

Трудно е да се обясни защо партийното бюро сега, на отчетно-изборното събрание, не намери за необходимо да даде макар и кратка оценка как се изпълняват приетите преди няколко месеца от организацията мероприятия за подобряване качеството на изделията. Не стана дума потърсена ли е материална отговорност от виновните за бракуваната продукция. Подминати бяха самоотлъчките, останали почти на равнището на м. г., и текучеството, което бележи тенденция на нарастване.

Очакването, че изказванията ще допълнят празнотите в отчетния доклад по отношение на качеството и трудовата дисциплина, не се оправда напълно. Двама-трима засегнаха тези въпроси, но общо, а не в конкретен план.

Вероятно тук си казаха думата традиционализмът, липсата на опит, на умение да се анализират проблемите. Но има и други причини — външни. Старата болка и на ръководството, и на колектива — неритмичното снабдяване със строително желязо, инертни материали и цимент, изхабените машини и съоръжения и недобрите социално-битови условия, дотолкова увлече повечето от изказалите се, че те говориха предимно за вината на други поделения на Строително-монтажния комбинат и забравиха да огледат себе си и своята организация. Това ме накара да прегледам материалите на отчетните събрания през миналата и по-предишната година. Оказа се, че комунистите повтаряха, даже потретваха едни и същи неща, породени от едни и същи нерешени проблеми, трансформирали се в болка. И тази болка като че ли оправдава донякъде еднопосочността на повечето изказвания. Още повече, че толкова искрено прозвучаха думите на ветераните на предприятието:

Димитър Стоицов: „Нашите другари са готови посред нощ да работят, ако се наложи, но да не са тези чести прекъсвания в снабдяването с материали от базите на Строително-монтажния комбинат".

Костадин Тенекеджиев: „Ние имаме работяги, дай им само материали и ги гледай какво правят. Затова вземат хубави пари и окото им не гледа към чужди страни за печалбарство".

Повече от ясно е, че стопанското и партийното ръководство на Строително-монтажния комбинат са в дълг към колектива на Строителното промишлено предприятие. Време е да се ускори решаването на старите проблеми: да се обнови мате-

Digitized by Google

риално-техническата база, да се подобрят социално-битовите условия на труд, защото се пречи на колектива да изпълнява добре своята основна, трудовата си функция. И представителят на този колектив в партията — първичната партийна организация — се върти години вече в спрягането на едни и същи въпроси, без да предизвика радикални промени. Констатациите, критичните бележки, предложенията на комунистите остават в протоколите.

На събранието прозвуча и друга болка — съставът на първичната организация застарява. През последните две години е приет само по един член. Тази година дори това няма да стане, въпреки че отдавна е направено предложение в общинския комитет на партията. Отговорът е да се чака. В същото време важни производствени звена са без партийно ядро, а в предприятието работят при трудни условия надеждни производственици, инженери и техници. Какъв е изводът? Въпросът за регулирането на членския състав не може и не бива да се решава изкуствено. Основното, главното съображение трябва да бъдат не някакви абстрактни цифри в съзнанието на някои работници от по-горестоящия ръководен орган, а реалните потребности на първичната организация, формирането на такива партийни ядра, които да са в състояние да осигуряват действено партийно влияние.

По-нататъшното издигане на ръководната роля на първичната партийна организация в Строителното промишлено предприятие — Благоевград зависи както от нейния количествен и качествен състав, така и от обогатяването на формите и средствата на работа. И на първо място, нужно е да се повишава отговорността на комунистите в живота на колектива, да се прилага действен партиен контрол.

Славчо ВОДЕНИЧАРОВ

АКТИВНАТА ПОЗИЦИЯ НА КОМУНИСТА

С ГРИЖА И ВЗИСКАТЕЛНОСТ

Въпросът за активната позиция на комуниста винаги е бил актуален и е стоял на централно място в работата на партията от нейното създаване до настоящия момент. Разликата според мен е тази, че на всеки етап от своето развитие партията предявява пред отделния комунист съответните претенции за активна позиция, които са продиктувани от задачите, които тя си поставя като цяло. Така например преди 9. IX. 1944 г. те са едни, след победата на социалистическата революция се променят, а в настоящия момент са съвсем други. Но най-важното, както ни съветва Ленин, е да помним, че сме се посветили на велико дело и ще го изпълним само ако му отдадем всичките си сили и време.

В настоящия момент, за да се повишава активната позиция на комуниста, безспорно трябва да се работи за повишаване на политическа

Digitized by Google

та зрелост, издигане на по-високо ниво общата и специалната култура и утвърждаване на комунистически добродетели. В подкрепа на тези мисли са и фактите, които се наблюдават в нашата първична партийна организация. Така например тези комунисти, които се съобразяват с уставните постановки, заемат активна позиция. В същото време някои стари, верни и изпитани кадри на партията, които на съответния етап от нашето развитие са заемали активна позиция, но по-късно, като занемаряват грижите за своята обща и специална подготовка, започват чувствително да изостават спрямо подготовката на младите комунисти, а в отделни случаи и от членове на колектива и по този начин от авангарда се отзовават в края на редиците.

Ето защо както първичните партийни организации, така и отделният комунист трябва да се съобразяват с времето и да крачат с него.

Много често съм за себе си по повод изготвянето както на материали за заседания и събрания, а така също и за подготовката на материалите за годишните отчетно-изборни събрания съм си задавал въпроса, как най-точно и вярно да отмервам и посочвам както активните, така и пасивните комунисти.

Познавам комунисти, които са много активни на заседанията и събранията. Критикуват, правят си самокритика, предлагат, а когато започне изпълнението на взетите решения, много трудно ги реализират. В същото време имаме комунисти, които на пръв поглед биха ни подвели да ги зачислим към пасивните, тъй като на събранията мълчат, а при реализацията на решенията работят последователно и настойчиво до крайното изпълнение. Изводът, който сме си направили за нас, е: така да устроим работата на партийните бюра и първичните партийни организации, че да съдействуваме за съчетаване у комунистите положителните качества на посочените по-горе две категории.

В какво според мен се изразява активната позиция на комуниста: преди всичко комунистът трябва да притежава необходимата политическа зрелост и да бъде с добра обща и специална подготовка, да бъде инициативен и непримирим към слабостите и недостатъците, да има високо чувство за отговорност; да поставя на първо място обществените и на второ място личните интереси; да служи за пример в трудовата и обществената дейност, а така също в семейството и в квартала. Да съдействува за възпитание на младото поколение — утрешна наша смяна. Независимо какъв пост заема, да работи за укрепване връзките на партията с народа.

Или, с две думи казано, да се стреми да изпълнява последователно член 2 от Устава на БКП.

В своята близо 12-годишна практика като организационен работник съм се убедил, че са големи ролята и отговорността на партийното бюро и първичната партийна организация за поддържане на високо ниво активната позиция на комуниста. От това доколко те са непримирими към слабостите и пропуските и доколко са взискателни зависи и отговорността на комуниста за формиране на своя позиция с високи политически и нравствени качества. В подкрепа на тези мисли ще се позова и на някои примери от нашата дейност.

По време на подмяната на партийните членски книжки, а по-късно през времето на прегледа по повишаване боеспособността на първичните партийни организации почти всички номенклатурни кадри се ослушваха и оглеждаха какви ще бъдат критериите, с които ще бъдат оценявани и как ще подходи партийното бюро към отделния комунист.

Отначало някои комунисти, в това число най-вече тези, които заемат ръководни постове, считаха, че както партийното бюро, така и първичните партийни организации по различни съображения ще проявяват снизхождение по отделни страни от тяхната дейност и ще премълчават някои слабости и пропуски.

Digitized by Google

Но сметката им излезе крива.

Още при изготвянето на първите оценки партийното бюро, без да игнорира положителните качества на комунистите, отдели по-голямо внимание на допуснатите слабости и за най-голяма изненада на оценяваните комунисти, които очакваха, че лесно и бързо ще им се приемат оценките, излязоха от заседанието с почервенели уши. Много внимателно, точно и принципно им бе казано какво още не им достига.

Този дух бе пренесен и на събранието на първичната партийна организация. И днес си спомням думите на комуниста Христо Стайков, който започна своето изказване така: „Другари, то се е видяло, че с мълчание няма да стане работата и че ако днес аз не стана и не кажа на своя другар неговите слабости, той утре ще премълчи моите и по този начин няма да ми помогне; с мълчанието си бих му направил „мечешка услуга", ето защо аз имам следните бележки и препоръки към неговата дейност . . ."

За повишаване активната позиция на комуниста в завода по време на прегледа за повишаване боеспособността на първичната партийна организация много полезна се оказа формата на самоотчетите, която бе използвана от партийното бюро. Мотивът за това бе обстоятелството, че непосредствено след подмяната на партийните документи се почувствуваха спадане на активността на комунистите и едно успокояване. За целта разработихме методически указания и график на самоотчетите, започнахме с ръководството — от директора, зам.-директорите, началниците на цехове, началниците на отдели и т. н.

Предвид на това, че нашата първична партийна организация наброява над 100 комунисти самоотчетите на номенклатурните кадри на първичната партийна организация се обсъждаха в партийното бюро и се утвърждаваха на събрание на организацията. Останалите комунисти се отчитаха в партийните групи, а оценките им се утвърждаваха в партийното бюро.

В резултат на извършената работа и най-вече на поставените допълнителни партийни поръчения както през втория етап, така и през заключителния трети етап на прегледа партийното бюро съумя да поддържа на сравнително добро ниво активността на комунистите. В подкрепа на тези мисли са фактите, че независимо от многото трудности от обективен и от субективен характер, които са постоянен спътник в нашата ремонтна дейност, предсрочно бе изпълнен планът за социално-икономическото развитие по всички качествени и натурални показатели. Успешно се изпълнява и планът за първите четири месеца на 1983 г. Нещо повече, през последните няколко години в завода се зародиха много интересни инициативи като инициативата на комсомолците за сформирането на бригада „Дванадесети конгрес", която по време на конгреса извън работно време ремонтира 12 автомобила и със средствата бе обзаведен диско-клуб.

Инициативата на комуниста П. Пенев за внедряване на технически решения с ефект, равен на годишната му работна заплата, получи висока оценка от общинския комитет на БКП и бе подкрепена от стотици инженерно-технически кадри както от завода, така и от общината и окръга.

Пак първи комунистите, подкрепени от трудовия колектив, откликнаха на призива на общинския комитет на БКП и с икономисани и възстановени резервни части предадоха на Боляровската община един автомобил Шкода „Мадара", чийто гаранционен срок е поет до следващия ремонт, и тази помощ бе направена от сърце за по-спорното социално-икономическо възраждане на този край от Странджа.

Висока оценка получиха четирите комплексни бригади „Ю. Гагарин", „Я. Кирчев", „В. Карагьозов" и „П. Пенев", които в навечерието на 1983 г. осиновиха три деца от дома за сираци „Минко Минков". За-

Digitized by Google

купиха им новогодишни подаръци със средства на бригадите и поеха шефство да се грижат за тях до завършване на образованието им и реализацията им в завода. Също така предвиждат през лятната ваканция да ги назначават на работа в бригадите и да получават по една заплата, а на тези, които имат желание да следват, издръжката им се поема съвместно със заводското ръководство.

Всичко това красноречиво говори за нарастване активната позиция на комунистите и зараждането на комунистически добродетели у колектива.

Можем определено да заявим, че в първичната партийна организация са създадени нормални условия, за да може свободно всеки комунист да изкаже своето мнение, да обоснове и защити своята позиция, да дискутира по обсъждания проблем. Да критикува, без да се съобразява с поста на критикувания, но всичко това е до момента, докато се вземе решението. След това независимо от личното мнение се изпълнява решението на организацията. Досега не е имало случаи някой комунист да се оправдава, че не е изпълнил дадено решение под предлог, че е бил на друго мнение.

Друг е въпросът, че в моята практика като организационен работник съм влизал в конфликт с безпринципна позиция на отделни комунисти, било то редови или на по-висок пост, но винаги съм се чувствувал уверен, че както партийното бюро, така и болшинството от първичните партийни организации ще ме подкрепят. Какво рискува в този случай комунистът или респективно аз?

Щом човек е на верни позиции, правдата ще възтържествува рано или късно. Вярно е, че не обичам да изпадам в такова положение, но едно е желанието, друго е действителността. За да не бъда голословен, ще си послужа с няколко примера. Работих с един отговорен стопански ръководител, който винаги се съгласяваше с партийния комитет, а след това си вършеше каквото си знае. Нещо повече, той бе събрал за мен и своя заместник толкова много неверен материал, че беше вече уверен, че най-после ще се отърве от мен и от своя неудобен заместник и потърси помощта на общинския партиен комитет.

Но сметката му излезе крива. Другарите от комитета разбраха истината и не ние, а той се раздели с колектива.

Спомням си и друг подобен случай. Младеж, притежаващ добри политически, делови и морално-волеви качества, по предложение на партийната група бе приет за член на партията. В продължение на две години работеше много активно, но разривът дойде в момент, когато той пожела да напусне завода. Тъй като мотивите му не бяха убедителни, не получи разрешение. Тогава той се опита с ходатайство, с други неприсъщи за комуниста постъпки. Това наложи да се проведе втори разговор с него и внимателно да бъде убеден, а не обиден, че не е на правилни позиции. Не зная колко сме го убедили, но в момента той работи така, както работеше първоначално.

Лично мое мнение е, че не можем да говорим за увеличаване броя на комунистите, чиято позиция е в така наречената „златна среда", или позиция на равнодушие, на нетърпимост към отрицателните факти и явления.

За съжаление все още се срещат подобни комунисти, но още по-вярно е, че партийните органи и организации недостатъчно анализират причините, които водят до това състояние. Тези мисли ме отвеждат към случай при нас. В една партийна организация, съставна на заводската организация, много от комунистите се критикуваха, че не вземат отношение както на събранията, така и към отрицателните явления и факти.

В партийното бюро решихме да проведем събрание по въпроса за трудовата дисциплина. За разлика от традиционния начин на провеж-

Digitized by Google

дане вместо в клуба събранието се проведе в зала с маса. За председател на събранието избрахме човек от така наречените „пасивни" комунисти. След оценката, която изнесе партийният секретар, той предостави думата на всеки от партийната организация. За наша най-голяма радост този експеримент се оказа полезен. Тези, които критикувахме, че години наред не вземат отношение и проявяват пасивност и равнодушие, със своите изказвания ни подсказаха какво ги е довело до това състояние и нещо повече — направиха много ценни предложения.

Искам да споделя и това, че за да активизираме повече личната позиция на комунистите, трябва да се издига на още по-високо ниво работата на партийното бюро, като се търсят нови методи, форми и средства. Да се създава такава творческа обстановка, при която комунистът да чувствува, че наистина е създадено поле за изява, да не се страхува, че ще бъде преследван и в същото време постоянно да чувствува контрола и отговорността, която ще му бъде потърсена за всяка негова неправилна постъпка или бездействие.

Феодор ЧУРУСИНОВ
секретар на първична партийна организация
при авторемонтния завод „Г. Калчев" — Ямбол

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

ВАЖЕН ПАРТИЕН ОРГАН

В столицата освен градската, седемте районни контролно-ревизионни и петте районни комисии има и голям брой ревизионни комисии в заводски, учрежденски, вузовски и академични партийни организации. Градската контролно-ревизионна комисия на партията отделя особено внимание за издигане ролята на последните като политически органи на партията.

КАКВО БЕ ИЗВЪРШЕНО?

През втората половина на 1981 година съвместно с районните контролно-ревизионни комисии проверихме дейността на ревизионните комисии. Целта беше да се окаже методическа помощ, като се обобщи положителният опит, да се разкрият пропуските и да се съдействува за подобряване на цялостната им дейност. Периодът на проверката съвпадна с прегледа на първичните партийни организации. Това даде възможност, като участвуваме в посоченото мероприятие, да видим какво отражение дават извършените проверки от ревизионните комисии на деловодната, финансовата и други дейности. В продължение на няколко месеца работни групи на нашата комисия се срещнаха с ревизионните комисии, като проучваха цялостната им работа. Стремяхме се да разкрием ефективността от техните проверки.

Прегледът показа, че повечето ревизионни комисии водят редовен организационен живот. Те извършват годишно по няколко проверки в първичните партийни организации по деловодната и финансовата им отчетност. Отделни комисии обаче имат анемичен живот, а други не могат да преодолеят счетоводно-финансовия подход в своята работа.

След приключването на прегледа имахме срещи с районните контролно-ревизионни комисии, с председателите на ревизионните комисии и завеждащите отдел „Организационен" на районните комитети на БКП. Там споделихме нашите констатации, направихме конкретни препоръки за подобряване дейността на проверяваните комисии. Предоставихме те самостоятелно да направят изводи за бъдещата си работа.

Резултатите обобщихме и обсъдихме на свой пленум. На него присъствуваха и председателите на ревизионните комисии от по-

Digitized by Google

големите заводи, учреждения и институти, секретарите на районните комитети на БКП, завеждащите отдели и всички сътрудници на отдел „Организационен" на градския комитет на БКП. В доклада направихме критичен анализ на собствената си дейност в помощ на ревизионните комисии, набелязахме практически мерки за подобряване методическото ни ръководство и повишаване отговорността ни за състоянието на тези органи. С това работата не приключи. След известно време извършихме допълнителни проверки. Те показаха, че в живота на ревизионните комисии настъпват положителни изменения.

КАКВИ СА ТЕ?

По-добре се планира и организира работата им. Широко се прилагат тематичните проверки съобразно тяхната компетентност. Сега по-активно е участието на всички техни членове в осъществяването на задачите, като са привлечени и други сътрудници. Така работят комисиите в Министерството на транспорта, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Медицинската академия, завод „Витоша", „Енергопроект", железопътния завод „Г. Димитров", завод „Климент Ворошилов", „Булгарплод", комбинат „Българска коприна", Института по електрокари и мотокари, квартал „Иван Асен" и др. Комисията в Централния кооперативен съюз в плана си записва основните задачи на своята дейност, заседанията си, проверките, които ще извърши, и разпределението на членовете ѝ по първични партийни организации. Председателят на комисията присъствува на заседанията на комитета, а секретарят на партийния комитет често участвува в съвещанията на комисията. Всекидневна е връзката между двамата. Това позволява те да са в течение на проблемите, които решават двата органа. В своята дейност ревизионната комисия е излязла извън рамките на чисто деловодната и финансовата отчетност и съобразно своята компетентност сама или заедно с партийния комитет проверява широк кръг въпроси от работата на първичните организации. За 1983 г. тя е планирала по този начин да извърши десет комплексни и три тематични проверки. Комплексните проверки се извършват съвместно с партийния комитет, като всяка от тях в зависимост от спецификата на партийната организация има допълнителна тема. В отдел „Планово-икономически" тя е по планирането на капиталните вложения, в контролните звена — по качеството на производството, в централното управление — по трудовата дисциплина и пр. Проверките се извършват по предварително разработен въпросник. Резултатите от тях се обобщават в комисията. След това се внасят за сведение в учрежденския комитет на БКП, който взема отношение по работата на организациите.

Сега дейността на ревизионните комисии има по-конкретен и целенасочен характер. Стремежът е, когато се проверяват плановете, протоколите, решенията и други документи на партийните организации, да се вниква в съдържанието на партийната работа. Заедно с партийните комитети комисиите в завод „Ворошилов", в Министерството на народната просвета, Министерството на строителството и архитектурата, хладилния завод „Антон Иванов", Комитета за наука и технически прогрес, Софийски телефонни и телеграфни станции и други се интересуват стоят ли на вниманието на организациите проблеми като: интензификацията на производството, внедряването на икономическия подход и неговия механизъм, трудовата и партийната дисциплина и др.

Увеличиха се проверките в партийните организации по възлови въпроси. Това е характерно за ревизионните комисии в заводите „Г. Димитров", „Електроника", „Г. Костов", „Средец" и др. Комисията в железопътния завод „Г. Димитров" съвместно с партийния комитет извърши проверка по внедряването на бригадната организация на труда и стопанската сметка. Особено внимание тя обърна какви партийно-политически мероприятия се провеждат в трудовите колективи от страна на партийните органи, организации и групи и стопанските ръководства по цехове, какви трудности се срещат при изграждането на бригадите. В много цехове бяха установени редица слабости. Материалите от проверката бяха обсъдени в заводския партиен комитет, като след това той разгледа работата на партийните организации в два цеха, набеляза конкретни мерки и прие на строг отчет тяхното изпълнение. Резултатите не закъсняха. Сега в завода в основните и спомагателните цехове почти напълно е въведена бригадната организация на труда и стопанската сметка.

Ревизионната комисия в завода заедно с тази за народен контрол провериха състоянието на трудовата дисциплина във всички цехове. Особено внимание бе обърнато на партийно-политическите мерки, които вземат партийните организации и групи и административните ръководства. Констатациите също бяха обсъдени от заводския комитет на БКП, който прие мерки за отстраняване на слабостите.

Подобрената организация, активност и целенасоченост в работата на партийните комитети и ревизионните комисии на БКП в столицата доведоха до повишаване на ефективността от дейността им. През 1981 и началото на 1982 г. проблемите на качеството, дисциплината и производителността на труда бяха обсъждани едва в 50 на сто от партийните комитети и бюра и 30 на сто в събранията на първичните партийни организации. В резултат на проверките, които се извършват от ревизионните комисии, и мерките, които се вземат от партийните комитети, през втората половина на 1982 г. картината се измени. Данните показват, че над 80 на сто от партийните бюра и 60 на сто от партийните организации на свои заседания и събрания са разгледали въпроси, които са свързани с технологичната, трудовата и финансовата дисциплина, с качеството на продукцията и производител-

Digitized by Google

ността на труда. Изводът е един — щом проверките са целенасочени, своевременни и конкретни, нараства и ефективността от тях.

Всичко това подсказва необходимостта, когато проверяваме, да насочваме вниманието си не само има ли план, протокол от събранието, взето ли е решение, а съвместно с партийните комитети да вникваме по-дълбоко в съдържанието на вътрешнопартийния живот. Този подход произтича от потребността да нараства активността на всяка първична партийна организация, да се укрепва непрекъснато партийната, държавната и трудовата дисциплина, да се повишава качеството и производителността на труда. За столицата тези проблеми имат голямо значение не само за това, че тук са министерствата и централните ведомства, но и факта, че в София се реализира голям дял от националния доход и валутната програма на страната. Има още много какво да се прави в това отношение. Независимо от предприетите мерки и сега са значителни самоотлъчките, отсъствията по различни причини, неуплътняването на работното време, непълното натоварване на скъпо струващо оборудване, разпиляването на материали, енергия и суровини. Фактът, че 18 на сто от наложените партийни наказания в София са по мотиви за нарушаване на трудовата дисциплина, показва, че взетите мерки са недостатъчни.

Определено може да се изтъкне, че в резултат на повишената активност от страна и на ревизионните комисии сега партийните организации отделят по-голямо внимание на работата с онези партийни членове, в това число и ръководители, които допускат да се нарушават финансовата дисциплина, социалистическата законност и партийният морал.

Цялата наша дейност за издигане ролята на ревизионните комисии като действен политически фактор е насочена към повишаване авангардната роля на столичната партийна организация, към издигане равнището на нейната организационно-политическа и идейновъзпитателна работа на висотата на изискванията на XII конгрес на БКП и речите на др. Тодор Живков след конгреса.

Александър БОГДАНОВ
председател на градската контролно-ревизионна комисия на БКП — София

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ОБНОВЛЕНИЕТО

Трудно е да се синтезира в няколко реда всичко „ново" напоследък в завода за съобщителна техника „Георги Димитров" в Благоевград. Че обновлението е започнало след XII партиен конгрес е безспорно. Но има и друго — традицията на този млад колектив да се вглежда дълбоко, откровено и критично в себе си — и там да търси неразгърнали се възможности, недовидени резерви, неотстранени слабости. И не само да ги открива, но и да ги подчинява на задачите, свързани със социално-икономическата стратегия на партията в окръга — при това по свой начин, със свои форми, отговарящи най-добре на характера на производството и качествата на трудовия потенциал.

Обобщен израз на обновлението е инициативата „Съвременното равнище на производството и бита — дело на колектива". Тя е делови

Digitized by Google

отговор на теоретичната постановка, разработена от др. Тодор Живков за издигане на ролята на колектива като стопанин на социалистическата собственост. И още — доказателство за резултатността от приложението на новите практически подходи в работата.

Според самите инициатори осигуряването на съвременни технико-икономически параметри на продукцията не означава само изпълнение на предвидените организационни, технологически и технически мерки. То изисква още непрекъснато повишаване на образованието и квалификацията на кадрите, подобряване на условията на труд и бит, развитие на демократизма, самоуправлението в малките производствени единици, утвърждаване на добродетелите на социалистическата личност. Всеобща е убедеността, че комплексното решаване на тези проблеми е възможно само с активното участие на целия колектив, при пълно творческо разгръщане на професионалните и интелектуалните възможности на всеки работник и специалист. Защото става дума за реализация на колектива като стопанин, който се грижи не само за опазването, но преди всичко за най-ефективното използване на всички материално-технически и трудови ресурси, за развитието и усъвършенстването на производствената и социално-битовата база с участието и личния принос на всеки член на колектива.

В подкрепа на този извод ще прибавим още, че инициативата осигурява заинтересованост от постоянно следене на новостите в съвременната съобщителна техника, стимулира внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, допринася за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и разширяване възможностите на колектива да решава социалните си проблеми със собствени сили. Самата организация и ръководството на инициативата най-добре очертават

ПОДХОДА НА ИНИЦИАТОРИТЕ

за цялостното ѝ осъществяване. Активната страна в този процес са стопанското ръководство и профорганизацията, респективно стопанският комитет и профкомитетът, направляващи и контролирани от заводския партиен комитет.

Инициативата е поставена върху икономическа основа. При разработването на инженерните проекти и насрещните планове се проучва равнището на съвременното производство на съобщителната техника, както и условията на труд и бит. На тази основа се анализира съществуващото ниво и се определят пътищата и формите за участието на колектива в постигането на по-високите цели.

А че целите са в посока нагоре красноречиво говорят цифрите в плана на завода за петилетката. Освен значителния растеж на качествените показатели расте и степента на механизация, автоматизация и електронизация на производствените и управленческите процеси. Мероприятията в раздела за научно-техническото развитие на завода до 1985 година са конкретни и е изчислен очакваният резултат. Струва си да цитираме някои от тях: 82 на сто обновяване на продукцията; 60 на сто обновяване и модернизиране на технологичните процеси; намаляване на относителния дял на ръчния труд с 27 на сто; достигане равнището на качеството с оценка „1“ за 96 на сто от продукцията, намаляване на шума с 10 децибела и оздравяване на работната среда в цеховете; реализиране над 500 хил. лв. икономически ефект от рационализаторска дейност.

Насрещният план е напрегнат, но реален, защото колективът на завода е използвал всички свои права на стопанин, за да реализира в него своите интереси и интересите на обществото.

Digitized by Google

Ярка проява на новата социална роля на този колектив е активното участие на работниците и специалистите в производствено-стопанския и обществения живот на завода със свои предложения. При това не кампанийно, само по време на съставянето на насрещния план, а системно, всекидневно. Тук се използват всички форми за набиране на предложенията: протоколите от производствени съвещания, от отчетно-изборни събрания и конференции и от заседания на колективните органи за управление; специалните дневници за мнения и предложения; отговорите от анкети, допитванията и индивидуалните разговори с хората.

Създадена е стройна организация за ежемесечно обобщаване, обсъждане и внедряване на работническите предложения. Всяко от тях преминава през бригадната комисия и профсъюзното ръководство на звеното, за да стигне до заводската комисия. Осъществяваният контрол от долу до горе гарантира съдбата на всяко рационално мнение и предложение. Помислено е и за стимулирането на авторите, като са използвани големите възможности на новия икономически механизъм.

С други думи, насрещният план тук е отворена динамична система, изразяваща правата и задълженията на стопаните на производството. Само такъв план може да се превърне в гаранция за социалната осигуреност на колектива. И действително един поглед върху социалната програма на завода е достатъчен, за да се убедим, че

ВСЕОТДАЙНИЯТ ТРУД СЕ ОТПЛАЩА НА ДОБРИТЕ СТОПАНИ

Програмата обхваща насъщните потребности на колектива. Една част от жилищните нужди се заводоляват от окръжния народен съвет, но повечето — със собствени сили и средства, съгласно обещанието, прието на IX конгрес на профсъюзите. Непрекъснато се разширява базата за отдиха на работниците и служещите на море и в планината, използвани са и възможностите за почивка и екскурзионно летуване у нас и в някои социалистически страни. За подобряване на здравеопазването колективът участвува със средства и доброволен труд в изграждането на работническата поликлиника в промишлената зона по договор с останалите предприятия. За подобряване на общественото хранене са предвидени мерки не само за реконструкция и модернизация на съществуващата столова база, но и за широко развитие на системата за самозадоволяване. Голямо внимание е отделено на услугите. Например в инструменталния участък по заявка се извършват следните услуги: електротехнически, заварочни, стругаро-пресови, бояджийски, разкроечни и галванопокритие. В завода вече има търговски магазин, сладкарница, фризьорски салон. Но за да има и супермаркет в промишлената зона, пак с доброволния си труд помага целият колектив.

Но може би най-ценното е, че в хората все повече се утвърждава съзнанието, че за да се живее по-добре, е необходимо да се работи по-рентабилно и висококачествено, да се реализира по-голяма печалба и се натрупват повече социални фондове. Защото цялото социално развитие на трудовия колектив е поставено в зависимост от икономическата ефективност на производството. И тъкмо този принцип разкрива на практика неизчерпаемите възможности на стопаните на предприятието не само да решават със свои средства и сили социалните си проблеми, но и да стопанисват ревниво сътвореното. Затова още в началото на годината всички бригади сключиха договори със стопанското ръководство за създаване, обогатяване и поддържане на производствената и социално-битовата база с доброволен труд.

Подетата инициатива разшири възможностите на профсъюзната организация да засили творческото участие на колектива в усъвършен-

Digitized by Google

ствуването на организационните и особено на икономическите и социалните елементи на управление на производствения процес. Превърна я в

ОБЩЕСТВЕН ГАРАНТ ЗА СОЦИАЛИСТИЧЕСКО СТОПАНИСВАНЕ

Социалната значимост на тази роля на профорганизацията се определя от новите отговорни функции на колектива-стопанин. Сега тя по-умело и чрез конкретни форми и средства намира своето място в цялостното приложение на новия икономически подход и механизъм, в създаването, прилагането и контрола на трудовото законодателство. По-ясна е разяснителната, организаторската и възпитателната работа на профкомитета и профсъюзния актив за осмисляне от всеки член на колектива на новата роля, на правата и отговорностите му като стопанин на социалистическата собственост.

Все по-често в работата на бригадните събрания се усеща присъствието на профсъюзната организация — подготовката, в широкото популяризиране на положителните резултати, в своевременната и безкомпромисна реакция срещу онези, които пилеят и похабяват социалистическата собственост. Защото тя все по-осезателно започва да чувствува своята отговорност за работата на колективния орган на управление.

Профсъюзната организация в завода вече е действен партньор при съставянето на насрещните планове, в утвърждаването на бригадната организация, съчетана със стопанската сметка. Тя е главният организатор на социалистическото съревнование за творческо изпълнение на насрещния план. Тя е инициаторът за разгръщането на професионалните и интелектуалните възможности на всеки работник и специалист чрез личните и колективните творчески планове.

За жизнеността и практическия ефект от инициативата, а също и за проблемите, които все още съществуват, нека чуем и мнението на хората от завода.

Атанас Цветанов, секретар на заводския партиен комитет: — Почти половин година едновременно с разпространяването на инициативата, за да я поставим на икономическа основа, ние внасяхме и корекции, за да я усъвършенствуваме. Промените се наложиха от новите изисквания и задачи и главно от решението на Секретарията на ЦК на БКП за свикване на Националната партийна конференция по проблемите на качеството. Издигнахме качеството на труда и продукцията в основен показател и критерий за оценка на личния принос и този на колектива. Стремяхме се да решаваме въпросите не само по административен път, а главно чрез засилване правата на колектива в управлението на производството и повишаване на отговорността му за резултатите от труда.

Кирилка Шопова, секретарка на заводския профкомитет: — Още с определянето на задачите на колектива за практическо приложение на инициативата ние си поставихме за цел да намерим новото място на профорганизацията като обществен гарант за ускорено развитие по интензивен път. Поставихме на съревнователна основа и дейността на инженерно-техническите кадри за намаляване на ръчния, физическия, тежкия и непривлекателен труд, за подобряване на условията и техническата безопасност на труда, за икономията на енергия и гориво. По този начин решихме проблема с формализма в съревнованието сред тези кадри.

Работническите предложения станаха условие за класиране на бригадите и цеховете в съревнованието. Много от тези предложения допринасят да се актуализира насрещният план в процеса на изпълнението му, да се рационализира производството. А преди предложения имахме само в началото на годината — при съставянето на плана и на годишните събрания.

Digitized by Google

Емилия Кьосева, ръководителка на бригада, председателка на клуба на челниците в завода: — Повишените права, но и отговорности, които имаме като стопани, дават възможност на бригадата ни да се развива като самоуправляваща се единица. Ето и конкретен пример. На бригадно събрание ние преценихме, че планът ни е под нашите възможности. Разчитайки на вътрешните резерви, помолихме ръководството да ни завишат показателите. А резервите ни са подобряването на качеството на продукцията, на дисциплината — трудова и технологична, на квалификацията и образованието и на социалнопсихическия климат в колектива. Разбира се, ние не бихме осъществили цялостно функцията си на стопанин, ако всеки в бригадата не осъзнае много по-голямата отговорност. Затова в промяната на съзнанието, а оттук и на поведението на хората в колектива ни, бригадното и профсъюзното ръководство считат за своя първостепенна задача.

Райна Георгиева, плановичка в сектор „Социално развитие на трудовия колектив": — Съвместно с профорганизацията не само търсим пътищата за решаване социалните въпроси, но и изучаваме интересите и нуждите на колектива. Редицата придобивки напоследък и отзивите на хората са доказателство, че сме на верен път. Но основното е, че колективът разбира своята нова роля в решаването на социалните си потребности.

Своевременното коригиране на слабостите. Това е условието за изпълнението на основната задача на колектива — заводът да достигне производство на съвременно равнище, а инициаторите да се превърнат в действителни стопани на своето предприятие. И това е във възможностите на колектива, който знае силите и резервите си и не престава да се вглежда в себе си

Пенка СТОЯНОВА

ФАКТОР ЗА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА

С новите теоретични разработки и практически подходи, развити в докладите, речите и изказванията на др. Тодор Живков след XII конгрес, масовото изучаване, разпространяване и внедряване на челния опит се изведе като важна политическа, икономическа и социална задача. В тази насока партийните, профсъюзните и стопанските ръководства в транспорта извършват значителна работа по определяне на неговите цели и съдържание. Свързват по-тясно внедряването му с практическите нужди в поделенията и звената, с решаването на най-належащите задачи в отрасъла.

Сега може да се каже, че непрекъснато се усъвършенствува системата за ръководство и управление на дейността по челния опит в отрасъла. На всички равнища — министерство, стопанска организация, инженерно-внедрителска организация, предприятие, поделение — са сформирани звена за неговото изучаване и внедряване. С тяхното компетентно участие се внася единство по методическото и оперативното ръководство, по-добре се конкретизират функциите и задачите на отделните органи и организации.

Поради комплексния характер на проблемите в съветите по челния опит към стопанските организации са включени специалисти от

Digitized by Google

техническите, технологическите и икономическите служби, както и представители на партийните, профсъюзните и комсомолските ръководства, на научно-техническите дружества, на инженерно-внедрителските организации. В по-големите предприятия, заводи и комбинати в специализираните звена по челния опит и съревнованието участвуват орденоносци, рационализатори и изобретатели.

Много са положителните примери за добра работа на съветите по социалистическото съревнование и челния опит като стопанската организация „Автомобилен транспорт", параходство „Българско речно плаване" — Русе и стопанската дирекция „Градски транспорт" в столицата, в Автокомбината — Пловдив... И в стопанска организация „Воден транспорт" тази дейност е поставена на научнообоснована нормативна основа. А в железопътния завод „Г. Димитров" на обществени начала е изграден научно-производствен комплекс със задача да интелектуализира и повсеместно да интензифицира цялостната дейност.

Важен момент в целокупната дейност на партийните органи и организации е утвърждаването на **планово начало в дейността по челния опит.** Предпланов документ за конкретизиране на задачите в насрещните планове е комплексната програма на Министерството на транспорта за осмата петилетка. Тя е изградена на принципа от долу на горе и позволява в нея да бъдат включени най-важните и актуални на този етап методи и постижения, допринасящи за съставянето на високоефективни насрещни планове, за непрекъснато разкриване на резерви.

В насрещните планове на всяка стопанска организация, поделение и звено сега има раздели с конкретни мероприятия за внедряване на съветския челен опит. Определящото и водещото в оценката на ефективността на тази дейност е не колко и какви програми, мероприятия и решения са разработени и приети, а какъв икономически и социален ефект е постигнат. Затова стремежът е той да се превръща в неразделна част от личните и колективните творчески планове, от инженерните проекти и насрещните планове, за да стане ежедневие и масова практика.

Все по-нарастващи в това отношение са ролята, мястото и приносът на инженерно-внедрителските организации. Изискването на партийните комитети и организации е те да се превръщат в центрове за ускорено внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес, за повишаване на качеството. Затова с тяхно участие транспортната дейност вече е преустроена на основата на програмно-целевия и мултипликационен подход. По новому се насочват капиталните вложения, като близо 90 на сто от тях са предвидени за внедряването на авангардни научно-технически разработки в стратегическите направления. Извършено е преустройство на инженерно-внедрителската дейност, съкращава се цикълът изследване—внедряване.

Откроява се дейността на Института по експлоатация на автомобилния транспорт, който в сътрудничество със сродни научноизследователски институти в Москва съумя бързо до внедри опита по възстановяването на автомобилни гуми и резервни части. Да разработи и внедри проекти на типови съвременни транспортно-манипулационни технологии за превозване на селскостопански и промишлени товари, да внедри комплексна система за управление качеството на ремонта на автомобилите.

Голям е делът на специалистите от Института по воден транспорт във Варна. На базата на съветския опит и постиженията на други европейски морски държави те разработиха научнообоснована система за непрекъснато техническо обслужване на корабите. В тази посока на усъвършенствуване стила и методите на работа на всички равнища на управление е засилено и държавно-общественото нача-

Digitized by Google

ло в ръководството и управлението на челния опит, за свързване на научно-техническия прогрес с интензификацията на транспорта.

Редовна практика в работата на партийните комитети са съвместните пленарни заседания, научно-практическите конференции, симпозиумите, школите, семинарите... С трайни следи са например научно-практическите конференции с участието на съветски специалисти по усъвършенствуване на технологическите процеси във ферибоотния комплекс Варна—Иличовск. Обсъдени са: прогресивните методи и технологии при строителството на нови железопътни линии; опитът на знатния съветски докер и бригадир Анатолий Барановски; пестеливото изразходване на течните горива в системата на автомобилния транспорт; бригадната организация на труда; резервите за снижение на себестойността.

Широко развитие през последните години получиха рационализаторското и изобретателското движение. Икономическият годишен ефект е близо 30 млн. лева. Показателен е фактът, че голяма част от рационализаторите са работници и инженерно-технически кадри, заети непосредствено в производствената и транспортно-експлоатационната дейност. Все по-ефективно се използва съветската практика за открито разглеждане на предложенията. През 1983 година те станаха основа за насрещните планове в бригадите. Съдържанието им е изпълнено с повсеместното внедряване на челни методи и съвременни ефективни технологии, на нови технически решения и системи за организация и управление на производството.

Нараства и младежкият дял при широкото разпространяване на челния съветски и наш опит. Със своята активност в движението за техническо и научно творчество комсомолците от депата, заводите, строителните участъци, параходствата и останалите обекти допринасят за непрекъснато разрастване на рационализаторската и изобретателската дейност. Става редовна практика сключването на преки договори между младежки колективи и стопански ръководства за ускорено внедряване на най-добрите разработки, класирали се по време на ежегодните прегледи.

Като сполучлива и ефективна форма за по-широко въвличане и активизиране на колективите от транспорта при решаването на най-важните и актуални проблеми на качеството и интензификацията се явяват утвърдилите се **държавно-обществени прегледи.** По време на последния, протекъл под девиза „Ускореното внедряване на научно-техническите постижения и челния опит — ударен фронт за повсеместна интензификация в транспорта“, е извършен задълбочен анализ на дейността на всички фактори по ускореното внедряване на научно-техническите постижения за разширяването на изобретателската и рационализаторската дейност.

Новият стил и метод на работа налагат своя отпечатък и в политическата, организаторската и идейновъзпитателната дейност. Посоката на изискванията тук на партийните комитети и организации е за по-тясно свързване на идеологическата и организаторската работа с непосредствените задачи по масовото внедряване на челния опит. Възпитанието на творците на блага все по-тясно да се свързва с формирането на дълг и отговорност у тях на стопани на социалистическата собственост. Непрестанно да нарастват и изискванията към кадрите — към тяхната квалификация и образование, организаторски и делови качества, към работата с хората в трудовите колективи и бригади.

С такъв подход партийните ръководства изискват да се търси конкретният принос от внедряването на челния опит за решаване на триединната задача на производствения и възпроизводствения процес — оптималното и ефективно използване на средствата на труда, предме-

Digitized by Google

тите на труда и живия труд. Да се преценява как се изпълняват указанията на др. Тодор Живков, направени на Октомврийското съвещание (1981 г.), „... да се даде пълна възможност на трудовите колективи да бъдат стопани на социалистическата собственост, да я стопанисват с максимална ефективност, да я умножават и развиват в интерес на държавата, на народа, в свой собствен интерес".

От началото на седмата петилетка производствените фондове на транспорта са нараснали с близо 60 на сто и са около 10—12 на сто от тези на страната. Затова грижата за скъпоструващата и сложна техника е първостепенно и неотменно задължение буквално за всеки един от субектите на управлението. И за да изпълнят те своя дълг, отново на помощ ни идва съветският опит, който за транспорта винаги е представлявал непресъхващ извор на знания, умения и трудови навици, на грижовност и ефективност.

Например опитът на одеските транспортни колективи като израз на ново отношение към социалистическата собственост спомага да се подобрят взаимопомощта и единодействието между колективите от отделните видове транспорт, да се преодолеят тясноведомствените интереси, по-пълно да се използват превозните и механичните средства, да се ускорят превозът и доставката на товарите. Ярък пример за това са положителните резултати във Варненския транспортен възел, където през миналата година бяха освободени за допълнителна експлоатация един 12 000-тонен кораб и 5000 вагона.

През последните години е разширена работата по примера на съветските гари Люблино — разпределителна, и Фрунзе. Сега негови последователи у нас са почти всички основни влакообразуващи гари и $^2/_3$ от гарите с товарно-разтоварна дейност. Така стои въпросът и с възроденото по опита на московските железничари тежкотоварно движение при условията на електрическата и дизеловата тяга. Определено може да се каже, че това е израз на ново отношение към проблемите на ефективното използване на производствените фондове — мощностите на локомотивите и пропускателната способност на участъците. По този начин вече е повишена средната брутна тежина на влаковете на 1300 тона, което ни изведе на равнището на най-добрите европейски постижения. В резултат на успешното прилагане на тази ефективна технология в експлоатационната дейност на железопътния транспорт се създадоха необходимите условия за подобряване на нормативната база при използване на локомотивите в някои основни железопътни направления и участъци.

Със съдействието на действуващия в отрасъла **клуб на челниците** вече се постигат най-високите световни постижения по средногодишния пробег на автомобилите и техническата готовност на автопарка. Шофьорите и сервизните работници от международния автомобилен транспорт на основата на внедрените челни методи за оптимално управление на автомобила подобриха с 3,8 на сто нормите за разход на гориво.

За това допринесе и утвърдената технология на работа с повсеместно използване на ремаркета за автокомбинатите и автостопанствата. Множат се и редиците на многохилядниците — един факт, който говори за грижовно отношение към социалистическата собственост.

Голям е приносът от използването на съветския опит и във водния транспорт с масовото приложение на системата за непрекъснато техническо обслужване на корабите. Със силите на всеки екипаж и бреговите звена те се поддържат в пълно работно състояние в продължение на две и повече години, без да влизат в заводски ремонт. Икономическият ефект от прилагането на тази система, произтичащ главно от увеличеното време за експлоатация, надминава 1,5 милиона лева годишно.

Digitized by Google

Най-пестеливото и ефективно използване на материално-енергетичните ресурси в транспорта е задача от особена важност, тъй като материалните разходи представляват близо 70 на сто от неговата издръжка. Известно е, че отрасълът е един от крупните консуматори на електроенергия и течни горива. Затова тяхното намаляване и ограничаване също е крачка по пътя на интензивното развитие. Именно затова всяка появила се инициатива, нов метод на работа, водещи до икономии, намират всестранна подкрепа от партийните комитети и организации. Популяризирането и широкото им разгръщане в колективите се поставят в центъра на вниманието и на профсъюзните, и на комсомолските организации. Такъв е примерът с почините: да се работи един месец с икономисано гориво и собствена влогова книжка; бригадното сдружение (при железничарите от Горна Оряховица); използването на по-икономичен режим за разход на гориво при корабоводенето; внедряването на нови типове вагони с олекотени конструкции; оптимизирането на разпределението на товарите между отделните видове транспорт; възстановяването на автомобилни гуми, възли и агрегати...

Със задачите за повсеместна интензификация са свързани и редица челни методи, водещи до усъвършенствуване социалистическата организация на труда. Тя е пряко свързана с ролята и мястото на субективния фактор — човека — труженик, организатор, възпитател, ръководител и специалист. От него до голяма степен зависят такива важни проблеми като изграждането на бригади от нов тип, повишаването на квалификационното и образователното равнище, усъвършенствуването на структурата за ръководство и управление... И в крайна сметка, по-пълното и ритмично задоволяване на нуждите на народното стопанство и населението с превози.

Досегашната практика по категоричен начин потвърждава, че там, където успешно са внедрени опитът на Анатолий Барановски за изграждането на уедрени комплексни технологически бригади в пристанищата, опитът на Евгени Федюнин в автомобилния транспорт за формиране на бригади на стопанска сметка върху твърда договорна основа, двубригадната организация на труда в параходството „Българско речно плаване“ и други, то и крайните икономически резултати са значително по-високи. С 25—30 на сто е по-висока производителността на труда благодарение на създадената възможност за взаимозаменяемост и уплътняване на работното време. По-пълно се използват товарно-разтоварната и претоварната механизация, превозните средства и останалата техника. Създават се условия и предпоставки за функционирането на бригади от нов тип, което допринася за превръщането им в лаборатории за внедряване на най-добрите челни методи, технологии, по-съвършени форми на работа; по-тясно се свързва науката с производството; по-добри са възможностите за намаляване на ръчния труд чрез комплексна автоматизация и механизация на редица процеси.

●

Магистрали на дружбата!

Това наистина е най-точното и кратко определение на интеграцията със Съветския съюз в областта на транспорта. Защото именно стоманените релси, въздушните мостове, черноморската шир, тихите води на Дунав, автомобилните пътища, електропроводите, нефтопроводите и газопроводите са истинските магистрали, които свързват двете страни и ги правят близки, свързват двата народа и ги правят братя.

Георги СПАСОВ
Веселин ГЕОРГИЕВ

Digitized by Google

ПОДХОД И РЕЗУЛТАТИ

Работническият колектив на завод „Монтана“ в Михайловград постигна значителни успехи в стабилизирането на производството, в ритмичното изпълнение на плановете. Значително се подобри организацията на производството, издигна се равнището на дисциплината, повиши се чувството за отговорност на всички нива. Взискателността за точното и навременно изпълнение на решенията се превръща в постоянен стил и метод на работа.

Партийният комитет съумява навреме да вземе решения, които осигуряват компетентно политическо ръководство. Упражнява неотстъпно правото си на контрол върху дейността на административно-стопанските ръководители и ръководствата. Повишената взискателност е главното в дейността на партийния комитет и стопанското ръководство, но в същото време то е и доказателство за техните възможности.

Ето и някои от направленията в дейността на комитета, допринесли за успехите в трудовите колективи.

Системата за оценка на кадрите. Подходът е следният: на заседание на заводския партиен комитет или на партийно събрание ръководителят прави отчет за състоянието на ръководения от него колектив. Кое е новото? То е в това, че атестационна комисия докладва своята оценка за неговата дейност. Оценките са кратки, аналитични, критични. Възможността за сравнимост със самооценката е основание за определяне на по-точни и правилни критерии за цялостната дейност, за насоките на работата с трудовия колектив и низовите ръководители. Създава се определен ред за самоотчетите на комунистите, за работата по изпълнение на уставните им задължения, на партийните решения и възложените поръчения. Този подход води до активизиране на тяхната дейност и се отразява положително на ръководните функции на комитета и организациите. Те търсят и успешно прилагат все по-ефективни форми за работа с кадрите и хората. Така например усилията на профсъюзната организация са насочени към изпълнението на програмата за работа без изоставащи, за комунистическото възпитание на младежта и трудещите се, ползвайки базата и активното съдействие на заводския съвет за култура.

По инициатива на заводския партиен комитет периодично се провеждат срещи с ръководители, специалисти и обществени активисти по предварително уточнени въпроси за стопанската дейност на завода. Тук влизат проблемите: социално-икономическо развитие; усъвършенстване на подхода, стила и метода на работа и ръководство; изясняване на функциите и задачите на обществените организации във връзка със задачите, които решава заводът. Вземат се предвид научната и инженерната мисъл и мненията на комунистите и производствениците.

Секретарят на партийния комитет и директорът на завода провеждат разговори и срещи с отделни колективи на бригади, смени, със секционните майстори, със специалистите и служителите от отделите. Беседите са за изпълнение на трудовите задължения, за състоянието на производствената и технологическата дисциплина, за качеството на продукцията. Това е една от формите да се засилва чувството у колектива на действителен стопанин на завода. Но същевременно е и целенасочена политическа и организаторска работа с хората, в която преобладават индивидуалният подход, личният контакт, повишената взискателност за точно и навременно изпълнение на приетите решения.

Стопанският комитет на завода работи като действителен колективен орган. Редовно в неговите заседания се поставят за обсъждане и

Digitized by Google

решение главните въпроси на производството и социалното развитие на трудовия колектив, за усъвършенстване на организацията на производството и дейността на цеховете и отделите. Анализират се критично резултатите от изпълнението на натуралните и качествените показатели на плана, финансовото състояние, бригадната организация и стопанската сметка, икономичното изразходване на суровините и материалите. Всяко тримесечие стопанското и профсъюзното ръководство свикват събрание на пълномощниците, на което се отчита социалистическото съревнование.

Стопанското ръководство е гласувало пълно доверие на главните специалисти, на ръководителите на цехове и отдели да ръководят техните дейности. Те имат възможност ефективно да прилагат своите научни знания, да проявяват инициатива и творчество и същевременно да носят пълна отговорност за състоянието на работата и резултатите. Този подход засилва проблемността и разширява кръга на комунистите и специалистите, участвуващи в планирането на партийната и стопанската дейност. Много упорито и последователно в завода се работи за реконструкцията и модернизацията на производствените фондове, което повишава производителността на труда и работната заплата.

Особено внимание се отделя за по-пълно използване правото на комитета и организациите на контрол над дейността на административно-стопанските ръководители. Само през 1982 г. в партийните комитети са изслушани 17 отчета от ръководители, и то по главни проблеми от дейността на заводския колектив.

Положителен е опитът на заводската партийна организация по работата с кадрите. На резервните кадри се възлагат задачи за разработване, системно се прави оценка на дейността им в тясна връзка с работата и резултатите на ръководените от тях колективи. В завода е съставен екип от млади специалисти, на които са поверени отговорни длъжности. Дава им се възможност да се изявяват като ръководители и възпитатели на колективите в цеховете и отделите. Конкретно се работи за усъвършенстване на техния стил и метод на работа, за изявата им като истински политически дейци. Млади работници са изпратени като стипендианти във висшите учебни заведения, които ще се върнат в завода като специалисти.

Но най-голямото завоевание на комунистите и специалистите от завод „Монтана“ е, че не се задоволяват с постигнатото, че то не ги удовлетворява. Неотдавнашните неблагополучия и сегашният успех показват, че това е все още първата крачка, която трябва да бъде разширена. Затова в решението на заводския партиен комитет за бъдещата работа се набелязаха мероприятия за по-нататъшно подобряване на работата с кадрите, за създаване на силен екип от кадри, способен непрекъснато да се усъвършенствува, базирайки се на прогнозите за бъдещето. Набляга се на необходимостта на най-трудните участъци — преденето и конфекцията — да се изпратят още комунисти и да се укрепи партийното ядро. В цялостната система от организаторски, политически и идеологически мероприятия да участвуват профсъюзите и Комсомолът.

Всичко, което е направил заводският партиен комитет, способствува за издигане ролята на заводската партийна организация като политически ръководител и политически стопанин на трудовия колектив, за още по-пълно и по-точно реализиране на партийните предначертания. В социално-икономическия си разчет заводът има на какво да разчита — това е неговият трудолюбив, амбициозен колектив, младата работническа класа, която създава трудовата слава на своя млад град и окръг.

Димитър КРЪСТЕВ

Digitized by Google

ПРИМЕРЕН ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

за лекции, доклади и беседи по цикъла лекции, изнесени от другаря Тодор Живков пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП

1. Лекциите на другаря Тодор Живков пред слушателите и преподавателите в АОНСУ при ЦК на БКП — забележителен принос в марксистко-ленинската теория и практика на изграждане на зрелия социализъм в НР България.
2. Априлската генерална линия на БКП — непоклатима идейна, политическа и икономическа основа за изграждане на развитото социалистическо общество.
3. Изграждането на собствена материално-техническа база на зрелия социализъм.
4. Повсеместната и всестранна интензификация на народното стопанство и на другите сфери на обществения живот — стратегически курс на партията за ускореното изграждане на развитото социалистическо общество.
5. Участието на НР България в международната социалистическа икономическа интеграция — условие и фактор за повсеместната интензификация на икономиката.
6. Развитието на формите на социалистическата собственост и утвърждаването на единната общонародна социалистическа собственост.
7. Функции и отговорности на държавата като собственик и на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.
8. Същина и функции на селищните системи и на народните съвети при стопанисването на социалистическата собственост.
9. Стоково-паричните отношения при социализма и последователното прилагане на икономическия подход.
10. Новият икономически подход — обективна предпоставка и условие за усъвършенствуване на управлението на народното стопанство.
11. Икономическата демокрация и участието на трудещите се в управлението на икономиката.
12. Социалистическата дисциплина и организираност — критерий за развитие на личността и на трудовия колектив.
13. Системата за социален контрол и издигане контролните функции на трудовия колектив.

Digitized by Google

14. Грижата за човека — основно съдържание на априлската социална политика на БКП.
15. Същност и характерни черти на априлската политика на партията за развитието на нашия духовен живот.
16. Многостранно развитата личност — конкретна историческа задача на нашата образователна система.
17. Стратегията на БКП за развитието на науката на съвременния етап.
18. Повишаване на социалната роля на литературата и изкуството в изграждането на развитото социалистическо общество.
19. Същност и значение на общественo-държавното и държавно-общественото начало в ръководството на духовната сфера.
20. Марксистко-ленинската същност на априлската линия за развитие и усъвършенствуване политическата система на социализма в НР България.
21. Структура на политическата система на социализма в НР България. Основни функции на политическите организации и на изградената държавна организация.
22. Развитието на социалистическата демокрация — главно направление за усъвършенствуване на нашата политическа система.
23. Издигането на ролята на трудовия колектив и на личността — главно съдържание на процеса за усъвършенствуване на нашата политическа система.
24. Условия и фактори за повишаване социалната активност на личността.
25. Българската комунистическа партия — ръководна и направляваща сила на общественo-икономическото ни развитие, политически авангард на целия народ.
26. Политическият подход в дейността на партията — сърцевина на партийното ръководство.
27. Демократизирането на вътрешнопартийните отношения — първостепенно условие за усъвършенствуване на политическия подход в дейността на партията.
28. Първичната партийна организация — представител на партията в колектива и на колектива пред партията.
29. Превръщането на идеологическото съдържание на партийната политика в материална сила на нашето развитие — генерална задача на идеологическия фронт.
30. Идеологизацията на всички страни и области на обществения живот — обективна закономерност при изграждането на развития социализъм.
31. Идеологическата работа — важен фактор за повсеместната интензификация на икономиката, за повишаване качеството на продукцията и културата на труда.
32. Актуални проблеми и задачи на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта.
33. За настъпателна, активна и боеспособна идеологическа работа срещу буржоазната идеология и идеологическата диверсия на империализма.

Digitized by Google

ПОЛЕЗЕН ПОМОЩНИК

Ръководя школа при териториалната първична партийна организация в с. Гаврил Геново, Михайловградски окръг. От дългогодишната ми практика на пропагандист съм се убедил, че непосредственото възприемане на изучаваните процеси и явления в системата на марксистко-ленинското образование е по-богато и по-пълноценно, когато се използват повече нагледни пособия: диапозитиви, диафилми, кинофилми, магнитофонни записи и др. Така например, изучавайки проблема „Комплексната механизация и автоматизация на производството", прожектирах научнопопулярните филми „Механизация и автоматизация на производството на пшеница" и „Механизацията и автоматизацията в лозарството". Филмите подбрах, като се съобразих с местното развитие на селското стопанство и интересите на слушателите. Прожекциите показаха два напълно механизирани и до голяма степен автоматизирани производствени селскостопански процеса. Особен интерес предизвикаха механизацията и автоматизацията в лозарството, които нямат пълно повсеместно приложение. Участниците в звеното видяха в движение, при естествени условия, автоматизирано облагородяване на лозови пръчки, механизирано обработване на лозята, в това число и механизирано бране на гроздето. В областта на промишлеността споделих свои впечатления от видян филм по телевизията по приложението на роботизацията. Техническото средство направи възприятието по-пълно, по-организирано, по-целенасочено, по-рационално. Така още в процеса на наблюдението зрялата личност вече осмисля, анализира, сверява и оценява конкретната практика.

Много полезен помощник са техническите средства при изучаване на икономически въпроси, включително и на политическата икономия. В подобен случай непременно ще се започне от живота на гения Карл Маркс. Аз не пропуснах да прожектирам диафилм за него, с който показах колко скромна и същевременно величава е неговата личност и неговото дело. За изясняване на икономическите процеси, явления и категории като: производство, възпроизводство, оборотни средства, променлив капитал и др. използвах собственоръчно изработени с цветни фулмастери табла. Чрез теоретическите знания помагам на участниците да възприемат цялостно и точно нагледния материал. Нагледното обучение освен мирогледните задачи допринася и за обогатяване на общата култура, развива представите, понятията, разширява и уточнява възприятията и тяхната връзка с практиката.

В процеса на осмисляне на знанията не бива да се подценява ролята на нагледните средства в сетивно-образното мислене, макар словесните формулировки да имат приоритет на този етап. При абстрактно-теоретичното мислене е нужно да се връщаме многократно към практиката, да държим строга сметка за мярата на конкретното и абстрактното. Мисловните процеси се изграждат на основата на сетивно-нагледните представи, спомени, асоциации, ръководени чрез словото на пропагандиста. Мисловната преработка на учебното съдържание е второто важно звено в процеса на пропагандата. На този етап онагледяването играе особена роля за поддържане на оптимална връзка между сетивното и абстрактното, за свързване на теорията с практиката, на марксистко-ленинската наука с живота. В това отношение неведнъж съм ползвал магнитофонен запис, съчетан с диапозитивен филм. Маг-

Digitized by Google

нитофонът дава допълнителна звукова информация, диапозитивният филм я допълва и обогатява със зрителна информация. Така у слушателя са ангажирани два анализатора. Този начин на онагледяване е свързан с известна трудност — подаване на кадрите в точно определен момент от възпроизвеждане на текста. Оттук и задължението ми предварително да синхронизирам действията на двете технически средства. В замяна на това ползата е значителна, защото за малко време се дава по-голямо количество информация, по-дълбоко се усвоява учебният материал, организира се вниманието и се повишава интересът на участниците.

Прилагането на съвременни технически средства не само активизира учебния процес, като обогатява знанията, но нагледните средства въздействуват емоционално. Започвайки изучаването на материалите на Дванадесетия конгрес на БКП, при първата си уводна лекция си послужих с документалния филм „XII конгрес на БКП". Той разкри не само всички моменти от откриването на конгреса, и то в движение, но беше зареден и с голям емоционален заряд, който се пренесе и сред участниците. Те виждаха появяването на деловия президиум, на гостите, виждаха огромната за нашите мащаби зала, пълна с делегати, слушаха тържествена музика, речите и бурните ръкопляскания и овации. Цялата тази обстановка възбуди чувства на гордост и патриотизъм, на преданост към делото на социализма, на партията. Значително повече емоции предизвикват кинофилмите, тях предпочитам пред диафилмите. Предпочитат ги и участниците.

Учебната техника повишава психическата натовареност и активност на обучаваните. Като се оптимизира и интензифицира процесът на обучението, естествено се повишават активността и самостоятелността на участниците, разширяват се границите на информационното осигуряване, контролът и самоконтролът над придобитите знания и се моделира тяхната връзка с практиката.

Закрепването на знанията чрез паметта и мисленето става чрез повторение, упражняване, възпроизвеждане, систематизиране на знанията. Аз широко практикувам решаването на практически задачи чрез непосредствени наблюдения и проучвания, свързани с тези задачи. По този начин изяснихме редица проблеми, свързани с изучаването на новия икономически подход и неговия механизъм. За база ни служеха аграрно-промишленият комплекс, оранжерията, потребителната кооперация, дори и непроизводствената сфера — пощата, училището и др.

Безспорно, като се използват нагледните и техническите средства, се оказва голямо влияние върху възможностите за въздействие в партийната пропаганда, за активизиране на пропагандистите и участниците в звената на политическата просвета. Моите успехи, ако може така да ги наречем, се дължат до голяма степен и на грижите на партийното бюро и неговия секретар по обезпечаване на добра организация за политическо ръководство на просветното звено.

Тодор ТОДОРОВ

Digitized by Google

СЪС СЛОВО И ЛИЧЕН ПРИМЕР

В пряка връзка с изискването на Дванадесетия партиен конгрес за ускоряване бързината на идеологическия отзвук заводският партиен комитет, първичните партийни организации при смесеното автостопанство в Елхово отделиха по-голямо внимание за усъвършенствуване формите и механизмите на устната политическа агитация, за утвърждаване на траен интерес към изучаване на общественото мнение и настроение в трудовия колектив.

Заехме се да укрепим и подобрим още повече работата на агитаторските колективи. В тях привлякохме първенци в производството, специалисти, комунисти на отговорна стопанска работа, все хора с авторитет и с възможност със слово и с пример да влияят на останалите. Сега в автостопанството са формирани четири агитационни колектива с 36 агитатори. Според указанията на общинския партиен комитет ние извършихме преглед на групата докладчици към заводския партиен комитет, подменихме част от състава с нови хора и сега тя брои 11 души. Тяхната дейност е съсредоточена в производствените участъци и е профилирана по проблемите на икономическата, на социалната политика на БКП, по международните проблеми и по нравствено-етичните въпроси. Активното включване на ръководните кадри в разяснителната работа активизира трудовите колективи, постига се единство между решенията и тяхното изпълнение. Като положителна отчитаме работата на членовете на групата докладчици: Димитър Йонков, директор на автостопанството, Георги Ангелов, ръководител експлоатация, Янко Йовчев, началник на автогарата, Георги Апостолов, председател на стопанския профкомитет, и др. За усъвършенствуване дейността на групата докладчици заводският партиен комитет насочва главните усилия на работата с преките стопански ръководители, като се стреми към понататъшно формиране и утвърждаване на такива политически, делови и морални качества, които безусловно са необходими за всеки ръководител, като дълбока комунистическа убеденост и принципност, солидна професионална подготовка и обща култура, авторитет, пълно единство между думи и дела.

Обучението на агитколективите е организирано в рамките на партийната просвета.

В отделни случаи според необходимостта се провежда инструктаж на докладчиците и агитаторите. Това става обикновено преди излизането им пред колективите и по време на обучението, което се извършва с тях. Приготвят им се актуални материали, сведения за изпълнението на плана, за резултатите от социалистическото съревнование, дава им се информация за текущи политически събития.

Агитаторите развиват полезна конкретна дейност особено при съставяне на насрещните планове, разгаряне на социалистическото съревнование и популяризиране опита на челниците в труда.

Всекидневната работа на агитаторските колективи е насочена към разясняване предимствата на новия икономически механизъм и усъвършенствуване бригадната организация на труда. Многобройните индивидуални и групови разговори се водят по проблемите на осмата петилетка — за ускорено развитие и внедряване на научно-техническия прогрес, борба за повсеместна интензификация на труда и др.

За положителна отчитаме и конкретната разяснителна работа, която извършиха агитаторите за преодоляване на психологическата бари-

Digitized by Google

ера, създадена при внедряване на новата организация на труда, като някои квалифицирани работници смятаха, че ще им се намали възнаграждението и ще бъдат приравнени към тези работници с ниско образование и слаба квалификация.

Партийният комитет познава добре трудовата обстановка, социалнопсихическия климат в малките колективи и според това разпределя и насочва докладчиците, агитаторите. Успешно осъществяват агитаторска дейност уважаваните и авторитетни работници като орденоносеца Димитър Караджов — сред членовете на трудовия колектив на автогарата, Илия Братов — сред работниците в сервизната работилница, Христо Станчев — сред шофьорите на тежкотоварните самосвални автомобили „Шкода" и др.

Важно влияние оказват агитаторските колективи и допринасят за развитието на другарството и взаимопомощта. Полагаме усилия да се развива наставническото движение като важна форма за трудово възпитание на младите работници, за повишаване на тяхната квалификация и преди всичко за формиране у тях нравствени добродетели.

Грижата на заводския партиен комитет, на партийните бюра е да се обогатяват непрекъснато съдържанието, формите и средствата на устната политическа агитация и се ускорява бързината на идеологическия отзвук за постигане на трайно идеологическо въздействие. Утвърдихме практика, според която агитаторите, винаги добре подготвени и информирани, периодично се срещат с членовете на трудовите колективи.

След решението на Секретариата на Централния комитет на БКП ние задълбочено осмислихме и оценихме ролята на устната политическа агитация. Ние използваме нейните възможности в няколко тематични насоки: бързо и своевременно информиране на трудовия колектив относно актуални проблеми, факти и събития от икономическата и социалната политика на партията; за външни и вътрешни политически събития; по проблеми от местен характер, по проблеми, имащи ведомствено значение. В заводския партиен комитет разгледахме и оценихме промените, настъпили в устната политическа агитация, в организацията на масово-политическата работа.

Като цяло подобрената структура и непрекъснатото обогатяване на съдържанието на агитационната работа ръководителите и съставите на агитколективите издигнаха качествено и придадоха много по-конкретно и целенасочено звучене и развитие на устната политическа агитация, постигнаха качествени изменения в бързината на идеологическия отзвук.

Важна роля в това отношение изигра и проведеният през миналата година пленум на общинския партиен комитет на тема „Задачите на първичните партийни организации за формиране на активна жизнена позиция у комунистите и трудещите се". След пленума предприехме конкретни мерки, ориентирахме агитколективите към активно и творческо отношение в разяснителната работа с хората. Във всички партийни организации чувствително се подобри индивидуалната политическа работа на агитаторите за разкриване на конкретни ежедневни задачи и организиране силите на колектива за изпълнението им. Така например през декември 1982 г. пред първичните партийни организации при товарни превози в автостопанството беше поставена високоотговорна държавна задача за извозване на товари, които отиват за износ по второ направление и имат определен график на приемане, а същевременно не могат да се превозват при лоши атмосферни условия.

За успешното изпълнение на поставената задача създадохме предпоставки за нормална работа. Но трябваше и да се мобилизира колективът, да се създаде нагласа и съзнание за отговорност на поставената задача. Партийното и стопанското ръководство използваха умело

Digitized by Google

опита, ролята и авторитета на уважаваните сред колектива агитатори и благодарение на тяхната разяснителна работа постигнахме желания резултат. Комунистът-агитатор, шофьор на тежкотоварен автомобил, Христо Станчев не само на думи агитира колегите си за изпълнение на задачата, но и сам извършваше най-много курсове на ден, като със своя пример увличаше и останалите членове на бригадата. В изпълнението на задачата дейно участие в разяснителната работа взеха и комунистите-агитатори Желязко Лазаров, Кольо Атанасов и др., в резултат на което бригадата допринесе за преизпълнението на производствения план за месеца.

За ролята и мястото на агитаторите в автостопанството ще посоча още един пример. В началото на 1982 година автостопанството имаше голямо затруднение по изпълнение техническата готовност на автопарка. Независимо че бяха използвани различни форми и средства от страна на ръководството за подобряване на този показател, то трайни успехи не се постигнаха, докато не се насочиха усилията и на агитаторите. В това отношение заразителен бе примерът на комуниста-агитатор Илия Братов — шофьор с висока квалификация и подготовка, който пожела да поеме ръководството на една сервизна монтьорска бригада и на дело да покаже, че автомобилите могат да бъдат ремонтирани в срок и качествено, стига между членовете на бригадата да има разбиране, единство и взаимопомощ.

Успоредно с положителните резултати съществуват и редица пропуски и нерешени въпроси за комплексно осъществяване на идеологическия отзвук.

На първо място, изграждане на по-стройна система за обучение на групата докладчици и агитатори. В тая насока основна роля има да играе създаденият в автостопанството партиен кабинет.

Второ, редовно отчитане на поставените партийни поръчения на комунистите — докладчици и агитатори, и стимулиране на техните успехи.

Трето, бързо и своевременно информиране по актуалните вътрешни и международни събития, защото много често по такива проблеми излизаме пред хората, след като събитието е коментирано и е създадено обществено мнение в посока, неконтролирана от нас, а подобни случаи в практиката съществуват.

Четвърто, да повишим умението правилно да отчитаме и точно да степенуваме важни събития, да даваме своевременно информация, като още по-добре се усеща пулсът на общественото мнение, по-бързо се реагира на въпросите, които вълнуват хората.

Николай ИЛИЕВ
секретар на първична партийна организация
в автостопанството — Елхово

Digitized by Google

ЧАША ГАЗИРАНА ВОДА

Фейлетон

Няколко дена след като го направиха генерален директор, Ваньо Ванчев ме извика в новия си кабинет и ми връчи заповед, с която ме назначаваше за завеждащ отдел „Специални въпроси".

— И запомни добре! — каза. — Разчитам на твоята помощ, защото...

Не се доизказа, защото в тоя миг вратата се отвори и там се показа разрошеният перчем на 24—25-годишен младеж.

— Чичо, хайде, омръзна ми да чакам!

— Другарят Кирчев ще направи от мое име всичко, каквото трябва, и работата ще се уреди. Идете в неговата стая и го запознай с въпроса, а аз след това ще му кажа на кого да се обади.

В моята стая младежът подробно ме запозна със своя въпрос — заместник-директорът на една фабрика отивал някъде за научен сътрудник и мястото му се ова-кантявало. Но главният инженер на фабриката бил голям нахалник — искал той да заеме това място. Моята задача беше да се обадя там, където трябва, за да бъде назначен на овакантяващата се длъжност не главният инженер, а племенникът на генералния ни директор.

След като разрошеният перчем си отиде, аз се върнах при Ваньо.

— На кого да се обадя за назначаването на това момче?

— На никого — отговори той.

Помислих, че не съм го разбрал и додадох:

— Да врътна един телефон на някого от окръжния народен съвет? Или да прескоча до...

— Казах, на никого няма да се обаждаш и при никого няма да ходиш!

Извика ме след няколко дена. На едно от креслата по свойски се беше разположил червендалест мъж.

— Другарю Кирчев — каза ми Ваньо, — този човек има син. Много добро момче, но се полъгало, та откраднало някакъв мотор. И понеже и лани пак беше откраднало нещо, сега някои се опитват да го злепоставят, та и нещо повече даже. Затова още сега ще вървиш при Мирашки и ще му кажеш, че по мое настояване...

Като излязох от кабинета, запитах секретарката кой е този Мирашки. Не знаеше. И други питах. Никой не знае. Върнах се при Ваньо. Оня, червендалестият, си беше вече отишъл.

— Ваньо — рекох, — ти заръча да ида при някой си Мирашки, но...

— Такъв човек няма и никъде няма да ходиш — прекъсна ме той.

Към края на седмицата ми се обади по телефона секретарката.

— Другарю Кирчев — в гласа ѝ усетих нещо тревожно, — веднага елате при другаря Ванчев.

В кабинета освен Ваньо заварих и оня — червендалестия, и младежа с разрошения перчем. Ваньо отправи сърдит поглед към мен, стана от стола си и някак — така поне ми се стори — заканително опря ръце върху бюрото.

— Другарю Кирчев, слушай внимателно какво ще ти кажа! — за пръв път го чувах да ми говори с такъв суров глас. — Аз искам хората, които съм назначил на работа, да работят. Ясно ли е! Мързеливци няма да търпя! Ясно ли е! И ако още веднъж си позволиш да не изпълниш заповедите ми, ще те изхвърля оттук! Ясно ли е!...

Когато излязох от кабинета, спрях до бюрото на секретарката, за да си поема дъх. А тя ме изгледа съжалително, напълни една чаша с газирана вода и ми я подаде:

— Пийнете една глътка, ще ви поосвежи...

Следобед Ваньо дойде в моята стая.

— Разбра ли — пита — каква ще е работата ти при мен?

Digitized by Google

— При тебе — никаква! — мрачно отговорих аз. — Ще ида някъде на друго място.

— Виж го ти! — намръщи се той. — На друго място щял да върви. Искаш да ме оставиш тук самичък, та да ме разкъсат, така ли?

Той седна до мен и въздъхна.

— Голям род е нашият... И ти си единствената ми надежда.

Вдигнах към него очи. Лицето му беше измъчено, уморено...

— Аз, братле, имам трима братя и две сестри, имам много братовчедки и братовчеди и много вуйчовци, чичовци, лели, стринки... Те пък си имат синове и дъщери, съседи и съседки, приятели и приятелки... И си мислят, че като съм генерален директор, мога да направя и невъзможното. Но кажи ми какво съм виновен аз, че синът на братовчеда обича да краде? И трябва ли все да му се прощава на такъв човек? Или оня перушан, племенникът, още носа си не може да избърше, а иска заместник-директор на фабрика да стане. Въобще с тоя мой голям род...

— Какво общо имам аз с твоя голям род?

— Чуй ме добре. Когато дойде някой от моя род и иска да му ходатайствувам за нещо, аз ще ти поставям задачата ти незабавно да уредиш въпроса му.

— И после?

— После — нищо. Тоя човек после отново ще дойде при мен, аз ще те извикам и ще почна да ти се карам, задето не си уредил въпроса му. Но това, нали разбираш, ще бъде на ужким...

В името на приятелството човек на какви ли жертви не е готов.

Първите мъмрения понасях тежко, макар и да знаех, че са на ужким. Благодарен съм на Таня, секретарката. Влезех ли в кабинета на генералния директор, тя изваждаше от хладилника шише с газирана вода. И когато след малко излизах целият плувнал в пот, поднасяше чашата до устата ми, за да се посъвзема.

Един ден, както много пъти преди това, Ваньо ме извика в кабинета си и там ме запозна с две женски особи. Случаят беше дребен, поне за моите „възможности". След десетина дена един самодеен колектив заминавал за чужбина и аз трябваше да направя необходимото с него да заминат и двете особи. Като помощнички на ръководителя. Запитах ги кой е този колектив. Отговориха ми, че екскурзията е за Гърция и Италия, а може би и за Франция, но кой е колективът и какъв е — хоров, танцов, театрален или някакъв друг — не знаеха.

— Другарят Кирчев — каза Ваньо — ще проучи и ще уреди работата. Не ми остава нищо друго, освен да ви пожелая приятно пътуване.

Отново видях двете особи след десетина дена. В същия кабинет.

— Кирчев! — сърдито ме посрещна Ваньо. — Като ти заповядах да уредиш заминаването на тези другарки, за...

— Действувам по въпроса, другарю генерален директор. Да, да, действувам, и то много настоятелно и...

— Глу-пак! — процеди едната от двете и с яд смачка в пепелника недопушената си цигара. — Художественият колектив замина още вчера, а той дей-ствувал! Пфу!

Тя погледна приятелката си и двете, вирнали гордо глави, се отправиха към вратата. Чашките с коняк на масичката стояха непокътнати.

— Брей, Ваньо — засмях се аз, — тия били много наперени.

— Какъв Ваньо съм ти аз, бе! — ядосан викна той. — Ще се обръщаш към мене така, както е длъжен да се обръща един подчинен към началника си! Ясно ли е! И когато ти поставям задача, ще я изпълняваш! Ясно ли е! И повече няма да ми умуваш! Ясно ли е!

— Не е ясно — кротко отговорих аз. — Задачата, която си ми поставил, аз я изпълнявам най-добросъвестно и съзнателно. Записвам всички ходатайства, които ти искат хората от твоя голям род, не правя абсолютно нищо по тях и после, когато ми се караш на ужким, се преструвам на виновен.

— Така е — печално поклати глава Ваньо, — но тия двете свраки, които искат да идат без пари на екскурзия в чужбина, и то като ръководителки на художествен колектив, дето въобще не са го виждали, знаеш ли ги кои са те? Те са не от моя род, а от рода на другаря Личо Панчев. Ясно ли е!

От рода на другаря Личо Панчев!... Стана ми ясно, но уви — чак сега...

В кабинета в тоя миг влезе секретарката. Съобразително момиче — на малкото подносче беше сложило не една, а две чаши с газирана вода.

Хаския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

В ЦЕНТЪРА — ЕДНАКЪВ ПРОБЛЕМ: КАЧЕСТВОТО

Още в началото на срещите и разговорите, които щях да имам в братската страна, прецених, че най-полезно за мен ще бъде да разкажа на събеседниците си за предстоящата у нас Национална партийна конференция по качеството на продукцията. Да ги помоля при запознаването ми с техния опит да акцентуват именно на този проблем.

Но колко възрадван бях, когато често домакините ме изпреварваха с въпросите си. Питаха ме за постановките, за различни страни от анализа на проблемите, които другарят Тодор Живков направи в речта си във Варна. Изразяваха желание, след като се завърна, ако тя е преведена на руски език, да им я изпратя.

— Както на вас, така и на нас тук, в Унгария, ни предстои огромна работа за непрекъснато издигане техническото равнище на производството и повишаване качеството на продукцията — записах си редица мисли от беседата ми с Майсел Шандор, завеждащ сектор в Централния комитет на Унгарската социалистическа работническа партия. — Ние правим всичко възможно за своевременно решаване на сложните въпроси по изпълнението на качествените показатели. И главно по качеството на продукцията, защото сега по някои от тези показатели се срещат редица затруднения както от обективен, така и от субективен характер. Във връзка с това искам да подчертая изключителната важност, решаващото значение, което има висококачествената ни продукция за нашите международни стопански връзки. И главно за участието ни в социалистическата икономическа интеграция. Затова неизменно държим в центъра на вниманието ни във всеки трудов колектив и всяка стопанска, търговска организация хората да бъдат пропити от мисълта, че своевременното доставяне на договорираната ни продукция на дадена социалистическа страна, и то при най-високо качество, е проблем не само икономически, а и политически. Бих казал, това е един от съществените измерители за възпитанието на работническата класа, на трудещите се селяни и народната интелигенция в дух на социалистически интернационализъм. Така е, защото има случаи, когато ние сами сме изпитвали сериозни затруднения от несвоевременно или некачествено доставени ни пратки. Ето защо в това отношение трябва да се работи безупречно. Да се използват всички механизми и лостове, стимули, но каквото ние, социалистическите страни, взаимно си доставяме, да бъде на най-съвременно техническо равнище и качество. Срочно.

Темата за братската дружба между нашите страни и народи, за общите идеали и цели, за специфичните методи и подходи, с които се решават сега проблемите на изграждането на развитото социалистическо общество, неизменно съпътствуваше и следващите ми срещи и разговори.

В Будапеща посетих най-голямото в Средна Европа текстилно предприятие. Когато с партийната секретарка Хорак Палме минавахме през цеховете, участъците, почувствувах огромното уважение, с което я обграждат работниците, бригадирите. Едни я посрещаха с добродушни усмивки, други ѝ кимваха приветливо с глава. И тя им отвръщаше със същото доверие и обич. Та как не? Още като девойка с много от тях е сновяла край становете. С тяхна подкрепа е добила кураж да продължи образованието си и стане инженер. Да завърши успешно и Висшата партийна школа. Затова сега така умело под нейно ръководство партийният комитет своевременно напипва пулса на проблемите. Не оставя актуалните социално-икономически задачи на предприятието да минават изцяло под знака на икономизма. Не. Може да се каже, под ръководството на комбинатския партиен комитет, на първичните партийни организации тук се осигуряват условия за тяхното правилно разбиране от всеки член на колектива. Съдействува се и се изисква всеки един да заема активна позиция по проблемите и на стопанисването, и на производството. Комунистите да дават личен пример. Разбира се, неделим от политическия подход е и стремежът за провеждане на актуална, силно въздействуваща масово-политическа и агитационна дейност. В това число и по качеството на продукцията. Затова и при нашата обиколка през различните цехове често погледите ни се спираха на различни кътове, диаграми, табла.

— С тях, с програмите на радиоуредбата, системата за воденето на социалистическото съревнование — обясняваше ми

Digitized by Google

партийната секретарка, — използваме силата на морално-политическото въздействие и за възпитанието на хората, и за решаването на всички производствено-социални проблеми. А сред тях качеството на продукцията играе първостепенна роля. Богат резерв в това отношение е и цялата ни дейност по изучаването, анализирането и разпространяването на челния опит...

Така неусетно дойде и срещата ми със заместник-директора на комбината по икономическите въпроси Немец Тибор. „Важна страна в нашата дейност като ръководни кадри е все по-пълно и правилно да прилагаме постоянно усъвършенствувания икономически механизъм за ръководство на производствената, стопанската и социалната дейност."

В беседата ми по-нататък си записах: „Съществена черта на новата система за икономическо регулиране е, че се създава възможност критерий за ефективността и качеството на произвежданата продукция да бъде световното равнище. Чрез системата на финансиране се облагодетелствува разширяването на производствените мощности в предприятията, където е по-рентабилно съответното производство. Наред с това се усъвършенствува вътрешният механизъм на интереси и отговорност, които създават по-грлеми възможности за проявяване на инициатива и разумен, творчески риск в работата. Съдействува се за по-тясно организационно единство между научно-техническата дейност, от една страна, и производството и пазарната дейност, от друга.

— Да, някога икономическото развитие се разбираше само като количествено нарастване на продукцията — беше следващият акцент в изказването на заместник-директора. — Но днес социално-икономическият прогрес се определя не количествено, а качествено. Като се държи сметка за способността на стопанската организация да прави значителни и бързи промени, за да не отстъпва, да не изостава от главните качествени критерии — развитие на най-съвременно техническо равнище на производството, рентабилност и конкурентноспособност.

Все в тази връзка бяха и разясненията, че всички планове и програми на комбината се довеждат до максимална конкретизация. До осигуряване условия за разкриване и използване на неизчерпаемите скрити резерви. Непрекъснато да се усъвършенствува и модернизира тукашното производство. При това, като се има предвид неговият характер, да се отчитат и собствените, националните потребности и изискванията на чуждестранните купувачи. Това е така, защото в модата изменнения са най-динамични.

Забележителен бе следващият адрес на пребиваването ми в Унгария. Още изпитвам вътрешно доволство, че имах късмет почти цял ден да бъда, така да се каже, в царството на автобусите „Икарус".

В Европа няма нито един завод, който да произвежда толкова функционално пригодни автомобили за съвременните многолюдни потоци от хора — дължина от шест и половина до осемнайсет метра. За една година над десет хиляди „гиганта" слизат от заводския конвейер и потеглят за 55 страни в света. А две хиляди остават да кръстосват в родината си.

Амбицията автобусите „Икарус" неизменно да бъдат на световно равнище е довела, първо, до вътрешна специализация на четири завода и до кооперирание в различни направления със световноизвестните „Волво", „Ман", „Рено", „Авиа".

И друга, съвременна позиция от гледна точка на тяхната реализация имат „Икарус"-ите. От Унгарската народна република към различните краища на света те „пътуват" в контейнери само с готови части. Монтирането им става, когато пристигнат на определения адрес — в Куба или Либия, в Мексико, Мадагаскар, Мозамбик, Ирак...

Това са все завоювани позиции. Но те са не само гордост, а повеля и дълг. Затова непрекъснато нарастват изискванията към дванайсетте хиляди работници, инженери, конструктори, на които е поверено това крупно национално дело — всичко, каквото правят, неизменно да бъде на световно равнище.

— Качеството на нашето производство — си записах думите лично на генералния директор — зависят най-вече от две неща: колко е силен двигателят, как работи и колко е добра, как естетично изглежда каросерията, какви са функционалните и удобства.

— Кои са някои от методите, гарантиращи непрекъснатото повишаване на качеството? — попитах аз.

— Ще спомена някои от тях, без да ги степенувам по важност — продължи генералният директор. — Имаме достатъчно специалисти, сервизи в страните, където изнасяме нашите автобуси. Там на място те следят и оценяват „поведението" на автомобилите ни в експлоатационни условия. Грижат се за тяхната поддръжка. И абсолютно задължително всеки месец искаме да ни изпращат информация за показаните недостатъци. И ако някакъв недостатък се повтаря — така в един от случаите например бе с отварянето и затварянето на вратите, — то всичко с най-компетентните ни кадри подлагаме на задълбочен анализ. Ако се налага, сформираме творческа, конструктивна група, която да намери и предложи съответно решение.

След това си записах: „Нашите представители в задграничните звена не третираме като сервизни работници, а като отговорни, творчески кадри. Затова заедно със сигнала от тях се иска и мнение, конкретен план, дори предложение за програма със съответни срокове, с варианти на проектни и производствени решения. А тук, в завода, след обстоен анализ и преценка вече определяме и причините за проявилия се дефект, и метода за неговото отстраняване. Как текат нещата по контрола на качеството на самия конвейер? Изпитан метод за неговото гарантиране в процеса

Digitized by Google

на производството са качествените контролни бази. Кое тук е особеното? В процеса на самото производство не се оказва контрол за всяка отделна негова фаза. Това не е възможно да става — хем ще ни струва скъпо, пък и ще води дори до отрицателен ефект — до презастраховане и т. н. Ние казваме, че не контролът е най-важното. Решаващо е, каквото ти е възложено, да го свършиш съзнателно, убедено. А това означава, че може да стане и по-добре, отколкото се изисква. На тая база обаче по линия на стопанското ръководство съвместно с профсъюзната организация и другите обществени органи и организации се изпълняват разработените вътрешнозаводски критерии и изисквания с точно определена система за отчитане. Осигурен е контрол на взаимодействието — от едната база на другата. Има срок за изправяне на определени пропуски. Ако той не се спазва, следва санкциониране."

В системата за управление на качеството са точно определени взаимодействието и контролът, който помежду си си оказват самите бази.

Успехите в обществения и стопанския живот на многохилядния колектив, произвеждащ „Икарус"-ите, безспорно се дължи на близката, непосредствена връзка и взаимодействието, които си оказват партийният комитет и стопанското ръководство, първичните партийни организации и непосредствените ръководители на производството. И тъй като това е едно от най-големите предприятия в град Секешфехервар и областният комитет на партията постоянно държи в центъра на вниманието си всички негови проблеми. Оказва близка помощ и контрол на партийната организация. Своевременно задълбочено преценява успехите, постигани под нейното политическо ръководство. Популяризира ги нашироко. Но и на критичен, комплексен анализ подлага допусканите слабости било в производствената, в икономическата, социалната или възпитателната дейност. Преценява ефективността на различните форми на партийно-политическо въздействие. Помага й да се съгласуват и правилно да се разграничават дейностите на различните фактори.

Коста ДИМОВ

Критика и книгопис

МЕТОДИ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

Диньо Гърдев е един от учените, отличаващи се с особена чувствителност към актуалните проблеми на теорията, с умение да търсят тяхното измерение в социалната практика, със стремеж да навлизат дълбоко в причинно-следствените връзки на обществените процеси и явления, които в повечето случаи още не са били обект на специални изследвания. Наложил се на вниманието на специалистите и на всички, които се интересуват от философия, преди всичко с книгата си за социалистическото обществено съзнание, през последните години той прояви завидна продуктивност и написа редица книги, монографии и статии, посветени на значими проблеми от духовния живот на обществото, духовните потребности на личността, възпитанието на работническата класа, интелектуализацията на народното стопанство, философските аспекти на научно-техническата революция и други.

Дори самото изброяване на някои от темите, които представляват кръга на научните интереси и изяви на Диньо Гърдев, показва, че той е по следите на най-

Диньо Гърдев, Методи на идеологическата дейност. Теоретико-приложни аспекти, Партиздат, С., 1983, 190 с.

Digitized by Google

животрептящите въпроси, които животът поставя и за реализацията на които партията мобилизира всички сили на науката. Но той не спекулира с актуалното. За него актуално в никакъв случай не означава конюнктурно, модно. И ако подчертаваме усета му към съвременните и актуалните проблеми, то е, за да изтъкнем, че при него той е съчетан с чувството за отговорност и задълбоченост, на което главно се дължи успехът на неговите книги.

Сега Диньо Гърдев се представя с новия си труд **„Методи на идеологическата дейност“**. И тук авторът е верен на своя стил. В книгата убедително се разкриват неговите качества на изследовател, за които вече стана дума. И тук той тръгва от потребностите на практиката, от разбирането за голямото значение на въпроса за методите в идеологическата дейност на партията, без правилното решаване на който не е възможно да се реализират и големите изисквания, предявени към нея от Дванадесетия партиен конгрес — да се издига нейният действен, настъпателен характер, да се утвърждава тя като главна форма за духовна връзка на партията с широките маси от трудещите се, да се засилват творчеството и инициативата. Нещо повече. Подчертавайки, че всеки метод е неделимо единство от две части — теоретическа и практическа, които взаимно се обуславят и предполагат, авторът отделя по-голямо внимание на приложните аспекти на методите, на тяхната практическа страна. Това обстоятелство заслужава да се изтъкне специално, защото то не само разкрива подхода на автора, но в много голяма степен определя и сериозните достойнства на книгата, правейки я еднакво необходима както за специалистите, така и за широкия кръг партийни работници и активисти, които непосредствено се занимават с проблемите на идеологическата дейност на партийните органи и организации.

Като казваме това, искаме да предупредим читателя да не остава с очакването за някакви новооткрити методи, които досега са били непознати. Напротив. Почти всички методи, които са обект на изследване в книгата на Д. Гърдев, отдавна се използват в редица научни дисциплини — педагогиката, социалната психология, социологията. Оттук те се пренасят и в теорията на идеологическия процес. Разбира се, всяка наука, изхождайки от спецификата на своя теоретико-методологически апарат и от характера на своя предмет, внася съответните модификации при практическото използване на едни или други методи. От само себе си се разбира, а и практиката неведнъж е показвала колко неблагоприятни могат да бъдат последиците, когато една наука механично пренася и механично използва понятийния апарат, методите, средствата и формите на друга наука. Книгата на Д. Гърдев е не само едно предупреждение срещу такава опасност, но и една реалност тази опасност да не се допуска в идеологическата дейност. Именно в това се състои и главният принос на автора — че той за първи път в нашата литература предлага цялостна система от методи, като изхожда от характера, социалната специфика и особеностите на идеологическата работа.

Като червена нишка през повествованието на автора минава мисълта, че използването на научнообосновани методи в планирането, организацията и осъществяването на идеологическата дейност не е самоцел. Напротив. Чрез тях съдържанието на идеологическата работа, което представлява марксистко-ленинската идеология и актуалната политика на партията, достига до хората, чрез тях се проверява какъв е ефектът от идеологическото въздействие, доколко идейновъзпитателната работа най-тясно се свързва с конкретно-историческите задачи на социалистическото строителство, идеологически осигурява формирането на многостранно развитата личност. **Системата от методи, които се прилагат в идеологическата работа, имат открит характер. Тя постоянно се попълва с нови евристични средства и механизми, което я прави бързо адаптивна към измененията в идеологическия процес, към нововъзникналите идеологически ситуации.** А това предполага умение във всеки определен, конкретен случай да се подбират такива методи, които осигуряват бързо и ефективно изпълнение на поставените идейновъзпитателни задачи, достигане на плануваните цели. Именно в това авторът вижда едно от много важните условия, един от сериозните и недостатъчно използвани резерви както за усъвършенстване на цялостната идейновъзпитателна работа на партийните органи и организации, така и на отделните идеологически мероприятия. **Главното е обаче винаги, на всички равнища да се спазва принципът за единството на методите, като се дава предимство на онези от тях, които в конкретния случай са най-подходящи.**

Важно място в книгата заема проблемът за марксизма-ленинизма като най-обща методология на идеологическата дейност в социалистическото общество, чиито категории, принципи и закони изпълняват основни методологически функции на всички етапи на идеологическата дейност. Авторът не е имал за цел да разработва този проблем, но изказаните съображения, направените изводи и обобщения за ролята на марксистко-ленинската философия и политическата икономия, на научния комунизъм имат съществено значение за по-дълбокото вникване в същността на идеологическата дейност, помагат по-точно да се разберат и по-компетентно да се ръководят идеологическите процеси и явления, по-реалистично да се отчитат измененията, които настъпват в общественото и в индивидуалното съзнание.

Един от главните проблеми, свързани с методите в дадена наука, е този за тяхната квалификация. За съжаление обаче той още не е намерил задоволително решение в литературата. Изказват се раз-

Digitized by Google

лични мнения, разнообразни и противоречиви. Диньо Гърдев предпочита да не спори с отделните становища и с техните автори. Той предлага своя работна хипотеза за системата от методи, прилагани в идеологическата дейност. Тази система според автора включва пет вида методи: общи, специфични, психологически, идеологически и организационни. Убедително авторът показва, че всяка от изследваните групи методи изпълнява строго определени познавателни и практически функции. От общите методи той отделя особено внимание на системно-структурния, мултипликационния, програмно-целевия, икономическия и политическия подход, на прогнозирането, програмирането и планирането. Диньо Гърдев е успял да се справи с огромен литературен материал, да обобщи натрупания практически опит, да покаже нови, непознати страни на отделните методи, да предложи интересни и оригинални виждания и решения.

Анализирайки например приложението на мултипликационния подход, авторът показва, че „колкото повече се идеологизира дейността на субективния фактор, толкова по-големи възможности се разкриват за реализация на определен социално-политически и икономически ефект, за висок „дифузен ефект" (32 с.). „Дифузният ефект" се чувствува особено ярко, когато се анализира връзката между идеологически знания, научен светоглед, социалистическа съзнателност и социална дейност на различните слоеве от населението. Тук марксизмът-ленинизмът се явява ядро, основа на комунистическия мироглед, неговото формиране значително повишава социалистическата съзнателност, а това от своя страна е важно условие за постигане на голям ефект от тяхната социална реализация. С пълна сила мултипликационният подход се проявява и при различните форми на самата система на идейновъзпитателна дейност. Добрите резултати например при усвояването на марксистко-ленинските знания от трудещите се чрез партийната пропаганда неминуемо се отразяват и върху състоянието на политическата агитация и т. н.

Общите методи според автора имат това предимство, че разкриват пред субекта на идеологическия процес големи възможности за формиране стратегията на всяко възпитателно мероприятие, за определяне на конкретните пътища за неговата реализация.

Но общите методи не са достатъчни, за да бъдат решени добре задачите, които има да изпълнява идейновъзпитателната сфера. Логически и последователно, разгръщайки своята идея за системния характер на методите, Диньо Гърдев подчертава, че общите методи трябва да се допълнят със специфичните — теоретическите и емпирическите изследвания, диференцирания и индивидуалния подход, метода на убеждението, които са вътрешно присъщи на идеологическата дейност.

Значително място в книгата е отделено на такива социалнопсихологически, идеологически и организационни методи като наблюдението, социалнопсихологическия експеримент, социометричния и ситуационния метод, контрола и други.

Към книгата могат да се предявят и някои претенции, да се направят някои препоръки. Би трябвало например по-прецизно да се употребяват такива понятия като идеологическа дейност, идеологически процес, идейновъзпитателна работа. Създава се впечатление, че в някои случаи за автора те имат синонимно значение. Но това в никакъв случай не намалява сериозните достойнства на книгата. Нещо повече. Появила се в момент, когато към идеологическата работа се предявяват изисквания за още по-категорична позиция в решаване проблемите на качеството на продукцията, книгата на Диньо Гърдев безспорно ще съдействува за повишаване качеството и на самата идейновъзпитателна работа.

Радой РАДЕВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

ПО ГЛАВНОТО НАПРАВЛЕНИЕ

Окръжните вестници са ценни помощници на партията в окръзите за популяризирането и утвърждаването на положителния опит в партийното ръководство на трудовите колективи и стопанските предприятия. В настоящия преглед ще се опитаме да проследим как изпълняват своите задължения в разработването на партийната тематика и проблематика, свързани с ръководството на стопанския живот, окръжните вестници „Дунавска правда" — Русе, и „Ново Лудогорие" — Разград. Съпоставката предлага възможност да се разкрие по-ярко редакционната практика на двата вестника в това отношение, да се допълва опитът на единия с опита на другия журналистически колектив.

Материалите на партийна тема, публикувани във в. „Дунавска правда" за времето от юли м. г. до януари т. г. включително, показват, че редакцията разбира добре значението на своята задача. За това говори преди всичко редовното появяване на материали от този род по страниците на вестника, макар и за такъв ограничен период. Положителен е и фактът, че редакцията се стреми да върви в крак с непосредствените задачи, които решава окръжната партийна организация, което е много важно условие за действеността на публикациите, тъй като по този начин се създава еднопосочност и целенасоченост на общите усилия. Тематично тези материали са обособени в три актуални рубрики: за прегледа на ролята и боеспособността на ППО, за отчетно-изборната кампания в партията и провеждането на партийната учебна година. Макар в тези рубрики да е съсредоточен много широк кръг теми и проблеми, преобладават, което е съвсем естествено, разработките, имащи по-пряко отношение към партийното ръководство на материалното производство. В основната си част те са свързани с работата на първичните партийни организации, с конкретните задачи, които те решават сега, за да насочат вниманието и да мобилизират силите на трудовите колективи към изпълнението на насрещните планове, към по-нататъшната интензификация на икономиката.

Похвални са усилията на някои от авторите да поднасят и утвърждават, стегнато и лаконично, конкретен положителен опит в партийната работа и с това да съдействуват да се решават правилно и успешно икономическите и производствените проблеми. **В кореспонденцията на Недялко Георгиев за отчетното събрание на ППО в едно от поделенията на СХК „Гаврил Генов", отпечатана в брой 242 на вестника,** четем: „За да покажем действеността и силата на партийно-политическата работа, ще си послужим със следния пример. През тази година колективът на комбината си е поставил за цел да реализира 740 000 лв. над държавната задача за съвкупната печалба. С разясняването на новата цел се заели комунистите Михаил Михайлов, Сашо Игнатов, Петър Великов и Ганчо Ганев, но ясно силите не са достигнали, защото в края на първото полугодие било отчетено снижение на материалните разходи едва с 0,5 пункта. Този неудовлетворителен резултат стреснал организацията. Последвали заседания на бюрото и събрания на първичната, на които бил направен критичен анализ. С една дума, всички комунисти били вдигнати на крак. Набелязани били нови 13 мероприятия за снижаване на материалните разходи. И в края на деветмесечието вече картината е съвсем друга — материалните разходи са снижени с 2,31 пункта под държавната задача."

Както се вижда от изнесеното, авторът се е постарал да разкаже по-конкретно в каква обстановка, с какви средства първичната партийна организация въздействува върху колектива и какви непосредствени стопански резултати се постигат с помощта на политическата работа.

В кореспонденцията на В. Георгиев за отчетното събрание на ППО във втори цех на завод „Фазан", публикувана в брой 224, са изнесени съществени факти и констатации от доклада и изказванията. Тя спира вниманието на читателя върху разнообразието на форми и средства, които първичната организация използва, за да засилва политическото си въздействие при изпълнение на стопанските задачи. Проведен е бил разговор на тема „Ролята на партийното събрание за повишаване активността и боеспособността на ППО". Изградени са работни групи за подготовка на материалите по онези въпроси, които предстои да

Digitized by Google

бъдат обсъждани на събрания. Дават се конкретни поръчения на наставниците за обучение на млади работници. Изпращат се комунисти за укрепване на трудни производствени участъци. Поддържа се „Екран за активността на комуниста". Систематизират се въпросите, повдигнати на събрания от работниците, поставят се за решаване от стопанското ръководство, а след това се отговаря на заинтересованите. Сега по-добре се организират проверките за изпълнението на решенията. На сбирки на партийните групи предварително се обсъждат проекторешенията, включително и по проблеми на производството и т. н.

В материала „Комплексното разглеждане на проблемите — гаранция за нови успехи" Ана Пачалиева разговаря с партийния секретар в завод „Латекс" в Бяла Велико Станчев. В него също се съдържат интересни факти и оценки. „Една от основните задачи на партийната организация и на целия колектив през втория етап на прегледа — се казва в този материал — е с още по-високи темпове да се извършват реконструкцията, модернизацията и разширяването на завода. Общ е стремежът по най-бърз начин да се внедряват в производството новите постижения на научно-техническия прогрес... Партийното бюро и организацията провеждат успешна организаторска и политическа работа, която да осигури пестеливо да се изразходват суровините, горивата и енергията и ритмично да се изпълнява насрещният план по всички показатели... Съгласно решението на Секретариата на ЦК на БКП за усъвършенстване на устната агитация към ППО е изграден агитационен апарат от 41 агитатори. Добре е организирана индивидуалната работа с хората, която винаги е в помощ при решаването на производствените въпроси..."

Такива места, в които се говори за партийна работа при изпълнението на стопанските задачи, могат да се посочат в още материали. Има обаче и публикации, в които богатата гама от форми и средства, използвани от организациите за активизиране на трудовите колективи при изпълнение на насрещните планове и за по-нататъшната интензификация на производството, се разглеждат сами за себе си, откъснати от производствения процес и от непосредственото формиране на стопанските резултати. Една от причините за това се крие в не дотам сполучливия подход към тематиката. Много по-голяма полза ще допринесе в. „Дунавска правда", ако публикува материали, посветени на един проблем, на едно направление от дейността на ППО, на една добре овладяна форма на партийна работа. Това би дало възможност да се разгърне темата, да се опише технологията на един или друг положителен партиен опит. А в някои кореспонденции и статии преобладават многотемието, неоправданият стремеж на авторите да изброят почти всичко, за което се е говорило, да речем, на едно отчетно събрание.

„Конкретността" в отразяването на партийната работа в промишлеността, търговията, селското стопанство и пр. едва ли не спира в някои материали до заглавието или подзаглавието, откъдето всъщност би следвало да започне. Полезно ще е в такива случаи повече старание и умение, за да се разкриват и показват формите, средствата, методите и подходите, които първичните партийни организации използват, в тясна органическа връзка с развитието на икономическите процеси, върху които те влияят. Малко ще помогнат публикации, в които преобладават цифри и данни за производствените успехи на трудовия колектив и съответното предприятие, като само в началото или след тях се прави обща декларация, че „естествено, всичко това се дължи на доброто ръководство и работата на ППО". Ето например в бр. 149 в кореспонденцията **„Комунистите — начело"** се разказва за стопанската дейност и успехите в търговията, но авторът, вместо да изтъкне ролята, дела на политическата работа за постигане на тези резултати, едва накрая прави необоснования извод: „Тези резултати са пряк израз на авторитета и боеспособността на ППО и плод на правилното ръководство, осъществявано от ОСПК и партийните бюра..." А както се вижда от заглавието, тук е могло да се разработи ярка партийна тема, тоест да бъдат показани комунистите „в движение", да се разкаже как те вървят начело, с какви конкретни партийно-политически средства увличат останалите.

Партийната тематика поради подчертаната си специфика е сложна и трудна. Тъкмо това налага за написването на проблемен материал за вестника да се издирват и привличат подходящи автори из средата на партийните, а, където това е възможно, и на научните работници. Практиката показва, че добри резултати дава и съавторството на партиен работник с журналист. В това отношение в. „Дунавска правда" често използва външни автори. Половината от 32-та материала през посочения период, в който се говори за партийното ръководство на икономиката, са написани от извънредакционни автори. Много важно е обаче каква помощ редакцията ще окаже на такива автори, за да напишат те съдържателни материали. В поредицата, свързана с прегледа на боеспособността на ППО, вестникът помества няколко публикации от партийни секретари. В някои от тях личи, че авторите им е имало какво интересно да разкажат, но стремежът в броените редове да се каже всичко им е попречил и затова материалите им съдържат повечето общи констатации, неразвити и необосновани идеи и практическа партийно-политическа дейност.

Каква е картината във вестник „Ново Лудогорие"? Макар че този окръжен печатен орган излиза само три пъти в седмицата, в разглеждания период публикуваните материали, в които се третират и въпросите на партийното ръководство на стопанския живот, по брой са колкото и в „Дунавска правда". В тях личи стремежът на редакцията да включва в разработката на партийната проблематика, свър-

Digitized by Google

зана с по-нататъшната интензификация на икономиката, не само добри по отношение на перото, но и добре запознати със спецификата на партийната работа автори из средата главно на щатните партийни работници. Със задълбочени разработки през този период са се представили седем секретари на общински партийни комитети и петима инструктори на окръжния комитет на партията.

По правило разработваните теми са добре подбрани и умело защитени. (Само в отделни кореспонденции на някои редакционни автори също се наблюдават многотемие, липса на система в изложението, известна откъснатост на партийната работа от стопанските проблеми и задачи, дори нотки на абсолютизиране.) Запомнят се със своята задълбоченост анализите-коментари под заглавия: **„Качествено ново явление“ (брой 117) и „Период на изменения“ (брой 148) от Хинко Хинчев — първи секретар на общинския комитет на партията в Хлебарово; „Жива, всекидневна връзка“ (брой 77) от Димитър Цветков — секретар на ОПК в Исперих; „Социалната и трудовата реализация на младежта“ (брой 103) и „Търсят се нови пътища, разкриват се нови резерви“ (брой 9 от т. г.) от Стоилко Стоев — инструктор на ОК на БКП, и други.** Те се налагат със сполучливо подбрания проблем, с яснота позиция на автора, с аргументацията на направените обобщения и изводи. В повечето случаи стремежът е темата да се разгледа в развитие, като са очертани изменения, настъпили особено по време на прегледа на боеспособността на първичните партийни организации. И най-важното — разработките са непосредствено свързани с живота и дейността на първичната партийна организация. В този смисъл те са по-убедителни, поднасят на читателя непосредствен, проверен в практиката положителен партиен опит в правилното ръководство на трудовите колективи и предприятията.

Положителните страни в списването на вестник „Ново Лудогорие“ в това отношение са безспорни. Но пред него стоят и някои нерешени задачи и проблеми. На първо място му предстои да превъзмогне географското еднообразие, което характеризира досегашните публикации на партийна тема. От общо 15 материала от извънредакционни автори шест са посветени на Хлебаровската селищна система. Вестникът би могъл да разтвори още по-широко страниците си за външни автори и от други места на окръга, които са много надеждна опора в разработването на партийната тематика.

И двата окръжни вестника допускат една обща слабост. В стремежа си да изтъкнат и подчертаят ролята и значението на партийната работа в някои материали на двата печатни органа тя се абсолютизира, в нея „се разтваря“ всичко друго. В такива случаи не бива да се забравя истината, че партията ръководи и контролира, че въздействува с богата гама от политически и организационни форми и средства върху трудовия колектив и стопанския живот, но тя нито измества, нито опекунствува, нито дублира стопанските, профсъюзните, комсомолските и други органи и организации в предприятието.

Някои от публикуваните през разглеждания период материали на партийна тема в двата вестника носят в себе си къде в по-ярко изразена форма, къде по-приглушено тенденцията партийната дейност да се разглежда изолирано, не вплетена тясно, не „просмукала“ стопанския живот на предприятието, на бригадата. И тъкмо поради тази причина има оценки, констатации и изводи в тези материали, които звучат необосновано, а следователно и неубедително. Такова стеснено, еднопосочно третиране на проблема се вижда не само при разработването на партийната тематика. Ако материалът е на профсъюзна или на комсомолска тема, там пък всичко се приписва на профкомитета или на Комсомола. А ако го разработва стопанският отдел на редакцията, в материала по изключение ще се срещне по някоя дума както за партийната, така и за другите организации, които не може да нямат определена заслуга за сочените успехи.

От казаното по-горе съвсем не следва, че всеки материал, независимо кой отдел на редакцията го осигурява, е задължително да се разработва „комплексно“, да е „всеобхватен“, да не пропуска нищо, което по един или друг начин е свързано с интерпретираната тема. Не! Става дума просто при разработването на темата да не се минава в другата крайност, като нещата се абсолютизират и не се допуска дори предположението, че освен изтъкваните причини, фактори, средства за въздействие и пр. не съществува нищо друго.

За да отразява прегледа на боеспособността на ППО, редакцията на в. **„Дунавска правда“** се е спряла на рубриката **„Задочна научно-практическа конференция на тема „ППО — боеспособна, самодейна, водеща сила!“.** В материалите под нея би могло да се използват вътрешният заряд, големите възможности, които предлага една научно-практическа конференция, макар и модифицирана за условията на печата. От материали с такъв характер читателят очаква, на първо място — едно по-системно, планомерно обобщаване на многообразната партийна практика, разкрита по време на прегледа, от което да се вижда кое е главното, водещото в живота и дейността на една или друга първична партийна организация, да се откроява положителният партиен опит. И на второ — да види в тях „научния компонент“ на конференцията, тоест анализите от позициите на науката партийно строителство на отделните възлови въпроси и проблеми, повдигнати от живота на първичните организации в окръга. Редакцията на в. „Дунавска правда“ би могла в случая по-широко да използва специалистите от филиала на АОНСУ в Русе за подсилването на тази рубрика, за разработването на многообразната проблематика, свързана по-конкретно

Digitized by Google

с партийното ръководство на икономиката в окръга.

Хубаво е вестник „Дунавска правда" да засили своето внимание и върху един такъв важен въпрос: на кои основни, възлови стопански задачи акцентува сега Русенската окръжна организация, какви нови инициативи и почини е подхванала и разработва, за да изпълни с най-голям успех решенията на Дванадесетия конгрес за по-нататъшна интензификация на икономиката. Вестникът има възможност също да анализира в материали как партийните организации поддържат и развиват русенския почин за усъвършенствуване обслужването на населението. Или — за успешно прилаганата от първичните партийни организации в окръга методика при изучаването, обобщаването и внедряването на положителния партиен опит в борбата им за постигане на високо качество и ефективност в производството, за укрепване на дисциплината.

В това отношение вестник „Ново Лудогорие" полага по-голямо усърдие — той навреме подхваща новите начинания на Разградската окръжна партийна организация. Такъв е случаят с проведеното в окръга **Национално съвещание по идейновъзпитателната работа в бригадите от нов тип в селското стопанство.** На него вестникът посвещава твърде съдържателна и въздействуваща уводна статия и няколко кореспонденции. С настойчивост вестникът отразява през разглеждания период инициативата на окръжния комитет на партията в Разград решително да се подобрят подборът и подготовката на новите членове на партията, като постепенно се преминава към приемането им на открити партийни събрания. На тази инициатива са посветени едни от най-добрите материали, някои от които като „И много други дни" от **Райко Асенов** (брой 1 от т. г.) са написани с вдъхновено перо. Хубаво е, че посоченият, както и редица други материали на тази тема са поставени под редакционната рубрика: „Внимание: челен опит!" Когато пишат за приемането на нови членове в партията на открити партийни събрания, авторите не пропускат да свържат този проблем с по-нататъшното усъвършенствуване на ръководната роля на партията в материалното производство, с разпространяването на нейното влияние върху различните стопански колективи и звена.

Ефективността на вестникарските публикации зависи до голяма степен от професионалното майсторство и жанровото разнообразие, с които са разработени и поднесени. **Редакционният колектив на в. „Ново Лудогорие"** в повечето случаи добре използва статията, която при тях правилно е по-скоро актуален тематичен анализ-коментар. Това важи до известна степен и за кореспонденцията и репортажа. Хубаво ще е, ако този колектив обогати жанровата палитра, като много по-смело прибягва към съдържателното интервю, тематичния разговор в редакцията, репортажа от мястото на събитието, стегнатата редакционна бележка, беседата, коментара. Още по-голяма стойност би получила уместната и целенасочена рубрика: „Внимание, челен опит!", ако тя се използва по-системно, като под нея се появяват по-често съдържателни материали за конкретен положителен опит в партийното ръководство на икономиката.

В отразяването на партийната работа и ръководство в областта на икономиката двата окръжни вестника имат безспорни успехи. Налице е една завоювана вече територия, достатъчни са количествените натрупвания. Естествено е вниманието на двете редакции да се насочи занапред главно към качественото подобряване на този род публикации, като се обогати тяхното съдържание и се разнообразят те жанрово. Тъкмо поради тази причина в нашия преглед бе отделено повече място главно на допусканите слабости, на онова, което още не е овладяно и утвърдено във вестникарската практика. Защото не ще бъде естествено, ако говорим и пишем за високо качество и ефективност в материалното производство, в това число и в партийната работа, а собствената си журналистическа дейност, която всъщност е част от тази партийна работа, оставим извън обсега на тази всеобща и всеобхващаща взискателност.

Като се има предвид натрупаният опит и от двете редакции, няма съмнение, че занапред те ще съсредоточат вниманието си върху главните задачи, поставени от Дванадесетия партиен конгрес, на проблемите, които изпъкват в светлината на новите теоретически разработки и практически подходи, развити от другаря Тодор Живков след конгреса. И за двете окръжни партийни организации конкретна програма за действие е публикуваното Решение на ЦК на БКП за свикване на Национална партийна конференция, посветена на проблемите на качеството на продукцията. Те неминуемо отделят особено внимание за увеличаване производителността на труда, за повишаване качеството на продукцията и укрепване на дисциплината във всичките й аспекти. Тези задачи се превръщат в сърцевина на организаторската, политическата и възпитателната им работа.

Окръжните вестници „Дунавска правда" и „Ново Лудогорие" се включват активно в подготовката на Националната партийна конференция като широка и действена трибуна на челния партиен опит, за да утвърждават всяка положителна стъпка на първичните партийни организации и трудовите колективи в борбата им за висока производителност на труда, за високо качество и крепка дисциплина.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

„ПАРТИЕН ЖИВОТ“
СПИСАНИЕ НА ЦК НА БКП

СЪДЪРЖАНИЕ
на година тридесета — 1983 година

	бр.	стр.
Решение на ЦК на БКП	7	3
Т. Живков — Качеството — ключов проблем за изграждането на зряло социалистическо общество	9	3

УВОДНИ, РЕДАКЦИОННИ И ДРУГИ СТАТИИ

Уводна — Голямата отговорност за плана	1	3
Уводна — Пред строга и взискателна проверка	2	3
Уводна — С ефективен труд, качество и дисциплина — към благоденствие	4	10
Уводна — Към нови завоевания на социалистическата ни култура	10	3
Уводна — С повишена роля и боеспособност	11	3
Уводна — Качествена равносметка за изпълнение на конгресните решения	12	3
Уводна — Септември 1923	13	3
Уводна — Пред партийната учебна година	14	3
Уводна — Избори за народни съвети	15	3
Уводна — Делово, с политически подход	17	3
* — Активната позиция на комуниста	3	3
* — За по-нататъшно изпълнение на Декемврийската програма за повишаване на жизненото равнище на народа в съответствие с решенията на XII конгрес на Българската комунистическа партия	4	3
* — Карл Маркс — основоположникът, революционният преобразовател	5	3
* — Творчество и формализъм в партийната работа	6	3
В. Цанов — За нов подем на аграрно-промишленото производство	4	15
К. Байчински — Първосъздателят на науката за партията	5	4
Т. Трендафилов — Икономическата криза и човекът	5	13
Г. Атанасов — За нов размах и деловитост на идейновъзпитателната работа	8	3
С. Петрушков — Издигане контролните функции на трудовите колективи	8	12
Б. Станков — Пряката и представителната демокрация	15	9
М. Неделчев — В Осенецката община	15	14
И. Милев — Със сърце за работата	15	16

ДЕЛО НА НАРОДА, НА ЧОВЕКА НА ТРУДА

П. Трайков — По-високи изисквания към квалификацията и образованието на кадрите	1	11
И. Котов — С чувство за дълг и самовзискателност	1	18
В. Миховски — Одобряваме и предлагаме	1	24
* — С правата и задълженията на стопанин	1	28
П. Янакиева — Становища на комунистите	1	36
Д. Колева — Специфични въпроси на младежта	1	40
* — Думата на низови профсъюзни дейци	1	43
Б. Ангелов, Б. Наков — Проблеми и мнения	1	47

ПРЕЛОМ В БОЛШЕВИЗАЦИЯТА НА ПАРТИЯТА

В. Иванов — Единодействие на комунисти и земеделци	13	8
С. Николова — Заседанието на ЦК на БКП (т. с.) на 5—7 август 1923 година	13	13
Л. Петров — Подвигът на септемврийци	13	17
А. Първанов — Героично събитие	13	24
В. Недев — Народна епопея	13	28

Уроци по партийно строителство

И. Домусчиев — Единството на партията и борбата с опортюнизма	13	31
М. Трифонова — Демократическият централизъм	13	37
М. Величкова — Териториално-производственият принцип	13	43

Digitized by Google

П. Ласкова — Връзките с масите 13 49
Н. Кърлева — Работата с кадрите 13 55

60 ГОДИНИ ОТ СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ

А. Стамболиев — Огнени следи 4 88
Й. Цонев — Безсмъртие на подвига 14 60
А. Стамболиев — През ония дни и нощи 14 65

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

Д. Чавдарова — В центъра на партийната работа 7 5
П. Стамов — Основа за висока ефективност 7 12
П. Русев — ...И в партийната работа 9 16
Г. Григоров — Актуални партийно-организационни задачи 10 9
* — Какво мислим, какво проектираме, какво предприемаме 10 13
Х. Колева — Политически гарант 10 24
Д. Димитров — Да не се робува на шаблона 10 30
Д. Недялков — Творчески да се подхожда 10 33
Д. Проданова — Икономическата основа 11 10
Ф. Генов — Психическите бариери 13 61
П. Стойчев, Д. Кралев — Бързина и ефективност на идеологическия отзвук . 14 9
Г. Цонков — Качеството на партийната работа 15 19
В. Червенков — Столичните комунисти в авангарда на борбата . . . 16 3
Д. Лулчев — Интензификацията и качеството 16 6
Л. Даковски — „Институт—завод—съвместен насрещен план" 16 10
Л. Димитров — Ясни цели — конкретни действия 16 16
С. Стоянов — Териториална система за управление на качеството . . . 16 18
К. Дьолева — Всеки да поеме своя дял 16 20
Г. Бърдаров — Влиянието на науката върху качеството на партийната дейност 16 25
Г. Георгиев — Организационната култура 17 22
Р. Куртева — Насоката 17 29
* — Проблеми на строителството в столицата 17 32
П. Петров — Връзката на партията с трудещите се 18 18
* — Сърцевина на идейновъзпитателната работа 18 26

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

И. Новаков — Социологическият характер на партийната дейност . . . 1 49
В. Вичев — Действен метод за разкриване и преодоляване на противоречията при социализма 3 26
М. Марков — Ръководни и управленски решения: единство, различия, взаимодействие 4 21
Г. Съйков — Социалната еднородност и връзките на партията с масите . . 4 30
Я. Георгиев — Изследванията в сферата на труда 5 21
И. Начева, Т. Велешка — Социологът — необходим съветник 5 27
Д. Ананиев — Направляващите и преобразуващите възможности на партийно-организационната работа 7 18
* — Във всички сфери на обществения живот — партийно влияние . . 8 20
Д. Ананиев — Направляващите и преобразуващите възможности на партийно-организационната работа 8 37
* — Усъвършенстване на информационното обслужване на местните партийни органи 8 46
Н. Стефанов — За мястото и ролята на подходите в практическата дейност 9 23
П. Русев — Вина и отговорност 11 17
П. Данев — Нравствените отношения в първичната организация . . . 12 49
В. Сотирова — Съветите на партийните секретари 13 68
Х. Христов — Сътрудничеството между БКП и БЗНС 14 15
Г. Съйков — Делегатът 16 32
* — Необходим и полезен речник 17 45
В. Вичев — Знания и чувства в партийната дейност 17 49
Г. Илиев — Поръчението 17 57

В помощ на партийните секретари

П. Русев — Относно политическия подход 18 33
А. Веков — Благоевата група 18 38

Партийният комитет

Д. Станоев — Творчество, самостоятелност и инициатива 1 55

Digitized by Google

Ж. Атанасова — Със свой почерк в работата 2 11
Б. Ангелов — Разгръщане и обогатяване на вътрешнопартийната демокрация 2 16
И. Христов — Непосредствени връзки с първичните организации . . . 2 22
Г. Колев — След наказанието 2 28
Х. Христов — Някои изводи от прегледа 3 35
— Целта — реализация на младото поколение 3 39
С. Атанасов — Кабинетите по партийно-организационната работа . . . 4 39
С. Георгиев — Грижи за резервните кадри 4 47
С. Георгиев — Първостепенен дълг 4 93
* — Политическото ръководство — на равнището на задачите 5 32
Б. Наков — Заседания и решения 5 37
П. Димов — По-високи критерии към членския състав 5 42
Г. Христов — Ефективна система за научна организация на труда . . 6 42
* — Положителният опит на кабинетите по партийно-организационните въпроси 7 27
М. Дошева — Възпитание и реализация на инженерните кадри . . . 7 32
Д. Георгиев — Общественото начало 8 58
В. Мартинов — Научното обслужване на партийните органи и организации . 9 29
В. Митков, С. Сергиев — Времени партийни комитети 9 32
П. Владимиров — Издигаме ролята на общинските комитети 10 58
* — Равносметката 10 66
П. Янакиева — Компетентна методическа помощ 10 69
* — Силата на въздействието 11 21
Б. Алексиев — Пленумът на общинския комитет 12 57
И. Мичев — Общоселските партийни комитети 12 65
А. Назифов — Неотменна задача 12 71
И. Игнатов — Активно методическо звено 15 26
М. Лазаров — Творчески стремления 15 30
С. Георгиев — Личният пример 15 33
Б. Ангелов — Действена връзка с хората 16 39
С. Георгиев — По-близко до живота 17 63
Д. Станоев — Мисли за секретаря 18 44

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

Р. Любомирова — Боеспособността не е абстрактно понятие 1 63
В. Златева — Организирано влияние във всички сфери 1 68
В. Павлов — Писмо до редакцията: Позицията на комуниста 1 72
* — Партийната организация и колективът 2 31

Преглед на първичната

А. Николов, Д. Петков — След една година 3 43
В. Илчев — С увереност във възможностите 3 48
Д. Кръстев — Достоен представител на партията 3 52
Г. Маринова — Организация за изпълнение на решенията 4 48
И. Игнатов — Принципни взаимоотношения 4 53
* — Да растат силата и боеспособността на първичните организации . . 5 44
К. Димов — Програма за действие 5 48
Д. Добрев — Действени форми и методи 6 50
Н. Проданов — Деловитостта възпитава 6 55
С. Николов — Диференцираният подход 7 40
Х. Николов — Председателствуващият 7 47
М. Маврудиев — Общественото мнение при приемането на нови членове . . 9 34
Б. Анастасов — На широка демократична основа 9 39
* — И становището на колектива 9 45
С. Георгиев — Политически стопанин 10 74

Опора на комунистите

Д. Радева — Мисли, изпробвай, действувай! 11 24
Д. Георгиев — В челните редици 11 29
А. Бонев — Умението да приобщаваш 11 33
Г. Гицов — Контролът в училището 14 46
М. Мицов — Два подхода 14 54
И. Йорданов — Расте отговорността на комунистите в съвета 14 56
И. Панков — Широко поле за изяви 15 35
И. Милев — Пътища до всеки гражданин 15 38
Б. Ангелов — Кварталните организации укрепват 15 41

Ефективност на учебно-възпитателната работа

А. Шентова — Подготовка за пълноценна реализация 16 43
Б. Стоилова — В атмосфера на взискателност и творчество 16 48

Digitized by Google

П. Алексиева — Да пазим и да създаваме! 16 52
И. Станков — Коефициент на безпокойството 16 54
М. Илиева — Средство против застоя 17 65
З. Кашукеев — Размисли за отговорността 17 72

Отчетно-изборните събрания в партията

Й. Хаджиев, Д. Радева, Б. Наков — Ефективно представителство . . . 2 53
Г. Съйков — Конкретност в ръководството на Комсомола 2 60
С. Ангелова — Отговорност за профсъюзната организация 2 63
М. Илиева — С неудовлетвореност и самовзискателност 2 66
П. Стамов — На равнището на стопани 3 56
Д. Кралев — Конкретен анализ на конкретни дела 3 61
К. Димов — Интензификацията — повеля и дълг 3 66
Д. Колева — Единство между думи и дела 3 71
П. Трендафилова — Работата с хората — залог за успеха 3 75
С. Апостолов — Да победиш безразличието 3 78
М. Лазаров — Секретарят не беше утвърден! 3 81
Д. Радева — Разговор за отговорността 16 58
Б. Денков — Най-непосредствената среда 16 63
И. Васев — Творческа „зараза" в здравното заведение 16 66
М. Илиева — С проникновение и отговорност 18 48
С. Воденичаров — Когато надделее старата болка 18 53

Активната позиция на комуниста

И. Георгиев — Непрекъсната борбеност 5 55
Г. Цонков — Личното мнение 6 64
Д. Дичев — Призвание 6 69
Нашата публицистична анкета: **Г. Василев, Д. Георгиев, И. Кюлтов** . . . 7 48
Д. Петков — Партийната организация — опора 9 49
С. Карабашев — Задължение за всеки комунист 9 57
Г. Илиев — Самочувствие на стопанин 9 59
П. Младенов — Срещу пасивността и равнодушието. 11 44
Г. Матев — Критични отгласи 11 48
М. Иванова — С открит поглед 11 50
С. Стайков — И в свободното време 15 44
Т. Кемеров — Критично и настъпателно 15 46
— Нашата публицистична анкета: **И. Димитров, П. Максимов, А. Касчиев** 16 69
Ф. Чурусинов — С грижа и взискателност 18 55

Партийните групи

С. Димитрова — Инициативност и творчество 4 57
Г. Трамбуров — Активността на комунистите 4 59
Д. Георгиев — Сред хората 4 61
И. Стоилкова — Правото да водиш другите 5 58
Х. Райчев — Боеспособни ядра 6 58
Б. Наков — Индивидуалната работа — живецът 15 48
С. Спасов — Естествен център на инициативи 17 74

Секретарят — централна фигура

М. Делибалтова — Щедрост 8 61
М. Илиева — Редове от една биография 9 68
Х. Николов — Ден като другите 11 39

Комунистът

Й. Статков — Завръщане 4 63

Партията, Комсомолът, младежта

Х. Йорданова — От класата частица 5 60
А. Иванов — Диалогът с младежта 11 52

Партийното ръководство на Комсомола

М. Тодоров — Близко и действено ръководство 14 26
С. Търновски — Постоянна партийна грижа 14 30
Д. Михайлова — Крепки комсомолски дружества 14 33
Т. Шишков — Интелектуализацията — широк простор за творчество . . 14 37
Д. Младенов — Младежко дръзновение 14 42

Отзиви за творчеството и формализма

Н. Вълев — „...В планирането 8 52

Digitized by Google

М. Лазаров — Повод за размисъл	8	55
И. Аврамов — Формализъм с мое участие	8	57
Д. Петровски — Формализмът — да го определим по-точно	12	74
Д. Георгиев — Творчество и в проверките	17	77

Атмосфера на творческа активност

В. Илиев — С нарастващо умение и инициативност	10	36
П. Янев — Задълбочаване на самодейния характер	10	42
Г. Съйков — Посоки на новаторските търсения	10	45
Н. Златанов — Главното в проблематиката на партийните събрания	10	51

Отговори на въпроси

* — Как да се постъпи?	5	63

Страница на редактора

К. Димов — Представителят	1	75
Д. Колева — Не е ли формализъм?	2	69
Д. Станоев — Не само лозунги, но и дела	3	83
Д. Петков — Обяснение до министъра	4	66
П. Русев — За партийната правда	5	65
П. Стамов — Свободно и делово обсъждане	8	64
К. Димов — За спортния морал и служебната етика	9	62
А. Стамболиев — Комунистите — в авангарда	9	71
Г. Съйков — Комунистът — представител на трудещите се в партията	12	77
А. Стамболиев — Настроението	16	74

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ И КОНФЕРЕНЦИИ В ПАРТИЯТА

* — Партийното бюро	12	13
* — Отговори на въпроси	12	21
Й. Хаджиев — Основа за самоанализ и самоконтрол	12	31
Н. Иванов — Вътрешнопартийният живот — образец на социалистически обществени отношения	12	42

ОТЧЕТИ И ИЗБОРИ В ПАРТИЯТА

* — Отговори на въпроси	17	8
Й. Хаджиев — Демократизмът в първичната	17	10
Д. Кралев — Годишната равносметка	17	16

ПРЕД ГОДИШНИТЕ СЪБРАНИЯ НА АПК

* — С критериите на социалистическото стопанисване	18	3
П. Стамов — Добивът увеличава работната земя	18	5
П. Бобанац — Бригадният съвет	18	11
И. Новаков — Бригадирът	18	14

ПРОБЛЕМИ НА СЕЛИЩНИТЕ СИСТЕМИ

М. Илиева, И. Мичев, П. Стамов — Територия за всестранно развитие	11	58
Ю. Пантелеева — Кадрите — решаващ фактор за развитието на селищната система	11	71
Х. Манджуков — Преди да обезлюдеят селата	11	75
П. Бобанац — Проблеми на селищните системи	16	75

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — Ефикасен политически контрол	4	67
* — От методическата помощ — трайни следи	12	78

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Д. Димчев — Действен партиен контрол	10	77
Л. Папратилова — Взаимодействието	15	52
И. Христов — За ефективността на контрола	15	55
Г. Димов — Качественият състав	17	79
А. Богданов — Важен партиен орган	18	59

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Е. Янсон — Решението е прието! Какво по-нататък?	1	76

Digitized by Google

Р. Жукова — Расте партийното въздействие 2 70
В. Степченко — Районният комитет и кадрите 3 84
М. Вашчокина — Градският комитет и инициативата на трудещите се . . 4 69
М. Безбородов — Как осъществяваме социалната политика 6 72
С. Чернов — Борба за интензификация 7 53
К. Иванов — Конгрес с преломно значение 10 81
А. Дубов — Усъвършенстването на стопанския механизъм 11 78
Ш. Алиев — Общественото мнение е наш съветник 13 78
В. Дзюбенко — Обединението „Ватра" 15 58
А. Коровицин — В тясна взаимовръзка 16 80

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Кралев — Сребърната нишка 1 79
В. Жеков — Живот на монтажник 3 88
Д. Станоев — Чичо Манол 10 93
Й. Кръстев — В събота следобед 13 63
Л. Котев — Стопанина питай! 15 66
Х. Челебонов — Чаша газирана вода 18 79

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

К. Димов — Диалог за риска и отговорността 2 75
Д. Кралев — Извечното стопанисване 2 82
С. Бешков — Комплексно към проблемите на ефективността 2 87
Д. Георгиев — Интензификацията изисква новаторски подход 4 74
М. Семков — С политически критерии и партийна отговорност 5 88
Г. Матеев — Икономически подход и социална активност 6 77
А. Панева — Взискателност към себе си и към другите 6 84
* — Със самочувството на грижовни стопани 7 58
Й. Бойчев — Собственикът и стопанинът на социалистическата собственост . 7 62
Т. Тошев — За социалистическо стопанисване 7 71
Х. Разпопов — Този малък колектив 7 76
Й. Мичев — Проблеми пред партийното ръководство на бригадната организация 8 65
Б. Колев — Партийната организация и бригадният труд 8 72
Д. Кръстев — Еднопосочност на цели и интереси 8 80
* — Бригадите от нов тип 9 72
Й. Калчева — Развитие на бригадния колектив 9 80
Н. Петров — Ръководство с икономически методи 9 84
С. Илиев — Нови моменти в социалистическото съревнование 9 86
Б. Манов — Партийната работа при прибиране на реколтата 10 88
А. Лефтеров — Като истински стопанин 11 90
И. Нетов — По пътя на интензивното развитие 12 81
И. Куков — Самодисциплината 12 86
Г. Матеев — Творческа активност — висококачествена продукция . . . 13 83
И. Игнатов — Действена роля и отговорност 13 89
П. Богданов — Челният опит 14 68
Г. Недева, П. Панчев — Творчество и новаторство 14 73
Б. Георгиев — Бойци от предната линия 14 76
Б. Христов — Производствените сдружения 14 77
Ю. Гафилов — Интензификацията — в центъра на партийната дейност . 14 82
Р. Орманова, В. Петкова — Научно-техническата информация и стопанската активност 15 70
Д. Недялков — Активността на колектива 15 75
* — Политически гарант за интензификацията 17 81
П. Стоянова — Обновлението 18 61
Г. Спасов, В. Георгиев — Фактор за интензификацията 18 65
Д. Кръстев — Подход и резултати 18 70

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Ненчовски — Възпитание от позицията на революционното минало . 1 83
Б. Бонев — Пулсът на общественото мнение 1 88
В. Иванов — Едно мнение за идеологическите катедри във висшите учебни заведения 2 91
Г. Цонков — Драгоценно качество на личността 4 78
Г. Лазаров — Изпреварващата роля 4 84

Разказваме за опита на Плевенски окръг

З. Иларионов — Културната дейност в селищната система 5 66
Х. Атанасов — Социалната роля на културата 5 73

Digitized by Google

Г. Йеремиев — Проблеми на малките села 5 77
А. Петков — Читалището — комплексен център 5 79
Л. Николов — Грижи за израстването на младите таланти 5 81
Н. Александрова — Красота в труда, във взаимоотношенията 5 82
И. Кърчев — Приносът на творческите институти 5 84
Т. Недев — Идейновъзпитателната работа в обслужващата сфера . . . 6 87
Ж. Въчкова — Обществено-държавното начало в управлението на художествената култура 7 80
М. Илиева — С многозвучието на съвременността 7 86
Д. Кралев — Идеологическият отзвук 8 84
* — Равнището на партийната пропаганда 9 91
С. Иванов — Форма на духовна връзка 11 83
Д. Дичев — Агитаторите — със свой дял 11 87
Г. Пашов, И. Пукиева — Пред нови високи изисквания 12 91
М. Гидионов — Индивидуалната политическа работа 12 94
В. Стратиев — Размисли за стопанина 14 84
Л. Атов — Практическо занятие 14 88
Е. Николов — Колективът — стопанин 14 90
Г. Мишев — Моята бригада 14 92
И. Захариев — Школа за възпитание 15 78
Г. Спасов — Идейновъзпитателна работа с пътуващите транспортни работници 15 85
Д. Кралев — С лозунг и шрих 16 84
Д. Тодоров — Историческа присъда над фашизма 16 88
Б. Наков — Участниците в учебното звено предлагат 17 85
К. Неделчев — Идеологическата работа в условията на новия икономически подход 17 87
* — Примерен тематичен план 18 72
Т. Тодоров — Полезен помощник 18 74
Н. Илиев — Със слово и личен пример 18 76

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Стамов — По програма максимум 13 91
Д. Станоев — В Карлмарксщадт 15 91
Д. Радева — Резерви, които не искат инвестиции 17 91
К. Димов — В центъра — еднакъв проблем: качеството 18 81

КРИТИКА И КНИГОПИС

Д. Петков — За ленинския стил 1 93
К. Иванов — Новият учебник по партийно строителство 3 92
Х. Рашев — Конкретно и творчески 4 95
П. Трендафилова — Агитацията и духовното общуване 5 94
С. Ангелова — Партийният опит и неговото разпространение 7 94
Н. Георгиев — Партийната дейност и социологическите изследвания . . 15 95
И. Мичев — Организацията удесеторява силите 16 95
И. Величков — Новото нагледно пособие по партийно строителство . . 17 95
Р. Радев — Методи на идеологическата работа 18 83

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Б. Ангелов — „Моята дума, нашата дума“ 6 93
А. Стамболиев — Горчи, но помага 8 92
Б. Наков — Общинският вестник и културният живот в селищната система . 11 94
* — „Горчи, но помага“ 11 96
Х. Манджуков — Първичната партийна организация и в. „Силистренска трибуна“ 13 94
Д. Кръстев — Съревнованието и общинският вестник 14 94
Х. Николов — По главното направление 18 86

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Партийният документ — огледало на истината“; „А моралната корозия“ 1 92

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

* — Трябва ли да бъде сменен 6 92
Л. Гънгов — Основателна критика 10 95
* — Как се решават кадровите въпроси 10 95
Р. Денева — Партийните групи в квартала 13 74

НОВОСТИ

* — Със собствени сили и средства 17 94

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЮРИЙ АНДРОПОВ ИЗБРАНИ РЕЧИ И СТАТИИ

В сборника с избрани речи и статии на генералния секретар на Централния комитет на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Юрий Андропов са поместени негови трудове като ръководен партиен и държавен деец от 1942 до септември 1983 година. Материалите са отпечатани в хронологичен ред. Централно място между тях заемат речи и статии, посветени на ръководната и направляващата роля на Комунистическата партия на Съветския съюз като политически вожд, организатор и възпитател на масите, на нерушимото единство между партия и народ. В трудовете, които разглеждат научнообоснованата икономическа политика на КПСС, се обръща внимание на повишаването на ефективността на производството и неговата интензификация, на усъвършенстването на ръководството на икономиката. В тях се подчертава, че генералното направление е повишаването на благосъстоянието на съветските хора. Другарят Андропов сочи, че укрепването на партийната, държавната и трудовата дисциплина, повишаването на отговорността на кадрите от всички степени, развитието на творческата активност на трудещите се е ключов проблем, от чието осъществяване до голяма степен зависят темповете на развитие на съветското общество.

В речите и статиите се разкрива класовият характер на външната политика на КПСС и съветската държава, основни страни от външнополитическата им дейност за защита на социалистическите завоевания, за поддържането на отбранителната способност на СССР на необходимото равнище, усилията им за провалянето на плановете на САЩ и НАТО да постигнат военно превъзходство над СССР и над държавите — участнички във Варшавския договор. В тях се подчертава, че сърцевина на международната политика на КПСС е бил и си остава принципът на пролетарския, социалистическия интернационализъм, ярко се откроява последователната и неуморна борба на Съветския съюз за запазване на мира, за спасяване на човечеството от ядрена катастрофа.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА СЪЗНАТЕЛНОСТ

Критерии и измерители

Целта на тази книга е да подпомогне развитието на необходимите теоретически предпоставки за научното управление на социалистическата съзнателност на трудещите се. Поради това усилията на авторския колектив от института по марксизъм-ленинизъм при Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП са насочени към изясняването на същността ѝ, моментите, формите и сферите на нейното проявление, факторите, обуславящи качеството и формирането ѝ. Значително внимание авторите отделят на въпроса за възможността социалистическата съзнателност на трудещите се да бъде измервана, както и на приложимите в това отношение критерии, измерители и мерни единици. Темата на изследването е много актуална и изключително важна в етапа на изграждане на развито социалистическо общество, характеризиращ се с повсеместна интензификация и интелектуализация на всички обществени дейности в условията на ожесточена класова борба в политическата, икономическата и идеологическата сфера между социализма и капитализма.

ПРОФИЗДАТ

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА ВНЕДРЯВАНЕТО НА НОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД И МЕХАНИЗЪМ

Гено Цонков

Изследват се идеологическите проблеми на същността и внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм във философско-методологически план. За да се разбере многостранната същност, структура и значение на новия икономически подход и механизъм, авторът изяснява идеологическите им страни и функции на съвременния етап от развитието на обществото. В отделна глава от изследването е разгледана необходимостта от приложението на новия икономически подход в диалектическо единство с политическия, идеологическия и други подходи. Основното внимание авторът насочва към изследването на идеологическите въпроси на изграждането и функционирането на стопанската сметка и самоиздръжката на трудовите колективи, на планирането и управлението на народното стопанство с икономически средства, на резултативното заплащане на труда.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

В. И. ЛЕНИН

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 50

В петдесети том, с който започва Лениновата кореспонденция след победата на Великата октомврийска социалистическа революция, са включени писма, телеграми, бележки и други документи, написани между октомври 1917 и юни 1919 година. Тези документи дават представа как Ленин ръководил създаването на новия, съветски държавен апарат и организирането на неговата работа, как е насочвал първите стъпки в стопанското и културното строителство. Същевременно те отразяват дейността на В. И. Ленин по организиране отбраната на страната и защитата на революционните завоевания от външни и вътрешни врагове. В многобройни документи се разглеждат външната политика на съветската държава и въпроси на международното работническо и комунистическо движение. Благодарение на огромните усилия на В. И. Ленин в упоритата борба на партията против Троцки и опозициониата група на „левите комунисти" на 3 март 1918 г. в Брест—Литовск е подписан мирен договор с Германия. Неговото сключване е ярък пример за умението на Ленин при изключително сложна обстановка да определя единствено правилната политика. В тома се публикуват документи, характеризиращи дейността на вожда на пролетариата в най-различни области при изграждането на социалистическата икономия: борба със саботажа от страна на капиталистическите елементи и организиране на работата в национализираните предприятия; организация на финансовото дело; използване на кооперацията за снабдяване на населението, грижи за издигане на селското стопанство, за производство и разпределение на селскостопанските орудия, за организиране на комуни и артели.

Документите показват как са се формирали ленинските принципи на партийно и държавно ръководство, характеризират Лениновия стил на работа. В. И. Ленин придава огромно значение на колективния метод на ръководство. Той учи работещите в съветските учреждения и партийните органи на деловитост и оперативност при решаване на въпросите, на умение да съсредоточават вниманието си върху най-важните задачи, да довеждат започнатото до реален резултат. Големи усилия той е положил за укрепване на революционната социалистическа законност. По негова инициатива се създават органи за държавен контрол и предлага партийните членове и представители на работниците да се привличат широко в контрола. Гигантската дейност по ръководенето на партията и на съветската държава В. И. Ленин съчетава с голяма теоретична работа. В тома са включени писма, свързани с написването на неговата книга „Пролетарската революция и ренегатът Каутски". Той придава голямо значение и на издаването на книгата си „Държавата и революцията" в чужбина. Кореспонденцията, публикувана в тома, е проникнала от идеите на пролетарския интернационализъм, от идеята за необходимостта от единство на комунистическите сили във всички страни.

Digitized by Google

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

PERIODICALS
U.C. BERKELEY LIBRARIES
C022646039
Digitized by Google

Digitized by Google